SANCTISSIMI
DOMINI NOSTRI
BENEDICTI
PAPÆ XIV.
BULLARIUM
TOMUS SECUNDUS.

IN QUO CONTINENTUR

CONSTITUTIONES, EPISTOLÆ,

ALIAQUE EDITÆ

AB ANNO MDCCXLVI.

USQUE

AD TOTUM ANNUM MDCCXLVIII.

ROMÆ,

Excudebat HIERONYMUS MAINARDI.

Expensis BARTHOLOMÆI OCCHI Veneti.

MDCCLIV.

INDEX INITIORUM
SINGULARUM CONSTITUTIONUM
QUÆ IN HOC TOMO CONTINENTUR.

IN APPENDICE.

INDEX ARGUMENTORUM
EARUMDEM
CONSTITUTIONUM.

ANNO MDCCXLVI.

PONTIFICATUS ANNO VI.

XVI.

PONTIFICATUS ANNO VII.

ANNO MDCCXLVII.

PONTIFICATUS ANNO VIII.

ANNO MDCCXLVIII.

PONTIFICATUS ANNO IX.

ANNO MDCCXLIX.

IN APPENDICE.

SANCTISSIMI DOMINI NOSTRI
BENEDICTI PAPÆ XIV.
CONSTITUTIONES, EPISTOLÆ &c.

PONT. A. VI.

I.

JURISDICTIO

Episcoporum in Ecclesias Parochiales Regularium pro Indiarum Regionibus declaratur.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI.

Ad perpetuam rei memoriam.

Exordium a Pontificis providentia in asserenda Episcoporum jurisdictione.

QUAMVIS ad confirmandum Ecclesiastici regiminis ordinem, superiori Pontificatus Nostri anno, videlicet octavo Idus Novemb. 1744., Apostolicas Literas ediderimus, quarum initium est: *Firmandis, atque asserendis*, in quibus non modo Sacrosanctæ Tridentinæ Synodi Decretis, ac Prædecessorum Nostrorum Romanorum Pontificum Constitutionibus inhærentes, jurisdictionem Episcoporum in omnes, & quoscumque Regulares, Animarum curam personarum sæcularium exercentes constabilivimus; verum etiam judicia sequentes in peculiaribus controversiis prolata a Congregationibus Generalibus Venerabilium Fratrum Nostrorum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium Ecclesiasticis discutiendis negotiis auctoritate Apostolica præpositorum, certos & congruos limites constituimus, quibus tum Episcopalis auctoritas in prædictorum Regularium Ecclesias, atque personas, tum exemptiones ac hujusmodi rerum genere ab ipsis Regularibus prætensæ, & pluribus in casibus eisdem debitæ, continerentur: Has tamen alteras pari auctoritate Literas adjicere compellimur, ut hac ipsa in re Parochialium etiam Ecclesiarum, quæ in Indiarum Regionibus sunt, optimo regimini, atque utiliori administrationi, quantum cum Domino possumus, similiter consulamus.

Eamdem peculiariter firmare statuendo pro Indiarum Regionibus.

Sane ubicumque Animarum cura personarum sæcularium adnexa sit Monasteriis, seu Domibus Regularium Virorum sive Mulierum, quicumque hujusmodi curam exerceat, sive is Regularis, sive sæcularis Sacerdos existat, in his, quæ pertinent ad ipsam curam, & ad Sacramentorum administrationem, Episcopi Diœcesani jurisdictioni, visitationi, & correctioni subesse debet; ipso jubente Sacro Tridentino Concilio *sess. 25. cap. 11. de Regularibus*, per hæc verba: *In Monasteriis, seu Domibus Virorum, seu Mulierum, quibus imminet Animarum cura personarum sæcularium, præter eas, quæ sunt de illorum Monasteriorum, seu locorum Familia, personæ tam Regulares, quam Sæculares hujusmodi curam exercentes subsint immediate in iis, quæ ad dictam Curam, & Sacramentorum administrationem pertinent, jurisdictioni, visitationi, & correctioni Episcopi, in cujus Diœcesi sunt sita.* Cujus etiam Concilii providentia ulterius statutum est, ut nemo ad animarum curam in prædictis Ecclesiis, etiam ad tempus, sive amovibiliter ad nutum, exercendam, admittatur vel deputetur, absque consensu Episcopi, & sine examine coram ipso, vel coram ipsius Vicario antea faciendo; sic enim decrevit: *Nec ibi aliqui etiam ad nutum amovibiles deputentur, nisi de ejusdem consensu, ac prævio examine per eum, aut ejus Vicarium faciendo.*

Personæ Curam Animarum exercentes, quamvis Regulares, jurisdictioni Ordinariorum subsunt ex Concilio Tridentino.

Nemo ad Curam assumi debet ex eodem Concilio, nisi de consensu, & approbatione Ordinarii.

Equidem alias beatæ memoriæ Prædecessori Nostro Sancto Pio Papæ V. ex parte claræ memoriæ Philippi II. Hispaniarum Regis Catholici exposito, quod in partibus Indiarum Maris Oceani, propter deficientiam Presbyterorum, Officia & munia Parochialia a Religiosis Viris exercebantur, qui, magno animarum fructu, Indorum conversiones promovebant, & Ecclesiæ Sacramenta eisdem administrando, ac Verbum Dei prædicando & explicando, Religioni ac pietati utilem navabant operam; idem Pius Prædecessor, supplicationibus super hoc ex parte dicti Philippi Regis humiliter sibi porrectis inclinatus, per suas Literas incipien. *Exponi Nobis*, datas apud Sanctum Petrum sub Annulo Piscatoris die XXIV. Martii anno MDLXVII., omnibus & singulis Religiosis, quorumcumque etiam Mendicantium Ordinum, in dictis Indiarum partibus, in eorumdem Ordinum Monasteriis, vel de suorum Superiorum licentia extra illa commorantibus, ut in locis ipsarum partium eis de simili licentia assignatis, vel assignandis, Officium Parochi, Matrimonia celebrando, & Ecclesiastica Sacramenta ministrando,

S. Pius V. anno 1567. ex specialibus causis indulsit, ut Regulares in Indiis Maris Oceani independenter ab Ordinariis Curam exercere possent.

ANNO 1746. prout eatenus consueverunt, (dummodo ipsi in reliquis ejusdem Concilii Tridentini formam observarent) exercere, & Verbum Dei, quatenus Indorum illarum partium Idioma intelligerent, de suorum Superiorum licentia, in eorum Capitulis Provincialibus obtenta, prædicare, ac confessiones audire, libere, & licite valerent, seclusa etiam Ordinariorum Locorum licentia, per hæc expressa verba: *Ordinariorum Locorum, & aliorum quorumcumque licentia minime requisita*, facultatem, auctoritate Apostolica concessit, & indulsit: Volens insuper, & eadem auctoritate statuens, *Ne in locis dictarum partium, in quibus essent Monasteria Religiosorum, qui Animarum curam exercerent, aliquid per Episcopos innovaretur*.

Consuetudinem hujusmodi cessasse, plura suadent.

Verum hujusmodi Privilegium, sive Indultum a Sancto Pio Prædecessore, ut præfertur, concessum, immutatis forsan rerum circumstantiis, executione & effectu caruisse oportet. Siquidem aperte conspicimus Episcopos prædictarum Regionum, non multos post annos, suam in præmissis auctoritatem, & jurisdictionem resumpsisse. Etenim in prima Synodo Limana Provinciali anno Domini 1532. celebrata, præsidente in ea Sancto Turribio, tunc, dum in humanis agebat, Ecclesiæ Limanæ Archiepiscopo, ipsius Synodi *Cap. 16.* ita expresse cautum reperimus: *Nullus posthac Clericus Parochiam Indorum absque Episcopi collatione suscipiat, vel administret: qui alias susceperit, etiamsi proprio Rectore Parochia destituta sit, anathemate feriatur. Idem a Regularibus observetur.* Eidemque Limanæ Synodo consonat Provincialis itidem Synodus Mexicana anno Domini MDLXXXV. sub bonæ memoriæ Petro Moja de Contreras Archiepiscopo congregata, & successive, nempe anno MDLXXXIX. ab Apostolica Sede examinata, & approbata, quæ sub Titulo: *De Visitatione propriæ Provinciæ* §. *III.* statuit, ut infra, videlicet: *Visitent Episcopi Ecclesias, & quæ Doctrinas vocant, seu Conditiones, ubi Religiosi commorantur &c. Visitent etiam Religiosos in prædictis Doctrinis, seu Conditionibus degentes, quoad Animarum curam, quam exercent; eosque paterno zelo corrigant, eorum honori & bonæ famæ prospicerant, atque id omne præstent, quod ad effectum ejusmodi necessarium sit, juxta Decretum Sacri Concilii Tridentini*; Collimantibus in eumdem scopum his, quæ præscribuntur inferius. *Tit. de Regularibus, & Monialibus* §. *XIX.* ibi: *Juxta id, quod a Concilio Tridentino decretum est, & per Schedam Regiæ Majestatis dispositum, Regulares qui Indorum curam gerunt, ab Ordinariis visitari, eisdemque Subditi esse debent, tam quoad Doctrinam edocendam, quam quoad Sacramenta administranda.*

II. Dispositio Synodi Provincialis Limanæ anno 1582.

III. Et Synodi Provincialis Mexicanæ anni 1585.

Quamvis vero subinde a piæ memoriæ Gregorio Papa XIV. Prædecessore quoque Nostro aliæ Apostolicæ Literæ, quarum initium est: *Quantum Animarum*, aliæque incipientes: *Exponi Nobis*, anno MDXCI. emanaverint, per quas superius relatæ Sancti Pii Prædecessoris Literæ confirmatæ fuerint, & innovatæ; quum tamen felicis recordationis Prædecessor pariter Noster Clemens Papa VIII., per suas Literas in simili forma Brevis sub die VIII. Novemb. anni MDCI. expeditas, quæ incipiunt: *Religiosorum quorumcumque*, in forma specifica confirmaverit, & approbaverit resolutionem Congregationis Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium negotiis, & consultationibus Episcoporum, & Regularium præpositæ, per quam firmatum extiterat, *Regulares*, qui *ab eorum Superioribus nominati*, & *a Locorum Ordinariis, seu eorum Officialibus approbati*, ad Animarum curam in Indiarum partibus exercendam, *ob penuriam Sacerdotum sæcularium*, mitterentur, non quidem habendos, & reputandos esse, tamquam Regulares extra Claustra vitam degentes; siquidem aliquot per singulas hebdomadas diebus ab Ecclesiis sibi commissis discedentes, in propriis Religiosis Domibus versabantur; sed *In concernentibus curam Animarum, Ordinario Loci subesse; in reliquis vero, non Ordinario Loci, sed suis Superioribus subjectos remanere, de quorum licentia extra Claustra degunt.* Quum deinde similis recordationis Gregorius Papa XV. etiam Noster Prædecessor in sua generali, & perpetuo valitura Constitutione, quæ incipit: *Inscrutabili*, per quam omnes indistincte Regulares Animarum curam sæcularium personarum exercentes, aut quoquo modo Sacramenta administrantes, Episcoporum visitationi, & correctioni subjecit; quibuscumque contrariis Constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis in favorem quarumcumque personarum, atque Ordinum tam Mendicantium, quam non Mendicantium, Militiarum, etiam Sancti Joannis Hierosolymitani, Congregationum, Societatum, & cujusvis alterius Instituti, etiam necessario, & in individuo exprimendi, nec non Statutis, consuetidinibus, etiam immemorabilibus, exemptionibus, indultis, etiam in corpore juris clausis, aut ex causa, & titulo oneroso concessis, etiam Mari Magno, seu Bulla aurea, aut aliter nuncupatis, specialiter, & expresse de Apostolicæ potestatis plenitudine plenissime derogaverit. Quum insuper Noster quoque Prædecessor Innocentius Papa X. in suis pariter Literis Apostolicis anno MDCXLVII. datis, quæ incipiunt: *Cum, sicut accepimus*, confirmans præfatæ Congregationis resolutionem editam in Causa *Angelopolitana* Indiarum Occidentalium novæ Hispaniæ, approbaverit ipsius Congregationis sententiam, quæ ad propositum Dubium: *An Bulla Pii V. la 34. in ordine* (ea nimirum, cujus Nos superius meminimus) *concessa instante, & supplicante Serenissimo Rege Catholico, non ad petitionem Regularium sit revocata in Bullis Summorum Pontificum, in quibus exemptiones Regularium mitigantur.* Respondit: *Agendum cum Sanctissimo, an velit declarare, Bullam non esse revocatam; illam tamen non suffragari, nisi in locis, ubi est defectus Parochorum.* Quum denique ipsi Catholici Hispaniarum Reges, de Sacrorum Canonum observantia optime meriti, & de Tridentini Concilii executione soliciti, Episcopis per Indias sibi subjectas constitutis opem auctoritatemque præstiterint, ut legitima jurisdictione in Regulares Animarum curam exercentes in suis respective Diœcesibus, pacifice fruerentur: jam constat, ipsis fatentibus Hispanæ Nationis Scriptoribus, neminem ex Regularibus nunc in iis Regionibus ad obeunda Parochialia munia in personas sæculares admitti, nisi prævio examine, & approbatione Episcoporum Localium, sive ipsorum respective Officialium; & tam

Etsi licet Literæ Pii V. a Gregorio XIV. confirmatæ fuerint,

III. Nihilominus Clemens VIII. Regulares Animarum

PONT. A. VI.

Curam in Indiis exercentes Ordinariis subjectos voluit.

IV. Gregorius XV generaliter omnes Regulares Curam exercentes Ordinariis subjecit.

V. Innocentius X. juxta Votum dictæ Congreg. Literas S. Pii V. in locis, ubi esset defectus Parochorum, suffragari decrevit.

VI. Regulares in dictis Regionibus ad Curam actu non admittuntur, absque examine, & approbatione Episcoporum.

& tam Concilii Tridentini Decreta, quam Romanorum Pontificum Constitutiones hujusmodi Decretis consentaneas, in prædictis Regionibus suum robur, & observantiam obtinere.

Archiepiscopus Goanus jurisdictionem in Regulares ad Curam Animarum deputatos exercet.

Neque porro in Indiis Orientalibus ignota sunt eorumdem Apostolicorum, & Conciliorum Decretorum statuta: Siquidem ex Civitate Goana, celeberrimo in Indiis Orientalibus Lusitaniæ Regno subjectis emporio, nuperrime accepimus, Venerabilem Fratrem modernum ipsius Civitatis Archiepiscopum, ipso præsertim favente Charissimo in Christo Filio Nostro Joanne Illustri Portugelliæ, & Algarbiorum Rege, cujus perspecta pietas, & Ecclesiasticæ disciplinæ zelus hac etiam in re clarissime emicuerunt, atque adjuvante dilecto Filio Nobili Viro Marchione Castri Novi in prædictis Regionibus Pro-Rege, ac strenuo Regiæ voluntatis Administro; concessam sibi a Tridentina Synodo jurisdictionem, & facultatem, quoad examen, & approbationem Regularium ad Animarum curam personarum sæcularium deputatorum, intra Diœcesis suæ fines, plenissime, ut par erat, exercuisse.

Pontifex, Concilii Tridentini Decreta, & Constitutiones in hac re editas, in omnibus Indiarum Orientalium Regionibus locum habere decernit.

Sed quoniam eorum, quæ bene statuta sunt, quæque ad optimum Ecclesiarum statum maxime pertinent, perpetua & generalis executio, atque inconcussa observantia, magnopere Nobis cordi esse debet; neque committendum, ut ullus in posterum dubiis, & controversiis aditus pateat in hujusmodi rerum genere, in quo maximum Ecclesiasticæ disciplinæ momentum vertitur; idcirco motu proprio, & certa scientia, ac matura deliberatione Nostris, deque Apostolicæ potestatis plenitudine, volumus, statuimus, & ordinamus, prædicta Tridentinæ Synodi Decreta, singulasque Apostolicas Constitutiones, tam a Prædecessoribus Nostris, quam a Nobis, in eorumdem Decretorum confirmationem, ampliationem, & extensionem editas, quoad Episcoporum jura, ac debitam ipsis subjectionem a Regularibus Animarum curam personarum sæcularium exercentibus; ut nempe Regulares ipsi, etiam quantumvis exempti, ad hujusmodi curam obeundam, sine prævio Ordinariorum Locorum examine, & approbatione, accedere, aut in ea se ingerere nequeant, & in iis omnibus, quæ ad prædictam curam quoquomodo pertinere dignoscuntur, eorumdem Ordinariorum jurisdictioni, visitationi, & correctioni subjaceant; deinceps tam in prædicta Goana, quam in reliquis Indiarum Orientalium Civitatibus, Diœcesibus, atque Provinciis, locum omnino habere, ac perpetuo, & incommutabiliter observari debere. Decernentes, & declarantes, præsentes Nostras Literas omnes, & singulos Regulares quorumcumque tam Mendicantium, quam non Mendicantium Ordinum, Militiarum, etiam S. Joannis Hierosolymitani, Congregationum, Societatum, etiam Jesu, & cujusvis alterius Instituti etiam speciali mentione digni, ac necessario, & in individuo exprimendi, ac quibusvis privilegiis, & exemptionibus suffulti, omnino arctare & afficere, eosque ad plenam, & integram præmissorum observantiam fore efficaciter obligatos.

Et sub hac dispositione Regulares cujuscumque Instituti comprehendit.

Præsentes nullo defectu notari posse statuit.

Insuper easdem præsentes, etiam ex eo, quod Superiores Regulares, & cæteri quicumque in præmissis interesse habentes, seu habere quomodolibet prætendentes, illis non consenserint, nec ad ea vocati, & auditi fuerint, nullo unquam tempore de subreptionis, obreptionis, nullitatis, aut invaliditatis vitio, seu intentionis Nostræ, aut alio quovis defectu etiam quantumvis magno, inexcogitato, ac substantiali, aut ex quocumque alio capite a jure, vel facto, aut statuto, vel consuetudine aliqua, resultante, aut quocumque alio colore, vel causa quantumvis privilegiata, etiam in corpore juris clausa, ac tali, quæ ad effectum validitatis præmissorum necessario exprimenda foret; notari, impugnari, invalidari, in jus, vel ad controversiam revocari, aut ad terminos juris reduci, vel adversus eas restitutionis in integrum, aperitionis oris, reductionis ad viam, & terminos juris, sive aliud quodcumque facti, gratiæ, vel justitiæ remedium impetrari posse; sed ipsas semper perpetuoque validas, firmas, & efficaces esse & fore, suosque plenarios & integros effectus sortiri, & obtinere: sicque & non aliter in præmissis per quoscumque Judices Ordinarios, & Delegatos, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, nec non Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales etiam de Latere Legatos, & Sedis Apostolicæ Nuntios, ac alios quavis auctoritate & potestate fungentes, in quavis Causa & instantia, sublata eis & eorum cuilibet quavis aliter judicandi & interpretandi facultate & auctoritate, judicari & definiri debere: Et si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari, irritum, & inane decernimus.

Aliter judicari prohibet.

Contrariis plenissime derogat.

Non obstantibus, quatenus opus sit, Nostra & Cancellariæ Apostolicæ Regula de jure quæsito non tollendo; necnon memoratis Sancti Pii V., & Gregorii XIV. Prædecessorum prædictorum respective Literis, cæterisque Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, etiam in Conciliis Generalibus editis, etiam specialiter in favorem quarumcumque personarum, atque dictorum Ordinum tam Mendicantium, quam non Mendicantium, Congregationum, Societatum, etiam prædictæ Militiæ Sancti Joannis Hierosolymitani, & cujusvis alterius Instituti, etiam Societatis Jesu, ac Monasteriorum, Collegiorum, Domorum, ac Locorum Regularium quorumcumque, necnon illorum, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis, vel consuetudinibus etiam immemorabilibus, exemptionibus quoque, indultis, & privilegiis, etiam ex causa, & titulo oneroso, vel in limine fundationis, & in Mari Magno, seu Bulla aurea, aut aliter nuncupatis, sub quibuscumque tenoribus, & formis, & cum quibusvis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus, & insolitis clausulis, nec non irritantibus, & aliis Decretis, etiam motu, scientia, deliberatione, & potestatis plenitudine similibus, etiam ad Imperatoris, Regum, Reginarum, Rerumpublicarum, & quorumvis aliorum Principum, & Personarum, quacumque Ecclesiastica, vel Sæculari dignitate fulgentium instantiam, seu eorum intuitu, & contemplatione, ac etiam consistorialiter, & alias quomodolibet, etiam per viam communicationis & extensionis, concessis, & iteratis vicibus approbatis, & innovatis. Quibus omni-

omnibus; quoad ea, quæ præsentibus quomodolibet adversantur, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione, de illis, eorumque totis tenoribus, & formis, specialis & individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio, seu quævis alia expressio habenda, ac quævis exquisita forma servanda foret, tenores hujusmodi, ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omisso, & forma in illis tradita observata, inserti forent, præsentibus pro expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, motu, scientia, deliberatione, & potestatis plenitudine paribus specialiter, & expresse derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Fidem transumptis haberi.

Et quia difficile foret præsentes Literas, ad singula quæque loca, in quibus de eis fides forsan facienda foret, deferri, etiam volumus, & eadem Apostolica auctoritate decernimus, quod illarum transumptis, etiam impressis, manu Notarii publici subscriptis, & Sigillo alicujus personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, in Judicio, & extra, ac ubi opus fuerit, eadem prorsus adhibeatur; quæ ipsis præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ.

Sanctio pœnalis.

Nulli ergo omnino hominum liceat paginam hanc Nostrarum confirmationis, innovationis, declarationis, sive extensionis, & ampliationis derogationis, voluntatis, statuti, ac decreti infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Datum die 24. Februarii 1746.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ millesimo septingentesimo quadragesimo quinto, sexto Kalendas Martii, Pontificatus Nostri Anno Sexto.

D. Card. Passioneus.
J. Datarius
Visa de Curia
I. C. Boschi
L. Eugenius
Loco ✠ Plumbi.

Registrata in Secretaria Brevium

II. ARCHICONFRATERNITATI

Doctrinæ Christianæ de Urbe conceditur Ecclesia Beatæ Mariæ Virginis de Planctu.

BENEDICTUS EPISCOPUS

Servus Servorum Dei.

Ad perpetuam rei memoriam

Exordium.

SALUTARIS Doctrinæ fontes immensa Dei bonitate humano generi reseratos, ad alendas, ac roborandas potissimum teneras Ecclesiæ plantas assidua cura derivari, & singulis quibusque succrescentibus stirpibus abunde propinari, pro imposito Nobis Pastoralis Officii munere, cupimus; ut veniens statuto tempore Cœlestis Paterfamilias, ac debitos ex eis fructus requirens, non ipsas arbores, tamquam infructuosas, succidi, & in ignem mitti jubeat, sed in beata Cœli vireta, æternum victuras, per suas misericordiam transferri concedat. Qua quidem de re, quum anxiam solicitudinem Nostram jam pridem communicaverimus cum Venerabilibus Fratribus universis Episcopis Ecclesiæ Dei, per Encyclicas Literas datas die VII. Februarii anni MDCCXLII. Pontificatus Nostri Anno II., quibus plura distincte præscripsimus, quæ ad opus Dei in singulis Diœcesibus promovendum apta & opportuna esse censuimus; in hac vero illustriori Dominici Agri portione Nobis peculiariter concredita, ex qua voluit Deus ipsum veluti Cœlestium aquarum Caput ad universam Terræ superficiem irrigandam dimanare, hunc ipsum in scopum vigilando, atque instando, diligentiam studiumque Nostrum hucusque conferre non destiterimus; magnopere expedire judicavimus animum Nostrum intendere ad stabiliendum augendumque in hac Alma Urbe saluberrimum Institutum eximiæ Sodalitatis Doctrinæ Christianæ nuncupatæ, in eadem olim Urbe fundatæ, atque erectæ, cujus operosa, & assidua pietas exercetur in adjuvandis ejusdem Urbis Parochis, ad hoc, ut Pueri, & Adolescentes utriusque sexus, Catholicæ Fidei rudimentis, ac necessariis Christianæ Doctrinæ institutionibus informentur; proindeque ejusdem utilitatibus, & commodis, ad Dei gloriam, & Fidelium Animarum profectum, Prædecessorum Nostrorum exempla sequentes, uberius consulere decrevimus.

Status Archiconfraternitatis Doctrinæ Christianæ de Urbe.

Sane postquam Sanctæ mem Pius Papa V. Prædecessor Noster per suas Literas in forma Brevis, datas sub Annulo Piscatoris die XXI. Octobris anni MDLXXII. Pontificatus sui anno VII., Congregationem Doctrinæ Christianæ in Alma Urbe jam tum institutam, & canonice erectam, pluribus, ac peculiaribus gratiis, atque favoribus cumulaverat; recolendæ memoriæ Paulus Papa V. etiam Prædecessor Noster per similes Apostolicas Literas in forma Brevis, datas Tusculi die VI. Octobris anni MDCVII. Pontificatus sui anno III., ipsam Congregationem, nec non singulas illius Personas, & Ecclesias, nempe Sancti Martini Regionis Arenulæ, & Sanctæ Agathæ Regionis Transtyberinæ, eidem Congregationi Apostolica auctoritate concessas, sub Sua, & Sedis Apostolicæ protectione suscipiens, eamdem Congregationem Doctrinæ Christianæ in Basilica Principis Apostolorum in Archiconfraternitatem perpetuo erexit, & instituit, illiusque perpetuum Administratorem, & Protectorem constituit, & deputavit pro tempore existentem Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalem in Urbe prædicta, ejusque Districtu Romani Pontificis Vicarium in spiritualibus Generalem; ac ipsam Archiconfraternitatem, illiusque pro tempore Confratres, potestate & auctoritate aggregandi alias quascumque ejusdem Doctrinæ Christianæ Confraternitates per Orbem canonice institutas, & instituendas, aliisque facultatibus, nec non Indulgentiis, & spiritualibus gratiis abunde ditavit. Deinde etiam felicis recordationis Decessor Noster Clemens Papa XII., ut adeo pium, ac necessarium opus, cujus ipse Præsidis munere olim perfunctus fuerat, majoribus semper incrementis augeretur, eidem Archiconfraternitati redditus Congregationis Sancti Josephi, in Ecclesia

 Sancti Pantaleonis Regionis Montium, ipsamque Ecclesiam, Apostolica auctoritate etiam perpetuo applicavit, concessit, & assignavit.

Verum quum hujusmodi redditus, aliique ex piis Confratrum, aliorumque Fidelium largitionibus, & dispositionibus adepti, impares adhuc esse dignoscantur ingentibus expensis, & sumptibus, quae ipsa Doctrinae Christianae Archiconfraternitas sustinere solet; dum, inter caetera, ad promovenda in Populo immaculatae Doctrinae frequentiorem audientiam, & respective sedulam Christianarum Institutionum explicationem, complura praemia diligentioribus pueris, & puellis per singulas Urbis Parochias distribuere, Mulieribus autem Doctrinam ipsam edocentibus, quae per easdem Parochias dispersiae, trecentarum numerum excedunt, Dotalia subsidia constituere, & Vestes elargiri consuevit; Quum etiam praefatae Ecclesiae, quas ipsa Archiconfraternitas possidet, ambo quidem nimis angustae, alia vero ob nimiam ab Urbis centro distantiam, alia ob ruinosum, ad quem redacta est, statum, minus aptae sint frequentioribus Populi conventibus, & piis hujusmodi Instituti exercitiis, quae proinde huc illuc identidem transferri oportet: Nos, quibus saluberrimi hujus operis conservatio, atque etiam incrementum, magnopere, ut praediximus, cordi esse debet, eamdem Archiconfraternitatem non modo amplioribus proventibus augere, sed etiam in aptiori, & laxiori Ecclesia collocare, & sub speciali Caelestis praesidii tutela constituere deliberavimus.

De Ecclesia Beatae Mariae Virginis de Planctu. Et satis nimirum ampla, & decenter extructa, & ad Religionis memoriam insignis est Ecclesia Beatae Mariae de Planctu, olim Sancti Salvatoris in Cacaberis nuncupata, in qua Deiparae Imago asservatur, celeberrimis in Alma Urbe prodigiis clara; quae quidem Imago olim ad ipsam Ecclesiam, de consensu tunc existentium tam SS. Laurentii & Damasi Sanctae Romanae Ecclesiae Diaconi Cardinalis dictae Parochialis Ecclesiae Collatoris, quam ejusdem Ecclesiae Rectoris, translata fuit; & in qua subinde Confraternitas sub invocatione ejusdem Beatae Mariae de Planctu canonice erecta extitit, quae postmodum nova Ecclesiae, & Oratorii Aedificia, qualia nunc conspiciuntur, non sine ingenti pecuniarum impendio extrui curavit; ibique Dei cultum, & Beatissimae Virginis honorem assiduis pietatis, & religionis operibus ad hunc diem laudabiliter prosequuta est. Hanc igitur Ecclesiam, ejusque Oratorium, una cum redditibus, & proventibus eidem adnexis, & ad hujusmodi Sodalitatem Beatae Mariae de Planctu pertinentibus, praedictae Archiconfraternitati Doctrinae Christianae concedere & applicare, non solum ipsi Archiconfraternitati, adeoque universo dilectissimae Urbis Populo proficuum & utile, ac saluberrimi hujus Instituti exercitiis aptum, & opportunum fore reputavimus, verum etiam gratum, & acceptum futurum esse duximus clementissimae Caeli Reginae, quae quum sit increatae Sapientiae Mater, & Spiritus Sancti Sponsa, pium istud opus, ad agnitionem & amorem Dei, & praeceptorum ejus unice directum, ope ac patrocinio suo fovere, & promovere non recusabit.

Archiconfraternitas in ea erecta supprimitur. His ergo, aliisque rationabilibus Causis Nobis notis, animumque Nostrum moventibus adducti, omnemque statum, proprietates, & jura praedictae Archiconfraternitatis Beatae Mariae de Planctu, praecipue vero Instrumentum ipsum olim, ut accepimus, confectum super concessione Ecclesiae, conventionesque inter tunc existentes Rectorem, & ipsam Archiconfraternitatem B. Mariae Virginis de Planctu, illiusque Officiales initas die XXII. Julii anni MDXLVI. per acta quondam, tunc in humanis agentis, cognominati Ceccarelli Causarum Curiae Capitolii Notarii, ac Literas in forma Brevis fel. recordationis Pauli Papae III. etiam Praedecessoris Nostri super Instrumenti, & conventionum ejusmodi approbatione, & confirmatione expeditas, & debitae executioni demandatas die XIII. Aprilis anni MDXLVIII., seu alio veriori tempore; nec non Literas recolendae memoriae Pii Papae IV. etiam Nostri Praedecessoris super approbatione Statutorum dictae Confraternitatis Beatae Mariae Virginis de Planctu, cum concessione Indulgentiarum, illiusque erectione in Archiconfraternitatem, datas x. Kalendas Januarii anni MDXLII.; item Literas felicis recordationis Clementis Papae VIII. Nostri pariter Praedecessoris, datas die xv. Septembris anni MDXCIV., seu alio veriori tempore; Literas demum similis recordationis Pauli Papae V. Nostri itidem Praedecessoris, die VIII. Aprilis anni MDCXIV. expeditas, per quas Titulus collativus dictae Parochialis Ecclesiae perpetuo suppressus, & extinctus fuit, ac inibi pro exercitio Curae Animarum perpetua Vicaria certis modo & forma, ac cum diversis legibus, & conditionibus tunc expressis, Apostolica auctoritate erecta, & instituta fuit; dominio Ecclesiae praedictae, illiusque redditibus, dictae Archiconfraternitati Beatae Mariae Virginis de Planctu, ejusque Custodibus in perpetuum attributis; quae quidem Pauli V. Praedecessoris Literae executioni demandatae fuerunt in vim Sententiae emanatae die XVI. Septembris anni MDCXV. a tunc existente Romani Pontificis in Urbe, ejusque Districtu Vicarii Vicesgerente, & iterum a Congregatione Sacrae Visitationis Apostolicae die XXVIII. Julii anni MDCCXII., & a Causarum Palatii Apostolici Auditorio nuperis Decisionibus emanatis die IV. Junii anni proxime praeteriti coram dilecto Filio Magistro Canilliac, uno ex ejusdem Auditorii Auditoribus: Omniaque & singula a dicta Archiconfraternitate B. Mariae de Planctu, illiusque Custodibus, tam verbo insinuata, quam scripto deducta, ac illarum & illorum veros, & integros tenores, praesentibus pro plenae & sufficienter expressis, & de verbo ad verbum insertis habentes: ipsa Archiconfraternitate Beatae Mariae Virginis de Planctu, ejusque Custodibus auditis; Motu proprio, & ex certa scientia, meraque deliberatione Nostris, deque Apostolicae potestatis plenitudine, in praedicta Parochiali Ecclesia Beatae Mariae Virginis de Planctu, illiusque Oratorio praefatam Archiconfraternitatem ejusdem Beatae Mariae Virginis de Planctu, illiusque statum, essentiam, denominationem, statuta, consuetudines, & decreta, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roborata, privilegia quoque, & indulta, quibuscumque illa sint concepta formulis, necnon irritantibus, & aliis decretis, ac vinculis munita (firma tamen inibi remanente perpetua Vicaria praedicta pro exercitio, & administratione

Anno 1746. Curæ Animarum Parochianorum, in eodem statu, & terminis, in quibus illa de præsenti reperitur; & præservatis, favore Confratrum ejusdem Archiconfraternitatis Beatæ Mariæ de Planctu, nec non aliarum Confraternitatum per Orbem ipsi aggregatarum, Apostolicis gratiis, & privilegiis inferius exprimendis) Apostolica auctoritate tenore præsentium in perpetuum dissolvimus, supprimimus & extinguimus; eamque, una cum illius denominatione, statu, & essentia hujusmodi, perpetuo dissolutam, suppressam, & extinctam esse & fore, eadem auctoritate decernimus, & declaramus.

Eique subrogatur Archiconfraternitas Doctrinæ Christianæ de eadem Urbe.

Porro aliam Archiconfraternitatem prædictam Doctrinæ Christianæ specialis gratiæ favore prosequi volentes, illiusque Officiales, & Confratres a quibusquis excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis Censuris, sententiis, & pœnis, a jure, vel ab homine quavis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodati existunt, ad effectum præsentium tantum consequendum, harum serie absolventes, & absolutos fore censentes (& prævia dismembratione, separatione, & sejunctione ab eadem Archiconfraternitate Ecclesiarum Sancti Martini in Arenula, & Sancti Pantaleonis in Regione Montium, ei Apostolica auctoritate, ut prædiximus, concessarum, quas voluntati, & dispositioni nostræ reservamus), ipsam Doctrinæ Christianæ Archiconfraternitatem in sæpedicta Ecclesia Beatæ Mariæ de Planctu, ejusque Oratorio, prædictæ Archiconfraternitati per præsentes a Nobis suppressæ & extinctæ, in omnibus & per omnia plenarie substituimus; eidemque Archiconfraternitati Doctrinæ Christianæ Ecclesiam ipsam Beatæ Mariæ Virginis de Planctu, illiusque Sacristiam, & Oratorium, una cum membris, pertinentiis, annexis, & connexis suis, omnique sacra, etiam argentea, & pretiosa supellectili, & jocalibus; item bona, tam mobilia, quam stabilia, res, proprietates, Loca Montium, census, canones, fructus, redditus, proventus, obventiones, & emolumenta universa in quibusvis rebus consistentia, & undecumque provenientia, & ad ipsam Archiconfraternitatem a Nobis per præsentes suppressam, & extinctam hactenus spectantia, & pertinentia, dicta Apostolica auctoritate pariter in perpetuum concedimus, assignamus, & subjective unimus, annectimus, & incorporamus, ac respective applicamus, & appropriamus; Ipsamque præterea Archiconfraternitatem Doctrinæ Christianæ in omnibus juribus, & ad omnia jura, ac quascumque actiones, tam activas, quam passivas, reales, personales, & mixtas, quæ eidem suppressæ Archiconfraternitati quomodolibet competebant, & competere poterant, &, si illa suppressa, & extincta non fuisset, deinceps competerent, & competere possent, etiam ad effectum succedendi in quibuscumque substitutionibus, ad favorem ipsius suppressæ Archiconfraternitatis quomodolibet forsan factis, & ordinatis, etiamsi de illis specialis, & individua mentio facienda esset, plenarie, integre, & omnimode subrogamus, & admittimus.

Et providetur implemento omnium onerum.

Ne autem pia Legata, Missarum onera, Anniversaria, annua suffragia, Cappellaniæ, subsidiorum dotalium, & panis distributiones, Hospitalis visitatio, & alia quæcumque onera, quæ prædicta Archiconfraternitas a Nobis per præsentes suppressa, & extincta, ex piis Fidelium dispositionibus, quomodolibet supportare, & adimplere tenebatur, debitis fraudentur implementis: Nos omnia, & singula onera hujusmodi firma, salva, & illæsa esse volentes, illa ad dictam Archiconfraternitatem Doctrinæ Christianæ, juxta prædictas dispositiones, & laudabiles suppressæ Archiconfraternitatis consuetudines, in posterum etiam, ut hactenus omnino adimplenda, transferimus. Quamobrem Congregationi secretæ ejusdem Doctrinæ Christianæ per præsentes committimus, & injungimus, ut omnia & singula onera, & obligationes hujusmodi curet solicitis studiis fideliter adimpleri: tribuentes insuper eidem Congregationi Secretæ omnium & singulorum redditruum, & obventionum administrationem; cujus tamen exactam, atque fidelem rationem in fine cujuslibet anni, Nostro & Romani Pontificis pro tempore existenti S. Romanæ Ecclesiæ Cardinali in Urbe, & ejus Districtu Vicario, perpetuo dictæ Archiconfraternitatis Protectori, reddere teneatur. Pont. A. VI.

Et distributioni subsidiorum Dotalium, ut hic præscribitur.

Ut vero etiam dotalia subsidia, quæ ex redditibus suppressæ Archiconfraternitati alias obvenientibus distribuebantur, atque in posterum, ut præfertur, distribui debebunt, non modo pauperibus & honestis, sed aliunde etiam dignis, ac potissimum in Christiana Doctrina peritissimis Puellis concedantur, volumus pariter, & mandamus, ut merita, & requisita singularum Puellarum ad prædicta subsidia concurrentium, & adspirantium per Deputatos Congregationis Generalis Doctrinæ Christianæ diligenter examinentur, & perpendantur, & illæ cæteris omnibus præferantur, quæ præter qualitates a Testatoribus requisitas, peculiare, ac distinctum sibi meritum acquisierint vel in explicando, vel in addiscendo Doctrinam Christianam. Reservamus tamen liberæ dispositioni Primogeniti pro tempore existentis Familiæ de Burghesiia nominationem ad duo Subsidia Dotalia per quondam Aloysium Zannini ordinata, prout ab ipso pio Institutore eidem Primogenito attributa fuit. Itidem concedimus Prælato, & Deputatis pro tempore Conservatorii Puellarum, quæ vulgo *le Zoccolette* dicuntur, facultatem nominandi ad unum ex Dotalibus Subsidiis, a quondam Joanne Maria Santucci ordinatis ad favorem Puellarum Regionis Arenulæ, in qua prædictum Conservatorium situm reperitur; ut scilicet hujusmodi Dotale Subsidium uni semper ex Puellis in eodem Conservatorio existentibus, ad liberam eorundem Prælati & Deputatorum electionem, & nominationem, concedi debeat; ad quem effectum, ipsas memorati Conservatorii Puellas, quatenus opus sit, specialibus Indultis, & Privilegiis a prædicto Clemente XII. Prædecessore per suas Literas in forma Brevis die xx. mensis Octobris anni MDCCXXXV. expeditas eis desuper concessis, frui & gaudere posse, & debere volumus, & statuimus.

Executio.

Igitur, ut suppressio, extinctio, unio, concessio, assignatio, aliaque præmissa suum debitum sortiantur effectum, Dilecto Filio Nostro Joanni Antonio Tituli SS. Silvestri, & Martini in Montibus Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Presbytero Cardinali Guadagni nuncupato Nostro in Urbe, & Districtu prædictis Vicario,

per

per easdem præsentes committimus, & mandamus, ut ipse duos graves, & idoneos Viros deputet, qui ipsius Archiconfraternitatis Doctrinæ Christianæ nomine, & pro ea, dimissionem, consignationem, & traditionem prædictæ Ecclesiæ B. Mariæ Virginis de Planctu, illiusque Sacristiæ, & Oratorii, annexorumque, & connexorum quorumcumque, nec non Clavium Sacræ Imaginis, omnisque Sacræ, etiam pretiosæ, & argenteæ supellectilis, jocalium, pecuniarum, Archivi scripturarum, & librorum, ac generaliter omnium, & singulorum bonorum mobilium, & immobilium ad prædictam Archiconfraternitatem a Nobis per præsentes suppressam, & extinctam quomodolibet de præsenti spectantium, & pertinentium, recipiant, & acceptent: Contra vero ipsi Archiconfraternitati per præsentes suppressæ, & extinctæ, illiusque Custodibus, Officialibus, & Superioribus nunc existentibus, in virtute sanctæ Obedientiæ districte præcipiendo mandamus, ut ipsi nostræ voluntati hujusmodi humiliter obsequentes, per eorum Camerarium, & alterum Officialem, plenariam & integram omnium, & singulorum prædictorum consignationem, & traditionem fideliter faciant, & adimpleant; ita quod liceat dictæ Archiconfraternitatis Doctrinæ Christianæ Deputatis, ejusdem Archiconfraternitatis nomine, & pro ea, prædictæ Ecclesiæ, illiusque Oratorii, membrorum, & pertinentiarum, nec non bonorum, rerum, proprietatum, jurium, redditium, proventuum, aliorumque præmissorum veram, realem, actualem, & corporalem possessionem per se, vel alios libere apprehendere, & apprehensam perpetuo retinere, ipsosque redditus percipere, exigere, & levare, cujusvis licentia desuper minime requisita.

Gratiæ præceptæ favore Confraternitatis olim B. M. V. de Planctu.

Quia vero piæ devotionis affectus, quo Custodes, & Confratres prædictæ suppressæ Archiconfraternitatis assiduis Dei obsequiis insistere, ac Beatissimæ Virginis cultum, & ipsius Imaginis venerationem augere, & promovere, aliaque Pietatis opera juxta eorum institutum studiosissime hactenus exercere non destiterunt, singulari laude, ac specialibus Apostolicæ benignitatis favoribus cumulari meretur; idcirco Nos illis omnibus & singulis, qui hoc tempore Archiconfraternitatem prædictam a Nobis, ut præfertur, suppressam, & extinctam, constituebant, concedimus & indulgemus, ut ipsi, non obstantibus suppressione, & extinctione hujusmodi, si recurrentibus Beatæ Mariæ Virginis festis diebus, unam aliquam, quam singuli maluerint, ejusdem Beatæ Mariæ Virginis Ecclesiam devote visitaverint, eas omnes & singulas Indulgentias, pœnitentiarum relaxationes, & spirituales gratias eidem suppressæ Archiconfraternitati, illiusque Confratribus a Romanis Pontificibus Prædecessoribus Nostris quomodolibet concessas, consequantur, quas ante suppressionem, & extinctionem hujusmodi, consueta Pietatis, & Christianæ charitatis opera juxta eorum Institutum exercendo, consequi poterant.

De Confraternitatibus aggregatis.

Rursus quia, sicut accepimus, dictæ suppressæ Archiconfraternitati aliæ in aliis Orbis partibus canonice erectæ Confraternitates unitæ, & aggregatæ reperiuntur: Nos ipsarum quoque Confraternitatum aggregatarum indemnitatibus consulere volentes, dicta Apostolica auctoritate decernimus, omnes pariter, & singulas Indulgentias, & spirituales gratias eisdem Confraternitatibus aggregatis, & illarum respective Confratribus per ipsam suppressam Archiconfraternitatem in vim Literarum aggregationis canonice participatas, propter suppressionem prædictam eisdem Confraternitatibus aggregatis nullatenus cessare, neque extinctas esse; itaut dictæ Confraternitates, earumque respective Confratres, quatenus in piis suis respective institutis operibus permanserint, eas, prout hactenus, etiam futuris temporibus consequi valeant. Et nihilominus si eædem Confraternitates, prævia Ordinariorum locorum licentia, & approbatione, Institutum etiam Archiconfraternitatis Doctrinæ Christianæ assumere vellent: Nos ampliationi, & dilatationi adeo pii, & salutaris operis intenti, concedimus ipsi Archiconfraternitati Doctrinæ Christianæ de Urbe, ut easdem Confraternitates, servatis servandis, sibi etiam aggregare, unire, & incorporare, omnesque & singulas Indulgentias, & spirituales gratias ipsi Archiconfraternitati Doctrinæ Christianæ de Urbe a Romanis Pontificibus Prædecessoribus Nostris concessas, (quas hic pro singillatim, & in specie expressis haberi volumus) eisdem Confraternitatibus, earumque Confratribus communicare, & ad eas, eosque extendere possit, & valeat.

Demandatur erectio Congregationis pro uberiori Doctrinæ Christianæ explanatione.

Insuper spiritualibus Juventutis profectibus efficacius intendentes, volumus, ut in prædicto Oratorio dictæ Ecclesiæ Beatæ Mariæ Virginis de Planctu, Congregatio, aut Sodalitium certi, ac præfiniti numeri Adolescentum, a Congregatione Secreta Doctrinæ Christianæ eligendorum, & adscribendorum, sub titulo, & invocatione ejusdem B. Mariæ Virginis erigatur, & instituatur; qui omnibus & singulis Dominicis, & solemnioribus ipsius Beatæ Virginis festis diebus, in eodem Oratorio convementes, peculiaribus Doctrinæ Christianæ institutionibus, atque uberioribus Catechismi explicationibus informentur, ac Religionis & Pietatis Operibus eis præscribendis exerceantur. Omnibus vero & singulis Adolescentibus Sodalitio hujusmodi adscriptis, & adscribendis, quoties ipsi diebus prædictis hujusmodi institutionibus, & explicationibus, aliisque piis exercitationibus in dicto Oratorio interfuerint, quadraginta dies de injunctis eis, aut alias quomodolibet debitis pœnitentiis misericorditer in Domino relaxamus in forma Ecclesiæ consueta. Item illi ex Adolescentibus prædictis, qui per annum aliis omnibus diligentior in dicti Oratorii frequentia, prædictisque institutionibus, & exercitationibus magis assiduus repertus fuerit, nominationem ab subsidium Dotale, per quondam Franciscum Menicucci ordinatum, eisdem modo & forma, quibus hujusmodi nominatio Confratri magis assiduo suppressæ Archiconfraternitatis prædictæ competebat, pariter concedimus, & attribuimus.

Vicarii Curati sustentationi providetur.

Demum, ut congruæ sustentationi Vicarii Curam Animarum Parochianorum dictæ Ecclesiæ Beatæ Mariæ Virginis de Planctu exercentis consultum remaneat: Volumus, & mandamus, ut Archiconfraternitas Doctrinæ Christianæ eidem Vicario nunc & pro tempore existenti, pro illius congrua sustentatione prædicta,

dicta, singulis annis scuta centum monetæ Romanæ currentia de juliis decem pro quolibet scuto hujusmodi, & alia scuta viginti ejusdem monetæ pro pensione Domus persolvere, & subministrare, eidemque minuta incerta, prout illa hactenus percepit, & percipit de præsenti, concedere teneatur; hac tamen lege, ut idem pro tempore Vicarius proventus illos, qui ei a prædicto Paulo V. Prædecessore usque ad summam sexaginta ducatorum auri de Camera pro congrua ipsius sustentatione assignati fuerunt, nullatenus de cætero exigere, aut prætendere possit; Sed omnes, & singuli proventus hujusmodi deinceps in commodum dictæ Archiconfraternitatis omnino cedant, & cedere debeant.

Exemptio a quindennio &c.

Cæterum, quatenus opus sit, dictam Archiconfraternitatem Doctrinæ Christianæ a quacumque solutione mediæ annatæ, & quindennii, ad quam, & quod eadem Archiconfraternitas, ratione prædictæ unionis, & applicationis, aliorumque præmissorum teneri, & obligata esse dici posset, ac a quacumque obligatione desuper Cameræ Nostræ Apostolicæ, & illius Officialibus facienda, penitus eximimus, & totaliter liberamus; atque ad annatam, & quindennium hujusmodi solvendum, & se desuper obligandum nullatenus teneri, neque ad id per Cameram, seu illius Officiales præfatos, aut alios quoscumque ullo unquam tempore cogi, vel compelli, & ob non solutionem, seu obligationem hujusmodi a quoquam quovis prætextu, colore, vel ingenio molestari, aut inquietari minime posse, neque debere, volumus pariter, atque decernimus.

Clausula præservativa decreti salutaris.

Præsentes quoque Literas, etiam ex eo, quod prædicta Archiconfraternitas a Nobis suppressa, illiusque Custodes, & quicumque alii in præmissis interesse habentes, aut habere quomodolibet prætendentes, cujuscumque status, gradus, & conditionis, etiam specifica mentione digni, existant, illis non consenserint, vel, quantum ipsis libuisset auditi non fuerint, nullo unquam tempore de subreptionis, obreptionis, nullitatis, vel invaliditatis vitio, seu intentionis Nostræ, aut alio quovis defectu, etiam quantumvis magno, inexcogitato, ac substantiali, sive ex eo, quod in præmissis, seu eorum aliquo; solemnitates, & quævis alia servanda, & adimplenda, servata, & adimpleta non fuerint, aut ex quocumque alio capite a jure, vel facto, aut statuto, vel consuetudine aliqua resultante, seu etiam enormis, enormissimæ, & totalis læsionis, aut quocumque alio colore, seu occasione, vel causa, quantumvis justa, privilegiata, & rationabili, etiam tali, quæ ad effectum validitatis præsentium necessario exprimenda foret, notari, impugnari, invalidari, retractari, in jus, vel controversiam revocari, aut ad terminos juris reduci, vel adversus illas restitutionis in integrum, aperitionis oris, reductionis ad viam & terminos juris, aliudve facti, gratiæ, aut justitiæ remedium impetrari, seu quomodolibet concesso, & impetrato quempiam uti, seu se juvare in judicio, vel extra posse, neque ipsas præsentes sub quibusvis similium, vel dissimilium gratiarum revocationibus, suspensionibus, limitationibus, aut aliis contrariis dispositionibus pro tempore quomodolibet faciendis, comprehendi, sed semper ab illis exceptas, perpetuoque validas, firmas, & efficaces existere & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere, ac per omnes, & singulos, ad quos spectat, & quomodolibet spectabit in futurum, inviolabiliter observari: Sicque & non aliter in præmissis omnibus & singulis, per quoscumque Judices Ordinarios, & Delegatos, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, nec non Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, etiam de Latere Legatos, ac alios quavis auctoritate & potestate fungentes, in quavis causa & instantia, sublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate, judicari & definiri debere; & si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari, irritum, & inane decernimus.

Derogationes.

Non obstantibus singulis Pauli III., Pii IV., Clementis VIII., & Pauli V. Prædecessorum prædictorum Literis prædictis, ac quatenus opus sit, de non tollendo jure quæsito, de unionibus, & applicationibus committendis, vocatis quorum interest, de exprimendo vero annuo valore, & Indulgentiis non concedendis ad instar, aliisque Nobis, & Cancellariæ Apostolicæ Regulis, ac postremi Lateranensis Concilii, uniones & applicationes perpetuas, nisi in casibus a jure permissis, fieri prohibentis, nec non ejusdem Clementis VIII. formam servandam in aggregationibus præscribendis, ac felicis recordationis Pauli II., Pauli IV, dicti Pii V., & Sixti V., aliorumque Romanorum Pontificum Prædecessorum Nostrorum, annatas, & quindennia Cameræ, & Cancellariæ Nostris in unionibus solvi præcipientium, nec non prædicti Pii IV., de gratiis interesse ejusdem Cameræ quomodolibet concernentibus in dicta Camera infra certum tunc expressum tempus insinuandis, & registrandis, alias gratiæ ipsæ nullius sint roboris, vel momenti, aut alias quomodolibet disponentium, aliisque quibusvis etiam in Provincialibus, & universalibus Conciliis editis, vel edendis, specialibus, vel generalibus Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, privilegiis quoque, Indultis, & Literis Apostolicis quibusvis Superioribus, & Personis in contrarium præmissorum quomodolibet forsan concessis, approbatis, & innovatis, nec non quibuscumque piorum Oblatorum, aut Testatorum voluntatibus, ac dispositionibus, sive in donationibus, aliisque contractibus inter vivos nuncupatis, sive in eorum Testamentis, Codicillis, aliisque ultimis voluntatibus, cum quibuscumque conditionibus, & legibus, etiam caducitatis, & subrogationis alterius operis pii, adscriptis, atque statutis; Quibus omnibus, & singulis, etiamsi de illis, eorumque totis tenoribus, & formis, specialis, specifica, & individua mentio, seu quævis alia expressio habenda, aut aliqua exquisita forma ad hoc servanda forer, illorum tenores, ac si verbo ad verbum, nihil penitus omisso, & forma in illis tradita ad hoc servata, inserti forent, præsentibus pro expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat latissime, & plenissime, ac specialiter & expresse, Motu, scientia, & potestatis plenitudine similibus derogamus, eaque respective, ad effectum de quo supra, commu-

PONT. A. VI. mutamus, ac derogat, & contrariis asse volumus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Sanctio. Nulli ergo omnino hominum liceat paginam hanc Nostrarum Suppressionis, Extinctionis, Dissolutionis, Absolutionis, Subrogationis, Applicationis, Unionis, Concessionis, Reservationis, Præceptorum, Mandatorum, aliorumque præmissorum infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Dat. die 9. Mar. 1745. Datum Romæ apud S. Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ MDCCXLV, VII. Idus Martii, Pontificatus Nostri Anno Sexto.

J. Datarius.
Pro D. Card. Passioneo
Joannes Florius Substitutus.
VISA DE CURIA.
J. C. Boschi.
J. B. Eugenius.
Loco ✠ Plumbi.

Registrata in Secretaria Brevium.

III. SUPER CELEBRATIONE

Duarum Missarum eadem die per unum Sacerdotem.

Venerabili Fratri Antonio Episcopo Oscensi.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabilis Frater, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Dubium ab Episcopo Sanctitati suæ propositum. DECLARASTI Nobis, in sacra Visitatione, qua Diœcesim tuam perlustrasti, deprehendisse nonnullos Rectores Ecclesiarum Parochialium, quibus alia quoque Ecclesia a Parochiali longe sejuncta commendata est, quam ob exiguos proventus alii Sacerdoti committere nequeunt, qui Pro-Rectoris munus sustineat: hinc fieri, ut Rectores ipsi rem Divinam in utraque Ecclesia Festis diebus conficere non dubitent, ut populus uterque parere possit Ecclesiæ præcipienti Fidelibus, ut Decretum Synodale Episcopi. festis diebus Missæ Sacrificio intersint. Nobis etiam exposuisti, decrevisse in tua Synodo id minime licere Rectoribus Ecclesiarum Parochialium, quoties alius Sacerdos præsto fit, qui Sacrum facere possit in una ex iis Ecclesiis, quæ Rectoribus subjiciuntur, id autem attulisse tam gravem Rectoribus ipsis molestiam, ut Synodalis Decreti executionem parumper differre censueris, donec sententiam in hac re Nostram, Nostramque voluntatem intelligeres. Quamobrem prudentiam tuam in primis commendamus, totiusque Hispanæ gentis in hanc Sedem Apostolicam observantiam, ob quam, si forte aliquid incerti dubiique contigerit, ad Romanum Pontificem confugere, consiliumque ad explicandas difficultates deposcere consuevit. Deinde tuæ Synodi Decretum æquitati ac disciplinæ Ecclesiæ maxime consentaneum esse respondemus; ita ut ANNO 1746. demandari executioni debeat, nec vanis omnino Rectorum querimoniis imminui, vel labefactari.

Sententia Doctorum in hac materia. Quamvis nonnulli ex Theologis Moralibus (& quidem nimis indulgenter) plures rationes & causas excogitaverint, ob quas Sacerdos eodem die Sacrificium Missæ bis offerre posse videatur, quemadmodum facile videri potest 3. *Summæ* Sancti Antonini *tit.* 3. *cap.* 6. *num.* 5. item *lib.* 3. *Summæ* Sancti Raymundi *tit.* 24., & in Summa Hostiensis *ad tit. de celebratione Missarum num.* 14. *& seqq.* & in Summa Sylvestrina *in verb. Missa primo.* §. *Septimo quæritur*, & in Summa Armilla *in verb. Missa num.* 15. id tamen unanimi consensu permittitur Sacerdoti, qui duas Parochias obtineat, vel duos populos adeo sejunctos, ut alter ipsorum Parocho celebranti per dies festos adesse nullo modo possit, ob locorum maximam distantiam: tunc enim absque ulla dubitatione licere existimant ejusmodi Rectori, cum festi dies incidunt, bis Sacrum conficere, ut populo utrique satisfaciat. Et Suarez *in* 3. *part. Divi Thomæ tom.* 3. *quæst.* 73. *art.* 2. *disput.* 80. *sect.* 3. de hac hypothesi loquens, inquit, in ea tantum hodie licere duas Missas eodem die celebrare: *Casus de pluribus Parochiis est proprius, ac fere solus in usu.* At vero si in altera ex his Parochiis Sacerdos aliquis deprehendatur, qui rem Divinam facere possit, tum illarum Rectori nequaquam licet in utroque loco Sacrificium iterare, eo quod alterius Sacerdotis opera populi necessitati satis consulatur. Ita probant unanimes Pasqualigus *de Sacrificio Missæ tom.* 1. *quæst.* 381. *num.* 2. Vericellus *de Apostolicis Missionibus tit.* 1. *de Privilegiis Regularium dub.* 18. § 31. *num.* 201. Giribaldus *de Sacramentis tract.* 5. *cap.* 7. *dub.* 2. *n.* 15. Rotarius *in Theologia Morali Regularium tom.* 3. *cap.* 2. *punct.* 11. *n.* 5. Tournelius *in Prælectionibus Theologicis, de Sacramento Eucharistiæ part.* 2. juxta Parisiensem editionem *pag.* 346. Schmalzgrueberius *tit. de celebratione Missarum n.* 41. Quod si Scriptores isti vestras in manus nondum pervenerint, aliorum testimoniis rem plane cognosceris, nempe Cardinalis Zabsrellæ *in cap. Consuluisti, n.* 3. *de celebratione Missarum*, ubi hæc habentur: *Si est alius, qui celebrare possit, non celebrabit Sacerdos alia vice, dummodo ille alius sit paratus celebrare, & sit jejunus:* Petri de Ancharano *in Commentariis ad eumdem Textum n.* 1. *Intellige, si non sit alius ibi paratus ad celebrandum, & ille sit jejunus:* Cardinalis Toleti *in Summa lib.* 2. *cap.* 3. *num.* 4. Layman *in Theolog. Morali lib.* 5. *tract.* 5. *cap.* 4. *num.* 6. Salmaticensium *Theolog. Moral. tom.* 1. *tract.* 5. *de Sacrificio Missæ c.* 5. *punct.* 1. *n.* 12. juxta quartam editionem, quæ Matriti facta est *anno* 1717. Gavanti *ad Rubricas Missalis part.* 3. *tit.* 12. *num.* 7.

Decretum Synodi Limane. At supervacaneum est plures auctoritates præstantium virorum congerere, cum id satis superque constet ex septima Synodo Diœcesana, quam Sanctus Turribius *anno* 1592. celebravit *cap.* 3. *tom.* 4. Conciliorum Hispanorum, quæ simul collegit vir eximius inter Hispanos Cardinalis de Aguirre *pag.* 687. Porro hæc sunt verba: *Juxta dispositionem Concilii Provincialis celebrati in hac Civitate anno* 1567.,

quantum convenit, & per locum juris possumus, licentiam concedimus omnibus Indorum, Hispanorumque Parochis nostri districtus, ut diebus Dominicis, & festivis ex praecepta servandis, possint celebrare duas Missas in duabus Ecclesiis tam inter se distantibus, ut qui in loco unius Ecclesiæ assistunt, non possint commode accedere ad audiendam Missam in altera.[1]

Quando juxta dictum Decretum Parocho liceat duas Missas eadem die celebrare.

Ex his apertissime deprehenditur concedi Parocho, qui duas Ecclesias distantibus omnino locis positas habeat, bis Sacrificium Missæ instituere, ne diebus festis Ecclesiæ præceptum a populo violetur; ea tamen conditione, ut legitimam pro re gerenda facultatem prius obtinuerit, uti Nos inferius explicabimus. Ex verbis autem depromptis ex eodem Capite tertio Limanæ Synodi, quæ mox subjiciemus, certi limites eidem Parocho statuuntur, ipsique praescribitur, ut uno tantum loco Sacrum conficiat, si in altero Sacerdos occurrat, qui populo rem Divinam operari possit: *Cum autem habuerint alium Sacerdotem, qui possit celebrare in altera dictarum Ecclesiarum, non poterit Parochus celebrare in utraque, sed unam Missam tantum in una, quandoquidem alter Sacerdos possit satisfacere necessitati alterius populi.*

Non ignoramus, auctoritatem Limanæ Synodi suæ Diœcesis finibus solum concludi. At, cum Sanctus Turribius regendæ Ecclesiæ peritissimus, & virtutum omnium gloria clarissimus semper habitus sit, ipsius legibus, ac Diœcesanis institutis eam saltem fidem atque auctoritatem, vimque, ut ajunt, directivam, adhibendam & adscribendam nemo inficiabitur, quam Itali omnes, aliique extra Italiam S. Caroli Borromæi Synodis omni tempore præstiterunt: neque in dubium quis revocare poterit, Sanctum Turribium, virum adeo singularem (pro cujus Canonizatione, cum Promotoris Fidei munus adhuc in minoribus gereremus, plurimum laboris impendimus) conferre plurimum, ut, si propositæ rei examen instituamus, illius sententia reliquis anteponatur; lætandumque idcirco Nobis jure merito videmus, qui Commentarium *de Sacrificio Missæ* in lucem proferentes, Italico sermone a Nobis conscriptum, cum Bononiensem Sedem administraremus, idem plane asseruimus, quod pro illustranda præsenti quæstione superius attulimus, & opinionem nostram auctoritate confirmavimus ejusdem Synodi Sancti Turribii, uti liquido constat ex nostro Commentario, quod commemoravimus *tom.* 2. *part.* 4. *sect.* 2. *num.* 38. *& seqq.* & præcipue *num.* 40., quod quidem primo Bononiæ Typis evulgatum fuit, ac nuper latine redditum, ac typis impressum Patavii, lucem publicam rursus aspexit.

Confirmatur Sententia ex aliis Conciliis.

Quod si Limanæ Synodo alia quoque Concilia adjungi velint, illud in medium proferri poterit, quod sub Mauritio Archiepiscopo Rotbomagensi *anno* 1231. coactum est, quemadmodum legitur in Collectione Regia Maxima Conciliorum ab Harduino compilata *tom.* 7. *pag.* 186.: *Nullus audeat Missam bis in die celebrare, aut cum duplici Introitu, nisi in humana necessitate &c. & hoc, ubi non est, nisi unus Sacerdos:* alterum, quod Nemausi *anno* 1284. coactum fuit, cum Martinus IV. Apostolicam hanc Sedem obtineret, uti patet ex Collectione Labbeana *tom.* 11. *part.* 1. *pag.* 1213.: *Si omnes Parochiani ad unam Missam simul non possint convenire, eo quod in diversis locis habitant distantibus ab Ecclesia & remotis, sicut est in montanis, nec sunt in Ecclesia duo Sacerdotes, &, dicta prima Missa, postmodum Parochiani venientes postulent Missam aliam sibi dici, poterit tum Sacerdos Missam aliam celebrare. Tamen si in prima Missa, post receptionem Corporis, & Sanguinis profusionem acceperit, non debet secundam Missam in prædictis casibus celebrare.*

Ea potissimum verba diligenter observari debent: *Ubi non est, nisi unus Sacerdos*: nec non alia: *nec sunt in Ecclesia duo Sacerdotes:* ex quibus clare perspicimus, non licere Parocho, si alius Sacerdos præsto sit, duo Sacra perficere diebus festis, ut populus Missæ Sacrificio intersit, sive Missa celebranda sit in duabus Ecclesiis inter se distantibus, ut in supra citata Synodo Limana, sive una tantum sit Ecclesia, in qua Missa celebratur, & ad quam insimul universus populus convenire non potest, ut in Synodo Nemausensi. Hi quippe duo casus eodem jure censendi sunt, uti præcipue advertit Theophilus Raynaudus *tom.* 17. *Operum* editionis Lugdunensis *pag.* 8.

Et ex Sententia aliorum Doctorum.

Quæ huc usque dicta sunt, Canonicis etiam generalibus sanctionibus innituntur. Neque vero copiam Ecclesiasticæ eruditionis ostentabimus, ut cognitum id perspectumque faciamus, quod tamen facili negotio, si opus esset, consequeremur, cum duo præclari Scriptores postremis his temporibus congesserint casus omnes, quibus ante Decretales Prædecessorum Nostrorum Innocentii III. atque Honorii III. plures uno die Missæ ab eodem Sacerdote celebrantur. Hi sunt Saintebeuvius *tom.* 3. *Resolutionum casuum conscientiæ cas.* 83. & Pontas *in Dictionario casuum conscientiæ, in verb. Missa cas.* 15. De hoc ipso argumento luculenter disseruit is, qui suis adnotationibus undecimam Sancti Leonis Epistolam illustravit, juxta editionem, quæ ultimo facta est. De ipso Nos quoque verba fecimus *in Commentario de festis diebus Domini Nostri ac Beatæ Virginis Mariæ part.* 1. *num.* 667. *& seqq.* Quamobrem, his prætermissis, illud affirmabimus, ex communi totius Ecclesiæ disciplina permitti tantum Sacerdotibus hoc tempore, ut die Natali Salvatoris Nostri ter Sacrum faciant, vel quia institutum id fuit a S. Telesphoro Pontifice, ut eam celebritatem singulari honore prosequerentur Fideles, uti ostendit Canon: *Nocte sancta de Consecratione dist.* 1. vel quia (si plurimi facienda videantur argumenta, quibus author Telesphorus illius Canonis impugnatur) Parens ac Magistra Ecclesia eum ritum die Natali Domini conservandum censuit, ut posteris perpetuo commendaret veterem disciplinam, ob quam Sacerdos idem plura Sacra conficiebat, cum alii quoque festi dies per annum occurebant. Id Nos testimoniis præstantium virorum indicavimus in Commentario nostro, quod superius nominavimus, *part.* 1. *num.* 665. *& seqq.*

Id permittitur die Natali Domini.

Examinatur Decretum Pontificum, nempe Alexandri II.

Excepta die Dominicæ Nativitatis, juxta hodiernam disciplinam non licet Sacerdoti eodem die Sacrificium iterare. Argumenta minime desumimus ex Decreto Alexandri Papæ II. *Can. Sufficit de Consecratione dist.* 1. ubi Pontifex ita decrevit: *Sufficit Sacerdoti unam Missam in die una celebrare, quia Christus*

semel

semel passus est, & totum Mundum redemit. Non modica res est, unam Missam facere; & valde felix est, qui unam digne celebrare potest: etenim Pontifex ita rem prosequitur: *Quidam tamen pro defunctis unam faciunt, & alteram de die, si necesse fuerit:* quibus verbis Alexander II. non improbare videtur eum Sacerdotem, qui saltem ob allatam causam bis uno die celebraret. Deinde sic Pontifex concludit: *Qui vero pro pecuniis, aut adulationibus secularium una die præsumunt plures facere Missas, non æstimo evadere damnationem:* Porro ex his facili conjectura perspicere quisque potest, Alexandrum II. Decreto solum cavere, ne sordidæ utilitatis, sive assentationis gratia Sacrificium iteretur. Vasquesius idem Decretum sic explicat *in 3. pars. Divi Thomæ tom. 3. quæst. 83. art. 2. cap. 5. num. 43.: In prædicta Epistola solum damnantur, qui pro pecuniis aut adulationibus sæcularium una die præsumunt plures Missas celebrare: de iis vero, qui ex sola devotione plures celebrarent, nihil dicitur.* Eamdem rem maxime declarant ea, quæ Thomassinus scripta reliquit *De veteri & nova Ecclesiæ disciplina par. 3. lib. 1. cap. 72. num. 6.* ubi clare ostendit, libertatem pluries una die celebrandi, necessario coercendam fuisse, ut quorumdam Sacerdotum avaritiæ modus imponeretur.

Igitur omittentes Alexandri II. Decretum, alterius Prædecessoris nostri, nimirum Innocentii III. auctoritate, ac Decretali rem nostram comprobamus, *Cap. Consuluisti, de celebratione Missarum: Respondemus,* inquit, *quod excepto die Nativitatis Dominicæ &c. sufficit Sacerdoti semel in die unam Missam solummodo celebrare.* Equidem Alexander II., uti superius commemoravimus, & Innocentius III. usi sunt hoc eodem verbo *sufficit*: at secundo tantum loco per id verbum præceptum indicitur: nam si quis integram Innocentii Decretalem percurrat, apertissime cognoscet, id petitum fuisse a Pontifice, *utrum Presbyter duas Missas in eadem die valeat celebrare.* Porro illud *valeat*, idem prorsus significat, ac *liceat*. Cum igitur responsum dederit Pontifex, sufficere *Sacerdoti semel in die unam Missam solummodo celebrare;* illud *sufficit*, Sacerdotes adigit præcepto, ne plura Sacrificia uno die faciant.

Innocentii III.

Ita Vasquesius interpretatur eo loco, quem paulo ante indicavimus *num. 44. Nam quod quæsitum fuit, utrum valeat celebrare, idem est, ac si quæreretur, utrum liceat ei celebrare. Cum ergo respondit Pontifex,* sufficit &c. *hoc verbum denotat præceptum prohibens, plusquam semel celebrare.* Neque mirari quis debet, si idem verbum *sufficit*, consilium uno loco, alio autem præceptum præseferat. Id ipsum quippe etiam contigit in verbo *non oportet:* quod juxta varias rerum circumstantias, in Jure Canonico modo solum honestatis officium ac decentiam denotat, modo vero necessitatem atque præceptum, uti pluribus exemplis demonstrat Baldellus *disput. Theolog. tom. 1. lib. 5. dub. 21. num. 4.* Verum ex Honorio III. qui post Innocentium III. Pontifex renuntiatus fuit, in textu *Te referente*, sub eodem titulo *de celebratione Missarum*, manifesto deprehenditur, illud verbum *sufficere*, de quo in Decretali Innocentii III., cum præcepto conjungi. Rem totam, sicuti gesta est, recensebimus, uti constat ex Gonzalez, qui Decretalem integram ejusdem Honorii describit.

Honorii III.

Sypontinus Archiepiscopus (eam modo civitatum vulgo Manfredoniam appellant) feria quinta majoris hebdomadæ Sancta Olea de more in Ecclesia Cathedrali rite consecrabat. Eadem die mane se conferebat ad Montem Garganum, ut peregrinos exciperet, qui magna frequentia in eum locum Religionis causa confluebant. Ejus loci Clerus ac populus Archiepiscopum magno studio rogarunt, ut Sacrum iteraret; quod tamen ille facere recusavit, donec super hac re Pontificis Honorii III. responsum sibi redderetur. Pontifex initium desumit a verbis ipsis Innocentii III. Prædecessoris sui, nempe: *Cum cuilibet Sacerdoti, quacumque dignitate præfulgeat, unam in die celebrare Missam sufficiat, nam & valde est felix, qui celebrat digne unam.* Post hæc præcipit Archiepiscopo, ut Syponti rem Divinam peragat, ubi Sacrum Chrisma conficere debebat, & in Ecclesia Montis Gargani Sacrificium offerre prætermittat; hisque utitur verbis, quibus illud *sufficit*, ab Innocentio III. scriptum cum præcepto omnino copulari declarat: *Fraternitati tuæ mandamus, quatenus die Cœnæ Domini in Ecclesia Sypontina dumtaxat, in qua teneris Chrisma conficere, Missarum studeas solemnia celebrare.* Innocentius, qui, excepto die Nativitatis Dominicæ, prohibuit Sacerdoti plures Missas una die celebrare, *in cit. Cap. Consuluisti, de celebratione Missarum*, addidit: *nisi causa necessitatis suadeat.* At Honorius, qui *in Cap Te referente, eodem tit. de celebratione Missarum*, Archiepiscopo Sypontino rescripsit, ipsi fas non esse, post rem Divinam peractam, dum Sacrum Chrisma conficiebat in Ecclesia Sypontina, aliam Missam celebrare in Ecclesia Montis Gargani, declaravit, causam necessitatis ab Innocentio admissam, nunquam adesse, cum alius invenitur Sacerdos, qui secundam Missam celebrare potest: secundam quippe Missam noluit ab Archiepiscopo in Ecclesia Montis Gargani celebrari, ex quo inverisimile ipsi visum est, quod alius non adesset Sacerdos, qui Missam in eadem Ecclesia celebrare posset, juxta monitum Cardinalis de Turrecremata *in Can. Sufficit, sub num. 4. de consecratione, dist. 1.* En ejus verba: *Quod autem in Decretali Te referente, Episcopus videtur reprehendi, quod bis celebraverat die Cœnæ, est propter hoc, quia non erat necesse, quod Episcopus celebrasset, nisi in illa Ecclesia, in qua de consuetudine debebat Chrisma conficere, quia hoc non potest, nisi Episcopus, & aliam Missam celebrare poterat simplex Sacerdos, quia verosimile est, Episcopum posse per Vicarium celebrare, & in illa Ecclesia plures Sacerdotes fuisse.* Quod etiam ante Cardinalem a Turrecremata, jam fuerat adnotatum ab Hostiensi *in Cap. Te referente num. 4*, ab Antonio de Butrio *super eodem textu num. 3.*, & ab Abbate *super eodem quoque textu in fine tit. de celebratione Missarum.*

Casus eius decretalis.

Præterea casum proponunt Episcopi, qui præesset duobus Episcopatibus inter se vicinis, ut in Archiepiscopo Sypontino contigisset, si Summi Pontifices Alexander III., & Innocentius III. sententiam non protulissent contra Garganicos contendentes, Ecclesiam suam Episcopalem esse, & unitam Ecclesiæ Sypontinæ, quemadmodum legitur apud Ughellium de Me-

Quid de Episcopis qui habent duas Cathedrales.

 de Metropoli Sypontina tractantem *Tom.* 7. *Italiæ Sacræ*: quæruntque, an sub obtentu Chrisma conficiendi in utraque Ecclesia, quod sine celebratione Missæ consecrari decenter nequit, possit, ea die bis Sacrificium offerre; & unanimiter respondent, id non licere: & sic rem componunt, quod uno anno in una Ecclesia celebret Missam feria quinta in Cœna Domini, & conficiat Chrisma; & alio anno id ipsum faciat in alia Ecclesia; & ab una ad aliam Chrisma consecratum, uti moris est, transmittat: Neque sic composita, afferunt, nullam ex suis Ecclesiis Chrismate carituram esse, subditosque unius, vel alterius Episcopatus nullatenus excludi a commoditate audiendi Missam quinta feria in Cœna Domini, in qua maximopere expedit, ut audiant Missam; ea quippe celebrari poterit a Sacerdote in Ecclesia, in qua eo anno Episcopus Chrisma non conficit, cum verisimile non sit, alium non reperiri Sacerdotem, qui ea ipsa die Sacrum in ea facere possit; veluti prosequuntur Hostiensis, Antonius a Butrio, & Abbas *locis citatis*.

Hæc sunt, quæ ex Jure Canonico desumpsimus. Sed cum Glossa *in Cap. Consuluisti*, *in verb. necessitatis*, *de celebratione Missarum*, necessitati addat utilitatem, & vel utilitatem, vel necessitatem satis esse dicat, ut unus Sacerdos eodem die bis Missam celebrare possit, bene deprehendimus, Parochos, de quibus agitur, posse tum utilitatem, tum necessitatem prætexere, ut sibi putent fas esse bis in die celebrare, etiamsi alius sit Sacerdos, qui Sacrum facere valeat: utilitatem quippe in eo constituent, quod, bis ipsi celebrando non subministrabunt Sacerdoti celebraturo eleemosynam pro Missa, quam celebrabit; necessitatem in sua inopia constituent, ob quam nequeunt prædictam eleemosynam alteri Sacerdoti Missam celebranti elargiri. At neutrum eis suffragari potest.

Causa utilitatis non sufficit ut bis celebretur.

Et utilitas quidem non suffragatur: quid quid enim sit de titulo utilitatis; qui illum admittunt, illum explicant & intelligunt, non de utilitate celebrantis, sed Missam audientis. Sic docet Cardinalis Zabarella *in Cap. Consuluisti*, *num.* 3. *de celebratione Missarum*. En ejus verba: *Considera, quod in hoc attenditur causa utilitatis respectu audientis, non celebrantis*. Et concordant super eodem Capitulo Antonius a Butrio *num.* 4., Abbas *num.* 2., & cœteri, quos vocant Repetentes; & præclare inter recentiores docuit Vericellus *de Apostolicis Missionibus tit.* 1. *de privilegiis Regularium dub.* 18. *num.* 201. Utilitas autem proposita non populum, sed Parochum respicit, & sic celebrantem, & non audientem.

Minus quoque prodest necessitas ex inopia desumpta; cum plura sint expendenda, antequam titulus necessitatis ex inopia desumptus admittatur. Primo, an revera Parochi tanta premantur egestate, ut alteri Sacerdoti stipendium Missæ nequeant suppeditare: si enim inopia adeo magna non sit, Episcopali auctoritate, juxta Caput quartum Concilii Tridentini *sess.* 21. *de Reformatione*, adigi poterunt, ut Sacerdoti Missam celebraturo eleemosynam elargiantur, uti sapienter admonet Engel *ad tit. Decretalium de celebratione Missarum num.* 3 Secundo, si Parochis tenues omnino angustique proventus obveniant, videndum, an populus etiam in eadem paupertate versetur: quemadmodum enim Episcopus adigere potest Sacerdotem, ut populo Sacrum faciat diebus festis, ita etiam potest indicere populo, ut celebranti Sacerdoti consuetum stipendium elargiatur. Id etiam ex Tridentino Concilio desumitur *sess.* 23. *cap.* 14. *de Reformatione*, ubi hæc leguntur: *Curet autem Episcopus, ut ii saltem diebus Dominicis, & Festis solemnibus &c. Missas celebrent*: siquidem illud verbum *Curet*, præceptum inferre in hac gravissima causa, non est dubitandum. Hoc pacto Concilii sententiam explicat Pasqualigus, qui scriptum ita reliquit *de Sacrificio Missæ quæsit.* 844. *num.* 11. *Si in aliquo Oppido sit unus tantum Sacerdos, qui teneatur celebrare diebus festis, & adsint alii simplices Sacerdotes, poterit Episcopus eos cogere ad celebrandum diebus festis. Ratio est, quia adest indigentia populi, eo quod difficile sit, quod omnes eadem hora conveniant ad audiendam Missam; & ideo cum Sacerdotes habeant ratione Ordinis munus suum addictum populo, poterit Episcopus eos cogere, ut impendant officium suum populo, offerendo Sacrificium, ut absque difficultate possit adimplere præceptum audiendi Sacrum. In tali tamen casu tenebitur populus aliquid contribuere iis Sacerdotibus pro substentatione; quia, cum ministrent populo, æquum est, quod accipiant aliquid pro substentatione*.

Neque paupertatis ex inopia Ecclesiæ.

Porro difficile prorsus videtur, omnia hæc simul copulata deprehendi. Quod si res ita se haberet, tunc, Ven. Frater, ex iis eleemosynis, quas ipse egenis elargiri large consuevisti, stipendium pro re Divina facienda Sacerdotibus erogare deberes, nec ullo modo perferre, ut Sacrificium iterent Parochi, quibus non deest alius Sacerdos, qui diebus festis populo ministret.

Perpendit rationes Parochorum.

Post hæc, quæ a Nobis prolata ad veritatem illustrandam dici possunt, ad ea sermonem transferimus, quæ ab ipsis Parochis proponi audimus. Vehementer ipsi conqueruntur, si facultas iterandi Sacrificii diebus festis ipsis adimatur; eo quod munere suo persungi nequeant, quod non solum constituitur in celebranda & applicanda Missa pro populo, cum festi dies peraguntur, sed etiam in explicanda Religionis mysteriis, tradendaque pueris Christiana disciplina, cum ad Sacrum audiendum in Ecclesiam conveniunt.

Incredibilem ex hoc voluptatem sane percepimus. Etiam quum olim fel. record. Prædecessor Noster Innocentius Papa XIII., ad discutienda Hispani Cleri gravissima negotia ab insigni viro bonæ memoriæ Ludovico hujus S. R. E. Cardinali Belluga nuncupato proposita, peculiarem Congregationem præstantium aliquot ejusdem S. R. E. Cardinalium deputasset; Nobisque tunc in minoribus constitutis ipsius Congregationis Secretarii munus demandasset; meminimus non parum temporis, plurimumque laboris Nobis opus fuisse, ut falsam omnino probaremus opinionem, ob quam Parochi Hispani se immunes ac liberos dictitabant ab edocendis instruendisque Christiana doctrina pueris, eo quod hujusmodi exercitationes in aliis quoque Ecclesiis haberentur; aut quia Concionatorum opera studioque satis fideles instruerentur; aut etiam ob vetustissimam consuetudinem, quæ Parochos ipsos ab hoc onere vindicare videbatur.

 batur. Quæ omnia leguntur in Constitutione quæ incipit *Apostolici ministerii*, quam præfatus Innocentius Prædecessor promulgavit, in qua §. *9.* recensentur ac refelluntur ea omnia, quæ modo commemoravimus.

Quae rejicit. His autem per transennam adnotatis, jam responsum quæstioni faciamus, videlicet non esse iterandum die festo Sacrificium, si Parocho alius Sacerdos operam suam navare possit, etiamsi Catechismus eodem die, Fideique mysteria populo explanari debeant. Hæc enim fieri possunt ejusdem Sacerdotis ministerio, qui ad Sacrum conficiendum inducitur: quemadmodum Nos ipsi statuimus in Bononiensi Diœcesi, cum in ea sedem haberemus, haud ignorantes, id consentaneum esse Decretis, quæ super hac re Pontifices Romani non semel ediderunt. Id Nos ostendimus *Instit.* 3. *tom.* 3. *nostrarum Institutionum Ecclesiasticarum*, quæ Bononiæ impressæ fuerunt. Accedit, quod Parochus, qui die festo fideles instituendos in utraque Ecclesia libenter suscepisset, si iterandi Sacrificii facultas traderetur, id facilius consequi possit, si in altera solum Ecclesia rem Divinam faciat, ac populum edoceat, deinde ad aliam se conferat Ecclesiam, ubi a Sacrificio abstineat, & Christianæ Legis instituta dumtaxat populo declaret.

Tui præterea Parochi queruntur, quod ipsis hanc facultatem impertiri dubites, quam a tuis Decessoribus semper impetrarunt. Certissimum illud est Missionariis tantum a Sede Apostolica potestatem aliquando fieri, ut uno die Sacrificium bis operentur; reliquis vero Sacerdotibus opus esse, ut hac de re facultatem ab Episcopo consequantur, etiamsi causa necessitatis intercedere videatur; cujus sane judicium ad ipsos Sacerdotes nequaquam pertinet. Ita testatur Verricellus *de Apostolicis Missionibus tit.* 4. *de privilegiis quæst.* 19. *n.* 202. *Quæres prima, an ad celebrandas duas Missas in locis, ubi adest talis necessitas, requiratur licentia Episcopi? Respondetur affirmative, seclusis privilegiis Missionariorum. Ita a Sacra Congregatione resolutum.* Certum quoque est, facultates ejusmodi, nisi necessitas id postulet, nunquam concedi; vel, si aliquando concedantur, non haberi tamquam alicujus Sacerdotis privilegium, sed tantum ob causam peculiarem necessitatis. Fagnanus id fatetur *Cap. In ordinanda, num.* 37. *de Simonia: Miratur Sacra Congregatio agi de his licentiis concedendis; nam id nonnisi ex magna necessitate fieri debet, & magna cautela, ut puta in locis, ubi perpaucissimi sunt Sacerdotes, vel adsunt impedimenta adversariorum Fidei, vel quid simile &c. Nec concedi potest hæc licentia ab Episcopo generaliter, quasi privilegium alicujus Sacerdotis, sed tantum in aliqua casu particulari, necessitatis causa ab Episcopo examinanda.* Itaque cum ejusmodi causam necessitatis haud deprehenderis, nunquam Parochos tuos probabimus, si ipsi de te conquerantur, Nos prudentiam Fraternitatis Tuæ magnopere commendamus, Teque agnoscimus animum, mentemque tuam conformasse exemplo prædicti Sancti Caroli Borromæi, qui *in prima Synodo Provinciali c.* 5. abrogavit *licentias a suis Prædecessoribus concessas plures Missas celebrandi*.

Quid de consuetudine. Parochi postremo, ut causam suam tueantur, vetustissimam adducunt consuetudinem. Nos, utrum ratione, an temere id asserant, examinare prætermittimus. Solum inquirimus, utrum ea consuetudo rationem præscriptionis, aut præsumptionis sibi comparaverit; & utrumque falsum, & alienum judicamus. Non utique Jus Divinum, sed Jus Ecclesiasticum prohibet; eadem die ab eodem Sacerdote Sacrificium iterari. At non omnia, quæ Juris tantum Ecclesiastici sunt, præscribi possunt. Si etenim juxta Civiles Leges, *sanctæ res* præscribi non possunt, absonum undique est asserere, fuisse per præscriptionem aliquid obtentum, vel acquisitum, quod adversetur sanctionibus universalibus Ecclesiæ, quarum observantiam Sacrum Tridentinum Concilium in Missarum celebratione Sacerdotibus omnibus præcipit, uti colligitur ex Decreto *de observandis, & evitandis in celebratione Missæ*.

In nonnullis regionibus mos inoleverat, quod Parochi duarum Parochiarum feria sexta majoris hebdomadæ Officium faciebant, primum in una ex Parochiis, & deinde illud iterabant in altera. Jejunii præceptum in sumptione Eucharistiæ non est Juris Divini, sed Ecclesiastici, teste Cardinali Bona *Rerum Liturgicarum lib.* 1. *cap.* 21. *num.* 2. ubi refert, initio non omnibus in locis universos prædicta lege obstrictos fuisse: cumque, hoc minime obstante, animadversum fuisset, Parochum celebrantem Officium in secunda Parochia, non jejunum sumere Eucharistiam sub specie panis; sumpserat enim in Officio, quod celebravit in prima Parochia, particulam Hostiæ consecratæ die præcedenti, una cum vino non consecrato, & sic jejunium fregerat naturale; reprobata fuit consuetudo, etsi, uti asserebatur, pietati & devotioni innixa. Hoc exemplo perculsi alii Parochi duarum Parochiarum, aliam induxerunt consuetudinem, ut in utraque Parochia Officium feriæ sextæ majoris hebdomadæ celebrare possent; prætermittendi videlicet haustum vini in primo Officio, quod in prima Parochia celebrabant, sumentes tantummodo speciem panis, ut jejuni in secunda Parochia Officium facerent, Missamque, quæ dicitur Præsanctificatorum, celebrarent. At hæc quoque consuetudo fuit reprobata, utpote contraria ritui Ecclesiastico, quem & Ordo Romanus, & Sacramentarium Sancti Gregorii præscribunt, & adhibet universalis Ecclesia. Franciscus Sylvius magni nominis Theologus *tom.* 5. *suarum Operum* editionis Antuerpiensis *Orat.* 1. quæ est unica *de Officio Parasceves*, rem graphice exponit, nec Parochorum consuetudini censet esse ullo modo deferendum. De hac eadem re plura habentur apud Suarez *in* 3. *part. Divi Thomæ tom.* 3. *quæst* 73. *art.* 2. *disput.* 80. *sect.* 3. Et Nos ipsi hæc omnia exposuimus *in nostro Tractatu de Sacrificio Missæ*, typis Patavinis edito, *sect.* 2. §. 39. Et *in alio Tractatu de Festis Domini Nostri Jesu Christi par.* 1. typis quoque Patavinis edito, §. *336. & seqq.* confutavimus errorem Græcorum Schismaticorum, qui volunt, in Missa Præsanctificatorum, per immersionem Particulæ in Calicem ex Sacratissima Hostia detractæ, transubstantiationem fieri vini in Sanguinem Christi; & diximus, Sacerdotem in Officio feriæ sextæ majoris hebdomadæ, sumere Christi Corpus & Sanguinem, cum utrum-

que revera sit sub specie panis, præcedenti licet die consecrati.

Præscriptionem excipit præsumptio, de qua modo sermo habendus est. Equidem non ignoramus Jurisperitorum commune adagium, nempe ratione consuetudinis immemorabilis afferri posse in medium quemcumque gratiosum titulum, & etiam privilegium Apostolicum, quod utpote nullo certo documento probatum, præsumptum appellatur. Sed, cæteris prætermissis, ne hæc epistola longior evadat, subdimus, hæc intelligi posse de illis privilegiis, quæ impetrari potuissent a Sede Apostolica, si quis ea postulasset; non vero de illis, quæ cum postulantur, negari omnino consueverunt; ne præsumptio plus habeat roboris, & momenti, quam veritas.

Romanis Pontificibus mos est, ut ea negotia, quæ ipsi per se expedire nolint, ad Congregationes rejiciant examinanda; ut earum consilio rem expediant. *Anno* 1657. cum in Civitate, quam dicunt *de Assumptione*, in Provincia Paraguariensi, pars magna Nobilium domi se continerent, utpote decenti apparatu vestium carens, nec accederet ad Ecclesiam, ut Sacrum die festo audiret, Episcopus exoravit, ut sibi facultas daretur celebrandi Missam antelucanam Nobilium prædictorum gratia, & aliam ante meridiem, ut reliquus populus Missæ præcepto diebus festis satisfaceret. De hac re actum fuit in Congregatione Concilii *die* 1. *Septembris* 1657. nec petitio fuit exaudita, ea potissimum de causa, quod imperceptibile visum est, alium non adesse Sacerdotem, qui Missam antelucanam celebraret pro Nobilibus; quemadmodum colligitur *ex lib.* 21. *Decretor. pag.* 56.

Præterea vobis omnibus notum est, in Regnis Aragoniæ, Valentiæ, & in Comitatu Cataloniæ, die Commemorationis omnium Fidelium Defunctorum, quemlibet Sacerdotem Sæcularem bis Missam celebrare posse, & ter quemlibet Sacerdotem Regularem; quod singulare privilegium antiquæ consuetudini, & famæ Apostolici privilegii concessi vel a Julio III., vel a Paulo III. Summis Pontificibus innititur. De dicto privilegio egimus *in supra citato nostro Commentario de Sacrificio Missæ sect.* 2. §. 31. & latius dum munere fungebamur Secretarii Congregationis Concilii, cum Causa quædam *Castellana* pertractaretur, quemadmodum videri potest in Thesauro Resolutionum prædictæ Congregationis *tom* 2. *pag.* 168., & plura quoque de dicto privilegio relata fuerunt a bonæ memoriæ Cardinali Lanfredino, dum ipsum Secretarii munus obiret, & de quadam Causa *Oriolen.* ageret, de qua *tom.* 5. *ejusdem Thesaur. pag.* 384. *& seqq.* Viri, qui dignitate, & præstantia supra cæteros eminebant, Summis Pontificibus humillime supplicarunt, non ut quidem rem novam permitterent, sed ut tantum ad quasdam alias regiones memoratum privilegium extenderent, ob quod Presbyteri tum Sæculares, tum Regulares, in die Commemorationis omnium Defunctorum rem Divinam iterato faciebant, precesque suas singulari pietate, & rationibus undequaque petitis cohonestarunt: negotioque a Summis Pontificibus remisso ad Congregationem Concilii, hæc precibus hujusmodi morem haud gessit, sed petentes, uti fieri cum principibus viris consuevit, urbane dimisit, quemadmodum recensuimus *in citato nostro Tractatu de Sacrificio Missæ sect.* 2. §. 32. editionis Patavinæ.

Porro si denegatum fuit Episcopo petitum privilegium celebrandi bis in die festo, ut Nobiles satisfacerent præcepto audiendi Missam, eo quod alius aderat Sacerdos, qui Sacrum facere poterat; si principum virorum vota exaudita non fuerunt, qui tantum pro extensione privilegii precabantur, & talis privilegii, quod unicam tantum diem quolibet anno respiciebat; unusquisque facili negotio cognoscere poterit, quid a Sede Apostolica factum esset, si simplices Parochi facultatem petiissent bis celebrandi, ubi alius non deesset Sacerdos, qui Parocho operam suam præstare posset, & bis celebrandi, non unica die intra annum, sed tot diebus, quot per anni cursum festi dies celebrandi fidelibus præcipiuntur.

Decretum Episcopi servandum decernitur.

Ut Fraternitati Tuæ postulatis responderemus, negotium unico verbo cognoscimus Nos absolvere potuisse, dicendo nimirum, tuam Constitutionem Synodalem observandam esse. Henricus enim Boich, antiquus Juris Canonici Professor, *in Comment. ad Cap. Te referente, num.* 2. *de celebrationem Missarum*, docet, a nemine binas Missas eadem die celebrari posse, si id sit vetitum in Constitutione Synodali. Sed hæc scribenda ad te putavimus, ut tuum religionis eximium studium nostris laudibus prosequeremur, certamque normam, ac rationem ante oculos propositam haberes, ad quam consilia tua, tuamque mentem tutissime conformares. Quapropter tres dies in privata nostra Bibliotheca mane insumpsimus, quos vacuos, ac liberos ab audiendis Ministris, molestisque negotiis nacti sumus, ut has literas conficeremus. Postremo te summopere iterumque commendantes, qui hujus Sedis Apostolicæ in dubiis rebus sententiam consiliumque exquisieris, Benedictionem Tibi nostram, Venerabilis Frater, peramanter impertimur.

Dat. die 16. Mart. 1746.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die XVI. Martii MDCCXLVI. Pontificatus Nostri Anno Sexto.

DE

DE PRÆSENTATIONE

Dignioris inter approbatos ab Examinatoribus ad Parochiales Ecclesias Jucispatronatus Ecelesiastici, eum resolutione nonnullorum dubiocum.

Venerabili Fratri Archiepiscopo Florentino.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabilis Frater salutem, & Apostolicam Benedictionem.

REDDITÆ Nobis sunt Literæ Tuæ, quibuscum una ad Nos misisti disceptationem Advocati Petri Brogiani, ut de iis, quæ a Te proponebantur, quæ nostra sententia sit, diceremus.

Tria dubia Pontifici proposita.

Primum: *An Patronus Ecclesiasticus teneatur in foro externo præsentare ad Beneficium Curatum eum, qui inter approbatos ab Examinatoribus magis idoneus, & magis dignus est?*

Secundum: *An Episcopus, ad quem spectat dare institutionem, debeat sequi judicium Patroni de magis idoneo, magisque digno, an potius inquirere, rectum ne sit Patroni judicium, an secus?*

Tertium: *Si appellaverit, qui se digniorem esse putat, & posthabitus est: an suspendi debeat institutio præsentati, an vero hæc debeat suum effectum sortiri; paucis, an appellatio interposita locum habeat in devolutivo tantum, an potius etiam in suspensivo?*

Responsio ad primum.

Ut igitur exordiamur a prima quæstione, in qua quæritur, an Patronus Ecclesiasticus teneatur in foro externo præsentare ad Beneficium Curatum eum, qui magis idoneus, magisque dignus est inter approbatos ab Examinatoribus; respondemus, *teneri*. Nam antiquis omnibus disputationibus omissis, cum juxta Concilii Tridentini præsciptum in Beneficiis Curatis coram Examinatoribus Synodalibus concursus haberi debeat, debeantque Examinatores Synodales approbare eos, qui magis idonei sunt, quorum deinde unum debet Patronus Ecclesiasticus Episcopo præsentare, ut ei institutionem præbeat, hæc agendi ratio, ac methodus necessario secum fert, ut Patronus Ecclesiasticus teneatur præsentare eum, quem digniorem inter pcobatos ab Examinatoribus existimat.

Verba Concilii satis pec se clara sunt *in cap. xviij. sess. 24. de Reformatione: Si vero Jurispatronatus Ecclesiastici erit*, loquitur de Beneficio Curato, *ac institutio ad Episcopum, & non alium pertineat, is, quem Patronus digniorem inter probatos ab Examinatoribus judicabit, Episcopo præsentare teneatur, ut ab eo instituatur.*

Quod procedit, etiamsi Episcopus Patrono non intimaverit, ut digniorem præsentet, quam cautionem memorat *Abbas in cap. Constitutis 2. de appellationibus*. Quoniam quidquid sit de utilitate hujus cautionis ante Concilium Tridentinum, superflua certe est post idem Concilium, a quo in Beneficiis Curatis Patronatus Ecclesiastici demandatus est concur-

eur-

DELLA PRESENTAZIONE

Del più degno tra gli approvati dagli Esaminatori alle Chiese Parrochiali di Padronato Ecclesiastico, con la risoluzione di alcuni dubbj.

Venerabili Fratri Archiepiscopo Florentino.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabilis Frater salutem, & Apostolicam Benedictionem.

CI fu presentata una di Lei lettera unitamente con una bella Scrittura composta dall' Avvocato Pietro Brogiani, acciò da Noi si proffecisse il nostro sentimento sopra i seguenti punti di Canonica Giurisprudenza.

Tre dubbj propost a Pontefice.

Primo: *Se il Patrono Ecclesiastico sia obbligato nel foro esterno a presentare al Benefizio Curato quello, ch' è il più idoneo, ed il più degno fra gli approvati dagli Esaminatori.*

Secondo: *Se il Vescovo, che dee dare l'istituzione debba stare al giudizio dato dal Patrono circa il più idoneo, ed il più degno, o pure se debba far indagine sopra la sussistenza del detto giudizio.*

Terzo: *Se appellando chi pretende d'esser più degno, ed è stato posposto, debba sospendersi l'istituzione del Presentato, o pure debba questa avere il suo effetto; in una parola, se l'appellazione interposta debba aver luogo solamente in devolutivo, o pur anche in sospensivo.*

Risposta al primo.

Incominciando dal primo punto, nel quale si cerca, se il Patrono Ecclesiastico sia obbligato nel foro esterno a presentare al Benefizio Curato quello, che è più idoneo, ed il più degno fra gli approvati dagli Esaminatori, rispondiamo sicuramente di sì; imperocchè lasciando da parte tutte le dispute antiche, dovendosi, secondo il prescritto dal Sacro Concilio di Trento, ne' Benefizj Curati di Padronato Ecclesiastico tener il Concorso avanti gli Esaminatori Sinodali, dovendo gli Esaminatori Sinodali approvare quelli, che sono idonei, dovendo poi il Patrono Ecclesiastico presentare uno di questi al Vescovo, perchè conceda l'istituzione, questo metodo di operare porta seco la necessità, che il detto Patrono Ecclesiastico sia anche nel foro esterno obbligato a presentare quello, che esso crede il più degno fra gli approvati dagli Esaminatori.

Le parole del Concilio sono troppo chiare *nel cap. 18. alla sess. 24. de Reformatione: Si vero Jurispatronatus Ecclesiastici erit*, parla del Benefizio Curato; *ac institutio ad Episcopum, & non aliam pertineat, is quem Patronus digniorem inter probatos ab Examinatoribus judicabit, Episcopo præsentare teneatur, ut ab eo instituatur.*

Il che ha luogo ancocchè il Vescovo non avesse fatta al Patrono Ecclesiastico l'intimazione di dover presentare il più degno, cautela mentovata dall' Abbate *nel cap. Constitutis, il secondo de Appellationibus:* imperocchè, ciocchè siasi dell' utilità della cautela avanti il Concilio di Trento, essa è superflua dopo il detto Concilio, che avendo stabilito

bilito

Anno 1746. fus; & injunctum fuit Patrono Ecclesiastico, ut eum præsentet, quem inter probatos, ab Examinatoribus digniorem, magisque idoneum censebit, quod valet amplius quacumque admonitione, seu interpellatione, quam Episcopus Patrono Ecclesiastito faciat.

Responsio ad secundum cum distinctione.

Expediti a prima quæstione ad alteram transibimus, in qua quæritur: An Episcopus, ad quem pertinet instituere, sequi debeat judicium Patroni circa magis idoneum, magisque dignum, an potius inquirere, judicium ejusdem Patroni rectum ne sit, an non; & quod ad hanc quæstionem attinet, censemus necesse asse unum ab altero casum distinguere.

Nam, aut inter probatos ab Examinatoribus nemo est, qui de Patroni judicio queratur, a quo, puta Titius magis idoneus, magisque dignus æstimatus est, isque Episcopo præsentatus, & tum Episcopus sequi debet judicium Patroni, neutiquam vero in ejus judicium inquirere. Nam a Sacro Concilio non præscribitur, ut digniorem instituat, sed quem Patronus inter approbatos ab Examinatoribus digniorem judicaverit: *quem Patronus digniorem inter probatos ab Examinatoribus judicabit*. Ut bene animadvertit Fagnanus in suis manuscriptis, quæ apud Nos exiant *super cap. xviij. sess. 24. de Reformatione. Et non potest Episcopus opponere, quod Patronus Ecclesiasticus non vere digniorem, sed quem ipse Patronus digniorem arbitratur, elegerit, & Episcopo præsentaverit, quia Concilium voluit absolute institui illum, quem Patronus tanquam digniorem elegerit.*

Ec in hujusmodi facti specie locum habet rescriptum Congregationis Concilii ann. 1573. ut videre est *lib. 1. Decretorum pag. 167.* verba autem hæc func: *Sacra &c. censuit, si Parochia sit Jurispatronatus Ecclesiastici, & institutio ad Episcopum pertineat, facultatem judicandi digniorem inter idoneos probatos ab Examinatoribus, spectare ad Patronum Ecclesiasticum, & Episcopum teneri instituere eum, quem dictus Patronus judicaverit digniorem, & ipsi Episcopo præsentavit.*

Aut inter ab Examinatoribus idoneos probatos aliquis est, qui judicio Patroni minime acquiescens coram Episcopo, cujus est dare institutionem, queritur, se posthabitum fuisse, licet magis dignus, & idoneus altero sit, quem Patronus tanquam digniorem, & magis idoneum Episcopo præsentavit; & hoc secundo casu cum Episcopus Judicis Personam sumere cogatur, sequi non debet Patroni judicium circa magis idoneum, magisque dignum, sed priusquam institutionem concedat, in Patroni judicium inquirere, ut inter alios recte considerant *Garzia de Benefic. par. 9. cap. 2. num. 265. & seq. & præcipue num. 268. & seq. & Ventrilia in prax. rer. Eccles. tom. 2. adnot. 5. §. 2. num. 5. 6.*

Non obstat, si quis assereret etiam hoc secundo casu clausis oculis sequendum esse Patroni

bilito il concorso ne' Benefizj Curati di Padronato Ecclesiastico, ed avendo, come si è già veduto, prescritto al Patrono Ecclesiastico di presenrare quello, che giudicherà il più degno, ed il più idoneo fra gli approvaci dagli Esaminatori, ciò vale assai più di qualsivoglia ammonizione, o sia interpellazione particolare, che dal Vescovo si faccia al Patrono Ecclesiastico. Pont. A. VI.

Risposta al secondo con distinzione.

Spediti dal primo punco, faremo passaggio al secondo, nel quale si cerca; se il Vescovo, che dee dare l'istituzione debba stare al giudizio dato dal Patrono circa il più idoneo, ed il più degno, o pure se debba fare indagine sopra la sussistenza del detto giudizio. Ed in ciò, che appartiene a questo secondo dubbio, Noi crediamo doversi distinguere un caso dall'alcro, come in appresso.

O fra gli approvati dagli Esaminatori non v'è chi promova querela sopra il giudizio dato dal Patrono, che avendo creduto Tizio più idoneo, e più degno degli altri, l'ha presentato al Vescovo: ed in questo caso il Vescovo dee stare al giudizio dato dal Patrono, nè dee formare indagine sopra la sussistenza del medesimo; non dicendo il Sacro Concilio, che il Vescovo istituisca il più degno, ma quello, che il Patrono avrà giudicato più degno fra gli approvati dagli Esaminatori: *quem Patronus digniorem inter probatos ab Examinatoribus judicabit*: come ben riflette il Fagnano ne' suoi manoscritti, che abbiamo presso di Noi, *supra il cap. 18. della sess. 24. de Reformatione: Et non potest Episcopus opponere, quod Patronus Ecclesiasticus non vere digniorem, sed quem ipse Patronus digniorem arbitratur, elegerit, &. Episcopo præsentaverit; quia Concilium voluit absolute institui illum, quem Patronus tanquam digniorem elegerit.*

E in questi termini procede una Risoluzione della Congregazione del Concilio *dell' anno* 1573. come può vedersi nel *lib. 1. de' Decreti alla pag. 167. & a terg.* ed ecco le parole: *Sacra &c. censuit, si Parochia sit Jurispatronatus Ecclesiastici, & institutio ad Episcopum pertineat, facultatem judicandi digniorem inter idoneos probatos ab Examinatoribus, spectare ad Patronum Ecclesiasticum; & Episcopum teneri instituere eum, quem dictus Patronus judicaverit digniorem, & ipsi Episcopo præsentavit.*

O pure fra gli approvati dagli Esaminatori per idonei si ritrova taluno di loro, che non quietandosi al giudizio dato dal Patrono, promove avanti il Vescovo, che dee dare l'istituzione, le sue istanze lamentandosi d'essere stato posposto, benchè più degno ed idoneo dell'altro, che il Patrono avendo creduto più degno, e più idoneo di lui, l'ha come tale presentato al Vescovo; ed in questo secondo caso il Vescovo venendo astretto ad assumere la qualità di Giudice, non dee stare al giudizio dato dal Patrono circa il più idoneo, e più degno, ma dee prima di dare l'istituzione fare indagine sopra la sussistenza del detto giudizio, come fra gli altri molto bene riflettono il Garzia *de Beneficiis alla par. 9. cap. 2. num. 265. e seg.*, e particolarmente al *num. 268 e seg.* ed il Ventriglia in *Praxi rerum Ecclesiasticarum al tom. 2. annot. 5. §. 2 num. 5. e 6.*

Nulla ostando, se mai si dicesse, doversi anche in questo secondo caso deferire ciecamente

troni judicium de magis idoneo, magiſque digno, perinde ac ſi id conſentaneum ſit verbis Concilii ſuperius laudatis: *Quem Patronus digniorem inter probatos ab Examinatoribus judicabit*: Nam prætermiſſis, quæ a Doctoribus dicuntur, nempe ea verba intelligenda eſſe de juſto, vero, proboque judicio, ut videre licet apud *Maſſobrium in praxi habendi concurſum requiſ. 5. dub 1. num. 43. 44.* Concilium agens de Beneficio Curato Patronatus Eccleſiaſtici inquit: *quem Patronus digniorem inter probatos ab Examinatoribus judicabit*. Non multa autem ſuperius loquens eodem loco de Beneficio Curato liberæ collationis Ordinarii, his verbis utitur: *Epiſcopus*, inter eos, qui probati ſunt tamquam idonei ab Examinatoribus Synodalibus, *eum eligat, quem cæteris magis idoneum judicaverit*.

At vero ſi quis ab Examinatoribus probatus tanquam idoneus contra judicium, quod ſecundum alterum tulit Epiſcopus eum præeligendo, inſtiterit, auditur, & ab appellationis Judice expenditur, Epiſcopi judicium rectumne probumque ſit, an pravum, atque injuſtum, ut quotidie re ipſa contingit, & definitum legitur a San: mem: Pio V. Prædeceſſore Noſtro *in ſua Conſtit. xxxiij. In conferendis*. Multo magis quæviſcumque ſint Concilii verba; ſi quis inter probatos ab Examinatoribus actionem moveat contra judicium a Patrono latum, æquum juſtumque erit, ut audiatur, & munus erit Epiſcopi, ad quem inſtituere in beneficio pertinet, diligenter inquirere, Patroni judicium utrum valeat, nec ne; reguliſne juſtitiæ, an ſecus innitatur.

Reſponſio ad tertium etiam cum diſtinctione.

Supereſt tertia quæſtio, in qua, ut ſuperius diximus, quæritur, ſi is, qui ſe digniorem exiſtimat, & poſthabitus eſt, ſuſpendi debeat inſtitutio præſentati, an potius eam exequi oporteat, paucis; ſi appellatio interpoſita locum habeat in devolutivo dumtaxat, an etiam in ſuſpenſivo: Et hic etiam opus eſſe videtur unum caſum ab altero diſtinguere. Nam aut judicium Epiſcopi convenit cum illo Patroni Eccleſiaſtici, adeo ut is, qui præſentatus eſt a Patrono Eccleſiaſtico tanquam magis idoneus, & dignus, talis etiam ab Epiſcopo judicetur, & iſti inſtitutio ab Epiſcopo concedatur, ſi poſthabitus a Patrono, & ab Epiſcopo appellet, ejus appellatio in devolutivo tantum locum habebit, & illi, qui inſtitutus eſt ab Epiſcopo, Parochiæ poſſeſſionem minime retardabit.

Et quidem ſi agatur de Eccleſia Parochiali liberæ collationis Epiſcopi, & ab Epiſcopo uni ex approbatis ab Examinatoribus Synodalibus tanquam digniori, & magis idoneo inſtitutio detur, is, qui inter probatos ab eiſdem Examinatoribus ſe injuſte poſthabitum ab Epiſcopo contendit, ſibique, & non alteri debitam eſſe inſtitutionem, appellans obtinere nequit, ut ſua appellatio ſuſpenſiva ſit, quæ non alia ratione admittitur, niſi in devolutivo juxta paragraphum octavum laudatæ Conſtitutionis *In conferendis San: mem: Pii V.* multo magis cum agitur de Eccleſia Parochiali Juriſpatronatus Eccleſiaſtici, & in digniori magiſque idoneo judicando Patronus, & Epiſcopus conſentiunt, qui inter probatos ab

mente al giudizio dato dal Patrono ſopra il più idoneo, ed il più degno, in ſequela delle citate parole del Concilio: *quem Patronus digniorem inter probatos ab Examinatoribus judicabit*: imperocchè preſcindendo da quanto dicono i Dottori, che interpretando le dette parole inſegnano doverſi intendere d'un vero, e ſuſſiſtente giudizio, come può vederſi appreſſo il Maſſobrio *in Praxi habendi Concurſum requiſit. 5. dub. 1. num. 43. e 44.* il Concilio, che trattando del Benefizio Curato di Padronato Eccleſiaſtico, diſſe: *quem Patronus digniorem inter probatos ab Examinatoribus judicabit*: poche righe ſopra trattando del Benefizio Curato di libera collazione dell' Ordinario, così diſſe: *Epiſcopus*, fra quelli, che ſono ſtati approvati, come idonei dagli Eſaminatori Sinodali, *eum eligat, quem cæteris magis idoneum judicaverit*.

E però ſe non oſtanti queſte parole taluno fra gli approvati dagli Eſaminatori, come idoneo promove le ſue iſtanze contro il giudizio dato dal Veſcovo a prò di un altro, è inteſo, e dal Giudice dell'appellazione ſi eſamina, ſe il giudizio dato dal Veſcovo ſia, o non ſia ſuſſiſtente, come giornalmente ſi vede in pratica, e come fu ſtabilito da S. Pio V. *nella ſua Bolla 33. In conferendis*, con molto maggior ragione, non oſtanti le dette parole, ſe taluno fra gli approvati dagli Eſaminatori promove le ſue iſtanze contra il giudicio dato dal Patrono, dovrà eſſere inteſo, e dovrà il Veſcovo, a cui appartiene il dare l'iſtituzione, eſattamente indagare, ſe il giudizio dato dal Patrono abbia, o non abbia ſuſſiſtenza, ſia, o non ſia appoggiato alla Giuſtizia.

Riſpoſta al terzo anche con diſtinzione.

Reſta il terzo punto, nel quale, come già ſi è detto, ſi cerca, ſe appellando, chi pretende d'eſſer più degno, ed è ſtato poſpoſto, debba ſoſpenderſi l'iſtituzione del preſentato, o pure queſta debba avere il ſuo effetto; in una parola, ſe l'appellazione interpoſta debba aver luogo ſolamente in devolutivo, o pure anche in ſoſpenſivo: e qui pure ſembra d'uopo il diſtinguere un caſo dall' altro; imperocchè, o il giudizio del Veſcovo è conforme a quello del Patrono Eccleſiaſtico, in tal maniera, che quello, che è ſtato preſentato dal Patrono Eccleſiaſtico, come più idoneo, e degno, viene anche riputato tale dal Veſcovo; e dandoſi a queſto dal detto Veſcovo l'iſtituzione, ſe il poſpoſto dal Patrono, e dal Veſcovo appella, la di lui appellazione non potrà aver luogo, che in devolutivo, nè potrà impedire all'iſtituito dal Veſcovo il poſſeſſo della Parrochia.

Ed in fatto ſe nel caſo d'una Parrochiale di libera collazione del Veſcovo, dandoſi dal Veſcovo l'iſtituzione ad uno degli approvati dagli Eſaminatori Sinodali, qualificandolo pel più degno, e pel più idoneo quello fra il numero degli approvati da' detti Eſaminatori, che pretende d'eſſere ſtato poſpoſto ingiuſtamente dal Veſcovo, e che a ſe, e non al ſuo competitore, foſſe dovuta l'iſtituzione, appellando, non può pretendere, che la ſua appellazione ſia ſoſpenſiva, nè in altro modo ſi riceve, che in devolutivo, giuſta il §. 8. della Coſtituzione ſopraccitata *In conferendis* di San Pio V. con molto maggior ragione, trattandoſi di Parrochia di Padronato Eccleſiaſtico ed eſſendo nel punto del

Examinatoribus Synodalibus contendit, a Patrono, & ab Episcopo injuriam sibi illatam esse, si appellationem interponat, ejus appellatio non in suspensivo, sed dumtaxat in devolutivo admittetur. Nam primo casu appellanti judicium solius Episcopi; secundo autem casu præter Episcopi judicium etiam Patroni ei adversatur.

Aut enim, ut alteram distinctionis partem prosequamur, in ferendo judicio de magis digno, magisque idoneo sententiam Episcopi, & Patroni Ecclesiastici minime concordant, & tum si quis ex approbatis ab Examinatoribus & tanquam magis dignus prælectus est a Patrono, putet se gravatum esse ab Episcopo, neque ejus judicio acquiescere vult, & ideo provocet, ejus appellatio ad suspensionis effectum operari debet, & Ecclesia Parochialis sub Œconomo remanere, donec lis inter eum, qui dignior habitus est a Patrono, & alterum, qui ab Episcopo, & ideo ut dignior in Parochiali Ecclesia institutus est, finiatur. Nam hoc casu considerari debet prælecto ab Episcopo refragari judicium Patroni, nempe ejus, cui præcipue Concilium electionem inter idoneos elargitum est; cujus judicio, si nemo sit, qui adversetur, standum esse voluit, ut paulo ante adnotavimus; ejus demum, ad quem in paritate meritorum pertinet uni, vel alteri gratificari, ut apud *Grat. loc. laudat. num.* 264. *& apud Ventrill. loco pariter cit. num.* 5.

Quæ cum ita se habeant, nimis durum esset, si quis causa cadens in secundo judicio, quod fert Episcopus, & propterea appellationem interponeret; deinde ejus appellatio non operaretur nisi in devolutivo, & non etiam in suspensivo, eum regula in jure certa sit, cum aliquis in primo judicio victor in altero succumbit, si a secundi Judicis sententia appellet, ejus appellationem non solum in devolutivo, sed etiam in suspensivo valere.

Si opponeretur in hujusmodi causis omne appellandi jus sublatum esse a Concilio Tridentino *cit. cap.* 18. *vers. in omnibusque sess.* 24. *de reformatione*, scire oportet, Concilium ibi loqui de eo, qui a relatione Examinatorum Synodalium provocat, a quibus idoneus probatus non est, cum se talem esse existimet, quod nihil pertinet ad speciem facti a Nobis propositam, in qua agitur de appellante ab irrationabili judicio Episcopi, cujus generis appellatio ignota fuit Sacro Concilio, sed usu introducta est a San: mem. Pii V. in laudata Constitutione, ut bene etiam considerat Fagnanus in suis mss. superius citatis. Insuper & illud opus est intelligere, si quis contenderet argumentari posse a casu appellantis a mala relatione Examinatorum ad casum appellantis ab irrationabili judicio Episcopi, ejus argumentatio longius procederet, quam vellet, cum nec ipse velit provocantem ab irrationabili judicio Episcopi non audiri saltem in devolutivo, & Doctores doceant appellantem a ma-

più degno, e del più idoneo concordi il Patrono, ed il Vescovo, quello, che fra gli approvati dagli Esaminatori Sinodali pretende, che dal Patrono, e dal Vescovo gli sia stato fatto torto, se appella non dovrà la sua appellazione esser sospensiva, ma' unicamente riceversi in devolutivo non avendo il reclamante nel primo caso contra di se, che il giudizio del Vescovo, ed avendo il reclamante nel secondo caso contra di se, oltre il giudizio del Vescovo, ancor quello del Patrono.

O poi proseguendo il secondo membro della distinzione, nel punto del più idoneo non concorda il Giudizio del Vescovo con quello del Patrono Ecclesiastico: ed in questo caso, se chi essendo nel numero degli approvati dagli Esaminatori, e che è stato prescelto per più degno dal Patrono, pretende d'essere stato gravato dal Vescovo, ne vuol quietarsi al giudizio dato da esso a prò dell'altro, e perciò appella, la sua appellazione dovrà operare l'effetto sospensivo, e la Parrochia dovrà restare sotto l'Economo, finchè termini la lite fra chi è stato creduto più degno dal Patrono, e l'altro, che è stato qualificato per più idoneo dal Vescovo, e da esso, come tale è stato istituito nella Parrochia, dovendosi in questo caso valutare, che il prescelto dal Vescovo ha contro di se il Giudizio del Patrono, che è lo stesso, che dire di quello, a cui il Concilio ha data in primo luogo la prescelta fra gl'idonei, ha voluto, che non essendovi veruno oppositore, stiasi al di lui giudizio, come di sopra si è veduto, di quello finalmente a cui in parità di meriti, tocca il gratificare più l'uno, che l'altro, come può vedersi appresso il Garzia *nel luogo citato al num.* 264. ed appresso il Ventriglia nel *luogo parimente citato al num.* 5.

Nel quale stato di cose sarebbe troppo duro, se soccombendo esso nel secondo giudizio, che si dà dal Vescovo, ed appellando, la sua appellazione non avesse effetto, che in devolutivo, ed anche non operasse nel sospensivo, essendo regola bene assicurata in teorica, ed in pratica, che chi ha avuto per se un giudicato, e nel secondo giudicato soccombe, appellando, il suo appello abbia il suo vigore non solo in devolutivo, ma anche in sospensivo.

Che se mai da taluno si opponesse, essere in questi casi tolta ogni appellazione dal Concilio di Trento nel *cit. cap.* 18. *vers. in omnibusque sess.* 24. *de Reformatione:* Sappia l'opponente, che il Concilio ivi parla di chi appella dalla relazione fatta dagli Esaminatori Synodali, che non l'hanno approvato per idoneo, quand'esso pretendeva d'esserlo, il che non ha che fare col caso nostro, nel quale si tratta dell'appellante *ab irrationabili judicio Episcopi*, appellazione non conosciuta dal Sacro Concilio, ma introdotta da S. Pio V. nella sua citata Bolla, come anche riflette il Fagnano ne' suoi manoscritti sopraccitati. Sappia in oltre, che chi pretendesse di argomentare dal caso dell'appellante *a mala relatione Examinatorum*, *ab irrationabili judicio Episcopi* porterebbe il suo discorso più avanti di quanto esso pretende: non pretendendo egli, che l'appellante *ab irrationabili judicio Episcopi* non sia sentito, almeno in devolutivo, ed insegnandosi da' Dottori, che l'appellante *a mala relatione* Ex-

PONT. A. VI.

mala relatione Examinatorum, ejus appellationem aut neque in devolutivo admitti, aut certe ad eum dumtaxat finem, ut famæ, atque existimationi suæ appellans consulere possit, amovendo notam ab Examinatoribus sibi inustam, nunquam vero, ut Ecclesiam Parochialem consequi possit, ut ad propositum nostrum bene differit *Massobrius in praxi habendi concursum requis. 5. dub. 4. Ventrill. in praxi rerum Ecclesiasticarum par. 2. annotat. 5. §. 2. num. 48.*

Hæc quidem sunt, quæ opportunum esse duximus exponere, ut responderemus iis, quæ a te quærebantur ea hebdomada, quæ Nobis omnium totius anni laboriosissima est, nempe Hebdomada Sancta. Te autem interea benevolo animo in caritate Dei complectentes tibi, tuisque omnibus in Florentina Diœcesi commorantibus Apostolicam Benedictionem impertimur.

ANNO 1746.

Examinatorum, o nemmeno è inteso in devolutivo, o quando gli viene accordato il devolutivo, gli è accordato pel solo fine, che possa salvare la propria riputazione, e levarsi la maschera postagli in viso dagli Esaminatori, ma non ad effetto, che possa conseguir la Parrochia, come molto bene la discorrono il Massobrio in *Praxi habendi concursum requisit. 5. dub. 4.* il Ventriglia *in Praxi Rerum Ecclesiasticarum par. 2. annot. 5. §. 2. num. 48.*

Che è quanto abbiamo creduto opportuno di esporre in risposta a' suoi quesiti in una settimana, che è la più laboriosa dell' anno per Noi, essendo la settimana santa. Ed intanto con pienezza di cuore abbracciandola, diamo a Lei, ed a tutti i suoi Diocesani l' Apostolica Benedizione.

Dat. die 9. Apr. 1746. Pont. An. VI.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem die 9. Apr. 1746. Pont. Nostri Anno VI.

VI.

CHRISTIFIDELES

Indulgentias visitantibus Ecclesiam concessas, etiam Sanctissima Eucharistia non exposita, lucrantur: Et de frequenti ejusdem Sanctissimæ Eucharistiæ expositione.

Venerabili Fratri Episcopo Warmiensi.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabilis Frater, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Duo Postulata Pontifici facta.

ACCEPIMUS in Civitate vestra frequenter exponi publice Divina Mysteria, & imperitam multitudinem in eo errore versari, ut arbitretur non lucrari Indulgentias, quæ conceduntur Christifidelibus ad Ecclesiam accedentibus, nisi publicæ venerationi in iisdem sacris ædibus Divina Eucharistia proponatur.

Quoad primum. Indulgentiæ acquiruntur juxta formam, sub qua concessæ fuere.

Tam falsa opinio dissimulari non debet, cum indulgentias assequantur illi, qui omni peccati labe expiati satisfaciunt universis operibus, quæ præscribuntur ab eo, qui sacras Indulgentias elargitus est: Quamobrem si minime præcipiatur Fidelibus, ut sacra Mysteria publice exposita venerentur, apertissime constat in errorem maximum adduci eos, qui asserunt Indulgentias, quæ tribuuntur Fidelibus Ecclesiam invisentibus, haud comparari, nisi sacrum Eucharistiæ Sacramentum in ipsa adorationi publicæ exhibeatur.

Card. de Bissy rejecit opinionem, quod pro omnibus Indulgentiis lucrandis requiratur expositio SS. Sacramenti.

In Diœcesi Tullensi (ut deprehenditur ex Rituali probati Viri Cardinalis de Bissy pag. 255.) quidam Regulares contenderunt se posse Divina Mysteria publice exponere, licet Episcopi facultas non intercederet, ob eam causam, quod Indulgentias ipsorum Ecclesiis concessas lucrari populus minime posset, nisi, eum ad easdem Ecclesias accederet, Divinam Eucharistiam publice expositam adoraret: Itaque Cardinalis de Bissy in Rituali, quod superius nominavimus, inanem prorsus ipsorum opinionem demonstravit, eo quod in illis Indulgentiis concedendis indictum non fuerat, ut Fideles pro Indulgentiis lucrandis ante Sacramentum Eucharistiæ publice expositum preces effunderent.

Quando expositio requiratur.

Porro id necessario requiritur ad consequendas eas Indulgentias, quæ Fidelibus conferuntur, qui Deum precantur in illis Ecclesiis, ubi Divina Mysteria spatio continuo quadraginta horarum exposita publice sunt; etenim id omnino præcipitur in hac Indulgentia concedenda, quæ a quadraginta horis continuis nomen accepit. Equidem veteris disciplinæ severitate remissa, nunc eadem Indulgentia conceditur intelligitur, etiamsi Sacramentum Eucharistiæ per horas quadraginta continuas gravissimis de causis minime prostet, modo tamen horis diurnis semper expositum publice relinquatur. De hac re plura tradita sunt in Libro Patris Theodori a Spiritu Sancto Carmelitæ discalceati adhuc superstitis, qui inter Consultores Congregationis Indulgentiarum adnumeratur, *tom. 2. c. 2. art. 3. §. 2.* Ipse quoque commemorat in eadem Congregatione propositum ac disceptatum fuisse, utrum abroganda videretur inducta jam consuetudo, ob quam peculiares quædam Indulgentiæ concedi solent, cum Divina Mysteria minori pompa in Ecclesiis adoranda proponuntur, responsumque fuisse, nihil certi statui oportere, eum a diversis rerum, ac temporum circumstantiis id omnino pendeat, ac dijudicandum sit.

De secundo postulato.

Hactenus de illorum errore, qui se carere Indulgentiis putant, nisi Eucharistiæ Sacramentum prostet in Ecclesia, licet inter opera perscripta id minime recenseatur, nunc ad aliud, quæ a nobis postulantur, respondeamus, videlicet, an sacra Eucharistia, quæ frequentissime in ista Civitate publica exponi solet, deinceps adorationi Fidelium rarius exponenda videatur; an etiam Ecclesiæ, an dies, in quibus id permittendum judicabitur, ab Episcopo designari debeant.

Quibus in casibus concedi valeat SS. Sacramenti expositio.

Illud in primis certissimum est huic Sedi Apostolicæ, in quibuscumque Ecclesiis etiam privilegio immunibus sive sæcularibus, sive Regularibus, non licere exponi publice Divinam Eucharistiam, nisi causa publica, & Episcopi facultas intervenerint; solius autem Episcopi partes esse, ut causæ publicæ meritum expendat, ac declaret. Id nos ipsi luculen-

rer ostendimus in nostra Institutione, quam Bononiæ in lucem emisimus, cum illam Ecclesiam præsentes administraremus, & quæ italico sermone a nobis confecta decimo loco tomi secundi continetur. Ipsa nuper cum reliquis latine reddita fuit, quæ omnes typis quamprimum committentur; In illa igitur Institutione cognitum perspectumque fecimus, quam difficile reipsa sit decernere, utrum probanda, an improbanda sit Eucharistici Sacramenti frequens expositio. Hæc sane quæstio conferri potest cum alia quæstione, utrum consentaneum magis judicetur rem Divinam singulis diebus conficere, an vero aliquando intermittere; utrum pariter illi, qui Sacerdotes non sunt, & tamen ad percipiendam Eucharistiam quotidie accedunt, laude, an censura digni videantur. Nullum bis quæstionibus responsum fieri potest, nisi antea declarentur peculiares rerum circumstantiæ, ex quibus omnis solutio difficultatis desumenda est.

Consilium, quod a Pont. sit praecedit ur.

Ii, qui frequentes Eucharistiæ expositiones improbant, in medium afferunt irreverentiam, quæ plerumque eum ejusmodi frequentia conjungitur. Contra vero intelligimus veteri consuetodine factum esse, ut frequenter in ista Civitate Sacra Mysteria publice exponantur, quæ si abrogetur, fore ut populi Religio, ac pietas imminuatur, ac turbæ concitentur. Itaque, qui præsens isthic versaris, & animarum curæ ac gubernio præpositus es, omnem operam, studiumque impendere debes, ut populus cultu, quo decet, ac veneratione Divinam Eucharistiam prosequatur. Quod si pro re consequenda opportunum existimes, frequentes Eucharistiæ expositiones diminuere, ea prudentia consilioque hoc negotium administres, itaut Pusilli nullum scandalum, & offensionem patiantur; Rectores Ecclesiarum convoces, cum quibus tempus idoneum constituas, quo sacra Mysteria exponenda in qualibet Ecclesia sibi videantur; Ipsas Divinæ Eucharistiæ expositiones ita distribuas, ut in singulis Urbis Regionibus sacra Mysteria publicæ venerationi quotidie exhibeantur, ne populus cultum deferat, quem Sacræ Eucharistiæ præstare consuevit. Interim, si plebem in eodem errore permanentem deprehendas, videlicet Indulgentiam nullam haberi, nisi in Ecclesia Divinum prostet Eucharistiæ Sacramentum, tum populo polliceari te rogaturum abs Sede Apostolica, ut novam, ac veram Indulgentiam elargiatur illis, qui deinceps Ecclesiam, vel Ecclesias inviserit, ubi Sacra Mysteria exposita publice fuerint. Quod si a nobis hæc postulentur, populi votis obsecundabimus, eumque Thesauris Indulgentiarum cumulare non omittemus. Hæc scribenda ad te putavimus, ut responsum propositis quæstionibus redderemus: Postremo Tibi Benedictionem Apostolicam impertimur.

Dat die 16. Apr. 1746.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem die 16. Aprilis 1746. Pontificatus Nostri Anno Sexto.

NOVA METHODUS

Servanda in conficiendis, retinendisque rationibus proventuum, & expensarum Cameræ Apostolicæ.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI.

Ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

APOSTOLICÆ *Sedis Ærarium dispensationi Nostræ concreditum, ad Dei gloriam, ad subjecti Populi utilitates & commoda, ad Ecclesiasticæ Ditionis securitatem dignitatemque, provida diligentia administrari, ejusque rationes non Nostris solum, sed futuris etiam perpetuis temporibus, rectissimo aeque ac perspicuo ordine confici & retineri cupientes; assidue sex ferme annorum studio, plura cogitare, consulere, deliberare, &, quas utiliter expedire judicavimus, multas Ordinationes & Leges statuere, atque ad exitum perducere non destitimus, quæ late ac distincte explicata, & opportunis statutis atque decretis respective a Nobis sancita sunt in Shedula Nostri motus proprii die xviij. mensis Martii recens elapsi Nostra manu signata, die vero xxiij. dicti mensis in Plena Camera exhibita & præsentata, deindeque in sequenti Camera diei xxviij. ejusdem mensis in executionem Decreti dictæ Plenæ Cameræ, ac Constitutionis felic. record. Pii Papæ IV. Prædecessoris Nostri* de registrandis *admissa, & in Libro Signaturarum Nostrarum in actis dilecti Filii Felicis Antonii Pauletti unius ex prædictæ Cameræ Apostolicæ Secretariis & Cancellariis existente, folio 39. & sequentibus, registrata; quæ est tenoris sequentis, videlicet:*

Pontifex pro recta Ærarii Cameræ Apostolicæ administratione plura constituit in Schedula Motus proprii, quæ inferiuntur.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Tenore del Moto proprio.

Motu proprio &c.

Proemio.

1. Benchè da molti dei Romani Pontefici Nostri Predecessori, e specialmente da Pio IV., Urbano VIII, e Clemente XII. di felic. ricord. sia stato altre volte considerato, niuna cosa essere tanto necessaria per la buona direzione, ed amministrazione dell' Erario Pontificio, dalla quale in gran parte dipende la felicità de' Sudditi, e la pubblica salvezza, quanto che le rendite e spese della Camera Apostolica, sì ordinarie, che straordinarie, venissero di anno in anno con ordine e chiarezza fedelmente scritturate o bilanciate ne' Libri di essa Camera e sopra ciò sieno stati da' medesimi dati diversi ordini e provvedimenti, come apparisce dalla Bolla di Pio IV., che incomincia: *Cum inter cæteras*, del primo Novembre 1564., dal Chirografo segnato da Urbano VIII. li 30. Marzo 1627., e da altra Bolla di Clemente XII, che incomincia: *Ad circumspectam*, delli 14. Luglio 1735.

Altri Sommi Pontefici hanno fatte varie disposizioni circa il tenere la Scrittura nella Computisteria Camerale.

2. Nondimeno perchè l'esperienza ha dapoi dimostrato, che per lo mezzo de' suddetti provvedimenti non si era giammai conseguito il fine, per lo quale erano stati fatti: Cosicchè per mancanza di buona, e regolata Scrittura

Nulladimeno sin ora non s'era conseguito il fine d'avere un esatto bilancio.

PONT. A. VI. tura non era stato a Noi possibile, per qualunque premura ne facemmo nel primo e secondo anno del Nostro Ponteficato, avere lo stato del nostro Erario, e molto meno alcun' altro Conto particolare, e subalterno, trovandosi questi o trascurati del tutto, oppure non bilanciati, com' apparisce dai vecchj Libri, che ancor oggi esistono in Computisteria.

I. Determinazione di Nostro Signore per conseguire tal fine; col dare nuovo sistema alla Depositaria Camerale.

3. Quindi è, che essendoci fermamente determinati di venire una volta a capo di quest' importantissimo affare, anche a fronte di tutte le difficoltà, che ci venivano proposte; in mazzo a tante altre gravissime cure del nostro Ponteficato, risolvemmo io primo luogo di dare un nuovo, e miglior sistema alla Depositaria Generale della Camera, e della nostra Tesoreria segreta, come pure alle altre Depositarie de' Monti, quali in passato solevano concedersi alli Tesorieri delle Provincie, o ad altri Appaltatori Camerali; E perciò col parere, e consiglio di una Congregazione particolare da Noi deputata facemmo nel dì 2. Agosto 1743. trasportare al nostro Monte di Pietà di Roma la suddetta Depositaria generale, e Tesoreria segreta, in sequela di un Chirografo speciale da Noi segnato il dì 31. del precedente Luglio, nel quale inoltre prescrivemmo diverse Regole, ed Ordinazioni per la buona amministrazione delle medesime, come da detto Chirografo, al quale vogliamo debba aversi sempre l'opportuna relazione.

II. Determinazione, coll' Unione delle depositarie de' Monti.

4. Dapoi con altra Cedola di nostro Moto proprio delli 4 Decembre del medesimo anno 1743. ordinammo, che alla detta Depositaria Generale non solo restassero, come prima unite le Depositarie de' Monti chiamati delle *Dogane*, e della *Zecca*, ma inoltre che alla medesima parimente si unissero tutte le altre Depositarie de' Monti Camerali non Vacabili, che in quel tempo trovavansi concedute alli suddetti Appaltatori, e Tesorieri di Provincie, di mano in mano, che andassero terminando le respettive loro concessioni, come distintamente risulta dalla predetta nostra Cedola, a cui vogliamo similmente, che si abbia sempre condegna relazione.

III. Col dar ordine di fare un nuovo regolamento del modo di tenersi la Scrittura, il che eseguito dal Simonetti, fu da Sua Santità approvato.

5. Indi assumendo la scabrosa, e difficile impresa della Scrittura, e Computisteria Camerale tentata più volte indarno da' Nostri Predecessori, ed essendo altronde informati dell' idoneità, ed esperienza di Francesco Simonetti Computista in quel tempo della nostra Dataria, lo incaricammo di formare un nuovo Piano, o sia un nuovo Sistema e metodo di Scrittura, quale dopo essere stato da esso formato, fu da Noi abbracciato col consiglio di Persone intelligenti, ed esperte; E similmente furono approvate, e di Nostra propria mano sottoscritte il dì 14. Novembre di detto anno alcune risoluzioni preliminari prese in più Congressi sopra ciò tenuti dalli Reverendissimi Cardinali Gentili, e Valenti, con Monsignor Mesmeri nostro Tesoriere Generale, Monsignor Rubini Commissario parimente Generale della nostra Camera, ed esso Francesco Simonetti, come più ampiamente apparisce dai Fogli di dette risoluzioni esibiti negli Atti del Castellani Segretario di Camera li 20. del medesimo Novembre del tenore, come siegue: *Nel Congresso tenuto avanti l'E-*

IV Circa l'approvazione d'alcune resoluzioni preliminari considerate, in una Congregazione Particolare.

minentissimo, e Reverendissimo Signor Cardinal Gentili li 10. Novembre 1743. coll' intervento di Monsignor Mesmeri Tesoriere Generale di Nostro Signore, di Monsignor Rubini Commissario della Rev. Camera, e di Francesco Simonetti deputato al nuovo Impianto della Scrittura, e regolamento della Computisteria Camerale, furono proposti, e risolutii li seguenti Punti concernenti il detto nuovo regolamento, colla riserva però dell' approvazione di Nostro Signore: Primo. *Per togliere il gran giro delle partite, e la confusione della Scrittura è stato proposto, che le Regaglie Camerali di Ducato uno, e mezzo per ogni scudi cento di moneta, e le altre in Cere, Zuccari &c. altre volte assegnate a' Signori Chierici di Camera, e da poi nella soppressione della venalità di essi applicate alla stessa Camera, che presentemente si esiggono da due Esattori a tal' effetto deputati, si debbano tutto unire alle Risposte de' Censi, o siano affitti, da principiare dall' anno cadente, e così sempre continuare in avvenire in tutti l' Istromenti d' Affitti, che si stipoleranno. Da ciò ne risulterà in primo luogo il risparmio delle provisioni, che si pagano alli suddetti Esattori, che l'esiggono; Secondariamente resterà più breve la Scrittura; E finalmente si rileverà il giusto fruttato di ciascun Provento, ed Affitto. Quando da Nostro Signore resti approvata la detta risoluzione, nell' atto dell' esecuzione, si è proposto, similmente coll' approvazione di Nostro Signore, di assegnare agli odierni Partecipanti di una porzione di dette Regaglie la rata, che dal ragguaglio di un decennio apparirà, che li medesimi abbino partecipato, da fissarsi a ciascuno di essi Partecipanti dal primo Gennare 1744., e così sempre continuare in avvenire di anno in anno, in vigore di una Tabella da diriggersi alla Depositaria della Camera, ed essendosi formato il detto Scandaglio, ne risultano le seguenti partecipazioni, cioè: A Monsignor Governatore ogn' anno scudi 2000.: A Monsignor Avvocato Fiscale scudi 1200.: A Monsignor Commissario della Camera scudi 1200.: A Monsignor Fiscale scudi 1200. A Monsignor Avvocato de' Poveri scudi 1200.: Al Computista de' Spogli scudi 10. 50.:* Secondo. *Nel proseguire il Piano della suddetta Scrittura si trova, che negl' Istromenti d'alcuni Appalti restano assegnate alli medesimi Appaltatori alcune Entrate, e Proventi, che per la loro insussistenza, o deficienza, gli si bonifica l'importo: si è pensato, quando venga approvato da nostro Signore, di diminuire il Censo a proporzione delli buonifichi, e sgravj certi, che si fanno ogn' anno alli medesimi Appaltatori, e rimediare a questo disordine, il quale non solo confonde la Scrittura, ma toglie ancora la verità della giusta rendita di ciascun Appalto:* Terzo. *Nel proseguire similmente il suddetto Piano si trova, che in compenso del Censo, che pagano li Tesorieri delle Provincie, oltre alcun' Entrate incerte di quella Provincia, che gli si assegnano in correspettività di detto censo, gli restano assegnate ancora l'esazioni di alcuni Dazj, e Pesi Camerali, che si pagano dalle Comunità di ciascuna Provincia, oltre altre esazioni assegnategli ad esiggere da altri Appaltatori similmente in correspettività del Censo: Si è pensato che, quando venga approvato da Nostro Signore, verrebbe molto bene di levare dal Censo le detti Dazj, e Pesi Camerali, siccome ancora ogn' altra esazione, e dare tutto in esigenza al Tesoriere, a similitudine delle altre Tasse Camerali, che similmente si pa-*

ANNO 1746.

Prima risoluzione preliminare intorno alle Regaglie Camerali.

Seconda, del bonifico agli Appaltatori d'alcuni proventi loro assegnati.

Terza, circa l'esazioni d'alcuni Dazi &c commesse alli Tesorieri delle Provincie.

ANNO 1746.

si pagano dalle Comunità, che già si esiggono da essi Tesorieri, coll'istesse condizioni però, che porta l'Istromento: Da ciò ne risulterà in primo luogo, che resterà separato il certo dall'incerto, mentre sotto il titolo del Censo resteranno solamente assegnate le rendite incerte di quella Provincia, che sogliono affittarsi per un sacco d'ossa, o resteranno sotto il titolo di esazioni quelle rendite certe consistenti nell'esiggenze de' Dazj Camerali, ed altre, di cui il Tesoriere è tenuto renderne conto a parte, o corrispondere alla Camera quell'istessa somma, che gli si dà in esiggenza: ne risulterà ancora una maggior chiarezza nella Scrittura, quando in essa li suddetti Dazj, e Pesi Camerali saranno regolati nella stessa guisa, che sono regolate tutte le altre Tasse, nelli Conti particolari delle quali restano individuate tutte le Comunità tassate: Per la pronta esecuzione de' suddetti tre Punti, quando venghino approvati da Nostro Signore, si è pensato di venire alla moderazione degl'Istromenti con un picciolo Istromento di dichiarazione per quello solo riguarda li suddetti tre Capi, colle facoltà necessarie, ed opportune a Monsignor Tesoriere per il detto effetto, il che potrà facilmente eseguirsi, mentre non porta alcun pregiudizio, nè fa alcuna alterazione nè per la Camera, nè per l'Appaltatore. In sequela di detti nuovi Istromenti di dichiarazione si è pensato essere necessario di rinovare ancora tutte le Tabelle cogli Appaltatori non solo per uniformarsi alli detti nuovi Istromenti, ma anche per correggere alcune altre partite, che hanno necessità di correzione; l'esecuzione di quanto sopra si è detto, per quello riguarda la rinuovazione delle Tabelle, si è stabilito, che debbano farsi da Francesco Simonetti, da sottoscriversi poi, ed approvarsi da Monsignor Tesoriere, e Monsignor Commissario; Per quello poi riguarda l'unione delle Regaglie dal Censo, da conteggiarsi intieramente sul piede presente, e la diminuzione del detto Censo da farsi, dopo conteggiate le dette Regaglie, tanto per li buonifichi, e sgravj, che non si faranno più agli Appaltatori, quanto per l'esiggenza de' Pesi Camerali, ed altre, che dovrà porsi a parte, si è stabilito, che tutto il detto Conteggio debba farsi dal detto Simonetti colle sue dimostrazioni, da riconoscersi da Monsignor Commissario, e da poi, approvate che siano da Monsignor Tesoriere, se ne stipoli il nuovo Istromento di dichiarazione, o sia moderazione:

Modo d'eseguire queste tre risoluzioni preliminari con la rinnovazione anche delle Tabelle.

Quarto. Si trova finalmente, che gli Appalti Camerali scadono in diversi tempi dell'anno, o fuori dell'ordine della loro giusta scadenza; e ciò che fa maggior confusione è, che alcuni Proventi, non ostante che siano affittati tutti ad un medesimo Tesoriere, o Appaltatore, tuttavia scadono similmente in diversi tempi, e fuori del suo buon'ordine: questo disordine causa moltissimi sconcerti, non solo alla Computisteria, ma anche alli medesimi Appaltatori, mentre, rispetto alla Computisteria, gli toglie il modo di poter dare in fine dell'anno il giusto fruttato di tutti li Proventi, ed Entrate Camerali di quell'anno per causa della già detta diversità de' tempi, conforme ancora confonde il Bilancio da farsi dalla detta Computisteria di tutti li Debitori, e Creditori, li quali per causa della detta scadenza fuori d'ordine accade, che la maggior parte de' Debitori appariscano Creditori; Rispetto poi agli Appaltatori, perchè le scadenze seguono fuor di tempo, e nel mezzo delle raccolte, ne succedono ordinariamente delle liti tra l'Appaltatore, ch'esce, e quello, ch'entra. Per rimedio di questo disordine, quando venga approvato da Nostro Signore, si è proposto, che in primo luogo la Santità Sua si degni di dare a Monsignor Tesoriere tutte le facoltà necessarie, ed opportune di poter prorogare, o diminuire li Appalti, per farli scadere alla giusta scadenza, secondo, che porta la qualità dell'Appalto, ed intanto il suddetto Simonetti, coll'assistenza dell'Eminentissimo Signor Cardinal Gentili, procuri di concordare cogli Appaltatori o la proroga, o la diminuzione del tempo, come si è detto di sopra; secondariamente per quelli, che si saranno potuti concordare senza pregiudizio della Camera, nè dell'Appaltatore, Monsignor Tesoriere ne faccia stipolare Istromento relativo al primo, rispetto alli patti, e condizioni; E finalmente per quelli, che non gli riuscirà poter concordare colli odierni Appaltatori, si dovranno lasciare nella scadenza, che sono, con che però nella rinuovazione di essi Appalti si debbano allora accomodare le giuste scadenze de' tempi, con prorogare, o diminuire la scadenza, ed il tempo dell'Appalto:

Quarta, circa la scadenza degli Appalti, e loro Censi.

PONT. A. VI.

Quinto. Per agevolare sempre più la Scrittura si è pensato esser necessario, che Nostro Signore ordini con suo Chirografo, che tutti li Tesorieri, ed Appaltatori, che hanno obligo di pagare le Tabelle, siano obbligati di semestre in semestre, cioè nel primo semestre, dentro il termine di due mesi, di mandare tutte le giustificazioni de' pagamenti fatti alli descritti in quella Tabella, e dalla Computisteria glie se ne dovrà fare la ricevuta, o sia fede di credito, per dargline credito ne' loro Conti, e nel secondo semestre dentro il termine di tre mesi di mandare le altre giustificazioni de' pagamenti fatti, come sopra, unitamente col Conto intiero di tutto l'anno, per fargl'il solito saldo, e così continuare de anno in anno; e rispetto alle ordinazioni straordinarie dovranno fare lo stesso, con fargliene però il mandato di rimborsi, da rilasciarsi in conto dell'Appalto: che tutti li Artisti siano similmente obbligati, terminato l'anno a Decembre, di consegnare in Computisteria i loro Conti dentro il Mese di Gennaro dell'anno seguente, e per quelli Conti, che si sogliono tassare dagli Architetti, siano obbligati consegnarli in detto mese di Gennaro alli Misuratori della Camera, o siano Architetti, li quali poi siano obbligati di consegnare li medesimi Conti in Computisteria dentro il mese di Febraro tarati, ed aggiustati del tutto. Per la più pronta esecuzione, rispetto agli Appaltatori, passati li termini come sopra limitati, dovranno gravarsi della gravatoria di un tanto il giorno, fin all'esibizione de' Conti, da applicarsi a qualche Luogo Pio, da destinarsi presentemente da Nostro Signore, la quale non possa assolversi nè da Monsignor Tesoriere, nè da verun'altro; e rispetto agli Artisti, non portando li Conti nel termine come sopra prescritto, che non gli si paghino nè in tutto, nè in parte fin'all'anno seguente, col defalco di un cinque per cento da applicarsi, come sopra; E rispetto alli Misuratori della Camera, sotto pena per il primo mese della perdita di tre mesi della loro provisione, da applicarsi, come sopra, e dopo il decorso di un mese, che non avesse esibiti li Conti, che deve, sotto pena della privazione della Carica, e tutto ciò per avere in pronto in fine d'anno l'occorrente, che bisogna per la Scrittura, per poter dare al Principe Supremo con tutta la prontezza il Bilancio dell'anno, che scade, e togliere il disordine della longaggine de' Tesorieri, ed Artisti nel dare li loro Conti, che ritardano

Quinta, circa il rendimento de' Conti degli Appaltatori, e Tesorieri.

il

Sesta, circa l'Unione in una sola Computistaria, e sito.

il divisato Bilancio: Sesto: *Dovendosi secondo il nuovo Piano, o regolamento, unire le tre Computistarie della Camera in una sola Computistaria, nella quale non solo dovrano continuamente andare li Giovani ad operare, ma anche dovranno in essa trasportarsi tutti li Credenzoni, Libri Mastri, Protocolli, ed altre Scritture concernenti l'interesse dell'Azienda del Principato, presentemente sparse, e divise in tutte tre le Computistarie; Si è perciò pensato di provedere, che siccome per il primo Genaro dell'anno venturo si dovrà dar principio ad eseguire il detto nuovo Piano, e regolamento della Computistaria a forma del nuovo Impianto, che per quel tempo si spera compito; ond'è precisa necessità, che per detto tempo si trovi in ordine una Casa, dove dovrà collocarsi la Computistaria, e nella quale, occorrendo, possa esservi ancora l'abitazione per chi dovrà sovrintendere alla medesima; quando dunque resti approvato da Nostro Signore è stato scelto per sito più comodo el sito di Monte Citorio, ed è stata data l'incombenza al sudetto Simonetti, perchè in detto sito procuri di trovare una Casa sufficiente per tutta il comodo sudetto, e quando Monsignor Tesoriere l'averà approvata, possa anche stabilirla colla maggior sollecitudine possibile:*

Approvazione di tali resoluzioni preliminari.

„ Abbiamo letto, e considerato quanto si „ contiene in questi Fogli, quali approviamo „ in tutto, e per tutto, commettendo al Si- „ gnor Cardinal Gentili, che se l'intenda con „ Monsignor Tesoriere per l'esecuzione, esten- „ sione de'Chirografi, ed ogn'altra cosa op- „ portuna, e necessaria per la detta esecuzio- „ ne; e non vedendo ne'fogli indicato l'esa- „ me, e revisione de'Conti delle Regaglie „ consegnate per lo passato al Depositario Ge- „ nerale, ordiniamo a Monsignor Tesoriere, „ che badi, ed invigili al detto esame, e re- „ visione: 14. Novembre 1743.: BENEDI- „ CTUS PP. XIV.

Successivamente furono soppresse le Soprintendenze, e ridotte le Computistarie ad una, sotto un sol Capo.

6. Segnammo in fine sotto il giorno 31. Decembre 1743. altro special Chirografo diretto al sunnominato Monsignor Mesmeri Tesoriere, nel quale sopprimendo le tre Soprintendenze de i Procuratori di Collegio già istituite da Clementa XII. con detta sua Bolla de i 14. Luglio 1735., ordinammo, che in avvenire, le tre Computistarie Camerali si unissero, e riducessero ad una sola, ed in un sol luogo, e sotto un sol Capo, e Computista Generale, da deputarsi da Noi, e nostri Successori pro tempore, con dividere, e regolare la Scrittura de'Conti appartenenti alla Camera, in diversi Libri ivi distintamente enunciati, ed espressi: Ed in sequela di ciò commettemmo ad sudetto Francesco Simonetti di por mano all'Opera, secondo il suddetto nuovo Piano, col titolo di Pro-Computista Generale della Camera, e prescrivemmo altre regole, e provvedimenti tanto in rapporto alli tre Procuratori di Collegio, che possedevano le tre soppresse Soprantendenze, quanto rispetto alli Scritturali, e Giovani della nuova Computistaria, loro provisioni, ed emolumenti, come in esso Chirografo, a cui pure vogliamo debba sempre aversi l'opportuna relazione.

Dopo l'esecuzione di tali Ordinazioni, fu fatto il Bilancio a tutto il 1744.

7. Oggi dunque essendo già stata in esecuzione de'suddetti nostri ordini trasportata al Monte di Pietà fin sotto li 2. Agosto 1743. la Depositaria Generale della Camera colla nostra Tesoreria segreta, e ad essa unite di tempo in tempo, che sono andate terminando le Depositarie de'Monti, alla riserva delle due sole del Monte San Pietro quinta, e del Monte Ristorato terza erezione, per non essere per anche scadute le loro concessioni: ed essendo stati pur anche dal più volte nominato Francesco Simonetti con la benedizione di Dio, e con la indefessa, e continua applicazione di mesi ventidui, impiantati, e scritturati con felicità, e chiarezza, e secondo la divisione prescritta in detto Chirografo delli 31. Decembre 1743. tutti li Conti appartenenti alla nostra Camera, bilanciati, e saldati quelli, che restavano in gran numero da saldarsi, e pareggiarsi; e finalmente formato il Bilancio generale a tutto il decorso anno 1744., e quello a Noi presentato nei primi giorni di Novembre prossimo passato con pienissima nostra soddisfazione.

Con ciò si darà adito alla riforma delle spese, ed al sollievo de' Sudditi.

8. Affinchè in avvenire non più si trascuri un'Opera così necessaria per il buon governo del Principato, e de'Sudditi, giacchè senza la scorta di una Scrittura ben distinta, e regolata si rende del tutto impossibile, come in fatti fin'ora è stato non meno a Noi, che a'nostri Predecessori, appunto per mancanza di detta Scrittura, il pensare da dovero o alla riforma, e diminuzione di quelle spese, che possono essere o del tutto inutili, o in gran parte superiori al bisogno, oppure all'accrescimento delle pubbliche rendite, non già con imporre nuove perpetue Gabelle, dalle quali anche nelle maggiori angustie siamo stati, e saremo sempre alienissimi, ma bensì con facilitare, e migliorare il comercio tanto interno, quanto esterno del nostro Stato,

Si deroga alle disposizioni contrarie per osservanza delle predette Ordinazioni, quali si conferma no di Moto proprio, ed in forma specifica.

9. Colla presente Cedola, nella quale vogliamo, che si abbia per inserito, e di parola in parola registrato l'intiero tenore del Chirografo sopra il trasporto della Depositaria generale, e della nostra Tesoreria segreta al Monte di Pietà, della Cedola di Moto proprio intorno all'unione de'Monti, e trasporto delle Depositarie degli altri Monti Camerali dopo la terminazione delle loro respettive concessioni, da farsi al Monte di Pietà, dell'altro nostro Chirografo delli 31. Decembre 1743. circa la soppressione delle tre Soprintendenze delle Computistarie, e la riduzione ad una sola Computistaria, della sudetta Bolla di Pio IV. dell'anno 1564., del Chirografo d'Urbano VIII. dell'anno 1627., dell'altra Bolla di Clemente XII. dell'anno 1735., e di altro qualunque Chirografo, Moto proprio, Ordini, Regolamento, Editto, e Constituzione di qualunque nostro Predecessore, Cardinali Camerlenghi, Tesorieri generali, Chierici di Camera, e di altro chicchesia, alli quali tutti, e singoli, e specialmente l'accennata Costituzione Clementina, quanto all'erezione, ed istituzione delle Tre Soprintendenze alle Computistarie della nostra Camera, ed in tutte le altre parti, che possono, o potessero essere in qualunque modo ripugnanti, e contrarie a quanto disponiamo nella presente nostra Cedola, colla pienezza della nostra Apostolica Podestà in forma amplissima derogbiamo, e quelli, e quella in dette sole parti cassamo, ed annulliamo. Di nostro Moto proprio, certa scienza, e matura deliberazione d'animo, e pienezza di detta nostra Potestà approviamo in primo luogo, e confermiamo la disposizione

dell'

dell'indicato nostro Chirografo delli 31. Luglio 1743., le risoluzioni in esso inserte, la Cedola di Moto proprio in data li 4. Decembre detto anno sopra l'unione, e trasporto di tutte le Depositarie de' Monti, come pure li preinserti Fogli; e finalmente l'altro nostro Chirografo segnato li 31. Decembre dello stesso anno circa la soppressione delle tre Soprintendenze, e la riduzione delle tre Computistarie ad una solamente, e tutte, e singole cose in essi concedute, riferite, ed espresse, ed in sequela di simila generale conferma approviamo, e confermiamo ancora in particolare il trasporto già fatto al nostro Monte di Pietà di Roma della Depositaria generale della Camera, e della nostra Tesoreria Segreta, come pure l'unione già seguita alla medesima Depositaria generale di tutte le Depositarie de' Monti, volendo, ed ordinando, che similmente alla medesima si uniscano le altre due mancanti Depositarie di S. Pietro quinta, e Ristorato terza erezione, subito, che termineranno le concessioni di esse respettivamente fatte a Francesco Maria Degola Appaltatore di Castro, e Ronciglione, e Francesco Saverio Leonori Tesoriero della Marca, e che puntualmente si osservino tutte, e singole altre Ordinazioni contenute nelli preindicati nostri Chirografo dei 31. Luglio, e Moto proprio delli 4. Decembre 1743. Per più facile esecuzione delle quali vogliamo, e comandiamo colla presente, che per comodo di dette Depositarie si debbano da Monsignor Tesoriere accrescere altre due, o tre Stanze, oltre le già assegnate, quando però succederà il caso d'unirsi alla medesima le suddette Depositarie degli altri due Monti, e che inoltre debba il medesimo destinare con publica Notificazione due giorni di ciascuna Settimana per li soli Esattori, quali hanno incombenze di moltiplicità di esazioni de' frutti de' medesimi Monti, lasciando gli altri in servizio de' Particolari, affinchè con questa separazione di giorni, si tolga ogni confusione, e tumulto de' Concorrenti, e cessi affatto l'abuso già vietato con speciale Editto, che per esiggere i frutti dei Monti sia veruno obbligato a pagare cosa alcuna per prender luogo prima degli altri.

Si prescrive anche l'Unione dell'altre Depositarie de' Monti con gli Ordini opportuni per comodo de' Montisti.

10. Rispetto poi alla nuova Computistaria approvando similmente, e pienamente confermando tutte le nominate precedenti nostre disposizioni intorno alla medesima Computistaria, suo metodo, e regolamento, come sopra emanate, a volendo Noi precisamente, ed efficacemente, che in avvenire si continui, e proseguisca la Scrittura Camerale nella medesima forma, e maniera, e con lo stesso modo, e sistema, con il quale è stata impiantata, e regolata a tutto il suddetto anno 1744. dall'anzidetto Francesco Simonetti, come che fondata su le più giuste, e vere regole della Professione: Ordiniamo a tal fine, e comandiamo, che a tenore de i preinserti Fogli di nostra propria mano approvati, e sottoscritti, e di detto nostro Chirografo delli 31. Decembre 1743. la Computistaria della Camera sia una sola, e tutta unita in un luogo, come stà presentemente nella Piazza di Monte Citorio sotto la direzione, e governo di un solo Computista generale, da deputarsi dal Romano Pontifice pro tempore, come in fatti Noi abbiamo già deputato, ed eletto il più volte nominato Francesco Simonetti coll'annua provisione, comodo di abitazione presso di essa Computistaria, ed altri emolumenti distintamente espressi in un Breve da Noi spedito li 13. Gennaro del corrente anno 1746.

Quanto alla Computistaria, Sua Santità comanda l'osservanza del nuovo sistema di Scrittura sotto la direzione di un solo Capo.

11. Dovrà per tanto il suddetto Francesco Simonetti odierno Computista, e tutti li altri di lui Successori ritenere nella Computistaria generale della Camera li seguenti Libri Mastri, e loro Libri subalterni nella forma, che presentemente sono, cioè un *Libro Mastro generale* chiamato *di Roma*, nel quale non solamente sieno scritturati tutti li Appalti, e Proventi di Roma, e tutti li Depositi, e pagamenti, che si faranno nella Depositaria generale, con più le rendite d'Avignone, ma inoltre venga ancora riportato il netto di tutti li altri Libri Mastri quì sotto notati. E per buon regolamento di questo Libro Mastro generale di Roma dovranno similmente tenersi li seguenti Libri subalterni, cioè: Saldo de' Conti: Entrata, ed Uscita corrente della Depositaria: Entrata, ed Uscita della Tesoreria segreta: Entrata, ed Uscita dell'Aggiunta de' Monti: Registro dell'Ordinazioni di Roma, e suo Distretto: Registro de' Mandati, che dalla Computistaria si spediscono alla Depositaria: Registro de' Mandati, che si spediscono da' Tribunali alla Depositaria: Registro de' Mandati, che si spediscono sopra l'Aggiunta de' Monti: Registro de' Mandati, che si spediscono al Monte di Pietà, e Banco di San Spirito: E finalmente il Rincontro di detto Monte, e Banco.

Inoltre stabilisce l'ordine, ed il contenuto de' Libri Mastri, e subalterni della Computistaria. Primo Libro Mastro generale detto di Roma.

12. Per le Soldatesche, e Milizie dovrà tenersi altro *Libro Mastro* chiamato *delle Soldatesche*, nel quale tutte le Guardie, e Soldatesche di Roma saranno scritturate le spese di tutte le Fortezze, e Torri del nostro Stato Ecclesiastico, le spese di tutti li Presidj del medesimo nostro Stato, tra' quali quelli di Ferrara, Fort' Urbano, Avignone, ed altri, le spese delle Galere, ed ogn' altra cosa, che appartenga alle Milizie, con li seguenti Libri subalterni, cioè: Entrata, ed Uscita della Depositaria generale per il conto delle Soldatesche: Registro de' mandati, che dalla Computistaria si spediscono alla Depositaria: Registro delli ordini, che si spediscono per fuori di Roma, e delle lettere di ordinazioni: Ruolli di tutte le Milizie di Roma.

Secondo Libro Mastro detto: delle Soldatesche.

13. Per la Provincia *della Marca*, *Stato di Urbino*, *e Stato di Camerino* dovrà tenersi altro Libro Mastro, come pure dovrà tenersene un' altro similmente Mastro per le due Legazioni *di Bologna*, *e Ferrara*, *e per il Ducato di Benevento*, con li seguenti Libri subalterni per ambidui detti Libri Mastri, cioè: Saldo de' Conti: Registro d'Ordini, e lettere di Ordinazioni.

Terzo Libro Mastro detto: Della Marca, Stato d'Urbino, e Camerino. Quarto: Delle Legazioni di Bologna, Ferrara, e Ducato di Benevento.

14. Altro Libro Mastro dovrà tenersi per la Provincia *dell'Umbria*, *e Ducato di Spoleto*, ed altro per la Provincia del *Patrimonio*, e *Stato di Castro*, *e Ronciglione*, colli seguenti Libri subalterni per servizio di ambedue, cioè: Saldo de' Conti: Registro d'ordini, e lettere di ordinazioni.

Quinto Libro Mastro: Dell'Umbria &c. Sesto: Del Patrimonio &c.

15. Così pure per la Provincia di *Romagna* dovrà tenersi il suo Libro Mastro, e altro per la Provincia di *Marittima*, *e Campagna*, *Lazio*, *e Sabina* colli medesimi Libri subalterni, cioè: Saldo de' Conti, registro d'Ordini, e Lettere di ordinazioni.

Settimo Libro Mastro: Di Romagna. Ottavo, Di Marittima, e Campagna, Lazio, e Sabina.

16. In

Nono Libro Mastro; De Monti Camerali.

16. In oltre dovrà tenersi un Libro Mastro de' *Monti Camerali*, nel quale sieno scritturati tutti li luoghi de' Monti Camerali non vacabili, non solo per il debito in sorte, ch'ha la nostra Camera, ma ancora per il debito de' frutti sì correnti, che arretrati. Di più tutte la aggiunte, ed astrizioni di essi Monti; e finalmente il debito in sotte, ebe hanno tutte le Comunità dello Stato a favore di essa Camera per Monti estinti dalla medesima, come ancbe alcuni Tribunali, ed altri ammessi a' detti Monti, e loro frutti correnti. Questo Libro Mastro de' Monti dovrà avere li seguenti Libri subalterni, cioè: Saldo de' Conti, entrata, ed Uscita de' frutti correnti: Entrata, ed Uscita de' Residui recenti di essi frutti: Entrata, ed Uscita de' Residui antichi a tutto Decembre 1736.: Entrata, ed Uscita dell' estrazioni correnti: Entrata ed Uscira dell' estrazioni anticbe a tutto Giugno 1743.: Registro de' Mandati per li detti Residui antichi de' frutti: Registro de' Mandati per le dette estrazioni antiche, a Registro di lettere.

Decimo Libro Mastro: De Mont Comunità.

17. Benchè ne' Monti Comunità non abbia la nostra Camera interesse alcuno, essendo quelli a solo peso di esse Comunità, nondimeno vogliamo, che aocora di detti Monti Comunità si tenga un Libro Mastro, nel quale sieno scritturate tutte le Comunità Debitrici tanto per conto di Capitale, quanto per frutti, affincbè si possano formare le Tabelle, che si consegnano alli Tesorieri delle Provincie per esiggere detti frutti: E similmente si possa riconoscere nelli Conti, che li medesimi dovranno ogn'anno esibire in Camera, se le partite esatte corrispondano al debito di esse Comunità, fatto il calcolo di quelle, che averanno estinto, e delle altre, che saranno state surrogate. In olte in questo Libro dovrà esservi il Conto della Depositeria generale come depositeria di detto Monte Comunità, per riconoscere li depositi fatti dai detti Tesorieri, e li pagamenti fatti alli Montisti. Questo Libro Mastro del Monte Comunità dovrà avere parimente li suoi Libri subalterni, cioè. Saldo de' Conti: Registro delle notificazioni, che si trasmettono ai Tesorieti delle Provincie tanto per le Comunità, ch' estinguono, quanto per le alire, che sono surrogate: Rinconcro con la Depositeria Gen. per li depositi, e pagamenti suddetti.

Undecimo Libro Mastro Dell Investiture Camerali.

18. Per *le Investiture Camerali* si terrà altro Libro Mastro con il suo Libro subaltarno di Entrata, ed Uscita della Depositeria: In detto Libro Mastro però non devono esser comprese le Investiture del nostro Stato di Ferrara, delle quali ordiniamo, che debba farsene dal Commissario della Camara residente in detta Città un' appurato, e diligente Catastro, da terminarsi onninamente dentro il corrente anno, colla descrizioni delli nomi delli odierni Possessori, e coll'indicazione delle Investiture originarie, e loro successive rinovazioni, quale dovrà ritenersi in quella Computisteria Camerale, e per la prima volta, subito compito, dovrà trasmetterne nna copia autentica in Roma a Monsignor Tesoriero, per farla conservare nella Computisteria di Roma: e per la pronta esecuzione tanto della nuova compilazione del medesimo Catastro, da terminarsi, come sopra, quanto del proseguimendi esso in tutte le occorrenze di mutazioni, a nuove concessioni; ne incarichiamo il suddetto odierno Commissario della Camera, e tutti gli altri pro tempore, quale innoltre debba ogn'anno dopo la Festa de' Santi Pietro, e Paolo trasmettere a Monsignor Tesoriero Generale di Roma un Libretto distinto di tutti li Feudatarj, Livellarj, e Canooisti, che si trovano allibrati in detto Catastro, con annotare dicontro alle partite de' medesimi il fatto, o non fatto pagamento del Canone da loro respettivamente dovuto in quell' anno, e Monsignor Tesoriero suddetto lo farà da poi passare nella Computisteria Camerale di Roma, per passarne la dovuta Scrittura: ed altro Libro Mastro dovrà tenersi per *li Conti a parte*, che sono in Depositeria, ne' quali ha interesse la Camera, e che hanno diverse disposizioni, e vincoli, col suo Libro subalterno di Entrata, ed Uscita.

Duodecimo Libro Mastro: De' Conti a parte.

19. Dovrà pure tenersi un Libro Mastro di tutte le *Armi*, cb' esistono tanto nelle Armerie, quanto ne' Presidj, e Fortezze di Roma, e di tutto lo Stato Ecclesiastico: ed un' altro Libro Mastro delle *Polveri*, che servono a detti Presidj, Fortezze, e Torri, con il registro per ciascheduno di detti due Libri Mastri.

Decimoterzo Libro Mastro: Dell'Armi.

20. Finalmente oltre li suddetti quattordeci Libri Mastri, e loro Libri subalterni poc'anzi descritti, dovrà tenersi il Registro di tutti li Chirografi, ed il Registro di tutte le Patenti, e deputazioni, ne' quali la Camera abbia qualcbe interesse, ed un altro Libro, io cui si registrino ogni sera le pattite de' depositi, che di giorno in giorno verranno fatti nella Depositeria Generale; le quali partite dovrà il Computista Generale farle riportare ogni giorno dalli Scritturali della Computisteria ne' Libri intitolati: *Saldo de' Conti*, per tenere in giornata li conti de' Debitori Camerali, ed in tal guisa poter vedere li loro residui ad ogni occorrenza coo tutta chiarezza. Vogliamo però, che a titolo di detto registro di Patenti, e deputazioni, non s'induca alcuna nuova gravezza, ma quelle Patenti, e deputazioni, per lo cui registro non si è pagata fin' ora alla Computisteria ricognizione alcuoa, anche per lo avvenire si registrino *gratis*. E per le altre, per le quali è stato fin' ora solito pagarsi qualche ricognizione, non si esigga dalla Computisteria cosa alcuna più del solito.

Decimo quarto Delle Polveri.

Registro da tenersi de' Chirografi, Patenti &c.

Registro de' Depositi ne' Libri a Saldi di Conti.

21. E come che tutti li soprariferiti Libri non potrebbero riteoersi, e scritturarsi senza l'opera di più Scritturali, ed Ajutanti: Quindi è che a tal'effetto, e per ogn'altro servizio occorrente di essa Computisteria, non solo vogliamo ed ordiniamo, cbe si tengano li Scritturali, ed Ajutanti con le respettive provisioni già notate, ed assegnate nel Rollo esistente nella Depositeria Generale, confermando Noi, ed approvando colla presente nostra Cedola di Moto proprio le suddette provisioni già assegnate da Monsignor Tesoriero, e li altri emolumenti similmente applicati a detta Computisteria in esecuzione del nostro predetto Chirografo dell' ultimo Decembre 1743. ma in oltre vogliamo, e comandiamo, che sia in facoltà, ed arbitrio di detto Francesco Simonetti, e di qualunque altro Computista Generale pro tempore, a peso, e pericolo de' quali restano tutto le operazioni apparienenti a det-

Delli Scritturali, ed Ajutanti della Computisteria, loro Uffizio, deputazioni e remozioni.

a detta Computisteria Generale, il rimuovere, e licenziare qualunque de' suddetti Scritturali, ed Ajutanti, con che però nel sostituirsi un' altro in luogo del rimosso, debba farsi la nuova deputazione dal Computista Generale, con la intelligenza, ed approvazione di Monsignor Tesoriero.

Peso del Computista generale di formare ogn' anno il Bilancio generale sì di Scrittura che di Cassa, da presentarsi e il vaiesse,

22. Sarà peso, ed incombenza precisa, e principale del Computista Generale della Camera, ora, e pro tempore esistente, cavare ogn' anno dalli sopra enunciati Libri Mastri non solo il Bilancio generale di *Scrittura* nella stessa guisa, e collo stesso metodo, e regolamento, ch'è stato cavato, e formato il Bilancio a tutto l'anno 1744., ma ancora per maggior lume Nostro, e de' Nostri Successori, il Bilancio *di Cassa*: Cosicchè possa riconoscersi la quantità precisa, che resterà ogn'anno io Roma a disposizione di Monsignor Tesoriero Generale, e gli avanzi, o disavanzi della Cassa distintamente dai Nomi de'Debitori. Fatti poi li suddetti due Bilanci di Scrittura, e di Cassa, dovrà il medesimo Computista presentarli a Noi, ed a' nostri Successori pro tempore onninamente dentro il mese di Giugno dell'anno susseguente, rimossa qualunque ulteriore dilazione, altrimenti il medesimo Computista Generale, spirato il detto mese di Giugno, soggiaccia alla gravatoria di scudi dieci d'oro il giorno, e se mai dopo il decorso di un'altro mese, cioè nell'ultimo giorno del mese di Luglio non averà con effetto cavati, e presentati li suddetti Bilanci, incorra irremissibilmente la pena della remozione della Carica, e si venga immediatamente alla deputazione d'un'altro. Vogliamo in oltre, che li suddetti due Bilanci si registrino fedelmente nel Libro Mastro generale del medesimo anno,

Registro de' Bilanci nel Libro Mastro Generale.

che chiamasi, come si è detto, il Libro *Mastro di Roma*, con avvertimento al Computista, ed allo Scritturale di detto Libro Mastro generale, e ad ogn'altro di Computisteria, di non darne notizia, e molto meno copia a verun

Custodia, e segretezza di esso Libro.

altro, che al solo Tesoriero Generale pro tempore della nostra Camera, di qualunque dignità, grado, e condizione, ch'egli sia, ancorchè per comprenderlo vi bisognasse speciale, e specialissima menzione, senza Nostro precedente comando, o de' Nostri Successori, dovendo il suddetto Bilancio generale tanto di Scrittura, che di Cassa, e specialmente la Collettiva del debito, o credito, avanzi, o disavanzi, che dal medesimo apparirà, guardarsi dal Computista Generale, e da ogn'altro subalterno per un' arcano del Principato, sotto pena della nostra indignazione, & altre eziamdio corporali a nostro arbitrio, ed esser solo nota al Tesoriero Generale pro tempore, rispetto a cui non possiamo dubitare, che non sia per tenerla sotto il dovuto segreto; ed a tal' effetto vogliamo, ed ordiniamo, che il suddetto Libro Mastro non solo nel tempo, che si scrittura, non si lasci mai dal Computista, o Scritturale del medesimo in luogo, o stanza aperta: Ma inoltre dopo che il medesimo sarà compiuto, e terminato, debba dal Computista Generale, unitamente colli altri susseguenti, tenersi presso di se chiuso sotto chiave, e ben custodito, e che lo Scritturale del medesimo presti il giuramento del segreto.

23. Ad effetto poi che il Computista Generale possa dare l'enunciato Bilancio dell'anno antecedente nel tempo come sopra determinato; inerendo Noi alli provvedimenti, e disposizioni altre volte date dal prelodato Pio IV. nostro Predecessore in detta sua Bolla: *Cum inter ceteras al* §. 35., vogliamo, ordiniamo, e comandiamo, che tutti, e singoli Tesorieri delle Provincie sieno tenuti, ed obbligati dare og'anno i loro conti giurati colle opportune, e necessarie giustificazioni nella forma, che oggi si costuma, onninamente dentro il termine di tre mesi dopo spirato ciascun'anno del loro Appalto, e che li altri Appaltatori Camerali, Depositarj, Amministratori, o che sotto qualunque altro titolo, o per qualunque altra causa abbiano interesse, e conti con la Camera, sieno tenuti, ed obbligati dare i loro conti giurati, e giustificazioni nel termine di un mese, similmente dopo spirato l'anno, come sopra, altrimenti, spirato che sia il detto mese rispetto a questi, e spirati li tre mesi rispetto alli suddetti Tesorieri di Provincie, incorrano tutti, e ciascheduno di essi, che avrà mancato di dare li suoi conti, niuno affatto eccettuato, e tolta qualunque scusa, o purgazione di mora, nelle pene di scudi dieci d'oro il giorno da pagarli, ed esigersi irremissibilmente manu regia, & more Camerali con gravatorie di Monsignor Tesoriere Generale, sin'a tanto che l'Appaltatore, o Tesoriere di Provincia moroso avrà adempito, e dato il suo conto giurato: qual pena pecuniaria dovrà applicarsi alla nostra Camera, al qual'effetto, e perchè questa nostra volontà venga puntualmente eseguita, incarichiamo li due Sollecitatori delle medesima, ciascuno di loro secondo la divisione degli Appalti, e materie Camerali, che si dirà in appresso, d'insistere con tutta attenzione, e di spedire la mano Regia come sopra per il pronto, ed effettivo pagamento di detta pena, e gravatorie, assegnando a ciascuno di loro in premio della loro diligenza il dieci per cento di tutte le pene contenute nel presente nostro Moto proprio, che a loro istanza resteranno effettivamente incamerate, senza che possa nè da Monsignor Tesoriero, nè da altri qualunque sia rimettersi, e condonarsi; riservata solamente a Noi, ed a' Nostri Successori pro tempore la facoltà di rimetterla, e condonarla o in tutto, o in parte, ma però non altrimenti, che con Chirografo segnato di nostra mano.

Per facilitare i Bilanci, devono tutti i Tesorieri, Appaltatori &c. dare ogni anno i conti &c.

Ufficio del Sollecitatori nell' invigilare sulla puntualità de' medesimi, con l'esazione delle pene &c.

24. E perchè li suddetti Tesorieri delle Provincie non possino addurre per iscusa della loro morosità, come spesso avviene, che la tradizione de'loro conti giurati colle loro rispettive giustificazioni procede da colpa, e ritardo delli loro Subappaltatori, e Ministri subalterni, perciò vogliamo, che li medesimi Subappaltatori, e Ministri subalterni sieno tenuti, ed obligati dentro il termine di un mese dopo spirato l'anno, rendere ciascuno li suoi conti alli Appaltatori, e Tesorieri di Provincie principali, altrimenti incorrano nella suddetta pena pecuniaria di scudi dieci d'oro per ciascun giorno, a qual'effetto, e per indennità di essi Appaltatori, e Tesorieri principali di Provincie, dovrà Monsignor Tesoriero tutte le volte, che li medesimi gliene facciano istanza, concedere le stesse gravatorie contro li medesimi Ministri subalterni, e Subappaltatori,

Dei Subappaltatori, e Ministri subalterni, circa i rendimenti dei suddetti Conti.

tori, o altri, che abbiano causa da loro, da esigersi, ed applicarsi per una metà alla nostra Camera come sopra, e per l'altra in beneficio delli medesimi Appaltatori, e Tesorieri Principali, senza però, che per questa concessione di mano regia, e gravatoria restino li Principali in alcun modo disobbligati.

Rendimento di Conti di tutti quelli, che amministrano danaro della Camera.

25. Oltre alli suddetti Tesorieri delle Provincie, Appaltatori Camerali, Depositarj, & altri di sopra espressi, seguendo similmente le vestigia di detto nostro Antecessore Pio IV. nella predetta sua Costitutione al §. 46., vogliamo, ordiniamo, e comandiamo, che sieno onninamente tenuti render conto alla nostra Camera, e presentare ogn'anno i loro conti giurati dentro il termine di due mesi dopo terminato l'anno, ad effetto di esibirli, ed esaminarli nella Congregazione de' Conti, per averne poscia il Saldo, tutti quelli, che tanto in Roma, quanto fuori di Roma esercitano Cariche, & amministrano danaro in qualsisia modo alla medesima appartenente, di qualunque stato, grado, e condizione che siano, ancorchè per comprenderli vi bisognasse speciale, e specialissima menzione; e particolarmente (senza però, che questa specialità deroghi alla generalità) il Prefetto dell'Annona, Presidente delle Strade, delle Acque, e delle Dogane: Volendo, & ordinando, che a tal'effetto li Ministri, e specialmente li Computisti addetti al servizio delle riferite Cariche sieno tenuti, ed obbligati tenere colla dovuta esattezza, distinzione, e diligenza li conti alle medesime appartenenti, e questi presentare ogn'anno alla Computisteria Generale dentro il detto termine di due mesi dopo terminato l'anno, ed in caso di trasgressione, ed inosservanza, li Prefetti, e Presidenti incorreranno nella pena della nostra indignazione, & in altre anche di remozione a nostro arbitrio, e li suddetti Ministri subalterni, e Computisti, a' quali spetta, non solo soggiaceranno, spirato il termine prefisso, alla suddetta gravatoria di scudi dieci d'oro il giorno, da esiguirsi, ed applicarsi come sopra, ma dovranno inoltre punirsi con la remozione da'loro impieghi, e con altre pene eziandio corporali a proporzione della mancanza, e ritardo, e ad arbitrio nostro, e de' nostri Successori.

Rendimento dei Conti de' Nunzj Apostolici.

26. Anche li Nunzj saranno tenuti ciascheduno, dopo terminata la sua Nunziatura, esibire li conti giurati, conforme sin'ora si è patticato, nella Computisteria de' Spogli, dentro il termine di sei mesi, incaricando specialmente il Tesoriero Generale pro tempore d'invigilare, che quelli sieno effettivamente esibiti, e in caso di mancanza parlarne con Noi, e Nostri Successori, perchè possano prendersi gli opportuni provvedimenti. La Computisteria però de' Spogli, e suo Computista pro tempore sarà tenuto presentare ogn'anno nella Computisteria Generale il conto esatto del danaro tanto entrato, che pagato, dentro il termine di due mesi dopo spirato il mese di Decembre di ciascun'anno, sotto pena di dieci scudi d'oro il giorno in caso di ritardo, da esiggersi, & applicarsi come sopra.

Rendimento dei Conti della Computisteria degli Spogli.

E dell'a Computisteria del Palazzo Apostolico.

27. Così pure la Computisteria, e Computista pro tempore del nostro Palazzo Apostolico sarà tenuto sotto la medesima pena esibire ogn'anno nella suddetta Computisteria Generale della nostra Camera dentro quattro mesi dopo spirato l'anno il Conto giurato della versione del denaro entrato nella Cassa di detto Palazzo, o per conto delle sue Entrate particolari, o per conto dell'annuo assegnamento, che se li paga dalla nostra Camera, ad effetto di saldarlo nella Congregazione de' Conti, conforme sin'ora è stato praticato: E perchè il medesimo conto resti pienamente giustificato, sarà peso del medesimo Computista del nostro Sagro Palazzo, di ricuperare in fine di ogn'anno dalla Depositeria Generale della nostra Camera tutti li ordini, che dal Prefetto di esso Sagro Palazzo saranno stati tratti alla detta Depositeria, in piè de' quali sarà la ricevuta del pagamento, e quelli presentare nella Computisteria Generale della nostra Camera unitamente col suddetto Conto.

Rendimento dei Conti delle Persone, che ricevono qualunque somministratione di danaro dalla Camera.

28. Non di rado accade, che si danno per varie contingenze commissioni speciali alli Presidenti della Grascia, delle Ripe, delle Chiane, e ad altre Persone, alle quali per tal'effetto si somministra dalla nostra Camera qualche somma ora maggiore, ed ora minore di danaro a proporzione del bisogno; Vogliamo per tanto, e strettamente comandiamo, che qualunque Persona di qualunque stato, grado, e condizione, ancorchè Vescovi, Arcivescovi, Patriarchi, e Cardinali di Santa Chiesa, alla quale in avvenire sarà somministrato dalla nostra Camera qualsivoglia somma di danaro in molta, o anche tenue quantità per qualunque commissione, sia tenuta onninamente render conto alla stessa Camera del denaro ricevuto, ed a tal'effetto esibirne il conto giurato con le sue giustificazioni nella Computisteria Generale dentro il termine di due mesi dopo terminata la sua commissione, sotto pena della Nostra indignazione, & altre a nostro arbitrio, e de' nostri Successori, secondo la qualità della Persona: E quanto alle commissioni date in passato da Noi, o da' Nostri Predecessori, e già terminate, senza che sia stato reso conto del denaro amministrato, ordiniamo al Computista Generale, che ce ne porti nota a parte, per prendere gli opportuni provedimenti.

Si eccettuano il Tesoriero Generale, e i Commissarj delle Armi, e del Mare, la Dateria, e Segretaria dei Brevi.

29. Non parliamo del Tesoriero Generale della nostra Camera, del Commissario dell'Armi, e del Commissario del Mare, poichè siccome li conti appartenenti all'amministrazione delle loro Cariche tutti passano per la Computisteria Generale, e risultano dal Bilancio, che questa deve fare in fine d'ogni anno, così sarebbe cosa inutile, e superflua l'esiggere da loro altri conti: E così pure non parliamo nè della nostra Dateria, nè della nostra Segreteria de' Brevi, perchè rispetto a questa, per giuste cause, che degnamente muovono l'animo nostro, daremo altri regolamenti particolari.

Delle pretensioni degli Appaltatori circa i difalchi &c.

30. E' stato più volte da Noi osservato, che li suddetti Tesorieri di Provincie, Appaltatori, Amministratori, & altri obligati come sopra a render conto, anno promosse diverse pretensioni di sgravj, disalchi, e bonificazioni, e che queste per la loro dubbiezza, ed oscurità, o per altra ragione, sono stare lasciate in sospeso dalla nostra Congregazione de' Conti, o con differire la risoluzione, o con il Rescritto: *Pon tur in aliis Computis*: Ma come che da questo capo potrebbe nascere

ANNO 1746.

Regola da tenersi per speditamente decidere tali pretensioni,

notabile impedimento alla Scrittura Camerale, e ritardarsi il Bilancio Generale, quale vogliamo onninamente, che si dia og'anno nel tempo di sopra prescritto; perciò, ad effetto di togliere anche questa occasione di remora, vogliamo, ordiniamo, e comandiamo, che in avvenire sopra li conti giurati, che saranno esibiti in Computisteria, il Computista generale in primo luogo faccia le dovute considerazioni, e rilevi le difficoltà, che in essi s'incontrano, separandole in due Classi, cioè la prima di quelle, che nascono da' calcoli, conteggi, ordini, o giustificazioni mancanti, e di questa lo stesso Computista ne farà un foglio, e lo darà alla Parte quindeci giorni almeno avanti la prima Congregazione de Conti, affinchè possa rispondere, e spianare dentro detto tempo le sudette difficoltà, o supplire alle dette mancanze: l'altra Classe sarà di quelle, che nascono da pretensioni di difalchi, sgravj, o bonificazioni, e nelle quali entra qualche ispezione legale: E di queste dovrà il Computista formarne un'altro foglio, e darlo al Commissario generale della Camera, il quale unitamente con Monsignor Tesoriero dovrà farvi sopra le convenienti riflessioni, dopo le quali, se li medesimi crederanno, che le partite pretese debbano abbonarsi, dovranno in tal caso l'uno, e l'altro approvarle nel margine del medesimo foglio dato dal Computista, e respettivamente questi, senz'altra disputa, o dilazione bonificarle all' Appaltatore nel suo conto.

31. Se poi il Tesoriero, e Commissario crederanno non dover approvare tali Partite, o alcune di esse; in tal caso il Computista dovrà dar all'Appaltatore il Foglio delle Partite non approvate almeno quindeci giorni avanti la Congregazione de Conti, ad effetto che possa scrivere sopra le medesime partite, e dare la sua Scrittura otto giorni avanti almeno al Commissario della Camera, ad effetto di rispondere o per se stesso, o per mezzo del suo Sostituto, o Sollecitatori; Cosicchè possano proporsi le medesime partite colle ragioni dell'una, e l' altra Parte nella Congregazione; quale senz'altra dilazione dovrà deciderle, e risolverle, n oon mai più rimetterle, come si è praticato fin'ora, alli conti susseguenti, ed io seguito di tale risoluzione il Computista procederà al Saldo del conto controverso, portando quel tale Appaltatore, o Amministratore, tanto nei Libri, come nel Bilancio, per Creditore, o Debitore, a tenore di detta risoluzionn, non ostante che o la Camera, o l'altra Parte domandi, ed ottenga di essere nuovamente udita; Volendo Noi, che in avvenire la nuova Udienza, domandata, ed ottenuta dalle Parti, non debba mai ritardare il proseguimento della Scrittura, e Bilancio, ma solamente debba operare, che quando mai la Congregazione nella successiva proposizione receda dalla prima risoluzione: in tal caso il Computista sia tenuto stornare la partita, o partite, che averà come sopra portate nei Libri, e nel Bilancio, a tenore di essa prima risoluzione, mutandole, e coreggendole a tenore dell'ultima.

Proibendosi di rimetterle ad altri conti seguenti.

O di ritardare Per qualunque causa il proseguimento della Scrittura

32. Non avendo il Computista facoltà d' ammettere ne' conti altre partire, che quelle ordinate in Tabella, o nell'Istromento d'Appalto, o Tesoreria, o Amministrazione, o quelle, per le quali vi sia l'ordine, o lettera di ordinazione di Monsignor Tesoriero, o di altro legittimo Superiore, e finalmente li pagamenti fatti in Depositeria Generale, o altrove con ordini parimenti di Monsignor Tesoriero, dopo aver veduto, e considerato li ricapiti, e giustificazioni di ciascheduna; Quindi è, che di tutti li conti, che ogn'anno si salderanno nella Congregazione de'Conti, dovrà essere responsale, e debitore il medesimo Computista per qualunque errore di calcolo, o buonificazione di partita mancante d'ordine, e giustificazione, e per qualunque altro arbitrio, che il medesimo avesse preso in danno della Camera nel saldare li medesimi conti, volendo Noi, che la Sentenza della Congregazione unicamente vaglia per approvare il Ristretto del conto sottoscritto dal Computista, sulla fede del quale la medesima Congregazione de' Conti pronuncia la Sentenza; e non mai per approvare il calcolo per giusto, e le partite di esso per giustificate: e qualora nelli conti, che si saldano, vi saranno state partite controverse, e decise da detta Congregazione, in tal caso dovrà dirsi in Sentenza: *Viste, e considerate le partite controverse portate in Congregazione de' Conti dal Computista, & ammesse quelle da ammettersi, e rigettate quelle da rigettarsi, secondo le risoluzioni prese nel tale, e tal giorno. &c.*

Il Computista generale è tenuto agl'errori de Calcoli, ed

PONT. A. VI.

agli arbitrj da esso presi in danno della Camera.

33. La Congregazione de Conti vogliamo che si aduni, e si tenga quante volte occorre a richiesta del Computista, e ad arbitrio di Monsignor Tesoriero, e quando mai o per la moltiplicità, o per la difficoltà delle partire, che in essa si proporranno, non possa la medesima arrivare a deciderle tutte in quel giorno, vogliamo, che di nuovo si aduni nel giorno susseguente, o nel primo non impedito, ad effetto di deciderle: Nel resto poi, e salve sempre le cose prescritte ed ordinate nella presente nostra Cedola, confermiamo, ed approviamo, e quando ne faccia di bisogno, di nuovo concediamo alla suddetta Congregazione de'Conti tutte, e singole facoltà concedutele da' Nostri Predecessori; e specialmente dalla fel. mem. d'Innocenzo XIII. nel Moto proprio da lui segnato li 9. Gennaro 1723., quale vogliamo, che si osservi, ed eseguisca inviolabilmente, e specialmente nel capo, che riguarda le pretese appellazioni.

La Congregazione de' Conti quando debba adunarsi, e sue facoltà.

34. Vogliamo in oltre, ed ordiniamo, che il detto Computista generale intervenga personalmente in tutte le Congregazioni tanto Camerali, che de'Conti, e de' Residui, com'è stato già praticato da' suoi Antecessori, e che sia presente nelle discussioni delle Cause, chn si agitaranno in detta Congregazione de'Conti, e questo non solamente ad effetto di prendere nota delle risoluzioni, per regolare con esse li Conti da saldarsi, ma ancora per qualunque occorrenza di conteggio, notizie, e simili; Anzi perchè in avvenire resti sempre la memoria delle cause, che si discuteranno in detta Congregazione de conti, e loro risoluzioni, sarà tenuto il Computista notare le medesime risoluzioni sopra le posizioni, e queste poi alligare nel conto disputato. Di più dovrà riportare le medesime risoluzioni sopra il conto in margine delle partite controverse, e dovrà sottoscriverle, affinchè si ragguaglino ne' Libri Mastri, e quando faccia di bisogno potrà

Il Computista generale deve intervenire a tutte le Congregazioni Camerali de' Conti, e de' Residui, e suo impiego di notare le Risoluzioni.

anco-

ancora tenere un'altro Libro a parte, ove si notino di mano in mano le dette risoluzioni con l'opportuna riserva al conto, e posizioni in esso alligare.

Il medesimo dovrà notare gli articoli controversi negl' Istromenti degli Appalti &c.

35. Così pure vogliamo, che il medesimo Computista sia tenuto notare nel margine di qualunque Istromento d'Appalto, Tesoreria, o Amministrazione, un' *advertatur* a qualunque capitolo di esso Istromento, sul quale nel corso de' presenti, e futuri Appalti accaderà, che s'incontri qualche difficoltà, come fu già

Ed intervenire alla formazione de' Capitoli nelle rinnovazione di essi.

prescritto dalla fel. mem. di Clemente XII. nell' accennata sua Costituzione al §. *Cumque etiam*: e che in sequela di ciò, tutte le volte, che dovrà nuovamente concedersi, o rinuovarsi un' Appalto, li Capitoli del nuovo Istromento non solo debbano formarsi, e stabilirsi dal Commissario Generale della Camera, coll' intervento di esso Computista, oltre il Sostituto Commissario, e li due Sollecitatori, ma di più, che in tal'occasione si debba specialmente provvedere a tutte quelle difficoltà, che saranno state notate, come sopra, dal Computista nel decorso del precedente Appalto, secondo la detta Costituzione di Clemente XII. al §. *Ipsorum quoque*, e lo spirito, e mente dell'altra più antica di Pio IV. al §. X. riducendo così li Capitoli del nuovo Appalto alla maggior chiarezza che sia possibile, di modo che non abbia la Camera da esser più soggetta per li medesimi a pretensioni di buonifichi, e sgravj.

Quindi fare i Ristretti delle Offerte esibite.

36. Compilati poi, dichiarati, e moderati nel modo suddetto li nuovi Capitoli, sarà cura di detto Commissario della Camera comunicarli a Monsignor Tesoriero Generale, per poi astibirli colla sua approvazione negli atti de' Segretarj di Camera, come si costuma, nello stesso tempo, che si pubblicaranno le Notificazioni per detti nuovi Appalti, le offerte de' quali, dopo che si saranno aperte nella Congregazione Camerale, vogliamo che si consegnino al Computista, come si è fatto in passato, per farne i Ristretti, e riferirli nella seguente Congregazione, rilevando le condizioni, e difficoltà, e formando il calcolo opportuno di ciascheduna, affinche possa con facilità apparire quale sia la più utile per la Camera. Seguita poi la deliberazione dell' Appalto, secondo le forme consuete, e secondo la disposizione di altro Moto proprio sopra ciò da Noi segnato li 23. Novembre 1742.,

Ed assistere alla stipolazione degli Istromenti.

quale in tutte, e singole sue parti approviamo di nuovo, e confermiamo, dovrà nella stipolazione intervenire ancora il Computista; com'è stato solito per il passato, ed in caso, ch'egli sia legitimamente impedito, vogliamo, che in suo luogo intervenga quello Scritturale di Computisteria, che ha l'incombenza del Libro Mastro di quell'Appalto.

Ordinazioni per il saldo de' conti degl' Appalti, che cessano, e per le consegne degli Effetti alli nuovi Appaltatori.

37. Affinchè il Saldo de' Conti di quelli Appaltatori, a' quali sarà terminato l'Appalto, non venga ritardato per causa delle consegne, ordiniamo, e comandiamo, che il Commissario della Camera allo spirare di qualunque Appalto, ed insieme li Sollecitatori della medesima abbiano il peso, e cura, che l'Appaltatore, ch'esce, dia prontamente, e senza indugio al nuovo Appaltatore, ch' entra la consegna di tutti gli Effetti, e Beni, quali secondo la forma del suo Istromento è obbligato a riconsegnare in fine d'Appalto, facendo prefiggere da Monsignor Tesoriero tanto al vecchio, che al nuovo Appaltatore il termine di trenta giorni, per dare, e ricevere detta consegna, spirato il quale, quello di loro, per cui difetto non sarà seguita, cada ipso facto nella pena irremissibile di dieci scudi d'oro per ogni giorno, da applicarsi alla nostra Camera, oltre la refezione de' danni, ed interessi. Affinchè poi le suddette consegne seguano con buon'ordine, se queste si faranno nelle Provincie lontane da Roma, sarà in arbitrio del Tesoriero Generale pro tempore di commettere alli Governatori Locali, o ad altri, come stimarà più opportuno, lo assistere alle medesime, purchè non si passi il termine suddetto di trenta giorni: Ma quando le consegne si facciano ne' Luoghi vicini a Roma, potrà assistere alle medesime, oltre il Sostituto Commissario, o uno de' Sollecitatori, ed oltre un Segretario di Camera, o suo Sostituto, anche il detto Computista generale, o in sua vece lo Scritturale del Libro Mastro di quell' Appalto, quale debba portar seco l'Inventario delle cose consegnate all' Appaltatore, ch' esce, nel principio del suo Appalto, e quello confrontare colla nuova consegna; E quando sotto l'Appalto siano comprese Fabbriche, ed Edificj, Terreni, Fossi, Forme, Piantate, ed altre cose simili, dovranno similmente intervenire l'Architetto, ed Agrimensore, acciò possa procedersi senz'alcun ritardo all' atto pubblico della quietanza per il passato Appaltatore, e della consegna per il nuovo, o liberamente, o con quelle preserve, che si stimeranno necessarie farsi in detto atto per indennità della Camera; Con dichiarazione però, che andando il Computista generale, o suo Scritturale, non possa dalla Camera pretendere nè diarie, nè cibarie di sorte alcuna, nè per se, nè per il suo Famiglio, o Servitore, come in fatti nè dal nominato Francesco Simonetti, nè da' passati Soprintendenti, o Computisti sono state giammai esatte, o pretese.

Degli ordini de pagamenti da spedirsi dalla Computisteria generale.

38. Per buon regolamento della Computisteria vogliamo, che al Computista non sia lecito spedire ordini di sorta alcuna alla Depositeria, senza ordine, o mandato preventivo in scritto, o del Segretario di Stato, o del Tesoriero Generale pro tempore, o di altri, che abbiano da Noi, o Nostri Successori legittima facoltà di ordinare pagamenti: E rispetto alli ordini per Mercanti, ed Artisti (eccettuati solamente quelli, che si spediscono dal Prefetto del Nostro Palazzo Apostolico, sopra i quali dovrà invigilare il medesimo Prefetto avanti di spedirli) sarà tenuto il Computista avvertire, che vi sia l'ordinazione preventiva delli lavori, o robe contenute nel conto, e che inoltre vi sia giustificazione sufficiente, che le robe siano state ricevute, e li lavori fatti, mediante l'approvazione, e sottoscrizione di quel tal Superiore, che averà dato l'ordine per la roba, o lavoro.

Tutti gli ordini de pagamenti diretti alla Depositeria Generale debbano registrarsi in Computisteria generale.

39. Similmente vogliamo, che tutti li ordini de' pagamenti diretti alla Depositeria Generale, o ad altri, tutti li ordini di consegnare Robe, Monizioni, Armi, e simili, e generalmente tutte le ordinazioni di qualunque sorta, quali si daranno dal Tesoriere Generale, dal Commissario dell'Armi, dal Commissario del Mare, o da altri, come sopra debbano

bano registrarsi in Computisteria, e debbano essere sottoscritte dal Computista, ad effetto, che possa tenerle a calcolo in conto di quelli, a quali saranno dirette, o anche ad effetto che dopo giustificato l'adempimento di tali ordinazioni possa spedirsi l'ordine del pagamento, come altre volte fu prescritto nell'enunciato Chirografo di Urbano VIII. Nostro Predecessore; e mancando il suddetto Registro, e sottoscrizione del Computista, vogliamo, che dette ordinazioni non abbiano alcuna esecuzione, e che le consegne, e pagamenti, che mai si facessero in virtù delle medesime, non debbano essere abbonati, e buonificati.

Le alterazioni de' Monti, che sono d'interesse della Camera, devono essere registrate in Computisteria. Ingiungendosi all'Amministratore generale di darne nota &c.

40. Egli è parimente necessario per ben regolare la Scrittura Camerale, che tosto che sieguono traslazioni de' Monti, o attergazioni in favore della Camera, aggiunte, ammissioni, ed altre somiglianti cose, che sono di suo interesse, se ne dia notizia alla Computisteria, ad effetto di registrarle ne' Libri. E perciò vogliamo, ed ordiniamo, che in avvenire sia peso, e cura dell'Amministratore generale de' Monti di dare pontamente alla Computisteria dentro il termine di otto giorni nota distinta, e copia di tutte le suddette traslazioni, aggiunte, ammissioni, attergazioni, e di ogn'altro atto, che passi per la sua Segretaria, in cui abbia, e possa avere interesse la nostra Camera, altrimenti cada nella pena di dieci scudi di moneta il giorno, da applicarsi come sopra.

I Segretarj della Camera devono dare alla Computisteria la copia degli Istromenti, Chirografi &c.

41. Al medesimo fine, seguendo l'orme di Urbano VIII. nel detto suo Chirografo, e di Clemente XII. in detta sua Costituzione, vogliamo, ordiniamo, e comandiamo, che li Segretarj di Camera diano onninamente alla Computisteria suddetta le copie di tutti li Chirografi, Istromenti, e di ogn'altro contratto, nel quale abbia interesse la Camera, a spese della medesima per la Scrittura solamente, dentro il termine di giorni quindici, dopo che saranno emanati, e respettivamente stipolati; e questo non solo ad effetto di conservarle in Computisteria, ma ancora per regola della scrittura, ed in caso di mancanza, dopo spirato il detto termine vogliamo, che quel Segretario, che avrà mancato, incorra la pena di scudi dieci, da applicarsi come sopra, senza che possa ammettersi alcuna scusa, o purgazione di mora. Così ancora il Sostituto

Il Sostituto Commissario, ed i Sollecitatori devono anche ad essa dare nota di tutte le Sentenze, Decreti &c.

Commissario, e li Sollecitatori della Camera saranno tenuti sotto la medesima pena dare alla Computisteria nota distinta di tutte le risoluzioni, e di tutte le sentenze, quali escono dalla piena Camera in quelle cause, nelle quali la medesima Camera fa figura di Attrice, o di Rea convenuta, immediatamente che saranno risolute, e lo stesso anche di tutte le altre cause di prima instanza avanti il Cardinal Camerlengo, Monsignor Tesoriero, e di qualunque altro Giudice Camerale.

De' Sollecitatori, e varie loro incombenze.

42. Inoltre vogliamo, che li medesimi Sollecitatori, dopo stipolati l'istromenti degli Appalti, o Amministrazioni, siano obbligati d'insistere, che gl'Appaltatori, ed Amministratori diano con effetto le sicurezze promesse dentro il termine prescritto ne' medesimi Istromenti, riconoscere in Segreteria de' Monti, se l'abbiano effettivamente date, respettivamente nella Computisteria, se siano alla medesima giunte le note, e copie, delle quali come sopra è stato incaricato l'Amministratore de' Monti, e mancando a questa loro precisa incombenza, siano tenuti a tutti i danni, ed interessi. Di più li stessi Sollecitatori sieno tenuti ed obbligati, continuamente, ed almeno ogni due giorni portarsi ciascheduno alla Computisteria, sì per l'effetto suddetto, come per altri bisogni, che possono giornalmente occorrere, e particolarmente per prender le notizie de' debitori; E finalmente ancor essi vogliamo, che debbano dar nota di tutte le Subaste, traslazioni de' Monti, e stipolazioni di contratti colla Camera, dentro il termine di quindici giorni dopo che quelle saranno seguite, e mancando incorrino per ogni volta nella pena di scudi dieci, da esiggersi, ed applicarsi come sopra.

Divisione dell'incombenze da farsi tra i due Sollecitatori.

43. Affinchè li due Sollecitatori della Camera possano più facilmente adempire le suddette incombenze, ed uno di essi non possa scaricarsi sopra l'altro, ingiungiamo, ed incarichiamo a Monsignor Tesoriero Generale di fare in scritto frà di essi una giusta, ed adeguata divisione a suo arbitrio degli Appalti, e delle altre materie Camerali, sopra le quali cadono le riferite incombenze: e secondo tal divisione ognuno di loro dovrà esattamente eseguire quanto gli spetta.

Della Congregazione de' Residui con alcune ordinazioni circa d'essa.

44. Così pure essendo Noi pienamente persuasi quanto sia necessario per la buona amministrazione del nostro Erario, e regolamento della Scrittura, che si tenga *la Congregazione de' residui* providamente istituita da Clemente XII. in detta sua Costituzione nel §. *Et ad hoc*, variando solamente in qualche parte dalla medesima; Vogliamo, ordiniamo, e comandiamo, che detta Congregazione debba radunarsi, e tenersi onninamente sei volte almeno l'anno avanti il Tesoriere Generale pro tempore, coll'intervento dell'Avvocato Fiscale, Commissario della Camera, Computista generale, Sostituto Commissario, e li due Sollecitori, cioè in Febbraro, Aprile, Giugno, Agosto, Ottobre, e Decembre, dentro li primi dieci giorni di ciascuno di detti mesi, e che sia cura, e peso del Computista di ricordarne a Monsignor Tesoriero l'intimazione. Affinchè poi la medesima si faccia con buon'ordine, e profitto, ordiniamo in primo luogo, che il Computista sia tenuto qualche giorno prima portare, e lasciare in mano di Monsignor Tesoriero la lista, e nota esatta di tutti li debitori della Camera fino a quel tempo: Che questa stessa nota, e lista debba leggersi in Congregazione, e prendersi sopra ciascuno di essi debitori le risoluzioni, che si stimeranno espedienti per la più sollecita esiggenza, e sicurezza della Camera: Che il Sostituto Commissario scriva le suddette risoluzioni, e che queste medesime debbano leggersi nell'altra seguente Congregazione, affinchè il Commissario, e gli altri Ministri Camerali diano conto ciascheduno di loro delle incombenze appoggiategli con dette risoluzioni nella Congregazione antecedente, e così di mano in mano, e di Congregazione in Congregazione, talmente che in ciascuna Congregazione non solo debbano prendersi le convenienti risoluzioni sopra ciascuno de' debitori, che di tempo in tempo, si anderanno facendo, ma inoltre debba

esigersi

esiggersi il dovuto conto, se sono state, e come sono state eseguite le precedenti risoluzioni, affinchè possino darsi in essa Congregazione, quando bisogni, li ulteriori provvedimenti: Che se mai in qualche Congregazione non si arrivasse a finire tutte le cose suddette, vogliamo, che la medesima si continui nel giorno seguente, o nel primo non impedito, com' è stato di sopra disposto per la Congregazione de' Conti.

Oltre la nota de' debitori liquidi solita porgersi al Papa dal Tesoriero, deve il Commissario delle Camere portare la nota dei debitori litigosi, e lo stato delle liti.

45. E perchè nella prelodata Constituzione di Clemente XII. al §. *ad hec* si trova già incaricato il Tesoriere Generale di portare ogni volta al Sommo Pontefice pro tempore la suddetta lista, e nota de' debitori, perciò Noi non solo approviamo, confermiamo, e nuovamente incarichiamo il medesimo Tesoriero, e suoi Successori di portare a Noi, ed a Nostri Successori pro tempore la suddetta nota de' debitori nella prima udienza dopo ciascuna Congregazione, ma di più vogliamo, ed ordiniamo, che il Commissario della Camera similmente ci porti, e ci presenti nella medesima udienza un'altra nota a parte di tutti li debitori litigiosi, e lo stato, nel quale si trovano, e si anderanno di mano in mano trovando le cause de' medesimi in qualunque modo pendenti o nella Congregazione de' Conti, o in altro Tribunale Camerale, e che sia specialmente tenuto riferire, se nella detta Congregazione de' Conti siano state decise, e risolute tutte le partite controverse, com'è stato da Noi poco sopra ordinato, ad effetto che non resti per tal causa ritardato il corso della Scrittura, e la formazione del Bilancio generale di ogn' anno nel tempo determinato.

Il Computista debba tenere un' esatto Inventario de' Libri, e Scritture della Computisteria col suo Indice.

46. Vogliamo in fine, che il Computista debba fare, e tenere un'esatto Inventario di tutti li Libri, e Scritture della Computisteria col suo Indice, e dimostrazione, e che debba essere fedel custode, come già fu prescritto da Pio IV. in detta sua Bolla, e nel Chirografo di Urbano VIII., e che il più volte nominato Francesco Simonetti proseguisca incessantemente l'opera già da lui incominciata del Catastro generale di tutti gli Effetti, Proventi, Daaj, Tasse, Gabelle, ed ogn'altra Entrata, e Capitale, dal quale si forma lo intiero Stato, e Patrimonio della Camera, secondo le notizie, che di mano in mano potrà acquistare colla sua diligenza, siccome fu ordinato in detta Bolla di Clemente XII. al §. *Postquam igitur*, e da Noi stessi in detto Nostro Chirografo delli 31. Decembre 1743., volendo Noi, che a tal'effetto possa egli costringere, ed obbligare ciascuna Persona, che possa avere tali notizie, a somministrargliele prontamente, anche mediante le opportune, gravatorie da spedirsi a sua istanza da Monsignor Tesoriero, e suoi Successori, ai quali specialmente diamo la facoltà d'invigilare sopra il Computista, e riferire a Noi, e Nostri Successori, se mai da lui non si adempissero le incombenze, che se li appoggiano nella presente Cedola di nostro Moto proprio.

Petimenti proseguire il Catastro degli Effetti della Camera

Per l'esecuzione, ed osservanza delle riferite disposizioni, si riserve Nostro Sigeo.

47. Con la scorta di questa distinta, e regolata Scrittura, e del suddetto annuale Bilancio tanto di Scrittura, che di Cassa, speriamo con l'ajuto di Dio, che potremo facilmente tanto Noi, che li Nostri Successori distinguere, osservare, e giudicare, se vi saranno crescimenti di spese, diminuzioni di Entrate, contrazioni di nuovi debiti, avvanai, o disavvanzi considerabili, ed a misura del bisogno prendere i dovuti provvedimenti, per ben regolare l'economia del Principato, e gl' interessi della Camera, promuovere il commercio, ed isgravare, quando sia possibile, i nostri amatissimi Sudditi, ch'è il fine, e l'oggetto, al quale fin'ora sono stati, e saranno sempre diretti tutti li nostri pensieri, e le nostre cure; ed a questo effetto deputeremo una Congregazione particolare composta di alcuni Cardinali, e Prelati, alla quale ingiungeremo il peso, non solo d'invigilare sopra la puntuale esecuzione, ed osservanza di tutte, e singole cose contenute, ed ordinate nella presente Cedola; Ma inoltre di esaminare, e discutere a capo per capo tanto le spese, quanto l'Entrate della nostra Camera, quali risultano da detto Bilancio, e suggerire a Noi quelli provvedimenti, che potranno prenderli, per diminuire le detre spese, e migliorare l'Entrate, in vantaggio del nostro Erario, e sgravio de' Sudditi; Poichè così è mente, e volontà Nostra precisa. Volendo, e decretando, che la presente nostra Cedola ammettendosi, e registrandosi in Camera, a tenore della Constituzione di Pio IV. Nostro Predecessore de registrandis, vaglia, e debba aver sempre, ed in ogni futuro tempo il suo plenario effetto, esecuzione, e vigore, colla Nostra semplice sottoscrizione, e che non gli si possa in alcun tempo mai opporre di surrezione, orrezione, nè di alcun'altro vizio, e difetto della Nostra volontà, ed intenzione; e che così, e non altrimenti debba sempre nelle cose premesse, e ciascheduna di esse giudicarsi, decidersi, definirsi, ed interpretarsi dal Reverendissimo Cardinal Cammerlengo, da Monsignor Tesoriero Generale, eziandio nella Congregazione Camerale, e de' Conti respettivamente, dalla piena Camera, e da qualsivoglia altro Giudice, e Tribunale, abbenchè Collegiato, e composto de' Reverendissimi Cardinali, togliendo loro, ed a ciascuno di essi la facoltà, ed autorità di giudicare, decidere, definire ed interpretare diversamente, dichiarando Noi sin d'adesso preventivamente affatto nullo, irrito, ed invalido tutto ciò, che scientemente, o ignorantemente si facesse in contrario: ancorchè non vi siano stati chiamati, citati, nè sentiti il Commissario della Nostra Camera, e tutti quelli, che vi avessero, o pretendessero d'avervi interesse, Non ostanti, nelle parti contrarie alle soppradette Nostre disposizioni, l'accennata Bolla di Pio IV. *de Reformatione Camere*, il Chirografo d'Urbano VIII., la suddetta recente Constituzione di Clemente XII., la Regola della Nostra Cancellaria *de jure quæsito non tollendo*, e qualsiano altre Costituzioni, Chirografi, Moti proprj, Decreti, ordinaaioni, e Sanaioni Apostoliche Nostre, e de' Nostri Predecessori, in qualunque tempo, modo, e forma emanate intorno alle cose contenute, ed espresse nella presente Cedola, Leggi, Statuti, Riforme, usi, stili, consuetudini, ed ogn'altra cosa, che facesse, o potesse fare in contrario, alle quali tutte e singole, avendone il tenore quì per espresso, e di parola in parola inserto questa volta sola, ed all'effetto predetto, specialmente, ed espressamente derogbiamo.

Si di deputare una Congregazione particolare &c.

Clausole generali, e speciali, e deroghe per la sussistenza del Chirografo.

Data

Data dal Nostro Palazzo Apostolico Quirinale questo dì 18. Marzo 1746.

Data a dì 18. Marzo 1746.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Pontifex Motu proprio &c. præinsertam Schedulam in amplissima forma confirmat.

Ne igitur ea, quæ pro felici, prosperaque directione, & administratione ipsius Ærarii Pontificii, ad publicam salutem utilitatemque, a Nobis in præinserta Schedula provide ordinata, volita, statuta, decreta, & sancita sunt, debita executione ullo unquam tempore in aliquo fraudentur; Nos primum omnium iisdem Motu, scientia, & potestatis plenitudine eandem præinsertam Schedulam, omniaque & singula in ea contenta, & expressa, & a Nobis per eam, ut præmisimus, ordinata, approbata, disposita, volita, mandata, decreta, statuta, & sancita harum etiam tenore confirmamus, & approbamus, eisque perpetuum & inviolabile præsentis Nostræ perpetuo valituræ Constitutionis robur & firmitatem adjicimus, atque iterum, & ex integro ea omnia & singula: in omnibus & per omnia, juxta præinsertæ Schedulæ Nostri motus proprii, seriem, continentiam, & tenorem, eadem Apostolica auctoritate ordinamus, dispenimur, volumus, mandamur, statuimus, decernimus, atque sancimus; eademque ab iis, ad quos spectat, & pro tempore spectabit in futurum, perpetuo observari, & exactissime impleri jubemus, atque præcipimus.

Congregationem particularem deputat pro ejusdem executione, & observantia.

Præterea Motu, scientia, auctoritate, & potestatis plenitudine similibus, peculiarem Congregationem ex nonnullis S. R. E. Cardinalibus, nec non aliquibus Romanæ Curiæ Prælatis compositam instituimus & deputamus: Cui quidem Congregationi Nos Ven. Fratrem Nostrum Hannibalem Episcopum Portuen. S. R. E. Camerarium S. Clementis, *ac Dilectos Filios Nostros Antonium Xaverium Tit. S. Stephani in Monte Cælio* Gentili, *Dominicum Tit. SS. Duodecim Apostolorum* Riviera, *Sylvium Tit. S. Priscæ* Valenti *Nostrum Secretarium Status, Presbyteros, & Hieronymum S. Angeli in Foro Piscium Diaconum* Columna, *respective nuncupatos, ejusdem S. R. E. Cardinales, nec non Dilectos etiam Filios Magistros Joannem Baptistam Mesmerum Thesaurarium Nostrum Generalem, Joannem Julianum Rubini prædictæ Cameræ Nostræ Commissarium Generalem, & Clementem Argenvilliers Auditorem Nostrum, tamquam ipsius Congregationis cum definitivi suffragii jure Secretarium, adscribimus.*

Congregationis hujusmodi officium &scopus.

Hujus autem Congregationis, & Personarum eam pro tempore constituentium munus sit, & assidua cura, non modo præmissorum omnium & singulorum plenam executionem, & exactissimum implementum urgere, & promovere; verum etiam ad omnia & singula genera & capita tam expensarum, atque onerum, quam redituum & proventuum Cameræ Nostræ Apostolicæ solicitum dirigendo considerationis intuitum, opportuna pro tempore consilia & remedia excogitare, Nobisque & Successoribus Nostris Romanis Pontificibus insinuare, quæcumque ad optimum ipsius Cameræ regimen, & Publici Ærarii emolumentum, ad subditarum Civitatum & Communitatum levamen, ac Populorum incolumitatem utilitatemque, in Domino existimarint salubriter expedire.

Quibus temporibus, & quo in loco haberi debeat.

Quapropter volumus & mandamus, hujusmodi Congregationem semel singulis mensibus, nimirum prima Feria tertia cujuslibet mensis, quæ de cætero impedita non fuerit, incipiendo a prima Feria tertia mensis Julii proxime futuri, (quo nimirum tempore rationes dati & accepti, quæ pertinent ad elapsum annum millesimum septingentesimum quadragesimum quintum, confectas, atque inter se collatas fore præcepimus), & sic deinceps de mense in mensem, in Palatio Nostro, & in Ædibus solitæ habitationis præfati Nostri Secretarii Status, indesinenter congregari; eidemque prædictum Franciscum Simonetti in præinserta Schedula sæpe memoratum, sive alium pro tempore Cameræ Nostræ prædictæ Ratiocinatorem Generalem, semper interesse; ut communibus studiis atque consiliis, quæcumque super præmissis examinanda fuerint, expendantur, & quæ justa & utilia visa fuerint, statuantur & impleantur.

Clausula præservativa.

Decernentes easdem præsentes Litteras, atque omnia & singula, tam in his, quam in præinserta Schedula Nostri Motus proprii contenta atque statuta, nullo unquam tempore de subreptionis vel obreptionis vitio, seu intentionis Nostræ, aut alio quovis defectu notari, impugnari, invalidari, in jus vel controversiam revocari posse; sed illa semper valida, firma, & efficacia esse & fore, ac ab omnibus & singulis ad quos spectat, & quomodolibet spectabit in futurum, inviolabiliter observari; Sicque, & non aliter in præmissis omnibus & singulis per quoscumque Judices Ordinarios & Delegatos, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, nec non S. R. E. Camerarium, & quoscumque alios Cardinales etiam de Latere Legatos, Vice-Legatos, & Nuncios, Thesaurarium quoque Generalem, etiam in Camerali, & Computorum respective Congregatione, ac Clericos Præsidentes, aliosque Ministros, & Officiales Cameræ prædictæ, ac alios quavis potestate fungentes nunc, & pro tempore existentes, sublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter, judicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate judicari, & definiri debere, ac irritum & inane si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari.

Derogationes.

Non obstantibus omnibus his, quæ in præinserta Schedula non obstare voluimus, atque aliis quibusvis Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, cæterisque contrariis quibuscumque.

Sanctio.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam Nostræ Confirmationis, Approbationis, Præcepti, Mandati, Statuti, Sanctionis, Decreti, Deputationis, & Voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire: Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Data Pontif. anno 6. die 18. Aprilis 1746.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ millesimo septingentesimo quadragesimo sexto, quartodecimo Kalendas Maji, Pontificatus Nostri Anno sexto.

D. Card. Passioneus.
J. Datarius.
VISA DE CURIA
I. C. Boschi.
L. Eugenius.
Loco ✠ Plumbi.
Registrata in Secretaria Brevium.

Publicat. die 6. Maji anni 1746.

DE

VII.

DE REGULARIBUS

Extra Claustra degentibus, & sese translatos asserentibus.

Venerabili Fratri, Bernardo Episcopo Sancti Pauli in America Lusitana.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabilis Frater, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

PONTIFICIA commendatione nostra prosequimur debitum tuæ erga Apostolicam hanc Sanctam Sedem obstrictæ obedientiæ obsequium, & laudabile pastoralis solicitudinis, ac vigilantiæ officium, quo supplex ab eadem Apostolica Sede consulta petis, quibus instructus in commissa Tibi istius Diœcesis administratione Te pro munere Fraternitati Tuæ injuncto provide sapienterque eum æterna Christifidelium salute gerere debeas. Reperiri siquidem, ad Congregationem Venerabilium Fratrum nostrorum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium negotiis, & consultationibus Episcoporum, & Regularium præpositam refers, quamplurimos in ipsa Diœcesi Tua Regulates Viros, qui habitu, & super babitu Mozzettam induti extra Claustra in Sæcularium Hominum domibus degentes, ad Terram colendam, sæcularia negotia obeunda, ac mercaturam faciendam incumbunt; adeoque mores a Religiosa vita longe alienos pravosque non sine bonorum offensione, ac scandalo præseferunt. Alios præter ea significas Regulares Viros esse, qui ax uno ad alterum Religiosum Ordinem se Apostolica auctoritate translatos fuisse asseruat; atque adeo in boc altero Ordine constituti, facultatem licentiamque sibi inesse jactant, qua sibi liceat extra Claustra itidem commorari, agriculturam pariter exercere, & mercaturæ operam navare. Nos itaque Fraternitati Tuæ in memoriam revocamus, omnes & singulos Regulares Episcopo in Civilibus subjectos esse, eosdemque Religiosos, cujusvis Ordinis, & Instituti sint, extra Claustra degentes, & delinquentes subjectos esse Ordinario Loci, uti Sedis Apostolicæ Delegato, qui eos visitare, punire, & corrigere potest, uti conceptis verbis statutum est a Concilio Tridentino *sess. 4. cap. 3. de Reformatione*. Præterea laudatum Concilium Tridentinum *sess. 14. de Reformatione cap.* 11., quoad translatos statuit, ac præscribit, ut quilibet translatus in Ordine ipso, ad quem transfertur, sub sui Superioris obedientia in Claustro perpetuo maneat. Unde fit, ut super quolibet translatorum hujusmodi extra Claustra commorante, ac degente Antistes loci Ordinarius vigore memorati Decreti Concilii Tridentini *sess. 6. cap. 3. de Reformatione*, omnem habeat jurisdictionem, illamque libere, & licite exercere possit, & valeat. Quo autem pacto Te cum translatis quibuscumque sibi Apostolica auctoritate, ut extra Claustra libere vivant, indultum fuisse asserentibus agere oporteat, certiorem facimus, nemini juxta ordinatas, statutasque regulas ex una ad aliam Religionem, nisi in illa, ad quam quemvis transferri contigerit, vigeat Claustralis, ac Regularis observantia, & quæ non sit hospitalaria, aut militaris, transitum impertiri. Quod si vero aliquando audieris cum aliquo Religioso Viro ab Apostolica hac Sancta Sede benigne dispensatum fuisse, ut vel in habitu Sacerdotis Sæcularis permanere, vel ad aliam Religionem, in qua Claustralis, & Regularis observantia non vigeat, transire posset, Te doctum volumus, id sane perraro, & gravissimis, rationabilibusque de causis fieri: Hisce demum ita expositis, cum ad Fraternitatem Tuam relatum fuerit, esse ac reperiri quemlibet Religiosum Virum, qui se Indulto quocumque hujusmodi donatum uti, frui, ac gaudere contendat, eumdem opus est, ut ad tale Indultum Tibi ostendendum primum, etiam adhibita vi, compellas, atque insimul, postquam illud perlegeris, diligenter expendas causas in ipso Indulto contentas & expressas, veræ ne, an falsæ sint. Quod si illud Indultum commonstrare, & tradere detrectaverit, adversus ipsum, juris ordine servato, statim procedas juxta facultatem Tibi attributam in supradicto Tridentinæ Synodi *cap. 3. sess. 6. de Reformatione*. Et si Indulti causas minime veras esse compereris, ne dubites super ejus subreptione, seu obreptione pronuntiare, & adversus Religiosum procedere extra Claustra sine facultate degentem. Cæterum Fraternitati Tuæ persuasum esse optamus, Nos nunquam passuros esse, ut quæcumque Apostolicæ nostræ caritatis supremæque auctoritatis ad oves Tibi creditas, de quibus districta a Te non minus Nobis, quam Pastorum Principi JESU CHRISTO Æterno Judici ratio reddenda est, saluberrime pascendas regendasque conducentia exoraveris, officia a Fraternitate Tua desiderentur. Interim Fraternitati Tuæ Apostolicam Benedictionem peramanter elargimur.

Nonnulli Regulares se extra Claustra degere posse.

Alii, ad alium Ordinem translatos se esse ex Indulto Apostolico asserebant.

Pontif. respondet Regulares tam in Civilibus, quam extra Claustra degentes Ordinario subjectos esse.

Unde ipsum Ordinarium eos corrigere debere.

Circa prætensos translatos refert ad quos Ordines solent Sancta Sedes translationes concedere.

Et tradit formam contra ipsos prætensos translatos procedendi.

Datum in Arce Gandulphi Albanen. Diœcesis sub Annulo Piscatoris die XXVII. Maji MDCCXLVI. Pontificatus Nostri Anno Sexto.

Dat. die 27. Maji 1746.

Cajetanus Amatus.

VIII.

LITERÆ

Jam editæ adversus Confessarios exquirentes a Pœnitentibus complicum nomina, confirmantur & pœnæ in delinquentes statuuntur, cum præfinitione ordinis procedendi in hujusmodi Causis.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI.

Ad futuram rei memoriam.

UBI primum de perversa quadam, & absurda praxi in Sacramento Pœnitentiæ administrando apud nonnullos Confessarios in Portugalliæ, & Algarbiorum Regnis introduci cœpta, non sine animi Nostri dolore, nuntium accepimus non levi aliquo incertoque rumore ad Nos perlatum, sed ita gravibus, solidisque fundamentis innixum, ut

Delatus abusus in Sacramento Pœnitentiæ abusus.

prudentem omnino fidem de periculi cum veritate, tum magnitudine facerent; prætermittere non potuimus, quin continuo datis ad Venerabiles Fratres eorumdem Regnorum, ac Ditionum Archiepiscopos, & Episcopos Apostolicis Nostris Literis, remedium nascenti malo quam promptissime adhiberemus. Earum vero Literarum die septima mensis Julii superioris anni millesimi septingentesimi quadragesimi quinti editarum, quas præsenti huic nostræ Constitutioni inserendas existimamus, hic tenor erat:

Literis Sanctissimi Domini, quæ hic inseruntur, reprobatus fuerat.

BENEDIDTUS PAPA XIV.

Venerabiles Fratres, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Suprema omnium Ecclesiarum solicitudo, & Divina Jesu Christi omnium Pastorum Principis, cujus vices plane immerentes gerimus, charitas assidue urget Nos, ut pro commissa divinitus imbecillitati Nostræ universi Dominici gregis cura semper advigilantes, periculis animarum, sicubi forte superimpenderint, per omnes Christiani Orbis Populos, ac Nationes opportune, quantum cum Domino possumus, occurramus; atque iis præcipue Regnis, & Locis peculiari quodam Apostolicæ Nostræ charitatis studio, auctoritatisque providentia consulamus, in quibus, cum Fides, Religio, Pietas quammaxime floreant, callidus humani generis hostis nocere Fidelibus dum aperto bello desperat, per insidias molitur, in Angelum scilicet sese lucis transfigurans, & ementita boni specie incautis illudens; qua ex arte non minora sæpe animarum detrimenta, quam ex aggressione manifesta, esse proventura nequissimus veterator confidit. In harum autem fraudum numero computamus, quod in florentissimis Portugalliæ, & Algarbiorum Regnis, & Ditionibus, quibus Vos Antistites summa cum Sacerdotalis virtutis vestræ commendatione præsidetis, & quibus pro singulari erga Catholicam Ecclesiam, atque Apostolicam hanc Sanctam Sedem observantia meritæ debentur laudes, nuper evenisse non sine ingenti animi nostri dolore cognovimus. Pervenit enim haud ita pridem ad aures Nostras, nonnullos istarum partium Confessarios salva zeli imagine seduci se passos, sed a zelo secundum scientiam longe aberrantes, perversam quamdam, & perniciosam praxim in audiendis Christifidelium confessionibus, & in saluberrimo Pœnitentiæ Sacramento administrando, invehere atque introducere cœpisse; ut videlicet, si forte in pœnitentes incidissent socium criminis habentes, ab iisdem pœnitentibus socii hujusmodi, seu complicis nomen passim exquirerent; atque ad illud sibi revelandum non inducere modo suadendo conarentur; sed, quod detestabilius est, denuntiata quoque, nisi revelarent, absolutionis sacramentalis negatione, prorsus adigerent, atque compellerent; immo etiam complicis ejusdem nedum nomen, sed habitationis insuper locum, sibi exigerent designari. Quam illi quidem intolerandam imprudentiam tum procurandæ complicis correctionis, alterumque bonorum colligendorum specioso prætextu colorare, tum emendicatis quibusdam Doctorum opinionibus defendere non dubitarent; cum revera opiniones hujusmodi vel falsas, & erroneas sequendo, vel veras, & sanas male applicando, perniciem tam suis, quam pœnitentium animabus consciscerent; ac sese præterea plurium gravium damnorum, quæ inde facile consecutura fore prævidere debuerant, reos coram Deo æterno Judice constituerent. Et vero jam secuta fuisse multa ejusmodi damna infelici experientia compertum est: Nec fieri potuit quin ea de causa & oblocutiones, & scandala, & non Ministrorum tantum, sed sacri etiam ipsius ministerii odium, & animorum ingens contentio in Populo fideli exorta sint. Tristia Nos hæc nuntia cum accepimus, simul audivimus, contra exitialem hujusmodi abusum protinus justa indignatione pro munere suo commotos fuisse dilectos Filios Nostros Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales Nunum a Cunha in iisdem Portugalliæ, & Algarbiorum Regnis Generalem Inquisitorem, & Thomam de Almeyda Patriarcham Lisbonensem; atque utrumque solicite gliscenti malo compescendo, atque eradicando adlaborasse. Nos autem, ne in tam gravi animarum discrimine ulla ex parte Apostolico Nostro Ministerio deesse videamur, neve mentem hac super re Nostram apud Vos obscuram, & ambiguam esse sinamus; Notum Vobis esse volumus, memoratam superius praxim penitus reprobandam esse, eamdemque a Nobis per præsentes Nostras in forma Brevis Literas reprobari, atque damnari, tamquam scandalosam, & perniciosam, ac tam famæ proximorum, quam ipsi etiam Sacramento injuriosam, tendentemque ad sacrosancti sigilli sacramentalis violationem, atque ab ejusdem Pœnitentiæ Sacramenti tantopere proficuo, & necessario usu Fideles abalienantem. Eapropter, Venerabiles Fratres, quamquam de pastorali vestra vigilantia nihil est, quod dubitemus; Supremi tamen Officii quoque Nostri esse censemus, alacritatem ipsam vestram hac mentis Nostræ aperta significatione, & Apostolicis insuper hortationibus nostris intentius acuere, & excitare, ut pro se quisque vestrum opportunioribus, quoscumque prudentia suggesserit, initis rationibus, & efficacioribus quibusque juris remediis, quoad opus fuerit, contra delinquentes Ministros adhibitis, noxiam hujusmodi novitatem strenue insectemini, ac pene nascentem opprimatis, neque patiamini traditis curæ vestræ ovibus ibi offendiculum parari, ubi salus a Christo posita est, ab eoque divinæ misericordiæ fonte illas averti, ac deterreri, ad quem ab eodem Redemptore Nostro ad abluendas, dealbandasque in sanguine suo animas amantissime invitantur. Interea, dum a zelo vestro, ac prudentia locupletiora Nobis certo pollicemur vestræ pietatis, & observantiæ argumenta, Apostolicam Benedictionem cum uberrima cælestium charismatum copia conjunctam Vobis, Venerabiles Fratres, ex animo impertimur. Volumus autem, ut præsentium transumptis, sive exemplis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & Sigillo Personæ in Dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsus ubique fides adhibeatur, quæ præsentibus adhiberetur, & adhiberi posset, si forent exhibitæ, vel ostensæ.

Relatio abusus exposita.

Scandala inde exorta.

Item Cardinalium Inquisitoris, & Patriarchæ solicitudines.

Pontifex damnat relatam praxim.

Episcoporum diligentiam contra eam excitat.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die vij. mensis Junii MDCCXLVI. Pontificatus Nostri Anno Quinto.

Cajetanus Amatus.

Has

Confirmatio earumdem Literarum.

Has porro Nos Literas in forma Brevis tunc datas iterum præsentibus Nostris confirmamus, & roboramus, easque ab omnibus, & singulis fideliter, exacteque observari injungimus, atque præcipimus.

Et pœnæ in docentes oppositum, contradicentes, mala interpretantes.

Statuentes insuper, ac decernentes, ut quicumque cujusvis status, gradus, conditionis, dignitatis, & ordinis, etiam speciali, & individua, adeffectum, ut hisce Nostris præsentibus comprehendantur, meotione & expressione digni, ausus in posterum fuerit docere licitam esse hujusmodi praxim, prout ea in relato Nostro Brevi exponitur, ac reprobatur; vel scribere, aut loqui præsumpserit, in ejusdem damnatæ praxis defensionem; vel ea, quæ in dicto Brevi contra eandem praxim decreta sunt, impugnare, aut io alienos sensus temere detorquere, seu interpretari; incidat ipso facto io excommunicationem, a qua non possit, præterquam in articulo mortis, ab alio, quacumque etiam dignitate fulgente, vel auctoritate suffulto, nisi a Nobis, vel pro tempore existente Romano Pontifice, absolvi.

Et in Confessarios contrafacientes.

Et quia non modo cavendum est, ut, quæ sunt a Nobis in præinsertis Literis decreta, ab omni impugnatiooe, contradictione, pravaque interpretatione salva sint, & immunia; verum etiam ne quis in Sacramenti Pœnitentiæ administratione ab eorum omnimoda observantia unquam recedat; idcirco omnibus & singulis Confessariis utriusque Cleri tam Sæcularis, quam Regularis, quantumvis exempti, & quacumque speciali, & expressa mentione alias fortasse nominandi, graviter & districte, Divini interminatione judicii, atque in virtute sanctæ obedientiæ, prohibemus, ne, conformiter ad prædictam reprobatam praxim, pœoitentes, qui peccatum, seu crimen aliquod, cujus socium, aut socios habuerint, ipsis in Tribunali Pœnitentiæ confiteantur, interrogare præsumaot, de nomine socii, seu complicis, loco habitationis, vel aliis hujusmodi adjunctis, sive circumstantiis, expressionem magisque individuam ejusdem complicis manifestationem eoocernentibus; eidem pœnitenti, si manifestare renuerit, sacramentalem absolutionem denegando: alioquio noverint sese, ultra peccati lethalis incursum, suspensioni ab officio audiendarum confessionum, aliisque etiam gravioribus pœnis fore subjiciendos.

Ordo procedendi contra dictos delinquentes.

Præterea quoniam contra damnatum hujusmodi exitialem abusum, ne cum animarum pernicie radices agat, necesse ducimus modum, ac formam etiam in foro externo procedendi, & ultrices adversus reos pœnas imponendi, statuere, atque ordinare; omnesque super hoc exorituras, vel etiam jam exortas dissensiones componere, & penitus amputare; volumus, decernimus, ac declaramus, quod docentes,

Tam docentes, contradicentes, male interpretantes.

ut supra, licitam esse praxim a Nobis jam reprobatam, vel in ejusdem praxis defensiooem scribentes, aut loquentes, vel ejusdem reprobationem io memorato Nostro Brevi contentam impugnantes, aut perverse interpretantes, in Officio Sanctæ Inquisitionis prædictorum Regnorum, atque Ditionum severe puniantur, & contra eos, & eorum quemlibet in eodem Officio procedatur, non minus, ac contra illos ibidem procedi solet, qui afferunt, tradunt, tuentur opiniones scandalosas, perniciosas, & uti tales a Sede Apostolica rejectas, & condemnatas.

Quam Confessarii contrafacientes cum suspicione pravi dogmatis.

Similiter io eodem Officio procedendum erit, & procedi volumus, ac statuimus contra Confessarios quoque, ut supra, delinquentes, ac de nomine complicis pœnitentem interrogantes, eidemque pœnitenti, nisi illud sibi maoifestet, absolutionem denegantes: Dummodo tamen hujusmodi interrogandi, ac denegandi actus talibus circumstantiis conjunctus sit, ac cooveſtitus, quæ sic agentem Confessarium de adhæsione ad prædictam reprobatam praxim, tamquam ad licitam, vel alio quovis modo de prava credulitate suspectum reddant.

In Officio Inquisitionis judicandi, & puniendi.

Itaque contra prædictos omnes, & singulos Delinquentes tam sæculares, quam quorumvis etiam quomodolibet exemptorum, ac Sedi Apostolicæ immediate subjectorum Ordinum, Institutorum, Societatum, & Congregationum Regulares, cujuscumque dignitatis, ac præminentiæ, aut quovis privilegio muniti existant, & quorum specialis, & nominatim mentio facienda sit, prædictorum Regnorum, ac Ditionum Inquisitores, potestate a Nobis tradita, quatenus opus sit, præsentium tenore de novo concessa, prout in causis Fidei, juxta Sacrorum Canonum formam, nec non Sancti Officii Inquisitionis hujusmodi constitutiones, privilegia, coosuetudines, & decreta, diligenter inquirant, & procedant, & quos in aliquo ex ejusmodi excessibus culpabiles repererint, in eos, pro criminum qualitate, & circumstantiis, suspensionis ab officio coofessiones audiendi, vel etiam ab executiooe Ordinum, privationis Beneficiorum, Dignitatum, ac perpetuæ inhabilitatis ad illa, nec noo vocis activæ ac passivæ, si Regulares fuerint, aliasque pœnas decernant; omnes etiam, vel earum tantum aliquas, in perpetuum, vel ad tempus infligendo.

Et eidem assistentibus denunciandi.

Quicumque vero alium quemlibet aliquo ex supradictis modis deliquisse cognoverit, eum, intra terminum dierum, in Edictis Sancti Officii ejusmodi Inquisitionis præfigi solitum, eidem Sancto Officio denunciare teneantur: alioquin pœnas non denunciantibus per eadem Edicta infligi consuetas incurrant. Veruntamen ab hujusmodi onere denunciandi justis de causis eximi volumus, & eximimus personam ipsam pœnitentem dumtaxat in causa propria, idest in casu, quod suum peccatum confitens, a Confessario adigatur ad sibi manifestandum oomen complicis in eodem peccato: tunc eoim pœnitentem hujusmodi ab obligatione eundem Confessarium denunciandi liberamus. Sed quando aliunde, quam ex propria, ut dictum est, confessione, noverit Confessarium aliquo ex superius enumeratis, & Sancto Officio denunciandis modis deliquisse, tunc eum & ipse denunciare ex ista aliunde habita notitia teneatur.

Confessarii vero contrafacientes absque dicta suspicione, judicandi & puniendi etiam ab Ordinariis.

Quod si Confessarii de complicis nomine perperam interrogantis, absolutionemque, ni sibi detegatur, denegantis actum contingat ejusmodi esse, ut, quamvis imprudens, & malus, simplex tamen quidam, & nudus actus fuerit, idest iis circumstantiis destitutus, quæ de prava credulitate, vel de mala adhæsione ad praxim in sæpe dicto Nostro Brevi reprobatam, tamquam ad licitam, eumdem Confessarium suspectum reddant; tunc istiusmodi

istiusmodi delictum, neque denunciationis oneri, neque Sancti Officii prædicti cognitioni subjectum erit; sed de illo cognoscere, atque in delinquentem Confessarium, per suspensionem ab audiendis confessionibus, vel alias canooicas, & legitimas pœnas pro delicti modo animadvertere, ad locorum Ordinarios in sua cujusque Diœcesi omnino spectabit.

Hæc procedendi regula servanda decernitur.

His igitur circa ordioem, formam, modumque contra ejusmodi delioquentes procedendi, ut præfertur, constitutis, ac suis unicuique Judici Ecclesiastico juribus assignatis, & distributis; hanc Nos deinceps regulam ab omnibus observari, ac custodiri volumus, & mandamus, si quando talia delicta deprehendi cootigerit; quæ tamen haud unquam posthac eventura in Domino confidimus, accedente insuper præclara ioclytæ Lusitaoæ Nationis universæ erga Sedem Apostolicam observantia, ed obedientia, nec non eximia tum istius Sanctæ Inquisitionis Officii, tum cujusque loci Ordinariorum nunquam desutura vigilantia. Quapropter quæcumque aliter, quam præsentibus Nostris decrevimus & constituimus, sive in Edictis præfati Officii Inquisitionis, sive in quibuslibet quorumvis Ordinariorum Mandatis, aut Pastoralibus Literis, vel Decretis antehac statuta prndierint, ea Nos, quoniam post Apostolicam hanc a Nobis propositam ageodi, seu judicaodi normam minus necessaria fore censemus, desinere jam, & cessare, ac, veluti ounquam emanassent, omnem obligandi vim amittere, Motu proprio, & ex certa scientia, deque Apostolicæ potestatis pleoitudine declaramus, statuimus, atque sancimus.

Et aliter a quocumque statuta abrogantur.

Clausula pro Literarum validitate, & executione.

Decernentes easdem præinsertas, nec non præsentes nostras Literas, & in eis contenta quæcumque, etiam ex eo quod quicumque cujusvis status, gradus, ordinis, præemioentiæ, & dignitatis existant, seu alias speciali, & individua mentione, & expressione digni, in præmissis interesse habentes, seu habere quomodolibet prætendentes, illis non consenserint, nec ad ea vocati, citati, & auditi, neque causæ, propter quas tom præinsertæ, tum præsentes emanaverint, sufficienter adductæ, verificatæ, & justificatæ fuerint, aut ex alia qualibet etiam privilegiata causa, colore, prætextu, & capite, de subreptionis, vel obreptionis, aut nullitatis vitio, seu intentionis nostræ, vel interesse habentium consensus, aliove quolibet defectu, notati, impugnari, aut in controversiam vocari posse; sed ipsas præsentes, easdemque præfatas in forma Brevis Literas, firmas, validas, & efficaces existere & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere, & ab omnibus, & singulis præmissis, ad quos spectat, seu pro tempore spectabit, exacte, & inviolabiliter observari.

Sicque & non aliter in præmissis censeri, atque ita per quoscumque Judices Ordinarios, & Delegatos, etiam Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, & contra bæreticam pravitatem Generales Inquisitores, Legatos quoque de Latere, & Apostolicæ Sedis Nuntios, aliosve quoslibet quacumque auctoritate, potestate, & præeminentia fungentes, & functuros, sublata eis, & eorum cuilibet aliter judicandi, & interpretandi facultate, judicari, & definiri debere, ac irritum & inane, si secus super his a quoquam scieoter, vel ignoranter contigerit attentari.

Derogationes.

Non obstaotibus quibusvis Apostolicis, & Universalibus, sive Provincialibus, aut Synodalibus Conciliis editis geoeralibus, sive specialibus Constitutionibus, & ordinatiooibus, Edictis quoque prædicti Inqoisitionis Officii, & quorumcumque Ordioariorum, etiam Episcoporum, & Metropolitanorum Mandatis, Literis Pastoralibus, sive Decretis, nec non ejusdem Officii, & quarumcumque Ecclesiarum etiam Episcopalium & Metropolitanarum, & quorumcumque Ordinum, Congregationum, Religionum, & Institutorum, etiam Societatis Jesu, aliisve quibusvis, etiam joramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis, stilis, usibus, & consuetudinibus; privilegiis quoque, indultis, & Literis Apostolicis eidem Inquisitionis Officio, illiusque Inquisitoribus, Commissariis, aliisque Officialibus, tum etiam Ecclesiis, eorumque Prælatis, Ordinibus, Coogregationibus, Institutis, Societatibus, illorumque Superioribus, & personis quibuslibet, sub quibusvis verborum tonoribus & formis; & cum quibuscumque etiam efficacissimis, & insolitis derogationibus, clausulis, atque decretis, etiam Motu, & Apostolicæ potestatis plenitudioe similibus, seu ad quarumcumque personarum, etiam Regia, aliave qualibet muodana, vel Ecclesiastica potestate fulgentium instantiam, vel alias quomodolibet io contrarium præmissorum concessis, confirmatis, & innovatis.

Quibus omnibus, & singulis, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione, de illis, eorumque totis tenoribus specialis, & iodividua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio, seu quævis alia expressio habenda, aut alia exquisita forma ad hoc servanda foret, tenores prædictos pro sufficienter, & de verbo ad verbum expressis & insertis, formasque hujusmodi pro plene, & exacte observatis habentes, ad præmissorum effectum, hac vice dumtaxat specialitar, & expresse derogamus.

Fides habenda transumptis.

Volumus autem, ut earundem præsentium transumptis, sive exemplis, etiam impressis, manu Notarii publici subscriptis, & Sigillo personæ in Ecclestastica dignitate constitutæ munitis, eadem prorsus fides in Judicio, & extra, ubique habeatur, quæ adhiberetur ipsis præsentibus, si forent exhibitæ, vel ostensæ.

Sanctio.

Nulli ergo omnino hominum liceat paginam hanc Nostrarum condemnationis, reprobationis, confirmationis, sanctionis, prohibitionis, ordinationis, abrogationis, derogationis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Dat. die 2. Junii 1746.

Datum in Arce Gaodulphi Albaoensis Diœcesis Aono Incarnationis Dominicæ millesimo septingentesimo quadragesimo sexto, quarto Nonas Junii, Pontificatus Nostri Anno VI.

D. C. Passioneus.

J. Dararius.

Visa De Curia.

I. C. Boschi.

J. B. Eugenius.

Loco ✠ Plumbi.

Registrata in Secretaria Brevium.

O R.

PONT. A. VI. ANNO 1746.

IX.

ORDO PRÆCEDENTIÆ

Per Votantes Signaturæ Justitiæ & Gratiæ tum in Sedendo, tum in Voto ferendo servandus.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad futuram rei memoriam.

MILITANTI Ecclesiæ, quæ est sicut Castrorum acies ordinata, per ineffabilem Divinæ Bonitatis abundantiam, quamvis nullis nostris meritis præsidentes, illud præcipue inter cætera permagna, & ampla Apostolicæ procurationis nostræ munera studiosius curare debemus, ut eas providentissime tradamus, statuamusque regulas, quibus ab ipsis ejusdem Ecclesiæ Prælatis in hac Romana Curia ad laboriosa, & difficillima totius Catholici Orbis expedienda sive Gratiæ, sive Justitiæ negotia Nobiscum adlaborantibus rite sancteque servatis, nulla potissimum quoad præcedentiam inter eos confusio, & inordinatio inducatur, quemadmodum, iisdem regulis nondum apprime constitutis, experientia constat, maximam inductam fuisse confusionem inordinationemque. Duo in hac ipsa Romana Curia nostra sunt Tribunalia antiquissima sane, & aliis interdum, quam de præsenti, nominibus celeberrima; alterum quidem Signaturæ Justitiæ dictum, in quo duodecim tantum numerantur Prælati Votantes nuncupati; alterum vero Signaturæ Gratiæ appellatum, in quo totidem Prælati Votantes habentur. In horum sane numero Nos pariter olim, dum in Minoribus essemus, fuisse gloriamur. Porro nunquam utrique Votantes tamquam in sive Corporis, sive Tribunalis speciem conveniunt; ea propter nulla quidem hac in parte necessaria est Apostolicæ nostræ providentiæ ratio; sed hoc præsertim præcipimus, & mandamus, ut quotiescumque tam ipsi Signaturæ Justitiæ, quam Signaturæ Gratiæ Votantes pro suis respectu proprij Tribunalis seorsim obeundis adimplendisque muneribus invicem convenire debent, idem inter ipsos tum in sedendo, tum in votum, sive suffragium ferendo præcedentiæ Ordo servetur, qui ad hanc usque diem retentus servatusque est. Quoniam, ut plurimum accidere potest, ut sive unus, sive plures ex utroque Signaturæ Justitiæ, & Gratiæ Tribunali Votantes quacumque ex causa sive Prælatitio, sive quocumque alio habitu induti quomodolibet, & ubicumque insimul reperiri possint: Hinc est, quod Nos motu proprio, ac ex certa scientia, & matura deliberatione nostris, deque Apostolicæ potestatis plenitudine volumus & mandamus, ut in hujusmodi conventu ille Votans, qui in suo Tribunali antiquior, & prior constitutus fuerit, hoc modo præcedat, videlicet: Ut Votans prior in Signaturæ Justitiæ Tribunali adlectus, quam Signaturæ Gratiæ Votans in suo admissus fuerit, huic secundo dicto Signaturæ Gratiæ Votanti præcedat ille Signaturæ Justitiæ Votans; ita pariter huic Signaturæ Justitiæ Votanti præcedere debeat ille Signaturæ Gratiæ Votans, qui antequam Signaturæ Justitiæ in suum Tribunal admitteretur, jam in proprium itidem Tribunal receptus fuerat: Quod si contigerit ambos alterius Signaturæ Votantes eodem die quemque Tribunali constitutos fuisse, tunc præcedentia illi detur, qui in Prælatura quacumque antiquior, & prior reperitur. Traditam itaque statutamque regulam in præmissis, dummodo nullus alius præcedentiæ titulus intercedat, omnino servandam, custodiendamque esse volumus, & mandamus. Verum cum aliquis Votans alterius Tribunalis hujusmodi sive Episcopali charactere insignitus, sive Protonotarii Apostolici dignitate ornatus, sive quocumque alio ejusdem Romanæ Curiæ munere, vel officio decoratus reperiatur, præcipimus insuper & mandamus, ut nulla habita Signaturæ Justitiæ, aut Gratiæ Votantis ratione, sed ea dumtaxat præcedentia illæsa remaneat, quæ Votanti respectu sive characteris Episcopalis, sive Dignitatis Protonotarii Apostolici, sive cujusvis alterius muneris præcedentiam hac in re requirentis competit, & debetur. Denique statuimus, & decernimus hujusmodi præcedentiam, cum quivis Votans in utroque Signaturæ Justitiæ, & Gratiæ Tribunali adscriptus fuerit, a primæva ipsius Votantis in altero utriusque Signaturæ Tribunali receptione, & admissione, & non aliter esse repetendam, & definiendam. Decernentes ipsas præsentes Literas semper firmas, validas, & efficaces existere, & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere, ac illis, ad quos spectat, & pro tempore quandocumque spectabit, plenissime suffragari, & ab eis respective inviolabiliter observari; sicque in præmissis per quoscumque Judices Ordinarios, & Delegatos etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores judicari, & definiri debere, ac irritum & inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, cæterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die VII. Junii MDCCXLVI. Pontificatus Nostri Anno VI.

D. Card. Passioneus.

OCCURRITUR ABUSIBUS

X.

In Expeditione resignationum Beneficiorum inductis, ad eludendam Constitutionem Gregorii Papæ XIII. incipien. *Humano.*

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI.

Ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

ECCLESIASTICA ministeria & officia nec ab obtinentibus temere deseri, aut minus recta ratione vel causa dimitti, nec a minus idoneis assumi & exerceri, neque demum ullo pacto in cupiditatis & avaritiæ fomentum transferri volentes Prædecessores Nostri Romani Pontifices, plura peculiariter observanda statuerunt in admittendis Beneficiorum sive Officiorum Ecclesiasticorum dimissionibus, ac cessionibus, & eorumdem sic per resignationem vacan-

Pontifcu Prædecessorum Providentiam circa dimissiones Beneficiorum prosequitor.

ANNO 1746. vacantium provisionibus & concessionibus, quæ omnia non modo Nostram approbationem & confirmationem promereri, sed etiam quo certius propositum reipsa sortiantur effectum, uberioribus providentiæ Nostræ consiliis, prout rerum necessitas suasit, stabilienda, & amplianda Nobis esse judicavimus.

Postquam enim beatæ memoriæ S. Pius Papa V. Prædecessor Noster per suam Schedulam Motus proprii, quæ incipit: *Cogit Nos:* Anno Domini MDLXVII. die XIII. Martii, Pontificatus sui Anno II. editam, methodum & formam designaverat servandam in expeditione Literarum Apostolicarum, super gratiis Resignationum quorumcumque Beneficiorum sive Officiorum Ecclesiasticorum; certasque opportunas clausulas, expressiones, & limitationes, in hujusmodi Literis respective apponendas provida ordinatione præscripserat; sequenti anno MDLXVIII., per suam Constitutionem, quæ incipit: *Quanta Ecclesiæ Dei:* datam apud S. Petrum Kalendis Aprilis, definivit & declaravit, quænam Beneficiorum, & Officiorum hujusmodi resignationes seu dimissiones ab Episcopis, & aliis ad id facultatem habentibus, quibusque ex causis recipi & admitti possent, aliaque in ipsis dimissionibus, seu resignationibus, necnon earundem Beneficiorum resignatorum collationibus respective cavenda decrevit; censuras in contravenientes pronunciando, aliasque pœnas respective statuendo, prout in Schedula, & Constitutione prædictis plenius continetur.

Indicat præscripta a S. Pio V. per Schedulam sui Motus proprii: Cogit Nos.

Item per Constitutionem: Quanta Ecclesiæ Dei.

Cum vero adhuc præfati Sancti Pii Prædecessoris Leges & Ordinationes, ad compescendas fraudes & simulationes, quæ in hujusmodi Resignationibus hominum malitia committebantur, non satis prodesse, experiendo compertum esset, placuit felicis recordationis Gregorio Papæ XIII. Prædecessori pariter Nostro in sua Constitutione, quæ incipit: *Humano vix judicio:* data apud S. Petrum Nonis Januarii, Anno Incarnationis Dominicæ MDLXXXIII. Pontificatus sui XII., decernere & constituere, ut omnes & quæcumque resignationes, cessiones, sive retrocessiones, quæ deinceps de quibuscumque Ecclesiis, Monasteriis, Prioratibus tam Virorum, quam Mulierum, Dignitatibus, Officiis, & Beneficiis Ecclesiasticis sæcularibus, & quorumvis Ordinum, etiam Militarium, Regularibus, etiam electivis, & manualibus, ac etiam de jurepatronatus Laicorum illustrium, & alias quomodocumque existentibus, sive pacificis, sive in petitorio, aut in possessorio litigiosis, etiam de quibus in Consistorio disponi consuevit, seu debet, in manibus Romani Pontificis pro tempore existentis, ex quacumque causa, & quolibet modo fierent, & ab illo, seu illius mandato admitterentur, & super eis provisiones, & quæcumque aliæ dispositiones, sive temporales, sive perpetuæ, aut ad id mandata Apostolica, sub quacumque forma, & quibuscumque, etiam S. R. E. Cardinalibus, ac piis Locis quantumvis privilegiatis, facta, publicari deberent, una cum Literis Apostolicis desuper confectis, intra sex menses, si Beneficia citra Montes essent, ultra vero Montes, intra novem menses, a data concessionis Gratiæ numerandos. Cumque de forma & loco hujusmodi publicationum explendarum, plura distincte præscripsisset; illud etiam provide

Refert disposita a Gregorio XIII. in Constitutione: Humano.

PONT. A. VI. constituit, ut ii, in quos de Beneficiis hujusmodi resignatis, seu cessis, sub quacumque forma disponi vel mandari contigisset, intra dictum respective tempus, eorumdem Beneficiorum possessionem, vigore Literarum Apostolicarum desuper confectarum, apprehendere deberent, vel, si propter litem, aut aliud legitimum impedimentum, hujusmodi possessionem reipsa apprehendere non potuissent, saltem Literas Apostolicas cum earum publicatione, si tunc facta esset, Judici, seu Executori illarum, vel aliis, ad quos pertineret, intra illud tempus præsentare, & apud illum, vel illos, pro ipsarum Literarum executione instare, & possessionem hujusmodi instanter petere tenerentur. Quod si quicquam præmissorum omnium omissum fuisset, dictis terminis, ut cuique præscripti sunt, elapsis, voluit & decrevit, omnes dispositiones & gratias resignatorum & cessorum Beneficiorum hujusmodi, cum omnibus inde sequutis, irritas & inanes esse, nullamque aliam gratiam super iisdem, his quibus concessa fuissent, suffragari, sed eos ad hujusmodi Beneficia quandocumque obtinenda inhabiles & incapaces fore & esse: ipsaque Beneficia censeri statim a prima resignatione seu cessione, eo ipso vacavisse, & vacare; & tanquam sic a principio vacantia, a Sede Apostolica dumtaxat impetrari, & respective concedi posse; & alias, prout in prædicta Constitutione latius, & uberius continetur.

Nos ipsi demum ad Romanæ & universalis Ecclesiæ gubernacula, licet immerentes, evecti, hanc ipsam Resignationum materiam retractare coacti sumus, propter detestam ad aures Nostras nonnullorum malitiam, qui malis artibus, & per illicita pacta, fraudulento verborum & formalitatum circuitu tecta hujusmodi Beneficiorum resignationes cum reservatione Pensionum, per anticipata deinde pecuniarum resolutiones extinguendarum, in detestabilem negotiationem convertebant; quapropter hujusmodi pacta & conventiones pro abolitione, seu cassatione Pensionum, per anticipatas vel anticipandas terminorum earumdem Pensionum solutiones, contemporanee ad ipsas Beneficiorum resignationes inita, atque conventa, per aliam Constitutionem Nostram, quæ incipit: *In sublimi:* datam IV. Kalendas Septembris Anno MDCCXLI. Pontificatus Nostri Anno secundo, damnavimus, improbavimus, & omnino irritavimus; pluraque desuper opportune statuimus atque sancivimus, per quæ illicitarum pactionum hujusmodi exterminationi satis consultum esse & fore in Domino confidimus.

Memorat sui Constitutionem prohibentem fieri resignationes cum pensione, & pacto eam extinguendi.

Sed neque tot salubres & providas ordinationes & Constitutiones valuisse ad eliminandas omnis generis fraudes & corruptelas, quas hominum malitia & radix malorum omnium cupiditas in hac resignationum materia invenit, magno cum animi Nostri mœrore accepimus. Siquidem ad eludendam præfati Gregorii Prædecessoris consultissimam Legem & Constitutionem, plures adinventæ sunt artes, quarum præsidio resignatorum Beneficiorum possessio, eorumque fructuum & redditnum perceptio, vel nunquam, durante resignantium vita, vel nonnisi diuturno tempore elapso, contra Pontificis opinionem & voluntatem, & contra ipsam admissæ resignationis naturam, in resignatarium cum effectu transiret.

Dolet artes adinventas fuisse ad eludendam dictam Gregorianam Constitutionem.

Non-

Ea sunt 1. Literarum Expeditio nimium protracta præsidio prorogationum, & restitutionum ad publicandum.

Nonnulli enim negotiorum Datariæ Nostræ Expeditores, postquam super brevi & compendiaria supplicatione, in qua resignantis & resignatarii nomina, cognominaque, ac Titulus & qualitas Beneficii resignandi adscripta sunt, obtinuerunt *Præsentatam*, quam vocanr, a Substituto Subdatarii semel apponi; mox ad libellum supplicem super ipsa resignationis gratia axhibitum emanare curarunt rescriptum Datarii, seu Pro-Datarii, Pontificiæ voluntatis & annuentiæ testem; vel etiam supplicationem in forma a Nobis, sive a Romano pro tempore Pontifice signari; nil amplius solicitii de expeditione Literarum Apostolicarum (quas intendunt sub Data illius diei, qui in prædicta præsentata, seu deinceps in supplicatione adscriptus fuit, quandocumque sibi libuerit, expedire), compluribus prorogationibus ad publicandum sive in integrum restitutionibus successive se muniunt; quarum quidem terminos quum ad diem illum initio sibi propositum accomodaverint, minime dubitant de validitate gratiæ resignationis, quantumvis longe post assensum Pontificis, Apostolicas super ea Literas expedire distulerint.

2. Iteratio Præsentatæ super una resignatione identidem captæ.

Alii vero, quum supradictam tantummodo *Præsentatam* in officio Subdatarii reportaverint, minime urgent pro obtinendo rescripto Datarii, aut signatura supplicationis; neque pro expeditione Literarum Apostolicarum, aut pro prorogationibus, vel in integrum restitutionibus ullo pacto instant, sed retento apud se mandato Procuræ ad resignandum, novas identidem Præsentatas, tanquam ex integro iterum iterumque referre curant, usque dum, resignantis vita ad interitum vergente, vel alias quandocumque ipsi maluerint, resignationis negotium ulterius promovendum sibi esse ducant; tuncque dumtaxat deprompta una ex obtentis Præsentatis, quam sibi magis expedire judicaverint, sub illius data, & vigore prioris illius mandati, requisitum consensum præstant, atque Apostolicas Literas expediunt.

3 Possessio, & publicatio usque ad obitum resignantis dilata.

Alii demum, præfato rescripto obtento, signataque supplicatione, non desistunt ante, vel post expeditionem Literarum Apostolicarum multiplices prorogatiooes ad eas publicandas, aut etiam elapso ipsarum prorogatiooum termino, restitutiones in integrum adversus hujusmodi publicationis omissionem, petere & obtinere, ut interim, publicatione prædictæ minime sequuta, nee possessione Beneficii per resignatarium adepta, ipsius detentio, fructuumque perceptio penes resignantem, quamvis jampridem se Beoeficio abdicaverit, usque ad ejus obitum remaneat; nec nisi eo defuncto, vel saltem morti proximo, hujusmodi possessio io resignatarium seu cessiunarium (cui, favore obtentarum prorogationum, vel restitutionum in integrum, oibil de suo jure deperit) cum effectu tandem transferatur.

Confirmat d. Constitutionem Gregorianam.

Nos igitur hujusmodi fraudes, & collusiones, in quibus cum animarum peroicie, & recti ordinis subversione, jurium quoque Apostolicæ Sedis detrimeotum conjunctum esse animadvertimus, & quarum aliquas judicialibus controversiis non ita pridem locum dedisse, aaque ratione detectas fuisse oovimus, de medio tollere, atque in futurum præcavere volentes, Motu proprio, ac certa scientia, & matura deliberatione Nostris, memoratam Gregorii Prædecessoris Constitutionem de publicandis intra certum tempus prædictarum resignationum gratiis, & de eapienda resignatorum Beneficiorum possessione, in omnibus & per omnia approbamus, confirmamus, & innovamus; Utque relatis artibus eadem Constitutio in posterum dolose, ut præfertur, eludi, & effectu fraudari amplius non valeat,

Inhibet Notario Datariæ ne recipiat consensus super resignationibus quorum Mandata Procuræ habeant Datam anteriorem 8. Mensibus quoad Citramontanos, vel 12. quoad resignantes ultra montes degentes.

hac Nostra pariter perpetuo valitura Constitutione in primis Datariæ Nostræ Notario, seu Notariis, quos de excipiendis sive extendendis consensibus pro quorumcumque Beneficiorum, sive Officiorum Ecclesiasticorum, cujuscumque qualitatis & naturæ existant, resignationibus, etiam ex causa permutationis, ac cessionibus, & retrocessionibus quibuscumque, tam simplicibus, quam cum pensionis, aur fructuum, vel alia qualibet reservatione, quæ in manibus Nostris, aut Successorum Nostrorum Romanorum Pontificum pro tempore existentium a quibuscumque, etiam Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus, sub quacumque forma, & qualibet ex causa, & favore cujuscumque personæ, etiam Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium prædictorum, aut etiam Locorum piorum quantumvis privilegiatorum, ad quemcumque effectum fient, pro parte cujuscumque Personæ etiam specifica mentione dignæ, ut supra, in posterum rogari continget, districte vetamus atque interdicimus, ne hujusmodi consensus admittere, recipere, & extendere, ac super ipsis instrumenta conficere, seque de iis rogare audeant seu præsumant, quoties mandata Procuræ, quæ ad hujusmodi consensus præstandos exhibebuntur, adscriptam habeant Datam seu diem anteriorem octo mensibus, quoad Personas existentes citra Montes, vel duodecim, quoad Personas ultra Montes constitutas, quos quidem menses ab ipso die, quo hujusmodi mandata ad consentiendum eisdem Notariis actu exhiberi continget, numerandos & computandos esse decernimus; noo obstante quacumque anteriori Præsentata, seu Rescripto obtento, aut etiam supplicatione sub quacumque data jampridem manu Nostra aut Successorum Nostrorum signata.

Vult signari supplicationem infra duos menses decurrendos a Data Rescripti.

Insuper volumus & mandamus, post rescriptum a Nostro, & Romani pro tempore Pontificis Datario factum super admissione cujuscumque resignationis, sive cessionis, aut retrocessionis hujusmodi, a qnocumque, & favore cujuscumque Personæ, vel Loci pii, ut supra, intra duos ad summum menses, a data rescripti hujusmodi decurrendos, remota omni mora & prætextu, signandam esse supplicationem, & successive expediendas esse Litteras Apostolicas; itaut intra sex menses a Data concessionis Gratiæ numerandos, quoad Beneficia citra Montes posita, & intra novem, quoad ea, quæ ultra Montes existunt, eorundem resignatorum Beneficiorum possessio capi, ipsæque resignationum Gratiæ cum Litteris Apostolicis desuper confectis publicari valeant, & cum effectu possessio capiatur, & Litteræ respective publicentur, ad normam prædictæ Gregorianæ Constitutionis, & juxta formam ibi præscriptam.

Item ne pel unam quidem prorogationem amplius concedi nisi docto de Litteris expeditis.

Ubi vero justis & rationabilibus de causis aliquam porogationem ad publicandum postulari necesse sit; nolumus hujusmodi prorogationes, ne pro prima quidem vice, amplius concedi, nisi docto prius in Officio Subdatarii, non autem alterius cujuscumque Datariæ prædictæ Officialis, de Apostolicis Litteris

expe-

Post primam, vel secundam, ulteriores prorogationes concedi vetat.

expeditis. Post primam autem aut secundam ad summum prorogationem hujusmodi, alias ulteriores prorogationes ad publicandum, etiam quoad gratias resignationum ad hunc diem de præterito admissas, seu concessas, & nondum exequutioni demandatas, aut publicatas, nemini amplius in posterum concedi volumus, oisi (præter expeditionem Litterarum Apostolicarum, ut supra) coram Datario pro tempore justificatum fuerit legitimum impedimentum, propter quod eædem Apostolicæ Litteræ exequutioni mandari, aut publicari oon possint. Hoc enim concludenter probato, & non alias, eidem Datario relictam volumus facultatem concedendi tot ulteriores prorogationes ad publicandum, quot necessariæ erunt usque ad hujusmodi legitimi impedimenti remotionem.

Relinquit facultatem Datario concedendi alias prorogationes justificato impedimento, usque ad illius remotionem.

Quod si constiterit vel post elapsum tempus, ut supra, præscriptum, præsatos consensus super Beneficiorum resignationibus præstitos, sive admissos, & extenlos, vel intra aliud præfinitum tempus, aut supplicatiooes minime signatas, aut Litteras confectas, & expeditas in posterum non fuisse, vel etiam, elapso tempore in Constitutione Gregoriana præfixo, aut alio ulteriori termino per concessas rite prorogationes obtento, non fuisse captam possessionem, vel factam Litterarum publicationem, ut supra; aut demum, ad novas obtioendas prorogationes, falsum, & insubsistens impedimentum dolose allegatum fuisse; in quolibet ex bisce casibus, volumus & decernimus, ipsas resignationum gratias, cum omnibus inde sequutis, nullas, irritas, cassas, & inanes esse, & censeri perinde ac si nunquam admissæ, & concessæ fuissent; nec ullam aliam gratiam super hujusmodi Beneficiis, aut etiam restitutionem in integrum his, quibus concessa fuerant, concedi debere, aut concessam ullatenus suffragari; sed eosdem inhabiles & incapaces esse ad hujusmodi Beneficia sic resignata & cessa quandocumque obtinenda; ipsaque Beneficia tanquam ab initio vacantia apud Sedem, ab alio quolibet impetrari, & respective ab lihitum ejusdem Apostolicæ Sedis alteri cuilibet conferri posse.

Statuit pœnas per inobservantiam pœnitentium incurrendas.

Præsentes quoque Litteras, & in eis contenta quæcumque nullo unquam tempore de subreptionis, vel obreptionis, aut nullitatis vitio, seu intentionis Nostræ, vel quovis alio defectu notari, impugnari, infringi, invalidari, aut in jus, vel controversiam revocari posse, sed illa semper, & perpetuo valida, & efficacia fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere, atque ita per quoscumque Judices Ordinarios vel Delegatos, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, ac Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, etiam de Latere Legatos, Vice-Legatos, dictæque Sedis Nuncios, sublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi & interpretaodi facultate & auctoritate, judicari & definiri debere, & si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari, irritum & inane decernimus.

Clausulæ solitæ.

Non obstantibus quibusvis resignantium aut cedeotium voluntatibus, conditionibus, protestationibus, & clausulis in ipsismet resignationibus, seu cessionibus, aut Procuratorum Constitutionibus & mandatis, ac alias etiam ad præservationem suorum jurium, & significationem, quod non aliter, nec alio modo resignaot, seu cedunt, appositis, omnibusque & singulis aliis, quæ idem Gregorius Prædecessor in relata Constitutione voluit non obstare; Datariæ quoque usibus, stilis, tolerantiis, permissionibus, & coosuetudinibus etiam diuturnis, & inveteratis, in contrarium præmissorum quomodolibet facientibus vel extantibus; Quibus omnibus & singulis, illorum omnium & singulorum qualitates præsentibus pro sufficienter expressis habentes, quatenus eisdem præsentibus adversantur, specialiter & expresse, motu, scientia, & potestatis plenitudine paribus, derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Derogationes.

Cæterum Dilecto Filio Magistro Joanni Jacobo Millo Datario Nostro, ejusque in Officio hujusmodi Successoribus in perpetuum, cæterisque ejusdem Datariæ Nostræ Officialibus, ad quos spectat, & pro tempore spectabit in futurum, ipsarum tenore præsentium injungimus, & mandamus, ut hanc præcepti Nostri formam & methodum a Nobis præscriptam præ oculis habentes, eam pro virili parte singuli adamussim observent, & ab aliis exactissime observari facisnt; pœnales quoque sanctiones Nostras adversus temere contravenientes exequutioni cum effectu demandent.

Injungit Datario & aliis ad quos spectat, ut præsentium observantiam diligenter curent.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam Nostræ confirmationia, approbationis, innovationis, inbibitionis, irritationis, annullationis, voluntatis, præcepti, decreti, mandati, & derogationis infringere, vel ei auso temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Sanctio.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnatioois Dominicæ millesimo septingentesimo quadragesimo sexto, decimo septimo Kalendas Junii, Pontificatus Nostri Anno Sexto.

Data Pontif. anno VI. die [illegible] Junii 1746.

D. Card. Passioneus.

J. Datarius.

Visa de Curia

I. C. Boschi.

L. Eugenius.

Loco ✠ Plumbi.

Registrata in Secretaria Brevium.

Publicat. die 25. Junii 1746.

CANONIZATIO

XI.

BEATI FIDELIS A SIGMARINGA Sacerdotis Professi Ordinis Fratrum Minorum Sancti Francisci Cappuccinorum nuncupatorum Præfecti Missionis Apostolicæ in Rhætia, & Sacræ Congregationis de Propaganda Fide Proto-Martyris.

BENEDICTUS EPISCOPUS,

Servus Servorun Dei

Ad perpetuam rei memoriam.

Vinea electa, quam plantavit dextera Domini, cujus unica vitis Christus, tot autem

Exordium.

autem palmites, quotquot in Christo radicati Fideles interiori gaudent ipsius vivificæ nutritionis illapsu, providam circa se Cœlestis Agricolæ curam, & solicitudinem in eo potissimum experitur, quod omnes palmites non ferentes fructum, justo judicii rigore succidi, & tolli; fructiferos vero, atque feraces, ut fructum plus afferant, salubri ac pia severitate purgari, nunc quidem occulte persentit, nunc autem apertius, atque evidentius agnoscit. Hanc sane æquabilem Divinæ simul justitiæ bonitatisque rationem manifeste agnoscimus in præclaro Beati Martyris Fidelis certsmine; in quo & detestantes miramur eorum duritiam cordis, obcœcatamque sævitiam, qui a felici, qua portabantur, radice, sua culpa semel excisi, oblatam sibi a Domioo pscem, & gratiam pervicaciter repulerunt, Angelum vero pacis, evangelizantem sibi bona, apprehensum, & cæsum occiderunt; & illius triumpho plaudentes gratulamur, qui in Dei, & Ecclesiæ charitate fundatur, post multos bonorum operum fructus, animam demum, ac vitam suam, oblationem acceptam Domino meruit exhibere. Sicut enim illi vesano erroris spiritu in furorem acti, & sanguinem justi per summum scelus effundentes, satis declararunt, nequaquam se ad Regnum dilectionis Filii Dei pertinere; ita dum gloriosus Martyr pro Catholicorum Dogmatum integritate, & errantium proximorum salute, perpetuos labores, ærumnas, pericula, mortem denique ipsam fortiter subiit, profecto vitam suam, non tam inimicorum ferro præcisam amisisse, quam veluti maturum Cœlestibus horreis fructum in manus Dei deposuisse dicendus est.

B. Fidelis ortus, & vita ante ingressum in Religionem.

Hunc itaque Beatum Virum, Catholicæ Fidei præconem, adsertorem, Martyrem, solemni judicio Nostro, cum Venerabilium Fratrum Nostrorum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium, nec non Patriarcharum, plurimorumque Archiepiscoporum, & Episcoporum Romæ congregatorum consilio & assensu, agnitum atque probatum, Apostolica Auctoritate, humilitati Nostræ divinitus concessa, universæ Ecclesiæ Dei colendum, & venerandum proponimus: Qui Sigmaringæ Constantiensis Diœcesis in Svevia Oppido, honesta Rojorum stirpe, Catholicis piisque parentibus ortus anno Domini MDLXXVII., & salutari lavacro tempestive regeneratus, innocenter exacts pueritia, & sequenti ætate in honestissimarum disciplinarum, & scientisrum studils cum laude transacta, nobilibus deinde adolescentibus Italiam, Galliamque peragrantibus comes, & gubernator datus, sex ferme annorum spatio, tum eorum, tum propriæ eruditioni, & virtuti promovendæ, sedulam navavit operam. Mox utriusque juris lauream Friburgi adeptus, Advocati munus Ensishemii in Alsatia professus est. Verum quum ipsius animus desideriis sæcularibus neutiquam inhærens, ad Christianæ perfectionis studium interiori Dei voce traheretur; turbulentas Fori controversias, atque suspecta negotia cito dimisit, seque Divinis obsequiis plenissime dedicaturus, sacris simul Ordinibus initiari, & in religiosam familiam Fratrum Minorum Sancti Francisci Cappuccinorum admitti postulavit.

Cappuccinorum Religionem ingreditur.

Utriusque voti compos effectus, post primum Missæ Sacrificium die Festo ejusdem S. Francisci religiosissime peractum, arctioris Instituti habitum, atque rationem, novumque Fidelis nomen (quum antea Marcus vocaretur) velut in auspicium præclaræ Fidei, qusm Deo & Ecclesiæ usque ad mortem præstiturus erat, assumpsit.

Ipsius virtutes.

Evangelicæ paupertatis, continentiæ, obedientiæque vota, ad quæ toto constituti Tyrocinii decursu, omnium virtutum exercitatione se comparaverat, eo spiritu emisit, ut semper hoc ipsum inter maxima erga se Divinæ largitatis beneficia commemoraverit, quod ad ea profitenda vocatus fuerit, & admissus. Quare de ipsorum implemento omni ex parte solicitus, & quum privatam in Cœnobio vitam ageret, Regularis vitæ disciplinam summo studio, atque humilitate servavit; & quum deinceps, ex obedientia, Conventus Veldkirchiensis regimini diu præfuit, consummatum se perfectionis Magistrum aliis etiam exhibuit; pro Dei gloria, & Animarum salute zelo flagrans, in exhortandis ad pietatem, & concordiam Fratribus alacer, in corripiendis cum mansuetudine potens, in obeundis pro subditorum cura, & levamine abjectis quibuscumque ministeriis, laboriosus, & humilis. De sua vero perfectione, & salute super omnia solicitus, assiduus fuit in rerum Divinarum meditatione: Ideoque cæteris, post nocturna precum, & laudationum officia e Choro discedentibus, ipse in Ecclesia flexis genibus coram Sanctissimo Sacramento ad auroram usque in oratione Dei perseverare consuevit. Insuper, præscripta Horarum Canonicarum psalmodia minime contentus, duo alia Officia, nimirum de Beatissima Virgine Maria, & de S. Francisco Patriarcha suo, quotidie recitabat. Quod autem sæpe a Domino flagitabat, ut sibi daretur vitam ab omni peccati labe immunem traducere, id, ut securius obtinere mereretur, corpus suum ciliciis, aliisque voluntariis castigationibus afflictum perpetua fere inedia extenuabat, non ea tantum jejunia exactissime observans, quæ ex legibus sui Ordinis maximam anni partem comprehendere dignoscuntur, sed iis etiam id ultro adjiciens, ut solemnibus Adventus, & Quadragesimæ jejuniis, & Sanctorum quorundam pervigiliis a quocumque obsonio abstineret, tum reliquis omnibus per annum Secundis, Quartis, & Sextis Feriis, solis leguminibus victitaret: In Deiparæ vero, & Sanctorum Ordinis Sancti Francisci pervigiliis, pane tantummodo & aqua vesceretur; nec nisi sub vesperam plerumque cibo sese reficeret. Somno tandem ita parco utebatur, ut tribus, aut quatuor ad summum horis dormiendo transactis, reliquam noctis partem orationi, lectioni, scribendisque concionibus tribueret.

Charitas erga Proximum singularis.

Quæ quidem, atque alia plura interiorum virtutum exercitia quum Fideli Dei Servo assidua, & perpetua fuisse, probatum fuerit; mirari satis non potuimus, quomodo idem, dilatatis charitatis suæ spatiis, adeo se totum proximorum saluti promovendæ tradiderit, ut quasi nil sliud egisse, nil aliud cogitasse toto vitæ suæ tempore videatur. Quum enim a primis usque Religiosæ professionis annis, exacto Theologiæ curriculo, Sacramentalibus Fidelium Confessionibus excipiendis, & prædicationi verbi Dei operam dare jussus fuerit, difficile dictu est, qua diligentia & labore,

 bore, qua libertate ac zelo, qua contentione, quo fructu, eximias hasce Sacerdotalis officii partes omni tempore impleverit. Omnia vitiorum genera, pravas omnes consuetudines immaculatis Christianæ sanctimoniæ legibus adversantes, qua fidelibus exhortationibus, qua liberiori voce, & mirabili quadam eloquentiæ vi infectatus, novos populo mores induxisse visus est. Præcipuam vero curam studiumque adhibuit in investigandis Hæreticorum impietatibus, ac fallaciis, si quem forte aditum in Catholicorum animos, vel per seductorum fraudes & artificia, vel per Diaboli suggestionem, & ultroneam præsumptionis temeritatem, iis patefieri posse dubitaret; eisdemque profligandis, nec sua tantum opera, sed Magistratuum quoque, ac Principum auctoritate, undequaque eliminandis fugandisque feliciter adlaboravit.

Denique charitatis suæ plenitudinem ad externum quoque Proximorum levamen, & auxilium extendens, omnes calamitosos paterno sinu complexus, pauperum numerosos greges collectis undique eleemosynis sustentabat; Pupillorum, ac Viduarum solitudinem, comparata eisdem Potentiorum, ac Principum ope, sublevabat; Carceribus inclusos, omnibus, quibus poterat, spiritualibus, & corporalibus solatiis juvare, ægrotos quoslibet sedulo invisere, recreare, ac Deo conciliatos ad extremam subeundam luctam armare non desistebat. Quo quidem in genere nullam habuit uberiorem meritorum segetem, quam quum Austriacus exercitus in iis Regionibus stationes habens, epidemico morbo universim fere correptus, miserandum de se pabulum languoribus, & morti præbebat. Tunc enim videre licuit, qua charitatis flamma succensus FIDELIS esset, dum horrendas morborum, & funerum species minime refugiens, ægrotos Milites singulatim invisere, solari, eorum ulcera contrectare, tabem & pedorem abstergere, cibos ac medicamenta ipsis suppeditare, denique Ecclesiæ Sacramenta indefesso studio ministrare, in deliciis habuit.

Missionibus in Rhætia præficitur. Quum itaque Sanctissimis Salvatoris Nostri exemplis, atque præceptis, tam accurate insistens, duplici dilectionis spiritu se plenum ostenderet, id optimo jure assequutus est FIDELIS, ut ad Apostolici muneris consortium, Divino consilio, Superiorum judicio, Romanæ Sedis auctoritate, adlegeretur; quo tandem eximiæ suæ charitatis, cujus illustria diu dederat specimina, heroicum illum actum expleret, quo sane majorem nemo præstat, ut animam suam poneret pro Dei gloria, & proximorum salute. Quum etenim fel. recordat. Prædecessores Nostri Romani Pontifices Paulus V. & Gregorius XV. decrevissent, grassanti per conterminam Italiæ Rhætiam Hæreticorum dogmatum contagioni, per Orthodoxæ doctrinæ prædicationem, salutaria admovere remedia, & validum simul aggerem, ne latius error propagaretur, objicere; visum est ex Cappuccinorum potissimum Familia delectos Viros, ipso præside, ac duce FIDELI, in hujusmodi opus designare, qui animas diabolica fraude deceptas ad Ecclesiæ gremium revocare, eas vero, quæ Dei beneficio a pestifera labe adhuc servabantur intactæ, in sanctæ Religionis Fide conservare niterentur.

 Hic vero excelsa FIDELIS virtus, quæ antea velut angustis conclusa limitibus se continuerat, tamquam latissimo sibi aperto ad currendum stadio, totam se exseruit, & plenissime manifestavit. Nec enim assequi dicendo possumus, quo animi fervore, ac zelo, quam invicta patientia, atque constantia, quam assiduis durisque laboribus, impositum sibi munus fuerit executus; nunc stantes in fide confirmans, nunc nutantibus opportune succurrens, hic lapsos ad pœnitentiam revocans, illic obfirmatos in impietate cum omni fiducia increpans, & impugnans, non modo in Catholicorum Ecclesiis, sed in ipsis quoque Hæreticorum Ædibus, per vicos præterea, atque plateas, per domos, & rusticana tuguria, per aspera & invia montium, in sudore & angore, in fame & frigore & nuditate, in periculis & vitæ discrimine; itaut admirabilis zeli, sanctitatis, atque doctrinæ testimonium ab ipsis etiam stupentibus Hæreticis extorqueret.

Excitabat eum ad præclaros exantlandos labores, non modo suscepti officii sublimitas, & uberrimus animarum fructus, quem in multis quotidie Hæreticis ex omni ordine, atque ætate ad Ecclesiæ sinum redeuntibus aperte cernebat; verum etiam occulta quædam, & blanda spes illius obtinendi finis, quem multo ante sibi propositum, & votis ardentibus expetitum, vix tamen se aliquando assecuturum fore putaverat, ut scilicet dignus efficeretur pro nomine Christi sanguinem, & vitam profundere.

Et quidem non diu tulit humani generis hostis, hunc sibi Virum tot prædas e faucibus eripere, dumque fiduciam conceperat, novas in dies Nationes, nova Regna in suam potestatem se redacturum, jam fere sibi ab acquisitis imperio suo terris migrandum esse. Videns ergo FIDELEM plura quotidie ad destructionem erroris, & Catholicæ veritatis propagationem utiliter constituere, ejusque consilia incredibili populi voluptate, auctoritate quoque Principis in tota Regione constabiliri, nonnullos ex pervicacissimis impietatis sectatoribus diabolico furore complevit; misitque in cor eorum, ut Virum Dei, profanorum dogmatum, rituumque destructorem, Apostolicæ Missionis ducem, de medio tollerent. Qui quum novissent eum in quodam Oppido, Lucceyn nomine, commorari, miserunt ad ipsum aliquos ex vicino Seviensi Pago, qui pietatem verbo simulantes, rogarent eum, ut proximo die Dominico, ad eorum Ecclesiam concionaturus se se conferret; ostendentes haud inutilem apud ipsos fore salutaris doctrinæ prædicationem. Quamvis autem multa essent, quæ insidiarum suspicionem FIDELI merito facerent; ne tamen Apostolico muneri aliqua ex parte deesse videretur, quum præsertim martyrii certamen sibi nequaquam declinandum putaret, constituta die, quæ fuit VII. Kalendas Majas anno salutis MDCXXII., eorum salutis cupidior, quam vitæ suæ, ad præfatum Seviensem Pagum tempestive perrexit: Cumque in primis Omnipotenti Deo immaculatam Hostiam obtulisset, seque Eucharistici Panis alimento roborasset, Divini ardoris incendia spirans, suaque voluntate jam Martyr, suggestum conscendit: In quo quum instantis mortis præsagium invenisset in hæc verba

Persecutio in eum excitatur.

Ipsius Martyrii narratio.

conscriptum : *Hodie prædicabis , & non amplius ;* non ideo tamen formidine fractus, nec de concepto zeli fervore quidquam remittens, cœpit frequentissimo populo libera voce , ut solebat , veritatem annunciare , hortarique errantes , ut redirent ad Ecclesiam intemeratæ Fidei alumnam , nutricem beatæ spei . Cum subito armatis hominibus Templum complesur , qui impetu facto , insanisque clamoribus elatis , concionem perturbant , cumque omnes in unum FIDELEM arma , fustes, tela dirigerens , quidam ex ipsis ignito globulo explofo , irrito quamvis ictu , eundem trajicere eonatur. Tum demum FIDELIS extremam sibi vitæ horam adventasse conspiciens , e cathedra descendit , & ante Majorem Aram in genua provolutus , quum se , vitam , & sanguinem suum in holocaustum Deo lubens obtulisset , suumque agonem , Ecclesiæ pacem , ipsos demum persecutores suos , crudelia corda, cruentos animos, Domino commendasset , scuto Fidei , & lorica spei armatus , per ostium e latere Ecclesiæ patens , ad non dubiam mortem impavidus properavit . Qua in re non minor apparuit illius magnanimitas & fortitudo , quam st atrocissimos cruciatus, atque diuturnos dolores corpori suo inustos fortiter patienterque tolerasset . Quis enim putet minorem vim adhibitam esse homini , cujus animo præsentis mortis aspectus , perspicuum cœdis periculum, non sine tumultu horrendisque minis , objectum est ; quam si ipsius corpus afflictum fuisse tormentis , atque vulneribus , quæ fortes sæpe viri naturali quadam virtute constanter tulisse memorantur ? Verumtamen hanc fortitudinem Militi suo donavit is , qui pro illo prior in Cruce sanguinem fudis.

Vix itaque FIDELIS e Templi foribus modico spatio processerat , quum impiorum manus cum gladiis , hastis , serratisque fustibus eum circumsistunt , ac furentium belluarum more in ipsum irruentes, vulneribus supra viginti confodiunt , atque immanissime contundunt. Ille autem sereno vultu horrendos ictus excepit, sublatisque, quantum poterat, in Cœlum oculis , lætus & hilaris, quod sibi datum esset pro Ecclesiæ Fide gloriosam mortem occumbere , in manus Dei , cui omnia vivunt , spiritum exhalavit.

De fama Sanctitatis, & Miraculorum S. Fidelis.

Invicta FIDELIS in perferenda morte constantia , Christianaque animi magnitudo , cujus non suspecti testes facti sunt ipsi Sicarii , Hæreticos quoque in admirationem traxit , & alicujus ex ipsis mentem ita illustravit , ut paulo post ex magistro erroris , discipulus fieret veritatis . Catholici vero, quibus & illius vitæ sanctitas , & prædicationis veritas, & pretiosæ mortis causa perspectæ erant , minime dubitarunt FIDELEM ipsum Martyris loco habere , ejusque opem apud Deum in angustiis , & necessitatibus implorare. Itaque septimo post mense concisas FIDELIS exuvias ex eo loco , ubi primum humatæ fuerant , ad Ecclesiam Curiensem , triumphali veluti pompa , Austriacis comitantibus copiis , atque universo Clero, & Populo obviam prodeuntibus, detulerunt. Neque vero distulit Altissimus, editis signis , atque prodigiis , ostendere quam accepta sibi essent præstita Martyri suo obsequia , & vota fidelium ipsius interventioni commendata . Etenim ille idem Archiducis Austriæ Exercitus haud ita multo post contra rebellantes illius Regionis Hæreticos arma ferens , non occulto dumtaxat FIDELIS præsidio , sed & ipsius visibili ductu , quem & complures Milites , & ipsemet Hæreticorum Dux , clarissima in luce , strictoque gladio sibi minitantem conspexerunt , insignem de perduellibus victoriam reportavit . Cumque innumeri quotidie Fideles , qui se Martyris precibus commendabant , in rebus etiam naturæ vires prætergredientibus , votorum compotes fieri se testificarentur ; eaque fama per universam Ecclesiam in dies magis augeretur ; visum est Apostolicæ Sedi , instante potissimum Venerabili Cœtu Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium negotiis Propagandæ Fidei præpositorum (qui , post eam Congregationem constitutam, primum hunc ex Missionariis a se ablegatis pro Christo mortem oppetiisse gloriabantur), legitimas Inquisitiones , atque Processus auctoritate Apostolica confici ; ut , si de FIDELIS martyrio pro Catholicæ Fidei causa perpesso , & juxta tutissimam Ecclesiæ Romanæ disciplinam, de miraculis præterea ipsius intercessione a Deo patratis , rite constitisset ; debitus ipsi cultus in terris, cum Sanctis Martyribus , quorum consortium in Cœlis obtinuerat, ab Ecclesia exhiberi posset :

Actorum series.

Cœpta sunt igitur usque a temporibus felic. record. Prædecessoris Nostri Urbani Papæ VIII., eoque annuente & jubente , hujusmodi Inquisitionum acta , quæ per integrum fere sæculum continuata , tandem , instantibus clar. memor. Carolo VI. Hispaniarum Catholico , & Romanorum Rege in Imperatorem electo , & Charissima in Christo Filia Nostra Elisabetha Christina earundem Hispaniarum Catholica , ac Romanorum Regina Illustri , nunc ipsius Caroli Vidua , aliisque supremis Principibus, nec non prædicta Congregatione Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium de Propaganda Fide , magnoque numero Antistitum, & Procerum Germaniæ, totoque præfato Ordine Fratrum Minorum S. Francisci Cappuccinorum , sub piæ memoriæ Benedicto Papa XIII. similiter Prædecessore Nostro ad examen deducta , & primo quidem pro validis agnita, mox ad eruendas Martyrii , & Miraculorum prædictorum probationes, totius Congregationis Sacrorum Rituum judicio subjecta fuerunt . Cumque Nos ipsi tunc in minori statu Promotoris Fidei munus gerentes , pro officii Nostri debito , quæcumque super duplici hujusmodi judicii capire animadverti , aut objici poterant , diligentissime adnotare , & tam voce , quam scripto deducere non omiserimus ; triplici ipsius causæ examine , ut moris est , in prædicta Congregatione Sacrorum Rituum præmisso, idem Benedictus Prædecessor , audito ejusdem Congregationis consilio , causaque cognita , die XXIV. Februarii anni MDCCXXIX. pronunciavit , constare de Martyrio in odium Fidei Catholicæ a FIDELI perpesso , ac de veritate quatuor potissimum Miraculorum ad invocationem ipsius Beati Viri a Deo editorum ; quorum primum fuit, quod exorto in Arce Majenfeldensi maximo incendio, eoque inter aptissima ignis alimenta, ligna nimirum, & pyri pulveris cumulos , increbescente , invocata apud Deum FIDELIS ope , statim restinctum fuit : Secundum, quod Monialis quædam, nomine Cæcilia Mun-

Decretum de martyrio, & contra martyrii.

Miracula pro beatificatione approbata.

Munſingerin, horribili inflammatione mamillæ, cum ſuſpicione cancri, plures jam dies excruciata, admotis glorioſi Martyris Reliquiis, perſectam ſanitatem illico recuperavit: Tertium, quod oculus Infantis Pauli Franciſci Papuſſin a primis ipſius vitæ diebus humore diffluens, apertoque foramine, & pellicula ſuperinducta, excipiendæ luci jamjam ineptus, quum a medica facultate auxilium fruſtra quæreretur, concepto a Matre voto in honorem ipſius FIDELIS, naturali integritati reſtitutus fuit: Quartum deniquo, quod Gaſpar Stigher ob quinquennales dorſi dolores ad omnem fere corporis motum impotens factus, quum ſe FIDELIS patrocinio commendaſſet, ad tactum mucronis, quo Dei Servus confoſſus fuerat, momento temporis convaleſcens, non itineri modo, ſed & ruſticis quibuſque laboribus ipſa die ſe dedit, integris viribus exinde utens. Quare, audito iterum præfatæ Congregationis conſilio ſuper tuto progreſſu ad formalem ipſius Servi Dei Beatificationem, idem Benedictus Prædeceſſor, per ſuas Literas in forma Brevis datas die XXI. Martii ejuſdem anni, ipſum FIDELEM in Beatorum Martyrum numero recenſeri, ejuſque memoriam, imagines, atque reliquias religioſe coli, Divina quoque Officia, & Miſſas in ipſius honorem a Fratribus Minoribus prædicti Ordinis Cappuccinorum, univerſoque Clero nonnullarum Civitatum & Oppidorum, celebrari permiſit.

Solemnis Beatificatio.

Cum autem Beati gloria, novorum prodigiorum fama, & impenſiori Fidelium cultu in dies amplificaretur, & præfati Supremi Principes, & Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales, aliique per Orbem Antiſtites, & Proceres, idemque Cappuccinorum Ordo pias ſuper eo inſtantias iterarent, placuit ſel. record. Deceſſori Noſtro Clementi Papæ XII., non ſolum Lectiones proprias de ipſius Beati FIDELIS vita, & Martyrio a prædicta Sacrorum Rituum Congregatione recognitas, in ejuſdem Officio recitari, ejuſque nomen in Martyrologio Romano deſcribi; ſed etiam, reaſſumpta cauſa, novos auctoritate Apoſtolica Proceſſus inſtrui conceſſit ſuper Miraculis, quæ poſt indultam ipſi venerationem accidiſſe dicebantur: Cumque hujuſmodi Proceſſus ante omnia rite, & valide confectos eſſe conſtiterit; ex quatuor Miraculis inibi recenſitis, & in prædicta Congregatione Sacrorum Rituum ſemel, bis, tertio, audito ſemper oretenus, & in ſcriptis Dilecto Filio Promotore Fidei, examinatis, duo præcipue reperta ſunt pleniſſimis probationibus teſtata, & omnem naturæ vim excedentia; quæ quum deinde Nos ipſi privatis ſtudiis accuratiſſime diſcuſſerimus, ea tandem, invocato ſæpe Divini Luminis auxilio, ſolemni Decreto Noſtro, die XVIII. Januarii anni MDCCXLIV. in Feſtivitate Cathedræ Beati Petri Apoſtoli edito, approbavimus, & publicavimus. Unum eorum accidit Dilecto Filio Fr. Candido a Mediolano Sacerdoti profeſſo præfati Ordinis Minorum Cappuccinorum, qui epileptico morbo per decennium laborans, poſtremo infirmitatis ſuæ anno nullam fere diem, nullam noctem, ob iteratis, gravibuſque ejuſdem morbi acceſſibus liberam habuerat; & ſtomachi temperie labefactata, cibum retinere non valens, corporis viribus adeo deſtitutus remanſerat, ut in lectulo projectus ne cibum quidem manibus ſuis ori admovere poſſet. Hic poſt inutilem plurium medicamentorum uſum, Beati FIDELIS opem implorans, ejuſque Imaginem a Confeſſario ſibi benedicente oblatam devoto mentis affectu veneratus, perſectam ſanitatem, corporiſque vires, ac robur, nulla interjecta convaleſcentiæ mora, recuperavit; itaut ipſa die, communis Inſtituti obſervantiam reſumere, & plurium milliarium iter peragere non dubitaverit, deindeque laborioſis quibuſque officiis obeundis idoneus, & a quocumque prædicti morbi incurſu exemptus extiterit. Alterum evenit in puero Joſepho Kirner, qui antequam per ætatem pedibus ſuis incedere poſſet, dira rachitide in inferioribus corporis partibus correptus, eaque jam per triennium perſeverante, nullo modo poterat cruribus pedibuſque ſe ſubſtentare: Cum autem ipſius Mater ad Beati FIDELIS Aram ſupplex eum detuliſſet, ab Omnipotenti Deo obtinuit, ut ſtatim conſolidatis ipſius baſibus, relictiſque fulcris, quibus corpus regere conſueverat, per ſe ambulans & exiliens, domum redierit, ac deinceps libero pedum, & crurium uſu gaviſus fuerit.

Cauſa reaſſumitur pro Canonizatione.

Nova Miracula pro Canonizatione approbata.

His itaque novis miraculis, ut prædiximus, cognitis & approbatis, quum jam Beati Martyris glorificatio ipſius Dei voce manifeſte declarari videretur, accepto prius conſilio Venerabilium Fratrum Noſtrorum Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium, aliorumque in prædicta Sacrorum Rituum Congregatione ſuffragium habentium, Spiritus Sancti lumine Noſtris aliorumque precibus implorato, tandem die XXIV. menſis Aprilis ejuſdem anni MDCCXLIV. ipſius glorioſi Martyrii anniverſaria, poſt ſanctum Sacrificium Deo oblatum in Eccleſia Fratrum Cappuccinorum, ad Altare, in quo expoſitæ erant ejuſdem Beati FIDELIS Reliquiæ, publicum Decretum edidimus, quo cauſam hanc in præfata Congregatione abſolutam denunciantes, ad ſolemnem ipſius Beati Canonizationem ſervatis ſervandis quandocumque procedi poſſe declaravimus.

Decretum de tuto procedendo ad Canonizationem.

Pro cujus Decreti exequutione, quum præter ſuperius enunciatos, Chariſſima quoque in Chriſto Filia Noſtra Maria Thereſia Hungariæ, & Bohemiæ Regina Illuſtris, in Romanorum Imperatricem electa, aliique Catholici Principes, & Populi, Eccleſiarumque Paſtores demiſſas Nobis preces obtuliſſent, Nos, ut in tanto negotio nihil contra Sanctionum, & Conſtitutionum Apoſtolicarum ſtatuta, & tutiſſimum Prædeceſſorum Noſtrorum morem ageremus, primum quidem congregatis coram Nobis die XVIII. elapſi menſis Aprilis in Conſiſtorio ſecreto univerſis Venerabilibus Fratribus Noſtris Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalibus, de præclaris Beati Viri meritis verba fecimus, & adhibitas in hujus cauſæ diſcuſſione, ad normam Decretorum Apoſtolicæ Sedis, exactiſſimas diligentias, prolataque tum a Nobis, tum a Prædeceſſoribus Noſtris, ut præfertur, matura judicia, Nos ipſi diſtincte expoſuimus. Cumque eorum unanimis ſententia fuerit, ut ſupremam graviſſimo judicio manum, ſervata tamen conſueta in hujuſmodi cauſis tractandis Eccleſiæ Romanæ praxi, tandem imponeremus: Ideo accitis ad Urbem compluribus Venerabilibus Fratribus Archiepiſcopis, & Epiſcopis per Eccleſias conſtitutis, uberem primo Relationem de

Conſiſtorium Secretum.

de ipsius Beati vita, virtutibus, martyrio, ac miraculis, in publico Consistorio, coram Nobis universoque Ecclesiasticorum Ordinum consessu, per Dilectum Filium Virgilium Montecatinum Nostræ Consistorialis Aulæ Advocatum oretenus exponi; mox aliam ex authenticis monumentis prædictæ Congregationis Sacrorum Rituum collectam, scriptoque traditam, omnibus & singulis, quorum suffragia exquirebantur, exhiberi mandavimus. Deinde die VIII. currentis Junii, coactis iterum coram Nobis in Consistorio semipublico prædictis S. R. E. Cardinalibus, tum etiam Patriarchis, Archiepiscopis, & Episcopis in Romana Curia præsentibus, adstantibus quoque Apostolicæ Sedis Notariis, & Causarum Palatii Apostolici Auditoribus, prædictorum consulentium suffragia, & quidem omnia in unum sensum pro Beati Canonizatione convenientia, lætantes audivimus; quorum etiam exempla a singulis subscripta in Tabulariis Romanæ Ecclesiæ jussimus asservari. Nos autem infirmitatis Nostræ conscii, ut spiritum consilii de Cœlo Nostris, atque fidelis populi precibus obtinere mereremur, generalibus indictis jejuniis, publicas in designatis per Urbem Ecclesiis obsecrationes plurium dierum spatio, concessa etiam in eum finem orantibus Indulgentia, fieri præcepimus. Tum adveniente hac die Apostolorum Petri & Pauli natalitio dicata, solemni supplicationis ritu ad Ecclesiam Beati Petri in Vaticano procedentes, una cum omnibus prædictis Venerabilius Fratribus Nostris, cæterisque Romanæ Curiæ, & Nostræ Aulæ Prælatis, Officialibus, & Familiaribus, universoque Clero Sæculari, & Regulari, & devotissimo Populo, Divinam opem advocantibus, auditis iterum enixis Christianorum Principum, Ecclesiarum, & Populorum postulationibus, quas Nobis repræsentavit Dilectus Filius Noster Joachimus Tituli Sanctorum Quatuor Coronatorum ejusdem Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Presbyter Cardinalis Portocarrero nuncupatus; post sacros Hymnos, Litanias, aliasque preces de more decantatas; ad laudem, & gloriam Sanctæ, & Individuæ Trinitatis, ad Fidei Catholicæ exaltationem, & Christianæ Religionis augmentum, auctoritate Domini Nostri Jesu Christi, Beatorum Apostolorum Petri & Pauli, ac Nostra, & de præmissorum omnium Venerabilium Fratrum Nostrorum consilio, & assensu, prædictum FIDELEM a Sigmaringa Sacerdotem Ordinis Fratrum Minorum S. Francisci Cappuccinorum, de cujus vita sancte traducta, & morte pro Catholicæ Fidei propagatione perpessa, deque miraculis ipsius intercessione patratis plenissime constabat, & constat, Sanctum Christi Martyrem esse pronunciavimus, & Sanctorum Martyrum Catalogo adscriptum, ab universa Catholica Ecclesia honorari, & coli, decrevimus, definivimus, & respective mandavimus: In Nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti: Omnibus quoque Christifidelibus, qui singulis annis die XXIV. Aprilis, vere pœnitentes, & confessi, Ecclesiam Cathedralem Curiensem, in qua sacrum Martyris Corpus asservatur, devote visitaverint, septem annos, & totidem Quadragenas de injunctis eis, seu alias debitis pœnitentiis, eadem auctoritate misericorditer in Domino relaxantes.

Consistorium Publicum.

Cardinalium, & Episcoporum suffragia in Consistorio semipublico.

Solemnis Canonizatio.

Indulgentiæ.

Mox Omnipotenti Deo cum Angelis, & Sanctis ejus humillimam gratiarum actionem, demissasque preces per ipsius Sancti merita offerentes, ad sacram Beati Petri Apostoli Confessionem sacrosanctum Missæ Sacrificium eum commemoratione ejusdem Sancti FIDELIS Martyris, nec non Sanctorum Camilli, Petri, & Joseph Confessorum, Sanctæque Catharinæ Virginis a Nobis pariter Sanctorum albo rite adscriptorum, solemniter celebravimus, ac denique humiliatis in conspectu Domini Fidelibus cunctis ibi præsentibus, plenariam omnium peccatorum Indulgentiam largiti fuimus.

Gratulemur igitur invicto Orthodoxæ Religionis Præconi, cui donatum est pro Christo, non solum, ut crederet in eum, sed etiam, ut pateretur pro eo, atque ita per momentaneum tribulationis certamen, ad æternum Beatitudinis triumphum perveniret in Cœlis, ubi eum pro Catholicæ Fidei dilatatione, & pro temporum Nostrorum tranquillitate, apud Auctorem pacis Nostræ, & consummatorem Fidei suæ, deprecatorem fore confidimus.

Ut autem præmissa omnia perpetuæ futurorum temporum memoriæ commendentur, Nos ea præsentium Litterarum Apostolicarum tenore in omnium per universum Orbem notitiam deduci voluimus; mandantes, ut earumdem præsentium transumptis, sive exemplis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillo personæ in Ecclesiastica dignitate constitutæ munitis, eadem ab omnibus fides habeatur, quæ ipsis præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ.

Præsentium transumptis auctoritas tribuitur.

Nulli ergo omnino hominum liceat paginam hanc nostræ definitionis, decreti, adscriptionis, mandati, statuti, relaxationis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Sanctio.

Datum Romæ apud Sanctnm Petrum Anno Incarnationis Dominicæ MDCCXLVI., III. Kalendas Julii, Pontificatus Nostri Anno VI.

Dat. Pontificatus Anno VI. die 29. Junii 1746.

✠ Ego Benedictus Catholicæ Ecclesiæ Episcopus.

✠ *Ego T. Episcopus Ostien. & Veliternen. Card. Rufus Decanus, & S. R. E. Vice-Cancellarius.*

✠ *Ego A. Episcopus Portuensis Cardinalis S. Clementis S. R. E. Camerarius.*

✠ *Ego V. Episcopus Prænestinus Card. Petra, Card. Pænitentiarius.*

✠ *Ego P. A. Episcopus Albanen. Card. Carafa.*

✠

✠ *Ego V. Episcopus Sabinen. Card. Bichius.*

✠

✠

✠

✠

✠

✠

✠ *Ego Nicolaus Maria Tit. S. Petri ad Vincula Presbyter Card. Lercari.*

✠

✠

✠

✠ *Ego*

ANNO 1745.

✠ *Ego F. Tit. S. Mariæ Transtyberim Presbyter Card. Burghesius.*

✠ *Ego A. Tit. S. Stephani in Monte Cœlio Presbyter Card. Gentili.*

✠ *Ego Fr. J. A. Tit. SS. Sylvestri & Martini Presbyter Card. Guadagni.*

✠ *Ego T. Tit. S. Cæciliæ Presbyter Card. de Aquaviva.*

✠ *Ego D. Tit. Basilisæ SS. Duodecim Apostolorum Presbyter Card. Rivera.*

✠ *Ego J. B. Tit. S. Mariæ Angelorum Presbyter Card. Spinula.*

✠
✠
✠
✠

✠ *Ego R. Tit. S. Sabinæ Presbyter Card. de Ilcio.*

✠
✠

✠ *Ego D. Tit. S. Bernardi ad Thermas Presbyter Card. Passioneus.*

✠ *Ego S. Tit. S. Priscæ Presbyter Card. Valenti.*

✠

✠ *Ego J. F. Tituli SS. Quatuor Coronatorum Presbyter Card. Portocarrero.*

✠ *Ego C. Tit. SS. Joannis & Pauli Presbyter Card. Paulutius.*

✠

✠ *Ego C. A. Tit. S. Mariæ de Pace Presbyter Card. Cavalchinus.*

✠
✠
✠
✠
✠
✠
✠

✠ *Ego F. Tit. S. Mariæ de Populo Presbyter Card. de Ricsiis.*

✠ *Ego A. Tit. S. Sylvestri in Capite Presbyter Card. Rufus.*

✠ *Ego C. Tit. S. Mariæ de Ara-Cœli Presbyter Card. Calcagnini.*

✠ *Ego P. M. Tit. S. Agnetis extra muros Presbyter Card. de Montibus.*

✠ *Ego F. Tituli S. Matthæi in Merulana Presbyter Card. Tamburrini.*

✠ *Ego J. Tit. S. Crucis in Hierusalem Presbyter Card. Besozzi.*

✠
✠
✠
✠
✠
✠
✠

✠ *Ego Carolus S. Mariæ in Via lata Diaconus Card. de Marinis.*

✠ *Ego Alexander S. Mariæ ad Martyres Diaconus Card. Albanus.*

✠ *Ego Nerius S. Eustachii Diaconus Card. Corsinus.*

✠ *Ego Agabitus S. Agathæ Diaconus Cardinalis Mosca.*

✠
✠

✠ *Ego C. S. Mariæ in Porticu Diaconus Card. Sacripantes.*

✠ *Ego M. SS. Cosmæ & Damiani Diaconus Card. Bolognettus.*

✠ *Ego H. S. Angeli in Foro Piscium Diaconus Card. Columna.*

✠ *Ego P. S. Georgii in Velabro Diaconus Card. Columna.*

✠ *Ego A. S. Mariæ in Aquiro Diaconus Card. Tanaci.*

✠ *Ego H. S. Adriani Diaconus Cardinalis Bardi.*

✠ *Ego D. SS. Viti & Modesti Diaconus Card. Ursinus.*

✠

PONT. A. VI.

D. C. Passioneus.
J. Datarius.
VISA DE CURIA.
I. C. Boschi.
J. B. Eugenius.
Loco ✠ Plumbi.

Registrata in Secretaria Brevium.

CANONIZATIO XII.

BEATI CAMILLI DE LELLIS Fundatoris Clericorum Regularium Ministrantium Infirmis.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI.

Ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

MISERICORDIÆ studium, Cœlestis Patris exemplo, inculcatoque sæpius Salvatoris Nostri præcepto commeodatum, Discipulos Christi, Ecclesiæque Filios ab omnibus humanarum Societatum sectatoribus ita discernit, ut qui dilectionem habuerint ad iovicem, ii demum supereminentem omni scientiæ disciplinam percepisse, ii vere ad Regnum Filii Dei pertinere dignoscantur. Hæc charitatis lex non lapideis Israelitarum cordibus insculpta, non Levitico generi hæreditate traosmissa, non Aaronis stirpi cum Sacerdotii prærogativa tributa fuit, sed in Fidelium cordibus per Spiritum Sanctum suaviter copioseque diffusa, sicut alienigenam Samaritanum languenti Judæo proximum fecit, ita universas Orbis Terræ Nationes Fraternitatis vioculo inter se copulavit. Per hunc dilectionis spiritum vere renovata est facies Terræ; dum genus humanum, peccatorum, & consequentium pœnarum vulneribus sauciatum, noo amplius hanc lacrymarum vallem pro exilii atque supplicii loco, sed pro charitatis exercitatione, ac beatæ peregrinationis diversorio habere cepit; humanæque infirmitates jam inter unius Corporis membra communes redditæ, patientibus quidem factæ sunt in expiationem delictorum, & causam salutis æternæ; compatientibus vero meritorum augmentum, & obtioendæ sibi, quam aliis præstitissent, misericordiæ fiduciam attulerunt. Hoc spiritu de Cœlo repletus superiori sæculo B. CAMILLUS DE LELLIS piam calamitosorum omnium, præcipue vero ægrotaotium curam in se suscepit, quosque nec patriæ, nec sanguinis conjunctione ullo modo attingebat, urgente charitate Chri-

Christi, plusquam paternis fraternisque officiis complecti & sublevare; proprium sibi munus assumpsit. Quin etiam quum se videret, nec ad omnes ubique in tribulatione constitutos, nec, ultra præfinitum sibi vitæ cursum, ad futuras ætates operam studiumque suum extendere posse: propagato in alios ejusdem spiritus sui fervore, iisque perenni charitatis nexu, & Religiosi Voti proposito obligatis, spiritualem, ac temporalem Infirmorum curam ipsis perpetuo commisit, & commandavit. Cujus quidem Beati Viri virtutes, quum ad illud perfectionis fastigium, quod humana ratio, & naturæ vires assequi nequeunt, Dei gratia pertigisse constiterit; ejusque Sanctitatem Omnipotens Deus, illustribus editis miraculis, in conspectu filiorum hominum magnificare dignatus fuerit; Nos eum merito ex hac veritatis Cathedra, de Venerabilium Fratrum Nostrorum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium, necnon Patriarcharum, Archiepiscoporum, & Episcoporum in Romana Curia frequenti numero congregatorum assensu & consilio, Ecclesiæ universæ colendum, & venerandum, populis invocandum, Fidelibus cunctis imitandum proponimus, & præsentium Literarum tenore denunciamus.

S. CAMILLI ortus, & adolescentia.

Natus est is Buclanici Theatinæ Diœcesis oppido in Marrucinis Anno Domini MDL., non sine futuræ Sanctitatis præsagiis, quum Mater, quæ ipsum provecta jam ætate conceperat, visa sibi in somnis fuerit Puerum peperisse, Crucem in pectore gestantem, & Chorum ducentem aliorum complurium Cruce similiter signatorum. Quibus tamen auspiciis minime respondit CAMILLI adolescentia, ab eo in vitiis, maximeque in affuso alearum lusu traducta, cum valetudinis, fortunarum, & famæ dispendio; ut etiam probrosa paupertate adactus, abjectissimis primum ministeriis a natalium suorum conditione alienissimis, in Nosocomio Incurabilium de Urbe, mox laboriosæ militiæ in Venetorum Castris, denique in Sipontino Fratrum Cappuccinorum Conventu famulatui se addicere compulsus fuerit; ubique inconstans, ubique sibi aliisque gravis: nunquam tamen a miserentis Dei longanimitate desertus, qui, & eum semper a profundiore abysso, a blasphemiarum scilicet impietate, aleatoribus adeo familiari, arcere dignatus fuerat: & tandem ostensurus in eum divitias misericordiæ suæ, excitavit ipsum aliquando a somno mortis, & in manu potenti & brachio extento a perditionis via ad salutis tramitem revocavit. Cum enim quadam die iter agens CAMILLUS, accepta quondam fastidiantibus auribus piarum exhortationum verba solus secum recoleret, & quasi ruminans animo volutaret; interiori luce subito perculsus, ac peccatorum suorum conscientia, divinorumque judiciorum timore perterrefactus, humi se prostravit; nec inde prius surrexit, quam anteactæ vitæ crimina vehementissimo doloris actu detestatus, de custodiendis in posterum justificationibus Domini immutabiliter constituerit. Ex eo tempore novus homo factus CAMILLUS, non modo ab omni vitiorum genere deinceps abstinuit, sed ad sublimiorem Christianæ perfectionis metam contendere cepit: S. Francisci habitum in Ordine Fratrum Cappuccinorum Siponti induit. Sed veteri ulcere, quod olim in tibia contraxerat, identidem recrudescente, bis a dolentibus Superioribus dolens dimissus, ab hac sibi carissima arctioris vitæ semita deflectere coactus est.

Ipsius ad Deum conversio, & sanctioris vitæ initium.

Romam reversus, vetus Hospitium suum, S. Jacobi scilicet Domum, Incurabilium nuncupatam repetiit, ac, Deo sic disponente, ejusdem bonorum administrationi præfectus fuit. Quo in munere quum se CAMILLUS non tam hominibus, quam Deo servire cogitaret, maxima sedulitate ac diligentia, Infirmorum necessitatibus sublevandis se totum dicavit. Sed quum ea in re non satis sibi obsecundare videret eos, qui temporali mercede conducti, in ipsius Nosocomii ministeriis adhibebantur, secum cogitare cepit quomodo ferventiores Operarios, præstantioribus propositis spiritualium maritorum præmiis, compararet. Communicavit consilium hac de re suum cum S. Philippo Nerio tunc in humanis agente, a cujus præcepti nutuque pendebat; quo approbante atque hortante, cum paucis primo ejusdem Nosocomii Ministris, mox cum ampliori piorum Fidelium numero, Sodalitatem quandam instituit Laicorum hominum, qui se Divinis obsequiis, & ægrotantium curæ, in ipsa primum S. Jacobi Domo, pro Dei amore & futuræ vitæ mercede, manciparunt, & contempta propriorum commodorum ratione, superatisque Divino præsidio invidorum calumniis, in instituto constanter perseverantes, brevi tempore extra prædictam quoque domum charitatem suam dilatarunt; cumque proprium sibi domicilium in Urbe constituissent, inde ad omnium pauperum ægrotantium levamen tam in Nosocomiis, quam in privatis Domibus accurrentes, incredibilem Urbi universæ utilitatem attulerunt. Hæc autem utilitas tunc major evasit, quum multis Ecclesiasticis Viris CAMILLO se se adjungentibus, ipsoque CAMILLO, de prædicti S. Philippi directoris sui consilio, post exacta in Scholis Collegii Romani, singulari humilitatis exemplo, Literarum studia, ad Sacrum Presbyteratus Ordinem promoto; spiritualis non minus quam temporalis vitæ subsidia ægrotis quibusqua præstare ceperunt. Ea re permotus sapientissimus Pontifex Sixtus Papa V. Prædecessor Noster, per suas Literas Apostolicas datas apud Sanctum Petrum sub Annulo Piscatoris die XVIII. Martii anni MDLXXXVI. hujusmodi Institutum, Omnipotentis Dei, atque ejus pauperum ægrotorum famulatui dicatum, ac voluntariæ paupertatis, castitatis, & obedientiæ proposito, nulla tamen voti sponsione, adstrictum, collaudans atque commendans, perpetuo approbavit & confirmavit sub denominatione *Congregationis Ministrantium Infirmis*, eidemque complura Indulta & Privilegia tam in spiritualibus, quam in temporalibus benigne concessit; inter quæ illud specialibus Literis die XXVI. Junii ejusdem anni datis indulsit, ut illius Sodales, pro habitus proprii distinctione, Crucem fulvi coloris ad latus dextrum vestium suarum assutam deferrent.

Societatem instituit Ministrantium Infirmis.

Quæ deinde plurimum aucta, a Sixto V. confirmatur, & privilegiis ditatur.

Sed quum hujusmodi Congregatio paucorum annorum decursu, CAMILLO præside & promotore, non solum fructuosior evaderet, sed & spectabilium Virorum numero aucta, ad ampliorem Domum S. Mariæ Magdalenæ de Urbe in Regione Columnæ translata fuisset, omniumque eidem adscriptorum jam sensus es-

set

ſet, ut ſub prudentiſſimis Legibus & Regulis ab eodem CAMILLO præſcriptis, ac ſolemni paupertatis, caſtitatis, & obedientiæ profeſſione, in perenni miniſterio ægrotantium, ne excepto quidem peſtiferæ contagionis caſu, Religioſam vitam degere optarent; exhibitis felicis recordationis Prædeceſſori pariter Noſtro Gregorio Papæ XIV. hujuſmodi Regulis, iiſque examinatis, & approbatis, placuit eidem Gregorio præfatam Congregationem in Ordinem Regularem erigere, ſub nomine, & nuncupatione *Clericorum Regularium Miniſtrantium Infirmis*, ejuſque Profeſſores in quibuſcumque locis tunc & deinceps commorantes, ſub immediata & ſpeciali ſua & Apoſtolicæ Sedis protectione perpetuo ſuſceptos, ampliſſimis gratiis & privilegiis de Apoſtolica liberalitate ditare; prout in ipſius Gregorii Prædeceſſoris Literis, datis apud Sanctum Marcum Anno Incarnationis Dominicæ MDXCI. Kalen. Octobris, plenius atque diſtinctius continetur.

Eadem in Congregationem Regularem erigitur a Gregorio XIV.

Ex hac nova charitatis ſchola, mirum quanta in omnium ordinum homines, tum corporum, tum animarum præcipue utilitas dimanavit. Non jam ægrotantes ad morborum ærumnas, ſolitudinis ac derelictionis mœrorem acceſſiſſe doluerunt: Non jam tranſactæ vitæ reatibus gravati imminentis mortis diſcrimen abſque peccatorum expiatione ſubire timuerunt: Non jam humani generis adverſarius miſeros mortales in extremis laborantes infeſta rabie circumſiſtens, eos a ſuſceptorum Sacramentorum robore imparatos, aut Fidelium exhortationum ſolatio & ſubſidio deſtitutos invenit. Redita Noſocomiis mundities, allevati Miniſtrorum labores, animarum Paſtores ubique adjuti, in anxietatibus, curis, & ſolicitudinibus ſublevati; ut minime ſit mirandum, tot hujus Inſtituti domos, & tunc modico tempors intervallo per Italiam univerſam, per Siciliam, aliaſque remotiores Provincias, & deinceps per Europæ totius Regiones, plaudentibus Civibus, Epiſcopis adnitentibus, erectas eſſe; in quibus, cum magno populorum fructu & emolumento, viget eximiæ charitatis ſpiritus per CAMILLUM in ipſius Filios, atque diſcipulos diffuſus & propagatus.

Ejus Congregationis diffuſio, & fructus.

Ipſe vero ſaluberrimi operis inſtitutor atque promotor, cum omnes, quas aliis tradiderat, Chriſtianæ perfectionis Leges exactiſſime implevit; tum eam præcipue, quæ plenitudo Legis eſt, dilectionem: Cujus profecto Nobis datum eſt, ex collectis de ipſius vita, & rebus geſtis certiſſimis monumentis, tam ſublimitatem, atque profundum, quam latitudinem, longitudinemque dignoſcere.

S. Camilli Fundatoris Virtutes.

Sublimis profecto charitas, quæ a Deo procedens, & in Deum ipſum ſe referens, creata omnia, quæ aliis inordinatæ cupiditatis fomenta eſſe ſolent, vel tanquam pietatis in Deum argumenta, vel tanquam occaſiones miſericordiæ in proximos exercendæ, unice intuebatur. Hinc, quum ex omnibus rebus, quæcumque ipſius ſenſibus obverſabantur, nova quotidie amandi laudandique Creatoris incitamenta ſumeret, novas charitatis flammas conciperet; in aſſiduos de Deo ſermones in flagrantiſſimos Divini Amoris actus, non ſine lacrymis, identidem erumpebat; tantoque cor ejus æſtuabat ardore, ut ſenſibilem aliquando lucem e vultu ſuo radiantem emitteret; & nihilominus ingemiſcens, quod ſe infinitæ bonitati pro merito diligendæ imparem agnoſceret, infinitas ſibi animas dari voluiſſet, quas in Dei amore totas impenderet. Hoc deſiderio incenſus, ad operoſa miniſteria proximis præſtanda eo ſpiritu accedebat, ut Omnipotenti Deo, quem in pauperibus intuebatur, obſequium aliquod pro viribus exhiberet; ab eaque cogitatione nunquam mentem animumque avertebat. Itaque Cœleſtem fere vitam in terris ducens, nonnunquam viſus eſt per mirabiles exſtaſes a ſenſibus omnino alienatus, totoque corpore in aera elevato ac ſuſpenſo, beatorum ſpirituum conſortio ſeſe miſcere: Unde & eorum ope ac præſidio, complura vitæ diſcrimina mirabiliter evaſit; & S. Philippi Nerii teſtimonio compertum eſt, Angelos ipſius Sociorum lateribus, dum Infirmis miniſtrarent, adſtantes apparuiſſe. Sed & aliis ſupernaturalibus donis a Deo cumulatus, ſpiritu prophetiæ, gratia curationum, & mirabili in naturæ leges imperio, adhuc vivens, innumera Cœleſtis ſavoris, quo fruebatur, argumenta dedit.

Pietas in Deum.

Ab ea tamen virtutum ſuarum, & ſupernorum chariſmatum ſublimitate oculos declinans CAMILLUS, eoſque in propriæ humilitatis profunditate libentius defigens, nec unquam oblivione captus purgationis veterum ſuorum delictorum, ſæpe ſe inter omnes peccatores peſſimum appellabat, ſeque indignum, qui inter homines viveret, ac deſtinatum æternis ignibus titionem intimo animi ſenſu profitebatur; ex quo ſane humilitatis fonte prodierunt aſſidua, quibus corpus affligebat, pœnitentiæ ac mortificationis exercitia; præcipue vero demiſſus ille mentis habitus, quo pauperibus & ægrotis, quos ſibi in Dominos adſciverat, in abjectis & laborioſis quibuſque officiis ſine requie miniſtrabat atque inſerviebat. Neque vero ob præclaram, Deoque, & hominibus acceptiſſimam Religionem a ſe fundatam, ſapientiſſime adminiſtratam, latiſſimeque propagatam, ullo modo efferebatur; quinimmo delatum ſibi forte Fundatoris nomen refugiens, ipſam quoque Ordinis Præfecturam, quam per XXVII. annos in omni patientia & ſolicitudine geſſerat, tandem, firmato jam ipſius ſtatu & regimine, humiliter a ſe abdicavit & ſponte dimiſit; ut ita, cum eo, a quo didicerat mitis eſſe & humilis corde, fratribus ſuis jam dicere poſſet: *Ego autem in medio veſtri ſum, tanquam qui miniſtrat*. Qua tamen ex re iidem novam utilitatem ſunt conſequuti; dum ab ipſo Ordinis moderatore, a quo ſapientiſſimas leges atque vivendi Regulas ad eum diem acceperant, deinceps etiam perfectæ ſubjectionis & obedientiæ formam, ipſius exempla intuentes, deſumere potuerunt.

Humilitatis, & pœnitentiæ ſtudium.

Sed jam videamus qua latitudine dilatatum ſit cor ejus, ut charitatis ſuæ fructus ad omnes proximos in tribulatione & anguſtia poſitos derivaret. Quo in genere non hic omnia recenſenda ducimus, quæ CAMILLUS aſſidue pro pauperibus ſuſtentandis, alendis, hoſpitio accipiendis, pro virginibus tuendis & collocandis, pro viduis ac pupillis defenſandis ſublevandiſque gerebat. Unum pro cunctis opus, quod ſibi ſuiſque Alumnis proprium & præcipuum ſumpſerat, ut ægrotantium animabus corporibuſque ſuccurreret, immenſam

Charitas erga proximos, maxime infirmos.

pro-

PONT. A. VI.

prope illius charitatis amplitudinem, satis demonstrat. Quis enim tota Urbe infirmabatur, cum quo commiserationis affectu non infirmaretur CAMILLUS? ad quem non accurreret, vel ac ipse præsens inserviendo & consolando usque ad extremum adesset, vel subrogatis Sociis desideratam opem afferret? Quem reperit inopia pressum, ægritudine prostratum, aut nimio mortis metu perterritum, cui non opportuna corporis animique subsidia contulerit, eumque in æternæ salutis fiduciam erexerit? Quem vitiis atque peccatis irretitum, vel Religionis mysteria & dogmata ignorantem, quin eum ad melioris vitæ propositum, ad Divinæ bonitatis sinum reducere studuerit, vel in doctrina Fidei, & in lege Domini erudierit? Quin etiam constat, aliquos Hæreticos in Urbe morbo correptos, CAMILLI charitate & comitate devinctos, ejusque instructionibus, atque hortationibus illustratos adjuvante Divina gratia, Ecclesiæ Catholicæ restitutos fuisse.

Quibus in rebus quum per omnes Urbis Regiones, ac domos magni ipsius fuerint, & quotidiani labores; tum vero in publicis Xenodochiis, & potissimum in Hospitali Domo Sancti Spiritus in Saxia, illius opera adeo assidua fuit, ut sibi cogitationum atque studiorum omnium scopum, ibi veluti perpetuam vitæ suæ sedem collocasse videretur. Ibi non solum Famuli, & Inservientes, sed ipsi quoque Præpositi viderunt eum in omnis officii ministerio sibimetipsis præeuntem, quæque inter plures dispertita sunt munera, eundem unum omnia amplectentem, ac mira sedulitate obeuntem. In eo habuerunt ægroti, quidquid homines fere ab amicis, propinquis, parentibus desiderare consueverunt. Nec major est amantissimæ Matris sollicitudo erga unicum languentem Filium, ea, quam CAMILLUS singulis quibusque ægrotantibus præstabat; eorum desideria prævertens, eorum solatium, commodum, munditiem, ac potissimum animæ expiationem, rectamque Sacramentorum perceptionem procurans; In eos vero peculiariter intentus, a quibus cæteri vel contagionis metu, vel morborum nausea & horrore refugiebant, eos ipse ulnis amplexari, fovere sinu, suisque vestibus tegere non recusabat. Ibi sæpe laboriosas noctes laboriosissimis diebus continuavit, nec ulcerati cruris, nec gravis herniæ incommodo & dolore detentus, nec cibi, nec somni, nec requietis memor, non semel ob extremam corporis defatigationem, spirituum deliquio captus, in terram semianimis corruit.

Grassante peste in Urbe, quid præstiterit Camillus.

Reliquum erat, ut præsenti experimento proposito, videretur, an CAMILLI charitas ad illum, quem cum Sociis professus fuerat, gradum revera pertingeret, ut nimirum ægrotis Fidelibus, quos etiam pestis incessisset, opem & ministerium præstaret. Et quidem quatuor vix annis post indultam novo Ordini Apostolicam confirmationem, invasit Urbem contagiosa lues, cum extrema Annonæ caritate conjuncta, ut duplici clade perculsa Civitas, funeribus, luctu, vastitate completa fuerit. Alios morbi vis, alios inopia & fames, plurimos desperatio & horror ad mortem ducebant: omnes vero metus, ac præsens vitæ periculum, ad salutem & securitatem alibi conquirendam, vel saltem discrimini non objiciendam adigebant. At vero CAMILLUS, propria incolumitate vitaque contempta, minime dubitavit cum suis Alumnis pro salute publica se devovere. Itaque visus est, non modo publicis omnibus Nosocomiis sine intermissione adesse, ac miseris ægrotantibus opera, consilio, exhortationibus opem ferre; verum etiam incredibili sollicitudine privatas quaslibet, Domos ingredi, quandoque etiam, si occlusæ essent fores, adhibitis scalis per fenestras penetrare; remotissima quæque loca, obscuras cryptas, immunda stabula anxie circumire; languentes, afflictos, inedia dejectos conquirere, atque omnes, quibuscumque poterat, subsidiis juvare, ac reficere; eorum plagas curare, tabem abstergere, sordes eluere, lectos purgare; præterea novum aperuit Xenodochium in ipsa Religionis suæ Domo; alterum in Regione Cælimontana ad Sanctum Sixtum; alterum quoque ad Clivum Capitolii in via Rhedarum nuncupata constituit; illucque ægrotos undique comportari curavit, complures etiam propriis sublatos humeris ipse detulit; per omnes denique Urbis vastissimæ Regiones alacer opera, voce, animo præsto fuit, ut non sine causa judicatum fuerit, clementissimum Dominum, qui etiam in ira sua misericordiæ recordatur, deliberato in Urbem flagello, opportunum levamen per CAMILLUM, ejusque propositi Sectatores opponere voluisse.

ANNO 1745.

Quid, exundante Flumine.

Ea tempestate sedata, ecce biennio post, novum calamitatis genus novam CAMILLO præbuit occasionem ardentissimæ charitatis suæ erga periclitantes proximos ostendendæ. Quum scilicet Tiberis aquarum copia plus nimio auctus, magnam Urbis partem inundasset, jamque adjacentes Sancti Spiritus Ædes invadens, inferiora ipsius cubicula occupasset, commotus tanto Infirmorum periculo CAMILLUS, in medias aquas prosiliens, cæpit ægrotos ipsos, eorumque grabatos humeris suis alio transferre, nec prius ab opere cessavit, quam immenso trium dierum labore in tuto omnia collocata conspexerit.

Quod si, veritatis æternæ testimonio, majorem hac dilectionem nemo habet, quam ut animam suam ponat quis pro amicis suis; quid ni heroicam agnoscamus fuisse charitatem CAMILLI, qui minime detrectavit pro pauperibus Christi vitam sæpe suam in manifestum discrimen adducere, nec unquam animam suam pretiosiorem fecit ea, cujus desiderio flagrabat, proximorum salute?

Quid aliis in Civitatibus & Oppidis.

Neque vero unius Romanæ Urbis ambitu se continuit ipsius dilectionis amplitudo, sed alias quoque Regiones ac Civitates complexa est, ad quas Instituti sui fructum, utilitatemque propagavit; Italiam vero universam fere benefaciendo peragravit, mirifica charitatis opera ubique exercens, omniumque necessitatibus opportune succurrens. Mediolanum grassante & Nolam Urbes pestifera contagione, quo tempore alii earum Urbium commercia omni ratione vitabant, quin etiam earum Cives alio evolare posse cupiebant, ultro ingressus est CAMILLUS, dilectionis ignem in sinu portans, atque utrobique admiranda illa virtutis exempla, quæ Roma olim conspexerat, pari omnium ordinum admiratione renovavit. Bucalanicum Patrium Oppidum ut audivit Annonæ difficultate graviter afflictum, illico Roma eo se contu-

contulit, suosque Cives impensis providentiæ & charitatis officiis, illustribus quoque impetratis a Deo prodigiis, mirifice recreavit.

Ipsius sancta mors.

Denique inextinctam charitatis suæ flammam usque ad exitum vitæ, usque ad metam præclari cursus feliciter perduxit; cumque diuturno triginta trium mensium languore, lentaque, & molesta febri probatus fuisset, prænunciatum sibi cœlitus mortis diem animo concupiscenti præstolando, nil aliud præter Dei & proximi dilectionem in corde & in ore habens, nil aliud Sociis, ac Discipulis suis commendans, tandem Ecclesiæ Sacramentis pie & religiose susceptis, die XIV. Julii Anno salutis MDCXIV., ætatis suæ LXV. ad regnum perfectæ charitatis migravit.

Nec dubitarunt quicumque ipsius laborum agnovere certamina, quin ipsi coronam justitiæ reddidisset justus Judex; qui etiam, editis potentiæ suæ signis, devota frequentis populi ad ejus funus confluentis officia sibi accepta esse monstravit. Cumque de hujusmodi Miraculis, ac potissimum de perspecta Servi Dei sanctitate, universalis fama, & constans hominum judicium esset, cito deventum est ad legitimorum Processuum constructionem, quibus Ordinaria primum, mox etiam Apostolica auctoritate confectis, eorumque validitate approbata, post maturum omnium examen iteratis vicibus resumptum, Nobismetipsis olim, pro munere Promotoris Fidei, quod gerebamus, minutissima quæque dubitationis capita proponentibus, tandem a felic. record. Prædecessore Nostro Benedicto Papa XIII., cum consilio Congregationis Sacrorum Rituum, judicatum est constare de CAMILLI Virtutibus in gradu heroico; ut patet ex decreto ab eo edito die XXIV. Julii anni MDCCXXVIII.

Heroicæ Camilli Virtutes solidæ approbantur.

Mox examinatis in eadem Congregatione Miraculis, quæ post CAMILLI obitum, ejusdemque intercessione evenisse dicebantur, hujusque examinis summa ad Nos ipsos in Petri Cathedra jam sedentes delata, post invocatam Divini luminis opem, ac reiteratam collectarum probationum considerationem, visum est Nobis duo potissimum ex novem propositis indubitanter approbanda esse; unum nimirum de enormi Polypo in naribus cujusdam Puellæ Viterbiensis suborto, & plures jam menses pervicaciter permanente, qui ex solo contactu fili subuculæ Servi Dei, penitus evanuit; Alterum de lethali morborum congerie, maligna scilicet febri, pulmonum & pleuræ inflammatione, gutturis etiam ulcere, quibus Catharina Dondula sexto jam mense uterum ferens, correpta, & ad extremum vitæ, Medicorum etiam judicio, deducta fuerat, sed omnia solo haustu aquæ, in qua comminutus fuerat pulvis e cubiculo Servi Dei collectus, illico depulsa fuerunt, itaut ægra non modo sanitatem, sed pristinas etiam vires momento temporis recuperaverit. Quæ quidem Miracula quum Nos Decreto edito die XXVI. Septembris Anni MDCCXLI. approbata publicaverimus, mox præfatæ Congregationis consilium audierimus super Beatificationis honoribus eidem Dei Servo tuto deferendis, die demum secunda Februarii Anni MDCCXLII. in Festivitate Purificationis Beatissimæ Virginis Mariæ, quo die olim CAMILLUS superni luminis radio illustratus, ad bonam frugem

Miracula pro Beatificatione approbata.

conversus fuisse perhibetur, aliud Decretum protulimus de ejusdem formali Beatificatione peragenda; cujus solemnia deinde in Basilica Principis Apostolorum de Urbe rite celebrata fuerunt vigore Literarum Nostrarum Apostolicarum die VII. ejusdem mensis, & anni, sub Annulo Piscatoris editarum.

Solemnis Beatificatio.

Indultam Beato Viro venerationem, ac summo Fidelium studio eidem exhibitam, nova subsequuta sunt Miracula, quæ manifestam Dei voluntatem de ipsius glorificatione in Terris augenda ostendere videbantur. Tribus itaque Episcopis, ad inquirendum super hujusmodi Miraculis, auctoritate Nostra Apostolica de more delegatis, cognitaque Processuum ab ipsis confectorum validitate, ex tribus Miraculis in prædicta Sacrorum Rituum Congregatione accuratissime discussis, audito, ut par erat, Peritorum judicio, novisque inquisitionibus super sanationum obtentarum perseverantia legitime peractis, duo potissimum, tamquam approbatione nostra digna, Nobis proposita fuerunt, quæ quum revera, privatis Nostris studiis adhibitis, & invocato lumine Spiritus Sancti, clarissima in luce posita esse judicaverimus, die prima Maji superioris anni MDCCXLV. Decreto Nostro approbavimus, & publicavimus.

Causa resumitur.

Primum est sanatio Luciæ Theresiæ Petti Puellæ ex Oppido Caprarolæ, quæ quum ab ipsa nativitate, ob pravam Thoracis structuram, magna respirandi difficultate laborasset, & procedentibus annis, ingravescente Asthmate, accedentibus purulentis, & sanguineis excretionibus, ac summa virium prostratione, externo quoque contracto gibbo, gravem sibi, aliisque vitam haud longe protrahere posse ostenderet; in maxima morborum hujusmodi intensione, quum, invocata Beati CAMILLI ope, a quam bibisset præfato pulveri admixtam, unius noctis spatio a morbis omnibus expedita, & perfecta valetudinis firmitate donata fuit.

Miracula pro Canonizatione approbata.

Alterum est instantanea sanatio Margaritæ Castelli duodeviginti annorum Puellæ ex Oppido Marini, quæ ob vitium sanguinis ab utero matris contractum, malignis pustulis sæpe afflicta, tandem earum numero in immensum aucto, itaut universum ipsius corpus unica crusta, sanie taboque manante, coopertum appareret, acuta quoque febri superveniente, omnique amissa motus, & sensuum facultate, jamjam expiratura judicabatur; quum subito imposita ipsi Imagine Beati CAMILLI, ac brevi prece ab ipsius Sorore & Matre emissa, velut a somno mortis excitata, perfecte convaluit; corpus repente detumuit, crustæ deciderunt, reliquit eam febris; itaut e lecto statim surgens, integerrimis viribus incedere & operari potuerit, neque deinceps inveteratæ hujusmodi affectionis incommoda amplius perpessa fuerit.

Consulta deinde fuit eadem Sacrorum Rituum Congregatio, an rebus, ita se habentibus, ad solemnem Beati CAMILLI Canonizationem tuto procedi posse censeret; omnibusque Venerabilibus Fratribus Nostris Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus eandem Congregationem constituentibus, nec non dilectis Filiis ejusdem Congregationis Consultoribus in partem affirmativam consentientibus, Nos deinde, matura ponderatione præmissa, ac

Decretum de tuto processu ad Canonizationem.

ter-

PONT. A. VI.

ferventibus Deo oblatis precibus, tandem anno superiore die XVII. Augusti, illius diei anniversaria, quo Inscrutabilis Divini consilii altitudo Nos immerentes ad Summi Pontificatus apicem evexit, publico Decreto edito, hujusmodi Congregationis sententiæ Nos quoque adhærere declaravimus.

Urgebant vero pro hujus Decreti implemento non solum communia Fidelium Populorum, ac in primis dilectæ Urbis Nostræ vota, sed & enixæ preces, ac supplicationes antedictæ Congregationis Clericorum Regularium Ministrantium Infirmis, quibus, & olim clar. memoriæ Philippus III., & Philipus IV. Hispaniarum Reges Catholici, plurimique Ecclesiastici, & Sæcularis Ordinis Proceres apud Prædecessores Nostros Romanos Pontifices suas preces adjunxerant, & suas nuper postulationes Nobis humiliter exhiberi mandaverant Carissimus in Christo Filius Noster Carolus utriusque Siciliæ Rex Illustris, ejusque Conjux Carissima in Christo Filia Nostra Maria Amalia utriusque pariter Siciliæ Regina Illustris, & cum aliis pluribus Antistitibus & Principibus, dilecti Filii Nobiles Viri Neapolitanæ Civitatis Electi. Quapropter communicato consilio cum universo Collegio Venerabilium Fratrum Nostrorum S. R. E. Cardinalium in Consistorio secreto die XVIII. elapsi mensis Aprilis coram Nobis habito, hisque similiter, audito a Nobismetipsis Causæ statu ac meritis, ad ulteriora, servatis servandis, progrediendum esse suadentibus; Nos demum, convocatis per Literas compluribus Venerabilibus Fratribus Archiepiscopis, & Episcopis per Ecclesias constitutis, eorum quoque suffragia, ut in tanti momenti judicio fieri consuevit & decet, audire deliberavimus.

Consistorium Secretum.

Itaque expositis primum in plenario publicoque prædictorum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium, Antistitum, omniumque Ordinum Romanæ Curiæ Consessu, per dilectum Filium Julium Cæsarem Fagnanum Nostræ Consistorialis Aulæ Advocatum, ejusdem Beati CAMILLI gestis, Virtutibus, & Miraculis, iisdemque præterea in summaria Relatione ex monumentis prædictæ Sacrorum Rituum Congregationis fideliter desumpta, una cum Actorum serie, prædictorum omnium judicio subjectis; die decima currentis Junii eosdem Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, & Patriarchas, Archiepiscopos, & Episcopos universos coram Nobis in Consistorio semipublico congregatos, adstantibus de more dilectis Filiis Sedis Apostolicæ Notariis, & Causarum Palatii Nostri Auditoribus, requisivimus, an ad solemnem ipsius Beati Canonizationem deveniri posse censerent; cumque omnes unanimi sensu id a Nobis præstandum esse suaderent, exhibitis quoque in scriptis per singulos suffragiis, quæ in Romanæ Ecclesiæ Tabularium inferri jussimus: Nos quidem tunc eos omnes hortati sumus, ut pro impetrando Nobis superni luminis adjutorio, suas Deo preces offerrent; mox generalia per Urbem jejunia indiximus, designatisque Ecclesiis cum Indulgentia ab omnibus Christifidelibus Nobiscum orantibus consequenda, iteratis etiam Sacrificiis, Deum Omnipotentem precati sumus, ut sedium suarum assistricem sapientiam ad illuminandas mentis Nostræ tenebras emittere dignaretur.

Consistorium Publicum:

Cardinalium, & Episcoporum sententiæ in Consistorio semipublico.

ANNO 1746.

Demum adveniente hac die Beatorum Apostolorum Petri & Pauli Martyrio consecrata, in splendidissimo Ecclesiæ Romanæ jubilo, præcedentibus cum prece omnibus Cleri Sæcularis & Regularis Ordinibus, & subsequentibus Aulæ Nostræ, & Curiæ Officialibus, atque Ministris, frequentissima Consacerdotum corona stipati, ad Sacram Beatissimi Apostolorum Principis memoriam in Vaticano, solemnis supplicationis ritu processimus: Ubi exhibitis Nobis iterum a dilecto Filio Nostro Joachimo Tituli Sanctorum Quatuor Coronatorum Presbytero Cardinali Portocarero nuncupato, prædictorum Supremorum Principum, & Procerum, Ecclesiarumque, & Congregationis Clericorum Regularium precibus & obsecrationibus, Dei nomine cum gemitibus invocato, ad laudem Sanctæ, & Individuæ Trinitatis, ad Triumphantis Ecclesiæ gloriam, & Militantis consolationem, atque præsidium, auctoritate Domini Nostri Jesu Christi, Sanctorum Apostolorum Petri & Pauli, ac Nostra, ac de congregatæ Fraternitatis, ut supra diximus, assensu & consilio, prædictum CAMILLUM DE LELLIS Diœcesis Theatinæ Sacerdotem, Fundatorem Congregationis Clericorum Regularium Ministrantium Infirmis, de cujus præcellenti Fide & charitate, cæterisque Virtutibus in gradu heroico, nec non de Miraculis ipsius intercessione a Deo patratis, plenissime constabat, & constat, Sanctum esse definiendo pronunciavimus, & pro Sancto ab omnibus habendum, atque colendum ediximus, in Nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti; omnibusque Christifidelibus, qui singulis annis die XIV. Julii vere pœnitentes, & confessi Ecclesiam Sanctæ Mariæ Magdalenæ de Urbe, Congregationis præfatæ Clericorum Regularium, in qua ipsius Sancti Corpus religiose asservatur, devote visitaverint, septem annos, & totidem quadragenas de injunctis eis, seu alias debitis pœnitentiis, eadem auctoritate in perpetuum misericorditer relaxavimus. Denique in obsequium Omnipotentis Dei decantato Laudis, & Confessionis Hymno, incruentam salutis Nostræ Hostiam ad Altare Confessionis Beatissimi Petri Apostoli in Spiritu humilitatis obtulimus, cum commemoratione etiam ipsius S. CAMILLI Confessoris, nec non Sanctorum Fidelis Martyris, Petri, & Josephi Confessorum, & Catharinæ Virginis, quos pariter Sanctorum Albo rite adscripsimus, omnibusque ibi præsentibus plenariam peccatorum Indulgentiam largiti fuimus.

Solemnis Canonizatio.

Indulgentiæ.

Exultet igitur Ecclesia Sancta Dei, & jucundetur in Domino, qui secundum promissiones suas, sanctitatis & dilectionis spiritum in ea conservat, & fovet. Excitentur Fideles ad præclara Sancti hujus persequenda vestigia, ut ipsius mereantur suffragiis adjuvari; qui quum in illo Regno Beatitudinis, in quod neque luctus, neque dolor ingreditur, non habeat, cui assueta misericordiæ suæ exhibeat officia, Nos hic in tantis angustiis, & calamitatibus constitutos, sua intercessione sublevare, & flagella Divinæ iracundiæ a Nobis lubens studebit avertere.

Ut autem præmissa omnia ad consolationem, & eruditionem Christianæ plebis ubique innotescant, Nos ea, præsentium Literarum Apostolicarum tenore, & auctoritate

Præsentium Literarum exemplis auctoritas tribuitur.

ANNO 1746. publicanda, atque ediceoda esse censuimus; mandantes, ut earumdem præsentium transumptis sive exemplis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillo personæ in Ecclesiastica dignitate coostitutæ muoitis, eadem prorsus fides ab omnibus habeatur, quæ ipsis præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel osteosæ.

Sanctio. Nulli ergn omnino hnminum liceat paginam banc nostræ definitionis, decreti, adscriptionis, mandati, statuti, relaxationis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignatinnem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Dat. Pontificatus Anno VI. die 29. Junii 1746. Datum Romæ apud Sanctum Petrum Aono Incarnationis Dominicæ MDCCXLVI., III. Kalendas Julii, Pontificatus Nostri Annn VI.

✠ Ego Benedictus Catholicæ Ecclesiæ Episcopus.

✠ *Ego T. Episcopus Ostien. & Veliternen. Card. Rufus Decanus, & S. R. E. Vice-Cancellarius.*

✠ *Ego A. Episcopus Portuensis Cardinalis S. Clementis S. R. E. Camerarius.*

✠ *Ego V. Episcopus Prænestinus Card. Petra, Major Pœnitentiarius.*

✠ *Ego P. A. Episcopus Albanen. Card. Carafa.*

✠

✠ *Ego V. Episcopus Sabinen. Card. Bichius.*

✠
✠
✠
✠
✠
✠

✠ *Ego Nicolaus Maria Tit. S. Petri ad Vincula Presbyter Card. Lercari.*

✠
✠
✠

✠ *Ego F. Tit. S. Mariæ Transtyberim Presbyter Card. Burghesius.*

✠ *Ego A. Tit. S. Stephani in Monte Cœlio Presbyter Card. Gentili.*

✠ *Ego Fr. J. A. Tit. SS. Sylvestri & Martini Presbyter Card. Guadagni.*

✠ *Ego T. Tit. S. Cæciliæ Presbyter Card. de Aquaviva.*

✠ *Ego D. Tit. Basilicæ SS. Duodecim Apostolorum Presbyter Card. Rivera.*

✠ *Ego J. B. Tit. S. Mariæ Angelorum Presbyter Card. Spinula.*

✠
✠
✠
✠

✠ *Ego R. Tit. S. Sabinæ Presbyter Card. de Ilcio.*

✠
✠

✠ *Ego D. Tit. S. Bernardi ad Thermas Presbyter Card. Passioneus.*

✠ *Ego S. Tit. S. Priscæ Presbyter Card. Valenti.*

✠

✠ *Ego J. F. Tituli SS. Quatuor Coronatorum Presbyter Card. Portocarrero.* PONT. A. VI.

✠ *Ego C. Tit. SS. Joannis & Pauli Presbyter Card. Paulutius.*

✠ *Ego R. Tit. S. Marcelli Presbyter Cardinalis de Hieronymis.*

✠ *Ego C. A. Tit. S. Mariæ de Pace Presbyter Card. Cavalchinus.*

✠
✠
✠
✠
✠
✠
✠

✠ *Ego F. Tit. S. Mariæ de Populo Presbyter Card. de Ricciis.*

✠ *Ego A. Tit. S. Sylvestri in Capite Presbyter Card. Rufus.*

✠ *Ego C. Tit. S. Mariæ de Ara-Cœli Presbyter Card. Calcagnini.*

✠ *Ego P. M. Tit. S. Agnetis extra muros Presbyter Card. de Montibus.*

✠ *Ego F. Tituli S. Matthæi in Merulana Presbyter Card. Tamburrini.*

✠ *Ego J. Tit. S. Crucis in Hierusalem Presbyter Card. Besozzi.*

✠
✠
✠
✠
✠
✠
✠

✠ *Ego Carolus S. Mariæ in Via lata Diaconus Card. de Marinis.*

✠ *Ego Alexander S. Mariæ ad Martyres Diaconus Card. Albanus.*

✠ *Ego Nerius S. Eustachii Diaconus Card. Corsinus.*

✠ *Ego Agabitus S. Agathæ Diaconus Cardinalis Mosca.*

✠
✠

✠ *Ego C. S. Mariæ in Porticu Diaconus Card. Sacripantes.*

✠ *Ego M. SS. Cosmæ & Damiani Diaconus Card. Bolognettus.*

✠ *Ego H. S. Angeli in Foro Piscium Diaconus Card. Columna.*

✠ *Ego P. S. Georgii in Velabro Diaconus Card. Columna.*

✠ *Ego A. S. Mariæ in Aquiro Diaconus Card. Tanari.*

✠ *Ego H. S. Adriani Diaconus Cardinalis Bardi.*

✠ *Ego D. SS. Viti & Modesti Diaconus Card. Ursinus.*

✠

D. C. Passinneus.
J. Dararius.
VISA DE CURIA.
I. C. Boschi.
J. B. Eugenius.
Loco ✠ Plumbi.

Registrata in Secretaria Brevium.

CA-

XIII.

CANONIZATIO

BEATI PETRI REGALATI Sacerdotis Professi Ordinis Minorum, Regularis Observantiæ inter Hispanos Restitutoris.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI.

Ad perpetuam rei memoriam.

Exordium. NEGOTIATORES Cœli, qui, fidelibus Redemptoris nostri promissionibus innixi, quæcumque Mundus appetit, quæ caro concupiscit, quæ Dæmon pollicetur, omnia relinquunt, ut Christum bajulantem sibi Crucem, per asperam angustamque viam prosequantur, non modo inæstimabilem bonæ negotiationis fructum in æternæ vitæ possessione percipiunt, sed etiam in terris centuplum, pro omnibus, quæ dimiserunt, utilissima commutatione lucrantur. Dum enim vitæ hujus oblectamentis, per mortificationis, & continentiæ studium renunciant, puris tranquillisque voluptatibus; de conscientiæ serenitate, ac Divini favoris suavitate, replentur; dum anxias Mundi divitias, Evangelicam paupertatem amplexi, a se abdicant, supernorum charismatum thesauris abunde ditantur; & pro vanis fluxisque honoribus, quos contemnunt, veram solidamque gloriam, non solum coram Angelis Dei, sed etiam coram hominibus adipiscuntur. Vidit hæc Cœlesti lumine edoctus BEATUS PETRUS REGALATUS, Ordinis Minorum Alumnus, ejusque disciplinæ, quam Sanctus Patriarcha Franciscus discipulis suis tradiderat, perfectissimus ipse Sectator, & in aliis quoque Restitutor. Gustavit, quam suave ac bonum esset, abnegatis sæcularibus desideriis, uni Deo adhærere; reliquit, quæ sua erant, ut Christum lucrifaceret. Verum in ipsis etiam voluntariæ paupertatis angustiis dilatatum est cor ejus, ut quarum rerum nec possessione, nec affectu tenebatur, in eas mirum sæpe jus & imperium, supra id quod naturæ leges ferunt, Deo concedente, exerceret. Nunc denique ad immensum Gloriæ pondus, qua in jamdudum in Cœlis potitur, non exiguus in Terria accessit honoris cumulus, decreto eidem cultu universæ per Orbem Ecclesiæ, cui Nos, licet indigni, Divina voluntate præsidentes, ipsum Beatum Virum, Christianarum Virtutum perfectione, & Miraculorum claritate illustrem, inter Sanctos Confessores a Nobis, cum consilio Venerabilium Fratrum Nostrorum S. R. E. Cardinalium, nec non Patriarcharum, Archiepiscoporum, & Episcoporum in Romana Curia frequenti numero congregatorum, rite ac solemniter adscriptum, religiosa veneratione prosequendum, & proficua devotione invocandum proponimus, ac præsentium Literarum tenore denunciamus.

S. Petri Regalati ortus, & initia. Vallisoleti, Nobili Hispaniæ Urbe natus est PETRUS Anno salutis MCCCXC., ex Nobilibus piisque parentibus, quorum disciplina, & exemplis eruditus, ac Divina præsertim gratia præventus, cœpit a puero ad Christianæ perfectionis leges vitam moresque suos componere, & conformare; quin etiam vix decimo ætatis anno transacto, domesticis familiaribus honoribusque contemptis, Franciscani Instituti habitum, ac professionem expetere. Restitit ab initio amantissima Mater, & piis Filii desideriis obsecundare triennio toto recusavit; verum is in sancto proposito firmiter perseverans, eumque præferens Matri, quem præferre jubemur, & animæ Nostræ, instando & obsecrando, tandem obtinuit, ut ad Religiosæ vitæ Tyrocinium, mox etiam ad solemnia emittenda Vota in patriæ Civitatis Cœnobio admitteretur. Ex eo tempore quum in suscepto perfectionis curriculo, per internæ humilitatis, externæque mortificationis studium, per assidua Orationis, & contemplationis exercitia, per solicitam puri cordis, & sensuum custodiam, novos semper progressus faceret, numquam respiciens retro, sed ad perfectiora, & sublimiora extendens se ipsum; ad illud brevi pervenit virtutis fastigium, ut & in omnibus religiosi Viri officiis toti Sodalitio exemplis suis præluceret, & sanctioris disciplinæ in Minorum Familia non nihil tunc temporis laxatæ in pristinum splendorem restituendæ, inspirante Deo, consilium caperet, eodemque adjuvante, ad effectum mire perduceret. — Ordinem Minorum ingreditur.

Etenim occasionem nactus, qua Vir pius, ac prudens Frater Petrus Villacretius ejusdem Ordinis Professor, potestate a Superioribus sibi facta, Hispaniæ Cœnobia peragrabat, ut ex iis, qui a subinducta libertate ad perfectiorem vivendi rationem transire cuperent, peculiarem veluti gregem conflaret, in quo pristina Franciscanæ Regulæ puritas, & austeritas reviviesceret, nihil cunctatus PETRUS se illi socium adjunxit, & in solitariam Domum prope Aquileriam Oxomensis Diœcesis Oppidum permissu Episcopi extructam, lubens cum eo secessit. Ibi in perpetuis pietatis, & pœnitentiæ exercitationibus ambo viventes, non solum Cœlestium gratiarum copiam, sed etiam hominum admirationem sibi conciliarunt; ut ea permoti quamplurimi, tum ex ipso Fratrum Minorum Ordine, tum e sæculari Clero, & e Populo, in eorum Societatem admitti certarint, eorumque disciplinæ se instituendos tradiderint. Quare cum nova Reformatorum Familia ad eum numerum aucta fuisset, ut jam Aquileriensibus Ædibus contineri minime posset, alterum ejusdem Instituti Cœnobium de Abroxo nuncupatum in Agro Tribulano ad Ripam Durii Fluminis construi, opus fuit. — Ejusque Reformationem cum Petro Villacretio promovet.

In horum Conventuum regimine, quoties nascentis Reformationis negotia Villacretium alio vocabant, PETRUS REGALATUS ipsius vices sustinere consuevit. Cum vero idem Villacretius, post obtenta a felicis recordationis Martino Papa V. Prædecessore Nostro, quem præsens adierat, quæcumque ad ipsius Reformationis firmitatem, atque dilatationem maxime optaverat, ex hac vita pie migrasset, communi Religiosorum Voto in ipsius locum suffectus est PETRUS, qui sicut eum viventem in prælaudati operis constitutione, & administratione, consilio suo, atque opera maxime juverat, ita deinceps non modo Aquileriense Cœnobium, in quo præcipuum fixit domicilium, sed Tribulanum etiam, quod modo per se ipsum, modo per Vicarios a se dele- — Reformatorum Cœnobia gubernat.

delegatos regebat, ad perfectioris disciplinæ normam sanctissime gubernavit.

Ipsius religiosæ virtutes.

Fuit in eo ad Socios, Subditosque in via Mandatorum Dei dirigendos, non solum eximius zelus, & assidua vigilantia, verum etiam in omni virtutum genere præclari exempli lux, & auctoritas. Quorum enim jejuniorum observantiam ad mentem Sancti Fundatoris in usum reduxerat, ea ipse & exacte servabat, & voluntariis abstinentiæ rigoribus cumulabat, quum nullum fere obsonii genus ad panem, & aquam plerumque adjiceret, &, præter dies Dominicos, nihil omnino ad vesperam sumeret; quinimmo totos sæpe dies absque ullo cibo transigeret in laboribus, aut orationibus, quarum etiam amore nonnunquam integras noctes insomnes ducebat, vel humi cubando, curabat, ut ne quid somni caperet, præter id, quod ineluctabilis naturæ necessitas postulabat. Duris præterea flagellis, asperrimis ciliciis corpus affligere, & in servitutem redigere non desinebat. Paupertatis vero adeo amator fuit, ut quæ præ cæteris attritæ, & laceræ vestes essent, eas ipse sibi deligeret, nec unquam fere sandaliis aliove calceamenti genere uteretur, sed nudis plerumque pedibus ad humilitatis, & pœnitentiæ exercitium, incederet.

Pietas in Deum.

Quare cum sibi, ac mundo crucifixus omnino esset, minime est mirandum, si totum cor ejus sibi vindicavit Cœlestium amor, cujus virtute fortiter tractus, et dulcedine suaviter illectus, ineffabilia Divinitatis attributa, & Redemptionis nostræ mysteria, præsentissimo animi sensu assidue contemplabatur, adeoque in piis meditationibus affectibusque inardebat, ut sæpe clarissimus lucis splendor ex ipsius corpore diffusus, non solum ad cubiculi ambitum, sed longe lateque supra Cœnobii tectum emicaret; cujus rei causa a finitimis cognita, *Domus Dei* nomen Cœnobio inditum fuit, quo etiam usque in præsentem diem appellatur. Ex frequentibus vero mentis excessibus, quibus ad interiora cum Deo colloquia admittebatur, quum Cœlestium virtutum formam in se referret, earum quoque exemplar aliorum animis imprimere vehementer optabat.

Charitas in Proximos.

Hinc ortum habuit zelus ille ardentissimus, quo ad animarum salutem opportunissimis rationibus procurandam accendebatur; neque solum Religiosos Viros curæ suæ peculiariter commendatos, exemplis præceptisque suis ad perfectionis culmen ducere satagebat; sed cæteris etiam omnibus opera, consilio, sermone, ac potissimum impensis misericordiæ, & charitatis officiis, tutissimam ad Cœlum viam commonstrare, & complanare curabat. Hic erat præcipuus ipsius scopus, & cum pauperes Christi ægritudine afflictos, eosque maxime, quos propter horrificam morborum speciem, aut contagionis periculum, ab aliis derelictos conspiciebat, per se ipse adjuvare, hospitio recipere, laboriosa curatione sublevare gestiebat; & cum, corrogata a divitioribus stipe, calamitosis omnibus opem ferre, potissimum vero Christifidelibus apud barbaros in captivitate detentis, libertatem impetrare studebat; cum demum inimicitias omnes, & simultates inter fideles componere omni studio nitebatur: ut scilicet peccata, & vitia eliminaret, pericula, occasionesque peccandi omnibus subtraheret, & Proximos a se adjutos, non sibi, sed Christo lucrifaceret, atque ad Divinæ Bonitatis amorem, ad Evangelicæ legis observantiam adduceret. Denique purgantium Defunctorum cruciatus pio commiserationis affectu respiciens, oblatis Deo precibus, Sacrificiis, jejuniis, aliisque voluntariis sui corporis castigationibus, prolatam ipsis æternæ Beatitudinis possessionem accelerare curabat.

Extrema vitæ, & obitus.

His aliisque virtutibus apud suos, exterosque clarus, Miraculorum quoque gratia, aliisque supernaturalibus donis illustris, cum ad sexagesimum sextum ætatis annum pervenisset, jamque prospiceret, haud procul esse depositionem Tabernaculi sui, de apto idoneoque Rectore gregi suo post se relinquendo solicitus, longum asperumque iter ingressus est, ut Lupum Salazarium antiqui Instituti cultorem, ac vindicem, ad id muneris suscipiendum suaderet. Ea re impetrata, quum Tribulanum Cœnobium in reditu visitasset, inde ad Aquileriense se contulit, ubi lethali morbo correptus, decubuit, exactoque inter acerbos cruciatus, atque languores integro Quadragesimæ cursu, tandem die sancto Paschæ Eucharistici Panis viatico munitus, & sequenti die ab Episcopo Palentiæ Oleo Sancto unctus in nomine Domini, quum dilectissimos Fratres ad severioris disciplinæ custodiam, ad paupertatis studium, ad imitationem Christi etiam, atque etiam hortatus esset, animam suam in manus Dei fidenter amanterque commendans, justorum somno obdormivit tertio Kalendas Aprilis Anno salutis MCCCCLVI.

Petri corpus, ut piis Fidelium turbis ad Cœnobium undique concurrentibus satisfieret, per aliquot dies inhumatum remansit; cumque nullas interim mortalitatis injurias pateretur, tandem in communi Fratrum Sepulchro conditum fuit; unde tamen post triginta sex annos translatum fuit ad prænobile loculamentum, quod ipsi clar. mem. Elisabetha Castellæ Regina ex alabastrite marmore extrui curavit.

Ibi & propter constans hominum judicium de Servi Dei sanctitate, & propter Miraculorum frequentiam, assidua venerationis & cultus obsequia a piis Fidelibus ipsi delata fuerunt.

Acta sub Urbano VIII.

Et sane de generali ipsius Sanctitatis, Virtutum, & Miraculorum fama, Testes sunt antiqui Processus auctoritate Ordinaria super eo confecti, qui cum ante hos centum viginti annos ad hanc Sanctam Sedem delati fuissent, & pro legitimo cultu eidem Servo Dei asserendo, Apostolicæ definitionis oracula, instantibus etiam Catholicis Hispaniarum Regibus, universoque Ordine Fratrum Minorum S. Francisci, vehementer expeterentur; visum est fel. recordat. Urbano Papæ VIII. Prædecessori Nostro, signata Chirographo suo Commissione, ad discutiendam in specie ipsius Beatificationis, & Canonizationis Causam, novorum Processuum constructionem demandare. Quibus deinde ad Urbem allatis, & trium antiquiorum tunc temporis Causarum Palatii Apostolici Auditorum examini subjectis, quum hi, pro sua integritate & prudentia, eorum validitatem & relevantiam plenissime approbantes, in luculenta Relatione eidem Urbano Prædecessori exhibita, tam præclaras Servi Dei virtutes in gradu heroico, quam illustria in

vita,

PONT. A. VI. vita, & post mortem ejus intercessione patrata Miracula, satis demonstrata esse censuisset; idem Urbanus Prædecessor ipsius Causæ judicium remisit Congregationi Sacrorum Rituum: Quæ post approbatam eorumdem Processuum validitatem, & examinis formam, quum decrevisset, una cum dubio de Regalati virtutibus, alterum quoque de Miraculis ipsius intercessione sequutis proponi, & expendi; quatuor infrascripta Miracula ad trutinam vocavit. Primum, quod olim in visitatione Conventuum Aquileriæ & Tribuli, quam Dei Servus pedes peragebat, intermedium spatium quadraginta millium passuum unius horæ intervallo confecisset. Alterum, quod quum collectas e communi Mensa reliquias aliquando deferret ad pauperes, ob idque a Vicario sibi occurrente objugaretur, quod supra modum in exteros se liberalem præberet, quumque ia nil aliud, quam flores deferre se asseverasset, flores revera in sacculo reperti sunt, quos neque anni tempus, neque Regionis natura suppeditare potuerant. Tertium, quod Durii Fluminis aquas, quoties increbuissent, & navicula deesset ad transfretandum, extento super eas pallio, non semel sicco pede transierit. Quartum denique, quod pauperi post ipsius obitum assueta eleemosyna præ Cœnobii foribus fraudato, eaque de re ad ipsius PETRI sepulcbrum conquerenti, exerto e sepulcbro brachio, panem porrexerit. Hisque admirabilibus sane prodigiis, quæ etiam a vetustissimis temporibus marmoreo Servi Dei sarcophago insculpta cernebantur, mature discussis & approbatis; peracto quoque virtutum examine; eadem Congregatio Decretum edidit die XVI. Novembris anni MDCXXX., quo tam Virtutes ejusdem Servi Dei, quam ipsa prædicta Miracula comprobata fuerunt.

Virtutum, & Miraculorum approbatio.

Quum vero paulo post, super hujusmodi judiciorum ordine & methodo, nova & consultissima ejusdem Urbani Papæ VIII. Decreta prodiissent, proindeque inducta fuisset necessitas ostendendi, quod iis paritum esset; antequam ad ulteriora in hac Causa procederetur, opus fuit planum facere, quod per centum annos, immo verius per duo fere sæcula ante eorumdem Decretorum editionem, publicus cultus ipsi Dei Servo præstitus fuerat. Quare post aliquot annorum silentium, percrebescentibus religiosis Catholicorum Principum & Populorum votis, instantibus quoque quamplurimis Episcopis, universoque prædicto Ordine Fratrum Minorum S. Francisci, Anno Domini MDCLXXV. a felic. record. Prædecessore pariter Nostro Clemente Papa X., de consilio præfatæ Congregationis Sacrorum Rituum, signata fuit Commissio pro reassumptione Causæ in statu & terminis, cum facultate in primis, & ante omnia conficiendi Processum particularem super paritione Decretis Urbani Papæ VIII. de non cultu editis, seu super casu ab eisdem excepto; & consequenter ab Episcopo Oxomensi, vigore Litterarum a prædicta Congregatione ipsi directarum, confectus fuit hujusmodi Processus, ac sententia rite prolata super Cultu eidem Beato Viro a centenario tempore, & ultra, publice exhibito, ac proinde de casu a præfatis Urbani VIII. Decretis excepto; Quam porro sententiam in prædicta Congregatione Sacrorum Rituum revisam, & approbatam, sanctæ memoriæ Prædecessor pariter Noster Innocentius Papa XI. Apostolica auctoritate confirmavit, & roboravit, Decreto edito die XVII. Augusti anni MDCLXXXIII.

Acta sub Urbano VIII.

Approbatio cultus.

ANNO 1746.

Itaque non solum ipsius Beati PETRI cultus impensioribus Fidelium studiis per totam Hispaniam aliasque Regiones frequentari cœpit, verum etiam subsequutis Apostolicæ Sedis Indultis magnopere auctus fuit: Concessa primum in ipsius honorem Officii Divini, ac Missarum celebratione per Ordinem Fratrum Minorum de Observantia, & per aliquas Hispaniæ Diœceses: Mox extenso per gradus hujusmodi Indulto ad universam Franciscanorum Familiam, & ad omnes Hispaniarum Civitates, atque Diœceses, cum Oratione etiam, & Lectionibus propriis, ab eadem Congregatione Sacrorum Rituum examinatis, & approbatis: Demum permissa ab eodem Innocentio Translatione Corporis ipsius B. PETRI ad novum, atque splendidius Sacellum, piorum sumptibus in ipsius honorem excitatum.

Ejusdem cultus amplificatio.

Quoniam vero, juxta Apostolicarum sanctionum Decreta, ad solemnem Beati Canonizationem minime procedi poterat, nisi demonstratum fuisset, nova, post indultam venerationem, miracula supervenisse; ideo quum delatum fuerit ad fel. record. Prædecessorem Nostrum Benedictum Papam XIII. nonnulla Miracula ab Omnipotenti Deo ad invocationem ejusdem Beati PETRI recens patrata fuisse, placuit ipsi Apostolica auctoritate necessarias facultates delegare Episcopis Oxmensi, & Palentino, ut, juxta instructiones iis transmittendas, super hujusmodi assertis Miraculis Testes examinarent, aliasque legitimas probationes colligerent. Hinc delatis ad Urbem Processibus ab iis confectis, eorumque validitate, nec non examinis forma, in Congregatione Sacrorum Rituum recognitis, & juxta ipsius Congregationis consilium, a fel. pariter record. Clemente Papa XII. Decessore Nostro approbatis; mox etiam alio Processu ejusdem Clementis auctoritate constructo super novissimo Miraculo, ut ferebatur, in Diœcesi Palentina edito, cujus pariter Processus validitas approbata fuit: De hujusmodi Miraculorum relevantia, secundum collectas probationes, a Dilecto Filio Magistro Ludovico de Valentibus Promotore Fidei diligenter excussas, actum primo fuit inter præfatæ Congregationis Consultores coram Dilecto Filio Nostro Antonio Xaverio Tituli S. Stephani in Monte Cœlio Presbytero S. R. E. Cardinali Gentili nuncupato, hujus Causæ Ponente a Nobis deputato. Deinde, novis animadversionibus ab eodem Fidei Promotore exaratis, iterum iidem Consultores coram universis Venerabilibus Fratribus Nostris S. R. E. Cardinalibus præfatæ Sacrorum Rituum Congregationi præpositis, in Quirinali Palatio Nostro congregatis, sententias suas dixerunt: Atque ita demum Causa plene discussa, & per novissimas prædicti Promotoris animadversiones accuratissime eribrata, ad Nostrum judicium delata fuit. Nos vero, omnibus gestorum probationibus examinatis, & tam facti, & juris allegationibus, quam Peritorum judiciis, & consultationibus perlectis; auditis etiam oretenus tum Causæ Postulatoribus, & Patronis, tum etiam præfato Promotore Fidei; Congregationem generalem prædictorum omnium tam Cardinalium, quam

Judicium super novis Miraculis institutum.

quam Consultorum die secunda Junii Anni MDCCXLIV. coram Nobis coegimus.

Et quamvis ex tam exquisita rerum omnium discussione, ex Consultorum suffragiis, quæ a Nobis antea in scriptis oblata perpendimus, quin etiam in Summarium redacta eidem Cardinalium Congregationi per Nosmetipsos exposuimus, ac denique ex consiliis prædictorum Venerabilium Fratrum Nostrorum in eadem Congregatione a Nobis auditis, jam satis omnia videri potuissent clarissima in luce collocata: Nihilominus, ut uberiorem Cœlestis luminis gratiam perseveranti oratione impetrare mereremur, Nostram adhuc sententiam proferre distulimus, usque ad diem Festum S. Bonaventuræ ejusdem Ordinis Fratrum Minorum Sancti Francisci; quo die, celebrata Missa in Ecclesia S. Mariæ Ara-Cœli nuncupata, solemni Decreto edito, duo infrascripta Miracula ipsius B. PETRI intercessione a Deo obtenta approbavimus, & publicavimus.

Miracula pro Canonizatione approbata.

Primum est de Cœco illuminato, Didaco nimirum Sacerdote, cognomento Plasentia, qui cum epileptico paroxismo correptus in domesticum focum prunis ardentibus refertum corruisset, eoque casu plenam ferventis aquæ ollam subvertisset, ustulata facie, crematis palpebris, & oculorum acie labefactata, omnem vivendi facultatem penitus amisit, nec eam quatuor circiter mensium spatio, pluribus etiam remediis adhibitis, ulla in parte recuperavit. Verum quod neque a natura, neque a Medicorum arte obtinere jam amplius sperabat, id ei ab Omnipotenti Deo mirabiliter concessum fuit per merita B. PETRI REGALATI, cujus Cucullum oculis suis admoveri curavit; dum ad illius Reliquiæ contactum, illico perfectissimum oculorum usum recepit, quem ad mortem usque haud imminutum retinuit.

Alterum recentius Miraculum experta fuit Birgitta Ortega in sanatione horrendi ulceris, quod ipsi ex prævio tumore, & interclusa sanie, in sinistra lumborum regione obortum, eum integumenta omnia, quibus renes continebantur, & duas quoque costas maligna corruptione depascendo absumpsisset, contracto demum callo, & acerbissimis doloribus cum febri accedentibus, jam prope erat, ut ipsam Mulieris vitam præcideret. Cum tamen illa ad BEATI sepulchrum adduci se postulasset, ibique ipsius opem apud Deum cum lacrymis implorasset, iter ingressa, ut domum rediret, sensit se repente sanatam, atque ulceris locum inspiciens, invenit amplissimam fistulam coaluisse, & cicatrice inducta, nullas alias morbi reliquias jam superesse. Quin etiam auctis sibi corporis viribus, optima deinceps usa est valetudine, dum vita fuit.

De tuto progressu ad Canonizationem.

His itaque duobus Miraculis cognitis, & approbatis, illud definiendum supererat, an res eo adducta videretur, ut ad solemnem Beati Canonizationem tuto procedi posset: Qua in re quum jampridem dubitatum fuisset, an obstaret Decretum a Nobis editum die XXIII. Aprilis Anni MDCCXLI., quo scilicet, inter alia, statuimus, in Causis Servorum Dei per viam Cultus immemorabilis, sive Indulti procedentibus, & in quibus virtutes ex Testibus dumtaxat de auditu, sive ex coævorum Scriptorum testimoniis probatæ fuissent, quum post approbationem Cultus immemorabilis, ad solemnem Canonizationem transitus fieri vellet, non duo solum, ut olim obtinuerat, sed quatuor in posterum Miracula rite probari debere: Hujusmodi dubitatio a Nobis sublata fuerat per aliud Decretum die secunda Augusti ejusdem anni prolatum, quo declaravimus, hanc Causam ab ea lege exceptam esse, & censeri debere; ob eam nimirum justissimam rationem, quod quum jam usque a temporibus Urbani Papæ VIII., ut supra diximus, una cum heroicis B. PETRI virtutibus, quatuor simul Miracula approbata fuerint, jure dici poterat prædicto generali Decreto Nostro antecedenter paritum fuisse, proindeque ad ipsius Beati Canonizationem, non quatuor, sed duo tantum Miracula approbanda superesse. Itaque prædicta quæstione proposita in Congregatione generali Sacrorum Rituum coram Nobis habita die XXII. Septembris Anni MDCCXLIV., unanimis omnium sensus fuit, ut ad solemnem B. PETRI Canonizationem servatis servandis quandocumque procedi posset: Nosque ipsi deinde solemne Decretum in eandem sententiam edidimus die VI. Octobris ejusdem Anni.

Cumque Charissimi in Christo Filii Nostri Philippus V., & Elisabetha ejus Conjux, Hispaniarum Reges Catholici, cum reliquis ipsorum Regiæ Familiæ Principibus, oblatas jam pridem a Prædecessoribus suis Apostolicæ Sedi preces & postulationes pro hujus B. Viri Canonizatione omni studio soverent, accederentque in eum finem complurium Venerabilium Fratrum Hispaniæ Antistitum, totiusque religiosissimi Ordinis Fratrum Minorum S. Francisci vota, & obsecrationes; Nos, ut in hoc gravissimo negotio juxta præscriptam servatamque a Prædecessoribus nostris agendi normam procederemus, universi primum Collegii Venerabilium Fratrum Nostrorum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium in Consistorio secreto VI. Idus Aprilis coram Nobis congregatorum sententiam, atque consilium exquisivimus. Quibus, post auditam a Nobis gestorum seriem, & Beati Viri præclara merita, ad legitimam Causæ hujus absolutionem unanimi voce Nos adhortantibus; non viciniores modo, sed etiam remotiores per Italiam Episcopos, & Archiepiscopos moneri curavimus, ut circiter Kalendas Junias, quibus commodum esset, ad Urbem sese conferrent; quo, & instantem Natalem diem Beatorum Apostolorum Petri & Pauli, veteri more, nobiscum una celebrarent, & Nobis de sæpedicti B. PETRI REGALATI, nec non BB. Fidelis a Sigmaringa Martyris, Camilli de Lellis, & Josephi a Leonissa Confessorum, & Catharinæ de Riceiis Virginis, solemni Canonizatione deliberantibus, consiliorum suorum suffragia, prout Spiritus Sanctus ipsis suggessisset, exponerent.

Consistorium Secretum.

Ut autem præclaræ ipsius B. PETRI virtutes, ejusque insignia Miracula, nec non adhibitæ cautiones in totius Causæ discussione, neminem laterent, indicto prius coram Nobis plenario consessu omnium Ecclesiasticorum Ordinum, & Collegiorum, ac Magistratuum Romanæ Curiæ, mandavimus a Dilecto Filio Joseph Ascevolino nostræ Consistorialis Aulæ Advocato de præmissis omnibus verba fieri; mox etiam exactam eorundem narrationem ex authenticis documentis religiose collectam, ac Typis impressam, omnibus suffragium laturis exhi-

Consistorium Publicum.

exhiberi curavimus. Demum convocatos in Consistorio semipublico die XI. currentis Junii universos Venerabiles Fratres Nostros S. R. E. Cardinales, nec non Patriarchas, Archiepiscopos, & Episcopos, qui jam frequentes undique in Urbem convenerant, conceptis verbis requisivimus, an ad ipsius B. PETRI Canonizationem deveniendum Nobis esse censerent. Ipsi vero summo aoimorum consensu, gravibusque rationibus, omnes in affirmativam Sententiam ire comperti sunt. Qua de re a Dilectis Filiis Apostolicæ Sedis Notariis ibi præsentibus publica Instrumenta confici, ac præter ea suffragiorum ipsorum exempla a singulis prædictis subscripta in Tabularium Ecclesiæ Romanæ inferri maodavimus.

Cardinalium, & Episcoporum suffragia in Consistorio semipublico.

Nos autem priusquam de summa rei definiendo pronunciaremus, ut, quid placitum esset coram Deo, ab ipso Patre luminum edoceri mereremur; indictis per Urbem jejuniis, designatisque Ecclesiis, cum Indulgeotia ab iis consequenda, qui Nobiscum Cœlestem opem implorarent, orationibus, & obsecrationibus instare non prætermisimus; donec hac die corruscante Sanctorum Apostolorum Petri & Pauli Natalitio dicata, magnam venerandæ solemnitatis lætitiam, novo Ecclesiæ gaudio, per definitivæ hujusmodi Sententiæ prolationem, cumulare decrevimus. Quare, præeuntibus supplicationis generalis ritu, omnibus primum Cleri Regularis Ordinibus, tum Ecclesiarum Collegiatarum, & Basilicarum, etiam Patriarchalium, Cleris atque Capitulis, nec non præfatæ Congregatioois Sacrorum Rituum Consultoribus, Nos ipsi demum cum Dilectis Filiis Aulæ Nostræ Officialibus, & Familiaribus, cum Schola Cantorum, cunctisque Romanæ Curiæ Prælatorum Collegiis, Presbyteris quoque Pœniteotiariis Sacerdotali veste indutis, deoique cum Venerabilibus Fratribus Episcopis, Archiepiscopis, & Patriarchis, qui ad octoginta fere adfuerunt, universoque Venerabilium Fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium Collegio, ex Apostolicis Ædibus prodeuntes, frequenti Procerum, & Magistratuum numero stipati, & subsequentibus Apostolicæ Sedis Notariis, ac Regularium Ordinum Generalibus Superioribus, ad Basilicam Beatissimi Apostolorum Principis in Vaticano, Cœlestis Sponsæ ornatu fulgentem, Nos læti contulimus; quo Nos vocabat, & ipsa memorabilis diei festivitas, & antiquissima Prædecessorum Nostrorum consuetudo, quibus solemne fuit præclaros hujuscemodi Sanctorum triumphos non alibi, quam apud memoriam ejusdem Beati Petri Apostoli, celebrare.

Solemnis Canonizationis.

Ibi quum Dilectus Filius Noster Joachimus Tituli Sanctorum Quatuor Coronatorum Presbyter Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalis Portocarrero nuncupatus, perorante Dilecto Filio Virgilio Montecatino Nostræ Consistorialis Aulæ Advocato, enixas, quas supra innuimus, supremorum Principum, Ecclesiarum, & Ordinum preces, atque postulationes, pro BEATI PETRI REGALATI, aliasque pro Beatorum Fidelis, Camilli, Joseph, & Catharinæ Canonizatione Nobis instanter repræsentasset; Nos quidem ad gravissimi Judicii definitionem, absque iterata Cœlestis auxilii invocatione, procedere non audentes, decantatis cum Venerabili Consacerdotum cœtu, &

Instantia.

devotissimo Populo Sanctorum Litaniis, Deum Optimum Maximum per omnium electorum suorum merita precati sumus, ut Sedium suarum assistricem sapientiam in cor nostrum immittere dignaretur. Cumque adhuc instantius pro exoptatæ Sententiæ prolatione ab eodem Cardinali Promotore urgeremur: Nos iterum in genua provoluti, Paraclitum Spiritum Sanctum Hymno, & Oratione solemni rogavimus, ut lucis suæ radium emittens, mentis nostræ tenebras discuteret, & trepidantem adhuc fragilitatem nostram virtutis suæ robore confirmaret. Denique ad reiteratas, & instantissimas præmissorum obsecrationes, quin potius ad manifesta universæ Catholicæ Ecclesiæ vota, ad maturas deliberationes rite præhabitas, & declaratum jampridem Ecclesiastici Senatus consilium respicientes, eaque auctoritate suffulti, quam Dominus Noster Jesus Christus Beatissimis Apostolis Petro, & Paulo, Nobisque, licet immerentibus, tribuit, in honorem Sanctæ, & Individuæ Trinitatis, Fidei Catholicæ exaltationem, & Christianæ Religionis augmentum, definitivo pronunciato Decreto, prædictum PETRUM REGALATUM Ordinis Minorum Sancti Francisci Sacerdotem expresse Professum, Regularis disciplinæ adsertorem, & vindicem, Christianarum virtutum præstantia, & Miraculorum gloria fulgentem, una cum supradictis Fideli, Camillo, Joseph, & Catharina, Sanctum esse declaravimus, & Sanctorum Catalogo adscripsimus; statuentes ipsius Petri memoriam inter Sanctos Confessores non Pontifices ab Ecclesia universali quotannis die XIII. Maji pia devotione recoli debere; in Nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti.

Decretum.

Mox decantato pro debita gratiarum actione consueto Laudis, & Confessionis Hymno, Nostrisque & Ecclesiæ precibus prædictorum Sanctorum interventioni commendatis, ad Aram Basilicæ Maximam supra Sacratissimam Confessionem Beati Petri Apostoli, incruentam Salutis Nostræ Hostiam oblaturi, reverenter accessimus. Porro post Evangelicam Lectionem a Diaconibus utraque lingua recitatam, continere labia Nostra non potuimus, quin in tam justa sanctaquæ lætitia, Sacerdotalibus vocibus ex abundantia gaudii Nostri erumpentibus, splendidissimam alloqueremur Venerabilium Fratrum, Dilectorumque Filiorum Coronam: ut quos devota Religio, & Apostolicæ Sedis reverentia, non ex Urbe modo, aut ex finitimis locis, sed ex longinquis etiam, & ultramarinis Regionibus, ad Sepulchra Apostolorum frequentes attraxerat, antiquis Beatorum Principum victoriis lætantes, & recenti Sanctorum triumpho plaudentes, ad eorum virtutes pro viribus imitandas, ad eorumdem Patrocinia studiose demerenda, atque in præsentibus potissimum calamitatibus, quibus Ecclesia Dei jamdiu conflictatur, enixe imploranda, Paterno affectu, & sermone accenderemus. Denique, concessa omnibus adstantibus plenaria peccatorum Indulgentia, his vero, qui singulis annis, prædicta die XIII. Maji, ejusdem SANCTI PETRI REGALATI exuvias, aliisque statutis diebus aliorum Sanctorum prædictorum Sepulchra devote visitaverint, septem annis, & totidem Quadragenis de injunctis eis, seu alias debitis pœnitentiis, auctoritate prædicta in perpetuum

Indulgentia.

ANNO 1746. relaxatis: Omnipotenti Deo vota nostra reddentes, Sacrosancta Mysteria, pro totius Mundi salute, pro Ecclesiæ pace, pro sanctæ Plebis incolumitate, solemni ritu peregimus.

Litteræ decernuntur. Quoniam vero post prolatam a Nobis, ut præfertur, hujusmodi Canonizationis, & Adscriptionis Sententiam, ab eodem Cardinali Promotore Nobis humiliter supplicatum fuit, ut super præmissis omnibus Apostolicas Litteras perpetuo valituras decernere, atque edere dignaremur; ideo Nos justissimæ petitioni annuentes, præsentium Litterarum tenore, atque ex certa scientia; & Apostolicæ auctoritatis Nostræ plenitudine, omnia & singula prædicta confirmamus, roboramus, atque iterum statuimus, decernimus, universæque Catholicæ

Eorumque exemplis fides tribuitur. Ecclesiæ denunciamus: Mandantes, ut earundem præsentium transumptis, sive exemplis etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillo Personæ in Ecclesiastica dignitate constitutæ munitis, eadem prorsus fides ab omnibus habeatur, quæ ipsis præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ.

Sanctio. Si quis vero paginam hanc Nostræ Definitionis, Decreti, Adscriptionis, Mandati, Statuti, Relaxationis, & Voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Dat. Pontificatus Anno VI. die 29. Junii 1745. Datum Romæ apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ MDCCXLVI., III. Kalendas Julii, Pontificatus Nostri Anno Sexto.

✠ Ego Benedictus Catholicæ Ecclesiæ Episcopus.

✠ *Ego T. Episcopus Ostien. & Veliternen. Card. Rufus Decanus, & S. R. E Vice-Cancellarius.*

✠ *Ego A. Episcopus Portuensis Cardinalis S. Clementis S. R. E. Camerarius.*

✠ *Ego V. Episcopus Prænestinus Card. Petra, Major Pœnitentiarius.*

✠ *Ego P. A. Episcopus Albanen. Card. Carafa.*

✠

✠ *Ego V. Episcopus Sabinen. Card. Bichius.*

✠

✠

✠

✠

✠

✠

✠ *Ego Nicolaus Maria Tit. S. Petri ad Vincula Presbyter Card. Lercari.*

✠

✠

✠

✠ *Ego F. Tit. S. Mariæ Transtyberim Presbyter Card. Burghesius.*

✠ *Ego A. T. S. Stephani in Monte Cœlio Presbyter Card. Gentili.*

✠ *Ego Fr. J. A. Tit. SS. Sylvestri & Martini Presbyter Card. Guadagni.*

✠ *Ego T. Tit. S. Cæciliæ Presbyter Card. de Aquaviva.*

✠ *Ego D. Tit. Basilicæ SS. Duodecim Apostolorum Presbyter Card. Rivera.* PONT. A.VI.

✠ *Ego J. B. Tit. S. Mariæ Angelorum Presbyter Card. Spinula.*

✠

✠

✠

✠

✠ *Ego R. Tit. S. Sabinæ Presbyter Card. de Ilcio.*

✠

✠

✠ *Ego D. Tit. S. Bernardi ad Thermas Presbyter Card. Passioneus.*

✠ *Ego S. Tit. S. Priscæ Presbyter Card. Valenti.*

✠

✠ *Ego J. F. Tituli SS. Quatuor Coronatorum Presbyter Card. Portocarrero.*

✠ *Ego C. Tit. SS. Joannis & Pauli Presbyter Card. Paulutius.*

✠

✠ *Ego C. A. Tit. S Mariæ de Pace Presbyter Card. Cavalchinus.*

✠

✠

✠

✠

✠

✠

✠

✠ *Ego F. Tit. S. Mariæ de Populo Presbyter Card. de Ricciis.*

✠ *Ego A. Tit. S. Sylvestri in Capite Presbyter Card. Rufus.*

✠

✠ *Ego P. M. Tit. S. Agnetis extra muros Presbyter Card. de Montibus.*

✠ *Ego F. Tituli S. Matthæi in Merulana Presbyter Card. Tamburrini.*

✠ *Ego D. J. Tit. S. Crucis in Hierusalem Presbyter Card. Besotius.*

✠

✠

✠

✠

✠

✠

✠

✠ *Ego Carolus S. Mariæ in Via lata Diaconus Card. de Marinis.*

✠ *Ego Alexander S. Mariæ ad Martyres Diaconus Card. Albanus.*

✠ *Ego Nerius S. Eustachii Diaconus Card. Corsinus.*

✠ *Ego Agabitus S. Agathæ Diaconus Cardinalis Mosca.*

✠

✠

✠ *Ego C. S. Mariæ in Porticu Diaconus Card. Sacripantes.*

✠ *Ego M. SS. Cosmæ & Damiani Diaconus Card. Bolognettus.*

✠ *Ego H. S. Angeli in Foro Piscium Diaconus Card. Columna.*

✠ *Ego P. S. Georgii in Velabro Diaconus Card. Columna.*

✠ *Ego A. S. Mariæ in Aquiro Diaconus Card. Tanari.*

✠ *Ego H. S. Adriani Diaconus Cardinalis Bardi.*

✠ Ego

Pont. A. VI. ✠ *Ego D. SS. Viti & Modeſti Diaconus Card. Urſinus.*

✠

D. Card. Paſſioneus.
J. Datarius.
Viſa de Curia
I. G. Boſchi.
J. B. Eugenius.
Loco ✠ Plumbi.

Regiſtrata in Secretaria Brevium.

XLV.

CANONIZATIO

Beati Josephi a Leonissa Sacerdotis Profeſſi Ordinis Minorum Sanƈti Franciſci Capuccinorum.

BENEDICTUS EPISCOPUS

Servus Servorum Dei.

Ad perpetuam rei memoriam.

Exordium. HUMANI generis Redemptor, Dei Filius, Sapientia Patris, ita mentes hominum, disjeƈta veteri, qua operiebantur, caligine, novo doƈtrinæ Cœleſtis ſplendore illuſtravit, ut ſimul ad ejus lumen duƈtumque ſequendum, maximis & pretioſis promiſſis languentia corda erexerit & excitaverit. Ita porro dum nos edocuit, abjeƈta de perituris divitiis ſolicitudine, Theſaurum non deficientem in Cœlo nobis parare, in eoque cogitationes & corda noſtra defigere; ſimul etiam certiſſimam hujuſmodi Theſauri adipiſcendi ſpem nobis oſtendit, in Dei & Patris noſtri benignitate fundatam, cui placuit, humilitati noſtræ Regnum æternum diſponere & deſtinare. Quod ſi terreni Regni, quantumvis caduci, faſtigium, vilioribus mercibus, aut parvo agello, luteiſve caſis, nemo non anteferret; ſi momentaneam obleƈtationis voluptatem nemo præ Imperii gloria, ampliſſimaque dominatione, non aſpernaretur; quis erit profeƈto, qui mundanas, quantivis pretii, opes, potentiam, honores, comparare audeat cum ineffabili Cœleſtis Regni beatitudine, quam Chriſtus Dominus puſillo Eleƈtorum ſuorum gregi promiſit? Cujus gloria non in opinione hominum, ſed in Divinæ Gloriæ communione ſita eſt; in qua bonum, quod poſſidetur, deſideriorum menſuram excedit; ubi denique in viſione ac fruitione Dei, atque in beata Sanƈtorum ſocietate, plena eſt felicitas, perpetua jucunditas, & ſecura tranquillitas.

Ad hanc Cœleſtis Regni promiſſionem advigilans, hunc veræ felicitatis fontem ſitiens Beatus Joseph a Leonissa, Religioſum Inſtitutum Fratrum Minorum Sanƈti Franciſci, quos Capuccinos appellant, plena voluntate, & conſtanti devotione profeſſus, deſertam a vitiis, inviam adverſariis poteſtatibus, & aridam a deliciis ſæcularibus terram incolere ſtatuit, ut tandem in ſanƈto apparere Deo mereretur, atque ad illius Beatitudinis & Gloriæ conſortium feliciter pervenire. Quam ſane præclaram mercedem ipſius ſanƈtæ converſationis, diuturnæ pœnitentiæ ſtrenuorumque laborum, quos pro Dei honore & proximorum ſalute ad mortem uſque toleravit, eidem Beato Viro in Cœleſti Patria a Deo retributam fuiſſe, eumque propterea inter Sanƈtos Confeſſores cum Chriſto regnantes ab Eccleſia univerſa colendum & venerandum eſſe inſpeƈtis heroicis ipſius virtutibus, nec non miraculis ejus interceſſione a Deo editis, apud Nos & Apoſtolicam Sedem rite probatis, cum conſilio & aſſenſu Venerabilium Fratrum Noſtrorum S. R. E. Cardinalium, & Patriarcharum, Archiepiſcoporum, & Epiſcoporum in Romana Curia congregatorum, deque attributæ Nobis poteſtatis plenitudine, nuper definiendo pronunciavimus, ac præſentium Literarum tenore edicimus, ſtatuimus, atque decernimus. Anno 1746.

Leoniſſæ Aprutii Oppido, ex Joanne de Deſideriis & Franciſca de Paulinis, in Spoletana Diœceſi, anno MDLVI. natus eſt Joseph, in Baptiſmate Euphraſius diƈtus, & primo quidem apud Parentes pie ac liberaliter educatus fuit; poſtea vero iis defunƈtis, Viterbii, ubi Patruus publice docebat, adoleſcentiæ ætatem caſte integreque tranſegit. Cum autem ſoli Deo perſeveranter adhærere ſtatuiſſet, oblatas ſibi a Patruo honeſtiſſimas nuptias, perpetuo virginitatis propoſito ſe obſtringens, conſtanti animo recuſavit; ſeque tandem ab omnibus mundi periculis, inſidiis, fallaciis, terroribus, in perfeƈtam Filiorum Dei libertatem vindicaturus, ad Religioſa Cappuccinorum Clauſtra apud Aſſiſium confugit, ubi, fruſtra obnitentibus conſanguineis, & minas etiam adhibentibus, quo eum a ſanƈto propoſito avocarent, arƈtiorem Sanƈti Franciſci Regulam profeſſus eſt. S. Joseph ortus & initia.

Quo autem mentis ardore ſuave Chriſti jugum Joseph amplexus eſſet, facile apparuit ex incredibili ſtudio, quo & ſtatim ad capeſſendum virtutum omnium culmen totus incubuit, & nunquam deinceps a ſuſcepto perfeƈtionis curſu deflexit. Religioſæ paupertatis & ſpiritu & reipſa eximius cultor, in ſumma rerum inopia, in qua hujuſmodi Inſtituti ſeƈtatores vitam degunt, complura invenit, quæ ſuis uſibus voluntarie detraheret. Joseph pauper ſpiritu.

Mitis animo & humilis corde, ſe totum, ſuaſque aƈtiones & voluntates, arbitrio Superiorum, quorum mandata aperto capite, & flexis genibus excipere ſolebat, penitus permiſit; ut quum ſine eorum juſſu cuicumque rei ineptum ſe eſſe duceret, eorum accedente nutu, difficilia quæque aggredi non dubitaret. Quum vero nihil de ſe ſuiſque viribus præſumeret, & ne ſuas quidem preces apud Deum quidquam valere putaret, aliorum orationibus aſſidue ſe commendabat: Denique in viliſſimis quibuſque exercendis miniſteriis, in ferendis contemptibus & ludibriis lætus & alacer, tunc ſolum triſtari videbatur, quum aut munus honorificum ſuſcipere cogeretur, aut meritæ ipſius virtuti laudes tribuerentur. Mitis & humilis.

At vero ſeipſum, pro abjeƈta, quam de ſe fovebat, opinione, ſic aſpere duriterque traƈtabat, ut difficile ſit alium reperire, qui noviſſimis hiſce ſæculis pœnitentiæ ac mortificationi magis addiƈtus fuerit. Quum enim perpetuum fere jejunium ſibi indixiſſet, non alio plerumque pane, quam duro ac mucido, non alio obſonio, quam putridis ac ſemiuſtis leguminibus, aut crudis oleribus, non alio potu, quam corruptis aquis, aut vino cineribus conſperſo vitam ſuſtentabat; & nihilominus Pœnitentia deditus.

crucifigendæ carnis suæ cupidior in dies, inusitatis flagellorum generibus suas in se ipsum manus armabat, quibus corpus suum acerrime dilaniaret; & quia non semper id ipsi licitum erat, horrida cilicia, ferreas catenas, ferreos circulos, ferream loricam, ad continuum sui cruciatum adhibebat: Et tamen hilari fronte, ac læto vultu Apostolicæ prædicationis ministerium adimplens, tanto spiritus fervore afflicta membra regebat, ut nec æstus, nec frigora, nec soles, nec imbres, nec famem, nec sitim, neque labores sentire videretur; dummodo aliquod faceret animarum lucrum, ac Dei cultum & gloriam propagaret.

Justitiæ cupidus & divini cultus amplificator.

Justitiam enim esuriens & sitiens, nec de propria solum perfectione solicitus, sed ad aliorum quoque salutem procurandam ardentissimo studio intentus, quum prædicandi & evangelizandi munus ex obedientia gereret, incredibili labore ac zelo, nec minore animarum fructu, toto vitæ suæ cursu illud obivit. Frequens illi erat uno eodemque die pluries diversis populis, diversis argumentis, diversis in locis sacras conciones habere: nec tamen ideo restincta ardoris sui flamma, gaudebat privatis exhortationibus homines a vitiis avocare, ad virtutem inflammare, pueros & rudes Fidei elementia, Christianaque doctrina imbuere. Quin etiam ad Infidelium terras, ad ipsam Mahumetanæ impietatis arcem quum accessisset, non modo Fidelibus in Babylonis captivitate degentibus opportuna attulit conservandæ Religioni præsidia, sed plures Infideles ad Christianæ veritatis lucem quum adduxisset, exterminandæ impietatis cupidissimus, non dubitavit ipsum Imperii Tyrannum in Palatii sui penetralibus intrepida charitate adoriri, ut ei Evangelium Christi annunciaret. Quod sane magnanimum facinus, quum inscrutabili Dei judicio in irritum cessisset, regressus JOSEPH in Italiam, reliquum vitæ spatium in Dominicæ Vineæ cultura, per Aprutii potissimum, & Umbriæ Provincias impendit.

Misericors in pauperes.

In eas porro geminum Doctrinæ & Misericordiæ suæ thesaurum effudit; & sicuti, impositum sibi Apostolicum ministerium adimplens, pro æterna animarum salute utilissime semper adlaboravit; ita ad sublevandos omnes in hujus vitæ angustiis & afflictionibus constitutos, admirabilis charitatis opera indesinenter exercuit. Quos enim ad Cœlestis beatitudinis sedem veluti manuducere conabatur, eos in mundi hujus calamitatibus oppressos jacere, quantum in ipso erat, minime patiebatur. Itaque notum est, quod pauperes omnes ad se confugientes, immo verius studiosissime a se conquisitos, omni ratione juvabat, quod iis non solum mensæ reliquias, sed ipsum paratum sibi cibum, atque etiam labores manuum suarum largiebatur; quod ægrotos quoslibet invisere, eosque piis hortationibus assiduisque officiis ac ministeriis reficere nunquam prætermittebat; quod carceribus inclusos solari, pascere, atque iis, vel judicium clementiam, vel creditorum benignitatem conciliare curabat: Sed extant ad hunc usque diem eximiæ ipsius charitatis perennia monumenta in publicis Hospitiis, pro infirmorum, aut peregrinorum perfugio, in Montibus Pietatis pro pauperum subsidio, per earum Regionum Civitates & Oppida, ipso potissimum hortante, promovente, accurante, erectis, dotatis, instructis.

Orationi, ac divinarum contemplationi deditus.

Cum autem in assiduis hujusmodi prædicationis & beneficentiæ operibus immensi essent ipsius labores, æquum profecto erat, ut congruam vicissim corpori animoque suo quietem & relaxationem non invideret. Hanc Joseph in religiosa Divinarum precum recitatione, ac potissimum in solitaria oratione, atque in rerum Cœlestium meditatione capiebat; quarum amore, integras sæpe noctes ante Crucifixi Domini sui effigiem insomnes ducebat; atque in ejus bonitatis sinu acquiescens, in immensæ illius charitatis profundum se immergens, ipsi suam, ipsi Ecclesiæ causam, ipsi laborum suorum fructum impense amanterque commendabat. Ad quem porro divinæ amicitiæ gradum JOSEPH evectus fuerit, tum conjicere licet ex singularibus donis, quibus glorificavit eum Deus in conspectu hominum; ut nimirum secreta cordium introspiceret, absentia, tanquam videns enunciaret, futura prædiceret, naturæ atque elementis mirabiliter imperaret. Quis autem valeat enarrare beatas illas communicationes ac spirituales delicias, quibus Omnipotens Deus fidelem Servum suum cumulare solebat? Satis hæc manifeste apparebant ex frequentibus adspirationibus, affectibusque ardentissimis, quibus, in mediis etiam ministerii sui occupationibus, prægustatæ suavitatis memor, totus in Deum ferebatur; satis intimam illius animæ unionem cum Deo testabatur imperturbabilis illa pax, quam secum & cum proximo in omni rerum vicissitudine constanter servabat.

Pacificus.

Hanc pacem, quam Salvator Noster, sua morte nobis acquisitam, exemplis præceptisque suis commendatam, veluti paternam hæreditatem discipulis suis reliquit, hanc JOSEPH in omnium Fidelium cordibus sedulo plantare curavit, in eaque potissimum evangelizanda prosperos atque mirabiles successus obtinuit. Ardebant eo sæculo inter finitimas prædictarum Regionum Civitates inimicitiæ, inter Familias discordiæ & simultates, inter plerosque Cives dissensiones & odia; indeque tumultus & rixæ, frequentesque cædes & homicidia, cum populorum excidio, Deique offensa, in dies oriebantur. Hanc ergo veluti furentium leonum silvam ingressus JOSEPH, succinctus pectora baltheo charitatis, & calceatus pedes in præparatione Evangelii pacis, fidei scutum, galeamque salutis assumens, & gladio spiritus, quod est Verbum Dei, instructus; tumentes undique iras compressit, odia restinxit, atque efferata dudum corda Christianæ pacis suavitate demulsit; ut nova prorsus Religionis facies, novi populorum mores brevi tempore apparuerint; ipsi vero tanquam restitutori pacis, & fundatori publicæ quietis, maxima apud homines parta gloria, majus autem præmium, pacificis a Deo promissum, in Cœlis assertum fuerit.

Adversa patitur propter fidem, & justitiam.

Verum quo majorem adipiscendi Cœlorum Regni securitatem Servo suo faceret Deus, permisit eum in tentationes varias incidere; gravissimasque persecutiones pro justitia perpeti; ut ipsius virtus per tribulationum ignem probata inveniretur in laudem & gloriam in die Domini Nostri Jesu Christi: Nam præter immane supplicium, eidem Constantinopoli ab Infidelibus irrogatum, quum intra Palatii septa deprehensum, quo ad annunciandum Christi fidem penetraverat, sublimi e

trabe

trabe ferreis uncis suspenderunt, atque igne fumoque supposito pene suffocarunt; innumeras etiam ab improbis Christianis injurias atque molestias sæpe sustinuit, dum pro suscepto sanctæ prædicationis officio, hominum vitia viriliter oppugnans, atque ita perviciacium offensionem incurrens, verberibus sæpe, & colaphis, & contumeliis impetitus, aliquando etiam in vitæ discrimen adductus fuit. Quæ tamen omnia, quum nec ipsius mansuetudinem neque constantiam loco demovere valuerint, totidam JOSEPHO gradus facta sunt ad cœlestem triumpbum, quem ipsi tandem a justo Judice tributum fuisse non est dubitandum.

Ipsius sancta mors, miraculis illustrata.

Id enim evincit ipsius pretiosa mors, quam apud oppidum Amatricis Reatinæ Diœcesis, post diuturnam infirmitatem in pietatis, & patientiæ exercitationibus transactam, anno ætatis suæ quinquagesimo septimo, ab Incarnatione Domini MDCXII, placide objit in osculo Domini; & manifeste ostendunt illustria signa atque miracula, quæ ab Omnipotenti Deo, tum sæpe JOSEPHO vivente, tum etiam in ipsa ejus morte, & post illam, edita fuerunt; inter quæ id sane mirabile fuit, quod defuncti corpus assidua maceratione, ac morbi vi antea squallidum, inusitata coloris & speciei venustate repente florere, & suavissimum odorem exbalare cœpit; intima vero ipsius viscera, medico cultro dissecta, nulla imbuta fœce, sed lacteo quodam humore tota redundare reperta sunt. Innumeras vero gratias, ad JOSEPHI invocationem a Deo se obtinuisse testati sunt Fideles, qui ad ipsius funus undique frequentes convenerunt, propter conceptam de ipsius sanctitate opinionem; qua etiam impellente, JOSEPHI Cives, post aliquot annos, pium illud facinus audacter perpetrarunt, ut nocte quadam, occasione data, ad Amatricis oppidum accedentes, venerandum ipsius corpus asportarent, & Leonissam deferrent; firma spe ducti, magnum sibi adversus ingruentes calamitates in illius possessione, ac Servi Dei patrocinio præsidium fore.

Series actorum in causa ipsius Beatificationis.

Cumque ad legitimum instruendum judicium de ipsius Beatificatione & Canonizatione, nihil deesset eorum, quæ per Sacrorum Canonum & Constitutionum Apostolicarum Decreta requiruntur; nonnulli primum Processus a Locorum Ordinariis constructi, mox etiam alii Apostolica Auctoritate confecti fuerunt, ex quibus desumptæ sunt tum Virtutum Theologalium & Cardinalium, iisque adnexarum, quæ in JOSEPHO emicuerunt, tum etiam Miraculorum, ejus intercessione a Deo editorum, plenissimæ probationes; quibus per Dilectos Filios Consultores Congregationis Sacrorum Rituum, deinde per Ven. Fratres Nostros S. R. E. Cardinales eidem Congregationi præpositos, mature & ex ordine discussis, sanctæ memoriæ Prædecessor Noster Clemens Papa XII. auditis eorum consiliis, die xv. Julii Anni MDCCXXXIV. definivit; *Constare de* JOSEPHI *Virtutibus in gradu heroico*; ac similiter triennio post, die nempe VIII. Junii Anni MDCCXXXVII. de duobus Miraculis constare decrevit; nimirum de puero, qui a nativitate palpebras inter se adeo junctas babebat, ut lucis usura ipsi perpetuo interclusa judicaretur; implorata vero super eum JOSEPHI ope, oculos statim aperuit, perfectumque visionis sensum deinceps obtinuit: deque Josepho Novello, qui quum gravissimo vulnere in genu sauciatus fuisset, invocato Servi Dei nomine momento temporis sanatus fuit. Et consequenter, de ipsius pariter Congregationis consilio, idem Prædecessor ad publicum cultum JOSEPHO indulgendum progressus est: Qua de re expeditis Apostolicis Litteris die XIX. ejusdem mensis & anni, ejus Beatificationis Solemnia in Basilica Lateranensi celebrata fuerunt, aliaque religiosi cultus obsequia, ad formam Indultorum in iisdem Litteris contentorum, ipsius B. Viri memoriæ summo Fidelium studio fuerunt exhibita.

Approbantur ipsius heroicæ virtutes.

Item miracula hic enunciata.

Beatificatio.

Causa reassumitur.

Altero autem biennio vix elapso, quum eidem Clementi Prædecessori pro parte Ministri Generalis Ordinis Minorum S. Francisci Cappuccinorum, totius Religionis suæ nomine, expositum fuisset, ipsius B. Viri Sanctitatem novis atque frequentibus Miraculis a Deo illustrari, communibusque Populorum Votis, atque etiam postulationibus clar. mem. Caroli VI. Hispaniarum Catholici & Romanorum Regis in Imperatorem electi, nec non Carissimorum in Christo Filiorum Nostrorum Magnæ Brittaniæ, Poloniæ, atque Sardiniæ Regum, aliorumque supremorum Principum & Magnatum, compluriium præterea S. R. E. Cardinalium, Antistitum, Ecclesiarum, atque Universitatum, expeti, ut de solemni ejusdem Beati Canonizatione, juxta Ritum & praxim Sanctæ Romanæ Ecclesiæ tandem ageretur; placuit eidem Prædecessori, præsata Congregatione approbante, pro hujusmodi Causæ reassumptione Commissionem signare, & compilationem novorum Processuum, super indicatis Miraculis post indultam JOSEPHO venerationem sequutis, auctoritate Apostolica, nonnullis Episcopis de more delegare.

Nova miracula examinantur & approbantur.

Quorum Processuum validitate approbata, Nobis jam Dei voluntate in Petri Cathedra sedentibus, sex potissimum Miracula in præsata Sacrorum Rituum Congregatione iteratis vicibus rite discussa fuerunt; de quibus, postquam Nos ipsi suffragia Consultorum perlegimus, & Cardinalium prædictorum consilia audivimus in Congregatione Generali coram Nobis habita die XXII. Septembris Anni MDCCXLIV., nihil Nos quidem tunc pronunciavimus, sed invocato sæpius Divini luminis adjutorio, novisque diligentiis jussu Nostro peractis, ut quædam tollerentur difficultates in animo Nostro subortæ, dum interim privatis studiis rem totam ad summum judicii rigorem exigeremus, demum die prima Maji Anni MDCCXLV., in Festo Sanctorum Apostolorum Jacobi & Philippi, celebrata Missa in Basilica Lateranensi, publico Decreto edito, infrascripta duo Miracula tertii generis omni ex parte probata esse declaravimus.

Miraculum I.

Primum est consolidatio crurium & femorum pueri Josephi Dionysii, qui inferiora hujusmodi membra adeo debilia & flaccida ab utero Matris attulerat, ut iis nullo modo corpus sustentare posset; quin immo quum eorum membrorum carnes, linteoli ritu, quaquaversum complicarentur, ossibus ea carere omnino putabantur: Hunc Mater biennii jam ætate nil proficientem, ad Aram adduxit, sub qua BEATI JOSEPHI corpus requiescit; cumque Omnipotentem Deum pro deplorata filii sanitate per ipsius Beati merita cum lacrymis exorasset, exaudita est oratio ejus, ita ut puerum inde pedibus suis incedentem domum reduxerit.

Miraculum II.

Alterum est sanatio Antoniæ Moreliæ, cui congesta tabes in sinistra thoracis regione inte-

riora viſcera adeo infecerat, ut licet Chirurgi manu externus tumori hiatus apertus fuerit, attamen non ex eo ſolum, ſed ſæpe etiam ex ægrotantis ore, ſanies mixta ſanguine alternatim fluere perrexerit; aſſiduuſque dolor eum tuſſi, & febri, hecticam Mulierem biennio toto afflictam detinuerit; vulnus autem contracto callo, in fiſtulam degeneravarit, ex qua ſpiritus per reſpirationem pectore exceptus adeo libere permeabat, ut aliquando candelæ flammam extingueret. In hoc deſperato valetudinis ſtatu, quum oleo ex lampade ante corpus BEATI JOSEPHI ardente fiſtulæ labia innuncta fuiſſent; unins noctis ſpatio fiſtula coaluit, abſceſſit febris, & dolor, tuſſis ceſſavit, color, vireſque redierunt, atque integra, & perſeverans valetudo Mulieri eſt reſtituta.

Decretum de tuto progreſſu ad Canonizationem.

His igitur probatis, quum in præfata Sacrorum Rituum Congregatione coram Nobis coacta die III. Auguſti ejuſdem Anni MDCCXLV., propoſita fuerit quæſtio, an tuto procedi poſſet ad ſolemnem BEATI JOSEPHI Canonizationem, nemini dubium fuit, quin juxta praxim Apoſtolicæ Sedis, & Prædeceſſorum Noſtrorum Decreta, omnia jam ad hujuſmodi effectum abunde ſuppeterent; Noſque ipſi demum die XVII. ejuſdem menſis & anni, in anniverſario aſſumptionis Noſtræ, ſolemne Decretum edidimus de eadem Canonizatione, ſervatis ſervandis, quandocumque peragenda.

Conſiſtorium ſecretum.

Pro cujus decreti executione quum prædictorum ſupremorum Principum, & Antiſtitum, ac Populorum vota, demiſſæque Ordinis prædicti Fratrum Minorum Cappuccinorum preces, Nos urgere non deſiſterent; Tandem communicato conſilio eum univerſo Collegio Ven. Fratrum Noſtrorum S. R. E. Cardinalium in Conſiſtorio ſecreto die XVIII. elapſi menſis Aprilis coram Nobis congregatorum eorumque aſſenſu accepto; complures Ven. Fratres Archiepiſcopos & Epiſcopos ex tota ferme Italia ad graviſſimum conſilium advocavimus; eorumque judicio totam hujus cauſæ ſeriem, atque omnia, quæ de virtutibus & miraculis BEATI JOSEPHI probata fuerant, tum oretenus in Conſiſtnrio publico coram Nobis habito, in quo Dilectus Filius Pbilippus Maria Pirellius Aulæ Noſtræ Conſiſtorialis Advocatus ipſius Beati Cauſam peroravit, tum etiam in ſcriptis exponi mandavimus; tradita nampe ſingulis diſtincta præmiſſorum omnium relatione, ex authenticis monumentis præfatæ Congregationis Sacrorum Rituum religioſe deſumpta.

Conſiſtorium publicum.

Quibus præmiſſis, aliud Conſiſtorium die XIII. labentis menſis Junii coegimus, in quo, præter Ven. Fratres Noſtros S. R. E. Cardinales, prædictos quoque Patriarchas, Archiepiſcopos, & Epiſcopos in Romana Curia præſentes ſedere juſſimus, atque adſtantibus Apoſtolicæ Sedis Notariis, & duobus antiquioribus Cauſarum Palatii Noſtri Auditoribus, ſuper expetita BEATI JOSEPHI prædicti Canonizatione ſententias dicere. Cumque omnes ad unum pro ſuprema ipſius Beati glorificatione non aſſenſum modo ſuum, ſolidis rationibus confirmatum, ſed enixa etiam ſtudia & vota ſua declaraſſent; Nos quidem ea de re a prædictis Apoſtolicæ Sedis Notariis publica Inſtrumenta confici, ac præterea prolatorum ſuffragiorum exempla a ſingulis ſubſcripta colligi, & in Tabularium Eccleſiæ Romanæ inſerri mandavimus; Verumtamen antequam ad ferendam hujuſmodi definitivam ſententiam adduceremur, indictis per Urbem generalium jejuniorum diebus, deſignatiſque ad ſupplicationes Eccleſiis, eum Indulgentia ab iis conſequenda, qui ſuas eum Noſtris obſecrationibus jungerent, publicas Eccleſiæ preces apud Deum Patrem luminum interponere curavimus, ut ad dirigendos ſenſus Noſtros juxta viam ſuam, gratiæ ſuæ auxilium Nobis non denegaret.

Cardinalium, & Epiſcoporum ſententiæ in Conſiſtorio ſemipublico.

Solemnis Canonizationis.

Tandem hac die, Beatorum Apoſtolorum Petri & Pauli triumpbis decorata, in Baſilica Vaticana, ad quam ſolemni ritu Nos præceſſerunt omnes Cleri Sæcularis & Regularis Ordines, omnia Magiſtratuum & Officialium Romanæ Curiæ Collegia, eum prædictis Ven. Fratribus Noſtris S. R. E. Cardinalibus, Patriarchis, Archiepiſcopis, & Epiſeopis, Eccleſiaſticum conventum celebrantes, antequsm ſacra myſteria conficeremus, exhibitis Nobis iterum iterumque a Dilecto Filio Noſtro Joachimo Tituli SS. Quatuor Coronatorum Presbytero S. R. E. Cardinali Portocarrero nuncupato, per organum Dilecti Filii Virgilii Montecatini Conſiſtorialis Aulæ Noſtræ Advocati, prædictorum Chriſtianorum Principum, Eccleſiarum, & Populorum poſtulationibus, ac votis pro ipſius BEATI JOSEPHI A LEONISSA, quemadmodum etiam pro Beatorum Fidelis a Sigmaringa, Camilli de Lellis, Petri Regalati, & Catharinæ de Riccis ſolemni Canonizatione, implorata prius Cœleſtium Spirituum, & Sanctorum omnium interceſſione, atque invocato Paraclyto Spiritu, ad honorem Sanctæ & Individuæ Trinitatis, ad exaltationem Fidei Catholicæ, & Chriſtianæ Religionis augmentum, ac de conceſſa humilitati Noſtræ Apoſtolicæ auctoritatis plenitudine, ipſum B. JOSEPHUM Ordinis Minorum Cappuccinorum Sacerdotem, omnium Chriſtianarum virtutum laude, plurimorumque miraculorum gloria, maturo Noſtro, & adſtantium Fratrum Noſtrorum judicio cumulatiſſimum, una eum præfatis Fideli, Camillo, Petro, & Catharina, Sanctum eſſe decrevimus, & definivimus, ac Sanctorum Catalogo adſcripſimus, ejuſque memoriam, quam in ſubſequuta Miſſæ celebratione Nos ipſi ſolemniter venerati ſumus, ab univerſa Eccleſia quotannis die IV. Februarii religioſe coli mandavimus; in Nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti.

Indulgentiæ.

Omnibus quoque Chriſtifidelibus ad tantæ ſolemnitatis celebritatem congregatis, Plenariam, his vero, qui ſingulis annis, prædicta die, ad ejuſdem Sancti Corpus venerandum aceeſſiſſent, ſeptem annorum & totidem quadragenarum Indulgentiam, in forma Eccleſiæ conſueta, miſericorditer in Domino largiti ſuimus.

Gaudeant igitur in Domino univerſæ familiæ gentium, & in vocibus exultationis jubilent Deo, qui Eccleſiam ſuam perpetua miſeratione cuſtodiens, præclaris eam Sanctorum exemplis quotidie inſtruere, meritis atque præſidiis roborare non deſinit; ut quibus per Filium ſuum ſanctiſſima vitæ documenta tradidit, ampliſſimamqua Cœleſtis Regni hæreditatem promiſit, iiſdem per Sanctos ſuos, nova ad eurrendam ſalutis viam incitamenta, novam ſemper attingendæ metæ fiduciam præbeat; ipſo adjuvante & donante, qui eſt juſtitia, & ſanctificatio, & redemptio Noſtra; qui cum Patre, & Spiritu Sancto vivit & regnat in ſæcula ſæculorum.

Fides habenda Tranſumptis.

Ut autem præmiſſa omnia ad univerſæ per Orbem

PONT. A. VI. bem Ecclesiæ notitiam perducantur, eorumque memoria perpetuis futuris temporibus, ad Dei gloriam, & Fidelium eruditionem, indeficienter perseveret; Nos ea præsentibus Apostolicis Litteris complecti & roborare voluimus; mandantes, ut harum transumptis, sive exemplis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillo personæ in Ecclesiastica dignitate constitutæ munitis, eadem ab omnibus fides habeatur, quæ ipsis præsentibus adhiberentur, si forent exhibitæ, vel ostensæ.

Sanctio. Nulli ergo omnino hominum liceat paginam hanc nostræ difinitionis, decreti, adscriptionis, mandati, statuti, relaxationis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Dat. Pontificatus Anno VI. die 29. Junii 1746. Datum Romæ apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ MDCCXLVI., III. Kalendas Julii, Pontificatus Nostri Anno VI.

✠ Ego Benedictus Catholicæ Ecclesiæ Episcopus.

✠ *Ego T. Episcopus Ostien. & Veliternen. Card. Rufus Decanus, & S. R. E. Vice-Cancellarius.*

✠ *Ego A. Episcopus Portuensis Cardinalis S. Clementis S. R. E. Camerarius.*

✠ *Ego V. Episcopus Prænestinus Card. Petra, Major Pœnitentiarius.*

✠ *Ego P. A. Episcopus Albanen. Card. Carafa.*

✠ *Ego I. Episcopus Tusculanus Card. Accorambonus.*

✠ *Ego V. Episcopus Sabinen. Card. Bichius.*

✠

✠

✠

✠

✠

✠

✠ *Ego Nicolaus Maria Tit. S. Petri ad Vincula Presbyter Card. Lercari.*

✠

✠

✠

✠ *Ego F. Tit. S. Mariæ Transtyberim Presbyter Card. Burghesius.*

✠ *Ego A. Tit. S. Stephani in Monte Cœlio Presbyter Card. Gentili.*

✠ *Ego Fr. J. A. Tit. SS. Sylvestri & Martini Presbyter Card. Guadagni.*

✠

✠ *Ego D. Tit. Basilicæ SS. Duodecim Apostolorum Presbyter Card. Rivera.*

✠ *Ego J. B. Tit. S. Mariæ Angelorum Presbyter Card. Spinula.*

✠

✠

✠

✠

✠ *Ego R. Tit. S. Sabinæ Presbyter Card. de Ilcio.*

✠

✠

✠ *Ego D. Tit. S. Bernardi ad Thermas Presbyter Card. Passioneus.* ANNO 1746.

✠ *Ego S. Tit. S. Priscæ Presbyter Card. Valenti.*

✠

✠ *Ego J. F. Tituli SS. Quatuor Coronatorum Presbyter Card. Portocarrero.*

✠

✠

✠ *Ego C. A. Tit. S. Mariæ de Pace Presbyter Card. Cavalchinus.*

✠

✠

✠ *Ego F. Tit. S. Pancratii Presbyter Card. Lantes.*

✠

✠

✠

✠

✠ *Ego F. Tit. S. Mariæ de Populo Presbyter Card. de Riccis.*

✠ *Ego A. Tit. S. Sylvestri in Capite Presbyter Card. Rufus.*

✠

✠ *Ego P. M. Tit. S. Agnetis extra muros Presbyter Card. de Montibus.*

✠ *Ego F. Tituli S. Matthæi in Merulana Presbyter Card. Tamburrini.*

✠ *Ego J. Tit. S. Crucis in Hierusalem Presbyter Card. Besotius.*

✠

✠

✠

✠

✠

✠

✠

✠

✠ *Ego Alexander S. Mariæ ad Martyres Diaconus Card. Albanus.*

✠ *Ego Nerius S. Eustachii Diaconus Card. Corsinus.*

✠ *Ego Agabitus S. Agathæ Diaconus Cardinalis Mosca.*

✠

✠

✠ *Ego C. S. Mariæ in Porticu Diaconus Card. Sacripantes.*

✠ *Ego M. SS. Cosmæ & Damiani Diaconus Card. Bolognettus.*

✠ *Ego H. S. Angeli in Foro Piscium Diaconus Card. Columna.*

✠ *Ego P. S. Georgii in Velabro Diaconus Card. Columna.*

✠ *Ego A. S. Mariæ in Aquiro Diaconus Card. Tanari.*

✠ *Ego H. S. Adriani Diaconus Cardinalis Bardi.*

✠ *Ego D. SS. Viti & Modesti Diaconus Card. Ursinus.*

✠

D. Card. Passioneus.

J. Datarius.

VISA DE CURIA.

I. C. Boschi.

J. B. Eugenius.

Loco ✠ Plumbi.

Registrata in Secretaria Brevium.

Anno 1746.

XV.

CANONIZATIO

BEATÆ CATHARINÆ DE RICCIIS
Florentinæ Monialis Professæ Ordinis Prædicatorum.

BENEDICTUS EPISCOPUS

Servus Servorum Dei.

Ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

AD nuptiale convivium, quod Rex Cœlestis præparavit Filio suo, ad quod non cessat ab origine mundi humanas animas invitare, donec Electorum numerus impleatur, omnes quidem virtutes, quibus electæ Sponsæ tanquam dotali censu ditantur, ingressum atque aditum parant; sed virginalia potissimum corporis animique puritas adeo faciles accessus præstare consuevit, ut qui casti sunt corpore & spiritu, interdum, etiam ante statutum sponsalium diem, ad ipsa nuptialia gaudia introduci contingat, nimirum talibus tantisque de Cœlo favoribus, in hujus vitæ exilio adhuc degentes, cumulari, ut jam fere ad perfectam eum Sponso unionem in antecessum pervenisse videantur. Hoc est fortasse, quod Nobis innuunt prudentes illæ Virgines, de quibus in Evangelica Parabola legimus, quod, licet ipsæ tunc Sponsi thalamo destinatæ non essent, attamen, quum studio pervigiles, & cum ornatis ardentibusque lampadibus, & vasis oleo plenis, inventæ fuerint, adveniente Sponso, intraverunt cum eo ad nuptias; ut scilicet, pro earum captu, ineffabiles illas prægustarent delicias, quibus felices demum animæ compotes erunt, quum post expletam mortalis vitæ peregrinationem, in Templum Regis, in Sanctuarium Dei, cum lætitia & exultatione adducentur. Hoc satis aperte declaravit ipse Dominus Jesus, qui in diebus carnis suæ, Discipulum illum Virginitatis candore præstantem, præ cæteris omnibus, quos amicos suos appellavit, singularibus charitatis significationibus est prosequutus; eidemque postea secreta cœlestia revelavit. Hoc sæpe deinceps in pluribus Sanctis utriusque sexus Virginibus demonstravit. Hoc denique recentius ostendit in B. Catharina Virgine Ordinis Prædicatorum Moniali; in cujus innocentia ac puritate ita sibi complacuit Sponsus virgo, & Virginis Filius, ut eam ad sublimissimum perfectionis culmen evectam, ac Cœlestium charismatum copia perfusam, ad intimam sui familiaritatem in Terris admiserit, & tandem suæ ipsius beatitudinis participem in Cœlis fecerit; Ubi illam in sinu Dilecti certissime regnantem, & pro nobis assidue intercedentem, ab universa Ecclesia colendam ac venerandam esse (prævia virtutum ipsius, ac miraculorum in ejus gratiam a Deo editorum, cognitione, ac juridica approbatione) de Venerabilium Fratrum Nostrorum S. R. E. Cardinalium, necnon Patriarcharum, Archiepiscoporum, & Episcoporum in Romana Curia congregatorum, consilio & assensu, auctoritate Apostolica nuper definiendo declaravimus, decrevimus, atque statuimus.

Pont. A. VI.

S. Catharinæ ortus & primordia.

Florentiæ clarissima Italiæ Urbe, ex Nobili Familia de Ricciis anno MDXXII. ortum habuit Catharina, quam parentes in Baptismate Alexandram nuncuparunt. Porro ad quam excelsum Sanctitatis apicem provecturus eam esset Omnipotens Deus, cito demonstravit præveniendo illam in benedictionibus dulcedinis, ut, quum ab ipsa puerili ætate sublimibus mentis illustrationibus, atque ineffabili cordis suavitate, in sanctæ orationis exercitio, atque in cæteris pietatis officiis exequendis, frequenter completa fuerit, jam tunc mundana gaudia despicere, & ad cœlestia ex animo adspirare assueverit. Itaque quum ad firmiorem ætatem pervenisset, & claustralis vitæ bona, in Monasterio primum S. Petri e Monticulis prope Florentiam, tum in alio S. Vincentii in Civitate Pratensi, prægustasset; frustra deinde Pater sæcularium nuptiarum splendorem & commoda ipsi proposuit, quæ in odorem Cœlestis Sponsi currens, nunquam quievit, donec ei tandem permissum fuit ad prædicti Pratensis Monasterii solitudinem convolare, ibique Deo, sub regula S. Dominici, perpetuo se addicere.

Religionem ingreditur.

Angelicam vivendi rationem statim a Tyrocinio exorsa, quum se in omni virtutum genere universæ Societati magnopere probasset, summo Sororum studio ad Religiosam Professionem admissa fuit, quamvis ipsa præ animi demissione rejiciendam se fore pertimesceret. Perfectissima fuit Catharinæ obedientia, difficilioribus licet experimentis probata; absolutissima Regularis disciplinæ custodia; alacris in abjectis quibusque ministeriis obeundis promptitudo; admirabilis modestia; atque ab omni re, quæ ipsius animæ puritatem quoquo modo obfuscare aut obnubilare posset, summa aversio; assidua vero unio cum Deo, ad cujus honorem omnia sua dicta, & facta fideliter dirigebat.

Monasterii perpetuum regimen obtinet.

Tanta vero illius virtutum admiratio in Monialium animis excitata fuit, ut eam vix quintum ætatis lustrum egressam, unanimi consensu, totius Monasterii moderatricem elegerint; idque munus deinceps eidem, quantumvis invitæ, atque obediendi magis, quam imperandi cupidæ, ad annos quadraginta duos, in omnem scilicet ipsius vitam, prorogaverint. Nihil enim in ea desiderandum sibi esse intelligebant, sive ad rectitudinem atque prudentiam, sive ad vigilantiam & solicitudinem, sive ad caritatem & comitatem, sive ad religionis & pietatis fovendæ studium, sive ad exemplum. Illam sibi ducem atque hortatricem ad spiritales profectus, illam in omni officio magistram, in omni rerum vicissitudine matrem amantissimam experiebantur, plenoque obsequio colebant, & sincero amoris affectu complectebantur. Ipsa vero ad innumeras curas, quas pro commisso sibi regimine gerebat, hoc etiam solicitudinis addebat genus, ut abjectissima magisque laboriosa ministeria sibi reservando, eaque continenter exercendo, impositam sibi auctoritatis & elationis speciem aliqua saltem ratione extenuaret; simulque ut animum suum, multiplicatis atque protractis orationis temporibus, arctius cum Deo conjungeret; ne forte, inter avocantium negotiorum occupationes, Divinæ charitatis ignis in ejus sinu tepesceret.

Perfectionem studet.

Qua sane in re votis suis fraudata non est piissima Virgo; sed per sui ipsius contemptum

in

in Dei amore quotidie crescens, atque ex hoc ipso in sui abnegatione magis proficiens, ad eam brevi pervenit Christianarum Virtutum perfectionem, quam per legitimas pleniffimasque probationes rite demonstratam, & manifestis Divinæ Omnipotentiæ signis atque miraculis comprobatam, solemni Ecclesiæ vocabulo, Sanctitatem appellamus. Quæ quum sit omnium Christianarum Virtutum in gradu heroico, pro cujusque status & vitæ ratione, plenissima complexio, perfectumque includat implementum Divinorum præceptorum & consiliorum, quæ ad stabiliendam in credentium cordibus Dei & proximi dilectionem, & ad destruendum humanæ cupiditatis regnum, a Cœlesti Legislatore tradita fuerunt; juvat hic ex præclaris CATHARINÆ operibus aliqua commemorare, ex quibus demonstrata illius habituali in Deum charitate, in proximos misericordia, in semetipsam severitate, de reliquis etiam virtutibus, quibus eam cumulate præditam fuisse compertum habemus, cuilibet liceat conjectari.

Divino amore flagrabat.

Sapientiæ Cœlestis incensa studio, unum sibi proposuit, cui præ cæteris vacaret, Librum, unum, quod sequeretur, exemplar; Jesum Christum, & hunc crucifixum: Quem oculis cordis jugiter aspiciendo, quem dies noctesque contemplando, adeo in illius amorem exarsit, ut nihil extra eum cogitare, nil nisi de ipso loqui, nihil, quod pro ipso & secundum ipsum non esset, agere posse videretur. Nulla res erat, nulla ejus vitæ actio, quæ non statim ipsam ad recordationem Dei, tanquam primæ originis, & finis omnium, revocaret; ejusque memoriæ dulcedine perculsam, ad ferventissimas adspirationes, ad inflammata suspiria, ad subita etiam animi deliquia compelleret. Indignam se prorsus esse ajebat, quæ Divini amoris igne accenderetur; Veruntamen, si ab ejus veluti vitali flamma destitui se forte contingeret, animam vitamque suam illico defecturam fore profitebatur. Quod si in communibus vitæ actionibus Deo suo ita adhærebat, ut ab eo divelli non posset; quanto magis necesse est intimam fuisse unionem, qua illius spiritus Cœlesti Sponso, in oratione, ac mysteriorum & virtutum ejus contemplatione, jungebatur. Tunc videre erat CATHARINAM extra se raptam, totamque in Deo absorptam, non solum spiritualium animæ facultatum, sed etiam corporeorum sensuum commercium cum creatis omnibus rebus abrumpere, ac multas sæpe horas, aliquando etiam integros dies in extasi perseverare. Illud vero præ omnibus admirabile fuit, quod meditatio passionum Christi in ea operabatur; dum ipsam in imaginem & similitudinem patientis Sponsi interius exteriusque transformans, illius dolores jam alte animo insculptos, corporis quoque motibus exprimere cogebat; itaut singulis hebdomadibus, a meridie Feriæ quintæ usque ad horam nonam Feriæ sextæ a sensibus abstracta, totam feralis Tragediæ seriem ordinate ad vivum repræsentaret. Quis autem vel mente assequi valeat uberrimas consolationes, quibus CATHARINÆ cor in Eucharistici pania sumptione perfundebatur? Tunc fiebat super eam manus Domini, & Gloria Domini in eam descendens, clarissimæ lucis radios, adstantium quoque oculis perspicuos, ex ipsius corpore undequaque spargebat: aliquando etiam ipsum ejus corpus a terra elevabat, ac diu in aere pendens, multis inspectantibus, sustinebat. Hinc minime mirum, si pia Virgo Cœlestium Virtutum formam ex adeo intima Sponsi consuetudine in se recipiens, eam in suis moribus, tanquam in speculi nitore, exhibebat; ac ferventissimo divinæ gloriæ zelo flagrans, tam subjectas sibi Virgines, quam obvios quosque fideles, ad amorem Dei inflammare, ad virtutem excitare curabat.

Proximos omnes charitate complectitur.

Qua in re cum ipsius Dei gloriam præ oculis præcipue habebat, tum etiam, pro ingenti sua in proximos charitate, ipsorum æternam salutem magnopere spectabat. Hoc erat sane potissimum argumentum perfectæ dilectionis, qua omnes vocationis suæ consortes prosequebatur; dum scilicet Dei cultum, Religionis fervorem, virtutum omnium studium in ipsis fovere atque amplificare omni ope satagebat. Sed nec in reliqua officii sui administratione, minora ipsis maternæ pietatis studia impendebat. Summa enim erat, & jugis CATHARINÆ solicitudo, ne quid concredito sibi gregi deesset, sive ad innocentiæ custodiam, sive ad morum disciplinam, sive ad animorum quietem & tranquillitatem, sive ad temporalis vitæ subsidia, & corporum incolumitatem. Si quæ vero ex Sororibus in morbum incidisset, ejus peculiarem curam, eique inserviendi onus sibi sumebat; ipsi dies noctesque adstare, omniaque Christianæ charitatis officia præstare gaudebat. Denique in mortis agone constitutas apud Deum juvare, earumque animas in manus Sponsi, e quibus Adversarius eas rapere non auderet, commendare, & pro viribus afferere nitebatur.

Neque tamen angustiis Monasterii sui finibus contineri potuit ipsius charitatis amplitudo; sed, quum ad omnes ubique terrarum homines dilataretur cor ejus, pro omnium salute impetranda, assiduas suas, & Sororum preces, & voluntarios etiam corporis sui cruciatus, seque totam Omnipotenti Deo, veluti Hostiam pacificam, in unionem Sacrificii Redemptionis humanæ, sine intermissione offerebat. Quin etiam ad sublevandas pauperum, & calamitosorum omnium ærumnas, quod ipsa per se præstare non poterat, id, excitata suis hortationibus ditiorum charitate, assecuta fuit, ut immensa pecuniarum vis per totam Hetruriam alendis egenis, excipiendis ægrotis, viduis, orphanis, & senibus sustentandis, virginibus collocandis erogaretur. Denique ad purgantis Ecclesiæ levamen non minori studio intenta, multiplicabat in eum finem suas preces, & lacrymas, jejunia, aliasque carnis suæ afflictationes, ut Divinæ Justitiæ pro animabus adhuc in captivitate detentis satisfacere mereretur.

Pœnitentiæ rigores in se ipsam exercet.

Quæ omnia quum clare pateat non sine prævia sui ipsius abnegatione a CATHARINA effici potuisse, silentio tamen prætereunda non sunt, quæ de admirabili ipsius pœnitentia & mortificatione juridice cognovimus. Sane quum semel Mundo, & Satanæ per ipsam religiosæ vitæ professionem omnino renunciasset, adversus carnem suam, quam ipsi datum non fuerat una cum aliis rebus relinquere, perpetuum bellum gerendum sibi esse duxit. Itaque asperrimis flagellis instructa, ciliciis, aliisque tormentorum instrumentis, onusta, frigo-

ANNO 1746. frigore, inedia, vigiliis, omnique cruciatuum genere, virginale corpusculum assidue divexare & conterere non destitit; nec unquam per quadraginta & octo annos, quos in Religione transegit, carnem aut ova gustavit, sed solo plerumque pane & aqua victitare consuevit. Et tamen patiendi adhuc cupida, pro suorum & alienorum peccatorum expiatione, Dominum sæpe oravit, ut se morborum, ac dolorum vi amplius probare, & ad vivum urere vellet: idque suis precibus omnia exorantibus consecutam fuisse dicendum est; cum Medici sæpe affirmaverint, præter naturam omnino esse gravissimos morbos, & acerbissimos dolores, quibus Ancilla Dei mirum in modum torquebatur.

Quod si tali in re, quæ ad illius cruciatum tendebat, Cœlestis Sponsus Dilectæ suæ preces audire non renuit; minime putandum est, ipsum, qui totius consolationis fons est & origo, CATHARINAM in angoribus & desolationibus desertam voluisse; quique justo suo Job, pro infortuniis patienter toleratis, æquissimo & clementissimo judicio, omnium amissorum bonorum duplicia reddidit, non huic innocentissimæ Virgini tribuisse, ut secundum multitudinem dolorum, quos vel libenter sustinuit, vel ipsa sibi sponte irrogavit sanctorum solatia gaudiorum ipsius animam lætificaverint.

Spiritualibus deliciis gaudebat. Itaque pro hujusmodi pœnarum acerbitate, ipsius spiritum ineffabilibus delectationibus, quæ in dextera ejus sunt, adimplevit; effusa scilicet in eam lucis & veritatis suæ communicatione, quæ ad sublimiorum veritatum cognitionem, ad intelligenda Divinorum Mysteriorum arcana ipsam deduxit; & accensa in ejus pectore beatissima charitatis suæ flamma, cujus incendii vi, ac suavitate ipsius cor, tanquam cera liquescens, deficiebat in Deum salutare suum.

Quamvis autem sanctarum animarum gloria omnis, in hac quidem vita plerumque ab intus, in altera vero adeo supra humanum captum posita sit, ut de ea vere dicatur, quod nec oculus vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit, quæ præparavit Deus diligentibus se; voluit tamen Omnipotens Dominus, sive ad manifestandas divitias gratiæ suæ, sive ad eruditionem nostram, tam insignium charismatum largitione CATHARINAM in terris adhuc viventem illustrare, ut omnibus liceret ex his arguere, quantam Gloriæ celsitudinem in æterna Beatitudinis sede eidem conferre decrevisset.

Miraculorum gratia claret. Ad comprobandam siquidem atque juvandam sinceram ipsius charitatem, qua afflictis opem ferre, omnibusque prodesse summopere cupiebat, dedit ei Dominus potestatem faciendi mirabilia, in instantaneis morborum depulsionibus, in rerum multiplicatione, aliisque signis atque prodigiis, quæ supra omnem naturæ vim frequenter operabatur: præterea dedit ei spiritum prophetiæ, quo, sive ad proximorum correctionem, sive ad cautelam, sive ad consolationem, futura prævideret, absentia conspiceret, & cordium secreta dignosceret.

Cœlestibus favoribus & donis locupletatur. Amoris vero magnitudinem, quo Deum ipsum ex toto corde, ex tota mente, ex omnibus viribus suis diligebat, ipse vicissim præclaris bonitatis suæ significationibus abunde rependit. Sæpe etenim ipse Rex Gloriæ, in quem desiderant Angeli prospicere, corporali specie se illi videndum exhibuit, dulcissimosque cum illa sermones miscuit: aliquando idem Dominus Jesus sub specie Pueruli a Matre Virginе Angelorum Regina in ipsius ulnis est reclinatus: aliquando ejusdem Imago Cruci affixa, revulsis a trunco brachiis, mirabilibus eam beavit amplexibus. Denique ipsam in fide & charitate sibi sponsatam fulgido ornatu, ac pretiosissimis monilibus de thesauris suis decoravit. Illius enim lateri, ac manibus pedibusque sacra clavorum suorum, & lanceæ stigmata sanguine rubentia insculpsit; spineum diadema capiti imposuit; humeris vero vestigia Crucis profunde impressit. Utque magis ostenderet quanta esset inter se & CATHARINAM, spirituum, & voluntatum conjunctio, illustre signum posuit in faciem ejus, ipsam aliquando in vivam sui vultus imaginem & similitudinem transformans, ut qui CATHARINAM vidisset, ipsum Filium Dei & Filium hominis videre se existimaret. PONT. A. VI.

Multimode probatur. Tantam sanctitatem, tantis illustratam prodigiis, voluit Deus ad sui Gloriam, & ad posterorum fidem, per omnia probationum genera, in summa certitudinis luce collocari: Probata est contradictionibus obloquentium, & calumniantium vituperationibus. Probata est admirantium laudibus & prædicationibus, clarissimaque fama, quæ non modo per Hetruriam, sed per alias quoque Italiæ Regiones, ac demum per universam Europam longe lateque diffusa, incredibilem ad ipsam traxit hominum multitudinem ex omni conditione, etiam Regia, ex omni sexu, omni ætate; qui ad petenda consilia, ad beneficia vel spiritualia vel temporalia obtinenda, ad magnificandum Deum in mirabilibus ejus, undique ad eam confluebant. Verum ipsa CATHARINÆ virtus, inter tam diversa hominum judicia, sese luculentissime probavit; tum scilicet perpetuo, atque constanti innocentiæ, & sanctitatis tenore, tum singulari potissimum humilitate, qua, & obtrectantium malignitatem, & mundanorum plausuum vanitatem æque superavit; ut toto ipsius vitæ cursu, per gloriam & ignominiam, per infamiam & bonam famam, ipsius securam conscientiam, solidamque pietatem nec laudes inflarint, nec opprobria defatigaverint.

In humilitate constans perseverat. In omnibus enim collatis sibi muneribus non suam, sed Donatoris excellentiam agnoscens, seque Divinorum beneficiorum indignam ex animo reputans, nihil in vulgus prodire volebat, quod aliquo modo in sui gloriam cedere posset. Quare cum cognovisset volumen quoddam rerum a se gestarum, & Cœlestium donorum, quibus a Deo quotidie cumulabatur, penes Moniales asservari, ab aliqua ex ipsis conscriptum; cumque frustra orando, & obsecrando cum iis egisset, ut hujusmodi volumen conscissum flammis traderetur, ipsa denique illud fortuito repertum, statim in ignem conjecit. Quod si nihilominus ipsamet arcanas Divinæ bonitatis communicationes, in Oratione potissimum sibi impertitas, cuidam ex Sororibus fideliter enarravit; id omnino eadem humilitate impellente, & invito prorsus animo, præstitit; ne scilicet imperio Confessarii, qui id ad multa expedire prudenter in Domino judicavit, ulla in re quantumvis ardua refragaretur. Cum vero, ex ostensione vir-

virtutum atque signorom, quæ Deus in ipsa, & per ipsam operabatur, & quorum eausa frequens erat hominum ad Monasterium accessus, vel religiosam sanctæ societatis quietem turbari posse metueret; vel pro se ipsa formidaret, ne forte io superbiæ vitium declinans, iode fieret immunda vanitate, unde videbatur virtute elarescere; non destitit Sponsum rogare atque orare, ut Divinis suis muneribus modum imponere, vel saltem ea mortalium oculia occultare dignaretur; donec sua humilitate ac perseverantia, quod postulabat, obtinuit.

De Catharinæ sanctitate testimonia.

Ex hac ipsa perseveranti humilitate, Viri pietate & doctrina præcipui veram minimeque fucatam CATHARINÆ virtutem agnoverunt, & tanquam ad Lapidem Lydium comprobaverunt; tum scilicet ipsius Ordinis Superiores, qui non semel de illius spiritu experimenta sibi capienda esse duxerunt; tum etiam insignes Ecclesiarum Præsules, inter quos Robertus olim hujus Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalis Puccius nuncupatus, Episcopus Pistoriensis, qui de mandato felicis recordationis Pauli Papæ III. Prædecessoria Nostri, cum aliis probatissimia Viris, ad præfatum Monasterium se contulit, ut tam evulgatam sanctitatem ad rigidum examen revocaret; Michael item Cardinalis Alexandrinus nuocupatus, qui a Sancto Pio Papa V. ipsius Avunculo, & Nostro pariter Prædecessore, ad gravissima hujus Apostolicæ Sedis, totiusque Christianæ Reipublicæ negotia tractanda Legatus missus, CATHARINÆ monita & consilia expetenda sibi esse censuit; aliique præterea sapientissimi Antistites, & ejusdem S. R. E. Cardinales, præsertim Marcellus Cervinius, Hippolytus Aldobrandinus, & Julius Mediceus, quos ad hanc Petri Cathedram deinde evectos, inter Venerabiles Prædecessores Nostros numeramus; quique omnes illius perspectæ sanctitati, quadam veluti conclamatione, testimonium dederunt. Istorum gravissimis judiciis magnum auctoritatis pondus accedit ex singulari existimatione, qua S. Philippus Nerius, tunc in humanis agens, CATHARINAM est prosecutus, cujus etiam spiritualem amicitiam ac litterarum commercium, Deo inspirante, expetivit; & aliquando in extasim raptus, quod illi pariter familiare fuit, cum ipse Romæ degeret, CATHARINAM in suo Monasterio Prati commorantem, coram Deo, communi nimirum ipsorum amicitiæ nexu, longo tempore est allocutus; quemadmodum felic. record. Urbanus Papa VIII. in suis Apostolicis Litteris super ejusdem Sancti Philippi Canonizatione a Gregorio XV. antea facta editis, testatum reliquit.

Ejusdem pretiosa mors.

Denique anno ipsius ætatis sexagesimo sexto, religiosæ Professionis quadragesimo octavo, cum tempus advenisset migrandi ex hac vita ad Sponsum, qui charitate perpetua dilexit eam, in extrema ipsius infirmitate, nil, nisi illustre & sanctimonia plenum apparuit. Siquidem Ecclesiæ Sacramenta summo pietatis & religionis sensu petiit atque suscepit; sanctissima Sororibus monita de omnibus vocationis earum officiis reliquit; morbi dolores invicta patientia toleravit; atque in Crucifixi amoris sui contemplatione usque ad extremum spiritum defixa permansit; tandemque inter Angelorum concentus, quos etiam ab adstantibus Monialibus audiri Deus voluit, purissimam animam Deo reddidit, die 11. Februarii anno Domini MDLXXXIX.

Et sanctitatis fama post obitum.

Sancta Maria Magdalena de Pazzis, tunc temporis Florentiæ vivens, festivum CATHARINÆ ingressum in Cœlestem Hierusalem, & exultantes de ipsius triumpho Beatorum Spirituum choros, in mentis excessu spectavit. Communis autem, quæ invaluerat, de ipsius sanctitate opinio, ingentem populi frequentiam ad ejus funus celebrandum adduxit. Utque deinceps ipsius Sepulchrum magno in honore haberetur, in causa fuerunt crebra beneficia, & miracula, quæ plerique a Deo, per ipsius merita, se obtinuisse testabantur.

Illius denique Sanctitatem extra omnem dubitationis aleam constituunt juridicæ probationes, quæ tam super ipsius heroicis virtutibus, quam super miraculis ad illius invocationem a Deo patratis, Episcopali primum auctoritate, mox etiam Apostolicæ Sedis delegatione collectæ, & apud hanc Sanctam Sedem diu & mature discussæ, firmissima Nobis fundamenta suppeditarunt, ut definitive tandem super ea pronunciaremus, & CATHARINÆ nomen atque memoriam Sanctarum Virginum Catalogo solemniter adscriberemus.

Actorum series in ipsius Causa.

Primum judicium super præmissis omnibus, ante Urbani Papæ VIII. Decreta, peractum fuit ab Auditoribus Causarum Palatii Apostolici, qui & Processuum validitatem, & virtutum excellentiam, & miraculorum veritatem gravitatemque comprobarunt. Antequam vero horum cognitio a S. R. E. Cardinalibus Congregationi Sacrorum Rituum præpositis assumeretur, alterum institutum fuit judicium super hujusmodi Decretorum, a præfato Urbano Prædecessore interim editorum, observantia; de qua primo quidem Episcopus Pistoriensis anno MDCLXXV., mox etiam prædicta Sacrorum Rituum Congregatio anno MDCLXXIX., ac, de ipsius consilio, san. mem. Prædecessor Noster Innocentius Papa XI., plenissime constare decreverunt.

Approbatio virtutum.

Instaurato demum ante hos triginta annos in præfata Congregatione Sacrorum Rituum novo CATHARINÆ virtutum examine; Nobis tunc in minoribus Promotoris Fidei munus gerentibus, omnibusque plene, ac severe discussis, tandem a piæ memoriæ Prædecessore quoque Nostro Benedicto Papa XIII. die VII. Martii anni MDCCXXVII. de iisdem pariter constare decretum fuit. Duo vero miracula a simili record. Decessore Nostro Clemente Papa XII. die XXX. Aprilis anni MDCCXXXIV., de ejusdem Congregationis consilio, approbata fuerunt: Instantaneæ nimirum sanationes, tam Sororis Catharinæ de Bonsiis in eodem Monasterio S. Vincentii Professæ, ab Aneurismate; quam Sororis Elisabeth Cherubinæ Cattani in Monasterio S. Claræ præfatæ Civitatis Pratensis Monialis Conversæ, ab Ischiade. Hinc idem Clemens Prædecessor, datis Apostolicis Litteris in forma Brevis die 1. Octobris ejusdem anni, Beatæ titulum, & honores CATHARINÆ tribui, ac deferri posse concessit.

Et miraculorum.

Beatificatio.

Causa reassumitur.

Cum vero deinceps accepisset, nova miracula, post indultam CATHARINÆ venerationem, ipsius intercessione a Deo edita esse; ad preces Catholicorum Principum & Populorum, complurium Antistitum, & universi Ordinis Fratrum Prædicatorum, quibus omnibus

 ipsius

ipsius Beatæ Canonizatio summopere cordi erat; novos super eisdem Processus auctoritate Apostolica confici mandavit. Quorum Processuum validitate approbata, Nos denique ad Petri Cathedram inscrutabili Dei judicio interim evecti, post accuratissimum Miraculorum in ipsis relatorum examen in præfata Sacrorum Rituum Congregatione de more peractum; visis, ac respective auditis in Congregatione Generali coram Nobis habita die XXIV. Martii anni MDCCXLIV., tam Consultorum, quam Venerabilium Fratrum Nostrorum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium eamdem Congregationem constituentium suffragiis; totaque re privatis nostris studiis iterum discussa, atque uberioribus etiam documentis indubiam animo nostro fidem facientibus comprobata, tandem die XXVI. Maji ejusdem anni, in Festivitate S. Philippi Nerii Confessoris, cui piam cum B. CATHARINA necessitudinem intercessisse supra narravimus, celebrata Missa ad Altare, sub quo ipsius Sancti Corpus requiescit, atque implorato Spiritus Sancti auxilio, infrascripta duo miracula auctoritate Apostolica approbavimus, & publicavimus.

Miracula pro Canonizatione approbata.

Primum est secundi generis, nimirum absoluta, & perfecta sanatio Mariæ Clementinæ Staccioli puellæ Florentinæ ab inveterato, & exulcerato cancro in dextra mamilla, qui septem primo valvulis, seu cavitatibus, mox duabus hians, acerbissimis doloribus, & periculosis symptomatibus, octo annorum spatio eam excruciavit, nec ullis artis Medicæ remediis sanari poterat, sed, invocata semel, & iterum B. CATHARINÆ ope, adhibitoque oleo ex lampade ante ipsius corpus ardente, penitus evanuit. Alterum tertii generis obtentum fuit a Sorore Maria Magdalena Fabria Moniali Professa Ordinis S. Dominici Augustæ Vindelicorum. Ea siquidem pertinaci Arthritide in inferioribus membris diu vexata, jamque omnino gradiendi impotens, dum, ob decretam ab Apostolica Sede ejusdem CATHARINÆ Beatificationem, Hymnus pro gratiarum actione a Sororibus solemniter caneretur, ipsius BEATÆ meritis vehementer confisa, eamque enixe precata, ad cantum Versiculi *Te ergo quæsumus*, sensit se a Deo repente sanatam, redditasque sibi vires, & liberam incedendi facultatem, qua deinceps absque imminutione perfectissime usa est.

Decretum de tuto progressu ad Canonizationem.

Post hæc, audito iterum præfatæ Congregationis Generalis consilio, exoratoque privatim Deo Patre Luminum, die VI. Octobris prædicti anni decrevimus, jam nihil per consultissimas leges, & regulas eidem Congregationi Apostolica auctoritate præscriptas, desiderandum superesse, quo ad solemnem ipsius B. CATHARINÆ Canonizationem servatis servandis quandocumque procedi posset.

Consistorium Secretum.

Ad quam demum rite, recteque, juxta Sacrorum Canonum normam, & venerabilia Prædecessorum Nostrorum Instituta procedere volentes, universi primum Collegii Fratrum Nostrorum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium consilium exquisivimus; habito nempe Consistorio secreto die XVIII. elapsi mensis Aprilis, in quo Nos ipsi summam virtutum, & miraculorum B. CATHARINÆ, nec non seriem actorum in ejus causa juridice gestorum ipsis exposuimus: Omnibusque adsentientibus, ut ad supremam gravissimo judicio manum imponendam progrederemur; complures Venerabiles Fratres Archiepiscopos, & Episcopos ex universa ferme Italia in Urbem acciri mandavimus; eos quoque, juxta morem Apostolicæ Sedis, antequam definitivam hujusmodi sententiam proferremus, in consilium adhibituri.

Consistorium Publicum.

Hi omnes necessariam causæ totius cognitionem hauserunt, tum ex peroratione in Consistorio publico coram Nobis habita a Dilecto Filio Paulo Francisco Antamorio Nostræ Consistorialis Aulæ Advocato; tum ex fideli relatione e monumentis sæpedictæ Congregationis Sacrorum Rituum desumpta, quæ Typis impressa omnibus, & singulis tradita fuit.

Cardinalium, & Episcoporum consilia in Consistorio semipublico

Quapropter coacto demum die XIV. labantis mensis Junii semipublico Consistorio, in quo præter eosdem Fratres Nostros Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, omnes præterea Patriarchæ, Archiepiscopi, & Episcopi, qui jam tunc ad septuaginta fere hac ipsa de causa in Romana Curia præsentes aderant, sessionem habuerunt; factaque omnibus dicendæ sententiæ potestate; Venerabilem hujusmodi Consacerdotum coronam summa consensione audivimus ad ejusdem præclaræ Virginis Canonizationem Nos adhortantem: Qua de re omnium suffragia proprio singulorum chirographo subscripta colligi jussimus, in Tabulariis Ecclesiæ Romanæ perpetuo asservanda; mandantes Dilectis Filiis Apostolicarum Ceremoniarum Magistris ibi de more adstantibus, ut, in absentia Notariorum Apostolicæ Sedis, qui Protonotarii de numero Participantium nuncupantur, super hujusmodi solemni actu publica Instrumenta, quotquot opus esset, conficere deberent.

Solemnis Canonizationis.

Indicta itaque pro Canonizationis celebritate hodierna die Beatorum Apostolorum Petri & Pauli Martyriis consecrata, non omisimus interim in humilitate, & jejunio privatas nostras, & publicas Ecclesiæ preces Deo Patri offerre per Filium ejus, ut Spiritus Sancti virtute mentem nostram dirigere, & confirmare dignaretur. Hodieque tandem de mane, congregatis in Vaticano omnibus Cleri Sæcularis, & Regularis Ordinibus, omnibus Romanæ Curiæ, & Aulæ Nostræ Proceribus, & Officialibus, cunctisque Venerabilibus Fratribus Nostris Cardinalibus, Patriarchis, Archiepiscopis, & Episcopis, solemnis supplicationis ritu Divinam Majestatem venerantes, ad Basilicam Principis Apostolorum processimus. Ibi, simul, ac ante Sacratissimam Apostoli Confessionem constitimus, Dilectus Filius Noster Joachimus Tituli Sanctorum Quatuor Coronatorum Presbyter ejusdem Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalis Portocarrero nuncupatus, perorante Dilecto Filio Virgilio Montecatino Consistorialis Aulæ Nostræ Advocato, enixa Christianorum Regum, & Principum, Ecclesiarum, & Religiosorum Ordinum vota pro ipsius B. CATHARINÆ, sicut etiam pro Beatorum Fidelis a Sigmaringa, Camilli de Lellis, Petri Regalati, & Josephi a Leonissa solemni Canonizatione, simulque maturas deliberationes super eorum meritis, & miraculis hucusque rite præhabitas, Nobis repræsentavit; Nosque semel, iterum, ac tertio rogavit, ut exoptatam dudum sententiam proferentes, Catholici Orbis gaudium compleremus. Quare Nos, implorato prius uni-

versæ

PONT. A. VI. versæ Cœlestis Curiæ præsidio, & advocato cum gemitibus Paraclito Spiritu, eoque sic inspirante, ad honorem Sanctæ, & Individuæ Trinitatis, ad exaltationem Fidei Catholicæ, & Christianæ Religionis augmentum, auctoritate Domini Nostri Jesu Christi, Beatorum Apostolorum Petri & Pauli, ac Nostra, prædictam CATHARINAM DE RICCIIS Virginem, Monialem Professam Ordinis Prædicatorum, Christianarum virtutum præstantia, ac Cœlestinm donorum, & miraculorum gloria illustrem, Sanctam esse definiendo proounciavimus; &, una cum prædictis Fideli Martyre, Camillo, Petro, & Josepho Confessoribus, Ecclesiasticis Sanctorum Fastis adscripsimus; deceroentes ipsius S. CATHARINÆ memoriam quotannis die secunda Februarii, aliorumque Sanctorum prædictorum, aliis respective diebus, in universa Ecclesia recolendam, & venerandam esse; & concedentes omnibus Christifidelibus, qui ad eorum Sepulcbra designatis diebus religiose accedent, ac Deum Optimum Maximum juxta Nostram, & piæ Matris Ecclesiæ meotem precati fuerint, Iodulgentiam septem annorum, & totidem Quadragenarum, in perpetuum, in forma Ecclesiæ consueta.

Decretum definitivum.

Tunc repletum est gaudio os nostrum, & lingua nostra exultatione, reddentesque Altissimo vota nostra, Sacrosanctum Altare conscendimus, atque immaculatam humanæ salutis Hostiam, juncta Beatissimorum Ecclesiæ Priocipum, & prædictorum Sanctorum Commemoratione, Omnipotenti Deo booorum omnium Largitori reverenter obtulimus. Omnibus quoque Christifidelibus, qui ad tantæ solemnitatis celebritatem frequentes convenerant, Plenariam peccatorum Iodulgeotiam misericorditer in Domioo largiti fuimus.

Audiant itaque universi Catholicæ Ecclesiæ Filii, & intelligaot magnalia Dei, atque ad Cœlestem Hierusalem cogitationes, & corda sublevantes, Beatam hanc Virginem cootemplentur candido eorum agmioi sociatam, qui sequuntur Agnum quocumque ierit. Unde & illius validissimo patrocinio innixi, postulent a Deo pacem & gratiam; & ejusdem præclaris exemplis excitati, discant peritura Mundi bona despicere, & per innocentiæ custodiam, per pœnitentiæ labores, per Christianæ virtotis studium, ad perfectæ charitatis, & sempiternæ felicitatis Regnum, ad Cœlestis Gloriæ coronam contendere, per Christum Dominum oostrum.

Præsentium transumptis auctoritas tribuitur.

Idcirco præmissa omnia ad universalis Ecclesiæ notitiam deduci, præsentesque nostras Literas ad perpetuam rei memoriam extare voluimus; mandantes, ut harum traosumptis, sive exemplis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillo personæ io Ecclesiastica dignitate constitutæ munitis, eadem prorsus fides ab omnibus habeatur, quæ ipsis præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ.

Sanctio.

Nulli ergo omnino hominum liceat paginam hanc nostræ definitionis, decreti, adscriptionis, mandati, statuti, relaxationis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se ooverit incursurum.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ MDCCXLVI., III. Kalendas Julii, Pontificatus Nostri Anno Sexto.

ANNO 1746.

Dat. Pontificatus Anno VI. die 29. Junii 1746.

✠ Ego Benedictus Catholicæ Ecclesiæ Episcopus.

✠ *Ego T. Episcopus Ostien. & Veliternen. Card. Rufus Decanus, & S. R. E. Vice-Cancellarius.*

✠ *Ego A. Episcopus Portuensis Cardinalis S. Clementis S. R. E. Camerarius.*

✠ *Ego V. Episcopus Prænestinus Card. Petra, Major Pœnitentiarius.*

✠ *Ego P. A. Episcopus Albanen. Card. Carafa.*

✠ *Ego I. Episcopus Tusculanus Card. Accorambonus.*

✠ *Ego V. Episcopus Sabinen. Card. Bichius.*

✠

✠

✠

✠

✠

✠

✠ *Ego Nicolaus Maria Tit. S. Petri ad Vincula Presbyter Card. Lercari.*

✠

✠

✠

✠ *Ego F. Tit. S. Mariæ Transtyberim Presbyter Card. Burghesius.*

✠ *Ego A. Tit. S. Stephani in Monte Cœlio Presbyter Card. Gentili.*

✠ *Ego Fr. J. A. Tit. SS. Sylvestri & Martini Presbyter Card. Guadagni.*

✠

✠ *Ego D. Tit. Basilicæ SS. Duodecim Apostolorum Presbyter Card. Rivera.*

✠ *Ego J. B. Tit. S. Mariæ Angelorum Presbyter Card. Spinula.*

✠

✠

✠

✠

✠ *Ego R. Tit. S. Sabinæ Presbyter Card. de Ilcio.*

✠

✠

✠ *Ego D. Tit. S. Bernardi ad Thermas Presbyter Card. Passioneus.*

✠ *Ego S. Tit. S. Priscæ Presbyter Card. Valenti.*

✠

✠ *Ego J. F. Tituli SS. Quatuor Coronatorum Presbyter Card. Portocarrero.*

✠

✠

✠ *Ego C. A. Tit. S. Mariæ de Pace Presbyter Card. Cavalchinus.*

✠

✠

✠ *Ego F. Tit. S. Pancratii Presbyter Card. Lantes.*

✠

✠

✠

✠

✠ *Ego*

Anno 1746.

✠ *Ego F. Tit. S. Mariæ de Populo Presbyter Card. Riccius.*

✠ *Ego A. Tit. S. Sylvestri in Capite Presbyter Card. Rufus.*

✠

✠ *Ego P. M. Tit. S. Agnetis extra muros Presbyter Card. de Montibus.*

✠ *Ego F. Tituli S. Matthæi in Merulana Presbyter Card. Tamburrini.*

✠ *Ego J. Tit. S. Crucis in Hierusalem Presbyter Card. Besotius.*

✠

✠

✠

✠

✠

✠

✠

✠

✠ *Ego Alexander S. Mariæ ad Martyres Diaconus Card. Albanus.*

✠ *Ego Nerius S. Eustachii Diaconus Card. Corsinus.*

✠ *Ego Agabitus S. Agathæ ad Suburram Diaconus Cardinalis Mosca.*

✠

✠

✠ *Ego C. S. Mariæ in Portica Diaconus Card. Sacripantes.*

✠ *Ego M. SS. Cosmæ & Damiani Diaconus Card. Bolognettus.*

✠ *Ego H. S. Angeli in Foro Piscium Diaconus Card. Columna.*

✠ *Ego P. S. Georgii in Velabro Diaconus Card. Columna.*

✠ *Ego A. S. Mariæ in Aquiro Diaconus Card. Tanari.*

✠ *Ego H. S. Adriani Diaconus Cardinalis Bardi.*

✠ *Ego D. SS. Viti & Modesti Diaconus Card. Ursinus.*

✠

D. Card. Passioneus.

J. Datarius.

Visa De Curia.

I. C. Boschi.

J. B. Eugenius.

Loco ✠ Plumbi.

Registrata in Secretaria Brevium.

XVI.

DEFINITIO.

Ac determinatio Causarum inter Regimen Bononiæ, & Communitates Medicinæ, Ganzanighi, Villæfontanæ &c.

BENEDICTUS EPISCOPUS

Servus Servorum Dei.

Ad perpetuam rei memoriam.

Exordium. SOLICITUDINEM providi Principis cum id præcipue deceat animadvertere, ut Provinciarum suarum recte instituta divisio inviolabiliter observetur, & quælibet inferiores Civitates, Oppida, Castra, & Villæ, in iis potissime, quæ spectant ad publicum cujuslibet Provinciæ regimen, & universalem administrationem, majoris Civitatis, cui subsunt, ejusque legitimorum Præsidum jurisdictionibus, & sanctionibus obediant, ac unusquisque, cæterorum instar communia onera ferat, ne propter odiosas quorumdam immunitates, & exemptiones, id, quod aliquibus indebite remittitur, in magnum aliorum damnum refundatur; Ex debito proinde supremæ potestatis nostræ, quoties, turbato rerum ordine, alicujus Provinciæ unitatem scindi, & universitates, privatasque personas subjectionem excutere, atque ab oneribus se se subtrahere conspicimus, & exinde lites, & discordias præsertim ab antiquo tempore exortas adhuc vigere, toties ad eas radicitus præcidendas, & extirpandas, ac tribuendum tandem unicuique jus suum, animum nostrum opportune intendere non recusamus.

Pont. A. VI.

Relatio litis jamdudum introductæ in eo: an Communitas Castri Medicinæ &c. teneatur ad solutionem Datii magni.

Sicut itaque accepimus, & aliunde quoque præcedenter ignotum Nobis non erat, inter Communitates Castri Medicinæ, annexarumque Terrarum Villæfontanæ, & Ganzanighi ex una, & Administratores Datii magni, seu Gabellæ grossæ Civitatis Bononiæ ex altera parte, lis gravissima antiquitus exorta fuit super eo, an Communitates præfatæ ad hujusmodi Datii solutionem tenerentur, necne; Quamvis autem (antiquioribus aliis Decretis consulto prætermissis) Auditor Generalis Legationis Anno millesimo quingentesimo nonagesimo; subinde Auditor Vice-Legati Anno millesimo quingentesimo nonagesimo tertio unanimi sensu quoad possessorium indulsissent Medicinensibus beneficium manutentionis in quasi possessione prætensarum exemptionum, & immunitatum, quoad petitorium tamen subinde pronunciatum fuit favore Administratorum Gabellæ; Eadem vero causa in gradu appellationis Auditorio Rotæ commissa, & coram bo. mem. Magistro Buratto tunc uno ex ipsius Rotæ Auditoribus proposita, post editum rescriptum, ut videretur de bono jure etiam ad effectum manutentionis, resolutum fuit Anno millesimo sexcentesimo decimo septimo, non esse dandum Mandatum de manutenendo Administratoribus Gabellæ grossæ, & Anno deinde millesimo sexcentesimo decimo nono non esse locum descriptioni Mercium, juxta Decisiones ducentesimam octuagesimam quintam, & trecentesimam nonagesimam octavam inter impressas coram eodem Buratto. Cumque postea lis continuata fuisset sub examine petitorii, & pro parte Medicinensium deduceretur, quod licet per felicis recordationis Bonifacium Papam IX. Prædecessorem Nostrum Terra Medicinæ, annexæque Villæ fuissent Bononiensi Provinciæ unitæ, & incorporatæ, attamen per bonæ memoriæ Balthaxarem Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalem Cossam nuncupatum, dum Legati munere fungebatur, ab eadem Provincia fuerant dismembratæ, proinde coram eodem Buratto, & successive coram similis memoriæ Magistro Ubaldo tunc dicti Tribunalis itidem Auditore, disceptato peculiari dubio super subsistentia recensitæ dismembrationis, resolutum fuit constare de dismembratione juxta alias Decisiones pariter impressas, octingentesimam vigesimam octavam coram Buratto, atque alias geminas coram Ubaldo, inter recentiores decisionem septuagesimam, & decisionem centesi-

tesimam septuagesimam primam parte quinta tomo primo, adversus quas decisinnes eum Administratores præfati deduxissent posteriores Apostolicas Literas piæ recordationis Martini Papæ V. etiam Prædecessoris Nostri, per quas præfata dismembratione tanquam illegitima de medio sublata, memoratas Communitates, & Loca Bononiensi Provinciæ reuniverat, & incorporaverat, adhuc tamen sub speciali dubio responsum fuit, reunionem Martini V. non suffragari, prout ex decisione quadringentesima nonagesima sexta parte quinta tomo secundo recentiorum.

Nova litis instaurando etiam super aliis accidentibus.

Quia vero quæstiones de unione, vel dismembratione præfatorum locorum, utpote percutientes jurisdictionalia Civitatis Bononiæ, non ad peculiares Administratores Gabellæ grossæ per felicis recordationis Eugenium Papam IV. usque ab Anno millesimo quadringentesimo trigesimo secundo Archigymnasio Bononiensi applicatæ, sed præsertim, & directe pertinebant ad Regimen Civitatis Bononiæ in illa causa neutiquam citatum, cujus proinde jura infirme, & non satis, aut plene deducta, hand poterant sic per indirectum lædi, aut vulnerari, hinc idem Regimen e re sua putavit, novum contra memoratas Commuoitates instruere Judicium, prout instruxit coram Congregatione Confinium. Verum deinde a recolendæ memoriæ Urbano Papa VIII. Prædecessore quoque Nostro commissa hujusmodi nova causa tunc existenti Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinali Camerario, qui procederet cum Voto Cameræ, hæc postquam Anno millesimo sexcentesimo quadragesimo septimo demandavit, ut, pendente lite, Medicinenses summas pro oneribus solvi solitas deponerent juxta mentem Tribunalis, prout de facto in aliquibus quantitatibus fuerunt depositæ, plures resolutiones edidit inter se varias; prius etenim rescripsit Anno millesimo sexcentesimo quadragesimo nnoo Communitates præsatas non esse de districtu, neque de Comitatu in casu, & ad effectum, de quo agebatur; Inde vero cum pro Gabella Vini, quæ Cameralis est, Conductor Cameræ Apostolicæ Anno millesimo sexcentesimo octuagesimo primo Medicinenses adstringeret ad solutionem, ipsi vero prætenderent manutenendos esse immunes per Bononiæ Regimen ab hoc non minus, quam a cæteris oneribus Cameralibus, memoratum Cameræ Tribunal prætensioni huic primo loco adhæsit, at subinde Anno millesimo sexceotesimo octuagesimo secundo recedendo a decisis, declaravit Regimen non teoeri: successive autem Anno millesimo sexcentelimo nonagesimo octavo sub novo examine positis resolutionibus Annorum millesimi sexcentesimi quadragesimi noni, & millesimi sexcentisimi octuagesimi secundi perstitum fuit in decisis Anno millesimo sexcentesimo quadragesimo nono quoad onera Communitativa tantum, & in decisis Anno millesimo sexcentesimo octuagesimo secundo quoad onera Cameralia tantum, ita ut Regimen noo teneretur manutenere Medicinenses exemptos juxta conventiones Anni millesimi quadringentesimi undecimi, indultoque post hujusmodi rescriptum utrique parti beneficio novæ Audientiæ, causaque reproposita die decimaquinta Junii Anni millesimi sexcentesimi oonagesimi noni, suffragia æqualiter scissa fuerunt, nullaque capta relolutiooe negotium priocipale remansit ab inde inposterum indecisum, etiamsi posterioribus, atque etiam intermediis temporibus, subalternæ quædam quæstiones coram pluribus Judicibus, & signanter Anno millesimo sexcentesimo septuagesimo quarto coram bonæ memoriæ Cardinali Bonacursio Legato, & Anno millesimo sexcentesimo octuagesimo sexto coram Magistro Costaguto tunc Cameræ Apostolicæ Clerico excitatæ fuerint, vel super assertis attentatis, & innovationibus pendente lite sequutis, aliisque incidentibus, & emergentibus, juxta varietatem casuum variis quoque Decretis resolutæ.

Recursus ad Pontif.

Recursu autem ad Nos habito ex parte Bononiensis Regiminis per supplicationes humiliter expositas prius ab nltm Marchione Paride Maria de Grassis, & postea a dilecto filio Fulvio Comite de Bentivolis Civitatis Bononiæ Senatoribus, & Oratoribus apud Sanctam Sedem, relatisque præjudiciis gravissimis, quæ cæteris Bononiensis Provinciæ Communibus, Ærarioque Civitatis notissimis de causis admodum exhausto, irrogata fuerant, & adhuc irrogabantur, ex quo Medicinenses, eorumque Consortes, per tempus ultra centenarium, sub motivo litis pendentis, onera communitativa, & cameralia subire omnino recusabant, immo introductis, vel adauctis quampluribus mercimoniis, nulla persolvebant datia, vetitasque fraudes passim committebant; implorata fuit benignitas nostra, ut per opportunum, expeditumque remedium veteri huic gravissimo malo finis aliquando imponeretur, oe reassumpto judiciali tramite litis jam per seculum & ultra inedcisæ, renovatisque utrinque dispendiis, diu nimis contentionis terminus expectaretur; Materia vero, & petitio præfati Regiminis suprema providentia nostra dignæ cum apparuerint, causam, & causas a quibusvis Judicibus, & Tribunalibus ad Nos revocavimus, utque omnia rite, recteque procederent, dilecto filio Magistro Clementi Argenvilles Prælato Domestico, & Auditori Nostro specialiter mandavimus, ut susceptis hinc, & inde scriptis informationibus facti, & juris per utramque partem præsentandis, illisque invicem communicatis, receptisque similiter responsionibus, & replicatiooibus, ac defensoribus collitigantium, quantum oportuisset, oretenus etiam auditis, omnia Nobis distincto ordine referret.

Qui causam ad se avocat.

Illamque cognoscit.

Qua potestate facta, Pars utraque copiosissimas informationes impressas porrexit cum summariis tum recentiorum, tum veterum documentorum, præsertim vero eorum, quæ in libro quodam Privilegiorum, atque exemptionum Medicinæ Typis Bononiæ dato Anno millesimo sexcentesimo sexagesimo octavo continentur. Illisque omnibus sedulo examinatis, cum præfatus Magister Clemens Auditor Noster ad meliorem rei elucidatinnem, difficultates, quas mente conceperat, Partibus in scriptis pandidisset, & Nos etiam, ne quid remaneret occultum, in Apostolicis secretioribus Tabulariis monumenta omnia etiam antiquissima ad rem facientia inquiri, atque inde extrahi fecissemus, hinc diffusissimæ responsiones, & replicationes utrinque supervenerunt, & ita non solum, quæ antiquitus coram variis Judicibus Bononiensibus, quæ pariter in Auditorio Rotæ coram Buratto, & Ubaldo prædictis, quæque rursus in tribunali

ANNO 1746. Cameræ, ipsa Camera interdum comparente, & jura Medicinensium coadjuvante, & coram aliis quoque Judicibus, sed quamplura insuper de novo inventa documenta deducta, & matura respective ponderatione ventilata fuerunt, ac per diutinam fere biennalem colluctationem discussa.

Res quæstionum capita ad duo reducenda.

Factaque demum ab ipso Magistro Clemente Auditore Nostro rerum omnium plenissima relatione, atque a Nobis ipsis inter tot gravissimas Principatus Nostri curas, ad Lancem Justitiæ, & æquitatis, momentis omnibus rationum ab unaquaque parte expositarum perlustratis, atque libratis, cum sane cognoverimus, negotium in duo potissima capita dividi; Unum scilicet, utrum Terræ, & Communitates Medicinæ, Villæfontanæ, & Ganzanighi fuerint, & sint de districtu, & Comitatu Bononiæ, seu potius distinctum, & particulare Territorium constituant: Alterum vero, utrum posito, quod sint de Comitatu, & districtu, reputari, tractari, & gubernari debeant ad instar cæterorum locorum, & Communitatum Comitatus Bononiæ, tam in ordine ad Jurisdictionalia, quam respectu onerum tam Cameralium, quam communitativorum, seu potius legitime gaudere possint aliquo speciali privilegio, & exemptione: Divino semper implorato præsidio, Motu proprio, certaque scientia, ac matura deliberatione nostris, & de Apostolicæ potestatis plenitudine, utrumque controversiæ caput, in hunc, qui sequitur, modum, & formam, suprema auctoritate Nostra decidimus, & terminamus: Sicque perpetuis futuris temporibus inviolabiliter observari volumus, & mandamus videlicet.

Decidit ut infra.

I. Oppidum Medicinæ, & annexas Terras esse de Comitatu Bononiensi.

In primis debito ordine a priori capite exordientes, cum recognoverimus, enunciatas Terras Medicinæ, Villæfontanæ, & Ganzanighi usque ab Anno millesimo tercentesimo nonagesimo secundo per Bonifacium IX. prædecessorem prædictum, Comitatui Bononiensi fuisse unitas, adnexas, & incorporatas, & quamvis memoratus Balthaxar Cardinalis Anno millesimo quadringentesimo tertio illas ab eodem Comitatu dismembrasset, attamen dictum Martinum V. Prædecessorem successive, Anno scilicet millesimo quadringentesimo decimo nono, dismembrationem antedictam, etiam tanquam nullam, & illegitimam revocasse, easdemque Terras de novo Comitatui Bononiensi incorporasse pariter, & univisse, ita ut deinceps de Comitatu hujusmodi esse intelligerentur, ac ab omnibus censeri deberent, & appellari, illasque Civitatis dominio, potestati, jurisdictioni, & arbitrio subjecisse, & supposuisse; Cumque itidem Nobis plene constiterit de subsequuta, & quidem in omni genere amplissima dictæ Martinianæ reunionis observantia, nam felicis recordationis Sixtus Papa IV. similiter Prædecessor Noster, dum Anno millesimo quadringentesimo septuagesimo quinto de consilio trium Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium quæstionem confinium inter Bononienses, & Imolenses definivit, non modo tales designavit confines, per quos reipsa memoratæ Terræ intra ambitum Territorii Bononiensis necessario includebantur, sed expresse quoque declaravit, Medicinæ Castrum Bononiensibus esse subjectum. Item ejusdem recordationis Noster pariter Prædecessor Julius Papa II. Anno millesimo quingentesimo septimo in geminis ejus literis in forma Brevis ad supplicationem Medicinensium indultis, & expeditis, eos de districtu, & Comitatu Bononiensi reputavit, & palam enunciavit, pront similiter similis recordationis Paulus Papa III. Noster itidem Prædecessor Anno millesimo quingentesimo quadragesimo septimo confirmando augumentum Salarii Prætoris Medicinæ a Bononiensi Senatu statutum, Medicinæ oppidum tanquam sub districtu, & dominio Civitatis Bononiæ existens, enunciare non dubitavit. PONT. A. VI.

Quibus Pontificiis actibus cum adstipulare comperti fuerint per duo fere sæcula ab unione Martiniana, usque ad tempus litis motæ per Regimen, alii publici, privatique Actus pene innumeri, compræhensionem Medicinensium sub districtu, & Comitatu Bononiæ unisonis semper expressionibus præseferentes; Legati enim, & Vice-Legati, Auditores, aliique Judices Bononiæ in ipsismet sententiis super prætensis privilegiis, & exemptionibus Medicinensium latis, qualitatem districtualem, seu Comitatensem ad Medicinensium petitionem perpetuo enunciarunt; Medicinenses ipsi, eorumque uniti, in resolutionibus consiliaribus, publicis Instrumentis, actibusque Judicialibus se se tanquam de Comitatu, & districtu Bononiensi asserere, exprimere, palamque evulgare non destiterunt, & ita quoque servarunt usque ad præfata tempora litis motæ Magistratus Bononienses in eorum provisionibus, & ordinationibus; qui præterea non modo per Prætores a Regimine extractos, prout extrahuntur usque ad præsens, easdem Terras gubernabant, verum insuper Capitaneos deputabant, Consiliarios eligebant, bonorum communialium divisionibus præsidebant, datia exigi faciebant, licentias pro contrahendis nomine Communitatis debitis impartiebantur, cæterosque Jurisdictionis Actus super prædictis, non secus, ac super cæteris subjectis Communitatibus exercebant.

His itaque omnibus, ac plerisque aliis probe consideratis, ac præsertim unione Bonifaciana, & reunione Martiniana, tot subsecutis Pontificiis Actibus, ac diuturna, amplissimaque fere bis centenaria observantia communitis, & comprobatis, quorum omnium, & singulorum tenores hic pro expressis, ac de verbo ad verbum insertis haberi volumus, aliisque justis de causis nobis notis, animumque nostrum, etiam independenter a præmissis, rationabiliter moventibus; Supremo judicio, & potestate nostra decernimus, decidimus, ac declaramus, & ex certa scientia, animique nostri matura deliberatione præcipimus, & mandamus, oppidum Medicinæ, annexasque Terras Villæfontanæ, & Ganzanighi, earumque Territoria, & Communitates, & particulares Personas de districtu, & Comitatu Bononiensi fuisse, & esse, ac in posterum censendas, & reputandas fore, ad instar aliarum Communitatum Gubernio, & Civitati Bononiæ sine ulla controversia subjectarum, Exceptiones vero pro parte dictarum Communitatum late allegatas tam adversus unionem Bonifacianam ex capite assertarum revocationum, sive scilicet per posteriorem ejusdem Bonifacii Prædecessoris Bullam editam die vigesima prima Decembris Anni millesimi quadringentesimi secundi, sive per dismembrationem fa-

factam Anno millesimo quadringentesimo tertio per antedictum Balthaxarem Cardinalem, sive demum per Acta sessionis ultimæ Constantiensis Concilii, quam etiam adversus Martinianam reunionem, ex prætensis subreptionis, & obreptionis Capitibus, prout quoque ex vigesimo primo subsecoro, incohærente, & prorsus inefficaci inter quædam dicti Eugenii IV. Prædecessoris Capitula, tamquam insubsistentes, inanes, & irrelevantes, ac nullius roboris declaramus, atque rejicimus; Ac pro potiori cautela, dismembrationem præfatam jam a supradicto Prædecessore Martino V. revocatam, ac de medio sublatam, præfatumque itidem Capitulum vigesimum primum, nec non præfatas, & alias quascumque Sententias, Decreta, & Provisiones Legatorum, Vice-Legatorum, & aliorum quorumvis Judicum, ac Tribunalium, etiam Rotæ, & Cameræ Apostolicæ, & alia quævis in contrarium quomodolibet facientia, motu, scientia, & potestatis plenitudine prædictis revocamus, & abolemus, ac respective irritamus, & annullamus, recensitasque Bonifacianam, & Martinianam unionem, atque reunionem, contrariis quibuscumque non obstantibus, iisdem motu, scientia, & Apostolicæ potestatis plenitudine, tenore præsentium approbamus, confirmamus, & de novo concedimus, atque innovamus, illisque novæ, ac perpetuæ firmitatis robur adjicimus.

II. Communitates dicti Oppidi, & Terrarum unitarum gubernari debent a Legato Sanctæ Sedis, & Regimine Bononiensi.

Hinc autem ad definitionem secundi ex duobus propositis controversiarum capitibus cohærenter ad præmissa procedentes, easdem profecto Communitates in posterum, & in perpetuum per Sanctæ Sedis Apostolicæ Legatos, ac Bononiæ Regimen, ejusque Magistratus juxta pervulgata capitula felicis recordationis Nicolai Papæ V., Gregorii Papæ XIII., & Gregorii Papæ XV. Prædecessorum Nostrorum, ac eo prorsus modo, & forma, quo ceteræ omnes indubitanter subjectæ Communitates tractantur, & gubernantur, in omnibus tractari, ac gubernari præcipimus, & mandamus: Id tantum quoad jurisdictionalia ex conventionibus usque ab Anno millesimo quadringentesimo undecimo inter Medicinenses, & Regimen tunc populare Civitatis Bononiæ initis, utpote per Gregorium Papam XIII. Prædecessorem præfatum confirmatis, declaramus, & respective præservantes, ut scilicet Prætor a Civitate ad eorumdem locorum gubernium de more mittendus, illorumque Incolis, & Habitatoribus in Civilibus, & Criminalibus jus dicturus, attendere, & observare debeat municipalia præfatarum Terrarum Statuta legitime condita ante memoratam conventionem Anni millesimi quadringentesimi undecimi, quatenus adsint, & præsentibus nostris literis non adversentur; quatenus vero non existant, sicut etiam in iis, in quibus forte non disponunt, procedat juxta Statuta Superioris Civitatis Bononiæ, ubi hæc de controversis materiis disposuerint, sin minus secundum juris dispositionem.

Statuit illas teneri ad solutionem onerum Cameralium.

Quod vero attinet ad onera realia, personalia, & mixta, pro eo sane, quod ad onera Cameralia spectat, ea videlicet, quæ a Romanis Pontificibus Ecclesiasticæ ditionis subditis imposita sunt, quæque juxta Constitutiones Apostolicas, & commune Doctorum placitum, sub Camerali nomine veniunt, sive hæc directe per Cameram Apostolicam, ejusque Ministros, & Affictuarios, seu potius ab ipso Regimine, & Camera Bononiæ, ejusque Datiariis, & juribus, & in repræsentantia præfatæ Apostolicæ Cameræ exigantur: Ad hæc equidem onera, ad instar cæterarum huic Apostolicæ Sedi subjectarum Communitatum, Medicinenses quoque, eorumque unitos, ac Consortes, non minus pro præterito, quam pro præsenti, & futuro tempore omnino teneri, ac obligatos fuisse, & esse decidimus, definimus, atque mandamus: Bononienses vero ad illorum relevationem, seu reintegrationem, vel ad solvendum Cameralia onera pro ipsis Medicinensibus, & unitis, neque ex conventionibus Anni millesimi quadringentesimi undecimi, illarumque spiritu, seu interpretatione, nec alio quovis titulo, aut ratione adstringi potuisse, vel in futurum posse declaramus. Id ipsum vero, quod de Cameralibus oneribus definimus, atque præscribimus, ad onera quoque illa communitativa, Gabellas, & Datia, quæ ad Cameralium onerum solutionem applicata fuerunt, prout etiam ad alia communitativa, quæ vigebant ante conventiones Anni millesimi quadringentesimi undecimi, tamquam taxative loquentes de exemptione ab oneribus ex tunc in futurum imponendis, extendimus, & ampliamus.

Quo vero ad cætera onera communitativa, Gabellas, & Datia, quo post præfatas conventiones per Civitatem, & Regimen Bononiæ legitime fuerunt imposita pro publicis, & communibus ejusdem Civitatis, & Comitatus indigentiis, & quibus respective cætera subjecta Civitati Communia generaliter tenentur, pro illis quidem exemptionem, & immunitatem indultam, seu concordatam in præfatis conventionibus Anni millesimi quadringentesimi undecimi, attenta illarum confirmatione per dictum Prædecessorem Gregorium XIII. concessa Medicinensibus, eorumque consortibus suffragari decidimus, usque tamen ad diem quintam Novembris Anni millesimi sexcentesimi nonagesimi primi, & non ultra; ab eo vero tempore cum evulgata fuerit amplior, saluberrima Constitutio piæ memoriæ Innocentii Papæ XII. Prædecessoris nostri revocatoria quarumvis exemptionum quomodocumque obtentarum, & indultarum, tam ab oneribus Cameralibus, quam etiam a Communitativis, etiamsi exemptiones hujusmodi fuissent Apostolica quoque auctoritate semel, aut pluries confirmatæ, approbatæ, revalidatæ, & innovatæ, vel per Judicum auctoritatem canonizatæ, quam deinde Constitutionem felicis recordationis Clemens Papa XI. pariter Prædecessor noster per alteram editam idibus Januarii Anni millesimi septingentesimi trigesimi secundi confirmavit, & renovavit, a præfato proinde tempore editæ Constitutionis Innocentii XII., declaramus exemptiones omnes ab oneribus Communitativis, Datiis, & Gabellis hujusmodi, contentas in conventionibus Anni millesimi quadringentesimi undecimi, una cum earum quibusvis etiam Apostolicis confirmationibus, & judicialibus, vel extrajudicialibus approbationibus, & canonizationibus, omnino cessasse, & penitus abrogatas remansisse, neque ad evitandam earumdem Constitutionum censuram, ullum cujuscumque allegatæ onerositatis titulum

Quo vero ad alia onera decernit, et in corpore.

Medicinensibus; eorumque Consortibus suffragari posse, & sic a tempore, ut supra, etiam ad onera prædicta Communitativa, Gabellas, & Datia tam præcedenter, quam subinde imposita, ac in futurum forsan imponenda, ad instar cæterarum oneribus hujusmodi subjectarum Communitatum persolvenda obligatos fuisse, & esse decidimus, definimus, atque præcipimus.

Et quid respectu onerum præteritorum.

Ne autem ex antiqua, & pervetusta lite, quam hac nostra perpetuo valitura definitione, Deo dante, qui pacis auctor est, & amator, terminamus, & extinguimus, alia nova lis exoriatur, & subcrescat super præteritorum onerum liquidatione a tempore, quo illa deberi mox supra statuimus, præmemoratas Communitates Medicinæ, Villæfontanæ, & Ganzanighi ad eorum dumtaxat onerum sive Cameralium, sive Communitativorum, Datiorum, & Gabellarum solutionem cogi pro nunc, & compelli volumus, quorum dies cessit a Kalendis Januarii nuper incepti Anni a Nativitate Domini millesimi septingentesimi quadragesimi sexti, & respective cesserit in posterum: Quo vero ad præterita onera, Datia, & Gabellas lite pendente maturata, & non soluta, supersederi mandamus in eorum exactione, donec fuerit vera eorum quantitas coram nobis discussa, & liquidata, quam propterea dicussionem, & liquidationem nobis, & supremo judicio Nostro similiter reservamus.

Cum vero præter quæstiones coram Nobis primario propositas, & ut supra definitas, peculiariter pro parte Bononiensis Regiminis, atque Administratorum Datii magni, quod vulgo *Gabella Grossa* nuncupatur, a Nobis postularetur, ut Medicinensibus, eorumque Unitis, Opificia diversarum specierum tam introducta, quam forte imposterum introducenda, omnino prohiberentur; propter damnum inde resultans tum respectu datiorum, quæ ab illis ratione pendentiæ litis denegabantur, tum quod merces exteras, quæ contra Edictorum, Bannimentorum, aliarumque Provincialium Ordinationum leges, fraudulenter, & prætensæ immunitatis obtentu, introduci, & retineri dicebantur, tum denique propter earumdem mercium extractionem, & disseminationem, quæ simili arrogata exemptione, per loca Bononiensis Provinciæ, cum publico, privatoque damno fieri asserebantur; Nos in hoc quoque supremum judicium Nostrum proferentes, opificia cujusvis generis Terris, aut Territoriis Medicinæ, Villæfontanæ, & Ganzanighi, earumque Incolis, & Habitatoribus, sive jam introducta, sive imposterum introducenda, tamquam ad publicam utilitatem, & universale commodum tendentia, nullatenus interdicimus. Quia tamen propter hoc nullum ipsi Civitati damnum, seu præjudicium in juribus suis irrogari posse intendimus: Idcirco a supradicta permissione excipimus, & pro exceptis, & non comprehensis haberi volumus omnia, & singula Opificia, omnesque, & singulas Artes, quæ ex concessione Apostolica soli Civitati hactenus indulta fuerunt, aut imposterum attribuentur, atque adeo in ipsa Civitate dumtaxat exerceri possunt, vel poterunt, privative, & exclusive ad reliqua loca Comitatus Bononiæ. Ne autem in iis quoque, quæ, ut supra permissa sunt, fraus ulla committatur

Præservat in dicto Oppido, & Terris ea opificia, quæ soli Civitati non sunt attributa.

quoad Onera, Datia, & Gabellas, quibus præfatas Terras obnoxias esse declaravimus; Magistratibus Civitatis, ac dictorum Onerum, Datiorum, & Gabellarum Administratoribus, ad quos spectat, & prout spectat, præcipimus, & mandamus, ut eorumdem Datiorum, Gabellarum, & onerum exactioni sedulo incumbant, dictasque Terras, & earum Homines ad illorum solutionem omnino adstringant, cum eadem prorsus potestate, qua reliquos Comitatus, Terras, & Homines, eisdem Oneribus, Datiis, & Gabellis obnoxio, cogunt, & adstringunt: Nec non pro fraudibus evitandis, aut detegendis, in Terris, vel Territoriis præfatarum Communitatum, & ubi magis opportunum reputaverint, Officiales, & Inspectores cum opportunis facultatibus ad sui libitum deputent, atque retineant.

Perpetuum silentium utrique Parti imponit.

Utrique demum Parti super præmissis omnibus perpetuum silentium imponimus, atque os occludimus, utque præsentes literæ plenarium semper effectum, & executionem obtineant, palam edicimus, & declaramus, quidquid a Nobis in eisdem literis sancitum, & definitum fuit, non solum pro recta Justitiæ administratione, & ea, qua fungimur supremi Judicis auctoritate decisum a Nobis, ac definitum fuisse, sed etiam pro Communi Bononiensis Provinciæ utilitate, aliisque de Causis superius memoratis, motu proprio, ac plenissima, quæ Nobis divinitus concessa est, supremi Principis potestate a Nobis statutum, decretum, atque sancitum esse.

Clausulæ.

Decernentes præsentes literas, etiam ex eo, quod prædictæ Partes, & alii quicumque in præmissis quomodolibet interesse habentes, vel habere prætendentes, illis non consenserint, vel etiam, quantum forsan optassent, auditi non fuerint, aliaque quavis de causa quantumvis juridica, & legitima, etiam tali, quæ ad effectum validitatis præmissorum necessario exprimenda foret, aut ex quocumque capite a jure, vel facto, aut Statuto, seu consuetudine aliqua resultante, seu etiam enormis, enormissimæ, & totalis læsionis, aut quocumque alio colore, etiam in corpore juris clauso, nullo unquam tempore de subretionis, obreptionis, nullitatis, aut invaliditatis vitio, seu intentionis nostræ, aut alio quocumcumque defectu notari, impugnari, in jus, vel controversiam revocari, aut ad terminos juris reduci, vel adversus illas restitutionis in integrum, aperitionis oris, reductionis ad viam, & terminos juris, aliudve facti, gratiæ, vel justitiæ remedium impetrari, seu quomodolibet concesso, & impetrato, quempiam uti, seu se juvare in Judicio, vel extra posse; sed easdem præsentes, omniaque, & singula in eis constituta, decreta, & definita, semper, & perpetuo valida, firma, & efficacia existere, & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere, ac ab omnibus, & singulis, ad quos spectat, & quomodolibet spectabit in futurum, inviolabiliter observari, eisque omnino acquiesci. Sicque, & non aliter per quoscumque Judices ordinarios, & delegatos, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, nec non ejusdem Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales etiam de Latere Legatos, & Vice-Legatos, atque alios quavis auctoritate, & potestate fungentes, ac dignitate, & honore fulgentes, in quavis causa, & instan-

tia,

ria, sublata eis, & eorum cuilibet quavi aliter judicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate, judicari, definiri, & interpretari debere, irritum quoque, & inane, si secus super his, vel eorum aliquo a quoque quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

Commissio Cardinali Legato pro tempore pro praemissorum observantia.

Quocirca Dilecto Filio Nostro Georgio Sanctae Romanae Ecclesiae Cardinali ab Auria nuncupato, Nostro, & Sedis Apostolicae de Latere Legato Bononiae commoranti, expresse committimus, quatenus statim visis praesentibus, ad immediatam, & integram earum executionem, quocumque judiciali actu postposito, brachium suum fortiter, & efficaciter impertiatur, sicque ipsum Georgium Cardinalem Legatum, caeterosque pariter ejus successores in perpetuum pro tempore futuros Legatos, ac Vicelegatos, quoties, & quandocumque requisiti fuerint, sua auctoritate semper adesse volumus, & mandamus, ut quaelibet a Nobis sive respectu Jurisdictionis, sive respectu solutionis onerum Cameralium, & Communirativorum, omnisque generis Datiorum, & Gabellarum, per ipsas praesentes definita, & constituta sunt, expeditum, & plenarium finem, & effectum omnino sortiantur, & obtineant, quocumque recursu, appellatione, seu inhibitione cujusvis Judicis, & Tribunalis, omnino posthabitis, & non attentis, praeterquam commissione nostra dumtaxat, aut successorum nostrorum manu signata.

Derogatio contrariis.

Non obstantibus, quatenus opus sit, de non tollendo jure quaesito, aliisque nostris, & Cancellariae Apostolicae regulis, ac recolendae memoriae Pii Papae IV. Praedecessoris nostri de gratiis interesse praedictae Camerae Apostolicae quomodolibet concernentibus in eadem Camera registrandis, & insinuandis, aliisque Apostolicis, etiam in Universalibus, Provincialibus, & Synodalibus Conciliis editis specialibus, vel generalibus Constitutionibus, nec non Civitatis, & Provinciae Bononiensis, ac Communitatum praedictarum, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis respective Statutis, Consuetudinibus, usibus, & stabilimentis, Privilegiis quoque, Indultis, & Literis Apostolicis, illis, earumque Praesidentibus, & Personis, sub quibuscumque tenoribus, & formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus, & insolitis clausulis, nec non irritantibus, & aliis decreris, etiam per modum Statuti, & perpetuae ordinationis in genere, vel in specie, ac alias quomodolibet, etiam iteratis vicibus concessis, approbatis, & innovatis; Privilegiis pariter, Diplomatibus, Literis Patentibus, Capitulis, Conventionibus, Decretis, Sententiis, & aliis contentis in libro, cui Titulus: *Privilegia, Exemptiones, & alia ad favorem Communitatis Medicinae:* Bononiae impresso Anno Domini millesimo sexcentesimo sexagesimo octavo, Decisionibus quoque, & Sententiis editis contra Administratores Gabellae grossae praedictae coram Buratto, & Ubaldo antedictis, ac rescriptis omnibus praedictae Camerae Apostolicae, & Judicatis quibuscumque cujusvis judicis, & Tribunalis quacumque potestate fungentis, etiam Legati a Latere, Vicelegati, & Gubernatoris Generalis: Quibus omnibus, caeterisque

contrariis quibuscumque, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa, & individua, ac de verbo ad verbum, non autem per Clausulas generales idem importantes, mentio, seu quaevis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, tenores hujusmodi, ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omisso, & forma in illis tradita, servata, inserti forent, praesentibus pro plene, ac sufficienter expressis, & insertis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter, & expresse, ac latissime, & plenissime motu, scientia, & potestatis plenitudine paribus harum serie derogamus; Eaque respective, quatenus praesentibus Nostris Literis quomodolibet adversari comperiantur, irritamus, revocamus, abrogamus, & abolemus.

Fides praestandi transumptis.

Volumus autem, ut earumdem praesentium Transumptis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillo alicujus Personae in dignitate Ecclesiastica constitutae munitis, eadem prorsus Fides in Judicio, & extra adhibeatur, quae ipsis praesentibus adhiberetur, si forent exhibitae, vel ostensae.

Sanctio.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam Nostrae definitionis, sanctionis, declarationis, Constitutionis, Decreti, Statuti, Mandati, abrogationis, derogationis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Datum Romae apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicae millesimo septingentesimo quadragesimo quinto, septimo Idus Martii Pontificatus Nostri Anno Sexto.

Dat. 9. Martii 1746.

J. Datarius.
Pro D. Card. Passioneo.
Joannes Florius Substitutus.
Visa De Curia.
I. C. Boschi.
J. Eugenius.

Registrata in Secretaria Brevium.

DE RETINENDA CRUCIFIXI XVII.

Salvatoris Imagine palam & visibiliter exposita super Altaribus, ad quae Missarum Sacrificia peraguntur.

Venerabilibus Fratribus Archiepiscopis, Episcopis, & Ordinariis Ditionis Ecclesiasticae.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabiles Fratres, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Causa scribendi desumitur ex consuetudine, quae licet pia, Ecclesiae tamen disciplinae adversatur.

ACCEPIMUS praestantium Virorum testimoniis jampridem in quibusdam Pontificiae Ditionis Civitatibus inductam esse consuetudinem, quae licet pietatem, ac reli-

religionem præseferat, Ecclesiæ tamen institutis, ac disciplinæ plurimum adversatur. Idem Nos ipsi deprehendimus in aliquibus Ecclesiis hujus nostræ Romanæ Urbis, & aliis pariter, quæ Episcopis Suburbicariis subjiciuntur. Quapropter muneri Nostro deesse magnopere videremur, nisi de hac re monerentur illi, qui pro spirituali hujus Civitatis regimine Ministri a Nobis constituti sunt, & alii, qui Suburbicarios Episcopatus, vel alterius Civitatis in Ditione Pontificia sedem obtinentes curam gerunt animarum.

In Altaribus præter majorem Tabulam, alia minor collocatur, & Crux inter Candelabra, ostra aufertur, & illius loco parva Crux minori Tabulæ superadditur.

In Altaribus, quæ per Ecclesias erecta sunt, & in quibus Sacrum fieri consuevit, præter majorem Tabulam, quæ vel depictam, vel incisam exhibet imaginem Sancti, in cujus nomen, & memoriam Altare consecratum est, adjungi cœpit alia minor Tabula, in qua vel coloribus exprimitur, vel ære, ligno, aut marmore inciditur Effigies alterius Sancti, itaut Crux auferatur, quæ, juxta Rubricas, inter Candelabra collocari debet: Cum vero neminem lateat, rem Divinam confici non posse, nisi Crux cum Imagine Sanctissimi Crucifixi super Altari constituatur, hinc minori Tabulæ superadditur exiguus adeo Crucifixus, ut neque Presbyteri celebrantis oculis facile occurrat, neque ab ullo alio distingui ferme possit, nisi hic diligenter perscrutetur, utrum super Altari revera Crucifixi Imago proposita fuerit.

Pont. improbare non intendit, ut plures Sancti in uno Altari Fidelium venerationi proponantur.

Equidem non improbamus, quod idem Altare in plurium Sanctorum nomen, ac memoriam dedicetur, quodve in majori Tabula aut unus tantum, aut plures etiam Sancti pingantur, vel denique, quod alia minor Tabula collocetur inferior, aut alio quocumque modo, ubi unus, vel plures Sancti Fidelium venerationi proponantur. Illud permittere nullatenus possumus, quod Missæ Sacrificium in his Altaribus celebretur, quæ careant Imagine Crucifixi, vel ipsa incommode statuatur ante Presbyterum celebrantem, vel ita tenuis & exigua sit, ut ipsius Sacerdotis & Populi assistentis oculos pene effugiat: Id enim alienum est a Legibus, & Institutis Ecclesiæ, quæ in Rubricis, aliisque Ecclesiasticis Sanctionibus continentur: Id etiam maxime contrarium est Sacræ antiquitati, & Ecclesiarum, etiam Orientalium, consuetudini; itaut tertissimum sit violari Leges Ecclesiæ, si exigua solum Imago Crucifixi præfigatur minori Tabulæ, vel Statuæ Sancti, qui superadditur, ut illum Fideles venerentur.

Sed ad Missæ Sacrificium celebrandum non permittit, ut parva Crux super Altari ponatur.

Præceptum Rubricæ Missalis in hac parte.

In Rubricis Missalis *tit. de præparatione Altaris, & ornamentorum ejusdem*, hæc leguntur: *Super Altare collocetur Crux in medio, & Candelabra saltem duo cum Candelis accensis hinc & inde in utroque ejus latere.* In Romano Pontificali *titul. de Consecratione electi in Episcopum*; cum sermo est de Altari, ubi consecrandus Episcopus Sacrum operatur usque ad Offertorium, quo peracto Missæ Sacrificium prosequitur in alio Altari, ubi Episcopus consecrans rem Divinam facit; in eo, inquam, Pontificali hæc habentur: *In Cappella vero minore pro Electo, quæ a majore debet esse distincta, addatur Altare cum Cruce, & duobus Candelabris*. Cæremoniale autem Episcoporum postquam *lib. 1. cap. 12.* commemoravit Candelabra, & Candelas, hæc addit: *In quorum medio collocabitur Crux ex eodem mettallo, & opere, prealta, itaut pes Crucis æquet altitudinem vicinorum Candelabrorum, & Crux ipsa tota Candelabris superemineat, cum Imagine Sanctissimi Crucifixi versa ad anteriorem Altaris faciem.*

Item Pontificale Romani.

Item Cæremoniale Episcoporum.

Sententia Pontificis in ejus Opere de sacrificio Missæ.

Nos ipsi verba fecimus de hoc veteri ritu collocandæ Crucis in Altari, cum Sacrum peragitur, in nostris Commentariis *De Sacrificio Missæ*, quæ Italico sermone a Nobis confecta fuerunt *par. 4. sect. 1. num. 17. ac sequentibus*: Plura deinde addidimus *sect. 1. §. 18. & 19.*, cum ipsa latine reddita lucem iterum publicam adspexerunt. His etiam adjungimus, ob vetustatem præsertim hujusce Ritus, tantam venerationem, cultumque semper exhibitum fuisse Cruci, quæ in medio Altari collocatur, cum Missæ Sacrificium conficitur, ut Novatores ipsi magnis infensi, illam de medio auferre pertimuerint, cum suam Cœnam instituunt; hæc testatur Gretserus *in suo Tractatu de Cruce cap. 23. tom. 1.* ejus editionis, quæ postremo typis vulgata fuit.

Concordant Ritus Orientalium:

Si vero disciplinam Orientalium inspiciamus, Græcis in more positum est, ut ad Portam Regiam Sanctuarii utroque latere Imagines Christi Domini, ac Beatæ Virginis, & super Altari Crucem una cum Libro Sanctorum Evangeliorum constituant: In Lyturgia vero Copto-Arabica, quæ desumpta ex manuscriptis Codicibus Vaticanis impressa fuit anno 1736. in Collegio Urbano de Propaganda Fide, *pag. 33.* indicitur Sacerdoti celebranti, ut Benedictionem cum Cruce Populo impertiat, eam deinde osculetur, ac Diacono tradat, qui ipsam super Altari collocat: Postremo Ritus Siriacus Maronitarum eadem prorsus decernit, quæ in Rubricis Romani Missalis præscribi superius indicavimus. Nam Patriarcha Stephanus *lib. 3. tract. 2. sect. 4.* ita scriptum relinquit: *Mos iste in omnibus Ecclesiis inolevit, ut super Altaris gradum salutiferæ Crucis vexillum collocetur*. In Synodo etiam Nationali, quæ coacta fuit *anno* 1736. in Monte Libano, quam Literis Apostolicis Nos ipsi confirmavimus, *par. 2. cap. 13. de Sacrosancto Missæ Sacrificio can. 8.* ita sancitum est: *Super Altare collocetur Crux in medio, & Candelabra saltem duo cum Candelis accensis hinc & inde in utroque ejus latere*.

Dequæstione, an sufficiat super Altari Crux nuda, vel debeat esse cum Crucifixo.

Scriptores, qui sacros ritus explicarunt, nonnullas disputationes instituunt; ac primo, utrum satis sit nudam Crucem in Altari statuere, an Imago Crucifixi addenda simul videatur. Equidem Rubricæ Missalis solam Crucem commemorant. Cum tamen Cæremoniale Episcoporum Crucem una, & Crucifixum nominet, idque communi Ecclesiæ consuetudini consentaneum sit, hanc ideo sententiam probandam nemo sapiens dubitabit. Ita sentiunt Gavantus, Claudius la Croix, qui *lib. 6. par. 2. de Sacrificio Missæ num. 318.* fatetur, ob veterem communemque usum, sine Imagine Crucifixi, quæ pendeat e Cruce, rem Divinam fieri non posse, nisi necessitas intervenerit: Et profecto initio Ecclesiæ, cum Fideles concitare ad furorem Gentiles magnopere timerent, si Christum Crucifixum publice adorandum proponerent; Crucem tamen pluribus modis exornatam palam exponebant, atque incisum, vel depictum Cruci apponebant Agnum, qui Typus amantissimi Salvatoris semper habitus est, ut eo saltem mo-

do Crucifixi Imaginem exhiberent: Id conspicitur adhuc in nonnullis hujus Civitatis Ecclesiis, & testimonio etiam Magrit comprobatur *in ejus Hierolexico, in vocabulo* CRUX.

De alia quaestione an poni debeat Crux, quando in Tabula Altaris est depictus Crucifixus.

Secundo loco inquiritur, utrum Crucifixus pendens a Cruce debeat in Altari constitui, etiamsi Salvator noster Crucifixus in majori Tabula Altaris depictus, aut caelatus appareat. Gavantus id quidem probat; alii vero necessarium id minime arbitrantur, dummodo tamen Crucifixus in majori Tabula vel pictus, vel caelatus, primum locum obtineat prae ceteris omnibus, quae in eadem Tabula exprimuntur. Ita censent Pasqualigus *de Sacrificio Missae quaest. 716.*: Quartus *ad Rubricas Missalis par. 1. tit. 20. dub. 10.*: & Gribaldus *de Sacramentis in tract. 5. de Sacrificio Missae cap. 9. dub. 2. num. 20.*: Huic pariter sententiae se conformavit Congregatio Sacrorum Rituum, uti constat ex responsione, quam ipsa promulgavit *anno 1663*, & quam Meratus recenset *tom. 1. par. 1. tit. 20. de praeparatione Altaris num. 6.*, & in Indice Decretorum *eodem. tom. par. 2. num.* 400

Item, an poni debeat Crux quando adest Tabernaculum cum Sanctissima Eucharistia.

Tertio loco quaeritur, utrum Crucifixus in Altari collocari debeat, cum Sacrificium Missae in eo conficitur Altari, ubi positum est Tabernaculum, in quo Pyxis cum Sacris Particulis continetur; cum praesertim eidem Tabernaculo parva Crux cum Imagine Salvatoris Crucifixi semper praefigatur. Equidem in Coeremoniali Episcoporum haec habentur. *Non incongruum, sed maxime decens est, ut in Altari, ubi Sanctissimum Sacramentum est, Missae non celebrantur, quod antiquitus observatum esse credimus*: in veteri Coeremoniali, cum Clemens VIII. Pontificatum gereret, ita legebatur, *quod antiquitus observatum esse videmus*. Attamen id prorsus difficile nonnullis videtur, ob eam causam, quod, ut ipsi argumentantur, cum unicum Altare in veteribus Templis extrui soleret, aut Divina Eucharistia in eis conservata non fuisset, aut nullum Missae Sacrificium in eis esset institutum: Aliter vero sentiunt ii, quibus cognitum perspectumque est, eum morem fuisse antiquitus, ut Sacra Eucharistia in Ecclesiae Sacrario servaretur, vel in decenti Armario, quod parieti configebatur, uti nunc etiam perspicimus in Basilica Sanctae Crucis in Jerusalem: Idem perpendit Mabillon *in Musaeo Italico tom. 1. pag. 89.*, *ac tom. 2. pag. 139.* At quod in praesenti ingerit difficultatem, nec ullum ab examine propositae controversiae liberum facit, illud est, quod, juxta vigentem disciplinam, Sacra Eucharistia conservatur in Tabernaculo, quod est positum super uno ex Altaribus Ecclesiae, & quod in eo passim Missa celebratur; cum, sedulo perpenso Coeremonialis textu, deprehensum sit, eum praedictae celebrationi absolute non obstare; uti Christianus Lupus expendit *tom. 11.* recentioris editionis in Dissertatione *de Sacris Processionibus pag. 356.* Hanc itaque controversiam quum alias Nos ipsi expenderemus in supracitatis Commentariis *de Sacrificio Missae par. 4. sect. 1. num. 18.*; illorum sententiam probavimus, qui existimant Crucifixum inter Candelabra statui debere, neque parvam Crucem, quae Tabernaculo praefigitur, satis esse, ne Rubrica violetur, quemadmodum inferius explicabimus. Idemque censuit Congregatio Sacrorum Rituum anno 1663. uti perspicitur ex Indice Decretorum, quem Meratus exhibuit, *par. 2. tom. 1. num. 400.*, ubi haec leguntur verba: *Crux parva cum Imagine Crucifixi posita super Tabernaculum, in quo asservatur inclusum Sanctissimum Sacramentum in Altari, non est sufficiens in Missa, sed poni debet alia Crux in medio Candelabrorum.*

Item poni debeat Crux, quando est expositum SS. Sacramentum.

Quarto loco disputatur, utrum Crucifixus inter Candelabra collocandus videatur, cum Sacrum peragitur in eo Altari, ubi Divina Eucharistia non includitur Tabernaculo, sed publicae Fidelium venerationi exponitur. Id necessarium esse putavit Sacrorum Rituum Congregatio *die 14. Maji anno 1707.*. Hoc enim petitum fuerat: *An super altare, in quo Sanctissimum Sacramentum expositum est, Crux de more collocari debeat*. Sic autem responsum est, *Nunquam omittendam Crucis cum Imagine Crucifixi appositam collocationem*. Porro quum Nos ipsi tunc in minoribus constituti Coadjutorem Promotoris Fidei gerentes, ipsius loco eidem Congregationi praesentes adfuerimus; adhuc memoria retinemus, in illa sententia ferenda varia fuisse ac discrepantia suffragia, cautumque deinde fuisse, ne ipsa sententia in lucem ederetur. Itaque res iterum deducta est in examen initio Pontificatus Nostri *die 2. Septembris anno 1741.* in eadem Congregatione Sacrorum Rituum, quae postquam omnia diligenter accurateque perpendit, decrevit, ut quaelibet Ecclesia morem & institutum, quod antea servaverat, in posterum quoque retineret. Et quidem pro Cruce ab Altari removenda, dum Missa in eo celebratur, & super eo publicae venerationi Eucharistia exposita est, parum urget, quod nonnulli asserunt, indecens esse, ut Christi Imago in eo loco sit, in quo Christus ipse sub specie panis realiter praesens est, & ab omnibus sub eadem specie panis videtur: id quippe prorsus contingit, quoties Sacerdos in quolibet Altari rem Divinam faciens, materiam Eucharistiae consecravit; nec enim Ecclesia unquam decernendum putavit, ut, peracta Consecratione, Crux ab Altari removeatur. Quemadmodum nec asserentibus Crucem necessario esse debere in Altari, in quo expositum est Sacramentum publicae venerationi, si in eo Missa celebretur, quidquam prodesse potest, quod in publica Eucharistiae expositione significetur triumphus, & gloria Salvatoris, in Missae autem Sacrificio ejusdem mors repraesentetur; cum Ecclesia, tam in actione Missae, in qua Eucharistia consecratur, quam in conclusione precum, quae coram eadem jam consecrata & Fidelium venerationi palam exposita recitantur, una eademque Collecta aeque utatur, quam S. Thomas Aquinas confecit, nimirum: *Deus, qui Nobis sub Sacramento mirabili passionis tuae memoriam reliquisti, tribue, quaesumus, ita nos Corporis & Sanguinis tui sacra Mysteria venerari, ut redemptionis tuae* (hoc est passionis, ac mortis) *fructum in nobis jugiter sentiamus*. Quae cum ita se habeant, Rituumque Interpretes & Scriptores, ob ea, quae mox relata sunt, in varias abierint sententias, satis commendari non possunt ea, quae prudenter, sapienterque decreta fuerunt a praedicta Sacrorum Rituum Congregatione, nempe, ut quaelibet Ecclesia vel Dioecesis suam retineat consuetudinem; itaut nihil

im-

immutetur in ea Diœcesi, ubi Crux in Altari constitui soleat, dum Missa celebratur, etiamsi Sacra Eucharistia publice prostet: neque nova disciplina excitetur in ea Diœcesi, ubi contraria hujusce rei consuetudo jampridem invaluerit.

Pontifex omnia super hac re proposuit, ut perspectum sit consuetudinem, quæ invaluit alienam esse a Sacris Ritu.

Hæc omnia diligenter exposuimus, non quidem, ut hac de re plenum justumque tractatum adornaremus, sed ut ex eis cognitum esset atque perspectum, quam alienum sit a Sacris Ritibus id, quod plures temere & inconsulto peregerunt, nempe ut Sacrum facerent ad Altaria, in quibus Crux haud promineat inter Candelabra, sed exiguus tantum Crucifixus præfigatur Tabulæ alicujus Sancti, qui vel depictus, aut cælatus majori Tabulæ Altaris adjungi consuevit.

Si etenim, juxta Rubricas Missalis, Crux inter Candelabra statuenda est; si, juxta Cæremoniale Episcoporum, Crux ipsa cum Imagine Crucifixi Candelabris supereminere debet; si, juxta sensum Congregationis Sacrorum Rituum, non satis esse judicatur exiguus Crucifixus Tabernaculo infixus, cum Missa celebratur ad Altare, ubi Pyxis cum sacris Particulis in Tabernaculo includitur; si in præsenti non agitur de Altari, in cujus Tabula Imago Salvatoris Crucifixi primo loco Fidelibus exhibeatur; nec minus de Altari, in quo Sacra Eucharistia publice adoranda proposita sit; nemo est, qui non videat, praxim, de qua agitur, recenter inductam, proprioque marte a privatis personis usurpatam, ex supradictis dicendam esse omnino improbatam; eoque magis, cum ex exiguo Crucifixo, qui præfigitur Tabulæ ejus Sancti, qui Altari superadditur, ea profecto utilitas non consequitur, quam proponit Ecclesia, dum Crucem inter Candelabra collocandam decernit. De hac re præclarissimus Vir Cardinalis Bona ita scriptum reliquit *Rerum Liturgicarum lib. 1. cap. 25. num. 8.: Ab aspectu siquidem Crucis Sacerdoti celebranti Passio Christi in memoriam revocatur, cujus Passionis viva imago, & realis repræsentatio hoc Sacrificium est, mortem cruentam Salvatoris nostri incruente exprimens, tamquam idem Sacrificium, quod in Cruce oblatum est, quamvis diverso modo offeratur*. His postremis verbis indicatur orthodoxa doctrina, quam Tridentina Synodus declaravit *sess. 22. de Sacrificio Missæ cap. 2.*

Adhortatio Pont. ad Episcopos, ne irrepat consuetudo adversus Sac. Ritus.

Itaque, Vos omnes, Venerabiles Fratres, ad quos hæc Apostolica scripta dirigimus, curam magnopere impendite, ne vestras in Diœceses irrepat consuetudo, quam superius explicavimus; quod si jam ipsa invaluerit, humanitatem prius, ac deinde severitatem, si opus fuerit, adhibentes, illam penitus convellite. De Sacrificio Missæ res agitur, ideoque nemo vestrum ignorat, a Tridentino Concilio eam tribui auctoritatem Episcopis, & Ordinariis Locorum, ut etiam tanquam Sedis Apostolicæ Delegati corrigere valeant pravas consuetudines, quæ Ritui Missæ celebrandæ advertantur; Ita clare desumitur *ex sess. 22.* in Decreto *de observandis, & evitandis in celebratione Missæ*. Neque Vos latet, nullum esse privilegium, aut immunitatem, quæ delinquentibus in hac re suffragari possit, ut vestra ab auctoritate, pœnisque per Vos irrogatis vindicentur; Idem sæpius confirmavit Sacra Congregatio Tridentini Concilii interpres, Decreto inhærens ejusdem Sinodi, quod paulo ante memoravimus: Id Fagnanus testatur ad *Cap. Grave, num. 46 de officio Ordinarii:* his verbis: *Et generaliter hoc Decretum* (de quo superius dictum est) *censuit Sacra Congregatio comprehendere etiam Regulares, quantumvis exemptos, eosque ea omnia, quæ ab Ordinariis locorum circa observanda, & evitanda in Missarum celebratione statuta fuerint, omnino servare teneri, ad idque etiam pœnis, & censuris Ecclesiasticis ab iisdem Ordinariis cogi & compelli posse*. Nos quidem his Literis eandem auctoritatem, qua jam præditi estis, iterum Vobis confirmamus. Illud monendum superest, eam Nobis mentem haud esse, ut Imagines Sanctorum, quæ majori Tabulæ Altaris superadditæ sunt, de medio auferatis, cum fortasse defuturi non essent invidi, qui ut pietati vestræ maculam inurerent, in vulgus disseminarent, Vos nulla duci religione in eum Sanctum, cujus Imaginem Fidelium venerationi subducitis: Illud Vobis præcipimus, ut nullo modo patiamini rem Divinam fieri ad hujusmodi Altaria, nisi Crucifixus inter Candelabra ita promineat, ut Sacerdos celebrans, ac Populus Sacrificio assistens eundem Crucifixum facile, & commode intueri possint; quod evenire nequit, si exigua solum Crux minori Tabulæ defixa Fidelibus exibeatur. Si ejusmodi corruptela in Diœcesim non valde propagata est, facile extingui poterit, si privatim Regulares aut Sæculares Ecclesiarum Superiores de hac re moneantur: Sin autem late per Diœcesim invaluerit, tunc a Vobis Edictum necessario promulgandum erit, quod his nostris Literis conformetur. Plura scribere Vobis prætermittimus, quos prudentiæ, ac doctrinæ laude satis præstantes existimamus. Auctoritatem nostram, ut rem perficiatis, & quoties opus fuerit, Vobis petentibus nunquam defuturam pro certo habeatis. Interim Fraternitatibus Vestris, & Populis curæ vestræ commendatis Apostolicam Benedictionem peramanter impertimur.

Dat. die 16. Julii 1746.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die XVI. Julii MDCCXLVI. Pontificatus Nostri Anno Sexto.

DE RESIDENTIA

Episcoporum.

BENEDICTUS EPISCOPUS

Servus Servorum Dei.

Ad perpetuam rei memoriam.

Pontificum & Conciliorum sollicitudo quoad residentiam Episcoporum.

AD universæ Christianæ Reipublicæ statum, ad Ecclesiasticarum Legum custodiam, & Fidelium Populorum salutem, tam magni referi singulos Patriarchalibus, Primatialibus, Metropolitanis, & Cathedralibus Ecclesiis præpositos, in ipsis Ecclesiis, vel Diœcesibus sibi creditis assidue residere; ut difficile sit aliud ullum reperire Ecclesiasticæ disciplinæ caput, quod aut Conciliaribus Canonibus atque Decretis, aut Apostolicæ Sedis Constitutionibus & Sanctionibus, tam sæpe, tamque impense inculcatum fuerit & commen-

 mendatum. Ut autem antiquiora Canonica statuta prætereamns, Nobis satis erit innuere, quid bac de re decreverit Sacrosancta Tridentina Synodus *sess. 6. cap. 1. & sess. 23. cap. 1. de Reform.*; tum ea quæ recol. mem. Prædecessor Noster Urbanus Papa VIII. præscripsit in sua Constitutione data apud S. Petrum die XII. Decembris Anni MDCXXXIV., quæ incipit *Sancta Synodus*, & in qua præcedentes aliorum Romanorum Pontificum Pii IV., Gregorii XIII. Clementis VIII. Leges & Constitutiones retulit, confirmavit, & ampliavit. Neque opus est recensere omnes Encyclicas Literas, quæ ad Patriarchas, Primates, Archiepiscopos, & Episcopos de implendo hujusmodi Residentiæ onere identidem admonendos, ab hac Apostolica Sede mitti consueverunt; ut patet ex Epistola jussu Ven. Servi Dei Innocentii Papæ XI. Prædecessoris quoque Nostri scripta die V. Februarii Anni MDCLXXVIII., item ex alia die XXIV. Decembris Anni MDCCVII. a felic. record. Clemente Papa XI. ad suum & Apostolicæ Sedis Nuntium Neapoli commorantem conscripta, ut illius Regni Præsules ad residendum in propriis Ecclesiis & Diœcesibus adigerentur; necnon ex ejusdem Clementis Literis in forma Brevis datis die XXV. Maji Anni MDCCIX. ad Archiepiscopos & Episcopos Poloniæ, qui obtentu turbarum & dissensionum, quæ tunc in eo Regno versabantur, suas reliquerant Ecclesias atque Diœceses.

Quid hac in re præstiterit Sanctissimus Dominus Noster.

Neque porro Nos hac in re Apostolici Officii nostri partes desiderari permisimus. Vix enim inscrutabili Divinæ Providentiæ consilio in hac suprema Ecclesiæ universalis specula collocati fuimus, quum veterem Prædecessorum Nostrorum morem in usum revocantes, ad Ven. Fratres omnium per Orbem Ecclesiarum Antistites Apostolica scripta deximus, quibus inter cætera salubria monita, hoc etiam de residendo in propriis Ecclesiis peculiari studio iis inculcare, & tam gravissima damna, quæ ex eorum absentia proveniunt, quam magnas utilitates, quas eorum præsentia concreditis ipsi Diœcesibus affert, ante oculos proponere non prætermisimus, ut videre est *in* §. 4. Epistolæ Encyclicæ die III. Decembris Anni MDCCXL. a Nobis conscripta, quæ in *Tomo I.* Bullarii Nostri nuper vulgati *num. II.* impressa est. Qui autem hominum corda scrutatur Deus, is sane novit, quanto & quam acerbo animi Nostri dolore nonnunquam acceperimus, Ecclesiasticas Regulas ab aliquo ex Fratribus bac in parte violari, & quantopere studuerimus, nunc admonendo, nunc obsecrando, nunc increpando, absentes quidem per Literas, præsentes vero ipsa voce ad debitum Residentiæ Officium revocare. Quin etiam laudabilibus Prædecessorum Nostrorum vestigiis inhærentes, in Nostra & Cancellariæ Apostolicæ Regula, qua Beneficia Ecclesiastica in octo anni mensibus vacatura Nostræ dispositioni & collationi reservavimus, simul etiam eisdem Patriarchis, Archiepiscopis, & Episcopis residentibus gratiam alternativæ mensium, certis modo & forma ab iis acceptandam, libenter obtulimus; nimirum ut quamdiu ipsi apud Ecclesias aut Diœceses suas vere & personaliter residerent, de Beneficiis hujusmodi Ecclesiasticis, quæ extra Romanam Curiam in Februarii, aliisque alternis anni mensibus vacare contingeret, dummodo alias dispositioni Apostolicæ reservata vel affecta non essent, libere disponere valerent, facultatem tempore Pontificatus Nostri duraturam concessimus: quo scilicet iidem Episcopi, & majorum Ecclesiarum Præsules, ampliorem potestatem in Beneficiis prædictis conferendis sic obtinentes, hac etiam Apostolicæ Nostræ liberalitatis gratificatione illecti, ad personalem Residentiam prædictam libentius obeundam adducerentur.

Absentiæ causæ, & tempora a Concilio Tridentino permissa.

Quoniam vero & certæ quædam causæ adesse possunt, & hujusmodi occasiones incidere, propter quas, prævio Romani Pontificis assensu; & approbatione, liceat Episcopo e propria Ecclesia, & Diœcesi per aliquod definitum tempus abesse; ea vero absentia, quæ ad modicum tempus protrahitur, neminem desertæ Residentiæ reum constituit; ideo & in Conciliis, & in Apostolicis Constitutionibus ad præcavendos abusus tam circa hujusmodi causarum & occasionum relevantiam, quam circa tolerabilia temporum spatia, providæ statutæ Leges & Regulæ reperiuntur. Et quidem justæ ac legitimæ absentiæ Causæ a præfata Tridentina Synodo *citat. cap. 1. sess* 23. non aliæ agnitæ fuerunt, quam Christiana charitas, urgens necessitas, debita obedientia, & evidens Ecclesiæ, vel Reipublicæ utilitas. Verum his etiam causis deficientibus, quum eadem Sacrosancta Synodus perpendisset, ex veterum Canonum sententia, minime abesse videri eos, qui aliquantisper absunt, & statim sunt reversuri; omnibus Ecclesiarum Antistitibus indixit, ut sibi licitum non putarent singulis annis, ultra duos aut tres ad summum menses, sive continuos, sive interruptos, extra proprias Diœceses commorari; eosque simul admonuit, ne per illius temporis spatium, Dominici Adventus, Quadragesimæ, Nativitatis, Resurrectionis Domini, Pentecostes item, & Corporis Christi diebus, ab Ecclesiis suis Cathedralibus abessent, nisi forte Episcopalia munia in aliis Diœcesum suarum locis eos detinerent; eamque præterea rationem ab iis haberi voluit, ut absque ullo Gregis detrimento concessa uterentur libertate, & ut id *æqua ex causa fiat;* quibus verbis animi levitas, oblectationum cupiditas, aliæque futiles causæ penitus excluduntur.

Indultum Urbani VIII. a Benedicto XIII. ampliatum, pro Episcopis recens in Urbe promotis.

Præfatus autem Prædecessor ad peculiares occurentes casus descendens, Episcopis in Curia promotis unum concessit mensem (quem postea declaratum fuit, a die ipsorum propositionis in Consistorio computandum esse), quo mense elapso, singuli ad proprias Ecclesias se conferre deberent. Sed quum in Concilio Romano, habito a felic. record. Benedicto Papa XIII. Prædecessore pariter Nostro, Episcopi exposuissent, tam exiguo temporis spatio non posse a recens promotis sua in Urbe negotia expediri, idem Benedictus facultatem concessit Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinali suo, & Romani Pontificis pro tempore in Urbe, ejusque Districtu Vicario, ut præfatum unius mensis terminum, juxta casuum contingentiam, & causa cognita, ad alios qusdraginta dies, & non ultra, prorogare posset.

Item pro visitantibus Limina Apostolorum

Præterea Episcopis ad Sacra Apostolorum Limina statutis temporibus visitanda personaliter accedentibus, supradictus Urbanus Predecessor indulsit, ut, Ecclesiis citra Montes,

& ci-

Anno 1746.

& citra Mare poſitis præſiderent, per quatuor; qui vero Ultramarinis, & Ultramontania Eccleſiis præeſſent, per ſeptem menſes continuos a Reſidentia in ſuis reſpective Sedibus facienda, bujuſmodi Viſitationis gratia, excuſarentur.

Decreta ad præcavendos abuſus.

Cum vero idem Urbanus declaraſſet, ſe, per ea, quæ in ſuia præſatia Literis conſtituerat, minime ſublatam voluiſſe dictam trium menſium licentiam a Concilio iodultam; hinc plurea ortæ quæſtionea, & varia condita ſunr Decreta, ab eodem Urbano ejuſque Succeſſoribus approbata; cujuſmodi ſunt, non licere trimeſtrem abſentiam prædictam conjungere, ſive cum eo tempore, quo permittitur Epiſcopis poſt ſuam promotionem in Urbe commorari, ſive cum eo, quod ad peragendam Sacrorum Liminum Viſitationem eiſdem conceſſum fuit: neque faa eſſe abſentiæ tempora ita diſponere, ut trea poſtremi menſes unius anni continuentur cum tribus prioribus menſibua anni ſubſequentia. Sicut etiam vetitum eſt prædictos menſes conjungere cum eo anni tempore, quo, propter aeris inſalubritatem, alicui Epiſcopo permittitur extra Diœceſim degere; ne ſcilicet continuatis abſentiæ temporibus, vernos ſimul, & æſtivos menſes, ſive æſtivos una cum autumnalibus, extra Diœceſim duci contingat. Denique, ne quis indulgentia Sacri Concilii per fraudem abuti poſſet, declaratum fuit, prædictam trium menſium vacationem intra cujuſque anni limites coerceri, ut qui unn anno uſus ea non fuerit, non ideo ſequenti anno diutius ab Eccleſia ſua abeſſe valeat.

De Epiſcopis S. R. E. Cardinalibus.

Et quoniam Tridentina Synodus ſuh Legibus, de Reſidentia hujuſmodi ipſos etiam Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales nominatim comprebendit; præſatus Urbanus Prædeceſſor, advertens nonnunquam evenire, quod aliquis ex Cardinalibus alicui Patriarchali, ſeu Metropolitanæ, aut Epiſcopali Eccleſiæ præpoſitus, unum ſimul ex Epiſcopatibus Suburbicariia obtioeret, conſtituit, ut hujuſmodi Cardinales in primodictis Eccleſiia, non autem apud Epiſcopatus Suburbicarios, reſidere tenerentur.

Denique tam in prædicto Concilio, quam in eitata Urbani Conſtitutione, contra Tranſgreſſores hujuſmodi Legum, quæ ad Reſidentiam pertinent, graviſſimæ pœnæ ſtatutæ fuerunt; quarum executionem idem Urbanus primo quidem demandavir Auditori Cauſarum Curiæ Cameræ Apoſtolicæ: Verum biennio poſt totam hujus materiæ cognitionem delegavit Congregationi particulari a ſe deputatæ, quam compoſitam eſſe voluit ex tunc, & pro tempore exiſtentibus Cardinali Romani Pontificia in Urbe Vicario, nec non ejuſdem Pontificia Datario, & Secretario Status, ac Secretario Brevium, duobus item Secretariis Congregationum negotiis & conſultationibus Epiſcoporum, & Regularium, ac interpretationi, & executioni Decretorum prædicti Concilii Tridentini reſpective præpoſitarum. Et quidem prædicto Cardinali Vicario facultatem tribuit, ut, juſtis ex cauſis, & eum conſilio prædictorum Prælatorum, concedere poſſet Epiſcopis licentiam abeſſendi a propria Eccleſiis, & Diœceſibus ſpatio dumtaxat dierum quadraginta, ut in ipſius Urbani Literia datis die prima Januari Anni milleſimi

Congregatio ſuper Reſidentia ab eodem Urbano VIII. erecta.

ſexcenteſimi trigeſimi ſaxti diſtinctius præſcribitur.

Pont. A. VII.

Hujus Congregationis Caput, ſeu Præſectus, ex quo eadem inſtiruta eſt, ſemper fuit præfatus Cardinalis Vicarius pro tempore exiſteas; quemadmodum ejuſdem Secretarii munua is ſemper geſſit, qui Congregationi Concilii Tridentini fuit a Secretis; unde etiam Nos ipſi, dum in minoribus conſtituti Officio Secretarii prædictæ Congregationis Cardinalium Concilii Tridentini interpretum fungeremur, par quoque munus Secretarii alteriua Congregationis ſuper Reſidentia Epiſcoporum ſimul ſuſtinuimus. Quæ ſane Congregatio, ut ex illiua Secretariæ Regeſtis apparer, tam ipſius Urbani Prædeceſſoria temporibus, quam aliia ſubſequentibua, non ſemel ſingulis Annia adunari conſuevir; id quod a ſan. mem. Prædeceſſore pariter Noſtro Clemente Papa XI. in uſum revocatum fuit, & identidem peractum, Nobiſmetipſis præfatum Secretarii munus obeuntibus, confectiſque a Nobis, & impreſſis foliis, ea prorſus methodo, quæ pro cauſis ad Congregationem Concilii pertinentibua obſervatur.

Hujus Congregationis praxis.

Ut autem Epiſcopi a ſuis Eccleſiis, vel Diœceſibus licite abeſſe poſſint, quum præter cauſam Canonicam, expreſſa quoque licentia Romani Pontificis, ut ſupra diximus, ſit neceſſaria; excepto caſu prædictæ trimeſtria abſentiæ a Concilio permiſſæ, pro qua nulla peculiaris requiritur licentia, quum idem Concilium Epiſcoporum abſcedentium conſcientiæ relinquat, de æquitate cauſæ judicium facere; hinc eſt, quod quæcumque hujua generia licentia olim indulgeretur, per ſpeciale Chirographum manu Pontificis ſignatum expediebarur. Poſtmodum vero inductus fuit mos deſcribendi omnes hujuſmodi licentias in unico Folio, quod Pontifici ſubſcribendum deferebatur; quem ſane morem a prædeceſſoribus Secretariis invectum, Nos quoque ſervavimus.

Quam olim intermiſſam Pontifex reſtaurare intendit.

Cum autem poſt abſentiam duodecim annorum, quorum duos apud Anconitanam, & decem apud Bononienſem Eccleſias regimini Noſtro ſucceſſive commiſſas, aſſidue reſidendo tranſegimus, in Urbem reverſi, & ad Apoſtolicam Sedem, quamvis immerentes, evecti fuerimus; Congregationia præſatæ ſeſſiones, materia forſan deficiente, non amplius frequentari comperimus; neque porro Chirographa, aut Folia ſignaoda Nobis oblata fuerunt; ſed facta Nobis oretenus a Prælato dictarum Congregationum ſuper executione, & interpretationa Concilii, & ſuper Reſidentia Epiſcoporum Secretario, tam petitionum Epiſcoporum, qui vacationem a Reſidentia poſtulabant, quam Cauſarum, quibus hujuſmodi petitiones innitebantur, relatione; noſtroque deſuper accepto reſponſo; opportuna ſingulis Decreta perſcribi, eaque a Cardinali Vicario Noſtro, tamquam ſæpedictæ Congregationis ſuper Reſidentia Epiſcoporum Præfecto, ſignari conſueverunt. Verum quum Nos hanc agendi rationem pro rei gravitate nimis compendiariam judicaverimus; viſum eſt Nobis Motu proprio, & ex certa ſcientia, non ſolum pro debita, ut ajunt, actus ſolemnitate, ſed etiam pro ipſius rei ſubſiſtentia, & pro maturiori examine cauſarum, quæ ad hujuſmodi licentias obtinendas afferuntur, infraſcriptas leges, & ordinationes inviolabiliter in poſterum obſer-

van-

vandas, Apostolica auctoritate, tenore præsentium, edicere & constituere.

Canonica, & Pontificia statuta confirmat, & innovat, contrariis non obstantibus.

Primum itaque relata superius Sacrosanctæ Tridentinæ Synodi Decreta, *sess. 6. cap. 1.*, & *sess. 23. cap. 1. de Reformat.*, laudatasque Romanorum Pontificum Prædecessorum Nostrorum Pii IV., Gregorii XIII., Clementis VIII., & Urbani pariter VIII. Constitutiones, & Ordinationes, nec non omnes & singulas, quas supra innuimus, Resolutiones Apostolicæ Sedis auctoritate editas, innovantes, & tam Decretorum, quam Constitutionum, Ordinationum, & Resolutionum hujusmodi tenores etiam veriores pro satis hic expressis, ac etiam de verbo ad verbum insertis habentes, & haberi volentes, illaque & illas, quatenus opus sit, iterum plenissime approbantes, & confirmantes; omnia & singula in ipsis contenta, ab iis, ad quos spectat, & pro tempore in posterum spectabit, attendi, & in his omnibus, quæ Nostris hisce Literis non adversentur, exactissime impleri & observari volumus, statuimus, & in virtute sanctæ obedientiæ mandamus, atque præcipimus; non obstantibus quibuscumque privilegiis, aut contrariis, etiam quantumvis inveteratis, usibus & consuetudinibus, quæ potius abusus & corruptelæ dici debent; quibus, si forte adesse, aut allegari contingat, motu ac scientia simili, ac de prædictæ Apostolicæ auctoritatis Nostræ plenitudine, derogamus, ac derogatum esse volumus & decernimus.

Item pœnas in contravenientes latas.

Secundo loco, & consequenter ad præmissa, adversus prædictarum Legum, & Constitutionum Transgressores, omnes & singulas pœnas in eisdem Decretis, & Constitutionibus latas & comminatas, auctoritate quoque nostra confirmamus & innovamus; amissionis scilicet quartæ partis fructuum unius anni, ipso facto ab iis incurrendæ, qui legitimo impedimento, seu justis & rationabilibus causis cessantibus, & absque expressa, ut præfertur, Apostolicæ Sedis licentia, sex mensibus continuis extra suam Diœcesim morando absuerint; & amissionis alterius quartæ partis fructuum, eodem modo incurrendæ, ubi hujusmodi absentia ad alios sex menses protrahatur; ut in prædicto Concilio Tridentino *sess. 6. cap. 1. de Reform.* statutum fuit; incursus quoque in peccati mortalis reatum, & obligationis restituendi fructus in absentia perceptos, nulla etiam prævia declaratione, eosque erogandi in Ecclesiarum fabricas, seu in subventionem pauperum ipsius loci, quacumque conventione, seu compositione pro hujusmodi fructibus male perceptis prohibita; ut in eodem Concilio *sess. 23. cap. 1.* præscribitur. Similiter impositam a prædicto Pio IV. Prædecessore pœnam amissionis facultatum testandi & disponendi, si quæ transgressoribus hujusmodi competere dignoscantur; nec non inhabilitatis ad majores Dignitates, & Ecclesias obtinendas, quam præfatus quoque Prædecessor Clemens VIII. indixit, per omnia confirmamus, & innovamus.

Addit pœnas privationis Indultorum competentium Assistentibus Solio Pontificio.

Quibus omnibus hoc etiam superaddimus, ut iidem transgressores omnibus & singulis Indultis, & Privilegiis, quæ forsan ipsis, tamquam Pontificio Solio Assistentibus, concessa fuerint, ipso facto privati esse censeantur: Decernentes, sub Transgressorum nomine comprehendi non solum eos, qui præter tres menses a Concilio toleratos, absque legitima causa, & expressa Romani Pontificis licentia, extra proprias Diœceses commorantur; sed eos etiam, qui hujusmodi licentiam falsis simulatisve causis dolose extorquere non dubitaverint; vel ea semel rite recteque obtenta, præscriptos in eadem limites, ac præfinitum tempus prætergressi fuerint. Quod si nihilominus, aliqui, non minus Canonica statuta, quam propositas hujusmodi pœnas contemnentes, in sua contumacia obfirmati perseverare præsumpserint; volumus adversus istos ad ulteriora cum effectu procedi, juxta mentem ejusdem Concilii Tridentini, quod in *citato c. 1. sess. 6.*, Romanum Pontificem pro tempore existentem hortatur, ut suæ supremæ Sedis auctoritate in hujusmodi Transgressores ad severiorem Sacrorum Canonum normam animadvertat, atque etiam Ecclesiis ipsis de utilioribus Pastoribus provideat, sicut in Domino noverit salubriter expedire.

Congregationem super Residentia ejusque sessiones in usum reducit.

Tertio loco volumus & mandamus, ut prædictæ Congregationis super Residentia Episcoporum ab Urbano Papa VIII. institutæ exercitium, atque sessiones resumantur; confirmantes ipsius Præfecturæ munus dilecto Filio Nostro Joanni Antonio Tituli S. Martini in Montibus Presbytero S. R. E. Cardinali Guadagni nuncupato moderno Nostro in Urbe ejusque Districtu in spiritualibus Vicario, ejusque in Officio Vicariatus hujusmodi Successoribus; sicut etiam Officium Secretarii ejusdem Congregationis dilecto Filio Magistro Joseph Alexandro Furietto, ejusque Successoribus Congregationis Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum Secretariis; eosdemque statuentes in hujusmodi Congregatione nunc & deinceps pro tempore locum habere, & suffragium ferre, quicumque ea officia, & munera obtinent sive obtinebunt in posterum, quæ in præcitatis Urbani Prædecessoris Literis designantur.

E'que deputat Promotorem Fiscalem.

Præterea quum minime expediat hujusmodi Congregationem Promotore Fiscali carere, Nos eum, qui in Tribunali prædicti Cardinalis Vicarii Urbis Officium gerit Promotoris Fiscalis, ejusque in Officio Successores pro tempore, ad idem munus obeundum deputamus in præfata Congregatione, cui ipsum, seu ipsos cum consultivo suffragio volumus interesse.

Præscribit occasiones, quibus adunari debeat.

At vero perpendentes, quod si Congregatio isthæc toties habenda foret, quoties ab aliquo Episcopo licentiam abscedendi a Diœcesi peti contingeret, eadem aut propter frequentiam nimis onerosa evaderet, aut propter negotiorum levitatem tractu temporis negligi, & parvipendi posset; volumus, atque statuimus, eandem tunc tantum cogendam, habendamque esse, quum aut a Nobis, sive a Successoribus Nostris Romanis Pontificibus, alicujus negotii cognitio ipsi remissa, & delegata fuerit: Aut, hujusmodi etiam remissione cessante, quoties de pœnis superius constitutis, adversus aliquem transgressorem reipsa decernendis infligendisque deliberandum fuerit; siquidem hujusmodi pœnarum modus, prout cujusque major, aut minor contumacia exegerit, ab eadem Congregatione statuendus erit, ut facta per ipsius Secretarium Nobis, seu Successoribus Nostris relatione, approbataque Congregationis resolutione, ad hujusmodi pœnarum executionem cum effectu procedatur; aut deni-

denique quum aliquis Episcopus instantiam proponat abessendi a propria Diœcesi ratione alicujus muneris, sive officii, cujus ea dicatur natura esse, ut Apostolicum Indultum de non residendo ad longum tempus ipsi sit concedendum; Nos etenim hujusmodi Indulta nemini unquam concedi debere decernimus, nisi prævio causarum examine in eadem Congregatione peragendo, Nostraque & Successorum Nostrorum scientia, & approbatione, & mediante expeditione Literarum Apostolicarum in forma Brevis; ideoque mandamus Nostro & Romani Pontificis pro tempore existentis Supplicum Libellorum Secretario, aliisque Secretariis quarumvis Congregationum, quibus ea de re preces oblatæ fuerint; ut illas in prædictam Congregationem super Residentia Episcoporum omnino remittant; simulque prohibemus Nostro, & Successorum Nostrorum pro tempore Secretario Brevium, ne Literarum Apostolicarum super Indultis hujusmodi exempla Nobis, aut Successoribus Nostris signanda, ullatenus afferat, nisi authentica documenta, tam de causarum examine in dicta Congregatione peracto, quam de Apostolica approbatione, & assensu consequenter emanatis, eidem fuerint exhibita.

Folia, cum expressione Indultorum, quæ conceduntur, ad Pontificia Signaturam deferri mandat.

Quarto loco statuimus, ut Folia superius enunciata in posterum omnino conficiantur, in quibus nimirum describantur nomina Episcoporum, quibus dantur Indulta commorandi extra Diœcesim, una cum causis ab ipsis adductis atque probatis, & spatio temporis ad quod hujusmodi Indulta conceduntur; quæ quidem Folia a Romano Pontifice subscripta, in Tabulario prædictæ Congregationis, ut alias, asservari præcipimus: Quod tamen intelligi volumus non de iis Indultis, quæ per Apostolicas Literas in forma Brevis expedienda esse in paragrapho superiore descripsimus; sed de alterius generis Indultis, de quibus infra dicendum erit, quæque, post Pontificium assensum a Secretario requisitum & obtentum, expediri debebunt per Decreta a prædicto Cardinali Vicario Urbis, tamquam præfatæ Congregationis Præfecto, subscripta. Decet enim has quoque licentias non sine Pontificia subscriptione prodire; idque obtinebitur accedente Signatura Pontificis super prædictis Foliis, in quibus singulorum Indultorum tenores, & causæ a Secretario descriptæ erunt; quemadmodum elapsis temporibus, atque etiam a Nobis ipsis, dum hujusmodi Secretarii munere fungeremur, servatum fuisse narravimus.

Singulis absentiæ causis opportuna Remedia comparata.

Quinto loco, quoniam experiendo cognovimus, quod ad obtinenda Indulta commorandi extra Diœcesim, infrascriptæ plerumque causæ ab Episcopis afferri solent; nimirum aut necessitas assistendi personaliter alicui liti, seu controversiæ, in qua Ecclesiæ, aut Cleri sui, vel etiam propriæ Familiæ res agatur, quæque in Romana Curia introducta sit, vel alia in Urbe, in qua resideant majora Tribunalia, quorum ea de re judicium esse debeat; aut corporalis ægritudo, qua correptus fuerit Episcopus, dum extra Diœcesim, Conciliaribus mensibus utens, morabatur, itaut ad eandem Diœcesim reverti nequeat; aut adversa valetudo in ipsa Diœcesi contracta, ad quam depellendam Medici putent necessarium fore, Episcopum aerem, & solum aliquantisper mutare; aut denique malignitas aeris in Diœcesi vigens, quam aliquibus anni mensibus devitari oporteat: Et quoniam nec ulla ex præmissis causis, absque expressa Romani Pontificis approbatione, quemquam ab onere residendi eximere potest; & nisi certis expressis circumstantiis, iisque verificatis, difficile est ad hujusmodi approbationem rite recteque procedere; necessarium Nobis visum est infrascriptas Regulas statuere, quas in singulis respective casibus ab iis, ad quos spectat, & pro tempore spectabit, observari mandamus, atque præcipimus.

An, & quatenus permittendum Episcopo, ut a Diœcesi absit causa Litis.

Si quis igitur in posterum licentiam petierit abscedendi a Diœcesi sibi concredita, ut judiciali controversiæ, quæ alibi vertitur, per se ipsum intersit; exprimere debebit in precibus tum Locum, sive Urbem, in qua hujusmodi lis agitatur, tum etiam an ea pertineat ad ipsam Oratoris Ecclesiam, seu Clerum, vel potius ad ipsius Familiam. Et quidem si ad Familiam pertineat, absque eo quod Secretarius Congregationis Pontificem, aut Cardinalem Præfectum adeat, rescribendum ab ipso erit, ut Orator ad effectum, de quo in precibus, utatur mensibus a Conciliis indultis. Quod si eis jam usus fuerit, ulterior ipsi licentia non concedetur. Si vero de ejus Ecclesiæ, vel Cleri rebus agatur, exponi debebunt, tum status litis, ejusdemque gravitas, tum causæ, propter quas necessaria creditur in loco judicii Oratoris præsentia; tum etiam declarandum, an mensibus Conciliaribus usus fuerit. Et quidem si nondum illis usus sit, rescribendum erit, ut eos in hujusmodi causam impendant. Si vero id amplius Episcopo integrum non sit, (qua in re nec dolus, nec fraus intercesserit), & alioquin ipsius instantia justa videatur, tantum illi temporis, & non amplius, ad commorandum extra Diœcesim tribuatur, quantum judicatum fuerit necessarium esse, ad Causæ Defensores, Advocatos, & Judices de omnibus, quæ ad rem pertinent, sufficienter instruendos. Si enim licentia abessendi a Diœcesi usque ad finalem exitum causæ extendi deberet, nemo non videt, quam diuturna plerumque foret in hisce casibus Episcoporum absentia, & quam facile evenire posset, ut pleræque Diœceses complurium annorum spatio suorum Pastorum præsentia carerent.

Quid ratione Infirmitatis extra Diœcesim contractæ.

Qui vero licentiam abessendi petierint ratione infirmitatis extra Diœcesim contractæ dum vacatione a Concilio indulta uterentur, afferentes ea de causa regressum ad propriam Diœcesim sibi prohiberi; exponere debebunt contractæ infirmitatis qualitatem, & super ea testimonium Medici juramento firmatum exhibere. Atque ubi petita licentia ipsis indulgeatur, ea semper ad certum, ac definitum tempus concedi debebit, adjecta quoque clausula. *si tamdiu infirmitas duraverit.*

Quid ad convalescendum ex morbo in Diœcesi contracto.

Ab iis autem, qui hujusmodi licentiam postulaverint, eo quod aeris mutatione opus sibi esse dicant ad convalescendum ex morbis, quos in suis Ecclesiis residendo contraxerunt, exprimendum erit in precibus, quo morbi genere, & quam graviter laborent, ac proferendum testimonium Medici, qui jurejurando testetur, utile ac necessarium Oratori esse, ut in aliam Regionem, atque aerem per aliquod tempus se transferat. Nec illud silentio

præ-

prætereundum ; an scilicet Orator , antequam morbo corriperetur , trimestri licentia a Concilio permissa usus fuerit : Si enim id nondum fecerit , & tempus a Concilio indultum sufficiens ipsi non reputetur , poterit eidem concedi , ut per quatuor menses , in quibus tamen Conciliares Menses comprehendantur , a Residentia absens permaneat : At si prædictos Conciliares Menses, remoto omni dolo & fraude , jam extra Diœcesim transegerit ; tantum temporis ipsi indulgeatur , quantum ad confirmandam ipsius valetudinem vere necessarium esse prudenter judicabitur.

Quid ratio ne aeris insalubris,

Qui tandem licentiam commorandi extra Diœcesim postulabit propter malignitatem aeris , quem in sua Diœcesi aliquo anni tempore insalubrem esse affirmet ; is videat etiam , atque etiam quid agat : Et quidem pro veritate exponat , quibus anni mensibus perniciosus sit Regionis aer : Item an eadem Cœli temperies totam comprehendat Diœcesim , itaut nullus intra ejus tractum locus existat , in quo suspectum illud tempus absque salutis detrimento transigere valeat ; postremo an Conciliaribus Mensibus usus fuerit . Etenim si nondum eos sibi sumpserit , non ægre obtinebit Indultum abessendi per quatuor menses (quatenus periculum ab aere tamdiu durare censeatur) , in quibus tamen tres illi a Concilio permissi numerandi erunt : Si autem hujusmodi Concilii indulgentia jam usus fuerit , frustra novum Indultum prædicta de causa ab Apostolica Sede postulabit ; sibique imputare debebit , quod quum sciret certo anni tempore in sua Diœcesi aerem insalubrem fore , concessos vacationis Menses in tempus illud non reservaverit . In omnibus autem absentiæ Indultis, quæ ratione aeris insalubris in posterum concedentur , hanc clausulam adjici volumus : *Dummodo intra Diœcesim aliquis locus non adsit , in quo aer salubris sit , & in quo Episcopus commorari possit* .

Quid pro celebrandis Conciliis, Assembleis, Dietis &c.

Sane prædictus Urbanus Prædecessor non prætermisit eorum Antistitum causam considerare , qui Provincialibus Conciliis , vel Congregationibus , seu Assembleis generalibus, in quibus Ecclesiastici intervenire solent, personaliter interesse , sive in aliis muneribus , aut Reipublicæ officiis , quæ ipsorum Episcopatibus, Ecclesiisque adjuncta sunt, ad certum tempus extra Diœcesim occupari solent, ac debent ; & his quidem in præcitata Constitutione licentiam abessendi concessit pro eo definito tempore , quo ejusmodi Concilia, Congregationes , & Assembleæ peragentur , exercitiumque muneria, seu officii publici eorum Ecclesiis adjuncti , actu duraverit ; dummodo iis finitis , recto tramite ad Ecclesias sibi commissas sese conferrent ; cujus concessionis æquitatem Nos quoque agnoscentes , eandem approbamus , & confirmamus. Sed quum idem Urbanus nihil statuerit de Episcopis qui a Residentiæ suæ loco discedunt pro Porcessum in causis Beatificationum , aut Canonizationum compilatione , Apostolica auctoritate ipsis delegata , necesse est aliquid a Nobis pro his etiam casibus opportune constitui.

Quod pro construendis Processibus Apostolicis in Causis Canonizationes.

Expediuntur a Congregatione Sacrorum Rituum Literæ , quas vocant Remissoriales , & Compulsoriales, quibus committitur, ut supradicti Processus auctoritate Apostolita conficiantur ; eæque diriguntur tribus Episcopis , aut Superioribus Prælatis , cum clausula , ut *duo ad minus procedant*. Cumque in hujusmodi Episcoporum numero semper includatur Ordinarius loci , in quo Processus construitur ; fere contingit , e tribus , ad quos Literæ sunt directæ , unum dumtaxat a Residentia avocari . Ubi itaque aliquis Episcopus Titularis Ecclesiæ in partibus Infidelium constitutæ haberi possit , volumus eum in præfatis Literis pro uno ex tribus Episcopis comprehendi . Quod si tres omnino Antistites in propriis Ecclesiis residentes ad hujusmodi effectum delegari oporteat , statuimus atque præcipimus , ut Literæ a prædicta Congregatione dirigantur Episcopis, qui viciniores sunt Diœcesi , in qua Apostolicus Processus conficiendus erit . Quoniam vero non de re agitur , quæ duabus tribusve hebdomadibus perfici queat , sed quæ plurium sæpe mensium , aut etiam annorum operam requirit ; volumus , ut Episcopi , qui ejusmodi delegationem acceptaverint , necessariam licentiam abscedendi a Diœcesi, causam absentiæ exprimendo , petere & impetrare non omittant , sub pœnis adversus eos constitutis , qui absque causa extra Diœcesim commorantur . In hujusmodi autem licentiis concedendis , statuimus , ut Conciliares Menses semper comprehendantur, & præter eos , triginta dumtaxat dies , si opus fuerit , adjiciantur ; nam & ad plura peragenda quadrimestre spatium sufficiens est ; & , si adhuc facienda supersint , quatuor alii menses sequenti anno in idem opus insumi poterunt .

De præmissorum observantia præceptum

Hæc sunt , quæ salubriter in Domino statuenda judicavimus , quæque pro regula , & norma in posterum haberi volumus, ut a Venerabilibus Fratribus Patriarchis, Archiepiscopis, & Episcopis, gravissimum, quod ipsis incumbit, Residentiæ officium exacte impleatur. Itaque Dilecto Filio moderno præfatæ Congregationis super eadem Residentia Secretario , ejusque Successoribus in perpetuum , injungimus , & in virtute sanctæ obedientiæ , sub pœnis contra inobedientes mandatis Apostolicis in re gravi , præcipimus , atque jubemus , ut supplices Libellos pro parte quorumcumque Antistitum sibi oblatos , in quibus ea , quæ supra adnotavimus , expressa non fuerint , quibusque necessaria authentica documenta , superius pariter indicata , non sint adjuncta , nullo modo recipiant , multoque minus ad Pontificem referant: In Decretis autem , quæ post Pontificium assensum ab ipsis Secretariis in consueta audientia reportatum , a Cardinali ejusdem Congregationis Præfecto subscribenda erunt , suprascriptas clausulas respective apponere non prætermittant ; illud etiam expresse cavendo , ut quæ concedentur Indulta , a die Datæ ipsorum Decretorum decurrere intelligantur.

De onere denunciandi non residentes.

Denique Venerabiles Fratres Patriarchas , Primates , Metropolitanos , & Episcopos omnes monemus , ut non solum ipsi statutas de Residentia leges adamussim observent , sed etiam memores sint Decreti a Sacra Tridentina Synodo editi *sess. 6. cap. 1. de Reformatione* , quo jubentur singuli pro virili parte in aliorum agendi rationem respective vigilare , & non residentes Romano Pontifici infra certum tempus denunciare. Nostris quoque, & Apostolicæ Sedis Nuntiis hoc idem demandamus , & injun-

injungimus; ubi intra ipsorum Nuntiaturæ Districtu aliquis Episcopus, seu Superior Prælatus existat, qui Canonicas Leges hac in parte violare dignoscatur.

Specialis commissio Nuntio Apostolico Neapoli commoranti demandata.

Et quia Nobis relatum est, nullibi frequentius prædictas Leges ab Episcopis violari, quam in proximo Neapolitano Regno, (neque vero id mirum in tanto eorumdem numero), volumus, atque statuimus, ut in Indultis absentiæ, quæ pro Episcopis prædicti Regni in posterum expediri contingat, ad cæteras clausulas superius præscriptas, hæc etiam addatur, ut obtenta licentia exhiberi debeat Apostolico Nuntio Neapoli commoranti, alioquin nullius roboris, & momenti habeatur. Nos siquidem prædicto Nuntio earumdem præsentium tenore committimus, ut hujusmodi Licentias in acta sui Tribunalis referri faciat, itemque de causis, propter quas concessæ fuerint, inquirat, ac tempus in iis præfinitum observet, ad hoc scilicet, ut & per eum rescire possit, si quid obreptum, aut subreptum fuerit in precibus; & ipsum latere nequeat, si quis præscriptos sibi limites transgrediatur, sive absque necessario Apostolicæ Sedis Indulto, extra tempora a Concilio permissa, longe ab Ecclesia, & Diœcesi sua commoretur. Pro iis autem, qui, ut Nobis pariter relatum fuit, Diœceses suas deserunt, & non quidem in Urbem Regni principem, ubi Apostolicus Nuntius moram trahit, sed in alias se conferunt ejusdem Regni Civitates, quin ipse Nuntius quidquam de ipsis audiat; injungimus eidem Nuntio, ut per Officiales suos, atque Ministros, quos in omnibus Diœcesibus retinet, curet se certiorem fieri de Episcopis, quicumque a propriis Diœcesibus recedunt: Ut & ii, qui obtentis licentiis abutuntur, & multo magis ii, qui proprio marte se gerere præsumunt, (dum vel absque prævia licentia, præter tempus a Concilio indultum a suis Diœcesibus absunt, vel si ob aliquem inopinatum eventum ab ipsis discedere compulsi fuerint, hujusmodi licentiam, statim ac ad destinatum locum pervenerint, petere & impetrare non curant;) severiori sacrorum Canonum, & Apostolicarum sanctionum censuræ subjiciantur.

S. R. E. Cardinales praemissis legibus expresse comprehenduntur.

Cæterum intendimus sub præsentium Literarum Nostrarum ordinatione, & dispositione etiam ipsos Venerabiles Fratres Nostros Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, qui Patriarchalibus, Primatialibus, Archiepiscopalibus, & Episcopalibus Ecclesiis prædictis ex concessione, & dispensatione Apostolica nunc præsunt, & in futurum præerunt, comprehendi, ac comprehensos esse, & fore.

Literarum firmitati consulitur.

Præsentes quoque Literas, omniaque & singula in eis contenta de subreptionis, obreptionis, aut cujuscumque nullitatis, vel invaliditatis vitio, intentionisque Nostræ, ac quocumque alio defectu, etiam ex eo, quod in præmissis quomodolibet interesse habentes, seu habere prætendentes, & præsertim ejusdem Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, præmissis non consenserint, nec ad ea vocati, & auditi, solemnitatesque, & alia servanda, & adimplenda nullatenus servata, & adimpleta fuerint, ac quocumque alio colore, prætextu, occasione, & causa, etiam necessario exprimenda, a quoquam notari, impugnari, in jus, vel controversiam revocari, aut ad terminos juris reduci, vel adversus illa aperitionis oris, restitutionis in integrum; vel aliud quodvis juris, facti, vel gratiæ remedium impetrari nullo unquam tempore posse; sed semper perpetuoque valida, firma, & efficacia esse & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere, ac per omnes, & singulos, ad quos spectat, & quomodolibet spectabit in futurum inviolabiliter observari, perinde, ac si in Consistorio Nostro secreto, & de eorumdem Fratrum Nostrorum consilio, & unanimi consensu emanassent: Sicque & non aliter in præmissis omnibus, & singulis per quoscumque Judices Ordinarios, vel Delegatos, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, nec non prædictæ Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales etiam de Latere Legatos, Vice-Legatos, & Apostolicæ Sedis Nuntios, prædictamque Congregationem super Residentia deputatam, & quoscumque alios quavis auctoritate, & potestate fungentes nunc, & pro tempore existentes, sublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, declarandi, interpretandi, & definiendi facultate, judicari & definiri debere, & quidquid secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari, irritum, & inane decernimus.

Sublatio &c. [illegible] &c.

Derogationes.

Non obstantibus Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, etiam in Universalibus, Generalibus, Provincialibus, & Synodalibus Conciliis editis, vel edendis, nec non, quatenus opus sit, de non tollendo jure quæsito, aliisque Cancellariæ Apostolicæ Regulis, Statutis quoque, etiam juratis consuetudinibus, etiam diuturnis, & immemorabilibus, dictarum respectiva Ecclesiarum, nec non licentiis, privilegiis, & indultis etiam Apostolicis, eisdem Ecclesiis, earumque Præsulibus quomodolibet hactenus concessis, omnibusque & singulis aliis, quæ prædictus Urbanus suarum Literarum firmitati, & executioni voluit non obstare, cæterisque contrariis quibuscumque.

Publicationis, & exemplorum auctoritas.

Ut autem eædem præsentes, & in eis contenta quæcumque, ad omnium notitiam deducantur, & ne aliquis illorum ignorantiam prætendere possit; volumus, quod eædem præsentes per aliquem, seu aliquos ex Cursoribus Nostris ad valvas Basilicæ Principis Apostolorum, ac Cancellariæ Apostolicæ, & in Acie Campi Floræ de Urbe publicentur, & earum copiæ ibidem affigantur, & affixæ relinquantur, quæ sic publicatæ, & affixæ omnes & singulos, quos concernunt, arctent & afficiant, non secus ac si eorum unicuique personaliter intimatæ, & notificatæ fuissent; quodque earumdem præsentium Transumptis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillo Personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsus Fides adhibeatur in Judicio, & extra illud ubique locorum, quæ adhiberetur ipsis præsentibus, si forent exhibitæ, vel ostensæ.

Sanctio.

Nulli ergo omnino hominum liceat paginam hanc Nostrarum Ordinationum, Constitutionum, Derogationum, Præceptorum, Statutorum, & Decretorum infringere, seu eidem ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, &

PONT. A. VII. & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Dat. Pontificatus Anno 7. die 3. Septembris 1746. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ MDCCXLVI. tertio Nonas Septembris, Pontificatus Nostri Anno VII.

D. Card. Passioneus.

J. Datarius.

Visa de Curia

I. C. Boschi.

J. B. Eugenius.

Loco ✠ Plumbi.

Registrata in Secretaria Brevium.

Publicat. die 20. Septembris 1746.

XIX.

FIRMANÆ

Congregationi, quoad Gubernium tam Politicum, quam Œconomicum Civitatis & Comitatus Firmi privativa jurisdictio tribuitur.

BENEDICTUS EPISCOPUS

Servus Servorum Dei.

Ad perpetuam rei memoriam.

Congregatio Firmana a Pontifice instauratur. PATERNI prorsus studii, quo Civitatem nostram Firmum, ejusque Cnmitatum, & Incolas universos, pro imposito Nobis desuper Supremi Principis officio prosequimur, haud leve argumentum edidimus sub ipsum Pontificatus nostri initium; quum per Nostras in forma Brevis Literas datas die xx. Septembris Anni MDCCXL., Congregationis Firmanæ, nuncupatæ, quæ ad illius Civitatis & Comitatus negotia in Romana Curia & Urbe cognoscenda ac dirigenda, a Prædecessoribus Nostris Romanis Pontificibus erecta fuerat, novam utilioremque formam constituimus, immutato veteri ipsius statu, quo permanente, nec satis promptam fore, nec adeo proficuam, ut par erat, hujusmodi negotiorum & Causarum tractationem expeditionemque judicavimus. Ex qua sane providentiæ Nostræ dispositione quum uberiora in dies emolumenta ad optimum ipsius Civitatis & Comitatus regimen provenire dignoscantur, non illud tamen

Status controversiæ. sequutum est, ut omnino sublata fuerit vetus quædam controversia, quæ dudum vigebat inter eamdem Civitatem Firmanam ex una, & nonnullas Communitates Castrorum & Locorum ipsius Comitatus ex altera parte, super eo, an cognitio negotiorum Œconomicorum tum ipsius Civitatis, tum Communitatum hujusmodi, ad præfatam Congregationem Firmanam privative spectaret, vigore facultatum a fan. mem. Prædecessore Nostro Innocentio Papa XII., in Literis super ipsius erectione die tertia Januarii Anni MDCXCII. emanatis, ipsi concessarum; seu vigore subrogationis hujusmodi Congregationis in locum Cardinalium Nepotum, sive aliorum Consanguineorum Romanorum Pontificum Prædecessorum Nostrorum, quibus ejusdem Civitatis & Comitatus Gubernium, & omnimoda in eam, eumque jurisdictio per duo ferme sæcula demandari, ac respective ab iisdem plenissime exerceri consueverat; an vero ad aliam Congregationem Venerabilium Fratrum Nostrorum S. R. E. Cardinalium super Bono Regimine Communitatum Status Nostri universi deputatæ, privative potius pertineret, vigore amplissimarum facultatum, quæ tam a felic. record. Clemente Papa VIII. Prædecessore pariter Nostro in Bulla erectionis ejusdem Congregationis, quam a simil. mem. Paulo Papa V., & Clemente Papa XI. eidem Congregationi tributæ fuerunt, dum per suas respective Literas illius jurisdictionem quoad Communitates ejusdem Status Ecclesiastici in genere asseruerunt, seu declararunt, aut ampliarunt.

ANNO 1746.

Quamvis enim in prædicta Civitate Firmana certus quidam Officialis existeret, Commissarius Tabellista nuncupatus, a Romano Pontifice, seu pro rerum circumstantiis, & pro collationis modo, ab ipso Firmanæ Congregationis Præfecto ad hoc deputatus, ut revisis & examinatis, sub directione Gubernatoris pro tempore existentis, tam ipsius Civitatis, quam aliarum Communitatum de prædicto Comitatu, redditnum & expensarum Tabellis, eas in Urbem transmitteret ad prædictam Congregationem Firmanam; cujus esset opportuna Decreta & Mandata super earum Communitatum Œconomico regimine condere & expedire; Nihilominus prælatæ Communitates Locorum & Castrorum de Comitatu, sive ex prætensis gravaminibus in hujusmodi Tabellarum examine sibi aliquando irrogatis, sive ex peculiaribus quibusdam exemplis, quibus constabat prædictam Congregationem Boni Regiminis, pro extraordinariorum quorundam onerum repartitione & exactione, aliquos jurisdictionis actus exercuisse, variaque Decreta edidisse, ad Œconomicum ipsius Firmanæ Civitatis, & Castrorum statum aliquo modo pertinentia; sæpe detrectarunt rerum suarum status atque Tabellas prædicti Commissarii, atque etiam Gubernatoris, ipsiusque Congregationis Firmanæ judicio & examini subjicere, eorumque mandatis obtemperare; contendentes, ad solam Congregationem Boni Regiminis hujusmodi Œconomicorum negotiorum cognitionem spectare: Quæ controversia pluries agitata, non sine Partium dispendio, & negotiorum confusione ac detrimento, nunquam tamen omnino dirempta, aut definita fuerat.

Cumque eadem quæstio nuper, occasione peculiaris cujusdam casus, iterum exorta, atque acerrimis Partium studiis redintegrata esset; visum est Nobis totam hujus materiæ cognitionem supremo judicio Nostro reservare, eamque in Signatura Gratiæ, cum consilio dilectorum Filiorum ejusdem Signaturæ Votantium, & Partibus plene auditis, perpetuo atque irrevocabiliter definire. Quæ avocatur ad Sanctissimum, & ad Signaturam Gratiæ. Quamobrem hujusmodi causa in statu, & terminis ad Nos & ad Signaturam prædictam avocata, per Decretum a dilecto filio Magistro Clemente Argenvillieres Auditore Nostro editum; transmissaque pro parte Civitatis Firmanæ opportuna Commissione; cum utraque Pars omnia documenta & exempla in rem suam collegisset, suasque rationes tam in scriptis, quam oretenus per suos Defensores, & Advocatos Nobis exposuisset; Nos demum in prædicta Signatura Gratiæ coram Nobis habita die xix.

elapsi

 elapsi mensis Julii, auditis dictorum Votantium suffragiis, omnibusque mature pensatis, decrevimus, & pronunciavimus: *Gubernium tam Politicum, quam Oeconomicum Civitatis & Castrorum Firmi privative spectare ad Congregationem Firmanam.*

Resolutio.

Cujus porro Resolutionis & Rescripti Nostri perpetuæ firmitati consulere, ac simul prædictæ Congregationis Firmanæ facultates amplius atque distinctius declarare volentes, præsentium Literarum tenore, ac Motu proprio, & ex certa scientia, meraque deliberatione Nostris, eidem resolutioni inhærentes, statuimus & declaramus, Gubernium tam Politicum, quam etiam Œconomicum Civitatis Firmanæ prædictæ, ac Civium, & Incolarum, necnon Territorii & Districtus totius Comitatus, ejusque Castrorum, Terrarum, atque Locorum, antedictæ Congregationi Firmanæ privative quoad quoscumque alios omnino competere; itaut quemadmodum per declaratam voluntatem præfati Prædecessoris Innocentii Papæ XII., in supra relatis ipsius Literis distincte expressam, ad ipsam Congregationem Firmanam, in Gubernio Politico ejusdem Civitatis & Comitatus, similis, atque eadem plane potestas, auctoritas, & jurisdictio, omnesque & singulæ competunt facultates, quæ quoad universum Statum Nostrum Ecclesiasticum ad Congregationem Venerabilium Fratrum Nostrorum S. R. E. Cardinalium super Consultationibus negotiorum ejusdem Status Ecclesiastici deputatam competere dignoscuntur; ita etiam hujus Nostræ declarationis vigore, & expressa præsentium Literarum sanctione, eidem Firmanæ Congregationi, in Œconomico præfatæ Civitatis Regimine, omnes pariter & singulæ facultates, eademque jurisdictio, auctoritas, & potestas, quæ ad Congregationem etiam Venerabilium Fratrum Nostrorum S. R. E. Cardinalium super Bono Regimine & administratione reddituum Communitatum Ditionis Ecclesiasticæ deputatam, quoad gubernium Œconomicum hujusmodi, juxta felic. record. Clementis Papæ VIII., Pauli Papæ V., & Clementis Papæ XI., ac aliorum Romanorum Pontificum Prædecessorum Nostrorum concessiones, seu declarationes, quomodolibet spectant & pertinent, pari modo & absque ulla prorsus differentia spectent atque pertineant, atque ab ipsa in omnibus & per omnia plenissime exerceantur.

Gubernium Politicum, & Oeconomicum Firmi, & Comitatus, Firmanæ Congregationi privative tribuitur.

Quamobrem antedictis Congregationibus, nimirum Consultationibus & bono Regimini hujusmodi præpositis, utrumque Gubernium prædictum quoad dictam Civitatem Firmanam, ac Cives, & Incolas: necnon Territorium, & Districtum totius Comitatus, Terrasque, Castra, & Loca ejusdem, harum serie expresse interdicentes; volumus præcipimus, & mandamus, eisdemque & aliis quibusvis etiam prædictæ S. R. E. Cardinalium Congregationibus, necnon quibuscumque aliis Judicibus, & Tribunalibus districte inhibemus, ne in alterutro Civitatis & Comitatus prædictorum Gubernio, neve in utrumvis concernentibus Causis Politicis, Criminalibus, aut Œconomicis, sub quocumque prætextu, colore, occasione, vel causa, sese quoquo modo immiscere vel ingerere, etiam de consensu Partium, ullo unquam tempore audeant seu præsumant; ideoque omnes & quascumque causas, lites, & controversias ad alterutrum hujusmodi Firmanæ Civitatis & Comitatus Gubernium pertinentes, tam motas, quam movendas, atque etiam ex nunc coram alio quolibet Judice, Tribunali, aut Cardinalium Congregatione cœptas & contestatas, in quocumque statu reperiantur, auctoritate & tenore prædictis, ab ipsis avocamus, prædictæque Firmanæ Congregationis cognitioni & judicio remittimus. Ac si quid in posterum adversus præmissa quavis in parte, per quamcumque ex memoratis Congregationibus, seu quemcumque alium Judicem, aut Tribunal, etiam, ut, præfertur, de consensu Partium, fieri, ordinari, decerni, vel judicari contigerit, tanquam privativi juris & jurisdictionis ipsius Firmanæ Congregationis læsivum, ex insanabili defectu jurisdictionis prorsus nullum, nulliusque roboris aut momenti fore statuimus & declaramus.

Et aliis Congregationibus, seu Tribunalibus inhibetur, illisque avocantur Causæ earum sub pœna nullitatis.

Quoniam vero contingere potest, prout anteactis temporibus aliquoties contigit, ut Romanus pro tempore Pontifex prædictæ Congregationi Boni Regiminis specialem aliquam Commissionem, pro aliqua generali repartitione super omnibus Communitatibus universi Status Ecclesiastici statuenda, aut pro alia quapiam Œconomica provisione, dirigat atque demandet; ut in casu, & casibus hujusmodi, omnia ritte ac debito ordine procedant; per easdem præsentes etiam decernimus & declaramus, licitum fore prædictæ Congregationi Boni Regiminis, illiusque Præfecto, in vim talis Pontificiæ Commissionis statuere quotam, seu quantitatem, pro qua Civitas Firmana, & universus Comitatus prædictus, cum cæteris Communitatibus dicti Status Ecclesiastici concurerre debebunt: hoc tamen statuentes, ut divisio & distributio ipsius quotæ, seu quantitatis, nec non executio repartitionis a Congregatione Boni Regiminis, ut supra, factæ, ad prædictam Congregationem Firmanam, illiusque Præfectum omnino spectet, atque pertineat; ita ut quæcumque Ordinationes vigore peculiaris hujusmodi Pontificiæ Commissionis pro tempore factæ, a prædicta Congregatione Boni Regiminis, ejusque Præfecto, eidem Congregationi Firmanæ dumtaxat, nullatenus autem Gubernatoribus Localibus, multoque minus Communitatibus Civitatis Firmi, ac Castrorum, Terrarum, & Locorum Comitatus ejusdem, dirigantur, & dirigi debeant: Eisdem plane methodo, ratione, & forma, quæ cum S. R. E. Cardinalibus de Latere Legatis, pro Civitatibus, Castris, Terris, & Locis in Provinciis eorundem Cardinalium Legatorum jurisdictioni subjiectis existentibus, observantur.

Methodus servanda a Congregatione Boni Regiminis in Commissionibus specialibus.

Ut vero deinceps Civitas Firmana prædicta, ejusque Comitatus, tam in his, quæ ad Politicum, quam quæ ad Œconomicam procurationem spectant, felicius & utilius gubernentur, per easdem præsentes volumus & mandamus præfatam Congregationem Firmanam semel singulis mensibus in Ædibus ipsius Cardinalis Præfecti omnino congregari. Ipsius autem pro tempore Secretario statuimus non licere sine ejusdem Congregationis voto aliquam definitivam resolutionem capere, aut ad aliquod Decretum, quod per definitivam reparari nequeat, devenire; præsertim si aliquis ex Partibus petat, aut profiteatur in actis: Nihil

Congregatio Firmana singulis mensibus habenda.

De facultatibus Secretarii.

Nihil fieri, nisi facto verbo in plena Congregatione.

Clausulæ præservativæ.

Denique super controversia superius enunciata, atque a Nobis, ut præfertur, solemniter ac peremptorie definita (cujus statum & merita a Nobismetipsis accurate discussa, ac Judicum, Tribunalium, & Collitigantium nomina, aliaque etiam necessario exprimenda, præsentibus pro plene & sufficienter expressis haberi volumus) perpetuum Partibus silentium imponimus, atque os occludimus; præsentesque Literas semper firmas, validas, & efficaces esse & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri & obtinere decernimus, nec de subreptionis, vel obretionis aut nullitatis vitio, seu intentionis Nostræ, aut interesse habentium consensus, aliove quolibet etiam substantiali, ac formali, necessariamque expressionem requirente defectu notari, impugnari, infringi, retractari, aut in controversiam vocari, vel ad terminos juris reduci ullatenus unquam posse; Sed sic & non aliter in præmissis per quoscumque Judices Ordinarios & Delegatos, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, ac S. R. E. prædictæ Cardinalium Congregationes, aliosque Cardinales etiam de Latere Legatos, Vicelegatos, & Sedis Apostolicæ Nuntios, & alios quoslibet, quacumque præeminentia & potestate fungentes & functuros, sublata eis & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate & auctoritate, judicari & definiri debere, ac irritum & inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari.

Decreta irritantia.

Derogationes.

Non obstantibus, quatenus opus sit, Nostra & Cancellariæ Apostolicæ Regula de jure quæsito non tollendo, ac quibusvis aliis Apostolicis generalibus, vel specialibus Constitutionibus & Ordinationibus, nec non etiam, quatenus opus sit, dictæ Civitatis Firmanæ, & Comitatus prædicti, ejusque Castrorum, Terrarum, atque Locorum, aut aliorum quorumvis, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis, stilis, usibus, & consuetudinibus, etiam immemorabilibus, privilegiis quoque, indultis, facultatibus, & Literis Apostolicis memoratis Boni Regiminis, & super Consultationibus, aliisque S. R. E. Cardinalium Congregationibus, etiam in limine earum respective institutionis, nec non quibusvis aliis Tribunalibus, etiam Collegialibus, ac Personis, & Locis, sub quibuscumque verborum tenoribus & formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus, efficacissimis, & insolitis clausulis, irritantibusque, & aliis decretis in genere, vel in specie, seu alias quomodolibet in contrarium præmissorum concessis, confirmatis, & innovatis: Quibus omnibus & singulis, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa, & individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio, seu quævis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, tenores hujusmodi, ac si de verbo ab verbum, nihil penitus omisso, & forma in illis tradita observata, exprimerentur & insererentur, præsentibus pro plene & sufficienter expressis ac insertis habentes, illis alias in suo robore permansuris, ad præmissorum effectum hac vice dumtaxat specialiter & expresse, ac latissime & plenissime, motu ac scientia prædictis, ac de potestatis Nostræ plenitudine derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Sanctio.

Nulli ergo omnino hominum liceat paginam hanc Nostri statuti, declarationis, præcepti, mandati, decreti, derogationis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ MDCCXLVI. VIII. Idus Septembris, Pontificatus Nostri Anno VII.

Dat. Pont. an VII. die 6 Sept. 1746.

D. Card. Passioneus.
J. Datarius.
VISA DE CURIA
I. C. Boschi.
J. B. Eugenius.
Loco ✠ Plumbi.

Registrata in Secretaria Brevium.

LITERÆ XX.

Jam editæ adversus Confessarios exquirentes a Pœnitentibus Complicum nomina, confirmantur, & ampliantur.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI.

Ad perpetuam rei memoriam.

Abusus in administrando Pœnitentiæ Sacramento inductus.

AD eradicandum pravum zizanii semen, quod ab adversario generis humani in Agro Dominico sparsum, per Lusitaniæ primum Regiones pullulare compertum fuerat, ubi nimirum apud nonnullos Confessarios, in administrando Sacramento Pœnitentiæ, perversa quædam & absurda praxis, Ecclesiasticis Regulis contraria, eidemque Sacramento injuriosa, & ad avertendos Fideles ab ipsius salutifero usu quammaxime tendens, introduci cœperat; pro imposito Nobis vigilandi debito, Apostolicas in forma Brevis Literas direximus Venerabilibus Fratribus Archiepiscopis, & Episcopis, per Portugalliæ & Algarbiorum Regna atque Ditiones constitutis, quas deinde per alias Nostras sub plumbo expeditas Literas, nuper, quarto nimirum Nonas elapsi mensis Junii, confirmavimus & innovavimus, adjectis nonnullis ordinationibus & declarationibus, quas ad meritas pœnas tam delinquentibus, quam contrarium tenentibus, sive docentibus, irrogandas, & ad rectum, adversus eos procedendi ordinem in prædictis Regnis, & Ditionibus servandum, opportune expedire in Domino judicavimus.

Aliis Literis Sanctissimi Domini Nostri damnatus fuit.

Earum autem Literarum, quas ad hujusmodi erroris & abusus reprobationem primum edidimus, hic tenor erat.

Sequitur integer tenor Literarum Santissimi Domini Nostri relat. in Tom I. Constit. CXXXIV. fol. 325.

Quo-

Declaratio Literarum confirmatio necessaria.

Quoniam vero nullam Pastoralis vigilantiæ cautelam superfluam esse ducimus, ubi de Fidelium animarum pernicie, deque subvertenda sanæ doctrinæ integritate & recta Sacramentorum administratione, periculum subesse dubitetur; neque vero ignoramus, alibi quoque auditas esse pœnitentium querelas de importunis nonnullorum Confessariorum perquisitionibus, pro investigandis complicum nominibus aliisque notitiis, juxta praxim in præinsertis Nostris Apostolicis Literis relatam atque damnatam; erroneas vero quorundam Doctorum hac de re opiniones, vel pravas aliorum recte opinantium interpretationes & applicationes, in eisdem Literis enunciatas, aliquibus arridere; nec satis eliminatas reputari per ipsas præmissas Literas, quas, utpote ad Lusitaniæ Regnorum atque Ditionum opportunitatem accommodatas, & pro iisdem solummodo emanatas, generalis definitionis, & legis vim auctoritatemque habere, ab aliquibus temere negatum fuit.

Unde præsentibus confirmantur, & ad omnes ubique locorum extenduntur.

Ideo Nos, Motu proprio, atque ex certa scientia, hujus Nostræ generalis sanctionis tenore, ac de Apostolicæ potestatis Nostræ plenitudine, easdem præinsertas Literas iterum confirmantes & roborantes, decernimus & declaramus, memoratam praxim in se ipsa, & ubique locorum ac temporum, Apostolica auctoritate reprobatam atque damnatam esse, & censeri debere; nec ulli licitum esse contra doctrinam in præfato Nostro Brevi contentam docere, scribere, aut loqui, eamque impugnare, aut perverse interpretari, vel ipsi actu contraire; sub pœnis adversus tuentes, asserentes, aut tradentes opiniones scandalosas, perniciosas, & uti tales a Sede Apostolica rejectas & condemnatas, & respective adversus contrafacientes mandatis Apostolicis, & Ecclesiasticis sanctionibus statutis atque præscriptis.

Clausulæ pro generali, & perpetua Literarum observantia:

Decernentes easdem præinsertas, nec non præsentes Nostras Apostolicas Literas, nullo ex capite, colore, aut prætextu, de subreptionis, obreptionis, aut nullitatis vitio, seu intentionis Nostræ, aut alio quolibet defectu notari, impugnari, aut in controversiam vocari posse; sed semper firmas, validas, & efficaces existere, & perpetuo fore, atque omnea ubique Terrarum cujusvis status, gradus, ordinis, præeminentiæ, & dignitatis, & tam sæculares, quam quorumvis etiam quomodolibet exemptorum, ac Sedi Apostolicæ immediate subjectorum Ordinum, Institutorum, Societatum, & Congregationum Regulares, quocumque privilegio munitos, aliosque etiam speciali mentione dignos, afficere & arctare, ac suos ubique plenarios & integros effectus sortiri, & obtinere, & ab omnibus & singulis, ad quos spectat, seu pro tempore spectabit, exacte & inviolabiliter observari debere.

Sicque & non aliter per quoscumque Judices Ordinarios, & Delegatos, etiam S. R. E. Cardinales, & contra hæreticam pravitatem Generales Inquisitores, Legatos quoque de Latere, & Apostolicæ Sedis Nuntios, aliosque quoslibet quacumque auctoritate & potestate fungentes, & functuros, sublata eis, & eorum cuilibet aliter judicandi, & interpretandi facultate, judicari & definiri debere; ac irritum & inane, si secus super his a quoquam scienter vel ignoranter contigerit attentari.

Derogationes.

Non obstantibus quibusvis Apostolicis, & in Universalibus, sive Provincialibus, aut Synodalibus Conciliis editis generalibus, sive specialibus Constitutionibus, & Ordinationibus; Privilegiis quoque, Indultis, & Literis Apostolicis cuicumque Personæ, sive Ordini, Instituto, Societati, & Congregationi, sub quibuscumque tenoribus, & formis, & cum quibuslibet clausulis, atque decretis, etiam motu, & Apostolicæ potestatis plenitudine similibus, in contrarium forsan concessis, confirmatis, & innovatis. Quibus omnibus, & singulis, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione, de illis eorumque totis tenoribus specialis & individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio, seu quævis alia expressio habenda, aut alia exquisita forma ad hoc servanda foret, tenores prædictos pro sufficienter, & de verbo ad verbum expressis & insertis, formasque hujusmodi pro plene & exacte observatis habentes, ad præmissorum effectum, hac vice dumtaxat specialiter & expresse derogamus.

De effectu publicationis, & exemplorum auctoritate.

Ut autem eædem præsentes, & in eis contenta quæcumque, ad omnium notitiam deducantur, & ne aliquis illorum ignorantiam prætendere possit; volumus easdem per aliquem, seu aliquos ex Cursoribus Nostris ad valvas Basilicæ Principis Apostolorum, ac Cancellariæ Apostolicæ, & in acie Campi Floræ, aliisque consuetis Urbis locis publicari, earumque copias ibidem affigi, & affixas relinqui; quæ sic publicatæ & affixæ, omnes & singulos, quos concernunt, arctent & afficiant, non secus ac si eorum unicuique personaliter intimatæ & notificatæ fuissent; quodque earundem præsentium Transumptis sive exemplis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillo Personæ in Dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsus fides adhibeatur in judicio & extra illud, ubique locorum, quæ adhiberetur ipsis præsentibus, si forent exhibitæ, vel ostensæ.

Sanctio.

Nulli ergo omnino hominum liceat paginam hanc nostrarum confirmationis, reprobationis, condemnationis, prohibitionis, sanctionis, & voluntatis infringere, seu eidem ausu temerario contraire: Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Dat. Pont. an VII. die 28. Sept. 1746.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ MDCCXLVI. IV. Kalendas Octobris, Pontificatus Nostri Anno Septimo.

Pro D. Card. Passionei.
J. Datarius.
Jo. Florius Substitutus.
VISA DE CURIA.
I. C. Boschi.
J. B. Eugenius.
Loco ✠ Plumbi.

Registrata in Secretaria Brevium.

Publicat. die 5. Octobris anni 1746.

Pont. A. VII. XXI. | Anno 1746.

DISTINCTIO

Inter Causas Rotales, & Prælatitias, ac Jura Notariorum scribendi, & actitandi in illis respective præfiniuntur: & nova methodus statuitur in Auditorio Rotæ observanda, pro celeriori Causarum expeditione.

BENEDICTUS EPISCOPUS

Servus Servorum Dei.

Ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

JUSTITIÆ & pacis custodes, & adsertores, non solum in universa Ecclesia Christi, sed etiam in subjecta gubernio nostro Republica, a Deo constituti, in id libenter studia nostra conferimus, ut unicuique jus suum æqualiter reddatur; ut negotiorum, & Causarum, quæ in Romana potissimum Curia tractantur, & agitantur, ordinatissima ratio constet; sublatisque rerum confusionibus, & noxiis dilationibus, judiciales controversiæ non minus rectum, quam expeditum cursum, & finem obtineant.

Collegium Scriptorum Archivii a Julio II. erigitur.

Sane, cum olim unumquodque Romanæ Curiæ Tribunal, proindeque Causarum quoque Palatii Apostolici Auditorium, suos proprios haberet Notarios, & dumtaxat Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, ac ipsius Curiæ Prælati, quibus per speciales Romani Pontificis Commissiones peculiarium Causarum cognitionem interdum delegari contingebat, certos ac proprios Notarios non haberent; ideoque quilibet ipsorum ad scribendum, & actitandum in Causis Commissariis hujusmodi quemcumque maluisset Notarium pro arbitrio suo assumere soleret; fel. recordationis Julius Papa II. Prædecessor Noster per suam perpetuo valituram Constitutionem, sub datum Kalendis Decembris Pontificatus sui Anno Quinto, de Fratrum suorum tunc existentium Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium consilio, & assensu editam, quæ incipit: *Sicut prudens*, Collegium centum & unius Virorum, qui Scriptores Archivii prædictæ Romanæ Curiæ nuncuparentur, Apostolica auctoritate erexit, creavit, & instituit; quos quidem Scriptores voluit & mandavit Notarios deinceps esse omnium Judicum Commissariorum in Urbe, exceptis tantummodo ejusdem Romanæ Curiæ Judicibus Ordinariis, vel Delegatis, habentibus Notarios proprios, ac Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus, quoad Causas coram eis vertentes, eisque commissas; in quibus quilibet eorum Notarios, quos mallent, dummodo essent authentici, & legitime creati, eligere & deputare valerent:

Cum privativo jure scribendi in Causis Commissariis.

Mox etiam per alias suas Literas, Idibus Decembris ejusdem Anni datas statuit & declaravit, quod Judices Commissarii prædicti ad scribendum in Causis, & Litibus eis Apostolica auctoritate commissis, & committendis quibuscumque, & coram eis vertentibus, prædictis Scriptoribus Notariis Actuariis omnino uti deberent, nec alios ad scribendum in illis coram se admittere possent.

Quod a Pio V. extendi- tur ad causas etiam Cardinalibus commissas.

Postmodum Sanctæ memoriæ Pius Papa V. etiam Prædecessor Noster antedictam Julii II. Constitutionem confirmans, ac etiam ad Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales amplians, & extendens, per Schedulam sui Motus proprii, sub datum videlicet quintodecimo Kalendas Augusti, Pontificatus sui Anno quarto, propria manu signatam, inter alia concessit & statuit, ut deinceps in omnibus, & quibuscumque Causis coram prædictis Judicibus, etiam Cardinalibus, quomodocumque habendis & agitandis, Collegium ipsum Scriptorum Archivii Romanæ Curiæ Notarios idoneos, qui in ejusmodi Causis scriberent, constituere deberet, nullique omnino ipsorum Judicum, etiam Cardinalium, alios Notarios, etiam dicti Archivii Scriptores, in Causis hujusmodi pro arbitrio constituere possent; sed eos dumtaxat assumere tenerentur, quos Collegium præfatum suo ex gremio in genere, vel in specie duxisset eligendos.

Et ipsi Collegio datur facultas eligendi Notarios Actuarios.

Jus scribendi regulatur a qualitate Causarum, & Tribunalium.

Etsi autem ex ipsarum Constitutionum serie plane appareat, jam tunc id esse constitutum, ut jus scribendi, & actitandi in Causis, quæ Auditorio Rotæ committuntur, ad ipsius Rotæ Notarios, ut antea, pertineat; in aliis vero Causis quæ committuntur in Curia Prælatis, & Cardinalibus, vel etiam Congregationibus particularibus, scribere & actitare debeat Notarius a Collegio Archivii prædicti deputatus; quod etiam confirmatum dignoscitur a recolendæ memoriæ Prædecessore Nostro Urbano Papa VIII. qui per suas Literas in forma Brevis datas die XXII. Februarii Anni MDCXXX. Pontificatus sui Anno octavo, auditis Parti s in Signatura sua Gratiæ, die IV. ejusdem mensis Februarii habita, Apostolica auctoritate declaravit, Causas pro tempore committendas Causarum Palatii Apostolici Auditoribus, uti Prælatis, sive cum clausula: *Etiam extra Rotam, & absque participatione Rotæ*, sive absque clausula hujusmodi, spectare ad Officium Archivii prædicti, ejusque Notarium in illis scribere debere; in Causis vero committendis Auditoribus prædictis, etiam extra Rotam, & absque participatione Rotæ, non tamen uti Prælatis, jus scribendi esse penes ejusdem Rotæ Notarios.

Sed Causarum pertinentia nondum certa lege statuta.

Hactenus tamen nemo Romanorum Pontificum Prædecessorum Nostrorum, genera Causarum hujusmodi secernendo, constituit, quænam Causæ Auditoribus Rotæ, uti Auditoribus, sint committendæ, quæ autem aliis prædictæ Curiæ Prælatis, vel ipsis Rotæ Auditoribus, non uti Auditoribus, sed uti Prælatis, committi possint, Quamvis enim, sicut accepimus, piæ memoriæ Clemens Papa VIII. Noster etiam Prædecessor hujusmodi definitionem, & separationem aggressus, Schedulam quandam sui Motus proprii sub datum Tusculi Kalendis Octobris Pontificatus sui Anno decimo propria manu signaverit; in qua singula Causarum genera expresserat, quæ ad præfatum Rotæ Tribunal, privative quoad alium quemcumque Romanæ Curiæ Judicem, pertinere volebat: Hæc tamen Schedula nunquam Legis vim, auctoritatem, & efficaciam habuisse dignoscitur; quum nec super ea debita Literarum Apostolicarum expeditio sequuta fuerit; sed ipsa dumtaxat in Regestis Supplicationum Datariæ Apostolicæ remanserit: Neque vero deinceps Causarum Rotalium a Prælatitiis distinctio ad præscriptum rela-

Motus proprius hac de re a Clemente VIII. signatus.

Vim Legis, & effectum non obtinuit.

relatæ Schedulæ, sed juxta consuetudinem & stylum Curiæ, ut antea, processerit. Quinimmo quum olim, pro parte Collegii Notariorum Rotæ, similis memoriæ Alexandro Papa VII. Nostro item Prædecessori humiliter supplicatum fuerit, ut plenam executionem, & observantiam prædictæ Schedulæ, juxta omnem illius seriem, & continentiam, præcipere dignaretur; idem Alexander Prædecessor instantiam hujusmodi rejecit, edito desuper rescripto: *Nihil innovari*.

De necessitate hujusmodi Legis condendæ.

Verum ex hoc ipso, quod hujusmodi Causarum distinctio nullius certæ legis stabili ordinatione firmata, stylo dumtaxat, & consuetudini in prædicta Curia pro tempore vigentibus inniti consuevit; facile adducimur, ut credamus, aliquas variationes, & innovationes, quoad ipsius divisionis observantiam, successu temporis induci potuisse; quum, & sæpe alias in Signatura Nostra Justitiæ, super eadem observantia, & consequenter super competentia Tribunalium, & Judicum in Causis particularibus, auditæ fuerint controversiæ; & ipsi Tribunalium, & Judicum respective Notarii, pro suo quisque jure, & interesse, Pontificiam Prædecessorum Nostrorum, & Nostram providentiam imploraverint. Novissime vero quum inter dilectos Filios Collegium Notariorum Causarum Palatii Apostolici ex una, & Collegium Scriptorum Archivii prædicti ex altera Partibus, orta fuerit lis, & controversia de, & super Causarum diversi valoris, & generis, nec non juris scribendi in illis, respective pertinentia, Nos hujusmodi controversiam, ad Nos, & ad Signaturam nostram Gratiæ avocatam, in ipsa Signatura coram Nobis die XIX. elapsi mensis Julii habita examinavimus, & rationibus hinc inde deductis mature seduloque perpensis, tunc quidem rescribendum duximus, quod *data foret resolutio in Camera*; simul autem animo constituimus, veterem non scriptam prædictæ Curiæ consuetudinem ad Legem scriptam redigere; ut quum, ad tramites hujusmodi Legis, in posterum evidenter apparuerit, quænam sint Causæ, quæ, utpote graviores, committendæ sunt Auditorio Rotæ, ut ibi collegiali plurium Personarum examine, & judicio decidantur; & quæ sint aliæ, quæ, tamquam minus graves, aliis Romanæ Curiæ Prælatis extra Rotam, vel etiam ipsis Rotæ Auditoribus, non uti Auditoribus, sed uti Prælatis, committi debent; jam dubitari nequeat, quibus in Causis prædictæ Rotæ Notariis, vel potius Archivii Notario, scribendi jus respective competat.

Causa coram Pontifice in Signatura Gratiæ discussa.

Quæ dat causam Legi per præsentes statuendæ.

Itaque nunc stabili, & congruo rerum ordini, nec non omnium in præmissis interesse habentium indemnitati consulere volentes, prædictamque controversiam penitus & omnino extinguentes, ac utrique Parti perpetuum silentium desuper imponentes, Motu proprio, & ex certa scientia, ac matura deliberatione Nostris, deque Apostolicæ potestatis plenitudine, hac Nostra perpetuo valitura Constitutione statuimus, & declaramus, Causas omnes graviores, quæ in Romana Curia, tam in Tribunali Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalis Nostri, & Romani pro tempore Pontificis in Urbe, ejusque Districtu, Vicarii in spiritualibus Generalis; quam in Tribunali Causarum Curiæ Cameræ Apostolicæ Generalis Auditoris, in prima instantia judicatæ, & definitæ fuerint, in secunda, seu alia ulteriori instantia nullatenus Prælatis extra Rotam, nec ipsis Rotæ Auditoribus, uti Prælatis, sed quidem tam in petitorio, quam in possessorio Judicio, ejusdem Rotæ Auditorio omnino esse, & fore committendas. Ubi vero Causæ graviores hujusmodi ad Romanam Curiam deferantur in gradu Appellationis a Sententiis, & Judicatis quorumcumque Judicum de Partibus, decernimus, liberum quidem esse Parti appellanti, pro suo arbitrio, vel eas immediate ad ipsum Rotæ Auditorium committi facere, vel, si maluerit, ad prædictum Cardinalem Vicarium, seu ad Causarum Curiæ Cameræ prædictæ generalem Auditorem, juxta horum duorum Tribunalium congruas facultates, appellationem interponere: Verum deinde, si ulteriori appellationi locus sit, volumus eas prædictæ Rotæ Auditorio, nunquam autem Prælatis extra Rotam, neque ipsis quidem Rotæ Auditoribus, uti Prælatis, committi posse.

Pontifex adjudicat Rotæ Causas Graviores in Urbe judicatas, in secunda, & ulterioribus instantiis.

Item graviores de partibus, in secunda instantia, arbitrio Appellantis.

In ulterioribus vero instantiis, cum privativa.

Contra vero Causæ minus graves, super quibus in prima instantia in alterutro Tribunalium prædictorum Romanæ Curiæ, nimirum Cardinalis Vicarii, aut Causarum Curiæ Cameræ Apostolicæ Generalis Auditoris, definitive pronunciatum fuerit, volumus, atque statuimus, ut in gradu appellationis, tam in judicio petitorio, quam in possessorio, omnino committi debeant Prælatis extra Rotam, vel etiam ipsis Rotæ Auditoribus, non tamen uti Auditoribus, sed dumtaxat uti Prælatis: Quod si Causæ hujusmodi a Judicatis, & Sententiis Judicum de Partibus ad ipsam Romanam Curiam delatæ sint, primo quidem in gradu appellationis earum cognitio ad Cardinalis Vicarii, aut præfati Auditoris Generalis Tribunal, juxta utriusque Tribunalis respectivas facultates, spectet, atque pertineat: In ulterioribus vero Instantiis, quatenus ipsis locus sit, hujusmodi Causæ omnino committi debeant Prælatis extra Rotam, vel etiam ipsius Rotæ Auditorio: Salva nihilominus Partibus collitigantibus facultate recurrendi ad Signaturam Nostram Justitiæ in casibus purgationis Spolii, attentatorum, & nullitatis prædictorum Judicatorum, aliorumque Decretorum, & Actorum, quorum propterea circumscriptio coram eadem Signatura Justitiæ petatur; in quibus sane casibus, integrum sit eidem Signaturæ, prædictas Causas minus graves committere alicui ex Prælatis, aut eas remittere ad Cardinalem Vicarium, aut Causarum Curiæ Cameræ prædictæ Generalem Auditorem, prout ipsarum Causarum qualitates, & dictorum Tribunalium facultates respective exegerint.

Causas minus graves in Urbe judicatas, in secunda, & ulterioribus instantiis, Prælatis, extra Rotam.

Sed illas de partibus in secunda Instantia, Card. Vicario, sive A. C.

Prælatis autem in ulterioribus.

Salvis facultatibus Signaturæ Justitiæ.

Porro Causæ graviores, & consequenter Rotales, & non Prælatitiæ, ut supra, censeantur, & censeri debeant Causæ omnes, in quibus agitur de Jurisdictionibus, exemptionibus, adoptionibus, sponsalibus, filiationibus, legitimitatibus, præeminentiis, & præcedentiis, Juribus quoque Patronatus, aliisque honorificis nominandi, eligendi, conferendi, & similibus, aut de Juribus decimandi, quotizandi, aliisque similibus: Causæ quoque servitutis personalis, & generaliter omnes, & singulæ Causæ pecuniariæ & profanæ, tum Citramontanæ, tum de Partibus ultra

Quæ causæ censendæ sint graviores.

Mon-

Montes positis, infrascriptam summsm respective attingentes, Citramontanæ oimirum, si & quatenus earum valor, & æstimatio ad summam, & quantitatem quingentorum scutorum auri, aliæ vero de Partibus ultra Montes, dummodo ipsarum valor, & æstimatio ad summam mille scutorum auri similium, respective ascendat.

De causis Beneficialibus.

Item Causas graves, & consequenter Rotales, ac minime Prælatitias, ad præmissorum effectum, decernimus intelligendas esse & fore Causas illas Beneficiales, in quibus agitur de Titulo Beneficii, ae de Jure io re, vel ad rem, nempe ad ipsum Beneficium; sicut etiam Causas super Pensionibus Ecclesiasticia, aut super reservationibus fructuum, reddituum, & proventuum Beneficiorum Ecclesiastieorum; quotiea annuus valor Beneficii litigiosi, ac respective annua Peosio, aut quantitas fructuum reservatorum, summam vigintiquatuor ducatorum auri de Camera excedat; easque præterea Causaa, io quibus agitur de primis Dignitatibus Ecclesiarum, nempe de Dignitate post Pontificalem majore in Cathedralibus, aut de Digoitate priocipali in Collegiatia Ecclesiis, cujuscumque valoris Dignitas hujusmodi existat; omnesque hujusmodi Causas, utpote graviores, inter Rotales, noo autem Prælatitias, volumus accenseri.

De causis Matrimonialibus, & super nullitate Professionis Regularis.

Graviores itidem Causas esse declaramus, & censeri debere statuimus omnes Causas Matrimoniales, tam super fœdere Matrimonii, quam super divortio; nee ooo Causaa omnes super nullitate Professionis Regularis emissæ; & has quidem nunquam Prælatis, neque Rotæ Auditoribus, uti Prælatia, quantumvia accedente consensu Partium, committi volumus; sed aut ipsi Rotæ Auditorio committi, aut a Congregatione Venerabilium Fratrum Nostrorum Saoctæ Romaoæ Ecclesiæ Cardinalium interpretationi, & executioni Decretorum Concilii Tridentini præposita, vel etiam, quoad causas nullitatia Professionis prædictæ, a Coogregatione ejusdem S. R. E. Cardinalium, negotiia & eonsultationibua Episcoporum, & Regularium præposita, pro arbitrio, & ad electionem Partis appellantis, seu recurrentis, cognosci & definiri mandamus; non obstante, quod Causæ hujusmodi de sui natura & qualitate, Processum judiciarium, atque etiam formale Testiom examen, exiganr vel requirant; quemadmodum, quoad Causas Matrimooiales bujusmodi, Nos dudum per aliam Nostram Constitutionem quæ iocipit: *Dei miseratione* Tertio Nonas Novembria Anno Incarnationis Dominieæ MDCCXLI., Pontificatus Nostri secundo, editam, statuimus & ordinavimus.

Ne nunquam Prælatis committantur.

Causæ minus graves quænam censendæ sint.

Causas autem minus graves, adeoque Prælatitias, & non Rotales, ut supra, censendaa esse & fore decernimus omnes Causas pecunarias, aut profanas, quarum valor vel æstimatio, quoad Citramontanas, summam quingentorum scutorum aureorum, quo vero ad Causas de Partibus ultra Montes, mille scutorum auri similium summam oon attingat: Itidem Causas Beneficiales, aut super Pensionibus Ecelesiasticis, seu reservationibua fructuum Beneficiorum Ecclesiasticorum, ubi valor annuus Beneficii, aut annua Pensio, vel quantitas fructuum reservatorum, summam viginti quatuor ducatorum auri de Camera oon

excedat, ae dummodo ooo agatur de Dignitate post Pontificalem majore in Cathedrali, aut principali in Collegiata Ecclesia.

Qua ratione æstimandus sit valor Causarum super Censibus, Servitutibus &c.

In Censuum autem, Canonum, & Servitutum Causis, ut pro earum valore æstimaodo, ac determinanda coosequenter earum pertinentia, certam similiter, & æquam regolam, & normam tradamus; decernimus, atque statuimua, ut ubi agatur de Censibus redimibilibus, & ad formam Coostitntionis prædicti Pii Papæ V. creatia seu eoostirutis, & Census ipse io controversia versetur, attendenda sit quantitas, seu valor sortis, sive proprietatis Censuum hujusmodi: Ubi vero controversia sit de aliquo Censu reservativo, Canone, Livello, aut aliqua annua, & perpetua præstatiooe, tamquam debita ex certo fundo, tuoc volumua haberi rationem valoris ipsiua fundi, super quo, sive ex quo bujusmodi Census, seu Canon, Livellum, aut præstatio, constituta, reservata, seu alias quoquo modo debita fueriot: Io Causis autem Servitutis realis aut mixtæ, considerandum esse volumus valorem prædii, super quo Servitus ipsa contenditur: Ad hoc nimirum, ut singulæ Causæ hujusmodi, pro earum respectiva æstimatione, & prout ex partibus citra, vel ultra Montes fueriot, juxta ea, quæ in superioribus præscripsimua, Rotalea, aut Prælatitiæ censeantur.

Consensus Partium quid operetur, & quomodo apparere debeat.

Volumus tamen, atque concedimus, ut, salvis & exceptis, ut supra, Causis Matrimonialibus, & super nullitate Professioois, in quibus oe consensus quidem Partium erit attendendus, in cœteris omnibus Causis prædictis, liceat & integrum sit Partibus colligantibus inter se eoncordare, & conseotire, quod Causa etiam minus gravis, & de sui natura, & qualitate, ut prædiximus, Prælatitia, Auditorio Rotæ committatur; & e converso, quod Causa etiam gravior, & de sui natura, ut præscripsimus, Rotalis, eommittatur alicui Prælato extra Rotam: Utque ad hujusmodi effectum consensua Partium attendatur: Hoc tamen statuentes, ut consensus hujusmodi a legitimia earundem Partium respective Procuratoribus expresse præstitus appareat a tergo Commissionis, oec aliter: Ac decernentes, quod quoties Partes collitigantes consentiant, ut causa aliqua gravia, & de sui natura Rotalis, ut supra, alicui Prælaio committatur, possit quidem in Causa ipsa vim talis consensus committi cuilibet Prælato in Curia extra Rotam, nunquam autem alicui ex ipsiua Rotæ Auditoribus, uti Prælatis.

De Causis ad Forum Capitolii spectantibus.

Quod autem attinet ad Causas, quæ ad Forum Curiæ Capitolii, ex præscripto Statutotorum Urbis, & privilegiorum Populi Romaoi, pertinere dignoscuntur, declaramus Causas bujusmodi tam graves, quam minus graves, nunquam ab ipsa Curia Capitolii avocari, nec nisi accedente, ut supra, communi omnium Partium collitigantium consensu, prædicto Auditorio Rotæ, aut alteri cuicumque Judici extra Rotam committi posse.

Notariorum jura a Tribunalium facultatibus, & competentia regulantur.

Causis itaque Rotalibus a Prælatitiis sic, ut præmisimus, distinctis atque discretis, consequens est, ut pertinentiam quoque Juris scribendi, & actitandi in prædictis respective Causis eongrua ratione secernamus: Quocirca statuimus, & simili modo declaramus, atque decernimua, Jus scribendi, & actitandi in singulis respective Causis, Notario, seu

Notariis illius Tribunalis, vel Judicis, cui singulæ Causæ pro tempore commissæ remanebunt, omnino competere, affectumque esse, & fore: Itaut in omnibus, & singulis Causis, sive ob earum naturam, sive propter Partium colligitantium consensum prædictæ Rotæ Auditorio pro tempore commissis, & committendis, ipsius Rotæ Notariis, privative quoad cæteros quoscumque Notarios, etiam Collegii Scriptorum Archivii, & Curiæ Capitolii: Contra vero in omnibus, & singulis Causis, quæ ob earum naturam, vel de Partium collitigantium consensu, Prælatis extra Rotam, vel, tamquam de sui natura Prælatitiæ, ejusdem Rotæ Auditoribus, non uti Auditoribus, sed uti Prælatis, commissæ fuerint, Notarius Archivii, privative quoad alios quoscumque, & signanter quoad Rotæ, & Curiæ Capitolinæ Notarios, scribere debeant, & actitare.

Notarius Archivii jus habet scribendi coram Cardinalibus, & Congregationibus deputatis.

Item prædictus Archivii Notarius, privative quoad quoscumque alios, scribere debeat in Causis cujuscumque qualitatis, aut valoris, quæ per specialem Commissionem manu Nostra, aut Successorum Nostrorum signatam, commissæ sunt, seu committentur alicui ex Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus, aut alicui Congregationi, sive ejusdem Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium, sive Romanæ Curiæ Prælatorum specialiter deputatæ, excepta dumtaxat Congregatione memorati Tribunalis Auditoris Generalis Causarum Curiæ Cameræ Apostolicæ proprios Notarios habentis.

De Officio Revisoris Commissionum, quoad Causas Rotales.

Quocirca Officiali super revisione Commissionum nunc & pro tempore deputato, per easdem præsentes injungimus, & districte præcipiendo mandamus, quatenus ex nunc antiquum Curiæ stylum, alias religiose servatum, omnino resumens, nullam in posterum Commissionem ad Rotam directam in Causis pecuniariis, aut profanis relaxet, seu transitum habere sinat, nisi expressam habeat clausulam: *Attento quod agitur de Causa citra Montes ascendente ad valorem quingentorum scutorum aureorum*, & respective in Causis profanis ultra Montes, nisi habeat clausulam: *Attento quod agitur de Causa ultra Montes ascendente ad valorem scutorum mille auri*. Iisdem diligenter attendat, ne transitum habeat aliqua Commissio in Causis Beneficialibus Rotæ directa, nisi habeat clausulam: *Attento quod agitur de Beneficio*, aut de Pensione, *excedente annum valorem vigintiquatuor ducatorum auri de Camera*: vel, *Attento quod agitur de prima Dignitate in Cathedrali, vel Collegiata*.

Quod Causis Prælatitiis.

Pari ratione diligenter observet, ut in Commissionibus ad Prælatos extra Rotam, vel etiam ad ipsius Rotæ Auditores uti Prælatos dirigendis, si agatur de Causis pecuniariis, aut profanis, adsit clausula: *Attento quod agitur de Causa citra Montes infra valorem quingentorum scutorum mille aureorum*; seu, *Ultra Montes infra valorem scutorum mille aureorum*: Si vero agatur de Causis Beneficialibus, expressa sit clausula: *Attento quod agitur de Beneficio*, seu de Pensione, *non excedente annuum valorem vigintiquatuor ducatorum auri de Camera*.

Quoad Commissiones de consensu Partium faciendas.

Si vero contingat, quod aliqua Causa, quæ propter ipsius qualitatem, aut valorem, prædictæ Rotæ Auditorio committenda esset, ob Partium collitigantium consensum, alicui Prælato extra Rotam committatur; vel contra, aliqua Causa ad forum Curiæ Capitolii pertinens, seu propter ipsius qualitatem, & valorem alicui Prælato extra Rotam committenda, ob hujusmodi Partium consensum, Rotæ committatur: In singulis Causis prædictis idem Officialis ad Commissionum revisionem deputatus advertat, ut in Commissione adsit clausula: *Attento consensu Partium*. Et quod a tergo Commissionum hujusmodi dictus consensus per Procuratores Partium collitigantium, prout superius præscripsimus, vere sit præstitus: Quod si Officialis prædictus in præmissis, vel eorum aliquo, injunctum sibi munus neglexerit, omnes & singulas expensas, etiam extrajudiciales, a Partibus factas, tam pro ipsa mendosa Commissione, quam pro quibuscumque actibus inde secutis, eisdem Partibus reficere, ac de suo omnino solvere teneatur, ac præterea pœnam remotionis ab officio, seu privationis ejusdem, arbitrio Nostro, & Successorum Nostrorum incurrat.

Præmissa quatenus procedant & afficiant.

Et quidem hujusmodi decretorum & statutorum Nostrorum formam, in quibuscumque Causarum Commissionibus, quas in posterum post præsentium publicationem expediri continget, omnino servari volumus, & jubemus. Quo vero ad Commissiones, quæ jam nunc expeditæ & in Causa positæ, vulgo *incassatæ*, reperiuntur, declaramus præmissas Nostras leges & ordinationes locum dumtaxat habere, quatenus in ipsarum Commissionum sequelam nondum transportata sint acta, & reproducta citatio *ad dicendum contra jura* coram Judice, cui directa est commissio; Quod si acta jam sint transportata, & citatio hujusmodi coram præfato Judice jam reproducta fuerit, volumus ipsam respective Commissionem, licet contra decretorum Nostrorum formam expedita appareat, firmam remanere, usque ad illius instantiæ consummationem, non tamen ultra; itaut in altera ulteriori instantia præsentis Nostræ Constitutionis præscriptum omnino servari debeat, & adimpleri.

Commissiones contra formam præsentium expeditæ, nisi signatæ sint manu Pontificis, irritantur.

Cæterum omnes & qualcumque Commissiones, quas deinceps aut Rotæ, aut Prælatis, contra formam & præscriptum earumdem præsentium, respective dirigi contingat, nullas, irritas, & inanes, nulliusque roboris vel momenti fore, nullamque jurisdictionem eidem Rotæ, aut Prælatis prædictis tribuere posse, harum serie decernimus & declaramus; nisi forte signatæ fuerint manu nostra, aut Successorum Nostrorum, quibus semper integra erit, plenaque, & libera potestas committendi quascumque Causas, cujuscumque naturæ, qualitatis, & valoris existant, vel sæpedicto Auditorio Rotæ, vel alicui Congregationi particulari, vel S. R. E. Cardinalibus, seu Romanæ Curiæ Prælatis, aut alii cuicumque, etiam simplici Doctori, prout Nobis, aut eisdem Successoribus nostris, magis visum fuerit salubriter expedire.

Nova methodus in Rota servanda, pro celeriori causarum expeditione.

Ad hæc celeriori Causarum in præfato Auditorio Rotæ vertentium expeditioni, quæ, propter facile contingentem in pari judicantium numero suffragiorum æqualitatem, aliquando nimis diu protrahi & retardari dignoscitur, per Nostræ auctoritatis & providentiæ remedia prospicere volentes; eisdem motu, scien-

ſcientia, ac tenore, ſtatuimus, & mandamus, ut, firmo remanente ſtilo, ſeu conſuetudine, proponendi pro prima vice omnes Cauſas in Turno ordinario, in quo quatuor Cauſarum hujuſmodi Auditores ſuffragium ferant, ſi tamen in poſterum, in prima ſeu ulteriori alicujus Cauſæ propoſitione, propter prædictam ſuffragiorum æqualitatem, deciſiva reſolutio prodire nequeat, non amplius hujuſmodi Cauſa cum iiſdem quatuor ſuffragiis reproponatur; itaut, coæquatis forſan iterum ſuffragiis, reſcribi deinde oporteat, ut hactenus reſcriptum fuit: *Videant quintus & ſextus*; ſed ſtatim ab ipſa prima vice reſcribi volumus: *Iterum proponatur, & videant quintus, ſextus, & ſeptimus*, ad hoc nimirum, ut in altera Cauſæ propoſitione omnino prodeat illius reſolutio; Decernentes ipſam hujuſmodi Cauſam ſemper deinceps cum quinto, ſexto, & ſeptimo, uſque ad extremam illius definitionem, remanere.

Cauſæ iterum proponendæ, videantur ſtatim a quinto, ſexto, & ſeptimo.

Quia vero interdum evenit, ut Romanus Pontifex aliquam Cauſam eidem Cauſarum Palatii ſui Auditorio committat, cum clauſula: *Videntibus omnibus*, aliæque plures Cauſæ jam in Turno ordinario, ſive etiam ſuffragantibus quinto & ſexto, diſcuſſæ, ob iteratam ſuffragiorum coæquationem, de mandato ipſius Rotæ, ab omnibus videri debeant; ne forte hujuſmodi quoque Cauſarum reſolutionem, diviſis æqualiter omnium ſuffragiis, ut nonnunquam accidit, adhuc retardari contingat; volumus pariter, atque præcipimus, ut quoties in aliqua Cauſa, vel ex ſpeciali Commiſſione Romani Pontificis, vel ex reſcripto ipſius Rotæ, omnes Auditores ſuffragium ferre debeant, ſi Auditores ſuffragia ferentes diſparis numeri exiſtant, antiquus ſtilus ſervetur, nimirum quod Auditor proponens ſuffragium non ferat; Si vero ſuffragia ferentes ſint numeri paris, vel caſu aliquo ad numerum parem reducantur, debeat tunc in ipſa Cauſa ſuffragium ferre etiam Auditor proponens, ad hoc ut ipſius Cauſæ reſolutio ſemper & omnino ſequatur, nec de cætero, videntibus omnibus, ſuffragia coæquari poſſint.

Quid in Cauſis, quæ proponuntur videntibus omnibus.

Decernentes eaſdem præſentes, & in eis contenta quæcumque, nullo unquam tempore de ſubreptionis, obreptionis, nullitatis, aut invaliditatis vitio, ſeu intentionis noſtræ, aut alio quovis defectu, etiam quantumvis magno, inexcogitato, & ſubſtantiali, ſive ex eo, quod in præmiſſis, ſeu eorum aliquo, ſolemnitates, & quævis alia ſervanda, & adimplenda, ſervata, & adimpleta non fuerint, aut ex quovis alio capite a jure, vel facto, aut ſtatuto, ſeu conſuetudine reſultante, aut quocumque alio colore, occaſione vel cauſa, etiam tali, quæ ad effectum validitatis præmiſſorum neceſſario exprimenda foret, notari, impugnari, invalidari, retractari, in jus, vel controverſiam revocari, aut adverſus illas quodcumque Juris, facti, gratiæ, vel juſtitiæ remedium impetrari poſſe, nec ſub ullis ſpecialibus, vel generalibus ſimilium, vel diſſimilium gratiarum revocationibus, modificationibus, ſuſpenſionibus, limitationibus, aut aliis contrariis diſpoſitionibus pro tempore quomodolibet faciendis, comprehendi, ſed ſemper ab illis excepta, perpetuoque valida, firma, & efficacia exiſtere & fore, ac ab omnibus, & ſingulis, ad quos ſpectat, & quomodolibet ſpectabit in futurum, inviolabiliter obſervari, & adimpleri debere.

Clauſulæ pro Literarum perpetua firmitate.

Sicque, & non aliter, in præmiſſis omnibus & ſingulis per prædictos & alios quoſcumque Judices Ordinarios, & Delegatos, etiam Cauſarum Palatii Apoſtolici Auditores, ac ejuſdem S. R. E. Cardinales, in quavis Cauſa, & inſtantia, ſublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate, judicari & definiri debere; irritum quoque & inane, ſi ſecus ſuper his a quoquam quavis auctoritate ſcienter vel ignoranter contigerit attentari.

Decreta irritantia, ſublata cuilibet ſecus judicandi facultate.

Quamobrem Dilecto Filio Magiſtro Clementi Argenvillieres, Noſtro, & pro tempore exiſtenti Romani Pontificis Auditori, per eaſdem præſentes committimus, & injungimus, quatenus hujuſmodi ordinationem, declarationem, ſtatutum, aliaque præmiſſa perpetuo ab omnibus, & ſingulis, ad quos ſpectat, & pro tempore ſpectabit, firmiter & inviolabiliter obſervari, & adimpleri faciat, & mandet: non permittens eos, quorum favorem illa reſpective concernunt, in præmiſſis quomodolibet indebite moleſtari.

Executio committitur Auditoris Sanctiſſimi.

Non obſtantibus, quatenus opus ſit, Noſtra, & Cancellariæ Apoſtolicæ regula de jure quæſito non tollendo, aliiſque Conſtitutionibus, & Ordinationibus Apoſtolicis, nec non quarumcumque Urbis Curiarum, & Tribunalium, etiam Auditorii præfati Cauſarum Palatii noſtri Apoſtolici, ac Notariorum ejuſdem, & Scriptorum Archivii reſpective Collegiorum, etiam juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis reſpective ſtatutis, reformationibus, legibus, uſibus, ſtilis, & conſuetudinibus, quantocumque tempore obſervatis & toleratis; privilegiis quoque, Indultis, conceſſionibus, facultatibus, & Literis Apoſtolicis quibuſvis Superioribus, Tribunalibus, Judicibus, & Perſonis, ſub quibuſcumque tenoribus & formis, ac cum quibuſvis etiam derogatoriarum derogatoriis; aliiſque efficacioribus & inſolitis clauſulis, ac irritantibus, & aliis decretis in genere vel in ſpecie, etiam motu, ſcientia, & poteſtatis plenitudine ſimilibus, etiam conſiſtorialiter, ac ex titulo oneroſo, aut alias quomodolibet in contrarium præmiſſorum, conceſſis, confirmatis, & innovatis; quibus omnibus & ſingulis, etiamſi pro illorum ſufficienti derogatione, de illis, eorumque totis tenoribus ſpecialis, ſpecifica, expreſſa, & individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clauſulas generales idem importantes mentio, ſeu quævis alia expreſſio habenda, aut aliqua alia exquiſita forma ad hoc ſervanda foret, tenores hujuſmodi, ac ſi de verbo ad verbum, nihil penitus omiſſo, & forma illis tradita obſervata, inſerti forent, præſentibus pro plene & ſufficienter expreſſis habentes, illis alias in ſuo robore permanſuris, ad præmiſſorum omnium & ſingulorum effectum, hac vice dumtaxat ſpecialiter & expreſſe, ac latiſſime & pleniſſime, harum ſerie derogamus, & derogatum eſſe volumus, cæteriſque contrariis quibuſcumque.

Contrariis ampliſſime derogatur.

Per præſentes autem noſtras Literas non intendimus cuicumque cumulativæ, aut privativæ Juriſdictioni, S. R. E. Cardinalibus, nec non Curiæ Cauſarum Cameræ Apoſtolicæ, aliiſque dictæ Urbis Curiis, & Tribunalibus, ac Congregationibus, & Judicibus, in vim alicujus Conſtitutionis Apoſtolicæ, attributæ & competenti, in aliquo præjudicare.

Præſervantur Cumulativæ, Privativæ cuilibet jure competentes.

Ut ve-

Publicationis, effectus, & exemplorum auctoritas.

Ut vero præsentes Literæ, ad omnium notitiam facilius deveniant, volumus & decernimus, easdem præsentes ad Valvas Basilicæ Principis Apostolorum, & Cancellariæ Apostolicæ, ac in Acie Campi Floræ, aliisque locis solitis & consuetis, per aliquem ex Cursoribus nostris publicari, & illarum exempla ibidem affixa relinqui: Quæ sic publicatæ & affixæ, omnes & singulos, quos concernunt, in Urbe commorantes, perinde afficiant & arctent, ac si illorum unicuique personaliter intimatæ & notificatæ fuissent; quodque earundem præsentium Transumptis & exemplis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillo alicujus Personæ in Dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsus ubique fides in Judicio & extra illud habeatur, quæ ipsis præsentibus originalibus haberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ.

Sanctio.

Nulli ergo omnino hominum liceat paginam hanc nostræ Definitionis, Declarationis, Divisionis, Ordinationis, Statutorum, Decretorum, & Voluntatum infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Dat. Pont. an. VII die 9. Octob. 1746.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ MDCCXLVI. VI. Nonas Octobris, Pontificatus Nostri Anno VII.

D. Card. Passioneus.
J. Datarius.
VISA DE CURIA
I. C. Boschi.
J. B. Eugenius.
Loco ✠ Plumbi.

Registrata in Secretaria Brevium.

Publicata die 10. Octobris 1746.

XXII. DIVISIO TERRITORII

Episcopatus Fluminis Januarii in Brasilia, & nova erectio Episcopatuum Mariannensis, & Sancti Pauli, nec non Prælaturarum Gojasiensis, Cujabaensis etiam in Brasilia.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Motu proprio &c.

Proœmium.

CANDOR lucis æternæ, & Imago Bonitatis Divinæ Unigenitus Dei Filius Jesus Christus Dominus Noster illuminans mirabiliter de excelso sancto suo usque ad longinquum Orbem terrarum suscitavit in corde Charissimi in Christo Filii Nostri Joannis hoc nomine Quinti Portugalliæ, & Algarbiorum Regis Illustris spiritum Sapientiæ, & Intellectus, ad manifestandum Gentibus magnalia supernæ virtutis suæ; ad revelandum sedentibus in umbra mortis, quia ipse est Deus conspector sæculorum; & ad confortandum habentes mysterium Fidei, illosque dirigendum ad viam salutis ambulantes in lenitate Nominis sui.

Solicitudo Regis Portugalliæ, ut ejus subditi in America Episcopum vicinum habeant.

Hoc sane spiritu ductus Joannes Rex præfatus mentis suæ aciem convertit ad partes Americæ Dominio suo in temporalibus subjectas, prospiciensque in Provincia Brasiliensi Fluminis Januarii Diœcesim, benedicente Domino, per manus evangelizantium Nomen sanctum ejus a primæva sui Episcopatus fundatione eo longitudinis protentam, ut e remotioribus illius Locis preces, & querelæ Populorum ad Antistitis auditum, anno nisi transacto, pervenire nequeant; hinc timendum, ne qui fuerunt aliquando tenebræ, nunc autem lux in Domino, ambulent vigilantes, ut filii lucis, & per bona opera certam suam vocationem, & electionem facientes; sed rursus abalienati sint in confusionem, & facti abominabiles; unde illud Prophetæ inducatur super eos: *Adducti sunt quasi Grex: Affligentur, quia non est eis Pastor*, nisi ille, *qui derelicta non visitabit, dispersum non quæret, & contritum non sanabit, & id, quod stat, non enutriet*:

Petitio a dicto Rege Pontifici facta super divisione Episcopatus Fluminis Januarii.

Nobis propterea per dilectum filium Emanuelem Pereyra de Sampajo Commendatorem Militiæ Domini nostri Jesu Christi regiis Lusitaniæ negotiis apud Nos, & Sanctam Sedem Præpositum nuper exponi fecit, quod, si amplissima Diœcesis hujusmodi in unum Fluminis Januarii jam existentem pro uno, & in alium in Sancti Pauli pro alio, ac in reliquum Episcopatus in Mariannæ Civitatibus dictæ Diœcesis, ut infra, erigendos, pro reliquo Episcopis, & Pastoribus; nec non in unam super Gojasiensi pro uno, ac in alteram Prælaturas similiter, ut infra, erigendas super Cujabaensi territoriis ejusdem Diœcesis pro altero Prælatis divideretur, qui Populos suæ curæ respective commissos, vel de potestate tenebrarum eriperent perducentes eos ad coruscantem gratiam luminis sempiterni; vel transcensis Fidei rudimentis erudirent ipsos in operibus justitiæ, ea, quæ sursum sunt, quærendo, & ea, quæ sursum sunt, sapiendo; ex hoc profecto tot incommodis præfatis, tantis animarum periculis, & spirituali earundem profectui opportune consultum foret.

Sensus Pontificis.

Hæc ut percepimus, primum manus nostras levavimus ad eumdem Unigenitum Dei Filium, cujus vices, licet immeriti, gerimus in terris, gratias enixe agentes de tam ferventi præfati Joannis Regis Charissimi Filii Nostri, Filii vere in Christo Charissimi, spiritu sibi cælitus effuso: inde ad Pastoralem solicitudinem nostram respicientes, votis ejusdem Joannis Regis Catholica pietate dignis Nobis superius expositis propensius, ac celeriter annuimus.

Qui Diœcesim Fluminis Januarii in quinque dividit partes.

Quare in præmissis, ut præfertur, providere volentes, Motu proprio, & ex certa scientia, maturaque deliberatione nostris, deque Apostolicæ potestatis plenitudine ad Omnipotentis Dei laudem, & gloriam, ac gloriosæ ejus Genitricis Mariæ, totiusque Curiæ Cœlestis honorem, & ipsius Fidei Catholicæ exaltationem dictam Diœcesim Fluminis Januarii in quinque partes dividimus.

Unam antiquo Episcopatui relinquit.

Ac unam antiquo Episcopatui Fluminis Januarii relinquimus, quæ ab infrascripta Diœcesi Sancti Pauli versus Austrum per limites Præfecturarum sæcularium Fluminis Januarii, & Sancti Pauli usque ad fluvium Paraibam separetur; inde per flumen fluvium usque ad Cataractam majorem, qua per montes ad campestria Goaitacasium dicta erumpit; a loco vero Cataractæ præfatæ per summos eorumdem montium vertices a Mariannensi Diœcesi infrascri-

frascripta disterminata remaneat, donec Archiepiscopatus Sancti Salvatoris territorium attingat, cum quo idem servet confinium dictus Episcopatus Fluminis Januarii, quod hactenus habuit.

Assignat secundam Episcopatui Sancti Pauli.

Ac aliam Episcopatui Sancti Pauli, cujus cum alia Flumiois Januarii usque ad Paraibam supra indicati sunt limites, quæque ex illo fluvio usque ad alium magnum, sive Paranaensem nuncupatum a Diœcesi Mariannensi infrascripta per terminos inter Præfecturas Sancti Pauli, & Fluminis Januarii, ac Aurifodinarum generalium constitutos distinguatur; inde per ipsum fluvium magnum, quacumque ditionem Portugalliæ Regis interfluit, a Prælatura Gojasiensi, ut infra, erigenda disjungatur.

Tertiam Episcopatui Mariannensi.

Ac aliam Episcopatui Mariannensi, quæ ab aliis Episcopatibus Fluminis Januarii, & Sancti Pauli, ut supra, divisa de cætero a Prælatura Gojasiensi, ut infra, erigenda per terminos Præfecturarum sæcularium Sancti Pauli, & Aurifodinarum generalium separata remaneat, ac erga præfatum Archiepiscopatum Sancti Salvatoris, & Episcopatum Pernambucensem antiquos præfati Episcopatus Fluminis Januarii limites retineat.

Quartam Prælaturæ Gojasiensi.

Ac aliam Prælaturæ Gojasiensi, quæ a præfatis Episcopatibus Sancti Pauli, & Mariannensi, ut supra, divisa eisdem eircumsepta limitibus erga Pernambucensem, Maragnonensem, & Paraensem Episcopatus remaneat, quos nunc habeat præfata Diœcesis Fluminis Januarii.

Et quintam Prælaturæ Cujabaensi.

Ac reliquam præfatæ Diœcesis Fluminis Januarii divisæ bujusmodi partes Prælaturæ Cujabaensi, ut infra, respective erigendis, quæ a præfata Prælatura Gojasiensi per terminos inter Audientiam, vulgo *Ouvidoria*, Cujabaensem, & duas alias Gojasiensem, & Saocti Pauli constitutos separata remaneat, respective assignamus.

Nova erectio dictorum duorum Episcopatuum, & Ecclesiarum Cathedralium.

Illisque sic divisis, & assignatis in earum secunda Civitatem Sancti Pauli cum suo in unnm Sancti Pauli, & in earum tertia Civitatem Mariannesem cum suo respective territoriis præfatis in alterum Episcopatus Mariannensem respective nuncupandos, ac in præfata Civitate Sancti Pauli Parocbialem Ecclesiam ejusdem Sancti Pauli in Cathedralem Ecclesiam sub Invocatione Assumptionis Beatæ Mariæ, & Sancti Pauli, pro uno Sancti Pauli; & in dicta Civitate Mariannensi Parochialem Ecclesiam Beatæ Mariæ de Carmelo nuncupata, relicta denominatione hujusmodi, in Cathedralem pariter Ecclesiam sub Invocatione ejusdem Assumptionis Sanctissimæ Virginis pro altero Episcopis Mariannensi respective nuncupandis, qui illis respective præsint, ac eas ad formam Cathedralium Ecclesiarum redigi respective faciant, nec non in eis Archidiaconatum post Pontificalem majorem, & Arcbipresbyteratum secundam, & Cantoratum tertiam, & Thesaurariatum quartam Dignitates, nec non decem Canonicatus, totidemque Præbendas, inter quas Theologalis, & Pœnitentiaria nuncupatæ Præbendæ respective existant, cum opportuno, & competenti Cappellanorum, aliorumque Ministrorum numero, quas, & quos in unaquaque earum præfatus Joannes Rex ex suis regiis redditibus congrue respective fundare destinat; nec non in eis, & dictis Civitatibus Sancti Pauli, & Mariannensi, & earumdem Ecclesiarum Diœcesibus alia Beneficia Ecclesiastica cum cura, & sine cura, quæ inibi divino cultui, & dictarum Ecclesiarum servitio, & Ecclesiastici Cleri decori sibi respective videbuntur convenire, de præfati Joanois, & pro tempore existentis Portugalliæ, & Algarbiorum Regis consilio, & assensu, ac prævia earum, & eorum congrua respective dotatione, quamprimum fieri poterit, respective erigant, & instituant; necnon Episcopalem jurisdictionem, autboritatem, & potestatem exercere, omniaque, & siogula, quæ Ordinis, quæque jurisdictionis, & cujuslibet alterius muneris Episcopalis sunt, & quæ alii tam in Portugalliæ, & Algarbiorum Regnis, & Dominiis, quam alibi ubicumque constituti Episcopi in suis Ecclesiis, Civitatibus, & Diœcesibus de jure, vel consuetudine, aut alias quomodolibet ex privilegiis, gratiis, & Indultis, ac dispensatiooibus Apostolieis, quæcumque fuerint, etiam per litteras Apostolicas eis desuper nominatim, & in specie coocessas authoritate, & facultate suffulti, facere, & quibus uti solent, & possunt, pariformiter æque principaliter, & absque ulla prorsus differentia, perinde ac si sibi quoque nominatim, & in specie concessa, & expressa respective fuissent, etiamsi talia sint, quæ specialem notam, & mentionem requirant, & sub generali concessione non veniant, in suis respective Diœcesibus Sancti Pauli, & Mariannensi facere, gerere, & exercere libere, & licite possint, & debeant; ae pro tempore existenti Arcbiepiscopo Sancti Salvatoris jure Metropolitico, prout aote divisionem, & assignationem præfatas Diœcesis præfata Fluminis Januarii existebat, respective subsint, cum Sede, Mensa, aliisque Insigniis Episcopalibus, nec non præeminentiis, honoribus, privilegiis, immunitatibus, & gratiis spiritualibus, & temporalibus, personalibus, realibus, & mixtis, quibus cæteræ Catbedrales Ecclesiæ Regnorum, & Dominiorum præfatorum similiter de jure, vel consuetudine, aut speciali privilegio, seu Indulto Apostolico, vel alias quomodolibet utuntur, potiuntur, & gaudent, ac uti, potiri, & gaudere poterunt quomodolibet in futurum, de simili potestatis plenitudine, Apostolica authoritate præfata perpetuo respective erigimus, & instituimus.

Assignatio Civitatis & Diœcesis.

Ac eisdem sic respective erectis Ecclesiis Sancti Pauli videlicet, Civitatem Sancti Pauli pro Civitate, & alia Oppida, Castra, Villas, & Territoria quocumque nomine nnocupata, quæ in secanda parte divisa præfata, & eidem Episcopatui Sancti Pauli assignata, ut præfertur, continentur, pro Diœcesi; Mariannensi vero Civitatem Marianneosem pro Civitate, & alia Oppida, Castra, Villas, & Territoria quocumque nomine pariter nuncupata, quæ in tertia parte divisa præfata, & eidem Episcopatui Mariannensi assignata, ut præfertur, continentur, pro Diœcesi; nec non Ecclesiasticas pro respective Clero, & sæculares personas in Civitatibus, & Diœcesibus hujusmodi pro tempore respective degentes pro respective Populo, de potestate, & authoritate similibus etiam perpetuo concedimus, & assignamus.

Subjectio Cleri & Popul.

Ac Civitatem, Clerum, & Populum Sancti Pauli Episcopo Sancti Pauli; Civitatem vero, Clerum, & Populum Mariaooensem Episcopo Mariannensi quoad Episcopalem Ordinariam, & Archie-

 Archiepiscopo Sancti Salvatoris pro tempore existenti præfato quoad Metropoliticam jurisdictionem, & superioritatem de potestatis plenitudine pari etiam perpetuo subjicimus.

Applicatio redditrum. Nec non Sancti Pauli, & Mariannensi Mensis Episcopalibus hujusmodi pro earum respective dnte redditus annuos quingentorum septuaginta unius ducatorum auri de Camera per ipsum Joannem Regem assignandos, quam quidem summam idem Joannes Rex de suis, & pro tempore existentium Portugalliæ, & Algarbiorum Regum, bujusmodi bonis gratiose, & irrevocabiliter ad hunc effectum donavit, & obtulit, ac solvere quotannia promisit, seu promittit, ex tunc, prout ex ea die, & ex nunc, postquam assignati fuerint, ut præfertur, similiter perpetuo applicamus, & appropriamus.

Juspatronatus favore dicti Regis. Et insuper Joanni Regi, & pro tempore existentibus Portugalliæ, & Algarbiorum Regibus præfatis Juspatronatus, & præsentandi personas idoneas ad dictas Ecclesias Sancti Pauli, & Mariannensem videlicet Nobis, & pro tempore existenti Romano Pontifici infra annum, ob locorum distantiam, tam bac prima vice, quam quoties illas deinceps quovis modo etiam apud Sedem Apostolicam vacare contigerit, per Nos, & pro tempore existentem Romanum Pontificem præfatum in Sancti Pauli, & in Mariannensis Ecclesiarum hujusmodi respective Episcopos, & Pastores ad Præsentationem præfatam, & non alias respective præficiendas: Ad majorem vero post Pontificalem, ac alias Dignitates, Canonicatus, & Præbendas, nec non Beneficia, ut præfertur, respective erigenda, cum de Joannis Regis, & pro tempore existentium Regum præfatorum pariter bonis dotata fuerint, tam ab eorum primæva erectione, quam ex tunc deinceps, quoties illa, quibulvis modis, & ex quorumcumque personis etiam apud Sedem eamdem vacare contigerit, Episcopo Sancti Pauli, & Episcopo Mariannensi pro tempore respective existentibus infra terminum a jure præfixum similiter per eos ad Præsentationem præfati Joannis Regis, & pro tempore existentium Portugalliæ, & Algarbiorum Regum in ipsis Dignitatibus, Canonicatibus, & Præbendis, ac Beneficiis instituendas, eadem auctoritate etiam perpetuo reservamus, & concedimus; Decernentes Juspatronatus, & præsentandi hujusmodi Joanni, & pro tempore existentibus Regibus præfatis ex meris fundationibus, & dotationibus competere; illique etiam per Sedem eamdem, etiam consistorialiter, quacumque ratione derogari non posse, nec derogatum censeri, nisi ipsius Joannis, & pro tempore existentium Regum præfatorum ad id expressus accedat assensus; & si aliter quovis modo derogetur, derogationes bujusmodi cum inde secutis nullius roboris, efficaciæ, & momenti fore.

Erectio dictarum duarum Prælaturarum. Quartam vero, & quintam partes divisas præfatas, &, ut præfertur, Prælaturis Gojasiensi, & Cujabaensi, &, ut infra erigendis respective assignatas cum illarum respective Territoriis, Oppidis, Villis, Locis, nec non Clero, Populo, & personis, ac Monasteriis, Ecclesiis, Collegiis, & piis Locis, ac Beneficiis Ecclesiasticis sæcularibus, & quorumvis Ordinum regularibus ab omni jurisdictione, subjectione, superioritate, correctione, visitatione, & potestate pro tempore existentis Episcopi Fluminis Januarii, ejusque Vicariorum, & Officialium, ac solutione quorumcumqne jurium eidem Episcopo, & dilectis Filiis Capitulo Ecclesiæ Fluminis Januarii per Clerum, Populum, ac personas Territoriorum Gojasiensis, & Cujabaensis hujusmodi ratione subjectionis, superioritatis, jurisdictionis, aut visitationis etiam Diœcesis respective facienda, ita quod de cætero præfatus Episcopus Fluminis Januarii aliquam jurisdictionem spiritualem in Oppida, Terminos, Villas, & Loca, ac Clerum, Populum, personas, Monasteria, Ecclesias, & Loca pia, nec non Beneficia Ecclesiastica in quarta, & quinta partibus divisis, & assignatis præfatis respective existentia exercere, nec eadem Beneficia, quæ antea ad ipsius collationem, provisionem, institutionem, vel quamlibet aliam dispositionem pertinebaat, conferre, seu de illis etiam providere, aut alias disponere, vel fructus, redditus, & proventus, jura, obventiones, & emolumenta per eum in quarta, & quinta partibus divisis, & assignatis præfatis, illarumque respective terminis, Territoriis, Oppidis, Villis, & Locis præfatis percipi solita de cætero percipere nullatenus possit, dicta auctoritate, ac de potestatis plenitudine pari etiam perpetuo eximimus, & totaliter liberamus.

Qualitates & jurisdictio Prælatorum. Illasque sic exemptas, & totaliter liberatas, quartam videlicet in unam Gojasiensem pro uno Gojasiensi, & quintam in alteram Prælaturas nullius Diœcesis Cujabaensem nuncupandas pro altero Presbytero sæcularibus, vel cujusvis Ordinis Regularibus Prælatis Cujabaensi nuncupandis in Theologia, seu Decretis graduatis, vel alias prævio examine, seu judicio Ordinarii sui, seu Ordinarii loci, in quo ipsos respective existere pro tempore contigerit, habilibus, & idoneis ad alios docendum approbatis, ac per ipsum Joannem, & pro tempore existentem Portugalliæ, & Algarbiorum Regem perpetuis futuris temporibus etiam hac prima vice libere, nullius ad hoc requisito consensu, etiam ad tempus sibi benevisum deputandis, & constituendis, qui deputationum, & constitutionum bujusmodi vigore absque alia Romani Pontificis, seu præfati Archiepiscopi Sancti Salvatoris, aut cujusvis alterius approbatione, confirmatione, licentia, vel consensu, curam, regimen, & administrationem Gojasiensis, & Cujabaensis Territoriorum præfatorum, ac Cleri, & Populi tam Christiani, quam Gentilis, nec non Oppidorum, Terrarum, & Locorum in eorumdem Territoriorum limitibus, terminis, & locis præfatis respective consistentium respective habere, & inibi respective prædicare, & prædicari facere, Gentilesque præfatos ad Orthodoxæ Fidei cultum convertere procurare, & conversis in eadem Fide ministrare, & confirmare, atque Baptismi gratiam, & Confirmationis Sacramentum impendere, & tam illis sic conversis, quam omnibus aliis Fidelibus in Territoriis hujusmodi, eorumque respective Oppidis, Terris, Villis, Locis, & limitibus præfatis pro tempore degentibus, & ad ea declinantibus Sacramenta Ecclesiastica, & alia spiritualia munera, non tamen ea, quæ sunt Ordinis, ministrare, & administrari etiam facere, & procurare.

Ac quæcumque Beneficia Ecclesiastica in quar-

quarta, & quinta partibus divisa, assignatis, exemptia, & liberatis præfatis respective existentia, & quæ antea ad ipsius Episcopi Fluminis Januarii collationem, provisionem, institutionem, seu quamvis aliam dispositionem pertinebant, respective conferre, & de illis disponere, ac in eia instituere; Calices, Campanas, Vestimenta, Corporalia, & alia Paramenta, & ornameota consecrare, & benedicere, Ecclesias, Cœmeteria, & Loca Ecclesiastica sanguinis, vel seminis effusione, seu alias quomodolibet polluta, seu prosanata, aqua per ipsos benedicta reconciliare, ipsasque Ecelesias, & Loca sub Territoriis Gojasiensi, & Cujabaensi præfatis comprehensa, & illorum Personas respective visitare, ac in illorum statum, regimen, statuta, consuetudines, vitam, mores, ritus, delicta, & disciplinam tam in capite, quam in membris inquirere, nec non Evangelicæ, & Apostolicæ doctrinæ, sacrorumque Canonum, & generalium Coneiliorum Decretis, & Institutia inhærendo, ubi ea quacumque mutatione, correctione, amendatione, punitione, revocatione, ae etiam ex integro editione indigere cognoverint, respective reformare, mutare, corrigere, punire, ac etiam de novo eondere.

Nec non Beneficiales, Matrimonialesque, & quascumqua alias causas Ecclesiasticas, & civiles ad forum Ecclesiasticum quomodolibec pertinentes motas, & inchoataa, ac interim movendas, cum earum incidentibua, emergentibua, annexis, & connexis audire, decidere, &, prout juris fuerit, terminare, seu causas ipsas, alii, vel aliis idoneia, modo, & forma præfatis cum simili, vel limitata potestate pariter audiendas, & terminandas delegare.

Ac denique plenam, meram, & omnimodam spiritualem, & Ecclesiasticam, ac Ordinariam Jurisdictionem tam io foro interiori, quam in exteriori, non tameo io his, quæ sunt Ordinis, ut præfertur, habere, & eam, ac omoia, & singula alia, quæ pro tempore existens Episcopus Fluminis Januarii io Territorio hujusmodi hactenus habere, gerere, & exercere debuit, potuit, & consuevit, similiter, & pariformiter, oullaque prorsus differentia, exceptis tamen iis, quæ, ut præfertur, sunt Ordinis, prout Divini cultus augumento, ae ipsorum respective Cleri, & Populi animarum saluti expedire cognoverint, relpective gerere, facere, & exequi; ac pro eorum decenti babitu Subtanam cum Mantellecta nigri coloris deferre, & gestare libere, & lieite respective possint, & valeant; eum omnibus, & singulis aliis privilegiis, facultatibus, exemptionibus, libertatibus, jurisdictionibus, præeminentiis, favoribus, gratiis, & indultis, quibus pro tampore existens Vicarius, & Administrator in spiritualibus Provinciæ, seu Districtus Insulæ de Mocambique similiter Ordinariam, ut præfertur, Jurisdictionem inibi habens, utitur, potitur, & gaudet, ac uti, potiri, & gaudere potest, & poterit quomodolibet in futurum; assignata per dictum Joannem Regem annua summa biscentum vigintiocto ducatorum auri de Camera, & juliorum decem moneiæ Romanæ ex Ærario Regio cuilibet Prælatorum bujusmodi pro tempore existenti pro congrua ipsorum sustentatione respective persolvenda, de potestatis plenitudine pari similiter perpetuo erigimus, & instituimus.

Clausulæ.

Decernentes præsentes, & desuper conficiendas literas Apostolicas semper, & perpetuo validas, & efficaces existere, & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere debere, ae nullo unquam tempore ex quocumque eapite, vel qualibet causa quantumvis legitima, & juridica, etiam ex eo quod Sedes Episeopalis Fluminis Januarii ad præsens vacet, & proprio Pastore, & Desensore destituta existat, ipsiusque Capitulum, & Canonici, seu quicumque alii cujuscumque Dignitatis, gradus, conditionis, & præeminentiæ in præmissis, & circa ea quomodolibet, & ex quavis eausa, ratione, & actione, vel occasione jus, vel interesse habentes, aut babere prætendentea illis non eonsenserint, aut ad id vocati, & auditi, & causæ, propter quaa eædem præsentes emanaverint, adductæ, verificatæ, & justificatæ non fuerint, de subreptionis, vel obreptionis, aut nullitatis, seu invaliditatis vitio, seu intentionis oostræ, aut jus, vel interesse habentium consensus, aut quolibet alio quantumvia magoo, substantiali, inexcogitato, & inexcogitabili, ac specificam, & individuam mentionem, & expressionem requirente defectu, sive etiam ex eo quod in præmissis, eorumve aliquo solemnitates, & quævis alia servanda, & adimplenda servata, & adimpleta non fuerint, aut ex quocumque alio capite a jure, vel facto, aut statuto, vel consuetudine aliqua resultante, seu etiam enormis, enormissimæ, totalisque læsionis, aut quocumque alio colore, prætextu, ratione, vel eausa etiam in eorpore juris clausa, occasione, aliave causa, etiam quantumvis justa, rationabili, legitima, juridica, pia, privilegiata etiam tali, quæ ad effectum validitatis præmissorum necessario exprimenda foret, aut quod de voluntate nostra, & aliis superius expressis nullibi appareret, seu alias probari posset, notari, impugnari, invalidari, retractari, in jus, vel controversiam revocari, aut ad terminos juris reduci, vel adversus illas restitutionis in integrum, aperitionis oris, reductionis ad viam, & terminos juris, aut aliud quodcumque juris, facti, gratiæ, vel justitiæ remedium impetrari, seu quomodolibet etiam Motu simili, concesso, aut impetrato, vel emanato uti, seu se juvare in judicio, vel extra posse, neque ipsas præsentes, & desuper conficiendas literas Apostolicas sub quibusvia similium, vel dissimilium gratiarum revocationibus, suspensionibus, limitationibus, modificationibus, derogationibus, aliisque contrariis dispositionibus etiam per Nos, & Successores nostros Romanos Pontifices pro tempore existentes, & Sedem Apostolicam præfatam etiam Motu simili, etiam consistorialiter, ex quibuslibet causis, & sub quibusvis verborum tenoribus, & formia, ac cum quibusvia clausulis, & decretis, etiamsi in eis de eisdem præsentibus, earumque toto tenore, ac data specialis mentio fiat, pro tempore factis, & concessis, ac faciendis, & concedendis compræhendi, sed tamquam ad Fidei Catbolicæ propagationem, & spiritualem animarum profectum tendentes semper, & omnino ab illis excipi, & quoties illæ emanabunt, toties in pristinum, & validissimum, ac eum, in quo antea quomodolibet erant, statum restitutas, repositas, & plenarie reintegratas, ac de oovo etiam sub qua-

cumque posteriori data quandocumque eligenda concessas esse, & fore.

Aliter judicari prohibetur.

Sicque, & non alias in præmissis omnibus, & singulia per quoscumque Judices etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, ac S. R. E. Cardinales etiam de Latere Legatos, Vicelegatos, dictæque Sedis Nuncios, ac alios quoscumque, quavis auctoritate, potestate, prærogativa, & privilegio, ac honore, & præeminentia fulgentes, sublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate in quocumque judicio, & in quacumque instantia judicari, & definiri debere, & si secus super his a quoquam quavia auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari, irritum, & inane decernimus.

Derogatio contrariis.

Non obstantibus Lateranensia Concilii ab Ecclesiis membra distingui, & dividi prohibentris, ac nostris, & Cancellariæ Apostolicæ regulia de jure quæsito non tollendo, & dismembrationibus committendis, aliisque in contrarium præmissorum quomodolibet editis, vel edendia, etiam in Synodalibus, Provincialibus, Uuiversalibusque Conciliis, specialibus, vel generalibus Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, dictæque Ecclesiæ Fluminia Januarii etiam juramento roboratis statutis, ac fundatione, erectione, & institutione, privilegiis quoque, indultis, & Litteris Apostolicis eidem Ecclesiæ Fluminis Januarii, illiusque Præsuli pro tempore existenti, Capitulo, & Canonicis, ac quibusvis aliis personis sub quibuscumque tenoribus, & formia, ac cum quibusvis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus, efficacissimis, & insolitis clausulis, irritantibusque, & aliis decretis in genere, vel in specie etiam Motu simili, ac etiam consistorialiter, vel alias in contrarium præmissorum quomodolibet concessis, confirmatis, & innovatis: Quibus omnibus, & singulis, etiamsi pro sufficienti illorum derogatione de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa, & individua mentio facienda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, eorum tenores eisdem præsentibus, perinde ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omisso, hic inserti forent, pro plene, & sufficienter expressis, & insertis habentes, illis alias in suo robore permansuris, ad præmissorum omnium validissimum effectum hac vice dumtaxat, latissime & plenissime, ac sufficienter, nec non specialiter, & expresse motu simili derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque, cum clausulis opporrunis.

Fiat Motu proprio P.

ET de divisione, assignatione, erectione, institutione, subjectione, applicatione, appropriatione, reservatione, concessione, decreto, exemptione, liberatione, derogatione, aliisque præmissis, ut supra, in literis latissime extendendis, & quod præmissorum omnium, & singulorum, etiam denominarionum, qualitatum, nuncupationum, invocationum, aliorumque necessariorum major, & verior specificatio, & expressio fieri possit in literis cum clausula perpetuo, & ad perpetuam rei memoriam separatim, & quoad Prælaturas præfatas per Breve Nostrum, seu Officium minoris gratiæ etiam separatim expediendas,

Decretum Pontif.

Volumus autem, ac statuimus, & ordinamus, quod respective Clerua, & Populus, aliique Incolæ, & Habitatores sub Prælaturis Gojasiensi, & Cujabaensi per præsentes erectis hujusmodi compræhensi in his, quæ sunt Ordinis ad præfatum Archiepiscopum Sancti Salvatoris, habitis tamen a suis respective Prælatis Gojasiensi, & Cujabaensi hujusmodi ad id literis dimissorialibus, recurrere teneantur: Quodque Prælati Gojasiensis, & Cujabaensis præfati ratione personarum suarum dumtaxat visitationi, correctioni, & superioritati, ac jurisdictioni præfati Archiepiscopi Sancti Salvatoris pro tempore existentis subsint, & a sententiis definitivis rantum, seu vim definitivarum habentibus, & quarum gravamen per appellationem a definitiva reparari nequeat per ipsos Prælatos, aut eorum Officiales, pro tempore latis, appellationes ad eumdem Archiepiscopum Sancti Salvatoris pro tempore existentem interponi, ipsarumque appellationum causas per eum cognosci, decidi, & fine debiro, prout juria fuerit, terminari possint. Præterea etiam volumus, quod taxa præfatæ Ecclesiæ Fluminis Januarii, quæ in libris Cameræ nostræ Apostolicæ in florenis centum sexdecim cum duobua tertiis descripta existit, fixa, & firma remaneat; quodque taxa tam Ecclesiæ Sancti Pauli, quam Ecclesiæ Mariannensis erectarum hujusmodi unaquæque in similibus florenis centum sexdecim cum duobus terriis in eisdem libris describarur.

Fiat P.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem VIII. Idus Decembris Anno VII.

Dat. Pont. an. VII. die 6 Decembris 1746.

INDULGENTIÆ XXIII.

Tam docentibus, & addiscentibus Methodum Orationis mentalis, quam ipsam Orationem mentalem peragentibus concessæ.

Venerabilibus Fratribus Patriarchis, Primatibus, Metropolitanis, Archiepiscopis, Episcopis, & Præsulibus locorum Ordinariis universis gratiam, & communionem Sedis Apostolicæ habentibus.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabiles Fratres, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Exordium ab excellentia Orationis.

QUEMADMODUM nihil est hominibua a familiari Dei consortio, & consuetudine avulsis, & ejectis, ad divinos hauriendos fulgores, ad æternam salutem procurandam, & ad Deum quasi manu facta coeundam, magia opportunum, salutare, ac necessarium Oratione, quæ est veluti ascensio animæ de terrestribus ad cœlestia, inquisitio supernorum, invisibilium desiderium, conjunctio Spiritui Sancto, & ad Deum locutio; ita, ne desolatione desoletur universa terra ex eo, quod nullus recogitet corde, omnes & singuli ubique, & semper salutaribus præceptis monendi sunt, quod oporteat semper orare, & nunquam deficere; ut in omni oratione, & obsecratione,

cum

PONT. A. VII. cum gratiarum actione, petitionibus nostris innotescentibus apud Deum, ipse qui dives est in omnes eum invocantes, nec nostras aba se deprecationes, nec suas a Nobis amoveat miserationes. Eapropter Prædecessores nostri Romani Pontifices divina institutione formati, ut Christifideles ad orationis, sive Vocalis, sive Mentalis, ut dicitur, illa sit, studium cum alacritate ineundum, & sine intermissione frequentandum incitarent, eosdem tum cohortationibus inflammare, tum cœlestium etiam munerum thesauris, quorum dispensationem ipsis crediderat Altissimus, allicere studuerunt. Indulgentias enim, peccatorum remissiones, & de injunctis eis quomodolibet debitis pœnitentiis relaxationes elargiti sunt iis, qui sive vocales preces recitarent, sive per aliquod temporis spatium quotidie in lege Domini meditarentur. Nos autem laudatissimis eorumdem Prædecessorum Nostrorum exemplis incensi, non solum omnes & singulas indulgentias, peccatorum remissiones, & pœnitentiarum relaxationes per eosdem Nostros Prædecessores pro recitantibus quascumque vocales preces (dummodo nunquam revocatæ fuerint) aut quomodolibet orantibus, quocumque modo sive ad tempus, sive in perpetuum ad hanc usque diem concessas, Apostolica auctoritate, tenore præsentium, sub iisdem prorsus modo, ac forma confirmamus, &, quatenus opus sit, de novo concedimus; verum etiam alias insuper iis præsertim, qui mentalis orationis, seu meditationis studio operam dederint, ut infra, impertimur. Primum itaque omnibus & singulis, sive qui tam in Ecclesiis, quam alibi, & ubicumque locorum publice, & private quoscumque homines orandi, seu meditandi rudes quomodocumque orare, & meditari docuerint, sive qui piæ orandi, & meditandi institutioni hujusmodi, ut præmittitur, interfuerint, dummodo vere pœnitentes, ac Sacra Communione refecti, qua vice id egerint, septem annos, & totidem quadragenas de injunctis eis, seu alias quomodolibet debitis pœnitentiis in forma Ecclesiæ consueta relaxamus. Iis vero tam docentibus, quam addiscentibus, qui assidue præmissa peregerint, ac similiter vere pœnitentes, ac Sacra Communione refecti, pro Christianorum Principum concordia, hæresum extirpatione, ac Sanctæ Matris Ecclesiæ exaltatione pias ad Deum preces effuderint; semel in mense pro uniuscujusque commodo, & arbitrio, plenariam omnium peccatorum suorum indulgentiam, & remissionem, quam per modum suffragii animabus Christifidelium, quæ Deo in caritate conjunctæ ab hac luce migraverint, applicare possint, misericorditer in Domino concedimus. Insuper iis, qui per duos quadrantes continuatos, vel saltem per quadrantem horæ singulis diebus, & per totum mensem, orationi mentali dabunt operam, & vere pœnitentes, & confessi, Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum sumserint, ac pro Christianorum Principum concordia, hæresum extirpatione, & Sanctæ Matris Ecclesiæ exaltatione pias ad Deum preces pariter effuderint, plenariam semel quolibet mense omnium peccatorum suorum indulgentiam, & remissionem, quam itidem per modum suffragii animabus Christifidelium, quæ Deo in caritate conjunctæ ab hac luce mi-

Pontifex confirmat Indulgentias concessas vocalibus orationibus.

Iis vero qui Orationis Mentalis exercitium docent, concedit novas Indulgentias.

Illam quoque peragentibus alias elargitur Indulgentias.

graverint, applicare possint, auctoritate & tenore similibus misericorditer in Domino elargimur. Etsi autem, juxta divinum Domini Nostri Jesu Christi præceptum, oportet ut quisquis oraturus, ne ad instar Hypocritarum videatur ab hominibus, intret cubiculum suum, & clauso ostio oret Cœlestem Patrem in abscondito: tamen, cum ipse Dominus dixerit, quod ubi sunt duo, vel tres congregati in nomine meo, ibi sum in medio eorum, & Sanctus Joannes Chrysostomus prædicet, esse in oratione cum fratribus plus aliquid, videlicet concordiam, conspirationem, amoris conjunctionem, & caritatis clamorem felici societate, ex qua orationes infirmiores se simul complexas, validiores in Cœlum evehi: optimum esset, ubi commode fieri posset, ut, quemadmodum in nonnullis institutum esse accepimus, ita in omnibus & singulis Diœcesibus in more poneretur; nimirum, ut singulis diebus dato certo Campanarum signo, sive in Ecclesiis, dummodo totius populi multitudo unum in locum, ubi oret, masculis e feminis seorsim collocatis, convenire facile possit, & nulla suboriatur confusio & inordinatio, sive in propria Domo Patresfamilias eo, aut alio opportuniori tempore, ante Imaginem Sacram cum tota Familia convenientes orent. Eapropter Vos, Venerabiles Fratres, rogamus, & in Domino hortamur, ut omnibus & singulis Ecclesiarum, piorumque locorum, in Civitatibus quidem Cathedralis, aliarumque præcipuarum Ecclesiarum, in Oppidis vero Parochialium Ecclesiarum Superioribus, ac Rectoribus injungatis, ut, præmisso Campanæ sonitu iis diebus, iisque horis, quibus Vobis opportunius in Domino visum fuerit, dando decernendoque, omnes Christifideles uniuscujusque curæ commissos, quos in unum convenire contigerit, in mentalis orationis studio erudite, sive per alios peritos erudiri faciant, atque ad illam frequentandam accedere, necessitatem utilitatemque proponere, Indulgentiarum thesauros, quos de benignitate Apostolica elargimur, explicare, & ad ipsos ea, qua decet, pietate, ac reverentia lucrandos inflammate studeant, & enitantur; atque etiam, si commode, ut præmittitur, fieri poterit, orationi mentali in communi practica, ut dicitur, vacare, in eaque exerceri faciant, & curent. Præsentibus perpetuis futuris temporibus valituris. Volumus autem, ut earumdem præsentium literarum transumptis, seu exemplis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillo Personæ in Dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quæ adhiberetur eisdem præsentibus, si forent exhibitæ, vel ostensæ. Interim Apostolicam Benedictionem Vobis, Venerabiles Fratres, peramanter impertimur.

ANNO 1746.

Adhortatio pro exercitio Orationis in communi.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die XVI. Decembris MDCCXLVI. Pontificatus Nostri Anno Septimo.

Dat. Pontif. anno VII. die 16. Decembris 1746.

Cajetanus Amatus.

SUPER

Congregationibus Generalibus Clericorum Regularium Societatis Jesu.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

DEVOTAM majori Dei gloriæ promovendæ, adjuvandæque proximorum saluti Societatem, a Sancto Ignatio Confessore sub Salvatoris Nostri JESU nomine auspicioque constitutam, sicuti Ecclesiæ Dei utilissimam operam assidue navare, ita ex præscripto sapientissimarum Legum, & Constitutionum ab eodem Beato Institutore ipsi traditarum, a duobus & ultra sæculis feliciter rectissimeque gubernari, compertum habemus. Quapropter libenti animo adducimur, ut, & universæ hujusmodi Societatis commodis, atque utilitatibus amplificandis, & prædictarum Legum, & Constitutionum observantiæ asserendæ, sivn in pristinum vigorem revocandæ, Apostolicæ auctoritatis Nostræ providentia consulamus.

Innocentius X. decrevit Congregationem generalem in Societate Jesu singulis novenniis celebrari.

Dudum siquidem felicis recordationis Prædecessor Noster Innocentius Papa X. per quasdam suas in forma Brevis Literas datas apud Sanctum Petrum die 1. Januarii Anno Domini MDCXLVI. Pontificatus sui II., quarum initium est: *Prospero felicique statui*, decrevit, ac perpetuo mandavit, Congregationem generalem in prædicta Societate Jesu singulo quoque novennio, computando semper a celebratione ultimæ Congregationis generalis, haberi, & celebrari omnino debere; ita quod illius celebratio nullo modo, nec ex quavis causa, sive per Præpositum Generalem pro tempore existentem, sive per quamcumque Congregationem particularem, vel generalem, impediri, vel ultra novennium hujusmodi differri, seu prorogari posset: Præterea, ut quotiescumque haberetur, & celebraretur Congregatio generalis hujusmodi, toties novi Assistentes, ab illis plane diversi, qui præcedente novennio Assistentium hujusmodi muneribus functi fuissent, eligi, seu assumi, & deputari deberent: Ac demum, ut omnes, & singuli ejusdem Societatis Provinciales, Visitatores, Præpositi, Rectores, Superiores Locales, & alii Officiales jurisdictionem, seu superioritatem habentes, quomodolibet nuncupati, exceptis Magistris Novitiorum, in eorum respective muneribus, ministeriis, administrationibus, & Officiis prædictis quomodocumque nuncupatis, per triennium dumtaxat durare deberent; eaque, elapso triennio hujusmodi, eo ipso vacarent, & vacare censerentur: Ipsique ad alia quævis ejusdem Societatis munera, superioritates, ministeria, administrationes, & officia prædicta, quomodolibet nuncupata, etiam Vice-Provincialis, seu Vice-Præpositi, vel Vice-Rectoris, nullatenus eligi, seu assumi, vel deputari valerent; nisi per annum cum dimidio saltem, a fine dicti triennii computando, a prædictis muneribus, superioritatibus, ministeriis, administrationibus, & officiis cessassent; quemadmodum in præcitatis Innocentii Prædecessoris Literis latius disponitur, & continetur.

Et quod in ea novi Assistentes deputarentur.

Quodque Superiores Officia per triennium duntaxat durarent; Nec quis post dimissum Officium ad aliud, ante annum cum dimidio assumi posset.

Congregatio Generalis Societatis Anno 1661. recurrit ad Alexandrum VII. pro præmissorum abrogatione.

Cum autem nova hæc methodus tam in generali totius Societatis gubernio, quam in peculiarium munerum, & officiorum administratione, vigore hujusmodi Literarum, inducta, neque Constitutionibus ipsius Societatis a Sancto Ignatio Fundatore prædicto conditis, & a Romanis Pontificibus Paulo III., Julio III., Gregorio XIII., Gregorio XIV., & Paulo V. Prædecessoribus pariter Nostris approbatis, & confirmatis, consona dignosceretur; neque vero in praxi utiliter observari posse judicaretur: Ex Decreto Congregationis Generalis ejusdem Societatis, quæ Anno Domini MDCLXI. habita fuit, delata res est ad piæ memoriæ Prædecessorem pariter Nostrum Alexandrum Papam VII., eique humiliter supplicatum fuit pro relatæ Innocentianæ Constitutionis abrogatione.

Alexander VII. Breve Innocentii quoad triennalem Officiorum durationem, nec non cessationem ab Officiis exacto triennio, tantum revocat.

Cumque idem Alexander, pro eo quod attinet ad triennalem Superiorum Localium, & Provincialium durationem, præscriptamque, post exacta respective triennia, ab Officiis hujusmodi cessationem, non modo contrarium prædictarum Legum, & Constitutionum tenorem optime respectum haberet; sed etiam experientia edoctus complurium, & gravium incommodorum, quæ ex præfati Innocentiani Brevis observantia eidem Societati jam obvenerant, ab aliquibus retro annis ejusdem Brevis executionem suspendisset; & quidem per hujusmodi suspensiones pluribus gravibusque periculis, & inconvenientibus occursum esse, magnasque, & multiplices dictæ Societati utilitates obvenisse dignosceret: Haud ægre adductus fuit, ut hujusmodi Innocentii Prædecessoris statutum, & ordinationem de triennali Superiorum, & Officialium prædictorum duratione, & de cessatione unius anni cum dimidio a quocumque hujusmodi superioritatum, & officiorum exercitio, postquam aliquod ex ipsis per triennium quis obtinuisset, ipsasque relatas ejusdem Innocentii Literas, quatenus illa concernebant, (firma tamen, & illæsa in reliquis omnibus earundem dispositione,), auctoritate Apostolica revocaret, abrogaret, & annullaret; quemadmodum distincte, & expresse, & cum opportunis clausulis, ac solemnitatibus præstitit per suas in simili forma Literas, quarum initium est: *Debitum Pastoralis Officii*, datas apud Sanctam Mariam Majorem die prima Januarii Anno Domini MDCLXIII., Pontificatus sui Anno Octavo.

Subinde Clementi IX supplicavit Præpositus Generalis pro revocatione Brevis quoad celebrationem Congregationis Generalis, & deputationem novorum Assistentium.

Quod autem pertinet ad aliud caput earundem Innocentii Litterarum, celebrationem nimirum Congregationis Generalis quolibet novennio, & in ea novorum Assistentium a præcedentibus diversorum electionem, seu deputationem concernens; quum tunc existens prædictæ Societatis Præpositus Generalis Joannes Paulus Oliva, ex Decreto ejusdem Congregationis Generalis Anno MDCLXI., ut præfertur, celebratæ, paucis post annis, rec. mem. Prædecessori quoque Nostro Clementi Papæ IX. plura exposuisset, ex quibus hujusmodi Congregationis Generalis quolibet novennio celebrationem, & supradictis Constitutionibus a Sancto Ignatio editis, atque a Sede Apostolica pluries confirmatis,

mani-

minime conformem, & ad ipsius Societatis regimen nullatenus oecessariam, & pluribus ex causis universæ Societati incommodam, vel potius damnosam existere comprobaret; ideoque pro hujus etiam capitis abrogatione eidem Clementi Prædecessori humiliter supplicasset; ipse tunc quidem ad hujusmodi Præpositi Generalis preces examinandas specialem Congregationem nonnullorum ex tunc existentibus Fratribus suis S. R. E. Cardinalibus deputavit; mox vero, de ejusdem Cardinalium Congregationis sententia, & per Apostolicas Literas sub Annulo Piscatoris apud Sanctam Mariam Majorem die xx. Septembris Anni Domini MDCLXVIII., Pontificatus sui Secundi datas, jussit, atque decrevit, ut ad certius dignoscendum quid circa petitam abrogationem universa Societas sentiret, in prima tunc proxima Generali Congregatione, quæ non vigore præfati Brevis, sed ex præscripto Constitutionum ipsius Societatis, celebranda foret, prævia inter Religiosos ipsam Congregationem constituentes matura rei discussione, & consultatione, per secreta postmodum suffragia disquireretur, an bono dictæ Societatis expediens esset, ut terminus Novennalis ad celebrandas Congregationes Generales in allegatis Innocentii Prædecessoris Literis statutus abrogaretur: Utque, hujusmodi disquisitione peracta, ad ipsum Clementem, vel pro tempore existentem Romanum Pontificem distincte referretur, quo numero suffragiorum ipsa Congregatio Generalis dicti Novennalis termini vel abrogationem, vel observantiam expetisset, ut, quid circa illum deinde observandum esset, Apostolicæ Sedis judicio statueretur. Proindeque executionem dictarum Inoocentii Prædecessoris Literarum in hac etiam parte interim suspendit, &, usque ad præfatam Congregationem Generalem ex præscripto Constitutionum Societatis, ut præfertur, tunc primo celebrandam, effectu carere voluit & mandavit, ut in memoratis ipsius Clementis Literis latius & uberius continetur.

Ex voto Congregationis particularis S. R. E. Cardinalium idem Clemens jussit rem ad futuram Congregationem Generalem pro resolutione deferri.

Suspensa interim in hac parte Brevis Innocentiani executione.

In quarum executionem, quum in proxime sequenti Congregatione Generali ejusdem Societatis, quæ Anno Domini MDCLXXXII. pro novi Præpositi Generalis electione coacta fuit, ante ipsius Præpositi Generalis electionem hujusmodi disquisitio peracta fuisset; capto per congregatos ad consultandum, hac super re nonnullorum dierum spatio, factaque singulis potestate, quæcumque sibi placerent, tam voce, quam scripto interim deducendi; implorato quoque, ut par erat, Divini Luminis adjutorio; itum deinde fuit in secreta suffragia, quibus lectis, & numeratis, compertum fuit, ex octoginta quinque suffragiis, duo & octoginta pro petenda Congregationis Novennalis abrogatione stetisse, triaque dumtaxat in alteram partem abiisse, quemadmodum ex actis ipsius Congregationis Generalis a Dilecto Filio Francisco Retz, hodierno sæpedictæ Societatis Præposito Generali, Nobis exhibitis, aperte cognovimus.

Congregatio Generalis Societatis Anno 1682 resolvit petendam esse Congregationis Novennalis abrogationem.

Porro hujusmodi Congregationis Generalis resolutio, juxta præfati Clementis Prædecessoris præscriptum, quarto post die, ut accepimus, a Vicario Generali ipsius Societatis ad venerabilis memoriæ Innocentium Papam XI. Prædecessorem pariter Nostrum in Petri Cathedra tunc sedentem delata fuit, eidemque oblato supplici Libello, totius Societatis nomine humiliter supplicatum fuit pro sæpedictæ Congregationis Novennalis abrogatione; ad quam concedendam licet idem Innocentius, ut in actis præfatæ Congregationis relatum accepimus, suam voluntatem tunc valde propensam declarasset, nihilominus Apostolicæ Literæ desuper confectæ nunquam fuerunt.

Resolutio Congregationis Generalis relata fuit Innocentio XI., qui se propensum huic resolutioni ostendit: sed Apostolicæ Literæ non emanarunt.

Quare quum iterum Anno MDCXCVI. alia Congregatio Generalis ex universa præfata Societate coacta, eandem instantiam pro hujusmodi Congregationis Novvennalis abrogatione apud hanc Sanctam Sedem instaurandam & promovendam, & quidem unanimi consensu, cunctisque propemodum suffragiis secreto collectis, decrevisset: Cumque item in postrema Congregatione Generali Anno MDCCXXX. habita, postulantibus nonnullis, ut deinceps, adveniente termino novennii ab Innocentio X. pro celebratione Congregationis Generalis statuti, dispensatio ab hujusmodi Congregationis convocatione non peteretur; ipsa Congregatio, re diligentissime examinata, postulatum illud omnino rejiciendum esse decreverit; quin etiam quum aliquis Decreto super hac re condito intercessisset, proindeque de hujusmodi intercessionis vigore per suffragia inquiri opus fuerit, oemine penitus dissentiente sancitum fuerit, non esse deferendum intercessioni, sed standum Decreto, & abrogationem Congregationis Generalis singulis quibusque Novennis ab Innocentio Prædecessore prædicto statutæ, eum primum opportuna tulisset occasio, ab Apostolica Sede postulandam.

Anno 1696. Congregatio Generalis iterum decrevit petendam esse Congregationis Novennalis abrogationem.

Idem alia Congregatio Anno 1730.

Nunc tandem, ut tot Congregationum Generalium Decretis morem gereret præfatus Franciscus Præpositus Generalis, adeoque universæ Societatis votis satisfaceret, quæ per graviores Religiosos, ejus instituto optime imbutos, rerumque illius usu, & experientia prædiros, iteratis vicibus manifestata fuerunt; justamque de Nobis, deque Nostra erga se, suamque Societatem, multis nominibus de Catholica Religione optime meritam, paterna prorsus voluntate ac benevolentia opinionem fovens; exhibitis Nobis præmissorum omnium authenticis documentis, totius Societatis nomine, demissis precibus apud Nos institit, ut abrogato demum præfato Innocentii Prædecessoris Statuto, celebrationem Congregationis Generalis ad normam Constitutionum a Sancto Ignatio Fundatore prædicto editarum, & a Romanis Pontificibus Prædecessoribus Nostris approbatarum reducere, & alias in præmissis providere, de benignitate Apostolica dignaremur.

Modernus Præpositus Generalis supplicat Pontifici pro prædicta abrogatione.

Nos igitur ipsius Francisci Præpositi Generalis desiderio favorabiliter annuere volentes, eumque a quibusvis excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, & pœnis, a jure, vel ab homine, quavis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodatus existit, ad effectum præsentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes, & absolutum fore censentes: Sed & præterea perpendentes, quod Sanctus Ignatius dictæ Societatis Fundator, in Constitutionibus ipsius Societatis, quum declarasset minime expediens sibi videri, ut hujusmodi Generales totius Societatis Congregationes certis temporibus, aut crebro fierent;

Incipit dispositio.

Pontifex expendit S. Ignatii Constitutiones & Societatis Institutum

quo-

quoniam Præpositus Generalis adjutus communicatione, quam cum universa Societate habet, & eorum opera, qui cum ipso degunt, hoc laboris & distractionis universæ Societati, quantum fieri posset, ademturus esset; statuit expresse, quod Præpositus Generalis non deberet frequenter Societatem congregare, nisi urgente rerum agendarum necessitate; sed in Congregationibus Generalibus ad electionem Præpositi pro tempore convocandis, post hujusmodi electionem expletam, de rebus aliis gravioribus, si quæ fuerint, quæ a Generali, & iis, qui cum ipso agunt, decidi nequeant, commode tractari posse: Quodque insuper ad memoratam communicationem inter Præpositum Generalem, universamque Societatem, apte stabiliendam, idem Sanctus Pater, secundum datam sibi sapientiam, constituit, ut præter assiduum Literarum commercium, ex singulis Provinciis unus saltem, a Professis & Rectoribus earundem Provinciarum electus, tertio quoque anno, ex Indiis autem quarto, ad ipsum Præpositum Generalem multis de rebus certiorem faciendum convenire deberet; aliasque rationes præscripsit, quibus multa, sine Congregatione totius Societatis, opportune constitui, & expediri valerent: Cumque per ea, quæ in secunda Congregatione Generali ejusdem Societatis Anno Domini MDLXXIII., præsidente in ea Sancto Francisco Borgia tunc Præposito Generali, in ipsa Congregatione electo, decreta fuerunt, præcipuum munus hujusmodi Procuratorum a singulis Provinciis deputatorum, qui tertio quoque anno apud Præpositum Generalem, ut præfertur, congregari jubentur, sit & esse debeat, ut, considerato rerum ipsius Societatis statu, simul cum Assistentibus, & ipso Generali, qui duo suffragia habet, per secreta suffragia decernant, an cogi debeat Congregatio Generalis, nec ne; ideoque judicantes præfixionem illam novennalis termini ad celebrandas Congregationes Generales minime necessariam esse, vel, si ita ipsius Societatis res ferent, facile posse, de ejusdem Societatis consensu, per Provinciarum Procuratores singulis trienniis convenientes rite repræsentato, & vigore illius Constitutionum, Generalem ipsam Congregationem convocari.

Item incommoda ex frequenti Congregationum Generalium convocatione obvenientia.

Justa præterea lance æstimantes ea quæ jam pridem, de Congregationis Generalis sententia, præfato Prædecessori Nostro Clementi Papæ IX. exposita fuerunt, nimirum de ingentibus sumptibus, quos fieri necesse sit in convocanda quolibet novennio, & quidem sine necessitate, hujusmodi Congregatione Generali; deque frequentibus vitæ periculis, quibus exponuntur primarii Religiosi omnium Provinciarum ejusdem Societatis, iique plerumque senes, quorum aliqui sublati naufragio, alii extincti febribus in itinere, alii in captivitatem ab hostibus abducti esse memorantur; quibus incommodis adjungitur relaxatio disciplinæ Religiosæ in Provinciis, dum inde absunt Provinciales, vel alii præcipui Religiosi, qui præsentes conservando illius vigori invigilarent.

Ac dispensationes necessario sæpe concessas, & concedendas.

His igitur, aliisque de causis, ob quas etiam non semel Prædecessoribus Nostris Romanis Pontificibus opportunum vel potius necessarium visum est relatæ Innocentianæ Constitutionis observantiam & executionem ad tempus suspendere, & ab ea dispensare, vel præfixum in ea novennalem terminum prorogare; quum præsertim id etiam præcavendum censeamus, ne quando, adveniente forsan præfiniti novennii, aut concessæ prorogationis termino, dum Apostolica Sedes per obitum Romani Pontificis vacaverit, hujusmodi Congregationis Generalis convocatio, (nulla licet urgente necessitate, vel etiam aliqua ex præmissis, aliave qualibet etiam graviore causa contrarium suadente,) nullo modo valeat declinari; Quumque de universæ Societatis hac de re unanimi sententia, ab eodem Clemente Prædecessore expedita, satis ex præmissis constitisse & constare videatur; nec quidpiam alicujus momenti in contrarium Nobis exhibitum fuerit; ipsius Clementis, atque etiam præfati Alexandri, aliorumque Prædecessorum vestigiis inhærentes, Motu proprio, & ex certa scientia, ac matura deliberatione nostris, deque Apostolicæ potestatis plenitudine, memorati Innocentii Prædecessoris statutum, mandatum, præceptum, & ordinationem, ut Congregatio Generalis in prædicta Societate singulo quoque novennio, computando semper a celebratione ultimæ Congregationis Generalis, haberi debeat, & celebrari, & ut, quotiescumque habebitur & celebrabitur Congregatio Generalis hujusmodi, toties novi Assistentes, ab illis diversi, qui præcedente novennio Assistentium hujusmodi muneribus functi fuerint, eligi, seu assumi, & deputari debeant, easdemque Innocentii Prædecessoris Literas, quatenus illa concernunt, tenore præsentium, perpetuo revocamus, abrogamus, irritamus, & annullamus; atque etiam earumdem Literarum abrogationem in ea parte, quæ ad triennale munerum & officiorum exercitium, & consequentem a muneribus & officiis hujusmodi cessationem pertinebat, a præfato Alexandro Prædecessore, ut supra diximus, factam atque sancitam, earundem præsentium serie, quatenus opus sit, confirmantes & innovantes; ipsas Innocentii præfati Literas in omnibus & per omnia cassamus & abolemus, ac veluti nunquam emanassent, quibuscumque viribus & quolibet effectu penitus & omnino vacuamus; & Congregationum Generalium in prædicta Societate convocationes atque celebrationes ad normam prædictarum Constitutionum a S. Ignatio conditarum reducimus; quas quidem Constitutiones præfati, aliique Prædecessores Nostri Romani Pontifices laudarunt, approbarunt, & confirmarunt; Nosque etiam plurimum in Domino commendantes, perpetuis futuris temporibus observari volumus atque præcipimus: Salvis nihilominus & firmis remanentibus aliis quibusdam Decretis, quæ deinceps ab universa Societate in Congregationibus Generalibus adunata, quoad electionem & missionem Procuratorum, præsertim ex Provinciis Indiarum, aliisque transmarinis & extra Europam constitutis, & quoad universam Congregationum Provincialium rationem, pro rerum atque locorum opportunitate ac necessitate, statuta fuerunt, aut in posterum rite statuentur.

Et Motu proprio, dicti Innocentii Breve, quoad constitutionem Congregationi Generalis singulis novenniis, revocat & annullat.

Quæ vero ad præfinitionem termini triennalis Officiorum abrogationem jam factam confirmat.

Ac reducit Congregationum Generalium celebrationes ad normam Constitutionum Sancti Fundatoris.

Clausulæ.

Decernentes easdem præsentes Literas, etiam ex eo, quod quicumque in præmissis, interesse habentes, seu habere quomodolibet prætendentes, ad illa vocati, citati, & auditi non

fue-

fuerint, nec illis consenserint, aut ex alia quacumque causa, occasione, prætextu, & capite, etiam in corpore juris clauso, nullo unquam tempore de subreptionis, vel obreptionis, aut nullitatis vitio, seu intentionis Nostræ, aut interesse habentium consensus, aliove quolibet, etiam substantiali, & individuam expressionem requirente defectu notari, impugnari, redargui, rescindi, infringi, retractari, aut ad terminos juris reduci, seu adversus illas aperitionis oris, restitutionis in integrum, aliudve quodcumque juris, facti, vel gratiæ remedium intentari, vel impetrari, aut impetrato, vel etiam motu, scientia, & potestatis plenitudine paribus concesso, quempiam in judicio, vel extra illud uti, seu se juvare posse: sed ipsas præsentes Literas semper & perpetuo firmas, validas, & efficaces existere & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere, ac illis, ad quos spectat, & pro tempore quomodolibet spectabit, plenissime suffragari, sicque in præmissis censeri, atque ita, & non aliter per quoscumque Judices Ordinarios, & Delegatos, etiam causarum Palatii Apostolici Auditores, ac S. R. E. Cardinales, etiam de latere Legatos, & alios quoslibet quavis auctoritate, & potestate fungentes, & functuros, sublata eis & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate, judicari, & definiri debere, ac irritum & inane, si secus super his a quoquam quavis Auctoritate, scienter vel ignoranter contigerit attentari.

Derogatio contrariis.

Non obstantibus superius relatis Innocentii Prædecessoris prædicti Literis, nec non omnibus & singulis illis, quæ memoratus Alexander itidem Prædecessor Noster præfatus in suis Literis prædictis voluit non obstare, cæterisque contrariis quibuscumque.

Fides præstanda transumptis.

Volumus autem, ut earumdem præsentium Literarum transumptis, seu exemplis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici, vel Secretarii dictæ Societatis subscriptis, & Sigillo Præpositi, vel Vicarii Generalis ejusdem Societatis, aut alicujus personæ in Ecclesiastica Dignitate constitutæ munitis, eadem prorsus fides in judicio, & extra adhibeatur, quæ præsentibus ipsis adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ.

Sanctio pœnalis.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam Nostræ absolutionis, revocationis, abrogationis, irritationis, annullationis, cassationis, abolitionis, decreti, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire: Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Dat. Pont. an. VII die 17. Dec. 1746.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ millesimo septingentesimo quadragesimo sexto, sextodecimo Kalendas Januarii, Pontificatus Nostri Anno VII.

D. Card. Passioneus.
J. Datarius.
VISA DE CURIA
I. C. Boschi.
J. B. Eugenius.
Loco ✠ Plumbi.

Registrata in Secretaria Brevium.

ANNO 1747. XXV.

DE LIBERO INGRESSU

Clericorum Sæcularium in Ordines Regulares.

Dilecto Filio Nostro Angelo Mariæ Tit. S. Praxedis Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Presbytero Cardinali Quirino nuncupato ejusdem S. R. E. Bibliothecario.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte Fili Noster, Salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Archidiaconus Brixiensis inconsulto Card. Quirino Episcopo ingressus est Societatem Jesu.

EX quo Dilectus Filius Leander Chizzola Archidiaconus Ecclesiæ tuæ Cathedralis Brixiensis, ex improviso isthic digressus, Bononiam se contulit, ibique habitum suscepit Clerici Regularis Societatis Jesu; statim a Te, Dilecte Fili Noster, datæ fuerunt ad Nos Literæ, quibus querebaris, eum tanti momenti consilium, Te inconsulto, cepisse, Teque penitus inscio, ad exitum deduxisse; non sine magno detrimento pauperum istius Civitatis atque Diœcesis, quibus largiter subvenire; multorumque piorum operum, quibus se jugiter exercere consueverat; suorum quoque Nepotum in minori ætate constitutorum, quorum curæ, atque educationi præesse debebat; ac sine spe quidquam utilius peragendi in ipsa Societate Jesu, cui jam prope septuagenarius nomen dederat. Hæc eadem, quum ipse proximo Autumno in Urbem advenisses, Nobis coram inculcare non omisisti; deque iisdem nuper in Epistola Nobis directa, ac Typis vulgata, iterum expostulasti; petens præterea, Nosque excitans, ut auctoritatis Nostræ ope, certaque lege proposita, hujusmodi licentiam reprimamus, qua Sæculares Clerici atque Presbyteri ad Regularium Claustra, quum libet, se conferentes, a Regularibus Superioribus illico recipiuntur; quod sane non aliter fieri debere autumas, quam communicatis consiliis cum Episcopis ipsorum Clericorum seu Presbyterorum Ordinariis; siquidem ipsi Episcopi nunquam Regularibus Viris Ordines conferunt, sine Prælatorum Regularium consensu, in eorum Litteris Dimissorialibus declarato.

De hoc queritur dictus Card.

Et exquirit a Pontifice, ut illum cogat ad recedendum, & legem constituat, ne sæculares Clerici libere ad Claustra transire valeant.

Pontif. dividit postulatum in duas partes.

Respondet primo circa particularem factum Archidiaconi.

Duæ sunt res in hoc universo negotio expendendæ; peculiare scilicet factum Leandri Archidiaconi; & generale constitutum, quod a Nobis fieri & publicari velles. Ad primum quod attinet, aptiorem querelis Tuis responsionem comparare non possumus, quam si eadem ipsa Tibi rescribamus, quæ olim Sanctus Gregorius Magnus Prædecessor Noster Desiderio Episcopo Viennensi in Gallia in simili prorsus casu rescripsit. Quum enim Pancratius quidam Ecclesiæ Viennensis Diaconus Monasticam vitam amplexus esset, & in eodem Diaconi gradu in Monasterio degeret; Episcopus autem Pancratium diligens, magnique faciens, ipsum e Monasterio abducere, & ad Ecclesiæ servitia retrahere vellet; Sanctus Gregorius, cujus opem Pancratius imploraverat, scripsit ad Desiderium, ut ipsum potius hortaretur, ne a Monasterio discederet,

ne-

neve se iterum sæculi procellis committeret. Habes Gregorii Epistolam *Tom. II. ipsius Operum anno MDCCV. a Monachis Sancti Mauri accurate editorum, Epistola 35. lib. 12. Indict. V.*, ubi ita scribit: *Hortamur igitur, ut tam promptæ devotioni ejus, quam in sancto studet habere proposito, minime vestra sit impedimento Fraternitas: magis autem, quibus valetis adhortationibus, Pastorali admonitione succendite, ut fervor hujus desiderii in eo non tepescat; ut qui a turbulento curarum sæcularium tumultu se segregans, quietis desiderio, portum Monasterii appetiit, rursum in Ecclesiasticarum curarum non debeat perturbationibus implicari; sed in Dei laudibus permittatur secure ab his omnibus, ut postulat, remanere.*

Quod quidem Gregorius rescribere non dubitavit; quamvis Pancratius, *in Clericatus officio Ecclesiæ Viennensi*, ut ipse ait, *mancipatus* existeret, ipsius nempe servitiis reipsa addictus; quamvis etiam eo tempore hujusmodi disciplina vigeret, de qua late Thomassinus agit, *de Beneficiis par. II. lib.* 1. *cap.* 3. & 4.; ut Clericus Episcopo ordinanti per omnia subesset, ejusque Ecclesiæ ministerio, cui in Ordinationn adscriptus fuisset, perpetuo jure devinctus haberetur. Quamvis denique idem Sanctus Gregorius optime nosset, nemini licere ab hujusmodi ministerio Ecclesiæ, cui semel addictus fuisset, discedere, sine permissu Episcopis, a quo quis ordinatus, ejusque Ecclesiæ servitiis in Ordinatione fuerat adscriptus: unde in alia Epistola, quæ est *XVII. lib.* 5. *Indict. XIII.*, quum ageret de electione Joannis Archidiaconi Catanensis ad Episcopalem Cathedram Syracusanam, inter alia, requirebat ut Leonis Episcopi Catanensis consensus accederet; *Quod si factum fuerit, etiam Frater & Coepiscopus Noster Leo ei cessionem facere debebit, ut liber ad ordinandum possit inveniri*; ad quæ verba Editnres ita observant in Notis: *Tam erant Clerici suæ Ecclesiæ addicti, ut ne eos quidem in Episcopos alterius Ecclesiæ fas esset eligere, nisi missione obtenta, sive, ut vocant, cessione.*

Non itaque dubitamus, quin Tu cum Archidiacono tuo eadem plane ratione agendum tibi esse ducas, qua Episcopum Viennensem cum Diacono suo Pancratio agere, Sanctus Gregorius optavit; tum quia animi tui perspecta magnitudo hoc Nobis suadet; tum quia in ea Epistola, quam publici juris fecisti, postquam prædicti Archidiaconi in Sæcularis Presbyteri statu eximiam operam disertissime, ut soles omnia, demonstrasti, circa finem deinde addis: *Te habere causas, cur ultro finas eundem in Castris, ad quæ discessit, militare.*

Unum tamen, quod Tibi præsenti antea diximus, nunc etiam scripto iterandum censemus; non scilicet debitæ erga Te observantiæ defectui tribuendum esse, quod prædictus Archidiaconus tuus, ante discessum, opportunum abs Te veniam minime requisierit; sed potius metui reverentiali, quem vocant, ac desiderio propositi sui reipsa exequendi, justoque timori, ne forte ab ejus implemento revocaretur. Qua ratione bo: mem: Ardicinus Cardinalis de Porta in quadam Epistola ad Prædecessorem Nostrum Innocentium Papam VII conscripta, suum factum excusat, quod scilicet ad Eremeticam vitam inter Camaldulenses profitendam conferre se volens, Cardinalatus habitum exutus, clanculo ex Urbe se subduxerit. Quum enim, Pontificis venia opportune obtenta, minime necessarium sibi putaret assensum Collegii S. R. E. Cardinalium; consilium vero suum, ne interverti posset, necessario occultandum esse cognovisset; delato deinde ad ipsum murmure eorum, qui ipsius factum reprehendebant, ita scripsit ad Pontificem, in præcitata Epistola: *Quod autem, dimisso Cardinalatus habitu, dissimulata veste, me itineri commiserim, non opinor propterea me notam ullam apud graves, & prudentes Viros contrahere potuisse. Nam cum vellem, quod hactenus feceram, secretissimam esse, idque fratri mihi fidissimo occultassem, existimavi satius etiam ita dissimulato habitu inter ignotos, quam cum vero habitu incedere, & propterea a pœna & a culpa, & ab omni alia nota me immunem esse existimo.* Hæc Epistola refertur in ejus vita edita ab Attichy in Libro, cui titulus: *Flores Historiæ Sacri Collegii S. R. E. Cardinalium.*

Respondet secundæ circa legem generalem constituendam.

Atque hæc de prima quæstionis parte. Quod vero ad alteram attinet, ad generalem scilicet Legem, quam pro similibus casibus a Nobis constitui postulas; hoc Tibi respondere posse arbitramur, satis huic rei in Ecclesiasticis Canonibus provisum esse. In Concilio Toletano IV. anno DCXXXIII. sub Sancto Isidoro celebrato, *Canone* 50. ita legitur: *Clerici, qui Monachorum propositum appetunt, quia meliorem vitam sequi cupiunt, liberos eis ab Episcopo in Monasteriis largiri oportet ingressus, nec interdici propositum eorum, qui ad contemplationis desiderium transire nituntur.* Textus habetur *in Collectione Conciliorum Hispaniæ Cardinalis de Aguirre Tomo II. pag.* 487., & refertur etiam in Decreto Gratiani *Can. Clerici* 19. *quæst.* 1. Quin immo *in eadem Causa* 19. *quæst.* 2. *Can. alienum*, postquam regula posita est, quod Clericus absque permissu Episcopi ab Ecclesia sua discedere, & alterius servitio se adjungere nequit; hujusmodi exceptio subnectitur: *Sed subaudiendum est, nisi ad propositum melioris vitæ transire voluerit; tunc enim liberum est illi, etiam Episcopo contradicente, Monasterium ingredi.* Concordat Csnon sequenti loco relatus, qui incipit *Duæ sunt*; in quo distinctio fit inter Legem publicam, & privatam; & posito, quod publica quidem Lex vetat Clericum ab una ad aliam Ecclesiam transire sine assensu proprii Episcopi; privata vero Lex, quæ instinctu Sancti Spiritus in corde scribitur, & dignior est Lege publica, nequaquam id prohibet; ex hujusmodi principio arguitur, licere Clerico Beneficiato, etiam contradicente Episcopo, Beneficium relinquere, & in Monasterium sese recipere: *Si quis horum in Ecclesia sua sub Episcopo populum retinet, & sæculariter vivit, si, afflatus Spiritu Sancto, in aliquo Monasterio vel Regulari Canonia salvare se voluerit, quia Lege privata ducitur, nulla ratio exigit, ut Lege publica obstringatur; dignior est enim Lex privata, quam publica &c. Quisquis igitur hoc spiritu ducitur, etiam Episcopo suo contradicente, eat liber nostra auctoritate.*

De jure liberum est Clericis transire ad Claustra, etiam absque licentia Episcopi.

Sententia D. Thomas concordat etiam in terminis [illegible] fortioribus.

S. Thomas 2. 2. *qu.* 189. *art.* 7. quæstionem proponit, *utrum Presbyteri Curati possint licite Religionem ingredi:* eamque affirmative resolvit; ea ratione ductus quod nulla lege obligantur, toto vitæ tempore curam anima-

rum

rum ſuſtinere . Articulum vero ita concludit, facta de Archidiaconis expreſſa mentione: *Unde manifeſtum eſt , quod Archidiaconis & Presbyteris Curatis licet ad Religionem tranſire ;* & paulo infra: *Dicendum , quod Presbyteri Curati & Archidiaconi obligaverunt ſe ad curam agendam Subditorum , quamdiu retinent Archidiaconatum , vel Parochiam ; non autem obligaverunt ſe ad hoc , quod perpetuo Archidiaconatum , vel Parochiam retineant .* Hæc S. Thomæ ſententia confirmatur a S. Antonino in ſua *Summa par. 3. tit. 16. cap. 2. §. 2.. in Editione Veronenſi pag.* 881., ubi præterea addit, Epiſcopi diſſenſum minime obſtare : *Archidiaconis , Presbyteris , Curatis , licet ad Religionem tranſire , etiam Epiſcopo contradicente .* Quæ verba ſimiliter leguntur *apud Sylvum 2. 2. quæſt. 189. art. 7. in poſtrema ejus Editione Antuerpiæ facta , Tom. III. pag.* 945.

Et S. Antonini.

Extenſio ſententiæ ad Ordines vitæ activæ.

Et quoniam alicui in mentem venire poterat, hujuſmodi libertatem tranſeundi ad Clauſtra, quæ ſæcularibus Presbyteris a Canonibus conceditur, locum habere dumtaxat pro Clauſtris Monachorum , de quibus ipſi Canones expreſſe loquuntur ; idem Sylvius, *loco citato* , affirmat , eam facultatem æque competere , ſive de Inſtituto agatur contemplativæ vitæ unice dedito , ſive de eo , in quo vitæ activæ opera exerceantur: *Poſſunt Religionem etiam illam ingredi , quæ in vita mere contemplativa , aut potiſſimum in corporalibus vitæ activæ officiis ſit occupata ; quoniam plus excedit ſtatus religionis cujuſcumque , ſtatum ſeu potius officium Archidiaconi vel Plebani , quam ſtatus altiſſimæ Religionis , ſtatum cujuſcumque infimæ ;* propter ſolemnia nimirum Vota Caſtitatis, Paupertatis , & Obedientiæ, quæ in unaquaque Religione emittuntur.

De limitatione ſententiæ.

At incidunt ſæpe tempora , quibus opportunum non eſt, Clericum ſæcularem ſuum locum deſerere, & in Religioſis Clauſtris ſe abdere: qua de re niſi conſultatio intercedat inter Epiſcopum & Superiorem Regularem, impoſſibile erit quid expediat agnoſcere . Durum autem omnino eſt, Virum Eccleſiaſticum, qui, in ſuſcipiendo Presbyterii Ordine, conceptis verbis, Epiſcopo ſuo reverentiam & obedientiam ſpopondit, quoties ipſi libuerit, Epiſcopo inconſulto atque inſcio, ad Regularia Clauſtra diſcedere , ac Regularis Inſtituti ſervitio perpetuo ſe mancipare. Super quibus omnibus inter ſe junctis , certam aliquam regulam tradi, & generalem Legem a Nobis promulgari opus eſſe contendis.

Enumerantur caſus, qui obſtare videntur.

Equidem fatemur , non omni tempore omnibus opportunum eſſe Regularem vitam amplecti . Meminimus Epiſtolæ S. Auguſtini ad Bonifacium Comitem , quæ in Editione Monachorum Sancti Mauri impreſſa eſt *num.* 220. *Tom. II. pag.* 212., & cujus etiam pars refertur in *Can. Novimus* 17. *quæſt.* 2. ubi nimirum Sanctus Doctor teſtatur , ſe , una cum Alypio , ipſum Bonifacium a Monaſticæ vitæ propoſito diſſuaſiſſe , ob præclaram , quam , in ſæculo manens, Eccleſiæ & Reipublicæ navabat operam , dum Africam a Barborum incurſionibus tuebatur : *Ut autem non faceres , quid te revocavit , niſi quia conſideraſti , oſtendentibus nobis , quantum prodeſſet Chriſti Eccleſiis quod agebas , ſi ea ſola intentione ageres , ut defenſa ab infeſtationibus barbarorum , quietam & tranquillam vitam agerent ?* Vidimus etiam apud S. Thomam 2. 2. *quæſt.* 101. *art. 4. & quæſt* 189. *art. 6.*, quæſtionem hanc ſolidis rationibus examinari, utrum poſſet Filius Religionem ingredi , & Parentes in ſæculo relinquere, ſi ab ipſo deſerti , inopia ſint laboraturi . Ulterius inquirunt Moraliſtæ , an idem dicendum ſit de Avo ; & an id , quod de Aſcendentibus ſtatuitur , locum habeat etiam quoad Filios , Fratres , & Nepotes ; & quatenus illius ope , qui Religionem vult ingredi, prædicti omnes indigere debeant.

De reverentia quoque & obedientia , quam non modo Sacerdos , ſed quilibet etiam Clericus , proprio Epiſcopo præſtare debet , juſtam profecto opinionem fovemus . De hujuſmodi obedientia agitur in *Cap. cum Clerici. de verb. ſignific.* ubi Innocentius Papa III. exponens formam juramenti, quod a Clericis Eccleſiæ Placentinæ præſtabatur , in hæc verba conceptum ; *Ego talis ab hac hora in antea fidelis ero, & obediens Placentinæ Eccleſiæ , & Domino meo Epiſcopo Placentino ;* docet, per Eccleſiæ Placentinæ vocabulum intelligi Capitulum Eccleſiæ Cathedralis ; eum vero, qui præſtat hujuſmodi juramentum , Epiſcopo tamquam capiti principaliter obligari . Neque porro Nos pro nuda inanique formula habendam eſſe putamus ſolemnem illam obedientiæ, & reverentiæ ſponſionem, quam Presbyter facit in manibus Epiſcopi ordinantis, juxta vetuſtiſſimum Eccleſiæ morem , ante mille annos indubitanter ſervatum ; ut ex antiquis Ritualibus colligitur , quæ expendit *Catalanus ad Pontificale Romanum Tom. 1. pag. 149. in notis ad §. 29.* Quin immo libenter agnoſcimus, Presbyterum, hujuſmodi promiſſionis vigore, ea lege, inter alias, adſtrictum teneri , ut a ſervitio Eccleſiæ, cui in ordinatione addictus fuerit , diſcedere nequeat ſine licentia Epiſcopi ; id quod optimis rationibus demonſtrat *Hallier de Sacr. elect. & Ordin. par. 1. ſect. 6. §. 12. Editionis Romanæ* , ubi docte graviterque refellit auctorem cujuſdam libelli Gallico ſermone editi, qui hujuſmodi reverentiam, & obedientiam Epiſcopo in Ordinatione promiſſam anguſtis nimium limitibus coercere tentaverat.

Pontif. tamen ſtatuit novam legem non oportere.

Veruntamen, his omnibus non obſtantibus , iterum dicimus , novam generalem Legem hac de re minime neceſſariam Nobis videri ; vel quia in Eccleſiaſticis Sanctionibus , quodcumque neceſſarium eſt , ſatis conſtitutum habemus ; vel quia, ſi quid adhuc ordinandum ſupereſt, id pro generalis Conſtitutionis ſubjecto haberi non poteſt. Tria ſiquidem ſunt , quæ in hujuſmodi caſibus conſiderari poſſunt : primum videlicet, an Presbyter ab Eccleſiæ ſervitio ad Regularia Clauſtra tranſiturus , permiſſionem ab Epiſcopo petere debeat : Secundum , quid ipſi faciendum ſit , ſi Epiſcopus diſſentiat : Tertium , quid ſtatuendum ſit de Parochia , ſeu Canonicatu , aut Archidiaconatu , quem Presbyter obtinebat . Verum hæc omnia jam Sacri Canones conſiderarunt , atque opportunas pro ſingulis capitibus regulas præſcripſerunt.

Et diſtinguit tres caſus in hac re eque in jure concertos.

Quod enim pertinet ad Epiſcopi permiſſum ; nemo dubitat, quin Presbyter, Eccleſiæ regimen, aut miniſterium dimiſſurus, ante omnia debeat Epiſcopo conſilium ſuum , ejuſque capiendi rationes , quantum earum natura fert , aperire . In quo non tam officio &

 honestati, quam naturalis legis præcepto satisfaciet. Quum enim Presbyteri, in animarum cura, aliisque gravibus muneribus ad Pastorale regimen spectantibus, Episcopi Ministri sint; ita cum eo se gerere debent, ut is animarum, quas ipsi regerebant, & negociorum, quæ administrabant, necessitatibus opportune consulere valeat. De quo recte loquitur *Passerinus*, licet Ordinis Regularis scriptor, *de statibus hominis Tom. III. quæst. 189. art. 7. num. 8. Minister, qui habet custodiam rerum, & bonorum Domini sui, quæ absente custode perire possunt, non ex pura decentia, sed ex debito officii sui, tenetur bona sibi commissa Domino reddere, & illum monere, ut de alio custode providcat; &, si hoc non faciat, puniri potest. Cum ergo Parochus sit Episcopi minister in cura animarum, si deserat animas sibi commissas, inconsulto Episcopo, non minus peccat, quam si Minister Pastoris, Ovium Domino, ac Pastore non admonito, gregem errantem sine custode dimitteret*, cum his, quæ sequuntur.

Hæc autem permissio vel ab Episcopo conceditur, vel negatur. Si concedatur, jam controversiæ locus non erit. Sin vero denegetur, hujusmodi dissensus, ex auctoritatibus superius citatis, Presbyterum non adstringet, quominus Religionem ingredi valeat. Neque id mirum videri debet. Si enim Presbyter Episcopo reverentiam & obedientiam in sua Ordinatione promisit, multo solemnius Regulares eam promiserunt proprio Superiori in Religiosa Votorum Professione. Et tamen quoties Regularis in Ordine laxiori Professus ad strictiorem transire cupit, tenetur quidem a Superiore laxioris licentiam petere: veruntamen, ea sibi denegata, nihilominus ad strictiorem libere transire potest, ut expresse statuitur in *Cap. licet. de Regularibus*, ubi sic legitur: *Talis ergo, postquam a Prælato suo transeundi licentiam postulaverit, ex lege privata, quæ publicæ legi præjudicat, absolutus, libere potest sanctioris vitæ propositum adimplere, non obstante proterva indiscreti contradictione Prælati; quia privilegium meretur amittere, qui concessa abutitur potestate*.

De vacatione Beneficiorum per Professionem solemnem, & quid agendum de ipsis tempore Tyrocinii. Denique de Beneficiorum vacatione, in jure statutum habemus, eam non induci per solum ingressum in Religionem, sed per Professionem Regularem dumtaxat; quemadmodum videre est in *Cap. Beneficium. de Regular. in 6.* Et quidem pro eo tempore, quod inter ingressum in Ordinem Regularem, & Professionem solemnem intercedit, debet Episcopus, quoad Beneficia Curata, id ipsum agere, quod alias præstare consuevit, quum Parochus aliquo impedimento detinetur, ne animarum curam exercere valeat; quoad Beneficia vero Choralia, relictis Tyroni Religioso, qui Choro interesse nequit, ipsius Beneficii fructibus, de distributionibus ita statuet, ut jura præscribunt; juxta opinionem in praxi receptam, de qua agit *Suarez de Religione Tom. III. lib. 5. Cap. 16. num. 12.* Quin immo si quis forte Religionem ingressurus, Beneficium suum dimitteret, (quo casu potest Episcopus, *per Constitutionem LVIII. S. Pii V.*, hujusmodi renunciationem admittere); vel etiam si tempore Novitiatus hujusmodi dimissionem expleret, servatis omnibus, quæ ex præscripto Sacri Tridentini Concilii *Cap. 16. sess. 25. de Regularibus*, tam in bonorum temporalium, quam in Beneficiorum Ecclesiasticorum renunciationibus servari debent; nihilominus omnia in suspenso remanere deberent; neque posset Episcopus ad Beneficii sic dimissi collationem devenire, nisi post factam a dimittente solemnem Professionem; uti late ostendit doctus, & in hoc toto rerum genere expertissimus Scriptor, bon: mem. Joannes Baptista Riganti, in suo *Commentario ad Regulas Cancellariæ Tom. III. Regul. 46. a num. II ad finem*. Qua in re olim dubitatum est, an Vota simplicia, quæ a Clericis Regularibus Societatis Jesu, post biennium Probationis, emittuntur, hujusmodi Beneficiorum vacationem inducerent; sed negativa sententia communiter recepta fuit; ut observat laudatus Riganti *loco cit. num. 30. & seq.*, & monet Pitonius *discept. 126. num. 11. & sequ.* Quamvis in Congregatione quinta Generali ipsius Societatis *Canone 19.* statutum fuerit, ut qui Societati nomen dederit, expleto biennio, antequam Vota simplicia emittat, Ecclesiastica Beneficia dimittere debeat; quo casu hujusmodi Beneficia, si minus propter Professionem, at propter renunciationem, vacare intelliguntur; ut notant *Sanchez ad Præcepta Decalogi lib. VII. Cap. 4. num. 7. Pellizzarius in manuali Tom. I. Tract. 3. Cap. 4. num. 52.*, cum aliis, quos citant præfati *Rigant. loco cit. num. 32. & Piton. num. 12.*

Proceditur ad quæstionem an fieri debeat Consultatio super consultatione inter Episcoporum, & Superiorem Regularem sit per idoneitate illius, qui Religionem ingredi vult. At enim dices, præmissa omnia recte procedere; verum per ea non tolli propositam difficultatem, de peculiaribus circumstantiis aliquando occurrentibus, ob quas permitti nequit Presbytero Sæculari ad Regularem vitam transire; & quidem necessarium esse, earum cognitionem & examen institui; id quod obtineri nequit, nisi, lata Constitutione, præscribatur aliqua consultationis species inter Episcopum, & Superiorem Regularem; ut unicuique sua ratio constet, ipseque Superior Regularis ab Episcopo edoceri valeat de idoneitate illius, qui Religioni nomen suum offert; ne forte eidem inutilis inveniatur; qualem profecto, ob ingravescentem illius ætatem, repertum iri suspicaris Archidiaconum Chizzola, qui inter Clericos Societatis Jesu, Te inconsulto, admissus fuit.

Examinatur quæstio. Porro nec interdicta fuit unquam hujusmodi consultatio inter Episcopum, & Superiorem Regularem, neque Nos eam vetare intendimus; quin potius illius utilitatem, atque opportunitatem agnoscimus. Ut autem specialis Legis mandato, tamquam necessaria, præcipiatur, in eo non modica est difficultas. Neque enim in jure cautum reperitur, ut duorum Ordinum, laxioris, atque strictioris, Superiores inter se convenire debeant, quoties aliquis in illo professus, ad hunc transire velit; sed solum, ubi inter præfatos Superiores oriatur controversia, an hujusmodi transitus ex laudabili causa, vel potius ex animi levitate & inconstantia suscipiatur. Ecclesiasticæ Leges, Superioris Majoris judicium requiri voluerunt: *Si vero probabiliter dubitetur, utrum quis velit ad Ordinem arctiorem, aut laxiorem, ex charitate, an ex temeritate transire, Superioris est judicium requirendum*. Ita legitur in *citat. Cap. licet. de Regularibus*. Quod si, hujusmodi controversia pendente, Religiosus in altero illo Ordine recipiatur, atque etiam in eo Professionem emittat;

tunc

tunc ex ipsius controversiæ exitu decernendum erit, an ipse ad priorem reverti, an vero in posteriori remanere debeat; ut recte monet *Abbas Panormitanus in cit. Cap. licet, num. 15. de Regular.* Hodierna vero praxis est, per quam omnes hujus generis controversiæ, & morarum prolixitates devitantur, ut Religiosis Viris, qui a laxiori ad strictorem Ordinem transire cupiunt, postquam voluntatis suæ causas coram competentibus Apostolicæ Sedis Tribunalibus exposuerint, atque probaverint, haud ægre a Romano Pontifice indulgeantur opportunæ facultates, in quibus derogatio super consensu Superioris Ordinis laxioris includitur.

Quod vero jus, certis in casibus, certisque de causis, competit Superiori Ordinis laxioris, ut suum subditum Regularem ad strictiorem Ordinem digressum, etiam post solemnem Professionem in eo emissam, repetere & revocare valeat; idem similiter, certis in casibus, justisque exigentibus causis, Episcopo competit, ut suum Clericum Sæcularem Ordini Regulari adscriptum repetere possit. Hoc tradit clarissimus Canonum doctor *Innocentius IV. ad sæpecitatum Cap. licet. de Regular.* cujus hæc sunt verba, ibi *num. 3.: Clericus potest transire ad Religionem, non petita licentia, etiamsi contradicatur; Credermus tamen, quod posset eum repetere, si ex transitu suo prima Ecclesia gravem sustineret jacturam.* Concordat Abbas *si idem Cap. 14.*, ubi sic ait: *Ulterius quæritur, quid in Sæculari Clerico? Numquid potest intrare in Religionem, non petita licentia ab Episcopo? Innocentius tenet quod sic: sed in Ecclesia graviter læderetur, esset revocandus.* Satis itaque provisum est etiam Episcopo, qui factum Clerici sui, ad Regularia Claustra, se invito, digressi, impugnare velit. Unde nec ulla nova Constitutione opus est, ut Episcopalia jura hac in parte asserantur; neque porro, ut peculiares indicentur casus, quibus hujusmodi juris exercitio locus esse possit; quum satis sit Regulam generalem tradidisse, quam Judex sequatur, quamque ad peculiares causas, pro sua prudentia, justoque arbitrio, valeat applicare.

Resolvitur opus non esse nova Constitutione;

Hujus tamen juris, quo Episcopus Clericum Sæcularem sibi subjectum, qui Regulari Instituto sine ipsius assensu nomen dedit, repetere, & ad Ecclesiæ servitium revocare potest, hujus, inquam, juris persequutio in casibus particularibus non admodum facilis esse videtur. Ponamus enim Episcopo rem esse cum Clerico Beneficiato, cum Canonico, cum Archidiacono; vel (quoniam de simplici Beneficiato, aut Canonico, minus fortasse laborabit) de Archidiacono videamus. Hujus dignitatis, sive Officii, veteribus quidem temporibus gravissimi, nunc munus omne eo redactum est, ut Episcopo Ordinationes generales celebranti, quum ipsi commodum fuerit, assistat, promovendos ad ipsam Ordinationem evocaturus. Si vero agatur de Parochis, aliisve Animarum curam gerentibus, nemo quidem negabit, ipsorum munus magni in Ecclesia momenti esse; sed quum simul negari nequeat; *Prælationis munus, seu statum*, (ut inquit *Suarez de Religione Tom. III. lib. 1. Cap. 21.* ubi de animarum cura loquitur) *minus securum esse, Religionis vero esse statum majoris securitatis in ordine ad spiritualem salutem*; unusquisque Parochus Religiosæ vitæ cupidus, hac una exceptione in judicio se tuebitur adversus Episcopum, qui ipsum ad Animarum curam revocare contendat. Sanctus Gregorius Magnus, quum olim scriberet adversus Legem ab Imperatore Mauritio editam, qua interdictum erat Militibus Monasticam vitam amplecti, hanc, inter alias, rationem afferebat: *Multi sunt, qui possunt Religiosam vitam etiam cum sæculari habitu ducere, & plerique sunt, qui, nisi omnia reliquerint, salvari apud Deum nullatenus possunt:* ut videre est in ipsius *Epistola 65. lib. 3. Indict. VI. Tom. 2. præfatæ Editionis Parisinæ*. Nunc ergo quilibet Beneficiatus, Canonicus, Archidiaconus, Parochus, qui officium, aut ministerium suum cum Religiosa vita commutaverit, se non inter *multos*, sed inter *plerosque* a S. Gregorio indicatos, connumerandum esse affirmabit.

Et difficile esse, ut Episcopus Clericum ad sæcularem statum revocare possit.

Si autem ipsi objiciatur, quod in sæculari statu pauperibus largiter subvenire consueverat, respondebit, se non minus ex ipsis Religiosis Claustris, si bonorum suorum possessionem ad Religionem attulerit, opportunis obtentis facultatibus, pauperum indigentiis subventurum. Sane quum in præfata Lege Mauritius Imperator inhiberet, ne debitores publici Ærarii in Monasteriis reciperentur: Sanctus Gregorius eam partem Legis impugnans, (de qua tamen deinde suam opinionem mutavit, ut observant laudati Editores, *in Notis, litera d.*) ita scribebat in citata Epistola: *Quod vero in eadem Lege dicitur, ut ei in Monasterium converti non liceat, omnino miratus sum; dum & rationes ejus possunt per Monasterium fieri; & agi potest, ut ab eo loco, in quo suscipitur, ejus quoque debita suscipiantur.*

Quod si objiciatur gravis ætas Presbyteri ad Religionem transeuntis, facilis & obvia erit responsio, quod multi sunt in Regularium Familiis Religiosi Viri in senili ætate constituti, qui pro modo virium suarum, laudabilem operam Religioni præstant; quorum numero ipsum, de quo est quæstio, adjungi nil vetat: Ita pariter Sanctus Gregorius, contra propugnatores supradictæ Legis, qui dicebant, Milites ad Monasteria convolantes, bonos Monachos non evadere; affirmabat: *Ego indignus famulus vester scio, quanti his diebus meis in Monasterio Milites conversi, miracula fecerunt, signa & virtutes operati sunt.*

Denique, huic Epistolæ jam nimis prolixæ finem facturi, unum adhuc addimus; ex centum nimirum Archidiaconis non facile duos inventum iri, qui Archidiaconatum dimittere, & Religionem ingredi velint. Contra vero, in pari Regularium numero, multos sane inveniri posse, qui Regularem vitam pro Archidiaconatu adipiscendo relinquerent. Quare, quum Leges versari oporteat circa ea, quæ frequenter accidunt; profecto non tam nova Lege opus erit ad retinendos Clericos, & Presbyteros Sæculares, ne Religiones ingrediantur; quam necesse esset aliquid excogitare, quo magis intra Religiosa Claustra continerentur ii, qui Regularem vitam amplexi, & professi sunt. Vix enim credibile est, quam multi a Regularibus Ordinibus migrare variis artibus quotidie moliantur. Neque solum de Apostatis loquimur, quorum numerus in dies augetur; sed, si omnes, qui nullitatem Professionis suæ

Aliæ rationes, ob quas non est ferenda Constitutio.

Anno 1747.

ſuæ judicio experiri aggrediuntur, illam apud Judices probarent; ſi omnes, qui Dignitates extra Religionem ambiunt, voti compotes fierent; ſi demum facilem apud Nos aditum invenirent eorum inſtantiæ, qui e Clauſtris exire, & in habitu Presbyteri Sæcularis, ſub obedientia Epiſcoporum, & cum obligatione ſervandi Vota Religioſa, quatenus conciliari poſſunt cum ſtatu Clerici Sæcularis, in Sæculo manere vellent; longe utique minor eorum foret numerus, qui Religionem profeſſi, ad mortem uſque in illa perſeverarent.

Dum itaque, Dilecte Fili Noſter, conſiliis tuis, quæ tum privatis Litteris, tum etiam Typis impreſſis, non minus docte, quam eloquenter propoſuiſti, obſecundandum Nobis eſſe non arbitramur; in eo tamen ſingularem exiſtimationem, quam de Te merito fovemus, agnoſces, quod Tibi cauſas, atque rationes, quibus ab iis ſequendis retrahimur, exponere non detrectavimus bis Litteris Noſtris; quibus etiam tibi, novum benevolentiæ Noſtræ pignus, Apoſtolicam Benedictionem impertimur.

Dat Pont. Anno VII. die 14. Januarii 1747.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die XIV. Januarii MDCCXLVII. Pontificatus Noſtri Anno Septimo.

XXVI.

DE CLAUSURA

Monialium, & admiſſione Famularum in Monaſteria.

Venerabili Fratri Joſepho Mariæ Epiſcopo Portugallienſi.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabilis Frater Salutem & Apoſtolicam Benedictionem.

Leges ſuper Clauſura a Pontifice latæ enunciantur.

PER binas alias noſtras in ſimili forma Brevis literas, quarum unæ quidem datæ fuerunt die I. menſis Junii anno MDCCXLI. incipientes: *Cum Sacrarum Virginum*: alteræ vero die III. menſis Januarii anno MDCCXLII. itidem incipientes: *Salutare in Catholica Eccleſia inſtitutum:* ea opportuna adhibere curavimus Apoſtolicæ providentiæ ſupremæque auctoritatis noſtræ remedia, quæ ad inſtaurandam regularem quoad clauſuram Monialium obſervantiam, a primæva diſciplina per Prædeceſſores noſtros Romanos Pontifices, & Sacros Canones confirmata ſenſim dilabentem, ſatis eſſe in Domino duximus. Quoniam autem non ſine graviſſimo animi noſtri angore accepimus novas artes, ac nova inventa, etſi antiqua ſint, ac toties proſcripta, ſub variis exquiſitiſque cauſis, & rationibus in dies excogitari, quæ non ſolum per præſcriptas leges prohibentur, ſed quamplurimis etiam inordinationibus, & offendiculis aditum patefaciunt: Ac primum quidem eo pervenit famularum ad Monialium miniſterium in Monaſteria admittendarum abuſus, ut indultum, quod ab Apoſtolica hac Sancta Sede ſub tot ſalutaribus conditionibus concedi ſolet, etſi pro prima vice ſervatis iiſdem conditionibus executioni demandetur, deinceps tamen quoties admiſſam famulam, aut e Monaſterio egredi,

Novi abuſus ad cum deundelati.

aut viam univerſæ carnis ingredi contingat, toties, nulla indulti hujuſmodi habita ratione, ad libitum Monialium, ſine alia Antiſtitum Ordinariorum locorum, ad quos ſpectat, ſcientia & licentia, ſed de Superiorum Regularium eorumdem Monaſteriorum dumtaxat aliquando conſeſu, aliæ, atque aliæ in Monaſterium inducantur famulæ, de quarum moribus, fama, vitiis, ac virtutibus nulla præceſſerit legitima cognitio; unde fit, ut ſub Famularum nomine ac prætextu, fœminæ quæcumque in Clauſuras, non ſine Clauſuræ violatione admittantur: Illud præterea in more poſitum eſſe dolentes audivimus, oſtia nimirum Monaſteriorum, quæ ſemper clauſa eſſe, nec niſi ad neceſſaria eorundem Monaſteriorum commoda recludi debent, ita aſſidue patefieri, ut Moniales, & quæcumque aliæ in Monaſteriis degentes Virgines in propatulo ſedentes, ſive ſtantes, cum quibuſvis utriuſque ſexus hominibus illuc accedentibus indiſcriminatim colloqui, & jocari etiam non erubeſcant, ut ſæpe quamlibet fœminam in quacumque ætate conſtitutam ſive conſanguineam, ſive affinem, ſive tamquam famulam cujuslibet earundem Monialium in ipſam Clauſuram accerſant; & quamvis ipſæ Moniales impellant, ſponte tamen ingreſſam deinde aſſerant; nec Religioni ducant cenſuras, ac pœnas canonicas, quibus eapropter obnoxiæ fiunt: Nos ſane, qui pro impoſita Nobis divinus ſuprema Apoſtolicæ ſervitutis procuratione ſaluberrime occurrere debemus hiſce abuſibus, & inordinationibus, etſi abuſus, & inordinationes hujuſmodi in iſta Fraternitatis Tuæ Diœceſi neque unquam irrepſiſſe, neque unquam irrepturos eſſe in Domino confidimus; Fraternitati tamen Tuæ notum eſſe volumus, quod Nos non ſolum omnes, & ſingulas Conſtitutiones tam ab iiſdem Prædeceſſoribus Noſtris Romanis Pontificibus, quam a Nobis ipſis ſuper clauſura Monialium editas, verum etiam omnia & ſingula decreta tam a Concilio Tridentino, quam a Congregationibus Venerabilium Fratrum Noſtrorum Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium ſuper eadem clauſura, & admiſſione, & receptione Educandarum puellarum, & famularum, ſive quarumcumque fœminarum promulgata, quatenus opus ſit, tenore præſentium auctoritate Apoſtolica confirmamus, & ſub pœnis etiam per eaſdem Conſtitutiones, & Decreta contra inobedientes inflictis, ſervari mandamus, ac præcipimus. Inſuper tenore, & auctoritate paribus ſtatuimus, ac declaramus, admiſſionem receptionemque quarumcumque fœminarum, ſive puellarum Educandarum, ſive Famularum in Monaſteria, quacumque ex cauſa, ſine legitima authenticaque ejuſdem Apoſtolicæ Sedis licentia toties, quoties opus fuerit, impetranda, & prævio examine ſuper moribus, fama, habilitate, & neceſſitate ipſarum Educandarum puellarum, vel famularum, per Antiſtites locorum Ordinarios tantummodo, & non alios quoſcumque Superiores toties itidem, quoties neceſſitas poſtulaverit, habendo, non obſtante quacumque conſuetudine etiam longi temporis, fieri non debere. Quod ſi ſecus factum, ac fieri in poſterum contingat, ſtatuimus pariter ac declaramus, tam Moniales, & quaſcumque in Monaſteriis degentes, quæ fœminas quaſcumque in eſdem Monaſteria quomodo-

Pont. A. VII.

Apoſtolica & Conciliaris ſtatuta innovantur.

Præſcribitur ordo ſervandus pro ingreſſu Mulierum in Monaſteria, ſub pœnis &c.

PONT. A. VII.

modocumque admiserint receperintque, quam ipsas fœminas admissas & receptas, canonicis censuris, & pœnis obstrictas esse, ac fore, a quibus easdem Moniales, & fœminas hujusmodi ejusdem tuæ Diœcesis, si fortasse hac in parte deliquisse contigerit, de præterito tantum absolvendi facultatem Fraternitati Tuæ, cum facultate etiam alios subdelegandi, tribuimus & impertimur. Cæterum Fraternitati Tuæ injungimus, ac præcipimus, ut omnium, & singularum ordinationum per laudatum Concilium Tridentinum, & Apostolicas Constitutiones, & dictarum Congregationum decreta, super clausura Monialium, & delegata Antistitibus locorum Ordinariis Visitatione tam interna, quam externa præscriptarum memor, easdem ordinationes sub pœnis desuper inflictis debitæ executioni mandare satagas & studeas, nec non mandari facias, cures, & adnitaris. Interim, ad prosperi successus auspicium, Tibi, Venerabilis Frater, Apostolicam benedictionem peramanter impertimur.

Dat. Pontif. anno VII die 24 Jan. 1747.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die XXIV. Januarii MDCCXLVII. Pontificatus Nostri Anno VII.

XXVII. DE ORDINATIONIBUS Regularium.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Proœmium.

IMPOSITI Nobis licet immerentibus Apostolici Ministerii ratio postulat, ut ad tuendum Ecclesiasticæ disciplinæ vigorem, non modo novas interdum Leges provide constituamus; verum etiam veteres a Prædecessoribus Nostris sapienter statutas, si quidem fallacium rationum præsidio debitis fraudentur effectibus, novis & inviolabilibus sanctionibus communiamus; si vero earum claritas pravis & captiosis interpretationibus involvi & obumbrari dignoscatur, easdem perspicuis apertisque declarationibus in propria luce collocemus.

Vetus controversia de Ordinatione Regularium.

Sane quæ olim de Ordinationibus Regularium controversia viguit, an scilicet Regulares a quocumque Catholico Antistite indistincte ordinari possent, an vero id juris privative pertineret ad Episcopum illius Diœcesis, intra quam sita est Religiosa Domus, quam Regularis ad Ordines promovendus inhabitat, providis Romanorum Pontificum Prædecessorum Nostrorum Constitutionibus & declarationibus jamdudum sublata fuit. In qua quidem controversia Episcopi Locorum Ordinarii jura sua fundantes in generalibus Canonum statutis, & in ipsis exemptionum privilegiis, quæ Regularibus indulta sunt, ajebant, ipsorum Ordinationes, utpote Diœcesanis Episcopis expresse reservatas, neque spectare posse ad Ordinarios eorum Originis, quam Regulares a se abdicant, dum sæculo nuntium remittunt; neque porro ad Ordinarios Beneficii, quoniam ipsi ad titulum Beneficii non promoventur; proindeque unice spectare ad Episcopos Ordinarios eorum Domicilii, nimirum illius Diœcesis, ac Loci, in quo ipsi Ordinandi commorantur. Contra vero Regulares Apostolicis Privilegiis innixi, quæ certis Ordinibus recentius elargita, ac deinceps per viam communicationis ad omnes extensa fuerant, licitum sibi esse contendebant Sacros Ordines a quocumque Catholico Antistite, juxta eorum Privilegiorum tenorem, pro arbitrio suscipere.

Rationes pro Episcopis Diœcesanis.

ANNO 1746.

Item pro Regularibus.

Privilegia Regularium a Gregorio XIII. redacta ad terminos juris.

Verum quum felicis recordationis Prædecessor Noster Gregorius Papa XIII. per suam Apostolicam Constitutionem, quæ incipit *In tanta rerum*, datam apud S. Petrum Anno Incarnationis Dominicæ MDLXXIII. Kalendis Martii, justis gravibusque de causis, alteram Constitutionem sui nostrique pariter Prædecessoris S. Pii Papæ V., cujus initium est, *Etsi Mendicantium*, ad juris communis & Sacri Concilii Tridentini terminos reduxisset; eodem quoque anno in Causa Monachorum Ordinis Carthusiani Decretum edidit, quo ipsos ab Episcopis Diœcesum, in quibus eorum Monasteria respective sita sunt, vel nonnisi de istorum licentia, ab aliis quibuscumque Episcopis ordinandos esse declaravit; quemadmodum legitur *Lib. I.* Decretorum Congregationis Concilii *pag. 75. a terg. Dub. An Nostri Ordinandi obligentur habere expressam licentiam Ordinarii, in cujus Diœcesi sunt, pro Ordinibus conferendis ab Episcopo alterius Diœcesis: Sanctissimus Dominus Noster, etiam ex sententia Sacræ Congregationis Concilii, declaravit, obligari.*

Decretum ejusdem de Ordinationibus.

Quod a Sixto V. confirmatur & declaratur.

Contigit autem, sub illius Successore Sixto Papa V. eandem quæstionem retractari, instante universo Ordine Fratrum Prædicatorum. Qua de re idem Prædecessor, post maturum Causæ totius examen in præfata Congregatione Concilii habitum, constituit, licere Superioribus Regularibus Literas Dimissoriales concedere suis respective Subditis, ad Ordines suscipiendos; sed eas tamen Diœcesano dumtaxat Episcopo directas, nec alteri unquam, nisi quum forte is a Diœcesi absuerit, aut, quatenus in Diœcesi extiterit, Clericorum tamen Ordinationem non sit habiturus. Ita relatum habetur *Lib. IV.* prædictorum Decretorum *pag. 108 Sanctissimus Dominus Noster Xistus V., ex sententia Congregationis, respondit, Regulares posse concedere Dimissorias ad Episcopum Diœcesanum, eoque absente, vel etiam præsente, & Ordinationem non tenente, ad quemcumque; dummodo ab eo Episcopo, qui Ordines contulerit, examinentur quoad doctrinam.*

Tum etiam lotica a Clemente VIII.

Demum a sanctæ memoriæ Prædecessore quoque Nostro Clemente Papa VIII., ad hujusmodi controversias perpetuo extinguendas, sequens Decretum editum fuit: *De mandato Sanctissimi Domini Nostri Clementis Divina Providentia Papæ VIII. tenore præsentium mandatur omnibus & singulis quorumcumque Regularium Superioribus, ut de cætero observent, & observari faciant ea, quæ in Decreto Sacræ Congregationis Concilii Tridentini continentur, cujus tenor est talis: Congregatio Concilii censuit, Superiores Regulares posse suo subdito itidem Regulari qui præditus qualitatibus requisitis Ordines suscipere voluerit, Literas dimissorias concedere, ad Episcopum tamen Diœcesanum, nempe illius Monasterii, in cujus familia ab iis, ad quos pertinet, Regularis positus*

ANNO 1747.

situs fuerit, & , si Diœcesanus absuerit, vel non esset habiturus Ordinationes, ad quemcumque alium Episcopum; dum tamen ab eo Episcopo, qui Ordines contulerit, examinetur quoad doctrinam, & dum ipsi Regulares non distulerint de industria concessionem dimissoriarum in id tempus, quo Episcopus Diœcesanus vel absuturus, vel nullas esset habiturus Ordinationes. Verum, cum a Superioribus Regularibus, Episcopo Diœcesano absente, vel Ordinationes non habente, Literæ Dimissoriæ dabuntur, in eis utique hujusmodi causam absentiæ Diœcesani Episcopi, vel Ordinationum ab eo non habendarum, exprimendam esse. Quod qui non fecerint, officii, & dignitatis, seu administrationis, ac vocis activæ, & passivæ privationis, ac alias arbitrio ejusdem Sanctissimi Domini Nostri Papæ reservatas pœnas incurrant. In quorum fidem &c. Datum Romæ die 15. mensis Martii 1596.

Controversiæ ortæ, quæ renovantur.

Hoc emanato Pontificin Decreto, eoque tam claris verbis concepto, jure sperandum videbatur hujus generis lites non amplius auditum iri; sed contra accidit, dum ex una parte nonnulli Episcopi ultra montes constituti contendere cœperunt, necessarias esse Regularibus Dimissorias etiam Ordinariorum eorum Originis, quo possent ab Episcopis aliorum Locorum ad Sacros Ordines promoveri; ex altera vero Regulares, obrendentes, in præfato Clementis VIII. Decreto derogatum non fuisse Apostolicis Privilegiis, quæ eorum Ordinibus, sive directe, sive per communicationem indulta fuerant, ut scilicet a quocumque Catholico Antistite ordinari possent, hujusmodi Decreti vim & observantiam declinare se posse putarunt.

Dimissoriæ Ordinariorum Originis a Regularibus non requirendæ.

Verum, quod attinet ad Episcopos, ipsa Congregatio Concilii die 28. Februarii anni MDCLIV., ut notatum reperitur *Libro XIX.* ipsius Decretorum *pag. 316.* ita rescripsit: *Regulares volentes se promovere ad Ordines, non teneri ostendere Dimissorias Ordinariorum propriæ Originis, sed sufficere ut observent formam præscriptam in Decreto san. mem. Clementi VIII.* Quod etiam amplissime confirmatum fuit in alio Decreto edito die 17. Martii anni MDCLXXIV., Decretorum *Libro XXVIII. pag. 261., & sequentibus.*

De Privilegiis Regularium judicium habitum sub Innocentio XIII.

Quod vero spectat ad Regulares; quum eorum præsumptum jus, una cum rationibus ab ipsis plenissime deductis, in quadam Congregatione particulari nonnullorum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium a felicis recordationis Prædecessore Nostro Innocentio Papa XIII. deputata, cui Nos in minoribus tunc existentes nostram qualemcumque operam, pro demandato Nobis Secretarii munere, contulimus, diligenter expensum, & examinatum fuisset; cumque ad hujusmodi quæstionem definiendam, id potissimum visum esset in jure

Quæstionis nodus.

statuendum, an ad effectum eximendi Regulares a præfati Decreti Clementini observantia, sufficeret, quod Privilegia suscipiendi Ordines a quocumque, ipsis concessa fuissent post Concilium Tridentinum, a quo hujusmodi antiqua Privilegia abrogata fuisse satis constat; an vero oporteret eadem concessa fuisse post ipsum Clementis Prædecessoris Decretum: Ac præterea an hujusmodi Privilegia æque suffragarentur iis, ad quos per viam communicationis extensa dicerentur; ac iis, quibus directe & expresse indulta fuerint; Idem Innocentius Prædecessor, audito præfatæ Congregationis particularis consilio, decrevit, satis esse, ad supradictum effectum, quod hujusmodi Privilegia post Concilium Tridentinum concessa fuerint, quamvis præfato Clementino Decreto posteriora non sint; dummodo tamen directe concessa fuisse constet, non vero in communicationem Privilegiorum de uno in alium Ordinem derivata asserantur; quemadmodum ipse Innocentius in suis Apostolicis Literis, incipientibus *Apostolici ministerii*, die 30. Maji anni MDCCXXIII. datis, ac deinde confirmatis a Sanctæ memoriæ Prædecessore pariter Nostro Benedicto Papa XIII. per alias similes Literas datas die 23. Septembris anni MDCCXXIV., quarum initium est *In supremo*, aperte declaravit, his verbis: *Quoties ergo Regulares ad Ordines erunt promovendi, servetur omnino Decretum Congregationis Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum a piæ memoriæ Clemente VIII. Prædecessore etiam nostro confirmatum die 15. Martii 1596., quo sancitur, ad Episcopum Diœcesanum Literas Dimissorias pro eorundem Ordinum susceptione a suis Superioribus esse dirigendas, præterquam in casu, quo Diœcesanus a Diœcesi abesset, vel Ordinationes non esset habiturus, quo etiam casu in Literis Dimissoriis ad alium Episcopum dirigendis expressa fieri debeat mentio, vel de prædicta Episcopi Diœcesani absentia, vel de illa alia causa, videlicet quod Ordinationes non sit habiturus: exceptis tamen, quoad prædicta, Regularibus illis, quibus per speciale Privilegium a Sede Apostolica post Concilium Tridentinum fuerit concessum, ut a quolibet Catholico Antistite Ordines suscipere possint, super quo indulto nihil per præsentes innovare intendimus.*

PONT. A. VII.

An eadem Innocentio solvitur.

Particula ipsius Literarum.

Transgressiones ex Legum ignorantia, & prava interpretatione.

Porro si aliqui vigilias laboresque suos, non tam in extricandis inutilibus quæstionibus, vel forte in rebus profanis, & ab Ecclesiastica professione alienis addiscendis consumerent, quam in studio sacrarum Legum, quibus Ecclesiastica disciplina continetur, utiliter collocarent; ne nisi aliquibus arbitrium pro lege, præjudicata opinio pro ratione, atque, in Legum etiam clarissimarum interpretatione, suus cuique sensus pro auctoritate esset; nec olim Nobis in nostro Bononiensi Archiepiscopatu residentibus contigisset, ut Regularis quidam ex ea Urbe repente digressus, suique Superioris Dimissorias ad Episcopum finitimum deferens, tametsi nullo pacto docere posset, Nos Clericorum Ordinationem non habituros, Sacrum Presbyteratus Ordinem susciperet, nullaque interjecta mora Bononiam ad primum Sacrificium non sine pompa offerendum reverteretur: Quam tamen intolerandam audaciam Nos ad Canonicarum sanctionum rigorem exigere, atque etiam, servata Pastorali mansuetudine, vindicare non prætermisimus, ut videre est in Monito Pastorali a Nobis tunc edito, *inter impress. Monit. 3. Lib 11.* Neque rursus, ex quo ad universalis Ecclesiæ regimen, Deo sic disponente, assumpti fuimus, plurium Episcoporum Fratrum Nostrorum querelæ ad Apostolatum Nostrum delatæ fuissent; qui nimirum, non sine magno animi nostri dolore, apud Nos expostulare non desinunt, a pluribus sæpe Regularibus in eorum Diœcesibus respective commorantibus

simi-

similia perpetrari, in spretum Ecclesiasticarum Legum, atque pænalium sanctionum, quibus ipso facto adstringuntur, (siquidem in authographo supra relati Clementini Decreti distincta legitur *incurrant*; non autem, quod falso nonnemo asseruit, *incurrent*), dum scilicet, Superiores Regulares, qui Subditis suis non ad præscriptum ejusdem Decreti Dimissorias Literas concedunt, suorum Officiorum, ac Dignitatum, & vocis activæ, atque passivæ amissione mulctantur, Ordinati vero, suspensionis pœnam, atque etiam, si in suscepto Ordine ministraverint, Irregularitatem incurrunt; ac denique Antistites, qui ipsis manus imponunt, non facile effugiunt Canonicas pœnas adversus eos propositas, qui alienos Subditos absque sufficientibus Dimissoriis ordinare præsumunt. Qui etiam plerumque culpa non vacant in eo, quod, quum ex usu rerum intelligere possint, complures Regulares non alia de causa, proprio domicilio relicto, iter arripere, quam ut se subducant examini Episcopi Diœcesani, cujus hac in re jurisdictionem, aut nimium rigorem perhorrescunt, aliumque inveniant, qui vel nullo, vel admodum levi præmisso examine, Ordines ipsis impertiatur; quoties hujusmodi facilitate erga illos utuntur, toties adversus consultissima Tridentinæ Synodi Decreta delinquunt: Ea siquidem *sess.* 23. *cap.* 12. *de Reformatione*, sic statuit: *Regulares quoque, nec in minori ætate, nec sine diligenti Episcopi examine ordinentur, privilegiis quibuscumque quoad hoc penitus exclusis*,

Pœnæ, quas inobedientes incurrunt.

Nos autem consueta Sedis Apostolicæ clementia uti volentes, libenter abstinemus a designandis aut nominandis hoc loco Regularibus, de quorum excessibus in hoc rerum genere graves Episcoporum querimoniæ ad Nos delatæ fuerunt. Quæcumque etiam hac in re inordinate ad hunc diem admissa sunt, a districtioris judicii inquisitione liberamus; Quin immo omnes & singulos in hoc delinquentes, sive Superiores Regulares, sive Regulares ad Ordines promotos, sive Antistites, qui eos ordinaverint, a quibuscumque sententiis, censuris, & pœnis Ecclesiasticis, quas hac de causa respective antehac incurrerint, quibusque innodati forsan existant, auctoritatis Nostræ plenitudine, ac de Apostolica benignitate, tenore præsentium absolvimus, & absolutos esse censeri decernimus, & cum iisdem super quacumque irregularitate per eos forsan, causa & occasione præmissis, quomodolibet contracta, ad omnes etiam sacros & Presbyteratus Ordines, eorumque exercitium, atque ad omnia & singula eorum respective Religionum munera, pari auctoritatis plenitudine dispensamus. De cætero tamen infrascriptas Leges in posterum omnino observandas, Motu proprio, & ex certa scientia Nostra, ac matura deliberatione præmissa, edicimus atque statuimus.

Pontifex absolvit transgressores quoad præteritum.

Quæcumque nimirum hac in re a præfatis Prædecessoribus Nostris Gregorio XIII., Sixto V., Clemente VIII., & Innocentio XIII., in supra citatis ipsorum Literis seu Decretis, statuta, mandata, definita, atque sancita fuerunt, ea omnia & singula, motu, scientia, & potestatis plenitudine præfatis, earundem præsentium serie, confirmamus, roboramus, & innovamus; atque ab omnibus, ad quos spectat, seu quandocumque in futurum spectabit, inviolabiliter observari præcipimus & jubemus; Transgressores quoque omnibus pœnis in præmissis contentis, aliisque per Apostolicas Constitutionas, & per sacros Canones latis atque statutis, cum effectu subjacere, easque ipso facto & absque aliqua declaratione incurrere decernimus; Superiores nimirum Regulares eas omnes, quas, ut præfertur, supradictus Clemens VIII. Prædecessor constituit & sanxit; Regulares autem, qui contra illius Decreti præscriptum promoti fuerint, & Antistites eos promoventes, Canonicas pœnas atque censuras, quæ adversus sacram Ordinationem suscipientes ab Episcopo, qui proprius ad hunc effectum dici & haberi nequit, nec non adversus Episcopos, alienos Subditos indebite ordinantes, in jure Canonico, & in Constitutionibus Apostolicis statutæ habentur.

Confirmat relatas sanctiones, sub pœnis ibidem, & in jure statutis.

Præterea volumus atque decernimus, ut Superiorum Regularium Dimissoriæ, quæ ideo ad alium Antistitem directæ fuerint, propterea quod Episcopus Diœcesanus extra Diœcesim commoretur, vel Ordinationem non sit habiturus, nullius sint roboris & momenti, nisi illis juncta fuerit authentica attestatio Vicarii Generalis, vel Cancellarii, aut Secretarii ejusdem Episcopi Diœcesani, ex qua constet, vel ipsum a Diœcesi abesse, vel Clericorum Ordinationem habiturum non esse proximo legitimo tempore per Ecclesiasticas Leges ad hunc effectum statuto: Hoc enim expresse declarari opus est, ad excludendam nonnullorum arrogantiam, qui quum Privilegio gaudeant suscipiendi Ordines extra tempora, existimarunt Episcopos ipsorum voluntati adeo addictos esse debere, ut si, quandocumque ipsis placuisset ad Ordines promoveri, non statim, ipsoque die ab ipsis designato, voti compotes fierent, jam dici posset, Ordinationem ab Episcopo non haberi, proindeque alius Episcopus pro suscipiendis Ordinibus adeundus esset. Quod si aliquis Antistes Regularem virum, in sua Diœcesi proprium domicilium non habentem, solis ipsius Superioris dimissorialibus Literis contentus, sine adjuncta præfata attestatione in forma probanti, ad Ordines promovere præsumpserit; decernimus & declaramus hunc ipso facto incurrere in pœnas Canonicas adversus eos constitutas, qui alienum Subditum legitimis Dimissoriis destitutum ordinaverint.

Mandat in posterum exhiberi documenta super requisitis in Decreto Clementis VIII.

Episcopi non arctentur Privilegiis Regularium de Ordinibus suscipiendis extra tempora.

Quemadmodum vero eorum Ordinum Regularium Privilegia firma & rata esse volumus, quibus ab Apostolica Sede reperitur indultum, ut eorum Alumni a quolibet Catholico Antistite ipsius Sedis gratiam & communionem habente ordinari valeant; dummodo hujusmodi Privilegia post Tridentinum Concilium, & ipsis Ordinibus nominatim atque directe, non autem per communicationem concessa fuerint; Ita porro omnia similia Privilegia, quæ aliis Ordinibus ante præfatum Concilium Tridentinum, ab ipsa etiam Apostolica Sede, & sub quibuscumque tenoribus & formis, indulta sint, vel etiam post ipsum Concilium non ipsis directe concessa, sed per communicationem ad eos extensa esse dicantur, iisdem auctoritate, & tenore, nulla & irrita, omnique vigore ac robore, ad effectum, de quo agitur, penitus destituta & vacua esse volumus & statuimus: Decernentes hujusmodi Privilegia nequaquam post Concilium

Privilegia suscipiendi Ordines a quocumque, an, & quibus suffragentur.

cilium Tridentinum indulta censeri, nisi, vel post ipsius Concilii confirmationem reipsa fuerint concessa, vel, quatenus antea concessa, & posterius confirmata esse asserantur, hujusmodi confirmationes *in forma specifica* cum literali veteris Indulti insertione, ejusque expressa innovatione, factæ dignoscantur; ac declarantes, alterius generis confirmationes, quæ *in forma communi* nuncupantur, nemini ad præmissum effectum ullo pacto suffragari.

Quid observandum in eorum usu.

Quod vero spectat ad eorundem Privilegiorum usum & exercitium, monendi sunt ii, quibus eadem, juxta præmissa, pleno jure competere dignoscuntur, ut non sine justa causa, nec extra debitas circumstantias, pro libito ipsis utantur, minime vero ad ostentandam dumtaxat ipsorum Privilegiorum singularitatem; quemadmodum aliquibus in more positum esse novimus, qui pridie illius diei, quo ab Episcopo Diœcesano Clericorum Ordinationes publice habendæ sunt, ad alterius Episcopi Diœcesim consulto migrant, moxque suscepto ibidem Ordinationis munere, ad pristinum domicilium redeunt; idque se facere ajunt, ut jurium suorum indemnitati consulant; quasi vero Apostolica Privilegia, nonnisi cum aperto Episcopi Diœcesani contemptu, suam vim & robur habitura forent.

Adhortatio Pontificia ad sinceram animorum conjunctionem.

Denique tam Venerabiles Fratres Patriarchas, Archiepiscopos, & Episcopos, quam Dilectos Filios omnium Regularium Ordinum Professores, quam maximo possumus Apostolicæ voluntatis studio, per misericordiam Dei Nostri, & per charitatem Sancti Spiritus, hortamur in Domino & obtestamur, ut tam in hoc negotio, quam in cæteris omnibus, soliciti sint unitatem spiritus, & sinceræ dilectionis concordiam servare. Meminerint Regulares, quo loco Spiritus Sanctus posuerit Episcopos regere Ecclesiam Dei; quod ipsis in Sacrosancta Œcumenica Lateranensi Synodo sub Leone X. habita, inculcatum fuit, per hæc verba: *Eosdem insuper Fratres in virtute sanctæ obedientiæ, ut eosdem Episcopos loco Sanctorum Apostolorum subrogatos, pro debita & Nostra ac Apostolicæ Sedis reverentia, congrua honore, & congruenti observantia venerentur*. Neque obliviscantur Episcopi, Regulares viros ipsis datos esse adjutores in Dominicæ vineæ cultura; subdit enim eadem sancta Synodus: *Ipsos quoque Episcopos hortamur, ac per viscera misericordiæ Dei nostri requirimus, ut Fratres ipsos affectu benevolo prosequentes charitative tractent, ac benigne foveant &c., & tamquam in agro Dominico cooperatores, eorumque laborum participes, prompta benignitate recipiant.* Demum & Episcopi & Regulares simul animum advertant ad id, quod ibidem subjicitur: *Una est Regularium & Sæcularium, Prælatorum & Subditorum, exemptorum & non exemptorum universalis Ecclesia, extra quam nullus omnino salvatur, eorumque omnium unus Dominus, una Fides, & propterea decet eos, qui ejusdem sunt corporis, unius etiam esse voluntatis.*

Ex mutuam deferentiam.

Hæc profecto Christianæ veritatis, & charitatis documenta quum utrimque servata fuerint, omnibus in rebus, adeoque in hac etiam Ordinationum materia, importunæ partium querelæ penitus conticescent. Neque enim Regulares conqueri poterunt, quod, recusantibus Episcopis sacram Ordinationem administrare, præterquam in Temporibus ab Ecclesia statutis, eorum Privilegia de Ordinibus extra Tempora suscipiendis effectu vacua remaneant; Episcopi enim alios etiam opportunos dies ordinandis Regularibus facile invenient. Episcoporum autem cessabunt querelæ, quod Superiores Regulares, ad eludendam Decreti Clementini observantiam, advenientibus Ordinationum temporibus, subditos suos domicilio moveant, eosdemque statim post susceptos Ordines, falsis de causis ad pristinum Monasterium reverti jubeant; siquidem Regulares hujusmodi agendi rationem (quam & alias in foro externo graviter vindicatam fuisse, & in posterum districte coercendam fore noverint), tum a probi viri honestate & fide alienam, tum etiam debitæ erga sacros Ecclesiarum Antistites observantiæ contrariam esse, ipsi per se facile cognoscent.

Clausula præservativa.

Præsentes vero Nostras Literas, & in eis statuta quæcumque, etiam ex eo, quod quilibet in præmissis, seu eorum aliquo, jus, vel interesse habentes, seu habere quomodolibet prætendentes, cujusvis status, gradus, ordinis, præeminentiæ, vel dignitatis existant, sive alias specifica, & individua mentione, & expressione digni, illis non consenserint, nec ad ea vocati, & auditi, neque causæ, propter quas eædem præsentes emanaverint, adductæ, verificatæ, vel sufficienter, aut ullo modo justificatæ fuerint, aut ex alia qualibet, etiam quantumvis juridica, & privilegiata causa, colore, prætextu, & capite, etiam in corpore juris clauso, nullo unquam tempore de subreptionis, vel obreptionis, aut nullitatis vitio, seu intentionis Nostræ, aut interesse habentium consensus, aliove quolibet, etiam quantumvis magno, ac formali, & substantiali defectu notari, impugnari, infringi, retractari, in controversiam vocari, aut ad terminos juris reduci, seu adversus illas aperitionis oris, restitutionis in integrum, aliudve quodcumque juris, facti, vel gratiæ remedium intentari, vel impetrari, aut etiam Motu pari, & de Apostolicæ potestatis plenitudine sibi concesso vel emanato quempiam in judicio, vel extra illud uti, seu se juvare ullo modo posse; sed ipsas præsentes semper firmas, validas, & efficaces existere & fore, suosque plenarios & integros effectus sortiri & obtinere, ac ab illis, ad quos spectat, & pro tempore quandocumque spectabit inviolabiliter, & inconcusse observari.

Aliter judicari prohibetur.

Sicque & non aliter in præmissis censeri, atque ita per quoscumque Judices Ordinarios & Delegatos, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, ac S. R. E. Cardinales, etiam de Latere Legatos, & Apostolicæ Sedis prædictæ Nuntios, aliosve quoslibet quacumque præeminentia, ac potestate fungentes, & functuros, sublata eis, & eorum cuilibet aliter judicandi, & interpretandi facultate, judicari, & definiri debere, ac irritum & inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

Contrariis plenissime derogatur.

Non obstantibus, quatenus opus sit, Nostra, & Cancellariæ Apostolicæ Regula, de jure quæsito non tollendo, aliisque Apostolicis, ac in Universalibus, Provincialibus, & Synodalibus Conciliis editis generalibus, vel specialibus Constitutionibus, & Ordinationibus,

nec

nec non quibusvis, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus etiam immemorabilibus, privilegiis quoque, exemptionibus, & indultis, etiam in corpore juris clausis, aut Literis Apostolicis quibusvis Personis, Collegiis, locis, Ordinibus etiam Militantibus, Congregationibus, Societatibus, & Institutis, aliisve quibuslibet specifica & individua mentione dignis, etiam sub quibuscumque verborum tenoribus, & formis, & cum quibusvis etiam clausulis & decretis, etiam derogatoriarum derogatoriis, & irritantibus, in genere, vel in specia, etiam Motu simili, & de Apostolicæ potestatis plenitudine, seu consistorialiter, ac alias quomodolibet in contrarium præmissorum concessis, ac pluries confirmatis, approbatis, & innovatis, Quibus omnibus & singulis, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione de illis eorumque tenoribus specialis, specifica, & individua mentio, seu quævis alia expressio ad id servanda foret, illorum tenores, formas, causas, & occasiones præsentibus pro plene & sufficienter expressis, & exactissime servatis, & specificatis respective habentes, illis aliis in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat, ad præmissorum effectum, plenissime & amplissime, Motu pari derogamus, & derogatum esse volumus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Publicationi præsentis Constitutionis in Urbe, tribuitur vis personalis intimationis omnibus facta.

Volumus insuper, & eadem auctoritate prædicta mandamus, ut eædem præsentes, & in eis contenta quæcumque ad omnium notitiam facilius deducantur, nec quisquam de eis ignorantiam prætendere valeat; ipsas præsentes, seu earum transumpta, ad valvas Ecclesiæ Sancti Joannis in Laterano, & Basilicæ Principis Apostolorum de Urbe, nec non Cancellariæ Apostolicæ, Curiæque Generalis Innocentianæ in Monte Citatorio, & in Acie Campi Floræ, per aliquem ex Cursoribus Nostris, ut moris est, publicari, & affigi, sicque publicatas & affixas, omnes & singulos, ad quos spectat, seu spectabit in futurum, perinde afficere & arctare, ac si unicuique illorum personaliter intimatæ, & notificatæ fuissent.

Transumptis fides præstari sancitur.

Utque earundem præsentium transumptis seu exemplis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, ac sigillo Personæ in Ecclesiastica Dignitate constitutæ munitis, eadem prorsus fides, tam in Judicio, quam extra illud ubique locorum habeatur, quæ ipsis præsentibus haberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ.

Sanctio pœnalis.

Nulli ergo omnino hominum liceat paginam hanc Nostrarum Confirmationis, Approbationis, Innovationis, Voluntatis, Mandati, Statuti, Decreti, & Declarationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Dat. Pontif. anno VII. die 27 Feb. 1747.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ MDCCXLVI. III. Kalen. Martii Pontificatus Nostri Anno VII.

D. Card. Passionei.
J. Datarius.
VISA DE CURIA.
I. C. Boschi.
J. B. Eugenius.
Loco ✠ Plumbi.

Registrata in Secretaria Brevium.

Publicat. die 4. Martii 1747.

XXVIII.

DE BAPTISMO JUDÆORUM,

Sive Infantium, sive Adultorum.

Venerabili Fratri Archiepiscopo Tarsen. Vicesgerenti.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabilis Frater, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Casus trium infantium Judæorum nuper Romæ, invitis Parentibus baptizatorum refertur.

POSTREMO mense superioris anni cum de more ad Nos accessisses, retulissesque Antonium quemdam Vivianum in Hebræorum vico demum Perlæ Misani Hebreæ ingressum esse, ibique cum tres ejus Filias, quibuscum puer dumtaxat aderat, earum frater, annos natus duodecim, invenisset, eam, quæ nonum annum agebat, baptismate abluisse, Sacramenti verbis rite eodem tempore pronunciatis, quo caput aqua lustravit, idemque deinceps cum reliquis duabus sororibus primæ adhuc ætatulæ peregisse, marem autem non baptizasse, quod aquam sibi deesse viderit. Tunc Nobis quoque significavisti, quid ad mulctandam Viviani audaciam statueras, quidque de puellis Sacro Baptismate initiatis statuere in animo habebas: id porro a Nobis omnino probatum fuit.

XXVIII.

SOPRA IL BATTESIMO

Degli Ebrei o infanti, o adulti.

Venerabili Fratri Archiepiscopo Tarsen. Vicesgerenti.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabilis Frater, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Caso accaduto in Roma del Battesimo di tre Infanti Ebrei senza scienza de Genitori.

NELL' UDIENZA, che le demmo secondo il solito nell'ultimo mese dell'anno scorso, ella ci riferì, che un certo Antonio Viviani portatosi al Ghetto entrò nella casa di Perla Misani Ebrea, ed avendo ivi ritrovate le tre di lei figliuole colla sola compagnia d'un loro fratello di circa anni dodeci, approssimossi a quella, ch' era d'anni nove, la battezzò, proferendo le parole della forma del Battesimo nel tempo stesso, in cui aspergeva la testa d'essa coll' acqua, che poscia lo stesso fece colle altre due figlie e sorelle respettivamente, costituite in tenera età, non avendo poi battezzato il maschio, essendogli mancata l'acqua. Nella stessa udienza altresì ella ci raccontò quanto aveva fatto per castigare l'attentato del Viviani, e quanto intendeva di fare rispetto alle ragazze battezzate: ed il tutto fu da Noi approvato.

ANNO 1747.

Casus hujusmodi quum accidunt, statim novi sermones, & opiniones excitantur.

2. Sed quoniam facta hujusmodi frequenter Romæ, & alibi, audiuntur; quotiescumque vero id accidit, multæ hinc statim opiniones, maximeque diversæ, perinde quasi tunc id primo evenerit, excitantur, quod sane inde oritur, quia bene multi temere obloquuntur, cum hac de re scriptos neque expenderint libros, neque noverint; alii vero, qui Scriptores legerunt, cum eosdem non semel videant sibi invicem adversantes, non satis ingenii, & facultatis habent ad judicandum quis eorum prudenter senserit, quis vero secus; alii demum aut nunquam Tribunalium judicata cognoverunt, aut eorum certe non reminiscuntur; Ideo operæ pretium existimavimus epistolam hanc scribere, eamdemque typis impressam in lucem edere, quæ si tibi usui non erit, quia probe jam nosti omnia, quæ hic continentur, non parum opinor iis fortasse proderit, qui in eodem Vicesgerentis munere tibi succedent, vel aliis extra Romam degentibus, ad quos pertinet, quemadmodum ad Vicesgerentem Romæ spectat, hujusmodi casibus providere, aut non omnino diversis, aut huic plane similibus, qui novissime in Urbe accidit, quique, ut vulgo dicitur, *dat causam Edicto*.

Ideo Pontifex certam super hoc instructionem, & methodum edere statuit.

Divisio materiæ in duas partes. Prima Hebræorum Infantium. II. Hebræorum adultorum. Subdivisio primæ.

3. Atque ut omnis, quoad fieri potest, confusio evitetur, materiam duximus in duas partes distribuendam. In prima enim de Hebræorum infantium: In secunda de Adultorum baptismate differemus. Prima autem pars multifariam dividitur. Primo enim expendetur, utrum invitis parentibus, ac reluctantibus, Hebræi infantes baptizari licite possint: Secundo, si hoc nefas esse dixerimus, an casus unquam contingat aliquis, in quo id fieri non modo possit, sed etiam liceat, planeque deceat: Tertio, baptismum Hebræis infantibus tunc impertitum, cum fas non sit, ratumne, an vero irritum haberi debeat: Quarto, quid sit faciendum, quum Infantes Hebræi afferuntur, ut baptizentur, aut compertum sit eos jam fuisse Sacro Baptismate initiatos; demum quomodo probari possit, eosdem aquis salutaribus jam lustratos fuisse.

I. Punctum. An dissentientibus Parentibus, possint infantes baptizari.

4. De primo primæ partis capite si sermo sit, utrum nempe dissentientibus Parentibus Hebræi infantes Baptizari possint, aperte asserimus, hoc jam a Sancto Thoma tribus in locis definitum fuisse, nempe in *quolibet.* 2. *art.* 7. *in* 2. 2. *quæst.* 10. *art.* 12., ubi ad examen revocans quæstionem in quodlibetis propositam: *Utrum pueri Judæorum, & aliorum Infidelium sint invitis Parentibus baptizandi*, ita respondet: *Respondeo dicendum, quod maximam habet auctoritatem Ecclesiæ consuetudo, quæ semper est in omnibus æmulanda &c. Hoc autem Ecclesiæ usus nunquam habuit, quod Judæorum Filii invitis Parentibus baptizarentur, quamvis fuerint retroactis temporibus multi Catholici Principes potentissimi, ut Constantinus, Theodosius, quibus familiares fuerunt Sanctissimi Episcopi, ut Sylvester Constantino, & Ambrosius Theodosio, qui nullo modo prætermisissent ab eis impetrare, si hoc esset consonum rationi: & ideo periculosum videtur hanc assertionem de novo inducere, ut, præter consuetudinem hactenus in Ecclesia observatam, Judæorum filii, invitis Parentibus baptizarentur*. Transitum deinde facit Doctor Angelicus ad exponendas rationes, atque ita ait in 3. *par. quæst.* 68. *art.* 10.

Respon-

PONT. A. VII.

Tali casi allorchè accadono, subito ne nascono varj discorsi, ed opinioni.

2. Ma perchè somiglianti casi ed in Roma, e fuori di Roma vanno pur troppo succedendo, ed ogni volta che il caso succede, se ne discorre come se fosse il primo, che succedesse, e chi la discorre in un modo, e chi nell' altro; il che deriva, perchè alcuni discorrono a capriccio, senz'aver veduta ed esaminata la materia su i libri; ed altri, vedendo gli Autori, e riconoscendoli contrarj fra di loro, non hanno il capitale necessario per discernere chi de' predetti dice bene, o dice male; ed altri finalmente o non hanno mai avuta notizia de' giudicati de' Tribunali, o se l' hanno avuta, se ne sono scordati; quindi è, che abbiamo creduto, esser cosa ben fatta lo scrivere e pubblicare questa lettera, che se non servirà d' istruzione a lei, a cui forse non giongerà nuovo quanto in essa si contiene, potrà darsi il caso, che serva d'instruzione a qualche suo successore nella carica di Vicegerente di Roma, o ad altri anche fuori di Roma, a' quali appartiene, come appartiene al Vicegerente di Roma, il prender provedimento sopra i casi, che accadono consimili, o poco dissimili da quello, che ultimamente è accaduto in Roma, e che *dat*, come suol dirsi, *causam Edicto*.

Perciò il Pontefice vuol publicare sopra tale materia un' istruzione, e metodo.

Divisione della materia in due parti. Prima degli Ebrei Infanti. II. Degli Ebrei Adulti. Subdivisione della prima.

3. E per isfuggire, quanto è possibile la confusione, divideremo la materia in due parti. Nella prima tratteremo del Battesimo degl' infanti Ebrei; e nella seconda del Battesimo degli Ebrei adulti. E la prima parte sarà ristretta a' seguenti punti. Primo, se senza il consenso de' loro genitori possano gl' infanti Ebrei esser battezzati: Secondo, se supposto, che regolarmente ciò non possa farsi, vi siano però alcuni casi, ne' quali ciò possa esser lecito e doveroso: Terzo, se il Battesimo, quando fosse dato agl' infanti Ebrei, anche in quei casi, ne' quali non è lecito il darlo, ciò non ostante, sia valido: Quarto, che debba farsi, quando gl' infanti Ebrei si portano per essere battezzati, o si ha notizia d' essere già stati battezzati: Ultimo, in qual modo si provi, che il Battesimo sia stato conferito.

I. Punto, se col dissenso dei Genitori possino gl' Infanti esser battezzati.

4. Discorrendosi del primo punto della prima parte, cioè se senza il consenso de' genitori possano gl' infanti Ebrei essere battezzati, diremo, che il punto è stato risoluto da San Tommaso in tre luoghi: *nel quodlibet.* 2. *art.* 7. *nella* 2. 2. *quest.* 10. *art.* 12. ove riproponendo all' esame il quesito già proposto nel quodlibeti, *Utrum pueri Judæorum, & aliorum Infidelium, sint invitis parentibus baptizandi*, così risponde: *Respondeo dicendum, quod maximam habet auctoritatem Ecclesiæ consuetudo, quæ semper est in omnibus æmulanda &c. Hoc autem Ecclesiæ usus nunquam habuit, quod Judæorum filii invitis parentibus baptizarentur, quamvis fuerint retroactis temporibus multi Catholici Principes potentissimi, ut Constantinus, Theodosius, quibus familiares fuerunt Sanctissimi Episcopi, ut Sylvester Constantino, & Ambrosius Theodosio, qui nullo modo prætermisissent ab eis impetrare, si hoc esset consonum rationi: & ideo periculosum videtur hanc assertionem de novo inducere, ut, præter consuetudinem in Ecclesia hactenus observatam, Judæorum filii, invitis parentibus baptizarentur*; e dopoi passa il Santo Dottore ad esporre le ragioni, e così soggiunge: *Contra justitiam naturalem*

esset,

PONT. A. VII. *Respondeo dicendum; quod pueri infidelium filii aut habent usum rationis, aut non habent &c. Si nondum habent usum liberi arbitrii, secundum jus naturale sunt sub cura parentum, quamdiu ipsi sibi providere non possunt: unde etiam & de pueris antiquorum dicitur, quod salvabantur in fide parentum; & ideo contra justitiam naturalem esset, si tales pueri invitis parentibus baptizarentur; sicut etiam si aliquis habens usum rationis baptizaretur invitus. Esset etiam periculosum taliter filios infidelium baptizare, quia de facili ad infidelitatem redirent, propter naturalem affectum ad Parentes; & ideo non habet hoc Ecclesiæ consuetudo, quod filii Infidelium invitis Parentibus baptizentur,*

5. Scotus *in quarto sententiarum distinct.* 4. *quæst.* 9. *num.* 2. & *in quæstionibus relatis ad quæst.* 2. censuit laudabiliter posse Principem imperare, ut, invitis etiam Parentibus, Hebræorum, atque infidelium infantuli baptizentur, dummodo id potissimum prudenter caveatur, ne iidem Infantes a Parentibus occidantur. Habet sectatores hæc sententia suos non solum in Scholis, verum etiam apud Auctores recentiores in sæcularibus negotiis apprime versatos, quos inter recensendus est *Loaysa in notis ad Concilium decimumseptimum Toletanum pag.* 761. *tom.* 2. *collect. Concil. Hispan. clar. mem. Cardinalis Aguirre*. Prævaluit tamen in Tribunalibus S. Thomæ sententia, ut testatur Cardinalis Albizi *de inconstantia in Fide cap.* 11. *n.* 32., atque inter Theologos, Canonumque peritos vulgatior est, quorum nomina recensentur a Cardinali Santorio in Rituali Sacramentorum, ut videre licet *pag.* 209. *& seqq.*, in quo Rituali complures viri doctrina illustres multum laboris, atque operæ insumpserunt, quos inter Cardinalis Bellarminus.

6. Ut colligi potest ex nuper allatis S. Thomæ verbis, sententiæ ipse suæ præcipuum statuit in Ecclesiæ consuetudine fundamentum; quod si, ad gravissimi hujus argumenti vim labefactandam, Matathiæ, aliorumque exemplum proponeretur, qui nimirum, ut legitur *in lib.* 1. *Machabæorum cap.* 2. *Circumciderunt pueros incircumcisos, quotquot invenerunt in finibus Israel*; quod quidem invitis eorum Parentibus evenit: Respondet Liranus, solos Hebræorum filios circumcisos fuisse, cujus sententiam sequutus est Verhost *de lib. Machabæorum pag.* 88. Concedit Sotus in Hebræorum filios hoc gestum esse, sed ulterius procedens addit, quod si hoc pariter in Ethnicorum liberos factum esset, Matathias erravisset: Scriptoris hæc sunt verba *in 4. sent. dist.* 5. *quæst. unic. art.* 10. §. *Quod si historiam: Respondetur, eos, qui Judæis Parentibus erant prognati, jure poterat vi circumcidere; si quos autem inter eos circumcidit Gentilium, fecit zelo fidei, sed tamen non secundum scientiam.* At enimvero cum in Divinis Literis nulla occurat distinctio inter Hebræorum, & Infidelium filios, illa sane responsio videtur certior, ac probabilior, Matathiam nempe, quotquot invenit pueros, circumcidisse; cumque idem vir esset virtute egregius, & sanctitate clarus, id jure gessisse optimo, cum

esset, si puer, antequam habeat usum rationis, a cura parentum subtrahatur, vel de ea aliquid ordinetur, invitis parentibus: e nella 3. *part. quæst.* 68. *art.* 10. ove sopra la stessa questione così scrive: *Respondeo dicendum, quod pueri Infidelium filii aut habent usum rationis, aut non habent &c. Si nondum habent usum liberi arbitrii, secundum jus naturale sunt sub cura parentum, quandiu ipsi sibi providere non possunt: unde etiam & de pueris antiquorum dicitur, quod salvabantur in fide parentum: & ideo contra justitiam naturalem esset, si tales pueri invitis parentibus baptizarentur; sicut etiam, si aliquis habens usum rationis baptizaretur invitus. Esset etiam periculosum taliter filios Infidelium baptizare, quia de facili ad infidelitatem redirent, propter naturalem affectum ad parentes; & ideo non habet hoc Ecclesia consuetudo, quod filii Infidelium invitis parentibus baptizentur.* ANNO 1747.

5. Scoto *nel* 4. *delle sentenze alla distint.* 4. *quæst* 9. *num.* 2., e *nelle questioni riportate alla quest.* 2. fu d'opinione, che il Principe poteva lodevolmente far battezzare gl'infanti degli Ebrei, e degl'Infedeli, senza il consenso de' loro genitori, purchè ciò facessa colla dovuta prudenza, per isfuggire il pericolo, che non fossero ammazzati dai loro stessi genitori. Ha questa opinione i suoi seguaci non solo nelle scuole, ma altresì negli Autori neoterici, e pratici degli affari del Mondo, fra quali deve annoverarsi in Loaysa *nelle Note al Concilio decimosettimo Toletano alla pag.* 761. *del tom.* 2. *della Collezione de' Concilii di Spagna* del fu Cardinale Aguirre. E' prevaluta però ne' Tribunali l'opinione di S. Tommaso, come attesta il Cardinal Albizi *de inconstantia in Fide al cap.* 11. *num.* 32., ed è anche più comune fra i Canonisti ed i Teologi, i nomi de' quali sono ampiamente riferiti dal Cardinale Santorio *nel suo Rituale de' Sagramenti*, come può vedersi *alla pag.* 209. *e seqq.* nel qual Rituale faticarono molti uomini illustri, fra' quali il Cardinal Bellarmino.

6. Come si può raccorre dai testi poc'anzi riferiti di S. Tommaso, il fondamento della sua tanto accreditata opinione consiste nella pratica della Chiesa: e quando, per levare la forza a questo grave argomento, si portasse da tal uno il fatto di Matatia, ed altri, che conforme si legge *nel lib.* 1. *de' Maccabei al cap.* 2. *Circumciderunt pueros incircumcisos, quotquot invenerunt in finibus Israel*, il che certamente accadde contro la volontà de' loro genitori; risponde il Lirano, che non furono circoncisi, che i figli degli Ebrei; e questo parere è seguitato dal Verhost *sopra i libri de' Maccabei alla pag.* 88. Ammette il Soto, che ciò fosse fatto sopra i figli degli Ebrei; ma passa più avanti, ed aggiunge, che quando l'avessero fatto anche sopra i figli de' Gentili, Matatia in ciò avrebbe errato: ed ecco le di lui parole *nel* 4. *delle sentenze alla dist.* 5. *quest. unic. art.* 10. §. *Quod si historiam: Respondetur, eos, qui Judæis parentibus erant prognati, jure poterat vi circumcidere: si quos autem inter eos circumcidit Gentilium, fecit zelo Fidei, sed tamen non secundum scientiam.* Ma più certa sembra la risposta, che, non facendosi nel testo Divino la distinzione fra i figli degli Ebrei, ed i figli de' Gentili, dee dirsi, che Matatia ne circoncise quanti ne trovò, e che essendo Matatia un uomo insigne e

Anno 1747.

illi infantes lege belli captivi essent sui, quos propterea merito quidem, vel invitis Parentibus circumcidi jussit, quemadmodum multa cum laude Christiani solent Turcarum filios in bello captos sacrosancto Baptismate initiare: Sapienter ita differit Suarez *in 3. parte S. Thomæ tom. 3. quæst. 68. art.* 10. *disput.* 25. *sess.* 4. §. *Secundo est certum*. Cornelius a Lapide *lib.* 1. *Macab. cap.* 2. *vers.* 46.

II. An aliquo casu id liceat.

7. Hoc igitur posito, quod nefas sit Hebræorum infantes, reluctante parentum arbitrio, baptizare, nunc juxta ordinem initio propositum descendere jam oportet ad alteram partem; an videlicet contingere unquam possit occasio aliqua, in qua id liceat & conveniat. Ex his quidem casibus unum modo exposuimus, cum Matathiæ exemplum consideravimus. Sed quum ejusmodi eventus nostris hisce temporibus contingere nusquam possint, cum neque Hebræorum quisquam contra Christianos stipendia mereatur, neque talis eorum conditio sit, ut bellum indicere Christianis valeant, rem fore opportuniorem ducimus, si sermo hic noster de frequentibus tantum casibus habeatur, in iisdemque si prudens, si certa methodus proponatur, cujus etiam hoc loco addatur non inutilis aliqua declaratio.

Casus practici, in quibus licet infantes baptizare.

8. Duo, ut plurimum casus evenire solent: cum Christianorum aliquis Hebræorum infantes inveoit in extremo mortis discrimine constitutos; alter autem, quum iidem infantuli crudeliter a parentibus projecti, destitutique inveniuntur. Cum id eveniat, ut ab aliquo Christiano Hebræorum puer morti proximus reperiatur, rem oppido laudabilem, Deoque gratam is certe efficiet, qui salutem puero aqua lustrali præbeat immortalem. Inter cætera Congregationis Sancti Officii decreta unum extat latum postridie Kalend. Novembris ann. 1678. cujus verba hæc sunt: *Cum filius Hebræorum consignatus fuisset Nutrici Christianæ in deficientia Nutricum Hebræarum, dum esset proximus morti, fuit baptizatus, & Sacra Congregatio declaravit, prædictum puerum fuisse licite baptizatum*. Cum quo convenit alterum emanatum die 18. Februarii an. 1705. quæstioni respondens fel. mem. Præsulis Caroli Maigrot; illud autem est hujusmodi: *An filii infantes Infidelium possint baptizari invitis parentibus: Eminentissimi, audito voto DD. Consultorum, dixerunt, non licere, nisi in articulo mortis*: Gobat *in Theologia experimentali tractatu* 2. *cas.* 11. *num.* 329. maxime commendat Virum Religiosum de Societate Jesu, qui cum vi quasi coactus Mahumetani domum ingressus esset, veluti Medicus, ejus puellam morti proximam visiturus, eam caute baptizavit, quin id pater cognoverit; quæ quidem puella post menses aliquot ex hac Vita emigrans ad Cœlum feliciter evolavit. Conveniunt quoque in eamdem sententiam Suarez *in tertiam partem S. Thomæ disp.* 78. *quæst.* 25. *art.* 3. §. *Ex his autem*. Becanus *de sacram. Baptismi cap.* 10. *quæst.* 7. *num.* 7. Hurtadus *de sacr. Bapt. disp.* 3. *diff.* 3. Azorius *part.* 1. *lib.* 8. *c.* 25. *q.* 10. Castrus Palaus *tract.* 19. *disp. unic. de Bapt. punct.* 9. *n.* 16. Paschal. *de viribus patriæ potestatis part.* 1. *n.* 11. Barbosa *in Canon. Judæorum* 28. *q.* 1. *n.* 3. Ad hanc rem præclare facit

Pont. A. VII.

fanto, fece quello, che fece, con tutta ragione; essendo quegl' infanti pel jus della guerra diventati suoi servi: per lo che li potè con tutta ragione far circoncidere contro la volontà de' lor genitori, come lodevolmente fanno i Cristiani, che danno il Battesimo a' figli de' Turchi, che hanno preso in guerra: e così ben la discorrono il Suarez *sopra la terza parte di S. Tommaso tom.* 3. *quest.* 68. *art.* 10. *disp.* 25. *sez.* 4. §. *Secundo est certum*, Cornelio a Lapide *nel lib.* 1. *de' Maccabei al cap.* 2. *vers.* 46.

II. Se in qualche caso ciò sia lecito.

7. Fissata la regola, che, generalmente parlando, non è lecito il battezzare gl'infanti degli Ebrei senza il consenso de' loro genitori; fa d'uopo, secondo il metodo prefisso, di trasportare il ragionamento al secondo punto, se vi sono alcuni casi, ne' quali ciò possa esser lecito e doveroso. Già poc' anzi ne abbiamo accennato uno, esamioando il fatto di Matatia: ma essendo questo un caso, che oggidì non può succedere, non militando gli Ebrei contra i Cristiani, nè essendo in grado di far loro guerra, crediamo più profittevole il discorrere de' casi pratici, esponendo le pratiche limitazioni della regola, ed alcune dichiarazioni della medesima.

Casi pratici, ne' quali è lecito battezzare i Bambini.

8. Due per lo più sono i casi, che succedono: l'uno degl' infanti degli Ebrei, che si ritrovano da qualche Cristiano in pericolo di morte; l'altro degl' infanti degli Ebrei, che si ritrovano esposti, e come abbandonati dai loro genitori. Succedendo, che da un Cristiano si ritrovi in pericolo di morte l'infante di qualche Ebreo, è senza dubbio cosa lodevole e meritoria, che gli dia il Battesimo. Fra le risoluzioni della Congregazione del Sant' Officio una se ne ritrova fatta *ai* 2. *di Novembre del* 1678. conceputa colle seguenti parole: *Cum filius Hebræorum consignatus fuisset nutrici Christianæ in deficientia nutricum Hebræarum, dum esset proximus morti, fuit baptizatus: & Sacra Congregatio declaravit, prædictum puerum fuisse licite baptizatum*: colla quale concorda un'altra risoluzione *dei* 18. *Febbrajo del* 1705. fatta in risposta ad un quesito della bona memoria di Monsignor Carlo Maigrot: le parole della quale sono le seguenti: *An filii infantes Infidelium possint baptizari invitis parentibus: Eminentissimi, audito voto DD. Consultorum, dixerunt, non licere, nisi in articulo mortis*. Il Gobat *nella Teologia Esperimentale tract.* 2. *cas.* 12. *sotto il num.* 329. loda il contegno d'un suo Padre Gesuita, che essendo stato quasi per forza indotto da un Maomettano ad entrare come Medico nella sua casa per visitare una sua bambina, che era in pericolo di morte, seppe battezzarla, senza ch'esso se ne avvedesse; e la battezzata dopo pochi mesi passò da questa vita al Cielo: E concordano nella massima poc' anzi stabilita il Suarez *sopra la* 3. *part. di S. Tommaso alla disput.* 78. *quest.* 25. *art.* 3 §. *Ex his autem*, il Becano *de sacramento Baptismi, al cap.* 10. *quest.* 7. *num.* 7. l'Hurtado *de Sacram. Bapt. alla disput.* 3. *differ.* 3. l'Azorio *alla part.* 1. *lib.* 8. *cap* 25. *quest.* 10. il Castro Palao *al tratt.* 19. *disput. unica de Baptismo punt* 8. *n.* 16. Pascal. *de viribus patriæ potestatis alla part.* 1. *c.* 7. *n.* 11. il

PONT. A. VII. facit epistola Sancti Francisci Xaverii *pag. 67.* Romæ typis edita, in qua confirmans Patrem Franciscum Henricum, quod quereretur paucos a se Infideles in Indiis ad veri Numinis cultum revocari, sic scribit. *Plus itaque proficis, quam tu putas, infantes diligentissime conquisitos per Baptismum Cælo parturiendo.* Nam certum est, Xaverium hic loqui de Indorum infantibus extremum vitæ agentibus, quos Pater Franciscus Henricus rite ac licite baptizabat. *At memento, te octo mensibus, quibus isthic versaris, plures animas conservasse moribundis infantibus baptizandis.*

De Infantibus expositis. 9. Si item eveniret, ut puer aliquis Hebræus projectus esset, atque a Parentibus derelictus, communis omnium sententia est, pluribus quoque confirmata judiciis, eum baptizari oportere, reclamantibus etiam, repetentibusque parentibus, ut recte docent Azorius *Inst. Moral. par.* 1. *lib.* 8. *cap.* 25. *quæst.* 5. Ricciul. *Lucubrat. lib.* 2. *cap.* 32. *n.* 30. Clericatus *de Jurisdictione, discord.* 17. *num.* 12. Sessa *de Judæis cap.* 51. *n.* 110. *& seqq.* At Hebræorum parentes Patriam se in filios habere potestatem contendunt, nec plane injuria. Compertum est patriam potestatem neque ad jus Divinum positivum, neque ad jus naturale, neque ad jus gentium pertinere, sed juris, ut ajunt, *umani Romani* esse; cum autem Civitate Romana Antoninus Imperator omnes Imperio Romano subjectos donaverit, juxta ea, quæ leguntur *in l. in Orbe Romano*, quæque in aliis exemplaribus incipiunt *in Urbe Roma ff. de statu hominum*, & Hebræi Imperio Romano tunc essent subditi, hoc ipsis argumentum suppeditat pro patria in filios potestate. Sic differit *Abbas in cap. sic. ex litteris n.* 3. *de convers. Infid. Judæus habet filium in potestate; & est ratio, quia Judæi contrahunt justas nuptias, sunt sub Romano Imperio, & sic gaudent legibus Imperialibus.* Sed tamen plane constat prædictam patriam potestatem tunc certe amitti, cum filius derelinquitur, projiciturque; juxta responsum Gregorii IX. *cap.* 1. *de Infantibus, & languidis expositis*, cujus hæc sunt verba: *Si a Patre, sive ab alio, sciente ipso, aut ratum habente (relegato pietatis officio,) infans expositus extitit, hoc ipso a potestate fuit patria liberatus.*

10. Animadvertendum tamen est, eum infantem non inter projectos, expositosque adnumerandum, quem sine Patre, sine Matre, nullo comite, aut per urbem, aut extra Hebræorum vicum temere vagantem inveneris; sed quem in loco publico solum, derelictum, abjectum, atque omni cura, & spe destitutum offenderis, is absque dubio projectus, is sane expositus censendus est.

11. Benigna hæc interpretatio nonnullis improbanda videtur; neque enim ignoramus, apud Auctores multas hac de re sententias valde huic nostræ dissimiles inveniri, quæ eo potissimum innituntur, quod Hebræi, quamvis non jure belli, Christianorum tamen mancipia sunt. Itaque cum servitutem serviant, tametsi sententia admittatur, eorum infantes sine parentum consensu baptizari non posse, non

il Barbosa *sopra il Can. Judæorum* 28. *q.* 1. *n.* 3. e fa molto a proposito una lettera di S. Francesco Saverio *alla pag.* 67. della stampa di Roma, in cui consolando il Padre Francesco Enrico, che lamentavasi di far pochi Cristiani nell' India, gli scrive, che a torto si lagna: *Plus itaque profitis, quam tu putas, infantes diligentissime conquisitos per Baptismum Cælo parturiendo:* essendo cosa certa, che ivi il Santo parla degl' infanti Indiani, che erano in pericolo di morte, ed ai quali il Padre Francesco Enrico dava il Battesimo: *At memento, te octo mensibus, quibus isthic versaris, plures animas conservasse moribundis infantibus baptizandis.* ANNO 1747.

9. Succedendo altresì il caso, che si ritrovi qualche infante Ebreo esposto, e così abbandonato da' genitori, comune è l'opinione, avvalorata ancora da varj giudicati, che si battezzi, ancorchè i genitori contraddicessero, e lo ridomandassero, e la Sinagoga strepitasse; come molto bene insegnano l'Azorio *Instit. Moral. alla part.* 1. *lib.* 8. *cap.* 25. *quest.* 5. il Ricciul. *Lucubrat. al lib.* 2. *c.* 32. *num.* 30. il Clericato *de Jurisdictione alla discordia* 17. *n.* 12. il Sessa *de Judæis al c.* 51. *n.* 110. *e segg.* Pretendono i padri Ebrei d'avere la patria potestà sopra i figli; e per vero dire, Noi non sapremmo loro negarla. Sappiamo, che la patria potestà non è di Jus Divino positivo, nè di Jus naturale, nè di Jus delle Genti, ma di Jus, come dicono, *umano Romano*, ed avendola Antonino Imperadore data a tutti i sudditi dell' Orbe Romano; come si vede *nella l. In Orbe Romano*, che in altri esemplari incomincia *In Urbe Roma, ff. de statu hominum*, fra i quali sudditi allora annoveravansi anche gli Ebrei, ciò somministra un argomento a pro della patria potestà de' padri Ebrei sopra i loro figli. Così discorre l'Abbate *nel cit. Cap. Ex litteris al n.* 3. *de Conversione Infidelium: Judæus habet filium in potestate; & est ratio, quia Judæi contrahunt justas nuptias, sunt sub Romano Imperio, & sic gaudent Legibus Imperialibus.* Ma sappiamo altresì, che la detta patria potestà si perde, ogni qual volta si abbandona il figlio, e si espone; secondo la risposta del Pontefice Gregorio IX. *nel Cap.* 1. *de infantibus, & languidis expositis*, le di cui parole sono le seguenti: *Si a patre, sive ab alio, sciente ipso, aut ratum habente (relegato pietatis officio) infans expositus extitit, hoc ipso a potestate fuit patria liberatus.* Degl' Infanti esposti.

10. Essendo però quì d' uopo l'avvertire, non potersi pretendere per esposto un infante, che si ritrovi solo per Città, e fuori di Ghetto, senza la compagnia del padre, o della madre, o d'altra persona; dovendosi aver per esposto quell' infante, che si ritrova in luogo pubblico, solo, ed abbandonato, e senza che vi sia chi si prenda pensiere di lui.

11. Dispiaccia ad alcuni questa discreta spiegazione, e scorrendo gli Autori, si possono vedere appo loro molte, e molte altre limitazioni, procedendo il tutto dalla massima, che gli Ebrei sono servi de' Cristiani, ancorchè non lo siano *jure belli*, e che essendo servi, ammessa ancora la sentenza, che i loro infanti non si possano battezzare senza il consenso de' genitori, non è poi conveniente, che si

ANNO 1747. non decere tamen subtiliores addere limitationes. Multa de hac re habet Antonius Francus in *additionibus in Abb. cap. En literis, lit. B. de conversione Infid.* Nostri autem instituti non est in hanc epistolam omnes congerere limitationes, explicationesque regulæ; non enim tractatum, sed simplicem tantum methodum hic proponimus quoad casus & eventus passim obvios, ac frequentes. Sanctus Thomas in locis præfatis docet, Hebræos in servitute quidem apud Christianos esse, non vero pœnali libertatique contraria, sed civili, quæ licet in abjectissimo gradu constituat, non eum tamen præbet, quem altera, dominatum: quod item in rem nostram sapienter a Suarez consideratur *in 3. par. S. Thomæ quæst. 68. art. 10. disp. 25. sess. 4. §. Dico secundo*, & a Sylvio *in 3. part. S. Thom. tom. 4. quæst. 68. art. 10. concl. 7.*

12. San: mem: Pius V. Prædecessor Noster *in sua Constitut.* 80. omnes Hebræos ab omni Ecclesiastica ditione, exceptis Romæ, & Anconæ Civitatibus, eliminavit. Sixtus V. iisdem concessit omnia ditionis Ecclesiasticæ loca, dummodo septa mœnibus essent, habitanda. Sed Pontifex Clemens VIII. rem in antiquum statum restituit; Romæ tamen, Anconæque, Avenionem adjunxit, ut videri potest *in ejus Constit. 19.* Cum vero Apostolica Sedes Urbini, Ferrariæque Ducatus recepisset, non ejecti fuere Judæi ab iis urbibus, Oppidisque, ubi antea per Duces iis licuerat commorari. At si quis peteret, qua de causa non Hebræis negatum fuerit, nec negetur, in Pontificia ditione, ac Romæ etiam libere permanere, is quidem quæstiones adeat Theologicas Piette, qui *part. V.* usitata ingenii sui sagacitate quæstionem agitat, an infantes Hebræorum possint invitis Parentibus baptizari, eum id affirmantes (quorum & sententiam ipse amplecti videtur) hac interrogationa provocat *pag. 335. Cur ergo Romæ Ecclesia Filios Judæorum non baptizat, baptizatosque a Parentibus non avellit, ne in odio Christi, multiplicaque impietate enutriantur.* Hanc deinde responsionem subjungit: *Respondeo, & peto vicissim ego: Cur infensissimos illos Christi hostes ipse Christi Vicarius Pontifex Romanus in sua Civitate tolerat? Cur eos inde non amandat? Sicut ergo suas habet rationes, gentem illam Deo abominabilem, Christoque infensissimam tolerandi, ita & rationes habet, quare infantes eorum, ipsis invitis, non baptizet, nec ab eis avellat.* Et inter cætera, quibus nititur, argumenta, unum extat S. Augustini lib. 18. *de Civitate Dei cap. 46.*, in quo exponit Deum non eos extinguere penitus voluisse, sed tantum dispergere, ac dissipare, ut quocumque pergerent, sacras literas ferentes, id boni Ecclesiæ parerent, ut suorum Codicum testimonio, Christi vaticinia vel invito animo ubique terrarum disseminarent. *Ideo parum fuit*, (verba sunt Augustini,) *ut diceret: Ne occideris eos, ne quando obliviscantur legem tuam; nisi etiam adderet: Disperge eos; quoniam si cum isto testimonio scripturarum in sua tantummodo terra, non ubique essent, profecto Ecclesia, quæ ubique est, eos prophetiarum, quæ de Christo præmissæ sunt, testes in omnibus gentibus habere non posset.*

13. Hoc

si sottilizzi nelle limitazioni. Può vedersi Antonio Franco *nelle Addizioni all' Abbate sopra il Cap. En literis alla lettera B. de conversione Infidelium*. Noi non pretendiamo d' inserire in questa lettera tutte le limitazioni della regola, non componendo Noi un Trattato, ma una semplice Istruzione, ristretta quanto si può ai casi pratici. S. Tommaso *ne' luoghi di sopra citati* insegna, che gli Ebrei sono servi de' Cristiani, ma non di servitù penale, contraria alla libertà, ma d'una certa servitù civile, che è di rango inferiore dell'altra, e non dà tutta quell'autorità, che si dà dalla prima: il che pure viene nel nostro proposito saviamente avvertito dal Suarez *nella 3. part. di S. Tommaso alla quest. 68. art. 10. disput. 25. sez. 4. §. Dico secundo*, e dal Sylvio *sopra la 3. part. di S. Tommaso al tom. 4. quæst. 68. art. 10. conclus. 7.* PONT. A. VII.

12. Il Pontefice S. Pio V. *nella sua Costit.* 80. bandì gli Ebrei da tutto lo Stato Ecclesiastico, eccettuata Roma, ed Ancona. Sisto V. permise loro poter abitare in tutti i luoghi dello Stato Ecclesiastico, che fossero circondati con muraglie. Ma il Pontefice Clemente VIII. rimise l' affare ne' termini della Costituzione di S. Pio V. aggiungendo a Roma, ed Ancona, la Città d' Avignone, come può vedersi *nella sua Costitut. 19.* Ed essendo dipoi devoluti alla S. Sede i due Ducati di Ferrara, e di Urbino, non furono gli Ebrei cacciati da quelle Città, e da que' luoghi de' predetti Ducati, ove loro era stato permesso dai Duchi d' abitare. E quando mai si domandasse, per qual cagione sia stata permessa, e si permetta la dimora continua degli Ebrei nello stato Ecclesiastico, ed in Roma stessa, potrà, chi ciò domanda, stendere la mano alle Questioni Teologiche del Piette. Esso *nella part. 5.* trasta col solito suo brio il punto, se possano i figli infanti degli Ebrei essere battezzati senza il consenso de' proprj genitori; e contro la parte affermativa, che sembra essere di suo genio, formando il seguente quesito *alla pag. 335. Cur ergo Romæ Ecclesia filios Judæorum non baptizat, baptizatosque a parentibus non avellit, ne in odio Christi multiplicique impietate enutriantur?* così risponde: *Respondeo, & peto vicissim ego: Cur infensissimos illos Christi hostes ipse Christi Vicarius Pontifex Romanus in sua civitate tolerat? Cur eos inde non amandat? Sicut ergo suas habet rationes, gentem illam Deo abominabilem, Christoque infensissimam tolerandi; ita & rationes habet, quare infantes eorum, ipsis invitis, non baptizet, nec ab eis avellat.* E tra le ragioni una ne porta ricavata da S. Agostino *nel lib. 18. de Civitate Dei al cap. 46.* ove dice, che Iddio non gli ha voluti estinti, ma dispersi, acciò portando seco da per tutto la sacra Bibbia, col testimonio de' loro Codici da per tutto si spargessero, anche a lor mal grado, le profezie di Cristo: *Ideo parum fuit*, sono parole di S. Agostino, *ut diceret: Ne occideris eos, ne quando obliviscantur legem tuam; nisi etiam adderet: Disperge eos; quoniam si cum isto testimonio Scripturarum in sua tantummodo terra, non ubique essent, profecto Ecclesia, quæ ubique est, eos prophetiarum, quæ de Christo præmissæ sunt, testes in omnibus gentibus habere non posset.*

13. Ciò

PONT. A.VII. 13. Hoc vero obiter attigimus, non contendentes veram causam constituere, cur Hebræis liceat & Romæ, & in aliquibus Pontificiæ ditionis urbibus moram facere; Id enim ad rem propositam satis est, quod si Hebræi servitutem Christianis serviunt, ea quidem non pœnalis est, sed civilis, ac si Romæ, aliisque in Pontificiis Urbibus commorantur, id potissimum Summorum Pontificum indulgentiæ acceptum referunt; ex quo quidem colligere aperte licet, non id ab iis expectandum esse, quod jure non potest exigi; tum etiam eorum ad Christum conversionem, atque infantium baptismum, moderate, religiose, pie procurandum esse, sine ulla vi, aut injuria; quoniam quicquid injustitiam sapit, Christianorum indignum est; contumelia vero omnis asylo ipsis concesso penitus adversatur. S. Gregorius Pontifex ad Paschasium Episcopum Neapolitanum scribens, eum admonet, ut humaniter, & mansuete in Hebræos se gerat, qui tunc eam Civitatem incolebant. *Agendum est ergo, ut potius ratione, & mansuetudine provocati sequi nos velint, non fugere, ut eos ex eorum Codicibus ostendentes, quæ dicimus, ad sinum Matris Ecclesiæ Deo possimus auxiliante convertere.* Et quoniam Paschasius quasdam iis celebritates jampridem concessas interdixerat, hæc subjungit: *Itaque Fraternitas tua eos monitis, prout poterit, Deo adjuvante, ad convertendum accedat, & de suis illos solemnitatibus inquietari denuo non permittat, sed omnes festivitates, feriasque suas, sicut hactenus tam ipsi, quam parentes eorum per longa colentes retro tempora tenuerunt, liberam habeant observandi, celebrandique licentiam.* Et quæ in eadem Epistola decernebantur, pertinere quoque voluit ad omnes Episcopos, in quorum Diœcesibus Hebræi commorabantur: *Item universis Episcopis per Galliam, & Europam, & Germaniam constitutis.* Hæc autem Epistola recensetur in *Can. Qui sincera, dist.* 45.

14. Postquam casus magis obvios exposuimus, in quibus nostra hæc regula prohibet, Hebræorum infantes, invitis parentibus, baptizari; aliquas insuper declarationes addimus ad hanc regulam pertinentes, quarum hæc
Declarationes circa casus præmissos. prima est: si parentes desint, infantes vero alicujus Hebræi tutelæ commissi fuerint, eos sine tutoris assensu licite baptizari nullo modo posse, cum omnis parentum potestas ad tutores pervenerit. Sic Azorius *Instit. Moral. par.* 1. *lib.* 8. *cap.* 25. *quæst.* 9. Thomas a Jesu *de Convers. gent. pag.* 212. Sessa *de Jud. c.* 25. *num.* 30.; alios præterea auctores eadem sentire non ignoramus, a quibus recensendis brevitatis gratia supersedemus.

15. Secunda est, si Pater Christianæ Militiæ nomen daret, juberetque, infantem filium baptizari, eum quidem vel Matre Hebræa dissentiente baptizandum esse, quum filius non sub Matris, sed sub Patris potestate sit habendus, juxta textum *in lege Nulla ff. de suis, & legitimis heredibus, & in §. fœminæ, Instit. tit. de adoptionibus*, quod quidem ad verbum statuit Gregorius IX. in sua Decretali ad Argentinæ Episcopum scripta, & relata *in cap. Ex litteris, de conversione Infidelium*.

16. Ter-

13. Ciò sia detto di passaggio, e senza impegno di stabilire il vero motivo, per cui vien permesso agli Ebrei il dimorare in Roma, ed in alcune Città dello Stato Ecclesiastico; dovendo bastare pel nostro intento, che, se gli Ebrei sono servi non di servitù penale, ma di servitù civile, e se hanno abitazione in Roma, ed in alcune Città dello Stato, l'hanno con positiva annuenza de'Sommi Pontefici: dal che poi con legittima conseguenza si deduce non doversi pretender da loro ciò, che con giustizia non si può pretendere; e che si dee coi dovuti modi procurare la loro conversione, e Battesimo de'loro infanti, ma senza stranezze, e posta da parte ogn' ingiustizia, avvegnachè non è propria de' Cristiani l'ingiustizia, e lo strapazzo è contrario all'asilo conceduto. Il Pontefice San Gregorio scrivendo a Pascasio Vescovo di Napoli, l'avverte a trattare con dolcezza gli Ebrei, che in quel tempo abitavano nella detta Città: *Agendum est ergo, ut potius ratione, & mansuetudine provocati sequi nos velint, non fugere, ut eos ex eorum Codicibus ostendentes, quæ dicimus, ad sinum Matris Ecclesiæ Deo possimus auxiliante convertere.* E perchè Pascasio avea loro proibito il fare alcune feste, che per l'addietro avevano sempre fatte, soggiugne: *Itaque Fraternitas tua eos monitis, prout poterit, Deo adjuvante, ad convertendum accendat, & de suis illos solemnitatibus inquietari denuo non permittat, sed omnes festivitates feriasque suas, sicut hactenus tam ipsi, quam parentes eorum per longa colentes retro tempora tenuerunt, liberam habeant observandi celebrandique licentiam*: estendendo nel fine il risultato di questa lettera a tutti gli altri Vescovi, nelle Diocesi de' quali abitavano gli Ebrei: *Item universis Episcopis per Galliam, & Europam, & Germaniam constitutis*: e questa lettera è riferita *nel Can. Qui sincera, alla dist.* 45.

14. Alle limitazioni pratiche, e più ovvie della regola, in cui viene stabilito, che gl'infanti Ebrei non si debbono battezzare senza il consenso de' genitori, succedono alcune dichiarazioni appartenenti alla stessa regola. La prima delle quali si è, che non essendovi i genitori, ed essendo gl' infanti sotto la cura de'tutori Ebrei, siccome in questi è trasfusa la potestà de' genitori, così senza il loro consenso non è tampoco permesso il dare il Battesimo all'infante Ebreo: Azor. *Instit. Moral. part.* 1. *lib.* 8. *cap.* 25. *quæst.* 9. Thomas a Jesu *de Conversione Gentium pag.* 212. Sessa *de Judæis cap.* 51. *num.* 30. appresso i quali sono cumulati gli altri, che dicono lo stesso. Dichiarazioni sopra i detti casi.

15. La seconda, che se il padre si converte alla Fede Cristiana, e dà il suo consenso, acciò si battezzi il figlio infante, ancorchè la madre, che resta nell'Ebraismo, dissenta, dee conferirsi il Battesimo; essendo il figlio in potestà del padre, e non della madre, secondo il testo *nella legge nulla ff. de suis, & legitimis heredibus*, e *nel §. Fœminæ Instit. tit. de adoptionibus*: e questo caso viene letteralmente deciso da Gregorio IX. nella sua Decretale scritta al Vescovo d'Argentina, e riferita *nel cap. Ex litteris, de conv. Infid.*

16. La ANNO 1747.

Anno 1747.

16. Tertia est, quamvis Mater Filios sui juris non habeat, tamen ad Christi Fidem si accedat, & infantem offerat baptizandum, tametsi Pater Hebræus reclamet, eum nihilominus aqua baptismatis abluendum esse: Ita cum cæteris Azorius verba facit *in loco præfata quæst.* 3. *Ubi de communi fidei bono agitur, nulla habenda est ratio patriæ potestatis, quam leges, & jura Romana sanxerunt; & propterea mater fidelis, quamvis ei jus civile patriam potestatem non tribuat, jus habet ad Baptismum filium offerendi*. Huic quidem sententiæ favet prædicta Decretalis Gregorii IX., in qua licet loquatur de patria potestate in eo casu, quem explicabat, Patris nempe Christiani filium aquis lustralibus offerentis, matre Hebræa perperam discrepante: statuit tamen sententiæ suæ in favore fidei fundamentum: *In favorem maxime fidei Christianæ respondemus, patri eumdem puerum assignandum*: favor autem fidei in utroque casu valere plurimum jure debet.

17. Quarta est, quod si pro certo habeatur, parentum voluntatem esse Infantium baptismati necessariam, quoniam sub appellatione parentum locum quoque habet paternus avus, ut observatur *in l. justa interpretatione* 201. *ubi Glossa in verb. avus ff. de verb. signif.* cum eo, quod amplius legi potest *in discept.* 977. *num.* 4. *Gratiani*. Hinc necessario sequitur; ut, si avus paternus Catholicam Fidem amplexus sit, ac nepotem ferat ad Sacri lavacri Fontem, quamvis mortuo jam patre, mater Hebræa repugnet, tamen infans sic absque dubio baptizandus. Martinus Navarrus vir Sacrorum Canonum doctrina excellens, cum hic Romæ casus hujusmodi evenisset, plus valere contendebat matris dissensum, ut videre licet in ejus *cons.* 4. *lib.* 3. *de conversione Infidelium*. Contra eum scripsit Præsul Rutilius Benzoni: Pontifex autem Gregorius XIII. pro avo sententiam tulit, ut ipse refert in suo *specula Episcoparum lib.* 1. *quæst.* 9. *dub.* 1. ubi testatur, hebræo infanti baptismum se contulisse. Quamobrem in fine Consilii Navarri hæc leguntur: *Advertendum autem, contra opinionem latam sententiam, infantemque traditum fuisse Avo Christiano, & demum baptizatum, perseveraréque adhuc in fide*. Hujusce facti Marchinus etiam testis est *de Bello Divino par.* 1. *cap.* 2. Non desunt alia judicata, quorum vi avus ad fidem conversus præferri debet, non solum si Mater, sed etiam si Pater dissentiat, & quamvis ambo pariter protestentur, sese filii baptismati non assentiri, ut videri potest in *cit. disc.* 977. *Gratiani*, cum præter favorem Religionis, qui maximi habendus est, argumenti loco etiam esse debeat *Text. in Can. Patrem* 32. *qu.* 3. ubi in neptis nuptiis, avi sententia patris judicio anteponitur, cum avus liber, pater autem servus existit. *Patrem puellæ Ecclesiæ nostræ famulum, avum vero ejus liberis ortum constat esse natalibus, & ideo avi magis electionem de conjunctione neptis, quam patris ejus, cujus nullo modo liberum potest esse arbitrium, decernimus attendi. Quia ergo electione avi huic ista nupsisse probatur, hanc constat legitime esse copulatam*.

18. Fi-

Pont. A. VII.

16. La terza, che, ancorchè la madre non abbia in potestà i figliuoli, se essa però si converte, ed offre l'infante al Battesimo, ancorchè il padre, che resta nell' Ebraismo, non consenta, l'infante dee battezzarsi: e così con gli altri ben discorre l'Azorio *nel luogo citato, alla questione* 3. *Ubi de communi fidei bona agitur, nulla habenda est ratio patriæ potestatis, quam leges, & jura Romana sanxerunt: & propterea mater fidelis, quamvis ei Jus Civile patriam potestatem non tribuat, jus habet ad Baptismum filium offerendi*. E questa opinione ha il suo fondamento nella citata Decretale di Gregorio IX. in cui benchè esso faccia menzione della patria potestà nel caso che decideva, che era, come si è veduto, del padre Cristiano, che offeriva il figlio al Battesimo contra il consenso della madre Ebrea, mette però la base del suo discorso nel favor della Fede: *in favorem maxime Fidei Christianæ respondemus, patri eumdem puerum assignandum:* ed il favor della Fede ha luogo nell'uno, e nell'altro caso.

17. La quarta, che, sempre supposta la regola, che senza il consenso de' genitori il figlio infante degli Ebrei non dee battezzarsi, venendo però *sub appellatione parentum* anche l'avo paterno, come si vede *nella l. Justa interpretatione* 201. *ubi Glossa in verb. avus ff. de verborum significatione* con quel molto di più che può leggersi, *nella discett.* 977. *ad num.* 4. del Graziano; di quì deriva; che se l'avo paterno è convertito, ed offre il nipote al Battesimo, ancorchè, morto il padre, sia dissenziente la madre restata nell' Ebraismo, dee l'infante battezzarsi. Martino Navarro uomo di molta dottrina nel Diritto Canonico, essendo succeduto il detto caso quì in Roma, s'impegnò a sostenere, che dovea prevalere il dissenso della madre, come può vedersi *nel di lui consiglio* 4. *al lib.* 3. *de conversione Infidelium*. Scrisse contra di lui Monsignor Rutilio Benzoni; ed il Pontefice Gregorio XIII. sententiò a favore dell'avo, come esso riferisce *nel suo Specula Episcoporum al lib.* 1. *qu.* 9. *dubb.* 1. ove attesta d'aver esso stesso battezzato l'infante Ebreo. Per lo che nel fine del consiglio del Navarro si trova notato come segue: *Advertendum autem, contra hanc opinionem latam sententiam, infantemque traditum fuisse avo Christiano, & demum baptizatum, perseveraréque adhuc in Fide*. Il fatto pure viene contestato dal Marchino *de Bello Divino alla parte* 1. *cap.* 2. Nè mancano altri giudicati a pro della preferenza dell'avo convertito, non solo se dissente la madre, ma anche se dissente il padre, ed ancorchè ambidue uniti si protestassero di non consentire, che il figlio fosse battezzato, come può vedersi *nella cit. discett.* 977. del Graziano: valutandosi, oltre il motivo del favore della Religione, che è il predominante, anche un testo *nel Can. Patrem* 32. *quest.* 3. ove nel maritaggio della nipote vien preferito il giudizio dell'avo a quello del padre, quando l'avo è libero, ed il padre è servo: *Patrem puellæ Ecclesiæ nostræ famulum, avum vero ejus liberis ortum constat esse natalibus: & ideo avi magis electionem de conjunctione neptis, quam patris ejus, cujus nullo modo liberum potest esse arbitrium, decernimus attendi. Quia ergo electione avi huic ista nupsisse probatur, hanc constat legitime esse copulatam*.

18. Non

PONT. A. VII.

18. Fictitia res non est, quod aliquando Pater Hebræus se velle Catholicam Religionem amplecti prædicet, ac se ipsum, filiosque Infantes baptizandos offerat, postmodum vero sui se consilii pœniteat, abnuatque filium baptizari. Id Mantuæ evenit, ubi Hebræus quidam non modo cum viro perhonorificum dignitatis gradum tenente, sed ipso etiam cum Duca id rei gessit. Duos habebat infantes liberos, totidemque pueros, atque uxorem, cumque deinceps ad Christi fidem accedere recusasset, Ducisque spem frustratus esset, res ad examen deducta est in Congregatione Sancti Officii, ac Pontifex *die 24. Septembris anni 1699.* statuit, ea fieri, quæ sequuntur: *Sanctissimus, auditis voeis Eminentissimorum, decrevit, quod dua filii infantes, alter scilicet triennis, alter quinquennis baptizentur. Alii, nempe filius octo annorum, & filia duodecim, collocentur in domo Catechumenorum, se ea Mantuæ adsit, sin minus apud piam, honestamque personam, ad effectum explorandi ipsorum voluntatem, eosque instruendi. Uxoris quoque in loco a filiis separato exploretur voluntas. Patrem vero, & Maritum respective, qui a proposito suscipiendæ fidei Christianæ recessit, non esse cogendum, sed contra eum posse procedi, prout de jure.* Idem ferme accidit Augustæ Taurinorum, ubi cum Hebræus quidam Religionem Catholicam amplecti nollet, postquam id se facturum promiserat, cumque instaret, ut filiola, quam baptizandam obtulerat, ideoque a Matre Hebræa jam ablatam Christianæ nutrici lactandam dederat, in potestatem rediret suam; Congregationis Sancti Officii auctoritate Romæ sancitum fuit, ut puellula Christianos penes esset, & ad Sacrum regenerationis Fontem elevaretur, quod videri potest apud Sessam *cap. 51. num. 98.* Hoc autem prudenter statutum est, ne scilicet Parentes Hebræi, quibuscum summa æquitate apud Christianos agitur, eo impudentiæ deveniant, ut & nos, & Ecclesiam audeant irridere.

ANNO 1747.

18. Non è caso ideale, che il padre Ebreo dica di volersi convertire, offerendo al Battesimo se stesso, ed anche i figli infanti, e poco dopo si penta, nè più consenta, che i figli infanti siano battezzati. Ciò accadde in Mantova: nella qual Città un Ebreo così seriamente s'espresse con una persona graduata, anzi con lo stesso Duca. Aveva l'Ebreo due figli infanti, e due che erano fuori dell'età infantile; aveva moglie: ed avendo ritirata la parola, come sopra, data allo stesso Principe, fu esaminata la materia nella Congregazione del Sant'Officio, in cui il Papa *nel giorno 24. di Settembre 1699.* ordinò, che si facesse come in appresso: *Sanctissimus, auditis Votis Eminentissimorum, decrevit, quod filii infantes, alter scilicet triennis, alter quinquennis, baptizentur. Alii, nempe filius octo annorum, & filia duodecim, collocentur in domo Catechumenorum, si ea Mantuæ adsit; sin minus, apud piam honestamque personam, ad effectum explorandi ipsorum voluntatem, eosque instruendi. Uxoris quoque in loco a filiis separato exploretur voluntas. Patrem vero & maritum respective, qui a proposito suscipiendæ Fidei Christianæ recessit, non esse cogendum, sed contra eum posse procedi, prout de jure.* Ed il simile accadde in Torino, ove essendosi pentito il padre Ebreo di farsi Cristiano, dopo averlo promesso, e facendo premura per riavere una figliuolina, che aveva offerta, e che aveva data ad allattare ad una nutrice Cristiana, levandola alla madre Ebrea, fu coll'autorità della Congregazione del Sant'Officio di Roma risoluto, che la bambina restasse appresso i Cristiani, e per conseguenza fosse battezzata, come si può vedere nel Sessa *al cap. 51. num. 98.* non dovendo poi i genitori Ebrei, che con tanta discretezza sono trattati da i Cristiani, prendere il partito di burlarsi di loro, e della Chiesa.

De Infidelibus, qui Baptismum recipiant ob bonum aliquod temporale.

19. Sunt quoque aliqui infideles, suos infantes Christianis offerre soliti, ut aquis salubribus abluantur, non tamen Christi ut stipendia mereantur, neque ut originalis culpa eorum ex anima deleatur; sed id faciunt indigna quadam superstitione ducti, quod nempe Baptismi beneficio existimant, eosdem a malignis spiritibus, a fœtore, aut morbo aliquo liberandos. Sanctus Augustinus *in epistola ad Bonifacium Episcopum tom. 2. typis Patrum S. Mauri n. 5.* de hac re ita disserit: *Nec illud te moveat, quod quidam non ea fide ad Baptismum percipiendum parvulos ferunt, ut gratia spiritali ad vitam regenerentur æternam, sed quod eos putant hoc remedio temporalem retinere, vel recipere sanitatem. Non enim propterea illi non regenerantur, quia non ab istis hac intentione offeruntur. Celebrantur enim per eos necessaria ministeria, & verba Sacramentorum, sine quibus consecrari parvulus non potest.* Mens quippe non infantem baptismo offerentis, sed baptizantis est serio consideranda: *At non parentum, sed ministrorum mens est spectanda, hi enim si bona, & recta mente voluerunt exequi, quod Ecclesia postulat, omnino baptismum valide contulerunt.* Verba sunt Arcudii *lib. de concordia Ecclesiæ Occidentalis, & Orientalis lib. 1. cap. 12.*

Degl'Infedeli, che ricevono il Battesimo per fine temporale.

19. Offrono alcuni Infedeli i loro infanti, acciò siano battezzati, non già pel fine di farli Cristiani, e che in essi si cancelli la macchia del peccato originale, ma per una superstizione, credendo di liberarli col Battesimo dagli spiriti maligni, dal fetore, e da qualche malattia. S. Agostino *nella sua lettera 98. al Vescovo Bonifacio nel tom. 2.* dell'edizione de' Padri di San Mauro *al num. 5.* così in questo proposito la discorre: *Nec illud te moveat, quod quidam non ea fide ad Baptismum percipiendum parvulos ferunt, ut gratia spiritali ad vitam regenerentur æternam, sed quod eos putant hoc remedio temporalem retinere, vel recipere sanitatem. Non enim propterea illi non regenerantur, quia non ab istis hac intentione offeruntur. Celebrantur enim per eos necessaria ministeria, & verba Sacramentorum, sine quibus consecrari parvulus non potest:* dovendosi in questo proposito considerare, non l'intenzione di chi offre il battezzando, ma di chi dà il Battesimo: *At, non parentum, sed Ministrorum mens est spectanda: hi enim si bona, & recta mente voluerunt exequi, quod Ecclesia postulat, omnino Baptismum valide contulerunt:* sono parole dell'Arcudio *nel suo Libro della Concordia della Chiesa Occidentale, ed Orientale al lib. 1. cap. 12.*

Anno 1747.

20. Res ad examen revocata fuit in Synodo habita anno 1148. sub Patriarcha Luca, de qua Synodo sermonem habet Balsamon *super Canone* 84. *Trullano*. Agareni quidam Synodo adfuerunt, qui ut baptismum reciperent, invitati, illico responderunt, sese jam pridem Sacro Baptismate initiatos; nam id in more suam apud gentem esse dixerunt, infantes vix natos ad Sacerdotes Catholicos deferri solitos, ac baptizari: *Non tamen admissi fuerunt; audierat enim* (prædictus scilicet Patriareha) *quod Baptismus, quem Infideles a Christianis petunt, non bona affectione, & orthodoxo proposito petitur, sed propter corporalem medicinam. Persuasum est enim Agarenis, fore, ut sui liberi a dæmone vexentur, & tanquam canes male oleant, nisi baptismum Christianum assequantur*. Verba sunt Balsamonis e Græco idiomate in Latinum versa a Card. Baronio *in annalibus ad annum prædictum* 1148., unde significari videtur, illius Conetlii Patres Baptismum ratum, ac validum nequaquam axistimasse.

21. Cum ad Theologos, Canonumque peritos hujus quæstionis examen transiisset, varii casus propositi, ac discussi fuerunt. Infideles aliqui, cum hoc sibi in animum induxissent, Baptismi gratia Infantes suos a morbis, Dœmonumque vexationibus liberatum iri, eo dementiæ adducti sunt, ut mortem quoque minitati sint Catholicis Sacerdotibus, qui, utpote eorum pravæ mentis conscii, baptismum eorumdem liberis constantissime denegabant. *Navarrus in suo cons.* 5. *de tit. Bapt.* respondit, pueros jam rationis compotes in casu ejusmodi a Baptismi fontibus repellendos, infantes vero omnino admittendos esse, qui adhuc rationis expertes sint. Alii vero perperam sentiunt, omnibus conferri baptismum posse, mors ut evitetur, dum materia solum, non autem forma adhibeatur. At huic sententiæ refragatur Congregatio Sancti Officii coram Pontifice habita die 6. Septembris 1625. *Sacra Congregatio Universalis Inquisitionis habita coram Sanctissimo, relatis literis Episcopi Antibarensis, in quibus supplicabat pro resolutione infrascripti dubii: An cum Sacerdotes cogantur a Turcis, ut baptizent eorum filios, non ut Christianos efficiant, sed pro corporali salute, ut liberentur a fœtore, comitiali morbo, maleficiorum periculo, & Lupis, an in tali casu possint saltem ficte eos baptizare, adhibita Baptismi materia sine debita forma? Respondit negative, quia Baptismus est Janua Sacramentorum, ac protestatio fidei, nec ullo modo fingi potest*. Hoc decretum typis editum extat in *Verricello de Apostolicis Missionibus tit.* 5. *ad verb. Baptismus quæst.* 219. Neque hoc loco prætermittendum est, vigesimam nonam inter propositiones ab Innocentio XI. damnatas die 2. Martii 1679. esse hujusmodi: *Urgens metus gravis est justa causa Sacramentorum administrationem simulandi*.

Conferri nequit Baptismus, quamdiu est periculum perversionis.

22. Si tamen mortis discrimen absit, omnibus hæc opinio insedisse videtur, Baptismum conferre nefas esse, cum dubitari prudenter possit, id futurum, ut baptizatus tractu temporis a Catholica Religione desciscat; quod quidem experientia docet plerunque iis infantibus evenire, qui a Barentibus infidelibus oblati, ut ab infirmitate aliqua baptismo liberentur, postea vero in eorum educationem,

ac

20. Fu intrapreso l'esame della materia in un Sinodo tenuto *l'anno* 1148. sotto il Patriarca Luca, del qual Sinodo parla Balsamone *sopra il Canone* 84. *Trullano*. Nel Sinodo comparvero alcuni Agareni, che invitati a farsi battezzare, risposero, che già erano stati battezzati, essendo appo loro ricevuta la pratica d'essere, subito nati, portati ai Sacerdoti Cattolici per essere battezzati: *Non tamen admissi fuerunt: audierat enim* il predetto Patriarca, *quod Baptismus, quem Infideles a Christianis petunt, non bona affectione, & orthodoxo proposito petitur, sed propter corporalem medicinam. Persuasum est enim Agarenis fore, ut sui liberi a dæmone vexentur, & tanquam canes male oleant, nisi Baptismum Christianum assequantur*: sono le parole di Balsamone tradotte dal Greco in Latino dal Cardinale Baronio *ne' suoi Annali all'anno predetto* 1148. il che sembra denotare, che in quel Concilio il Battesimo non si fosse avuto per valido.

Pont. A. VII.

21. Passato l'esame nelle mani de' Teologi, e Canonisti, si sono formati, e discussi varj casi. Alcuni Infedeli sono alle volte stati talmente persuasi, che col Battesimo de' Cristiani si sarebbero i loro piccoli figli liberati dalle malattie, e dalle vessazioni de' cattivi spiriti, che sono arrivati a minacciare la morte ai Sacerdoti Cattolici, che essendo consapevoli dell'intenzione degli offerenti, non volevano conferirglielo. Il Navarro *nel suo consiglio* 5. *sotto il titolo de Baptismo* rispose, non potersi in questo stato di cose conferire il Battesimo all'adulto, che ha l'uso della ragione, ma bensì all'infante, che è senza l'uso predetto. Altri malamente furono di sentimento, che, per isfuggire la morte, poteva ai predetti tutti darsi il Battesimo, servendosi della materia, e non adoperando le parole della forma. Ma ciò fu riprovato dalla Congregazione del Sant'Offizio tenuta avanti il Papa *nel giorno 6. di Settembro del* 1625. *Sacra Congregatio Universalis Inquisitionis habita coram Sanctissimo, relatis litteris Episcopi Antibarensis, in quibus supplicabat pro resolutione infrascripti dubii: An, cum Sacerdotes cogantur a Turcis, ut baptizent eorum filios, non ut Christianos efficiant, sed pro corporali salute, ut liberentur a fœtore, comitiali morbo, maleficiorum periculo, & lupis, an in tali casu possint saltem ficte eos baptizare, adhibita Baptismi materia sine debita forma? Respondit negative, quia Baptismus est janua Sacramentorum, ac protestatio Fidei, nec ullo modo fingi potest*. Tal risoluzione è stampata nel Versitello *de Apostolicis Missionibus al tit.* 15. *nella parola Baptismus alla quest.* 219. E la ventesima nona fra le Proposizioni condannate dalla sa. mem. d'Innocenzo XI. *ai 2. di Marzo* 1679. è la seguente: *Urgens metus gravis est justa causa Sacramentorum administrationem simulandi*.

Non si deve conferire il Battesimo, allorchè vi è pericolo della perversione.

22. Prescindendo poi dalla circostanza del pericolo di morte, sembra esser comune l'opinione, non doversi conferire il Battesimo, ogni qual volta si può temere, che il battezzato sia col tratto del tempo per abbandonare la Santa Religione, il che pur troppo per lo più succede in quegl'infanti, che offerti dai loro genitori Infedeli, acciò siano liberati col Battesimo da qualche infortunio,

ad

ac potestatem revertuntur. Hoc idem comprobat suffragio suo *Castrus Palaus tom. 4. suorum aperum Moralium tract. 19. disputat. unic. punct. 6. num.* 11. *Cardinalis Albizi de inconst. in fid. c.* 33. *num.* 47. *Verricellus de Apostolicis Missionibus titul. 6. quæst.* 113 *n.* 8. Hinc vero id sequitur, quod si baptizatus infans non ad Parentes infideles rediret, sed Christiano cuipiam committeretur, is baptizari deberet, etiamsi non a Parentibus oblatus esset, ut Catholicus evaderet, verum ut ab ægritudine, ac morbo aliquo servaretur. Apposite ita concludit Azorius *institut. moral. par. 1. lib. 8. c. 25. quæst. 6. Ex quo perspicuum est, ejusmodi infantes jure donari, & ablui Baptismo posse, quoties commoda occasio sese obtulerit a patrio eos jure, & potestate liberandi.*

23. Negari profecto nequit grave perversionis periculum in hac materia rem esse maximi momenti. Episcopus Quebec alias significavit, barbarorum aliquot, etiamsi Christianæ militiæ adscriptos, nullum Religionis specimen exhibere; hoc enim habent in more positum, ut statim ac filius nascitur, eum Christianis offerant baptizandum; is vero ubi adolevit, a Religionis nostræ sanctimonia abhorret, parentum scilicet exemplo edoctus. Quare non sine causa prædictus Episcopus postulavit, iis ne infantibus Sacramentum esset baptismatis conferendum? Huic petitioni diligenter expensæ in Congregatione Sancti Officii habita die 3. Maji 1703. responsum fuit, Baptismum conferre infantibus non licere, qui filii Infidelium essent, atque in eorum potestate mansuri. Hoc tamen decretum eos excepit pueros, qui gravissime ægrotantes vita periclitarentur. *Non licere, si sint filii infidelium, & in potestate eorum relinquendi; secluso tamen mortis imminentis periculo.* Licere autem, si filii quidem barbarorum sint, sed jam Christi militum, dum tamen, aut a viris Apostolicis illic degentibus, aut ab ipsis Parentibus, de Sanctæ Religionis præceptis, ac mysteriis edoceantur, cum adoleverint. *Licere vero, si sint filii barbarorum baptizatorum, curandum tamen per Missionarios, ac per ipsosmet eorum parentes, ut, cum ad annos discretionis pervenerint, a se, vel ab aliis instruantur, præsertim in illis regionibus, si non prævideatur in promptu adfuturos Ministros Evangelicos, qui in hoc parentum commode supplere possint defectum.* In Servia audivimus pauperculas esse Christianas mulieres invito cum Turcis matrimonii vinculo copulatas, quæ cum filium pariunt, eum Sacerdotibus offerre solent, ut baptizetur. Idcirco postulatum fuit, qui debeant in casu hujusmodi sese gerere Sacerdotes. De hac re decretum habetur in nostro Bullario *n.* 89. §. 8. *n.* 304., ubi apparet, conferendum esse baptismum, si constet, mortem oblato puero imminere: *Istarum vero filios, quos Parochis baptizandos exhibent, ubi eorum vitæ periculum imminere videatur, Sacro lavacro abluere prædicti Parochi minime dubitent, admonitis matribus, ut, si convaluerint, ipsos in Christiana Religione educare sedulo curent.* Si nullum adsit vitæ periculum, certa regula generalis statuta non est, cum opor-

ad essi si riconsegnano, e ritornano nelle loro mani, e sotto la loro educazione. Così la discorrono il Castro Palao *nel tom. 4. delle sue opere Morali al tratt. 19. disput. unic. punt. 6. n.* 11. il Cardinal Albizi *de Inconstantia in Fide al c.* 33. *n.* 47. il Verricello *de Apostolicis Missionibus al tit. 6. quæst.* 113. *sotto il num.* 8. dal che poi deriva, che, se si dasse il caso, che il battezzato infante non dovesse restituirsi al genitore Infedele, ma darsi sotto la custodia di persona Christiana, potrebbe ad esso darsi il Battesimo, ancorchè non fosse stato offerto dal padre per farlo Cristiano, ma per liberarlo da qualche malattia, o per altro fine temporale; come molto a proposito conchiude l' Azorio *Instit. Moral. alla part. 1. lib. 8. cap. 25. quest. 6. Ex quo perspicuum est, ejusmodi infantes jure donari, & ablui Baptismo posse, quoties commoda occasio se se obtulerit a patrio eos jure, & potestate liberandi.*

23. Non può negarsi, che il grave pericolo della perversione non sia un gran punto per l'effetto, di cui si tratta. Il Vescovo di Quebec altre volte espose, che alcuni di que' barbari benchè battezzati non esercitavano verun atto di religione, ma che, subito che avevano un figlio, lo portavano acciò fosse battezzato, e che i loro figli battezzati, quando erano fatti adulti, vivevano senza religione, secondo l'esempio cattivo de' loro genitori; e chiese, se ai predetti infanti poteva conferirsi il Battesimo; ed esaminatasi la domanda nella Congregazione del Sant'Officio tenuta *ai 3. di Maggio del* 1703. *si* rispose, che ciò non era lecito, quando gl'infanti erano figli d'Infedeli, e dovevano restare nelle loro mani; quando però non vi fosse stato il pericolo di morte: *Non licere, si sint filii Infidelium, & in potestate eorum relinquendi; secluso tamen mortis imminentis periculo:* esser però lecito, se siano figli di barbari, ma già battezzati; lasciando poi a carico de' Missionarj, ed anche de' loro genitori, il dovergli istruire nella Santa Religione, quando fossero arrivati agli anni della discrezione: *Licere vero, si sint filii barbarorum baptizatorum; curandum tamen per Missionarios, ac per ipsosmet eorum parentes, ut, cum ad annos discretionis pervenerint, a se, vel ab aliis instruantur, præsertim in illis regionibus, si non prævideatur in promptu adfuturos Ministros Evangelicos, qui in hoc parentum commode supplere possint defectum.* Nella Servia, ci fu esposto, esservi alcune povere donne Cristiane, loro mal grado con nome di Matrimonio viventi in contubernio co' Turchi, e che nascendo loro qualche figliuolo, lo portano ai Sacerdoti, acciò sia battezzato; ed in oltre fu domandato, come in questo caso dovevano regolarsi i Sacerdoti. Sopra ciò la risposta è registrata *nel nostro Bollario al num.* 89. §. 8. *num.* 304. ed è, che si conferisca il Battesimo, se il battezzando è in pericolo di vita: *Istarum vero filios, quos Parochis baptizandos exhibent, ubi eorum vitæ periculum imminere videatur, sacro lavacro abluere prædicti Parochi minime dubitent, admonitis matribus, ut, si convaluerint, ipsos in Christiana Religione educare sedulo curent:* e che, fuori del pericolo della vita, non davano veruna regola generale; avvegnachè fosse d'uopo il considerare le circostanze, la principale delle quali era

oporteat diligenter omnes expendere circumstantias, & præsertim, *vel eos in Evangelicæ legis, & fidei cultu perseveraturos, vel Christiana educatione ab ejusmodi matribus fraudatos, Mahometani patris impietatem secuturos esse.* Si Sacerdotes, postquam pie, & religiose hoc negotium Deo commeodaverint, æquum, bonumque existiment, prædictos infantulos baptizare, id quidem facerent, matres tamen enixe admonerent de gravissimo, quo tenentur, munere filios de Christiana Religione sedulo edocendi.

24. Nos certe ignoramus. accidisse, ut Pater aliquis Hebræus Romæ, aut alibi infantem obtulerit Sacris Baptismi aquis tingendum, non quod eum cuperet Christianum fieri, sed a morbo aliquo liberari. Hoc si unquam eveniat; S. Augustini sententia, nempe pravam parentum intentionem baptismati non obesse rite collato, præ oculis habita; & conjunctim communi opinione considerata, in hoc casu baptismum minime negandum esse, dum nullum sit periculum perversionis, quod sane est maximum, si baptizatus in Infidelium potestatem sit rediturus; prudentum certe judicio rite lustrari deberet infans, & Christianis tradi, ut probe educatus, ætate, & sapientia coram Deo proficeret; hnc autem si diligenter fieret, ut semper post Baptismi Sacramentum decet, nullum esset periculum perversionis; quod vitari non potest, si Patri Hebræo filius restituatur; atque hoc pacto omnis etiam difficultas tolleretur, quæ sæpissime in causa fuit, cur responsio categorica Missionariis negata sit enixe postulantibus, liceret ne Baptismum conferre Infidelium Infantibus Sacro Fonte oblatis, non pietatis, non religionis causa, sed rerum temporalium caducarumque cupiditate. *Vid. Card. Albizi cit. cap.* 33 *de Inconstant. in Fide num.* 47.

25. Satis abunde diximus non solum de primo hujus partis capite, utrum nempe, invitis Parentibus, Hebræi infantuli baptizari possint: Verum etiam de secundo, an casus unquam contingat aliquis, in quo id æque licitum sit, ac decorum; ad tertium nunc accedimus, Baptismum videlicet Hebræis infantibus impertitum, cum fas non sit, ratumne, an vero irritum haberi debeat.

III. An Baptismus etiam in casibus non licitis collatum, validum sit.

26. Nulla de hac re inter S. Thomam, & Scotum dissensio est, cum non in eam sententiam disputaverint, utrum Baptismus Hebræis infantibus sine Parentum coosensu conferri valide possit, verum an licite; ut prudenter animadvertit Cardinalis Lauria egregius Scotista *in tom.* 1. *lib.* 4. *sententiarum disp.* 14. *art.* 5. *num.* 58. *Et nota, quod sermo non est de posse valide, quia si baptizarentur, certum est remanere baptizatos; sed de posse licite, idest, an licite fiat, si baptizentur.* Durandus *in* 4. *sent. dist.* 4. *quæst.* 7. *art.* 13. contendens irritum baptismum esse sine consenlu saltem interpretativo illius, qui baptizatur, ideo si hoc Sacramentum Hebræorum, aut Infidelium filiis, invitis Parentibus, impertitum fuerit, illud esse irritum omnino existimat; ea ratione ductus, quod Infantulis non alia, quam Parentum voluntas sit, quæ si desideretur, omnis deest voluntas, cujus necessitas est sane maxima, Ba-

era il vedere, *vel eos in Evangelicæ Legis, & Fide cultu perseveraturos, vel Christiana educatione ab ejusmodi matribus fraudatos, Mahometani patris impietatem secuturos esse*: e che, se dopo aver fatte orazioni al Signore, avessero i Sacerdoti creduto ben fatto il dare il Battesimo ai predetti infanti, non lasciassero d'inculcare alle madri la grave obbligazione, che hanno, d'allevarli nella Cristiana Religione.

24. Non è che sia, almeno a nostra notizia, succeduto il caso, che qualche Padre Ebreo abbia quì in Roma, o ne' paesi a Noi cogniti, offerto qualche suo infante al Battesimo, non per farlo Cristiano, ma per liberarlo da qualche malattia: ma quando mai succedesse, unendo la massima di Sant' Agostino, che la prava intenzione dell' offerente non guasta il Battesimo amministrato nelle dovute forme, colla comune opinione, che non debba tralasciarsi in queste circostanze di conferire il Battesimo, quando cessi il pericolo della perversione; che pur troppo v'è, quando il battezzato dee ritornare nelle mani dell' Infedele; ciascheduno ben vede, che l'infante dovrebbe battezzarsi, e che facendone consegna ai Cristiani per esser educaro nella Santa Religione, (come sempre dee farsi, dopo che si è conferito il Battesimo) sarebbe levato l'inconveniente della temuta perversione, che vi sarebbe, se si restituisse al padre Ebreo; e sarebbe anche tolta di mezzo la grave difficoltà, per cui più volte si è tralasciato di dare risposta categorica ai Missionarj, quando richiedevano, se dovevano dare il Battesimo agl'infanti offerti dagl' Infedeli al Battesimo, non per motivo di Religione, ma per cause, e motivi temporali, come può vedersi appresso il Cardinale Albizi *nel citat. cap.* 33. *de Inconstantia in Fide sotto il num.* 47.

25. Ci sembra d'aver detto quanto basta non meno sopra il primo punto, se senza il consenso de' loro genitori possano gl'infanti Ebrei essere battezzati, che sopra il secondo, se vi siano casi, ne' quali ciò possa essere lecito, e doveroso. Per lo che ora tratterassi del terzo punto, in cui deve esaminarsi, se il Battesimo, quando fosse dato agl' infanti Ebrei anche in quei casi ne' quali non è lecito il darlo, ciò non ostante sia valido.

Se il Battesimo dato nei casi illeciti sia valido.

26. Su quest' articolo non vi è discrepanza fra S. Tommaso, e Scoto, non essendo stata la disputa fra di loro, se il Battesimo conferito agl' infanti Ebrei senza il consenso de' genitori, fosse valido, ma fosse lecito, come ben avverte il Cardinal Lauria bravo Scotista *nel suo tom.* 1. *sopra il* 4. *lib. delle sentenze alla disput.* 14. *art.* 5. *sotto il num.* 58. *Et nota, quod sermo non est de posse valide, quia, si baptizarentur, certum est, remanere baptizatos; sed de posse licito, idest, an licite fiat, si baptizentur.* Il Durando su quello, che *nel* 4. *delle sentenze alla dist.* 4. *quest.* 7. *num* 13. sostenendo esser nullo il Batresimo senza la volontà almeno interpretativa di chi lo riceve, ha preteso, esser nullo il Battesimo dato a' figli d' infantile età degli Ebrei, e degl' Infedeli, senza il consenso de' loro genitori; non avendo essi altra volontà, che quella de' predetti, e mancando ogni volontà, quando non v'è quella de'

Baptisma ut validum habeatur. Verum hæc Durandi opinio singularia ounquam aut plausum, aut existimationem oacta est; quod revera eoostet Baptismum esse ratum, ac validum, quotiescumque Baptizantis voluntas eum forma & materia necessaria aceedat. Quamobrem Durandi sententiam Suarez salsam, Cajetanua a ratione alienissimam esse affirmant. Præsati argumenti, validitatem Baptismi collati sine consensu Patria contra Durandum comprobantia, Silviuaauctor est, doctissimus S. Thomæ sectator *in 4. tom. in 3. part. S. Thomæ quæst. 68. art. 10. Si Filiis quorumcumque Infidelium conferatur Baptismus, erit validus etiamsi Parentes sint invici, quia subjectum est capax, & Minister eum debita intentione adhibet ei materiam, & formam. Nihil autem aliud requiritur, ut Baptisma parvulorum teneat; nam intentio Parentum est impertinens.* Et Phrassen eximius Scotista *tom.* 10. *sui Scoti Academici tract.* 10. *disput.* 1. *art.* 2. *quæst.* 3. Durandi sententiam refellens, & ejusdem argumento, hoc est, in Baptismo Infantium voluntatem deesse, si Parentum vel offerentium voluntas desit, respondenaadmooet, Ecclesiæ voluntatem semper inesse: *Quid si nullus offerat, sed solus Minister baptizet? Recte intelligitur respondere tota Mater Ecclesia, quæ in Sanctis est, quia tota omnes, tota singulos parit per voluntatem Ministri, suo, & Christiani nomine baptizantis.* Quæ quidem responsio S. Augustino auctoritatem debet, qui in memorata epistola ad Bonifacium sic scribit: *Offeruntur ad percipiendam spiritalem gratiam non tam ab eis, quorum gestautur manibus, quam ab universa societate Sanctorum, atquo fidelium. Ab omnibus namque offerri recte intelliguntur, quibus placet quod offeruntur, & quorum sancta, & individua charitate ad communionem Sancti Spiritus adjuvantur. Tota ergo Mater Ecclesia, quæ in Sanctis est, pueros gestat, & offert, quia tota omnes, tota singulos offert.*

27. Argumentia per se elarissimis, tantorumque auctoritate hominum corroboratia alia addere supervacaneum ducimua: quædam vero Congregationum responsa in medium proferre nullo modo non possumus, inter quæ primo loco afferemua illud Congregationis Sancti Officii *habita die* 30. *Martii* 1638. *Circa Baptismum datum parvulæ puellæ annorum trium circiter filiæ Hebræorum a Faustina Christiana, invitis Parentibus, Eminentissimi Domini censuerunt, parvulam puellam esse vere baptizatam, concurrente materia, forma, & intentione; Baptismum probari unico teste; & quamvis filii Hebræorum non possint invitis parentibus baptizari, si tamen de facto baptizentur, valere Baptismum, & characterem imprimi, & filiam baptizatam penes Christianos alendam; mulierem baptizantem acritar monendam, ut in posterum caveat a similious; notificandum vero populo, non licero invitis parentibus filios Hebræorum Baptizare, quia licet finis sit bonus, media non sunt licita, præsertim stante Bulla Julii III. imponente pœnam mille ducatorum, & suspensionem baptizantious filios Hebræorum invitis parentibus.* Ante hanc resolutionem alia extat *die* 3. *Martii* 1633., cujus hæc sunt verba: *Quæritur, an infantulus filius Judæi a Nutrice Christiana baptizatus inscio patre Hebræo, sit*

vere

de' genitori. Ma questa particolar opinione del Durando non ha mai avuto verun applauso, o credito; non potendosi dubitare della validità del Battesimo, quando vi è intervenuta la voloorà di chi lo conferisce, e sono intervenute la dovuta materia, e la dovuta forma: per lo che il Suarez qualifica la detta sentenza per falsa, ed il Gaetano per irragionevole. L'argomento riferito pnc'anzi per la validità del Battesimo dato all'infante Ebreo senza il consenso de' genitori, contra l'opinione del Durando, è del Silvio bravo Tommista *nel* 4. *tom. sopra la* 3. *part. di S. Tommaso alla quest.* 68. *art.* 10. *Si filiis quorumcumque Infidelium conferatur Baptismus, erit validus, etiamsi parentes sint inviti, quia subjectum est capax, & Minister cum debita intentione adhibet ei materiam, & formam. Nihil autem aliud requiritur, ut Baptisma parvulorum teneat; nam intentio parentum est impertinens.* Ed il Frassen valente Scotista *nel tom.* 10. *del suo Scoto Academico al tratt.* 10. *disput.* 1. *art.* 2. *quest.* 3. impugnando pure l'opioinne del Durando, e rispondendo al di lui argomento, che non vi è volontà nel Battesimo de' fanciulli, quando non vi è quella de' genitori, o degli offerenti; avverte, che vi è sempre la volontà della Chiesa: *Quid, si nullus offerat, sed solus Minister baptizet? Recte intelligitur respondere tota Mater Ecclesia, quæ in sanctis est, quia tota omnes, tota singulos parit, per voluntatem Ministri, sue, & Christi nomine baptizantes.* E questa risposta è originale di S. Agostino, che nella sopraccitata lettera a Bonifazio così scrive: *Offeruntur ad percipiendam spiritalem gratiam non tam ab eis, quorum gestantur manibus, quam ab universa societate Sanctorum, atque Fidelium. Ab omnibus namque offerri recte intelliguntur, quibus placet quod offerantur, & quorum sancta, & individua charitate ad communionem Sancti Spiritus adjuvantur. Tota ergo Mater Ecclesia, quæ in sanctis est, pueros gestat & offert, quia tota omnes, tota singulos offert.*

27. Dopo così evidenti ragioni, appoggiate anche all'autorità d'uomini tanto gravi, resta superfluo in farne cumulo d'altre; ma non possiamo dispensarci dal portare alcune risoluzioni delle Congregationi, fra le quali ve n'è una della Congregazione del S. Officio *dei* 30. *di Marzo del* 1638. *Circa Baptismum datum parvulæ puellæ annorum trium circiter, filiæ Hebræorum, a Faustina Christiana invitis parentibus, Eminentissimi Domini consuerunt, parvulam puellam esse vere baptizatam, concurrente materia, forma, & intentione; Baptismum probari unico teste; & quamvis filii Hebræorum non possint invitis parentibus baptizari, si tamen de facto baptizentur, valere Baptismum, & characterem imprimi, & filiam batizatam penes Christianos alendam; mulierem baptizantem acriter monendam, ut in posterum caveat a similibus; notificandum vero populo, non licere invitis parentibus filios Hebræorum baptizare, quia licet finis sit bonus, media non sunt licita, præsertim stante Bulla Julii III. imponente pœnam mille ducatorum & suspensionem baptizantibus filios Hebræorum invitis parentibus.* Prima di questa risoluzione se ne ritrova un'altra *dei* 3. *di Marzo del* 1633. ed eccone le parole: *Quæritur, an infantulus filius Judæi a nutrice Christiana baptizatus,*

vere baptizatus, & hujusmodi baptismate teneatur, & apud quem debeat infantulus educari? Respondetur, infantulum esse vere baptizatum, Baptismumque esse validum, eumdemque educandum penes Christianos, a quibus instruatur, & cum pervenerit ad usum rationis, posse cogi ad perseverantiam in Fide Catholica, eidemque providendum a patre, si habeat in bonis, sin minus in necessariis ad minus ad sustentationem. Conveniunt aliæ quoque ejusdem Congregationis resolutiones, quarum altera emanavit *die* 23. *Decembris* 1698., altera die 8. Martii 1708., & a Leone *in suo Thesauro Fori Ecclesiastici part.* 4. *cap.* 4. *num.* 8. alia huic similis producitur in Congregatione Concilii habita in causa Fossani, quæ tamen cum registris conferri non potuit.

IV. Quid faciendum, quando Infantes Hebræi baptizandi exponuntur, vel fuisse baptizatos notitia habetur.

28. Nihil aliud nunc restat, ut primæ parti finis imponatur, quam exponere, quid sit faciendum, cum infantes Hebræi aut baptizandi offerantur, aut compertum sit, eos jam fuisse sacro baptismate initiato, demum quomodo probari possit eosdem aquis salutaribus fuisse rite lustratos; quæ postrema sunt hujus primæ partis capita, & quorum explicationem paucis expedimus.

29. Nihil hoc cum iis infantibus nobiscum est, qui vel ad sacrum fontem ab iis feruntur, quibus id faciendi jus esse constat, vel qui juxta sacrarum legum vim, invitis, licet, reluctantibusque parentibus, sunt baptizandi, ut ante demonstravimus, de his, inquam, infantibus nullus hic sermo est, quoniam patet, omnino esse ad sacrosanctum regenerationis lavacrum elevandos. Ad eos itaque spectat hic sermo noster, qui baptismo neque a parentibus, neque ab aliis qui jus in eos habeant, offeruntur, sed ab aliquo nullam habente auctoritatem. De iis præterea agitur, quorum casus non comprebenduntur sua ea dispositione, quæ finit Baptismum conferri, etiamsi majorum consensus desit: hoc quidem in casu baptizari non debent, sed ad illos remitti, quorum in potestate ac fide sunt legitime constituti. Quod si jam sacramento initiati essent, aut detinendi sunt, aut ab Hebræis parentibus recuperandi, tradendique Christifidelibus, ut ab illis piè, sancteque informentur; hic enim Baptismi licet illiciti, tamen veri, validique, effectus est. Ex quibusdam paulo ante citatis resolutionibus hoc eruitur, quibus accedit Concilii Toletani quarti textus expositus *in Can. Judæor. dist. 26. quæst. 1. Judæorum filios, vel filias, ne parentum ultro involvantur erroribus, ab eorum consortio separari decernimus, deputatos aut Monasteriis, aut Christianis viris, aut mulieribus Deum timentibus, ut sub conversatione cultum Fidei discant, atque in melius instituti tam in moribus, quam in Fide proficiant.* Si autem postquam adoleverint, suo ipsi infortunio Catholicam Fidem desererent, & Hebræorum ritibus adhærerent, contra eosdem legibus utendum esset, ut contra Hæreticos, juxta Decretalem Bonifacii VIII. *in Cap. Contra, de Hæreticis, in sexto: Contra Christianos, qui ad ritum transierint, vel redierint Judæorum, etiamsi hujusmodi redeuntes, dum erant infantes &c. baptizati fuerunt, erit tanquam contra Hæreticos, si fuerint de hoc confessi, aut per Christianos, seu Judæos convicti &c. procedendum.*

30. Dura

zatus, inscio patre Hebræo, sit vere baptizatus & hujusmodi Baptismate teneatur, & apud quem habeat infantulus educari. Respondetur, infantulum esse vere baptizatum, Baptismumque esse validum, eumdemque educandum penes Christianos, a quibus instruatur, & cum pervenit ad usum rationis, posse cogi ad perseverantiam in Fide Catholica, eidemque providendum a patre, si habeat in bonis, sin minus in necessariis ad minus ad sustentationem. Concordano altre risoluzioni della stessa Coogregazione, una *de'* 23. *Decembre* 1698. e l'altra degli 8. *di Marzo* 1708. e dal Leooe *nel suo Tesoro del Foro Ecclesiastico alla part.* 4. *cap.* 4. *num.* 8. si porta una consimile risoluzione della Congregaziooe del Concilio in una causa di Fossano, la quale però da Noi non si è potuta rincontrare ne' Registri.

IV. Che debbasi fare, quando si portano gl' Infanti Ebrei per esser battezzati, o si ha notizia esser già stati battezzati.

28. Non restano per compimento della prima parte, che due punti; cioè il quarto, che debba farsi, quando gl' iofanti Ebrei si portano per esser battezzati, o si ha notitia d'essere già stati battezzati; e l'ultimo, in qual modo si provi, che il Battesimo sia loro stato conferito: dai quali ci spediremo brevemente.

29. Non si parla di quegl'infanti, che sono offerti da chi ha il jus, d'offerirli per essere battezzati; nè tampoco di quegl'infanti Ebrei, che secondo la disposizione delle sacre Leggi debbonsi battezzare, ancorchè vi sia il dissenso de' loro genitori, come di sopra si è dimostrato: imperocchè in ciascuno dei detti casi, è cosa chiara, che debbono essere battezzati. Parlasi di quegl'infanti Ebrei, che sono offerti al Battesimo non dal loro genitore, ne da altri, che abbia jus sopra di loro, ma da una persona terza, che non ha tal qualità; ed in oltre di quegl'infanti, i casi de' quali non sono compresi sotto la disposizione, che permette di dar il Battesimo ai medesimi, benchè vi sia il dissenso de' loro maggiori: ed in tale stato delle cose non debbono essi essere battezzati, ma debbono esser rimandati a quelli, sotto la potestà de' quali sono legittamente costituiti. Che se poi fossero stati battezzati, debbono essi o esser ritenuti, o esser ricuperati dalle mani degli Ebrei, facendone la consegna a' Cristiani, acciò gli allevino christianamente, e questo è l'effetto del Battesimo valido, benchè illecito. Ciò vien dedotto ed accennato in alcune risoluzioni poc'anzi citate, alle quali può aggiungersi il testo del Concilio Toletano quarto riferito *nel Can. Judæorum, alla dist. 26. quest. 1. Judæorum filios, vel filias, ne parentum ultro involvantur erroribus, ab eorum consortio separari decernimus, deputatos aut Monasteriis, aut Christianis viris, aut mulieribus Deum timentibus, ut sub conversatione cultum Fidei discant, atque in melius instituti tam in moribus, quam in Fide proficiant.* E se cresciuti per loro disgrazia abbandonassero la Fede Cristiana, e ritornassero all' Ebraismo, si dovrebbe procedere contra di loro, come contra gli Eretici, giusta la Decretale di Bonifazio VIII. *nel Cap. Contra, de Hereticis, in sexto: Contra Christianos, qui ad ritum transierint, vel redierint Judæorum, etiamsi hujusmodi redeuntes, dum erant infantes &c. baptizati fuerunt, erit tanquam contra Hereticos, si fuerint de hoc confessi, aut per*

Chri-

30. Dura nonnullis hæc sententia visa est, qui eamdem ut minus asperam facerent, existimarunt fas esse, puerulos Judæis parentibus restituere, dummodo ipsi parentes cautione, aut fidejussione data, ingenue spondeant, ab se filios, vix ad convenientem ætatem pervenerint, Christifidelibus restituendos, nec quidquam contra fidem Catholicam edocendos. Ita opinatus est Calderinus *in suo Consil. 3. de Judæis*, quem sequutus est Graffius *in suis decis. cas. conscien. part.* 2 *lib.* 2. *c.* 23. *n.* 23. Verum hæc Calderioi sententia a cæteris omnibus erroria insimulata fuit, ot Afflict. *decis.* 151. *n.* 13. Sperel. *decis.* 1. *num.* 42. Sessa *de Judæis cap.* 55. & *n.* 64. Pitoo. *Discept. Eccles. p.* 4 *discept.* 146. *dub.* 3. & *n.* 33. Card. Albizi *de Inconst. in fide cap.* 11. *n.* 33. *Et vere scio in hac Sacra Congregatione*, loquitur de Congregatione S. Officii, *sententiam Calderini uti erroneam fuisse rejectam.*

V. Quomodo probetur Baptismum collatum fuisse Infanti.

31. In quibusdam præfatis resolutionibus innuitur, cum, qui Hebræorum filios sine parentum consensu Baptismo lustrare ausus fuerit, exceptis iis casibus, io quibus hoc liceat, eum, ioquam, pœna mulctandum esse; Baptismum autem unius testimonio comprobari. Ut primæ parti hujus nostræ instructionis extrema manus accedat, nihil aliud restat, quam prædictarum resolutioonum judicium confirmare, & quidquid in iisdem continetur, oostra quoque seotentia stabilire. Baptizantis mentem esse sanctam, rectamque non dubitamus; modus autem omnino illicitus habendus est; & ea quicumque facit, quæ Ecclesia fieri vetat, pro Judicis prudeotia mulctari debet, pœna scilicet aut mitiori, vel severiori, juxta circumstantias. Additur etiam, qui infantes Hebræorum liberos baptizare solent, eos plerumque aut laicos, aut mulieres esse; quod neutris liceat, nisi necessitas ioterfuerit, ut videri potest *in Can. ad limina* 30. *quæst.* 2. *in Can. Sanctum, in Can. in necessitate de Consecr. dist.* 4. *in Conc. Flor. Armen. instruct. In casu autem necessitatis non solum Sacerdos, vel Diaconus, sed etiam laicus, vel mulier, imo etiam Paganus, & Hæreticus baptizare potest.* Hoc etiam in trigesimo octavo Concilii Illiberitani Canone statuaum est, *peregre navigantes, aut si Ecclesia in proximo non fuerit, posse fidelem, qui lavacrum suum integrum habet, nec sis bigamus, baptizare in necessitate.* Et quamvis Petavius *in not. ad Sanctum Epiph. pag.* 341. miretur, Concilium, etiamsi necessitas interfuerit, bigamis, ne quemquam baptizent, interdicere; *ergo ne a bigamis baptizari in tanta necessitate non licuit?* Mendoza tamen, & Albaspineus ajunt, in Canone quemquam baptizari a bigamia interdici, cum plures adsint rei conficiendæ magis idonei, quod Catholicus Ethnico, laicus autem non bigamus jure sit bigamo anteponendus. Jam vero baptismati comprobando unius sufficere testimonium, vetus Jurisperitorum axioma est, ut videtur in Glossa *Cap. Nuper. ad verbum: nisi juratus, de testibus & attestationibus. Quandoque tamen bene creditur uni, quando non sit prajudicium alicui; puta utrum aliquis sit baptizatus, vel utrum esset Ecclesia consecrata, & ubi qui vult probare se egisse pœnitentiam per Confessorem suum. Et in Can. Placuit, in verbo: te-*

sten-

Christianos seu Judæos convicti &c. procedendum.

30. Dura ad alcuni è sembrata la predetta asserzione; e per renderla più agevole, hanno pensato, che dandosi dai geoitori Ebrei una sicurià di restituire i figli, giunti che fossero ad un'età competente, obbligandogli alla Fede Cristiana, se gliene potrebbe fare la coosegna Così opinò il Calderino *nel suo consiglio 3. de Judæis*, a cui anche aderì il Graffi *nelle sue Decisioni de' casi di coscienza alla part.* 2. *lib.* 2. *cap.* 23. *num.* 23. Ma l'opinione del Calderino è stata come erronea rigettata da tutti gli altri: Afflict. *decis.* 151. *n.* 13. Sperel. *decis.* 1. *num.* 42. Sessa *de Judæis cap.* 55. e specialmente *al num.* 64. Piton. *Discett. Eccles. part.* 4. *discett.* 146. *dub.* 3. e specialmeote *al num.* 33. Cardinale Albizi *de Inconstantia in Fide al cap.* 11. *num.* 33. *Et vere scio in hac Sacra Congregatione*, parla della Congregazione del S. Officio di Roma, *sententiam Calderini uti erroneam fuisse rejectam.*

V. Come si provi esser stato l'Infante battezzato.

31. In alcune risoluzioni pure di sopra riferite vien accennato, che chi ardisce di battezzare i figli degli Ebrei senza il consenso de' loro genitori, fuori di quei casi, ne' quali ciò è permesso, deve esser punito, e che il Battesimo si prova col testimonio d'un solo. Per compimento della prima parte di questa Istruzione altro non resta, che rimetterei alle predette risoluzioni, coosermando, quanto in esse si contiene. Chi battezza si può credere, che lo faccia per buon fine; ma il modo è illecito: e facendo quello, che la Chiesa non vuole che faccia, deve essere severamente punito con una pena arbitraria al Giudice, che dovrà o accrescerla, o sminuirla, secondo le circostanze. Si aggiunge, che chi per lo più battezza i predetti infanti Ebrei, è un laico, o pure una donna, il che nè all'uno ne all' altra è permesso, se non io caso di necessità, come può vedersi *nel Can. Ad limina* 30. *quest.* 2. *nel Can. Sanctum, nel Can. In necessitate, de Consecratione alla dist.* 4. nell'Istruzione degli Armeni del Concilio Fiorentino: *In casu autem necessitatis non solum Sacerdos, vel Diaconus, sed etiam laicus, vel mulier, immo etiam Paganus, & Hæreticus baptizare potest.* Ciò pure fu anche stabilito *nel Can.* 38. del Concilio Illiberitano: *Peregre navigantes, aut si Ecclesia in proximo non fuerit, posse fidelem, qui lavacrum suum integrum habet, nec sis bigamus, baptizare in necessitate.* E benchè il Petavio *nelle sue Note ad Epifanio alla pag.* 341. si maravigli, come dal Concilio in caso di necessità sia il laico bigamo escluso dal battezzare: *Ergo ne a bigamis baptizari in tanta necessitate non licuit?* Osservano però il Mendoza e l'Albaspineo, doversi intendere, che il Canone parla del caso, in cui vi siano più persone, che possano battezzare; dandosi la precedenza al battezzato sopra il pagano, ed al laico, che non è bigamo, sopra il laico, che è bigamo. E quanto alla prova del Battesimo, che basti un solo testimonio, è antico assioma de' Giuristi, come può vedersi nella Chiosa *nel Cap. Nuper, nella parola nisi juratus, de testibus & attestationibus: Quandoque tamen bene creditur uni, quando non sit prajudicium alicui; puta utrum aliquis sit baptizatus, vel utrum esset Ecclesia consecrata, & ubi quis vult probare se egisse pœnitentiam*

per

stentur, de Consecrat. dist. 4. Creditur ergo testimonio unius in Baptismo, & in Consecratione Ecclesiæ. Hoc tamen intelligendum est, dummodo testi aut mari, aut fœminæ, fides adhiberi prudenter possit, aut idem si testatur qui baptizavit; hic siquidem se ipsum asserens Baptismum Hebræo infantulo ministrasse, non rem modo ab se gestam, sed etiam pœna dignissimam suo ipse testimonio confirmaret. In S. Spiritus Xenodochium, projectorum persugium, feruntur non raro infantes chartam collo suspensam præseferentes, in qua scriptum legitur jam Baptismum eidem collatum esse. Cum adhuc in minoribus a Secretis Sac. Congregationis Concilii munere fungebamur, Sancti Spiritus Parochus interrogavit, quid sibi agendum esset in hujusmodi casibus? Proposita quæstio fuit in Congregatione *die* 18. *Decembris* 1723., *ut declarat Thesaurus resolut. tom.* 2. *pag.* 412. *die autem* 15. *Januarii* 1724. ita rescriptum fuit: Si non lateret, qui chartulam scripserat, eidemque fides tuto præstari posset, tunc infantem ut baptizatum habendum esse, ac ne Baptismo quidem initiandum *sub conditione*, ut aperte liquet *in tom.* 3. *præfati Thesauri pag.* 2.

Secunda Pars.

De Baptismo Judæorum adultorum.

Quando adultus dici possit:

32. Hæc sunt, quæ breviter exponenda censuimus quoad primam partem ad Hebræorum infantes unice pertinentem. Itaque ad secundam descendimus, sermonem de Hebræis adultis, ac ratione pollentibus habituri. Atque ut ordine utamur, & claritate, differemus primo de iis, qui ultro Baptismum petunt, tum de iis, qui jam baptizati ad Ecclesiam se conferunt. Verum in primis constituendum est, quænam plerunque ea ætas sit, in qua Hebræus sponte Baptismum expetens, non infans, sed sui compos censendus est, & quodammodo adultus, atque hac quidem in re duos Jurisperitos, licet haud indoctos, cavere necesse est; Nattam scilicet *in consil.* 454. *lib.* 2., & Bursat. *in consil.* 231. *lib.* 3. quibus in casu, de quo agitur, necessaria videtur duodecim annorum ætas; id autem perperam quibusdam decretis probant æque antiquis, ac antiquatis. Hac in re consulendus est sedulus, accuratusque Præsul Sperellus *in sua decis.* 1. *num.* 32. *& duobus seqq.*, ubi probat rationis usum ab anno septimo completo inchoari; idemque confirmaturus, præclara quædam in unum collegit Cardinalis Albizi *de inconst. in Fide cap.* 11. *num.* 39. Ricciul. *in tract. de Personis extra gremium Ecclesiæ lib.* 2. *cap.* 33. *num.* 3. Zasius *in tract. de Judæis quæst.* 2. Clericat. *de Jurisdict. discor.* 18. *n.* 25. Sessa *de Judæis cit. c.* 43., quibus addimus Congregationis Concilii resolutionem, quæ extat *lib* 16. *Decretorum pag.* 233. *a tergo* in quadam causa Vilnæ: *Die* 16. *Julii* 1639. *Sacra Congregatio Concilii respondit filios Judæorum non esse invitis parentibus baptizandos, donec perveniant ad ætatem legitimam: & tunc, si ipsi consentiant: Ætatem vero legitimam regulariter censeri completo septennio.* Animadvertere opus est illud *regulariter*, nam indicat oportere Præsidem Ecclesiasticum etiam atque etiam considerare, quisnam sit Baptismi petitor, cum possit contingere, ut is etiam non completo septennio sufficienti sit præditus ratione; ideoque baptizandus, invitis licet reluctantibusque parentibus, ut sapienter differit Sotus *in* 4. *sententiar. dist.* 5. *quæst.*

per Confessorem suum: e *nel Can. Placuit*, nella parola *testentur, de Consecratione, alla dist.* 4. *Creditur ergo testimonio unius in Baptismo, & in Consecratione Ecclesiæ*: il che però deve intendersi, quando il testimonio, o maschio, o femmina che sia, sia persona, che meriti credenza, o pure fosse quella stessa, che ha battezzato; imperocchè attestando questi d'aver battezzato l'infante Ebreo, non solo sarebbe una testimonianza d'un fatto proprio, ma ancora d'un fatto, per cui deve esser punito. Si portano alle volte allo spedale de' projetti in S. Spirito alcuni infanti con una carta al collo, in cui si dice, che sono stati battezzati. Nel tempo, che *in minoribus* eravamo Segretario della Congregazione del Concilio, il Parroco di S. Spirito interrogò, come doveva regolarsi in queste contingenze. Fu proposto il quesito nella Congregazione *dei* 18. *di Dicembre* 1723. come può vedersi *nel tom.* 2. *del Tesoro delle Risoluzioni alla pag.* 412. e *nel giorno* 15. *di Gennajo* 1724. fu risoluto, che, quando si sapeva chi avea scritta la poliza, e ch'era persona degna di fede, si avesse l'infante per battezzato, e nemmeno se gli desse il Battesimo *sub conditione*, come può vedersi *nel tom.* 3. *del citato Tesoro alla pag.* 2.

Seconda Parte.

Del Battesimo de' Giudei adulti.

Quando possa dirsi adulto.

32. Ecco quanto abbiamo creduto di accennare in ordine alla prima parte di questa Istruzione, che è ristretta agl' infanti Ebrei. Ora succede la seconda, che appartiene agli Ebrei adulti, cioè che hanno l' uso della ragione. Ed anche in questi desiderando di camminare con chiarezza e distinzione, tratterassi in primo luogo di quelli, che chiedono d' essere battezzati; ed in secondo luogo di quelli, che compariscono dopo essere già stati battezzati. Ma prima d' ogni altra cosa è d' uopo stabilire, quale per l'ordinario sia quell' età, in cui dee supporsi che l' Ebreo, che chiede il Battesimo, non sia infante, ma capace di ragione, ed in una tal quale maniera adulto: nel che fa di mestiere l'avvertire, dovers si guardare da due per altro buoni Giuristi, cioè dal Natta *nel consiglio* 454. *al lib.* 2. e dal Bursato *nel consiglio* 231. *al lib.* 3. che ne' termini, ne' quali siamo, richiedono l'età di dodici anni; appoggiandosi a certi insussistenti antichi decreti. Sul che può vedersi il diligente Monsignore Sperello *nella sua decis.* 1. *al n.* 32. *e due seguenti*, che comprova, incominciare l' uso della ragione, compito il settimo anno dell' età: pel quale assunto molte altre belle cose sono radunate dal Cardinale Albizi *de inconstantia in Fide al cap.* 11. *n.* 39. dal Ricciul. *nel Trattato de Personis extra gremium Ecclesiæ al lib.* 2 *cap.* 33. *n.* 3. dal Zasio *nel Trattato de Judæis alla quest.* 2. dal Clericato *de Jurisdictione alla discordia* 18. *n.* 25. dal Sessa *de Judæis al cit. cap.* 43. alle quali da Noi aggiungerassi una puntuale risoluzione della Congregazione del Concilio, che è *nel lib.* 16. *de' Decreti alla pag.* 233. *a tergo* in una certa causa di Vilna: *Die* 16. *Julii* 1639. *Sacra Congregatio Concilii respondit filios Judæorum non esse invitis parentibus baptizandos, donec perveniant ad ætatem legitimam; & tunc, si ipsi consentiant: Ætatem vero legitimam regulariter censeri completo septennio.* Si osservi la parola *regulariter*, che dà a divedere, esser d'uopo, che il Superiore Ecclesiastico apra gli occhi, esamini ben bene chi chiede il Battesimo; potendosi dare il caso, che avanti ancora

cora

quaest. unic. art. 10. *dub.* 2. *Certissima regula est, quod si citra illam aetatem certo constat, puerum Fidei Catechismis instructum satis intelligere, quidnam sit baptizari, & quemadmodum sit professio Christianae legis, baptizaudus est, quoniam aetas ad contrahendum matrimonium lege humana statuitur; Lex autem divina Baptismi neutiquam ab humana dependet.*

33. Si vero de perfecto rationis usu dubitaretur, & Baptismum implorantis capacitas anceps, ac incerta esset, cavendum est ab eorum sententia, qui juxta tritum illud axioma, in dubio nimirum semper possidentis conditionem meliorem esse, contendunt, petentem Baptismum ad Hebraeos, & ad patrem potissimum, si superſit, necessario remittendum. Cavendum est, inquam, ne quis arbitretur sententiam ejusmodi approbandam, & axioma, cujus dumtaxat est ratio habenda in causa aequali: nulla vero aequalitas intercedit Hebraeos inter, atque Christifideles; ac multo minus inter patrem, & filium; quum alter patriae potestatis jacturam ad breve tempus, damnum nempe levissimum evitaret; aerumnae alter gravissimae provideret, hoc est mortem fugeret sempiternam, cujus periculum certe subiret, regressus ad Infidelium curam, ac sub patriam potestatem. Quare in supradictis casibus sacramentum est differendum, sed hoc qui postulat retinendus, ac sic interea informandus, ut idoneus evadat baptismati postmodum suscipiendo.

34. *Suarez in 3. part. S. Thomae tom. 3. quaest. 68. art. 10. disp. 25. sect. 3. ad fin.* sic scribit: *Ad cognoscendum autem, an pervenerit parvulus ad eum statum, & facultatem usus rationis, utendum est signis, & conjecturis ex experientia desumptis, & hominis prudentis arbitrio judicium ferendum est. Quod si signa non fuerint satis evidentia, tamen rem faciant dubiam, & aliquo modo probabilem, si necessitas non urgeat, expectari potest & debet commodior occasio, & major cognitio.* Magni hujus Theologi auctoritas quidquid supra diximus mirifice probat, Baptismum nempe, donec dubio locus fuerit, protrahendum: adultum vero id temporis a Christifidelibus detinendum procul a Genitoribus, ex his, quae subjungimus aperte patet. *Cardinalis de Lugo lib. 5. respons. moral. ad dub.* 4. hoc Romae accidisse narrat aetate sua: *Contigit Romae, ut parvula quaedam puella casu inveniretur longe ab Hebraeorum domibus, quae interrogata de suis Parentibus, respondit, se parentes habere Hebraeos, & velle fieri Christianam. Conducta ergo ad Catechumenorum domum, parens petiit, filiam sibi restitui, quae adhuc sui juris non erat, nec rationis compos ad deliberandum de Religione.* Consilium expetitum est sapientissimi Cardinalis, qui postquam diligenter puellam examinasset, dubitavit, an perfecto rationis usu praeditam judicaret: *Consultus ergo tunc fui, & examinavi puellam, nec perfectum rationis usum affirmare potui, nec etiam sufficientem negare, sed mansi dubius.* Cum puella septennium adhuc non complevisset, dubitaretque Cardinalis de perfecto rationis usu, Baptismum protrahendum

 esse

cora il compimento dell' anno settimo sia il predetto dotato di sufficiente uso di ragione: nel qual caso dovrebbe battezzarsi, non ostante il dissenso de' genitori, come in questi termini ben discorre il Soto *nel 4. delle sentenze alla dist. 5. qu. unic. art.* 10. *dubb.* 2. *Certissima regula est, quod si citra illam aetatem certo constat, puerum Fidei Catechismis instructum satis intelligere, quidnam sit baptizari, & quemadmodum sit professio Christianae legis, baptizandus est; quoniam aetas ad contrahendum Matrimonium lege humana statuitur; Lex autem Divina Baptismi neutiquam ab humana dependet.*

33. Che se poi restasse qualche dubbio circa il perfetto uso della ragione, e circa la capacità di quello, che domanda il Battesimo, avvertasi a non far capitale della massima di tal uno, che appoggiandosi all'assioma legale, essere in dubbio sempre migliore la condizione di chi possiede, vuole, che nel detto dubbio il battezzando si rimandi agli Ebrei, e molto più al padre, se mai avesse padre; imperocchè la massima legale ha il suo vigore in causa eguale: nè può dirsi eguale la causa degli Ebrei e de' Cristiani, e nemmeno del padre, e del figlio; trattando il padre di sfuggire un lieve danno, che è quello dello patria potestà, per poco tempo; e trattando il figlio d'un gravissimo danno, cioè dell'eterna dannazione, al pericolo della quale resterebbe esposto, se ritornasse a vivere fra gl' Infedeli, o sotto la cura paterna: per lo che nelle sopraddette circostanze dee ritenersi chi ha domandato d'esser Cristiano, e dee differirsi il Battesimo, ed in questo mentre si deve istruire, ed usare ogni diligenza, acciò apprenda, e diventi capace, per essere poi a tempo e luogo battezzato.

34. Il Suarez *sopra la 3. part. di S. Tommaso al tom. 3. quaest. 68. art. 10. disput. 25. sez. 3. verso il fine*, così scrive: *Ad cognoscendum autem, an pervenerit parvulus ad eum statum, & facultatem usus rationis, utendum est signis, & conjecturis ex experientia desumptis; & hominis prudentis arbitrio judicium ferendum est. Quod si signa non fuerint satis evidentia, tamen rem faciant dubiam, & aliquo modo probabilem, si necessitas non urgeat, expectari potest & debet commodior occasio, & major cognitio.* L'autorità di questo grave Teologo comprova quanto poc'anzi si è detto, doversi, stante il dubbio, differire il Battesimo: ed il doversi in questo mentre ritenere l' adulto sotto la cura de' Cristiani, e non restituirsi ai genitori, si desume da quanto or ora soggiugneremo. Nel tempo del Cardinale de Lugo, come esso racconta *nel lib. 5. de' Responsi Morali al dubb.* 4., accade il caso seguente quì in Roma: *Contigit Romae, ut parvula quadam puella casu inveniretur longe ab Hebraeorum domibus, quae interrogata de suis parentibus, respondit, se parentes habere Hebraeos, & velle fieri Christianam Conducta ergo ad Catechumenorum domum, parens petiit, filiam sibi restitui, quae adhuc sui juris non erat, nec rationis compos ad deliberandum de Religione.* Fu consultato il predetto dotto Cardinale, e restò in dubbio, se la ragazza avesse, dopo averla esaminata, il perfetto uso della ragione: *Consultus ergo tunc fui, & examinavi puellam; nec perfectum rationis usum affirmare potui, nec etiam sufficientem negare, sed mansi dubius.* Non avendo la ragazza pur anche compito il settennio, ed essendo

R do

esse respondie, & puellam interea apud Catechumenos detinendam: *Ego, quoniam puella illa septennium non compleverat, & de sufficienti rationis usu dubitabatur, dixi, Baptismum quidem suspendendum esse, donec cum pleno rationis usu certo constare posset de sufficienti ejus voluntate; interim tamen non debere, nec posse restitui, sed custodiæ causa retinendam in eadem Catechumenorum domo.* Atque ita gestum est, ac puella deinceps, nova adhibita diligentia, baptizata fuit, ut videtur in fine prædicti Dubii IV. *Non erat controversia, an puella baptizanda esset, sed an Patri reddenda, in dubio de usu rationis sufficienti; in qua dubio de facto reddita non fuit; sed in loco tuto deposita, donec suo tempore, & explorata jam ejus voluntate, cum certissimo rationis usu, baptizata fuit.*

35. Species facti, quam modo exposuimus, de puella est, quæ septennium nondum expleverat; si autem illud superasset, & non constaret de perfecto rationis usu, non ideo Hebræis Parentibus reddenda esset, sed Christianorum curæ mandanda. Etenim idem argumentum & ad puellam detinendam, & ad Baptismum protrahendum in utroque casu valeat necesse est, *auctore Sessa de Jud. cap. 54. num. 8. & seq. Ego vero adhærendum puto sententiæ Henriquez, ut baptizari in dubio usus rationis non debeat, sive septennium compleverit, sive non &c. modo non urgeat periculum mortis &c. Erit tamen eo casu a Parentibus segregandus, & in domo Catechumenorum, vel penes honestam mulierem collocandus, ad vitandum periculum, ne a Parentibus subvertatur.* Et ante Sessam id docuerat Sotus loco cit. *Quid vero quando res esset aliquo modo dubia, nempe si bonæ essent conjecturæ, & indicia, puerum annum agentem octavum intelligere quid vellet profiteri, Baptismumque peteret? esset baptizandus, ac subinde ab eorum educatione subtrahendus.*

De iis dubiis, qui Baptismum petierunt.

36. Tempore constituto, in quo Hebræus rationis compos prudenter censendus est, statuto etiam quid sit agendum, cum Baptismi petitor, an sit idoneus, dubitatur; de iis jam differemus, qui aut ab adolescientia, aut ætate etiam maturiori Baptismum postulant. Quoad hanc ætatem, Parentum consensum necessarium omnino non esse, auctor est Sanctus Thomas *in pref. loco id est in 2. 2. quest. 10. art. 12.* quo in loco disputans de Baptismo Filiorum Hebræorum, dissentientibus Parentibus, sic scribit: *Postquam autem incipit habere usum liberi arbitrii, jam incipit esse suus, & potest quantum ad ea, quæ sunt juris Divini, vel naturalis, sibi ipsi providere; & tunc est inducendus ad Fidem, non coactione, sed persuasione, & potest etiam invitis Parentibus consentire Fidei, & baptizari, non autem, antequam habeat usum rationis.* Eadem vero repetit in *3. part. quest. 68. art. 10. Respondeo dicendum, quod pueri infidelium filii aut habent usum rationis, aut non habent. Si autem habent, jam quantum ad ea, quæ sunt juris Divini, vel naturalis, incipiunt suæ potestatis esse; & ideo propria voluntate, invitis Parentibus, possunt Baptismum suscipere, sicut & matrimonium contrahere; & ideo tales licite moneri possunt, &*

indu-

do dubbio il perfetto uso della ragione, rispose, che si differisse il Battesimo, e che in questo mentre la ragazza restasse nella casa de' Catecumeni: *Ego, quoniam puella illa septennium non compleverat, & de sufficienti rationis usu dubitabatur, dixi, Baptismum quidem suspendendum esse, donec cum pleno rationis usu certo constare posses de sufficienti ejus voluntate, interim tamen non debere, nec posse restitui, sed custodiæ causa retinendam in eadem Catechumenorum domo.* E così fu fatto; e la ragazza, dopo fatte le nuove diligenze, fu battezzata, come si vede *nel fine del detto dubbio 4. Non erat controversia, an puella baptizanda esset, sed an patri reddenda, in dubio de usu rationis sufficiente: in quo dubio de facto reddita non fuit; sed in loco tuto deposita, donec suo tempore, & explorata jam ejus voluntate, cum certissimo rationis usu, baptizata fuit.*

35. Il caso proposto è d'una ragazza, che non aveva per anche compito l'anno settimo: ma quando anche l'avesse oltrapassato, e vi fosse stato il dubbio della sufficiente capacità, non per questo si sarebbe potuto, o si potrebbe pretendere, che dovesse rimandarsi, e non restare sotto la cura de' Cristiani; militando per la ritenzione della persona, e dilazione del Battesimo nell'uno, e nell'altro caso la stessa ragione, come ben riflette il Sessa *de Judæis al cap. 54. num. 8. e segg. Ego vero adhærendum puto sententiæ Henriquez, ut baptizari in dubio usus rationis non debeat, sive septennium compleverit, sive non &c. modo non urgeat periculum mortis &c. Erit tamen eo casu a parentibus segregandus, & in domo Catechumenorum, vel penes honestam mulierem collocandus, ad vitandum periculum ne a parentibus subvertatur:* e prima di lui aveva insegnato il Soto *nel luogo citato*: *Quid vero, quando res esset aliquo modo dubia, nempe si bonæ essent conjecturæ & indicia, puerum annum agentem octavum intelligere quid vellet profiteri, Baptismumque peteret? esset baptizandus, ac subinde ab eorum educatione subtrahendus.*

Di questi adulti, che chiedono il Battesimo.

36. Fissato il tempo, in cui regolarmente può dirsi, che l'Ebreo abbia l'uso della ragione per l'effetto, di cui si tratta, e stabilito altresì quanto dee farsi, allora che si sta in dubbio, se chi domanda il Battesimo, abbia la sufficiente capacità; entreremo nella materia di quelli, che, trapassata l'età infantile, o in età giovanile, o anche più avanzata, domandano d'essere battezzati: in ordine ai quali, ancorchè avessero padre, cosa certa si è, che il di lui consenso non è in veruno modo necessario. Così insegna S. Tommaso *ne' luoghi sopraccitati*, cioè *nella 2. 2. alla quest. 10. art. 12.* ove discorrendo del Battesimo de' figli Ebrei contra il consenso del Padre, così scrive: *Postquam autem incipit habere usum liberi arbitrii, jam incipit esse suus, & potest quantum ad ea, quæ sunt Juris Divini, vel naturalis, sibi ipsi providere: & tunc est inducendus ad Fidem, non coactione, sed persuasione, & potest etiam invitis parentibus consentire Fidei, & baptizari; non autem, antequam habeat usum rationis.* Ripete lo stesso *nella 3. part. alla quest. 68. art. 10. Respondeo dicendum, quod pueri Infidelium filii aut habent usum rationis, aut non habent. Si autem habent, jam quantum ad ea, quæ sunt Juris Divini, vel naturalis,*

ni-

nduci ad suscipiendum Baptismum. Quæ quidem cum iis conveniunt, quæ scripta reliquit idem *Doctor Angelicus in quodlib. 2. art. 7.*

37. S. Thomæ doctrina de modo, quo Hebræi jam rationis compotes ad fidem Catholicam amplectendam inducendi sunt, omnino congruit cum Sancti Gregorii sententia *in Can. Qui sincera, dist. 45.* cujus hæc sunt verba: *Qui sincera intentione extraneos a Christiana religione ad fidem cupiunt recta perducere, blandimentis, non asperitatibus debent studere; ne quorum mentem reddita ad planum ratio poterat revocare, pellat procul adversitas. Nam quicumque aliter agunt, & eos sub hoc velamine a consueta ritus sui volunt cultura suspendere, suas illi magis, quam Dei causas probantur attendere.* Accedit Concilii Toletani IV. auctoritas *in Can. de Judæis dist. 45. De Judæis autem præcipit Sancta Synodus, nemini deinceps ad credendum vim inferri. Cui enim vult Deus, miseretur; & quem vult, indurat. Non enim tales inviti salvandi sunt, sed volentes, ut integra sit forma justitiæ. Sicut enim homo proprii arbitrii voluntate serpenti obediens periit, sic, vocante se gratia Dei, propriæ mentis conversione homo quisque credendo salvatur. Ergo non vi, sed liberi arbitrii facultate, ut convertantur, suadendi sunt, non potius impellendi.* Idem sentit Clemens III. in sua Decretali, cujus hoc est exordium: *Sicut Judæi sub tit. de Jud. & Saracen. Statuimus, ut nullus invitos, vel nolentes Judæos ad Baptismum venire compellat: Si quis autem ad Christianos causa fidei confugerit, postquam voluntas ejus fuerit patefacta, Christianus absque calumnia efficiatur, quippe Christi fidem habere non creditur, qui ad Christianorum Baptismum non spontaneus, sed invitus cogitur pervenire.*

38. Nec plane obest huic sententiæ auctoritas Adriani Pontificis, qui Baptismum a Carolo Magno Saxonibus vi collatum, ut fertur, comprobavit, cum infidelium ratio æque ac Hebræorum habenda sit, juxta S. Thomæ sententiam *in 2. 2. quæst. 10. art. 8.* ubi sic scribit: *Infideles quidam sunt, qui nunquam susceperunt fidem, sicut Gentiles, & Judæi, & tales nullo modo sunt ad fidem compellendi, ut ipsi credant &c. alii vero sunt Infideles, qui quandoque fidem susceperunt, & eam profitentur, sicut Hæretici, & quicumque Apostatæ: & tales sunt etiam corporaliter compellendi, ut impleant, quod promiserunt, & teneant, quod semel susceperunt.* Nullius quoque momenti sunt, quæ gesta fuerunt a Sisebuto Hispaniarum Rege, quem Concilium IV. Toletanum *cap. Majores, de Baptismo*, Principem Religiosissimum compellavit, propterea quod vi, ac minis Hebræos ad Baptismum impulerit, cujus vestigiis institerunt Rex Ægæa, Ferdinandus, atque Isabella, ut videre licet in Mariana novissimæ editionis *ann. 1733. tom. 1. pag. 202. & in tom. 3. pag. 184. & 211.*

39. Placet hic vero nonnulla breviter adnotare; ac primo, Pontifex Adrianus gratulatus est quidem Carolo Magno, quod Saxo-

 nes

incipiunt suæ potestatis esse: & ideo propria voluntate, invitis parentibus, possunt Baptismum suscipere, sicut & Matrimonium contrahere; & ideo tales licite moneri possunt, & induci ad suscipiendum Baptismum. E concorda quanto lo stesso Santo Dottore lasciò scritto *nel quodlibet. 2. all' art. 7.*

37. La dottrina di S. Tommaso circa il modo d'indurre gli Ebrei già capaci dell'uso di ragione ad abbracciare la Fede Cristiana, è in tutto, e per tutto conforme alla massima di S. Gregorio *nel Can. Qui sincera, alla dist. 45.* ed eccone le parole: *Qui sincera intentione extraneos a Christiana Religione ad Fidem cupiunt recta perducere, blandimentis, non asperitatibus, debent studere, ne quorum mentem reddita ad planum ratio poterat revocare, pellat procul adversitas. Nam quicumque aliter agunt, & eos sub hoc velamine a consueta ritus sui volunt cultura suspendere, suas illi magis, quam Dei causas probantur attendere:* ed a quella del Concilio Toletano quarto riferita *nel Can. de Judæis, alla stessa dist. 45. De Judæis autem præcipit Sancta Synodus, nemini deinceps ad credendum vim inferri. Cui enim vult Deus, miseretur; & quem vult, indurat. Non enim tales inviti salvandi sunt, sed volentes, ut integra sit forma justitiæ. Sicut enim homo proprii arbitrii voluntate serpenti obediens periit, sic, vocante se gratia Dei, propria mentis conversione homo quisque credendo salvatur. Ergo, non vi, sed liberi arbitrii facultate, ut convertantur, suadendi sunt, non potius impellendi.* E concorda Clemente III. nella sua Decretale, che incomincia: *Sicut Judæi, sotto il tit. de Judæis, & Saracenis: Statuimus, ut nullus invitos, vel nolentes Judæos ad Baptismum venire compellat. Si quis autem ad Christianos causa Fidei confugerit, postquam voluntas ejus fuerit patefacta, Christianus absque calumnia efficiatur: quippe Christi Fidem habere non creditur, qui ad Christianorum Baptismum, non spontaneus, sed invitus cogitur pervenire.*

38. E benchè da tal uno contra questo ben assicurato sistema si porti il fatto del Pontefice Adriano, che dicesi aver approvato il Battesimo, che Carlo Magno fece dare per forza ai Sassoni, i quali, come Pagani, debbono valutarsi del paro con gli Ebrei, anche secondo la dottrina di S. Tommaso *nella 2. 2. alla quæst. 10. art. 8.* ove così scrive: *Infideles quidam sunt, qui nunquam susceperunt Fidem, sicut Gentiles & Judæi; & tales nullo modo sunt ad Fidem compellendi, ut ipsi credant &c. alii vero sunt Infideles, qui quandoque Fidem susceperunt, & eam profitentur, sicut Hæretici, & quicumque Apostatæ; & tales sunt etiam corporaliter compellendi, ut impleant, quod promiserunt, & teneant, quod semel susceperunt:* si porti ancora il fatto di Sisebuto Re di Spagna, che nel Concilio quarto di Toledo, e *nel cap. Majores, de Baptismo*, vien chiamato col titolo di Principe religiosimo, e che colle minacce indusse gli Ebrei a battezzarsi, al di cui esempio anche si conformarono il Re Egea, Ferdinando, ed Isabella, come può vedersi nel Mariana dell'ultima stampa *del 1733. nel tom. 1. alla pag. 202. e nel tom. 3. alla pag. 184. & alla pag. 211.*

39. Sia però lecito notar quì di passaggio, primo, che il Pontefice Adriano si rallegrò con Carlo Magno, che avesse fatto battezzare

 i Saf-

Anno 1747. nea juſſiſſet ad Baptiſmum accedere ; in ejus tamen epiſtola typis impreſſa *in tom. 2. Concil. antiqu. Galliæ pag.* 112, quod unum extat facti ejuſmodi monumentum, in ejus, inquam, epiſtola ne leviter quidem commemoratur modus, quo ſuerant Saxones baptizati; deinde, iidem Saxones fidem Imperatori dederant, ſua ſe ſponte ad Baptiſmum venturos, quum armis ſuperati, & prælio victi ſe Carolo tradiderunt: *Spoponderunt ſe eſſe Chriſtianos, & ſe ſub ditione Domni Caroli Regis, & Francorum ſubdiderunt*: ut narrat Annalium ſcriptor Loiſſelianus *tom. 6. Annal. Eccleſiaſtic. Galliæ Patris le Cointe pag.* 110. Tertio, Rex Siſebutus non ubique ſuit, neque ab omnibus commendatus; quapropter Rex Siſenandus imperavit, ut nulla vis in poſterum adhiberetur, quod Mariana teſtatur *tom. 1. pag. 207. Judæos amplius ad Religionis Chriſtianæ profeſſionem cogere nefas eſto*. Quarto, Religioſiſſimi nomen Siſebutus, non ſcientiæ merito, ſed pietatis cauſa, eſt conſequutus, *propter zelum, quem habeant, licet is non eſſet ſecundum ſcientiam*, ut notat *Silvius in 2. 2. S. Thomæ quæſt.* 10. *art.* 8. *concl.* 4. §. *Ad hoc tamen*. Quinto in Hiſpania per eam ætatem Eccleſiaſtica diſciplina nimis remiſſa erat; ideoque Epiſcopi non auſi ſuot Regum voluntati adverſari, uti animadvertit Natalis Alexander in ſua *Theologia dogmatica, & morali, de Sacr. Bapt. lib. 2. c. 7. propoſit. 7. ad fin. Mores illos in Hiſpaniarum Eccleſiis viguiſſe negari non poteſt, Epiſcopis Eccleſiaſticam diſciplinam ad nutum Regum ſuorum flectentibus; ſed ſaniorem fuiſſe, ut & antiquiorem, diſciplinam de Judæis ad fidem Chriſtianam per Baptiſmum non cogendis, perſpicuum eſt*. Demum Principum geſta legem præſcribere privatis nequeunt, cum fas ſit Regibus Infideles devictos, captivoſque ſuos vi ad Baptiſmum impellere, edictoque ſancire, ut illud accipere ſi recuſent, a Regno eliminentur; id autem Regibus licet non ſine cauſa: metuunt enim, ne ipſi aliquando ad rebellionem deficiant, aut alios ad infidelitatem perducere moliantur. Quamobrem S. Auguſtinus in epiſtola ad Vincentium, quæ nunc XCIII. eſt, olim XLVIII. poſtquam ſuam ſententiam ſemper fuiſſe ait: *neminem ad unitatem Chriſti eſſe cogendum*; hoc ad rem noſtram addit: *Legum terror, quibus promulgandis Reges ſerviunt Divino in timore, ita profuit, ut nunc alii dicant .. gratias Domino, qui vincula noſtra diſrupit, & nos ad pacis vinculum tranſtulit.*

40. Hebræis igitur, ut Baptiſmum accipiant, vim facere nefas eſt; quare ſi quis Hebræorum, expleto jam ſeptennio, Catholicam Religionem amplecti cupiat, aut ſi non dubia, ſed certa ſignificatio detur, Hebræum aliquem prædictæ ætatis Baptiſmum petere, in hoc caſu tum Index, qui hoc admonet, eſt retinendus, tum Sacramenti petitor ex Hebræorum vico evocandus, Chriſtianiſque tradendus eſt, ut interrogetur, qua potiſſimum de cauſa velit ab Hebræorum inſtitutionibus ad Chriſti cultum accedere; diligenter demum inſtrui debet, ut paulo poſt edocebimus. Hac autem adhibita diligentia, ſi forte incapax inveniretur, iterum abſque dubio Judæis tradendus eſſet. *Et memini*, verba ſunt Cardinalis Albizi *de incoſt. in fid. cap.* 11. *ſub n.* 38. *A Congregatione Conſultorum Sancti Officii revocatum fuiſſe ad examen puerum quemdam Hebræum*, qui

i Saſſoni, ſenza però, che nella di lui lettera ſtampata *nel tom. 2. de' Concilj antichi della Francia alla pag.* 112. e che è l'unico monumento del fatto, ſi faccia minima menzione del modo, con cui erano ſtati battezzati; ſecondo, che i Saſſoni avevano promeſſo di ricevere il Batteſimo, allora che furono ſoggiogati da Carlo Magno: *Spoponderunt ſe eſſe Chriſtianos, & ſe ſub ditione Domni Caroli Regis, & Francorum ſubdiderunt*, come racconta l'Annaliſta Loiſſeliano *nel tom. 6. degli Annali Eccleſiaſtici di Francia del P. le Cointe alla pag.* 110. terzo, che il fatto del Re Siſebuto non fu in tutto e per tutto approvato; per lo che il Re Siſenando ordinò, che in avvenire non ſi faceſſero ſimili violenze, come atteſta lo ſteſſo Mariana *nel tom. 1. alla pag. 207. Judæos amplius ad Religionis Chriſtianæ profeſſionem cogere nefas eſto*; quarto, darſi il nome di religioſiſſimo al Re Siſebuto, *propter zelum, quem habebat, licet is non eſſet ſecundum ſcientiam*, come dice il Silvio *nella 2. 2. di S. Tommaſo alla queſt.* 10. *art.* 8. *concluſ.* 4. *Ad hoc tamen*; quinto, eſſerſi nella Spagna in que' tempi rilaſciata la diſciplina, non avendo avuto i Veſcovi il coraggio d' opporſi alla volontà dei Re, come ſoggiugne Natale Aleſſandro *nella ſua Teologia dogmatica, e morale, de Sacramento Baptiſmi al lib. 2. cap. 7. propoſit. 7. nel fine*: *Mores illos in Hiſpaniarum Eccleſiis viguiſſe, negari non poteſt, Epiſcopis Eccleſiaſticam diſciplinam ad nutum Regum ſuorum flectentibus; ſed, ſaniorem fuiſſe, ut & antiquiorem, diſciplinam de Judæis ad Fidem Chriſtianam per Baptiſmum non cogendis, perſpicuum eſt*; in ultimo, non potere i fatti de' Principi dar norma ai fatti de' privati, potendo i Principi sforzare gl' Infedeli debellati, e fatti loro ſchiavi in guerra, a ricevere il Batteſimo, e potendo con pubblici Editti intimare ad eſſi il partire da' loro Regni, ſe non ricevono il Batteſimo; o pel timore, che una volta poſſano eccitare una ribellione, o pure che poſſano tentare di pervertire gli altri; per lo che S. Agoſtino nella lettera a Vincenzo, che oggi è *la* 93., ed una volta era *la* 48., dopo aver detto, che il ſuo parere era ſempre ſtato, *neminem ad unitatem Chriſti eſſe cogendum*; così al noſtro propoſito ſoggiugne: *Legum terror, quibus promulgandis Reges ſerviunt Divino in timore, ita profuit, ut nunc alii dicant .... Gratias Domino, qui vincula noſtra diſrupit, & nos ad pacis vinculum tranſtulit.* Pont. A. VII.

40. Non è dunque la violenza adattata, o propria, per far che gli Ebrei ricevano il Santo Batteſimo: e però, comparendo qualche Ebreo, che ſia nell'età ſopraccennata, che è lo ſteſſo che dire, che abbia compito il ſettennio, regolarmente parlando, il quale dica di volerſi fare Criſtiano, o pure venendo dato avviſo, non dubbio, ma ſicuro, eſſervi chi nella detta età ſi moſtra volonteroſo di ricevere il Batteſimo, dee chi compariſce, eſſer trattenuto, e chi è denunziato, come ſopra, dee levarſi dal Ghetto, ed eſſer conſegnato a' Criſtiani, deve interrogarſi del motivo, per cui vuol fare il paſſo, deve iſtruirſi come or ora diremo; e quando uſate tutte le diligenze, ſi ritrovaſſe incapace, non vi deve eſſer difficoltà a rimandarlo. *Et memini* (ſono parole del Cardinal Albizi *de Inconſtantia in Fide al cap.* 11. *ſotto il num.* 38.) *A Congre-*

Pont. A. VII. *qui supponebatur petiisse Baptismum, & ad domum Catechumenorum redactus fuerat; qui tamen adeo hebetis ingenii visus fuit, ut, etiamsi explevisset septennium, nihilominus Patri Hebræo restitutus fuit.*

41. Si contingat, ut Hebræorum aliquis ætate adultus Baptismum cupiat; is quidem est retinendus, aut e vico evocandus, dum ejus optimam voluntatem quispiam fide dignus attestatur. Magna hic vero diligentia opus est, experientia edocente, Hebræas seu mulieres, seu puellas frequenter ad Baptismum confugere, non Religionis, sed matrimonii causa, quod nimirum Christianum aliquem depereant: mares autem Christianæ fidei desiderium affectare, quod matrimonii jam contracti laqueos declinare cupiunt, & uxorem Hebræam relinquere, aut quod ære alieno gravati sunt, ac solvendo impares. Atque utinam in præsentiarum non eveniret, quod Stephanus Tornacensis scripsit in epist. XXXII. *Raro accidit, ut de plebis circumcisæ duritia in novam Ecclesiæ renatus infantiam, fideliter aliquis conversetur.* Hanc vocem *raro* ita interpretamur, ut non negemus persæpe Hebræos ad veram fidem divinitus evocatos, ea fecisse omnia, quæ bonos viros, & utiles Christianos decent. Eorum Elenchum vide apud Possevinum, & Thomam a Jesu *de convers. gent. lib. 9. par. 2. cap. 1. pag. 635.* Præviam institutionem multum ad hanc rem conferre fatendum est. Sapientes Instructiones pro Missionariis Romæ in lucem editæ an. *1699.* pag. 187. hæc habent: *Enimvero comprobatum est experientia, Christianos pejores non inveniri, quam qui ante competentem instructionem ad Baptismum admissi sunt; quippe qua facilitate Christo nomen dederunt, eadem ut plurimum nuntium ei remittunt &c. quodque miserabilius est, deteriores multo sunt, quam ante Baptismum, & correctionis omnino impatientes.* Concilium Tridentinum *sess. 6. cap. 6.* indicat, quæ adulto, ad Baptismum cum spirituali utilitate accipiendum, sunt necessaria. Catechismus Romanus *par. 2. de Baptismo* moram, & tarditatem in hoc negotio inculcat, cum mortis discrimen abesse videatur. *Dilatio aliquas videtur utilitates afferre, primum enim quantum ab Ecclesia providendum est, ne quis ad hoc Sacramentum ficto, & simulato animo accedat, eorum voluntas, qua ad Baptismum accedunt, magis exploratur, atque perspicitur; deinde in fidei doctrina, quam profiteri debent, & Christianæ vitæ institutionibus erudiuntur perfectius.* Quoad ea, quæ ante Baptismum adulto credenda sunt, animadversione dignum est dubium, seu quæstio ab Episcopo Quebec Sancti Officii Congregationi proposita, definita 3. Maji an. 1703. *Utrum, antequam adulto conferatur Baptisma, Minister teneatur ei explicare omnia Fidei nostræ mysteria, præsertim si est moribundus, quia hoc perturbaret mentem illius; an non sufficeret, si moribundus promitteret fore, ut ubi e morbo convalesceret, instruendum se curet, ut in praxim redigat, quod ei præscriptum fuerit? Respondetur, non sufficere promissionem; sed Missionarium teneri adulto etiam moribundo, qui incapax omnino non sit, explicare mysteria fidei, quæ sunt necessaria necessitate medii, ut sunt præcipue mysteria Trinitatis, & Incarnationis.*

42. Ha-

gregatione Consultorum Sancti Officii revocatum Anno 1747.
fuisse ad examen puerum quemdam Hebræum, qui supponebatur petiisse Baptismum, & ad domum Catechumenorum redactus fuerat: qui tamen adeo hebetis ingenii visus fuit, ut, etiamsi explevisset septennium, nihilominus patri Hebræo restitutus fuit.

41. Capitando poscia qualche Ebreo, o qualche Ebrea, d'età adulta, desiderosi di ricevere il Battesimo, debbono ancor questi essere trattenuti, o debbono mandarsi a prendere, se si ha sicura notizia, che vogliano essere battezzati. Ma quì è d'uopo raddoppiare le diligenze: dimostrandoci pur troppo la pratica, che alle volte le donne dicono di volersi fare Cristiane, non pel motivo della Religione, ma per maritarsi con qualche Cristiano, di cui sono innamorate; che i giovani, e gli uomini, non pel motivo della Fede di Cristo, ma o per liberarsi dalla moglie Ebrea, o per essere pieni di debiti, e ridotti in miseria, si mostrano volonterosi del Battesimo; e Iddio pur volesse, che giornalmante non vedessimo avverato quanto scrisse Stefano Tornacense *nella lettera 32. Raro accidit, ut de plebis circumcisæ duritia in novam Ecclesiæ renatus infantiam, fideliter aliquis conversetur.* Il *raro* non esclude, che alle volte non succeda, che qualche Ebreo convertito non riesca un buono, ed utile Cristiano. Ne fa un elenco il Possevino, e dopo di lui Thomas a Jesu *de Conversione Gentium al lib. 9. part. 2. cap. 1. pag. 635.* La previa istruzione è quella, che molto può contribuire pel detto effetto. Nelle savie Istruzioni pe' Missionarj stampate in Roma *l'anno 1669. alla pag. 187.* così si legge: *Enimvero comprobatum est experientia, Christianos pejores non inveniri, quam qui ante competentem instructionem ad Baptismum admissi sunt; quippe, qua facilitate Christo nomen dederunt, eadem ut plurimum nuntium ei remittunt &c. quodque miserabilius est, deteriores multo sunt, quam ante Baptismum, & correctionis omnino impatientes.* Il Concilio di Trento *nella sess. 6. al cap. 6.* addita ciò, che è d'uopo nell'adulto per ricevere con frutto spirituale il Santo Battesimo. Nel Catechismo Romano *alla par. 2. de Baptismo* si accenna l'indugiare, quando non vi fosse pericolo di morte: *Dilatio aliquas videtur utilitates afferre; primum enim, quantum ab Ecclesia providendum est, ne quis ad hoc Sacramentum ficto, & simulato animo accedat, eorum voluntas, qua ad Baptismum accedunt, magis exploratur, atque perspicitur; deinde in Fidei doctrina, quam profiteri debent, & Christianæ vitæ institutionibus erudiuntur perfectius.* Ed in ciò, che appartiene all'istruzione in ciò, che debbono credere, notabile è il caso proposto dal Vescovo di Quebec alla Congregazione del Sant'Offizio, e risoluto da essa *ai 3. di Maggio del 1703. Utrum, antequam adulto conferatur Baptisma, Minister teneatur ei explicare omnia Fidei nostræ mysteria, præsertim si est moribundus, quia hoc perturbaret mentem illius; an non sufficeret, si moribundus promitteret fore, ut ubi e morbo convalesceret, instruendum se curet, ut in praxim redigat, quod ei præscriptum fuerit? Respondetur, non sufficere promissionem; sed Missionarium teneri adulto etiam moribundo, qui incapax omnino non sit, explicare mysteria Fidei, quæ sunt necessaria necessitate*

Anno 1747.

De illis, qui extra infantilem ætatem baptizati sunt absque eo, quod ipsi baptisma peterint:

42. Hactenus verba fecimus de Hebræis adultis ultro Baptismum petentibus; modo, finis ut epistolæ imponatur, de iis sermonem instituemus, quibus, infantium ætate expleta, nec ipsis quidem petentibus, Baptismus impertitur, ut re ipsa contigit in Viviani facto; unde oblata Nobis hujus epistolæ conscribendæ occasio fuit. Is enim præter Infantes, filiam annorum novem Baptismate consecravit, idem cum filio jam duodenni facturus; nisi aquam deficere comperisset. Eos itaque & retinere oportet, & diligenter inquirere, a quo baptizati sint, an debita forma & materia adhibita; tum etiam oportet eos instruere & docere supplendo quidquid antea non factum fuit, ac fieri omnino debuit: Neque vero hæc satis sunt, sed nonnulla insuper observari necessario debent.

Intentio baptizati an requiratur, quando est extra infantilem ætatem.

43. Non raro fit, ut puer adhuc rationis impos in rebus momenti maximi cogatur alienæ inservire voluntati, quod solebat olim ex veteri disciplina frequenter usuvenire. Quos enim ab infantia parentes ad Monasterium miserant, ii toto vitæ spatio solitudinem colere tenebantur, quamquam, ubi adolevissent, sese palam profiterentur ab instituto ejusmodi abhorrere. *Vide Can. Audistis 20. quæst. 1.* Atqui adultus alienæ obnoxius voluntati, nisi sponte sua obligari nequit: quare, quum Baptismo Catholicæ Religionis observantia conjuncta sit, hinc sane oritur, hoc sacramentum non esse validum in adulto palam ac libere dissentiente. Sanctus Thomas 3 *part. ad quæst. 68. art. 7.* quærit: *Utrum ex parte baptizati requiratur intentio suscipiendi sacramentum Baptismi?* Et quibusdam more suo propositis argumentis intentionem non esse necessariam probantibus, ita quæstionem solvit: *Respondeo dicendum, quod per Baptismum aliquis moritur veteri vitæ peccati, & incipit quamdam vitæ novitatem &c. Et ideo sicut ad hoc, quod homo moriatur veteri vitæ, requiritur, secundum Augustinum, in habente usum liberi arbitrii voluntas, qua eum veteris vitæ pœniteat, ita requiritur voluntas, qua intendat vitæ novitatem, cujus principium est ipsa susceptio Sacramenti; & ideo ex parte baptizati requiritur voluntas, seu intentio suscipiendi Sacramentum.* Glossa Canonica *in Can. Solet*, ad verbum, *implorandum, de Consecratione dist.* 4. intentionis necessitatem in adulto, qui baptizatur, non requirit, sed baptizantis tantummodo satis esse affirmat. *Si baptizans intendit baptizare, qualemcumque intentionem baptizatus habeat, recipit Sacramentum: sed, si non intendit baptizare, licet verba proferat, non est baptizatus.* Sed juxta Sotum *in 4. sent. dist. 5. quæst. unic. art. 7. §. His igitur*, supradicta Glossa, sicut & alia *in cap. Majores, de Baptismo, cum contra veritatem, tum etiam contra textus ipsos aperte pugnant*. Ratio vero, qua Glossa innititur, nempe baptizatum patientis partes agere in Sacramento, intentionem autem quoad agentem, minime quoad patientem necessario requiri; ratio, inquam, ejusmodi refellitur a Sancto Thoma *loc. cit.* in responsione ad primum argumentum: *Ergo dicendum, quod in justificatione, quæ fit per Baptismum, non est passio* coacta,

sitate medii, ut sunt præcipue mysteria Trinitatis, & Incarnationis.

Pont. A. VII.

Di quelli, che fuor dell'età infantile, senza chiederlo il Battesimo, sono stati battezzati.

42. Fin qui si è trattato degli Ebrei adulti, che domandano il Battesimo. Ed ora per dare il suo termine alla presente lettera, fa di mestiere il ragionare di quelli, che fuori dell'età infantile sono di fatto, senza ch'essi l'abbiano richiesto, battezzati; come per appunto è succeduto nel caso, che ha data l'occasione alla presente lettera, nel quale il Viviani ha battezato, oltre le infanti, anche una figlia d'anni nove, ed avrebbe ancora fatto lo stesso con un figlio d'anni dodeci, se non gli fosse mancata l'acqua: e restrignendo il discorso ai predetti, debbono ancor questi esser trattenuti, deesi indagare da chi è stato loro amministrato il Battesimo, se siasi adoprata la dovuta materia, se siasi adoperata la dovuta forma, debbono essere istrutti, supplendo dopo il Battesimo a quanto non si è fatto, e dovea farsi, prima che ad essi fosse conferito; ma v'è ancora qualche cosa di più da farsi.

Se si richiede l'intenzione del Battezzato, quando è adulto.

43. Il fanciullo, che non ha ancora l'uso della ragione, si ritrova molte volte obbligato per l'altrui volontà: il che bene spesso si vedeva nell'antica disciplina, secondo la quale chi era stato offerto dal padre al Monastero, benchè fosse in età infantile, doveva restar Monaco tutto il tempo di vita sua, ancorchè arrivato agli anni della discrezione, si fosse protestato alieno dalla professione Monacale, come si vede *nel Can. Audistis 20. alla quest. 1.* Ma chi ha l'uso della ragione, non può restar obbligato senza la propria volontà; e contraendosi nel Battesimo l'obbligo di osservare la religione Cristiana, di qui nasce, che non è valido il Battesimo dell'adulto, se esso non ha la volontà, e l'intenzione di riceverlo. San Tommaso *nella 3. par. alla quest. 68. art. 7.* forma il quesito: *Utrum ex parte baptizati requiratur intentio suscipiendi sacramentum Baptismi*; e fatti, secondo il suo solito, alcuni argomenti per provare, che non è necessaria l'intenzione, così poi risolve il quesito: *Respondeo dicendum, quod per Baptismum aliquis moritur veteri vitæ peccati, & incipit quamdam vitæ novitatem &c. Et ideo, sicut ad hoc, quod homo moriatur veteri vitæ, requiritur, secundum Augustinum, in habente usum liberi arbitrii voluntas, qua eum veteris vitæ pœniteat, ita requiritur voluntas, qua intendat vitæ novitatem, cujus principium est ipsa susceptio Sacramenti, & ideo ex parte baptizati requiritur voluntas, seu intentio suscipiendi Sacramentum.* La Chiosa Canonica *nel Can. Solet*, alla parola, *implorandum, de Consecratione dist.* 4. crede non esser bisognevole l'intenzione nell'adulto, che riceve il Battesimo, dando per bastante l'intenzione di chi lo conferisce: *Si baptizans intendit baptizare, qualemcumque intentionem baptizatus habeat, recipit Sacramentum: sed, si non intendit baptizare, licet verba proferat, non est baptizatus.* Ma il Soto *nel 4. delle Sentenze alla dist. 5. quest. unic. artic. 7. §. His igitur*, dice, che la detta Chiosa, come pure un'altra *nel cap. Majores, de Baptismo*, che concorda colla medesima, *tum contra veritatem, tum etiam contra textus ipsos aperte pugnant*: e la ragione, che il battezzato è come paziente nel Sagramento, e che l'intenzione non si richiede per parte del paziente, ma per parte dell'agente, che è quel-

coacta, sed voluntaria; & ideo requiritur intentio recipiendi id, quod ei datur. Quidquid Sanctus Doctor in Summa de hac voluntatis necessitate scribit, jam antea declaraverat *in 4. Senten. distinct. 6. quæst. 1. artic. 6. quæstiuncul. 3.*

44. Cum ergo voluntatis, sive intensionis in adulto, quoad Baptismum, necessitas certa sit, is debet ideo interrogari, quo esset animo, aut voluntate, cum ab se non postulatum acciperet Sacramentum; fieri enim potuit, ut in ipso actu intantionem habuerit accipiendi Baptismum, aut quoddam veluti lavacrum in Ecclesia solitum frequentari, aut ut profanam quamlibet lavacri speciem. Nihil prohibet, quo minus ante Baptismum intentio fuerit illius, ut lavacrum est Ecclesiæ proprium, accipiendi, ea deinde intentione in ipso actu caruerit, cum lustraretur. Contingere item potuit, ut animo, ac voluntate extiterit Sacramento contraria, licet modestam vultus, ac corporis totius compositionem in accipiendo Baptismate præseferret. Nihil demum impedimento est, quin ipsa rei novitate perculsus, nulla omnino voluntate, nec assentiendi scilicet, nec abnuendi fuerit; & fieri etiam potest, ut animo prorsus a sacris mysteriis alieno, vel voluntate coacta & repugnante Baptismum acceperit.

45. Si quis adultus ad salutis fontem accesserit voluntate animatus accipiendi, non quodcumque lavacrum, sed unice Ecclesiæ proprium, ac pecculiare, Baptismum esse validum dubitari non potest. Ita Æst. *lib. 4. sent. dist. 4. §. 10. In his enim ad veritatem Baptismi, sive ad characteris susceptionem omnino necessaria est intentio suscipiendi Sacramentum, non tamen ut est lotio quædam in genero, sed ut talis, qualem frequentat Ecclesia.*

46. Verum si quis Baptismum accipiens præsenti voluntate careat, quam alias tamen habuerit, talis suscipiendæ lotionis, qualis in Ecclesia frequentatur, tunc examinare oportet, utrum voluntas antecedens, nunquam deinceps retractata, adhuc moraliter perseveret. Nam ubi nulla præcesserit retractatio, & moraliter perducare intentio videatur, est certe validum Sacramentum. Hic casus ad eos spectat, qui ante furorem, vel somnum, Baptismum petunt, accipiunt vero, dum aut insania vexantur, aut somno indulgent, & hoc genus hominum valide baptizatum dicitur *in Conc. III. Carthagin. cap. 34.* Non secus accidit S. Augustini amico, qui febris ardore delirans, *baptizatus est nesciens, mente, atque sensu absentissimus*, ut habetur *in lib. 4. Confess. cap. 4.* Is enim eum adhuc inter Catechumenos versaretur, propositum absque dubio habuerat baptizandi. Ad hanc rem animadversione dignissima verba sunt Innocentii III. *cap. Majores, ad §. Verum, de Baptismo*, ubi hæc leguntur: *Dormientes autem, & amentes, si priusquam in amentiam inciderent, aut dormirent, in contradictione persliterant, quia in eis intelligi-*

è quella, a cui s' appoggia l' opinione della Chiosa, viene chiaramente tolta di mezzo da S. Tommaso *nel luogo citato*, nella risposta al primo argomento: *Ergo dicendum, quod in justificatione, quæ fit per Baptismum, non est passio coacta, sed voluntaria; & ideo requiritur intentio recipiendi id, quod ei datur*. Quanto il S. Dottore dice nella Somma in ordine alla necessità della volontà nell'adulto nel ricevere il Battesimo, fu da esso anche prima insegnato *nel. 4. delle Sentenze alla dist. 6. quest. 1. art. 6. questiuncul. 3.*

44. Essendo necessaria la propria volontà, o sia l'intenzione di ricevere il Battesimo, quando si tratta dell'adulto, per ben regolare le cose, dee lo stesso esser interrogato sopra la volontà, o l'intenzione, che ebbe, quando gli fu conferito il Battesimo senz'averlo domandato; potendo esso aver avuta in quell'atto l'intenzione di ricevere il Battesimo, o come una lavanda, che si frequenta dalla Chiesa, o come una lavanda in genere; potendo aver avuta, prima di ricevere il Battesimo, l'intenzione di riceverlo come una lavanda, che si costuma nella Chiesa, e non averla avuta nell'atto, in cui gli fu amministrato; potendo aver avuta dentro di se una volontà affatto contraria, ancorchè esteriormente ricevesse il Battesimo con ogni compostezza; potendo per la sorpresa fattagli non aver avuta nell'atto volontà di riceverlo, nè volontà di non riceverlo; potendo finalmente averlo ricevuto con una volontà forzata, e con positiva ripugnanza.

45. Ricevendosi dall'adulto il Battesimo con una presente volontà di prenderlo, non come una lavanda in genere, ma come una lavanda, che si pratica dalla Chiesa, non sembra potersi dubitare della validità del medesimo; come ben addita l'Estio *nel lib. 4. dello Sentenze alla dist. 4. §. 10. In his enim*, parla degli adulti, *ad veritatem Baptismi, sive ad characteris susceptionem, omnino necessaria est intentio suscipiendi Sacramentum, non tamen, ut est lotio quædam in genere, sed ut talis, qualem frequentat Ecclesia.*

46. Ricevendosi il Battesimo non già con un'attuale presente intenzione di ricevere la lavanda, che si pratica dalla Chiesa, ma dopo però averla altre volte avuta; si dee riconoscere, se la volontà, che una volta vi fu, ancor potesse dirsi, che non essendo stata ritrattata, moralmente perseverasse: imperocchè, non essendo stata ritrattata, e moralmente perseverando, sarebbe stato valido il Battesimo: e questo è il caso di quelli, che prima d'essere diventati furiosi e pazzi, o prima d'addormentarsi, avevano domandato il Battesimo, e che nel tempo della furia, della pazzia, o del sonno, lo ricevono; e che si dicono validamente battezzati nel Concilio terzo Cartaginese *al cap. 34.* E questo pure è il caso di quell'amico di S. Agostino, che delirante per la febbre, *baptizatus est nesciens, mente, atque sensu absentissimus*, come esso racconta *nel lib. 4. dello Confessioni al cap. 4.* mentre essendo stato il detto amico catecumeno, aveva antecedentemente avuta senza dubbio la volontà d'essere battezzato. Pel qual proposito sono rimarcabili le parole d'Innocenzo III. *nel Cap. Majores, al §. Verum, de Baptis-*

ligitur contradictionis propositum perdurare, si fuerint sic immersi, characterem non suscipiunt Sacramenti: secus autem, si prius Catechumeni extitissent, & habuissent propositum baptizandi.

47. Qui vultu, atque oculis ac toto corpore ad modestiam composito, voluntate tamen alienissima, ad hoc Sacramentum veniat, is aditum aperit ad controversiam non pravi momenti: Quidquid sit de opinione Caterini, qui sustinet, conferenti exteriorem sufficere compositionem, etiam si non id animo proponat facere, quod Ecclesia solet, de qua opinione multa alibi diximus in nostro Tractatu *de Sacrificio Missæ ad part. 4. sect. 2. num. 76. & seqq.* Hæc, inquam, opinio minus habet difficultatis, cum non de conferente agatur, sed de accipiente Baptismum. Propositio autem ab Alexandro VIII. damnata, objici Caterino solita, conferentem respicit, non accipientem: *Valet Baptismus collatus a Ministro, qui omnem ritum externum, formamque Baptismi observat, intus vero, & in corde suo resolvit, non intendo facere, quod facit Ecclesia.*

48. Quotiescumque sacra hæc mysteria suscipiuntur indifferenti prorsus animo ac proposito, neutra scilicet voluntate, Cardinalis Cajetanus *art. 7. in Summa S. Thomæ 3. par. quæst.* 58., admissa in recipiente intentionis necessitate, docet, intentionem non *per se*, ut scholæ loquuntur, sed *per accidens*, necessariam esse, ut nimirum contraria voluntas, si adfuisset, sublata penitus intelligatur. Itaque si quia nec abnuens, nec assentiens, neutra videlicet voluntate, baptizaretur, censendus esset Baptismum valide suscepisse. At enim Scotus 4. *sent. dist. 5. quæst. unic. art.* 7. Cajetano vehementissime adversatur, & ea quidem felicitate, ut plurimos habeat sententiæ suæ Theologos assertores. Silvius *tom. 4. in 3. part. S. Thomæ quæst 68. art.* 7. postquam rem prolixe discussit, ita concludit: *Ex jam dictis certum est, non sufficere, quod quis neque sit volens, neque sit nolens, quia talis non habet intentionem recipiendi Sacramentum.* Valentia *tom. 4. suorum comment. Theolog. disp. 4. quæst. 3. punct.* 2., Cajetano valere jusso, adhæret Soto: *Quod si neuter prorsus aliquis esset, id est qui neque vellet, neque nollet suscipere, putavit Cajetanus, si sic baptizaretur, fore Baptismum validum, sed admodum false id putavit, ut multis argumentis probat Scotus.* Consulendus quoque est Cardinalis Lauria *lib. 4. sent. tom. 1. disp. 11. quæst. 2. num. 22. & seqq.* Cajetanus fulcire studet sententiam suam auctoritate Decretalis Innocentii III., de qua mox sermo erit, *in cap. Majores, de Baptismo*, ubi leguntur hæc verba: *Tunc characterem Sacramentalis imprimit operatio, cum obicem contrariæ voluntatis non invenit obsistentem*: ubi sentire videtur, Baptismo satis esse, recipienti voluntatem non inesse contrariam. At enim vero animadvertatur necesse est, Pontificem Innocentium respondere quæstioni, utrum amentes baptizari absque consensu possint, ac decernere hoc licere, eorum si consensus adfuerit furori prævius, secus vero, si nullus dementiam consensus præcesserit ac voluntas. Itaque Pontificis postea asserentis Sacramento imprimi charactе-

rem,

Baptismo; ove così si legge: *Dormientes autem, & amentes, si, priusquam in amentiam inciderent, aut dormirent, in contradictione perstiterint, quia in eis intelligitur contradictionis propositum perdurare, si fuerint sic immersi, characterem non suscipiunt Sacramenti: secus autem, si prius catechumeni extitissent, & habuissent propositum baptizandi.*

47. Ricevendosi il Battesimo con tutta la compostezza esteriore, e con tutta la serietà, ed avendo il battezzato dentro di se la volontà contraria, si apre la strada ad una gran controversia: poichè, ciocchè siasi dell'opinione del Caterino, che nel conferente sostiene bastare l'esteriore compostezza, ancorchè dentro di se non avesse la volontà di fare quello, che fa la Chiesa, della qual opinione abbiamo discorso *nel nostro Trattato del Sacrifizio della Messa alla par. 4. sez. 2. n. 76. e segg.* essa senza dubbio incontra minori difficoltà, discorrendosi, non di chi dà, ma di chi riceve il Battesimo, tanto più, che la proposizione condannata da Alessandro VIII. e che si porta contra all'opinione del Caterino, parla del conferente, e non del recipiente: *Valet Baptismus collatus a Ministro, qui omnem ritum externum, formamque Baptismi observat; intus vero, & in corde suo resolvit, non intendo facere, quod facit Ecclesia.*

48. Ricevendosi il Battesimo senza volontà di non riceverlo, che è lo stesso che dire, con volontà neutra, il Cardinal Gaetano *sopra l'art. 7. della Somma di S. Tommaso nella 3. part. alla quest.* 58. dopo aver ammessa nel recipiente la necessità dell'intenzione, insegna, non esser necessaria *per se*, come parlano le Scuole, ma *per accidens*, cioè per levare la volontà contraria, quando vi sia, il che dà a vedere, che se uno ricevesse il Battesimo nè consentendo, nè dissentendo, e così con volontà neutra, lo riceverebbe validamente. Ma il Soto *nel 4. delle Sentenze alla dist. 5. quest. unic. art.* 7. impugna gagliardemente il Cardinale Gaetano; ed il Soto ha meritato d'avere gli altri Teologi comunemente seguaci in questa sua sentenza. Il Silvio *nel tom. 4. sopra la 3. par. di S. Tommaso alla quest. 68. art.* 7. dopo aver discorso del punto, così conchiude: *Ex jam dictis certum est, non sufficere, quod quis neque sit volens, neque sit nolens, quia talis non habet intentionem recipiendi Sacramentum.* Ed il Valenza *nel tom. 4. de' suoi Commenti Teologici alla disput. 4. quest. 3. punt.* 2. abbandona il Gaetano, e siegue il Soto: *Quod si neuter prorsus aliquis esset, id est qui neque vellet, neque nollet suscipere, putavit Cajetanus, si sic baptizaretur, fore Baptismum validum; sed admodum false id putavit, ut multis argumentis probat Sotus.* Può anche vedersi il Cardinal Lauria *nel 4. lib. delle Sentenze al tom. 1. disp. 11. quest. 2. n. 22. e segg.* E benchè il Gaetano pretenda d'avvalorare il suo sentimento colla Decretale d'Innocenzo III. di cui ora parleremo, *nel cap. Majores, de Baptismo*, ove si leggono le seguenti parole: *Tunc characterem Sacramentalis imprimit operatio, cum obicem contrariæ voluntatis non invenit obsistentem*: ove sembra additare, essere sufficiente pel Battesimo, che chi lo riceve, non abbia volontà contraria; è d'uopo però qui il riflettere, che il Pontefice Innocenzo risponde al quesito, se i pazzi possano esser battezzati senza il proprio consenso; e risolvendo, che ciò si può fare, se prima avevano consentito al Battesimo, e che ciò non

si può

rem, *quando non invenit obicem contrariæ voluntatis*, nemo non videt, hanc mentem esse, Baptismatis haberi effectum, quando quis vel in actu assensum præbeat, vel jam ante præbuerit. Quod si Pontifex ea in sententia fuisset, suscipiendo Baptismati satis esse voluntatem non obsistentem, utique non decrevisset, ut revera statuit, in amentibus voluntatem necessario requiri antecedentem.

49. Demum si Baptismus violenter, atque animo palam contrario suscipiatur, supradictus Pontifex Innocentius III. *eadem in Decretali Majores, de Baptismo*, distinctione utendum judicat. Etenim eos, qui minis ac terrore correpti violentiæ cedunt, Baptismum, ut sibi consulant, suscipientes, ab iis distinguit, quibus, vi etiam illata, contradicentibus palam, & reluctantibus, hoc Sacramentum per vim confertur. Decernit autem in primo casu, non in secundo, Baptismatis imprimi characterem: *Is, qui terroribus, atque suppliciis vehementer attrahitur; ne detrimentum incurrat, Baptismi suscipit Sacramentum, sicut & is, qui ficte ad Baptismum accedit, characterem suscipit Christianitatis impressum &c. ille vero, qui nunquam consentit, sed penitus contradicit, nec rem, nec characterem suscipit Sacramenti, quia plus est expresse contradicere, quam minime consentire: sicut nec ille notam alicujus reatus incurrit, qui contradicens penitus & reclamans, thurificare Idolis cogitur violenter*. Distinctio ejusmodi occurrit quoque in Glossa Canonica *in Can. de Judæis, ad verbum, coacti sunt, dist. 45. in cap. Majores §. Item quæritur, ad verbum, conditionaliter, de Baptismo, & in cap. Contra Christianos, ad verbum, absolute, de Hæreticis, in sexto.*

Quid servandum, si post Baptismum quis neget intentionem sufficientem habuisse.

50. Examen porro si haberi debeat de adulti proposito, aut voluntate, cum Baptismum accepit, is profecto est ante cæteros audiendus, & interrogandus; cavendum tamen, ne inconsulto fides eidem illico habeatur, ubi responderit, se baptizatum non libere, sed invito. Fieri enim potest (nec casus sane hic metaphysicus est) ut ipso in actu intentionem habuerit sufficientem, Diabolicis deinde stimulis incitatus, & victus, ad vomitum rediturus mendacium proferat, & de intentione interrogatus nigrum pro albo, ut inquiunt, repræsentet. Qui in foro, in Curia, in Republica versatus est, non ignorat, & sæpe alias contigisse, & frequenter usuvenire, ut Sacris Ordinibus initiati, ac vitam Regularem professi, enixe postulent contractis a vinculis solutionem, dictitantes nimirum, & nonnunquam jurejurando affirmantes, sese illo tempore, aut nullam penitus intentionem, aut omnino contrariam habuisse. In hoc rerum statu quid solet consilii capere Judex cautus, & prudens? Clamores aspernatur, respuit jusjurandum, nisi hoc idem comprobent adjuncta plurima, & circumstantiæ antecedentes, concomitantes, & subsequentes, & eæ quidem momenti sint ineluctabilis, & inconcussi. Hac profecto ratione, hoc examine, hac diligentia opus est, ubi adultus post Baptismum aut intentionem sibi fuisse pernegat, aut non idoneam, minimeque sufficientem extitisse contendit.

si può fare, se prima non hanno consentito; non v'è chi non vegga, che dicendo dipoi il detto Pontefice, che l'operazione Sagramentale imprime il carattere, *quando non invenit obicem contrariæ voluntatis*, non vuol dir altro, se non che opera quando uno consente, o prima ha consentito: Che se fosse stato di sentimento, che bastasse per ricevere il Battesimo, che la volontà non resista; non avrebbe stabilito, come stabilì, esser necessario ne' pazzi il consenso antecedente.

49. Ricevendosi finalmente il Battesimo con una volontà forzata, e con positiva ripugnanza, il sopraddetto Pontefice Innocenzo III. *nella stessa Decretale Majores, de Baptismo*, distingue il caso di chi con terrori e minacce riceve il Battesimo, cedendo alla violenza, per non essere sopraffatto, dall'altro caso di chi, non ostanti le violenze, sempre contraddice, e non ostante la contraddizione, per forza è battezzato; decretando, che nel primo caso s'imprime il carattere del Battesimo, e non nel secondo: *Is, qui terroribus, atque suppliciis vehementer attrahitur, ne detrimentum incurrat, Baptismi suscipit Sacramentum, sicut & is, qui ficte ad Baptismum accedit, characterem suscipit Christianitatis impressum &c. Ille vero, qui nunquam consentit, sed penitus contradicit, nec rem nec characterem suscipit Sacramenti; quia plus est expresse contradicere, quam minime consentire: sicut nec ille notam alicujus reatus incurrit, qui contradicens penitus & reclamans, thurificare Idolis cogitur violenter*. E questa distinzione dei due casi vien anche additata dalla Chiosa Canonica *nel. Can. De Judæis, alla parola, coacti sunt, dist. 45., nel cap. Majores §. Item quæritur, alla parola, conditionaliter, de Baptismo, e nel cap. Contra Christianos, alla parola, absolute, de Hæreticis, in sexto.*

Che cosa debba farsi, se dopo il Battesimo neghi il battezzato aver avuta sufficiente intenzione.

50. Dovendosi formar indagine sopra la volontà, o l'intenzione, che ebbe l'adulto, quando gli fu conferito il Battesimo, non v'ha dubbio, ch'esso debba essere prima d'ogni altro interrogato, ed inteso: ma non dee già deferirsi ciecamente a quanto esso dice della sua intenzione, quando in qualche maniera fosse contraria al Battesimo ricevuto; non essendo impossibile, nè affatto ideale il caso, che, quando ricevette il Battesimo, avesse un'intenzione sufficiente, e che tentato dal demonio a ritornare al vomito, rappresentasse una cosa per un'altra nell'occasione, che viene interrogato dell'intenzione, che ebbe quando fu battezzato. Chi ha, come ella ha, pratica del foro, e delle cose del Mondo, ben sa, esser accaduto, e spesso accadere, che chi ha ricevuto l'Ordine Sacro, o chi ha fatta la Professione Regolare, domanda d'esser sciolto dai legami contratti, pel motivo di non aver avuta l'intenzione, o pure di averne avuta una positivamente contraria, quando fu ordinato, o quando professò, il che anche non ha difficoltà di comprovare, con qualque giuramento. Ciò succedendo, che fa il Giudice cauto e prudente? Non si fida del detto anche giurato, ma lo vuol fiancheggiato da circostanze antecedenti, concomitanti, e susseguenti, di molto rilievo, e molto ben provate: e questo per appunto è quello, che dee con somma diligenza farsi, quando l'adulto battezzato n nega d'aver avuta l'intenzione, quando riceve il Battesimo, o dice d'averne avuta una, che è insufficiente.

51. Quod si nulla sit reliqua dubitatio, planeque constet hac luce clarius, adulto Baptismum accipienti nullam prorsus fuisse voluntatem, aut intentionem, nil restat aliud, quam eumdem & hortari, & admonere, ut rite id faciat, quod jam irrito fecit, & suscipiat *absolute*, ac libere Sacramentum; ac si oostinate repugnet, tum nihil aliud superest, nisi ut remittatur. Si autem res in dubio sit, nec intelligi possit, an defuerit intentio, an sufficiens adfuerit necne, adultus tum retinendus, baptizandusque *sub conditiane*: S. Thomas 3. *par. quæst. 68. art. 7.*; ubi, ut antea diximus, in Baptizato intentionis oecessitatem probans, hoc sibi objectum proponit secundo loco: *Cum de intentiane Baptizati non constet, quilibet posset petere, se deuuo baptizari, propter intentionis defectum. Non videtur ergo, qaod intentia requiratur ex parte baptizati, ut suscipiat Sacramentam:* atque ita respondet: *Dicendum ergo, quod si in adulta deesset intentia sascipiendi Sacramentam, esset rebaptizandas; si tamen boc non constaret, esset dicendum, si non es baptizatus, ego te baptizo,*

51. Se, dopo fatte le diligenze, sarà cosa chiara, che l'adulto nell'atto del Battesimo non ha avuta l'intenzione, o pure ne ha avuta una affatto insufficiente, portandone la prove, cha levano ogni perplessità, non si può far altro, che procurare d'indurlo a far bene quello, che è stato fatto male, ed a ricevere *absolute* il Battesimo; al che se poi non acconsente, non resta altro partito, che di rimandarlo. Ma quando il punto resti dubbio, nè chiaramente si può scorgere, se il proposto difetto d'intenzione, o d'intenzione sufficiente, siavi, o non siavi stato, dee l'adulto ritenersi, e battezzarsi *sub conditione*. S. Tommaso *nella 3. parte alla quest. 68. art. 7.* ove, conforme si è detto, prova, esser necessaria nel battezzato l'intenzione di ricevere il Battesimo, si fa in secondo luogo la seguente opposizione: *Cum de intentiane baptizati non constet, quilibet posset petere, se denuo baptizari, prapter intentionis defectum. Non videtar ergo, quad intentia requiratur ax parte baptizati, ut suscipiat Sacramentum:* e così risponde: *Dicendum erga, quod si in adulta deesset intentia suscipiendi Sacramentum, esset baptizandus; si tamen boc nan constaret, esset dicendum, si non es baptizatus, ego te baptiza.*

25. Demum quotiescumque aliqua ex parte de collato Baptismate dubitetur aut in facto, aut in jure; cum ex facto articulus juris oriatur, de quo nibil adbuc certi Ecclesia statuit, Theologorum autem, scriptorumque sententiæ divisæ sunt; Hebræus jam lustratus non remitti, sed retineri debet, & baptizari *sub conditione*, juxta regulam Alexandri III. *in cap. De quibus, sub tit. De Baptismo: De quibus dubium est, an baptizati fuerint, baptizentur bis verbis præmissis: Non te rebaptizo, sed, si nondum baptizatus es, ego baptizo te.* Hi porro ita baptizati tenentur omnino fidem Catholicam observare, eorum instar, qui minis, ac terrore adducti, suscipiendo baptismati assensum libere præbuerunt: vide *cit. cap. Majores §. Verum, de Baptismo: Et ipse tanquam conditionaliter volens, licet absolute non velit, cogendus est tamen ad observationem Fidei Christianæ.* Et prolixius *in Can. de Judæis, ad dist. 45.*, ubi sic legitur: *Oportet, ut Fidem, quam etiam vi, vel necessitate susceperunt, tenere cogantur, ne nomen Domini blaspbemetur, & Fides, quam susceperunt, vilis, & contemptibilis babeatur.*

52. In una parola, ogni qual volta vi resta qualche dubbio circa il Battesimo conferito, o *in facto*, o *in jure*, nascendo dal fatto un articolo di ragione, cbe non è deciso dalla Chiesa, ma di cui vanno variamente discorrendo gli Autori ed i Teologi, non dee l'Ebreo battezzato rimandarsi, ma dee ritenersi e battezzarsi *sub conditione*, giusta la regola d'Alessandro III. *nel cap. De quibus, sotto il tit. de Baptismo: De quibus dubium est, an baptizati fuerint, baptizentur bis verbis præmissis: Non te rebaptizo; sed, si nondum baptizatus es, ego baptizo te*: a questi così battezzati restano obbligati all'osservanza della Fede Cristiana; come lo sono ancor quelli, che indotti dalle minacce e dal terrore, finalmente acconsentono a prendere il battesimo, come si vede *nel cit. cap. Majores §. Verum, de Baptismo: Et ipse tanquam conditionaliter volens, licet absolute non velit, cogendus est tamen ad observantiam Fidei Christianæ*: e più diffusamente *nel Can. de Judæis, alla dist. 45.* ove così si legge: *Oportet, ut Fidem, quam etiam vi vel necessitate susceperunt, tenere cogantur, ne nomen Domini blaspbemetur, & Fides quam susceperunt, vilis, & cotenptibili babeatur.*

Alia dubia circa hanc materiam solvuntur.

53. Statutum hic nobis fuerat, epistolam terminare; sed deinceps audivimus operæ pretium esse, quasdam quæstiones solvere huc spectantes, quarum usus haud infrequens esse solet. Tenemur itaque buic epistolæ additamentum nectere, & opportunius boc fore existimamus, quam opus jam perfectum retexere, aut fasciolas, ut dici solet, ac frustula infarcire.

Si sciolgono altri dubbj sopra tale materia.

53. Quì era da Noi stabilito di por termine alla lettera. Ma essendoci poi stato suggerito, che sarebbe stato ben fatto lo sciorre alcuni altri quesiti, che risguardano la stessa materia, e che sovente succedono in pratica; ci veggiamo astretti a fare, come suol dirsi, un' aggiunta alla lettera, il che crediamo più opportuno per la chiarezza, a pel buon ordine, che il guastare il fatto, a mettere nel corpo della lettera già dettata, come suol dirsi, o pezze, o toppe.

I. In casu denunciationis aliquem Christianum effici optare, quibus testibus fides præstari debeat.

54. Superius, hoc est *num. 40.* è vico evocandum, tradendumque Cbristianis diximus, eum, qui nuncio haud dubio, sed certo & indubitato delatus est, & dedisse, & adhuc exhibere indicia desiderii, quo flagrat, suscipiendi Baptismatis. Hoc præmisso, in præsentia quæritur, quandonam ejusmodi denuntiatio tuta, minimeque dubia habenda sit? Cum non

de

I. Nel caso della denuncia, che alcuno voglia farsi Cristiano, a chi debba prestarsi fede.

54. Di sopra, cioè *al num. 40.* si è detto, che dee levarsi di Ghetto, ed essere consegnato a Cristiani, chi è denunziato con avviso non dubbio, ma sicuro, che ba mostrato, e mostra voglia e desiderio di ricevere il Battesimo. Ciò premesso, si cerca, quando il detto avviso debba aversi per sicuro, e non dubbio. Non discorrendosi ora dell'adulto, cbe in persona com-

parisce

PONT. A. VII. de adulto ad salutis fontem ultro se conferente, sed de eo nunc sermo sit, quem alii significant Baptismum votis omnibus exoptare, jam patet non posse quæstionem solvi, nisi decernatur, cujusmodi & quot esse testes debeant, eorum ut denunciatio incerta, non anceps, sed fide dignissima existimetur.

55. Regula generalis, quam Te non ignorare compertum habemus, aperte jubet non unius testimonio haberi fidem. Hæc vero jure Divino innititur, *in ore* scilicet, *duorum*, *vel trium*, *stabit omne verbum*, concordat jus Pontificium *in cap. Veniens* 10. *& c. Licet universis* 23. *de testibus*, & jus Civile *in leg. Jurisjurandi C. de Testibus*. Aliquæ porro sunt hujus regulæ limitationes, quarum unam paulo ante produximus, nimirum collationem Baptismi unius testimonio probari: præter hanc si quis alias undetriginta legere cupiat, Speculatorem adeat *tit. de testib. num.* 8. Nobis in præsentiarum satis erit earum unam memorasse, rem nempe aliquam unico etiam teste probari, dum is tamen fultus haud dubiis indiciis fuerit, & claris oppido conjecturis: *ita Farinaceius de test. quæst. 63. cap. 1. num. 35. Pac. Jordan. elucubr. lib. 14. tit. 18. n. 66. Panimoll. decis. 23. annot. 5. num.* 18. Quoad testium conditionem, usus invaluit, tam in judiciis Canonicis, quam civilibus, admitti mulierum testimonia, ut apud *Tiraquell. de legib. connub. leg. 9. num. 64. & seq. Farinac. de test. quæst. 59. per tot. Pac. Jordan. loc. cit. num. 529. Pirbing. titul. de test num. 66. & 69. Anaclet. ad eumdem tit. num. 84. Sperell. decis. 81. num.* 45. Quidquid hactenus dictum est, probatum suis, ut inquiunt, a principiis videre qui cupiat, suffragium perlegat admodum elaboratum, & 19. Julii 1709. typis editum a bo. mem. Præsule Frosini Pisarum Archiepiscopo in quadam controversia, quæ ipsi cum illius Civitatis Hebræis intercessit.

56. Ut ergo regulæ hæ generales in quæstione proposita locum habeant, cavendum est, ne inconsulto ac temere quidquam fiat, si testes Hebræum aliquem serio Baptismum petere significaverint. Ac in primis videndum, num index, sive mas, sive fœmina fuerit, certæ sit probitatis, ac notæ fidei; deinde examinari debet, & admoneri de gravitate jurisjurandi; tum ejus examen est describendum, cui & index ipse subscribat necesse est. Si duo inter se testes concordent quoad locum, tempus, & occasionem, in qua Hebræus suscipiendi Baptismatis voluntatem aperuit, tunc prudentis erit Præsidis, Hebræum ad Catechumenos evocare, eumdemque ibi ad dies duodecim detinere, ut non minus rei veritas, quam voluntatis constantia cognoscatur. At cum rem denuntiant, aut duo testes singulares, aut unus tantummodo, sed fide dignus, & omnem citra dubitationem idoneus, & multo magis si adminiculis suffultus; tunc habito, ut diximus, testium, vel testis examine, non oportebit Hebræum ad Catechumenos ducere, sed Judex Catholicus, qui Romæ est Vicesgerens pro tempore, ejus voluntatem extra vicum, vel domi suæ, vel in Templo aliquo semel, atque iterum, aut etiam pluries explorabit, ut Hebræi consilio clare perspecto & cognito, eum tuto jubeat, aut ad vicum remitti, aut Catechumenis recenseri.

parisce dicendo di voler esser battezzato, ma d'uno, che è denunziato da altri d'essersi spiegato di voler essere Cristiano, ben si vede, che la risposta al dubbio non può darsi, se non si stabilisce, quali debbono essere i testimonj, e quanti, acciò si possa dar credito a quanto essi raccontano. ANNO 1747.

55. La regola generale, come Ella ben sà, vuole, che non si creda al testimonio d'un solo; ed essa è appoggiata al Jus Divino, che *in ore duorum*, *vel trium stabit omne verbum*, e concorda il Jus Canonico *nel. Cap. Veniens* 10. *e nel Cap. Licet universis* 23. *de Testibus*, ed il Jus Civile *nella l. Jurisjurandi C. de Testibus*. Vi sono poi alcune limitazioni, fra le quali di sopra abbiamo inserita quella, che la collazione del Battesimo si prova con un solo testimonio; e chi ne volesse vedere altre ventinove, può leggere lo Speculatore *al tit. de Testibus al n.* 8. contentandoci Noi presentemente di memorarne un'altra, che è quella, provarsi un fatto anche col detto d'un solo testimonio, quando è amminicolato da presunzioni e valide congetture; come molto bene la discorrono il Farinaccio *de Testibus alla quest. 63. cap. 1. num.* 35. Pac. Jordan. *Elucubrat. lib. 14. tit.* 18. *n. 66.* Panimoll. *decis.* 23. *annot.* 5. *num.* 18. e rispetto alla qualità, oggidì è regola, che tanto ne' giudizj Canonici, quanto ne' giudizj Civili si ammettono i testimonj delle donne, come dimostrano il Tiraquell. *de Legib. connubial. alla leg. 9. num. 64. e seqq.* Farinacc. *de Testibus quest. 59 per tot.* Pac. Jordan. *loc. citat. num.* 529. Pirbing. *ad tit. de Testibus num. 66. e 69.* Anaclet. *ad eundem titulum num.* 84. Sperell. *decis.* 81. *num.* 45. e chi volesse vedere provato pe' suoi principj quanto sin ora si è detto, può leggere un Voto assai elaborato, dato alle stampe dalla buona memoria di Monsig. Frosini Arcivescovo di Pisa in una Causa, che esso ebbe cogli Ebrei di quella Città, e che pubblicò *ai 19. Luglio del* 1709.

56. Applicando queste massime generali al caso presente, quando si presentano testimonj, che attestano, essersi seriamente qualche Ebreo dichiarato di voler esser Cristiano, non si dee correre, ma si dee guardar in faccia con attenzione a chi ciò attesta; si deve, o maschio, o femina che sia, considerare, se sia persona degna di fede: deve esser esaminato; deve esser avvertito dell'importanza del giuramento; dee scriversi il di lui esame; dee l'esaminato sottoscriverlo: e se due sono i testimonj, che siano contesti del luogo, tempo, ed occasione, in cui l'Ebreo dichiarossi di voler ricevere il Battesimo, dee l'Ebreo esser portato alla casa de' Catecumeni, ed ivi essere trattenuto per dodici giorni, acciò si riconosca non meno la verità del fatto esposto, che la perseverante volontà di voler essere Cristiano; Che se poi il fatto fosse denunciato da due testimonj singolari, o pure da un solo testimonio degno di fede, idoneo, e molto più amminicolato, dopo essersi fatto l'esame de' testimonj, o testimonio, nel modo poc'anzi espresso, non dee l'Ebreo esser portato alla casa de' Catecumeni, ma deve esser chiamato dal Giudice Cristiano, che in Roma è il Vicegerente pro tempore, fuori del Ghetto, e deve essere la di lui volontà o in una Chiesa, o in casa propria, esaminata dallo stesso Vicegerente una, o più

57. Neque id vero recena inventum est, sed decretum a Congregatione Sancti Officii anno 1727. cum adhuc in minoribus eadem in Congregatione Consultoris munere fungeremur; itemque hoc postea confirmavit per Litteras Apostolicaa die 14. Februaris aoni prædicti Benedictus Papa XIII. fel. rec., cujus in Nos beneficentia haud parva fuit: ejus Decreti verba talia sunt; *Feria 4. die 7. Februarii 1727. In Congregatione generali Sanctæ Romanæ, & Universalis Inquisitionis habita in Conventu Sanctæ Mariæ supra Minervam coram Eminentissimis, & Reverendissimis Dominis Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus, in tota Republica Christiana contra Hæreticam pravitatem Generalibus Inquisitoribus a Sede Apostolica specialiter deputatis: Cum plures exortæ sint controversiæ super intelligentia, & executione Decreti ab hac Sacra Congregatione editi die 7. Julii 1641. quoad Hebræos utriusque sexus denuntiatos de eorum animi declaratione suscipiendi Baptismum; Eminentissimi, & Reverendissimi Domini Cardinales Generales Inquisitores prædicti dictum Decretum declarando, & quatenus opus sit, reformando, in posterum illud sequenti modo exequi mandarunt, & decreverunt: nempe quod Testes, qui Hebræos denuntiabunt, sive mares, sive fœminas de declaratione animi suscipiendi Baptismum, per Notarium, juxta interrogatoria generalia ab R. P. D. Vicesgerente præscribenda, cum speciali monitione relevantiæ Juramenti, in scriptis coram eodem R. P. D. Vicesgerente, & eo impedito, coram ejus Auditore, examinentur; qui etiam examen præfatum subscribere debeant; &, quatenus duo Testes sint de loco, tempore, & occasione contestes, tunc denuntiati ad domum Catechumenorum duci, & collocari in loco separato, ad hunc effectum destinato, in eoque per duodecim dies detineri possint, ut super veritate, & constantia declarationis eorum voluntatis suscipiendi Baptismum explorentur. Si autem Testes erunt singulares, vel unus adesset Testis idoneus, & fide dignus, tunc denuntiati, non statim post denuntiationem, & Testium examen ducendi erunt ad domum Catechumenorum, sed per R. P. D. Vicesgerentem extra Ghettum, vel in ejus domo, vel in aliqua Ecclesia, vel alio loco sibi bene viso, & intra tempus necessarium, & opportunum, juxta facti speciem & circumstantias, pro arbitrio, & prudentia dicti R. P. D. Vicesgerentis, eorum voluntas exploranda erit,*

II. De uxoribus, & sponsis oblatis a Maritis, qui Christiani efficiuntur.

58. Hanc alia quæstio sequitur ad sponsas pertinens, atque conjuges Hebræorum, qui viri jam Christiani, aut sponsi opera Fidei Catholicæ offeruntur. Nulla Judæorum querela est, quod a viris, aut sponsis Christifidelibus sponsæ, aut conjuges ad lavacrum Sanctissimum offerantur; non enim nesciunt vel ipsi Hebræi, nullam hac invitamenti, vel adhortationis specie violentiam includi, ita ut si mulier Baptismum respuat, matrimonium in Judaismo contractum omnino solvatur, teste Apostolo 1. *ad Corint. cap.* 7. & juxta *Decretalem*, *Quanto*, *de divortiis*, quæ quidem matrimonii solutio fit statim ac Judæus Ecclesiæ gremio admissus transit ad alias nuptias, ut a Nobis longa disceptatione

volte, come a lui piacerà, per poter poi risolvere, secondo ciò, che avrà ricavato dall' esplorazione, se l'Ebreo dee rimandarsi al Ghetto, o pure se deve esser mandato alla casa de' Catecumeni,

57. Questo sistema non è di nostra invenzione. Fu stabilito dalla Congregazione del Sant' Sant' Offizio *nel* 1727., quando *in minoribus* eravamo Consultore della medesima; ed il Decreto fu confermato dalla felice memoria del Nostro Benefattore Benedetto XIII. con un suo Breve spedito sotto *il giorno* 14. *Febbrajo dell' anno predetto*; ed ecco le parole del Decreto confermato: *Feria IV. die 7. Februarii 1727. In Congregatione Generali Sanctæ Romanæ, & Universalis Inquisitionis habita in Conventu Sanctæ Mariæ super Minervam coram Eminentissimis, & Reverendissimis Dominis Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus in tota Republica Christiana contra Hæreticam pravitatem Generalibus Inquisitoribus, a Sede Apostolica specialiter deputatis: Cum plures exortæ sint controversiæ super intelligentia, & executione Decreti ab hac Sacra Congregatione editi die 8. Julii 1641., quoad Hebræos utriusque sexus denuntiatos de eorum animi declaratione suscipiendi Baptismum; Eminentissimi, & Reverendissimi Domini Cardinales Generales Inquisitores prædicti dictum Decretum declarando, & quatenus opus sit, reformando, in posterum illud sequenti modo exequi mandarunt, & decreverunt: nempe quod Testes, qui Hebræos denuntiabunt, sive mares, sive fœminas de declaratione animi, suscipiendi Baptismum, per Notarium, juxta interrogatoria generalia ab R. P. D. Vicesgerente præscribenda, cum speciali monitione relevantiæ Juramenti, in scriptis coram eodem R. P. D. Vicesgerente, & eo impedito, coram ejus Auditore, examinentur; qui etiam examen præfatum subscribere debeant; &, quatenus duo Testes sint de loco, tempore, & occasione contestes, tunc denuntiati ad domum Catechumenorum duci, & collocari in loco separato, ad hunc effectum destinato, in eoque per duodecim dies detineri possint, ut super veritate, & constantia declarationis eorum voluntatis suscipiendi Baptismum explorentur. Si autem Testes erunt singulares, vel unus adesset Testis idoneus, & fide dignus, tunc denuntiati, non statim post denuntiationem, & Testium examen ducendi erunt ad domum Catechumenorum, sed per R. P D. Vicesgerentem extra Ghettum, vel in ejus domo, vel in aliqua Ecclesia, vel alio loco sibi bene viso, & intra tempus necessarium, & opportunum, juxta facti speciem & circumstantias, pro arbitrio, & prudentia dicti R. P. D. Vicesgerentis, eorum voluntas exploranda erit.*

II. Delle Mogli, e Spose offerte dai Mariti fatti Cristiani.

58. A questo quesito succede l'altro, che riguarda le mogli e le spose Ebree, che vengono offerte alla Fede Cristiana dal marito, o dallo sposo, che si fanno Cristiani. Non si lamentano gli Ebrei, che si faccia dal marito Cristiano l'offerta della moglie Ebrea, nè dallo sposo l' offerta della sposa, sapendo ancor essi, che tutto ciò si riduce ad una specie d'invito e d'esortazione, esclusa qualunque violenza, in tal maniera che, se la moglie ricusa di farsi Cristiana, il Matrimonio contratto nell' Ebraismo resta sciolto, secondo anche il testo dell' Apostolo, *nella prima ad Corinthios al cap.* 7. e secondo la Decretale *nel Cap. Quanto, de Divortiis:* il che siegue, subito che il conver-

PONT. A. VII. tione probatum est, cum in Congregatione Concilii a Secretis essemus, in quadam causa Florentina proposita 27. *Julii* 1726. ut videre licet *in tom.* 3. *Thesauri Resol. pag.* 346. *& pag.* 350. *& seq. ac tom.* 4. *pag.* 30. *& seqq.* Quando infidelis ad Christum conversus transitum facit ad alias nuptias, an eadem sit libertas conjugi infideli alias contrahendi nuptias, res adhuc in dubio est. Sententiam negativam sustinet Pontius *de matrim. lib.* 7. *cap.* 48. *num.* 25. Affirmativæ adhæret Sanchez *de matrim. lib.* 7. *disp.* 77. *n.* 6. Utramquem probabilem Diana existimat *in edit. coordinata de matrim. tom.* 2. *resol.* 122. *tract.* 6.

59. Illud quoque Hebræis est probe cognitum, conjugem viro esse obnoxiam, ejusdemque in potestate constitutam, quod legunt *Geneseos cap.* 3. *Sub viri potestate eris, & ipse dominabitur tui.* Ipsis præterea compertum est sponsalia plurimum a matrimonio differre, cum hæc non sint aliud, quam futuri promissio matrimonii, ut *in Can. Nostrates* 30. *quæst.* 1. *& in leg.* 1. *ff. de spons.* quod & colligitur ex historia Jacobi *Genes. cap.* 29. qui servitutem servire Labano debuit ad statum tempus, ut uxorem duceret promissam sibi Rachelem, Non id audet Hebræorum quispiam inficias ire, juxta eorum mores, per sponsalia jus quoddam Sponso, & auctoritatem in Sponsam dari forsan etiam majorem illa, quam Christifidelis habet in Christianam mulierem sibi desponsatam. Nam jore Pontificio gravis est reus culpæ, non adulterii, qui aliena cum sponsa turpi consortio conjugatur, ut Nos alibi demonstravimus in *nostra notificatione V. tom.* 3. *pag.* 65. *edit. Bonon.* At apud Hebræos, ex veteri instituto, qui rem aliena cum sponsa habuerit, non impudicus dicitur, sed adulter, ut *post Seldenum lib.* 2. *Uxor Hebr. cap.* 1. animadvert Calmet *in sua dissert. de Connubiis Hebr.* & adhuc in præsens apud Hebræos scelus, quo de nunc agimus, est capitale, ut observat Cardinalis de Luca *de matrim. in discur.* 9. *num* 15. quem habuit de quorumdam Judæorum Romæ connubio. Igitur quemadmodum cum ad fidem accedunt, qui potestatem in filios, aut filias habent, eorum oblationem Ecclesiæ libere, ac jure faciunt; ita vir, aut sponsus Christi legem amplexus jure optimo oblationem facit suæ vel uxoris, aut sponsæ, in quam jus a Legibus, & auctoritatem sibi concessum habet. Facta hæc vero oblatio nec sane potest, nec omnino debet a Christifidelibus recusari, qui tenentur nulli parcere diligentiæ, nullique studio, ut Christiana veritas jam viro, aut sponso cognita, uxori quoque, aut sponsæ lucem afferat, ac salutem, eo vel maxime quod Romani Pontifices licet Judæis vim fieri quoad Religionem severe prohibeant, palam tamen significant, nihil sibi antiquius esse, optabilius nihil, quam ut iidem aliquando e tenebris ad lucem, ab errore ad veritatem veniant; ideo semel in singulas Hebdomadas iis publice Evangelium annuntiari, eosdemque jubent Sacris hisce concionibus interesse, ut apparet *in Constit.* 1. *Nicolai III. & Constit.* 106. *Gregorii XIII.*

60. Ve-

vertito passa alle altre nozze, giusta ciò, che da Noi fu diffusamente dedotto in un nostro Discorso fatto quando eravamo Segretario del Concilio, in una certa Causa *Florentina*, proposta *ai* 27. *di Luglio* 1726. come può vedersi *nel* 1. 3. del Tesoro delle Risoluzioni *alla pag.* 346. *ed alla pag.* 350. *e segg. e nel tom.* 4. *alla pag.* 30. *e segg.* Ma se, sciolto il matrimonio, quando il convertito passa ad altre nozze, s'intenda posto in libertà ancora il conjuge restato infedele, e possa nell'infedeltà contrarre un altro matrimonio; la sentenza negativa vien sostenuta dal Pontio *de Matrimonio al lib.* 7. *c.* 48. *n.* 25., e l'affermativa viene diffusamente comprovata dal Sanchez *de Matrimonio al lib.* 7. *disput.* 77. *n.* 6. e tanto l'una, quanto l'altra opinione viene riputata probabile dal Diana *nell' Edizione coordinata de Matrimonio al tom.* 2. *resolu.* 122. *tratt.* 6. ANNO 1747.

59. Sono pure ben informati gli Ebrei, che la moglie è sotto la potestà del marito, leggendolo *nella Genesi al cap.* 3. *Sub viri potestate eris, & ipse dominabitur tui.* Sanno in oltre, essere gli sponsali cosa differente dal matrimonio, non essendo gli sponsali che una promessa del futuro matrimonio, come si legge *nel Can. Nostrates* 30. *quæst.* 1. e *nella leg.* 1. *ff. de sponsalibus*; il che pure raccolgono dalla storia di Giacobbe *nella Genesi al cap.* 29. a cui convenne servire Laban tanto tempo per potersi maritar con Rachele, che dal di lei genitore Laban gli era stata promessa per moglie. Non possono negare, che, anche secondo il loro costume, in vigore degli sponsali non acquisti lo sposo un certo diritto, ed una certa autorità sopra la sposa, e forse anche maggiore di quella, che lo sposo Cristiano acquista sopra la sposa Cristiana; imperocchè, secondo il diritto Canonico, è reo di grave peccato, ma non d'adulterio, chi ha commercio colla sposa d'un altro, come da Noi fu ampiamente dimostrato *nella nostra Notificazione quinta del tom.* 3. *alla pag.* 65. della stampa di Bologna; ma secondo le antiche Ebraiche costumanze si commette adulterio da chi ha copula carnale colla sposa d'un altro, come dopo il Seldeno *nel lib.* 2. *Uxoris Hebrææ al cap.* 1. osserva il Calmet *nella sua Dissertazione de connubiis Hebræorum*, ed ancor oggi il reato ha appo loro la pena della morte, come ben osserva il Cardinal de Luca *de Matrimonio, al discors.* 9. *num.* 15. fatto sopra il matrimonio di certi Ebrei seguito quì in Roma: e siccome convertendosi alla Fede chi ha in potestà figli o figlie, ne fa liberamente l'offerta, così convertendosi il marito, o lo sposo, fanno con tutta giustizia l'offerta della moglie, o della sposa, sopra le quali hanno, come si è detto, jus, ed autorità; e fatta l'offerta, non può, nè dee ricusarsi da' Cristiani, che sono obbligati a far quanto possono, ed a non trascurar diligenza, acciò la verità della Religione, riconosciuta dal marito, e dallo sposo, sia anche riconosciuta ed abbracciata dalla moglie e dalla sposa; tanto più che, sebbene i Romani Pontefici si protestano di non volere sforzar gli Ebrei a ricevere il Battesimo, non lasciano però d'esprimere il loro vivo desiderio, acciò illuminati lo ricevano, pel qual effetto fanno loro predicare ogni settimana la verità della Fede Cristiana, e comandano, che assistano alla Predica, come si vede *nella Costit.* 1. di Niccolò III., e *nella Costituz.* 106. di Gregorio XIII.

60. Ma

ANNO 1747.

Sponsalia quando contracta dicantur juxta Hebræorum ritus.

60. Verum quanquam Hebræi de uxorum, sponsarumque oblatione nec conquerantur, nec conqueri possint; queruntur tamen, ut primum Hebræorum aliquis ad Fidem profectus, aut profecturus, suam offert Ecclesiæ sponsam, quod hæc illico evocatur, domumque Catechumenorum transfertur, ubi quadraginta dierum spatio detinetur. Clamant in casu ejusmodi nimiam Christianos incertis vocibus habere fidem, & imprudenter agere, priusquam ullis probationibus demonstratum fuerit, sponsalia rite ac valide contracta fuisse. Hinc dictitant damna, turbationesque oriri plurimas, cum non semel evenerit, ut Hebræus infima de plebe aliquis, mulieris, aut virginis amore flagrans & divitis & honestæ, desperans vero eam in Judaismo ducere uxorem posse, id consilii ceperit, contracta nempe sponsalia falso, ac temere venditare, illustrem ut ad thalamum perveniret.

PONT. A. VII.

Quando i sponsali si dicano contratti secondo i riti Giudaici.

60. Ma, se non si lamentano, nè si possono lamentare gli Ebrei dell'offerta delle mogli e delle spose, si lamentano bensì, che subito che lo sposo è convertito, o vuol convertirsi, ed offre la sposa, la sposa si chiama, e si porta alla casa de' Catecumeni, si trattiene in in essa lo spazio di quaranta giorni, dando troppo credito all'asserzione del convertito, o convertendo, senza veruna prova precedente de' sponsali contratti, e contratti in forma valida, secondo i loro riti; il che dicono esser causa di varj disordini, non essendo la prima volta, come essi suppongono, che qualche Ebreo di rango vile, innamorato d' Ebrea civile e comoda, disperato di conseguirla nell'Ebraismo, ha tentato d'averla per questa strada, cioè supponendo falsamente gli sponsali contratti.

61. Magnus ille Prædecessor Noster S. Gregorius laudabili semper methodo, & incorrupta justitia in Hebræorum negotiis usus est. Consule *ejus epistolam 25. lib. 8. indict. 1. ultimæ edit.* Victori Episcopo Panormitano datam: *Si igitur querimonia eorum veritate fulcitur, oportet, ut Fraternitas Vestra, legis serie diligenter inspecta, ita eis quidquid hac de re decretum est, custodire debeat, ac servare, ut nec ipsa aliquid injustum facere, nec illi pati præjudicium videantur*. Sed admonet eodem tempore, ut facta diligenter accurateque perpendantur, ad veritatem rei a Judæis propositæ cognoscendam; ut colligitur ex alia ejus epistola ad Fantinum Panormi Defensorem missam, quæ 55. *est, lib. 9. indict. 2.* ubi legitur, *ne forte in eorum sola voluntate versari præjudicium videretur*. A S. Gregorio edocti, ne ullam bis de sponsalibus diligentiam prætermisisse videremur, Seldenum, Bustorfium, Leonem Modena, & alios Scriptores consulendos dijudicavimus. Decreta quoque percurrimus, quæ alias in casibus hujusce generis Congregatione Sancti Officii emanarunt. Sed auctorum lectio prædictorum, quam Nobis utilis extitisset exornandæ dissertationi pro aliqua ex Academiis Ecclesiasticis, quæ coram Nobis singulis hebdomadis haberi solent; tam plane inutilis, ac supervacanea fuit certo ac tuto decernendo sistemati, quod maximopere optabamus. Ex prædictis Decretis, quorum principum est ab anno 1725., licet illud intelligatur, quod si sponsus Hebræus jam Christianus sponsæ adhuc Judææ oblationem fecit, hanc inter Catechumenos ad quadraginta dies detentam fuisse; nullo tamen modo cognosci potuit, an, & qua ratione sponsalia probata fuerint, itemque, an eorum probatio solius sponsi, vel plurium testimonio inniteretur; an demum quodlibet mutuæ sponsionis genus existimatum fuerit verus, ac legitimus sponsaliorum contractus.

61. Il nostro gran Predecessore San Gregorio negli affari degli Ebrei tenne il lodevole sistema d'un'incorrotta giustizia, come si deduce *dalla di lui lettera 25. al lib. 8. indiz. 1.* dell' ultima stampa, scritta a Vittore Vescovo di Palermo in questo proposito: *Si igitur querimonia eorum veritate fulcitur, oportet, ut Fraternitas vestra, legis serie diligenter inspecta, ita eis quidquid hac de re decretum est, custodire debeat ac servare, ut nec ipsa aliquid injustum facere, nec illi pati præjudicium videantur*: ma nello stesso tempo avvertì, che si appurassero i fatti, per vedere, se era vero ciò, che dagli Ebrei veniva esposto; come si raccoglie da un'altra sua lettera scritta a Fantino Difensor di Palermo, che è *la 55. al lib. 9. indiz. 2.* ove così si legge: *ne forte in eorum sola voluntate versari præjudicium videretur*. Ammaestrati da S. Gregorio, e per arrivare, come suol dirsi, al fondo della materia degli sponsali degli Ebrei, abbiamo creduto opportuno il vedere il Seldeno, il Bustorfio, Leone Modena, ed altri, che trattano di detti sponsali. Abbiamo ancora voluto vedere i Decreti altre volte fatti in simili casi dalla Congregazione del Sant'Offizio; ma per esporre a lei quello, che ci è accaduto, quanto la lettura de' predetti Autori ci sarebbe stata opportuna, se avessimo dovuto comporre una dissertazione per la nostra Accademia Ecclesiastica, che teniamo ogni Lunedì avanti di Noi; altrettanto ei è riuscita inutile per istabilire in pratica qualche sistema; nè lumi migliori abbiamo potuto ricavare dai sopraddetti Decreti, che incominciano *dal* 1725. da' quali benchè si riconosca, che se lo sposo Ebreo, che si converte, ha fatta l' offerta della sposa Ebrea, questa è stata condotta ai Catecumeni, ed ivi è stata di più tratenuta quaranta giorni; non si può però riconoscere, se, ed in qual modo fossero provati gli sponsali, se la prova non abbia avuta altra base, che il detto dello sposo, e se ogni e qualunque sorta di promessa sia stata qualificata come contratto di sponsali.

62. Doctor Paulus Mediceus in suo Tractatu de Hebræorum ritibus, ac institutis, quorum ipse peritissimus erat, quippe qui è Mosaica ad Christianam legem transierat, *c. 27.* de sponsalibus agit, & matrimonio Judæorum, & id, ut paucis dicam, ostendit, in hoc instituto non admodum a Christifidelibus differre Hebræos. Nam hanc apud eos consuetudinem esse

62. Il Dottore Paolo Medici nel suo Trattato de' riti e costumi degli Ebrei, de' quali era ben istrutto, essendo dall' Ebraismo passato alla Fede Cristiana, *nel cap. 27.* tratta dello sposalizio, e matrimonio degli Ebrei, ed in sostanza espone, che gli sponsali si fanno fra gli Ebrei, come si fanno fra i Cristiani; dicendo, che fra gli Ebrei si fa una scrittura, in cui il padre

Pont. A. VII. esse testatur, ut scriptura conficiatur, in qua parentum alteruter filiam suam aut puellam, aut viduam promittit sponso; hic autem eam se ducturum pollicetur. Tempus quoqoe decerni solitum, in quo nuptiæ celebrentur. Contractui demum subscribere tum sponsus, tum duo præterea testes de more debent. Sed quia Hebræi eorum, qui Christi fidem amplexi sunt, dictis, ac testimonio ægre acquiescunt, ideo Nos veritatis apprime cupidì, cuidam familiari nostro jurisperito mandavimus, ut convocaret in unum Judæos aliquot, quorum unus jampridem Nobis, cum adhuc Anconæ Ecclesiam guberoaremus, est probe cognitus, & in Mosaicis ritibus egregie versatus. Ex eo autem conventu ea, quæ sequuntur, evicta sunt.

63. Primo, semper sponsalia contrahi inter virum, & parentes mulieris, aut inter virum, & mulieris propinquos, si parentes mulieri desint: mulierem sponsalia non cootrahere pudoris causa & honestatis, imo contractum, qui hebraice dicitur תנאים *Tenaim*; fœminæ plerumque ignotum esse, quæ postea explicite præbet assensum suum in solemni nuptiarum celebratione hebraice nuncupata קדושים *Kidduscin*.

64. Secundo, sponsalibus hac ratione contractis obligari utramque partem; cum autem consensum parentes tantum mulieris, aut consanguinei præbuerint, non vero fœmina, ideo hanc, si dissentiat, minime cogi posse, & dissentientem non contractum frangere, sed peccare graviter joxta Hæbræos, debitam nempe obedieotiam parentibus, aut majoribus denegando.

65. Tertio, cootractum dici obligatorium, & absolutum, cum a viro, ac fœminæ parentibus sponsio facta est, ac descripta, nec non testibus confirmata aut duobus, aut pluribus. Hic contractus Romæ describi solet Notarii opera, alibi a Judæis hebraice.

66. Additur, contractum dici pariter absolutum, cum pars utraque, vel privatim, vel coram Rabbino sponsiooem firmaot jurejurando, coram duobus, aut pluribus testibus, & sponsionem insuper describi jubent. Quod si vel absque scripto, & testimoniis, aut coram testibus tantum sine jorejurando sponsio facta fuerit, tunc neque obligationem inducit, nec cootractom perficit sponsaliorum, ita ut pars utraque libera omnino sit; at si de sponsione constet, & de juramento per testes, tuoc recedere licet utrique parti, dummodo præviam a Rabbino impetrent absolutiooem a juramento.

67. Hæc. Hebræorum ex conventu collecta suot. Hinc vero deducitur, duabus taotummodo supradictis modis cootracta sponsalia inter Judæos baberi valida, atque obligatoria. Mutuæ igitur viri, ac mulieris sponsionis, epistolis, aut schedulis expresse nihil ad effectum, de quo quæritur, valent; ac multo minus munera, vestes, & nuptiarum apparatus. Non probato autem,

padre o la madre s'obbliga di dare la sua figlivola fanciulla, o vedova allo sposo con tanta somma di dote, e lo sposo accetta sopra di se l'obbligo di prenderla per isposa, determinandosi il tempo, in cui vogliono contrarre il matrimonio, sottoscrivendosi in oltre la scrittura dallo sposo, e da due testimonj. Ma perchè sappiamo, che gli Ebrei sogliono dar eccezione ai detti de'convertiti, che risguardano i loro riti e costumanze, abbiamo perciò preso, per esser istrutti, un altro espediente, che è stato di commettere ad un oostro domestico ben inteso delle materie legali il fare un congresso con alcuni Ebrei, uno de'quali è a Noi ben cognito, essendoci convenuto il trattare più volte coo lui, quando eravamo Vescovo d'Ancona, ed avendolo trovato uomo di cervello aperto, e ben pratico de' riti e costumanze Ebraicbe; ed il risultato del congresso è il seguente. Anno 1747.

63. Primo, cbe gli sponsali sempre si contraggono tra l'uomo, ed i genitori della donna, ovvero tra l'uomo, ed i parenti prossimiori della donna, a cui mancano i genitori; non contraendo per l'ordinario la donna stessa, e ciò a motivo di provedere al di lei pudore ed onestà: anzi facendosi il contratto, che in lingua Ebraica chiamasi תנאים *Tenaim*; per lo più n'è ignara la donna medesima, che lo sà dopo che è concluso, e che dà poi il suo consenso esplicito nella celebrazione del matrimonio, che in lingua Ebraica chiamasi קדושים *Kidduscim*.

64. Secondo, che questi sponsali in tal modo contratti obbligano l'una e l'altra parte; ma perchè il consenso è stato dato o dai genitori, o dai parenti prossimiori, e non dalla donna; se essa dissente, non può esser sforzata, non avendo dato il suo consenso; e dissentendo, secondo gli Ebrei, commette peccato di disubbidienza ai genitori, e suoi maggiori, ma oon d'infrazione di contratto.

65. Terzo, che il contratto dicesi obbligatorio, e compito, o quando la promessa corsa tra l'uomo, e i pareoti della donoa è ridotta in iscrittura, e vi si leggono sottoscritti due o più testimonj, quale scrittura in Roma suol farsi per mano di Notajo, ed altrove si fa tra gli Ebrei in Ebraico:

66. O quando le parti o tra di loro, o avanti un Rabbino, si obbligano con giuramento alla presenza di due o più testimonj, facendone scrittura; ma se promettono senza scrittura e testimonj, ovvero se promettono alla presenza de'testimonj, ma senza giuramento, la promessa ooo vestita di giuramento si risolve in un mero trattato persuntorio, non induce obbligo, nè contratto di sponsali, in tal maniera che ciascheduna delle parti è libera: ed in opposto costando della promessa, e giuramento *per testes*, se le parti vogliono recedere, possono farlo colla previa assoluzione, che ottengono dal Rabbino, dal già fatto giuramento.

67. Questo è quanto si è ricavato dall'accennato congresso. Dal che poi si deduce, cbe gli accennati due modi sono quelli, co'quali si fanno gli sponsali validi, ed obbligatorj fra gli Ebrei, non giovando pel detto effetto le promesse vicendevoli fatte fra l'uomo e la donna, espresse in lettere e biglietti, essendo insufficienti le congetture, come di regali, d'ap-

ANNO 1747. tem, quod sponsio uno vel altero ex supradictis modis facta fuerit, si copula sequatur ante *Kidduscim*, seu matrimonium, utraque pars ad contrahendum obligatur, non quidem contractus vi, sed commissi sceleris pœna, & ut crimen admissum luatur.

68. Si de sponsaliorum validitate, aut invaliditate, itemque de obligatione, aut contra, deberet judicium fieri, res autem inter Hebræum, & Hebræam intercederet, æquum esset sententiam ferre legibus consentaneam, & consuetudinibus Hebræorum; communis enim, & probata opinio est, in judiciis hujusmodi oportere non juri Pontificio, vel civili, sed legi, & Mosaicæ consuetudini adhærere. Marquard. *de Judæis part.* 2. *c.* 4. Ricciul *de jure person. lib.* 2. *cap.* 18. *num.* 7. Sessa *de Judæis cap.* 33. *n.* 6. Card. de Luca *de Matrimonio discurs.* 15. *n.* 3. In præsens vero res in disceptationem venit ad Hebræam pertinens, & ad Hebræum jam Christo servientem, aut inservire optantem: negotium nempe agitur sane maximum, quod ad Christianam summopere pertinet Religionem. Consilio igitur prudenti admodum opus est ac salutari. Nos autem re diu ac multum considerata, hoc, quod sequitur, opportune decernendum existimavimus.

69. Quotiescumque sponsus Hebræus Christianæ Religioni nomen dare statuerit, & Evangelio sponsam offerat, Tuum erit, eum prudenter interrogare, vel ut ab aliis interrogetur, imperare, quomodo sponsalia probentur, neque enim decet ejus affirmationi unice habere fidem. Editas sponsaliorum probationes Tuum pariter munus erit examinare, aut alicui prudenti viro examinandas tradere. Argumenta sponsalibus comprobandis idonea erunt, si tanti esse ponderis, & momenti videbuntur, ut contracta inter Catholicos sponsalia iisdem rationibus evinci aperte ac tuto valeant. Apud Christianos scriptura non opus est, cujus defectu testium auctoritate suppleri solet, adhibitis etiam censuris, cum quis post Canonicas admonitiones sponsionem vel sine juramento factam implere negat. Sponsaliorum itaque probationes si tales fuerint, ut modo diximus, antiqua tibi methodus, quæ usui erat ante an. 1725., adhibenda est; è vico scilicet evocanda mulier, & semel atque iterum, aut quamdiu opportunum duxeris, ejus voluntas in templo aliquo, aut alibi exploranda, ac demum aut ionata in pervicacia, atque errore relinquenda, si resipiscere nolit, aut inter Catechumenos retinenda est, ut instruatur, si conversionis certa spes aliqua oboriatur.

70. Cum aut sponsus, aut alius quilibet fide dignus ejusmodi argumenta proferat, quibus plane constet, sponsalia ita, ut supra diximus, contracta fuisse, nempe apud ipsos Hebræos valida, atque obligatoria; ad Te spectabit, sponsam illico inter Catechumenos collocare, ubi tamdiu versabitur, quamdiu necesse erit, dummodo quadraginta dierum spatium non superetur; intra enim hos limites procedere absque dubio putamus supradicta decreta, quæ initium habent ab *anno* 1725.

71. Inter Cassiodori epistolas Regis Theodorici nomine exaratas, septima supra trigesimam

parato di nozze; e non essendo la promessa provata nei due riferiti modi, se dopo la promessa soppraggiungesse la copula avanti il *Kidduscim*, o sia matrimonio, entra l'obbligo di contrarlo, ma non già in vigore del contratto degli sponsali, ma in pena, e riparo del commesso reato. PONT. A.VII.

68. Se si dovesse giudicare della validità, o invalidità degli sponsali, o dell'obbligo risultante, o non risultante da questo, o da quell'atto, e l'affare stasse fra Ebreo ed Ebrea, dovrebbe certamente questo giudizio esser regolato dalle leggi, e consuetudini Ebree, essendo proposizione ben ricevuta, che in queste materie fra gli Ebrei non si dee stare al Diritto Canonico, o al Diritto Civile, ma alla legge, e consuetudine Mosaica: Marquard. *de Judæis part.* 2. *cap.* 4. *num.* 9. Ricciul. *de Jure personarum lib.* 2. *cap.* 18. *num.* 7. Sessa *de Judæis cap.* 33. *num.* 6. Card. de Luca *de Matrimonio discurs.* 15. *num.* 3. Il punto è, che presentemente si tratta d'un affare, che verte fra uno o Cristiano, o che si vuol fare Cristiano, ed una Ebrea; e si tratta di un affare, che interessa la nostra Santa Religione Cristiana: e però è d'uopo il prendere qualche temperamento, che, dopo averci ben pensato, diciamo dover essere il seguente.

69. Convertendosi lo sposo Ebreo alla Fede Cristiana, e facendo l'offerta della sposa, sarà suo peso interrogarlo, o farlo interrogare, come si provi lo sposalizio da esso asserito, o supposto: non essendo del dovere, che si stia alla sua unica asserzione. Manifestate la prove, sarà in oltre suo peso il riconoscere, o farle riconoscere; e quando arrivino a quel segno, che basterebbero a provar gli sponsali, se fossero stati contratti fra Cristiani; non essendo, come ella ben sa, fra'Cristiani necessaria la scrittura, potendosi supplire il di lei difetto coi testimonj, ed anche con valevoli congetture, sforzandosi fra' Cristiani anche con censure, quando si crede, che siano per essere profittevoli, chi dopo le canoniche ammonizioni non vuol adempire la promessa, ancorchè fatta senza giuramento; ella riprenda il sistema antico, che praticavasi prima del 1725. di chiamare, o far chiamare la donna fuori del Ghetto, esplorando, o facendo esplorare una o più volte, e per quanto tempo le parerà, e piacerà la di lei volontà in una Chiesa, o in luogo terzo; lasciandola nella sua perdizione, se vuole ostinatamente persistere nell'Ebraismo, o facendola ritenere, e collocare ne' Catecumeni per essere istrutta, quando vi sia speranza della sua conversione.

70. Che se poi dal convertito, o convertendo sposo, si diano a lei, o a chi comparirà per lei, tali lumi, dai quali potrà ella restar assicurata, che gli sponsali sono stati veramente contratti in quel modo, in cui, come di sopra si è detto, sono validi, ed obbligatorj anche appresso gli Ebrei; dovrà ella subito far collocare la sposa nella casa de' Catecumeni, ed ivi dovrà stare tanto tempo, quanto bisogna, purchè non ecceda i quaranta giorni; ne' quali termini senza dubbio crediamo esser emanati i Decreti sopraddetti, che incominciano *dal* 1725.

71. Fra le lettere di Cassiodoro scritte a nome del Re Teodorico, la trentesima settima *del lib.*

PONT. A. VII.

mam ad Hebræos Mediolanenses transmissa fuit, in qua iis significatur, hoc decretum fuisse, quod nimirum *nullus Ecclesiasticus, quæ Synagogæ vestræ jura competunt, violentia intercedente pervadat, nec vestris se causis importuna acerbitate permisceat, sed ut religionis cultu, ita & actuum sint conversatione discreti*. Et hoc idem Nos hactenus facere procuravimus. Eadem prætera epistola admonentur Judæi, ne ingrati sint, Christianorum æquitate temere abutentes: *Hac tamen moderatione Principalis auxilii beneficium concedentes, ut nec vos, quod ad præfata Ecclesiæ jus, vel religiosas personas ceteras, legibus pertinere constiterit, inciviliter attrectare tentetis*. Et id quoque Nos addere non prætermittimus. Experimento enim didicimus, cum Hæbreus palam declarat, Christianorum se velle institutis, ac legibus obtemperare, a Synagoga, si ejus voluntatem nequeat immutare, rationem, aut potius fraudem excogitare de more aliquam, celare scilicet, aut alio mittere eum, qui a bono proposito deterreri non potest. Cum vero sponsus Christiano se nomini devovere statuit, statim id Synagoga efficit, ut sponsa pervicaci aliquo cum Hebræo matrimonii vinculo copuletur, aut ut omnes illico evanescant sponsaliorum rationes, probationesque. Hi porro eventus cum metaphysicos non esse scias, ideo severitatis erit ac vigilantiæ tuæ, remediis, ac pœnis etiam, si opus fuerit, Hebræorum principes in officio continere, ut fraus mulctetur, ac rerum perturbatio tollatur. Hæc sunt, quæ nostra hac epistola explicanda duximus, quibus ut feliciter utaris, paternam tibi ex animo Apostolicam Benedictionem impertimus.

Dat. Pontif. an. VII. die 28. Februarii 1747. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die 28. Februarii 1747. Pontificatus Nostri Anno Septimo.

ANNO 1747.

lib. 5. è scritta agli Ebrei di Milano. In essa lor si fa noto essersi ordinato, che, *nullus Ecclesiasticus, quæ Synagogæ vestræ jura competunt, violentia intercedente, pervadat, nec vestris se causis importuna acerbitate permisceat, sed ut religionis cultu, ita & actuum sint conversatione discreti*: e questo è quello, ad ora ci siamo ingegnati di fare. Passa oltre la lettera, ed intima agli stessi Ebrei il non esser ingrati, non corrispondendo, come si deve, all' Equità Cristiana: *Hac tamen moderatione Principalis auxilii beneficium concedentes, ut nec vos, quod ad præfatæ Ecclesiæ jus, vel religiosas personas ceteras, legibus pertinere constiterit, inciviliter attrectare tentetis*: e questo è quello, che Noi pure soggiugneremo. Siamo ben informati, e l'abbiamo veduto in atto pratico, che quando un Ebreo s'è dichiarato di volersi fare Cristiano, se la Sinagoga non può pervertirlo, ritrova il modo di nasconderlo, o di mandarlo altrove. Quando si sa, che un Ebreo sposo si vuol fare Cristiano, si fa, che la sposa si mariti con un Ebreo, o si fanno perdere le prove dello sposalizio. Questi casi non sono ideali: e però colla sua solita vigilanza ella vi badi, e coi rimedj più severi, anche delle gravatorie da spedirsi contra i fattori del Ghetto, non lasci di vendicare il torto, e rimediare al disordine. Che è quanto Noi dovevamo accennarle, restando col darle l'Apostolica Benedizione,

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die 28. Februarii 1747. Pontificatus Nostri Anno Septimo. *Data nell' anno VII. del Pontificato alli 28. Febraro 1747.*

SUPER CULTU

Sancti Lucæ Casalii.

Venerabili Fratri Archiepiscopo Messanen.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabilis Frater, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Adducitur causa moræ in respondendo. JAMPRIDEM epistola est reddita Nobis tua IV. Idus quintiles superioris anni conscripta, cui nunc dumtaxat licuit respondere, propter gravissimas Ecclesiæ res, quibus undequaque summus occupatissimi. Non enim, de qua scribis, materia Nos deterruit, quippe qui adhuc in minoribus cum versaremus, octo supra viginti annorum spatio ejusmodi de rerum genere pertractavimus, oune Advocati Personam in sacræ Consistorialis Aulæ muneribus sustinentes, nunc gravissimum Fidei Promotoris officium exercentes; amplissimo demum Purpuræ ornamento, & Bononiensis Ecclesiæ Infulis illustrati quatuor volumina in lucem edidimus, quæ benigna omnium voluntate excepta sunt, quorum si nullum in Siciliam exemplum pervenit (quod vix credibile existimamus) istuc facile transmitti potest.

Compendium Epistolæ, cui respondetur. 2. Res porto, de qua epistola agit tua, ad cultum S. Lucæ Casalio tribuendum attinet, de

SOPRA IL CULTO

Di San Luca Casale.

Venerabili Fratri Archiepiscopo Messanen.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabilis Frater, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

TEMPO fa ricevemmo una sua lunga lettera scritta alli 11. di Luglio dell' anno passato, alla quale ora rispondiamo; e la tardanza è provenuta dai gravi imbarazzi, da' quali siamo oppressi, e non già dalla qualità della materia in essa contenuta; imperocchè ne abbiamo qualche pratica, avendola maneggiata lo spazio di ventotto anni, quando eravamo in minoribus, ed esercitavamo l' uffizio d' Avvocato Concistoriale, e di Promotore della Fede, e ne abbiamo poscia, quando eravamo Cardinale, ed Arcivescovo di Bologna, dati alle stampe quattro volumi in foglio, che hanno incontrato l' universale compatimento, quali, quando non siano anche giunti in Sicilia, il che ci par difficile, ad ogni richiesta si possono mandare. *Si adduce la cagione della tardanza lo rispondere.*

2. La materia contenuta nella di lei lettera appartiene al culto di S. Luca Casale in ordine al qua- *Compendio della Lettera, alla quale*

ANNO 1747.

tus, cultum nimium Sancti Lucæ non esse modificandum nec ampliandum.

de quo Nicosiæ dissensio est, cum illum alii delendum, alii contra amplificandum censeant; ideoque enixe id expetunt, ut Officium proprium concedatur, & Civitatis patrocinium, quod eidem S. Casalio jampridem collatum fuit, auctoritate Apostolica confirmetur. At sententiam ut nostram libere proferamus, ingenue fatemur, utramque partem in errore versari: nec enim S. Lucæ Casalio Cultus omnino negandus, nec augendus, aut lectionibus propriis, aut patrocinii confirmatione.

In Oppido Nicosiæ variis actibus Sanctus Lucas honoratur.

3. Anno 1575. Nicosiæ Civitas cum peste teterrima laboraret, Senatus, Populique concilio sancitum fuit, ut sacra ædes S. Lucæ Casalio conderetur: Item anno 1586. decretum est, ut gratia a Summo Pontifice imploraretur, unde liceret eo plane solemni ritu, quo celebritates ex præcepto solent, dies festos colere Sanctorum Josephi, Cosmæ, & Damiani, tum Francisci de Paula, & Lucæ Casalii: deinceps anno 1589. statutus est locus, ubi prædictum templum ædificaretur, quod tamen postea conditum non fuit, ne nova ædes S. Josephi sacello obesset: Publica quoque auctoritate latum fuit anno 1662., ut S. Lucæ celebritas expensis publicis recoleretur: pecuniam vero ex ærario usque ad annum 1744. depromptam fuisse constat. Demum cum ejusdem S. Lucæ Corpus in Templo S. Philippi de Argyrio servaretur, cumque Cœnobii Abbas Commendatarius esset bo. me. Cardinalis Carolus Columna, Nicosiæ Senatus enixe ab eo postulavit, ut insignes aliquæ sibi ejus Corporis Reliquiæ concederentur, quo scilicet majori pompa, & religione ejusdem dies festus celebraretur. Concessa petentibus perbenigne fuit Costa, quæ consuetis est ritibus, ac cæremoniis tum recognita tum tradita, ac demum facultate a Prædecessore tuo Præsule Alvarez Messanæ Archiepiscopo impetrata, die Dominico Augusti tertio magna Populi frequentia per Civitatem translata fuit, cum icone ejusdem S. Lucæ Casalii, cujus in laudem aram quoque erectam scimus in oppido Sancti Michaelis.

Ex quibus evincitur ejus publicus cultus.

4. Quæ sunt hactenus commemorata, publici sane cultus, & quidem inveterati, testimonia & argumenta esse nemo negaverit. Id enim prorsus a consuetudine abhorret, ut publicis in Consiliis de Templo agatur illius in gloriam erigendo, qui non apud Populum venerationem habeat, & cultum publicum. Nec minus absurdum esset, si non Reliquiæ modo experterentur, sed etiam a Summo Pontifice facultas imploraretur diei festi ex præcepto ejus in laudem instituendi, qui nullo sacello, nullo cultu, nulla sanctitatis fama præclarus esset, atque admirandus. Ex quo fit, ut intelligere non possimus, quonam jure a certis hominibus contendatur venerationem & cultum publice denegandum huic Servo Dei, qui jampridem & supremis honoribus celebratur, & Sanctus consensu populorum unanimi appellatur.

Casus, in quibus ablatus fuit cultus iis, qui jam publice colebantur.

5. Quanquam vero in scripto quodam ad Nos transmisso legatur, publicam aliquibus venerationem sublatam fuisse, tamen libere respondemus hoc minime Nos latere, cum *in nostro lib. 1. de Canonizatione Sanctorum cap. 6. num. 1.*, & multo etiam clarius *lib. 2. cap. 8. num. 1. & seqq.* id probaverimus exemplorum aucto-

rita-

PONT. A. VII.

Si risponde, che il culto di San Luca non deve nè togliersi, nè esser ampliato.

al quale vediamo esservi discordia nella Città di Nicosia, in cui esso è vigente; mentre alcuni vorrebbero, che fusse tolto ed abolito, ed altri per lo contrario richiedono, che sia ampliato colla concessione dell' Officio proprio, e conferma del Padronato della Città allo stesso già conferito. Ma per esporre a lei candidamente il nostro pensiere, le diremo creder Noi, che ambedue le parti abbiano torto; e che però non debba levarsi il culto a S. Luca Casale, e che per ora non sia luogo ad ampliarlo o colla concessione delle Lezioni proprie, o colla conferma del Padronato.

Nella Città di Nicosia con varii atti è onorato S. Luca.

3. Nel 1565. essendo la Città di Nicosia oppressa dalla peste, ne' pubblici Consigli fu risoluto d' erigere un Tempio a S. Luca Casale: nel 1586. fu pure in pubblico Consiglio stabilito d'implorare la grazia, che si osservassero come Feste di precetto i giorni festivi de' Santi Giuseppe, Cosimo, e Damiano, S. Francesco di Paola, e S. Luca Casale; e nel 1589. fu stabilito il luogo, ove il sopradetto Tempio dovea fabbricarsi; il che poi non fu fatto, pel pregiudizio, che colla nuova fabbrica si sarebbe dato alla Chiesa di S. Giuseppe. Nel 1662. si ritrova stabilita con pubblica autorità la spesa, che doveva farsi per solennizzare la Festa di S. Luca, ed il denajo si ritrova pagato fino al 1744. Finalmente essendo il Corpo di S. Luca Casale sepolto nella Chiesa Abbaziale di S. Filippo d'Argirò, ed essendo Abbate Commendatario di quell' Abbadia la buona memoria del Cardinale Carlo Colonna, il Senato di Nicosia vivamente lo pregò a concedergli qualche insigne Reliquia del detto Corpo, per poter solennizzare con maggior pompa, e divozione la di lui Festa; ed essendogli stata graziosamente conceduta una Costa mendosa, ne fu fatta la consegna con tutte le dovuta formalità, ne fu fatta la legale recognizione, e colla licenza del di lei Predecessore Monsignor Alvarez Arcivescovo di Messina, fu portata processionalmente per la Città nella terza Domenica d' Agosto, unitamente colla Immagine di rilievo del medesimo Santo, in onore del quale ritrovasi ancora nella Pieve di S. Michiele eretto un Altare.

Dal quali si rileva il di lui pubblico culto.

4. Tutti questi atti sono atti di pubblico culto, e che suppongono il pubblico culto già molto prima introdotto, essendo impercettibile, che ne' publici Consigli si tratti di frabbicar Chiese in onore di chi non ha pubblico culto; che si discorra d' ottenare, che il di lui giorno festivo sia festivo di precetto, si procuri il dono d'una insigne Reliquia del Corpo, se non si suppone la precedente pubblica venerazione verso di quello, la di cui Festa si vorrebbe Festa di precetto, e vorrebbesi pure averne Reliquia, per esporla alla pubblica venerazione: dal che poi deriva, non sapersi con qual ragione debba ora levarsi il pubblico culto al Servo di Dio, di cui si tratta, e che ne è in possesso anche col titolo di Santo.

Casi, nei quali si è levato il publico culto a chi n'era in possesso.

5. E benhè in una delle Scritture a Noi trasmesse si dica essersi altre volte levato il pubblico culto a chi ne era in possesso; rispondiamo, non giungerci nuova questa notizia: avendo Noi *nel nostro lib. 1. de Canonizatione Sanctorum al cap. 6. num. 1.* e molto più *nel lib. 2. al cap. 8. num. 1. e segg.* portati, e riferiti gli

esem-

PONT. A. VII.

ritare. Illud autem a Nobis adnotatum animadvertas velim, cultum scilicet aut iis sublatum esse, quibus & recens datus, & inconsulto erat, aut iis, qui ad Sanctorum honores ascenderant, acclamatione Populi, quem falsa quædam portenta fefellerant, & virtutes inanes, utpote ab hypocrisi non alienæ, & interdum ab erroribus ad fidem spectantibus non sejunctæ. Rem vero ejusmodi nullam penitus deprehendis in causa, qua de nunc agimus, quin imo momenta occurrunt plurima tum sanctitatis claritatem, tum cultus justitiam publici comprobantia, ut paulo post videbimus, ac propterea nihil Sancto Casalio obesse hoc debet, quod nonnullorum memoriæ cultus publicus interdum sit abrogatus,

Opponitur quoque cultum Sancti Lucæ non fuisse a Sancta Sede probatum.

6. At enim iisdem in scriptis opponitur, cultum hunc publicum auctoritate Sedis Apostolicæ neque probatum, neque concessum esse, sine qua nullo modo licet quempiam vel Beatum, vel Sanctum hominem publice venerari. Id quidem & fatemur, & scimus: in nostro siquidem jam citato *de Canonizatione* Libro Primo non exiguo sane labore id copiose, ac evidenter probavimus, jus esse Romani Pontificis privativum, aliquem aut Beatorum, aut Sanctorum Albo adscribere, nec absque ejus consensu posse cuiquam cultum publicum exhiberi, quem præbet iis Ecclesia viris, quorum in æternitate memoria est. Abunde scribunt de Sancto Luca Casalio multi Siciliæ historici, & auctores. Nos quidem scripta perlegimus Carreræ, Perdicari, Novarini, Aprilis, & Menniti. Hi vero cum recentiores sint, salva & integra eorum fama, non prætermisimus antiquiores etiam consulere, utpote auctoritate præstantiores, ac fide. Pater Octavius Cajetanus, qui vitas exornavit Sanctorum Siculorum, cum omnia illius Regni Tabularia excusserit, auctor est fide quidem dignissimus, quem propterea multa cum laude memorat Antoninus Mongitorius *pag.* 110. *tom.* 2. *Bibliotb. suæ de Scriptoribus Siculis*. Eumdem plurimi facit Philippus Labbè in Chronologica Pinacotheca Scriptorum Societatis Jesu *ann.* 1620. *pag.* 336. tum etiam qui scribunt acta Eruditorum Lipsiæ *ad mens. Aprilis ann.* 1710. quorum testimonium omni suspicione carere debet, in examine Isagoges ad Cajetani Historiam Sacram Siculam, hæc habent: *Morum pariter innocentia, & eruditione conspicuus dicitur*. Cajetanus porro in Actis Sancti Lucæ Casalii ita scribit: *In Sanctorum numerum a Summo Pontifice relatus est efflagitante Oppido Aggyrio*, quod videre licet in ejus *tom.* 2. *Sanctorum Siculorum pag.* 184., itemque ejus in Martyrologio *die* 2. *Martii*: *In Nicosia S. Lucæ Abbatis cognomento Casalis Ordinis S. Benedicti*; additque in margine, ubi ejusdem de cultu mentionem facit; *ex Sedis Apostolicæ concessu*. Si quis Rocchi Pyrrhi, qui *notitiam Ecclesiarum Siculorum* edidit, doctrinam habere cognitam velit, is citatum adeat Mongitorem in *supradicto tom.* 2. *pag.* 201., & Pyrrhum ipsum in *tom.* 1. *ultimæ editionis pag.* 540. ubi de S. Luca Casalio hæc profert: *Pontificio permissu apud suos Nicosienses celebrior est dies festus*. Ferrarius, ut nemo ignorat, auctor advena, Lectorque olim in Archigymnasio Papiensi, Catalogum composuit Sanctorum, qui in Martyrologio Romano desiderabantur, & die 2. Martii nomen inserit S. Lucæ Casalis: *Nico-*

Licet contrarium ab Authoribus affirmetur.

ANNO 1747.

esempj. Ma essendosi levato il pubblico culto a chi l'aveva conseguito pochi anni prima, e senza verun fondamento, o a chi l'aveva ottenuto per una certa tal quale acclamazione del popolo ingannato dalla relazione d'alcuni Miracoli poscia scoperti falsi, o di Virtù non vere, e poscia riconosciute per ipocrisie, e tal volta ancora non disgiunte da errori in materia di Fede; e non essendovi veruna delle dette circostanze nel caso, di cui ora ragioniamo, anzi essendovene altre affatto contrarie, ed in tutto favorevoli alla santità, ed alla giustizia del pubblico culto, come or ora vedrassi; ciascheduno può facilmente conoscere, esser affatto estranea l'opposizione ricavata dall'essersi alle volte levato il pubblico culto a chi n'era in possesso.

Si oppone ancora non esser il culto di S. Luca approvato dalla Santa Sede.

6. Nelle stesse Scritture si passa ad un altro capo, e dicesi non esservi intervenuta in questo pubblico Culto l'autorità della Sede Apostolica, senza la quale il pubblico Culto, che si esibisce a taluno come Beato, o Santo, è in tutto, e per tutto illecito. A Noi, per vero dire, non giunge nuova questa massima; avendo nel nostro citato primo libro *de Canonizatione* con non piccola fatica pienamente comprovato, esser jus privativo del Romano Pontefice il dichiarare i Beati, ed i Santi, nè potersi senza il di lui assenso esibire a chi si sia il pubblico Culto, che nella Chiesa si dà ai Beati, ed ai Santi. Trattano di S. Luca Casale gli Storici, ed Autori Siciliani. Abbiamo letto il Carera, il Perdicaro, il Novarini, l'Aprile, ed il Menniti. Ma essendo questi assai moderni, e senza punto levar loro il credito, che possono avere, non abbiamo lasciato di dar mano ai più antichi, e più accreditati. Il Padre Ottavio Gaetani, che ha composte le Vite de Santi Siciliani dopo aver veduti tutti gli Archivj del Regno, è Autore accreditato, e del di lui credito se ne possono vedere le riprove *nel tom.* 2. della Biblioteca degli Scrittori Siciliani composta da Antonino Mongitore *alla pag.* 110. Parla di lui con molto stima Filippo Labbè nella Cronologica Pinacoteca degli Scrittori della Compagnia di Gesù *nell' anno* 1620. *alla pag.* 336. E gli Eruditi di Lipsia negli Atti del mese d'Aprile *del* 1710. la testimonianza de' quali non dee certamente esser sospetta, facendo l'esame dell'Isagoge all'Istoria Sacra Sicula composta dal Gaetano così dicono: *Morum pariter innocentia, ac eruditione conspicuus dicitur*. Ora il Gaetani riferendo gli Atti di S. Luca Casale, così attesta: *In Sanctorum numerum a Summo Pontifice relatus est, efflagitante Oppido Aggyrio*: come si vede *nel di lui tom.* 2. *de' Santi Siciliani alla pag.* 184. il che anche ripete nel suo Martirologio Siculo *ai* 2. *di Marzo*: *In Nicosia Sancti Lucæ Abbatis cognomento Casalis, Ordinis Sancti Benedicti*: aggiungendo nel margine, ove parla del di lui Culto: *Ex Sedis Apostolicæ concessu*. Chi vuol essere informato del credito di Rocco Pirro, che ha composta la Notizia delle Chiese di Sicilia, può leggere il citato Mongitore *nel soppradetto tom.* 2. *alla pag.* 201. ed il detto Rocco Pirro *nel tom.* 1. dell'ultima stampa *alla pag.* 540. ove ragiona di S. Luca Casale, così dice: *Pontificio permissu apud suos Nicosienses celebrior est dies festus*. Il Ferrari, come ognuno ben sa, è Autore forestiere, e fu Lettore nell'università di Pavia: fece un Catalogo de' Santi non descritti nel Martirologio

Il contrario peraltro si afferma da gravi Autori.

siæ in Sicilia Sancti Lucæ Abbatis Ordinis S. Benedicti cognomento Casalis: In notis autem addit: *Ex tabulis, & monumentis Ecclesiæ Nicosiensis ex Martyrologio Siculo, fuit ex ordine S. Benedicti circa ann.* 890., *colitur ibi præcipue ex Romani Pontificis auctoritate*. Bollandistæ demum die Martii 2. vitam non prætermittunt S. Lucæ typis a Cajetano editam, ubi ejusdem cultus dicitur a Sede Apostolica approbatus. Eamdem præterea vitam Cajetani studio exornatam, & apud Pyrrhum, ac Bollandistas laudatam, Mabillonius etiam inseruit Actis Sanctorum Ordinis Benedictini *sæculo IV. par.* 2. *pag.* 93. *editionis Venetæ anno* 1738.

Eorum tamen cultum non sufficit nisi afferatur Documentum.

7. Verum dicet quispiam, non satis esse, auctores etiam gravissimos attestari, nutu Sedis Apostolicæ alicui Servo Dei cultum publice exhiberi, sed oportere insuper præferri certissimum facultatis Apostolicæ documentum. Itaque non abs re erit, si Nos hoc breviter repetamus, quæ fusius explicavimus in libris Nostris *de Canonizatione Sanctorum*. Sedente Prædecessore Nostro Clemente VIII. actum fuit de veneratione, cultuque publico exhiberi quandoque solito eorum meritis, quos nec Beatorum, neque Sanctorum numero Pontificia Sedes adscripserat. Eo quidem tempore nulla est lata lex; sed quod tunc prætermissum fuit, statutum est postea in Pontificatu Prædecessoris Nostri Urbani VIII., atque a Sancti Officii Congregatione Decreta saluberrima emanarunt, quorum vi interdictum fuit, ne Sanctorum honores iis publice præstarentur, quos Vaticani auctoritas nec Beatos appellaverat, neque Sanctos. Omnem Nos historiam retulimus, & comprobavimus *lib.* 2. *de Canonizatione Sanctorum cap* 10. & 11. At vero cum supradictæ regulæ generali deesse aliquid videretur, ideo ejus Decretis nonnullæ declarationes additæ sunt, quarum una ad cultum immemorabilem spectat, quem si quis Dei servus consecutus sit, eo privari nullo modo debet, etiamsi probari non possit, eum a Sede Apostolica vel Beati, vel Sancti nomine nuncupatum fuisse, quod videre aperte licet in citato nostro *lib.* 2. *cap.* 17. Tum quoque controversia exorta est, quantum temporis necesse esset, & cultus publicus diceretur immemorabilis, ac idcirco idem Urbanus VIII. anno 1634. decrevit, Cultui immemorabili constituendo tempus requiri, quod centum annorum spatium excederet, ut Nos notavimus in supradicto *lib.* 2. *cap.* 22. Quare si cultus publicus, scientibus, nec repugnantibus Ordinariis, S. Lucæ Casalio præstitus, statuto temporis spatio superior est, jam nemo existet tam injustus rerum existimator, qui hunc cultum aut illicitum putet, aut a Sede Apostolica improbatum ducat, quamvis documentis evinci nequeat, hunc Heroem Pontificia auctoritate vel Beatorum, vel Sanctorum laurea exornatum fuisse.

Quo modo introduci possit cultus absque S. Sedis approbatione juxta Decreta Urbani VIII.

A quo tempore numerari debeat centenarius Cultus.

8. Fidei Promotoris officium, quod diu sustinuimus, Nos quidem admonet, ubi difficultatis nodus existat maximæ, quam dissimulare non possumus. Centum annorum spatium ab Urbano VIII. statutum, debet ann. 1634. præ-

Romano, ed *ai* 2. *di Marzo* mette il nome di S. Luca Casale: *Nicosiæ in Sicilia Sancti Lucæ Abbatis Ordinis Sancti Benedicti cognomento Casalis*: e *nelle Note* soggiugne: *Ex tabulis, & monumentis Ecclesiæ Nicosiensis ex Martyrologio Siculo, fuit ex Ordine Sancti Benedicti circa annum* 890. *colitur ibi præcipue ex Romani Pontificis auctoritate*. Ed i Bollandisti *al giorno* 2. *di Marzo* non lasciano d' inserire la Vita del detto San Luca stampata, come si è dal Gaetano, in cui si dice essere stato approvato il Culto di S. Luca Casale dalla Sede Apostolica. E la stessa Vita di S. Luca Casale, che è appresso il Gaetano, e che vien memorata dal Pirro, e dai Bollandisti, viene pure inserita dal Mabillon *negli Atti de' Santi dell' Ordine di S. Benedetto al secolo quarto part.* 2. *pag.* 93. della stampa di Venezia *dell' anno* 1738.

Non basta in ciò il detto degl' Autori, se non si porta il Documento.

7. Ma perchè ben veggiamo potersi replicare, che non basta, che Autori anche accreditati attestino, che il Culto publico si dà ad un Servo di Dio per annuenza della Sede Apostolica, ma esser necessario, che se n' esibisca un documento; non dovrà esser discaro, che Noi quì in poche parole accenniamo quanto diffusamente abbiamo esposto nei nostri libri *de Canonizatione Sanctorum*. Nel tempo del nostro Predecessore Clemente VIII. fu posta sul tavoliere la materia del pubblico Culto, che tal volta si esibiva verso chi non era stato beatificato, o canonizzato dalla Santa Sede. In quel tempo non fu presa risoluzione: ma ciò, che allora non su fatto, fu poscia eseguito nel Pontificato dell' altro nostro Predecessore Urbano VIII. e *nel* 1625. furono pubblicati i Decreti della Congregazione del Sant' Officio, ne' quali fu proibito il prestare pubblico Culto a chi non era stato beatificato, o canonizzato dalla Santa Sede. Tutta la storia vien riferita, e comprovata da Noi *nel nostro lib.* 2 *de Canonizatione Sanctorum al cap.* 10. *ed al cap.* 11. Ma perchè allora fu ben considerato, che la regola generale sopraddetta poteva patire limitazione, ne furono ne' Decreti espresse alcune, fra le quali si ritrova quella del culto immemorabile; essendosi creduto, non doversi levare il Culto pubblico al Servo di Dio, che ne è in possesso da tempo immemorabile, ancorchè non si provasse esser esso stato beatificato, o canonizzato dalla Santa Sede, come può vedersi *nell' allegato nostro lib.* 2. *al cap.* 17. E perchè in oltre nacque controversia, quanto tempo si richiedesse di publico Culto, per costituirlo immemorabile, il sopraccennato Urbano VIII. in suo Breve spedito l'anno 1634. stabilì, che dovesse essere un tempo eccedente la metà di cento anni, come ampiamente si vede nel nostro *lib.* 2. *cap.* 22. Per lo che, eccedendo il pubblico Culto di San Luca Casale la metà dei cento anni, con scienza, e pazienza degli Ordinarj, come richiede lo stesso Urbano, ciaschedno può restar appagato, che quando anche non vi sia il documento della di lui Beatificazione, e Canonizzazione fatta dalla Sede Apostolica, non può mai dirsi il detto Culto illecito, e però removibile, nè tampoco può dirsi riprovato dalla stessa Sede Appostolica.

Come possa introdursi il Culto senza l' approvazione della S. Sede secondo i Decreti di Urbano VIII.

Da quel tempo devano contarsi i 100. anni di culto.

8. Per l' impiego da Noi per lo spazio di tanti anni esercitato di Promotore della Fede, che è parte opponente in queste materie, ben prevediamo, ove può ridursi la difficoltà, nè la vogliamo dissimulare. Il termine dei cento anni pre-

præcessisse, quo tempore Literæ Apostolicæ emanarunt; tempus autem, quod ab an. 1634. infra decurrit, probat quidem cultus continuationem, sed non centenarium spatium ab Urbano Pontifice constitutum, ut Nos docemus *in cit. lib. 2. cap. 22. num. 3. & seq.* Quotquot autem vel auctores, vel documenta supra retulimus, nullum extat, unde probetur Cultus Centenarius ante ann. 1634. Hinc concludere quispiam poterit, absque ullo jure, ac sine permissu Sedis Apostolicæ Cultum Sancti Lucæ Casalio præstitum fuisse.

9. Argumenti vim probe agnoscimus, sed hoc & fateri adversarii debent, cultui publico ac legitimo juxta Sedis Apostolicæ regulas constituendo nihil plane deesse, quotiescumque documenta non desint cultus publice exhibiti S. Lucæ Casalio, non tantum uno, sed aliquot etiam sæculis ante annum 1634., cui tempori si anni posteriores addantur, ac rumor & fama jam inveterata consensum indicans a Summis Pontificibus præbitum, non video quid possit amplius desiderari.

Monumenta obitus, & sepolturæ S. Lucæ.

10. S. Lucas Casalius multis abhinc sæculis obiit, ac post mortem tam late cepit ejus Sanctitas celebrari, ut ejus Corpus in Monasterio, & Arca S. Philippi Argyreorum honorifice sepultum fuerit: *Migravit ad Dominum Lucas in senectute bona vj. nonas Martii in Monasterio S. Philippi Argyreorum; ubi Corpus ejus servatur in eadem cum Sancto Philippo Presbytero Arca.* Ita legitur in S. Lucæ Actis. Et in Breviario Gallo-Siculo Matthæi Caldi opera castigato, typisque Venetiis edito ann. 1527., quod forte invenimus inter Codices Venerabilis Cardinalis Thomasii in S. Silvestri Collegio Clericorum Regularium. In sexta lectione S. Philippi Argyriorum pag. 347. legitur, ipsum Belisario cuidam civi apparuisse, eidemque imperavisse, ut Templum ad Crucis imaginem ædificaret, ubi deinceps ejus corpus collocatum fuit una cum S. Eusebio, qui miracula S. Philippi ope, ac patrocinio divinitus perpetrata descripsit: *Apparuitque uni Civium regionis illius, qui dicebatur Belisarius, venitque ad Montem Argirionem, ostensumque est ei in somnis, quasi ædificata esset Ecclesia in forma Crucis; ædificatæ sunt ab eo duæ Cellæ; superior quidem Eusebio, qui scripsit vitam, & inferior Sacris Reliquiis Philippi.*

De transitu Siciliæ è Ritu Græco ad Latinum.

11. Nec mirum tu existimes velim, tanta Nos diligentia usos esse, ut Breviarium Gallo-Siculum inveniremus. Saracenis e Sicilia expulsis virtute, ac fortitudine clarissimi Ducis Roberti, & Comitis Rogerii, qui isthuc e Gallia profecti fuerant, in eo viri principes post victoriam cogitationibus, & consiliis invigilarunt suis, ut antiquam Christianæ Religionis gloriam, & Ecclesiasticam disciplinam jam fere ubique jacentem extollerent, & ad primævam revocarent; cujus ut voti compotes fierent, diligenter curarunt, uti Episcopi e Gallis Sacerdotibus deligerentur, inter quos adnumerantur in primis Robertus antea Episcopus Trojanensis, postea Messanæ, Ansgerius Cathanæ, Girlandus Agrigenti, Stephanus Mazariæ, & Rogerius Siracusarum. Hinc paulatim istius Insulæ Ecclesiæ a Græ-

ni prefisso da Urbano VIII. deve esser decorso avanti *l'anno* 1634. in cui fu pubblicato il sopraddetto suo Breve; ed il tempo, che decorre *dal* 1634. in giù, prova la continuazione del Culto, ma non già la centenaria voluta dal Pontefice Urbano, come da Noi fu dimostrato *nel nostro citato lib. 2. al cap. 22. num. 3. e seg.* e non essendovi verun documento fra quei di sopra riferiti, nè veruno Autore fra quei sopra allegati, che provino l'esistenza del Culto cento anni avanti *l'anno* 1634., potrà tal uno facilmente asserire, restare senza fondamento, e senz'approvazione della Sede Apostolica, il Culto pubblico di S. Luca Casale, di cui ora si tratta.

9. Conosciamo di buona fede la forza dell'argomento, ma con altrettanta buona fede dovrà ciascheduno confessare, che quando si portino documenti di Culto pubblico esibito a S. Luca Casale centinaja d'anni prima *del* 1634. unendo essi con gli altri posteriori, e colla pubblica voce e fama del consenso prestato da' Sommi Pontefici, del quale attestano gli Autori poc'anzi citati, nulla potrà dirsi che manchi, di quanto è necessario per assicurare un Culto pubblico legittimo, giusta le regole della Sede Apostolica.

10. Morì S. Luca Casale più secoli sono, e fu nella sua morte tanto ampla la fama della sua santità, che al suo Corpo fu data sepoltura nel Monastero di S. Filippo d'Argirò, ed il Corpo fu posto nella stessa Arca, in cui era quello del detto S. Filippo d'Argirò; *Migravit ad Dominum Lucas in senectute bona vj. Martii in Monasterio Sancti Philippi Argyreorum, ubi Corpus ejus servatur in eadem cum S. Philippo Presbytero Arca.* Così si legge negli Atti del detto S. Luca. E nel Breviario Gallo Siculo riformato da Matteo Caldo, e stampato in Venezia *l'anno* 1527. che fortunatamente abbiamo ritrovato fra i Codici lasciati nel Collegio di S. Silvestro de' Padri Teatini dal Venerabile Cardinale Tommasi *al fogl.* 347. nella sesta lezione dell'Officio di S. Filippo d'Argirò, leggesi, ch'esso apparve ad un certo Cittadino per nome Bellisario, a cui ingiunse, che fabbricasse una Chiesa in forma di Croce, nella quale il di lui Corpo fu poscia riposto, ed anche fu posto il Corpo di S. Eusebio Scrittore de' Miracoli del detto S. Filippo, *Apparuitque uni Civium regionis illius, qui dicebatur Belisarius, venitque ad montem Argirionem, ostensumque est ei in somnis, quasi ædificata esset Ecclesia in forma Crucis; ædificatæ sunt ab eo duæ cellæ; superior quidem Eusebio, qui scripsit vitam, & inferior Sacris Reliquiis Philippi.*

Memorie della Morte, e sepoltura di S. Luca

11. Nè a lei paja strano, che da Noi si sia usata diligenza per ritrovare il Breviario Gallico-Siculo: imperocchè ella ben sà, che discacciati dalla Sicilia i Saraceni dai celebri Duca Roberto, e Conte Rugiero venuti di Francia, ed essendo stato il loro primo pensiere lo ristabilire l'antico stato della Religione Cristiana, e rimettere la disciplina Ecclesiastica quasi affatto perduta, ed avendo perciò ottenuto, che nell'Isola i Vescovadi fossero conferiti a'Sacerdoti di nazione Francese, fra'quali possono annoverarsi Roberto prima Vescovo di Troina, poi di Messina, Ansgerio di Catania, Girlando di Girgenti, Stefano di Mazara, e Rugerio di Siracusa, di quì derivò, che le Chiese di Sicilia abbandonarono a poco a poco il Rito Greco fino dall'ottavo secolo stabilito, ed abbracciarono, coll' uso

Del passaggio, che fece la Sicilia dal Rito Greco al Latino.

Græcis Ritibus desciverunt, qui ab octavo sæculo istic invaluerant, & linguæ latinæ usu Ritus, & Liturgias Gallicas sequutæ sunt, nec primis iis temporibus alios libros, quam Gallicos, ad Sacra Officia adhibuerunt, ut animadvertit, qui Bollandi historiam continuavit, Papebrochius *in act. Sanctorum mens. Junii tom. 4. die 23. festa S. Agrippinæ Virginis, & Martyris* §. 2. *num.* 2. ac præter Papebrochium id ipsum erudite ostendit Canonicus Joannes a Joanne *in* perpolito tractatu suo de Divinis Siculorum Officiis Panormi *edito ann. 1736. cap.* 12 *n.* 1. *& seqq.* Temporum progressu Gallicis ritibus quidam alii Siciliæ proprii, ac peculiares admixti sunt, Breviario quoque nonnulla Sanctorum Officia particularia sunt addita, unde patuit confusioni locus, ac ideo oportuit Officium GalloSiculum reformari emendarique, quam sibi curam sumpsit supracitatus Matthæus Caldus, quem honoris gratia commemorat Mongitorius in sua Bibliotheca Sicula *tom.* 2. *pag.* 55.

Aliqua acta sancti Lucæ

12. Dum S. Lucas Casalius adhuc in vivis erat, lucis usuram amisit, ac propterea Argyrio discedere statuit, Nicosiam profecturus, visurusque affines suos: Tum Monachis eum comitantibus in mentem venit ipsum illudere. Dixerunt itaque, in quemdam locum magnam Populi multitudinem convenisse, sacræ ut concionis pabulo enutriretur. Vir optimus verba facere non recusavit, & orationem cum id temporis usitata formula conclusisset *Per omnia sæcula sæculorum*, saxa & lapides mirifice responderunt, *Amen*. Tum vero Monachi ipsa admiratione obstupefacti, ac perterriti, in genua prolabi, lacrymas fundere, veniam implorare, quam iis vir Sanctissimus perbenigne concessit. Ad Argyrii Monasterium reversi hoc prodigium unanimes prædicarunt, cujus claritate commoti Nicosiæ Cives in eo loco Templum postea erexerunt in honorem S. Lucæ Casalia, quod ejus in Actis legitur: *Sed Nicosienses honestare Patriam, ac Civem volentes, Ecclesiam, quo in loco concionem habuerat, inclamantibus saxis, Divo Lucæ constituerunt, quæ prodigium posteris prædicaret ad Dei gloriam, qui regnat per sæcula*. Quamvis autem per hosce dies id Templum desideretur, Nobis tamen significatum est, viam quamdam S. Lucæ nomine decoratam, lapide insignem esse, in quo imago impressa est ipsius S. Lucæ eodem in loco, ubi quondam Templum extiterat. Ad hujus portenti memoriam sempiternam in S. Lucæ statua Nicosiæ posita, hæc sunt, quæ sequuntur, inscripta carmina:

Civibus exultant urbes, magis Herbita Sancta
Luca Casali Patria clara sua.
Fratribus elusus..... prædicat urbus:
Facto fine, Amen, res nova! saxa tonant.

Hisce versibus tute vides existimari, Casalium Herbitæ fuisse Civem, cujus Urbis nunc plane dirutæ mentionem faciunt, præter Ciceronem, Plinius, & Diodorus Siculus.

Mentio S. Lucæ apud Cajetanum

13. Apud Cajetanum *tom.* 2. *de Sanctis Siculis* in perveteri Chronico Benedictino, quod Bollandistæ in S. Lucæ Casalii vita descriptum putant *an.* 1483., inter cæteros egregios sanctitate Viros S. Noster Casalius recensetur: *Sanctus Lucas Abbas Monasterii S. Philippi de Agyrio positi in Sicilia, admirandæ sanctitatis vir, Kalendis Martii, secundum Usuardum,* Cæ-

uso della lingua Latina, i Riti, e la Liturgia Gallicana, nè si servirono in que' primi tempi d'altri libri per gli sacri Officj, che de' Gallicani, come ben osserva il Papebrochio continuatore del Bollando *negli Atti de' Santi del mese di Giugno al tom. 4. al giorno* 23. Festa di S. Agrippina Vergine, e Martire §. 2. *num.* 17. e dopo di lui con molta erudizione ha dimostrato il Canonico Giovanni di Giovanni nel suo bel Trattato *de Divinis Siculorum Officiis* stampato in Palermo *l'anno 1736. al cap.* 12. *num.* 1. *e segg.* e coll'andar del tempo essendosi coi Riti Gallicani frammischiati alcuni Riti proprj della Sicilia, ed essendosi in oltre inseriti nel Breviario varj Offiej particolari de' Santi, ed essendo perciò nata qualche confusione, fu creduto opportuno il dar mano alla riforma de' Breviarj Gallo Siculi, alla quale s'accinse il citato Matteo Caldo, di cui fa onorata menzione il Mongitore *nella sua Biblioteca Sicula al tom.* 2. *pag.* 55.

Alcuni atti di S. Luca.

12. Mentre S. Luca Casale era vivo, ed era diventato cieco, volle partire dal luogo d'Argirò, per andare a Nicosia ad effetto di visitare i suoi parenti, ed essendo venuto in capriccio ai Monaci, che l'accompagnavano, di burlarsi di lui, ed avendogli perciò detto, che nel tal sito era radunata una gran folla di gente per sentirlo predicare, non lasciò esso di predicare, ed avendo finito il discorso colle parole *Per omnia sæcula sæculorum*, i sassi vicini risposero *Amen*; per lo che stupefatti, ed atterriti i Monaci, colle lagrime agl'occhi, e colle ginocchia a terra gli chiesero perdono, che loro fu benignamente accordato; ed essendo ritornati al Monastero d'Argirò, ed avendo pubblicato il prodigio, questa fu la cagione, per cui poscia i Cittadini di Nicosia eressero in quel luogo una Chiesa in onora del detto S. Luca, come dopo aver riferito il tutto, leggesi ne' di lui Atti; *Sed Nicosienses honestare Patriam ac Civem volentes, Ecclesiam, quo loco concionem habuerat, inclamantibus saxis, Divæ Lucæ constituerunt, quæ prodigium posteris prædicaret ad Dei gloriam, qui regnat per sæcula*. E benchè oggi non sia più in piedi la detta Chiesa, per le notizie però, che abbiamo avute, ci è stato supposto, che in una contrada detta S. Luca, siavi in una pietra impressa l'Immagine di S. Luca in quel sito, ova una volta era la Chiesa. Ed in memoria del riferito prodigio, sotto la di lui Statua, che è in una Chiesa di Nicosia, così si legge:

Civibus exaltant urbes, magis Herbita Sancta
Luca Casali Patria clara suo.
Fratribus elusit..... prædicat urbus:
Facto fine, Amen, res nova! saxa tonant.

Supponendosi in questi versi, che il Santo fosse nativo d'Erbita, Città commemorata da Cicerone, Plinio, Diodoro Siculo, che oggi è distrutta.

Menzione di S. Luca appresso il Gaetano.

13. In un'antica Cronaca Benedettina appresso il Gaetano *nel tom. 2. de' Santi Siciliani*, e che i Bollandisti nella Vita di questo S. Luca credono scritta *nel* 1483. fra gli altri Santi viene annoverato S. Luca: *S. Lucas Abbas Monasterii S. Philippi de Agyrio, positi in Sicilia, admirandæ sanctitatis vir, Kalendis Martii, secundum Usuardum, Cœlos petiit.* E benchè

Cœlos petiit. Et quamvis in Usuardi Martyrologio non id occurrat, prudenter tamen, sciteque animadvertit Cajetanus in Sicilia Usuardi Martyrologia usui apud omnes fuisse, cui vero quodlibet Monasterium Sanctos addebat suos. Hinc orta confusio est aliqua, vel potius varietas Martyrologiorum, quæ Usuardi nomine legebantur, unde Abbas Maurolicus curam suscepit corrigendi Martyrologii, ut notat laudatus Joannes a Joanne *suo in Tractatu de Divinis Siculorum Officiis cap. 23. n. 5.*

Inventio ejus Corporis.

14. Demum invidia temporum jam nulla erat reliqua memoria vel notitia situs, ubi S. Lucas sepultus fuerat; sed *an.* 1596. dum quoddam ædificium in Templo substrueretur, non sine Divino Consilio inventum fuit Casalii Corpus una cum S. Philippi de Argyrio, & Eusebii corporibus, qua quidem occasione multo in dies magis exarsit pietas in Sanctum Lucam. Idem plane Bononiæ accidit, ubi postquam aliquot seculis latuerat, inventum denique fuit S. Petronii Corpus in S. Stephani Templo sepultum; nostris Civibus locum, ubi is thesaurus jaceret, penitus ignorantibus, uti enarravimus in nostro Opusculo de historia, ac vita Sanctorum Bononiensium,

15. Quidquid paulo ante diximus de S. Luca Casalio, id ejusdem in actis legimus, a Patre Cajetano memoriæ traditis *in tom. 2. vit. Sanctor. Sicil.* ubi hæc habet *in Animadversionibus pag. 63. Vitam hanc S. Lucæ barbara dictione scriptam accepimus ex libris Nicosiensibus manu exaratis: eam ob causam paulo a nobis concinnatam oportuit*. Eadem acta sunt quoque in lucem edita a Bollandistis *die 2. Martii*. Quod ad hujus præclari Herois Corpus, ejusque inventionem pertinet, ediscere hoc etiam licet prædicto ex Cajetano *tom. 1. Sanctorum Sicil. in Animadvers. pag. 25.* itemque ex Pyrrho *in notitia Ecclesiæ Catanien. pag. 589. §. 5. & 6.*

Ex quibus educitur ejus cultus publicus ante decretum Urbani VIII.

Hæc monumenta luculenter, planeque ostendunt antiquam venerationem publice virtuti exhibitam Sancti Lucæ Casalis, & multa quidem secula ante Decretum Urbani VIII. Separato enim ac peculiari sepulcro mandari, & inter Sanctorum Corpora condi non solet, nisi qui eximiæ sanctitatis fama clarescat, & publica populi veneratione dignissimus habeatur; quæ quidem S. Lucæ debita omnino fuit: Licet enim quo præsertim tempore e vivis cesserit, ignotum sit, liquido tamen constat, multo post SS. Philippum, & Eusebium, quibuscum una sepultus est, mortem ejus fuisse in conspectu Domini pretiosam. Templa vero, aut sacella nunquam in eorum honorem publice dicata sunt, qui non tamquam Divini, Sanctique homines colerentur; neque eorum ulla in Martyrologiis, vel Chronicis cum clarissimis Sanctorum nominibus mentio habita fuit.

Quæritur cum quo ex duobus SS. Philippis fuerit S. Lucas sepultus.

16. Quæret hic vero quispiam, cum duo sanctitate celebres Philippi fuerint Argyrienses, uter eorum sit, quocum sepultus colitur S. Lucas Casalius. Huic autem quæstioni satisfacere haud instituti est nostri; quanquam enim non ignoremus duos cognomine fuisse Viros sanctitatis gloria immortales, tamen non oportet id a Nobis decerni, utri eorum cum S. Luca sepulcrum commune fuerit. S. Philippi Argyriensis primi memoria celebratur in Martyrologio Romano *die 12. Maji*, & de hoc vetus est controversia, missus ne sit in Siciliam a S. Pe-

chè nel Martylorogio d'Usuardo ciò non si legga, avverte però molto a proposito il Gaetano, che nella Sicilia adopravasi il Martilogio d'Usuardo, a cui ogni Monastero andava aggiugnendo i suoi Santi, il che avendo cagionata qualche confusione, o per meglio dire, diversità fra i Martirologj, che portavano il nome d'Usuardo ciò diede motivo all' Abbate Maurolico d'intraprenderne una specie di correzione, come avverte il citato Giovanni di Giovanni *nel suo Trattato de Divinis Siculorum Officiis al cap. 23. num. 5.*

Invenzione del di lui Corpo.

14. Finalmente essendosi nel decorso degli anni perduta la memoria del luogo, in cui era sepolto S. Luca Casale, nell' occasione d'una certa fabbrica, che su fatta nella Chiesa, *nel* 1596. con buona sorte fu ritrovato il Corpo unitamente coi corpi dei due Santi Filippo d'Argirò, ed Eusebio, ed allora vie più s'accese la divozione verso San Luca: come pure accadde nella nostra Città di Bologna, quando dopo alcuni secoli fu ritrovato il Corpo di S. Petronio, che era seppellito nella Chiesa di S. Stefano, senza che si sapesse il luogo, ove giaceva, come abbiamo riferito nella nostra Operetta delle Vite de' Santi di Bologna.

15. Quanto abbiamo poc'anzi esposto in ordine a S. Luca Casale, è ricavato dai di lui Atti stampati dal Padre Gaetani *nel tom. 2. delle Vite de' Santi di Sicilia*, de' quali esso così ragiona *nelle Animadversioni alla pag. 63. Vitam hanc Sancti Lucæ barbara dictione scriptam accepimus ex libris Nicosiensibus manu exaratis: eam ob causam paulum a nobis concinnatam oportuit*. Sono anche stati stampati dai Bollandisti *nel giorno 2. di Marzo*: e quanto al ritrovamento del di lui Corpo si possono leggere il detto Gaetani *nel tom. 1. de' Santi Siciliani nelle Animadversioni alla pag. 25.* il Pirro *nella sua Notizia della Chiesa di Catania alla pag. 589. §. 5. e 6.* e questi monumenti chiaramente dimostrano l'antico pubblico Culto esibito a S. Luca Casale per più secoli prima dei Decreti d'Urbano VIII. non seppellendosi in luogo a parte, ed in compagnia di chi ha pubblico Culto, chi non è in concetto di santità e di dover esser venerato; tanto più che, quantunque s'ignori il tempo preciso, in cui morì S. Luca Casale, è però cosa certa, che morì molto tempo dopo S. Filippo e Sant' Eusebio; non erigendosi tampoco Chiese in onore di chi non è pubblicamente venerato per Santo; e non facendosi di lui menzione ne' Martirologj, è nelle Cronache unitamente col nome degli altri Santi.

Dal che si rileva il Culto publico avanti i decreti di Urbano VIII.

16. Prevediamo, potersi richiedere con quale de i due SS. Filippi d'Argirò fosse sepolto S. Luca Casale; essendo certo, che non uno, ma due furono i SS. Filippi d'Argirò: al che rispondiamo sapersi da Noi, che due furono i SS. Filippi, ma non esservi ora bisogno di stabilire, con quale dei due fosse S. Luca sepolto. Del primo S. Filippo d'Argirò si fa menzione nel Martirologio Romano *ai 12. de Maggio*; e sopra questo S. Filippo è la gran controversia, se fosse mandato in Sicilia da S. Pietro a predicare la Fede di Cristo, come forse con trop-

Si cerca con quale dei due SS. Filippi d'Argirò sia stato sepolto S. Luca.

Anno 1747.

Petro, Evangelium ut annunciaret (quod nimis fortasse mordicus Faxellus sustinet clarus Siciliæ Historicus *in decade* 1. *lib.* 10.) an fidei propagandæ causa Siciliam adierit quarto seculo, Arcadio imperante, uti prolixe, eruditeque probat Placidus Reina *in Notitiis Historicis Civitatis Messanen. par.* 2. *pag.* 362. *& seqq.* De altero S. Philippo, vulgo, Philippello, scribunt Cajetanus *tom.* 1. *Vit. Sanctorum Sicil. pag* 33. tum Ferrarius *in Cathalogo Sanctorum Ital.* 12. *Maji pag.* 276. Sermo quoque hoc de Philippello habetur in vita S. Philippi a S. Eusebio descripta, quam Bollandistæ anteponendam judicant alteri ejusdem vitæ apocryphæ, & temere tributæ S. Athanasio Episcopo Alexandrino: *Proferunt*, hæc sunt Bollandistarum verba *die* 12. *Maji*, *Vitam aliam ejus*, *quasi a Sancto Athanasio Episcopo Alexandrino scriptam*, *quam*, *ut satisfiat horum clamoribus*, *licet apocripham*, *subjungimus*. In lucem prodiisse legitur patrocinio primi S. Philippi, ac severiori se instituto ejusdem in Monasterio devovisse, ibique Diaconi munere functum esse. His de utriusque Philippi notitia constitutis, ea est reliqua difficultas, ac dubitatio, utri scilicet eorumdem S. Lucas Casalius conjunctus tumuli fuerit ac sepulcri honore. Cajetani acta si comprobentur, sentiendum est, Casalium fuisse eum seniori Philippo, qui Sacerdos extitit, consepultum: *Corpus ejus asservatur in eodem cum Sancto Philippo Presbytero arca*. Animus autem si convertatur ad Pyrrhum in notitia Ecclesiæ Cataniensis, verisimilius videtur, conditum fuisse in Philippi junioris, ac Diaconi monumento. Nam ubi is agit de corporis inventione *an.* 1596. hæc habet. *In cella superiori inventa fuerunt Corpora Beatorum Philippi junioris Diaconi*, *Eusebii Monachi*, *atque Lucæ Abbatis*. Cajetanus *tom.* 2. *pag.* 33. Bellisarii historiam retexens scribit: *In ea* (Æde nimirum ejus opera ædificata) *thecas duas extruxit*, *superiorem quidem B. Eusebio*, *inferiorem S. Philippo Presbytero*. *In præsentiarum Corpora Sanctorum Eusebii*, *Philippi Diaconi*, *& Lucæ Abbatis eadem in arca servantur*; *sed Caput Eusebii argento tectum ostenditur festo die S. Philippi ad* 4. *Idus Majas*, *quo die Eusebius una cum Philippo Argyrii colitur*. Nos autem hoc loco cum id unice contendamus, ut divinos honores antiquitus, ac publice S. Casalio præstitos comprobemus, cumque hujusmodi cultus argumentum ex eo potissimum deduxerimus, quod ejus Corpus in SS. Philippi, & Eusebii urna inventum est, nemo non videt Nostrum nequaquam esse constituere ac definire, senioris, ne, an junioris Philippi sepulcro mandatus fuerit S. Lucas. Nam utriusque memoria cultu publico, atque immemorabili celebratur, quemadmodum & S. Eusebii, quorum omnium hoc quoque tempore dies festus in Sicilia recolitur 12. *Maji*. Quare si tres clarissimi Heroes S. Lucæ præmortui Sanctorum in Sicilia honoribus celebrantur, & id temporis etiam coluntur, illud jam sequitur necesse est, ut quocumque cum Philippo sepultus sit S. Lucas, eumdem credamus venerationi publicæ, atque immortalitati a populo consecratum fuisse. Communis enim ei fuit non sepulcri minus, quam cultus, & celebritatis honor, qui tribus viris sanctissimis jampridem est habitus, & nunc habetur.

Memoria S. Lucæ in Chronicis Benedictinis.

17. Illud quoque Nobis objici fortasse potest, quod in prædictis Chronicis Benedictinis an-

Pont. A. VII.

troppo impegno scrisse il Fazelo celebre Istorico delle cose di Sicilia *nella decade prima al lib.* 10. o pure se venisse in Sicilia per lo stesso effetto nel quarto secolo ne' tempi d'Arcadio Imperadore, come con vasta erudizione dimostra Placido Reina *nelle Notizie Istoriche della Città di Messina alla par.* 2. *pag.* 362. *e segg.* Del secondo S. Filippo, detto Filippello, parlano il Gaetani *nel tom.* 1. *delle Vite de' Santi di Sicilia alla pag.* 33. ed il Ferrari *nel Catalogo de' Santi d'Italia ai* 12. *di Maggio pag.* 276. e nella Vita del primo S. Filippo d'Argirò, scritta da S. Eusebio, e che dai Bollandisti vien riputata di maggior credito d' un' altra di lui Vita apocrifa, e falsamente attribuita a S. Atanasio Vescovo Alessandrino: *Proferunt*, sono parole dei medesimi *ai* 12. *di Maggio*, *Vitam aliam ejus*, *quasi a Sancto Athanasio Episcopo Alexandrino scriptam*, *quam*, *ut satisfiat horum clamoribus*, *licet apocripham*, *subjungimus*: leggesi, che nacque per intercessione del primo S. Filippo, che prese l'abito di Monaco nel suo Monastero, e che fu Diacono in esso. Premessa la notizia, che avevamo dei due SS. Filippi, resta la difficoltà, con quale dei due Santi Filippi fosse sepolto S. Luca Casale. Camminando con gli Atti del Gaetani, dovrà dirsi, che fu sepolto col primo San Filippo, che era Prete: *Corpus ejus servatur in eadem cum Sancto Philippo Presbytero arca*. Dando poi un' occhiata a quanto scrive il Pirro *nella Notizia della Chiesa di Catania*, parerebbe doversi dire, che fu seppellito con S. Filippo juniore Diacono; mentre descrivendo il ritrovamento seguito *nel* 1596. attesta che *in cella superiori inventa fuerunt Corpora Beatorum Philippi junioris Diaconi*, *Eusebii Monachi*, *atque Lucæ Abbatis*. Il più volte citato Gaetano *nel suo tom.* 2. *alla pag.* 33. riassumendo la storia sopra riferita di Bellisario, così scrive di lui: *in ea*, cioè nella Chiesa fabbricata da lui, *thecas duas extruxit*, *superiorem quidem Beato Eusebio*, *inferiorem Sancto Philippo Presbytero*. *In præsentiarum Corpora Sanctorum Eusebii*, *Philippi Diaconi*, *& Lucæ Abbatis eadem in arca servantur*; *sed Caput Eusebii argento tectum ostenditur festo die Sancti Philippi ad* 4. *Idus Majas*, *quo die Eusebius una cum Philippo Argyrii colitur*. Ma non essendo oggi il nostro impegno altro, che di comprovare l'antico pubblico Culto di S. Luca Casale, ed avendone dedotto una prova dall'essere stato il di lui Corpo seppellito nello stesso luogo distinto, in cui erano seppelliti i Corpi dei SS. Filippo, ed Eusebio, non v'è chi non vegga, non esser Noi obligati a stabilire, con quale dei due SS. Filippi fosse S. Luca sepolto, essendo ambidue nell'immemorabile possesso del pubblico Culto, ed essendo ancora nello stesso possesso S. Eusebio, celebrandosi anche oggi in Sicilia la Festa di tutti e tre nello stesso giorno 12. *di Maggio*: in tal maniera che, se non meno il primo S. Filippo, che il secondo, se in oltre S. Eusebio morti prima di S. Luca Casale, erano, e sono venerati in Sicilia per Santi, con qualunque dei due Filippi fosse sepolto S. Luca, sempre sussiste l'argomento della pubblica venerazione data allo stesso S. Luca, essendo ad esso fatto comune il Culto, che davasi agli altri, in compagnia de' quali fu sepolto, ed in compagnia de' quali fu dopo tanto tempo ritrovato.

Si rileva la memoria, che ne fa la Cronaca Benedittina.

17. Prevediamo in oltre, potersi riflettere, che la sopraddetta citata Cronaca Benedittina del

an. 1483. Sermo habetur de S. Leone Luca, cujus memoria celebratur die prima Martii, non de S. Luca Casalio, cujus dies festus est postridie Kal. ejusdem Mensis; hæc sunt enim Chronicorum verba: *S. Lucas Abbas Monasterii S. Philippi de Argyrio positi in Sicilia, admirandæ Sanctitatis vir, Kalendis Martii secundum Usuardum Cælos petiit*. At enimvero Vir sanctissimus, quem Chronica memorant, non Leo Lucas, sed Lucas nuncupatur; deinde Abbas dicitur Monasterii S. Philippi Argyriensis; cui quidem Cœnobio præfuit Abbas Casalius, nunquam Leo, quippe qui eodem ex Monasterio profectus, in Calabriam secessit, ubi & Abbas fuit, & in pace quievit, juxta Bollandistas *ad primum diem Martii cap.* 3. Hinc ergo colligi, & concludi merito debet in Chronicis agi de S. Luca Casalio, non de S. Leone Luca. Neque obstat ibidem scribi *Kalendis Martii*, nihil enim facilius, quam Amanuenses prætermisisse, per negligentiam vocem *postridie*, scripsisseque *Kalendis Martii*, non *postridie*, uti necesse fuerat, *Kalendas Martii*, quod prudenter Bollandistæ notant in Commentario vitæ prævio Sancti Lucæ Casalis. *Quidni Chronicum Benedictinum manuscriptum circa annum* 1485. *exaratum .... censendum de hoc Sancto agere his verbis: S. Lucas Abbas Monasterii S. Philippi de Argyrio positi in Sicilia admirandæ sanctitatis vir, Kalendis Martii, secundum Usuardum, aut certe Usuardi Martyrologium ibidem auctum, Cælos petiit: forsan postridie Kalendas Martii scriptum:* Iidem interpretes cum prædicta Chronica memorant in vita S. Leonis Lucæ, hæc addunt: *Forsan ea omnia de Sancto Luca Casali Abbate ibidem, de quo secunda Martii agemus, intelligenda*. At id opponere quispiam potest, Chronica hoc loco agere de tertio S. Luca Abbate, itemque Monacho in Cœnobio S. Philippi Argyriensis. Verum tertius hic Lucas nunquam fuit prædicti Monasterii Abbas, quin imo inde in Calabriam transiit, & Monasterio præfuit Carbonæ, ubi mortuus est, cujus dies festus recolitur 13. *Septembris* auctore Cajetano *tom.* 2. *pag.* 96., & *in Animadv. pag.* 34. Jure itaque sentiendum est, fermonem in Chronicis non de alio haberi, quam de Sancto Luca Casalio.

Concluditur non esse auferendum cultum, sed non debere Officium concedi. 18. Ex privatæ nostræ Bibliothecæ voluminibus hæc colligere Nobis licuit, & hæc tanti esse ducimus, ut pro religiosa quorumdam petitione cultus, ac veneratio S. Lucæ Casalis jampridem præstita conservetur. Altera petitionis pars eo spectat, Officium ut proprium concedatur, & S. Lucas decreto nostro Patronus Civitatis Nicosiæ confirmetur, adeoque cultus ejusmodi auctoritate Apostolica augeatur. At ingenue fatemur ad cultus incrementum Officii proprii concessione, hoc præsertim inter alia necessario requiri, ut ab Ordinario pro- *Requisita pro concessione Missæ, & Officii proprii.* cessus formalis fiat, evincatur nempe cultus immemorabilis illi præstitus, cujus in laudem Officium petitur. Debent in processum præterea congeri monumenta cultum probantia una cum testium jurejurando, qui sese quadraginta annorum spatio cultum vidisse publicum attestentur, ejusque memoriam accepisse a suis Majoribus, quibus ipsis hanc quoque notitiam tradiderint Majores sui. Demum Ordinarius processu diligenter examinato, debet ipse hoc de

del 1483. non parla *di S. Luca Casale*, ma *di S. Leone Luca*, celebrandosi la Festa di S. Leone Luca il primo dì di Marzo, e quella di S. Luca Casale nel giorno secondo, e parlando la Cronaca della Festa di S. Luca, che si celebra nel primo giorno di Marzo: *S. Lucas Abbas*, ripetiamo le parole, *Monasterii S. Philippi de Argyrio, positi in Sicilia, admirandæ sanctitatis vir, Kalendis Martii, secundum Usuardum Cælos petiit*. Ma, se il Santo, di cui parla la Cronaca, si chiama Luca, e non Leone Luca; io oltre se il Santo, di cui parla la Cronaca, fu Abbate del Monastero di S. Filippo d'Argirò, e se di questo Monastero fu Abbate S. Luca Casale, nè mai lo fu S. Leono Luca, che dal Monastero di S. Filippo d'Argirò partitosi, passò ad un Monastero di Calabria, ove fu Abbate, e finì i suoi giorni, come si vede nei di lui Atti appresso i Bollandisti, *nel primo giorno di Marzo al cap.* 3. chiara sembra la conseguenza, che la Cronaca parli di S. Luca Casale, e non di S. Leone Luca; non dovendosi valutare il *Kalendis Martii*, per la ragione, ch'è troppo facile agli Amanuensi il lasciare per trascuraggine la parola *postridie*, scrivendo *Kalendis Martii*, quando dovevano scrivere *postridie Kalendas Martii*, come ben riflettono i Bollandisti nel Commentario previo alla Vita di S. Luca Casale: *Quidni Chronicon Benedictinum manuscriptum circa annum* 1483. *exaratum... censendum de hoc Sancto agere his verbis: S. Lucas Abbas Monasterii S. Philippi de Argyrio positi in Sicilia, admirandæ sanctitatis vir, Kalendis Martii, secundum Usuardum, aut certe Usuardi Martyrologium ibidem auctum, Cælos petiit: forsan postridie Kalendas Martii scriptum:* e facendo menzione della stessa Cronaca nella Vita di S. Leone Luca: *Forsan ea omnia de Sancto Luca Casali Abbate ibidem, de quo secunda Martii agemus, intelligenda*. Potrebbe anche motivarsi, che la Cronaca parli d'un altro terzo S. Luca Abbate, che pure fu Monaco nel Monastero di S. Filippo d'Argirò: ma non essendo mai stato Abbate del detto Monastero, ed essendo da esso passato in Calabria, ed essendo morto Abbate del Monastero di Carbona, e celebrandosi la di lui Festa *ai* 13. *di Settembre*, come può vedersi *nel tom.* 2. del Gaetano *alla pag.* 96. *e nelle Animadversioni alla pag.* 34. non può d'esso parlar la Cronaca, che però per necessità dee dirsi, che parli di S. Luca Casale.

18. Ecco quanto abbiamo potuto ricavare dai libri della nostra privata Biblioteca, ed ecco quanto assolutamente basta, acciò, giusta la petizione di taluno, non si levi il Culto a S. Luca Casale. Ed ora facendo passaggio alla petizione, che si accresca il detto culto colla concessione dell' Officio proprio, e conferma del Padronato della Città di Nicosia; con tutta candidezza diremo, che fra gli altri requisiti, non già per mantenere il culto, o sia il possesso del culto, ma per accrescerlo colla concessione dell' Officio, per lo più si richiede, che si faccia dall' Ordinario un Processo formale sopra il culto immemorabile di quello, in onore del quale si domanda l'Officio; che nel Processo s'inseriscano i monumenti comprobativi del detto culto, unitamente con Testimonj, che per quarant'anni abbiano veduto esibirsi il pubblico culto, che abbiano inteso lo stesso dai suoi maggiori, quali pure l'avevano inteso dagli altri suoi maggiori, che in oltre l'Ordinario, veduto il Processo, dia una sentenza appro-

Conchiudesi che non deve togliersi il culto a S. Luca. Ma non perciò deva concedersi l'Uffizio Proprio.

Requisiti per la concessione della Messa, ed Uffizio proprio.

de cultu sententiam ferre, quam & oportet a Sede Apostolica confirmari, ut Nos diserte ostendimus *in libro secundo de Canonizatione Sanctorum cap.* 23. Quanquam modo diximus plerunque non concedi solere Officium, neque Missam, quin processus formalis de cultu immemorabili proferatur: non ignoramus tamen interdum ejusmodi privilegium concessum fuisse, propter peculiares aliquas circumstantias, quæ huic petitioni accommodari non possunt, ut Nos alias declaravimus *in nostro lib.* 4. *de Canonizatione part.* 2. *cap.* 5.

Quæ non concurrunt in casu.

19. Quoniam vero non Officium de Communi, sed proprium, lectiones nimirum secundi nocturni proprias libello a Nobis supplici postulasti, videre tu ipse poteris *in nostro lib.* 3. *de Canonizat. cap.* 8. *num.* 8. *& seq.*, *ac lib.* 4. *par.* 2. *cap.* 10. *num* 6. quantæ auctoritatis esse historicum deceat, cujus ex monumentis lectiones Officii proprii desumuntur pro Ecclesiæ usu sive universalis, sive particularis; consilii ac prudentiæ erit tuæ etiam, atque etiam considerare, num tales Tibi historici faveant, quales ii debent esse, ex quorum scriptis pro S. Lucæ Officio desumere lectiones proprias mediteris. In actis, Cajetani studio in lucem editis, legitur, Monachum nescio quem nomine Bonum vitam S. Lucæ Casalii exornavisse; sed hæc historia in præsens temporum injuria desideratur, ut conjiciunt Bollandistæ. Quidquid Cajetanus memoriæ tradidit, quibusdam Nicosiæ de manuscriptis hausit, stylo quidem rudi admodum, ac plane barbaro exaratis. Nihil ibidem de Casalii parentibus, nihil de nativitatis tempore, nihil de Principe dicitur, quo regnante vitam aut duxerit, aut inchoaverit. Annus vero, quo fuit in lucem editus, cum ignoretur, ne cognoscere quidem licet, instituto ne Basiliano, an Benedictino se devoverit, qua certè in re non Te latet, historicos etiam Siculos dissentire. Pyrrhus supplere contendens, quæ in Cajetano desiderantur, scribit, Leonem quemdam S. Lucæ Casalii Patrem, & Theotistam fuisse Matrem, vixisseque ad centum annos, & morti proximum, successorem suum quemdam Theodorum designavisse; sed Pyrrhi errorem nemo non deprehendit, cum S. Lucæ Casalio tribuat, quæ S. Leoni Lucæ sunt adscribenda, uti acta probant a Cajetano diligentissime exornata. Iisdem ex Cajetani actis colligitur, S. Lucam Casalium Abbatis dignitatem diu recusavisse, eamque deinceps jussu Pontificis accepisse, quin ejus nomen Pontificis declaretur. Illud quoque miraculum memoratur, quo saxa, mutique lapides responderunt *Amen*. Constanter autem Nos credimus, Deum facere plane posse quæcumque velit, ut magnifice servos illustret suos, nec Nobis in mentem venit inficiari hoc portentum S. Lucæ Casalio tribuendum esse, cum ejus memoriam prædictis in actis, eidemque plausum Nicosiæ datum legamus. At hoc miraculum, quod pars esset omnium honorificentissima Lectionibus propriis inserenda, prætermittendum omnino esset. Actorum enim, quæ Cajetanus edidit, non solum auctor ignoratur, verum etiam latet, an S. Lucæ coævus extiterit, aut a coævis saltem, atque contemporaneis hoc portentum acceperit. Ætate hac nostra criticen fatemur ad gradum altissimum pervenisse, quæ si prudens, si moderata, si talis plane sit, qualem in Cardinali Baronio admira-

approvativa del detto culto, e che questa sentenza sia poi approvata dalla Sede Apostolica, e sopra ciò può vedersi *il nostro libro secondo de Canonizatione Sanctorum al cap.* 23. Poc'anzi si è detto, che *per lo più* non si concede l'Officio e la Messa senza il precedente formale Processo sopra il culto immemorabile, sapendo ancor Noi, che alle volte se n'è fatta la concessione per alcune particolari circostanze, che non sono adattabili al caso presente, e che si possono vedere *nel nostro lib.* 4. *de Canonizatione alla part.* 2. *cap.* 5.

I quali non concorrono nel caso.

19. Ma, ciocchè siasi di quest'assunto, non essendo ristretta la pretensione all'Officio *de Communi*, ma all'Officio proprio, che vuol dire alle Lezioni proprie del secondo Notturno, può ella vedere *nel nostro lib.* 3. *de Canonizatione al cap.* 8. *num.* 8. *e segg.*, *e nel nostro lib.* 4. *alla par.* 2. *cap.* 10. *num.* 6. di qual peso debbano essere gli Storici, per poter da essi ricavare quanto deve inserirsi nelle Lezioni dell' Officio proprio, o sia per la Chiesa universale, o per qualche Chiesa particolare, e può poi col suo buon giudizio vedere, se tali siano gli Storici, de' quali potrebbe prevalersi chi volesse comporre le Lezioni proprie in onore di S. Luca Casale. Negli Atti pubblicati dal Gaetani, e di sopra da Noi mentovati, si dice, che un certo Monaco, chiamato Buono, compose la Vita di S. Luca Casale: ma quest' Autore si è perduto, come congetturano i Bollandisti. Quanto fu pubblicato dal Gaetani, come abbiamo veduto, fu ricavato da certi Manoscritti di Nicosia scritti in istile assai barbaro. Nulla si dice del Padre, e della Madre del Santo, nulla in che anno sia nato, e sotto qual Principe. Non sapendosi in che anno nacque, nemmeno si può dire, se fosse d'Istituto Basiliano, o Benedettino, nel qual punto sono discordi gli stessi Scrittori Siciliani. Il Pirro pretende di supplire quanto manca nel Gaetani, scrivendo, che S. Luca Casale ebbe per padre un certo Leone, e per madre una certa Teotiste; che visse fino a cento anni, e che morendo, nominò suo successore un certo Teodoro: ma chiaro è l'equivoco del Pirro, perchè tutto ciò appartiene, non *a S. Luca Casale*, ma *a S. Leone Luca*, come costa evidentemente dagli Atti autentici, che ne dà il Gaetani. Negli Atti di S. Luca Casale appresso il citato Gaetani, si dice, che non voleva accettar l'Abbadia, ma che poi l'accettò per comando del Papa, senza che si dica il nome del Papa, che glielo comandò. Si rapporta il miracolo de' sassi, che risposero *Amen*: e Noi siamo ben persuasi, che Iddio può fare quello, che vuole, per glorificare i suoi Servi. Non intendiamo tampoco d'opporci alla narrativa, che ciò seguisse nel caso di S. Luca Casale, leggendo il miracolo scritto ne' detti Atti, e vedendolo applaudito in Nicosia. Ma questo miracolo, che sarebbe la miglior pezza, che si potesse inserire nelle Lezioni proprie, giusta le regole, non potrebbe inserirsi, non solo perchè s'ignora l'Autore degli Atti pubblicati dal Gaetani, ma perchè ancora non si sa, se fosse contemporaneo, e se non essendo stato contemporaneo a S. Luca Casale, l'abbia potuto risapere da chi era contemporaneo. Si aggiunge, che la critica oggi è arrivata all'ultimo segno, e quando essa sia moderata, come è stata quella del Cardinale Baronio, non vi sarà chi non l'appro-

miramur, nemini non videbitur cognoscendæ rerum veritati apprime utilis, & opportuna.

Exemplis concluditur Officium proprium non esse concedendum.

20. Octavo sæculo vixit, ac floruit Beda, de quo id prorsus scribitur, quod de S. Luca Casalio: *Cum ex nimia senectute oculis caligasset, & discipulo duce ad lapidum congeriem pervenisset, discipulus ei suadere cœpit, quod magnus illic esset populus congregatus, qui summa affectione, & silentio ejus prædicationem expectabant; cumque Sanctus fervente spiritu elegantissimum sermonem fecisset, & conclusisset, Per omnia sæcula sæculorum, lapides responderunt Amen. Venerabilis Beda*. Hoc factum postquam diu perpendit Cardinalis Baronius ad ann. Christi 731. n. 25. ita concludit: *De his cum nihil Bedæ assectator discipulus dicat, post ipsum ista excogitata esse videri possunt, quæ nec a Trithemio recepta esse noscuntur*. Multa hic addi profecto possent, quæ silentio involvuntur: cæterum id videtur opportune statuendum, ut S. Lucæ Casalio cultus quidem & veneratio, quæ nunc habetur, in posterum præbeatur; Officium tamen proprium denegetur, cum tanti ponderis acta desint, ex quibus liceat absque erroris periculo lectiones sumere peculiares. Neque id vero nunc primum accidit, sed sæpe alias. Nam cætera ut missa faciamus, celeberrimum est exemplum S. Crescii, Sanctorumque Sociorum Martyrum. Erat eorum cultus immemorabilis: Sacella iisdem, & Templa dicata fuerant: Aderant Rituales, præterea libri veteres charta pergamena descripti, unde cognosci plane poterat, nedum conjici, usum olim invaluisse, ut Metropolitana Florentina eorum in honorem Officium proprium recitaret, quod postea desueverat: Acta demum Martyrii in promptu erant. Orta vero inter eruditos iis de actis controversia, non defuit, qui nimis audacter senserit, omnem cultum dictis Martyribus denegandum. Nimis asperum, atque absurdum hoc visum est. Quid ergo? Cultus fuit in statu pristino conservatus, & Sanctis Martyribus eadem est habita, quæ antea, veneratio. At propter graves difficultates, quæ in actis occurrebant, Congregatio Rituum concedere Lectiones proprias recusavit, ut ex Decreto constat, quod emanavit *die* 1. *Octobris* 1707.

De concessione Patrocinii S. Lucæ pro Oppido Nicosiæ.

21. Reliquum est, aliqua ut addamus de patrocinio S. Lucæ Casalii. Scripta ad Nos translata significant, Nicosiæ Civitatem in duas partes divisam esse, quarum altera S. Lucam Patronum Urbanis principem esse cupit, altera renuit. Id autem a Nobis enixe petitur, ut S. Casalium Patronum designemus una cum S. Nicolao, quem unanimi consensu omnes Patronum Civitatis principem venerantur. Compertum est, non alios eligi patronos posse, quam *qui ab Ecclesia universali titulo Sanctorum coluntur, non autem beatificati dumtaxat*.

Quod partire denegatur.

Cum vero Cultus S. Lucæ non ad Ecclesiam pateat universam, hinc fit, ut Beati potius, quam Sancti proprius videatur, tametsi qui colitur, Sancti nomine nuncupetur. Neque enim non exempla suppetunt, unde edoceamur, iis, qui tempore ab immemorabili Sanctorum numero adscripti sunt, hunc Titulum non auferri, licet eorum cultus certis terminis circumscribatur, nec alius omnino sit, quam qui Beatorum meritis reddi solet. Præclare hoc videmus in duabus Lusitaniæ Reginis Theresia, & Sancia, quarum memoria licet Beatarum more tantummodo celebretur, iis tamen Sanctarum no-

provi come utile, e di vantaggio per la verità de' fatti.

Con gli esempj si conchiude, che non si deve dare l'Uffizio proprio.

20. Visse Beda nel secolo ottavo, e di lui per appunto si racconta, quanto si racconta di S. Luca Casale: *Cum ex nimia senectute oculis caligasset, & discipulo duce ad lapidum congeriem pervenisset, discipulus ei suadere cœpit, quod magnus illic esset populus congregatus, qui summa affectione, & silentio ejus prædicationem expectabant; cumque Sanctus fervente spiritu elegantissimum sermonem fecisset, & conclusisset, Per omnia secula sæculorum, lapides responderunt, Amen. Venerabilis Beda.* E dando giudizio di questo fatto il Cardinal Baronio *all'anno di Cristo* 731. *num.* 25. così dice: *De his cum nihil Bedæ assectator discipulus dicat, post ipsum ista excogitata esse videri possunt, quæ nec a Trithemio esse recepta noscuntur*. Molte altre cose si potrebbero aggiungere che si tralasciano: per lo che sembra doversi conchiudere, essere il Culto di S. Luca Casale in quello stato, in cui dee mantenersi; ma non essere i di lui Atti in tal grado, che da essi si possano desumere le Lezioni proprie. Nè ciò è caso nuovo; perchè, lasciando gli altri esempj da parte, celebre è quello di S. Cresci, e de' Santi Compagni Martiri. Il loro Culto era immemorabile. Ad essi erano state erette Chiese. V' era un Rituale antico, scritto in cartapecora, dal quale si desumeva, che nella Metropolitana Fiorentina erasi altre volte recitato l'Officio proprio in loro onore, che poi si era tralasciato. Non mancavano gli Atti del Martirio. Nacquero controversie fra gli eruditi sopra gli Atti predetti; nè v'era mancato chi con soverchio ardire avea proposto, che si levasse il Culto ai detti Martiri. Fu ciò inteso con orrore. Restò il Culto com'era; perseverò la divozione verso i Santi Martiri, come era sempre stata. Ma essendosi chieste alla Congregazione de' Riti le Lezioni proprie, ciò non fu accordato, per le gravi difficoltà incontrate negli Atti, come si desume dal Decreto della stessa Congregazione spedito *il primo d'Ottobre dell'anno mille settecento sette*.

Della petizione del Padronato del detto Santo per la Città di Nicosia.

21. Resta il punto del Padronato di S. Luca Casale. Nelle Carte a Noi trasmesse leggiamo, essere la Città di Nicosia divisa in due parti; volendo un partito per principale Padrone San Luca Casale; e non volendo l'altro: ed a Noi si fa istanza, che dichiariamo S. Luca Compadrone unitamente con S. Nicola, che da tutti si riconosce per Padrone principale. Chiare sono le regole, che non si possono eleggere in Padroni, se non quelli, *qui ab Ecclesia universali titulo Sanctorum coluntur, non autem beatificati dumtaxat*,

Il che pure non vien concesso.

e non essendo il Culto di San Luca Casale esteso alla Chiesa universale, il di lui Culto sembra piuttosto Culto di Beato, che di Santo; ancorchè si chiami *Santo*; non essendo senza esempio, che non si levi il titolo *di Santo* a chi n'è in possesso da tempo immemorabile, ancorchè il suo Culto sia ristretto, e non sia, che Culto di Beato. Ciò si vede nelle due Regine di Portogallo Teresa e Sancia, che in rigore non hanno, che il Culto di Beate, ancorchè nella Congregazione de' Riti fosse a loro mantenuto il titolo contrastato *di Sante*, come può vedersi *nel nostro lib.* 2. *de Canonizatione Sanctorum al cap.* 24. *num* 115.

nomen, de quo controversia erat, Congregatio Rituum non denegavit, quo Nos argumento utimur in nostro *libro 2. de Canonizatione Sanctorum cap. 24. num. 115.* Luculentissima est quoque supradictæ regulæ circumscriptio, idest huic regulæ non esse locum, nisi in Patronorum electione, quæ fiat post ann. 1630., quo tempore statuta est regula, cujus quidem & post ann. 1630. nulla est auctoritas, si prædicto Decreto a Summo Pontifice derogetur. Inficias ire non possumus, ad sedandas Populorum controversias interdum a Sede Apostolica prudentissime statutum esse, alicujus ut Civitatis duo Patroni principes colerentur; quod a Nobis animadvertitur in Nostro *lib. 4. de Canonizatione Sanctorum part. 2. cap. 14. & 15.* Jam vero cum Nos penitus lateat, quo tempore, aut qua ratione Patronus electus fuerit S. Lucas Casalius, cum nec exposita Nobis argumenta fuerint satis idonea rei obtinendæ, quæ petitur; nihil novi decernendum existimamus, atque id negotii in gradu pristino relinquendum. Prudentiam interea Tuam Nobis & perspectam, & cognitam ad sedandos Populi tumultus hortamur, ac Tibi, gregique tuo Nobis carissimo paternam Benedictionem benevolentissimo ex animo impertimur.

Dat. Pont. Ann. VII die 28 Februarii 1747. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die 28. Februarii 1747. Pontificatus Nostri Anno Septimo.

Chiara pure è la limitazione della regola sopraddetta, cioè, ch' essa non abbia luogo, se non nell' elezioni de' Padroni, che si fanno dopo *il* 1630. nel qual anno fu stabilita la regola predetta, e che anche dopo il 1630. essa non procede, quando il Papa deroga al predetto Decreto. Non può negarsi, che, per sedare le gravi controversie, non siasi alle volte dalla Sede Apostolica preso il temperamento, che due Santi siano venerati come Padroni principali, perchè una parte del popolo ne acclamava uno, ed una parte un' altro. Il tutto si può vedere *nel nostro lib. 4. de Canonizatione Sanctorum alla part. 2. cap. 14. e 15.* Ma non avendo Noi veruna notizia, quando e come fosse eletto San Luca Casale per Padrone, non essendoci esposte le circostanze, per le quali credesi poter esser luogo ad ottenere quel, che si chiede; non possiamo far altro, che lasciare le cose in quel grado, in cui sono, ed esortare il di lei zelo a sedare i tumulti: Ed in tanto con Paterno affetto diamo a Lei, ed al suo Gregge l'Appostolica Benedizione.

Data nell' anno VII. del Pontificato alli 28. di Febraro 1747. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die 28. Februarii 1747. Pontificatus Nostri Anno Septimo.

XXX.

ASSIGNATIO

Annuæ præstationis favore Collegii Pœnitentiariorum Basilicæ Lateranensis.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Procemium. LABORANTIBUS in Vinea Domini, & Apostolicæ Sedi assidue & laudabiliter inservientibus, diurnum denarium non suppeditari, & necessaria ad vitæ sustentationem deesse, minime decet.

Angustia rei domesticæ, & indigentia Patrum Pœnitentiariorum. Hac tamen propemodum conditione, non sine admiratione ac dolore, nuper accepimus, operam laboremque suum præstare Dilectos Filios Sacerdotes Ordinis Minorum Sancti Francisci Reformatorum nuncupatorum, qui prodemandato sibi Pœnitentiariorum Minorum Officio, apud Basilicam nostram Lateranensem in peculiari Collegio simul degentes, excipiendis Sacramentalibus Confessionibus Christifidelium ad eandem Basilicam confluentium incessanter occupantur. Quamvis enim eorum habitationis Domus non ita pridem a rec. mem. Decessore Nostro Clemente Papa XII., veteri disjecta, in ampliorem formam a fundamentis extructa fuerit, eam tamen nonnullis adhuc necessariis commoditatibus carere, jam vero ipsius Tectum magna, ac dispendiosa reparatione indigere, aream autem horto destinatam, subterraneis fornicibus, quibus fulciebatur, jamdudum subsidentibus, magna ex parte inutilem remansisse cognovimus. Præterea ipsi Religiosi Viri, ut ex relationibus omni fide dignis accepimus, maxima laborantes inopia, in summa rerum omnium angustia vivunt, itaut non modo necessaria Cellarum & Mensæ suppellectilia, sed ipsos pauperes vestes, atque pannosas vestes comparare nequeant, ac sæpe etiam quotidiani cibi defectum sustineant.

Eorum necessitatibus Pontifex succurrit. Quam ob rem valde mirandum non est, si, qui potissimum sacrarum disciplinarum scientia & professione, inter præfati Ordinis Alumnos excellunt, quique, pro sua doctrina & experientia, in arduis rebus & controversiis, non solum Majori Pœnitentiario, sed ipsi etiam Apostolicæ Sedi, ut alias, utilia & gravia consilia maxime præbere possent; a suscipiendo hujusmodi Pœnitentiarii Lateranensis munere, & labore refugiunt. Quare quum ad nostram Pastoralem sollicitudinem pertinere censeamus, ut ejusmodi Officia, quæ ad Forum Pœnitentiarium spectant, nonnisi præstantibus in Theologica facultate, & in Sacrorum Canonum scientia versatis, atque probatæ prudentiæ Viris commendentur; æquum præterea censentes prædictorum Dilectorum Filiorum indigentias paterna charitate sublevare; quum præsertim novissime acceperimus, in præfati Collegii Præsidem deputatum fuisse Religiosum Virum spectata virtute & egregiis dotibus præditum; postquam Oratorium in ipsius Collegii Ædibus ad pium domesticum usum Pœnitentiariorum ibi degentium ædificari, & ad sacræ antiquitatis memoriam conservandam, juxta exemplum illius, quod a pluribus Sæculis in veteri Pœnitentiaria visebatur, ornari curavimus: Ædium ipsarum Tecta, sumptibus quoque Nostris reparari; Communis Foci Conclave, quo a fumi molestia liberetur, aptari & renovari; novos lectos, nova linteamina parari; ipsosque Religiosos Viros in frigore & nuditate, supra quam Franciscana paupertas jubet, laborantes, convenienti amictu operiri mandavimus; majora deinceps Deo adjuvante facturi, ubi consilia Nostra ad ipsius Dei gloriam directa, optatum consequantur effectum.

Nunc vero ad annuum censum eidem Collegio

PONT. A. VII.

Annuum censum eorum sustentationi imparem agnoscit.

legio attributum oculos intendentes, invenimus illum ad quadringenta sexaginta scuta monetæ Romanæ dumtaxat pertingere, quorum tercenta exiguntur ex fructibus duorum Canonicatuum ipsius Basilicæ Lateranensis, super quibus hujusmodi Pensiones annuorum scutorum centum quinquaginta pro quolibet, ad ejusdem Collegii favorem, perpetuo reservatæ existunt; alia vero centum sexaginta eidem persolvuntur a Dataria Nostra Apostolica, ad rationem scutorum quadraginta de trimestre in trimestre; ac denique singulis bienniis a Capitulo præfatæ Basilicæ eidem Collegio solvuntur scuta quinquaginta monetæ similis, pro Pœnitentiariorum vestiario. Quas porro summas clare patet minime sufficere posse pro alendis decem Fratribus præfatum Collegium constituentibus, & pro aliis Religiosæ Familiæ necessariis expensis sustinendis; quum præterea ob magnam ejusdem Collegii ab Urbis centro distantiam, hoc etiam necessario addendum videatur, ut alius sive Frater Conversus, sive Tertiarius ejusdem Ordinis, pro ipsius Familiæ servitiis inibi alatur, quo excurrente ad quotidianum victum in Urbe comparandum, aliaque negotia pro Religiosorum indigentiis explenda, ipsi Sacerdotes Pœnitentiarii a Sæcularibus curis vacui, toti sint in spiritualis Officii pro Animarum salute ipsis impositi muneribus adimplendis.

Ipsorum redditus augendos, ut infra, deliberat.

Quare quum de augendis ejusdem Collegii redditibus solicite cogitaremus, occurrit Nobis, pro diuturna experientia, quam de rebus ad Officium Pœnitentiariæ Apostolicæ spectantibus acquisivimus, dum in minoribus existentes in ipsa Pœnitentiaria munus Doctoris in Decretis plures annos sustinuimus, Sigillatoris munus in eodem Pœnitentiariæ Officio adesse, cui satis ampla emolumenta attributa dignoscuntur, quæ sane, pro ratione laboris ipsi incumbentis, & pro mensura honorarii, quod aliis ejusdem Pœnitentiariæ Officialibus magis laborantibus constitutum est, justo lautiora communiter reputantur. Dum enim Doctor in Decretis præfatus, aliusque Consultor Theologus, gravissimis assiduisque studiis pro ipsius Apostolici Officii servitio occupati, annua scuta monetæ centum nonaginta & octo dumtaxat honorarii titulo singuli percipiunt; prædictus Sigillator, præter annuum honorarium scutorum similium ducentorum nonaginta septem, quod tamen, deductis inferiorum Ministrorum salariis, ad annua scuta monetæ triginta tria redigitur, alia incerta emolumenta percipit ex expeditionibus minoris gratiæ, ad rationem videlicet obulorum octo pro qualibet Bulla, quæ, ducto calculo per decennium, annua similia scuta constituunt sexcenta quadraginta quinque: Quod si etiam ratio haberi velit alterius oneris, quod in nostris Literis incipientibus: *In Apostolicæ Pœnitentiariæ*, Anno Incarnationis Dominicæ millesimo septingentesimo quadragesimo quarto, Idibus Aprilis, editis, futuris in posterum Sigillatoribus injunximus, nihilominus apparebit, hujus Officialis emolumenta singulis annis scutorum sexcentorum summam ab omni onere liberam, vel prope attingere, vel etiam superare.

Annua scuta ducenta e redditibus Sigillatoris Pœnitentiariæ

Quapropter æquum judicantes ex superabundantibus unius Officialis emolumentis aliorum ejusdem Fori & Officii Ministrorum indigentiam sublevare, matura deliberatione præhabita, ac Motu proprio, & ex certa scientia, ut præfertur, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine statuimus, & decernimus, ut eveniente quandocumque hodierni Sigillatoris cessu, vel decessu, ex præfatis emolumentis hujusmodi Officio dudum attributis, annua scuta ducenta monetæ Romanæ de juliis decem pro quolibet scuto detrahantur, ac præfato Collegio Pœnitentiariorum Minorum Basilicæ Lateranensis persolvantur; prout Nos ex nunc, prout ex tunc, & e contra, hujusmodi annua scuta ducenta a præfati Sigillatoris emolumentis dismembramus, ac de ipsis & super ipsis reservamus, eidemque Collegio perpetuo applicamus, & appropriamus; mandantes pariter ex nunc, prout ex tunc, & è contra, omnibus futuris Apostolicæ Pœnitentiariæ Sigillatoribus, ut pro hujus voluntatis Nostræ executione, & annuæ præfatæ summæ solutione, quinquaginta scuta monetæ hujusmodi libera ab omni onere, eidem Collegio de Trimestre in Trimestre, omni mora aut tergiversatione remotis, cum effectu tradant, atque persolvant. Interim vero, quoniam venter non patitur dilationem, donec dismembratio, & applicatio hujusmodi suum sortiantur effectum, volumus annua scuta centum quinquaginta monetæ similis ex redditibus Datariæ Nostræ, & ex emolumentis Componendæ Beneficialis, eidem Collegio subministrari; mandantes Dilecto Filio Magistro Joanni Jacobo Millo Datario Nostro, sive ejus in Officio Successoribus, ut hujusmodi præstationem, quam post prædictam applicationem quandocumque sequutam illico cessare decernimus, interea quotannis in Festis Natalitiis Domini Nostri Jesu Christi sæpedicto Pœnitentiariorum Lateranensium Collegio persolvant. Quoniam vero nec ita prædictorum undecim Religiosorum sustentationi, aliisque ipsorum Collegii necessitatibus satis plene, & sufficienter consultum fore videmus; memores, Nos in preallegata Constitutione Nostra super Apostolicæ Pœnitentiariæ Officialibus, eorumque muneribus edita, certam annuam summam scutorum biscentum e superfluis ejusdem Pœnitentiariæ emolumentis retrahendam, & a præfato Clemente Prædecessore ad Majoris Pœnitentiarii dispositionem antea concessam, in eleemosynis tamen erga pauperes recurrentes ad ipsius Pœnitentiariæ Forum omnino erogandam, ipsi Majori Pœnitentiario auctoritatis quoque Nostræ robore confirmasse, & ad ipsius dispositionem, ut præfertur, ex integro concessisse; experientia vero edocti, ipsius summæ medietatem abunde sufficere pro ordinariis eleemosynis in hujusmodi personas erogandis; pro extraordinariis vero & particularibus casibus, relictam esse Majori Pœnitentiario facultatem adeundi Summum Pontificem, ut videre est in ipsius Constitutionis *paragrapho* incipien.: *Sed præterea*: Idcirco nunc præfatam Clementis Prædecessoris, Nostramque concessionem hac in parte moderantes, volumus & statuimus, ex hujusmodi pecuniis annua scuta centum monetæ Romanæ eidem Collegio Pœnitentiariorum Minorum Basilicæ Lateranensis similiter applicari: Mandantes Venerabili Fratri Nostro Vincentio Episcopo Prænestino S. R. E. Cardinali Petra nuncupato hodierno Majori Pœnitentiario, ejusque in Officio hujusmodi Successoribus in perpetuum, ut è prædictis emolumentis in eleemosynas, ut præfertur, convertendis, annua scuta centum, in dua-

ANNO 1747.

Apostolicæ ex nunc pro tunc ipsis assignat.

Interim mandat ex Dataria centum quinquaginta annua scuta persolvi.

Insuper eorumdem Pœnitentiariorum Collegio applicat annua scuta centum ex superfluis redditibus Pœnitentiariæ.

duabus æqualibus solutionibus, pro una videlicet in Nativitate Sancti Joannis Baptistæ, & pro altera in Festis Natalitiis Domini Nostri Jesu Christi, eidem Collegio in posterum omnino persolvant: Atque insuper decernentes, ut omnes & singulæ mulctæ, & condonationes ab eodem Apostolicæ Pœnitentiariæ Officio per singulos annos percipi solitæ, & in futurum percipiendæ, quæ, juxta calculos jussu Nostro efformatos, vix annua scuta triginta plerumque attingunt; eorumdem Pœnitentiariorum Lateranensium Collegio, pro Linteaminum & Supellectilium manutentione, ab eodem Pœnitentiario Majori applicentur, & in fine cujuslibet anni persolvantur; quemadmodum Nos earumdem præsentium tenore, & Apostolica auctoritate ipsi Collegio applicamus, & perpetuo concedimus & assignamus.

Tamenians annuas mulctas, & condonationes pro manutentione Supellectilium.

Clausulæ.

Præsentes quoque Literas, etiam ex eo quod Major Pœnitentiarius, ac præfatæ Pœnitentiariæ Sigillator, sive alii quicumque in præmissis interesse habentes, seu habere quomodolibet prætendentes, eisdem præmissis non consenserint, aut vocati, seu auditi non fuerint, aliaque quavis etiam juridica, & privilegiata causa, nullo unquam tempore de subreptionis, obreptionis, seu nullitatis vitio, aut intentionis Nostræ, vel alio quocumque defectu, notari aut impugnari posse; sed omnino & perpetuo validas, & efficaces existere, eisdemque Pœnitentiariis Minoribus, eorumque Collegio plenissime suffragari, & ab eodem Majori Pœnitentiario, ejusque Successoribus, nec non futuris Sigillatoribus pro tempore existentibus, aliisque præmissis, inviolabiliter observari decernimus, & respective mandamus. Non obstantibus Sancti Pii Papæ V. Prædecessoris Nostri, super erectione præfati Officii Pœnitentiariæ Apostolicæ, nec non Innocentii Papæ XII. Prædecessoris pariter Nostri, super applicatione superfluorum ejusdem Pœnitentiariæ emolumentorum favore Hospitii Apostolici Pauperum Sancti Michaelis de Urbe; atque etiam prædicti Clementis Papæ XII., super concessione annuæ certæ summæ ad ejusdem Majoris Pœnitentiarii dispositionem, Nostrisque præmissis, super ejusdem Officii reformatione, aliisque quibusvis Literis, Constitutionibus, Regulis, & Ordinationibus Apostolicis, & dictæ Pœnitentiariæ Privilegiis, Indultis, Statutis, & consuetudinibus quibuscumque, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis; quibus omnibus & singulis, eorum tenores, quatenus opus sit, præsentibus pro expressis & insertis habentes, ad effectum præsentium, illis alias in suo robore permansuris, harum serie, & auctoritate prædicta, plenissime, & expresse derogamus. Nulli ergo omnino hominum liceat paginam hanc Nostrarum Dismembrationis, Reservationis, Assignationis, Applicationis, Concessionis, Mandati, Statuti, & Voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Dat. Pontif. die 13 Martii 1747.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ Millesimo septingentesimo quadragesimo sexto, tertio Idus Martii, Pontificatus Nostri Anno Septimo. *Pont. A. VII.*

D. Card. Passioneus.
J. Datarius.
Visa De Curia.
I. C. Boschi.
J. B. Eugenius.
Loco ✠ Plumbi.

Registrata in Secretaria Brevium.

SEQUITUR XXXI.

Declaratio præcedentis Constitutionis.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Motu proprio &c.

Proœmium.

Decet Romanum Pontificem diligenter prospicere, ut concessiones, & gratiæ, quæ de provida Sedis Apostolicæ benignitate processerunt, ac necessariam sustentationem Religiosorum Virorum, pro salute Animarum assidue laborantium, concernunt, plenam obtineant roboris firmitatem; omnemque in eis ambigendi rationem tempestive succidere, ne quando possint in controversiam adduci, aut quomodolibet impugnari.

Narratio præcedentis Constitutionis.

Sane Nos alias, seu nuper ad temporalia vitæ subsidia eatenus attributa dilectis Filiis Presbyteris Regularibus Ordinis Fratrum Minorum Sancti Francisci Reformatorum nuncupatorum, in Basilica nostra Lateranensi Pœnitentiariorum Minorum munus obeuntibus, & apud ipsam in peculiari Collegio simul degentibus, oculos intendentes, invenimus illa ad quadringenta sexaginta scuta monetæ Romanæ dumtaxat pertingere, quorum nimirum trecenta percipiuntur ex duabus pensionibus annuis scutorum centum quinquaginta pro qualibet, super fructibus, non quidem duorum Canonicatuum ejusdem Basilicæ, prout in infrascriptis nostris Literis per errorem enunciatum est, sed verius unius Canonicatus & Præbendæ, nec non Vicariæ perpetuæ prædictæ Basilicæ, Apostolica eis auctoritate in perpetuum reservatis; alia vero centum sexaginta eisdem persolvuntur a Dataria nostra Apostolica ad rationem scutorum quadraginta de trimestre in trimestre; ac denique scuta quinquaginta monetæ similis eorumdem Pœnitentiariorum Collegio pro eorum Vestiario, non singulis bienniis a Capitulo prædictæ Basilicæ, prout in ipsis nostris Literis expressum est, sed singulis trienniis ex eisdem respective fructibus, redditibus, & proventibus prædictorum Canonicatus, & Præbendæ, ac Vicariæ Curatæ, ab uno ex ipsius Basilicæ Canonicis, Canonicatum & Præbendam hujusmodi pro tempore obtinen., nec non a Vicario perpetuo Curam Animarum Parochianorum inibi exercente, nempe scuta vigintiquinque a quolibet ipsorum, itidem persolvuntur.

Et eorum, quæ in ipsis dispon. tur.

Cumque clare pateret prædictas summas impares esse alendis decem Fratribus prædictum Collegium constituentibus, aliisque ipsius Religiosæ Familiæ necessariis expensis substinendis, de augendis eidem Collegio subsidiis solicite cogitavimus. Ea igitur cura moti per nuperas

peras nostras Literas Apostolicas incipientes: *Laborantibus in vinea Domini*, dstas apud Sanctsm Mariam Msjorem Anno Incarnationis Dominicæ millesimo septingentesimo quadragesimo sexto, tertio Idus Martii, Pontificatus Nostri Anno Septimo, Motu simili &c. statuimus & decrevimus, ut eveniente quandocumque hodierni Sigillatoris Pœnitentiariæ Apostolicæ cessu, vel decessu, ex emolumentis ipsius Sigillatoris Ufficio dudum stteributis, annua scuta ducenta ejusdem monetæ Romanæ de juliis decem pro quolibet scuto detraherentur, ac prædicto Collegio Pœnitentiariorum Minorum Bssilicæ Lateranensis persolverentur; prout Nos hujusmodi annua scuta ducents a prædicti Sigillatoris emolumentis, cum clausula ex nunc prout ex tunc, & e contra, separavimus, eidemque Collegio, per futuros Apostolicæ Pęnitentisriæ Sigillatores in certis terminis, modoque & forma tunc expressis, libers sb omni onere, annuatim persolvenda, perpetuo applicavimus, & appropriavimus: Interim vero donec dismembratio, & applicatio hujusmodi suum sortirentur effectum voluimus annua scuta centum quinquaginta ejusdem monetæ ex redditibus Dstsriæ nostræ, & ex emolumentis Componendæ Beneficialia quotannis in Festis Natalitijs Domini Nostri Jesu Christi eidem Collegio subministrari.

Quoniam vero, nec ita prædictorum Religiosorum sustentationi, aliisque ipsorum Collegii necessitatibus sstis plene, & sufficienter consultum fore dignoscebamus; voluimus itidem, statuimus, & mandavimus, ex annua summa scutorum biscentum e superfluis dictæ Pęnitentiariæ Apostolicæ emolumentis retrahenda, & ad Majoris Pęnitentiarii dispositionem alias concessa, per eum tamen in eleemosynas erga pauperes recurrentes ad ipsius Pęnitentiariæ Forum eroganda, medietatem, nimirum annua scuta centum dictæ monetæ, Collegio prædicto similiter applicari, ac per eumdem Majorem pro tempore Pœnitentiarium duabus æqualibus solutionibus, altera videlicet in Nativitate Sancti Joannis Baptistæ, altera vero in Fastis Natslitiis Domini Nostri Jesu Christi in perpetuum omnino persolvi.

Voluimus insuper, ut omnes & singulæ mulctæ, & condonationes ab ejusdem Pœnitentisriæ Apostolicæ Officio per singulos annos percipi solitæ, & in futurum percipiendæ, dicto Collegio Pęnitentiariorum Lateranensium pro linteaminum, & suppellectilium manutentione ab eodem Pęnitentiario Majori applicarentur, & io fine cujuslibet anoi persolverentur, quemadmodum Nos ipsi Collegio Apostolics auctoritate applicavimus, ac perpetuo concessimus, & assignavimus: Et alias, prout in prædictis nostris Literis, qusrum integrum tenorem hic pro plene, & sufficienter, ac de verbo ad verbum inserto haberi volumus, plenius & uberius continetur.

Pont. declarat assignationem hujusmodi factam fuisse per modum eleemosynæ.

Cum autem Pęnitentiarii Minores prædicti, tanquam dicti Ordinis Fratrum Sancti Francisci Strictioris Observantiæ Professores, strictam quoque paupertatem profiteantur; proindeque super validitate reservationum, concessionum, & assignstionum prædictarum, nec non super capacitate eorumdem Pęnitentiariorum Minorum exigendi, & percipiendi subsidia eis, ut prædiximus, reservata, applicata, concessa, & assignata, possit aliquando perplexitas exoriri; Nos volentes dubietatibus hujusmodi obviam ire, eorumdemque Pęnitentiariorum Minorum quieti, & indemnitati in præmissis omni opere providere; Motu psri, & ex certa scientia, meraque deliberatione Nostris, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, tenore præsentium expresse declaramus, omnia & singula superius relata subsidia, & ut supra reservata, applicata, concesss, & assignata pro victu, vestitu, aliisque necessitatibus Pęnitentiariorum Minorum, eorumque Collegii prædictorum, non aliter, quam per modum eleemosynæ, juxta capacitatem eorumdem Fratrum Ordinis Sancti Francisci Strictioris Observantiæ, reservata, applicsta, concessa, & assignata fuisse, & esse, ac censeri debere.

Clausulæ.

Decernentes omnes, & singulos, ad quos solutiones, & præstationes singulorum subsidiorum prædictorum nunc quomodolibet spectant, & pertinent, & pro tempore spectabunt, & pertinebunt, ad integrss solutiones, & præstationes hujusmodi, juxta reservationum, spplicstionum, concesstonum, & assignationum prædictarum, nec non Literarum Apostolicarum desuper respective confectarum vim, continentiam, seriem, & tenorem, fuisse, ac esse, & fore efficaciter obligstos. Quocirca memoratas nostras Literss, ipsasque præsentes, cum omnibus, & singulis in eis contentis, nullo unquam tempore de subreptionis, obreptionis, aut nullitatis vitio, aut intentionis nostræ, vel alio quocumque defectu notari, vel impugnari posse, sed eas omnino, ac semper, & perpetuo firmas, validas, & efficaces existere, eisdemque Pęnitentiariis Minoribus dictæ Lateranensis Basilicæ, eorumque Collegio plenisstme suffragari, nec non ab omnibus, & singulis, ad quos spectst, inviolabiliter observari; sicque, & non aliter per quoscumque Judices Ordinarios, & Delegatos quavis auctoritste, & potestate fungentes, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, ac Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Csrdinales, etiam de Lstere Legatos, sublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, definiendi, & interpretandi facultate, & auctoritate, judicari, & definiri debere, & si secus super his a quoquam quavis auctoritste scienter, vel ignoranter contigerit attentari, irritum, & inane decernimus: Non obstsntibus omnibus illis, quæ in dictis Nostris Literis voluimus non obstare, cæterisque contrariis quibuscumque.

Fiat Motu proprio P.

ET cum absolutione a censuris, ad effectum &c. Et quod Nostrarum Literarum prædictarum tenores, ac data habeantur pro expressis, seu in toto, vel psrte exprimi possint in litteris etiam gratis per viam de Curia cum clausula perpetuo, & ad perpetusm rei memoriam, si, & quandocumque videbitur expedien. Et de perpetuis declaratione, decreto, aliisque præmissis, ut supra, in dictis literis latissime extenden. Volumus autem, quod sola præsentis schedulæ Nostri Motus proprii signatura sufficist, Fiat P. illique, ac illius quoque exemplis, seu trsnsumptis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & Personæ in Ecclesisstica dignitate constitutæ Sigillo munitis, tanta ubique fides sdbibeatur in judicio, & extra, quanta si sub Plumbo Nostro expediretur, & originaliter

ex-

ANNO 1747. exhiberentur, adhibenda esset, & adhiberi debe-ret, regula quacumque contraria non obstante.

Dat. Pontif. an. VII die 27. Maii 1747. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sexto Kalendas Junii Anno Septimo.

XXXII. **PRÆFINITIO**

Jurisdictionis Abbatiæ Farfensis, & Sancti Salvatoris Majoris, quoad Loca & Ecclesias in alienis Diœcesibus existentia.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Exordium. Vigilantia Pontificis, ut Pastores gregem tranquille regant.

DUM universi gregis Dominici curam imbecillitati Nostræ commissam, ex hoc Apostolicæ Sedis fastigio, majori, qua possumus, vigilantia ac sollicitudine administrare satagimus; peculiarium quoque gregum commodis, eorumque utiliori regimini prospicere Nos oportet, ut singuli Ecclesiarum Pastores impositum sibi munus tranquille exercere; & subjectas sibi plebes ad Divinarum, & Ecclesiasticarum Legum normam utiliter valeant gubernare.

Incommoda ex jurisdictione Prælatorum Inferiorum intra fines Diœcesum Episcopalium.

Quam ob rem advertentes quot quantaque in Ecclesiastici regiminis administratione oriri soleant incommoda ex eo, quod intra variarum Diœcesum fines, & in ipsis veluti earum visceribus, aliqui inferiores Prælati gaudentes qualitate Nullius & Territorii separati, in Ecclesias & Loca, atque Personas tam Ecclesiasticas, quam Laicas activam obtinent jurisdictionem; non semel, occasione data, cogitavimus, etiam cum consilio nonnullorum hujus Nostræ Curiæ Prælatorum, hujusmodi peculiares jurisdictiones, pro rerum, atque Locorum conditionibus, & opportunitatibus, aut imminuras, ad aliam formam, & ad congruentes terminos redigere, aut omnino extinctas, atque sublatas, Episcoporum Localium Ordinariæ Potestati, & Auctoritati adjungere, & incorporare.

Quæ Pontifex semel juxta oppositam rem tollere curavit.

Jurisdictio Monasterii Abbatiæ Farfen. nimis ampla, & extensa etiam in Loca, & Ecclesias inter Diœceses Episcopales.

Quod quidem speciali studio jamdudum perficere optavimus in moderatione, & reductione illius jurisdictionis, quam intra diversarum Diœcesum limites extendit celebre, & insigne Monasterium, Abbatia nuncupatum, Sanctæ Mariæ Farfen. Nullius Diœcesis in Districtu Urbis, Ordinis Sancti Benedicti, cui alterum Sancti Salvatoris Majoris adnexum existit: Quodque cum sæpius Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus virtute, doctrina, & generis nobilitate præstantibus commendari consueverit, a pluribus Romanis Pontificibus Prædecessoribus Nostris, ac præcipue a felicis recordationis Urbano Papa VIII., singularibus Privilegiis, & honoribus, & præeminentiis abunde cumulatum fuit; & jurisdictio quasi Episcopalis illius Abbatis, seu perpetui Commendatarii, separatum ac peculiare Territorium habentis, late porrecta extitit, & ampliata.

Inconvenientia, & lites ex hac nimia extensione jurisdictionis procedentes.

Ex hac enim hujusmodi Jurisdictionis propagatione ad Ecclesias & Loca, extra proprium Territorium prædictum, in diversis Episcoporum Diœcesibus existentia, multa profecto, & gravia inconvenientia consecuta esse dignoscuntur; dum, vel Episcopi pro jurium suorum indemnitate certantes, diuturnas lites & controversias coram Congregationibus Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium, aut in Causarum Palatii Apostolici Auditorio, aliisque Urbis Tribunalibus sustinere coacti sunt, non sine magno expensarum utrinque factarum dispendio, & ingenti profusione pecuniarum, quæ in pauperum alimoniam, aut in Domus Dei decorem & utilitatem, convenientius erogari potuissent; quemadmodum evenisse constat sub finem elapsi sæculi, & currentis initium, quo tempore bon. mem. Cardinalis Cincius nuncupatus Archiepiscopalem Firmanam Ecclesiam obtinebat: Vel, si iidem Episcopi hujusmodi litium dispendia formidantes, aut Cardinalis pro tempore dicti Monasterii Farfensis Abbatis Commendatarii auctoritate, & gratia deterriti, satius duxerunt, in proprii juris prosecutione, & in Episcopalis jurisdictionis usu remissius se gerere, & contra delinquentes Personas tam Ecclesiasticas, quam Laicas, a prædicto Abbate dependentes, ad formam sacrarum Legum, aut nullo modo, aut mitius quam oportebat procedere; deplorabilis excessuum & criminum impunitas, & effrenata vivendi licentia in hujusmodi locis summopere excrevit, cum gravi Divini Cultus detrimento, & magna Fidelium animarum pernicie; præsertim si quando præfati Abbates Farfenses, a Residentia longius absentes, & Pastoralem Visitationem diutius, quam par erat, protrahentes, numerosum gregem eorum curæ concreditum uni Vicario Generali necessariis qualitatibus ad gravissimum munus obeundum fortasse destituto, pascendum, regendumque commiserunt.

Pontifex ad hisce malis occurrendum, de illius jurisdictionis dismembratione agit cum Reverendissimo Cardinali Passioneo Abbate dicti Monasterii.

His porro malis, pro debita, Nobisque potissimum demandata omnium Ecclesiarum sollicitudine, remedium afferre, & in futurum obviam ire cupientes, quum proximis superioribus annis cum dilecto Filio Nostro Dominico Tituli Sancti Bernardi ad Termas Presbytero Cardinali Passioneo nuncupato, tunc prædicti Monasterii Farfensis Abbate Commendatario hoc de re ageremus; non solum ipse, pro sua prudentia, & pietate, in eandem nobiscum sententiam de hujusmodi Locis, & Ecclesiis a Territorio Farfensi remotis, & in alienis Diœcesibus, ut præfertur, constitutis, ab ipsius Monasterii dependentia eximendis, ac respective Diœcesanorum Antistitum jurisdictioni per omnia subjiciendis, facile descendit; verum etiam promptum se, atque paratum exhibuit ad dimittendam, exuendamque jurisdictionem illam, quam uti Abbas, in hujusmodi Loca, & Ecclesias exercebat.

Et deinde cum Reverendissimo Cardinali Lante in eadem Abbatia Successore.

Cum vero ante hos aliquot menses ipse Dominicus Cardinalis, ex certis rationabilibus causis animum suum moventibus, Commendæ ejusdem Monasterii Farfensis, ac omni & cuicumque juri sibi in Monasterio hujusmodi, illiusque regimine, & administratione, vel ad illa quomodolibet competenti, in manibus Nostris, & ad Dilecti similiter Filii Nostri Federici Tituli Sancti Pancratii Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Presbyteri Cardinalis Lante nuncupati favorem, sponte & libere cedere proposuisset; Nos hinc opportunam sumpsimus occasionem consilia nostra tandem re ipsa ad exitum perducendi; proindeque cessionem prædictam non aliter duximus admittendam, quam si dictus Federicus Cardinalis suum præstaret assensum dismembrationi plurium Locorum & Ecclesiarum, illorumque & illarum incorporationi, & subjectio-ni Or-

PONT. A. VII.

ni Ordinariæ jurisdictioni Episcoporum inferius nominandorum.

Qui huic dismembrationi consensit.

Cum itaque prædictus Federicus Cardinalis non minori zelo pro Ecclesiarum, ac Populorum utilitate, & pro recto rerum ordine incensus, Nostris consiliis, ac suasionibus acquiescens, dismembrationi hujusmodi assenserit, Nosque Monasterium Farfense prædictum eidem Federico Cardinali Apostolica Auctoritate commendaverimus; præsenti nostra in perpetuum valitura Constitutione volentes relatos superius abusus de medio tollere, atque in futurum meliori locorum, & Personarum hujusmodi gubernationi, adjuvante Domino, salubriter providere, auditis prius Venerabilibus Fratribus Archiepiscopo Firmano, nec non Montis Alti, Reatino, & Spoletano Episcopis, Motu proprio, non ad ipsorum Archiepiscopi, & Episcoporum petitionem, vel instantiam, sed ex certa scientia, meraque, & matura deliberatione Nostris, deque Apostolicæ Potestatis plenitudine, primo loco dismembrationem a recolendæ memoriæ Gregorio Papa XIII. Prædecessore Nostro Anno Domini millesimo quingentesimo septuagesimo secundo factam plurium Locorum, & Ecclesiarum ad prædictam Abbatiam Farfensem antea spectantium, illorumque, & illarum concessionem Archiepiscopali Ecclesiæ Firmanæ, in compensationem aliorum Locorum, & Ecclesiarum, quæ ab eodem Archiepiscopatu fuerant avulsæ, pro erectione novi Episcopatus Ripani, (ipsarum dismembrationis & concessionis, nec non Literarum Apostolicarum desuper confectarum seriem, & tenorem præsentibus pro plene, & sufficienter expressis, & de verbo ad verbum insertis habentes) in omnibus, & per omnia Apostolica auctoritate confirmamus, approbamus, & innovamus, illisque novum, perpetuumque firmitatis robur adjicimus.

Hinc, auditis Ordinariis, inter quorum Dioecesium fines eadem jurisdictio se extendit.

I. Confirmat dismembrationem plurium Locorum, & Ecclesiarum alias a Gregorio XIII. factam favore Archiepiscopatus Firmani.

II. Extinguit lites super jurisdictione dictæ Abbatiæ pendentes.

Item extirpandis radicitus litibus, & controversiis, tam ortis, quam in posterum facile orituris, intenti, omnes & quascumque lites, & controversias desuper, sive in prædicto Causarum Palatii Apostolici Auditorio, sive forsan alibi, coram quibuscumque, etiam Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium Congregationibus, Judicibus, & Tribunalibus in quacumque Instantia pendentes, & introductas (quarum respective statum & merita, nominaque, & cognomina Judicum, & Collitigantium, ac jurium, actionum, exceptionum, & prætensionum, nec non privilegiorum quorumcumque, & indultorum, concessionum, gratiarum, consuetudinum, & præscriptionum, etiam longissimarum, & immemorabilium, aliorumque forsan exprimendorum tenores itidem pro plene, & sufficienter expressis haberi volumus), ad Nos avocantes, extinguentes, & respective cassantes, tollentes & abolentes; simili modo approbamus, emologamus & confirmamus, ac executioni demandandam esse, & fore decernimus Decisionem Rotalem coram bon. mem. Molines editam die vigesima Martii Anni millesimi septingentesimi secundi, confirmatoriam aliarum, & in rem judicatam transactam, quæ inter impressas ipsius Molines habetur numero septingentesimo septuagesimo primo, nec non Votum a prædicto Auditorio successive extensum, observatum, & emologatum a prædicta Congregatione Decretorum Concilii Tridentini Interprete.

Et approbat rem judicatam Rotalem super jurisdictione Archiepiscopi Firmani in Locis videlicet;

In quorum sequelam dirimus & declaramus, hujusmodi Oppida, Ecclesias, & Loca Pia sub jurisdictione Abbatis Farfensis antea existentia, a tempore Gregorii Prædecessoris prædicti evasisse subjecta, adeoque esse, & remanere semper debere subjecta plenariæ; & Ordinariæ jurisdictioni Archiepiscopi Firmani in locum Abbatis Farfensis suffecti, nempe in Castro Sanctæ Victoriæ Ecclesias infrascriptas videlicet: Ecclesiam Sanctæ Mariæ Misericordiæ, Ecclesiam & Hospitale Sancti Jacobi, Ecclesiam Sanctissimi Crucifixi, Ecclesiam & Oratorium Sancti Sebastiani, Ecclesiam Ruralem Sanctæ Mariæ de Monte, Ecclesiam Ruralem Sanctæ Mariæ de Palladiis seu Pladiis, Ecclesiam Ruralem Sanctæ Mariæ Angelorum, Ecclesiam Ruralem Sanctæ Mariæ del Piano, Ecclesias Rurales Sanctorum Tiburtii & Rochi, Cappellam SS. Petri & Pauli in Ecclesia Fratrum Minorum Sancti Francisci, & Montem Pietatis. In Castro vero Montis Falconis Ecclesiam Parochialem Sancti Petri de Porra, Ecclesiam Parochialem Sancti Petri in Peona seu Ripa, Parochialem Sancti Januarii, Parochialem Sancti Angeli, Parochialem Sanctæ Mariæ, Ecclesiam Sanctæ Catharinæ, Ecclesiam Ruralem Sanctæ Mariæ Scalarum, sive delle Scalelle. In Castro demum, seu Oppido Montis Sanctæ Mariæ in Sancto Georgio, Parochialem Sancti Joannis, Ecclesiam Sancti Benedicti, Ecclesiam Sancti Sebastiani; Ita quod in omnibus hisce Locis & Ecclesiis habeat, & retineat Archiepiscopus Firmanus jus conferendi, & instituendi, omnesque & singulos actus jurisdictionis spiritualis exerceat, qui ab ordinariis exerceri solent.

Castri S. Victoriæ cum novem Ecclesiis &c.

Castri Montis Falconis cum septem Ecclesiis.

Castri Montis Sanctæ Mariæ cum tribus Ecclesiis.

III. Dismembrat a dicta Abbatia Ecclesias, Monasteria, Oppida, & Loca pia existentia in Dioecesibus nempe;

Præterea ex præmissis causis, aliisque justis & rationabilibus animum nostrum moventibus, ad quarum verificationem nolumus quemquam ullo unquam tempore teneri, a prædicto Monasterio Farfensi, & ab ejusdem Monasterii pro tempore Abbatis perpetui Commendatarii jurisdictione, superioritate, potestate, & auctoritate in perpetuum dismembramus, separamus, & sejungimus, quæ sequuntur, Ecclesias, Monasteria, Oppida, & Loca pia in infrascriptis Dioecesibus Nostræ Ditionis Ecclesiasticæ sita, nimirum: In Dioecesi Firmana, & in Castro Sanctæ Victoriæ, Ecclesiam & Capitulum Collegiatæ sub titulo ejusdem Sanctæ Victoriæ, Ecclesiam & Monasterium Sanctæ Catharinæ Ordinis Sancti Benedicti, Ecclesiam seu Cappellam Sanctæ Crucis, Ecclesiam, seu Cappellam Sanctissimæ Trinitatis: & in Civitate Firmana Parochialem Ecclesiam Sancti Petri in Penna.

In Firmana, & in Castro Sanctæ Victoriæ. Unam Collegiatam, unum Monasterium, & duas Ecclesias.

In Civitate Firmana unam Parochialem.

In Dioecesi vero Montis Alti in Terra Rotellæ Collegiatam Sanctæ Mariæ, Ecclesiam Ruralem Sanctæ Mariæ di Rovetino, Ecclesiam Ruralem Sancti Laurentii, Societates Sanctissimi Sacramenti, & Rosarii cum earum annexis. In Terra Montis Elpari Ecclesiam, Prioratum, seu Vicariam Sancti Angeli, Ecclesiam Ruralem Sancti Joseph, Ecclesiam Sanctissimi Crucifixi, aliasque Ecclesias penitus dirutas, nempe Ecclesiam Sanctæ Mariæ da Misericordia, Ecclesiam S. Caroli, Ecclesiam Sancti Benedicti in Rosignano, Ecclesiam Sanctorum Laurentii & Petri Martyris in Contrata Pedemontis, aut Castigliani, Societates Sanctissimi Sacramenti, Rosarii, & Sancti Joseph, cum earum dependentiis, Montemque Frumentarium. In Loco Montis de Nove, Parochialem Ecclesiam

In Dioecesi Montis Alti, & in Terra Rotellæ unam Collegiatam, duas Ecclesias, duas Confraternitates.

In Terra Montis Elpari septem Ecclesias, tres Confraternitates, & Montem Frumentarium.

In Loco Montis de Novennam Parochialem, & unam Societatem cum Oratorio.

Sanctæ Mariæ de Cellis, Ecclesiam Sanctissimi Crucifixi, Societatem Sanctissimi Sacramenti, ejusque Oratorium. In Terra Forcis, Collegiatam Sancti Pauli, Ecclesiam seu Oratorium Sancti Blasii, Ecclesiam Ruralem Sancti Georgii, Ecclesiam Ruralem Sanctæ Mariæ de Lacu, Ecclesiam Ruralem Sancti Stephani, Ecclesiam Suburbanam, cum alia annexa Sanctæ Mariæ Gratiarum, Ecclesias Rurales Sancti Joannis Baptistæ, Sancti Salvatoris, & Sancti Angeli, Societates Sanctissimi Sacramenti, Sanctissimi Rosarii, earumque Oratoria, & alia annexa, Hospitale quoque, Montemque Frumentarium.

In Terra Forcis unam Collegiatam, octo Ecclesias, duas Confraternitates, Hospitale, & Montem Frumentarium.

In Diœcesi Reatina decem Ecclesias.

Item in Diœcesi Reatina, Ecclesiam Turritæ, Ecclesiam Sancti Georgii, Ecclesiam Flumatæ, & in Territorio Ciccoli Ecclesiam di Casalivieri, Ospanisci, Collis, Collium, Sancti Thomæ de Latusio, Nespolii, & Collis Gentileschi.

In Spoletana Ecclesias, & Beneficia in Locis, nimirum di Savelli.

Insuper in Diœcesi Spoletana, in Loco di Savelli Præposituram Curatam Sancti Angeli, Ecclesiam Sanctæ Mariæ del Colle, & Sanctæ Mariæ ad Nives. In Loco di Paganelli, Ecclesiam Sancti Pauli. In Villa Sancti Andreæ aliam Ecclesiam Sancti Pauli, & Sanctæ Mariæ de Quercu. In Castro Sancti Marci, Ecclesiam Sancti Laurentii, Sancti Salvatoris di Casalino, & Sancti Ægidii delli Castiglioni, cum Beneficio, Præpositura nuncupato, & quinque Canonicatibus Ruralibus. In Territorio Casciæ, Monasterium Monialium Sanctæ Margaritæ cum omnibus eidem annexis, & Ecclesiam dirutam Sanctæ Crucis Vezzani. In Villa Sanctissimæ Trinitatis, Parochialem Sancti Blasii, & Ecclesiam dirutam Sancti Petri de Musillo in Loco Coronellæ, & Parochialem Sanctæ Luciæ. In Villa Trognani, Parochialem Sancti Martini, cum aliis ei annexis, & Ecclesiam Sanctæ Mariæ a Confini. In Civitate Spoletana, Ecclesiam Sancti Marci, & Ecclesiam Sancti Viti. Demum in Diœcesi Assisien., Ecclesiam Sanctorum Stephani, & Fortunati.

Di Paganelli. In Villa S. Andreæ. In Castro S. Marci. In Territorio Casciæ. In Villa Sanctissimæ Trinitatis. In Villa Trognani. In Civitate Spoletana. In Diœcesi Assisien. unam Ecclesiam.

Applicat jurisdictionem in Ecclesias, & Loca dismembrata, dictis quinque Diœcesibus, & earum Ordinariis.

Quæ quidem omnia & singula superius adnotata, & expressa Monasteria, Ecclesias, Oppida, Terras, & Loca Pia a prædicto Monasterio Sanctæ Mariæ Farfensis, & a jurisdictione illius pro tempore Abbatis, seu perpetui Commendatarii, sic, ut præmisimus, dismembrata, separata, & sejuncta, singulis Firmanæ, Montis Alti, Reatinæ, Spoletanæ, & Assisiensis Ecclesiarum Diœcesibus, & Territoriis, in quibus respective posita sunt, itidem perpetuo unimus, annectimus, & incorporamus, omnimodamque jurisdictionem Ordinariam, quæ ipsius Monasterii Farfensis Abbati perpetuo Commendatario in Ecclesias, Monasteria, Oppida, Terras, & Loca Pia prædicta, eorumque Personas competebat, ad Archiepiscopum Firmanum, ac Montis Alti, Reatinum, Spoletanum, & Assisiensem Episcopos prædictos, singula singulis congrue referendo, transferimus; eamque illis respective concedimus & assignamus; ipsosque Archiepiscopum & Episcopos ex nunc plenarios successores prædicti Abbatis Farfensis in jurisdictione, superioritate, potestate, & auctoritate ordinaria hujusmodi esse & fore decernimus.

Salva jurisdictione dicti Abbatis in Locis, & Ecclesiis intra proprium, & particulare Territorium consistentibus.

Cæterum firmam, salvam, & illæsam, ut prius, remanere debere declaramus Ordinariam jurisdictionem ejusdem Abbatis Farfensis in cæteris Locis, Castris, & Ecclesiis intra proprium, & particulare Territorium prædictum consistentibus; Item in Suburbiis, & Ecclesiis positis in Suburbiis Reatin., in cæteris pariter Ecclesiis existentibus in Diœcesibus diversis subjectis Episcopis Regni Neapolitani, videlicet in Parochiali Ecclesia Sancti Petri d' Azzano, cum aliis eidem annexis, Aprutinæ Diœcesis; in Parochialibus Ecclesiis Sancti Laurentii di Beffi, Sancti Pii di Fontecchio, seu Fonticoli, Scopeti, Sanctæ Mariæ di Forsona, seu Forcelli, & Sociani; In Ecclesia Sancti Stephani in Terra Sancti Demetrii; in Ecclesiæ Sanctæ Mariæ in Arquato; in Terra Fagnani; in Ecclesia Sanctæ Mariæ, vulgo Sancta Marinella, in Villa Pretusi, & Ecclesia Sanctæ Mariæ in terra Barigiani Diœcesis Aquilanæ, & in Ecclesia di Rosciolo, & in Ecclesia Sanctæ Mariæ Terræ Magliani, cum aliis, Diœcesis Marsorum; & demum in Ecclesia S. Joannis Baptistæ in Terra Gagliani Sulmonensis Diœcesis: Per præsentes enim non intendimus super hisce quidquam innovare.

Et in nonnullis aliis Ecclesiis diversarum Diœcesum.

IV. Quoad Collationes Beneficiorum decernit Archiepiscopum, & Abbatem prædictos non decidisse a jure conferendi, quo ante præsentes gaudebant.

Quia vero Nostræ mentis & intentionis existit, ut dum confirmatio, dismembratio, unio, annexio, incorporatio, aliaque præmissa suum sortiantur effectum, in Collatione tamen, & provisione Beneficiorum Ecclesiasticorum nihil admodum innovetur, sed cum ampliatione jurisdictionis prædictorum Antistitum, ipse nihilominus Abbas Farfensis in hoc rerum genere, minori quo fieri possit, detrimento afficiatur; per easdem præsentes decernimus pariter, & statuimus, nec Archiepiscopum Firmanum, nec Abbatem Farfensem per hoc decidisse a jure conferendi, & providendi Ecclesias cum cura, & sine cura, Canonicatus, & Præbendas, cæteraque Beneficia Ecclesiastica, quorum collatio, & provisio, seu quævis alia dispositio ad ipsos respective spectabat, & pertinebat, tam jure Ordinario, quam in vim privilegiorum Apostolicorum, ac memoratæ dismembrationis Gregorianæ, nec non decisionum, & voti prædicti Auditorii, resolutionum quoque Congregationis Concilii, & Laudi die duodecima mensis Augusti Anni Domini millesimi septingentesimi vigesimi primi, prolati a tribus Romanæ Curiæ tunc temporis Prælatis; nimirum Petra nunc Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinale, ac Herrera, & Ansideo, quoad Collegiatam Ecclesiam Sancti Antonii de Altidona: Quinimmo hujusmodi jus utrique integrum præservamus; non innovantes, nisi ut infra:

Statuit tamen, quod Archiepiscopus Firmanus in Ecclesiis a Gregorio XIII. dismembratis conferat uti Ordinarius.

Archiepiscopus nimirum Firmanus in Ecclesiis, & Locis a prædicto Gregorio Prædecessore dismembratis conferet uti proprius Archiepiscopus, ut prius, jure Ordinario, omnia Beneficia Ecclesiastica, præterquam in mensibus Apostolicis vacantia, aut alias dispositioni Apostolicæ reservata, vel affecta. Insuper in Ecclesiis a Nobis per præsentes dismembratis, & respective incorporatis, tam prædictus Archiepiscopus Firmanus, quam Montis Alti, Reatinus, Spoletanus, & Assisiensis Episcopi dabunt institutionem in Beneficiis Jurispatronatus tam Laicalis, quam Ecclesiastici, cessantibus reservationibus, & affectionibus Apostolicis, absque examine, si curata non sint, si vero Curata fuerint, prævio examine, & approbatione, aliisque servatis servandis, quoad Personas nominandas, & præsentandas a Patronis Laicis ex fundatione, dotatione, privilegio, seu

Quodque in Ecclesiis, & Locis nunc dismembratis Archiepiscopus, & Episcopi prædicti quoad Beneficia Jurispatronatus habeant jus instituendi.

indul-

indulto Apostolico existentibus, atque etiam prævio consueto concursu, & approbatione quoad Personas a Patronis Ecclesiasticis ex similibus titulis nominandas, & præsentandas.

Abbas vero Farfensis Ecclesiarum, & Beneficiorum dismembratorum habeat Jus patronatus Ecclesiasticum.

Abbas vero Farfensis in ipsis Ecclesiis a Nobis per præsentes ab ejus Territorio divulsis, & separatis, in quibus hactenus jus habuit conferendi, & providendi Paræcias, & Beneficia omnia, etiam Dignitates principales in Collegiatis, cessantibus reservationibus, & affectionibus Apostolicis, ex speciali privilegio memorati Urbani Prædecessoris, inposterum si Prælatus, non autem Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalis fuerit, jus habebit nominandi, & præsentandi, qua Patronus Ecclesiasticus, in Mensibus dumtaxat Sedi Apostolicæ non reservatis, aliisque cessantibus reservationibus, & affectionibus prædictis, ad Beneficia nempe simplicia, & residentialia Personas idoneas sibi magis benevisas, ad Paræcias vero, & signanter ad Paræciam Sancti Petri de Penna, Personas, quas maluerit, ex approbatis ab Ordinariis in Concursu præcedenter habito ad præscriptum Concilii Tridentini *Cap.* 18. *Sess.* 24. *de Reformatione*, coram iisdem Ordinariis Locorum, a quibus erunt Literæ provisionis in eorum respective Cancellaria expediendæ, cum solita taxa expensarum hactenus servata ab Abbatibus Farfensibus, & concedenda absque controversia institutio autorizabilis.

Si autem Abbas fuerit Cardinalis in Mensibus alias non reservatis nominabit coram Ordinariis; sed in Mensibus reservatis nominabit coram Pontifice.

Si autem Abbas Commendatarius fuerit, ut plerumque contingit, S. R. E. Cardinalis consueto gaudens Indulto conferendi Beneficia Ecclesiastica Sedi Apostolicæ reservata, vel affecta, tunc idem Abbas Cardinalis semper, & quandocumque nominabit; videlicet qua Patronus Ecclesiasticus, si vacatio sequuta fuerit in Martii, Junii, Septembris, aut Decembris mensibus, aliæque reservationes, & affectiones Apostolicæ omnino cessent, coram præfatis Ordinariis Locorum ad simplicia quidem, & residentialia, Personas idoneas sibi magis benevisas, ad Paræcias vero Personas a se prælectas inter approbatas ab ipsis Ordinariis Locorum in Concursibus præcedenter habitis, & per eosdem Ordinarios respective instituendas, in omnibus, & per omnia, prout de Abbate non Cardinale superius disposuimus: Si autem vacatio sequuta fuerit in aliis octo anni mensibus alioquin eidem Apostolicæ Sedi reservatis, aut aliqua alia reservatio, vel affectio Apostolica occurrerit, tunc prædictus Abbas Cardinalis, qua Patronus Ecclesiasticus simul, & Indultarius, nominabit, seu præsentabit coram Nobis, & Romano pro tempore Pontifice, Personas, ut præmisimus, idoneas sibi magis benevisas, seu respective a se prælectas, quarum nomina, & cognomina transmittet ad Datariam Nostram Apostolicam, ubi nimirum in earundem Personarum favorem Literæ Apostolicæ expediendæ erunt; dummodo tamen Beneficia pro tempore vacantia, ac reservata, vel affecta, ut præfertur, sub Indulto prædicto comprehendantur, & non alias; ac salvo semper remanente Nostro, & Sedis Apostolicæ jure libere conferendi ea Beneficia pro tempore vacantia, quæ subjecta fuerint reservationibus, & affectionibus in eodem Indulto non comprehensis.

V. Taxat Canonem ob Archiepiscopo, & Episcopis præ dicti dicto Abbati præstandam.

Tandem in memoriam. & in recognitionem præsentis dismembrationis, quæ dum in Abbatis Farfensis præjudicium cedit, contra, memoratis Archiepiscopo, & Episcopis ad commodum cedere dignoscitur; volumus, atque statuimus, ut iidem Archiepiscopus, & Episcopi perpetuis futuris temporibus prædicto pro tempore Abbati Commendatario Farfensi infrascriptum Canonem Ceræ Albæ, Archiepiscopus videlicet Firmanus libras triginta, Episcopus Montis Alti libras triginta, Episcopus Reatinus libras viginti, Episcopus Spoletanus libras decem, demum Episcopus Assisiensis libram unam quotannis solvere, & præstare teneantur: Nos enim Canonem hujusmodi juxta numerum, & qualitatem Ecclesiarum dismembratarum, & habita ratione majoris, & minoris quantitatis redditNum Mensarum Archiepiscopalis, & Episcopalium Ecclesiarum prædictarum, congrue, & proportionabiliter taxavimus, & constituimus.

Clausulæ præservativæ.

Præsentes quoque Literas de subreptionis, obreptionis, ac quocumque alio vitio, seu intentionis Nostræ, aut quolibet alio defectu, quantumlibet juridico, & substantiali, etiam ex eo, quod quicumque in præmissis omnibus, & singulis quomodolibet interesse habentes, seu habere putantes, & prætendentes, cujuscumque qualitatis, status, gradus, conditionis, & dignitatis existant, etiam si essent Universitates etiam Laicales, ac Conventus, Monasteria, Capitula, & Collegia etiam Laicalia, citati, vocati, & auditi non fuerint, ac eisdem præsentibus Literis non consenserint, ac causæ, propter quas omnia, & singula præmissa emanaverint, minime, vel minus sufficienter examinatæ fuerint, & ex quacumque alia causa quantumlibet legitima, etiam in corpore juris clausa, etiam pia, ac alias quomodolibet favorabili, aut publica, ac etiam ratione observantiæ, usus, & consuetudinis etiam longissimæ, & centenariæ, aut immemorabilis, sive ratione cujusvis concordiæ inter Abbatem Farfensem prædictum, & Archiepiscopum, aut quemlibet ex Episcopis prædictis quandocumque forsan initæ, etiam juramento, & confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratæ & vallatæ, & alias quomodolibet impugnari, invalidari, infringi, aut irritari, ad viam & terminos juris reduci, nec adversus illas oris aperitionis, aut aliud quodcumque juris, vel facti remedium, etiam ex capite læsionis quantumvis enormis, & enormissimæ, vel cujuscumque præjudicii etiam majoris, quam expressum sit, impetrari, ac etiam motu, scientia, & potestate paribus per quoscumque Romanos Pontifices Successores Nostros quomodolibet contra præmissa omnia, & eorum singula concessum acceptari, ac in judicio, & extra illud allegari, deduci, produci, aut alias illo quomodolibet uti non posse, quinimmo prædicta omnia, & singula perpetuo, firma, valida, & efficacia esse & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri & obtinere, illaque sub quibuscumque etiam generalibus revocationibus, derogationibus, limitationibus, suspensionibus, modificationibus, & quibuscumque aliis contrariis dispositionibus, etiam consistorialibus, non comprehendi, nec comprehensa aliquo modo censeri, sed semper & perpetuo ab illis libera, & immunia.

Aliter judicari prohibetur.

Sicque & non aliter per quoscumque Judices Ordinarios, & Delegatos quacumque potestate, & auctoritate fungentes, ac dignitate, & præeminentia fulgentes, etiam Causarum ejusdem Palatii Apostolici Auditores, ac S. R. E. Cardinales etiam de Latere Legatos, Vicelegatos, & Sedis Apostolicæ Nuncios, fu-

ANNO 1747. blata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate, ubique judicari, & definiri debere; & ſi ſecus ſuper his a quoquam quavis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari, irritum & inane decernimus.

Derogatio contrariis. Non obſtantibus Noſtris, & Cancellariæ Apoſtolicæ Regulis, de jure quæſito non tollendo, & de unionibus committendis ad partes vocatis quorum intereſt, ac de exprimendo vero annuo valore in unionibus, nec non Lateranenſis Concilii nuviſſime celebrati, uniones perpetuas, niſi in caſibus a jure permiſſis, fieri prohibentia, aliiſque Apoſtolicis, ac in Generalibus, Provincialibus, & Synodalibus Conciliis editis ſpecialibus, vel generalibus Conſtitutionibus, & Ordinationibus, nec non prædicti Monaſterii Farfenſis, & Ordinis Sancti Benedicti, cujus illud exiſtit, etiam juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis ſtatutis, & conſuetudinibus, ac quibuſcumque concordiis, & conventionibus, ut præfertur, forſan initis, roboratis, confirmatis, & approbatis; Privilegiis quoque, Indultis, & Literis Apoſtolicis dicti Monaſterii Farfenſis pro tempore Abbati, ſeu perpetuo Commendatario, a quibuſvis aliis Superioribus, & Perſonis, ſub quibuſcumque tenoribus & formis, ac cum quibuſvis clauſulis & decretis, etiam motu pari, & conſiſtorialiter, etiam in fundatione, & primæva inſtitutione, ſeu alias quomodolibet conceſſis, approbatis, & innovatis; quibus, omnibuſque aliis, quæ præſentibus quomodolibet obeſſe poſſent, etiamſi de illis, eorumque totis tenoribus, ſpecialis, ſpecifica, expreſſa, & individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clauſulas generales idem importantes, mentio, ſeu quævis alia expreſſio habenda, aut aliqua alia exquiſita forma ad hoc ſervanda foret, tenores hujuſmodi etiam veriores, totoſque & integros, etiam præſentibus pro expreſſis, inſertis, ac de verbo ad verbum regiſtratis habentes, illis alias in ſuo robore permanſuris, ad effectum præſentium, & validitatis omnium & ſingulorum præmiſſorum, hac vice dumtaxat, harum ſerie, motu, ſcientia, & poteſtatis plenitudine paribus, ſpecialiter & expreſſe derogamus, & derogatum eſſe volumus, cæteriſque contrariis quibuſcumque.

Fides præſtanda tranſumptis. Volumus autem, quod præſentium Literarum tranſumptis, etiam impreſſis, manu alicujus Notarii publici ſubſcriptis, & ſigillo alicujus Perſonæ in Dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis, eadem prorſus fides in judicio, & extra illud adhibeatur, quæ ipſis præſentibus adhiberetur, ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ.

Per hanc diſmembrationem Taxa dicti Monaſterii non imminuitur. Cæterum per ea, quæ in præſentibus innovando ſtatuimus, non intendimus Taxam Abbatiæ Farfenſis, ſive utriuſque Monaſterii prædictorum, in Libris Cameræ Noſtræ Apoſtolicæ præfinitam, ullatenus imminui, aut immutari debere.

Sanctio pœnalis. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam Noſtræ Confirmationis, Approbationis, Diſmembrationis, Sejunctionis, Unionis, Annexionis, Incorporationis, Declarationis, Statuti, Decreti, Derogationis, & Voluntatis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

PONT. A. VII.

Dat. Pontif. Anno VII. die 19. Martii 1747. Datum Romæ apud Santam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo ſeptingenteſimo quadrageſimo ſeptimo, Idibus Martii, Pontificatus Noſtri Anno Septimo.

J. Datarius.

Pro D. Card. Paſſioneo.

Joannes Florius Subſtitutus.

VISA DE CURIA

I. C. Boſchi.

J. B. Eugenius.

Loco ✠ Plumbi.

Regiſtrata in Secretaria Brevium.

Publicata die 11. *Aprilis* 1747.

SCHEDULA

Motus proprii ſuper ſecunda diſmenbratione Juriſdictionis dictæ Abbatiæ.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Motu Proprio &c.

Proœmium. ETsi ea, quæ a Nobis pro Paſtoralis officii debito per Apoſtolicas noſtras Literas optima ratione ſtatuta ſunt, matura prius conſideratinne, ſinguliſque facti circuſtantiis ſerio penſatis prodeant: Quia tamen nonnunquam eveni:, ut aliæ ejuſdem facti circumſtantiæ, quæ antea Nobis non innotuerant, ſubinde patefiant: Hine eſt, quod, quum illæ Nobis innoteſcunt, ſupplendo, vel immutando, aut ampliando ea, quæ a Nobis antea ſancita fuerant, de Apoſtolica noſtra benignitate providere non detrectamus.

Poſt'ſex enunciat cauſas primæ diſmembrationis juriſdictionis Abbatiæ Farfenſis a ſe factæ. Cum itaque Nos alias provide attendentes juriſdictionem quaſi Epiſcopalem pro tempore exiſtentis Abbatis Commendatarii Monaſterii Abbatiæ nuncupati Sanctæ Mariæ Farfenſis nullius Diœceſis in diſtrictu Urbis, Ordinis Sancti Benedicti, cui alterum Sancti Salvotoris Majoris nuncupatum annexum exiſtit; ad plurimas Eccleſias, & non pauca loca extra proprium & particulare Territorium, ac intra fines Diœceſum diverſorum Epiſcoporum exiſtentia, ex variis Romanorum Pontificum Prædeceſſorum noſtrorum conceſſionibus, late propagatam fuiſſe: Et ex hac nimis ampla ac ſejuncta juriſdictionis extenſione ea in Eccleſiaſtici regiminis adminiſtratione eatenus conſequuta fuiſſe mala & inconvenientia, quæ ob inferiorum Prælatorum in Loca, Eccleſias, & Perſonas intra aliarum Diœceſum fines exiſtentia activæ juriſdictionis exercitium non raro evenire ſolent: de diſmembratione juriſdictionis dictæ Abbatiæ quoad loca & Eccleſias in alienis Diœceſibus Status Noſtri Eccleſiaſtici exiſtentia cum dilecto Filio noſtro Federico Titoli Sancti Pancratii S. R. E. Presbytero Cardinale Lante nuncupato moderno dicti Monaſterii Abbate Commendatario egiſſemus, ipſeque Federicus Cardinalis eo, quo pollet, zelo, prudentia & pietate, Noſtræ aſſenſus eſſet voluntati: Auditis propterea Venerabilibus Fratribus noſtris Archiepiſcopo Firmano, & Montis Alti, Reatino, & Spoletano Epiſcopis, intra quorum Diœceſum fines plu-

PONT. A. VII. plurima Loca & Ecclesias dicti Monasterii Abbatis jurisdictioni subjecta esse dignoscebatur: Motu simili &c. Oppida, Loca, Terras, Ecclesias, Monasteria & Loca pia intra Archiepiscopatus Firmani & Montis Alti, ac Reatini, & Spoletani Episcopatuum Diœcesum fines existentia & existentes, necnon unam Ecclesiam, quam in Assisiensi Diœcesi sub ejusdem Abbatis jurisdictione existere, tunc tantum in comperto erat: sub certis modo & forma tuoc expressis per Apostolicas Nostras Literas incipien. *Dum universi* sub datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem anno Incarnationis Dominicæ MDCCXLVI. Idibus Martii Pontificatus Nostri anno septimo, a prædicto Monasterio, illiusque pro tempore existentis Abbatis, seu perpetui Commendatarii jurisdictione, superioritate, potestate, & auctoritate in perpetuum dismembravimus, separavimus & sejunximus, eademque Oppida, Loca, Terras, Ecclesias, Monasteria & Loca pia, ut præfertur, dismembrata, separata, & sejuncta, singulis Firmanæ, Montis Alti, Reatinæ, Spoletanæ & Assisiensi Ecclesiarum Diœcesibus etiam perpetuo univimus, annexuimus & incorporavimus, prout in dictis Literis plenius continetur.

Quia postea innotuit in Civitate Assisiensi unum Monasterium, & intra fines Diœcesis Asculanæ plures Ecclesias sub Abbatis Farfensis jurisdictione reperiri.

Cum autem, postquam Literæ prædictæ jam editæ erant, Nobis innotuisset præter unam, ut præferebatur, Ecclesiam dictæ Assisiensis Diœcesis, in ipsa quoque Assisiensi Civitate unum Monasterium Monialium sub Titulo Sanctorum Jacobi & Donati, intra vero Diœcesis Asculanæ fines plures partim in Dictione dicti Status Nostri, partim vero in Regno Neapolitano sitas Ecclesias ejusdem Abbatis jurisdictioni obnoxias reperiri. Et quamvis jamdudum, videlicet de anno ejusdem Domini MDCLXVI. quædam Schedula per modum Concordiæ inter Episcopum Asculanum, & dicti Monasterii Abbatem Commendatarium tunc existentes, pro extinctione litis inter eos jam tunc ortæ super exercitio jurisdictionis in ultimo dictis Ecclesiis, ut accepimus, inita & subscripta, ac successive ab eorum respective Successoribus ratificata fuisset, quia tamen Concordia hujusmodi Apostolica caret confirmatione, nec in ea singulis casibus consulitur, & quandoque ab una, aut altera ex futurorum Episcopi, vel Abbatis parte in dubium revocari, vel ab ea resiliri posset.

Hinc ob easdem causas illud, & illas dismembrat ab ejus jurisdictione.

Nos qui pro his quoque Ecclesiis stabilem, & indeficientem regiminis & gubernii methodum assignare cupimus, iisdem Causis in Nostris Literis prædictis late enunciatis adducti, dictamque Concordiam, illiusque integrum tenorem præsentibus pro expresso habentes: Motu pari &c. Monasterium prædictum in dicta Civitate Assisien., necnon Ecclesiam Abbatialem nuncupatam Sanctissimi Salvatoris extra mœnia Civitatis Asculanæ dictæ Asculanæ Diœcesis, & in infrascriptis Locis, Castris, & Villis ejusdem Asculanæ Diœcesis in parte Ditionis Status Nostri prædicti sitas Ecclesias, videlicet: Ecclesiam etiam Abbatialem nuncupatam Sancti Joannis in Salaria, cum ei annexis Sancti Petri de Rosara, & Sanctæ Mariæ ad Caprigliam nuncupat. ac ejusdem S. Mariæ Villæ Funti Parochialibus, seu aliis Ecclesiis, necnon Oratorio publico ejusdem Beatæ Mariæ Virginis Lauretanæ in eadem Villa Funti, nec non unam Sancti Stephani Loci Quinzani, cum Ecclesia ei annexa Assumptionis Beatæ Mariæ Virginis dicti loci, & aliam B. Mariæ Virginis Villæ Osoli, cum ei annexia Ecclesiis Sanctæ Luciæ Villæ Bovecchiæ, & Sancti Joannis ad Saxum nuncupat., ac aliam B. Mariæ Virginis inter Sylvas Villæ Gaici, & aliam Sanctæ Anatoliæ Villæ Pastini, ac aliam Sancti Sylvestri Villæ Rocchettæ cum filiali Oratorio Sanctæ Luciæ dictæ Villæ, & aliam Sancti Petri Villæ Talleani, cum ei annexa Ecclesia Annunciationis Beatæ Mariæ Virginis dicti loci, ac aliam Sancti Joannis Villæ Forcellæ, cum uno Sancti Andreæ Planarum nuncupat., & altero Sancti Antonii Oratoriis publicis ejusdem Villæ Forcellæ, & aliam Sanctissimæ Annunciationis Villæ Arli, cum Ecclesia ei annexa Sancti Petri ejusdem Villæ, ac aliam Sanctæ Justæ Villæ Justinianæ, & aliam Sanctorum Nicolai & Hilarii Villæ Rocchæ Casaregnanæ, ac aliam Sancti Stephani Villæ Martiæ, cum Sancta Maria Villæ Valicellæ, & ejusdem Sanctæ Mariæ Villæ Vetuli, ac Beatæ Mariæ Virginis de Ponte nativo, ac Sanctæ Catharinæ Villæ Monestini, & B. Mariæ Virginis Castiglionum, ac Sancti Sebastiani Villæ Casacagnani annexis, seu filialibus Ecclesiis, & aliam Sancti Flaviani Loci, seu Villæ Venæruptæ, ac aliam Sanctæ Luciæ Loci, seu Villæ Capradossi, & aliam Sancti Salvatoris Villæ Cerreti, & aliam Beatæ Mariæ Virginis Castri Polesii, cum Oratorio Sancti Benedicti in Valle Ginestra, & aliam Sancti Gregorii Villæ Talvacchiæ, & aliam S. Mariæ Arcis Montis Calvi, & aliam Sancti Joannis Villæ Arolæ, cum ei annexa Ecclesia Beatæ Mariæ Villæ Pedis Cavæ, & Oratorio publico Annunciationis ejusdem Beatæ Mariæ Virginis Villæ Turris, ac aliam S. Benedicti Vallis Aquarum cum Oratorio similiter publico Sanctæ Mariæ Gratiarum nuncupat. dictæ Vallis Aquarum, & aliam Sancti Joannis Baptistæ AquæSanctæ, cum Oratorio Sancti Josephi Villæ Cagnani, ac aliam Beatæ Mariæ Virginis Villæ Farni, cum una Sancti Petri, & altera Sancti Gregorii Villæ Fleni Parochialibus Ecclesiis ei annexis, & Oratorio Sancti Cerbonii, seu Sanctæ Cerbonæ in Territorio Petralæ, & aliam Sancti Joannis Baptistæ Collagrati juxta fines Regni Neapolitani præfati cum Ecclesiis intra idem Regnum sitis ei annexis, & Oratorio Sanctæ Mariæ Villæ Franchæ, & reliquas Parochiales Ecclesias Sancti Laurentii Castri Trosei, antea, & usque nunc jurisdictioni primodicti Monasterii, illiusque pro tempore existentis Abbatis, aut perpetui Commendatarii obnoxium & obnoxias, ab ejusdem Monasterii, illiusque Abbatis, seu Commendatarii prædicti jurisdictione, superioritate, potestate & authoritate una cum ejus, & earum respective annexis, & Oratoriis prædictis, necnon aliisque dependentibus Ecclesiis, si quæ sint, præsentis tenore de novo in perpetuum dismembramus, separamus & sejungimus.

Et annectit uni, & alteri Diœcesibus in quibus sitæ sunt.

Illudque & illas sic dismembrata, separatis & sejunctis, dictum videlicet Monasterium Civitatis Assisiensis prædictæ Assisiensi; Ecclesias vero prædictas, cum earum respective annexis, & Oratoriis prædictis, aliisque dependentibus Ecclesiis, si quæ sint, Asculanæ respective Diœcesibus prædictis, etiam perpetuo unimus, annectimus & incorporamus, omnimodamque in illo, & illis jurisdictionem Ordinariam,

ANNO 1747.

Anno 1747. riam; quæ ipsi primo dicto Monasterio illiusque Abbati, seu Commendatario prædicto competebat, ad Assisiensem & Asculanos Episcopos pro tempore existentes prædictos transferimus & respective tribuimus, concedimus & assignamus, ipsosque Venerabiles Fratres moderoos Assisiensem, & Asculanum Episcopos ex nunc plenarios in prædicti Abbatis, seu Commendatarii jurisdictione hujusmodi Successores fore & esse decernimus.

Salvat jurisdictionem Abbatis in aliis Ecclesiis.

Quemadmodum vero in prædictis nostris Literis salvam & illæsam, ut prius, remanere debere declaravimus Ordinariam jurisdictionem primodicti Monasterii, illiusque Abbatis, seu Commendatarii in Locis, Castris, & Ecclesiis intra proprium & particulare Territorium consistentibus, & in aliis Locis & Ecclesiis, signanter in Ecclesiis aliis sitis in Diœcesibus nonnullis Episcopis Regni Neapolitani subjectis: Ita quoque per præsentem dicti Monasterii, illiusque Abbatis, seu Commendatarii jurisdictionem in aliis Ecclesiis intra fines dictæ Asculanæ Diœcesis, sed in Locis temporalis Dominii Regni prædicti sitis, præter tamen illas annexas dictæ Parochiali Ecclesiæ Sancti Joannis Baptistæ Collagrati, cum dicto Oratorio Sanctæ Mariæ Villæ Franchæ; salvam & illæsam præservamus.

Quod jus conferendi Ecclesias dismembratas & Beneficia in eis sita idem præcipit quod in primo dismembratione.

Præterea respectu collationum & provisionum dictarum Ecclesiarum etiam Parochialium per præsentem dismembratarum, & ut præfertur, incorporatarum, necnoo Beneficiorum in eisdem Ecclesiis ac etiam illis dicti Monasterii Monialium Civitatis Assisien. præfatæ, forsan consisteotium, & quarum, ac quorum provisio Abbati, seu Commendatario prædicto hactenus spectavit; idem prorsus quoad jus, formam, & modum ad illas & illa nominandi seu præsentandi, & illas, ac illa conferendi & providendi, quod in eisdem Literis pro aliis Ecclesiis, & Beneficiis per illas, ut præfertur, dismembratis, præscripsimus, etiamsi ipsius primodicti Monasterii Commendatarius fuerit prædictæ S. R. E. Cardinalis, servari etiam volumus & mandamus.

Tradat Canonem solvendum ab Episcopo Asculano.

Demum in recognitionem dismembrationis dictarum Ecclesiarum intra fines Diœcesis Asculanæ existentium per præsentem factæ, volumus quoque & statuimus, ut Ecclesiæ Asculanæ prædictæ Episcopus pro tempore existens, pro tempore etiam existenti primodicti Monasterii Abbati, seu Commendatario, aut illius Procuratori legitimo, libras viginti ceræ albæ singulis annis offerre & præstare teneatur.

Clausula præservativa.

Quocirca memoratas nostras Literas, & præsentem Motus Nostri Schedulam cum omnibus, & singulis in eis cootentis, nullo unquam tempore de subreptionis, vel obreptionis, aut nullitatis vitio, seu intentionis nostræ, vel alio quocumque defectu notari, vel impugnari posse, sed eas, & præsentem, omnino ac semper, & perpetuo firmas, validas, & efficaces existere, eisdemque Episcopis plenissime suffragari, necnon ab omnibus, & singulis, ad quos spectat, inviolabiliter observari; sicque, & non aliter per quoscumque Judices Ordinarios, & Delegatos quavis auctoritate, & potestate fungentes, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, ac ejusdem S. R. E. Cardinales, etiam de Latere Legatos, sublata eis, & eorum cuilibet quavis judicandi, definiendi, & interpretandi facultate, & auctoritate, judicari, & definiri debere, & si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari, irritum, & inane decernimus. Non obstantibus Schedula subscripta, seu Concordia prædicta, quatenus opus sit, ac omnibus illis, quæ in dictis Nostris Literis voluimus non obstare, cæterisque contrariis quibuscumque. Pont. A. VII.

Fiat Motu proprio P.

Et cum absolutione a censuris, ad effectum &c. Et quod Nostrarum Literarum prædictarum tenor, ac data habeantur, pro expressis, seu in toto, vel parte exprimi possint in litteris etiam gratis per viam de Curia cum clausula perpetuo, & ad perpetuam rei memoriam, &, & quandocumque videbitur expediendis. Et de perpetuis dismembratione, separatione, sejunctione, unione, annexiooe, incorporatione, voluntate, decreto, aliisque præmissis, ut supra, in dictis literis latissime extendendis. Volumus autem, per ea, quæ in Præsenti statuimus, taxam primodicti Monasterii in Libris Cameræ Apostolicæ præfinitam oullatenus imminui. Volumus præterea, quod sola præsentis schedulæ Nostri Motus proprii signatura sufficiat, illique, ac illius quoque exemplis, seu transumptis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & Personæ in Ecclesiastica dignitate constitutæ Sigillo munitis, tanta ubique fides adhibeatur in judicio, & extra, quanta si sub Plumbo Nostro expedirentur, & originaliter exhiberentur, adhibenda esset, & adhiberi deberet, regula quacumque contraria non obstante. Fiat P.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem pridie Idus Augusti Anno VII.

Dat. Pontif. anno vii. die 12. Augusti 1747.

DE JURISDICTIONE XXXIII.

Episcopi Tusculani in Clerum, & Populum Territorii Abbatiæ Cryptæ Ferratæ.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI.

Ad perpetuam rei memoriam.

Pontificis studium in dicutiendis negotiis Ecclesiasticis.

Inter multa onera cum Sacrosancti Apostolatus Officio debilibus humeris nostris imposita, ad evitandam, quantum in Nobis esset, inutilis Servi condemnationem, hoc placoe connumerandum censuimus, ut non solum præsentia nostra assiduam operam impenderemus Congregationibus Venerabilium Fratrum Nostrorum S. R. E. Cardinalium, in quibus Religionis negotia, aliaque graviora, pro Catholicæ Ecclesiæ regimine in dies occurrentia tractantur; Generali nimirum Congregationi Sacrorum Rituum, quoties præcipua capita Causarum Beatificationis Servorum Dei, aut Beatorum Canonizationis in ea expenduntur; sicut etiam Congregationi Sanctæ Universalis Inquisitionis, quæ per singulas hebdomadas coram Nobis habetur; sæpe etiam illi, in qua de Propagandæ Fidei rationibus agitur; atque alteri, quæ præposita est executioni & interpretationi Decretorum Sacri Tridentini Concilii;

lii; ac demum præter alias Congregationes in peculiaribus casibus deputatas, & coram Nobismetipsis coactas, Supremæ Signaturæ Gratiæ, quam vocant, in qua inferiorum Tribunalium judicata, totaque administrandæ Justitiæ ratio ad trutinam revocentur; Verum etiam, si quando graviores controversiæ inter Ecclesiasticas potissimum personas oriretur, ut eas ad judicium Nostrum avocaremus, easque, resecatis tum litium diuturnitatibus ac dispendiis, tum partium querelis ac simultatibus, modo cum Auditorum Causarum Palatii nostri coram Nobis congregatorum, modo cum aliorum gravium, atque prudentum Virorum consilio, non sine proprio labore ac diligentia, multique temporis, ut plurimum somno detracti, in discutiendis rationum momentis, evolvendisque domesticæ Bibliothecæ nostræ libris, impendio, definitionis nostræ Oraculo decideremus, penitusque de medio tolleremus.

Etsi litibus judicandis, & cetinguendis.

Controversia jurisdictionalis inter Episcopum Tusculanum, & Abbatem Commendatarium Cryptæ Ferratæ.

Quod genus oneris a Nobis pro communi utilitate libenter susceptum, quum Nobis propositum sit, donec Omnipotenti Deo valetudinis nostræ vires servare placuerit, nullo pacto deponere; facile adducti sumus, ut exortam nuper litem & controversiam inter bonæ memoriæ Josephum hujus S. R. E. Cardinalem Accoramboni nuncupatum, cujus ex hac vita migrationem superioribus diebus eluximus, tamquam Episcopum Tusculanum ex una, & dilectum Filium nostrum Joannem Antonium Tituli Sanctorum Silvestri & Martini in Montibus Presbyterum ipsius Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalem Guadagni nuncupatum, tamquam Monasterii, Abbatiæ nuncupati, Sanctæ Mariæ de Crypta Ferrata Ordinis Sancti Basilii, Abbatem Commendatarium ex altera, partibus, ad Nosmetipsos avocaremus, inappellabili judicio Nostro definiendam ac terminandam. In qua controversia quum prædictus Joseph Episcopus Cardinalis contenderet prædicti Monasterii Territorium suæ Tusculanæ Diœcesis portionem esse, proindeque se omnimodam suam Ordinariam Jurisdictionem in eo exercere posse; contra vero præfatus Joannes Antonius Cardinalis & Abbas Commendatarius defenderet, hujusmodi Territorium ab ipsa Tusculana Diœcesi omnino separatum existere, seque illius Ordinarium esse, cum plena & quasi Episcopali Jurisdictione in Clerum & Populum, privative ad ipsum Episcopum Tusculanum; Nos omnibus mature libratis, quæ in copiosis juris & facti allegationibus, & monumentorum collectionibus tam ex una, quam ex altera parte oblatis, deducta sunt, auditis quoque oretenus utriusque partis Defensorum & Advocatorum Informationibus, atque in consilium adhibitis duobus Viris in Canonica facultate peritissimis, Dilecto scilicet Filio Magistro Ildephonso Clemente de Arostegui Cappellano Nostro & Causarum Palatii Apostolici Auditore, qui, edito volumine, cujus Titulus est: *Concordia Pastoralis*: eximium suæ in hoc rerum genere scientiæ specimen dedit; ac dilecto pariter Filio Magistro Clemente Argenvilliers Consistorialis Aulæ nostræ Advocato, ac Prælato Domestico, & Auditore nostro, cujus etiam doctrinæ in hac ipsa controversiarum specie plura monumenta extant in consultissimis disceptationibus multorum annorum decursu, dum in exercitio Fori magna cum laude versaretur, ab ipso editis; hisque coram Nobis die XIII. elapsi Februarii mensis accitis; ac diligenti cum iisdem tractatu habito, totam hujusmodi controversiam in hunc, qui sequitur, modum dirimere ac definire statuimus.

Ad Pontificem avocatur, & ab eo definitur cum consultoribus.

Quædam incidentia controversia capita.

Quamvis autem, ut supra diximus, ipsius controversiæ summa præcipue circa Territorium separatum, & jurisdictionis Ordinariæ & quasi Episcopalis competentiam verteretur; quum tamen in ipsius discussione alii quidam articuli excitati fuerint, nimirum circa jurisdictionem Baronalem Abbatis Commendatarii in præfati Monasterii Territorio; circa ipsius Monasterii & Monachorum in eo degentium exemptionem passivam ab Ordinaria jurisdictione Episcopi Tusculani; ac demum circa curam animarum, quæ in præfata Ecclesia Sanctæ Mariæ Cryptæ Ferratæ, & in ipsius Parochiæ ambitu exercetur ab uno ex Monachis ipsius Monasterii: Nos ut omnia litium germina stirpitus evelleremus, ac perpetuæ pacis tranquillitatem firmiter stabiliremus, super his etiam matura deliberatione præhabita, opportunas declarationes & ordinationes futuris temporibus observandas, edere, & pronunciare statuimus.

I. De Jurisdictione Baronali Abbatis. Rejicitur contradictio Episcopi Tusculani.

Itaque, quod attinet ad primum, ad temporalem videlicet, seu Baronalem Jurisdictionem Abbatis Commendatarii, quam Episcopus Tusculanus in suis allegationibus impugnabat, decrevimus, & pronunciavimus, ipsum Episcopum in hoc non esse legitimum Contradictorem; ideoque Abbatem Commendatarium prædictum, hujusmodi oppositione nihil obstante, jure suo uti posse, si quod ipsi competit quoad prædictam temporalem & Baronalem jurisdictionem.

II. Exemptio passiva Monasterii & Monachorum firmatur.

Ad secundum, nimirum quod spectat ad exemptionem passivam Monachorum & Monasterii Cryptæ Ferratæ ab Ordinaria jurisdictione Episcopi Tusculani, diximus & pronunciavimus, hujusmodi exemptionem passivam prædictis Monachis & Monasterio competere, easdemque illa gaudere debere, ad formam Privilegiorum eisdem, ut infra latius dicemus, ab Apostolica Sede indultorum; salvis nihilominus, & firmis remanentibus Sacrosancti Tridentini Concilii, necnon ejusdem Apostolicæ Sedis posterioribus Constitutionibus, & Ordinationibus, quoad illos omnes & singulos casus, in quibus Regulares, etiam exempti, Episcopi jurisdictioni sive Ordinariæ, sive Delegatæ, subesse debent.

III. Animarum cura, & legitima existentia Parochiæ in Ecclesia Cryptæ Ferratæ confirmatur.

De tertio, videlicet de animarum cura in Ecclesia præfati Monasterii, ut supra diximus, administrata; decrevimus ac definivimus, constare de legitima existentia Parochiæ in prædicta Abbatiali Ecclesia, quamvis illius erectio nequaquam exhibita fuerit; quum satis demonstratum fuerit, hujusmodi Curæ Parochialis exercitium in ipsa Ecclesia, & in ipsius Monasterii Territorio, ab antiquo tempore viguisse & vigere; Quocirca statuimus, prædicto Abbati Commendatario competere jus præsentandi coram Episcopo Tusculano unum aliquem pro tempore Sacerdotem sive Sæcularem, sive Regularem, qui tamen Latinum Ritum observet, atque hunc a prædicto Episcopo examinandum esse, & ad ipsius Curæ exercitium rite approbandum; eumdem vero, quamvis Regularis Monachus existat, tamen eidem Episcopo subesse debere in his omnibus, quæ prædictam

dictam Curam & Sacramentorum administrationem concernunt, juxta Decretum prædicti Concilii Tridentini *cap.* 11. *seff.* 25. *de Regularibus*, nostramque Constitutionem, quæ incipit: *Firmandis*, VIII. Idus Novembris anni MDCCXLIV: editam, & impressam in Bullario nostro *Tom.* 1. *num.* 109.

Jurisdictio Ordinaria in Territorium Cryptæ Ferratæ adjudicatur Episcopo Tusculano.

De ipsa denique Episcopali Ordinaria jurisdictione in præfato Territorio Cryptæ Ferratæ, an scilicet ea ad Episcopum Tusculanum, an vero ad Abbatem Commendatarium, aut Monachos ipsius Monasterii, pertineat; quod erat præcipuum, vel potius unicum propositæ controversiæ caput: decernendo pronunciavimus, & pronunciando decrevimus, hujusmodi jurisdictionem Ordinariam & Episcopalem in Clerum & Populum universum prædicti Loci, & Territorii Cryptæ Ferratæ, competere Episcopo Tusculano, non autem Abbati Commendatario, aut Monachis ipsius Monasterii.

Monasterium cum suo Territorio in Diœcesi Tusculana est situ.

Et sane dubitari nequit, quin Territorium Cryptæ Ferratæ situm sit intra fines Diœcesis Tusculanæ. Nam, præterquamquod in eo loco, ubi nunc Monasterium ipsum cum adnexis Ædificiis existit, ex magis recepta Antiquariorum sententia, Ciceronis Villa olim fuit, in qua scilicet ille Philosophicas Quæstiones conscripsit, quas de Loci nomine *Tusculanas* appellavit; id quod magno argumento est, eundem locum deinceps in Diœcesi Tusculana comprehensum fuisse; ipsi profecto ejusdem Monasterii Monachi jam usque ab anno MCXLV. in quadam controversia inter ipsos, & Episcopum Tusculanum oborta, quæ a Prædecessore Nostro Eugenio Papa III. definita fuit; dum exemptionis suæ amplitudinem adversus eundem Episcopum, nonnulla jura in eorum Monasterium sibi competere asserentem, strenue tuerentur, ultro tamen professi sunt, Monasterium suum *in Tusculanensi Parochia constitutum* existere. Ubi autem constat de existentia Loci intra alicujus Episcopi Diœcesim, non potest Prælatus inferior jure asserere, in eo loco veram qualitatem Nullius cum Territorio separato sibi acquisitam esse, & jurisdictionem Ordinariam & quasi Episcopalem in eumdem, privative ad Episcopum, sibi competere; nisi clarum exhibeat Apostolicæ Sedis Privilegium, quo idem locus, a Diœcesi & jurisdictione Ordinaria Episcopi dismembratus, avulsus, & separatus fuerit, ipsiusque Prælati jurisdictioni per omnia subjectus; vel nisi, deficiente hujusmodi Privilegio Apostolico, immemorabilem saltem consuetudinem sibi faventem attulerit, cum omnibus requisitis circumstantiis juridice probatam, eamque non limitatam ad unum aliquod actuum genus, sed quæ omnes complectatur actus, in quibus Episcopalis jurisdictionis jura consistunt, eosque ostendat a se pacifice, & sine ulla Diœcesani Episcopi contradictione, exercitos fuisse, quum ea sit immemorabilis possessionis & consuetudinis natura, ut legitimam Privilegii Apostolici præsumptionem & famam inducat.

Unde illius prætensa separatio probanda esset:

Vel per privilegium Apostolicum.

Vel immemorabilem consuetudinem.

Præmissæ regulæ fundamenta.

His sane principiis in hujus generis Litibus definiendis proceditur, & procedendum esse non dubitatur, ex quo potissimum ea de anno MDCCXXI. studiose ac mature discussa, & pro regulis constituta sunt in quadam Congregatione particulari ex sapientioribus & doctioribus illius temporis S. R. E. Cardinalibus, Romanæque Curiæ Prælatis composita, cujus Congregationis Nos tunc in minoribus constituti Secretarii munus obtinuimus; eademque a sanctæ memoriæ Prædecessore Nostro Clemente Papa XI. approbata sunt, ut videre est in Decreto V. impresso ad calcem illius Bullarii; Nec aliis profecto principiis inhærendum esse censuimus, quum actum fuit de dirimenda veteri controversia inter Episcopum Conversanum, & Militiam Hospitalem Sancti Joannis Hierosolymitani, super competentia jurisdictionis Ordinariæ in Oppido Putiniani; quam controversiam Nos ipsi quatuor ab hinc annis, cum consilio totius Auditorii Causarum Palatii Nostri, Apostolica auctoritate definivimus, & perpetuo extinximus: qua de re extant Literæ Decretales in Bullario Nostro impressæ *Tom. I. num.* 76.

Privilegia a judicata ab Abbate Commendatario producta?

Equidem Prædecessor Noster Callistus Papa II. præfatum Monasterium Cryptæ Ferratæ *sub jurisdictione S. R. E. despondit*, constituitque, ut *nullus Episcopus, præter Romani Pontificis licentiam, in ipsum excommunicationis seu interdictionis sententiam inferre præsumeret*. Eugenius quoque Papa III. similiter Prædecessor Noster prædicti Callisti Privilegia eidem Monasterio confirmavit: Cumque tunc existens Episcopus Tusculanus, non obstantibus hujusmodi Privilegiis, nonnullos Episcopalis jurisdictionis actus in ipso Monasterio exercere contenderet, quæ ab Episcopis Prædecessoribus suis exercita fuisse dicebat; ipse Eugenius Prædecessor, re cognita, adversus Episcopum sententiam tulit. Cui quum Episcopus non plane acquievisset, eandem litem sub altero Prædecessore Hadriano Papa IV. instauravit, nova veteribus addens postulata, quæ tamen omnia ab ipso Hadriano Pontifice rejecta fuerunt; injunctumque Episcopo fuit, ut sententiæ a præfato Eugenio Pontifice promulgatæ irrefragabiliter acquiescens, si quid præterea juris, præter id, quod in ipsa sententia continebatur, in præfato Monasterio eundem habere contingeret, id omne, etiamsi post latam sententiam illud obtinuisset, abrenunciare, & resignare deberet. In quorum tamen compensationem ipse Hadrianus Prædecessor aliud Monasterium Sanctæ Mariæ de Pescho nuncupatum Episcopo Tusculano concessit, ejusque Diœcesi perpetuo univit & incorporavit. Atque hæc omnia a Gregorio Papa IX. Prædecessore pariter Nostro per Literas Apostolicas confirmata & roborata dignoscuntur.

Eadem ad exemptionem passivam Monasterii referuntur.

Verum Apostolica hujusmodi Privilegia, ipsum dumtaxat Monasterium Cryptæ Ferratæ, aut ad summum Monachos in eo degentes respiciunt; atque illius, illorumque demonstrant exemptionem a jurisdictione Ordinaria Episcopi Tusculani, cui de cætero ex jure Canonum subesse debuissent. Sed in ipsis nulla mentio fit jurisdictionis activæ Abbatis, aut Monachorum, in Clerum & Populum illius Territorii. Ideoque ad meram exemptionem passivam referri debent; neque eorum vigore dici potest eisdem concessam fuisse Ordinariam activam jurisdictionem in Clerum & Populum, aut constitutum fuisse Territorium separatum, ab ipsius Monasterii Abbate, aut Monachis, cum hujusmodi quasi Episcopali jurisdictione regendum, & gubernandum. Quin immo quum supradictus Eugenius Prædecessor in præfata sententia, de duabus ipsius Monasterii Granciis, nimirum de Cappellis Sancti Benedicti, & Sancti

Jurisdictio Episcopi in Territorio omnino supponitur.

Clerum, & Populum Latinum.

ēti Pancratii, quas Episcopus ad se pertinere, Monachi autem ab illius potestate immunes esse afferebant, statuerit ac decreverit, Episcopum Tusculanum in Ecclesia Sancti Benedicti quartam partem omnium Decimarum, & oblationum mortuorum; & in Ecclesia Sancti Pancratii quartam partem totius medietatis omnium Decimarum, & oblationum mortuorum jure perpetuo habere; Presbyteris vero, qui in Cappellis ipsis pro tempore ad animarum curam deputandi essent, ab eodem Episcopo, cum Abbatis consensu, Institutionem authorizabilem concedi debere; ipsos autem teneri de Populi quidem Cura, Episcopo Tusculano, de rebus vero temporalibus ad Monasterium pertinentibus, ipsius Monasterii Abbati rationem reddere; tantum abest, ut sententia ab Eugenio Pontifice lata, & a prædictis illius Successoribus confirmata, ad stabiliendam Ordinariam, & quasi Episcopalem Abbatis jurisdictionem, & prætensum ab eo Territorium separatum, ullo modo conferat; quin potius Episcopi Tusculani juribus mirifice favet, dum illius jurisdictionem in Clerum & Populum, non obstante passiva exemptione Monasterii, & Ecclesiarum ab eo dependentium, expresse præservare dignoscitur.

Ritus Græcus in Monasterio Cryptæ Ferratæ constanter servatus.

Ut autem magis elucescerent, quæ ad hujusmodi controversiam dirimendam amplius conferre possent, minime supervacaneum duximus ad Historiam fundationis ipsius Monasterii Sanctæ Mariæ de Crypta Ferrata, animum intendere. Ex hac itaque constat, illud sub initium sæculi undecimi fundatum fuisse a duobus Sanctis Monachis Nilo & Bartholomæo, qui & natione, & ritu Græci erant; & quidem hujusmodi Ritum Græcum in ipso Monasterio semper servatum fuisse, annuentibus, quin potius volentibus Romanis Pontificibus; qui etiam, quoties Missarum solemnia angustiore Ritu celebrabant, ut in Libris Ritualibus memoriæ proditum est, antequam Collegium pro Clericis Græcis a piæ memoriæ Gregorio Papa XIII. in Urbe erigeretur, consueverunt ex eodem Monasterio duos evocare Monachos, quorum unus Epistolam, alter Evangelium Græco idiomate, ut mos est, in Missa Pontificali canerent. Præterea Monachi in prædicto Monasterio degentes Sacrosancta Mysteria in fermentato conficere non destiterunt, usque ad tempora Bessarionis hujus S. R. E. Cardinalis, cui primum a felicis recordationis Pio Papa II. Prædecessore Nostro, Anno Domini MCDLXII., idem Monasterium commendatum fuit: Ipse autem Bessarion Cardinalis ab Apostolica Sede indultum obtinuit, ut Monachi prædicti, exemplo Maronitarum & Armenorum, a proprio Ritu non recedentes, in azymo consecrarent; & sacris Latinorum Vestibus induti, Græco tamen idiomate & Ritu Missas celebrarent. Nec nisi sub posterioribus Romanis Pontificibus Paulo V., Urbano VIII., & Innocentio X., iisdem concessum fuit, ut in gratiam Christifidelium confluentium ad Ecclesias Ordinis Sancti Basilii, cujus ipsi Regulam profitentur, nonnulli ex ipsis deputarentur, qui Latino Ritu, & lingua Missarum Sacrificia peragerent.

Ac diu etiam usus Fermentati in Missa.

Quæ excludunt præsumptionem concessæ jurisdictionis in

Ex quibus omnibus validum conficitur argumentum, ut ne quis probabiliter putet, supradictos Prædecessores Nostros Callistum II., & Eugenium III. constituere voluisse Territorium separatum, cum Ordinaria, & quasi Episcopali jurisdictione in Clerum & Populum, favore Abbatis, & Monachorum Monasterii Cryptæ Ferratæ; quod sane nil aliud fuisset, quam subditos Latinos ab Episcopi Latini superioritate divulsos, contra constantem Ecclesiæ disciplinam, Prælati Græci jurisdictioni subjicere; ac præterea efficere, ut Fideles Latini, prope ipsa Romanæ Urbis mœnia, relicto usu azymi, sacram Eucharistiam in fermentato susciperent; neque enim in Ecclesia præfati Monasterii de mysticis donis potuissent in alia specie communicare, quam in ea, in qua inibi consecrabantur. Quod quidem nemo sibi persuaserit, qui sciat, inter Auctores, qui celebrem quæstionem de Azymo, & Fermentato tractarunt, nullum inveniri, qui promiscuum utriusque usum in Ecclesia Latina, eumdemque non continuum, sed interruptum, post decimum Ecclesiæ sæculum masisse contendat; multos vero esse, qui solidis rationibus confirment, disciplinam Azymi ab ipsis Apostolorum temporibus in Ecclesia Occidentali invectam, & semper deinceps inviolate servatam fuisse. In omnibus vero locis Italiæ Nostræ, in quibus Græci simul degerent & Latini, hoc fuit perpetuum Apostolicæ Sedis institutum, ut Græcos, sine ullo proprii Ritus detrimento, Latinorum Antistitum jurisdictioni subesse voluerit: Nullibi autem statutum esse reperietur, ut Populus Latinus ab obedientia Episcopi Latini subtractus, Prælati Græci jurisdictioni subditus fieret.

De prætensa immemorabili.

Atque hæc sufficere visa sunt, ut Apostolicorum Privilegiorum, quæ pro parte Abbatis Commendatarii Cryptæ Ferratæ, tamquam expressa prætensæ suæ jurisdictionis fundamenta afferebantur, nullam rationem habendam esse judicaremus. Sed quoniam, ut supra diximus, deficiente Titulo expresso, fundari potest Titulus præsumptus in immemorabili hujusmodi jurisdictionis exercitio, & quasi possessione, de hac consequenter videndum superest. Neque vero si Nobis summo jure expenderetur, an postquam prætensus Titulus productus est, isque minus aptus, & ad intentum inefficax deprehensus fuit, adhuc tamen permittendum, sit ut de adstruendo præsumpto Titulo agatur. Sed quum sit de essentia immemorabilis consuetudinis, ut nihil contra eam auditum unquam, vel dictum, aut factum fuerit; contra vero satis constet, quod series actuum jurisdictionalium, quos Abbates pro tempore exercuerunt, non semel interrupta fuit per alios similes actus intra Territorium Cryptæ Ferratæ ab Episcopis Tusculanis pro tempore exercitos; non modo exclusa remanet hujusmodi prætensa immemorabilis favore Abbatis, quin potius Episcopo, qui pro se habet assistentiam juris, ea quoque regula suffragatur, quod unus dumtaxat actus ab ipso exercitus in eo Territorio, quod intra fines propriæ Diœcesis consistit, totam ipsius Ordinariam jurisdictionem in idem Territorium, quod reliqua etiam, integram præservat.

Ea destruitur, 1. per actus jurisdictionales ab Episcopis exercitos.

Quod autem pertinet ad Titulum *Nullius Diœcesis*, quod prædictus Abbas Commendatarius Monasterio suo dudum attributum fuisse, monumentis undique collectis demonstrare nitebatur, ex adverso Episcopus, aliis adductis tum veteribus, tum recentioribus documentis, in quibus idem Monasterium *Tusculanæ Diœcesis* nuncupatur, satis probavit præfatam appellationem nequaquam constantem & perpetuam, ut par erat, extitisse: Neque vero novum est, quod

2. Per appellationem Tusculanæ Diœcesis eidem Monasterio sæpe tributam.

quod Monasteria aut Loca, quæ gaudent exemptione passiva, quemadmodum proculdubio gaudet Monasterium, de quo agitur, aliquando appellata fuerint *Nullius Diœcesis*, quum & apud Scriptores, & in ipsis Decretis Sacri Tridentini Concilii, plura hujusmodi loquutionis exempla suppetant.

3. Per alios Abbatem de propriis facultatibus dubitantium.

Denique quum Abbates Commendatarii Cryptæ Ferratæ pro tempore existentes, facultatem approbandi Monachos ipsius Monasterii ad audiendas in ea Ecclesia Sacramentales Confessiones Sæcularium, sive in ipso Monasterio habitantium, sive aliunde ad ipsam Ecclesiam confluentium, ab Apostolica Sede postulaverint, & obtinuerint; quamvis ea facultas ad cautelam, & ad majorem conscientiæ securitatem petita fuisse dicatur; hoc ipsum aperte demonstrat, non satis firmam eisdem Abbatibus fuisse opinionem de suo Territorio separato, ac de activa & quasi Episcopali jurisdictione in Clerum, & Populum; adeoque ipsosmet aliquando audisse, prætensa jura sua non levibus rationibus in dubium revocari; id quod assertam immemorabilem prorsus destruit, ut supra diximus.

Sententia profertur favore Episcopi Tusculani.

His igitur, aliisque legitimis fundamentis innixa fuit definitiva sententia, quam pro hujus litis, & controversiæ decisione, omnibus mature perpensis, ac de unanimi præmissorum consilio, ipsa die decima tertia proxime elapsi mensis Februarii, protulimus; quamque nunc per hæc Apostolica scripta edicimus, promulgamus, & Apostolicæ potestatis Nostræ plenitudine communimus, & roboramus.

Nova Privilegia, & Indulta conceduntur Abbati Commendatario Cryptæ Ferratæ.

Ee nihilominus antiquum respicientes splendorem ipsius Monasterii Sanctæ Mariæ de Crypta Ferrata, ac memores insignium Abbatum, qui & ejus primævum Claustrale gubernium, & deinceps ipsius commendatum regimen obtinuerunt; præcipuam vero rationem habentes singularium meritorum prædicti Dilecti Filii Nostri Joannis Antonii Presbyteri Cardinalis, hodierni ipsius Abbatis Commendatarii, qui non modo cum eximia sui nominis laude demandatum sibi munus Vicarii Nostri in Urbe, ejusque Districtu exercet; sed etiam, tamquam diligens præfati Monasterii Præsul, pro commendata sibi illius jurium defensione, omnia monumenta ad hunc effectum opportuna, etiam in sanctioribus Apostolicæ Sedis Tabulariis conquisita, non sine magna impensa, colligere & proferre non prætermisit, omniaque rationum monumenta ab egregiis Jurisconsultis deduci & exponi curavit; eidem Joanni Antonio Cardinali, & Abbati Commendatario, ejusque in Commenda hujusmodi Successoribus in perpetuum, infrascripta Privilegia, & Indulta, Motu proprio, ac de Apostolica liberalitate, & auctoritate, tribuimus & impertimur.

I. Conferendi Sacramentum Confirmationis semel in anno.

Primum videlicet, ut tam ipse, quam illius Successores præfati, dummodo Episcopali charactere præditi sint, Sacramentum Confirmationis in ipsa Ecclesia Abbatiali semel singulis annis administrare, ac omnibus illud expetentibus per seipsos rite conferre possint, & valeant.

II. Approbandi Confessarios pro Sæcularibus, in perpetuum.

Secundum, ut, quoniam Prædecessores Nostri Romani Pontifices ejusdem Monasterii Abbatibus pro tempore Commendatariis facultatem concesserunt approbandi aliquot ex ipsius Monachis ad excipiendas Confessiones Sacramentales Fidelium ad eandem Abbatialem Ecclesiam confluentium; hujusmodi facultas, quam Nos ipsi prædicto Joanni Antonio Cardinali ad ejus vitam, seu donec ejusdem Monasterii Commendam obtinuerit, per Apostolicas Literas in forma Brevis elargiti fuimus, non ad ipsum solummodo hodiernum Abbatem Commendatarium, sed ad futuros etiam illius Successores in perpetuum extensa sit, & esse censeatur; quibus etiam Monachis, ab Abbatibus Commendatariis pro tempore, ut præfertur, ad Sæcularium Confessiones approbatis, aliquoties infra annum, ac potissimum in solemnioribus Festivitatibus, in quibus frequens populus ad prædictam Ecclesiam Cryptæ Ferratæ accedere solet, facultatem absolvendi a peccatis in ipsa Tusculana Diœcesi reservatis, per futuros pro tempore Episcopos Tusculanos indulgeri, plurimum in Domino cupimus, & Apostolicis hortationibus suademus.

III. Recipiendi examina Testium super statu libero.

Tertium, quod spectat ad Matrimonia contrahenda a personis Territorium incolentibus Cryptæ Ferratæ, ut idem Abbas Commendatarius, ejusque Successores possint examina Testium super statu libero contrahentium per Cancellarium Abbatialem recipi facere; nec non Monacho animarum curam pro tempore exercenti licentiam impertiri pro denunciationibus ad formam Concilii Tridentini faciendis, quoad personas ipsius Parochiæ subditas; dummodo tamen causæ tam super separatione Tori, quam super nullitate Matrimonii in ipsa Parochia contracti, si quas judicialiter cognosci oporteat, ad Episcopi Tusculani, non autem ad Abbatis prædicti judicium deferantur.

Et concedendi licentias pro publicationibus Matrimoniorum.

Salvo jure Episcopi in Causis Matrimonialibus.

IV. Cognoscendi in prima instantia causas civiles Mensæ Abbatialis, etiam ad forum Ecclesiasticum spectantes.

Quartum denique, ut præter causas civiles, criminales, & mixtas, quæcumque ad Abbatis Commendatarii Forum Laicale, seu Baronale, spectare dignoscuntur, idem Abbas, ejusque Successores pro tempore futuri, eas etiam causas mere civiles, quæ inter Mensam Abbatialem, aut Monasterium, seu eorum Conductores ex una, & ipsius Mensæ, aut Monasterii debitores ex altera, partibus, super canonibus, livellis, aliisque responsionibus, verti contingat, etiamsi hujusmodi causæ, ratione personæ, vel ratione rei controversæ, ad Forum Ecclesiasticum pertineant, tam per se ipsos, quam per Judices a se deputatos; dummodo hi Clericali qualitate præditi sint; & dummodo neminem verbaliter, seu realiter citent, nisi intra Territorium ipsius Monasterii, aut si quem extra Territorium prædictum citare voluerint, opportunas facultates, sine *exequatur*, ab Ordinario Loci antea obtinuerint; in prima instantia cognoscere, decidere, ac debito fine terminare possint & valeant, motu & auctoritate prædictis, ac præsentium Literarum tenore perpetuo concedimus, & indulgemus.

Servata juris forma in Citationibus extra proprium Territorium exequen.

Clausulæ præservativæ.

Cæterum supradictam sententiam a Nobis prolatam, easdemque præsentes Literas, cum omnibus, & singulis in ipsis contentis, semper firmas & efficaces existere, & fore decernimus, nec ullo unquam ex capite, colore, prætextu, aut causa, etiam quantumvis juridica, & privilegiata, aut in corpore juris clausa, etiam litis pendentis coram quocumque Judice, aut Tribunali, cujus litis statum & merita, & alia quæcumque etiam specificam mentionem, & individuam expressionem requirentia, præsentibus pro plene, & sufficienter expressis, & insertis haberi volumus, vel etiam ex eo, quod ipse Abbas Commendatarius, aut Monachi præfati, vel alii quicumque in præmissis jus,

vel

vel interesse habentes, sub habere prætendentes, illis non consenserint, vel non satis auditi, & causæ, propter quas eædem præsentes emanaverint, sufficienter verificatæ, aut justificatæ non fuerint, de subreptionis, obreptionis, aut nullitatis vitio, seu alio quocumque defectu notari, impugnari, aut in controversiam vocari, seu adversus illas aperitionis oris, restitutionis in integrum, aliudve juris, facti, vel gratiæ remedium intentari, vel impetrari posse; sed ipsas præsentes suos debitos, ac plenarios effectus perpetuo sortiri & obtinere, & tam Episcopis Tusculanis pro tempore existentibus, quam dicto Joanni Antonio Cardinali, & Abbati Commendatario, ejusque in præfata Commenda Successoribus respective, in omnibus, & per omnia etiam perpetuo suffragari.

Sicque, & non aliter in præmissis censeri, atque ita per quoscumque Judices, Ordinarios, & Delegatos, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, & S. R. E. Cardinales, aliosque quoslibet, quacumque præeminentia, potestate, & auctoritate fungentes, & functuros, sublata eis, & eorum cuilibet, aliter judicandi, & interpretandi facultate, judicari, & definiri debere; ac irritum, & inane, si secus super his a quoquam scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

Derogatio contrariis.

Non obstantibus præmissis Callisti, Eugenii, Gregorii, aliorumque Romanorum Pontificum Apostolicis Literis, Constitutionibus, & Ordinationibus, aliisque quibuscumque privilegiis, aut indultis, eidem Monasterio, ejusve Abbatibus Claustralibus, sive Commendatariis, nec non præfato Ordini Sancti Basilii, ejusque Professoribus, sub quibuscumque tenoribus, & formis, ac cum quibusvis clausulis, & decretis, etiam ex titulo oneroso, etiam Consistorialiter, & motu, scientia, ac potestatis plenitudine similibus, concessis, aut pluries approbatis, confirmatis, & innovatis; nec non Nostra, & Cancellariæ Apostolicæ Regula de jure quæsito non tollendo, ejusque Monasterii usibus, stilibus, & consuetudinibus, si quas etiam ab immemorabili tempore pacifice observatas fuisse apparuerit; quibus omnibus & singulis, etiam si pro illorum sufficienti derogatione, de illis, eorumque totis tenoribus, specialis, specifica, & expressa, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio habenda, aut aliqua alia exquisita forma servanda foret, latissime & plenissime, ac specialiter & expresse derogamus, ac derogatum esse volumus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Fides præstanda transumptis.

Volumus autem, ut earundem præsentium Literarum transumptis, seu exemplis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillo Personæ in Dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem fides tam in judicio, quam extra illud habeatur, quæ haberetur iisdem præsentibus, si forent exhibitæ, vel ostensæ.

Sanctio pœnalis.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam Nostræ Sententiæ, Decreti, Declarationis, Constitutionis, Concessionis, Ordinationis, & Voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ Millesimo septingentesimo quadragesimo septimo, pridie nonas Aprilis, Pontificatus Nostri Anno Septimo.

Dat. Pontif. anno VII, die 24. Aprilis 1747.

D. Card. Passioneus.

J. Datarius.

VISA DE CURIA

I. C. Boschi.

J. B. Eugenius.

Loco ✠ Plumbi.

Registrata in Secretaria Brevium.

Publicata die 24. Aprilis 1747.

AMPLIATUR XXXIV.

Episcopis facultas impertiendi Benedictionem cum Indulgentia Plenaria Fidelibus in mortis articulo constitutis; etiam per alios, tam in Civitatibus, quam in Diœcesibus, ab ipsis subdelegatos.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Ecclesiæ pia cura erga morituros Fideles.

PIA Mater Catholica Ecclesia, de æterna Filiorum suorum salute in primis sollicita, quum hanc intelligat ab extremo ipsorum mortis articulo potissimum pendere, nunquam prætermisit omnibus eos subsidiis pro hujusmodi temporis necessitate opportunis juvare, atque instruere, tam iis nimirum, quibus opus esset ad æterna præcavenda supplicia, quam quæ apta & salubria forent ad evitandas pœnas temporibus definitas, quas in altera vita humanis plerumque spiritibus, etiam dimisso mortalis culpæ, æternæque pœnæ reatu, in Purgatorio igne luendas manere non ignorat. Quamobrem, licet ex veteri simul, & recenti Ecclesiæ disciplina, graviorum quorundam criminum absolutio Romano dumtaxat Pontifici in universo Christiano Orbe, aliorum autem singulis Ecclesiarum Præsulibus in eorum Diœcesibus, reservata fuerit; attamen adveniente unicuique Fidelium supremo migrationis die, omnes hujusmodi absolutionum reservationes cessare, & cuilibet Sacerdoti liberam, & plenam facultatem esse, quemcumque pœnitentem a quibuscumque peccatis, & criminibus, nec non Ecclesiasticis sententiis, atque censuris absolvendi, provide declaratum fuit. Præterea quum in Ecclesia immensus, & inæstimabilis existat Thesaurus spiritualis, ex infinitis constans satisfactionibus Passionis, & mortis Domini Nostri JESU CHRISTI, ac præterea ex meritis, & satisfactionibus gloriosæ Virginis Genitricis Dei MARIÆ, omniumque Sanctorum, & Electorum, cujus Thesauri dispensationem Salvator Noster Beato Petro Apostolorum Principi, ejusque in perpetuum Successoribus tradidit; hoc semper summo studio curarunt Prædecessores Nostri Romani Pontifices, ut illius divitias in moribundos Fideles large diffunderent, & maxima omnium amplitudine, quæ Indulgentia Plenaria nuncupatur, eujusque impertiendæ jus in Apostolica Sede unice resides, ipsis potissimum applicarent: Quam quidem in rem

Ut & a peccatis absolvantur.

Et promerentur pœnas evadant.

 rem Episcopis per Ecclesias constitutis vices suas cum opportunis facultatibus delegarunt; ne ullus in Orbe Terrarum angulus esset, ubi Catholicæ Religionis professoribus hujusmodi adjumenti copia deesset, pro extremo illo momento, quo ipsorum salutis causa in discrimen adducitur.

Forma Indultorum pro impertitione Indulgentiæ Plenariæ in articulo mortis, Episcopis concedi solita.

Hactenus hujusmodi facultas Episcopis concedi consuevit, Pontificis oomine, & auctoritate, per privatas Epistolas ipsius Secretarii Brevium secretorum, qui exposita Pootifici petitione pro parte cujusque Episcopi, & pro spirituali utilitate ipsius Subditorum ad se delata, rescribere solebat, petitam facultatem ab ipso Pontifice eidem indulgeri *ad Triennium proximum*; hac tamen lege, ut ipse ea uteretur, nimirum Benedictionem impertiret, & Indulgentiam Plenariam ægrotis, io mortis articulo constitutis largiretur *per se ipsum immediate*, vel, quatenus Episcopum suffraganeum haberet, *per Dominum suffraganeum suum*; nec, nisi necessitate cogente, & quidem nocturno tempore, alium Sacerdotem in singulis peculiaribus casibus subdelegare posset: *Ubi vero præcisa necessitas exegerit, ac insimul noctis tempore dumtaxat, idem permittit, ut alicui Sacerdoti pio, per Dominationem Vestram qualibet vice eligendo &c. communicare valeat*. Quo vero ad Moniales, Ordinarii earum Confessarii opera in eum finem uteretur.

Eorum ampliatio antea exacta fuit.

Hanc porro facultatem, prout in hujusmodi Literis concedebatur, Ecclesiarum Pastores jamdudum judicarunt angustis nimium limitibus circumscriptam; non solum ob breve Triennii spatium ipsi præfinitum; verum etiam quia, propter relatas leges circa illius usum præscriptas, ab hujusmodi Indulgentiæ Plenariæ beneficio excludi videbant plerosque fideles sibi subjectos, præsertim vero eos, quos extra ipsorum Residentiæ locum, & in remotis Diœcesum regionibus infirmari contingeret; nec defuerunt instantiæ Vicariorum Capitularium, & Vicariorum Apostolicorum, sicut etiam Prælatorum inferiorum Territorium separatum habentium, cum activa in Clerum & Populum jurisdictione, qui eandem facultatem Episcopis concedi solitam, sibi quoque tribui postularunt: Quibus de rebus actum fuit die xxii. Novembris MDCCX. in Congregatione Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium Indulgentiis & Sacris Reliquiis præposita, cujus Consultoris officium in minoribus tunc constituti obtinebamus; sed nihil tunc temporis est innovatum, resque in priori statu relicta fuit.

Congregatio Concilii in eundem sensum devenit.

Cum vero deinceps alterum quoque munus Secretarii Congregationis Decretorum Concilii Tridentini interpretis Nobis in minoribus pariter degentibus demandatum fuisset; instante Episcopo Mazariæ tunc existente, duo Dubia eidem Congregationi definienda proposuimus, unum videlicet, an, stante dispositione præmissarum Epistolarum Secretarii Brevium, ut scilicet Episcopus pro impertienda Monialibus Benedictione, & Indulgentia Plenaria eisdem in articulo mortis applicanda, earum Confessarii opera uteretur, licitum sit Episcopo, Monasterii Claustra ingredi, ut hujusmodi pium opus per se ipsum adimpleat; alterum vero, quatenus id Episcopo permittatur, an, & a quibus comitatus Monasterium ingredi debeat; super quibus, perpenso Folio a Nobis pro hujusmodi quæstionum elucidatione de more exarato, die x. Maji anni MDCCXXVII., responsum fuit, ad primum: Licere Episcopo, quoties voluerit, ad impertiendam Benedictionem Moniali in mortis articulo constitutæ Monasterium intrare. Ad secundum; Episcopo ad hunc effectum intra Monasterii septa se conferenti comites esse debere Confessarium ordinarium ipsius Monasterii, aliumque Sacerdotem ipsius Episcopi arbitrio eligendum. Rescripto autem additum fuit: *Et ad Dominum Secretarium cum Eminentissimo Secretario Brevium*; quibus nimirum verbis Nobis demandatum fuit, ut cum bonæ memoriæ Cardinali Oliverio nuncupato, tunc Brevium secretorum Prædecessoris Nostri Benedicti Papæ XIII. Secretario, ageremus, pro ampliatione facultatum in memoratis Epistolis contentarum, quarum formulam a Nobis in Folio tunc eidem Congregationi, ut præfertur, exhibito, integre insertam, ipsa Congregatio paulo arctioribus conclusam limitibus judicavit.

Neque porro omisimus injunctum Nobis onus agendi cum præfato Cardinali Brevium Secretario quamprimum implere; verum quum paulo post ab eodem Benedicto Prædecessore in Collegium S. R. E. Cardinalium cooptati, ad regendam Episcopalem Anconitanam Ecclesiam Nos contulerimus, ex qua biennio post ad Metropolitanam Bononiensem translati fuimus, non licuit Nobis negotium istud ad optatum finem perducere. Interim vero, quum non minus pro Anconitano, quam pro Bononiensi Populo, hujusmodi facultatem Indulgentiæ Plenariæ moribundis Fidelibus impertiendæ ab Apostolica Sede, ut par erat, expetitam, juxta consuetam formam, ac superius enunciatis limitibus circumscriptam obtinuissemus; ipso statim usu, & propria experientia, in eas incidimus difficultates, quæ & anno MDCCX., ut præfertur, in Congregatione Sacris Reliquiis, & Indulgentiis præposita, a Nobis tamquam Consultore propositæ fuerant; quæque deinceps anno MDCCXXVII. alteri Congregationi Cardinalium Concilii Tridentini interpretum a Nobis etiam, pro Secretarii munere, expositæ, causam dederunt memoratæ consultationi cum Secretario Brevium introducendæ.

Pontificis experientia in Episcopalis Officii administratione.

Etiam tum in Anconitanæ, tum vero in amplioris Bononiensis Ecclesiæ regimine, animadvertimus, ob interdictam Nobis hujusmodi facultatis subdelegationem, omnes plerumque Diœcesis habitatores hoc tanto spirituali beneficio summis suis temporibus orbatos manere; & quidem cum irreparabili damno, deficientibus per Diœcesim Collegiis Clericorum Regularium Ministrantium Infirmis, quibus a felicis recordationis Prædecessore Nostro Alexandro Papa VII. per Literas die xv. Januarii anni MDCLVI. datas, & perpetuo valituras, indultum fuit, ut Christifidelibus in mortis articulo constitutis Benedictionem cum Indulgentia Plenaria impertiri valeant; nec aliis extantibus Cœnobiis Regularium, quibus, pro Confratribus piarum quarumdam Societatum ab eorum Ordinibus institutarum, similia Indulta, & Privilegia ab Apostolica Sede concessa fuerunt. Quod vero spectat ad Incolas ipsius Civitatis, si quidem hæc, ut Bononia est, frequenti Populo sic referta, quum facultas substituendi non aliter in præfata Epistola tribuatur, quam in casu præcisæ necessitatis cum nocturno tempore conjuncto, cum magno animi Nostri dolore experti sumus Paternæ hujusmodi

cha-

Episcopo. In vita assidua occupatio.

charitatis actus arga dilectos in Christo Filios nostros, non ea assiduitate, qua cupiebamus, per Nos ipsos præstari posse. Nam præterquam quod necesse habebamus nonnullis per annum mensibus a Civitate abesse, ut juxta præscriptum Sacræ Tridentinæ Synodi, si non totam, saltem aliquam illius amplæ Diœcesis partem singulis annis coram invisendo, corrigendo, docendo, & Sacramentum Confirmationis visitatis plebibus ministrando, lustraremus; jam in ipsa Civitate degentes, nullam fere diurni temporis horam vel a Divinis rebus, vel a Pastoralis Officii occupationibus vacuam habebamus; dum pro occurrentium negotiorum expeditione, nunc adeuntium postulationibus, nunc Ministrorum relationibus, nunc Congregationum consultationibus operam dare oportebat; recurrentibus autem Ordinationum temporibus, vel evenientibus Ecclesiarum Parochialium vacationibus; aut cessantibus Confessariorum facultatibus, quas, ad nova de ipsi experimenta identidem capienda, nonnisi temporibus definitas iisdem concedere consuevimus, Examina atque Concursus sine Nobis haberi non permittebamus. Et sane, si quis Episcopalis vitæ conditiones ut vere se habent, considerare velit, facile agnoscet, majorum Civitatum Episcopos fere redactos esse ad hujusmodi Benedictionis, & Indulgentiæ beneficium aliquibus dumtaxat Personis, vel genere, vel aliis qualitatibus conspicuis, & quidem instantibus, & postulantibus, exhibendum; pauperibus autem, & humilioribus, ob præclusam sibi, extra necessitatis & noctis tempora, subdelegandi facultatem, vix unquam succurrere posse.

Objectum adversus frequentes concessiones Indulgentiæ Plenariæ in articulo mortis diluitur.

Quod si satis momenti, & auctoritatis haberet sententia a nonnemine proposita, Plenariam scilicet Indulgentiam in mortis articulo concedendam non esse, nisi his, quorum eximia in Ecclesiam merita extitissent; ea nimirum de causa, quod quum pro hujusmodi Indulgentiæ consequutione vel nullum omnino opus injungi, vel nonnisi morientis statui & viribus accommodatum imponi possit, præterita dumtaxat in Ecclesiam merita, cum extrema præsenti necessitate conjuncta, locum supplere possint aliorum operum, quæ cæteroquin ad Plenariam Indulgentiam adipiscendam præscribi solent; nihil profecto esset, cur aliquid nunc a Nobis innovando statueretur. Verum Prædecessorum nostrorum hac in re agendi ratio, relatæ opinioni contraria dignoscitur. Ut enim multas prætereamus concessiones Indulgentiæ Plenariæ morientibus fidelibus indistincte applicandæ; quænam porro, & quam magna in Ecclesiam promerita fuisse dicemus eorum, qui quatuor ab hinc sæculis, pestifera lue per Angliam grassante, ex hac vita decedebant? quibus tamen omnibus, dummodo sacramentaliter confessi, & sacra Communione refecti fuissent, Prædecessores Nostri Clemens Papa VI. & Gregorius Papa XI. Benedictionem cum Indulgentia Plenaria per Legatos suos impertiri non recusarunt. Sed & ipsa Congregatio Indulgentiis, & Sacris Reliquiis præposita jam usque ab anno MDCLXXV. die XIII. Aprilis, re diligenter perpensa, censuit, Indulgentiæ Plenariæ largitionem in eos etiam, qui singularibus in Ecclesiam meritis nequaquam excellerent, recte & utiliter conferri, atque diffundi.

Pontificia benignitas veteribus, & recentioribus exempla innititur.

Quapropter Apostolicæ charitatis nostræ viscera dilatantes, & tam veteribus, quam recentioribus Ecclesiasticæ benignitatis exemplis inhærentes; siquidem extat illustre monumentum tertii Ecclesiæ sæculi in Epistola Sancti Cypriani, quæ in novis Editionibus impressa est *num. XII.*; qua scilicet, in eorum gratiam, qui Libellos Martyrum obtinuerant, & in mortis periculo versabantur; quum ipse æstivis ardoribus præpediretur, quo minus, ut optaverat, ad eos reconciliandos sese conferre posset; permittit ut id, vice sua, a quocumque Presbytero, aut etiam Diacono, præstari queat: Novissimis vero temporibus, ex secunda Mediolanensi Provinciali Synodo constat, a felicis recordationis Prædecessore Nostro Gregorio Papa XIII., omnibus Episcopis illius Provinciæ concessum fuisse, non solum ut ipsi Benedictionem cum Indulgentia Plenaria moribundis Fidelibus impertiri; sed etiam, ut aliis hujusmodi facultatem libere subdelegare possent: His igitur, aliisque exemplis, nec non rationibus superius relatis permoti, hac Nostra perpetuo valitura Constitutione novas in hac materia regulas præfinire, quodque olim, ut præmisimus, de alterius sententia deliberandum Nobis fuerat, nunc demum de concessa Nobis Apostolicæ potestatis plenitudine absolvere, ac perficere constituimus.

Indulta ad triennium concessa confirmantur & amplantur ad vitam, seu &c.

Itaque primum volumus atque decernimus, ut quæ facultates impertiendi Benedictionem cum Indulgentia Plenaria Fidelibus in mortis articulo constitutis, Venerabilibus Fratribus Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, & Episcopis nunc existentibus a Nobis, vel a Prædecessoribus Nostris ad hunc diem concessæ reperiuntur, licet illæ in consuetis Epistolis Secretarii Brevium ad Triennium dumtaxat, vel alias ad definitum tempus indultæ fuerint, nihilominus præsentis nostræ Constitutionis vigore eo usque in suo robore maneant, quoad iidem Antistites earum Ecclesiarum, atque Diœcesum regimen obtinebunt, quarum favore, & intuitu easdem facultates a Nobis, & ab Apostolica Sede impetrarunt. Nos enim eas ad omne tempus hujusmodi; motu proprio, & auctoritate præfata, atque earumdem præsentium Literarum serie, extendimus, & prorogamus.

Adiecta facultate subdelegandi in Civitatibus, & Diœcesibus, etiam de die.

Utque præterea unusquisque ex Antistitibus præfatis, unum, aut plures pios Sacerdotes sive Sæculares, sive Regulares, prout necessarium fore judicabunt, in eorum Civitatibus subdelegare valeant, qui, dum ipsi Antistites aliquo legitimo impedimento detinebuntur, quamvis hujusmodi impedimentum diurno tempore occurrat, eorum vice, Benedictionem hujusmodi cum Indulgentiæ Plenariæ applicatione Christifidelibus in præfato articulo constitutis impertiantur; aliosque similiter per Diœcesim Sæculares, aut Regulares Sacerdotes, quotquot pro numero animarum in Diœcesibus existentium necessarios judicaverint, ad prædictum effectum deputare, & subdelegare possint; nec non eosdem a se deputatos, & subdelegatos removere, aliosque in eorum locum pro suo arbitrio, & prudentia subrogare valeant; iisdem motu, potestate, & tenore, concedimus, & indulgemus.

Ampliora Indulta in posterum concedentur per Literas Apostolicas.

Si vero aliquem ex Antistitibus nunc per Ecclesias constitutis, & præfata facultate gaudentibus, ad aliarum Ecclesiarum regimen Apostolica auctoritate transferri contingat; sive aliquis eorum sit, quorum favore consuetæ Li-

teræ

teræ Secretarii Brevium ad hunc diem expeditæ non fuerint; ac denique quum novi Episcopi Catholicis Gregibus in posterum præficientur; volumus atque statuimus, ut singulis eorum hujusmodi facultatem a Nobis, sive a Romano pro tempore Pontifice postulantibus, Apostolicæ Literæ in forma Brevis gratis per omnia expediantur, quibus prædicta facultas ipsis concedatur, non ad Triennium, sed ad omne tempus, quo adeptum semel Ecclesiæ regimen obtinebunt; adjecta etiam facultate subdelegandi tam pro Civitate, quam pro Diœcesi, non quidem in casu dumtaxat impedimenti cum nocturno tempore conjuncti, sed in omnibus & per omnia ad normam eorum, quæ pro Episcopis nunc existentibus, & Indulto hujusmodi actu gaudentibus, supra statuimus.

Et amſavo ac Prælatorum inferiorum juriſdictionem habentium

Insuper pro Prælatis Inferioribus Territorium separatum habentibus, cum vera qualitate Nullius, & activa in Clerum & Populum jurisdictione; quamvis Prædecessores Nostri hanc de præterito consuetudinem non habuerint; nihilominus de Apostolica liberalitate, ac simili motu & tenore concedimus & indulgemus, ut, si ab ipsis hujusmodi facultas petita fuerit, similes Literæ in forma Brevis in posterum singulis eorum expediantur, juxta eandem formam, mutatis mutandis, quam pro Episcopis constituimus; ne excepta quidem facultate subdelegandi, ut supra; dummodo ipsi Prælati hanc gratiam postulantes, Apostolicis Literis nostris Anno Incarnationis Dominicæ MDCCXL. nono Kalend. Decembris datis, quarum initium est: *Quod sancta*, impressis in Bullario nostro *Tom. I. num. 7.*, obtemperaverint; nimirum sacra Apostolorum Limina præscriptis temporibus visitaverint, & relationem status Ecclesiarum sibi subjectarum Apostolicæ Sedi exhibuerint; vel, quatenus Prælationis honorem de novo accipiant, debitum juramentum in memorata Constitutione præscriptum antea præstiterint.

Indulta non expirant morte Pontificis.

Dum autem hujusmodi facultatem Episcopis eam actu obtinentibus prorogavimus, & ampliavimus, ut præfertur; cæteris vero tam Episcopis, quam Prælatis Inferioribus in posterum eam petentibus, supradicta forma & amplitudine concedendam fore decrevimus; sequitur, ut hujusmodi Indulta nequaquam morte concedentis expirent; quum jurisdictio delegata in iis, quæ non justitiam, sed gratiam concernunt, etiam post obitum delegantis manere debeat. Quoniam vero iisdem Episcopis, & Prælatis permittimus, ut hujusmodi facultatem, pro Incolarum Civitatum, Locorum, atque Diœcesum opportunitate & necessitate, uni, vel pluribus Sacerdotibus in posterum subdelegare valeant; statuimus atque decernimus, hujusmodi subdelegationes, per subdelegantis cessum aut decessum similiter non expirare; sed potestatem ipsis tributam perseverare usque ad superventum novi Præsulis, cujus arbitrio relinquimus, eosdem in hujusmodi officio confirmare, vel ab eo removere. Atque ita quicumque Antistes memoratam facultatem a Romano Pontifice semel obtinuerit, eo decedente, opus non habet pro illius confirmatione ad Apostolicæ Cathedræ Successorem recurrere. Sicque etiam cedente vel decedente Episcopo, seu Prælato, a quo eadem facultas in sua Diœcesi aut Territorio subdelegata fuerat, nova concessione opus non erit pro temporaneo Vicariorum Capitularium, aut Apostolicorum regimine; quum Subdelegatorum auctoritas semper manere debeat, quamdiu vel Episcopus ipse, aut Prælatus, vel illius Successor eandem ipsis non ademerit.

Nec ſubdelegationes per ceſſum aut deceſſum ſubdelegantis.

Hac igitur ratione animarum saluti consulentes, quantum Nobis in Domino licuit, piam consuetudinem applicandi Plenariam Pontificiam Indulgentiam Ecclesiæ Filiis in mortis articulo constitutis, ampliare, & faciliorem reddere curavimus. Permissaque Venerabilibus Fratribus, ac Dilectis Filiis, Ecclesiarum Episcopis & Præsulibus, facultate alios Sacerdotes ad hunc effectum, tam in Civitatibus, quam in Diœcesibus subdelegandi, non parum levaminis eorum anxietatibus, & sollicitudinibus per Nos allatum esse putamus. Verumtamen ipsis declaratum volumus, non id propositum Nobis fuisse, ut eos prorsus eximeremus ab hoc paternæ charitatis officio, per se ipsos adeundi miseros ægrotos Plenariæ absolutionis in extremo articulo adipiscendæ cupidos; sed ut eorum pietatem opportune juvaremus, ne, dum ipsi aliis Pastoralibus curis detinentur, dolere debeant, commissos sibi Fideles hoc tanto spirituali beneficio destitutos ex hac vita migrare. Qui vero pium hujusmodi opus per semetipsos exercere gaudent (quod sane omnes, quoties legitime impediti non fuerint, facturos esse confidimus), meminerint, non id dumtaxat erga nobiliores & potentes hujus sæculi, sed erga pauperes quoque, & abjectæ sortis homines præstandum esse. Qua de re utiliter legi poterit Prædecessoris Nostri S. Gregorii Magni Homilia XXVIII. in Evangelia *ad Cap. IV.* Joannis: *Erat quidem Regulus, cujus Filius infirmabatur Capharnaum*, in qua mirabilem atque cœlestem observat amantissimi Redemptoris Nostri Jesu Christi agendi rationem, qui ad invisendum ægrotantem Reguli filium invitatus ire abnuit, ad Centurionis Servum nec invitatus iturum se profitetur: *Quid est quod Regulus rogat, ut ad ejus filium veniat, & tamen venire recusat; ad Servum vero Centurionis non invitatur, & tamen se corporaliter ire pollicetur? Reguli filio per corporalem præsentiam non dignatur adesse; Centurionis Servo non dedignatur occurrere.*

Monitum ad Episcopos ut ad Ægrotos personaliter accedant.

Ut autem Indulgentiæ fructus a Fidelibus in mortis articulo percipiatur, hoc sedulo agendum erit, ut Populus in Sacris Concionibus & Cathechesibus frequenter edoceatur, quod ii, qui gratiæ Dei, quam in Baptismo acceperunt, ingrati, per actualia peccata Spiritum Sanctum contristaverunt, & Templum Dei violare non sunt veriti, quantumvis æterna supplicia in Pœnitentiæ Sacramento condonata fuerint, nihilominus temporalis plerumque pœna Divinæ justitiæ exsolvenda superest, cujus remissio obtinenda est non solum per satisfactiones a Sacerdote Confessario in ipso Pœnitentiæ Sacramento pro mensura delicti impositas, aut per Christianam tolerantiam earum adversitatum, a quibus mortalium vita immunis esse nequit; verum etiam per jejunia, eleemosynas, orationes, & alia pia spiritualis vitæ exercitia; Alioquin verendum esset, ne salutis remedia ab Ecclesiæ benignitate Fidelibus suppeditata, paulatim in pravæ libertatis & licentiæ fomentum traherentur; compluribus sibi temere blandientibus de remissione tum sempiternæ pœnæ, per

Monita salutaria Fidelibus inculcanda.

Sacra-

Sacramentalem absolutionem, tum temporalis, per Indulgentiæ Pontificiæ applicationem, in exitu vitæ impetranda; neque cogitationibus quam incertum sit omnibus non solum qua hora, & quo mortis genere ex hac vita migrandum sibi fuerit; sed etiam an Indulgentiam, licet externo ritu sibi applicatam, cum effectu sint percepturi. Præpostera æque ac periculosa antiquis Ecclesiæ temporibus inoleverat consuetudo, ut non pauci ex iis, qui ad Baptismum nomina obtulerant, ad finem usque vitæ ipsius Sacramenti perceptionem prorogarent, quo scilicet interim ingenio libere indulgerent, ac demum quum e vita discessuri essent, per salutare lavacrum, ab omni culpa, & tam ab æterna, quam a temporali pœna soluti, ad cœleste Regnum recta transferrentur; contra quos extant gravissimæ objurgationes Sancti Gregorii Nazianzeni in Oratione XL., & Sancti Joannis Chrysostomi in Homilia I. super Acta: Sed & Ecclesia Catholica pravam hujusmodi confidentiam improbare se declaravit, dum eos, qui in mortis periculo Baptismum susceperant, si convaluissent, a Sacris Ordinibus & ab Officiis Ecclesiasticis arcendos, ac perpetuo irregulares fore decrevit.

Religionis actus morifbundis Fidelibus infinuandi.

Et quoniam Sacerdotibus, qui Fideles in extremo agone laborantes pie adjuvant, vel Ecclesiæ Sacramenta ipsis ministrant, Rituale Romanum injungit, ut si ægrotus Indulgentiam Plenariam legitima auctoritate concessam consequi valeat, eam illi in mentem reducant, proponantque quid ad eam consequendam agere debeant: ex his autem, qui ad hujusmodi statum redacti sunt, alii quidem cum plena cognitione integrum loquelæ usum retinent, alii vero loquendi facultatem amiserunt, licet antea sinceræ contritionis indicia dederint, eaque, adhuc ratione utentes, identidem dare non desinant; Ideo, quo certius prædicti omnes Indulgentiæ fructum consequi valeant, præfatis Sacerdotibus mandamus, ut omni ratione studeant moribundos Fideles excitare ad novos de admissis peccatis doloris actus eliciendos, concipiendosque ferventissimos in Deum charitatis affectus; præsertim vero ad ipsam mortem æquo ac libenti animo de manu Domini suscipiendam. Hoc enim præcipue opus in hujusmodi articulo constitutis imponimus & injungimus, quo se ad Plenariæ Indulgentiæ fructum consequendum præparent, atque disponant. Qua in re auctor Nobis est Sanctus Doctor Augustinus, qui *in Libro XIII. de Civit. Dei c. 6.* postquam horridam mortis speciem, eique renitentes hominum animos descripsit, quodque in aliis suis operibus non semel docuerat, mortem nimirum esse peccati originalis pœnam, ibi quoque asseruit & confirmavit; hæc ad rem nostram apposite subdit: *Quidquid tamen illud est in morientibus, quod cum gravi sensu adimit sensum, pie, fideliterque tolerando, auget meritum patientiæ, non aufert vocabulum pœnæ. Ita cum ex hominis primi perpetuata propagine procul dubio sit mors pœna nascentis; tamen, si proprietate, justitiaque pendatur, fit gloria renascentis; & cum sit mors peccati retributio, aliquando impetrat, ut nihil retribuatur peccato.*

Præsertim acceptatio mortis, tanquam opus pro Indulgentia injunctum.

Formula impertiendæ Benedictionis a Pontifice constituitur.

Pro impertienda vero Benedictione Fidelibus in mortis articulo constitutis, applicandaque ipsis Plenaria Indulgentia, quum nulla certa formula olim præscripta foret, sanctæ memoriæ Prædecessor Noster Benedictus Papa XIII. anno Domini MDCCXXVI. pias quasdam Preces & Orationes ad hunc effectum adhibendas publicari mandavit; quarum exemplo, in his, quæ opportuna judicavimus, inhærentes, aliam de novo formulam, cum his, quæ in hac nostra Constitutione præscripta sunt, magis congruentem confecimus, & instituimus, quam ab omnibus in posterum usurpari præcipimus; Mandantes, hoc ipsum inculcari, & injungi in Apostolicis Literis, quæ deinceps pro concessione prædictæ facultatis Indulgentiæ Plenariæ moribundis impertiendæ, ut præmisimus, expediendæ erunt.

Clausulæ & derogationes

Ac decernentes, ipsas præsentes Literas semper validas & efficaces existere, & fore, suosque plenarios effectus perpetuo sortiri, & obtinere, atque iis ad quos spectat, seu spectabit in futurum, plenissime suffragari: Non obstantibus Apostolicis, & in Generalibus, seu Provincialibus, aut Synodalibus Conciliis editis generalibus, seu specialibus Constitutionibus, ac quibuscumque contrariis, etiam Congregationum S. R. E. Cardinalium, Decretis & Resolutionibus etiam Apostolica auctoritate approbatis, roboratis, & pluries confirmatis; usibus quoque, stilibus, & consuetudinibus, etiam immemorabilibus: Quibus omnibus & singulis, ad præmissorum effectum, motu, scientia, & potestate præfatis amplissime derogamus, aliisque contrariis quibuscumque.

Fides præstande Transumptis.

Volumus autem, ut earumdem præsentium transumptis, sive exemplis, etiam impressis, manu Notarii publici subscriptis, & sigillo Personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem ubique fides habeatur, quæ ipsis præsentibus haberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ.

Tenor Formulæ supra enunciatæ.

Formula igitur, quam pro impertienda Benedictione, & Plenaria Indulgentia moribundis Fidelibus applicanda, ut præfertur, in posterum adhibendam esse præscripsimus, talis est:

MODUS

A SS. D. N. BENEDICTO PAPA XIV.

approbatus.

Pro opportunitate temporis servandus, ut infra in Rubricis notatur, ad impertiendam Benedictionem in articulo mortis constitutis, ab his, qui facultatem habent a Sede Apostolica delegatam.

Benedictio in Articulo mortis cum soleat impertiri post Sacramenta Pœnitentiæ, Eucharistiæ, & Extremæ unctionis illis Infirmis, qui vel illam petierint, dum sana mente, & integris sensibus erant, seu verisimiliter petiissent, vel dederint signa contritionis; impertienda iisdem est, etiamsi postea linguæ, cæterorumque sensuum usu sint destituti, aut in delirium, vel amentiam inciderint. Excommunicatis vero, impœnitentibus, & qui in manifesto peccato mortali moriuntur, est omnino deneganda.

Habens prædictam facultatem, ingrediendo cubiculum, ubi jacet Infirmus; dicat: Pax huic Domui &c., *ac deinde ægrotum, cubiculum, &* cir-

ANNO 1747. *circumstantes aspergat aqua benedicta, dicendo Antiphonam*. Aspergies &c.

Quod si Ægrotus voluerit confiteri, audiat illum, & absolvat. Si Confessionem non petat, excitet illum ad eliciendum actum contritionis; de hujus benedictionis efficacia, ac virtute, si tempus ferat, breviter admoneat; tum instruat, atque hortetur, ut morbi incommoda ac dolores in anteactæ vitæ expiationem libenter perferat, Deoque sese paratum offerat ad ultro acceptandum quidquid ei placuerit, & mortem ipsam patienter obeundam in satisfactionem pœnarum, quas peccando promeruit. Tum piis ipsum verbis consoletur, in spem erigens fore, ut ex divinæ munificentiæ largitate eam pœnarum remissionem, & vitam sit consecuturus æternam. Postea dicat:

℣. Adjutorium nostrum in nomine Domini.
℟. Qui fecit Cœlum, & Terram.

Antiphona.

Ne reminiscaris Domine delicta Famuli tui (*vel* Ancillæ tuæ) neque vindictam sumas de peccatis ejus.

Kyrie eleison, Christe eleison, Kyrie eleison. Pater noster &c.

℣. Et ne nos inducas in tentationem,
℟. Sed libera nos a malo.
℣. Salvum fac Servum tuum (*vel* Ancillam tuam, *& sic deinceps*).
℟. Deus meus sperantem in Te.
℣. Domine exaudi orationem meam.
℟. Et clamor meus ad te veniat.
℣. Dominus vobiscum.
℟. Et cum spiritu tuo.

OREMUS.

Clementissime Deus, Pater misericordiarum, & Deus totius consolationis, qui neminem vis perire in te credentem, atque sperantem, secundum multitudinem miserationum tuarum respice propitius Famulum tuum N., quem tibi vera Fides, & spes christiana commendant: Visita eum in salutari tuo, & per Unigeniti Tui Passionem, & Mortem, omnium ei delictorum suorum remissionem, & veniam clementer indulge, ut ejus anima in hora exitus sui Te Judicem propitiatum inveniat, & in sanguine ejusdem Filii tui ab omni macula abluta, transire ad vitam mereatur perpetuam. Per eundem Christum Dominum nostrum. PONT. A.VII.

Tum dicto ab uno ex Clericis adstantibus Confiteor &c. *Sacerdos dicat* Misereatur &c. *deinde*:

Dominus Noster Jesus Christus Filius Dei vivi, qui Beato Petro Apostolo suo dedit potestatem ligandi, atque solvendi, per suam piissimam misericordiam recipiat confessionem tuam, & restituat tibi stolam primam, quam in Baptismate recepisti; Et Ego facultate mihi ab Apostolica Sede tributa, Indulgentiam plenariam & remissionem omnium peccatorum tibi concedo. In nomine Patris &c.

Per sacrosancta humanæ reparationis mysteria, remittat tibi omnipotens Deus omnes præsentis, & futuræ vitæ pœnas, Paradisi portas aperiat, & ad gaudia sempiterna perducat. Amen.

Benedicat Te Omnipotens Deus, Pater, Filius, & Spiritus Sanctus. Amen.

Si vero Infirmus sit adeo morti proximus, ut neque Confessionis generalis faciendæ, neque præmissarum precum recitandarum tempus suppetat, statim Sacerdos benedictionem ei impertiatur.

Sanctio. Nulli ergo omnino hominum liceat paginam hanc nostrarum confirmationis, prorogationis, ampliationis, & concessionis, mandatorum, statutorum, decretorum, ac derogationum infringere, vel ei ausu temerario contraire; Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Dat. Pontif. anno VII. die 5 Aprilis 1747. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ Millesimo septingentesimo quadragesimo septimo, Nonis Aprilis, Pontificatus Nostri Anno Septimo.

D. Card. Passioneus.
J. Datarius.
VISA DE CURIA
I. C. Boschi.
J. B. Eugenius.
Loco ✠ Plumbi.
Registrata in Secretaria Brevium.

Publicata die 4. Maji anni 1747.

XXXV. DE RESUMENDO, ac retinendo Titulo Episcopi Anconæ, & Humanæ.

Venerabili Fratri Nicolao Episcopo Anconitano, & Humanatensi.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabilis Frater, Salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Pontifex antea fuit Episcopus Anconitanus. NOTUM tibi est, Ven. Frater, Nos quoque Anconitanam Ecclesiam rexisse, cujus Diœcesis, Cleri, ac Populi nunquam obliti sumus, nunquamque obliviscemur. Quum vero primum ad eam accessissemus, invenimus Prædecessores No-

XXXV. SOPRA IL DOVER Riassumere, e ritenere il Titolo di Vescovo di Ancona, e di Umana.

Venerabili Fratri Nicolao Episcopo Anconitano, & Humanatensi.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabilis Frater, Salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Il Pontefice è stato Vescovo di Ancona. COME ella ben sa, siamo stati ancor Noi Vescovo di Ancona; nè mai ci siamo scordati, nè mai ci scorderemo di quella Chiesa, di quella Diocesi, di quel Clero, e di quel Popolo. Giunti a quella residenza, ritrovammo che i no-

Et invenit Episcopos Prædecessores se Comites Humanæ denominasse.

Nostros, quorum adhuc vivit memoria, in actis publicis sibi Titulos dedisse Episcopi Anconæ, & Comitis Humanæ, quorum morem sequuti sumus & Nos ipsi, at non sine aliqua animi hæsitatione, quum legissemus in Ughellio, ubi agit de Anconitana Ecclesia, Martinum V. Pontificem Maximum anno Christi Domini 1422. cum Anconitano Episcopatu Humanatensem Episcopatum conjunxisse, hincque Anconæ Episcopos titulum assumpsisse non Comitis, sed Episcopi Humanæ: *Quamobrem in posterum Præsules Anconitani etiam Humanatenses dicti sunt*. Quapropter Nobis videbatur, Episcopus Anconæ debere se nuncupare non Comitem, sed Episcopum Humanæ; accedente sententia quoque Saracini historici Anconitani, cui quamquam minime displiceret Episcopum Patriæ suæ Titulo gaudere Comitis Humanæ, negare ausus non est ei quoque convenire Titulum Episcopi Humanæ; in sua enim historia Italice scripta, hæc habet: *Quæ Urbs*, loquitur de Humana, *quanquam olim destructa fuerit, uti in hisce notitiis meis ostendi, tamen a Martino V. anno 1422. fuit ejus Episcopatus unitus cum Episcopatu Anconæ; Unde ab eo tempore Anconitani Episcopi se subscribunt: N. N. Episcopus Anconæ, Humanæ, & Comes dictæ Humanæ*. Baldovinettus de Baldovinettis Nobilis Florentinus a Paulo III. renuntiatus est Episcopus Anconæ anno salutis 1523., obiitque anno 1538., ut narrat Ughellius. Anno autem 1536. fieri curavit pro Canonicis Subsellia ex nuce, quæ adhuc integra perstant exposita omnium commodo in anteriori Secretario Cathedralis Ecclesiæ, quæ, insertis nuci sub coronide albis patentibusque Literis, exhibent hanc inscriptionem: *Hoc opus fecit fieri Baldovinettus de Baldovinettis Episcopus Anconæ, & Humanæ, dictæque Humanæ Comes suis sumptibus MDXXXVI.*

Dubitavit Pontifex de hoc titulo Comitis, quia Martinus V. Anconitanæ Humanatensem Ecclesiam univit.

Ac propterea potius Episcopus Humanatensis, quam Comes esset denominandus.

Auctoritas historici Anconitani.

Usus denominationis ab utraque Ecclesia anno 1536.

Civitas Humana in Piceno, Humana quoque ab antiquis dicta est, posterioribus sæculis Umana, dempta priori litera. Ejus nominis meminerunt prisci Scriptores, inter quos Pomponius Mela lib. 2. cap. 4. scribit: *Piceni littora excipiunt, in quibus Humana, Potentia, Cluana, Cupra*. Et Plinius lib. 3. cap. 13. *Cluana, Potentia, Humana a Siculis condita*. At multis prætermissis ad Civitatem hanc pertinentibus, cujus annales scribere Nobis non est in animo, satis Nobis erit indicare, fuisse eam Sedem Episcopalem, cujus Episcoporum series in Ughellio non quidem integra est, sed solos vigintiquinque commemorat, incipiens a Gratioso, qui fuit sexto sæculo sedente in Petri Cathedra S. Gregorio Magno, desinensque in Astorgio, de quo mentionem, re id postulante, inferius faciemus.

Percurritur historia Civitatis Umanæ, & ejus destructionis.

In Bulla Bonifacii VIII., qui creatus fuit Pontifex anno 1294. inspecta alias a Nobis inter scripturas ad Humanæ rem publicam spectantes, hæc leguntur: *Sane petitio dilectorum Filiorum Communis Civitatis nostræ Anconitanæ Nobis nuper exhibita continebat, quod cum olim, videlicet a centum annis proxime præteritis, aut cum Civitas Humana, quæ tunc satis potens, nec non opulenta divitiis, ac populosa fuisse dicitur peccatis forsan exigentibus, aut Divino interdicto, ad tantam ruinam devenisset, quod nunc non Civitatis, sed vix parvi Castri videretur, ac videatur habere figuram*. Quo Bonifacii te-

E ritrovò, che i suoi Predecessori s'erano denominati Conti di Umana.

nostri degni Predecessori, de'quali era ancor viva la memoria, negli atti pubblici s'erano intitolati Vescovo di Ancona, e Conte di Umana: e Noi continuammo nello stesso modo, ma non senza qualche ribrezzo, perchè, avendo letto nell'Ughelli, ove tratta della Chiesa d'Ancona, che Martino V. *l'anno di Cristo* 1422. unì al Vescovado di Ancona il Vescovado di Umana, e che di poi i Vescovi di Ancona avevano assunto il titolo, non già di Conte, ma di Vescovo di Umana: *Quamobrem imposterum Præsules Anconitani etiam Humanatenses dicti sunt*: sembravaci, che il Vescovo di Ancona, non Conte d'Umana, ma Vescovo d'Umana avesse dovuto chiamarsi; sì perchè lo Storico Saracini Anconitano, a cui non molto dispiaceva, che il Vescovo della sua Patria avesse il titolo di Conte d'Umana, non ebbe però mai il coraggio di privarlo del titolo di Vescovo pure di Umana; onde *nella sua Storia* così lasciò scritto: *La qual Città*, parla di Umana, *benchè già distrutta, come ho in queste notizie narrato, fu nondimeno da detto Martino V. l'Anno 1422. unito il suo Vescovado con questo d'Ancona, onde da detto tempo in quà si sottoscrivono i Vescovi pro tempore d'Ancona, N. N. Vescovo d'Ancona, di Umana, e Conte di detta Umana*. Monsignor Balduinetto de' Balduinetti, nobile Fiorentino, fu fatto Vescovo d'Ancona da Paolo III. nel 1523. e morì nel 1538. come si vede nell'Ughelli. Nel 1536. fece fare alcuni Banconi di noce per comodo de'Canonici. Questi ancor oggi sono in essere, e stanno a pubblico comodo, e a vista di tutti nella Sagrestia anteriore della Cattedrale d'Ancona, e nella noce, di legno bianco, sono formate a capo de' detti Banconi le seguenti parole in carattere grande, e leggibile con tutta facilità: *Hoc opus fecit fieri Baldovinettus de Baldovinettis Episcopus Ancona & Humanæ, dictæque Humanæ Comes suis sumptibus MDXXXVI.*

Dubitò il Pontefice del titolo di Conte, perchè Martino V. unì alla Chiesa di Ancona quella di Umana.

E perciò più tosto Vescovo, che Conte di Umana dovesse intitolarsi.

Autorità d'un'Istorico Anconitano.

Uso del titolo dell'una, e l'altra Chiesa nel 1536.

La Città di Umana nel Piceno fu negli antichi tempi chiamata *Humana*, e ne'posteriori *Umana*; ed il suo nome è celebrato presso gli antichi Scrittori, imperocchè Pomponio Mela *al lib. 2 cap. 4.* così lasciò scritto: *Piceni littora excipiunt, in quibus Humana, Potentia, Cluana, Cupra*: e Plinio *al lib. 3. cap. 13. Cluana, Potentia, Humana a Siculis condita*. E tralasciando molte altre notizie istoriche appartenenti alla Città di Umana, non avendo Noi intenzione di comporre gli annali di quella Città, ci contenteremmo di accennare, ch'essa fu Sede Vescovile; ritrovandosi nell'Ughelli la serie, non di tutti, ma di venticinque Vescovi, incominciando da Grazioso, che viveva nel sesto secolo nel Pontificato di S. Gregorio Magno, fino al Vescovo Astorgio, di cui caderà in acconcio il parlare più abbasso.

Breve notizia della storia della Città di Umana, e della sua distruzione.

Il Pontefice Bonifazio VIII. fu eletto *l'anno* 1294. ed in una sua Bolla, altre volte da Noi veduta fra le Scritture della Communità di Umana, così si legge: *Sane petitio dilectorum filiorum Communis Civitatis nostræ Anconitanæ Nobis nuper exhibita continebat, quod cum olim, videlicet a centum annis proxime præteritis, aut cum Civitas Humanæ, quæ tunc satis potens, nec non opulenta divitiis, ac populosa fuisse dicitur, peccatis forsan exigentibus, aut Divino interdicto, ad tantam ruinam devenisset, quod nunc, non Civitatis, sed vix parvi Castri videretur, ac videatur habere figuram*. Quando debbasi

testimonio referenda est ad finem XII. sæculi Humanæ ruina, quæ quanquam ingens fuerit, non tamen Civitatem penitus delevit, ut ex præfato monumento colligitur, & ex iis, quæ mox subjiciemus.

Civitatem igitur Humanam ruinis suis deformem, stetisse tamen adhuc sæculo XIV. compertum est. Nam Raynaldus *annal. an.* 1353. *num.* 8. narrat quemdam fuisse Fratrem Morialem Equitem Sancti Joannis Hierosolymitani ex Provincia, qui sub prætextu ferendi auxilii Cardinali Egidio Albornozio Sedis Apostolicæ Legato, cohortem conflavit perditorum Hominum, quibuscum postquam cœpta aliqua pro Status Ecclesiastici utilitate perfecerat, Picenum ingressus, ad partes Malatestarum hostium Ecclesiæ transiit, & coacto agmine, quod italico nomine *la gran Compagnia* vocabatur, multas Marchiæ Anconitanæ Urbes diripuit, & Civitate Humana potitus est, teste Matthæo Villani in Chronico *l.* 3. *cap.* 107. At raptorem diu inultum non passus est Deus. Nam captus tandem, Romamque ductus, ut grassatorum dux, vastatorque Marchiæ, capite truncatus est die 29. Augusti an. 1354. uti habetur in eodem Villani *lib.* 4. *cap.* 16. 24. & in antiqua vita Nicolai a Laurentio, vulgo Cola di Rienzo *cap.* 15. 20. 21. *&* 22.

Non longum tempus est inter annum 1354., & 1422., quo tamen intervallo Civitatem Humanam penitus concidisse fateri necesse est. Nam in Bulla Martini V., de qua inferius loquemur, data anno 1422. hæc habentur: *Sane per Nos nuper intellecto, quod Civitas Humanatensis propter incendia, guerrarum turbines, mortalitatum pestes, & alias calamitates, quæ illam multipliciter afflixerunt, funditus quasi destructa est.* Hinc Scriptores subsequentis ævi, ubi de Humana sermo incidit, de ea loquuntur tanquam de Urbe excisa, ac deleta. Flavius in Italia illustrata, quod opus edidit circa annum 1450. hæc de ea prodidit *pag.* 339. *Et paulo supra mare vetustissima interiit Urbs Humana, & parvo ab inde spatio adhæret mari, ipso in promontorio, Siriolum Oppidum.* Apud Leandrum Albertum, qui Italiam descripsit ante medium sæculi decimi sexti *pag.* 244. editionis Bononien. anno 1550. hæc ex Italico sermone in Latinum versa habentur: *Descendendo ad mare ad fauces Musonis tribus miliaribus situs apparet, ubi erat antiqua Civitas Humana, hoc nomine dicta a Pomponio Mela:* Numana vero a Plinio, & Ptolomeo, & a Silio *lib.* 8. hoc versu:

Hic, & quos pascunt scopulosa rura Numanæ.

Anno 1422. erat Episcopus Anconæ Astorgius ex Familia Agnesi Neapolitana, qui sexaginta annis vixit, ut habetur in ejus epitaphio in Claustro S. Mariæ supra Minervam Fratrum Prædicatorum, at pluries translatus est ab una ad aliam Ecclesiam, gessitque plura, ac magna negotia. Anno 1411. fuit creatus Episcopus Mileti in Calabria a Joan. XXIII., hinc ad Ravellensem Ecclesiam translatus est anno 1413., deinde ad Melphitanam; postremo a Martino V. anno 1422. ad Anconitanam. Eo tempore, quo eam gubernabat, fuit Locumtenens Pontificis in Marchia Anconitana. Ab Eugenio IV. de-

basi prestar fede a questo monumento, dee il precipizio della Città di Umana riferirsi al fine del secolo duodecimo, che benchè fosse grande, non fu però tale, che affatto la distruggesse, come si deduce dalle parole del detto monumento, e da quanto or'ora soggiugneremo.

Se la Città di Umana era in cattivo stato, era però anche in piedi senza dubbio nel secolo decimo quarto, leggendo Noi negli Annali del Rainaldi *all'anno* 1353. *n.* 8., che un certo Fra *Moriale* Cavaliere di Rodi di nazione Provenzale, col pretesto di porgere ajuto al Cardinale Egidio Albornozzi Legato della Sede Appostolica, fece una ragunanza di masnadieri, e di ladroni, coi quali avendo fatte nel principio alcune imprese a favore della Chiesa, entrato nella Marca, si buttò al partito dei Malatesta; formò una Compagnia, che fu chiamata *la gran Compagnia*; saccheggiò varie Città della Marca, e s'impadronì della Città di Umana, per testimonianza di Matteo Villani *nella sua Cronica al lib.* 3. *cap.* 107. Ma non tardò molto la giustizia di Dio a punire la di lui baldanza, mentre preso, e condotto a Roma, come capo di Assassini, e devastatore della Marca, fu decapitato *ai 29. di Agosto l'anno* 1354., come leggesi nello stesso Villani *al lib.* 4. *cap.* 16. 24. e nell'antica Vita di Cola di Rienzo *al cap.* 15. 20. 21. *e* 22.

Dal 1354. al 1422. non corre grande intervallo di tempo; ma è d'uopo, che fra questi due tempi precipitasse la Città di Umana, e che succedessero tali, e tante disgrazie, ch'essa ne restasse oppressa: e però nella Bolla di Martino V., di cui parleremo in appresso, spedita *l'anno* 1422., così si legge: *Sane per Nos nuper intellecto, quod Civitas Humanatensis propter incendia, guerrarum turbines, mortalitatum pestes, & alias calamitates, quæ illam multipliciter afflixerunt, funditus quasi destructa est.* E però gli Scrittori de' tempi susseguenti scrivendo della Città di Umana, ne scrivono come di una Città distrutta. Flavio *nell'Italia illustrata*, Opera, che compose verso *l'anno* 1450., così lasciò scritto di Umana *alla pag.* 339. *Et paulo supra mare vetustissima interiit Urbs Humana; & parvo ab inde spatio adhæret mari ipso in Promontorio Siriolum oppidum.* Ed appresso Leandro Alberti, che descrisse l'Italia prima della metà del secolo decimo sesto *alla pag.* 244. dell'Edizione di Bologna *del* 1550. così si legge: *Scendendo verso il Mare, presso alla foce del Musone tre miglia, appare il luogo, ov'era l'antica Città di Umana, così da Pomponio Mela nominata, e da Plinio, e Tolomeo Numana, e parimente da Silio nell'ottavo libro, quando dice.*

Hic, & quos pascunt scopulosæ rura Numanæ.

Nel 1422. era Vescovo d'Ancona un certo Monsignor Astorgio, che, benchè non vivesse molto tempo, mentre non trapassò l'età d'anni sessanta, come si deduce dal di lui deposito, che con una nobile iscrizione ancor oggi si vede nel Claustro di questi Padri Domenicani del loro Convento detto della Minerva, fece gran passaggi da una Chiesa all'altra, ed ebbe grand'impieghi. Era esso della Famiglia *Agnesi* Napolitana. Nel 1411. da Papa Giovanni XXIII. fu creato Vescovo di Mileto in Calabria: Dipoi fu trasferito alla Chiesa di Ravello *l'anno* 1413.: Susseguentemente a quella di Melfi; e da

deinde promotus ad Archiepiscopatum Beneventi anno 1436. Et tandem a Nicolao V. creatus est Cardinalis Presbyter Tituli S. Eusebii anno 1448., uti in Ughellio videre est in Ecclesia Mileti, & in Ecclesia Anconæ. Obiit Romæ 10. Octobris anno 1451., ut in citato Epitaphio habetur.

De causa unionis utriusque Ecclesiæ.

Credibile est Astorgium, eum regimen accepit Anconitanæ Ecclesiæ, eam invenisse redditibus tenuiorem, quam speraverat: quamobrem Martino V. exposuit, redditus Mensæ Anconitanæ non superare summam quadringentorum florenorum aureorum, quo modico proventu non posset pro dignitate provinciam suam gerere: Redditus autem Ecclesiæ Humanæ, cujus tunc Episcopus erat quidam Antonius, non plus esse, quam ducentos florentos aureos; hincque bene provisum, atque opportunum fore, si duæ simul Ecclesiæ conjungerentur, Anconæ videlicet, & Humanæ *nunc pro tunc*, idest differendo effectum unionis ad tempus, quo Episcopus Antonius aut obiisset, aut translatus esset ad aliam Ecclesiam. Martinus, ne temere postulatis annueret, rem commisit inquirendam Cardinali Francisco Lando Tituli Sanctæ Crucis in Hierusalem, qui cum exposita vera esse cognovisset, Astorgioque savisset apud Pontificem, is Bullam unionis dedit anno quinto sui Pontificatus.

Bulla unionis Ecclesiæ Humanatensis incomperta manet.

Bullam illam cum Anconæ essemus, nullo loco invenire potuimus; at præteritis mensibus quum in privata Bibliotheca nostra moraremur, quo in loco, ubi Nobis permissum est, levamen a gravibus ministerii Nostri curis quærimus, & invenimus, contigit, ut legeres dissertationem historicam Cathedræ Episcopalis Setiæ compositam a Dominico Georgio Secreto Cappellano Nostro viro admodum erudito Romæ editam an. 1727. in appendice Monumentorum §. 26. inveniremus impressam per extensum Martini V. Bullam unionis Ecclesiæ Humanatensis cum Anconitana, deprompta ex Archivis hujus S. Sedis, & præter cætera, quæ superius indicavimus, præcipitur in ea, ut Astorgius, ejusque successores in Ecclesia Anconitana, Titulo Episcopi Anconæ Titulum Episcopi Humanæ conjungerent: *Decernentes, ut prædictus Astorgius ex tunc in antea Episcopus Anconitanus, & Humanatensis, sicque consequenter illius in posterum successores &c. nuncupentur.* Quapropter opportune prædictus Georgius *pag. 99.* scripsit: *Martinus V. anno Domini 1422. Humanam Civitatem jamjam ruituram ob varias calamitates Anconitanæ Ecclesiæ conjunxit, ea lege, ut Anconitanus Episcopus Humanatensis etiam diceretur. Tabulas hujus conjunctionis nunc primum luci donare duximus.*

Tandem a Pontif. invenitur.

Et in ea præcipitur, quod Episcopus utriusque Ecclesiæ denominaretur.

Idem referuntur varii Scriptores.

Testatur Ughellius, Astorgium, perfecta unione, Titulo Episcopi Anconitani Titulum addidisse Episcopi Humanatensis. Compagnonius in Regia Picena *lib. 6. pag. 313.* & Lucentius

da Martino V. *nel* 1422. a quella di Ancona. Nel tempo, che governava la Chiesa d'Ancona, fu Luogotenente del Papa nella Marca Anconitana. Da Eugenio IV. fu poscia fatto Arcivescovo di Benevento *l'anno* 1436.; e da Nicola V. creato Cardinal Prete del Titolo di Sant' Eusebio *l'anno* 1448. come il tutto risulta dall' Ughelli, nella Chiesa di Mileto, e nella Chiesa d'Ancona. Morì finalmente in Roma *ai* 10. *di Ottobre l'anno* 1451., come si legge nella citata iscrizione posta al suo Sepolcro.

Della cagione dell' unione dell'una e l'altra Chiesa.

E'd'uopo, che giunto Astorgio al governo della Chiesa d'Ancona, la ritrovasse più povera di rendite, di quello, che forse erasi figurato: e però avendo esposto al Pontefice Martino V. che non avendo la Mensa d'Ancona, che l'entrata di quattrocento fiorini d'oro, colla qual' entrata eragli impossibile il mantenere la sua dignità colla dovuta decenza, e che non eccedendo l'entrata della Chiesa d'Umana, di cui allora era Vescovo un certo Antonio, la somma di dugento fiorini d'oro, sarebbe stato ben fatto l'unire insieme le due Chiese di Ancona, e di Umana, *nunc pro tunc:* che è lo stesso che dire, differendo l'effetto dell'unione al tempo, in cui il Vescovo Antonio o fosse morto, o fosse trasferito al governo d'altra Chiesa; non volle Martino V. camminare, come suol dirsi, alla cieca, ma commise la cognizione dell'affare al Cardinale Francesco Lando del Titolo di S. Croce in Gerusalemme; ed avendo questi ritrovato, che tutto l'esposto era la verità, ed avendo data al Papa tutta l'informazione favorevole, fu da esso spedita la Bolla dell'unione nell'anno quinto del suo Pontificato.

La Bolla di tale unione non si ritrova.

Nel tempo della nostra dimora in Ancona non ci è mai riuscito di poter vedere la Bolla: ma ne' mesi passati essendo nella nostra privata Biblioteca, che è l'unico luogo, in cui, quando ci è permesso il trattenerci, ritroviamo qualche sollievo dalle spinose cure ed incessanti del nostro Appostolico Ministero, dammo di mano alla dissertazione istorica della Cattedra Episcopale della Città di Sezza nel Lazio, composta da Monsignor Domenico Giorgi nostro Cappellano Segreto, Uomo di molta e profonda erudizione, stampata in Roma *l'anno* 1727. e nell'Appendice de' monumenti al §. 26. abbiamo ritrovata impressa *per extensum* la Bolla di Martino V. della unione delle due Chiese di Ancona, e di Umana, ricavata dagli Archivj di questa S. Sede; ed oltre le cose di sopra espresse, in essa si contiene, che Monsignor Astorgio, e tutti gli altri di lui Successori nella Chiesa d'Ancona, dovessero unire al titolo di Vescovo d'Ancona anche l'altro di Vescovo d'Umana: *Decernentes, ut prædictus Astorgius ex tunc in antea Episcopus Anconitanus, & Humanatensis, sicque consequenter illius in posterum Successores &c. nuncupentur:* per lo che molto a proposito scrisse il citato Monsignor Giorgi *alla pag. 99. Martinus V. anno Domini 1422. Humanam Civitatem jamjam ruituram ob varias calamitates Anconitanæ Ecclesiæ conjunxit, ea lege, ut Anconitanus Episcopus, Humanatensis etiam diceretur. Tabulas hujus conjunctionis nunc primum luci donare duximus.*

Finalmente vien ritrovata dal Pontefice.

Ed in essa si comanda ch'il Vescovo si denomini dell'una, e l'altra Chiesa.

Lo stesso attestano vari Scrittori.

Attesta l'Ughelli, che, effettuata l'unione, Astorgio al titolo di Vescovo d'Ancona aggiunse l'altro di Vescovo d'Umana. Il Compagnoni *nella sua Regia Picena al lib. 6. pag.* 313.

ANNO 1747.

in additionibus ad Ughellium idem testantur nixi statuto Recinetensi, in quo hæc leguntur: *Actum Maceratæ in domibus residentiæ Domini Astorgii Episcopi Anconæ, & Humanæ*. Wadingus in Annal. Minorum anno Christi 1426. postquam dixit Astorgium cum S. Jacobo a Marchia renunciatum fuisse Inquisitorem contra Sectam Fraticellorum, affert ejus Epistolam, cujus hic est titulus: *Astorgius Dei, & Apostolicæ Sedis gratia Episcopus Anconitanus, & Humanæ*. Data fuit hæc epistola die 19. Novembris *anno* 1426. Idem Astorgius Commissarius Romanæ Ecclesiæ, ac Quæstor generalis anno sequenti 1427. coegit Monticellenses ad solvenda Sanctæ Sedi tributa, ac vectigalia, huncque edicto suo Titulum præfixit: *Reverendus in Christo Pater, & Dominus Astorgius Episcopus Anconitanus, & Humanus, Marchiæ Commissarius, & Thesaurarius Generalis*, in antiquis libris reformationum Civitatis novæ in Marchia legitur ejus epistola scripta eodem anno 1427., cujus initium est: *Astorgius Dei, & Apostolicæ Sedis gratia Episcopus Anconæ, & Humanæ, Marchiæ Anconitanæ pro Sanctissimo Domino Nostro Locumtenens*. Fateri necesse est Astorgii successores Titulos hosce longo tempore retinuisse. Nam duo Cives Bononienses ex Familia de Luchis Anconitani Episcopi fuerunt, quorum alter, scilicet Joannes Matthæus, translatus est ad Ecclesiam Tropeæ, alter Vincentius, qui obiit anno 1585., sepultusque est in Cathedrali Ecclesia Anconæ, sibi hos titulos tribuit, quos ejus sepulcrum exhibet his verbis: *Vincentio de Luchis Bononiensi Episcopo Anconæ, & Humanæ*. Et ut superius observatum est, testatur Canonicus Julianus Saracenus in Notitiis Historicis Patriæ suæ Anconæ, ad sua usque tempora Episcopos Anconæ dictos fuisse etiam Episcopos Humanæ, quod evincit usque ad ann. 1675., quo & Saracenus scribebat, & Nos nati sumus, fuisse conjunctos Titulos utriusque Episcopatus.

De usu utriusque denominationis habito ab Episcopis post unionem.

Quæ cum ita se habeant, & existente Bulla unionis Episcopatus Humanæ cum Anconitano, & urgente præcepto ejusdem, ut Episcopus Anconæ Humanæ quoque Episcopus nuncuparetur, & stantibus monumentis observantiæ hujus præcepti ad nostra usque tempora; scire peroptaremus, quo pacto mutatos fuit Episcopatus in Comitatum; quaque ratione Episcopus Anconæ in actis publicis omittat Titulum Episcopi Humanæ. Quæ dicimus, non quod Anconitano Episcopo Titulum Comitis Humanæ invideamus, quandoquidem illius assumendi fundamentum sit, quod esse quidem credimus argumentis ante duo sæcula certis, ac superius allatis; sed ut, ant retento, aut relicto Humanæ Comitis Titulo, nunquam Titulus Ecclesiasticus Episcopi Humanæ relinquatur.

Ex quibus concludit Episcopum utraque denominatione uti debere.

Quod si quis dixerit, cum Martinus V. Bullam unionis dedit, fuisse Anconæ Capitulum Canonicorum, uti adhuc nunc est, fuisse autem Humanæ Capitulum Canonicorum, quod nunc non amplius est: Et in Martini Bulla, vacante Anconitana Ecclesia, ac reservationibus Apo-

Objectio respondet rationibus.

il Lucenti *nelle addizioni all' Ughelli* conferma lo stesso, ricavandolo dallo Statuto di Recanati, ove così si legge: *Actum Maceratæ in Domibus residentiæ Domini Astorgii Episcopi Anconæ, & Humanæ*. Il Wadingo *negli Annali de' Minori all' anno di Cristo 1426.*, dopo aver' esposto, che Astorgin fu fatto Inquisitore in compagnia di S. Giacomo della Marca contra gli Eretici Fraticelli, porta una di lui lettera, il titolo della quale è il seguente: *Astorgius Dei, & Apostolicæ Sedis gratia Episcopus Anconitanus, & Humanæ*. La data di questa lettera è *dei 19. di Novembre* 1426. Lo stesso Astorgio come Commissario della Chiesa Romana, e Tesoriere Generale, *nell' anno seguente* 1427. sforzò quelli di Monticelli a pagare i tributi, e le gabelle alla S. Sede, e nel precetto così s'intitolò: *Reverendus in Christo Pater, & Dominus Astorgius Episcopus Anconitanus, & Humanus, Marchiæ Commissarius, & Thesaurarius Generalis*. E ne' Libri antichi delle Riformazioni di Civitanova nella Marca vi è una di lui lettera, scritta *lo stesso anno* 1427. e che incomincia così: *Astorgius Dei, & Apostolicæ Sedis gratia Episcopus Anconæ, & Humanæ, Marchiæ Anconitanæ pro Sanctissimo Domino nostro Locumtenens*, ed è d'uopo, che i di lui Successori continuassero anche così per molto spazio di tempo: imperocchè essendo stati due Cittadini di Bologna della Famiglia Luchi Vescovi d'Ancona, cioè Monsignor Giovanni Matteo, che poi fu trasferito alla Chiesa di Tropea, e Monsignor Vincenzo, che morì *nell' anno* 1585. e che fu sepolto in codesta Cattedrale, leggesi nell'iscrizione sopra il di lui Sepolcro, come anche attesta l'Ughelli, il titolo di Vescovo di Ancona, e di Umana: *Vincentio de Luchis Bononiensi, Episcopo Anconæ, & Humanæ*. E, come anche di sopra si è osservato, attestando il Canonico Giuliano Saraceni nelle Notizie Istoriche della sua Patria d'Ancona, che fino al suo tempo i Vescovi d'Ancona si chiamavano ancora Vescovi d'Umana, ciò dà a divedere; che fino *all' anno* 1675. che è quello per appunto in cui il Saraceni scriveva, e Noi nascemmo, al titolo di Vescovo d'Ancona aggiungevasi l'altro ancora di Vescovo di Umana.

Dell' uso dell'una, e l'altra denominazione dopo l'unione.

Ciò stante, se v'è la Bolla dell'unione del Vescovado d'Umana a quello d'Ancona; se nella Bolla vi è il precetto, che il Vescovo d'Ancona si chiami anche Vescovo di Umana: se abbiamo le prove dell'osservanza di questo precetto, e la continuazione di essa fino a' giorni nostri; sapressimo volentieri, per qual cagione il Vescovado si è mutato in una Contea, e perchè il Vescovo d'Ancona non continua negli atti pubblici almeno ad usare il titolo anche di Vescovo d'Umana: il che da Noi vien suggerito, non perchè invidiamo al Vescovo d'Ancona il titolo di Conte d'Umana, quando vi sia il fondamento di assumerlo, che Noi crediamo esservi, essendovi le prove certe già di sopra indicate, di più di due secoli; ma acciocchè, o ritenendo, o abbandonando il titolo di Conte d'Umana, non si abbandoni mai il titolo Ecclesiastico di Vescovo pure di Umana.

Conchiude che il Vescovo debba usare ambedue le denominazioni.

Ce se mai da tal'uno si dicesse, che quando da Martino V. fu fatta l'unione dei due Vescovadi di Ancona, e di Umana, era in Ancona il Capitolo de' Canonici, come ancor oggi vi è, ed era in Umana il Capitolo de' Canonici, che oggi non v'è; e che nella Bolla di Martino, vacan-

Risponde ad una difficoltà con le ragioni.

PONT. A. VII. stolicis cessantibus, statui, ut utrumque Capitulum debeat ad Episcopi electionem procedere: respondemus, qui hoc dicat, verum dicere; Nos autem vim argumenti non videre, cum ex deficientia Capituli deficientia Episcopatus non inferatur, nec proinde relinqui debeat titulus, qui in Bulla Martini retineri præcipitur: Capitulum erat corpus civile, quod esse destitit, cum nulla pars ejus corporis remansit, *juxta observat. Gloss. in leg. sicut municipium §. in Decurionibus, verb. nomen, ff. quod cujusque universitatis, ibi: Quod si nullus omnino remansit? Respondet Joannes, solutum esse Collegium.* Hæc autem deficientia fuit deficientia, quæ vocatur *de facto*, & quæ quanquam distincta ab ea, quæ dicitur *de jure*, & quæ provenit ab auctoritate Superioris, qui supprimit Collegium, aut Capitulum, est tamen quantum ad effectum similis deficientiæ de jure, ut docet *Baldus leg. non ambigitur ff. de legibus num. 3.* ubi: *Nam paria sunt, aliquid esse destructum de jure, vel per rerum naturam.* Quod autem, destructo, ut diximus, Capitulo, destructus remanserit etiam Episcopatus, & annihilatus Titulus, qui, ut habetur in Bulla Martini, uniendus erat cum Anconitano, hoc punctum est, in quo hæremus.

Et exemplis. Tibi res plana videhitur, Venerabilis Frater, si libebit animadvertere, per plurima sæcula fuisse in Ecclesia Episcopos, & Episcopatus sine Canonicis, aut Capitulis, si cogitationem convartes ad tot Sedes Patriarchales, Archiepiscopales, Episcopales, quæ gemunt sub potestate Paganorum, in quibus nulli certe sunt Canonici, nulla Capitula; sunt autem veri Tituli, ad quos quotidie ordinaotur a Summia Pontificibus, Patriarchæ, Archiepiscopi, Episcopi, qui Episcopi *in partibus* nuncupantur. Quoniam vero compertum est, exemplis recentioribus magis moveri homines; exemplum adducimus Cardinalis Decani Sacri Collegii, qui ut plurimum Episcopus est Hostiæ, & Velitrarum, quæ Episcopales Ecclesiæ simul unitæ sunt: Is utriusque titulo utitur, quanquam Hostiæ nulli sint Canonici, nullum Capitulum. Huc accedunt duæ Episcopales Ecclasiæ a Calisto II. unitæ, scilicet Portuensis, & Sylvæ Candidæ, seu SS. Rufinæ, & Secundæ. Episcopus autem Portuensis, qui ut plurimum est Cardinalis Sub-Decanus, utitur pro libito titulis amborum Ecclesiarum, uti videre licet in opere citato Dominici Georgii pag. 143., quamvis in Ecclesia Portuensi, quæ sola nunc superest, nec Canonici sint, nec Capitulum: *Cathedrale Portuense Templum*, inquit Lucentius in additionibus ad Ughellum, *S. Hyppolitho sacrum; extra, & prope Civitatis muros exsurgebat; modo parvula exsurgit Ecclesia sub invocatione S. Luciæ, in qua nulla Dignitas, nulli Canonici, seu beneficiati. Ibi cura animarum exercetur per Presbyterum in nautas, & advenas.*

Philippus Cluverius scriptor decimi septimi sæculi *l. 2. Italiæ antiquæ cap. 11.* statum describens, quo tempore suo erat Humana, hæc habet: *Vicus in eodem litore visitur vulgari nunc vocabulo Humana, Templo splendidissimo maxime nobilis.* De nullo alio Templo hæc verba

vacando la Chiesa d'Ancona, e cessando le riserve Appostoliche, viene stabilito, che l'uno, e l'altro Capitolo debbano procedere alla elezione del Vescovo; rispondiamo, che chi ciò dice, dice il vero; ma che non vediamo la forza dell'argomento, non potendosi dalla deficienza sopraggiunta del Capitolo inferire alla deficienza del Vescovado, ed al dover lasciare il titolo ordinato nella Bolla di Martino. Il Capitolo era un Corpo Civile, che restò distrutto quando non vi fu più veruno dello stesso Corpo, giusta l'osservazione della Chiosa *nella leg. sicut municipium §. In Decurationibus verb. nomen ff. quod cujusque universitatis*, ivi: *quod si nullus omnino remansit? Respondet Joannes, solutum esse Collegium*: e questa deficienza fu deficienza, che si chiama *de facto*, e che, benchè distinta dall'altra, che si dice *de jure*, e che proviene dall'autorità del Superiore, che sopprime il Collegio, o sia Capitolo, è però, quanto all'effetto, in tutto e per tutto simile alla deficienza *de jure*, come insegna Baldo *nella l. non ambigitur ff. de Legibus num. 3.* ivi: *Nam paria sunt, aliquid esse destructum de jure, vel per rerum naturam.* Ma che distrutto nel divisato modo il Capitolo, restasse anche distrutto il Vescovado, ed annichilito il titolo, che secondo la Bolla di Martino doveva unirsi all'altro di Vescovo d'Ancona, questo è il punto; a questo è quello, in cui con ragione intoppiamo.

E con esempj. Ne resterà ella ben persuasa, se avrà la bontà di riflettere, che per molti secoli nella Chiesa ci sono stati Vescovi, e Vescovadi, senza che vi fossero Canonici, o Capitolo, se darà un'occhiata a tante Chiese Patriarcali, Arcivescovili, e Vescovili, che oggidì gemono sotto la tirannia degl'Infedeli, nelle quali certamente non vi sono nè Canonici, nè Capitolo, ma resta il titolo; creandosene quotidianamente dai Sommi Pontefici i Patriarchi, gli Arcivescovi, e i Vescovi, che si chiamano Vescovi *in Partibus*. E perchè sappiamo, che gli esempj più recenti fanno appo gli Uomini breccia maggiore, diremo, che il Cardinal Decano del Sacro Collegio è per lo più Vescovo d'Ostia, e Velletri, Chiese Vescovili unite insieme; che usa il titolo d'ambedue, senza che in Ostia vi sieno Canonici, nè Capitolo: Che da Calisto II. furono unite insieme le due Chiese Vescovili di Porto, e di Selva Candida, o sia delle Sante Rufina, a Seconda; che il Vescovado di Porto unito, come si è detto, per lo più si ottiene dal Cardinale Sotto-Decano, che usa, quando vuole, i titoli d'ambedue, come può vedersi nell'Opera citata di Monsignor Giorgi *alla pag. 143.* ancorchè non vi sieno nella Chiesa di Porto, che è quella sola, che oggi resta in piedi, nè Canonici, nè Capitolo: *Cathedrale Portuense Templum* (sono parole dell'Abbate Lucenti nelle addizioni all'Ughelli) *Sancto Hyppolito sacrum, extra & prope Civitatis muros exsurgebat; modo parvula exsurgit Ecclesia sub invocatione S. Luciæ, in qua nulla Dignitas, nulli Canonici, seu Beneficiati. Ibi cura animarum exercetur per Presbyterum in nautas, & advenas.*

Filippo Cluverio Scrittore del decimo settimo secolo *nel lib. 2. dell'Italia antica al cap. 11.* descrivendo lo stato, in cui allora ritrovavasi Umana, si serve delle seguenti parole: *Vicus in eodem littore visitur, vulgari nunc vocabulo Humana, Templo splendidissimo maxime nobi-*

ANNO 1747.

verba videntur posse accipi, quam de Templo Crucifixi Siroli, cujus situm ponit non in Anconitana, sed in Humanatensi Diœcesi. At hæremus adhuc animo in ejusmodi re, quanquam propensi sumus ad credendum, quod Cluverius asserit, postquam indicata Nobis fuit Bulla Episcopalis Vincentii de Luchis Episcopi Anconitani data anno 1560. sub die 14. Maji, quæ in Archivo Siroli servatur, in qua hæc leguntur: *Cum itaque Ecclesia S. Nicolai Plebis Castri Siroli cum suis annexis sit in Castro prædictæ Humanensis Diœcesis*. Quod si in Portuensis Civitatis situ unica est Ecclesia, cui præest Presbyter curam animarum gerens, quam in modicam miseramque plebem exercet, illud itidem contingit Humanæ: Sylva Candida lapsis retro sæculis penitus fuit deleta, sedesque Episcopalis translata ad Ecclesiam a Plautilla ædificatam in honorem SS. Rufinæ, & Secundæ, quæ pariter Ecclesia temporis injuria prorsus concidit. At nihilominus Episcopi Portuenses, ut paulo ante indicavimus, Titulum retinent Episcopatus Sylvæ Candidæ, seu SS. Rufinæ, & Secundæ; ita decernentibus Romanis Pontificibus, ut testatur Ughellius agens de præfata Ecclesia a Plautilla ædificata, his verbis: *Hujus itaque Ecclesiæ cum vel tenue vestigium antiquior, ut non semel dico, aboleverit ætas; factum est, ut ejusdem Præsul, Romano ita censente Pontifice, promiscue & Portuensis, & Sylvæ Candidæ, Sanctarumque Rufinæ, & Secundæ Pontifex appellaretur*. Addimus his, in Senensi ditione nullum amplius esse vestigium Populoniæ Urbis olim celebris, quam primum Sylla, deinde Carolus Magnus excidit, ac delevit; attamen Episcopus Massæ Titulum Episcopi Populoniæ nunquam dimisit, ut sæpe citatus Ughellius affirmat: *Sub excisæ Populoniæ promontorium*, inquit, *Plumbinum extulit muros, episcopalisque dignitas Massam demigrasse narratur, tametsi ad multos annos Massensis Antistes adhuc Populoniæ Titulum præseferret, quo etiam hodie iidem nobilitantur Antistites*.

Et rursus concludit, resumendum esse Titulum Episcopi Humanatensis.

Quæ omnia plane demonstrant non esse ab Episcopo Anconitano omittendum Titulum Episcopi Humanæ, quanquam ibi nulli sint Canonici, & tota Humana redacta sit ad unicam Ecclesiam Parochialem, paucosque ac miseros Incolas, eo vel maxime quod cum Martinus V. eam univit cum Anconitana, præcepitque Episcopo Anconitano, ut assumeret Titulum Episcopi Humanæ, ut supra diximus, *Humana erat funditus quasi destructa*; & tam longo tempore Anconitani Episcopi nuncupati sunt etiam Episcopi Humanæ, licet Humana jam eo in statu esset, quo nunc eam jacere videmus. Si vero argumentum hoc magnam vim habet, supposito, quod Humana redacta sit ad Ecclesiam Parochialem, paucosque incolas; quid dicendum est, cum verisimile sit, valdeque probabile, Sirolum Castrum populo plenum, florensque, pertinere ad Diœcesim Humanæ, quod supra indicatum est?

Ac

nobiles. Non ci possiamo figurare, che esso parli d'altro Tempio, che del Santuario del Crocifisso di Sirolo, mettendo il sito, in cui è eretto, non nella Diocesi d'Ancona, ma in quella di Umana. Ma non essendo Noi bene appagati sopra questo assunto, ancorchè siamo ben disposti ad appagarcene, dopo esserci stata indicata una Bolla Vescovile di Monsignor Vincenzo de' Luchi Vescovo d'Ancona, spedita *l'anno* 1560. *sotto il giorno* 14. *di Maggio*, che è nella Segretaria di Sirolo, nella quale si leggono le seguenti parole: *Cum itaque Ecclesia Sancti Nicolai Plebis Castri Siroli cum suis annexis sit in Castro prædictæ Humanensis Diœcesis*; riflettiamo, che se in Porto non si trova, che una Chiesa, in cui risiede il Sacerdote, che ha la cura dell'Anime, e che l'esercita sopra quelle povere genti, lo stesso per appunto succede anche in Umana; riflettiamo, che Selva Candida ne' secoli passati fu affatto distrutta, che essendo stata la Sede Episcopale trasportata alla nobile Chiesa fabbricata da Plautilla Matrona in onore delle Sante Rufina, e Seconda, restò pur questa atterrata dall'ingiuria de' tempi; e che, ciò non ostante, i Vescovi di Porto, come anche poch'anzi si è accennato, ritengono il titolo del Vescovado di Selva Candida, o sia delle Sante Rufina, e Seconda; e ciò per ordine de' Sommi Pontefici, conforme attesta l'Ughelli: *Hujus itaque Ecclesiæ*, sono parole dello stesso Ughelli, che ragiona della sopradetta Chiesa edificata da Plautilla, *cum vel tenue vestigium antiquior, ut non semel dico, aboleverit ætas, factum est, ut ejusdem Præsul, Romano ita censente Pontifice, promiscue, & Portuensis, & Sylvæ Candidæ, Sanctarumque Rufinæ, & Secundæ Pontifex appellaretur*: aggiungiamo, che nello stato di Siena non si ritrova più l'antica celebre Città di Populonia, dopo la desolazione fatta d'essa da Silla, e l'eccidio di Carlo Magno, senza che però il Vescovo di Massa abbia mai abbandonato il Titolo di Vescovo di Populonia, come attesta il più volte citato Ughelli: *Sub excisæ Populoniæ promontorium Plumbinum extulit muros, Episcopalisque Dignitas Massam demigrasse narratur, tametsi ad multos annos Massensis Antistes adhuc Populoniæ titulum præseferret, quo etiam hodie iidem nobilitantur Antistites*.

E di nuovo conchiude, che debba rissumersi il titolo di Vescovo di Umana.

Cose tutte, che pienamente persuadono non doversi dal Vescovo d'Ancona tralasciare il titolo di Vescovo di Umana, ancorchè non vi sieno più Canonici in Umana, e sia Umana ridotta ad una Chiesa Parrocchiale, e ad alcuni pochi miserabili Abitatori; tanto più che, conforme di sopra si è dimostrato, quando Umana fu da Martino V. unita ad Ancona, e fu dallo stesso Pontefice ordinato al Vescovo d'Ancona il prendere il titolo anche di Vescovo di Umana, Umana era quasi distrutta, *funditus quasi destructa*, e che per tanto tempo i Vescovi d'Ancona non hanno abbandonato il titolo di Vescovi anche di Umana, ancorchè Umana fosse in quello stato deplorabile, in cui è ancora oggidì. E se questo argomento procede nel supposto che Umana sia ridotta ad una Chiesa Parrocchiale, e ad alcuni pochi abitatori; che dovrà dirsi, quando non è affatto inverisimile, anzi è molto probabile, che il Castello di Sirolo, che ancor oggi è abitato, ed è in buona positura, sia di ragione della

Dio-

Commemorat unum Episcopum Anconitanum in Serie aliorum prætermissum.

At de Humana satis: De Ancona vero aliqua adhuc supersunt dicenda. Ugbellius, commemorato Transone Episcopo Anconæ, qui unus ex restibus fuit sententiæ ab Othone Imperatore anno 983. prolatæ in favorem Ecclesiæ Sanctæ Floræ Aretii, subdit post dictum Trasonem deficere memoriam seriei Episcoporum Anconitanorum propter incendium Archivi, quod contigit an. 1179. Nos vero cum legeremus primum tomum Philippi Labbæi Bibliothecæ Libr. mss. pag. 793 invenimus seriem Episcoporum Magalonæ descriptam ab Arnaldo de Verdula, qui obiit anno 1351. ut tradit Jacobus de Long in historia Galliæ pag. 175. In hac serie inserta est epistola Joannis XIX. ibi dicti XX., quæ spiritualia bona concedit iis, qui promoverint restaurationem Cathedralis Magalonensis: in ea autem Bulla, de more eorum temporum, subscripta sunt nomina aliquorum Episcoporum cum Gallorum, tum Italorum, inter quæ invenimus nomen Stephani Episcopi Anconitani: *Stephanus Anconensis*. Pontificium hoc Diploma prodiit circa annum 1030. Itaque inter Anconæ Episcopos post Trasonem numerandus est etiam hic Stephanus, cujus notitiam non habuit Ughellius. Nec mireris Stephanum scripsisse: *Anconensis*, *non Anconitanus*. Nam testatur Cluverius antiquitus dictam esse Urbem, & *Anconam*, & *Anconem*. Quamobrem Stephanus, tempore præsertim, quo Latini sermonis puritas obsoleverat, nullam difficultatem habuit subscribendi se *Anconensis*, non, uti Nos fecissemus, *Anconitanus*; cum nulla sit, aut fuerit in Italia, neque extra Italiam Urbs nomine Ancona, præter eam, cujus Nos fuimus, Tuque nunc es Episcopus. Dum interim speramus, Te quo in Nos es benevolenti animo accepturum basce Literas voluntatis Nostræ indices, rerumque, quas in iis exposuimus, notitiam, quæ argumenta sunt haud dubia; apud Nos perpetuo vigere memoriam & Ecclesiæ Anconitanæ, & Tui; Tibi, Venerabilis Frater, & dilectis Filiis Canonicis, & omni Clero, ac Populo, Apostolicam benedictionem impertimur.

Dat. Pontif. Anno VII. die 22. Aprilis 1747.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die 22. Aprilis 1747. Pontificatus Nostri Anno Septimo.

Fa menzione di un Vescovo di Ancona ommesso nella Serie degli altri.

Diocesi d' Umana, come di sopra si è accennato?

Qui finisce il discorso di Umana, ma non finisce il discorso d' Ancona. L' Ughelli dopo aver fatta menzione di Trasone Vescovo d'Ancona, che fu uno de' Testimonj della Sentenza proferita da Ottone Imperadore *l'anno* 983. a favore della Chiesa di Santa Flora d'Arezzo, dice, che dopo il detto Trasone manca la memoria della Serie de' Vescovi di Ancona, essendo succeduto il noto abbruciamento dell' Archivio *l'anno* 1179. Leggendo Noi il tomo primo di Filippo Labbè della nuova Bibliotecca de' Libri manoscritti *alla pag.* 793. ritroviamo la serie de' Vescovi dell' Isola di Maguelone scritta da Arnaldo de Verdala, che morì *l'anno* 1351. come può vedersi nella Storia di Francia di Giacomo le-Long *alla pag.* 175. Fra questa serie de' detti Vescovi è inserita una lettera del Pontefice Giovanni XIX. ivi chiamato XX. nella quale si concedono alcune grazie a quelli, che contribuiranno alla riedificazione della Cattedrale di Maguelone, ed a questa Bolla secondo lo stile di que' tempi, si ritrovano sottoscritti alcuni Vescovi Francesi, ed altri Italiani; e fra questi ritroviamo il nome di Stefano d'Ancona, *Stephanus Anconensis*. Il Pontificio Diploma può riferirsi intorno *all' anno* 1030. Sicchè fra i Vescovi d'Ancona, dopo Trasone, deve annoverarsi anche questo Stefano, di cui non ha avuta notizia l'Ughelli. Nè Ella punto si maravigli, se Stefano si sottoscrisse *Anconensis*, e non *Anconitanus*; perchè Filippo Cluverio attesta, che gli Antichi chiamarono la Città alle volte *Anconam*, alle volte *Anconem*: per lo che Stefano non ebbe nel suo tempo, in cui non v'era gran polizia nello scrivere Latino, difficoltà di scriversi *Anconensis*, e non, come avressimo fatto Noi, *Anconitanus*; non essendovi mai stato in Italia, o anche fuori d'Italia, altra Città col nome di Ancona, fuori di quella, di cui Noi siamo stati, ed ella è Vescovo. E mentre la preghiamo a gradire col solito suo affetto verso di Noi non meno questi nostri Ordini, che queste nostre notizie, vivo testimonio, che non ci scordiamo nè della Chiesa, nè di Lei, con pienezza di cuore diamo alla sua Venerabile persona, ai nostri diletti figli Canonici della Cattedrale, ed a tutto il Clero, e Popolo, l'Appostolica Benedizione.

Dat. nell' An. VII del Pont. adì 22. Aprile 1747.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem die 22. Aprilis 1747. Pontificatus nostri Anno Septimo.

XXXVI.

SUPER

Assignatione Archiepiscopatus Nicosiensis Cardinali delle Lanze.

Dilecto Filio Nostro Carolo Victorio Amedeo S. R. E. Diacono Cardinali delle Lanze nuncupato.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte Fili Noster, Salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Rex Sardiniæ petiit a Pontif.

CUM a Nobis Carissimus in Christo Filius noster Carolus Emanuel Sardiniæ Rex Illu-

XXXVI.

SOPRA

L'assegna dell' Arcivescovado di Nicosia *in partibus*, al Cardinale delle Lanze.

Dilecto Filio Nostro Carolo Victorio Amedeo S. R. E. Diacono Cardinali delle Lanze nuncupato.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte Fili Noster, Salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Il Re di Sardegna ha richiesto

ESSENDOCI stata fatta positiva istanza per parte del Carissimo in Cristo Figlio nostro Car-

ANNO 1747.

Card. delle Lanze Episcopatum assignaret pro exercitio eius Officii.

Illustris postulaverit, ut Titulum Episcopi *in partibus* tibi impertiremur, hoc est alicujus ex illis Civitatibus ac Diœcesibus, quæ tyrannico Infidelium jogo premuntur, eo quod ille munus Supremi Eleemosynarii, seu Majoris Capellani in suo Regio Sacello tibi demandaverit, nullæ menti nostræ propositæ fuerunt ex iis difficultatibus, quæ Nobis obvenire solent, cum ejusmodi negotia ad Nos deferuntur.

Sententia Pontif. de non promovendo ad Ecclesias in partibus absque speciali causa.

Equidem in ea sententia semper versati fuimus, & nunc etiam versamur, consentaneum valde esse, si Tituli *in partibus* aliquando conferantur, nempe si justa intercesserit causa, si non ambitioni serviant illius, qui solam Episcopi dignitatem expetit, omni negotio, & animarum cura vacuam & immunem, si denique Episcopus *in partibus* aliquam Ecclesiæ Dei afferre possit utilitatem; & iis muneribus perfungi debeat, quæ Characterem Episcopalem necessario requirunt, & quæ Ecclesiastico Regimini prodesse maxime judicentur.

Quæ juri communi innititur.

Inter Canonica statuta se nobis offert Clementina, *In plerisque, de Electione*, quæ vehementer improbat eos Episcopos *in partibus*, plerumque Regulares, *qui nec, ut expediret, prodesse, nec præesse, ut deceret, valentes, instabilitate vagationis, & mendicatis opprobio serenitatem Pontificalis nubilant dignitatis*. Ex Tridentino Concilio *sess.* 14. *cap.* 2. deprehendimus Titularibus Episcopis gravissime indici, ne consistant in locis *Nullius Diœcesis*, nec ibi conferant Ordines, nisi illi, qui ordinari postulant, sui Episcopi parentes litteras exhibeant. Percurrimus etiam libros illorum, qui temere nimis, & inconsulto negocium reformandæ Ecclesiæ susceperunt, & præsertim Petri Alliaci *de necessitate reformationis in Concilio universali cap.* 12., qui primo adfirmans, ob *Episcopis Titularibus*, dum munere Suffraganei Episcopi in aliorum Diœcesibus funguntur, pecuniam exprimi pro conferendis Ordinibus, deinde his verbis utitur: *Expediret, ut eis in ipso Concilio regula daretur super hoc limitationis providæ, quam excedere non deberent; ipsi enim emunt exercitium illud spirituale, ut plurimum, & postea vendunt alios pro libito voluntatis*.

Porro his corruptelis Romani Pontifices Prædecessores Nostri opportune consuluerunt, uti constat apertissime ex Decretis Sancti Pii V. post Synodum Tridentinam pro *Episcopis Titularibus*, qui Suffraganei eliguntur, & pro statuenda illis congrua sustentatione; quæ omnia complectitur Fagnanus *in cap. Episcopalia num.* 48. *& seqq. de Privilegiis*. At vero, si Titulares Episcopi illi nominentur, qui merentes ob virtutem putantur; & qui præditi sunt in Ecclesia quibusdam muneribus, quibus omnino satisfacere nequeant, vel parum decenter, nisi dignitas Episcopalis adjungatur, corruptelæ omnes de medio auferuntur, pietati, ac religioni promovendæ aditus referatur, & illarum Diœcesum memoria excitatur, quæ in potestatem Infidelium devenerunt. Vetus Apostolicæ Sedis consuetudo id magnopere commendat; nec aliena fuit sententia Patrum virtute præstantium, qui in Tridentina Synodo *de Episcopis Titularibus*

PONT. A. VII.

Dal Pontefice, che assegnasse al Cardinale delle Lanze un Vescovato per poter esercitare il suo Offizio.

Carlo Emmanuele Re di Sardegna, che dessimo a Lei un Titolo Vescovile *in partibus*, che vuol dire d'una di quelle Città, e Diocesi, che gemono sotto la tirannia degl' Infedeli, avendole esso destinato il posto di Grand' Elemosiniere, o sia Cappellano Maggiore della sua Regia Cappella, non abbiamo in questa domanda incontrate quelle difficoltà, che per lo più incontriamo, quando simili istanze ci sono fatte.

Sentenza del Pontefice di non promovere a Chiese in partibus senza speciale causa.

Abbiamo sempre creduto, e crediamo, essere ben fatto, che alle volte si diano simili Titoli *in partibus*, quando vi è una giusta causa di farlo; quando il darlo non serve a fomentare l'ambito di chi vuole l'onorificenza Vescovile senza il peso dell'attuale cura dell'anime, e quando l'ordinato Vescovo in questa maniera non deve essere inutile nella Chiesa di Dio, ma dee far quelle cose, che senza il Carattere Vescovile non si possono fare, e che sono profittevoli al regime Ecclesiastico.

La quale è appoggiata al Jus comune.

Ne' Canoni della Chiesa Noi ritroviamo la Clementina, *In plerisque de, Electione*: Noi in essa leggiamo riprovati que' Vescovi *in partibus* per lo più Regolari, che ricevevano il Titolo di qualcheduno di que' Vescovadi, e di poi la Consecrazione, ed andavano girando di quà e di là, ed erano mendici e miserabili, *qui nec, ut expediret, prodesse, nec præesse, ut deceret, valentes, instabilitate vagationis, & mendicitatis opprobrio serenitatem Pontificalis nubilant dignitatis*. Noi vediamo nel Sagro Concilio di Trento *alla sess.* 14. *cap.* 2. proibirsi severamente a questi Vescovi Titolari il fermarsi in qualche luogo *Nullius Diœcesis*, ed ivi conferire gli Ordini senza le lettere dimissorie del Vescovo, a cui sono soggetti quelli, che ad essi ricorrono per essere ordinati. Noi abbiamo letto le Opere ancora di chi con zelo troppo avanzato si è preso l'assunto di voler riformare la Chiesa, e fra questi Pietro de Alliaco *de necessitate reformationis in Concilio universali al cap.* 12., ove dopo aver detto, che questi Vescovi Titolari, facendo i Vescovi Suffraganei nelle Diocesi d'altri, esigevano denaro per conferire gli Ordini, così conchiude: *Expediret, ut eis in ipso Concilio regula daretur super hoc limitationis providæ, quam excedere non deberent; ipsi enim emunt exercitium illud spirituale, ut plurimum, & postea vendunt alios pro libito voluntatis*.

A quest' inconvenienti non hanno mancato i nostri degni Predecessori Romani Pontefici di porre il dovuto riparo: bastando leggere i Decreti fatti da S. Pio V., dopo il Concilio di Trento sopra questi Vescovi *in partibus*, eletti Suffraganei, e sopra la congrua, che ad essi si deve assegnare, come può vedersi appresso il Fagnano *nel cap. Episcopalia num.* 48. *e segg. de Privilegiis*. Eleggendosi in oltre Vescovi Titolari quelli, che ne sono meritevoli, e che hanno qualche incombenza nel servigio della Chiesa, che o non si può fare, o non è decente che si faccia senza il Carattere Vescovile, resta tolto di mezzo qualsivoglia disordine, e si apre la strada a molte opere buone, e resta vigente la memoria di quelle povere Diocesi, che abbandonate, sono in potere degl' Infedeli. Concorda con queste massime il sistema sempre rispettabile di questa Santa Sede; e concordano ancora i pareri di que' savj Padri, che nel

 ribus agentes, haud censuerunt nullos in posterum *Titulares Episcopos* constituendos esse, sed corruptelas tantummodo hoc in negotio corrigendas, & abstinendum deinceps ab hujusmodi Episcopis sacrandis, nisi legitima causa, ac necessitas id exigere videretur; uti commemorat Cardinalis Pallavicinus in historia, quam de Synodo Tridentina conscripsit *lib. 21. cap. 6. num. 12., & cap. 8. num. 2.*

Pro exercitio muneris Capellani Majoris Regii Sacelli requiritur Dignitas Episcopalis.

Dignitatem Episcopalem cum munere Supremi Eleemosynarii, seu Capellani Majoris Regalis Sacelli jungi oportere testatur Petrus Galandius in vita Petri Castellani Galliarum Magni Eleemosynarii his verbis: *Aulæ totius Regiæ unicus Episcopus est; quocumque in loco per totum Regnum Rex versetur, ab eo Sacramenta petere solet.* In Glossario Du Fresne, ac Du Cange, quod ultimo typis commissum est, ad verbum *Eleemosynarii*, recensentur illorum nomina, qui Magni Eleemosynarii apud Reges Galliarum constituti fuerunt, cum essent Episcopi, & peculiares Ecclesias regendas obtinerent. Idem ostendit Thomassinus *de veteri, & nova Ecclesiæ disciplina par. 1. lib. 2. cap. 112. num. 9.* Sed omissis quibuscumque exemplis, cum Nos ipsi Literis Apostolicis datis die 11. Augusti anno 1745. jam concesserimus eidem Carissimo in Christo Filio nostro Carolo Emanueli Sardiniæ Regi, ut supremus ipsius Eleemosynarius, seu Regalis Sacelli Major Capellanus Episcopali dignitate exornetur, utque is Territorium proprium habeat, & subditos, in quos suam exerceat ordinariam jurisdictionem, hinc facile perspici potest, nullam superesse nobis difficultatem, ac scrupulum (quo a sacrandis *Titularibus Episcopis* retrahi solemus, nisi gravis causa id requirat), ut Episcopum *in partibus* te constituamus, quem paucis abhinc mensibus ob virtutem, ac præclara merita inter Cardinales cooptavimus.

Verum proponitur dubium, an Cardinalis ad Ecclesiam Titularem sit promovendus.

Illud accurate, ac diligenter examinandum supererat, an conveniens judicetur, cum Cardinalis sis, ad Episcopatum in partibus te adhuc assumi. Nam, si primo Episcopus *in partibus*, deinde Cardinalis renunciatus fuisses, procul dubio ad omnem tollendam difficultatem satis visum esset, si, quo tempore Diaconiam Sanctorum Cosmæ, & Damiani tibi contulimus, eo vinculo, seu spirituali matrimonio, quod inter Te, tuamque Ecclesiam, licet *in partibus Infidelium* positam, prius initum fuerat, minime solvissemus; quemadmodum Decreto nostro Consistoriali die 11. Martii 1745. faciendum mandavimus, quoties Cardinali, qui jam sit Episcopus *in partibus*, seu Titulus, seu Diaconia tribuatur; neque defuisset nobis ad hoc faciendum legitima causa, eo quod Magni Eleemosynarii munere perfungi debeas, quod exerceri minime potest, nisi dignitas Episcopalis adjungatur: At vero, cum Episcopus antea non esses, quum insignia Cardinalis obtinuisti, & cum pro ineundo munere Magni Eleemosynarii, Titulo Episcopi carere nequeas, id profecto Nobis aliisque dubitandi præbuit occasionem; quamquam, eodem negotio diligenter examinato, dubitationem omnem depoluimus.

Episcopi quando-

Omnibus, qui parumper in Historia Eccle-

 nel Sagro Concilio di Trento, quando si trattò il punto di questi Vescovi Titolari, non differo che più non si facessero, ma bensì che si levassero gli abusi, come poscia su fatto, e che non si creassero, se non per giusta causa, o per necessità, come può vedersi nella Storia del detto Concilio scritta dal Cardinale Pallavicino *al lib. 21. cap. 6. num. 12. ed al cap. 8. num. 2.*

Per esercitare l'Uffizio di Cappelano Maggiore di una Cappella Regia si richiede la Dignità Vescovile.

La Carica di Grand'Elemosiniere, o sia di Cappellano Maggiore della Regia Cappella, porta seco il Carattere Vescovile: *Aulæ totius Regiæ unicus Episcopus est: quocumque in loco per totum Regnum Rex versetur, ab eo Sacramenta petere solet.* Sono parole di Pietro Galandio nella Vita di Pietro Castellano Grand' Elemosiniere di Francia. Nel tomo terzo dell' ultima Stampa del Glossario del du Fresne, e del du Cange, alla parola *Eleemosynarii*, si può vedere l'Elenco dei Grandi Elemosinieri dei Re di Francia, assunti a questa dignità, essendo anche Vescovi di residenza. Può anche leggersi il Tomassino *de veteri, & nova Ecclesiæ disciplina alla par. 1. lib. 2. cap. 112. num. 9.* Ma, senza cercar esempj da altre parti, avendo già Noi con un nostro Breve spedito agli 11. di Agosto 1745. conceduto al sopradetto Carissimo in Cristo Figlio Nostro Carlo Emmanuele Re di Sardegna, che il suo Grand'Elemosiniere, o sia il suo Cappellano Maggiore della Regia Cappella, sia costituito in dignità Vescovile, avendogli assegnato il Territorio, in cui deve esercitare la giurisdizione ordinaria, avendogli assegnati i Sudditi, ciascheduno può facilmente conoscere, che (essendo Noi pienamente persuasi del di lei merito, per cui pochi mesi sono l'abbiamo fatto Cardinale,) saremmo irragionevolmente scrupolosi, se al suo caso estendessimo quella tal quale ripugnanza, che abbiamo, di fare Vescovi Titolari senza il concorso delle necessarie circostanze.

Ma si propone il dubio, se un Cardinale possa promoversi ad una Chiesa Vescovile in partibus.

La vera difficoltà, che può promoversi, e deve esaminarsi, è la seguente, che si desume dall'esser ella già Cardinale, e doversi ora promovere ad una Chiesa, o sia Vescovado *in partibus*. Se ella fosse stata Vescovo *in partibus* prima di esser Cardinale, per l'effetto, di cui si tratta, sarebbe stato bastante, nel conferirle la Diaconia dei Santi Cosma e Damiano, come abbiamo fatto, non assolverla dal legame, o sia dal Matrimonio spirituale da lei contratto colla sua Chiesa, benchè costituita *in partibus Infidelium*, come da Noi con nostro Decreto Consistoriale nel giorno 11. di Marzo 1745. è stato stabilito che si faccia, ogni qual volta si conferiscono al Cardinale già Vescovo *in partibus* o il Titolo, o la Diaconia; e vi sarebbe stata una causa legitima per dispensarla dal Decreto, e non iscioglierla dal legame, dovendo ella riempire il posto di grand'Elemosiniere, che non si può riempire, come già si è detto, se non da chi ha l'Ordine Vescovile: ma il non esser ella stata Vescovo prima d'esser Cardinale, e dovendo ricevere il Carattere di Vescovo *in partibus* dopo il Cardinalato per poter essere Grand'Elemosiniere del Re di Sardegna, questo è quello, che a prima vista ha somministrato a Noi e ad altri l'occasione di dubitare. Ma Noi, per vero dire, dopo aver ben considerato il tutto, non abbiamo in ciò ritrovata veruna intrinseca ripugnanza.

E' noto a ciascheduno, che ha qualche tintu-

I Vescovi talora

Anno 1747.

que renuerunt Cardinalatum, ut suis Ecclesiis adessent.

siastica versati sint, cognitum perspectumque est, non semel contigisse, ut non multis ab hinc sæculis Episcopi honorem Cardinalis recusaverint; eum enim Romæ Cardinales immorari deceret, ut suam operam, & consilium in administrandis Ecclesiæ universalis negotiis præstarent; ideo si quis Episcopus in Cardinalem seligeretur, illum oportebat Ecclesiam suam dimittere. Thomassinus *de veteri, ac nova Ecclesiæ disciplina par. 2. lib. 3. cap. 5. num. 12. & cap. 33. §. Primogenia*, plura recenset Episcoporum exempla, qui, ne cogerentur Episcopatum relinquere, inter Cardinales cooptari noluerunt: deinde commemorat inductam consuetudinem, ob quam Romani Pontifices facultatem impertiri cœperunt, Cardinalis honorem una cum Episcopatu retinendi: Quare Hieronymus Platus in suo libro *de Cardinalis dignitate, & officio c. 4. §. 1.* scriptum reliquit: *Morem olim fuisse in Ecclesia, eumque diutissime servatum, ut non alii essent Cardinales Episcopi, quam illi septem prius, postea vero sex*:

Erant olim alii non erant Cardinales Episcopi, quam sex.

Cardinalitios Episcopatus Suburbicarios intelligit, de quibus Cardinalis Brancaccius præclaram edidit dissertationem: *qui, ob locorum propinquitatem, simul & Pontifici adesse, & suo tamen Gregi non deesse poterant; alii vero aliarum Civitatum Episcopi nunquam ad Cardinalatum promoverentur*. Equidem venerabiles Cardinales, quos pro Ecclesia reformanda Paulus III. elegerat, veterem hanc disciplinam iterum proponere, & collapsam restaurare conati sunt: Nam his verbis consilium suum anno 1538. declarant: *Officium Cardinalium, & officium Episcopi, incompatibilia sunt. Nam Cardinalium est assistere Sanctitati Tuæ pro gubernanda universali Ecclesia, officium autem Episcopi est pascere Gregem suum, quod præstare bene, & ut debet, haud potest, nisi habitet cum ovibus, ut pastor cum grege*. Attamen ob contrariam consuetudinem jam diu inveteratam hujusmodi consilium executioni mandari non potuit: Sed illud semper cautum fuit, ut Cardinales ad Episcopatum adsumpti, & Episcopi inter Cardinales adlecti, si Ecclesiam suam retinerent, residendi lege tenerentur; uti constat ex variis Concilii Tridentini Decretis, Romanorum Pontificum Constitutionibus, ac potissimum Urbani VIII., quibus congruunt Apostolicæ litteræ, quas Nos ipsi super hac eadem re promulgavimus. Porro non desunt rationes, quæ id maxime consentaneum ostendunt; Nam, cum septuaginta Cardinales modo numerentur, plures ex illis Romæ semper degere consueverunt, qui in regenda universali Ecclesia Pontificem Romanum adjuvent: Hinc maxime decet alios ex Cardinalibus in suis Diœcesibus morari, & Ecclesias administrare ipsorum curæ commendatas; alios vero perhonorificis muneribus ornatos longe ab Urbe ita se gerere, ut novum Cardinalium Collegio ornamentum, & Sedis Apostolicæ negotiis operam, quam possunt, exhibeant.

Mos inde introductus assumendi ad Episcopatus etiam Cardinales ex mente Concilii Tridentini, & Romanorum Pontif.

Cum hæc ita se habeant, argumentationem ita conficere possumus. Si recens Ecclesiæ disciplina, videlicet Sacrandi Episcopos *in partibus*, tum viguisset, cum non licebat Episcopis inter Cardinales adscribi, neque Cardinalibus conferri poterant Episcopatus, nisi Suburbicarii; si, inquam, tunc temporis legitima causa postulasset, ut Episcopus *in partibus* Cardinalis fieret, vel aliquis ex Cardinalibus ad

Arguitur ab antiqua disciplina ad præsentem, an liceat Cardinalem ad Episcopatum promoveri.

Pont. A. VII.

rinunziato il Cardinalato per esser presenti alle sue Chiese.

ra della Storia Ecclesiastica, che ne' Secoli da noi non molto remoti, chi era Vescovo, ricusava bene spesso d'esser Cardinale; imperocchè portando il Cardinalato il peso di dover risedere in Roma per assistere ai negozj della Chiesa universale, era lo stesso accettare il Cardinalato, che restar privo del Vescovado. Può vedersi il Tomassino nella sua antica, e nuova Disciplina della Chiesa *alla par. 2. lib. 3. c. 5. n. 12., ed al c. 35. §. Primogenia*, ove porta gli esempj di quelli, che ricusaron il Cardinalato, per non perdere il Vescovado, ed in oltre l'uso delle dispense, che s'incominciarono a dare dai Papi per la ritenzione de' Vescovadi unitamente col Cardinalato; per loche Girolamo Plato nel suo Trattato *de Cardinalis dignitate, & officio, al cap. 4. §. 1.* lasciò scritto, *morem olim fuisse in Ecclesia, eumque diutissime servatum, ut non alii essent Cardinales Episcopi, quam illi septem prius, postea vero sex*; parla dei Vescovadi suburbicarj Cardinalizj, de' quali il Cardinale Brancacci compose la sua famosa Dissertazione; *qui, ob locorum propinquitatem, simul & Pontifici adesse, & suo tamen Gregi non deesse poterant; alii vero aliarum Civitatum Episcopi nunquam ad Cardinalatum promoverentur*. Tentarono quei venerabili Cardinali eletti da Paolo III. per riformare la Chiesa, nel loro consiglio, che diedero *l'anno 1538.*, di rimettere in piedi questa disciplina: *Officium Cardinalium, & officium Episcopi, incompatibilia sunt. Nam Cardinalium est assistere Sanctitati Tuæ pro gubernanda universali Ecclesia; officium autem Episcopi est pascere Gregem suum, quod præstare bene, & ut debet, haud potest, nisi habitet cum ovibus, ut pastor cum grege*. Ma questa loro idea non ebbe il suo effetto, avendo preponderato al loro consiglio la pratica già radicata d'assumere i Vescovi al Cardinalato colla ritenzione del Vescovado, e di dare a i Cardinali i Vescovadi, benchè non fano dei sei Cardinalizj, astringendoli però alla residenza; come si vede in varj Decreti del Sacro Concilio di Trento, nelle Costituzioni de' Romani Pontefici, e specialmente in una d'Urbano VIII., ed anche in una nostra: Nè l'accennata pratica è priva del suo fondamento; imperocchè essendo cresciuto il numero de' Cardinali fino a settanta, non può mancare oggidì un numero sufficiente di quelli, che risiedono in Roma per assistere il Papa nel governo della Chiesa universale; ed è ben fatto, che altri di loro, stando fuori di Roma, risiedano nelle loro Diocesi, governino le Chiese a loro commesse, o pure rivestiti d'altre dignità proprie al loro grado, ed amministrandole, contribuiscano sempre più al lustro del loro Collegio, e somministrino un tal quale indiretto ajuto al buon governo della Chiesa universale, ed agli affari della Sede Apostolica.

E durante, poi altri non v'erano Cardinali Vescovi, che sei.

Costume introdotto di assumere alli Vescovadi anche i Cardinali, secondo la mente del Concilio di Trento, e de' Romani Pontefici.

Premessa questa istorica narrazione, e ritornando al nostro proposito, Noi la discorriamo così. Se in que' tempi, ne' quali i Vescovi non si facevano Cardinali, nè ai Cardinali si davano altri Vescovadi, che i suburbicarj, fosse stata vigente la disciplina d'oggidì, di conferire, concorrendo le debite circostanze, i Vescovadi *in partibus*, e vi fosse stato qualche Vescovo *in partibus*, che si facesse Cardinale, o pure

Dall'antica disciplina alla presente, si argomenta, essa lecito promovere un Cardinale al Vescovado.

PONT. A.VII.

ad Episcopatum *in partibus* eligeretur, procul dubio tunc difficile fuisset asserere, Cardinalis munus cum Episcopatu conjungi nequaquam posse; cum ex lege residiendi, qua tenentur Episcopi, id solum desumatur, uti superius ostendimus, qua quidem lege uti Titulares Episcopi non adstringuntur. Quamohrem, si tunc temporis nihil adversari potuisset, quin Episcopus *in partibus*, si quis fuisset, inter Cardinales adlegeretur, & Cardinalis Episcopatu *in partibus* donaretur; quis unquam jure postulabit, ut his temporibus, cum mos obtinuit ut Cardinales creentur etiam Episcopi residentes, & Cardinalibus administrandæ tradantur Ecclesiæ, quæ residendi legem habent, quis, inquam, jure postulabit, ut Episcopus *in partibus*, inter Cardinales haud numeretur, retenta Ecclesia sua *in partibus*, aut aliquis ex Cardinalibus ad Episcopatum *in partibus* minime renuncietur, si pro his gerendis legitima causa Romanus Pontifex adducatur.

Respondetur objecto, an consentaneum sit Cardinalium dignitati, illos ad Episcopatum titularem assumere.

Quod si difficultas ea proferatur in medium, videri nempe parum consentaneum Cardinalis dignitati, si *Episcopus in partibus* ipse consecretur, qui omni prorsus jurisdictione reipsa careat; id sane a nobis, ut ingenuo fateamur, nullius momenti, ac ponderis judicabitur. Non ignoramus, quam præclara sit Cardinalium dignitas, qui præcedere debent Patriarchis ipsis, Archiepiscopis, & Episcopis. Legimus quoque Eugenii IV. Constitutionem, quæ incipit: *Non mediocri*, quæ decima quinta inter ipsius Constitutiones *in Bullario Romano tom.* 1. recensetur. Postremo Nos minime latet Decretum Nicolai V. Summi Pontificis, cum ageretur controversia de loci primatu in Regni Conventibus inter Gnesnensem Archiepiscopum totius Regni Poloniæ Primatem, & Cardinalem Sbigneum Episcopum Cracoviensem: tunc enim Pontifex ita statuit, ut Cardinalis Sbigneus principem locum in iisdem Conventibus obtineret, ut tradit Raynaldus ad *annum Christi* 1419. *num.* 9., quod sane Decretum, interposita Regis Polonorum auctoritate, statim executioni mandatum fuit, quemadmodum Cromerus *lib.* 22. commemorat. Porro id maxime convenit Cardinalibus, qui pars *Corporis Pontificis* appellantur a Doctoribus, eo quod in regimine totius Ecclesiæ universalis operam suam præbeant: Idem sentiunt alii Scriptores, licet a communione Romanæ Ecclesiæ disjuncti & alieni, inter quos Theodorus Rinkinghius in Tractatu *de Regimine Sæculari, & Ecclesiastico lib.* 3. *class.* 2. *cap.* 3., Jacobus Andreas Crusius in Tractatu *de Præeminentia cap.* 3. *de Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium Sessione, tam quoad Ecclesiasticos, quam Sæculares, Reges, & Principes.* Attamen certum est, Episcopum Ordinis potestate Cardinali Diacono, & Cardinali Presbytero præstare: *Si consideremus* (inquit Cardinalis Bellarminus *tom.* 2. *Controvers. lib.* 1. *de Clericis cap.* 16. §. *Quantum ad tertium*) *Ordinis potestatem, major est Episcopus Presbytero, vel Diacono Cardinali; nam Episcopus ordinat Presbyteros, confirmat baptizatos, aliaque id genus facit, quæ Cardinales Presbyteri, vel Diaconi facere non possunt: qua etiam ratione Summus Pontifex Episcopum se vocat, non Cardinalem,* &

ANNO 1747.

o pure qualche già Cardinale, a cui fosse stato d'uopo conferire un simile Vescovado; sarebbe stato molto difficile il sostenere l'incompatibilità del Vescovado col Cardinalato; essendo essa, come già si è veduto, unicamente fondata nella legge della residenza nel Vescovado, alla quale i Vescovi *in partibus* non sono tenuti; e però, se ne' tempi, ne' quali il Vescovado di residenza era incompatibile col Cardinalato, nè chi era Vescovo, facevasi Cardinale, nè chi era Cardinale, facevasi Vescovo, non vi sarebbe stata ripugnanza, o che un Vescovo *in partibus* si facesse Cardinale, o che un Cardinale si facesse Vescovo *in partibus*; con qual ragione potrà oggi pretendersi, che, mutata la disciplina, fissato il sistema, che il Vescovo di residenza si fa Cardinale, ed al Cardinale si dà l'amministrazione d'una Chiesa di residenza, non possa un Vescovo *in partibus* esser fatto Cardinale con la ritenzione del Vescovado *in partibus*, quando vi concorra una giusta causa di ritenerlo, o non possa un Cardinale esser fatto Vescovo *in partibus*, quando vi sia un giusto motivo di farlo?

Si risponde all'obbietto, se sia consentaneo alla Dignità Cardinalizia ricevere il Vescovado in partibus.

Che se poi il punto si riducesse alla decenza, e si dicesse non esser conveniente che un Cardinale si faccia Vescovo *in partibus*, e che il Cardinalato serva come di strada per arrivare ad un Vescovado, che non ha attuale giurisdizione; le diremo con ogn'ingenuità, che questa riflessione non sarebbe certamente di verun peso appo Noi. Siamo ben informati dell'eminente dignità Cardinalizia: Sappiamo dover precedere i Cardinali ai Patriarchi, agli Arcivescovi, ed ai Vescovi: abbiamo letta la Costituzione *Non mediocri* d'Eugenio IV., che è la decimaquinta fra le sue Bolle nel Bollario Romano al tomo primo: ci è nota la decisione del Pontefice Nicolò V. nella controversia fra l'Arcivescovo di Gnesna Primate del Regno di Polonia, ed il Cardinale Sbigneo Vescovo di Cracovia, in cui decretò, che il primo luogo nelle Diete si dovesse al Cardinale, come può vedersi appresso il Rainaldi *all'anno di Cristo* 1419. *num.* 9., alla qual definizione volle il Re si desse pronta esecuzione, come attesta il Cromero *al lib.* 22. Ciò è loro dovuto per esser parte *Corporis Pontificis*, come parlano i Dottori, per essere impiegati nel governo della Chiesa universale, come anche al nostro proposito vanno discorrendo gli Scrittori, benchè eterodossi, fra quali Theodoro Rinkingk nel suo Trattato *de Regimine Sæculari, & Ecclesiastico lib.* 3. *class.* 2. *cap.* 3., Giacomo Andrea Crusio nel Trattato *de Præeminentia al cap.* 3. *de Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium sessione, tam quoad Ecclesiasticos, quam Sæculares, Reges, & Principes.* Ma sappiamo altresì, essere il Vescovo, nell'Ordine, Superiore al Cardinale Diacono, ed al Cardinale Prete: *Si consideremus Ordinis potestatem, major est Episcopus Presbytero, vel Diacono Cardinali; nam Episcopus ordinat Presbyteros, confirmat baptizatos, aliaque id genus facit, quæ Cardinales Presbyteri, vel Diaconi facere non possunt: qua etiam ratione Summus Pontifex Episcopum se vocat, non Cardinalem, & Episcopos omnes appellat Venerabiles Fratres, Cardinales autem dilectos Filios, quomodo vocat etiam laicos:* sono parole del Cardinale Bellarmino *nel tom.* 2. *delle Controversie al lib.* 1. *de Clericis c.* 16. §. *Quantum ad tertium:* E sebbene

que-

ANNO 1747.

& Episcopos omnes appellat Venerabiles Fratres, Cardinales autem dilectos Filios, quomodo vocat etiam Laicos. Equidem potestas Ordinis, quæ in Episcopo residet, non satis est, uc ipse Cardinali præcedat; en quod loci primatus non Ordinis potestati, sed dignitati potissimum tribuatur: Hinc Archidiaconus, licet Presbyter non fuerit, ob suam jurisdictionem Archipresbytero antecedit; Diaconus pariter, vel Subdiaconus, auc etiam Clericus, qui Vicarium Metropolitani gerunt, auc ipsius locum tenent, in Synodis Provincialibus anteferuntur Episcopis Suffraganeis, ob auctoritatem, quam obtinent, & ratione personæ, quam præseferunc, uti Eugenius IV. declarac in sua Constitutione: *Non mediocri* §. 13. quam superius nominavimus. Hæc quidem vera sunt; tamen ex his, quæ diximus, satis aperte constat, non alienum esse, & indecorum Cardinalibus, si Episcopatum *in partibus* accipianc, cum Titulares quoque Episcopi eadem potestate Ordinis præditi sint, qua reliqui Episcopi residentes fruuntur; quippe Ordines valide conferunt; & Sacramentum Confirmationis jure administrant, si rite præscripta materia, forma, & intentione utantur; etiamsi nulla facultas intercedat Ordinarii, in cujus Diœcesi hæc peragunc, nullæque ab Ordinando litteræ dimissoriales exhibeantur: Ita perpendunt Scriptores, quos Vasquesius recenset, & quibus etiam ipse subscribic *in 3. part. disput.* 243. *n.* 21. *tom.* 2.; Verumtamen, nisi proferantur ab Ordinando litteræ, quas diximus, & facultas Ordinarii loci interveniat, illicite Titulares Episcopi ejusmodi muneribus funguntur, quemadmodum decernitur a S. Tridentina Synodo *sess.* 14. *cap.* 2, superius citato.

Cardinales etiam sunt Archipresbyteri Basilicarum Patriarchalium.

Omittimus hoc loco verba facere de Archidiaconatibus, Decanatibus, & Canonicatibus, aliisque Ecclesiasticis Beneficiariis, quibus abesse Choro non licet, ideoque cautum fuit Decreto Sixti V. Prædecessoris nostri (illud est 79. in Bullario Romano *tom.* 2.) ne hujusmodi Beneficia simul cum Cardinalatu retinerentur, eoquod dignitati Cardinalium convenire non videatur, ipsos in Choro secundum post Episcopum locum obtinere: Hæc, inquam, omittemus, cum exemplis quotidianis hic Romæ videamus conferri Cardinalibus Archipresbyteratus Patriarchalium Ecclesiarum, neque alienum a Cardinalium dignitate id existimari, neque ob hanc caulam a quopiam censeri per Cardinalatum viam ad honorem Archipresbyteratus sterni, & comparari: Cum hæc ita sint, nemo inficiabitur Episcopatum *in partibus* tribui posse alicui ex Cardinalibus, quin ipsius titulo, atque amplitudini indecorum id judicetur, & quin Cardinalatus, veluti quidam gradus habeatur ad Episcopatum attingendum; præsertim cum Archipresbyteratus longe inferior sic Episcopatu. Nam inter Archipresbyteros Patriarchalium, ille solum, qui in Basilica S. Petri hoc munere fungitur, ob singularia privilegia, Clericis suæ Basilicæ addictis, & subjectis, ad Ordines suscipiendos Litteras Dimissoriales impertit, & Sacramentum Confirmationis administrat. Attamen, nec ipse, neque cæteri Archipresbyteri ulla gaudent jurisdictione ad cognoscendas, ac dijudicandas causas, quæ excitancur inter Canonicos, aliosque, qui Basilicis ipsis inserviunc, cum hac facultate spoliati fuerinc Innocentii XII. Con-

Et concluditur Cardinalibus Episcopatum in partibus tribui posse.

PONT. A. VII.

questa maggioranza circa la podestà dell'Ordine non basta, acciò il Vescovo debba precedere al Cardinale, desumendosi la precedenza non dalla podestà dell'Ordine, ma dalla Dignità; perlocchè veggiamo che l'Arcidiacono, che non è Prete, in sequela della sua giurisdizione, precede all'Arciprete, che è Sacerdote; e il Diacono, o Subdiacono, o pure il semplice Chierico, che è Vicario, o Luogotenente del Metropolitano, nel Sinodo Provinciale precede ai Vescovi Suffraganei, per l'autorità, che ha, e per la persona, che rappresenta; come bene al nostro proposito riflette il Pontefice Eugenio IV. nella sua citata Costituzione *Non mediocri al* §. 13. Basta però, ed è più che sufficiente, per escludere l'opposta indecenza, che un Cardinale sia assunto ad un Vescovado *in partibus*; essendo nel Vescovo Titolare consecrato la stessa podestà dell'Ordine, che è in tutti gli altri Vescovi di residenza; per lo che sono valide le collazioni degli Ordini, e le Cresime, purchè il tutto da esso si faccia servendosi della dovuta materia, e della dovuta forma, ed abbia la dovuta intenzione, ancorchè non vi sia la licenza dell'Ordinario, nella di cui Diocesi fa le dette funzioni, ed ancorchè non vi siano le dimissorie del Superiore dell'Ordinando; come osservano gli Autori, riferiti e seguitati dal Vasquez *in 3. part. disput.* 243. *n.* 21. *tom.* 2.; Ma sono illecite, venendogli vietato il far le funzioni Vescovili senza l'annuenza del Prelato locale, e conferir gli Ordini senza le dimissorie del Superiore dell'Ordinando, come si vedere nel luogo sopracitato del Sagro Concilio di Trento *alla sess.* 14. *cap.* 2.

I Cardinali sono anche Arcipreti delle Basiliche Patriarcali.

E per vero dire, ciò che siasi degli Archidiaconati, Decanati, Canonicati, e simili Benefizj, che obbligano all'interessenza nel Coro, la ritenzione de'quali unitamente col Cardinalato vien proibita dal Decreto del nostro Predecessore Sisto V., che è il 79. nel Bollario Romano *al tom.* 2. per la ragione, che non conviene alla Dignità di Cardinale l'avere in Coro il secondo luogo dopo il Vescovo, come si legge nel detto Decreto; se ogni giorno in mezzo a Roma vediamo darsi ai Cardinali gli Arcipretati delle Patriarchali, senza che ciò si reputi disdicevole alla loro Dignità, e senza che si dica essere il Cardinalato strada per l'Arcipretato, con molta maggior ragione dovrà dirsi, potersi con giusta causa conferire ad un Cardinale un Vescovado *in partibus*, senza che ciò pregiudichi al suo decoro, ed alle sue preminenze, e senza che si possa valutare il Cardinalato come uno scalino per ascendere al Vescovado; essendo fra gli Arcipreti delle Patriarcali solo quello della Basilica di S. Pietro, che per Indulti particolari concede le Dimissorie ai Sudditi, e dipendenti della sua Basilica, ed anche conferisce la Cresima; non avendo però nè esso, nè gli altri Arcipreti veruna giurisdizione contenziosa sopra i Canonici, e gli altri, che servono alla Basiliche, per esser essa stata soppressa dalla santa memoria d'Innocenzo XII. in una sua Costituzione confermata da Noi con un'altra nostra Costituzione, che incomincia: *Quantum ad procurandam*, spedita sotto *il giorno* 15. *di Febbrajo* 1742., e che è *la* 44. nel tomo primo del nostro Bollario, e non essendo ai detti Arcipreti riservata altra au-

E si conchiude potersi dare ad un Cardinale un Vescovado in partibus.

Constitutione, quam Nos alia Constitutione confirmavimus, quæ incipit: *Quantum ad procurandam*: Ea fuit in lucem edita *die* 15. *Februarii anno* 1742., & *lib.* 1. nostri Bullarii quadragesima quarta recensetur. Porro nulla alia jurisdictio post has Constitutiones ipsis Archipresbyteris relinquitur, nisi *paterna*, & *œconomica* in iis, quæ ad cultum Ecclesiæ, morum emendationem, vel Ecclesiasticam disciplinam pertinent, uti manifesto desumitur *ex decreto* 65., quod in peculiari Bullario Innocentii XII. continetur. At vero Titulares Episcopi ob potestatem Ordinis, qua plene post Consecrationem præditi sunt, non modo conferre Ordines, & Confirmationis Sacramentum administrare possunt, si Ordinarii loci facultas, & cætera, quæ superius memoravimus, interveniant; sed etiam (si per eundem Ordinarium loci liceat exercere Pontificalia) a Titulari Episcopo Ordinibus initiari posse contendunt gravissimi Scriptores, ac præsertim Hallier *in Tractatu de Sacris Ordinationibus*, eos, omnes, qui profecti ab ea Civitate, a qua Titularis Episcopus nominatur, in has regiones venirent, & Catholicam Religionem amplecterentur. Accedit, quod licet Episcopus Titularis revera subditis careat, eo quod solum Infideles in ipsius Diœcesi versentur, tamen in illos jurisdictionem exercere potest, si ad Christianam Religionem traducantur, vel si Fideles aliqui in eam Diœcesim commigrarent, ibique domicilium suum constituerent. Hinc in Litteris Apostolicis, quæ ad Episcopum Titularem declarandum exarantur, ipse monetur, ut suam in Diœcesim se conferat, si fieri possit, ut pastorali munere fungatur; cum vero ipse consecratur, tum Episcopus consecrans illis verbis utitur, quæ in reliquis omnibus Episcopis consecrandis proferri solent: *Accipe Evangelium, & vade; prædica populo tibi commisso:* Id animadvertit Cardinalis de Lugo *in responsis Moralibus lib.* 5.º *quæst.* 15. *num.* 2.

Episcopus Titularis jurisdictionem exercere potest in subditos, si ad Christianam Religionem convertantur.

Hæc sane in medium afferri possunt, si intimam rei, de qua agimus, naturam inspicere, ac perpendere velimus. Sed quoniam exploratum Nobis est, homines plerumque exemplis magis permoveri, inquirendum duximus, an Cardinalis aliquis superiori tempore Titularem Episcopatum habuerit.

Quæritur, an de hoc adsit exemplum.

Ac primo Cardinalis Vincentii Gotti idoneum exemplum visum est. Ipse die 30. Aprilis anno 1728. creatus fuit Cardinalis, quo die Nos etiam, aliique plures, a Benedicto XIII. de Nobis optime merito in Cardinalium Collegium cooptati fuimus. Tunc ille Bononiæ morabatur, ad quem de more Birettum novæ dignitatis insigne missum fuit, quod ille manu Cardinalis Georgii Spinulæ Legati Bononiensis, magno cum apparatu ac pompa, suscepit die 9. Maji in Ecclesia Ordinis Prædicatorum, ubi die 19. ejusdem mensis Constantinopolitanus Patriarcha fuit consecratus a Cardinali Jacobo Boncompagni Bononiensi Archiepiscopo, cui simul aderant Torrellius Episcopus Forlivii, & Cervionus tunc Episcopus Faventinus. Attamen advertimus idem Consistorium, habitum die 30. Aprilis, initium desumpsisse a Patriarchatu Constantinopolitano, cujus vacatio antea contigerat, cum Cardinalis Cybo in Sacrum Collegium adscriptus fuerat, cujus loco Pater Magister Gotti Ordinis Prædicatorum a Pontifice suffectus fuit; quo negotio peracto, ad Ecclesias alias Episcopales Pastore donandas in eo Con-

Exemplum promotionis Cardinalis Gotti, quod casui non applicatur.

autorità, che una paternale, ed economica, in ciò che appartiene al servizio della Chiesa, all' Ecclesiastica Disciplina, ed alla correzione de' costumi, come si vede *nel Decreto* 65 nel Bollario particolare d' Innocenzo XII.: Quando per lo contrario, oltre la podestà dell' Ordine Vescovile, che è intera ne' Vescovi Titolari consecrati, giusta ciò, che poc' anzi si è detto, e che non è in verun modo ne' Cardinali Arcipreti, come tali non solo possono lecitamente ordinare, amministrare la Cresima, quando vi sia il consenso dell' Ordinario del luogo, e siano a loro dirette le dimissorie dal Vescovo Superiore dell' Ordinando, come di sopra si è detto; ma altresì è proposizione almeno probabile, avvegnachè sostenuta da gravi Autori, e specialmente dall' Hallier nel suo Trattato *de Sacris Ordinationibus*, potersi dal Vescovo Titolare, che dal Vescovo locale ha avuta la licenza d' esercitare i Pontificali, conferire gli Ordini a chi partito dalla Città, di cui ha il titolo Vescovile, viene ne' nostri Paesi, ed in questi abbraccia la Cattolica Religione; E quando, benchè il Vescovo Titolare non abbia Sudditi attuali (supponendosi, che nella sua Diocesi non vi siano, che Infedeli) ha però il jus d' esercitare la giurisdizione sopra i predetti, se abbracciano la Santa Religione, o sopra i Fedeli, che in essa venissero ad abitare; per lo che nella Bolla della provista si ammonisce, che, quando possa, vada alla Diocesi, per esercitare in essa il suo uffizio Pastorale; e nella Consecrazione si dice a lui, come a tutti gli altri Vescovi, dal Consecrante: *Accipe Evangelium, & vade; prædica populo tibi commisso;* come ben osserva il Cardinal de Lugo *ne' suoi Responsi Morali al lib.* 5. *dub.* 15. *num.* 2.

Il Vescovo Titolare può esercitare la giurisdizione ne' sudditi, se si convertono alla Religione.

Ecco quanto abbiamo saputo considerare, riflettendo alla ragione intrinseca. Ma perchè ben sappiamo, che la maggior parte degli uomini resta appagata dai motivi estrinseci, e,, come suol dirsi, dai casi seguiti, abbiamo creduto opportuno il ricercare, se siasi mai dato un Vescovado *in partibus*, ad uno già Cardinale.

Si cerca esempio in ciò che si è conchiuso.

A prima vista ci parve adattato l' esempio del Cardinal Vincenzo Gotti. Fu questi in compagnia nostra, e d' altri, fatto Cardinale dal nostro comun Benefattore Benedetto XIII. *ai* 30. *d' Aprile* 1728. Era esso in Bologna, ed essendogli stata secondo il solito mandata la Berretta Cardinalizia, fu con gran pompa fatta la funzione dalla buona memoria del Cardinale Giorgio Spinola allora Legato di Bologna nella Chiesa de' Padri Domenicani *ai* 9. *di Maggio*, e nella stessa Chiesa fu *ai* 19. *Maggio* consecrato Patriarca di Costantinopoli dal fu Cardinale Giacomo Buoncompagni nostro Predecessore nell' Arcivescovado di Bologna, coll' assistenza di Monsignor Torrelli ancor oggi Vescovo di Forlì, e del *quondam* Monsignor Cervioni allora Vescovo di Faenza. Ma avendo poscia ben osservato, che il Consistoro sopraddetto *dei* 30. *d' Aprile* incominciò dal Patriareato di Costantinopoli, che era vacante per l' antecedente promozione al Cardinalato del fu Cardinale Cybo, quale fu conferito al Padre Maestro Vincenzo Gotti Domenicano; che di poi si fece passaggio alla promozione d' altre Chiese Vescovili; e che

Esempio della promozione del Cardinale Gotti, il quale non si applica.

ANNO 1747. Consistorio Pontifex se convertit; ac postremo Cardinales creati fuerunt, inter quos idem Vincentius Gotti jam Patriarcha Constantinopolitanus numerabatur. Quamobrem advertimus in hoc exemplo, ad Patriarchatum Constantinopolitanum electum, & renunciatum fuisse Vincentium Gotti tunc, quum Cardinalis honore nondum exornatus erat; qui deinde inter Cardinales adscitus Consecrationem suscepit, quod prætermitti nullo modo poterat, eo quod *Provisio Consistorialis* (ut inquit Fagnanus *Cap. Nihil num. 29. de Electione*) *habet vim electionis*, *& confirmationis:* Quare juxta Canones intra tres menses consecrari omnino debebat; Ita *Can. Quoniam dist.* 100. *& cap. 9.* Concilii Tridentini *sess. 7. de Reformatione*, *& cap. 2. sess. 23.*, ubi Cardinales etiam eidem legi obnoxii declarantur, & restituendi fructus decernuntur ab iis, qui intra tres menses haud consecrantur, & Episcopatu etiam spoliantur, si alii tres menses ante Consecrationem elabantur: Neque illud adversatur, in Synodo Tridentina actum tunc fuisse de residentibus Episcopis, non vero Titulatibus, qui nullos omnino fructus ab Ecclesiis suis consequuntur; Quippe nonnulli ex iisdem Titulis dotem aliquam adnexam habent, quemadmodum Archiepiscopatus Theodosiæ, quo Nos ornati quondam fuimus a Benedicto XIII., tum quia Titulares Episcopi, quamvis nullis fructibus instructi sint, possunt Episcopali dignitate privari, si intra sex menses consecrari recusent: Ita perpendit Sacerdos Societatis Jesu in Tractatu, quem Romæ typis commisit *anno* 1732. *de Episcopo Titulari part. 4. num. 186.*

Alia exempla ex Historia Ecclesiæ desumpta.

Itaque, omisso exemplo Cardinalis Gotti, quod rei nostræ nequit accommodari, animum tamen haud despondimus; Annales Ecclesiæ percurrimus, in quibus tres Patriarchas Constantinopolitanos deprehendimus, qui hunc Titulum assecuti fuerunt, cum jam inter Cardinales adnumerarentur, & urbs Constantinopolis Turcarum imperio subderetur. Illi nempe fuerunt Cardinales Isidorus, Bessarion, ac Riarius: Equidem duo primi ab Eugenio IV. Cardinales creati sunt anno 1439.; Isidorus autem Patriarchatu deinceps auctus fuit a Pio II. anno 1459.: cumque in mortali hac vita Romæ defunctus fuisset die 27. Aprilis anno 1463., uti scriptum reliquit Oldoinus, vel die 8. Martii anno 1464., uti plures alii tradiderunt, Cardinalis Bessarion in Patriarchatum Constantinopolitanum demortui loco suffectus fuit, quemadmodum in Commentariis Pii II. *lib.* 11. *pag.* 299. continetur. Deinde post mortem ejusdem Cardinalis Bessarionis anno 1472. Sixtus IV. Patriarcham Constantinopolitanum constituit Petrum Riarium Nepotem suum, quem superiori anno Cardinalem creaverat; quod apertissime constat ex Rynaldo ad annum Christi 1472. *num.* 11., & ex Patre le Quien *tom.* 3. præclari operis, quod inscribitur *Oriens Christianus pag.* 835. *&* 836. Illud quoque adfirmavimus, Constantinopolim sub Turcarum potestate tunc extitisse, cum Cardinales, quos paulo ante nominavimus, Patriarchatum illius Urbis susceperunt. Nam primus inter ipsos Isidorus missus ab Eugenio IV. Constantinopolim Sedis Apostolicæ Legatus, ut concordiam inter

che nell'ultimo fu fatta la Promozione de' Cardinali, fra' quali fu annoverato il predetto Gotti già Patriarca di Costantinopoli; ci siamo avveduti, che il caso non era d'un Cardinale fatto Vescovo *in partibus*, ma d'uno, che prima del Cardinalato era stato fatto Patriarca di Costantinopoli, e che dopo il Cardinalato ricevè la Consecrazione: il che doveva farsi, mentre avendo la provista Concistoriale la forza d'elezione, e confermazione, come ben osserva il Fagnano *nel Cap. Nihil*, *num. 29. de electione*, ove così scrive: *Et provisio Consistorialis habet vim electionis*, *& confirmationis:* entrava la disposizione Canonica di dover ricevere dentro tre mesi la Consecrazione secondo *il Can. Quoniam*, *dist.* 100. ed *il cap. 9.* del Concilio di Trento *alla sess. 7. de Reformatione*, ed *il cap. 2. della sess. 23.*, ove alla stessa legge sottopone i Cardinali, condannando alla restituzione de' frutti percetti chiunque non si consacra dentro i tre mesi, ed alla perdita del Vescovado, se dentro altri tre mesi non si fa consecrare: nulla giovando il replicare, che non si trattava di Vescovo di residenza, ma di Vescovo Titolare, che non riceve veruna entrata dalla sua Chiesa; sì perchè vi sono alcuni di questi Titoli *in partibus*, che hanno qualche dote assegnata, come è quello dell'Arcivescovado di Teodosia, che a Noi fu conferito dalla santa memoria di Benedetto XIII. ed in questi Vescovadi può aver luogo la privazione de' frutti; sì perchè, o siano, o non siano dotati questi Vescovadi, sono sempre i Provisti capaci della pena della privazione della dignità, se non si consagrano dentro i sei mesi; come assai bene considera un moderno Sacerdote della Compagnia di Gesù nel suo Trattato stampato in Roma *l'anno* 1732. *de Episcopo Titulari*, *alla par. 4. num.* 186.

Altri esempi presi dalla Storia Ecclesiastica.

Posto dunque da parte l'esempio del Cardinale Gotti, come inapplicabile al caso nostro, non ci siamo perduti d'animo, ed avendo scorsi gli Annali della Chiesa, abbiamo in essi ritrovati tre Cardinali Patriarchi di Costantinopoli, fatti Patriarchi dopo che erano già Cardinali, e dopo che Costantinopoli era nelle mani della Potenza Ottomana. Si è detto essersi ritrovati tre Cardinali Patriarchi di Costantinopoli, e questi sono i Cardinali Isidoro, Bessarione, e Riario. Si è detto, che furono fatti Patriarchi, dopo che già erano Cardinali: a questo è certo; Imperocchè Isidoro, e Bessarione furono fatti Cardinali dal Pontefice Eugenio IV. *nel* 1439., ed il Cardinale Isidoro fu fatto Patriarca di Costantinopoli da Pio II. *nel* 1459.; ed essendo morto in Roma o ai 27. d'Aprile *del* 1463. come vuole l'Oldoino, o agli 8. di Marzo *del* 1464., come alcuni pretendono, gli fu dato per Successore nel Patriarcato di Costantinopoli il memorato Card. Bessarione, come può leggersi ne' Commentarj di Pio II. *al lib.* 11. *pag.* 299. giusta l'edizione della quale ci serviamo. Morto poi il Card. Bessarione *nell' anno* 1472, fu da Sisto IV. fatto Patriarca di Costantinopoli il Card. Pietro Riarj suo Nipote, che l'anno antecedente era stato fatto Cardinale da lui medesimo, come si vede nel Raynaldi all'anno di Cristo 1472. *num.* 11. ed anche il Padre le Quien *al tom.* 3 della sua grand' Opera *Oriens Christianus pag.* 835. e *pag.* 836. Si è detto finalmente, che questi Cardinali furono fatti Patriarchi di Costantinopoli, dopo che Costantinopoli era nelle mani della Poten-

PONT. A. VII.

PONT. A. VII. ter Latinoa, & Græcos in Concilio Florentino feliciter ſancitam plene confirmarer, cum in illa Urbe moraretur, ipſam Mahumetus II. expugnavit: mortem ſagaciſſimo conſilio effugit, Cardinaliciia inſignibus exanimum cadaver induena, quod ipſius vultum, ac lineamenta mirifice referebat. Qua re Turcæ decepti, obtruncatum cadaveris caput, ac Pileum Cardinalisium haſtæ præfixerunt, putantes, ſe Cardinali Romani Pontificia Legato mortem intuliſſe. Illud etiam fortunate contigit, ut factus ipſe Turcarum captivus, ſed illis omnino incognisus, a captivitate vindicari potuerit, & Romam ſe conferre, quo prius anno 1451. confugerat Gregorius IV. Patriarcha Conſtantinopolitanus, ut ſchiſmaticorum vexationes, & belli imminentis pericula devitaret, qui paulo poſt, videlicet anno 1459. Romæ vitæ ſuæ curſum abſolvit, cujus loco idem Cardinalis Iſidorus Patriarcha Coſtantinopolitanus renunciatus fuit. Hanc hiſtoriam deſumpſimus ex Commentariis Pii II., quæ antea commemoravimus; ex Attichy, cum verba facit de Cardinalibus Iſidoro, & Beſſarione; ex Ciacconio, & ex libris Aubery, qui generalem hiſtoriam Cardinalium complectuntur; & poſtremo ex allato ſuperius Patre le Quien *tom.* 1. *pág.* 309., *ac tom.* 3. *pag.* 835. Hinc apertiſſime conſequitur, eoſdem tres Cardinales, de quibus ſermo eſt, Patriarchatu Conſtantinopolitano ornatos fuiſſe, poſtquam ea Civitas in poteſtatem Turcarum devenerat: equidem, ut id perſpectum fieret, ſatis ſuperque fuiſſet indicare, Urbem Conſtantinopolitanam a Mahometo II. penitus ſubactam die 29. Maji anno 1453., cum Nicolaus V. Pontificatum gereret, qui ob hanc calamitatem santo mœrore perculſus fuit, ut vitam ipſam paulo poſt dolore amiſerit.

Cenſura dictorum Exemplorum. Fortaſſe his exemplis, quæ paulo ante recenſuimus, Nos prorſus acquieſcere putabis; ſed ut verum ingenuo fateamur, aliter ſe res habet. Revera non inficiamur tres Cardinales Nobis occurrere, qui Patriarchatum Conſtantinopolitanum obtinuerunt, & quidem cum in Collegium Cardinalium jampridem cooptati fuiſſent; Illud quoque veritati conſentaneum eſt, eoſdem Cardinales ad Patriarchatum perveniſſe, cum Civitas Conſtantinopolitana in Turcarum poteſtate jam verſaretur. At vero iidem trea Patriarchæ inter Epiſcopoa *in partibus* adnumerandi non videntur, eoquod Summi Pontificea, poſt devictam, captamque Conſtantinopolim, nihil intentatum reliquerunt, ut ipſam recuperarent, eaque de cauſa Principes Chriſtianos ſolicitare non deſtiterunt, ut unanimi conſilio arma caperent, & bellum Tureis indicerent. Porro hoc temporis ſpatio tres Cardinales, quos antea commemoravimus, ſibi invicem in Patriarchatum illius Urbis ſucceſſerunt; Quamobrem inter eos Epiſcopos recenſendi potius videntur, quibus magna ſpea affulgebat, ut juriſdictionem in ſuum populum exercerent: Nam Epiſcopi *in partibus* ii revera ſunt, qui Titulum obtinent Eccleſiæ ſub Infidelium poteſtate ita conſtitutæ, ut vindicari ab ipſorum tyrannide difficillime poſſe videatur; ideoque ejuſdem Eccleſiæ Titulua conceditur, ut ejua memoria apud poſteros conſervetur.

Equi-

Potenza Ottomana; e ciò ſi comprova. Il primo d'eſſi, che dopo il Cardinalato fu fatta Patriarca di Coſtantinopoli, fu il Card. Iſidoro. ANNO 1747.
Era queſti ſtato mandato da Eugenio IV. ſuo creatore a Coſtantinopoli Legato Apoſtolico per iſtabilire l' unione fatta tra' Greci e Latini nel Concilio di Firenze. Nel tempo ch'era nella detta Città, fu eſſa ſoggiogata da Maometto II., ed eſſendogli riuſcito di liberarſi dalla morte con uno ſtrattagemma aſſai provido, avendo poſti i ſuoi veſtiti Cardinalizj ſopra il corpo d'un defunto, che era ſimile a lui, due profittevoli effetti da queſto fatto derivarono; uno che i Turchi, tagliata la teſta al cadavere, la poſero ſopra un' aſta unitamente col Cappello Cardinalizio, penſando, che foſſe la teſta del Cardinale Legato; l'altro, che eſſendo eſſo reſtato prigioniere, ma ſconoſciuto, gli riuſcì felicemente di liberarſi dalla ſchiavitù, e venire a Roma, ove già eraſi ricnverato *nel* 1451. il celebre Gregorio IV. Patriarca di Coſtantinopoli, per ſottrarſi dalle perſecuzioni degli Sciſmatici, e dal pericolo della guerra imminente, ed ove anche ſantamente morì *nel* 1459. eſſendo ſtato poſcia di lui Succeſſore immediato nel Patriarcato il predetto Card. Iſidoro. Tutta queſta Storia è riferita nei Comentarj di Pio II. *al luogo citato*, nell' Atticby, quando tratta del Card. Iſidoro, e del Card. Beſſarione, nel Ciacconio, e ne' Tomi dell' Aubery della Storia Generale de' Cardinali, nel citato Padre le Quien *al tom.* 1. *pag.* 309. ed *al tom.* 3. *pag.* 835., e da tutta queſta iſtorica narrazione ſi pone in chiaro, che i tre Cardinali furono fatti Patriarchi di Coſtantinopoli, dopo che Coſtantinopoli era nelle mani del Turco: pel quale aſſunto riconoſciamo, che ſarebbe ſtato baſtante il dire in poche parole, che Coſtantinopoli fu preſa l' ultima volta da Mehemet II. *ai 29. di Maggio* 1453. nel tempo del Pontificato di Nicolò V., che ne morì di dolore.

Cenſura delli detti eſempj. Ella crederà, eſſer Noi pienamente ſoddiſfatti de' riferiti eſempj: ma con ogn' ingenuità le diremo, che non lo ſiamo. E' vero, che tre furono i Cardinali Patriarchi di Coſtantinopoli; è vero, che furono fatti Patriarchi, dopo che erano Cardinali; ed è anche vero, che furono eletti Patriarchi, dopo che Coſtantinopoli era in mano del Tureo. Ma non eſſendoſi dai Snmmi Pontefici traſcurato, dopo la fatale perdita di quella Metropoli, di procurarne il riacquiſto, unendo le armi de' Principi Criſtiani, ed eſſendo ſtati in queſto mentre i tre Cardinali fatti ſucceſſivamente Patriarchi, non ſembra, ch' eſſi poſſano annoverarſi fra i Veſcovi *in partibus*, ma fra i Veſcovi, che con molta probabilità ſperavaſi, che foſſero per eſſer Veſcovi di governo attuale, eſſendo i veri Veſcovi *in partibus* quelli, che hanno il Titolo d' una Chieſa oppreſſa dagl' Infedeli, e della quale non vi è proſſima ſperanza, che poſſa liberarſi dalla tirania, e della quale ſi dà il Titolo, acciò ſe ne conſervi la memoria.

Che

Equidem ex historiis clare desumitur, quales conatus impenderint Romani Pontifices, ut simul conspirantibus Christianis Principibus Constantinopolim a Barborum manibus eriperent. Nicolans V., qui subactæ eidem Civitati per duos annos assiduo mœrore tabescens superstes fuit, omnem curam, & operam contulit, ut in manus Christianorum illa rediret; Id constat ex ejus vita, quam Dominicus Georgius Cappellanus noster, non sine magno animi nostri dolore nuper defunctus, accuratissime in lucem edidit *pag. 139. & seqq.* Callistus III. idem eonsilium suscepit restituendæ Constantinopolis; & barbaros victoria supetbos, & insolentes non mediocriter compescuit, quemadmodum Æneas Silvius in Historia Bohemica *cap. 67.* testatur. Pius II., qui post Callistum III. Summum Pontificatum accepit, ejusdem præclari facinoris ardore adeo succensus fuit, ut Christianos Principes ab bellum contra Barbaros ineundum inflammare magnopere contenderit, & ipsemet, licet ætate gravis, & infirma corpoporia habitudine, Anconam se contulerit, ut operi vehementius instaret, ac præesset; verum in ea Civitate ad immortalem vitam migravit, quæ omnia in Commentariis Cardinalis Papiensis continentur. Paulus II. in loco Pii II. Pontifex renunciatus, ob eandem causam maximo studio adlaboravit, & incredibilem pecuniæ summam impendit, uti fuse comprobatur *cap. 3. vindiciarum*, quas Dilectus Filius Noster Angelus Maria Cardinalis Quirinus Brixiensis Antistea, & Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Bibliothecarius erudite, ac diligenter conscripsit, ut eundem Pontificem ab infensis Scriptoribus, & præsertim Platina, falsisque ipsius criminationibus vindicaret. Postremo quantum studii contulerit pro recuperanda Constantinopoli Sixtus IV., qui Paulo II. suffectus fuir, Spondanus, aliique rerum Scriptores commemorant. Quamobrem, cum Cardinales Isidorus, ac Bessarion Patriarchatum Constantinopolitanum a Pio II., Cardinalis autem Riarius a Sixto IV. acceperint, dubitandum non est id contigisse, cum spes magna recipiendæ Constantinopolis affulgeret.

Hinc sequitur, eosdem Patriarchas haud numerandos esse inter Episcopos *in partibus*, sed potius inter eos, de quibus sperandum videbatur, ut jurisdictionem reciperent, quod Hierosolymitani Patriarchæ suo exemplo satis ostendunt. Præclarissimus Dux Gotifredus anno 1099., cum Urbanus II. Pontificatum administraret, Saracenos devicit, & Hierosolymam subegit, quæ deinde anno 1187. rursum in potestatem Barbarorum redacta fuit, cum Urbanus III. Sedem Apostolicam teneret. Attamen Christiani in finitimis Oppidis adhuc versabantur, donec anno 1290., capta Ptolemaide, ab omni Terra Sancta depulsi penitus fuerunt; quæ calamitas Nicolaum IV. adeo afflixit, ut post undecim menses mœrore vitam hanc mortalem reliquerit. Sanctus Cœlestinus V. ad summum Ecclesiæ regimen evectus, consilium restituendæ in pristinam libertatem Terræ Sanctæ, brevi licet Pontificatus sui tempore, minime deposuit, & Rodulphum a Magnavilla Ordinis Prædicatorum Patriarcham Hierosolymitanum constituit. Sancto Cœlestino Bonifacius VIII., & Beatus Benedictus XI. suffecti fuerunt, quorum ultimus octo mensium spatio Pontificatum, & vitam absolvit. Post illum Clemens V. Pontifex

Che poi dopo la presa di Costantinopoli seguita *nel* 1453. non si trascurasse dai Sommi Pontefici di procurarna il riacquisto, unendo le armi de' Principi Cristiani, si comprova dalle Storie. Sopravvisse benchè sempre oppresso dal dnlora Niccolò V., lo spazio di due anni, nè lasciò strada, che non tentasse, acciò Costantinopoli ritornasse nelle mani de' Cristiani, come diffusamente si legge nella di lui vita scritta colle pezze autentiche alla mano, e data alle stampe dal su nostro Cappellano Segreto Domenico Giorgi ultimamente defunto con nostro indicibile dispiacere, come può vedersi *alla pag. 139. e segg.* Successore di Niccolò V. su Calisto III., e quanto da esso fosse fatto, ed anche con alcuni prosperi avvenimenti, contra il Tureo reso troppo baldanzoso, ed audace per la presa di Costantinnpoli, si può leggere nella Storia Boemica d'Enea Silvio *al cap. 67.* Pio II. successe a Calisto III. Basta leggere i Commentarj del Cardinale Papiense, per vedere quanto operò per unire i Principi Cristiani ad una guerra contra il Turco, pel qual' effetto essendosi portato in Ancona con deliberazione d' assistere personalmente all'impresa, non ostanti la grave età, e la debole complessione, pasaò nella detta Città da questa a miglior vita. Dopo Pio II. fu eletto Sommo Pontefice Paolo II., e quanto denaro fosse da esso speso, e profuso per la stessa cagione, può vedersi nell'erudite Vindicie di questo Sommo Pontefice contra il Platina, ed altri Scrittori malevoli, scritta con molta accuratezza, e date alla luce da un degno Cardinale di lui paesano, cioè dal Cardinale Quirini Vescovo di Brescia, e Bibliotecario della Biblioteca Vaticana, come può vedersi *al cap. 3.* Finalmente Sisto IV. fu Successore di Paolo II., e quanto da esso fosse operato per lo stesso effetro, si può vedere nello Spondano, e negli altri Storici. Ed essendo stati fatti Patriarchi di Costantinopoli i Cardinali Isidoro, e Bessarione da Pio II., ed il Cardinale Riario da Sisto IV., non pare potersi dubitare, che la loro elezione non seguisse nel tempo, in cui v'erano l'idea, e la speranza di ricuperare Costantinopoli.

Che poi questi Patriarchi, eletti nel tempo predetto, non possann annoverarsi fra i Vescovi *in partibus*, ma bensì fra i Vescovi, che con molta probabilità poteva sperarsi, che fossero per essere Vescovi di governo, si può dimostrare coll'esempio dei Patriarchi di Gerusalemme. Dall'insigne, e glorioso Capitano Goffredo fu a forza d'armi levata dalle mani de' Saraceni la Città di Gerusalemme nel Pontificato d'Urbano II. *l'anno* 1099., e tornò sotto il dominio del Turco nel Pontificato d'Urbano III. *l'anno* 1187. Continuarono ciò non ostante i Cristiani a vivere in quelle vicinanze; ma presa Tolemaide *l'anno* 1290. furono i Cristiani cacciati, ed esterminati da Terra Santa; il che tanto afflisse il Pontefice Niccolò IV., che dopo la nuova non sopravvisse, che undici mesi. S. Celestino V. fu di lui immediato Successore; e questi nel tempo del suo breve Pontificato non abbandonò il pensiere di ricuperare Terra Santa, ed elesse Patriarca di Gerusalemme Radulfo de Grandevilla Religioso Domenicano. Successe a San Celestino Bonifazio VIII. ed a Bonifacio VIII. il Beato Benedetto XI., che non visse più di otto mesi. A Benedetto XI, successe Clemente V., che nella spe-

PONT. A.VII. fex renunciatus, in expeditione bellica, quæ suscepta fuit anno 1305. contra Barbaros, Anianum Episcopum Denulmensem Hierosolymæ Patriarcham designavit, cujus virtutem, ac religionis studium magnopere commendavit; quo mortuo Patriarcham in ejus locum Petrum Rutenensem Episcopum an. 1314. elegit, cum ad ultimos Pontificatus sui menses Clemens ipse jam pervenisset. Deinde Sedem Romanam obtinuit Joannes XXII., qui anno 1314., defuncto jam Petro Hierosolymæ Patriarcha, in ipsius locum Raymundum ex Ordine Prædicatorum substituit, cui Nimosiensem Ecclesiam administrandam reliquit, eo quod facili conjectura perspiceret, Terram Sanctam non posse tam cito a Barbarorum manibus vindicari. Petrus de Palude ex eodem Ordine Prædicatorum post Raymundum securus est Patriarcha anno 1329. qui, Pontifice assentiente, Filiam Comitis Claramontii ad Filium Regis Cypri adduxit, inter quos jampridem sponsalia inita fuerant; sperabatque a Cypro Hierosolymam se conferre, ut eam Ecclesiam sibi commendatam præsens administraret, & Divinum Salvatorem in eo loco veneraretur, *ubi steterunt pedes ejus*. Hi Patriarchæ omnes, quos enumeravimus, a Raynaldo in suis Annalibus eadem serie memorantur, & etiam accuratissime recensentur in Historia Chronologica, quam Bollandi sectatores conscripserunt initio *tom. 3.*, qui mensem Majum complectitur *pag. 69. num.* 272. Insuper *num.* 274. illud sapienter indicant, eosdem Patriarchas adscribendos non esse inter Episcopos *in partibus*, sed illud potius conjici posse, nempe ex his Patriarchis eo tempore constitutis, quo spes non deerat recipiendæ Hierosolymæ, eam disciplinam, & consuetudinem dimanasse, ob quam conferuntur Ecclesiarum Tituli, quæ Infidelium jugo premuntur, nec liberari posse a captivitate videntur. Quippe Sedes Apostolica jurisdictionem suam designandi Pastores in illis Ecclesiis dimittere noluit, nec ullo modo pati debuit, ut ipsarum memoria oblivione deleretur.

spedizione *dell' anno* 1305. de' Crocesignati, non trascurò di provedere di Patriarcha la Chiesa di Gerusalemme, avendone eletto un certo Antonio Vescovo Duoelmense, lodando molto il di lui zelo; e, morto Antonio, diede il Patriarcato a Pietro Vescovo di Rodes *nell' anno* 1314. nel penultimo mese del suo Pontificato. A Clemente V. successe Giovanni XXII. che *nel* 1314., essendo morto Pietro, fece Patriarca di Gerusalemme Raimondo Religioso Domenicano, lasciandogli in amministrazione la Chiesa Nimosiense, prevedendo, che non era tanto vicina la ricupera di Gerusalemme. A Raimondo nel Patriarcato successe Pietro de Palude parimente Domenicano *nell' anno* 1329., che con licenza del Papa portò la Figlia del Conte Claramonte al Figlio del Re di Cipro, con cui aveva contratti gli Sponsali, sperando coll'ajuto di Dio di passare da Cipro in Gerusalemme per governare quella Chiesa commessa alla sua cura, ed adorare il Nostro Signor Gesù Cristo in quel luogo, *ubi steterunt pedes ejus*. Questa serie de' Patriarchi di Gerusalemme si ricavava dagli Annali del Rainaldi, ed è fedelmente riferita nella Storia Cronologica de' Patriarchi di Gerusalemme, composta dai Continuatori del Bollando nel principio del tomo terzo del mese di Maggio *pag. 69. num.* 272. *Al num.* 274. saviamente avvertono, non potersi i detti Patriarchi annoverare fra i Vescovi *in partibus*, ma potersi piuttosto dire, che da questi Patriarchi fatti, quando v'era la speranza di poter ricuperare il perduto, sia derivata la pratica di conferire i Titoli delle Chiese, che gemono sotto gl'Infedeli, e che non v'è attuale speranza di poter ricuperare; non avendo voluto la S. Sede perdere il possesso di provvedere le dette Chiese, e non avendo voluto, che si perda la memoria delle medesime. ANNO 1747.

Aliud exemplum. Cum hæc ita se habeant, quod initio probandum suscepimus, nullo exemplo, sed a ratione tantum demonstrabitur? Non ita profecto, sed illud statim subjicimus. Clemens VIII. Ferdinandum Niñum de Guevara (cujus meminit Cardinalis Bentivolus in Commentariis Historicis) a Rege Hispaniarum commendatum inter Cardinales adsciverat. Ille Romam veniens, ut Pileum novæ dignitatis insigne acciperet, ob suam virtutem omnium sibi existimationem concilivit, uti commemorat in ipsius vita Ciacconius *tom.* 4. *pag.* 306. Salellesius *in tom.* 1. *Tribunalis Sacræ Inquisitionis prolegom.* 4. Generales Inquisitores Hispaniarum ordine recenset, ex quo desumitur, honore Episcopali fere semper ornatos eos fuisse, qui locum Generalis Inquisitoris haberent. Rex Hispaniarum virum meritis præstantem Romano Pontifici ad eam dignitatem nominat, & commendat: Itaque Salellesius decimum sextum inter Generales Hispaniarum Inquisitores enumerat Ferdinandum de Guevara Archiepiscopum Hispalensem, & Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalem, quem Rex ad illud munus nominaverat, & Clemens VIII. sua auctoritate Generalem Inquisitorem constituerat. Congruit etiam Ciacconius his verbis: *In Hispaniam revocatus, totius Regni contra hæreticam pravitatem* Ge-

Manca dunque, Ella dirà, l'opportuno esempio, nè altro, resta, che l'intrinseca ragione: al che Noi rispondiamo, che l'esempio non manca, e che è il seguente. A raccomandazione della Corona di Spagna, Ferdinando Niñno di Guevara, del quale parla il Cardinal Bentivoglio nelle sue Memorie Istoriche, fu annoverato fra' Cardinali da Clemente VIII. Venne a Roma a ricevere il Cappello, si trattenne qualche tempo, e fece una ben degna comparsa per le sue rare qualità, come può vedersi nella sua Vita appresso il Ciacconio *al tom.* 4. *pag.* 306. Il Salelles *nel tom.* 1. *del Tribunale della Santa Inquisitione nel prolegomeno quarto*, fa l'elenco cronologico del posto di primo Inquisitore Generale delle Spagne, dal quale risulta, che per lo più, anzi quasi sempre, chi ha ottenuto il detto posto, ha avuto il carattere Vescovile. La nomina del Soggetto si fa dal Re di Spagna al Sommo Pontefice; ed il Salleles fa il decimo sesto Inquisitore Generale, costituto da Clemente VIII. a nomina del Re di Spagna, il sopraddetto Ferdinando Niño di Guavara Arcivescovo di Siviglia, e Cardinale di Santa Romana Chiesa, e con esso sembra anche concordare il Ciacconio nel luogo citato: *In Hispaniam revocatus, totius Regni contra hæreticam privitatem Generalis Inquisitor institutus*, *His-* Altro esempio.

Anno 1747. *Generalis Inquisitor institutus, Hispalensis Ecclesiæ administrationem delatam suscepit.* Sed illud omiserunt, cum Salellesius, tum Ciacconius, quod tunc temporis evenit; videlicet, quod Cardinalis de Guevara Generalis Inquisitor declaratus, nondum Episcopali honore præditus erat; ideoque consentaneum visum fuit ad munus Inquisitoris gerendum, titulum, ac dignitatem Episcopi ipsi superaddere: Hinc Clemens VIII. id præstitit, quemadmodum ex Paulo Alaleone Cæremoniarum Magistro *tom. 2. par.* 2. his verbis ostenditur: *Die* 10. *Octobris* 1599. *Dominica. Clemens Papa VIII. consecravit in Episcopum, & Pastorem Ecclesiæ Titularis Philippensis, in Ecclesia Sanctæ Mariæ Angelorum in Thermis, Illustrissimum & Reverendissimum Dominum Ferdinandum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalem de Guevara nuncupatum, assistentibus sibi Illustrissimis, & Reverendissimis Dominis Cardinalibus Burghesio olim Episcopo Æsino, & Alphonso Vicecomite Episcopo Cerviensi, & ministrantibus Papæ Illustrissimis & Reverendissimis Dominis Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus Gesualdo Episcopo Ostiensi Decano Sacri Collegii Cardinalium, Sancti Georgii, Cæsio, & Deto Diaconis.* Si hæc addantur Salellesio, & Ciacconio, nihil superest nobis ipsorum testimoniis desiderandum, & illud quoque cum ipsis adfirmabimus, traditam deinde fuisse eidem Cardinali Ecclesiæ Hispalensis, cujus vacatio contigerat, administrationem, & ipsum postremo acerbissime laborantem ex renibus supremum diem obiisse die 8. Januarii anno 1609.

Pont. A. VII. *Hispalensis Ecclesiæ administrationem delatam suscepit*: ma tanto il Salelles, quanto il Ciacconio, si scordano d'un fatto intermedio; ed è, che non essendo il Cardinale Guevara Vescovo, quando fu nominato primo Inquisitore, ed essendosi creduto ben fatto, che il posto non si amministrasse da chi non avesse il carattere Vescovile; il Pontefice Clemente VIII. fece quanto ora esporremo, ricavato dai Diarj di Paolo Alaleone Maestro di Ceremonie *al tom. 2. par.* 2. *Die* 10. *Octobris* 1599. *Dominica. Clemens Papa VIII. consecravit in Episcopum, & Pastorem Ecclesiæ Titularis Philippensis, in Ecclesia Sanctæ Mariæ Angelorum in Thermis, Illustrissimum & Reverendissimum Dominum Ferdinandum S. R. E. Cardinalem de Guevara nuncupatum, assistentibus sibi Illustrissimis & Reverendissimis Dominis Cardinalibus Burghesio olim Episcopo Æsino, & Alphonso Vicecomite Episcopo Cerviensi, & ministrantibus Papæ Illustrissimis & Reverendissimis Dominis S. R. E. Cardinalibus Gesualdo Episcopo Ostiensi Decano Sacri Collegii Cardinalium, Sancti Georgii, Cæsio, & Deto Diaconis.* E fatto così il supplimento a quanto manca nel Salelles, e nel Ciacconio, ci accorderemo nel rimanente con loro, dicendo, che, essendo poscia vacata la Chiesa di Siviglia, esso ne prese l'amministrazione, e morì *agli* 8. *di Gennaja del* 1609. per dolore di calcoli.

Exempli ratio causæ præsenti. Hoc potissimum exemplo res nostra perfecte demonstratur. Nam Ferdinandus de Guevara in Collegium Cardinalium cooptatus erat, inter quos Te quoque jampridem numeravimus. Eidem Cardinali de Guevara, cum Episcopus nondum esset, ad gerendum munus Generalis Inquisitoris a Rege Hispaniarum nominato, Titulus *in partibus* collatus fuit, eo quod deceret id maxime Generalem Inquisitorem vetera exempla probarent, ut ipse Episcopali honore decoraretur. Nos etiam Titulum *in partibus* elargiri Tibi proposuimus, eo quod Sardiniæ Rex Te Magnum Eleemosynarium, seu Majorem Cappellanum declaraverit; quod quidem munus, si prima ipsius institutio perpendatur, potestatem Episcopalem sibi adjunctam postulat, ac requirit. Cardinalis de Guevara Titulum Philippensis Archiepiscopi consecutus fuit, quæ sane Ecclesia ab Apostolis fundata magnam sibi celebritatem ab Epistola S. Pauli comparavit: Porro ipsa jugo Infidelium ab anno 1391. ita premebatur, ut nullus pene ipsius recipiendæ locus relinqueretur: Titulum ejusdem naturæ, & conditionis tibi pariter designavimus. Postremo exemplum præclari Pontificis imitamur, qui juris Canonici scientia tunc temporis magnopere commendabatur: Itaque Nos ipsi Te consecrantes, quem antea Cardinalem creavimus, idem præstabimus, quod Clemens VIII. Ferdinando de Guevara Cardinali ab se renunciato, præstandum existimavit. Id tamen perficiemus, cum immodici caloris paulum imminuentur; nam satis superque fatigati fuimus has litteras postmeridianis horis dictantes, cum æstus magnitudo vix respirare permitteret, postquam antemeridianas in audiendis, & expediendis negotiis impendimus. Hæc Tibi declaranda censuimus, &

Applicazione di esso al caso presente. Quì entra la similitudine dell'uovo all'uovo. Il Cardinale Guevara era già Cardinale, come Ella lo è. Al Cardinale Guevara, che non era Vescovo di residenza, quando dal Re di Spagna fu nominato al posto di primo Inquisitore, fu conferito un Titolo *in partibus* essendosi creduto conveniente, anche secondo gli esempj precedenti, ebe il primo Inquisitore avesse il carattere Vescovile. Noi pensiamo di dare a lei un Titolo *in partibus*, per la nomina datale dal Re di Sardegna alla carica di Grand'Elemosiniere, o sia Cappellano Maggiore, carica, che, giusta la legge dell'erezione, esigge il carattere Vescovile. Al Cardinale Guevara fu conferito il Titolo d'Arcivescovo di Filippi, Chiesa Appostolica, e celebre per la lettera scrittale da S. Paolo, e che gemeva sotto la tirannia del Turco fino *dall' anno* 1391., senza che vi fosse attuale speranza di poterla ricuperare: e simile sarà il Titolo, che già abbiamo destinato per lei. Ci appoggiamo all'esempio d'un Papa, che ne' giorni suoi fu ben pratico del Diritto Canonico, ed abbiamo risoluto, nella Consecrazione, di fare per lei, che è nostra Creatura, quanto esso fece pel Cardinale Guevara, che era sua Creatura. Aspetteremo bensì a far la funzione, che il caldo scemi; avendone provato tanto, che ci basta, nel dettare questa nostra Lettera nelle ore infocate del dopo pranzo, dopo aver consumate quelle della mattina in continue penose udienze. Che è quanto abbiamo creduto di doverle esporre: e con pienezza di cuore abbracciandola, le diamo l'Appostolica Benedizione.

Da-

 & peramanter Te amplectentes Apostolicam Benedictionem impertimur.

Dat. Pont. Anno VII. die 4. Augusti 1747.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem die 4. Augusti 1747. Pontificatus Nostri Anno Septimo.

Dat. nell' An. VII. del Pont. a di 4. d' Agosto del 1747.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem die 4. Augusti 1747. Pontificatus Nostri Anno Septimo,

Tenor Literarum promotionis dicti Cardinalis ad Archiepiscopatum Nicosiensem.

Dilecto Filio Nostro Carolo Victorio Amedeo S. R. E. Diacono Cardinali delle Lanze nuncupato.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte Fili Noster, Salutem, & Apostolicam Benedictionem.

ROMANI Pontificis, quem Pastor ille Cœlestis, & Episcopus Animarum, potestatis plenitudine sibi tradita, Ecclesiis prætulit universis, solicitudo requirit, ut circa cujuslibet Ecclesiæ statum sic vigilanter excogitet, sicque prospiciat diligenter, quod per ejus providentiam circumspectam, nunc per simplicis provisionis officium, quandoque vero per ministerium accommode, prout personarum, locorum, & temporum qualitas exigit, atque Ecclesiarum ipsarum utilitas persuadet, Ecclesiis singulis Pastor accedat idoneus, & Rector providus deputetur, qui Populum sibi commissum salubriter dirigat, ac bona Ecclesiæ sibi traditæ non solum gubernet utiliter, sed etiam multimodis efferat incrementis. Dudum siquidem provisiones Ecclesiarum omnium tunc vacantium, & in antea vacaturarum, ordinationi, & dispositioni nostræ reservavimus, decernentes ex tunc irritum, & inane, si secus super his per quoscumque quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Postmodum vero Metropolitana Ecclesia Nicosiensis, quæ in partibus Infidelium consistit, per assumptionem ad Cardinalatus Dignitatem Dilecti Filii Nostri Raynerii Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalis Simonetti nuncupati, Pastoris solatio destituta remansit: Nos ad provisionem ejusdem Metropolitanæ Ecclesiæ Nicosiensis celerem, & felicem, in qua nullus præter Nos hac vice se intromittere potuit, seu potest, reservatione, & decreto obsistentibus supradictis, ne Ecclesia ipsa Nicosiensis longæ vacationis exponatur incommodis, paternis, & solicitis studiis intendentes, post deliberationem, quam de præficiendo eidem Ecclesiæ Nicosiensi personam utilem, ac etiam fructuosam, habuimus diligentem, demum ad Te, qui Sanctæ Romanæ Ecclesiæ præfatæ Diaconus Cardinalis existis, & Fidem Catholicam juxta articulos pridem a Sede Apostolica propositos expresse professus ea, ob tuorum exigentiam meritorum, consideratis grandium virtutum meritis, quibus personam tuam illarum Largitor Altissimus multipliciter insignivit, & attendentes, quod Tu Ecclesiam Nicosiensem prædictam scies, voles, & poteris auctore Domino salubriter regere, & fideliter gubernare, direximus oculos nostræ mentis. Intendentes igitur tam dictæ Ecclesiæ Nicosiensi, quam ejus gregi Dominico salubriter providere, de Apostolicæ potestatis plenitudine Ecclesiæ Nicosiensi præfatæ de persona tua providimus, Teque illi in Archiepiscopum præfecimus, & Pastorem, curam, regimen, & administrationem ipsius Ecclesiæ Nicosiensis Tibi in spiritualibus, & temporalibus plenarie committendo, Tibique, quod donec Ecclesia præfata Nicosiensis ab Infidelibus detinebitur, ad illam accedere, & apud eam personaliter residere minime tenearis, dicta auctoritate indulsimus, firma spe, fiduciaque conceptis, quod, dextera Domini Tibi assistente propitia, hujusmodi Ecclesia Nicosiensis per Tuæ circumspectionis industriam, & studium fructuosum, regetur utiliter, & prospere dirigetur, ac grata in eisdem spiritualibus, & temporalibus suscipiet incrementa. Quo circa circumspectioni Tuæ per præsentes injungimus, quatenus curam, & administrationem prædictas sic exercere studeas solicite, & fideliter, ac prudenter, quod exinde sperati fructus adveniant, & tuæ bonæ famæ odor ex tuis laudabilibus actibus latius diffudatur; ipsaque Ecclesia Nicosiensis Gubernatori provido, & fructuoso Administratori gaudeat se commissam, Tuque, præter æternæ retributionis præmium, Nostram, & dictæ Sedis Benedictionem, & gratiam exinde uberius consequi merearis. Ac Tecum, ut statum tuum juxta Cardinalatus sublimitatem decentius tenere, ac expensarum onera, quæ Te de necessitate jugiter subire oportet, facilius perferre valeas; quod etiam, postquam in vim provisionis, & perfectionis prædictarum, pacificam possessionem, seu quasi possessionem regiminis, & administrationis præfatæ Ecclesiæ Nicosiensis, & illius Mensæ Archiepiscopalis bonorum, seu majoris partis eorum assecutus fueris, una cum eadem Ecclesia Nicosiensi, quamdiu illi præfueris, Ecclesiam Tibi pro titulo tui Cardinalatus assignatam, seu pro tempore assignandam, ac quæcumque Romanæ Curiæ officia, & Montium tam vacabilium, quam non vacabilium loca, & quæcumque Monasteria, etiam consistorialia, & conventualia, & quævis alia Beneficia Ecclesiastica cum cura, & sine cura, sæcularia, & quorumvis Ordinum, & Militiarum, etiam Sancti Joannis Hierosolymitani, & Sancti Antonii Vienensis regularia, quæ ex quibusvis concessionibus, & dispensationibus Apostolicis in titulum, commendam, vel administrationem, aut alias quomodolibet obtines, & in quibus, & ad quæ jus Tibi quomodolibet competit, quæcumque, quotcumque, & qualiacumque sint, etiamsi sæcularia, Canonicatus, & præbendæ, Dignitates etiam majores, & principales, personatus, administrationes, vel officia in Cathedralibus, & Metropolitanis, ac Patriarchalibus, vel Collegiatis Ecclesiis, regularia vero Beneficia hujusmodi, Prioratus, Præposituræ, Præpositatus etiam conventuales, Personatus administrationes, vel officia etiam claustralia; & tam illa, quam sæcularia Beneficia hujusmodi electiva, & curata, curam etiam jurisdictionalem, ac de jurepatronatus Regum, Ducum, Principum, vel aliorum laicorum etiam Nobilium, & Illustrium,

 ſtrium, vel Clericorum, mixtim etiam ex fundatione, & dotatione, ac inter Te, & alios quoſcumque in Romana Curia, vel extra eam, litigioſa ſint, ut prius, quoad vixeris, retinere, ac jus Tibi in illis, vel ad illa competens proſequi, & non deductum deducere; nec non quibuſvis regreſſibus, acceſſibus, & ingreſſibus; ac regrediendi, accedendi, & ingrediendi ad Cathedrales, etiam Metropolitanas, Primatiales, & Patriarchales Eccleſias, & Monaſteria etiam conſiſtorialia, aliaque Beneficia quæcumque etiam, ut præfertur, qualificata, ac etiam teſtandi, & diſponendi de bonis tuis, illaque ab inteſtato tranſmittendi, & beneficia conferendi, fructus, redditus, proventus, & penſiones transferendi, aliiſque conceſſionibus, & facultatibus, gratiis, diſpenſationibus, & indultis Tibi conceſſis uti, & quoſcumque fructus, redditus & proventus etiam loco penſionum annuarum, & quaſcumque penſiones annuas ſuper ſimilibus, ac etiam quarumvis Epiſcopalium, Archiepiſcopalium, Abbatialium, aliarumque Menſarum, quorumcumque Beneficiorum etiam, ut præfertur, qualificatorum fructibus, redditibus, & proventibus, ac diſtributionibus etiam quotidianis Tibi reſervatos, & aſſignatos, ac reſervatas, & aſſignatas, ſeu in te canonice translatos, & translatas, etiam ut prius, quoad vixeris, percipere, exigere, & levare, ac in tuos uſus, & utilitatem convertere valeas, motu proprio, ac Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine hujuſmodi diſpenſamus. Ac propterea Eccleſias, Monaſteria, & Beneficia, ac officia loca Montium, & alia prædicta non vacare, ac Commendas, & adminiſtrationes non ceſſare, nec acceſſus, regreſſus, & ingreſſus, vel accedendi, vel regrediendi, & ingrediendi, transferendi, conferendi, teſtandi, & diſponendi facultates, conceſſiones, & indulta, neque reſervationes fructuum, redditum, proventuum, & penſionum hujuſmodi expiraſſe, vel extinctas eſſe; irritumque, & inane, ſi ſecus ſuper his a quoquam quavis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari, decernimus. Inſuper volumus & concedimus, ut omnia, & ſingula Eccleſiæ, Monaſteria, & Beneficia prædicta, illorumque qualitates, majoritates, principalitates, invocationes, denominationes, nuncupationes, ſituationes, Civitates, & Diœceſes, Ordines, dependentia, & adnexa, ac alia quæcumque etiam ſpeciali mentione digna, illorumque fructuum, redditum, & proventuum, ſecundum communem æſtimationem, vel librorum Cameræ Apoſtolicæ taxationem, veri annui valores, ac ipſorum Beneficiorum litigioſorum ſtatum, litium, & facultatum, conceſſionum, gratiarum, diſpenſationum, indultorum, reſervationum, regreſſuum, acceſſuum, vel ingreſſuum, Literarumque deſuper confectarum tenores, ac fructuum, redditum, proventum, & penſionum hujuſmodi quantitates, aliaque deſuper neceſſaria, & opportuna pro expreſſis, prout opus fuerit, habeantur, & haberi debeant in omnibus, & per omnia, perinde ac ſi ſuper illis, regula quacumque contraria non obſtante, ſingulæ Literæ expeditæ fuiſſent. Non obſtantibus Noſtra de exprimendo vero valore Beneficiorum per promotos ad Eccleſiarum regimina obtentorum in diſpenſationibus ſibi ſuper illorum retentione concedendis, ac fel. record. Julii II., Leonis X., Julii III., & aliorum Romanorum Pontificum Prædeceſſorum Noſtrorum, quibus cavetur, quod diſpenſationes ſuper Beneficiis per promotos ad Metropolitanarum Eccleſiarum regimina retinendis non valeant, nec ſuffragentur, niſi Literæ Apoſtolicæ ſuper omnibus ſimul expediantur, aliiſque Apoſtolicis, ac Conciliorum etiam generalium Conſtitutionibus, & Ordinationibus, nec non præfatæ Metropolitanæ Eccleſiæ Nicoſienſis, aliarumque Eccleſiarum, in quibus ſæcularia, & Monaſteriorum, ſeu aliorum locorum, in quibus regularia Beneficia hujuſmodi fuerint, ac Ordinum, quorum illa extiterint, etiam juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis, ſtatutis, & conſuetudinibus, privilegiis quoque, indultis, & Literis Apoſtolicis in contrarium præmiſſorum quomodolibet conceſſis, confirmatis, & innovatis. Quibus omnibus, & ſingulis, illorum tenores præſentibus pro plene, & ſufficienter expreſſis, ac de verbo ad verbum inſertis habentes, illis alias in ſuo robore permanſuris, ad præmiſſorum effectum hac vice dumtaxat ſpecialiter, & expreſſe derogamus, cæteriſque contrariis quibuſcumque.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem ſub Annulo Piſcatoris die undecima Auguſti Milleſimo ſeptingenteſimo quadrageſimo ſeptimo, Pontificatus Noſtri Anno VII.

D. Card. Paſſioneus.

E R E C T I O. XXXVII.

Publicæ Univerſitatis Studii generalis in Collegio Societatis Jeſu Civitatis Sancti Dominici Inſulæ Hiſpaniolæ.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad perpetuam rei memoriam.

IN ſupereminenti Apoſtolicæ Sedis ſpecula, meritis licet imparibus, diſponente Domino conſtituti, & intra Mentis Noſtræ arcana revolventes, quantum ex Literarum Studiis Catholica Fides augeatur, Divini Numinis cultus protendatur, veritas agnoſcatur, ac juſtitia colatur, ad ea, propter quæ Literarum Studia hujuſmodi ubilibet excitentur, ac etiam humiles perſonæ eis incumbere deſiderantes, id efficere poſſint, libenter intendimus, & in iis Noſtræ ſollicitudinis partes propenſius impertimur, prout pia Chriſtifidelium, præſertim Regali dignitate fulgentium accedentium vota expoſcunt, Noſque, locorum qualitate penſata, in Domino conſpicimus ſalubriter expedire. Proœmium.

Exponi ſiquidem Nobis nuper fecit dilectus Filius Joſephus de Lara Presbyter Societatis Jeſu in Alma Urbe Noſtra pro Provinciarum Hiſpaniarum, & Indiarum Regnis Procurator, quod alias, nempe die XXIII. Septembr. Anni MDCCI. clar. mem. Philippus, dum vixit, earumdem Hiſpaniarum Rex, ad Religionem, literarumque ſcientias promovendas, provehendaſque, licentiam conceſſit, ut in Civitate Sancti Dominici Inſulæ Hiſpaniolæ unum Collegium ejuſdem Societatis ex bonis, & rebus ad huoc

Expoſitio facta Procuratoris Societatis Jeſu in Urbe. Philippus V. Rex an. 1701. mandavit erectionem Collegii Societatis Jeſu Cum applicatione bonorum, & rerum el.

...rius Universitatis Studiorum.

hunc effectum a tunc in humanis agente Hieronymo de Quesada relictis erigi posset, ac insuper mandavic, ut hujusmodi Collegio, sic uc præfertur, de novo erigendo domus assignarentur, ac redditus applicarentur, ad aliud Collegium, & domum studiorum jamdudum, nempe Anno MDLVIII. in dicta Civitate a quondam Hernando de Jorgon fundatum, quod in publicam Studiorum Generalium Universitatem, ad instar alterius publicæ Studiorum Generalium hujusmodi Universitstis Civitatis Salamantinæ, erectum fuerat, spectantes, ac insuper declaravit, quod Collegium sic erigendum ad sustinendas Cathedras, & onera, juxta redditus a memorato Hernando relictos, assignatosque, obligatum esset, & remaneret; quoniam nonnullis ex causis sperari nequibat casus, ut in secnudodicto Collegio morarentur Collegæ, Magistri, nec adesset Discipulorum copia, prout dictus Hernandus fundator optaverat.

Et alia anno 1745. dispositio pro dicti Collegii erectione.

Ac successive, & de Anno MDCCXLV. dictus Philippus Rex injunxit, quod secundodictum Collegium, cum ruinam minaretur, ac ob defectum capitalium necessariæ reparationes minime peragendæ essent, demoliretur, eaque occasione omnes redditus, a prædicto Hernando hujusmodi Collegio relictos, cum eisdem oneribus, & gravaminibus per ipsum Hernandum injunctis, primodicto Collegio de novo applicavit, ac demum imposuit, ut laudabilis memorati Hernandi tamquam de Fundatore, & Benefactore memoria, in principalioribus Collegii primodicti hujusmodi actibus literariis quoque haberetur. Pro præmissorum vero observantia, Collegiique primodicti progressu, Judicem Conservatorem cum privativa jurisdictione cognoscendi omnia negocia, recuperationes bonorum, redditum, & rerum alias secundodicto Collegio assignatorum, quæ in primodictum Collegium translata remanebant, concernentia, elegit, & deputavit.

Lis orta fuit cum Conventu Ordinis Prædicatorum super facultate conferendi gradus.

Vix tamen a memorato Philippo Rege primodictum Collegium erectum fuerat, quædam lis, seu verius quæstionis materia, in Tribunali Regiæ Audientiæ dictæ Civitatis Sancti Dominici interæ dilectos Filios tunc existentes primodicti Collegii Rectorem ex una, & Priorem Conventus ejusdem Sancti Dominici Fratrum Ordinum Prædicatorum ex altera partibus, introducta remansit, super privativa facultate conferendi gradus in scientiis, quæ docebantur: Et pro parte dicti Rectoris adducebatur, in primodictum Collegium translatum fuisse aliud secundodictum a dicto Hernando fundacum, quod Anno MDLVIII. in publicam Studii Generalis Universitatem erectum fuerat; Pro altera vero dicti Prioris parte, nuda possessio privilegii conferendi gradus allegabatur.

Rationes utriusque Partis.

Relatio capta.

In hujus Causæ progressu, manutentio in possessione, seu quasi possessione privilegii prædicti eidem Priori, & Conventui de facili data fuit, sed coactus dictus Prior ad exibendum titulum, seu documentum concessionis hujusmodi privilegii, quoddam sumptum de alio sumpto quarumdam literarum fel. record. Pauli Papæ III. Prædecessoris Nostri, vel sub Plumbo, vel in simili forma Brevis expeditarum, quibus idem Conventus in publicam Studii Generalis Universiatem erectus declarabatur, produxit: Ob defectum tamen originalis dictarum literarum, & quia de concessione hujusmodi facultatis, & erectionis, nullum in Regestis Regii Concilii Indiarum, prout moris est, monumentum reperitur, sumtum hujusmodi adulterinum, ac suppositititium habitum fuit.

Procurator Societatis instetit saltem pro facultate cumulativa conferendi gradus.

Postmodum, pro parte dicti Collegii, dilectus etiam Filius Petrus Ignatius Altamirano ejusdem Societatis Professor, ac Inditarum Provinciarum prædictarum Procurator, institit, quod quatenus privativa facultas ipsi Collegio minime competeret, saltem cumulativa non impugnaretur; sed ob novas a Priore, & Conventu prædictis factas oppositiones, non sine gravamine, lis, & causa hujusmodi per plures annos, & ad usque annum MDCCXLIII. in suspenso remansit; Interea temporis cum novæ rationes, probationesque a Rectore, & Collegio prædictis pararentur, ad hoc ut causa hujusmodi absolveretur, dilectus etiam Filius Thomas Ripoll Magister Generalis Ordinis Prædicatorum, cui præmissa non latebant, & proposita a dicto Procuratore primodicti Collegii probabat, ad dirimendas lites inter partes hujusmodi ortas, Procuratoribus memorati Conventus mandavit, ut supersederent, & propositionem pro parte dictorum Rectoris, & primodicti Collegii factam amplecterentur.

Magister Generalis Ord. Prædicat. propositionem a Rectore Collegii factam amplecti mandavit.

Supplicatur Regi Hispaniarum pro ejus Regio assensu.

Hisce præhabitis, Procurator primodicti Collegii Charissimo in Christo Filio nostro Ferdinando earundem Hispaniarum Regi Catholico supplicavit, quatenus instantiæ assentire dignaretur, commissaque ab eodem Ferdinando Rege cuidam ejus Ministro plenæ fiduciæ, & literaturæ prædito, quæstionis, seu litis hujusmodi cognitione; post cogitionem hujusmodi, relationemque eidem Ferdinando Regi factam, ipse Ferdinandus Rex die XVII. Februarii proxime præteriti suum edidit decretum; in quo, facta prius de omnibus præmissis actis, & gestis mentione, primodictum Collegium in publicam Studii Generalis Universitatem cum eisdem facultatibus, & privilegiis, quibus secundodictum Collegium a dicto Hernando, sicut præmittitur, fundatum, gaudebat & fruebatur, erexit; & ad hujusmodi effectum mandavit, quod gradus quicumque inibi Studentibus conferri possent, cum onere sustinendi Cathedras, juxta redditus, qui ex secundodicto Collegio illi fuerunt adjudicati, & adjectiona aliarum Cathedrarum, quatenus Rectori primodicti Collegii propriis expensis illas adjicere placuerit; Injungens eidem Judici Conservatori a prædicto Philippo Rege deputato, ut præmissa omnia adimpleri facere, & in singulis actibus publicis de dicto Hernando tamquam Fundatore, & Benefactore memoriam haberi; & decrevit gradus in hujusmodi primodicto Collegio in singulis Scientiis, & facultatibus susceptos, eamdem vim, & prærogativam habere, quas habent illi in quacumque Universitare suscepti, &, illorum virtute, Officia, & Dignitates illis correspondentia conferri posse. Pro eo vero, quod ad dictum Conventum attinet, circa ejus continuationem in prætensa facultate, de qua legitime, & valide, ut præfertur, non docebatur, dictus Ferdinandus Rex attendens supplicationem dicti Petri Ignatii Procuratoris pro bono pacis promovendæ factam, amplecti etiam erectionem Universitstis in dicto Conventu, erectionem quoque hujusmodi una, eademque die concessit, itaut una, & altera Universitates gradus quoscumque in eis respective Studentibus conferre possint, ad instar Universitatum, quibus tam Ordo Fratrum Prædicatorum, quam

Qui instantiæ annuit cum opportunis ordinationibus.

Socie-

tate, & tenore prædictis concedimus, & indulgemus.

Clausulæ pro præmissorum firmitate.

Decernentes easdem præsentes literas semper firmas, validas, & efficaces existere, & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere; ac illis, ad quos spectat, & pro tempore quandocumque spectabit, in omnibus, & per omnia plenissime suffragari, & ab eis inviolabiliter observari; sicque in præmissis per quoscumque Judices, Ordinarios, & Delegatos, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, ac Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales etiam de Latere Legatos, & Sedis Apostolicæ Nuncios, sublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate, judicari, & definiri debere, ac irritum, & inane si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

Derogatio contrariis.

Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, nec non dictorum Collegii, Civitatis, & Societatis, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, statutis, & consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis, & literis Apostolicis in contrarium præmissorum quomodolibet concessis, confirmatis, & innovatis. Quibus omnibus, & singulis, illorum tenores præsentibus pro plene, & sufficienter expressis, ac de verbo ad verbum insertis habentes, illis alias in suo robore permansuris, ad præmissorum effectum, hac vice dumtaxat specialiter, & expresse derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Dat. Pontif. anno VIII. die 14. Septembris 1747.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die XIV. Septembris MDCCXLVII. Pontificatus Nostri Anno Octavo.

D. Card. Passioneus.

XXXVIII

SUPER

Abusu libelli Repudii Conversorum a Judaismo ad Fidem Catholicam.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI.

Ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

APOSTOLICI Ministerii munus Nobis licet immerentibus commissum assidue Nos excitat, atque impellit, ut solicito studio, ac vigili cura, abusus, pravasque consuetudines, si quas in Ecclesia Dei, vel hominum infirmitate, vel malitia, certo novimus irrepsisse, Pastoralis Providentiæ solicitudine compescamus, congruisque adhibitis remediis, quo citius fieri potest, aboleamus.

Judæi ad Fidem conversi, si habeant Uxorem in Judaismo, illam quandoque repudiant.

Nuper quidem Nobis relatum est, certisque probationibus manifesto comprobatum, quod aliqui Hebræorum, qui ad Christianam Fidem conversi uxorem habent renuentem Christianam veritatem amplecti, minime dubitant, posteaquam ejurata Judaica perfidia sacro lavacro abluti sunt, & solemni professione se ad Christi Fidem adstrinxerunt, reverti sacrilego ausu ad Judæorum Castra, seu Vicum, vulgo *il Ghetto*, ibique Rabbinico ritu, Judaicis superstitionibus, damnandisque observationibus, libellum repudii uxoribus concedere, vel etiam extra Judæorum domicilium, coram Notario Testibusque Christianis, eumdem libellum repudii uxoribus dare, ut liberam eis nubendi alteri Viro potestatem faciant. Moyses quidem in Deuteronomio *cap.* 24. ita scriptum reliquit: *Si acceperit homo uxorem, & habuerit eam, & non invenerit gratiam ante oculos ejus propter aliquam fœditatem, scribet libellum repudii, & dabit in manu illius, & dimittet eam de domo sua.* Utrum vero hæc dumtaxat indulgentia quædam fuerit ad majus malum avitandum, adeout qui daret, acciperetque repudium, liber quidem a pœna esset, non autem a culpa; an autem dispensatio potius esset a Deo concessa ob cordis Hebræorum duritiam, adeout qui libellum repudii mitteret, & quæ missum reciperet, & a culpa, & a pœna exemptus foret, eisque minime vetitum esset ad aliud matrimonium valide, ac licite contrahendum procedere, dissident inter se veteres, recentioresque Theologi, cum alii primam, alii alteram opinionem sequantur. Verum quidquid hac de re sit, illud certum est, quod Redemptor Noster Jesus Christus Dei Filius interrogatus quid censeret de libello repudii, quem Moyses permiserat, respondit, ut legitur in Evangelio apud Matth. *cap.* 19., & apud Marc. *cap.* 10. *Quoniam Moyses ad duritiam cordis vestri permisit vobis dimittere uxores vestras; ab initio autem non fuit sic: dico autem vobis, quia quicumque dimiserit uxorem suam, nisi ob fornicationem, & aliam duxerit, mœchatur: & qui ipsam duxerit, mœchatur.* Sermonemque suum ita conclusit: *Quod ergo Deus conjunxit, homo non separet.* Ex his autem verbis per legitimam consequentiam inferunt Theologi, in præsentiarum non amplius licere Hebræis proprias uxores repudiare, neque per libellum repudii, matrimonii vinculum amplius dissolvi, eo quod Jesus Christus illud ad suum primævum statum redegit, nempe ad indissolubilitatem, non lege nova condita, sed dumtaxat sublata veteri indulgentia, seu dispensationa super prædicta indissolubilitate concessa. Quæ cum ita se habeant, etiamsi repudium toleretur inter Hebræos conjuges, qui ambo in eadem Judaica perfidia permanent, certe ferri, ac tolerari nullo modo debet, ut Hebræus ad Fidem conversus, & sacro Baptismate ablutus; libellum repudii uxori, quæ in Hebraica pervicacia remanet, judaico more, ac ritu concedat.

Repudium in Veteri Testamento permissum.

Sed in Nova Lege Gratiæ absolute vetitum.

Hinc Pontifex decernit, quod Hebræus conversus interpellet Uxorem Hebræam.

Quamobrem ut in posterum omnia debito ordine, & laudabili modo, ac ratione fiant; volumus, ac decernimus, ut Hebræus ad Fidem conversus, si uxorem Hebræam habet, eam more solito interpellet, an etiam ipsa converti, & cohabitare velit sine contumelia Creatoris: Renuente autem muliere, liberum ei erit aliud matrimonium contrahere, juxta verba Beati Apostoli Pauli *in Epist.* 1. *ad Corinth. cap.* 7. *Quod si infidelis discedit, discedat, non enim servituti subjectus est Frater, aut Soror in hujusmodi, in pace autem vocavit nos Deus.* Ut bene jam ante animadvertit clar. me. Prædecessor Noster Innocentius III. in sua Decretali, quæ incipit: *Quanto, de divortiis.*

Eoque renuente, possit contrahere cum Christiana.

De Theologorum quæstione, quando dissolvatur Matrimonium Infidelium ob

Quæritur a Theologis, & Canonici juris Consultis, quando solvatur matrimonium contractum ab Hebræo cum Hebræa, quæ se convertere recusat; & quando conversus novum matrimonium cum muliere Christiana, & quando

Conversionem unius ex conjugibus.

do Hebræus cum Hebræa contrahere possit. Quod ad conversum attinet, quidam volunt, præcedens matrimonium dissolvi quoad vinculum, statim ac infidelis renuit Fidem Christianam amplecti, aut intra terminum, seu temporis spatium præfixum in interpellatione, quæ illi facta est, nullum responsum præbet. Alii vero putant matrimonium solvi, quando conversus aliud matrimonium celebrat cum Christiana: Quæ opinio in præsenti communior est inter Theologos, & Canonici juris peritos, & in praxi eam sequitur Congregatio Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium Decretorum Concilii Tridentini Interpretum. De solutione autem vinculi matrimonialis, pro eo quod pertinet ad uxorem, quæ in Hebraica superstitione perseverat, aliqui censent, quod ea in pœnam suæ perfidiæ semper illigata remaneat, neque aliud matrimonium contrahere valeat, donec & quousque Maritus Christianus factus vivit. Alii vero putant, nullo modo eam matrimonium celebrare posse, si Maritus conversus non adhuc ad alias nuptias transiverit: ubi vero conversus matrimonium inierit, permitti debere mulieri, ut idem facere possit, quia solutio matrimonii privilegium est concessum favore Christianæ Fidei, quam ad Christum conversus amplectitur; & iden recte affirmari posse, datum esse directe, & per se fideli, indirecte vero, & per accidens infideli. Sed quidquid sit de hujusmodi controversiis,

Circa quem nil Pontifex statuere intendit.

quæ inter Theologos, & juris Canonici professores disceptantur; de quibus nihil Nos definire intendimus, singulas illorum sententias eo loco, quo sunt, relinquentes; cum Nostra mens, & voluntas nequaquam sit aliquid nunc definire de matrimonio, quod a muliere Hebræa contrahitur, posteaquam nolle se Christianæ Fidei nomen dare declaravit: Sed id solum Motu proprio, ex certa scientia, & plenitudine potestatis tenore præsentium volumus, & intendimus, ac jubemus, ut cum aliquis Hebræorum Christianam veritatem amplexus fuerit, non prætermittatur interpellatio mulieri more recepto facienda, an velit, nec ne, se ad Christum convertere, dummodo tamen ex aliqua gravi causa, vel a Nobis, vel a Romanis Pontificibus Successoribus nostris, non censeatur hujusmodi interpellatio omittenda, ut videre licet in nostra Constitutione: *In suprema*, data die 16. Januarii anno MDCCXLV., quæ est CXVII. *in Tom. I.* Nostri Bullarii; immo expresse vetamus, prohibemus, ac interdicimus, ne Conversi quovis tempore, & quovis modo, sive in Judæorum domicilio, nempe *Ghetto*, Rabbinico ritu, sive extra, coram Notario & Testibus Christianis, libellum repudii uxoribus, quæ interpellatæ recusant se convertere, aut, omissa vigore dispensationis ejusmodi interpellatione, quia ex probabili conjectura creditum est, minime se ad Christi Fidem conversuras, dare, scribere, aut mittere audeant, & possint.

Sed solum statuit, ut supra.

Pœnæ contra delinquentes.

Et quoniam ut plurimum contingit, ut leges debitam executionem non consequantur, nisi Sanctio pœnalis contra eas transgredientes accedat; hac Nostra in perpetuum valitura Constitutione, motu, scientia, ac potestate pari mandamus, ac præcipimus, ut omnia Tribunalia, ac Judices competentes, habita notitia, aliquem ex Hebræis conversis, post susceptum Baptismum, libellum repudii intra ipsum Judæorum domicilium, Rabbinicis superstitionibus adhibitis, uxori non conversæ dedisse, statim in eum sine ulla cunctatione, tanquam in Judaizantem, solitis pœnis animadvertant; & insuper contra ipsam Judæorum Universitatem in casu prædicto procedant manu regia mulctam ab ea exigentes centum scutorum aureorum, cujus tertia pars in præmium accusatori tribuatur, quod vero superest, concessum, & addictum ipso jure per hanc Nostram Constitutionem intelligatur Piæ Domui Catechumenorum in illis Civitatibus, in quibus ea reperitur, ubi autem hujusmodi Catechumenorum Domus non extat, remaneat liberæ dispositioni Episcoporum, & Ordinariorum, ut eam pecuniam pauperibus Christianis pro eorum arbitrio, & conscientia distribuant. Sin autem ad Tribunalium, seu Judicum competentium cognitionem provenerit, quod Conversus libellum repudii extra Judæorum domicilium, seu *Ghetto*, dederit coram Notario, & Testibus Christianis, pari modo eum tamquam Judaizantem debita pœna afficiant, minori tamen, qua plecti debet, qui intra ipsum *Ghetto* Rabbinicis superstitionibus libellum repudii scripserit. Item procedatur contra Notarium Christianum, & dictam Hebræorum Universitatem, sine cujus scientia, & procuratione hujusmodi damnabilia negotia non transiguntur, & pro rata parte mulctentur centum scutis aureis, exigendis, distribuendis, applicandisque, ut supra dictum est; tum etiam Testes Christiani pœna arbitraria, etiam corporis afflictiva, pro prudenti Judicum arbitrio puniantur. Præterea, etsi libellus repudii, juxta hebraicum morem, ac ritum, solum a Marito uxori mittatur, non autem permissum sit uxori, ut illum Marito præbeat, nihilominus, quia nobis compertum est, esse aliquos, qui existimant etiam a Muliere Marito dari posse, ut omni in futurum dubitationi, ac quæstioni, quæ exoriri posset, occurramus, hac Nostra præsenti volumus, ac declaramus, ut omnia, & singula, quæ a Nobis superius de marito ad Fidem converso, remanente ejus uxore in Judaica superstitione, disposita ac statuta sunt, etiam in casu uxoris ad Christum conversæ, remanente marito in infidelitate, locum omnino habeant, atque obtineant, & ab omnibus prorsus serventur, & custodiantur.

Declarat, quod dictum est de Marito erga Uxorem, intelligendum esse etiam de Uxore erga Maritum.

Derogatio contraria.

Non obstantibus Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, privilegiis quoque, Indultis, & Literis Apostolicis, dictis Hebræis, eorumve Universitatibus, sub quibuscumque tenoribus, & formis, & cum quibusvis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus, & insolitis clausulis, decretis in genere, vel in specie quomodolibet concessis, etiam sæpius approbatis, & innovatis. Quibus omnibus, & singulis, etiamsi alias pro illorum sufficienti derogatione de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica, & individua mentio habenda, seu quævis alia exquisita forma ad hoc servanda esset, tenores hujusmodi, nec non formas, & decreta in illis apposita, ac si de verbo ad verbum insererentur, præsentibus pro sufficienter expressis, & insertis habentes, illis quoad reliqua in suo robore permansuris, ad effectum præmissorum, specialiter, & expresse derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Publicationem præsentium decernit.

Volumus autem præsentes Literas ad valvas Basilicæ Principis Apostolorum de Urbe, in Acie Campi Floræ, atque in Platea, quæ Judæo-

dæorum nuncupatur, per Cursores Nostros publicari, earum exemplis inibi affixis, ac dimissis, ac post hujusmodi publicationem, & elapsum terminum superius præscriptum, cunctos, & singulos, quos concernunt, perinde arctare, atque afficere, ac si eorum cuilibet personaliter intimatæ fuissent, illarumque exemplis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & Sigillo Personæ in Dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eandem prorsus fidem in judicio, & extra illud haberi, quæ ipsis præsentibus haberetur, si essent exhibitæ, vel ostensæ.

Sanctio pœnalis.

Nulli ergo omnino hominum liceat paginam hanc nostræ voluntatis, inhibitionis, præcepti, mandati, & derogationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Dat. Pont. Anno VIII. die 26. Septembris 1747.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ millesimo septingentesimo quadragesimo septimo, decimosexto Kalendas Octobris; Pontificatus Nostri Anno VIII.

D. Card. Passioneus.

J. Datarius.

VISA DE CURIA

N. Antonellus Pro-Abbreviator.

J. B. Eugenius.

Loco ✠ Plumbi.

Registrata in Secretaria Brevium.

Publicata die 30. Septembris 1747.

XXXIX. DE ÆDIFICIIS,

Et Jure congrui in Civitate Centumcellarum, ejusque Suburbiis.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI.

Ad perpetuam rei memoriam.

Exordium ab accessu Pontificis ad Centumcellas.

AD Centumcellas Civitatem Nostram superioribus mensibus Nos contulimus, ut Cives illos Nobis temporaliter Subditos conspectu Nostro solaremur, quod tamen perbreve paucorum dierum spatium, quo ibi morati sumus, a curis Apostolicæ servitutis Nobis impositæ vacuum esse non sivimus; inter cætera

Ubi curis non fuit vacuus.

enim respondimus Consulationibus nonnullorum Venerabilium Fratrum Nostrorum Episcoporum, atque etiam dilecti Filii Sigismundi Vicarii Generalis Zagrabien. de quartis nuptiis apud Græcos initis, irritæ ne, an validæ essent; aliaque plura Pontificalis solicitudinis munera obivimus. Siquidem Pastoralis Officii Nobis coelitus demandati, Nos ipsius Tyrreni maris aspectus admonebat. In memoriam enim No-

Et ex aspectu illius Littoris varie, ipsius mente digue, et meditanda occurrerunt.

stram redibat, apud Ostia Tyberina Beatum Augustinum magnum Ecclesiæ lumen, dum se post longi itineris laborem navigationi instaurat, cum Sancta ejus Matre, paulo ante quam migraret ad Deum, & de Divinæ contemplationis dulcedine, & de cœlestis Patriæ jucunditate colloquentem, in deliciis Domini diem suavissime transegisse; in hujus maris littore Marcum Minutium Felicem, vindemialibus feriis, dum a Foro vacabat, egregium illum Dialogum pro Christiana Religione adversus Gentilium calumnias inter Cæcilium, & Octavium medium sedentem disceptationis arbitrum audivisse, & scripsisse: demum hujus maris Insulas innumeros propemodum Dei Servos pro Christi nomine egentes, vexatos, afflictos, verbera & carceres expertos, vinculis & ludibriis onustos, expulsos, ejectos, & quibus dignus non erat mundus, excepisse, & in sinu suo fovisse quodammodo, & amplexas esse. Decet autem, ut adventus Noster in eam Urbem Paterno non destituatur beneficio, & Pontificiis gratiis, ac favoribus non careat, quo benevolentiæ Nostræ memoria apud illos Cives gratior, & diuturnior benignitate Apostolica reddatur. Accessus Pontificis ad illam Civitatem aliquod ei afferre debet beneficium.

Expositio pro parte dictæ Civitatis super mala conditione ejus domorum tunc facta.

Nuper autem dilecti Filii Populus, & Incolæ dictæ Civitatis Centumcellarum Nobis exponi fecerunt, quod cum die tertia mensis Octobris anni proxime præteriti duæ parvæ domunculæ nocte ex improviso concidissent, earum ruinis oppressi, quod non sine animi Nostri dolore audivimus, duodecim homines sunt: Hujusmodi gravis infortunii nuncio delato ad Congregationem Venerabilium Fratrum Nostrorum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium Consultationibus negotiorum Status Ecclesiastici præpositam, eadem Congregatio jussit Gubernatori, ut Domus omnes prædictæ Urbis visitari, & recognosci, easque describi eo statu, ac conditione, qua reperirentur, curaret. Electis autem duobus Magistris Commentariorum, & duobus ejusdem Urbis Civibus, omnia, quæ præcepta fuerant, probe, ac diligenter executioni demandata sunt, & totius Civitatis descriptio accurate confecta Congregationi prædictæ exhibita est: Ex ea autem descriptione, seu relatione, subjungebatur, evidenter constare, Centumcellensem Civitatem plurimis abundare domibus parvis, veterrimis, ruinosis, male materiatis, rimisque fatiscentibus, jam prope collabentibus, fulcimentisque subnixis, quæ informem Civitatis aspectum, aerem insalubrem, & incolatum, atque habitationem ingratam, atque injucundam efficiunt, neque hujusmodi publico malo, atque incommodo novis construendis ædificiis remedium aliquod afferri posse: Nam contractus emptionum & venditionum, ob ob-

Cui remedium afferri nequit, ob difficultates, quæ in contractibus emptionum, & venditionum inveniuntur.

stinatam Dominorum renuentium vendere voluntatem, aut avaritiam plus justo distrahere volentium, vel ob hypothecas, oppignorationes, Canones, Fideicommissa, aliaque hujusmodi vincula, & onera iisdem domibus imposita, difficillimi, maximeque periculosi redduntur: Propterea humiliter Nobis supplicare, ut de Apostolica Nostra Indulgentia, & suprema auctoritate, eorum necessitatibus prospicere, ac subvenire dignaremur.

Pontifex, supplicationibus Civitatis annuere intendit.

Nos igitur, cum superius exposita Nobis ipsis probe perspecta, & plane cognita sint, supplicationibus hujusmodi benigne inclinati, volentes ea, quæ ad prædictæ Civitatis ornatum, salubritatem aeris, ac Populi, & Incolarum prædictorum commodum, & incolumitatem conducunt, paterna Nostra Providentia efficaciter procurare, exemplo Prædecessorum Nostrorum Alexandri VI., Pii IV., Gregorii XIII., & Sixti V., qui in suis respective Constitutionibus pro hac Alma Urbe plura statuerunt, quæ Nobis a jure, & æquitate minime alie-

aliena, sed maxime consona, & dictæ Civitati Centumcellarum ampliandæ, ornandæque apta, & necessaria visa sunt, disponere, ac ordinare constituimus.

Et propterea mandat, ut singulis annis ædificia illius visitentur.

Itaque præsenti hac Nostra in perpetuum valitura sanctione, motu proprio, ex certa scientia, & de potestatis Nostræ plenitudine statuimus, ac decernimus, ut Gubernator præfatæ Civitatis Nostræ Centumcellarum pro tempore, cum ædificiorum, viarumque Magistris duobus, vel tribus, quolibet anno, vel triennio, publici Consilii decreto eligendis, cum duobus peritis Architectis, seu Fabris Murariis ejusdem Civitatis, singulis annis intra tres menses æstivos, universam Civitatem, quemadmodum hoc vertente anno jussu præfatæ Congregationis super consultationibus Status Ecclesiastici peractum est, circumeat, visitet, atque inspiciat, & ubi in visitatione hujusmodi singulis annis facienda aliquas domos ruinosas, vel ex parte collapsas, aut omnino dirutas, locave aperta viis publicis hærentia esse cognoverit, solicite curet, ne laceræ, atque inhabitatæ domus, interruptaque spatiis viarum interjacentibus domorum septa Urbi deformitatem, atque incommoditatem afferant, eas celeriter de novo construi, aut resarciri.

Et Domus ruinosæ reædificentur & sarciantur.

Interpellando earum Dominos.

Quare quoscumque earum domorum Dominos, ad instantiam dictorum Magistrorum Viarum, debitis pœnis propositis, cogat coram publico Notario in actis intra terminum unius mensis declarare, an velint domus hujusmodi dirutas, vel ruinam minitantes vel apte instaurare, vel rursus ædificare; areas vero, aliaque loca hujusmodi aperta ab iisdem possessa, an velint in eis nova ædificia construere, an muro saltem claudere, si locum, seu spatium prædictum ad novum ædificium construendum minime sufficere, aut idoneum esse idem Gubernator censuerit, murumque ipsum ad eam altitudinem, quæ proxima ædificia, proximosque muros æquet, vel ad aliam, quam ipse, ex consilio prædictorum Viarum Magistrorum præscripserit, attollere: Si autem dicti Domini, & possessores intra præfatum spatium modo prædicto se ad restaurandum, vel de novo ædificandum promptos, ac paratos esse declaraverint, idem Gubernator pro tempore alium terminum duorum mensium præstituat, intra cujus spatium arenam, calcem, lapides, cæmenta, aliaque hujusmodi ad ædificationem necessaria conquisita, & parata habeant, & deinde tertium terminum novem, vel plurium mensium, juxta qualitatem reparationis, seu novæ ædificationis faciendæ, ex consilio dictorum peritorum, & Magistrorum Viarum, assignet, intra quod necessariam reparationem, seu novam ædificationem absolvere, ac perficere debeant, sub pœna, in casu contraventionis, amittendæ domus, vel areæ, vel spatii prædicti, quod statim sine ulla dilatione, omnique beneficio purgationis moræ excluso, ipso jure statim addictum, & adjudicatum Cameræ Nostræ Fisco censeatur, non obstantibus quibuscumque fideicommissis, primogenituris, investituris, donationibus, pactisque succedendi, aliisque juribus, & oneribus hujusmodi; Easdem vero domos, areas, vel spatia, statim ac adeptus est, debeat Fiscus Noster aliis vendere, & concedere, qui ad eas apte restaurandas, seu de novo ædificandas, oblatis fidejussoribus, seu data idonea cautione, aliisque observatis inferius respectu emptoris sub hasta præscribendis, se obligaverint.

Alias devolvantur ad Fiscum, qui illas sub onere novæ ædificationis vendat.

Consulit tamen Dominorum construere volentium indemnitati.

Ad consulendum vero majori Dominorum commoditati, seu facilitati pro dictis reparationibus faciendis, vel novis ædificiis construendis, volumus, & mandamus, ut quicumque illis pecuniam ad dictum effectum dederit, prælatio ei super dicta domo restaurata, vel novo ædificio constructo, ante omnem alium Creditorem cuicumque juri, hypothecæ, anterioritatis, vel titulo dotis, fideicommissi, reservationis dominii, vel alio quocumque quantumvis privilegiato, vel privilegiatissimo innixum, & suffultum, omnino competat, dummodo tamen pecunia prædicta deposita in Monte Pietatis cum ordinibus ab ipso Domino domus ædificandæ, vel restaurandæ, & ab ipso pecuniæ datore, & ab uno ex Magistris Viarum subscriptis, in præfatam restaurationem, seu novam ædificationem, vere conversa & erogata fuerit.

Secus si cessant.

E diverso autem, si Dominus domus, seu areæ prædictæ, intra primum unius mensis terminum, in actis voluntatem suam restaurandi, aut ædificandi non declaraverit, Gubernator pro tempore, solitis propositis edictis, intra terminum alterius mensis ad venditionem ejusdem domus, seu areæ deveniat, eamque plus licitanti, majusque pretium offerenti addicat, eumque omnibus aliis oblatoribus præferendum decernat; si autem plures fuerint ejusdem pretii Oblatores, tunc, & in eo casu dumtaxat, is præ omnibus obtineat, qui rei particeps, & consors fuerit; post hunc vicinus, & inter plures vicinos, qui magis indiget, vel qui vicinus est pluribus partibus, inter cæteros vero, qui plus, quique ad majorem Civitatis ornatum, & commoditatem publicam ædificare voluerit, judicio ejusdem Gubernatoris, ex consilio dictorum Magistrorum Viarum, præferatur. Is autem, qui licitatione vicerit, & adjudicationem domus, seu areæ sub hasta venditæ obtinuerit, teneatur integrum pretium, seu pecuniam deponere in Monte Pietatis ad eam insumendam in emptionem tot Locorum Montium non vacabilium, sive unius, aut plurium censuum cum Locis piis, seu Communitatibus Status Ecclesiastici contrahendorum, quæ Loca Montium non vacabilia, seu census, perpetuo subjecta, & illigata remaneant iisdem vinculis fideicommissi, investituræ, hypothecæ, aliorumque onerum cujuscumque conditionis, & qualitatis, quibus antea domus vendita obnoxia erat; adeo ut domus illa ab omni quocumque onere, prætterquam ab annuo Canone, cui forte subjecta esset favore Domini directi, libera, & exempta in Emptorem, ejusque Successores pertranseat.

De gradibus prælationis quoad emptores sub hasta.

Quid in Edictis subhastationis expresse caveri debeat.

In hujusmodi autem publicis auctionibus, & venditionibus sub hasta faciendis, illud etiam palam edicatur, quod auctione, seu subhastatione peracta, non amplius ad offerendum, quicumque alius fuerit, admittetur, sive pupillus, sive minor, sive mulier, sive Ecclesia, sive Locus Pius, seu alia quæcumque Persona, quæ ex quavis causa, vel titulo, etiam fundato in jure communi, aut statuto municipali, & quantumvis privilegiato, & privilegiatissimo, vel etiam ex pacto, & conventione expressa, se omnibus aliis præferri intendat, ut a litibus, & controversiis, quæ hinc exoriri possent super prælatione hujusmodi, celeris dirutarum domuum restauratio, sive ædificatio non retardetur. Propterea illud

etiam

etiam in publicis auctionis, seu subhastationis Edictis aperte exprimatur, & declaretur, quod major Oblator, seu is, cui domus, vel area sub hasta posita addicetur, non solum tenebitur integrum pretium oblatum, cum supradictis vinculis, apud Ædem Sacram deponere, sed ulterius debebit in actis, oblata idonea fidejussione, seu cautione, a Magistris Viarum eorum periculo approbanda, se obligare instituendi statim, & sine ulla mora reparationem, seu novam ædificationem domus, seu areæ in auctione emptæ, eamque absolvendi, & perficiendi intra alium terminum octo, vel plurium mensium, juxta qualitatem ædificationis, seu reparationis faciendæ, a Gubernatore pro tempore ex consilio Magistrorum Viarum determinandum, sub pœna in casu contraventionis confiscationis ejusdem domus, seu areæ, & alterius quingeotorum aureorum, applicandorum similiter Fisco ad effectum deponendi in Monte Pietatis, & erogandi in restaurationem, seu ædificationem ejusdem domus, seu areæ, absque eo quod io alium usum ex quacumque urgenti, & urgentissima causa converti possint.

De facultate Magistrorum Viarum quoad formam Ædificiorum.

Ut vero ex restaurationibus, seu novis ædificiis construendis majus ornamentum Urbi, nullum vero detrimentum publicis viis, & Foris, sive Urbis munitionibus proveniat, munus sit Magistrorum Viarum diligenter curare, ut nova ædificia apto modo, ac forma fiant, & si opus fuerit, per ipsos Viarum Magistros ad vias dirigendas, informesque situs tollendos præscribatur locus jaciendis fundamentis novi ædificii, jussu tamen, & decreto Gubernatoris pro tempore, eo modo, ratione, & forma ab ipso Gubernatore ante approbanda, quo magis, sine damno tamen ac præjudicio Dominorum domuum, aliorumque ædificiorum, pulchritudini, & commoditati Civitatis consulatur.

Insuper indulget Ecclesiis & Locis piis, ut in Suburbiis Centumcellarum ædificanda, in evidentem Ecclesiæ utilitatem pecuniæ investimentum cedere censeatur.

Ulterius ut eadem Civitas Nostra Centumcellarum populi multitudine, & Incolarum frequentia augeatur, quia brevi, & angusto murorum spatio circumdatur, ad ejus Suburbia inhabitanda, novisque ædificiis replenda, non solum temporali Ditioni Nostræ subditos, sed etiam exteros paternis favoribus, & gratiis iovitare decrevimus. Quo igitur promptius alacriusque ad ædificandum, habitandumque in Suburbiis præfatæ Civitatis Nostræ omnes cujuscumque gradus, & conditionis alliciantur, & provocentur; Motu proprio, scientia, & potestate simili, tenore præsentium concedimus, & indulgemus, ut omnibus Ecclesiis, & Locis Piis, aliisque quibuscumque, qui pœnes quamcumque idoneam personam, aut Ædem Saeram, & in quocumque loco pecunias ad effectum illas in emptionem aliorum bonorum stabilium, & in evidentem utilitatem convertendi depositas tenent, vel in futurum tenebunt, illas in domorum in præfatis Suburbiis existentium ædificationem impendere possint, & pecuniæ hoc modo collocatæ & impensæ, in evidentem utilitatem, ipsarum Ecclesiarum, & Locorum Piorum, aliorumque ad similia obligatorum cessisse, & cedere censeantur.

Habitantes in Suburbiis, ratione Debiti extra Statum contracti cum Personis non subdita molestari nequeat.

Insuper eisdem motu, auctoritate, & scientia, præsentiumque tenore præcipimus, & mandamus, ut ii, qui domos, seu ædificia in dictis Suburbiis constituta pro tempore habitabunt, ratione æris alieni, aut cujusvis contractus, obligationis, instrumenti etiam jurati, etiam sub Cameræ Apostolicæ, vel alia quavis forma, & conceptiooe verborom, extra tamen Loca Ditioni Nostræ Ecclesiasticæ io temporalibus subjecta initi, & celebrati, seu contracti; cum exteris tamen, non autem cum temporali Nostræ ditioni subditis; quamdiu ædificia, vel domus hujusmodi inhabitabunt, vigore mandati cujuscumque Judicis, vel Tribunalis, vel in persona, vel io rebus, seu mobilibus in iisdem domibus, seu ædificiis, quas incolunt, existentibus, molestari minime possint, nec debeant; utque eædem domus, seu ædificia de oovo instruenda in generali obligatione bonorum in quovis contractu, & instrumento quovis modo, & quavis obligatione munito, dummodo tamen contractus, & instrumentum prædictum sit favore exteri, non autem subditi Nostri, & simul sit extra Statum Nostrum Ecclesiasticum stipulatum, & peractum, adeo ut si una ex dictis duabus conditionibus deficiat, hujusmodi privilegium nullo modo locum habeat, hypothecæ, & cuicumque alii juri, & obligatiooi simili nunquam subjecta, & obnoxia habeantur.

Neque domus in dictis Suburbiis ædificata Fisco adjudicari queant.

Insuper ut præfatæ domus, & ædificia quæcumque, per quosvis in prænominatis Suburbiis ædificata, vel in futurum ædificanda, ex quocumque crimine, & delicto quaotumvis gravi, criminibus tamen Divinæ, & humanæ Majestatis læsæ tantum exceptis, in Fiscum redigi, seu confiscari nequeant, sed eorum Dominis, vel in eis jus habentibus, ipsorumque Successoribus, perinde ac si delicta non commisissent, firma & illæsa remaneant.

De jure appodiandi tam in Civitate, quam extra.

Pro domibus autem, & ædificiis aut novis construendis, aut veteribus ampliandis, tam in prædictis Suburbiis, quam in ipsa Civitate Centumcellarum, liceat cuicumque quovis muro sibi propinquo libere uti, eique tigna, lapides, aliamque materiam ædificii sui, totumque ipsum ædificium injungere, atque annectere, etiamsi murus is ad vicinum suum totus pertineat, persoluto tamen ejusdem muri dimidio pretio, ad eam æstimationem, quam duo periti, quorum singulos singulæ partes elegerint, vel illis discordibus, tertius, quem ex officio dictus Gubernator destinaverit.

Intercapedines primo ædificantis sint.

Et si inter duas domos angusta aliqua semita, seu angiportus, vel intercapedo trium circiter non amplius palmorum intersit, liceat ei, qui primus in altera earundem domorum ædificare cæperit, habita tamen ab ipso Gubernatore ex consilio Magistrorum Viarum licentia, totum sibi angustum illud spatium, sive intercapedinem, nullo persoluto pretio, dummodo luminibus vicini non officiat, occupare, ac domui suæ adjungere, domumque ad vicini murum ducere, muroque, ut supra dictum est, communiter uti.

Forma servanda in venditione favore Tertii, in exactionem vicini. In casu sponte venditionis.

Si autem aliqua domus, sive fundus, aut solum, in iisdem Civitate, & Suburbiis, volente suo sponte Domino, vendendum erit, teoeatur venditor perquirere a vicinis, quotquot erunt, qui rem aliquam immobilem illi contiguam habuerint (etiamsi se empturos nullo modo antea professi sint) an aliquis eorum velit rem vendendam emere, eisque pretium, atque omnia pacta, & conditiones, quibus cum alio vere, omnique procul fictione contraxit, intimare: quo peracto, jurent tam venditor, quam emptor apud acta publici Notarii, venditionem de hujusmodi re jam factam, & intimatam esse veram, & in ea, ejusque pretio non

ANNO 1747.

intercessisse dolum, fraudem, aliquamve simulationem: si autem vicini prædicti se eisdem pretio, ac pactis, & conditionibus empturos non promiserint, præsentes scilicet intra quindecim dies, absentes vero inter trigiota a die præstitorum hujusmodi juramentorum, vel si tam præsentes, quam absentes intra alios quindecim dies ab hujusmodi declaratione, & promissione, si fiat, omnia juxta ea, quæ in venditione intimata continebuntur, non præstiterint, pretiumque si quod in illa solutum fuerat, non persolverint, & de ædificando ibi ad certam summam, certumque tempus, ac sub certa pœna, prout ab eodem Gubernatore præscriptum fuerit, se non obligaverint, illis posthabitis, venditio cuicumque alii facta maneat, & rata sit; e contrario autem si superius statuta nrglecta, ac prætermissa fuerint, venditio irrita, ac nulla habeatur, nullumque jus emptori tribuat, & quoad illum omnino pro infecta sit, si vicini intra annum a die, quo illam reseiverint, se opposuerint.

Destructione Inquilini ædificare volentes.

Eadem omnia, & in Inquilino locum habeant, cum domus, volente Domino, venalis erit, videlicet ut etiam ipsius domus Inquilino, si quis erit, perquisitio, & intimatio fiant modo prædicto, ipseque si emere voluerit, tum intra eosdem terminos, tum deinceps, eadem faciat, quæ vicini facere debent, excepta dumtaxat oblatione, & obligatione de ædificando. Etenim inter Inquilinum, & vicinos ea fit distinctio, ut volentibus ædificare vicinis, Iuquilini nulla ratio habeatur, sed tantum vicinorum. At illis non promittentibus ædificare, Inquilino, etiamsi ædificaturus non sit, idem jus in emptionem competat, quod vicinis, si ædificare vellent, secundum prædicta competeret.

Quid fiet. vendendum in concursu duorum vicinorum emere volentium in casu spontaneæ venditionis.

Veruntamen quando in casu prædicto spontaneæ venditionis duo vicini fuerint, quorum ædificiis vendenda res opportuna existat, & propterea illam sibi quisque ex hac Constitutione vendi postulet, is obtineat, qui magis illa indiguerit, aut si uterque æque indigeat, inter utrumque dividatur, quatenus utrique commoda portio tribuatur. At si hujusmodi portiones utrique forent inutiles, tota illi detur, cujus ædificio a pluribus partibus, vel alias magis adhæserit; si vero alteri tantum divisio inutilis futura sit, nihil illi, sed tota alteri detur. Quòd si nulla fuerit ædificantium indigentia, is præferatur, qui magis fuerit vicinus; vel in vicinitate pari, is, qui majora ædificia, quæque magis ad commoditatem, & pulchritudinem Civitatis conferunt, judicio ejusdem Gubernatoris, ut superius de venditione sub hasta statutum est, construere promiserit.

Facultatem tribuit Gubernatori affranchandi Domus, & solum.

Præter supradictos autem vicinitatis casus, si quis domum, aliumve fundum, aut solum, in emphytheusim, aliumve titulum, perpetuo, vel ad unius, aut plurium personarum vitam, pro annuo Canone, aliave responsione concessam habeat, ibique ædificare velit, & se ad ædificandum, ædificiumque perficiendum intra terminum, modo, & forma superius expressa ei præscribendum, obligaverit, liceat eidem Gubernatori, eo petente, domum, fundum, aut solum hujusmodi, ab ejus directi Domini, licet nolentis, proprietate, dominio, ac jure, nec non a Canonis, seu responsionis præstatione eximere, & liberare, alia re stabili prius constituta, pretii, commoditatis, redditus, ac bonitatis, saltem paris, quæ loco illius liberatæ sit, quoad omnia; & ad eumdem directum Dominum ratione proprietatis, dominii, devolutionis, & alias cujuscumque juris, & oneris, eisdem modo & forma, pertineat, quibus illa pertinebat, translata quoque ad istam hujusmodi Canone, sive responsione, cum augumento quintæ illius partis, & insuper præstita idonea cautione, & etiam facta per illum, qui ædificaturus est, obligatione omnium suorum bonorum, tum quod res, in quam facta est hujusmodi translatio, libera est, tum etiam de evictione, in ea forma, qua in hac Romana Urbe præstari solet.

PONT. A. VIII.

Premissa de quibuscumque bonis, etiam Ecclesiasticis, intelligantur.

Quæcumque autem superius statuta sunt de prædiis urbanis, seu domibus, ædificiisque dirutis, seu ruinosis, areis, locis, aut sponte, aut coacte vendendis, vel etiam a directis Dominis liberandis, ea locum omnino habeant, etiamsi ad Ecclesias, ad cujusvis ordinis Monasteria, & etiam Mendicantium domos, aliaque loca Religiosa, necnon Hospitalia, Sodalitatesque, aut Confraternitates, cæteraque Pia Loca pertineant, dummodo neque contigua Ecclesiis, Monasteriis, Hospitalibus, Religiosisque, ac Piis Locis hujusmodi, neque intra illorum septa consistant; sive sint laicalia, & cuicumque fideicommisso, substitutioni, successioni, vel dispositioni obnoxia; & tam hæc laicalia, quam illa Ecclesiastica eorum, qui illa reliquerunt, seu dederunt, ultima, vel alia voluntate alienari prohibita, ac quocumque onere gravata.

Gubernator Civitatis super his ita summarie cognoscere debet.

Ad supradicta autem omnia & singula facienda, & exequenda, & in illis, & pro illis summarie, & simpliciter, & de plano, solaque veritate inspecta procedendum, plenam liberamque auctoritatem, & potestatem dicto Gubernatori pro tempore, de consensu tamen Cardinalis Præfecti Congregationis prædictæ super consultationibus negotiorum Status Ecclesiastici in Ecclesiasticas Personas, eidemque Gubernatori ex consilio præfatorum Magistrorum viarum in Laicas, de eadem Potestatis plenitudine, præsentis Constitutionis auctoritate, tribuimus & demandamus.

Et incasu controversiæ, illa in partem majoris Civitatis ornatus decidi debeat.

Sublata aliter judicandi facultate.

Decernentes eadem omnia, & singula, quæ supra statuta sunt, si quando in aliquo casu de eorum sensu controversia continget, in eam partem interpretanda esse, quæ ad Urbis ornatum magis facere videbitur; ac semper, & ubique sive in judicio, sive extra judicium, favorabilia censeri. Et ita ab omnibus Judicibus, etiam Palatii Apostolici Auditoribus, & Cardinalibus, sublata quavis aliter interpretandi, & judicandi potestate, interpretari, & judicari debere; Et si secus fiat, fore irritum, & inane.

Derogatio contrariis.

Non obstantibus præmissis, ac felicis recordationis Symmachi, & Pauli II. de rebus Ecclesiæ non alienandis, aliisque Constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, legibus etiam Imperialibus, dictæque Urbis, atque Ecclesiarum, Monasteriorum, & Locorum Religiosorum, sive Piorum, Ordinumque, quorum bona hujusmodi fuerint, statutis, & consuetudinibus, nec non testantium voluntatibus, aliisque dispositionibus, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis alia firmitate roboratis, privilegiis quoque, & Literis Apostolicis eisdem Ecclesiis, Monasteriis, & Locis, eorumque Superioribus, Capitulis, & Conventibus,

tibus, aliisque quibuscumque concessis, & quibusvis aliis Sedis Apostolicæ indulgentiis, per quæ præsentium executio, & per eas tributæ jurisdictionis explicatio posset quomodolibet impediri, vel retardari; quibus omnibus, eorum tenores pro plene, & integre expressis habentes, de potestatis plenitudine prædicta derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Sanctio poenalis.

Nulli ergo omnino hominum liceat paginam hanc nostræ ordinationis, concessionis, præcepti, indulti, statuti, decreti, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire: Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Dat. Pont. Anno VIII. die 30. Septembris 1747.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ millesimo septingentesimo quadragesimo septimo, pridie Kalend. Octobris; Pontificatus Nostri Anno VIII.

Pro Domino Cardinali Passioneo
Jo. Florius Substitutus.
J. Datarius.
VISA DE CURIA
N. Antonellus Pro-Abbreviator.
J. B. Eugenius.
Loco ✠ Plumbi.

Registrata in Secretaria Brevium.

XL. DE JURISDICTIONE

Episcopi Spirensis in Ecclesiam Collegiatam Beatæ Mariæ Virginis *in Bruchsal*, ejusque Capitulum.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI.

Ad perpetuam rei memoriam.

Pontifex, Prædecessorum morem sequutus, Auditorum Rotæ consilio utitur.

CAUSARUM Palatii Apostolici Auditorum Collegium, quod vulgo Rotam Romanam vocant, ex duodecim Viris, Juris Civilis, & Canonici scientia æque, ac probitate insignibus, & e diversis terrarum Orbis partibus in hanc Almam Urbem accitis compositum, Romani Pontifices Prædecessores Nostri summo semper in honore habuerunt, eosque in rebus arduis quandoque consulere, & eorum opera, atque industria in Causis eoram se cognoscendis uti quoque consueverunt. Nos igitur in eadem Beati Petri Cathedra Divino consilio collocati, Nostrorum Prædecessorum exempla sequi, eorumque vestigiis insistere cupientes, quæ probe, recteque ab iisdem Prædecessoribus constituta, diuque retenta sunt, servare, ac custodire, quantum in Nobis est, temporumque, ac rerum conditio sinit, summopere studemus, atque satagimus. Itaque quatuor ab hinc annis veterem controversiam, quæ ab antiquissimo tempore intercedebat inter Episcopum Conversanum ex una, ac Magnum Magistrum, & Fratres Milites Militiæ Hospitalis Sancti Joannis Hierosolymitani ex altera Partibus, ad Nostram cognitionem revocavimus, & juribus utriusque Partis mature perpensis, adhibitis insuper in consilium dilectis Filiis prædictis Causarum Palatii Nostri Auditoribus coram Nobis ea de Causa congregatis, eorumque sententiis auditis, supremo judicio Nostro decidimus, ac definivimus, ut videre licet in Nostri Bullarii *Tom. I. Constitut. 76.*

Rotam sententias exquirit in Causa apicis prætensæ exemptionis.

Id ipsum nuper agendum duximus in Causa, quæ vertebatur inter dilectos Filios Canonicos, & Capitulum Ecclesiæ Collegiatæ Odenheimensis in Bruchsal ex una, & dilectum Filium Promotorem Fiscalem Curiæ Episcopalis Spirensis ex altera Partibus, quam ad Nostram cognitionem a quocumque Tribunali avocatam, posteaquam Advocatos, utriusque Partis Jura tam voce, quam scripto tuentes, audivimus, Apostolica, aliaque Privilegia, atque Diplomata, cæteraque omnia per Nos ipsos accurate inspeximus, & interiora Causæ rimati sumus, rogatis eorundem dilectorum Filiorum Palatii Nostri Auditorum sententiis, ad parcendum litigantium expensis, & consulendum paci, & concordiæ Ecclesiarum, quæ hujusmodi litibus, & controversiis non paulum interturbatur, interposito supremo Judicio Nostro, & auctoritate Apostolica, modo, & forma inferius a Nobis exprimendis, terminare volumus.

Collegiatæ Odenheimensis origo, & vices.

Monasterium in loco Odenheim Diœcesis Spirensis a Brunone Archiepiscopo Trevirensi fundatum esse sub invocatione Sanctorum Apostolorum Petri, & Pauli, & sub Regula Sancti Benedicti, narrat Trithemius in Annalibus Hirsaugiensibus *Tomo I. ad Annum Christi MCXXIII.* eique Monasterio pro dote assignata fuisse bona de domestico ipsius Brunonis patrimonio, consentiente Popone ejus fratre; ad illud autem inhabitandum missos fuisse ab Abbate Volmaro nonnullos suæ Congregationis Monachos, atque inter eos Eberardum Monachum sanctitate vitæ, & regulari observantia eximium, qui primus ejusdem Monasterii Abbas fuit. Eadem referuntur etiam a Joanne Mabillonio *in suis Annalibus Ordinis S. Benedicti pag. 98. novissimæ Editionis Lucensis.* Aliquot Sæculis elapsis Anno MCDXCIV. ab Alexandro VI. Prædecessore Nostro, ad enixas Maximiliani I. Imperatoris preces, Monasterium e Regulari ad statum sæcularem redactum est, illudque in Collegiatam Ecclesiam sæcularem, pluribus Canonicatibus, & Dignitatibus constitutis, erectum; deinde vero ejusdem Ecclesiæ Collegiatæ sæcularis Capitulum translatum fuit ad Ecclesiam Beatæ Mariæ Virginis Oppidi Bruchsalen., quod pariter intra ejusdem Diœcesis Spirensis fines continetur.

Capituli Bruchsalensis intentio.

Hujus Collegiatæ Ecclesiæ sæcularis Canonici, & Capitulum contendebant, se in omnibus prorsus exemptos esse a jurisdictione Ordinaria Episcopi Spirensis: & tribus veluti firmissimis fundamentis eorum intentio innitebatur; nempe iis primo, quæ per id tempus peracta fuerunt, quo tempore Monasterium cum Monachorum Conventu in loco Odenheim permansit; deinde iis, quæ sequuta sunt cum Monasterium ad statum sæcularem redactum fuit; & demum iis, quæ acta sunt, posteaquam Monasterium e loco Odenheim ad Oppidum Bruchsalense translatum est. E diverso Promotor Curiæ Episcopalis Spirensis affirmabat, Capitulum Odenheimense, in omnibus illis statibus, ac temporibus, episcopali jurisdictioni semper subjectum fuisse.

Fatritio Causæ.

De Instrumentorum editorum fide disquisitio omittitur.

In primis autem a Capitulo in medium prolatæ fuerunt plures Apostolicæ Literæ, seu Bullæ Romanorum Pontificum Prædecessorum Nostrorum,

rum, & nonnulla Imperatnrum Privilegia, seu Diplomata. At a Promotore Curiæ Episcopalis probationes ex illis desumptæ elidebantur exceptione falsi; qua exceptione in re haud dissimili usus est etiam Petrus Blesensis in Epistola ad Alexandrum III., quæ est sexagesima octava, & sub nomine Richardi Archiepiscopi Cantuariensis circumferri solet: *Falsariorum enim*, inquit, *præstigiosa malnia ita in Episcoporum contumeliam se armavit, nt falsitas in omnium fere Monasteriornm exemptione prævaleat, nisi in decisionibus, & examinationibus faciendis, judex veritatis exactior districtissimus intercedat*. Exorta inter Partes hujusmodi disputatione, eaque exardescente, judicialem disceptationis ordinem sequendo, necessarium omnino fuisset, de veritate, seu falsitate dictarum Literarum, seu Diplomatum judicium proferre, juxta monitum Prædecessoris Nostri Bonifecii VIII. *in Cap. Cum Personæ, de Privil. in sexto: Statnimus, ut hi, qui se asserunt per privilegia, seu indulgentias Apostolicæ Sedis exemptos, a Locorum Ordinariis requisiti, hujusmodi privilegia, vel indulgentias, quibus se dicunt fore munitos &c. ad legendum integraliter exhibere teneantur*. Sed visum est, hujusmodi examen veritatis, seu falsitatis dictarum Bullarum, & Diplomatum, ad Causæ definitionem parum, aut nihil conferre, ut melius constebit ex iis, quæ inferius dicentur.

Regula Juris in hujus generis controversiis.

Etenim admissa etiam hujusmodi Apostolicarum Literarum, aliorumque Diplomatum veritate, nihilominus totius controversiæ summa expendenda remanebat ad regulas Juris Canonici. Cumque, juxta ees, essisteotia Juris militet pro Jurisdictione Ordineria, profectò, si quis ab ea exemptum se esse contendat, evincere id debet argumentis, & probationibus a Jure Canonico præscriptis, iisque minime dubiis, sed omnino certis, ac manifestis.

Fundamenta Regulæ.

Nam usque ab Ecclesiæ Sæculo quinto, cum quidam Monachi impii Barsumæ asseclæ assererent, se Episcopis Palestinæ, in quorum Diœcesibus sita erant Monasteria, minime esse subditos, neque sub eorum Jurisdictione, ac potestate positos; Patres Concilii Generalis Calcedonensis *Can.* 4. decreverunt: *Monachos, qui sunt in unaquaque Regione, & Civitate, Episcopo subjectos esse*. Celebre est quoque in hac re dictum illnd Pontificis Hadriani II. in Epistola ad Carolum Regem, *quam refert Sæculo nono Cardinalis Baronius Tomo X. suorum Annalium ad Annum* 871. *pag.* 501. *Romanæ Editionis: Noslis enim, quia omne Monasterium in potestate Episcopi consistere debet, juxta Canonicam Sanctionem*. Neque silentio prætereundum est, quod juxta Concilium Aurelianense relatum in *Canone omnes Basilicæ, XVI. quæst.* 7., Ecclesiæ omnes, quæ in Diœcesi reperiuntur, Episcopo subjectæ sunt: *Omnes Basilicæ, quæ per diversa loca constructæ sunt, vel quotidie construuntur, in Episcopi potestate consistunt, in cujus territorio positæ sunt*. Quamobrem onus est prætendentis exemptionem ab Episcopali jurisdictione, id certum, ac probatum facere, aut Privilegiis, aut Præscriptione legitima, quæ consequenter ad titulum, causam, & fundamentum præscribendi præbuerit; ut prosequitur idem Prædecessor Noster Bonifecius VIII. in *cit. Cap. Cum Personæ, de Privil. in sexto*, hujusmodi verbis: *Cum de jure communi Ordinariorum intentio sit fundata, sua jurisdictione* (loquitur de Episcopis) *uti possint libere in eosdem, donec de præscriptione Canonica* (aut de privilegiis, de quibus antea loquutus fuerat) *ut præmissum est, fecerint plenam fidem*.

Quid probandum pro parte Capituli.

Id autem amplius in specie proposita accedit, quod quum agatur de plenaria exemptione, & libertate indefinita a potestate, & jurisdictione Ordinaria, ac proinde non solum ab illis juribus, quæ ad legem Diœcesanam referuntur, sed ab illis quoque, quæ respiciunt legem jurisdictionis, nimirum a correctione, & emendatione; opus est, ut privilegium ex plenitudine Apostolicæ Auctoritatis promanet; cum Episcopus ex limitata sua Auctoritate concedere nequeat plenam, & absolutam exemptionem, ut docent Juris Canonici Interpretes in *Cap. Constitutus, de Religiosis Domibus*; quorum antiquissimus est doctus Prædecessor Noster Innocentius IV. in *dicto Cap. Constitutus num.* 2. *Non potest*, loquitur de Episcopo, *in totum jus Episcopale dimittere, & Ecclesiam a tota sua jurisdictione dimittere &c. Alii dicunt, quod non valuit hæc concessio suis juribus, sed confirmatione Papæ tantum &c. sola confirmatio sufficit ex scientia Papæ concessa*.

I. De his, quæ pertinent ad primum Monasterii statum.

Profecto ad Monasterium e Brunone Archiepiscopo Trevirensi, ut dictum est, fundatum in loco Odenheim, pertinent Testamentum ejusdem Brunonis, Constitutiones omnes Pontificiæ, quæ in hac causa exhibitæ fuerunt usque ad Alexandrum VI., tum etiam Imperialia omnia Diplomata.

2. De Testamento Brunonis Fundatoris.

Prolatum quidem non est Testamentum Archiepiscopi Brunonis; sed ejus tenor plene relatus est in duobus Privilegiis, seu Diplomatibus Henrici IV. & Friderici I., quæ sicut superius indicatum est, nunc pro authenticis ponuntur, quia in eorum veritate examinanda supersedendum esse censuimus. In suo Testamento Archiepiscopus Bruno Monasterium cum suis pertinentiis Romanæ Ecclesiæ subjicit, solutionem annui Census exhibet, aliam quamcumque personam excludit, & uni Abbati illud subjici vult; præcipit Abbatis electionem a Monachis duntaxat faciendam, eorumque in potestate esse jubet, illum regimine destituere, si male in gubernando Monasterio versetur, iisque etiam potestatem facit eligendi Advocatum, seu Monasterii Defensorem.

Omissis, quæ ad rem non pertinent; tria in Testamento expenduntur.

De subjectione Monasterii Beato Petro, & Sanctæ Romanæ Ecclesiæ, tum etiam de solutione annui Census, verba hoc loco facere imittimus, quia Nobis inferius ea de re loqui necesse erit. Superfluum quoque est de exclusione Sæcularis potestatis disserere, cui nihil commune est cum exemptione a jurisdictione Ordinaria, & Spirituali Episcopi. Itaque quod ad Testamentum Brunonis attinet, totius investigationis summa ad tria redigitur, scilicet, ad facultatem eligendi Abbatem, privandi eum regimine, si male regat, & ad libertatem eligendi Advocatum, seu Defensorem. Harum autem omnium nulla res est, quæ ad plenariam exemptionem a jurisdictione Ordinaria Episcopi stabiliendam inserviat.

Abbatis electio Patronis alibi reservata.

Etiam ineunte sæculo XI. Theudaldus Marchio. fundavit celebre Monasterium Sancti Benedicti in Polirone in Statu Mentuano, eique amplissima latifundia assignavit, reservata sibi, suisque Successoribus, & Hæredibus facultate nominandi Abbatem, ad quem regimen Monachorum, qui Regulam Sancti Benedicti profite-

fitebatur, pertineret: *Hoc Monasterium nulli Regi, nec alicui Potestati concedimus, ut habeant aliquam potestatem alicui pro quovis ingenio dandi; neque alieni Archiepiscopo, vel Episcopo constringendi, aut inquietandi, sed in perpetuum in meam, & in meorum Hæredum, & qui de eis legitime nati fuerint, ut supra legitur, permaneant potestatem. Præterea volo, & statuo, ut Abbas ipsius Monasterii, qui a me, vel a meis Hæredibus, & qui de eis legitime nati fuerint, ut supra legitur, missus fuerit, benedictionem, & consecrationem suæ Mantuanæ Ecclesiæ primo postuletur, & si evenerit, quod Episcopus Mantuanensis Ecclesiæ refutaverit &c. ad quemcumque Episcopum voluerit, vadat, & benedictionem sacrationis ab eo recipiat, absque alicujus contradictione*: sunt verba Instrumenti fundationis, rudi illius ætatis stilo conscripti, & quæ edita sunt in fine historiæ ejusdem Monasterii, quam bon: mem: Abbas Bacchinus literis tradidit.

In hoc Monasterio Monachis tribuitur, cum facultate deponendi Abbatem.

At vero diversam viam, ac rationem sequutus est Archiepiscopus Bruno, cum Sæculo post Monasterium Odenheimense fundavit: Nam, consentanee ad Regulam S. Benedicti, voluit, ut Monachi Abbatem sibi eligerent; id quidem solummodo addidit, quod in Regulis S. Benedicti non continetur, imo quod Juri Canonico contrarium est, nempe si Abbas in gubernatione Monasterii perperam versaretur, privari posse a Monachis, & alium in ejus locum eligi. Siquidem legitur in *Can. Monasteria, XVIII. quæst. 2. quod Monasteria, vel Monachorum Disciplina, ad eum pertinent Episcopum, in cujus sunt Territorio constituta*. Ad Episcopum igitur pertinebat, irreligiosum Abbatem in ordinem redigere, vel, si opus esset, Abbatiam ipsi adimere, ut etiam scriptum est in *Can. si quis Abbas*, loco laudato: *Ab Episcopo, in cujus Territorio consistit, & a vicinis Abbatibus, & cæteris Deum timentibus, a suo arceatur honore, etiamsi omnis Congregatio vitiis suis consentiens eum Abbatem habere voluerit*. Veruntamen ex præmissis affirmari nequaquam potest,

Sed non excluditur jurisdictio Episcopi pro casu considerato in Regulis S. Benedicti.

Archiepiscopum Brunonem ab electione Abbatis Episcopum omnino excludere voluisse; quoniam eum in suo Testamento loquutus est de Monachorum facultate in Abbate sibi eligendo, eoque exauctorando, si, posteaquam bonus electus esset, improbus fieret; neutiquam de casu illo cogitavit, quo a malis Monachis deterior Rector, & Abbas eligeretur; quo casu Regula, quam Sanctus Benedictus omnes suos Monachos servare voluit, quamque Archiepiscopus Fundator in suo Monasterio profitendam esse præscripsit, potestatem facit Episcopo, se ingerendi in ipsius Abbatis, & Monasterii reformatione, usque ad depositionem Abbatis, & alterius deputationem; uti legitur *cap. 64.* ejusdem Regulæ: *In Abbatis electione illa semper consideretur ratio, ut hic constituatur, quem sibi omnis concors Congregatio secundum timorem Dei, sive etiam pars, quamvis parva, Congregationis saniori consilio elegerit. Vitæ autem merito, & sapientiæ doctrina eligatur, qui ordinandus est, etiamsi ultimus fuerit in Ordine Congregationis. Quod si etiam omnis Congregatio vitiis suis (quod quidem absit) consentientem personam, & vitia ipsa aliquatenus in notitiam Episcopi (ad cujus Diœcesim pertinet locus ipse,) vel Abbatibus, aut Christianis vicinis claruerint, prohibeant pravorum prævalere consensum, & Domini Dei dignum constituant dispensatorem.*

Qua stante, corruit omnimoda exemptio.

Facultas sane data Episcopo, se eo casu ingerendi, prætensam exemptionem ab ejus auctoritate omnino excludit; quod bene animadvertit, qui declarationes scripsit ad Regulam Sancti Benedicti; pro eo, quod ad gubernium Monachorum Congregationis Cassinensis attinet; quod Opus confirmatum est in forma specifica a Venerabili Servo Dei Prædecessore Nostro Innocentio XI. Anno MDCLXXX. Siquidem Auctor ille, ad ea verba Regulæ *ad notitiam Episcopi*, quæ paulo ante a Nobis relata sunt, adnotat, quod cum hodie Congregatio Cassinensis amplissimis Privilegiis exemptionis ab auctoritate Episcopali, quæ omnibus nota sunt, fruatur, ex laudatis verbis minime prætendi potest, eam Episcopali jurisdictioni subjectam esse: *Hodie ex Indulto Apostolico tota nostra Congregatio, & singula Monasteria exemptæ sunt ab Ordinariorum jurisdictione; & immediate Apostolicæ Sedi subjecta.*

Quæ nec inducitur per ea, quæ disponuntur, quoad internum Monasterii regimen.

Nec majoris ponderis ad id, de quo agitur, reputanda sunt cætera omnia, quæ in Brunonis Testamento ab Imperatoribus confirmato continentur, quia universa pertinent, vel ad liberum Abbatis regimen, vel ad Regularem observantiam, vel ad necessariam Monachorum quietem; quæ minime excludunt auctoritatem Episcopi; ut bene deducitur ex *cap. 1. lib. 1. Formularum Marculphi Monachi*, quod Opus Sæculo VII. compositum, initio Sæculi XVII. a Bignonio publicatum est. Nam in eo Capite, posteaquam id omne expositum est, quod respicit electionem Abbatis, observantiam Regularem, Monachorum quietem, pacificam bonorum possessionem, quæ omnia ex relata Privilegii formula auctoritatem; & firmitatem habebant, hujusmodi verba sequuntur: *Et si aliquid ipsi Monachi de eorum Religione tepidi, aut secus egerint, secundum eorum Regulam ab eorum Abbate, si prævalet, corrigantur. Sin autem, Pontifex de ipsa Civitate exercere debet; quia nihil de canonica auctoritate convellitur, quidquid domesticis fidei pro quietis tranquillitate tribuitur.* Itidem *Franciscus Florens* in suis Operibus legalibus *tom. 1. pag. 264.* affert diversa Privilegia a Gallicanum Episcopis ejusdem Regni Monasteriis in Conciliis Nationalibus, aut Provincialibus concessa; addit postea pro majori solemnitate a Regibus confirmata fuisse; subinde apposite ad rem nostram ita scribit: *Hujusmodi vero Privilegiis hac forma impetratis, & confirmatis, Reges Nostri consensum accommodabant, & concessiones largiebantur, in quibus singillatim, & per partes singuli articuli recensebantur; qui tamen articuli omnes ad liberam Abbatis electionem pertinebant, quæ Congregationi permittebatur, & ad liberam rerum, & bonorum Monasterio Oblatorum administrationem, & dispositionem; Regulæ, quæ a Fundatoribus ipsius Monasterii constituta fuerat, in omnibus custodita; salva Episcoporum in reliquis omnibus competenti, & canonica jurisdictione in Monachos.*

Facultas eligendi, & dimittendi Advocatum, non officit jurisdictioni Ordinarii.

Et quoniam pluries in Brunonis Testamento facultas tribuitur Monachis eligendi sibi Advocatum, eumque in ordinem redigendi, si prave munere suo fungatur; tum etiam ipsi Advocato potestas sit, ut invitante Abbate, & venia a Rege impetrata, conventus juridicos habere possit in locis dominio Monasterii su-

bje-

bjectis; haud alienum a re proposita erit, si hoc loco indicabimus, Advocatos, qui olim ab Ecclesiis pro juribus suis in Foro tuendis eligebantur, paulatim cœpisse jurisdicendi assumere potestatem, pingues redditus, & ampliora honoraria sibi exposcere, quin etiam armis, ac militibus adversus invadentes bona Ecclesiæ rem gerere; quæ omnia quisque per se videre potest apud *Thomassinum de vet. & nov. Eccles. disciplina par. 3. lib. 2. cap.* 55. in *glossar. Du-Cange ad verb. Advocatus*, apud *Mabillonium in præfat.* 1. *sect.* 3. *ad Act. SS. Ordinis S. Benedicti*; ubi testatur, Advocatos, qui ad tuenda Monasteria constituti erant, cum eorum depopulatores plerumque facti essent, Sæculo XIV. tandem e medio sublatos fuisse. Mentionem faciunt de Advocatis etiam *Can. Salvator.* 1. *quæst.* 3. & *Can. ab Imperatoribus* 23. *quæst.* 3. Et quoniam illis districte vetitum erat, ne se in Disciplina Ecclesiastica immiscerent, juxta præscriptum Romani Pontificis Lucii III. Prædecessoris Nostri in *cap. Præterea* 23. *de jurepatr.* ubi excommunicantur, si in eam manus inferre ausi fuerint: *Advocati Ecclesiarum in tantam noscuntur insolentiam prorupisse, ut Sacerdotes, & alios Ecclesiasticos Viros pro suæ voluntatis arbitrio in Ecclesiis ipsis constituant, atque destituant*. Ex his nemo certe est, qui non intelligat, nullius esse momenti ad prætensam omnimodam exemptionem a jurisdictione Episcopi probandam, jus illud, quod Monachis ex Brunonis Testamento datum fuit, ut Advocatum sibi eligerent, eumque, justis exigentibus causis, pro arbitrio deponerent.

8. De Constitutionibus Pontificum Romanorum.

Subsequuntur Bullæ, seu Constitutiones Pontificiæ, usque ad Alexandrum VI., ex quibus nihilo magis persuaderi poterat, plenam exemptionem ab auctoritate Ordinaria Episcopi concessam fuisse. Bruno Archiepiscopus Trevirensis Monasterium, de quo agitur, fundavit in Loco Odenheim, hoc est in Diœcesi Spirensi; quod utique fieri nequibat sine consensu Spirensis Episcopi, juxta canonicas sanctiones in *Canon. quidam Monachorum*, & *in Canon. de Monachis*, *in Canon. Cellulas* 18. *quæst.* 2., nec juxta easdem canonicas sanctiones ab ejus jurisdictione eximi poterat, non requisito ejusdem consensu: Licet enim Romanus Pontifex ex potestate absoluta, etiam sine consensu Episcopi, Monasterium plenarie ab ejus jure subtrahere possit, cum tamen, exceptis quibusdam particularibus casibus, ea absoluta potestate uti non consueverit, Episcopique idcirco consensum ante plenariæ exemptionis concessionem requirere consueverit; hinc est, quod nullo in præsenti nostra hypothesi apparente vestigio requisiti consensus, nulla accedente circumstantia, ob quam requiri non debuisset, fas est asserere, Privilegia utique fuisse concessa Monasterio, sed illud plenariæ exemptionis nullatenus indultum fuisse. In hisce terminis versatur species facti, quæ agitata, & discussa est in Concilio Romano, quod habitum est coram Prædecessore Nostro Romano Pontifice Silvestro II. Anno MII. Asserebat Abbas S. Petri de Perusio, se frui omnimoda exemptione a jurisdictione Episcopi ejusdem Civitatis, vi, ac ope Privilegiorum, quæ sibi a Summis Pontificibus concessa fuerant. Mandavit Pontifex, ut ea edarentur, & deinde Synodus sententiam suam proferret: *Veniant Privilegia Nostrorum Antecessorum Paparum, & his perlectis, censeant Fratres Coepiscopi, quæ sit æquitatis rectitudo*. Allatis, lectisque Privilegiis, Episcopus opposuit, Romanos Pontifices non consuevisse dare hujusmodi Privilegia plenariæ exemptionis sine consensu Episcopi, in cujus Territorio Monasteria sita sunt; ideo opus esse, ut exhiberetur consensus Episcopi Prædecessoris sui, cujus tempore Privilegium illud, de quo quæstio erat, concessum fuerat: *Ait Episcopus: Privilegia hæc non reprobo; sed sine consensu Prædecessoris mei, cujus temporibus illud prius Privilegium factum est, factum fuisse dico; si solum viderem consensum, haberem inde æternum silentium*. Episcopi autem oppositioni universus Clerus respondit, consensum intervenisse, & a se visum, ac lectum fuisse: *Vidimus omnes Epistolam Antecessoris tui, in qua, & consensus erat, & precibus, ut hoc fieret, Episcopus obnixe postulat, cujus rei testes sumus, & secundum canonicam sanctionem verum fuisse comprobamus*. Prolata est deinde sententia secundum Abbatis petitionem, impositumque est silentium Episcopo, ejusque Successoribus. Hæc omnia recensentur ab Ughellio *tom. 9. Ital. Sacr. & in collectione Labbeana Concil. tom. 9. pag.* 1247. In casibus autem, in quibus, aliquando contigit, ut a Romanis Pontificibus Prædecessoribus Nostris plenaria exemptio sine præcedenti Episcoporum consensu Monasteriis concederetur, id utique factum est culpa, & vitio ipsorum Episcoporum, qui potestate sibi data ad regenda Monasteria, in eorum subversionem, & perturbationem abutebantur. *An ignoras*, verba sunt san. mem. Gregorii VII. Prædecessoris Nostri ad Episcopum Taurinen. *quod Sancti Patres plerumque, & Religiosa Monasteria de subjectione Episcoporum, & Episcopatus de Parochia Metropolitanæ Sedis, propter infestationem præsidentium diviserunt, & perpetua libertate donantes, Apostolicæ Sedi velut principalia Capiti suo membra adhærere sanxerunt*. Nec dissimiliter respondit Alexander II. pariter Prædecessor Noster Gervasio Rhemensi, qui contraria esse ajebat Sacris Canonibus Privilegia, quæ Monasterio Corbejensi concessa fuerant: *Alias esse leges Ecclesiarum, quæ sunt generales, & alias esse eas, quæ specialiter in Privilegiis quibusdam prærogantur Ecclesiis ad Immunitatem, ne quorumlibet importunitate patiantur inquietudines*.

Exempti Monasterio concedi non poterat ab Archiepiscopo Trevirensi sine consensu Episcopi Spirensis.

Sedes Apostolica non consuevit sine causa exemptiones plenarias concedere, absque Episcoporum consensu.

Exempti ab Ordinariorum jurisdictione, Apostolicæ Sedi immediate submitti debuissent.

Accedit in casu, de quo agitur (id quod præcipuum ac summum videtur), quod in nullo Privilegiorum, quæ huic Monasterio concessa fuerunt, legitur, exemptos Apostolica auctoritate fuisse Monachos a jurisdictione Episcopi, & solius Romanæ Ecclesiæ potestati submissos; idque unum satis esse videtur, ut bene concludatur, a Romanis Pontificibus Monasterio Prædicto plenariam exemptionem a jurisdictione Episcopi minime datam, & concessam fuisse. Habentur etiamnunc formulæ exemptionis plenariæ, quæ a Sede Apostolica Monasteriis, atque Ecclesiis, ab octavo usque sæculo concedebantur; quæ conceptæ sunt his verbis: *sub jurisdictione Sedis Apostolicæ, & nullius alterius Ecclesiæ jurisdictionibus submittatur*. Et his iisdem verbis conceptæ sunt plenariæ exemptiones, quas subsequentibus temporibus Religionibus Mendicantibus Romani Pontifices elargiti sunt, ut constat ex Constitut. III. & XIII. Nicolai IV. *tom.* 2. novi Bullarii Ordinis Fratrum Sancti Dominici, quod in lucem edidit Pater Bremondus: *Decernentes ex nunc eundem Ordinem, ac personas, Ecclesias, Oratoria, Domus*,

mus, & Loca præfata, soli Romano Pontifici, & Romanæ Ecclesiæ tum in spiritualibus, quam temporalibus absque ullo medio subjacere &c. & Apostolicæ Sedi, cui Ordo ipse nullo medio est subjectus, & ab omni Ordinariorum jurisdictione prorsus exemptus. Cum quibus multæ aliæ Bullæ, seu Constitutiones concordant, quæ extant *tom.* 8. ejusdem Bullarii in *tract. de consensu Bullar. tit.* 1. *quæst.* 1. Nec dissimilis est formula, quæ legitur in Constitutione I. Joannis XXII. pro exemptione Ordinis Carmelitarum *tom.* 1. Bullarii ejusdem Religionis collecti a Patre Monsignani *pag.* 57. *In jus, & proprietatem Beati Petri, & Apostolicæ Sedis assumimus, illaque a cujuscumque Diœcesani, & cujuslibet alterius potestate, jurisdictione, & dominio, omnimode in perpetuum prorsus eximimus de gratia speciali. Decernentes ex nunc Ordinem vestrum &c. soli Romano Pontifici, ac dictæ Sedi, tam in spiritualibus, quam in temporalibus, absque ullo medio, subjacere.*

Hujus disciplinæ ratio, & consuetudo etiam apud Orientales.

Nec alia profecto ratione Ecclesiastica disciplina sarta tecta servari potuisset: indulta quippe plenaria exemptione Monasterii ab Episcopi auctoritate, nec eodem submisso Sedi Apostolicæ, aut alteri Ecclesiastico Superiori, Monasterium illud acephalum remansisset, & obnoxium comminationibus Magni Gregorii Prædecessoris Nostri in ejus *Epistola XVIII. lib.* 7. *in fine*, ad Marianum Episcopum Ravennatem, relata in *Can. Abbatibus* 18. *quæst.* 2., cujus verba talia sunt: *Abbatibus, qui neque sub Episcopo, neque sub Metropolitano, neque sub Primate, neque sub Patriarcha sunt, nullus Episcoporum Episcopalia quælibet administret.* Nota autem hæc sunt etiam in Ecclesia Orientali; in qua viget adhuc Canon Concilii Chalcedonensis, & Monachi Episcoporum jurisdictioni subjecti sunt; Patriarcha autem habet jus *Stauropegii*, quod nihil aliud est, quam jus figendi Crucem, cum novum Monasterium in Diœcesi alicujus sui Suffraganei extruitur; & jus illud ipsi uni Patriarchæ competit, neque ad Metropolitanos extenditur. Consequens autem hujus juris est, ut Monasterium illud noviter fundatum, ubi Patriarchalis Crux fixa est, exemptum remaneat a jurisdictione Episcopi, in cujus territorio reperitur; sed, ne sine capite existat, Patriarcha illud suæ immediatæ jurisdictioni suppositum declarat; ut legere est in nostra *Constit.* 98. §. 19. *Bullarii nostri tom.* 1.

Literæ Pontificum peculiariter examinantur.

Quia vero, licet in Apostolicis Constitutionibus nec plenariæ exemptionis a jure Episcopali, nec immediatæ subjectionis Apostolicæ Sedi, expressa mentio facta sit, nihilominus asserebatur, ea omnia æquipollentibus formis, ac verbis, fuisse in ipsis Apostolicis Constitutionibus significata; idcirco necesse fuit particulare earundem examen instituere, quod satis diligenter expletum est, ut ex sequentibus deprehendi potest.

Honorius, & Gregorius IV., solam Protectionem indulgent,

In duabus Constitutionibus Honorii una, & Gregorii altera, Prædecessorum Nostrorum, quibus Monasterii Privilegia confirmantur, illud accipitur *sub B. Petri, & nostra*, hoc est Romanorum Pontificum, *protectione*. At vero hinc argui certe nequit exemptio ab auctoritate Episcopali, ut diserte respondit Innocentius III. in *Cap. Ex parte* 18. *de Privil. Ex parte tua fuit quæsitum, utrum Clerici, & Laici, qui Literas protectionis ostendunt, in quibus personæ suæ expresso nomine cum omnibus rebus suis sub Apostolica protectione consistere declarantur, a jurisdictione Episcopi Diœcesani sint exempti. Nos autem Tibi respondemus, quod per Literas hujusmodi ab Episcoporum suorum potestate minime subtrahantur.*

Innocentius V. versus Monachos, aut Monasterium censuris utentes.

In Bulla Innocentii V. similiter Prædecessoris nostri conceditur, *ut nullus Delegatus, vel subdelegatus Executor, seu etiam Conservator, auctoritate Sedis Apostolicæ, vel Legatorum ipsius, in vos, aut Monasterium vestrum, excommunicationis, vel suspensionis, sive interdicti sententiam valeat promulgare, absque speciali mandato nostro faciente plenam de hac indulgentia mentionem.* Sed jam, ante Innocentium V., Clemens Papa IV, in *cap. Ne aliqui, de Privil.* statuerat, ut hujusmodi Privilegia, exceptis iis, quæ Regibus, Reginis, eorumque Filiis, & alicui Regulari Ordini universo concessa sunt, non protraherentur ad sententias, & excommunicationes, ab Ordinariis prolatas: *De Fratrum nostrorum consilio, ad Ordinariorum sententias, & processus edicto perpetuo prohibemus extendi*; & post Innocentium V., Bonifacius VIII. in *Cap. Si Papa, de Privil. in sexto*, decrevit, a jurisdictione Episcoporum minime exemptos eos esse, qui Privilegium obtinuerunt, quod ab alio, quam a Papa, seu ejus Legato, excommunicari, suspendi, aut interdici non possint.

Lucius III, & Coelestinus III enunciant censum Sedi Apostolicæ debitum.

In Litteris Lucii III., & Cælestini III. mentio fit de censu, qui singulis annis solvi Sancto Petro debebat a Monasterio; qui Census jam oblatus fuit ab Archiepiscopo Brunone in fundatione ejusdem Monasterii, & adnotatus est in antiquissimo Libro Censuum Cencii Camerarii. At neque id alicujus momenti visum est ad quæstionem, de qua tractabatur; cum ab Alexandro III. definitum sit, ex solutione census, exemptionem a jurisdictione Ordinaria Episcopi minime concludi posse; ut legitur in *Cap. Recepimus, de Privil.*: *Cæterum diligentiam tuam volumus non latere, quod sicut non omnes, qui specialiter B. Petri juris existunt, annuatim Apostolicæ Sedi Censum exsolvunt, ita non omnes censuales ab Episcoporum subjectione habentur immunes.* Consentit cum Pontifice Alexandro III. Bonifacius VIII. in *Cap. Si Papa, de Privil. in sexto*: *Si vero dicatur simpliciter, quod aliqua Ecclesia Romanæ Ecclesiæ annuum censum solvat, non propter hoc exempta Ecclesia dici debet.* Solvebatur census aut ratione *libertatis* donatæ, aut *protectionis* concessæ; ut bene expendit Innocentius III. in *Cap. Constitutus, de Relig. Domib.*: *Nos quoque cum vel libertatis privilegium, vel protectionis præsidium aliquibus Ecclesiis indulgemus gratis, accipimus censum gratis oblatum, & in Literis Nostris ad Successorum Nostrorum memoriam census exprimimus, & etiam quantitatem.* Census autem solutus ratione, seu titulo protectionis, nunquam præjudicium aliquod juri Ordinarii intulit, ut scriptum est in laudato *Cap. Recepimus, de Privil.*, cujus verba talia sunt: *Si vero ad indicium perceptæ protectionis census persolvitur, non ex hoc juri Diœcesani Episcopi aliquid videtur esse subtractum.* Jubet Alexander III. in *cit. Cap. Recepimus*, ut diligenter attendatur tenor Privilegii concessi, cujus sequela quædam est solutio Census: *Ipsorum tenor est diligentius attendendus*: Bonifacius autem VIII. in *cit. Cap. Si Papa*, decernit, ut si Privilegium ad res aliquas limitatum sit, etiamsi in eo solutio census præcipiatur, id pro omnimoda exemptione probanda inservire nequeat, sed pro partiali dumtaxat, restricta, & limitata, & in Privi-

Census non ous de causa solvuntur.

legio diserte expressa: *Idem dicimus*, loquitur de exclusione plenariæ exemptionis, *si circa aliqua per Privilegium concedatur libertas, & clausula de censu annuo persolvendo sequatur &c., bis enim, & consimilibus casibus, sic in certis Privilegiati articulis, Ordinariorum jurisdictioni quantum ad alia sunt subjecti.*

Causæ de. tant sol. vendi censum, extra exemptionem.

Quum igitur Archiepiscopus Bruno in suo Testamento, post conventam pro Abbate liberam Monasterii administrationem, & a quacumque sæculari Potestate exemptionem; & post cautam pro Monachis facultatem eligendi sibi Abbatem, & designandi Advocatum, seu Defensorem, in harum rerum compensationem obtulerit annum Censum: *Super hæc omnia Præsul sæpedictus Apostolicum Privilegium acquisivit, & constituit, ut unus aureus, quem Bizantium dicimus, singulis annis Romæ ad Altare S. Petri ab Abbate prædicti Monasterii in Pascha persolvatur, eo pacto, ut libertatis istius, & ditionis statuta tanto perennius inconvulsa permaneant:* Cumque Romanus Pontifex Cælestinus III. in suis Literis, post pollicitam Apostolicam suam protectionem pro bnnis, quibus tunc fruebatur Monasterium, & quæ tractu temporis adipisci potuisset; & post concessum Monachis Privilegium, ut si quidem Diœcesanus Episcopus vellet sine solutione pecuniæ Abbates benedicere, consecrare Altaria, & Basilicas, Sacrum Chrisma, & Oleum Sanctum præbere, & Monachos Sacris Ordinibus initiare, ipse adiretur, sin minus ad quemcumque alium Episcopum pergere ipsis licitum foret; subinde addiderit: *ad indicium autem perceptæ a Sede Apostolica libertatis, aureum unum annuum Nobis, nostrisque Successoribus persolvetis.* Ex his apertum satis, ac manifestum redditur, quod annuus Census, de quo conventum fuerat, non ad omnimodam exemptionem, sed ad partialem dumtaxat respiciebat, ac proinde ex illius solutione non recte infertur, omnimodam exemptionem datam aut conventam fuisse.

Eidem Pontifices enunciant pertinentiam Monasterii ad jus & proprietatem Ecclesiæ Romanæ.

Neque hujusmodi argumentationi Canonici Juris principiis suffultæ quidquam adversari visum est, quod Prædecessor Noster Lucius Papa III. declaraverit, Monasterium prædictum spectare ad jus Romanæ Ecclesiæ, & ideo Censum solvere: *quanto specialius Vos, & Monasterium vestrum ad jus Romanæ Ecclesiæ pertinere annui census redditus manifestat.* Et quod id ipsum declaratum sit a Cœlestino Papa III. referendo se ad Constitutionem Paschalia II. *Monasterium, quod ad jus & proprietatem B. Petri pertinere dignoscitur, ad exemplar fel. record. Paschalis Papæ Prædecessoris Nostri, sub B. Petri, & nostra protectione suscipimus, & præsentis scripti privilegio communimus.* Etenim omissa responsione, exhibitum videlicet non fuisse Privilegium Paschalis II.; seposita etiam quæstione, quæ ad Chronologiam pertinebat; Nam Promotor Curiæ Episcopalis Spirensis opponebat, Paschalem Pontificem ante Monasterii fundationem vita functum fuisse, atque ideo exemptionem Monasterio concedere nequivisse; cui tamen respondebant Canonici, Monasterio etiam non fundato, quod tamen certum erat propediem fundatum iri, exemptionem a Paschali ante fundationem concedi potuisse: admissaque insuper propositione illa, quod pertinere ad jus, & proprietatem Romanæ Ecclesiæ, secum necessario ferat omnimodam exemptionem a jurisdictione Ordinarii, ut legitur in sæpius laudato *Cap. Si Papa de Privil. in sexto. Si Papa &c. asserat ipsam Ecclesiam fore exemptam, aut eam juris B. Petri existere, sive ad jus & proprietatem Romanæ Ecclesiæ, vel ad Romanam Ecclesiam specialiter, aut sine medio, vel etiam simpliciter pertinere, per hoc pleno debet exempta hujusmodi Ecclesia judicari.*

Exemptio controversa non probatur per enunciativas.

Quia tamen, procedendo ad præscriptum ejusdem Decretalis, ea propositio tunc locum habet, quando Romanus Pontifex dicit, Ecclesiam pertinere ad jus, & proprietatem B. Petri, aut Romanæ Ecclesiæ, *dispositive*, ut forensi verbo utamur; *Si autem Ecclesiæ, vel Monasterio, exemptionis Privilegium concedendo, vel super ipsius exemptione sententiando, cum de ipsius exemptionis negotio ageretur, asserat ipsam Ecclesiam fore exemptam*; Non autem si Pontifex *enunciative*, seu *relative*, aut *suppositive*, ut ajunt, affirmet Monasterium pertinere ad jus, & proprietatem Ecclesiæ Romanæ: *Si Papa in aliquo Privilegio, vel scriptura non facta principaliter super donatione, vel sententia exemptionis, seu etiam libertatis, aliquam Ecclesiam ad jus, & proprietatem Romanæ Ecclesiæ pertinere, vel consimilia verba narret, non propterea illius Ecclesiæ exemptio est probata, nisi de libertate aliter doceatur*: Idcirco præsens in eo sita est indago, ut videatur, an memoratæ Pontificum Constitutiones ad primum, vel ad secundum casum Decretalia sint referendæ.

Prædictæ Constitutiones nihil disponunt.

Ad secundum autem, non ad primum visæ sunt referri debere. Nec enim aut Lucius III., aut Cœlestinus III. dixerunt, Monastarium ad jus, & proprietatem Romanæ Ecclesiæ pertinere, Privilegium exemptionis concedendo, aut super ipsius exemptione sententiando; sed id asseruerunt in Privilegio, aut scriptura, quæ facta non est principaliter super sententia exemptionis, aut libertatis. Pontifex quippe Lucius id asseruit, cum tribuit Monachis jus præsentandi Episcopo unum ex suis Religiosis, qui animarum Curam in Ecclesia a Monasterio dependente exerceret: ea tamen lege, ut præsentatus Episcopo subjectus esset in eo, quod ad animarum curam spectaret, Superiori autem Regulari, in eo, quod ad Monasticam pertineret disciplinam: Quod sane non evincit totalem exemptionem a jurisdictione Episcopi, cum sit commune etiam Monachis, qui subduntur Episcopo, & assumuntur ad curam animarum.

De Constitutione Lucii III.

De Constit. Cœlestini III.

Cœlestinus autem nedum hoc ipsum asseruit relative ad præcedens Paschalis Privilegium, sed ulterius id asseruit, cum indulsit Monachis, ut ab alio Episcopo petere possent Sanctum Oleum, Sacrumque Chrisma, eumque pro Sacris Ordinationibus adire, si Episcopus Diœcesanus pro sacris illis rebus pecuniam exigere attentasset, ut superius dictum est; quod omne in universum nihil continet, quod ad prætensam exemptionem attineat. Plura enim supperunt exempla Monachorum, quibus a jurisdictione Ordinarii penitus exemptis, facta est libera potestas accipiendi a quocumque Catholico Episcopo Sacrum Chrisma, Sacrosque Ordines, non in pœnam simoniaci criminis Diœcesani Episcopi, sed in signum, atque indicium omnimodæ libertatis, ut hac de re fidem faciunt *Cap. Constientus, de Relig. Domib., Cap. Cum nullus, de temporib. Ordinat. in sexto; & Constitut. 76. §. 9. Bullarii Nostri Tom. I.* Et plurima quoque extant Regularium privilegia, quibus ita a Sacro Tridentino Concilio derogatum est, ut quamvis antea possent in suæ plenariæ exemptionis signum a quocumque Catho-

Privilegium recipiendi Ordines a quocumque datur in odium simoniaci criminis.

Catholico Episcopo Sacros Ordines suscipere, id tamen de cætero ipsis interdictum fuerit, ac demandatum, ut Sacræ Ordinationis munus a proprio Episcopo, in cujus Diœcesi situm est Monasterium, omnino accipere deberent; nisi post eandem Synodum novum Privilegium indultum eis fuerit, in quo expressis, atque apertis verbis concedatur, posse eos a quocumque Catholico Antistite Ordines recipere, juxta præscriptum Constitutionum Romanorum Pontificum Prædecessorum Nostrorum, quæ a Nobis innovatæ & confirmatæ fuerunt in novissima Nostra Constitutione, quæ incipit: *Impositi Nobis*, data die XXVII. Februarii hujus vertentis anni.

I. De Imperialibus Diplomatibus.

Absoluto Constitutionum Apostolicarum examine, deventum est ad examinanda Imperialia Diplomata, in quibus tamen expendendis haud opus visum est diutius immorari. Siquidem in nonnullis eorum legitur, Monasterium esse sub Romanæ Ecclesiæ Mundibordio, & Majestate; id autem nihil aliud significat, quam protectionem, & defensionem, ut aperte colligitur ex formulis *Marculphi Monachi superius laudati lib. 1. cap.* 24., ubi agit de Mundeburde Regis, & Principis, & ut etiam apparet ex *Dictionario verborum Longobardorum*, quod positum est in fronte Bullarii Cassinensis, quod collectum est a P. Margareno, & fusius ex *Glossar. Du-Cange*, ad verbum *Mundiburdium*. In aliis autem refertur, & confirmatur Testamentum Archiepiscopi Brunonis; Aliqua respiciunt conservationem bonorum temporalium, & provident tantummodo, ne Monachi Advocatorum angariis opprimantur; cætera demum confirmant, atque corroborant quæcumque vel a præfato Archiepiscopo disposita, vel a Romanis Pontificibus concessa fuerunt. Quamobrem opportuna maximeque consentanea rei propositæ videntur verba Innocentii III. Prædecessoris Nostri in *Cap. inter Dilectos, de fid. Instrument.*, ubi in simili controversia respondit in hunc modum: *Cum ergo confirmatorum tantum extiterit, saltem quoad illa, quæ deducta sunt in judicium, si principale non tenuit, nec accessorium, quod ex eo, vel ob id dignoscitur esse secutum. Pari modo cætera Privilegia Romanorum Imperatorum, etiamsi vera fuissent, & sine suspicione, ad probationem tamen, cum nihil aliud, quam puram confirmationem continerent, invalida probarentur.*

Ea vel confirmatoria sunt Privilegiorum Apostolicorum, vel ad exemptionem non spectant.

II. De sæcularizatione Monasterii, & erectione Collegiatæ.

Ut vero ad secundum statum, seu conditionem Monasterii Odenheimensis, nempe ad ejus sæcularizationem descendamus: Redactum est quidem Monasterium Odenheimense e statu Monachali in sæcularem Ecclesiam Collegiatam a Prædecessore Nostro Alexandro Papa VI., qui edidit Apostolicas suas Litteras, supplicante Maximiliano I Imperatore, ut superius dictum est, an. MCDXCIV. quo tempore in Spirensi Diœcesi alia etiam Monasteria sæcularizata, & in Collegiatas sæculares mutata fuerunt, ut testatur Trithemius *Tom. 2.* Annalium Hirsaugensium, ad annum Christi MCDXCVII.: *Quid dicam de Ludovico Spirensium Episcopo, sub quo translatæ fuerunt ab Ordine Nostro in sæculares Ecclesias Collegiatas Monasterium Odenheim. & Monasterium in Sunsheim.* In dicta sæcularizationis Bulla Alexandri VI. præservantur pro nova Ecclesia Collegiata: *Libertates, ac spiritualia, & temporalia Privilegia, dudum a Romanis Pontificibus Prædecessoribus Nostris, ac Imperatoribus, Regibus, ac alias quomodolibet concessa, ut scilicet ad rectam Ecclesiam hujusmodi perpetuo spectent:* Conceditur Præposito privilegium utendi Mitra, & Baculo Pastorali, aliisque particularibus insignibus, tam in Ecclesia, quam extra ipsam, & impertiendi Benedictionem ad Missam, ad Vesperas, & ad Matutinum, dummodo præsens non adsit Prælatus aliquis, aut Legatus Sedis Apostolicæ: Demandatur collatio Præposituræ, & Canonicatuum, aliorumque Beneficiorum juxta Germanica Concordata; Tribuitur Præposito, Decano, & Capitulo facultas condendi Statuta, & Ordinationes, consentanee ad Sacros Canones, pro bono regimine Ecclesiæ, & Personarum, quæ ipsi Ecclesiæ addictæ sunt; Demum datur facultas erigendi, & fundandi nonnullas Cappellanias, & novissimo loco nominantur ejusdem Constitutionis executores.

Antiqua Privilegia confirmantur ab Alexandro VI.

Et alia conceduntur novo statui opportuna.

Si autem inter jura, privilegia, & libertates Monasterio concessas, non aderat omnimoda exemptio ab Auctoritate Ordinaria, nemo est, qui non videat, eam exemptionem in novam Ecclesiam Collegiatam transire nequivisse. Quoad cætera vero jura, & privilegia, quibus Monasterium non fruebatur, vere quidem affirmari potest, ea inservire posse ad constituendam eandem Ecclesiam in gradu Ecclesiæ Collegiatæ illustris, & admodum insignis, nunquam vero ad ei asserendam, vindicandamque plenam exemptionem a jurisdictione Episcopi; cum plurimi reperiantur Abbates, & Prælati, qui usum Pontificalium habent, nihilominus a jurisdictione Ordinaria minime sunt exempti. Propterea Romanus Pontifex Clemens IV. *in Decretali, Ut Apostolicæ, de Privileg. in sexto*, decrevit, ut Abbates, & alii exempti, quibus usus Pontificalium est a Sede Apostolica concessus, in Provincialibus Conciliis, & Episcopalibus Synodis uti possint Mitris tantummodo aurifrisiatis, non tamen aureas, vel argenteas laminas habentibus: Prælati autem non exempti, sed qui usum Pontificalium habent, in iisdem sacris Conventibus, Mitris puris dumtaxat, & simplicibus, albis, & planis utentur.

Privilegia honoris non inducunt exemptionem.

Quod vero attinet ad amplam facultatem condendi Statuta, & Ordinationes, etiam cum potestate coercendi contumaces, & inobedientes, non desunt graves Auctores, qui affirmant, hujusmodi facultatem Capitulis competere, etiam independenter ab Episcopo, in iis, quæ respiciunt regimen propriæ Ecclesiæ, & observantiam Ecclesiasticæ disciplinæ. Quamvis a pluribus aliis contradicatur, ut videre licet in *Tom. 1. Respons. Canonic. pag.* 106. *bon. mem. Jacobi Lanfredini Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalis*, cujus libenter meminimus, propter benevolentiam, & existimationem, qua eum, donec hanc mortalem vitam egit, semper prosequuti sumus. Itaque facultas Capitulo novæ Ecclesiæ Collegiatæ ab Alexandro VI. attributa, nihil aliud probat, quam eundem Pontificem voluisse, ut certo, & sine controversia jus illud Canonici haberent, quod in dubium revocari poterat; nequaquam tamen, ut inferri possit prætensa exemptio ab auctoritate Ordinarii.

Facultas condendi Statuta, & coercendi contumaces, non inducit exemptionem.

III. De translatione Collegiatæ ad Oppidum Bruchsal.

Quod vero postea temporis actum est, anno scilicet MDVII., id pertinet ad translationem Ecclesiæ Collegiatæ e loco Odenheim ad Oppidum Bruchsalense, qui est ultimus Monasterii Odenheimensis status ex tribus a Nobis superius indicatis. Animadvertit nempe Capitulum, quod bene ac præclare secum actum esset, si præfata Ecclesia e loco infrequenti, & insalubri, ad Oppidum, & frequenti Populo, & salobri aere præditum transferretur. Quare rogatus est Episcopus, ut hujusmodi translationi consentire

Ea fit auctoritate Ordinarii, sub pactis conditionibus.

vellet; qui assensum præbuit non sine variis pactionibus; inter quas una fuit, ut Episcopo reservarentur causæ criminales, si quæ unquam exorirentur adversus Præpositum, Decanum, Canonicos, & Vicarios, & Cappellanos prædictæ Ecclesiæ Collegiatæ, & in quibus esset locus pœnæ corporis afflictivæ; ita tamea, ut contra prædictos non Procurator Fiscalis ageret, sed Commissarii, qui ab Episcopo darentur; Et consequenter ad capitulationes conventas, Episcopus progressus est ad translationem Collegiatæ de loco Odenheim ad Oppidum Bruchsalense, utens sua auctoritate Ordinaria, & habito prius consensu Capituli suæ Cathedralis; assignataque pro Collegiata prædicta in endem Brucbsalensi Oppido Ecclesia sub invocatione Beatæ Mariæ Virginis; & e diverso imperata demolitione, suppressione, & profanatione veteris Monasterii, & Ecclesiæ Odenbeim, excepta solummodo unica Cappella, in qua voluit quotidie Sacrum fieri. Id autem omne actum est, salvis præcedentibus pactionibus, seu capitulationibus: *Salva ordinatione Nostra inter Præpositum, Decanum, & Capitulum dictæ Ecclesiæ*. Et quoniam in eadem translatione reservata fuerat auctoritas Sedis Apostolicæ, quum hanc Episcopus, Præpositus, Decanus, & Capitulum supplices adivissent, san. mem. Prædecessor Noster Julius Papa II. universa confirmavit: *Salva quadam ordinatione per dictum Episcopum super ingressu, & habitatione dicti Oppidi, inter Præpositum, Decanum, & Capitulum*.

Exemptio magis, magisque excluditur.

Tota vero hujus facti serie inspecta, nulla res est, quæ prætensam omnimodam exemptionem ab auctoritate Ordinarii non excludat. Quin immo ad eam penitus eliminandam, id unum, quod supra innuimus, observare sufficiat, nimirum reservatam fuisse Episcopo cognitionem causarum criminalium contra Canonicos, aliosque, qui Capitulum Collegiatæ Ecclesiæ componebant: Quæ sane res est tanti momenti, ut quum Sacrosancta Tridentina Synodus vellet in integrum revocare jurisdictionem Ordinariorum non parum labefactatam, id præcipue decrevit, ut causæ criminales privative pertinerent ad Episcopos, adempta earum cognitione Decano, Archidiacono, aliisque inferioribus, ut *cap. 20. sess. 24. de Reformat.* quisque per se videre potest.

IV.
De Actibus hinc inde allegatis.

At præter rationum momenta, de quibus huc usque disseruimus, complures insuper actus hinc inde afferebantur, tam scilicet pro parte Capituli, ad prætensam omnimodam exemptionem adstruendam, quam pro parte Curiæ Episcopalis, ad eam excludemdam; mutuæque vicissim exceptiones contra hos, & contra illos opponebantur. Verum ambages omnes, & difficultates, quæ ex illis emergebant, videbantur unica consideratione dissolvi posse. Siquidem aut actus illi omnes, tum pro Capitulo, tum pro Curia Episcopali allati, pro authenticis haberi debebant, aut secus; Quodcumque assereretur, jus Curiæ Episcopalis salvum, atque integrum remanebat. Si enim omnes erant authentici, porro & numero, & auctoritate, & pondere præstabant illi, qui pro Episcopo allati sunt; quibus insuper favor, & assistentia juris accedebat; Sin autem de eorum veritate aliter censendum esset, omnesque tamquam nullius auctoritatis, & momenti rejiciendi forent, satis erat Curiæ Episcopali, ut adversarium vinceret assistentia juris, cujus favorem pro jurisdictione Episcopi in tota sua Diœcesi canonicæ sanctiones stare voluerunt.

In dubio, standum pro jurisdictione Ordinarii.

Resolutio Causæ pro Episcopo.

Quæ hactenus a Nobis exposita sunt, fundamenta fuerunt rationum, quibus innixi Dilecti Filii Apostolici Palatii Nostri Auditores, die XV. elapsi mensis Septembris, coram Nobis, ut dictum est, congregati, rogatique quid censerent de quæstione in hunc modum proposita: *An constet de exemptione Capituli ab Ordinaria jurisdictione Episcopi in casu &c.*, unanimi consensu responderunt: *Negative, salvis ordinationibus in actu translationis*. Eorum sententiam, quam æquitati, & justitiæ consonam, & Canonicis sanctionibus consentaneam censuimus, eadem die amplexi sumus; nunc vero, ut ea, quæ a Nobis, de præmissorum consilio, atque etiam omnium rationum momentis per Nos ipsos mature perpensis, consideratisque totius litis Instrumentis, & quæ hinc inde fuerunt proposita, diligenter auditis, definita sunt, in futurum semper valeant, & perennem obtineant firmitatem; hac Nostra in perpetuum valitura sanctione decernendo pronunciamus, & pronunciando decernimus: *Capitulum Sæcularis Ecclesiæ Collegiatæ Oppidi Bruchsalensis exemptum non esse a jurisdictione Episcopi Spirensis: salvis tamen ordinationibus, & conventionibus, quæ factæ fuerunt in actu translationis e Loco Odenheim ad Oppidum Bruchsalense anno MDVII., seu alio veriori tempore*; quam sententiam per hæc Apostolica scripta edicimus, promulgamus, & Apostolicæ potestatis Nostræ plenitudine communimus, & roboramus.

Ed dictio sententiæ.

Clausulæ, & Decreta statuaria.

Præsentes igitur Decretales Literas, etiam ex eo, quod Capitulum, & Canonici prædictæ Collegiatæ Ecclesiæ, ac alii quicumque in præmissis interesse habentes, vel habere prætendentes (quibus omnibus, & singulis perpetuum desuper silentium imponimus, atque os occludimus) eisdem præmissis non consenserint, aliaque quavis de causa quantumvis juridica, & legitima, de ullo subreptionis, vel obreptionis, aut nullitatis vitio, vel intentionis Nostræ, aut alio quocumque defectu notari, impugnari, aut in controversiam vocari, seu adversus illas aperitionis oris, restitutionis in integrum, aliudve juris, facti, vel gratiæ remedium impetrari, vel intentari nullatenus unquam posse, sed semper, & perpetuo validas, & efficaces esse, & fore, & ab iis, ad quos spectat, & in futurum spectabit, firmiter & inviolabiliter observari, eisque omnino acquiesci: Sicque, & non aliter in præmissis censeri, & ita per quoscumque Judices Ordinarios & Delegatos quavis auctoritate, & potestate fungentes, ac dignitate, & honore fulgentes, etiam Causarum Palatii Apostolici prædicti Auditores, ac Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, etiam de Latere Legatos, Vice-Legatos, & Sedis Apostolicæ Nuncios, ac quamcumque Congregationem, sublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter, quam juxta sententiam a Nobis prolatam hujusmodi, judicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate, in quocumque Judicio, & in quacumque instantia, ubique judicari, & definiri debere; Et si secus super præmissis, aut circa ea, a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari, irritum, & inane decernimus.

Derogationes.

Non obstantibus Lite super præmissis hactenus pendente, cujus litis statum, & merita, & alia quæcumque etiam specificam, & individuam mentionem, & expressionem requirentia, præsentibus pro plene, & sufficienter expressis, & insertis haberi volumus; nec non, quatenus opus sit, Nostra, & Cancellariæ Apostolicæ Regula de jure quæsito non tollendo, dictæque

Col-

Collegiatæ Ecclesiæ, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alias roboratis Statutis, ac stilibus, usibus, & consuetudinibus, etiam inveteratis, & immemorabilibus, Privilegiis quoque, Indultis, & Literis Apostolicis tam per dictum Alexandrum VI., quam per quoscumque alios Romanos Pontifices Prædecessores Nostros prædictæ Collegiatæ Ecclesiæ, ac Ordini, cujus ipsa olim existebat, quomodolibet concessis, confirmatis, & innovatis. Quibus omnibus, & singulis, illorum tenores itidem pro plene, & sufficienter expressis, ac de verbo ad verbum insertis habentes, illis alias in suo robore permansuris, ad præmissorum effectum, & quatenus sententiæ hujusmodi a Nobis prolatæ adversari videantur, latissime, & plenissime, ac specialiter & expresse harum serie derogamus, ac derogatum esse volumus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Exemplorum fides, & publicationis effectus.

Volumus autem, ut earundem præsentium Literarum transumptis, seu exemplis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & Sigillo Personæ in Dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsus fides in judicio, & extra illud adhibeatur, quæ haberetur ipsis præsentibus, si originaliter forent exhibitæ, vel ostensæ. Quodque eædem præsentes, seu earum exempla etiam impressa, per aliquem ex Cursoribus Nostris in solitis Almæ Urbis locis, & per aliquem Curiæ Episcopalis Spirensis Ministrum, seu Officialem ad id deputari solitum, ad valvas Palatii Episcopalis, seu in aliis consuetis, aut opportunis locis, publicata, & affixa, omnes & singulos, quos concernunt, seu concernent in futurum, perinde afficiant, & arctent, ac si unicuique eorum personaliter intimatæ, ac notificatæ fuissent.

Sanctio.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam Nostræ Sententiæ, Definitionis, Decreti, derogationis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Dat. die 26. Nov. 1747.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ Millesimo septingentesimo quadragesimo septimo, decimosexto Kalend. Decembris, Pontificatus Nostri Anno VIII.

D. Card. Passioneus.

J. Datarius.

VISA DE CURIA

I. C. Boschi.

J. B. Eugenius.

Loco ✠ Plumbi.

Registrata in Secretaria Brevium.

Publicata die 2. Decembris 1747.

XLI.

DE OFFICIO

Scriptorum Sacræ Pœnitentiariæ Apostolicæ.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Motu proprio &c.

QUAMVIS jam usque ab anno Incarnationis Dominicæ millesimo septingentesimo quadragesimo quarto Idibus Aprilis Apostolicæ Literæ sub Plumbo a Nobis editæ fuerint, quarum initium est: *In Apostolica Pœnitentiariæ Officio*, quæque in Bullario Nostro impressæ sunt *Tom I. num. XCVI.*, in eisque a Nobis providæ Leges, & Ordinationes fuse statutæ fuerint, ab omnibus Officii Pœnitentiariæ Officialibus, & Ministris, ac nominatim ab ipsius Procuratoribus, seu Secretariis, & a Scriptoribus tam ordinariis, quam extraordinariis observandæ; quum tamen aliquid ad hujusmodi Ministrorum Officia pertinens, addendum adhuc esse judicaverimus, ad implendas Apostolici ministerii Nostri partes æquali studio intenti, ac Motu simili &c., omnia primum, & singula in præcitatis Nostris Literis, & in aliis etiam super facultatibus Majoris Pœnitentiarii, ipsiusque Pœnitentiariæ Officii, eadem die datis, incipien. *Pastor bonus*, & in præfato Bullario Nostro, impressis *num. XCV.* disposita, atque contenta, iterum approbantes, & confirmantes; ulteriora hæc mandata edicere, & constituere, ac præsentis Schedulæ vigore communire decrevimus; quam quidem Schedulam in Tabulario ipsius Pœnitentiariæ ad perpetuam rei memoriam asservari præcipimus; Mandantes dilecto Filio Nostro Joachimo Tituli Sanctæ Crucis in Hierusalem Presbytero hujus S. R. E. Cardinali hodierno ex Nostra electione, ac deputatione Majori Pœnitentiario, ejusque Successoribus pro tempore futuris, ut juxta ipsius tenorem, & continentiam sese gerentes, Nostram in hisce rebus voluntatem in posterum exacte observent, & ab aliis, ad quos pertinet, inviolabiliter, & cum effectu observari faciant.

Sane, quum inter alia munera, & officia Nobis olim in minoribus constitutis a Prædecessoribus Nostris Romanis Pontificibus commissa ac demandata, illud etiam Doctoris in Decretis in præfato Apostolicæ Pœnitentiariæ Officio plures annos exercuerimus, ex ipso usu, & experientia satis compertum habemus, quanti momenti sit Officium Procuratoris, seu Secretarii ejusdem Pœnitentiariæ, & quam impossibile sit aliquem in idoneum Procuratorem, seu Secretarium evadere, qui non antea in Scriptoris officio diu meruerit; quum ad habendam necessariam Procuratori hujusmodi peritiam, minime sufficiat Canonici juris, aut etiam Theologiæ Moralis scientiam acquisivisse, sed præterea necesse omnino sit in ipsius Pœnitentiariæ Officii stilo, & praxi versatum esse; id quod nonnisi ex diuturno exercitio in Scriptoris vel ordinarii, vel extraordinarii munere fas est obtinere.

Quare, quum Nobis ex quorumdam fide dignis relationibus innotescat, nonnullos esse, qui, privatis aliorum servitiis addicti, ad hujusmodi Scriptorum sive ordinariorum, sive extraordinariorum officia adspirare, vel alias ad ea admissi, ipsa etiam deinceps retinere contendant; unde eveniat, aut evenire possit, ut hi, in diversis hujusmodi aliorum servitiis occupati, nequaquam valeant debitam Apostolicæ Pœnitentiariæ Procuratoribus, seu Secretariis assistentiam præbere; utque ipsi, quantumvis præstantibus forsan animi dotibus prædití, nunquam tamen apti, atque experti Scriptores evadant; adeoque, si unquam ad Procuratorum officia promoverentur, multo minus ad ea exercenda habiles, & idonei inveniri possent; animadverso etiam publico incommodo, & gravi animarum detrimento recurrentibus ad ipsum Pœnitentiariæ Officium obveniente, dum ejusdem Officii expeditiones, hujusmodi Scriptoribus alieno servitio addictis demandatæ, indebite protrahuntur, & in tempore majoris necessitatis sæpe deficiunt.

Hinc

Anno 1747. Hinc est, quod Nos, præmissis, aliisque justis causis animum Nostrum moventibus adducti, præfato Joachimo Presbytero Cardinali, ejusque in prædicto Officio Majoris Pœnitentiarii Successoribus in perpetuum districte mandamus, ut neminem in posterum ad hujusmodi Scriptorum sive ordinariorum, sive extra ordinariorum officia eligant, vel admittant, qui assiduis alicujus personæ cujuscumque gradus, ordinis, aut dignitatis, etiam expresse individuandæ, servitiis actu addictus, vel alterius Officii, aut muneris exercitio continenter occupatus esse dignoscatur; volentes, ut si quis de præsenti inter hujusmodi Pœnitentiariæ Ministros reperiatur alieni servitii, aut incompatibilis Officii vinculo districtus, is quidem e Ministrorum hujusmodi Catalogo minime expungatur, Verumtamen ad superiora ejusdem Pœnitentiariæ ministeria, durante hujusmodi vinculo, nequeat promoveri.

Porro in præfatis Nostris Literis, quas super Apostolicæ Pœnitentiariæ Officialibus, eorumque muneribus, edidimus, antiquioribus Prædecessorum Nostrorum Constitutionibus inhærentes, libenter statuimus, ut tam Procuratorum, quam Scriptorum ordinariorum Officia, prævio semper concursu, conferri debeant; decernentes omnes hujusmodi Officiorum collationes, quas aliter forsan, etiam ab ipso Romano Pontifice, fieri contingeret, irritas fore, & inanes: Quod quidem non alia de causa a prædictis Prædecessoribus, & a Nobis statutum fuit, quam ut hujusmodi munera, & officia dignioribus aptioribusque personis, quantum fas est, conferantur. Quapropter omnibus, ad quos spectat, seu spectabit in futurum in concursibus hujusmodi judicium suum interponere, iterum iterumque districte injungimus, ut, nulla officiorum, aut commendationum ratione habita, juxta majorem dumtaxat personarum idoneitatem suffragiorum suorum prærogativam concedant. Ipsique demum Cardinali Majori Pœnitentiario, ejusque Successoribus mandamus, ut extraordinarios Scriptores ea expressa lege obstringant, ut Procuratoribus, seu Secretariis frequenter adesse non prætermittant, quo valeant in Pœnitentiariæ praxi, & stilo, quam peritissimi evadere; scientes se neque ad concursus in futuris Scriptorum ordinariorum, aut Procuratorum, seu Secretariorum vacationibus ullo pacto admittendos; nec ullo subsidio ordinario, aut extraordinario donandos fore; nisi qualibet vice super injuncta sibi assiduitate opportunas probationes, & legitima testimonia ipsi pro tempore existenti Majori Pœnitentiario exhibeant; seque etiam ab ipsis Officiis esse dimittendos, si, postquam de frequentandis, ut supra dictum est, Procuratorum Officiis semel, & iterum admoniti fuerint, adhuc hujusmodi præceptum Nostrum implere contempserint. Ac denique, postquam etiam ad Ordinarii Scriptoris munus per concursum, ut præmittitur, adlecti fuerint, haud eximendos se fore ab onere eosdem Procuratores non raro adeundi, pro acquirenda peritia tum conservanda, tum promovenda.

Volumus autem tam memoratas Nostras Literas, quam præsentem Motus nostri Schedulam, cum omnibus, & singulis in eis contentis, semper & perpetuo firmas, validas, & efficaces existere, & ab omnibus, & singulis, ad quos spectat, inviolabiliter observari, sublata cuilibet, etiam Majoribus Pœnitentiariis pro tempore existentibus, aliter statuendi, & interpretandi, seu dispensandi facultate; Non obstantibus omnibus illis, quæ in dictis Nostris Literis non obstare decrevimus, cæterisque contrariis quibuscumque. Pont. A. viii.

Fiat Motu proprio P.

Et, quod præmissa mandata, præcepta, atque decreta, cum clausula perpetuo, & ad perpetuam rei memoriam, & cum opportunis derogationibus tam generalibus, quam specialibus etiam Regulæ de jure quæsito non tollendo, latissime exprimi, & extendi possint in Literis etiam per viam de Curia, si, & quandocumque videbitur, expediendis; & quod sola præsentis Schedulæ Nostri Motus proprii signatura sufficiat, illique ac illius quoque exemplis, seu transumptis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & Personæ in Ecclesiastica dignitate constitutæ Sigillo munitis, tanta ubique fides adhibeatur in judicio & extra, quanta, si sub plumbo Nostro expedirentur, & originaliter exhiberentur, adhibenda esset, & adhiberi deberet, Regula quacumque contraria non obstante. Fiat P.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem, Idibus Decembris, Anno VIII.

UNIO CONGREGATIONIS XLII.

Clericorum Sæcularium Doctrinæ Christianæ, cum diversis ordinationibus.

BENEDICTUS EPISCOPUS

Servus Servorum Dei.

Ad perpetuam rei memoriam.

Apostolici muneris Nobis, licet immerentibus, cum Beati Petri Cathedra, Dei voluntate commissi, præcipuas partes esse, ad conservandam, augendamque in Fidelium animis Christianæ Doctrinæ scientiam, omni studio, atque opera incumbere, non solum ipsi semper agnovimus, sed etiam, ut omnes intelligerent hanc Nobis curam, & cogitationem animo potissimam insidere, pluribus editis Nostræ hac de re solicitudinis argumentis, effecimus. Extant Apostolicæ adhortationes Nostræ ad Venerabiles Fratres omnium Ecclesiarum Episcopos non semel directæ, ut eorum zelum excitaremus ad Christianæ Doctrinæ pabulum Fidelibus populis majori, qua fieri posset, ubertate exhibendum. Nec omisimus aptiorem ipsis methodum indicare, qua possent singuli in subjectis sibi plebibus in Fide, & Disciplina Domini erudiendis amplius utiliusque proficere; ut videre est in Literis die vii. Februarii anno MDCCXLII. Pontificatus Nostri II. datis, & in Bullario Nostro impressis *Tom. I. num. XLII.* Summus Pontifex de Doctrinæ Christianæ traditione admodum solicitus.

Quod sane gravissimum, ac necessarium Christianæ Doctrinæ opus, ut in hac Urbe Nostra prospere, feliciterque procederet, duobus ab hinc annis ad augendum statum piæ Sodalitatis, quam Archiconfraternitatem vocant Doctrinæ Christianæ, animum libenter adjecimus; concessaque ipsi Ecclesia B. Mariæ Virginis de Planctu nuncupata, ipsiusque rebus, se juribus amplificatis, majorem ei tribuimus facultatem, pia instituti sui exercitia ad spiritualem Populi Romani utilitatem explendi, Archiconfraternitatem Doctrinæ Christianæ in Urbe amplificat.

di, ut patet ex Apostolicis Nostris Literis incipien. *Salutaris Doctrinæ fontes*, VII. Idus Martii Anoo Iocaroationis Dominicæ MDCCXLV. datis.

Cogitat de statu Congregationis Clericorum Sacularium Doctrinæ Christianæ S. Agathæ de Urbe.

Quum autem hujus Laicalis Constaternitatia originem, & institutionem æqualem olim,. atque eandem fere fuisse accepetimus eum primitiva fundatione Congregatioois Clericorum Sæcolarium Doctrinæ Chritianæ in hac ipsa Urbe sub san. mem. Prædecessore Nostro Pio Papa V. erectæ, deindeque a fel. record. Prædecessore pariter Nostro Gregorio Papa XIII. in Domo, & Ecclesia Sanctæ Agathæ in Transtybetina regione constitutæ; quæ postea a prædicta Laicorum Coofrateroitate seorsim consistens, in aliis Pontificiæ Ditionis Nostræ Civitatibos propagata fuit; ex communi tam Congregationis, quam Confraternitatis hujusmndi origine, & scopo, justam occasionem desumpsimus, ut ad prædictam quoque Clericorum Congregationem Providentiæ Nostræ oculos intanderemus; ejusque statui, ac regimini, si, & quatenus opportuoum visum esset, Apostolicæ auctoritatis Nostræ interpositione consuleremus.

Eam invenit ad deteriorem conditionem redactam, ubique spe majoris incrementi.

Verum dum universum hujusmodi Congregationis statum, prout in præsenti se habet, accuratius introspicere cœpimus, non mndo eam ad deplorandam decrementi conditionem redactam esse cognovimus, quum in tota hujusmodi Congregatione non amplius, quam triginta & octo Presbyteri & Clerici, cum sepiemdecim Laicia Fratribus, oumerentut, ex quo sane numero impossibile est idoneos, ac fructuosos Operarios statuere, ac deputare in octo ipsius Congregationis Domibus, seu Collegiis, quæ, ptæter supradictam Domum Sanctæ Agathæ de Urbe, in convicioís Civitatibus Veliterna, Prænestina, Reatioa, Privemate, Urbevetana, Signina, & in Terris Arcis Maximæ, & Arictæ consistunt; Verum etiam nullam spem de ipsa ad ampliorem splendoris gradum revocanda prudenter concipi posse judicavimus; quum in tota hujusmodi Congregatione oeque Domus Probationis, seu Novitiatus, neque studiotum Collegium ullum reperiatur, sine quibus tantum abest, ut Religiosorum Ordinum incrementa sperart queant, ut vix eorum conservatio subsistere posse videatur.

Ideo statuit ipsam subjective unire Provinciæ Romanæ Congregationis Avenionen.

Quare abjecta cogitatione omoi de bujus Congregationis ad hujusmodi statum redactæ reformatione, ad aliud consilium Nos convertimua, ut scilicet ipsam subjective uniremus Provinciæ Romanæ altetius Congregationis Clericorum pariter Sæcularium Doctrinæ Christianæ in Civitate Nostra Avenionensi in Gallia erectæ, quæ in pluribus per Italiam Domibus, seu Collegiis, tam in Statu Nostro Ecclesiastico, quam in Neapolitano Regno, & in Subalpinis Regionibus, ampliorem Presbyterorum, & Clericorum numerum alit, qui simillimum profitentes Institutum, erudiendis pueris, cathecbizandis rudibus, Sacris Missionibus, aliisque laudabilibus Christianæ charitatis operibus, incessanti studio adlaborare digooscuotur; ut sciliret utriusque Congregationis Profcssores in unum Corpus, & in unam Provinciam coalescentes, sub unius Vicarii Generalis regimioe, & sub iisdem Regulis, & Constitutionibus pro Cnngregatione in præfata Avenionensi Civtrate instituta ab Apostolica Sede approbatis, deinceps vivant, & mutua ex hujusmodi unione virtutum, ac virium incrementa suscipientes, uberiorem in Vinea Domini fructum deinceps valeant producere.

Absolutio a censuris &c.

Itaque prædictis, aliisque justis, & rationabilibus causis Nobis notis adducti, Dilectos Filios Vicarium Generalem, & Clericos Sæculares prædictæ Proviociæ Romanæ Congregationis Doctrinæ Christiaoæ Avenionen., eorumque, & aliorum, quorum respective favorem præseotes Nostræ Literæ concernunt, singularea Personas a quibusvis excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, & pœnis, a jure vel ab homine quavis occasiooe, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodati existunt, ad effectum præsentium dumtaxat consequendum, barum serie absolventes, & absolutos fore censentes; præsentemque statum, & essentiam dictæ Congregationis Clericorum Sæcularium Sanctæ Agathæ, Literasque Apostolicas recolen. mem. Prædecessorum Nostrorum Gregorii XIII., quarum initium est, *Ad Sacram Beats Petri Sedem*, datas die XI. mensis Augusti Anni Domini MDLXXV., quibus eidem Coogregationi Sanctæ Agathæ Ecclesia, & Domus in Regione Transtyberina concessæ, illiusqe statuta approbata, & confirmata fuerunt, cum facultate alia de novo cnndendi; Pauli V. in forma Brevis editas die XX. mensis Maji Anni MDCVI., super approbatione Constitutionum, quæ a bonæ memoriæ Alexandro Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinale Medices nuncupato ipsius Congregationis dum viveret Protectore per Decretum editum die XIX. Novembris Anni MDCIII. jam confirmatæ fuerant; Item Gregorii XV. die XII. Novembris Anni MDCXXI., ac Clementis XI. die XXVIII. Septembtis Anoi MDCCXVI. in simili forma Brevis respective expeditas, per quas sibi, & Romano pro tempore Pontifici reservarunt potestatem absolvendi professores dictæ Congregationis Sanctæ Agatbæ a Voto Perseverantiæ in hujusmodi Congregatione; singularumque Literarum prædictarum, ac quorumcumque aliorum Indultorum, Privilegiorum, Gratiatum, & Concessionum Apostolicarum per prædictos, & quosvis alios Romanos Pontifices Prædecessotes Nostros, & Sedem Apostolicam eidem Congregatiooi Sanctæ Agathæ forsan concessorum, totos & integros tenores, & quævis alia, quæ ad infrascriptorum effectum specialem, specificam, expressam, & individuam mentionem, & expressionem requirerent, ipsis præsentibus pro plene, & sufficienter expressis, ac de verbo ad verbum insertia babentes: Motu proprio, non ad alicujus Nobis super hoc oblatæ petitioois instantiam, sed ex certa scieotia, & matura deliberatione Nostris, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine; prævia dismembratiooe, & separatione a dicta Congregatione Clericorum Sæcularium Sanctæ Agathæ, tam Ecclesiæ & Domus Saocti Pauli in Civitate Reatina existentium, cum omnibus, & singulis bonis, tebus, proprietatibus, & redditibus ad Ecclesiam & Domum easdem quomodolibet spectantibus, & pertinentibus; quam etiam centum Locotum Montium Cameralium non Vacabilium, quarum, & quorum dispositionem inferius constituemus; Universam Congregatiooem ipsorum Clericorum Sæculatium Doctrioæ Cbristianæ Sanctæ Agathæ, cum omnibus, & singulis aliis ejosdem Congregationis Ecclesiis, Cappellis, Collegiis, Domibus, Possessionibus, proprietatibus, fructibus, redditibus, & bonis, tam mobilibus, quam immobilibus, juribus, & actionibus universis, quæcumque, quotcumque, qualiacumque, & ubicum-

Indicatio Literarum Apostolicarum Congregationi S. Agathæ concessarum.

Dismembratio Ecclesiæ, & Domus S. Pauli Reatin., & centum locorum Montium a Congregatione S. Agathæ.

Pontifex subjicit ipsam Congregationem Provinciæ Romanæ Congregationis Avenion.

cum-

 cumque sint, omnique sacra, & profana supellectili, Provinciæ Romanæ alterius Congregationis itidem Clericorum Sæcularium, Doctrinæ Christianæ Avenionen., Apostolica auctoritate, tenore præsentium, perpetuo subjicimus, ac subjective unimus, & incorporamus; itaut ex nunc utrique Clerici Sæculares prædicti unum corpus, unamque Provinciam Romanam ipsius Congregationis Avenionensis constituant, & posthac uni eidemque Vicario Generali, Provinciali, & Definitorio subsint, ac Regulas, & Constitutiones Congregationis Avenionen., & Provinciæ hujusmodi a Sede Apostolica approbatas, exacte observent, iisdemque privilegiis, exemptionibus, & gratiis ab eadem Apostolica Sede prædictæ Congregationi Avenionensi, ac Provinciæ Romanæ, & Clericis ipsam constituentibus concessis, in omnibus, & per omnia gaudeant, & fruantur. Per unionem autem, & incorporationem hujusmodi, volumus, & expresse declaramus, quod omnia, & quæcumque onera, obligationes, & Legata, quibus Ecclesiæ, Collegia, Domus, & bona per præsentes unita, quomodolibet obnoxia reperiuntur, ad eandem Provinciam Romanam Congregationis Avenionen. omnino transeant; decernentes, & eadem auctoritate statuentes, Provinciam prædictam ad illorum omnium, & singulorum plenam, integram, & omnimodam supportationem, satisfactionem, & implementum deinceps fore efficaciter obligatam.

Et in hanc transfert omnia onera, & obligationes &c.

Quia vero, propter unionem, & incorporationem prædictas, Clerici Sæculares Doctrinæ Christianæ Congregationis Sanctæ Agathæ, qui nunc sunt, Vota simplicia, & juramentum, quæ Clerici Sæculares Congregationis Avenionen. Provinciæ Romanæ profitentur, explicite emittere ac profiteri; easdemque Constitutiones, & Regulas in præfata Congregatione, & Provincia laudabiliter vigentes, præsertim vitæ communis, in posterum æque, & pariformiter cum ipsis Congregationis Avenionensis Professoribus observare debebunt; Nos, licet Constitutiones, & Regulæ prædictæ fere conformes esse dignoscantur cum illis, quas primodicti Clerici in Congregatione Sanctæ Agathæ observare tenebantur, eos nihilominus providæ indulgentiæ Nostræ favoribus prosequi volentes, motu, & potestatis plenitudine paribus, ipsos Clericos Sæculares, qui in prædicta Congregatione Sanctæ Agathæ juramentum perseverandi in ipsa Congregatione, ad formam ipsius Constitutionum, emiserunt, & ad assumendum novum statum in prædicta Congregatione Avenionen. Provinciæ Romanæ minime se vocari sentiunt, a voto perseverantiæ hujusmodi, tenore præsentium, eatenus eximimus, & absolvimus, quatenus infra terminum, quem eis præfigimus, trium dumtaxat mensium a die datæ ipsarum præsentium computandorum, absolutionis hujusmodi beneficio utentes, a Congregatione prædicta cum effectu discedant, sub Ordinariorum Locorum obedientia respective permansuri: statuentes, ut ii, qui, ut prædictum est, discesserint, nihil ab hujusmodi Congregatione, & Provincia, ex quacumque causa, vel quovis titulo, etiam Patrimonii, petere, vel prætendere ullo unquam tempore possint, aut valeant.

Absolvit Clericos S. Agathæ a juramento perseverantiæ.

Si intra Trimestre non utantur beneficio absolutionis, & nil prætendant a dicta Provincia.

In eos autem, qui sese unioni prædictæ prompta devotione subjicient, perseverantem exhibere Deo constituunt in ipsa Congregatione famulatum, ampliores benignitatis Nostræ significationes editur, statuimus pariter, & mandamus, ut Dilectus Filius modernus Præpositus Generalis dictæ Congregationis S. Agathæ primum dignioremque gradum honorificum in ordine præcedentiæ immediate post Vicarium Generalem dictæ Provinciæ, usque ad proximum futurum Capitulum Provinciale, & in ipso Capitulo Provinciali locum, vocemque, & suffragium habeat, & obtineat; Rectores vero actuales Collegiorum, & Domorum, quæ Congregationem S. Agathæ a Nobis per præsentes unitam, & incorporatam constituebant, dummodo statim ac requisiti fuerint, non expectato trium prædictorum mensium spatio, præfata Vota simplicia, & juramentum emiserint, in Rectoratus hujusmodi officio, & munere remanere, eoque, ut antea, fungi debeant in Collegiis, & Domibus, in quibus de præsenti deputati reperiuntur, aut in aliis, arbitrio Superioris Provincialis, & Definitorii, usque ad prædictum proximum futurum Capitulum Provinciale; in quo tamen ex eisdem Rectoribus tres dumtaxat, iique Professione antiquiores interesse, vocemque activam, & passivam habere valeant: Cæteri vero ejusdem Congregationis unitæ, & incorporatæ Professores tam Clerici, quam Laici, indiscriminatim cum aliis prædictæ Provinciæ Romanæ Congregationis Avenionensis Clericis, & Laicis, præcedentiæ loco, & juribus, juxta prioritatem, sive antianitatem emissæ Professionis, potiantur, & gaudeant; & ad assequenda quæcumque munia, & officia Congregationis, & Provinciæ, cui per præsentes subjecti, & incorporati remanent, habiles, & capaces æque ac pariformiter omnino sint, & esse debeant, perinde ac si in ipsa Congregatione Avenionen. Provinciæ Romanæ singuli Regularem Professionem emisissent.

Perseverantibus benigne consulit.

De Ecclesia vero, & Domo Sancti Pauli Reatin., earumque bonis, & rebus, ac de centum Locis Montium a dicta Congregatione unita dismembratis, quas, & quæ ordinationi Nostræ superius reservavimus, in aliorum piorum operum utilitatem, & incrementum disponere volentes; atque in primis ad iteratas preces ex parte Venerabilis Fratris Antonii Seraphini Episcopi Reatini, & Dilectorum quoque Filiorum publicorum Repræsentantium ejusdem Civitatis, pro laudabili Instituto Piarum Magistrarum inibi existentium, Nobis humiliter porrectas, favorabiliter intendentes; Nos prædictam Ecclesiam Sancti Pauli cum Domo, & Horto ibi annexis, eisdem Piis Puellarum Magistris in dicta Civitate Reatina nunc & pro tempore existentibus, quo magis laudabilibus professionis suæ exercitiis, ab ipsius Doctrinæ Christianæ Instituto haud prorsus alienis, in recta, atque Christiana Puellarum institutione, & educatione, commode, atque utiliter vacare possint, in perpetuum donamus, concedimus, & assignamus: Facultatem insuper tribuentes eidem Antonio Seraphino Episcopo, ut ipse, pro suo prudenti arbitrio, ex bonis mobilibus, sacrisque supellectilibus in Ecclesia, & Domo prædictis existentibus, congruam portionem Piis Puellarum Magistris præfatis, prout eisdem opus esse noverit; reliquam vero quantitatem aliis Piis Locis, juxta illorum indigentiam, auctoritate Nostra dividat, & assignet.

Ecclesiam, & Domum S. Pauli Reatin. Piis Puellarum Magistris assignat.

Quia vero, sicut accepimus, præfati Clerici Sæculares Doctrinæ Christianæ Congregationis Sanctæ Agathæ, præter Ecclesiam, & Domum prædictas, alia quædam bona stabilia in dicta Civitate Reatina, sive illius Territorio, possidebant,

Ac nonnulla ipsius Ecclesiæ & Domus bona applicat Parochiali Ecclesiæ S. Ruffi.

bant, annni redditus quinquaginta circirer ducatorum auri de Camera, cum nnere annuæ perpetuæ celebrationis plurium Miffarum, nec non Sanctiffimi Sacramenti omnibus Sabbathi diebns, atque infuper femel in anno pro Oratinne quadraginta Horarum, publicæ Fidelium adorationi, folemniter exponendi: Nos humilibus inftantiis publicorum Repræfentantium prædictorum etiam in hac parte benigne annuentes, omniumque & fingulorum bonorum hujufmodi qualitates, qusntitates, fituationes, confinia, & vocabula, veri oremque annuum redditum eifdem præfentibus pro expreffis, & individuatis habentes; illa omnia, & fingula Parochiali Ecclefiæ Sancti Rufi Reatin. Congregationis Clericorum Regularium Miniftrantium Infirmis, eadem Apoftolica auctoritate itidem perpetuo applicamus, appropriamus, & incorporamus; ita quod liceat eifdem Clericis Regularibus Miniftrantibus Infirmia apnd dictam Parochialem Ecclefiam degentibus, feu eorum Congregationi prædictæ, per fe, vel alium, feu alios, veram, realem, corporalem, & actualem bonorum ftabilium prædictorum poffeffionem propria auctoritate libere apprebendere, & apprehenfam perpetuo retinere, illorumque fructus, redditus, & proventus percipere, exigere, levare, ac in fuos, dictæque Parochialis Ecelefiæ ufus, manutentionem, fuftentationem, & utilitatem convertere, Diœcefani Loci, vel cujufvis alterius licentia defuper minime requifita. Volumus autem, ut ipfi Clerici Regulares Miniftrantes Infirmia apud dictam Parochialem Ecclefiam pro tempore degentes, omnia, & fingula prædicta, & alia fi quæ fint, onera præfatis bonis annexa, quorum omninm implementum ad ipfam Parocbialem Ecclefiam transferimus, plene, integre, & nmnimode, juxta Benefactorum, & Teftatorum ultimas voluntates, aliafque pias difpofitiones, fupportare, & adimplere omnino teneantur.

De centum Locis Montium difponit.

Ad hæc difpofitionem, quam Nobis itidem fuperius refervavimus, de centum Locis Montium, ut fupra difmembratis, profequentes, præcipimus, & mandamus Dilectis fimiliter Filiis Vicario Generali, aliifque Superioribus Provinciæ Romanæ fæpedictæ Congregatinnis Avenionenfis, quatenus infra duos menfes a die datæ ipfarum præfentium computandos eadem Loca centum Mnntium Cameralium non vacabilium, unacum fructibus a Kalendis Januarii proxime venturi deinceps decurrendis, libere & fine ullo vinculo refignent, omnique juri, fi quod fibi, vigore præfenris unionis, in ipfis, vel ad ea acquifitum fuiffe forfan prætendi poffet, omnimode renuncient, pro rata nimirum Locorum octoginta ad favorem Collegii SS. Blafii, & Caroli de Urbe, *a' Catenari* nuncupati, Clericorum Regularium S. Pauli, pro reliqua vero rata viginti Locorum hujufmodi ad favorem Ecclefiæ S. Jacobi *a Scoffa Cavalli* nuncupatæ. Quocirca Dilecto quoque Filio Adminiftratori Generali, Locorum Montium fimili modn mandamus, ut præfentium Literarum vigore, non requifito alicujus Judicis mandato, octoginta Loca prædicta cum fructibus a prædictis Kalendis Januarii decurrendis, & quidem libera ab omnibus, & quibufcumque etiam piorum Legatorum obligationibus, & oneribus, quæ a præfata Congregationis Aveninnenfis Provincia in pofterum fupportanda, & implenda fore, jam fupra decrevimus, in faciem & creditum, dicti Collegii transferat, & convertat; reliqua vero viginti Loca hujufmodi a quibuslibet oneribus, & nbligationibus fimiliter libera, convertat & transferat in faciem Ecclefiæ prædictæ S. Jacobi in Civitare Leonina exiftentis, & Bafilicæ Principis Apoftolorum Filialis, cum refervatione tamen omnium fructuum eorundem viginti Locorum Dilecto Filio Primicerio Archiconfraternitatis Sanctiffimi Sacramenti in eadem Ecclefia inftitutæ ex numero Canonicorum præfatæ Bafilicæ electo, ejufque Succefforibus in perpetuum ex eodem cœtu eligendorum, ad effectum videlicet, ut ipfe pro tempore exiftens Primicerius eofdem fructus a dictis Kalendis deinceps decurrendo Vicario dictæ Parochialis Ecclefiæ S. Jacobi, pro exercitio Curæ Animarum illius Parochiannrum per ipfius Bafilicæ Capitulum, & Canonicos ad nominationem dictæ Archiconfraternitatis amovibiliter ad nutum nunc, & pro tempore deputato, abfque alicujus cura, integre perfolvat, vel perfolvi faciat. Ideoque idem Generalis Adminiftrator confuetas Literas Patentes, juxta ordinarionem noftram hujufmodi, faciat expediri. Nos enim Collegii, & Vicarii prædictorum indigentia fide dignis relationibus intellecta, volentea utrique de opportunæ fubventionis auxilio providere, eidem Collegin prædicta Loca octoginta cum eorum fructibus, dicto vero pro tempore exiftenti Vicario fructus reliquorum viginti Locorum Montium in faciem præfatæ Ecclefiæ transferendorum, ut prædiximus, percipiendos, per eafdem præfentes in perpetuum refpective concedimus, affignamus, tribuimus, & apprnpriamus.

Videlicet octoginta affignat Collegio SS. Blafii, & Caroli ad Catenarios. Reliqua vero viginti Ecclefiæ Sancti Jacobi a Scoffa Cavalli.

Eximit a folutione Quindenniorum eos, quorum favorem præmiffa concernunt.

Poftremo, quatenus opus fit, dictam Provinciam Rnmanam Congregationis Avenionenf., Clericofque Regulares, Miniftrantes Infirmis præfatos, nec non Collegium prædictorum, Clericorum Regularium S. Pauli, ac Vicarium hujufmodi, & demum quofcumque alios, quorum favorem præmiffa concernunt, a quscumque folutione annatarum, & quindenniorum, ad quas, & quæ ratione uninnis, applicationum, appropriationum & incorporationum prædictarum, aliorumque præmifforum, refpective teneri, & nbligatos effe dici poffet, ac a quacumque obligatione defuper Cameræ Noftræ Apoftolicæ, & illius Officialibus facienda, penitus eximimus, & totaliter liberamus; atque ad annatas, & quindemnia bujufmodi folvenda, & fe defuper nbligandum, nullatenus teneri, neque ad id per Cameram, feu illius Officiales prædictos, aut alins quofcumqne ullo unquam tempore cogi vel compelli, & ob non folutinnem, vel obligationem hujufmodi, a quoquam qunvis prætextu, colnre, vel ingenio moleftari, aut inquietari ullatenus poffe, aut debere, volumus pariter, atque decernimus.

Claufula pro præmifforum firmitate.

Præfentes quoque Literas, & in eis contenta quæcumque, nullo unquam tempore, ex quocumque capite, vel ex quacumque caufa, etiam quantumvis juridica, & legitima, etiam ex eo, quod Clerici Sæculares Doctrinæ Chriftianæ Cnngregationis S. Agathæ, & quicumque alii in præmiffis jus, vel intereffe habentes, vel habere quomodolibet prætendentes, fubjectioni, unioni, & incorporationi bujufmodi, aliifque præmiffis non confenferint, nec ad id vocati, citati, & auditi, neque caufæ, propter quas eædem præfentes emanaverint, adductæ, aut fufficienter verificatæ & juftificatæ fuerint, aut ex quocumque alio prætextu, colore, & capite,

te, etiam in corpore juris clauso, ac etiam enormis, enormissimæ, & totalis læsionis, nullo unquam tempore de subreptionis, vel obreptionis, aut nullitatis, vel invaliditatis vitio, seu intentionis Nostræ, aliove quolibet, etiam quantumvis magno, formali, substantiali, & inexcogitabili defectu notari, impugnari, infringi, retractari, limitari, ad viam & terminos juris, vel Privilegiorum, & Indultorum Congregationi a Nobis superius unitæ, & incorporatæ, illiusque Superioribus, & Personis quibuscumque quomodolibet forsan concessorum reduci, aut in jus, vel controversiam vocari, seu adversus easdem præsentes aperitionis oris, & restitutionis in integrum, aliudque quodcumque juris, facti, vel gratiæ remedium impetrari, seu intentari posse; sed eas semper, & perpetuo firmas, validas, & efficaces, esse & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere, ac ab omnibus, ad quos nunc quomodolibet spectat & pertinet, ac spectabit & pertinebit in futurum, in omnibus & per omnia inviolabiliter observari; sicque, & non aliter, per quoscumque Judices Ordinarios, & Delegatos, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, ac S. R. E. Cardinales, etiam de Latere Legatos, & Vice-Legatos, & Sedis Apostolicæ Nuntios, aliosque quoslibet quavis auctoritate, aut potestate fungentes, aut functuros, sublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate, judicari & definiri debere, & si secus super præmissis, aut illorum aliquo, a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari, irritum & inane motu pari decernimus.

Commissio Card. Urbis Vicario tamquam Judici Executori.

Quocirca Dilecto Filio Nostro Joanni Antonio Tituli SS. Silvestri & Martini in Montibus S. R. E. Presbytero Cardinali Guadagni nuncupato, Nostro, & pro tempore existenti Romani Pontificis in Urbe, ejusque Districtu Vicario in Spiritualibus Generali, per easdem præsentes committimus, & mandamus, quatenus ipse per se, vel per alium, seu alios, easdem præsentes, & in eis contenta quæcumque, ubi, & quando opus fuerit, ac quoties pro parte dictæ Congregationis Clericorum Sæcularium Doctrinæ Christianæ Avenionen. Provinciæ Romanæ, illiusque Superiorum Provincialium, fuerit requisitus, solemniter publicans, eisque in præmissis efficacis defensionis præsidio assistens, faciat Auctoritate Nostra subjectionem, & unionem, & incorporationem hujusmodi, aliaque præmissa, plenarium, & integrum effectum omnino sortiri, eaque ab omnibus, ad quos spectat, & in futurum quomodolibet spectabit, inviolabiliter observari, ipsamque Congregationis Avenionensis Provinciam prædictam eorum commodo, & effectu pacifice frui, & gaudere; non permittens eam desuper, a quoquam quomodolibet impediri, molestari, inquietari, vel perturbari; contradictores quoslibet, ac præmissis non parentes, per censuras, & pœnas Ecclesiasticas, aliaque opportuna juris, & facti remedia, appellatione postposita, compescendo; invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii Sæcularis.

Derogatio contrariorum.

Non obstantibus Nostris, & Cancellariæ Apostolicæ Regulis de unionibus committendis ad Partes, & de exprimendo in eis vero annuo valore, nec non de non tollendo jure quæsito, ac postremi Lateranensis Concilii uniones, & applicationes perpetuas, nisi in casibus a jure permissis, fieri prohibentis, nec non singulis superius memoratis Litteris Prædecessorum Nostrorum Gregorii XIII., Pauli V., Gregorii XV., & Clementis XI., aliisque ejusdem Pauli V. Litteris in eadem forma Brevis datis die VI. Octobris anni MDCVII.; item Pauli II., Pauli IV., Pii V., & Sixti etiam V., aliorumque Romanorum Pontificum, annatas, & quindennia Cameræ, & Cancellariæ nostris in unionibus, & applicationibus solvi præcipientium, nec non Pii IV. de gratiis interesse ejusdem Cameræ quomodolibet concernentibus in ipsa Camera infra certum tunc expressum tempus insinuandis, & registrandis, ac Bonifacii VIII. de una, & in Concilio Generali edita de duabus dietis, dummodo non ultra tres aliquis auctoritate præsentium ad Judicium trahatur, aliisque quibusvis etiam in Provincialibus, & universalibus Conciliis editis, vel edendis specialibus, vel generalibus Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, dictæque Congregationis, S. Agathæ per præsentes unitæ, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis, & Litteris Apostolicis quibusvis Superioribus, & personis in contrarium præmissorum quomodolibet forsan concessis, approbatis, & innovatis, nec non quibuscumque piorum Oblatorum, aut Testatorum voluntatibus, & dispositionibus; quibus omnibus, & singulis, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione, de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa, & individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio, seu quævis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, illorum tenores, causas, formas, & occasiones præsentibus pro plene & sufficienter, ac de verbo ad verbum insertis, expressis, & specificatis habentes, illis alias in suo robore permansuris; ad præmissorum effectum specialiter, & expresse, ac plenissime, & latissime, Motu, & potestatis plenitudine paribus, harum serie derogamus, & derogatum esse volumus, cæterisque contrariis quibuscumque; aut si aliquibus communiter, aut divisim ab Apostolica sit Sede indultum, quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint per Litteras Apostolicas non facientes plenam & expressam, ac de verbo ad verbum, de indulto hujusmodi mentionem.

Fides præstanda transumptis.

Volumus autem, quod ipsarum præsentium transumptis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & Sigillo alicujus Personæ in Dignitate Ecclesiastica constitutæ obsignatis, eadem prorsus fides in judicio, & extra, ubique adhibeatur, quæ præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ.

Sanctio poenalis.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ Absolutionis, Dismembrationis, Unionis, Incorporationis, Applicationis, Appropriationis, Concessionis, Assignationis, Statuti, Mandati, Decreti, Derogationis, & Voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire: Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac BB. Petri & Pauli Apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Dat. Pontif. anno VIII. die 25 Decembris 1747.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ Millesimo septingentesimo quadragesimo septimo, decimo

octavo

PONT. A. VIII. octavo Kalend. Januarii, Pontificatus Nostri Anno octavo.

D. Card. Passioneus.
J. Datarius.
Visa De Curia
I. C. Boschi.
L. Eugenius.
Loco ✠ Plumbi.
Registrata in Secretaria Brevium.

Publicata die 16. Decembris 1747.

XLIII.

BEATIFICATIO

Ven. Servi Dei HIERONYMI ÆMILIANI Fundatoris Congregationis Somaschæ.

BENEDIGTUS PAPA XIV.

Ad perpetuam rei memoriam.

Proœmium. IN Castris Militantis Ecclesiæ Illi tantum contra infensissimos hostes, elato Crucis Vexillo, triumphum agunt, & laurea donantur æterna, qui ad coercendos lapsæ naturæ impetus, arduum Christianæ perfectionis iter, Christi sanguine undequaque conspersum, alacriter arripientes, violentiam, ne concidant, sibi jugiter inferunt, atque inexpiabili, & pertinaci bello vitiis indicto, in obtinendis virtutibus fortissime decertant. Cum autem eorum cordibus pœnitus hæreant Apostoli monita, Christi oraculis comprobata, finem præcepti esse charitatem, adeo ut absque illa, corpore vel flammis tradito, haberentur dubio procul tanquam æs sonans, aut cymbalum tinniens, hoc maximum in lege mandatum, Spiritu Sancto Duce, quantum facere, enitique possunt, exequi, & exhaurire contendunt. In gravissimo utriusque disciplinæ instituto plurimum laboravit, & mirifice excelluit Venerabilis Dei Servus HIERONYMUS ÆMILIANUS, qui lubricam juventutis viam ingressus, animum prava licentia infecit, moresque liberiores Familiæ nobilitate auctos, confirmavit militia, cui nomen dederat, ut Venetæ Reipublicæ durissimo Cameracensis fœderis bello implicitæ, tamquam Matri in extrema fortuna laboranti, opem ferret, atque Civis Togatus ex gente Patricia ob rem bene gestam amplissimis honoribus cumularetur. Verum Arce Castri Novi in Marchia Tarvisina, ab hostibus per vim expugnata, HIERONYMUS, qui ei tunc præerat, ferreis manicis, & compedibus devinctus, in fœdissimum carcerem conjectus est. Eo loci, cum extrema quæque sibi impendere animadverteret, acriores de æterna animæ jactura, quam de intercepta libertate, injecto mortis terrore, stimulos sensit, atque ex peccatorum conscientia, eos hostes potissimum pertimescere cœpit, qui se majori supplicio dignum, vinculis æternis constrictum præcipitem in inferos agere possent. Attamen Beatissimæ Virginis ope, cui se plurimum commendaverat, incolumis factus, cœlesti ejus patrocinio, quam tunc repente assecutus est, sempiterna beneficii memoria, retulit libertatem. Deinde Venetias repetens, deposita Toga, abdicatisque Dignitatibus, nuntium sæculo remisit, christianæ pœnitentiæ operibus, officiisque pietatis usquequaque addictus. Hinc miris, & suavissimis modis intus agente

(Margin: B. Hieronymi vita, & virtutes summatim referuntur.)

ANNO 1747.

Divina Gratia, illico intellexit, dilectionem Proximi, quæ legis plenitudo est, non ignavo, & inerti amore compleri, sed in maximis rebus gerendis, & substinendis totam versari. Quamobrem pueros, qui ingenti numero, Parentibus ferro, fame, lueque sublatis, per compita, & fora misere vagabantur, Divino afflante numine, tecto sua pecunia locato, idoneisque Magistris conductis, incolumes recepit, servavitque. Neque huic tam eximiæ solicitudini finem fecit, sed cœteris exemplar factus, id primus aggressus est, ut mulieres malæ famæ a turpi quæstu ad pœnitentiam conversæ, intra septa Domus Fidelium eleemosynis comparatæ, ad eluendas profligatissimæ vitæ maculas continerentur. Præterea Venerabilis Dei Servus, ne tot annorum labor pro animarum salute susceptus, humanarum rerum vitio, quæ fluxæ semper, & caducæ esse solent, obsolesceret, & interiret, novæ, Religiosæque Familiæ, in exiguo Bergomensis Agri Oppido Somascha, unde nomen sortita est, fundamenta jecit, ut quæ in publicam utilitatem ab ipso fuerant instituta, firmis deinde radicibus defixa, & quod caput est, hujus Apostolicæ Sanctæ Sedis beneficio confirmata, constanter perseverarent, & usquequaque, quod, Domino incrementum largiente, evenit, propagarentur. Demum cum annos quinquaginta sex inter vivos egisset, duobus ab hinc & amplius sæculis, præclarissimam vitam, diuturnis semper, magnisque laboribus distentam, cum pretiosa morte in conspectu Domini commutavit. Tot itaque tantisque Viri meritis, longe, lateque fama pervulgatis, Processus tum Ordinaria, tum Apostolica auctoritate pluribus in locis de Virtutibus, & Miraculis, ut instruerentur, curatum est. Quæ quidem Virtutes, & Miracula apud tunc existentes Causarum Palatii Apostolici Auditores primum, ut moris tunc temporis erat, excussa, ad tunc itidem existentium Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium Congregationem Sacris Ritibus præpositorum deinde pernoscenda fuerunt tradita. At interim felic. recor. Urbani Papæ VIII. Prædecessoris Nostri decretis intercedentibus, Causæ Postulatores ab instituto cessarunt, hujusce S. Sedis auctoritati usquequaque obsecuti. Triginta vero ab hinc circiter annis apud eamdem Cardinalium Congregationem (cum in minoribus constituti ejusdem Causæ patrocinium suscepimus) iterum de Virtutibus quæstio redintegrata est; quas in posterum pluries, diligenterque perpensas, recol. mem. Clemens Papa XII., Prædecessor quoque Noster octavo Kalendas Augusti 1737. suo Decreto approbavit, & in gradu heroico, collocatas asseruit. Postmodum coram Nobis, in hoc Supremæ Dignitatis fastigio quamquam immerito collocatis, ad Miracula deventum est, quorum, duo, communibus tum eorumdem Cardinalium, tum memoratæ Congregationis Consultorum curis, atque suffragiis perspecta, discussa, atque approbata, nono Kalend. Maji Decreto nostro firmavimus. Illud tandem investigandum, maxime supererat: Num Virtutibus, ac duobus tantummodo Miraculis probatis, idem Servus Dei Beatorum fastis posset adscribi. Verum rebus a Nobis accuratissime pervolutis, ultro, lubenterque assensi sumus, nuperoque Decreto nostro amplissimo nonis Augusti Causam absolvimus. Quæ cum ita se habeant, precibus tum dilectorum Filiorum Nobilium Virorum, Ducis, & Dominii Venetorum, tum dilectorum

(Margin: Congregationis Somaschæ institutio. — Causa series.)

etiam Filiorum Clericorum Regularium Congregationis de Somascha, paterna benignitate annuentes, de supradictæ Cardinalium Congregationis consilio, & assensu, auctoritate Apostolica tenore præsentium indulgemus, ut idem Dei Servus Hieronymus Æmilianus in posterum BEATI nomine nuncupetur, ejusque Corpus, & Reliquiæ venerationi Fidelium (non tamen in processionibus circumferendæ) exponantur; Imagines quoque radiis, seu splendoribus exornentur: ac de eo quotannis die octava Februarii, qua e vivis feliciter cessit, recitetur Officium, & Missa de communi Confessoria non Pontificis, cum Oratione a Nobia approbata, juxta rubricas Breviarii, & Missalis Romani. Porro recitationem Officii, & Missæ celebrationem hujusmodi fieri concedimus tum in universa Clericorum Regularium hujusmodi Congregatione, tum in Urbe Venetiarum, ubi Vir ille magnus primam lucem aspexit, tum in memorato Oppido Somaschæ, ubi supremum diem clausit, tum in toto Bergomensi Territorio, ubi diu versatus est, ab universis Christifidelibua tam Sæcularibus, quam Regularibus, qui ad horas Canonicas tenentur: Et quantum ad Missas attinet, etiam ab omnibus Sacerdotibus ad Ecclesias, in quibus Festum peragetur, confluentibus. Præterea primo dumtaxat anno a datis hisce literia inchoando, in Ecclesiis Congregationia de Somascha, Civitatis, Oppidi, & Territorii antedicti, solemnia Beatificationis ipsius Servi Dei cum Officio, & Missa sub ritu duplici majori, die ab Ordinariia respective constituta, postquam in Basilica nostra Sancti Petri in Vaticano celebrata fuerint eadem solemnia tertio Kalendas Octobris currentis anni, pariter celebrandi facimus potestatem. Non obstantibus Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, ac decretia de non cultu editis, cæterisque contrariis quibuscumque. Volumus autem, ut earumdem præsentium Literarum transumptis, seu exemplis, etiam impressis, manu Secretarii dictæ Congregationia Cardinalium subscriptis, & Sigillo Præfecti ejusdem Congregatioois munitis, eadem prorsus fides tam in judicio, quam extra illud adhibeatur, quæ ipsis præsentibua adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ.

Beatificatio.

Cum autem ad cultum Sanctorum quam maxime intersit, in præclaria eorum gestis cogitationes omnes, nedum oculos defigere, ut, excusso torpore, nostram improperantea desidiam, & ab eorum caritate & pœnitentia quam longissime abesse recogitantea, ad Evangelicæ doctrinæ normam mores nostroa componamus, plurima in Hieronymo Æmiliano, eademque ad imitandum lusulentissima suppetunt virtutum exempla, ut ejusdem vestigiia inhærentes, assequamur & præmia. Hic enim Dei Servus, quamvis clarissima Familia ortus, juvenili tamen licentia in vitia turpiter delapsus, ut Deo satisfaceret, arctamque salutis viam ingrederetur, non generia nobilitatem, non mollem, & delicatam juventutem, non commoda vitæ, non Magistratus jacturam, non affinium querelaa, non hominum ludibria prætexuit, sed illecebrarum corruptelia animum irretitum, & diris vulneribus confossum, congruia curavit remediis, idque potissimum præcavit, ne imbecillior medicina foret, quam morbua. Præ cæteris autem ejus virtutibus, caritatem præstat æmulari, quæ per dilectionem operata est, & qua ille totus in proximos deflagravit; ut in hoc primo, & maximo Evangelicæ legis mandato excolendo egregiam semper navemua operam, probe memores iis tantum, qui multum dilexerunt, multa quoque peccata fore remittenda. Lapsi porro, quibus incumbit improbam vitæ consuetudinem, corruptosque mores emendare, non qualemcumque pœnitentiam in hoc indulgentissimo Sæculo tot verborum lenociniis deliniiam, sibi satia esse confidant, sed hujus Servi Dei moneantur exemplo, ad gravia expianda delicta, ad flectendam Omnipotentia iram, & ad instaurandam spiritus novitatem, quam Beatus Hieronymua Æmilianus assecutus est, & quæ ipsi tantam peperit gloriam, sine magnis nostris fletibus, & laboribus, divina id exigente justitia, pervenire nequaquam posse.

Adhortatio ad virtutum imitationem, præsertim Charitatis, & Pœnitentiæ.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoria die XXII. Septembris MDCCXLVII. Pontificatus Nostri Anno VIII.

D. Card. Passioneus.

REFORMATIO XLIV.

Tribunalium Urbia in Judiciis Criminalibua, & quoad expeditiones Commissionum, cum opportunis ordinationibus.

BENEDICTUS EPISCOPUS

Servus Servorum Dei.

Ad perpetuam rei memoriam.

RERUM *humanarum conditio fert, ut etiam quæ recte, ac sapienter olim sunt constituta, novam semper, & assiduam Rectorum curam, & vigilantiam exposcant; ut dum ipsa vel temporum vicissitudine, vel hominum vitio sensim labefactantur, ad debitum integritatis statum supremi moderatoris diligentia, & auctoritate revocentur. Hinc est, quod licet Romanorum Pontificum Prædecessorum Nostrorum providentia, non solum Ecclesiam Christi Pastorali eorum regimini commendatam, verum etiam temporale Patrimonium eorumdem potestati concreditum, optimis justissimisque legibus instruxerit, sæpe tamen cogimur exorientes abusus, & inordinationes, a parvis initiis in magnas corruptelas, cum justitiæ injuria, & populorum damno, quotidie succrescentes, novis promulgatis legibus emendare, & ne in posterum similia accidant, quantum Nobis ex alto conceditur, providere. Quam ob rem quum plures tam Venerabilium Fratrum Nostrorum hujus Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium, quam Dilectorum Filiorum Curiæ Nostræ Officialium, & Ministrorum Consultationes partim constitutas invenerimus, partim, pro Apostolici ministerii Nostri Officio, publicæque utilitati studio, Nos ipsi statuerimus; quarum ope, & consilio occurrentes vel Ecclesiarum, vel temporalium Ditionum Nostrarum necessitates intelligere, iisque opportune consulere valeremus; magnum in dies fructum percipere Nos agnoscimus ex instituta Congregatione Particulari super Æconomica Apostolicæ Cameræ, & Ærarii Nostri administratione, pro cujus erectione Apostolicas Literas edidimus XIV. Kalen. Maji anni MDCCXLVI.; qua nempe Congregatione suggerente, quum cognoverimus non paucos abusus in Criminalibus Judiciis Tribunalium Almæ Urbis invectos, atque diuturna, sed non mi-*

Prooemium.

Leges ad debitam observantiam revocari debent.

Pontifices pro temporali eorum dominio varios abusus emendarunt.

Et Pontifex id ipsum sedula cura egit.

Præcipue instituendo super Oeconomia Ærarii Cameræ Congregationem particularem.

nus

Quæ non paucos abusus in Judiciis Criminalibus advertit.

nus prava consuetudine firmatos, ex quibus tum Apostolicæ Cameræ Nostræ Ærarium, tum publicæ justitiæ administratio, tum Reorum, & damnatorum salus, atque substantiæ, magna & indebita accipiebant detrimenta; non omisimus opportuna statim mandata, atque præcepta ad eorum correctionem singulis, ad quos pertinebat, dirigere; quæ deinde complexi sumus in Schedula nostri Motus proprii die xxx. elapsi mensis Septembris Nostra manu signata, die vero ij. mensis Octobris in plena Camera exhibita, & præsentata, deindeque in sequenti Camera die xvij. mensis Novembris, in executionem Decreti dictæ plenæ Cameræ, ac Constitutionis fel. record. Pii Papæ IV. Prædecessoris Nostri de registrandis, *admissa, & in Libro Signaturarum Nostrarum in actis dilecti Filii Gregorii Castellani unius ex prædictæ Cameræ Nostræ Apostolicæ Secretariis, & Cancellariis existentis* fol. 58. & seq. *registrata, quæ est tenoris sequentis, videlicet:*

Quibus Pontifex occurrit per speciale Chirographum.

Tenor Chirographi.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Motu proprio &c.

Proœmium.

Dopo aver Noi largamente provveduto con diverse Nostre Costituzioni al buon ordine, ed Amministrazione della Giustizia nelle Cause Civili: Era ben giusto, e convenevole, che rivolgessimo gli occhi della nostra Paterna providenza sopra le Cause, e Processure Criminali, quali interessano non le sole sostanze, ma la estimazione, la libertà, e non rade volte anche la vita degli Uomini. Sapendo pertanto li molti aggravj, che soffrivano, non meno gl'Inquisiti di qualche delitto, che la nostra Camera Apostolica, e le Comunità del Distretto di questa nostra Città di Roma, dalle frequenti spedizioni de' Commissarj, che si facevano dal Governo, e da altri Tribunali di essa Città, e specialmente col prolungarsi più assai del necessario la medesime Commissioni, come pure dall'essere per più mesi trattenuti a marcire in queste Carceri, prima di essere trasmessi a Cività Vecchia, quei miserabili, che sono condannati alla pena della Galera: Ordinammo alla Congregazioni dei Cardinali, e Prelati da Noi specialmente deputata nella nostra Costituzione, che incomincia, *Apostolici Ærarii*, sopra le materie Economiche della Camera, a dello Stato, che cercasse, e suggerisse il modo più adequato, con cui restasse proveduto sull'uno, e l'altro capo, non meno alla buona amministrazione della Giustizia, che alla indennità del nostro Erario: Lo che avendo la medesima Congregazione puntualmente, ed esattamente adempiuto *fin dalli* 8. Novembre, e *6.* Decembre dell'anno prossimo passato *1746.*, con aver anche intesi, e consultati li Ministri principali de' suddetti Tribunali, ci contentammo per allora di notificare per mezzo della nostra Segretaria di Stato al Reverendissimo Cardinale Vicario, a Monsignor Governatore di Roma, ed a Monsignor Uditore Generale della Camera, le risoluzioni providamente prese da essa Congregazione, con ordine di dare alle medesime fin dal principio dell'anno, pronta, e puntuale esecuzione. Oggi poi, che mediante la prova, ed esperimento fattone in tutto questo tempo di mezzo, abbiamo veduto, e riconosciuto essere le medesime Risoluzioni del tutto corrispondenti alla intenzione, e desiderio Nostro: Vogliamo, che le medesime sieno, e restino stabilite, e fissate in perpetuo.

Gravamina ob expeditionem Commissariorum.

Pontif. mandavit dictæ Congregationi, ut modum suppeditaret, quo illa evitarentur.

Congregatio resolutionem cepit, illamque Pontifex observandam tradidit.

Et ob fructum compertum, illam in perpetuum decernere statuit.

Che però di Nostro Moto proprio, certa scienza, e pienezza della Nostra Suprema Podestà, inerendo alle suddette Risoluzioni, come sopra, prese dalla detta nostra Congregazione, e confermando, ed approvando gli ordini già dati per mezzo della nostra Segretaria di Stato, ordiniamo in primo luogo, e comandiamo, che in avvenire per servizio del Tribunale del Governo di Roma vi sia sempre un numero certo, fisso, e determinato di Giudici, e Notarj, e non più con stipendj, ed emolumenti incerti, ma ciascuno col suo mestruo salario, e provisione fissa, e determinata, come in appresso: cioè: Nella Classe, e numero *de' Giudici*, due Luogotenenti: Il primo con il solito salario *di scudi cinquanta il mese*, e colla mancia parimenti solita di altri *scudi cinquanta* l'anno per le Feste del Santissimo Natale: E parimente il secondo con il solito salario di *scudi quaranta* il mese, e colla solita mancia di altri scudi *cinquanta* ogni anno nella solennità suddetta. *Due Sostituti Luogotenenti*, il primo con salario di *scudi trenta*, ed il secondo di *scudi venticinque* ogni mese. *Quattro Sostituti Fiscali numerarj*, col salario di *scudi quindeci* il mese per ciascheduno: *E sei Sostituti Fiscali sopranumerarj col salaria* di mestrui *scudi dieci* per ciascheduno, senz'altra mancia dentro l'anno. E perchè oggi si trovano al servizio del Governo altri due Sostituti Sopranumerarj, vogliamo, che questi, cioè che li due, che sono gli ultimi in ordine di ammissione, possano, se vogliono, continuare il servizio di esso Governo per loro comodo, ed *insegnamento*, ma però senza salario alcuno, e colla sola mancia di *scudi dieci* l'anno nelle Feste suddette di Natale, come hanno goduto finora. Subito poi che questi due, o alcuno di loro, saranno proveduti di altro Impiego, o pure passeranno nel numero delli detti sei sopranumerarj salariati, non dovranno più ammettersi altri in luogo loro; Volendo Noi, che il numero de' Giudici del Governo resti sempre fissato, e stabilito, colli Salarj, e Provvisioni suddette, in due Luogotenenti, due Sostituti Luogotenenti, quattro Sostituti Fiscali numerarj, e sei Sostituti Fiscali Sopranumerarj, e che oltre questi non possa, nè debba ammettersi verun'altro, sotto qualunque nome, titolo, e pretesto, ancorchè protesti, e dichiari da principio di voler servire senza mancia, salario, ed emolumento alcuno, per aver dimostrato l'esperienza del passato, che questi Sopranumerarj non salariati, per lo più giovani, ed inesperti, altro non producono, che disordine, e confusione, e non potendo pretender Salario, si procacciano tuttavia con altre maniere poco giuste il necessario loro mantenimento. Che se mai in avvenire contro questo Nostro divieto, e proibizione, ardiranno li detti Luogotenenti, o altri chiunque sia, eziandio lo stesso Governator di Roma pro tempore, ammettere alcuno sopra il detto numero di dieci, vogliamo, che sia tenuto a pagarli del proprio Salario di scudi dieci il mese, senza che possa mai ripeterlo dalla nostra Camera.

1 Præfigit in Tribunali Gubernii numerum Judicum, & Notariorum Criminalium, cum determinata provisione.

Numerus, & emolumenta Judicum.

Così pure *nella Classe de' Notari* del medemo Tribunale del Governo, vogliamo, ed ordiniamo, che oltre il *Capo Notaro*, e suo *Sostituto* primario, quale fa ancora le funzioni di *Segretario*, non si tenga in avvenire maggior numero di *dieci Notarj Sostituti*, con il Salario mestruo di *scudi dieci* per ciascheduno, oltre gli emolumenti, che provengono dalle licenze di portar

Numerus, & emolumenta Notariorum.

Ar-

ANNO 1747.

Armi, quali dovranno fra di essi ripartirsi, come finoua sono stati ripartiti, a tenore del Chirografo segnato da Urbano VIII. Nostro Predecessore li 29. Novembre 1640., a cui nelle parti non contrarie alla presente Nostra Cedola di Moto Proprio, vogliamo che si abbia piena relazione. E se il Capo Notaro, o altri chi che sia, ardirà ammettere alcono sopra il suddetto numero di dieci, sia parimente tenuto a pagarli del proprio scudi quattordeci il mese senza eccezione alcuna, e senza poterli mai ripetere, nè direttamente, nè indirettamente dalla nostra Camera.

II. Illis injungit onus adimplendi Commissiones extra Urbem cum solo cibariorum lucro.

Correspettivamente a questi accrescimenti, e nuovi assegnamenti, quali facciamo ben volentieri alli Giudici, e Notarj del suddetto Tribunale del Governo di Roma, affinchè ciascuno di essi abbia un salario corrispondente all' Impiego, e fatica sua, e più non sia, come prima, costretto a procacciarsi il vitto e mantenimento dalle Commissioni Criminali: Vogliamo, ordiniamo, e comandiamo, che tanto il Giudici, che li Notarj suddetti, e ciascuno di essi, abbiano, ed abbia l'obbligo, e peso di andare in tutte le Commissioni, che saraooo loro ordinate da Monsignor Governatore di Roma pro tempore, eziandio fuori oel Distretto, tanto per cause proprie del Tribunale, quanto per cause, e per ordine della Congregaziooe della Nostra Consolta, senza che alcuno di essi Giudici, e Notarj possa per alcuna benchè laboriosa, e laboriosissima Commissiooe, domandare, e pretendere Viatici, Cavalcature, o altra veruna recognizione, e pagamento, eccettnato le sole, e semplici Cibarie, per le quali assegniamo, e vogliamo, che si paghioo dalla Nostra Camera alla Massa di tutti li suddetti Giudici, e Notarj del Governo uniti assieme, e per modo di corpo, e Collegio, la somma di scudi ottocento ottanta annui. Quali scudi 880. dovranno in primo luogo erogarsi, per la rata, che sarà necessaria, *nelle spese* dei Chirurghi, o altri Periti in occasione di riconoscere li corpi di delitto, e per ogoi altra spesa eventuale, ed iocerta, quale per qualunque causa, e ragione, e sotto qualunque oome, o titolo, occorrerà farsi in congiuotura di dette Commissioni. In secondo luogo dovranno erogarsi *per le Cibarie* di quelli Giudici, e Notarj, che anderanno effettivamente in Commissione fuori di Roma, da tassarsi un tanto il giorno dal suddetto Governatore pro tempore, ma però nella somma la più ristretta, che sia possibile, affinchè li detti Giudici, e Notarj per godere il vantaggio di dette Cibarie, o pure per stare asseoti da Roma, ed in conseguenza dal peso delle loro ordinarie incombenze, non prolungbino più del bisogno, come finora più volte è accaduto, con grave danno della Camera, delle Comunità, e degl' Inquisiti, le medesime Commissioni. Ed in terzo luogo, se dopo le spese, e Cibarie suddette avanzarà qualche parte di detti scudi ottocento ottanta, dovrà l'avanzo ripartirsi ugualmente in fine di ogni anno tra li suddetti Giudici, dodici Sostituti, e dieci Notari salariati come sopra. E nondimeno, ad effetto, che li medesimi vengano sempre più animati a fare il loro dovere, vogliamo di più, ed ordiniamo, che oltre li suddetti scudi ottocento ottanta da erogarsi, come sopra, si paghino ogni anno dalla Nostra Camera nelle mani di detto Monsignor Governatore pro tempore altri scudi cento, ad effetto di rimunerare con essi ad arbitrio suo quelli, che averanno usato nel decorso dell'anno celerità, diligenza, ed attenzione maggiore nelle loro Commissioni.

Cibaria, & aliæ expensæ deduci debent ex certa summa Cameræ persolvenda.

Quod superest inter ipsos dividatur.

Gubernator Urbis recipiat aliam summam pro remuneratione diligentum.

PONT. A. VIII.

De onere Inquisitorum solvendi expensas Commissionum.

Non intendiamo però con questo nostro nuovo provedimento di liberare, o esimere gl' Inquisiti dall' obbligo, che hanno, di pagare li viatici, secondo la disposizione di ragione, e delle Costituzioni, ed ordinazioni de' nostri Predecessori; Ma dove prima, dovevano pagarli alli Giudici, e Notarj, perchè non erano salariati, o ooo avevaoo salarj corrispondenti alle loro fatiche, vogliamo che in avvenire sieoo renuti pagarli alla onstra Camera Apostolica, in rimborso delli salarj, e somme suddette; E che a tal' effetto quei Giudici, e Notarj del suddetto oostro Tribunale del Governo, che andaranno in commissione, subito che gl' Indizj siano sufficienti per trasmettere l'Inquisizione, o pure la tortura, debbano, sotto pena della rimozione dall' Uffizio, e di essere tenuti del proprio, fare esatta, e diligente descrizione di tutti li Beni, tanto Mobili, che Stabili dell' Ioquisito, o Inquisiti, e quella alligare in Processo, e denunciare con intimazione giudiziale al Commissario generale della nostra Camera, o suo Sostituto Commissario, ad effetto che possa esiggere, e far esiggere i Viatici dagl' Inquisiti, dopo seguita la coodanna. Con che li nostri Sudditi restaranno grandemente sollevati, perchè in questo modo non saranno più soggetti alla dispersione, e perdita de' loro Beni, prima che sieno trovati veramente colpevoli.

III. Emolumenta primi Notarii compensat.

E perchè il Capo Notaro del Governo con questo nuovo metodo viene a perdere la quarta parte degli utili, che ritraevano li Notarj suoi Sostituti, nell' andare in commissione: Perciò in compenso di detta quarta parte, assegniamo, e vogliamo, che si paghi dalla nostra Camera al medesimo Capo Notaro la somma fissa, e stabile di scudi *cinquecento* ogni anno, con che però il medesimo, per la mancanza di detti utili provenienti dalle Commissioni, non possa chiedere, o pretendere dall' Archiconfraternità della Carità alcuoo sbasso, o defalco dell' annuo affitto convenuto colla medesima per detto Uffizio, e Notariato, ma anzi debba puotualmente osservare in tutto, e per tutto, ciò che ha promesso nell' Istromento di detto Affitto.

IV. In Tribunalibus Cameræ Apostolicæ, & Vicarii, salaria Ministrorum non immutat.

Da questi provedimenti, che riguardano il Tribunale del Governo per le Commissioni Criminali, tanto proprie, qnanto della Congregazione della Nostra Consulta, passando agli altri due, di Monsignor Uditore Generale della Nostra Camera, e del Reverendissimo Cardinale Vicario di Roma, e parimente inerendo alle Risoluzioni prese dalla detta Congregazione Economica, e confermando gli Ordini già dati in principio del corrente anno per mezzo della Nostra Segretaria di Stato, vogliamo, ordiniamo, e comandiamo, che restando fermi si per l'uno, che per l'altro Tribunale, li Giudici, Notarj, e Ministri, che al presente vi sono, colli Salarj, e provisioni, che attualmente gode ciascuno di essi, nelle Cause Criminali, nelle quali vi è l'Accusatore, o Aderente al Fisco, se questi chiederà in alcuno di detti due Tribunali, quando per altro sia competente, che si spedisca un Giudice Commissario fuori di Roma, potranno in tal caso da essi Tribunali spedirsi Giudici, Notarj, e Birri, purchè però l'Accusatore, o Aderente al Fisco, abbia preventivamente fatto il deposito delle spese, Cibarie, o Viatici, in somma con-

Commissiones vero fiant expensis Par. ti Fisco adhærentis.

grua

grua e conveniente, e per il di più, che quelle possino importare, dia, ed abbia dato sicurtà idonea di pagare, e supplire l'intiero in fine della Commissione, con dichiarazione espressa da inserirsi, e registrarsi nel Processo della Causa, che non debba, nè possa l'Accusatore, o Aderente al Fisco ripetare dagli Accusati, o Inquisiti, li Viatici, che averà depositati, o pagati, se non dopo seguita la condanna.

Si desit Pars Fisco adhaerens, quid agendum.

Quando poi non vi sia Accusatore, o Aderente al Fisco, o pure che questi non vogliano, o non possano depositare, ed obbligarsi in sigurtà come sopra: Vogliamo, ed ordiniamo, che in questo caso, e casi, nè l'uno, nè l'altro di detti due Tribunali spediscano più da Roma nè Giudici, nè Notarj, nè Birri; Ma ciascuno di essi appoggi, ed incarichi delle Commissioni, che occorreranno, gli Ordinarj Ecclesiastici, o Vicarj generali, oppur anche altre Persone a suo piacimento, costituite però in Dignità Ecclesiastica, di quelle istesse Diocesi, ove dovrà farsi il Processo, con trasmetter loro, unitamente alla Commissione, quelle Istruzioni, che stimerà opportune, affinchè il Processo si faccia nelle forme di ragione. E se mai avvenisse qualche caso particolare, in cui si stimasse necessario per la buona amministrazione della Giustizia, o commettere il Processo ad alcuno de' Vescovi, o Ordinarj più vicini, o pur anche spedir da Roma Giudici, o Notarj; Vogliamo che in tal caso se ne prenda da Noi, e da' nostri Successori Commissione speciale segnata di nostra propria mano, con il *Visa* di Monsignor Uditore pro tempore Nostro, e de' nostri Successori, come Segretario di detta Congregazione Economica: Di modo che senza tal Commissione speciale (in luogo della quale vogliamo, che non possa supplirsi, nè per via di semplice rescrirto, nè in altra qualunque forma) li Giudici, e Notarj, e Birri non possano pretendere nè Viatici, nè Cibarie, nè Cavalcature di sorta alcuna, ed ogni spesa o grande, o piccola, vada a danno, e carico di chi averà data la Commissione contro la disposizione di questo nostro Moto proprio: Monsignore Uditore poi, e Segretario pro tempore di detta Congregazione, prima di porre il *Visa*, dovrà seriamente esaminare, se sia veramente necessario concedere la detta Commissione speciale, e quando così creda, dovrà avvertire, che nella Commissione s'ingiunga espressamente al Commissario, e suo Notaro, il peso di fare, e d'inserire nel Processo la descrizione de' Beni, tanto mobili, che stabili degl' Indiziati, o indiziandi; sotto pena, che in mancanza di tal descrizione, nulla possano pretendere dalla nostra Camera a titolo di Cibarie, o Cavalcature, o per altra qualunque causa, o pretesto.

V. De celebrd. Damnatorum ad Triremes expeditione.

Provveduto in tal guisa alle Commissioni Criminali, resta ora da provedere all'altro capo di pregiudizio, e danno, quale hanno finora sofferto tanto li Condannati in pena della Galera, quanto anche la nostra Camera, ed Erario, dall' essere li medesimi Condannati, senz'alcun giusto, e legittimo motivo, ma per sola mancanza di pronto trasporto, trattenuti lungo tempo, a marcire nelle Carceri di Roma: Onde anche in questa parte inerendo alla risoluzione presa dalla prelodata Congregazione Economica, e confermando, ed approvando gli ordini già dati a Monsignor Governatore per la nostra Segretaria di Stato: Vogliamo, ordiniamo, e comandiamo, che in avvenire il Bargello pro tempore di Roma sia tenuto, ed obbligato condurre per terra a tutte sue spese, tanto di Uomini, e loro Cavalcature, che di Carri, Cavalli, Cibarie, Stallatici, e finalmente ogni alrra spesa certa, o pure incerta, da Cività Castellana a Roma, e poi da Roma a Cività Vecchia (come in virtù degli Ordini suddetti si è già principiato praticare con felice successo) tutti coloro, che sono, e saranno condannati alle Galere da qualsivoglia Giudice, e Tribunale, sì di Roma stessa, che dello Stato Ecclesiastico mediato, ed immediato, con dare a detti Condannati il solo riposo *di tre giorni* dopo giunti a Cività Castellana, *e di tre altri giorni* dopo giunti in Roma, purchè quivi non siano arrestati con ordine in iscritto di legittimo Superiore, quale abbia facoltà di arrestarli; E che per tal' effetto l'Uffiziale chiamato Commissario dei Galeotti, sotto pena irremissibile della perdita della Carica, ed altre eziandio corporali ad arbitrio, subito giunti in Roma li suddetti Condannati nelle Provincie, e respettivamente subito dopo publicata la sentenza contro quelli, che sono condannati in Roma, debba sollecitarne la spedizione, e dentro li suddetti tre giorni di riposo, prendere, ed aver presa la solita lettera da Monsignor Commissario pro tempore del Mare.

Certum annuum stipendium ad hunc effectum Bargello constituitur.

In compenso poi, e correspettività dell' obbligo, e peso suddetto di condurre, e trasportare a tutte sue spese, come sopra: Vogliamo che si assegni, e si abbia per assegnata al medemo Bargello di Roma pro tempore, come Noi in virtù del presente Nostro Moto proprio assegniamo, ed abbiamo per assegnata l'annua, e ferma somma di scudi *Mille*, da pagarseli la rata parte ogni mese dalla Nostra Camera, con mandati del Reverendissimo Cardinale Camerlengo; di maniera che il suddetto Bargello, atteso questo assegnamento, non possa pretendere, nè domandare a titolo di detto trasporto, e spese, che in qualunque modo bisognano, e bisogneranno per il medesimo, altra somma, o ricognizione veruna. Intendiamo però, che la suddetta Condotta sempre si faccia sotto la direzione, ed ordine di Monsignor Governatore di Roma pro tempore, quale strettamente, e caldamente incarichiamo di attendere, e vegliare con tutta diligenza, che li suddetti Condannati non sieno strapazzati nel viaggio, ma anzi trattati dal Bargello, ed Uomini suoi con tutta la maggior carità. Per la qual ragione vogliamo ancora, e dichiariamo, che il suddetto trasporto debba farsi, e continuarsi, senza rilasso, o ritardo, in tutto il decorso dell'anno, eccettuati però *li tre mesi d'estate*, affinchè li suddetti miserabili già condannati, e chi li conduce, o trasporta, non incorrano in pericolo della vita, o di grave malattia per la mutazione dell'aria.

Aerarium Camerae ultra dictas expensas non gravetur.

In sequela, ed esecuzione di questo Nostro Moto proprio, ordiniamo al Reverendissimo Cardinal Camerlengo, Monsignor Tesoriere generale, e loro Successori, che faccino puntualmente pagare dalla Nostra Camera per mezzo della Depositaria generale li Salarj, ed assegnamenti suddetti, e che all' incontro non permettano, che detta Nostra Camera, nè per causa di detti trasporti da Cività Castellana a Roma, o da Roma a Cività Vecchia, nè per causa di dette Commissioni Criminali, cho spediranno li più volte nominati Tribunali di Roma, sia gravata di verun'altra benchè minima spesa, eccettuate le sole Commissioni speciali, che saranno segnate di Nostra propria mano, e de' Nostri Successori, per

li due

ANNO 1747. li due Tribunali del Revereodiſſimo Cardinal Vicario, e di Monſignor Uditore della Camera, nella forma, che ſi è detto di ſopra: Per il qual' effetto ordiniamo, ed iogiungiamo al Computiſta generale di eſſa Camera, che ſotto pena di eſſer tenuto del proprio, non paſſi in avvenire, e non ammetta alcun' Ordine, o Mandato de' Tribunali ſuddetti, o di altro chiuoque ſia, ancorchè degoo di ſpeciale, e ſpecialiſſima menzione, per conto di detti traſporti, e Commiſſioni, ſe non che nell' unico, e ſolo caſo di qualche Commiſſione ſpeciale ſegnata come ſopra; nel qual caſo vogliamo, che neppure debba ſpedire alcun Mandato di pagamento, ſe la nota, e liſta delle giornate impiegate dai Commiſſarj non sarà ſtata prima approvata, e ſottoſcritta dal Luogotenente Crimioale di quel Tribnoale, che averà ottenuto la Commiſſiooe, oon ſolo colla eſpreſſione di averla attentamente verificata col proceſſo originale, ma in oltre coll' altra, che in eſſo Proceſſo è ſtata fatta, ed inſerita la deſcrizione de' Beni degl' Inquiſiti, ſecondo la forma di queſto Noſtro Moto proprio, e oon altrimenti.

VI. Alios abuſus circa capturas, & perquiſitiones tollit.

Oltre li riferiti provvedimenti, quali fin quì abbiamo preſo, a conſiglio, e ſuggerimento di detta Congregazione particolare, eſſendo giunti a noſtra notizia altri abuſi, e diſordini in paſſato occorſi, con ſtrapazzo ed aggravio de' Noſtri Suddiri, e tal volta ancora inoocenti, o per eſſerſi fatto lecito li Notarj, o altri Ufficiali, e Miniſtri inferiori de' ſuddetti, e forſe anche di altri Trihunali di Roma, ad iſtigazione, o querela di una parte, ordinare la Cattura dell' altra, e ſimilmente a loro arbitrio fare delle perquiſizioni in Caſe civili, ed oneſte, ſenza ordine, e ſaputa delli Capi di eſſi Trihunali, o dei loro Luogotenenti: Oppure per eſſerſi laſciati lungo tempo marcire gl' Inquiſiti nelle Carceri Segrete ſenza mai coſtituirli, ed eſaminarli; E volendo Noi onninamente rimediare a ſomiglianti abuſi, e che per calunnia de' Malvagi non reſtino danneggiati gl' Innocenti; Perciò di ſimile Noſtro Moto proprio, certa ſcienza, e pienezza della Noſtra Suprema Podeſtà ordiniamo io primo luogo, e comandiamo, che oelle Cauſe, nelle quali ſi procede criminalmente per denuncia, iſtigazione, o querela di una Parte, in qualunque ſia Trihunale di Roma (niuno affatto eccettuato, aocorchè per li ſuoi particolari privilegj foſſe degno di ſpeciale, ed individua menzione) veruno de' Miniſtri, ed Uffiziali ſubalterni, e veruno de' Notarj di eſſo Tribunale ardiſca in avvenire ordioare la Cattura dell' altra Parte denunciata, o querelata, o molto meno alcuna perquiſizione in Caſa, o anche Magazzeno, o Bottega, ſenza ordine precedente, ed in ſcritto, da inſerirſi nel Proceſſo, firmato, e ſottoſcritto di propria mano, o dal Capo del Tribunale, o dal ſuo Luogotenente Criminale, ſotto pena, in caſo di contravenzione, della perdita dell' Uffizio, e di anni cinque di Galera, da poterſi eſtendere anche alla Galera in vita, ſe vi ſaranno circoſtanze, che aggravino la detta contravenzione.

Strettamente poi incarichiamo l'ooore, e la coſcienza di detti Capi di Tribunali, e dei loro Luogotenenti Criminali, che non ſottoſcrivano, e non rilaſcino nelle Cauſe predette, a denuncia, iſtigazione, o querela di una Parte, verun' ordine di Cattura, o perquiſizione contro l'altra, ſe non dopo eſſerſi probabilmente afficurati, che la denuncia, ed iſtigazione non proceda da ſpiriro di odio, malignità, e calunnia, come pur troppo ſpeſſe volte avviene, e che la querela ſia a ſufficienza verificata; Nè gli rincreſca di adoperare io ciò da loro ſteſſi le dovute diligenze, e di noo ſtare alle ſemplici verhali relazioni de' Notari, o di detti Miniſtri: doveodo piuttoſto conſiderare, che per obbligo di loro Uffizio, eſſi debbono del pari invigilare, che non reſtino impuniti li Rei, e che non ſieno aggravati gl' Innocenti.

PONT. A. VIII.

VII. De Examine Inquiſitorum infra triduum.

Per la medeſima ragione vogliamo ancora, che riſpetto agl' Inquiſiti riſtretti oelle Carceri ſegrete, ſi oſſervi onninamente la Riforma di Paolo V. Noſtro Predeceſſore, nella quale ſi diſpooe, che dehbano queſti coſtituirſi, ed eſamioarſi dentro il termine di tre giorni, dopo che ſono ſtati riſtretti in dette Carceri; E perchè io detta Riforma ſi eccettua il caſo, nel quale concorra qualche cauſa ſpeciale, per cui non convenga coſtituire l'Inquiſito dentro il termine ſuddetto; E quindi è nato l'abuſo di fargli tutti per lungo tempo marcire indiſtintamente nelle dette Segrete ſenza mai coſtitnirli, ed eſaminarli: Perciò vogliamo, e comandiamo, che al Giudice della Cauſa non ſia lecito a piacere ed arbitrio ſuo differire l'eſame e Coſtituto oltre i predetti tre giorni, ſotto colore, e preteſto, cbe ſi tratti di caſo, in cui convenga fare diverſamente: Ma dehba ſopra di ciò ottenerne licenza, e permiſſione ſpeciale, firmata a ſottoſcritta dal Capo del Tribunale, a cui privativamente ad ogni altro, ancorchè Luogotenente, Uditore, o altro Miniſtro principale, riſerviamo la facoltà di dare detta licenza, quale però neppur vogliamo, cbe ſi dia per tempo indeterminato, ma ſolamente ſi dia per tempo determinato, ed il più riſtretto, che ſia poſſibile, ad effetto che oon reſti perciò ritardato il corſo della Giuſtizia.

E ſiccome in queſta parte abbiamo già Noi medeſimi incaricato in voce Moosignor Governatore di Roma, e ſuoi Luogoteneoti, l'Avvocato, e Procuratore de' Poveri, e li Deputati della Carità: Così colla preſente Cedola di Noſtro Moto proprio torniamo ad incaricare tanto il ſuddetto Monſignor Governatore di Roma, e ſuoi Luogotenenti, quanto li Capi, e Mioiſtri di ciaſcuo altro Trihunale di Roma, e generalmente tutta la piena Viſita, che veglino attentamente ſopra la puntuale eſecuzione di queſta Noſtra diſpoſizione e volontà, nè ſi conteotino del ſolo *formatur*, o *continuatur Proceſſus*; Ma coſtringano il Gindice della Cauſa a dire preciſamente, ſe l' Inquiſito è ſtato mai coſtituiro, e quante volte; e quando oon ſia ſtato coſtituito dentro li primi tre giorni, ad eſibire la ſuddetta licenza io iſcritto. Specialmente poi ordioiamo all' Avvocato, e Procuratore de' Poveri, ſotto pena della Noſtra indignazione, ed alli ſuddetti Deputati della Carità per obbligo del loro pio, e lodevole Iſtituto, che quante volte nella Viſita delle Segrete trovino alcuo Carcerato; che ſenza la proroga, o licenza predetta data in iſcritto dal Capo del Tribunale, non ſia ſtato coſtituito, ed eſamioato dentro i tre giorni, o, eſſendovi la proroga, deotro il termine prorogato; debbano tutti, e ciaſcun di loro rappreſentarlo ſenza ritardo a Noi, e Noſtri Succeſſori, o almeno alli Noſtri Uditori pro tempore, ad effetto di reſtarne prontamente inteſi, e di prendere contro quelli, che averanno mancato, ulteriori provedimeoti.

VIII. De confeſſione pro-

Finalmente vogliamo, e comandiamo, che le Cauſe, e Proceſſi contro i Contumaci ſieno an-

cor'

PONT. A. VIII. cor' essi per quanto è possibile, sollecitati, e disbrigati; E perciò ordiniamo al Fiscale Generale di Roma, che almeno due volte il mese si faccia render conto dalli suoi Sostituti delle Cause, e Processi suddetti: E di più invigilare, che questo Nostro Moto proprio, subito che sarà dato alle stampe, resti per sempre affisso in luogo a tutti comodo, e visibile nella Cancellaria delle Carceri Nuove, e di Campidoglio, ed in ciascheduno degli Uffizj Criminali di Roma; lasciando al Computista generale della Camera la cura, e peso di tenerlo similmente affisso nella sua Computistaria; per essere così mente, e volontà Nostra precise; Volendo, e decretando, che la presente Nostra Cedola di Moto proprio, da ammettersi, e registrarsi in piena Camera, e ne' suoi Libri, a tenore della Bolle di Pio IV. Predecessore Nostro *de registrandis*, e tutto ciò, che in essa abbiamo, come sopra, voluto, disposto, ed ordinato, vaglia, e debba aver sempre, ed in ogni futuro tempo il suo plenario effetto, esecuzione, e vigore colla nostra semplice sottoscrizione, ancorchè non vi siano stati chiamati, citati, nè sentiti li Capi de' suddetti Tribunali, loro respettivi Luogotenenti, Giudici, Notarj, e Ministri, il Fiscale Generale, Monsignor Commissario Generale della Nostra Camera, e quali si siano altri, benchè degni di special menzione, che vi avessero, o pretendessero d'avervi interesse: Non ostanti le Costituzioni di Paolo II., Paolo IV., e del detto Pio IV. *de rebus Ecclesiæ, & Cameræ non alienandis*, la Regola della Nostra Cancellarie *de Jure quæsito non tollendo*, e quali si siano altre Costituzioni, ed Ordinazioni Appostoliche Nostre, e de' Nostri Predecessori, Leggi, Statuti, Stabilimenti, Riforme eziandio delli stessi Tribunali, usi, stili, consuetudini, ed ogni altra cosa, che facesse, o potesse fare in contrario; alle quali tutte, e singole, avendone il tenore quì per espresso, a di parola in parola inserto, e supplendo Noi colla pienezza della Nostra Suprema Podestà a qualunque vizio, e difetto quantunque sostanziale, e formale, che nelle cose premesse potesse intervenire, questa volta sola, ed all'effetto predetto, specialmente, ed espressamente deroghiamo.

Margin: Custodem contra Contumaces, & hujus Motus proprii observandi.

Dato dal Nostro Palazzo Appostolico Quirinale questo dì 30. Settembre 1747.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Margin: Pontifex confirmat iterum schedulam insertam, & exequi mandat.

Ut igitur provida hujusmodi mandata, atque præcepta in publicam omnium, ad quos pertinet, seu pertinebit in futurum, notitiam deducantur, & propensiori hac voluntatis Nostræ significatione perennem, atque inviolabilem observantiam, & firmitatem obtineant; eadem Apostolicis hisce Nostris Literis inserta, atque earumdem tenore, ac simili Motu, scientia, & potestatis plenitudine iterum confirmata, ac roborata, perpetuæ universorum memoriæ commendare voluimus: Mandantes præfatis Dilectis Filiis Nostris S. R. E. Cardinalibus Vicario nostro in Urbe, nec non ejusdem S. R. E. Camerario, ac Dilectis pariter Filiis Gubernatori Urbis ipsius S. R. E. Vice-Camerario, item Causarum Cameræ Nostræ Apostolicæ Auditori Generali, ejusdemque Cameræ Commissario, & Ratiocinatori generali, nec non Auditori Nostro præfatis, eorumque in Officiis hujusmodi successoribus pro tempore futuris, ut omnia & singula a Nobis in præcitata schedula nostri Motus proprii disposita, atque statuta, tam ipsi, in quantum eorum respective Officia concernunt, exacte observent, quam etiam ab aliis sibi subjectis, ad quos pertinet, ac pertinebit in posterum, exactissime impleri, & observari faciant, sub pœnis ibi contentis. ANNO 1748.

Ac decernentes, præinsertam Schedulam, nec non præsentes Nostras Literas perpetuo validas, firmas, & efficaces esse, & fore, quibuscumque juris, seu facti defectibus, qui adversus illas, etiam quorumvis privilegiorum a Sede Apostolica concessorum prætextu, ad effectum impediendi, seu retardandi earum executionem, quovis modo, seu quavis ex causa, opponi, seu objici possent, minime refragantibus, suos plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere, easque propterea, omnibus & singulis quomodolibet afferendis impedimentis penitus & omnino rejectis, ac nequaquam attentis, ab illis, ad quos spectat, & pro tempore quomodolibet spectabit, inviolabiliter, & inconcusse observari debere; Ac irritum, & inane, si secus super his a quoquam quavis Auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

Margin: Decretum irritans.

Non obstantibus omnibus his, quæ in ipsa præinserta Schedula non obstare volumus, & quibusvis aliis Constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, cæterisque contrariis quibuscumque.

Margin: Derogatio contrariis.

Nulli ergo omnino Hominum liceat hanc paginam Nostræ Confirmationis, mandati, decreti, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire: Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Margin: Sanctio pœnalis.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ MDCCXLVII., decimo septimo Kalendas Januarii, Pontificatus Nostri Anno Octavo.

Margin: Dat. Pontif. Anno VIII. die 16. Decembris 1747.

D. Card. Passioneus.

J. Datarius.

VISA DE CURIA

I. C. Boschi.

J. B. Eugenius.

Loco ✠ Plumbi.

Registrata in Secretaria Brevium.

Publicata die 29. Decembris 1747.

XLV.

AD ARCHIEPISCOPOS

Et Episcopos Ditionis temporalis Pontificiæ super Bacchanalibus.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabiles Fratres, Salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Margin: Duo graviores abusus qui in Bacchanalibus reprehenduntur.

INTER cetera bene multa, quæ Nos vehementer commovent, cum in hoc Nostro Pontificiæ ditionis Statu Bacchanalia toleramus, duo præcipua sunt, de quibus religiosiores quidam ejus-

XLV.

AGLI ARCIVESCOVI

E Vescovi dello Stato temporale Pontificio sopra il Carnevale.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabiles Fratres, Salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Margin: Due più gravi abusi, che si commettono nel Carnevale.

TRA le molte cose, che ci conturbano, quando ci conviene di tollerare nel nostro Stato temporale il divertimento del Carnevale, due se ne ritrovano, sopra le quali alcuni zelanti Ve-

I. Quod Choreæ &c. per noctem ad diem Cinerum producantur.

ejusdem Ditionis Episcopi Nobiscum aut verbis præsentes, aut absentes epistolia conquesti sunt. Primum illud est, quod vigiliæ, choreæ, ludi ultima Baccanaliorum nocte celebrari soliti non semel usque ad primum Quadragesimæ diluculum producantur, ita ut multi sint, qui ab hujusmodi choreis, ludis, vigiliis discedentes, deposita quidem larva, iisdem vero induti vestibus, quibus personati quaqua versus processerant, Ecclesiam subeans, Divinis Mysteriis intersint, Sacros Cineres de more accipiant; domum deinde redeuntes dormiant, plerumque totum mane primi Quadragesimalis diei, nec dubitent Episcopum nimiæ severitatis arguere, si palam queratur, ac tum maxime, si pœna velit aliqua in id criminis animadvertere. Nos illud deinde commovet, quod in aliquas Status Ecclesiastici Civitates aut irrepere videatur, aut paucis abhinc annis irrepserit perversa hæc consuetudo, quæ mordicus conservatur, ut Festis quoque diebus personati homines pervagentur; Circulatores autem, & id generis blaterones majori spectatorum frequentia diebus Festis, quam ferialibus populum ludificiant; iisdem demum diebus saltationes, & choreæ publice, ac per summam licentiam celebrentur.

II. Quod in aliquibus Civitatibus diebus Festis homines personati incedant.

Patet hujus abusus deformitas.

Primi ut abusus perversitas ostendatur, nulla prorsus argumentatione opus est, cum sola illius commemoratio tanti momenti fit, ut ab eo cujusquam debeat animus abhorrere. Et quoniam illorum, qui criminis partes, ac vitii sustinent, hoc solet propugnaculum esse maximum, complures nempe Episcopos extitisse sanctitate clarissimos, qui hæc cum cernerent, tacuerunt. Nos facti ejusmodi, quod perperam plerumque asseritur, nec evincitur, non inquirimus veritatem, & argumenti loco esse ducimus responsionem celeberrimæ cujusdam Catholicæ Universitatis, quæ rogata sententiam de quodam Festo scandali pleno, quod vulgo *fatuorum* appellabatur, quodque alibus in Diœcesibus sustinebatur, utpote multis ab Episcopis toleratum, non solum illud censuris damnandum censuit, sed objectum etiam argumentum refellens, hæc prudenter addidit: *Nolite subdolas hominum voces audire sic dicentium: Prædecessores Nostri, qui erant notabiles viri reputati, istud permiserunt; sufficit nobis vivere ut ipsi: Proculdubio istud argumentum diabolicum est, infernalis hæc persuasio, vos illorum exitum ignoratis, an bonus, vel malus fuerit.*

Responsio ad patientiam aliquando habitam.

Hujus Universitatis censuram refert *per extensum*, ut dicitur, Joannes Savaronius in appendice operum Petri Blesensis *pag.* 782, & in tractatu Gallico idiomate contra larvas conscripto *pag.* 32. *& seq.* quamobrem Vobis omnibus, Venerabiles Fratres, omni cura mandamus, ut in Diœcesibus, ubi hujusmodi scandalum aut jampridem invaluit, aut eidem aditus aperitur, nullam operam, nullumque studium prætermittatis, ut hæc morum perversitas ubi deest, perpetuo desit, ubi autem invaluit, penitus extirpetur, ac funditus evellatur, illiusque auctores, defensoresque nulla rerum humanarum ratione habita acerrime puniantur. Neque enim omnino decet hoc modo Quadragesimam inchoare, uti exclamat Sanctus Basilius *Homil.* 2. *de jejunio* Paris. edit *an.* 1722. *tom.* 2. *pag.* 13. *Quorum autem primitiæ rejiciuntur, haud dubium, quin in his totum quoque sit rejiciendum. Et pag.* 15. *Hodiernus dies vestibulum est jejunii; neque vero, qui in vestibulis prophanatur, dignus est, qui*

Injungitur Episcopis, ut vitium evellatur.

Nec tolerentur Choreas &c. per totam noctem ad diem Cinerum excedere.

PONT. A. VIII.

scovi del predetto Stato si sono lamentati con Noi, esprimendo le loro giuste querele o in voce, o in carta. Una è stata, succedere per lo più, che tanto s' inoltrano le veglie, i balli, i giuochi nell'ultima notte di Carnevale, che s'intacca anche il principio del primo giorno di Quaresima; in tal maniera che accade alle volte il vedere, che dal ballo, dal giuoco, dalla veglia partendo le persone, vanno, benchè senza maschera, cogli abiti però, coi quali si sono mascherati, alla Chiesa a sentire la Messa, e prender le Ceneri, portandosi poscia alle loro Case, dormendo ne' loro letti per lo meno tutta la mattina del primo dì di Quaresima; nè si lascia di caricare il Vescovo colla nota d'indiscreto, se si lamenta, e molto più, se vuol punire l'eccesso. La seconda, che in alcune Città dello Stato Ecclesiastico o si va introducendo, o si pretende di mantenere un abuso pochi anni prima introdotto, che le persone vadano mascherate anche ne' giorni di Festa, e che molto più nelle Feste, che ne' giorni feriali i Saltimbanchi, i Ciarlatani, ed altra simile razza di persone facciano nelle piazze le loro faccende con gran concorso di popolo, a che finalmente negli stessi giorni di Festa siano più frequenti i balli per le strade, che ne' giorni feriali.

I. Ch'i Balli &c. si prolunghino nella notte dopo entrato il di delle Ceneri.

II. Ch'in alcune Città ne' giorni Festivi si maschereno.

Quanto alla prima cosa, non vi è assolutamente bisogno di farvi sopra gran raziocinio; bastando averla riferita, acciò ognuno ne concepisca orrore. E perchè l'ordinaria difesa di chi sostiene le parti del vizio e dell' eccesso, suole consistere nel dire, che tanti altri Vescovi predecessori, che erano uomini dabbene, l'hanno saputo, e non ne hanno parlato; lasciando daparte la verità del fatto, che per lo più si asserisce, e non si prova; dovrà bastare a ciascheduno la risposta d'una delle celebri Cattoliche Università, che interrogata a dare il suo parere sopra una certa Festa scandalosa, che dicevasi la Festa de' Pazzi, introdotta in alcune Diocesi, e sostenuta coll'esempio, ch' era stata tollerata da tanti Vescovi predecessori, non solo profferì censura condennatoria d'essa, ma rispondendo alla esposta opposizione, così soggiunse: *Nolite subdolas hominum voces audire sic dicentium, Prædecessores Nostri, qui erant notabiles viri reputati, istud permiserunt: sufficit nobis vivere ut ipsi; procul dubio istud argumentum diabolicum est, infernalis hæc persuasio, vos illorum exitum ignoratis, an bonus, vel malus fuerit.*

E patente la deformità di quest' abuso.

Risposta alla tolleranza avuta.

La censura di questa Università è portata *per extensum*, come suol dirsi, nell' Appendice delle Opere di Pietro Blesense *alla pag.* 782. e nel Trattato scritto in lingua Francese da Giovanni Savaron contro le Maschere *alla pag.* 32. *e segg.* E però inculchiamo con tutto lo spirito a ciascheduno di Voi, o Venerabili Fratelli, nelle Diocesi de' quali o si tenta d'introdurre, o è vigente l' eccesso, il non isparagnare veruna parte del vostro zelo, acciò non si introduca, ove non è introdotto, ed introdotto, si sradichi, castigando severamente, e senza rispetto umano, gl'inventori, o mantenitori dello stesso: non essendo questo il modo d'incominciare la Quaresima, come esclama S. Basilio *nell' Omel.* 2. *de Jejunio* della Stampa di Parigi *del* 1722. *tom.* 2. *pag.* 13. *Quorum autem primitiæ rejiciuntur, haud dubium, quin in his totum quoque sit rejiciendum:* ed alla *pag.* 15. *Hodiernus dies vestibulum est jejunii: Neque vero, qui in vestibulis prophanatur, dignus est, qui ad Sancta introeat:* ed essendo troppo

Si inculca ai Vescovi di estirparne il vizio.

Nè si tolleri, che i balli &c. passino la mezza notte del dì delle Ceneri.

qui ad Sancta introeat. Nimis eoim honori Ecclesiæ debito, Sacroque Ritui suscipiendorum Cinerum oimis adversaotur ii, qui tametsi ahsque larva, vestibus tamen Personatorum propriis domum Dei ingrediuntur, ad Altare accedunt, ut Sacria Cineribus a Sacerdote adsperſi, de seria mortis cogitatione admoneantur.

Ad II. licet Pontif. usum Baccanalium absolute prohibere non intendat.

Ad illud interea, quod est secundo loco propositum, accedentes, fatemur, minime Nobis statutum animo esse, aut in Bacchanalia invehi, aut de eorumdem impudentia dissertationem bistoricam iostituere. Quod facere si velimua, profecto haud incommode possemus, exscribentea nimirum ea, quæ io hanc rem S. Carolus Borromæus egregie composuit in suo Libro Memoriali edito in septima parte Actorum Ecclesiæ Mediolanensis, ea scilicet tempestate, eum illa Civitas a peste importunissima liberata fuit; & Pastor optimus populum studiose sapienterque hortatus est, ut io publicum grati animi monumentum, Bacchanaliorum consuetudinem abrogaret. Huic quoque epistolæ adjungi possent, quæ Monachua de l'Isle in suo recenti tractatu *de jejunio lib. VI. cap. 6.* satis erudite scripsit, uhi de Ethnicorum Bacchanalibus differens, ostendit quantum oostrorum hæc Bacchanaliorum importunitas Sanctissimis, Christianorum moribus adversetur. Verumtamen satis Nobis erit exponere, ea, quamvis ægre, ab Ecclesia tolerari, ut omnis aditus malia longe gravioribus intercludatur, quemadmodum post solidam, doctamque argumeotationem, concludit celehris piusque Theologua Thomas Stapletonua in sua Oratione octava contra Bacchanalia *tom. 2. suorum Operum pag.* 556. Maximum vero discrimen intercedere ioter ea, quæ præcipiuntur, & ea, quæ permittuntur: *Aliud est, quod docemus, aliud quod sustinemus, aliud quod emendare præcipimur, & donec emendemus, tolerare compellimur*. Verba sunt Sancti Augustini *lib. XX. contra Faustum cap.* 21. Unde constat, in rebus uicumque ab Ecclesia toleratia, nullum amplificationi, nullum arbitrio esse locum.

Declarat tamen id ab Ecclesia ægre tolerari.

Mandat itaque ne diebus Festis, & Feria sexta homines personati incedant.

Sapientissime in hac Urbe a Nostris Prædecessoribus sancitum esse comperimus, ut quamvis perpanci diea Baccanaliorum licentiæ eoncedantur, tamen diebus Festis, ac sexta feria nemini omnino liceat larvam sumere, ac puhlice debaccari. Idem prorsus in reliquo Nostro Statu ohservari jubemua, & voluntatia Nostræ Cardinales Provinciarum Legatos, Præsules, Locorumque Gubernatores certiorea facere oon prætermittemus; id etiam enixe cupimus, nullum Ecclesiæ diem Festum Circulatorum levitate, ac licentia perturhari; illa eoim Isaiæ verba semper Nobis ante oculos obversantur *Cap. 1. Kalendas vestras, & solemnitates vestras odivit anima mea: factæ sunt mihi molesta, laboravi sustinens:* Et illa Malachiæ *cap. 2. Dispergam super vultum vestrum stercus solemnitatum vestrarum*. Sed quoniam ab homioibus, quæ expetuntur, illico imperrari haud facile possunt, etiamsi justa sint, ideo significamus mentem hanc esse Nostram, idque pro regula habendum, ut in Urbium, Oppidorumque plateis, vel quibuscumque in locis, nec mane, nec vespere diei Festi Circulatores adsint. Quod si hujusmodi abusus alicuhi tolerari consuevit, nunquam matutino tempore permittatur; horis quoque pomeridianis, quantum fieri potest, removeatur; At si id sine gravi aliquo incommodo integre fieri nequeat, nunquam supradicta, aut id generis solatia tolerentur, nisi post expleta Vespertina Officia, & Doctrinam Christianam: de qua qui-

Quid agendum circa tolerantiam Circulatorum diebus Festis.

po contrario al rispetto che si deve alle Chiese, ed alla Sagra Funzione di prender le Ceneri, l'entrare nelle Case di Dio cogli abiti da maschera, benchè senza maschera, ed accostarsi al Sagro Altare nello stesso modo, per ricevere dalle mani del Sacerdote la sagra polvere, coll'iotimazione di dover pensare a morire.

Al II. benchè il Pontefice non intenda assolutamente proibirne l'uso.

Passando poscia alla seconda delle predette cose di sopra esposte, Noi quì non intendiamo d'esclamare o di predicare contra il Carnevale, o di fare contra di esso qualche istorica Dissertazione. Se lo volessimo, lo potressimo fare facilmente, trascrivendo quanto in questo proposito fu santamente composto da S. Carlo Borromeo oel suo Libro Memoriale stampato nella Parte settima degli Atti della Chiesa di Milano, allora che in ringraziamento d'estere stata liberata la detta Città dalla peste, con zelo e con dottrina esortò il popolo a non far più Carnevale; ed inserendo in questa nostra Lettera, quanto fu eruditamente radunato dal Monaco de l'Isle nel suo nuovo Trattato del Digiuno *al lib. 6. cap. 6.* ove trattando de' Baccanali de' Pagani, dimostra, quanto i disordini del nostro Carnevale sono contrarj alle massime del Cristianesimo. Ci conteneremo di dire, permettersi semplicemente e tollerarsi, benchè di mala voglia, e per isfuggire mali maggiori, dalla Chiesa il divertimento carnevalesco, come, dopo un ben fondato ragionamento, conchiude il celehre e pio Teologo Tommaso Stapletone nella sua Orazione ottava *contra Baccanalia*, *nel tom.* 2. delle sue Opere, *alla pag.* 556.: Esservi in oltre una bella differeoza fra le cose che si comandano, e le cose che si tollerano: *Aliud est, quod docemus; aliud quod sustinemus: aliud quod emendare præcipimur, & donec emendemus, tolerare compellimur:* sono parole di S. Agostino *contra Faustum al lib.* 20. *cap.* 21. dal che poi deriva noo esser luogo nella cose semplicemente tollerate di far estensione, e di giocare d'arbitrio.

Rileva però ch'è ciò di mala voglia tollerato dalla Santa Chiesa.

Abbiamo ritrovato in questa nostra Città di Roma piantato da' nostri degni Predecessori un sistema, che, non ostante il breve tempo presisso al Carnevale, non si facciano in verun modo le maschere ne' giorni di Festa, e nel giorno di Venerdì. Lo stesso vogliamo, che si pratichi nel rimanente del oostro Stato: nè lascieremo di far palese questa nostra determinazione ai Cardinali Legati delle Provincie, ed ai Prelati e Governatori locali. Sarebbe pure nostro desiderio, cbe ne' giorni di Festa non vi fossero nelle Piazze Ciarlatani e Saltimbanchi; avendo sempre avanti gli occhi le parole del Profeta Isaia *al cap. 1. Kalendas vestras, & solemnitates vestras odivit anima mea: Facta sunt mibi molesta: laboravi sustinens:* e le altre del Profeta Malacchia *al cap. 2. Dispergam super vultum vestrum stercus solemnitatum vestrarum*. Ma perchè non si può sempre ottenere in un subito dagli uomini quello che si vorrebbe, e che sarehbe giusto che si ottenesse, notifichiamo, non volersi da Noi ne' giorni di Festa Ciarlatani, o Saltimbanchi nelle piazze, nè in altri luoghi delle Città e Castella, nè nella mattina, nè nel dopo pranzo: Che se in qualche Città, o luogo ritrovasi qualche cattivo abuso di tollerarsi anche nelle Feste, ciò mai si permetta la mattina; si procuri ancora, che non vi siano nel dopo pranzo; e non potendosi ciò ottenere senza grave disturbo, non si permetta però mai, che i predetti, o simili diver-

Per ciò comanda che ne' giorni di Festa, e nel Venerdì non si faccian Maschere.

Che cosa deva farsi circa l'abuso dei Ciarlatani nei giorni di Festa.

dem re nostrum erit, Cardinales Legatos, & Urbium Gubernatores etiam, atque etiam admonere.

In tali rerum statu hanc plane rationem ineundam sibi judicavit Sanctus Carolus Borromæus in suo primo Concilio Provinciali *par.* 1. *Tit. De Festorum dierum cultu*, cujus Decretis addenda sunt ea, quæ ab eodem Pastore in Concilio III. Provinciali sub eodem Titulo statuta sunt. Hoc item Clemens XI. fel. record. inculcavit duabus Literis ad plurimos eodem exemplo datis, altera scilicet die 11. Januarii 1719., altera 4. Januarii 1721., quæ in ejus Bullario *pag.* 533. undecima sunt, & duodecima. Ac dum S. Caroli Borromæi vestigiis, quibus institit clarissimus Prædecessor Noster, Nos libenter inhærere fatemur, illud monitos omnes volumus, quod cum res desuper enarratas vetamus, interdicto non liberamus cætera omnia, quæ Sacris Canonibus, Constitutionibus Apostolicis, Conciliis aut Provincialibus, aut Diœcesanis, quoad Baccanaliorum solatia, prohibentur, & præcipue quoad Ecclesiasticos viros, nunquam enim oculos a Concilio Tridentino deflectimus, quod *sess.* 22. *cap.* 1. quostquam Sacrorum Canonum mentionem fecit, qui Ecclesiasticis luxum, convivia, choreas, aleas severe prohibent, sic Episcopos alloquitur: *Si qua vero ex his in desuetudinem abiisse compererint, ea quamprimum in usum revocari, & ab omnibus accurate custodiri studeant, non obstantibus consuetudinibus quibuscumque; ne subditorum neglectæ emendationis ipsi condignas, Deo vindice, pœnas persolvant.*

Pontificia mens de reliquis ad hanc materiam spectantibus.

Cuilibet in Ecclesiastica disciplina paulum versato facile compertum erit, quasdam Ethnicorum veteres fuisse superstitiones, quæ Kal. Januarii in honorem Jani, & Deæ Streniæ instituebantur, quibus aliquando Christiani intererant, crapulæ, ludisque dediti, ac mulieres virorum, viri mulierum personas induebant: Nec Sanctos Patres in suis sermonibus, nec in suis Conciliis Ecclesia in tam pravum morem invehi prætermisit, quin etiam pœnas reis gravissimas indixit. De qua quidem re jam disseruimus in nostro opere de Festis Domini, cum de Circumcisione Christi Domini ageremus.

Abrogata [illegible] consuetudo Christianorum die primo Januarii.

Pravissima hac consuetudine funditus extirpata, altera enata est, spectans videlicet ad quasdam publicas relaxationes, quæ plerumque hebdomadis septuagesimæ, sexagesimæ, & quinquagesimæ celebrantur, in quibus Ecclesia præcipua Redemptionis nostræ mysteria meditanda nobis proponit, nos ut efficiat ad quadragesimalis temporis severitatem alacriores, quod & a Nobis fuit demonstratum in *Notificatione XIX. tom. I.* inter eas, quas edidimus, cum Bononiæ moraremur illius Ecclesiæ moderatores. Ea vero consuetudo est Baccanalium fœditas, & corruptela, quam sic describit claræ memoriæ Episcopus Gratianus in sua Synodo Ameriæ habita 1595. *pag.* 50. *Hinc factum (adeo Nos prava pervertit consuetudo) ut septuagesimam inter & quadragesimam interjecti dies, quos S. Mater Ecclesia magno mysterio veluti lugubres, funebresque habet, prævalens lasciviæ risus, hilaritatis amor, non in lætitiam solum inconditumque gaudium verterit, sed pene communi cuidam insaniæ dedicaris, eoque provecta*

Huic successit alter relaxationis [illegible] tribus hebdomadis ante Quadragesimam.

timenti si facciano, se non dopo l'ore del Vespro, e della Dottrina Cristiana, sopradi che non lascieremo di dare gli ordini opportuni ai Cardinali Legati, ed ai Governatori.

Questo è nel predetto stato delle cose il sistema di S. Carlo Borromeo, nel suo primo Concilio Provinciale *alla par.* 1. *tit. de Festorum dierum cultu*, unendolo con quanto da esso fu disposto nel terzo Concilio Provinciale nello stesso titolo: e questo pure è quello, che la santa memoria di Clemente XI. inculcò in due sue Lettere Circolari, l'una *degli* 11. *di Gennajo* 1719. l'altra *dei* 4. *di Gennajo* 1721. e che sono l'undecima, e la duodecima nel suo Bollario *alla pag.* 533. E nello stesso tempo in cui ci protestiamo di ben volentieri battere le pedate impresse da S. Carlo, e contrassegnate dal predetto nostro degno Predecessore, ci protestiamo altresì, che dall'avere Noi fin ora parlato della proibizione d'alcune cose, non abbiamo inteso, nè intendiamo di levare la proibizione di tante altre, che sono ne' Canoni, nelle Apostoliche Costituzioni, e ne' Concilj o Provinciali, o Diocesani, in ordine ai divertimenti carnevaleschi, e particolarmente rispetto alle persone Ecclesiastiche; avendo avanti gli occhi la disposizione del Concilio di Trento, che *nella Sess.* 22. *al cap.* 1. dopo avere parlato delle Canoniche disposizioni, che proibiscono agli Ecclesiastici il lusso, i conviti, le danze, i giuochi da carte, così parla coi Vescovi: *Si qua vero ex his in desuetudinem abiisse compercrint, ea quamprimum in usum revocari, & ab omnibus accurate custodiri studeant, non obstantibus consuetudinibus quibuscumque, ne subditorum neglectæ emendationis ipsi condignas, Deo vindice, pænas persolvant.*

Qual sia la mente del Pontefice circa le altre cose.

Ciascheduno mediocremente versato nell'Ecclesiastica disciplina, sarà facilmente informato, che v'erano alcune antiche infami superstizioni de' Gentili, che nel primo giorno di Gennajo si facevano in onore di Giano, e della Dea Strena, nelle quali tal volta si andavano meschiando i Cristiani, frequentando la crapula, e il giuoco, e mascherandosi gli uomini da donne, e le donne da uomini: nè lasciarono i Santi Padri ne' loro Sermoni, ed anche i Concilj della Chiesa, d'inveire contro quest'intolerabile abuso, e di stabilire rispettivamente gravi pene contra i trasgressori, del che da Noi si è diffusamente ragionato nella nostra Opera delle Feste del Signore, quando trattammo di quella della Circoncisione di Gesù Cristo nostro Redentore.

Gli fu estirpato il mal uso dei Cristiani nel primo di Gennajo.

Schiantata questa prava usanza, se n'è pur troppo introdotta un'altra, che è quella di certe pubbliche rilassazioni nelle settimane per lo più di Settuagesima, Sessagesima, e Quinquagesima, nelle quali la Santa Chiesa ci rappresenta i principali Misterj della nostra Redenzione, per ben disporci alla penitenza nel tempo di Quaresima, come pure da Noi fu dimostrato nella nostra Notificazione decimaquarta *al tom.* 1. fra quelle che publicammo, quando eravamo in Bologna governando quella Chiesa: e questo per appunto è il Carnevale, che così viene descritto da un rinomato Vescovo Monsignor Graziani nel suo Sinodo di Amelia, tenuto *l'anno* 1595. *alla pag.* 150. *Hinc factum (adeo nos prava pervertit consuetudo) ut Septuagesimam inter & Quadragesimam interjecti dies, quos Sancta Mater Ecclesia magno mysterio veluti lugubres funebresque habet, prævalens lasciviæ risus, hilaritatis amor, non in lætitiam solum, inconditumque gaudium verterit, sed pene communi cuidam insaniæ dedicaris, eoque provecta*

Al quale è succeduto l'altro di usare delle rilassatezze nelle tre settimane avanti la Quaresima.

cta licentia sit, ut ipsas quoque leges, ipsos Magistratus traxerit, & quod ne privato quidem cuiquam ulla bene morata Civitas concederet, id penitus jam publica auctoritate utatur, & populi veluti obliti nominis, quo feruntur, in ipsos profanarum gentium ritus moresque degenerarunt. Quamobrem illustris Gislenius Busbequius, qui medio sæculo XVI. Ferdinandi I. Imperatoris ad Solimanum II. Orator fuit, scriptum reliquit, Turcarum Legatum postquam Baccanaliorum tempore in quadam Christianorum regione moratus esset, Constantinopolim reversum retulisse, certo anni tempore Christianos sui impotes insanire; tum cujusdam pulveris arcana vi, quo eorum capita conspergebantur, redire ad bonam mentem, ac resipiscere consuevisse: *Ut non frustra creditum sit hominem Turcam, qui eo tempore ad nos publici negotii causa Legatus venisset, domum reversum, retulisse, Christianos certis diebus bacchari, & furere, donec genere quodam cineris in Templo respersi redirent ad se, & convalescerent.*

Ecclesia huic abusui semper se opposuit.

Nec huic morum perversitati Ecclesia ut potuit non opportune consuluit, & semper precibus operibusque piis enixe Dei præsidium imploravit, ut pœnas impiis debitas differret, & omnipotenti auxilio suo huic malo remedia præberet: atque inter cætera pietatis opera ad hunc finem directa, illud fuit, ut quædam Religiosorum familiæ a carnibus abstinere, & lacticiniis solummodo vesci consueverint a die Dominica aut Septuagesimæ, aut Sexagesimæ, aut Quinquagesimæ, usque ad diem Cinerum, ideoque Baccanalia *Carnis privium*, nuncupantur, & in Missa Mozaraba Dominica Sexagesimæ *Dominica ad tollendas carnes* appellatur.

Contrariam agendi rationem suadendo.

Devotates occupationes instituendo.

Alia quoque Religionis opera, furente baccanalium insania, a Sanctis viris egregie sunt instituta, inter quæ publica, & solemnis illa est consuetudo, cujus auctor S. Philippus Nerius extitit, septem scilicet hujus Urbis Ecclesias invisendi, cujus instituti meminit Baccius in ejus vita. Nostri autem Prædecessores, ut in his diebus fidelium animos ad Sacramenta suscipienda inflammarent, plurimas Indulgentias impertiverunt: *Nupero, sed salubereimo invento, Pontifices summi, depromptis de Thesauro Ecclesiæ largitionibus, fideles ad incensam pietatem per Sacramentorum participationem in diebus illis* (de baccanalibus loquitur) *frequentandam excitarunt, & ut se dant initia, spes est Diabolum inde extrusum adigendum fore ad captandas alias sordes:* Verba sunt hæc Theophili Raynaudi *tom. XVI. Oper. suor. pag.* 412. *num.* 41.

Et Indulgentias concedendo.

Exhortatio Pontificis ad Episcopos ad exercenda publica pia opera.

Vestrum est igitur, Venerabiles Fratres, hanc viam tenere, & ad hanc suscipiendam vestro exemplo cæteris incitamento esse. Præsertim vero Divinis Officiis Baccanaliorum tempore quotidie vos interesse cupimus, Sacrosanctum Missæ Sacrificium coram Populo celebrare, Ecclesias, & Xenodochia invisere, & Ecclesiasticos homines, laicosque vobiscum ad id muneris invitare: hujusmodi enim comitatus, & sanctus erit, maximeque laudabilis. Curandum præterea a Vobis est, ut in una, aut in pluribus Ecclesiis Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum per triduum publico cultui exponantur, & quotidie populo ad Vesperam benedicatur, in Septuagesimæ, aut Sexagesimæ, aut Quinquagesimæ hebdomadis, aut tri-

Quodque per triduum Sanctissimum Sacramentum in Ecclesiis exponatur.

cta licentia sit, ut ipsas quoque leges, ipsos Magistratus traxerit, & quod ne privato quidem cuiquam ulla bene morata Civitas concederet, id penitus jam publica auctoritate utatur, & populi veluti obliti nominis, quo feruntur, in ipsos profanarum gentium ritus moresque degenerarunt: per lo che il celebre Ghislen Busebec, che fu Ambasciatore verso la metà del secolo decimo sesto dell' Imperadore Ferdinando I. a Solimano II. lasciò scritto, che essendo stato un' Ambasciadore Turco in un Paese Christiano in tempo del Carnevale, ritornato in Turchia riferì, che in certo tempo dell' anno, che è quello del Carnevale, i Cristiani impazzivano, ed in virtù d' una certa polvere, che si metteva sopra la loro testa, ritornavano in se: *Ut non frustra creditum sit, hominem Turcam, qui eo tempore ad nos publici negotii causa Legatus venisset, reversum domum, retulisse, Christianos certis diebus bacchari & furere, donec genere quodam cineris in Templo respersi, redirent ad se, & convalescerent.*

Non è stata neghittosa la Chiesa, nell' opporsi, per quanto ha potuto, a questo pubblico disordine; ed è sempre ricorsa alle orazioni, ed alle opere di pietà, pregando Dio a sospendere i flagelli contra i peccatori, ed a somministrare col suo potente ajuto il modo di riparare ad un sì gran male; e fra le altre divozioni indirizzate a questo fine, vi fu quella intrapresa da alcune Religiose Famiglie, d' astenersi dal mangiar carne, e cibarsi di soli latticinj o dalla Domenica di Settuagesima, o da quella di Sessagesima, o da quella di Quinquagesima, sino al giorno delle Ceneri; per lo che il Carnevale vien chiamato *Carnis privium*, e nella Messa Mozaraba la Domenica di Sessagesima si dice *Dominica ad tollendas carnes*.

La Chiesa a questo abuso sempre si è opposta.

Insinuando prattiche contrarie.

Altre divozioni sono state introdotte nel tempo del Carnevale per lo stesso effetto da uomini dabbene, ed oltre tante altre, fra le quali solenne e pubblica è quella introdotta da S. Filippo Neri in questa Città di Roma della visita delle sette Chiese, della qual cosa parla il Bacci nella di lui vita, i Nostri Predecessori, per accendere in questi giorni i Fedeli alla frequenza de' Sagramenti, hanno fatta distribuzione del Tesoro delle sante Indulgenze: *Nupero, sed saluberrimo invento Pontifices summi, depromptis de Thesauro Ecclesiæ largitionibus, Fideles ad incensam pietatem per Sacramentorum participationem in diebus illis*, parlasi di quelli del Carnevale, *frequentandam excitarunt, &, ut se dant initia, spes est, diabolum inde extrusum adigendum fore ad captandas alias sordes:* sono parole di Teofilo Raynaudo *al tom.* 16. *delle sue Opere pag.* 412. *num.* 41.

E con istituire divoti trattenimenti.

E col concedere Indulgenze.

Battasi dunque, o Venerabili Fratelli, da Voi questa strada, e col vostro esempio s' invitino gli altri, a fare lo stesso. Non si tralascino, particolarmente in questi giorni di Carnevale, da Voi l' interessenza ai Divini Offizj, la celebrazione in pubblico della Messa, la visita delle Chiese, e quella degli Spedali, e fate invito degli Ecclesiastici, ed anche di Laici timorati di Dio; che questo è corteggio buono, ed approvato. Si procuri, che in una, o più Chiese si esponga per un triduo il Venerabile, dando ogni sera la Benedizione, o dentro la Settimana di Settuagesima, o in quella di Sessagesima, o in quella di Quinquagesima, o in tutte e tre; concedendo Noi con questa Nostra presente Lettera

Ortatoria del Pontefice ai Vescovi perchè esercitino pubblicamente opere pie.

E che si esponga per tre giorni nelle Chiese il Santissimo.

Et conced. Indulgentiam plenariam.

tribus omnibus. Nos interea fidelibus, hac nostra epistola circulari, plenariam Indulgentiam concedimus, quæ a vobis solitis formulis promulgabitur, quæque cum *ad opus pium* directa sit, non impeditur alia planaria Indulgentia, quam Ecclesia, ubi Encharistia exponitur, aliis de causis habere possit; plenam, inquam, culparum veniam impertimus quibuslibet Christifidelibus, qui pœnitentia, & Sacra Synaxi rite muniti, singulis diebus Augustissimum Christi Corpus visitarint, Deum orantes juxta Ecclesiæ mentem, quam desuper exposuimus.

Apostolicum hoc Nostrum munus exigebat, ut vobis banc Epistolam conscriberemus. Vestrum examplum, qui Nobis propinquiores estis, longinquiorea impellet, ut ad Nos recurrant; qui sane eos omni, qua possumus, ope juvabimus, easdemque Indulgentias ipsis, eorumque Diœcesibus, concedere non gravabimur. Et demum Vos ex animo amplectentes, & Vobis singulis, Venerabiles Fratres, & Gregi Vobis commisso, Apostolicam benedictionem impertimur.

Dat. Pon. ti. anno VIII. die 1. Januarii 1748.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Kal. Jan. MDCCXLVIII. Pontificatus Nostri Anno Octavo.

Per il quale motivo concede l'Indulgenza plenaria.

tera Circolare una Plenaria Indulgenza, che dovrà pubblicarsi da Voi nella solite forme, e che essendo diretta *ad opus pium*, non resta impedita ad altra Indulgenza Plenaria, che per altri titoli avesse la Chiesa, in cui si espone il Venerabile, a chiunque confessato, e communicato visiterà in ciaschedun giorno dei detti tridui il Santissimo Sacramento, come sopra, esposto, pregando di vivo cuore Sua Divina Maestà secondo l'intenzione di Santa Chiesa, che è quella di sopra esposta.

Il nostro Appostolico ministero esigeva, che vi scrivessimo questa Lettera. L'esempio vostro, che siete tanto vicini a Noi, moverà i più lontani a far ricorso a Noi medesimi; e Noi non mancheremo di porgere a ciascheduno Ricorrente ogni nostro ajuto, estendendo anche a prò d'esso, e della sua Diocesi, le Indulgenze a Voi concedute; ed in fine con pienezza di cuore abbracciandovi, diamo a ciascheduno di Voi o Venerabili Fratelli, ed al Gregge a ciascheduno di Voi commesso, l'Appostolica Benedizione.

Dat. nell'Anno VIII. del Pont. il dì 1. Gennajo 1748.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die 1. Jan. MDCCXLVIII. Pontificatus Nostri Anno Octavo.

XLVI. SUPER OPERIBUS

Venerabili Sorori Mariæ a Jesu de Agreda attributis sub titulo: *Mystica Civitas Dei, & Miraculum Divinæ Omnipotentiæ.*

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecto Filio Fr. Raphaeli a Lugagnano Ministro Generali Ordinis Minorum S. Francisci de Observantia nuncupatorum.

Dilecte Fili, Salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Pontifici nomine Regum Catholici, & Neapolis postulatur, ut ad examen Operum Servæ Dei procedatur.

Postulatum studiosissime apud Nos fuit a bonæ mem. Trojano Presbytero S. R. E. Cardinali de Aquaviva nuncupato, tum nomine Carissimorum in Christo Filiorum Nostrorum Hispaniarum Catholici, & utriusque Siciliæ Regum Illustrium, quorum negotiis apud Nos, & Apostolicam Sedem agendis præerat, tum etiam pro munere Protectoris Vestri Ordinis Minorum Sancti Francisci de Observantia, quod ipse gerebat, ut suprema manus imponeretur examini Operis, cujus titulus est: *Mystica Civitas Dei, & Miraculum Divinæ Omnipotentiæ*; quod scriptum asseritur a Venerabili Ancilla Dei Sorore Maria a Jesu de Agreda: cujus nimirum examinis prolatio impedimentum afferebat Judicio super ipsius Ancillæ Dei Beatificatione, & Canonizatione jamdudum feliciter instituto; Quum & juridicæ Inquisitiones de illius Vita, Virtutibus, & Miraculis in genere, auctoritate Ordinaria jam fuissent peractæ, & Commissio Causæ compluribus abhinc annis a Romano Pontifice signata, Sententia super non Cultu jam approbata, & novus etiam Apostolica auctoritate Processus confectus fuisset, in quo examinati fuerant Testes, senio aut valetutine affecti, de quibus timeri poterat, ne ex hac vita migrarent, antequam integer Processus super ipsius Ancillæ Dei Virtutibus, & Miraculis in specie, eadem auctoritate Apostolica compleretur.

Sternitur Causa pro Beatificatione celer. tur.

Ac decreta super operibus ei attributis edita enarrantur;

Acceptis bujusmodi precibus, statim, pro hujus generis negociorum cognitione a Nobis acquisita, dum in ipsis assidue tractandis totos quadraginta septem annos versati sumus, memoriæ Nobis occurrit Decretum de præfato Libro a Congregatione Generali Sanctæ Romanæ, & Universalis Inquisitionis die xxvi. Junii Anni MDCLXXXI. editum; novumque ejusdem Libri examen a venerabilis memoriæ Prædecessore Nostro Innocentio Papa XI., cujus temporibus Decretum illud prodiit, demandatum Congregationi Particulari Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium ad hunc effectum ab Ipso deputatorum; quibus a felicis recordationis Prædecessoribus pariter Nostris Innocentio Papa XII., & Clementi item XII. alii subrogati fuerunt, qui ejusmodi examen explerent; tum etiam novissimum ipsius Clementis Decessoris Decretum, quo prædicti Operis censuram iterum remisit eidem Sanctæ Inquisitionis Generali Congregationi; absque eo quod, vel ab ulla ex Congregationibus particularibus, ut supra, deputatis, vel a præfata Generali Congregatione, post Decretum anno MDCLXXXI. editum, examen hujusmodi nedum absolutum, sed nec inceptum unquam exiiterit; nec enim formalis examinis, multoque minus captæ resolutionis nomen meretur quidquid gestum est in Particulari Congregatione babita die 11. Januarii MDCCXXXIV. Qua de re statim cogitavimus bujusmodi judicium a Congregatione Sancti Officii avocare, & peculiari Congregationi Sacrorum Rituum, ex aliquibus Fratribus nostris Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus, ac nonnullis Sacræ Theologiæ Professoribus a Nobis deputandis conflatæ, & coram Nobismetipsis babendæ, novo consilio committere. Hujus autem avocationis novæque Commissionis decernendæ Causa in eo a Nobis statuta fuit, quod animadvertimus, præfati Operis examen, tam illud nempe, quod anno MDCLXXXI. peractum fuerat, quam illud, quod aut in Congregationibus particularibus a prælaudatis Prædecessoribus deputatis, aut in ipsa Generali Congregatione Sancti Officii, juxta novissi-

Pontifex avocat dictorum Operum, & Scriptorum judicium illudque committit particulari Sacr. Rituum Congregationi.

vissimum Clementis Decessoris Decretum, fieri debebat; ad hoc dumtaxat institutum fuisse, ut videretur, an ipsum Opus licite, & utiliter a Fidelibus legi, retioeri, ac Typis impressum præ manibus haberi posset; At vero instantiæ a præfato Cardinali de Aquaviva, nominibus, quibus diximus, Nobis exhibitæ, eo potissimum teodebant, ut examem Operis fieret ejusmodi, quale ad progressum Causæ Beatificationis, & Canonizationis Ancillæ Dei necessarium esse dignoscitur; quo in casu examen ipsum privative spectat ad Congregationem Sacrorum Rituum, ut colligitur ex Decretis sanctæ memoriæ Urbani Papæ VIII., quæ habeot: *Non prius est ad aliquem actum inquisitionis deveniendum, quam tales Libri diligenter in Sacra Congregatione* (loquitur de Congregatione Sacrorum Rituum) *examinentur*. Hinc est, quod licet Venerabilis Servus Dei Robertus Cardinalis Bellarminus præclaros suos Controversiarum libros, non sine præviis approbatiooibus & permissionibus, vivens in lucem emiserit; iidemqne libri, post Typographicas editiones, in Congregatione Indicis novo examini subjecti fuerint; Cum tamen actum fuerit de promovenda Causa Beatificationis, & Canonizationis ejusdem Servi Dei, necesse omnino fuit Postulatoribus eosdem Libros, una cum aliis illius Scriptis, iterum exhibere in præfata Congregatione Saerorum Rituum examinandos; ut ipsi adnotavimus in Nostro Opere *de Canonizatione Sanctorum lib. 2. cap. 26. num. 2.*, ad quod Opus ideo Nos referimus, propterea quod in eo concinnando, præcipuam diuturni gravisque laboris operam impendimus in exponenda praxi, quæ ab ipsa Sacrorum Rituum Congregatione in Causia Beatificationis Servorum Dei, & Beatorum Canonizationis provide constituta, inconcusse observatur.

Ratio hujus avocationis, & remissionis adducitur.

Hæc sane Congregatio (quod te latere non arbitramur), prætermissis aliis divisionibus, quæ ad rem præsentem non pertinent, distinguitur in Generalem, & Ordinariam: Et Generali quidem ioterveniț Summus Pontifex, una cum Cardinalibus, quotquot eidem Congregationi adscripti sunt, omnibusque ipsius Congregationis Consultoribus; atque in ea agitur de Servorum Dei Virtutibus, Martyrio, aut Miraculis recognoscendis, & approbandis. Ordinariam vero constituunt soli Cardinales cum ipsius Congregationis Secretario, cum Protonotario Apostolico, & Promotore Fidei; atque in hac, præter cætera, agitur etiam de revisione Operum conscriptorum a Servis Dei, quorum Beatificatio promovetur; quæ revisio sequenti methodo peragitur. Cardinalis Causæ Relator, seu Ponens, ut vocant, unum aut plures, pro suo arbitrio, Theologos deputat hujusmodi Operum Revisores, qui censuram suam scripto exaratam ad ipsum deferunt; ipse vero illam præfatæ Congregationi Ordinariæ repræsentat. At ubi gravioris momenti difficultates vertantur, ac potissimum ubi Revisorum judicia inter se non conveniant, mos est, ut hujusmodi Revisorum censuræ singulis Cardinalibus expendendæ transmittantur, aliquando etiam in Breviarium accurate redactæ, Postulatoribus Causæ communicentur, ut ipsi difficultates excitatas cognoscant, iisque per opportunas responsiones satisfacere curent. Ac demum omnibus in Congregatione perpensis, quæcumque capta fuerit resolutio, per ipsius Congregationis Secretarium refertur Summo Pontifici, ad quem pertinet, eam judicio suo comprobare; ut latius videri potest in præcitato Nostro Opere *lib. 2. cap. 27. num. 9. & 10.*

Congregationis Sacr. Rituum distinctio.

Et stylus in examinandis scriptis Servorum Dei.

Ad tramites hujus methodi & consuetudinis, revisio Operis de Mystica Civitate Dei præfatæ Congregationi Sacrorum Rituum Ordinariæ committi debuisset. Nos autem, ut majori Judicii celeritati consuleremus, ex eadem Rituum Congregatione, quatuor dumtaxat Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales selegimus, duos nimirum in Canonica facultate apprime versatos, scilicet Venerabilem Fratrem Nostrum Antonium Xaverium Episcopum Prænestinum, *Gentili*, ac Dilectum Filium Nostrum Albertum Tituli Sanctæ Mariæ de Pace Presbyterum, *Cavalchini*, duosque alios Sacræ Theologiæ Magistros, Dilectos pariter Filios Nostros Presbyteros, Fortunatum Tituli Sancti Matthæi in Merulana, *Tamburrini*, & Joachioum Tituli Sanctæ Crucis in Hierusalem, *Besozzi*, respective nuncupatos; quibus, ut ea impleremus, quæ fieri potuissent a Cardinali Ponente hujus Causæ, si ea in ordinaria Sacrorum Rituum Congregatione proponeretur, adjunximus Dilectos Filios Antonium Galli Abbatem Canonicorum Regularium Sanctissimi Salvatoris, Joannem Franciscum Baldini Clericum Regularem Congregationis Somaschæ, Thomam Sergium Presbyterum Congregationis Piorum Operariorum, & Cœlestinum Orlandi Abbatem Mooachorum Congregationis Cœlestinæ, qui ipsius Operis discussioni, & examini incumberent; hujus autem Congregationis Particularis Secretarium deputavimus Dilectum Filium Magistrum Ludovicum de Valentibus Promotorem Fidei; cui mandavimus etiam, ut difficultates omnes in præfato Opere animadversas Postulatoribus in scriptis ederet, ut hi suas responsiones ad singula comparare, atque exhibere possent; Quæ omnia a prædictis respective peracta, & juxta mentem nostram expleta fuerunt. Ipsi præterea Nostram universo judicio diligentiam, atque Operam præstare, quantumvis innumeris aliis gravissimisque negotiis oppressi, non detrectavimus, jubentes, omnia Nobis legenda, ac perpendenda afferri, nec nisi coram Nobismetipsis Congregationem deputatam cogi debere; quod factum fuit. Nomina vero Theologorum ad præfatum examen deputatorum palam edicere non recusavimus, licet non ignoremus, apud Congregationem Ordinariam Sacrorum Rituum in more esse, ut similibus in casibus eorum nomina silentio tegat; quo eos ab omni molestia, aut offensionum respectu præstet immunes: ut etiam videre est in citato Operis Nostri *lib. 2. cap. 27. num. 10.* Eidem autem Congregationi mandavimus, ut ipsum Opus juxta normam ab Urbano VIII. in Decretis traditam, diligenter accurateque perpenderet; ut habet Decretum a Nobis editum die 3. Augusti anni MDCCXLV.

Pont. ad consulendum celeritati, ex eadem Congregatione selegit quatuor Cardinales.

Et quatuor Theologos revisores deputavit.

Et ipse omnia legit, ac ponderavit.

Ex eo die ad diem quintum mensis Decembris proxime elapsi, quo præfata Congregatio Particularis coram Nobis habita fuit, licet biennium & ultra effluxerit, non tamen dici potest inutiliter ductum esse tempus; dum, hoc mensium decursu, prædictus Fidei Promotor varias objectiones adversus Librum Mysticæ Civitatis Dei multimode excitatas, & huc illuc dispersas, diligenter collegit; Postulatores autem non omiserunt suas Responsiones ad singula Capita fuse, docteque opponere; qui vero consilium suum Nobis præbere debebant, omnia perlegere & ponderare non prætermiserunt; ac demum

Diligentia adhibita in peragendo examine.

ANNO 1748.

mum Nos ipsi præteritas autumnales ferias in eo impendimus, ut momenta Causæ coram Nobis discutiendæ plenissime cognita, animo comprehenderemus.

In Congregatione quæ primo examinatum fecit.

Ut autem ad ea jam veniamus, quæ io Congregatione animadversa, & ponderata fuernnt, quæque tibi, Dilecte Fili, libenter aperire volumus, ut Ancillæ Dei Causa ad suum debitum finem recta via dirigatur; illud ante oculos habere opus est, qnod superius etiam innuimus, nimirum examen Operis, quod nunc instituitur, diversum omoioo esse ab eo, quod in Congregatione Sancti Officii factum fuisset. In ista enim, Opus ipsum, prout est in se, præcipuam Judicum euram occupasset, qui nequaquam ad se pertinere arbitrarentur, investigare, an vere conscriptum fuisset ab eo Auctore, eujus nomen in Titulo præfert: quod adeo verum est, ut in eo Tribunali frequenter examini subjiciantur Libri, & Opera, quorum Auctores penitus ignorantur. In Judicio autem, quod fit ex more Congregationis Sacrorum Rituum, primum examinis subjectum est, ut constituatur, quisnam propositi Operis Scriptor extiterit. Quod si evidenter non coostet ad eum pertinere, cujus Beatificationis, & Canonizationis Causa agitur; revisio Operis prætermittitur, atque in ipsa Causa, prout res ferunt, ad ulteriora proceditur; nec ullum examen libri instituitur, nisi maoifeste constiterit, illius Auctorem esse ipsum Dei Servum, cujns nomine inscriptum perhibetur. En verba Decretorum Urbani VIII. *Præterea illud etiam diligentissime indagandum est, an ille, vel illa, pro cujns Canonizatione instatur, scripserit aliqnos Libros, Tractatus, Opuscula, Meditationes, vel quid simile. Nam si scripsisse constiterit, non prius est ad aliquem actum inquisitionis deveniendum, quam tales libri diligenter in Sacra Congregatione examinentur, utrum contineant errores contra Fidem, vel bonos mores, vel doctrinam aliqnam novam, vel peregrinam, atque a communi sensu Ecclesiæ, & consuetudine alienam.* Ubi Prædecessor Noster non dixit: *si scripsisse, probabile, vel verisimile sit*; sed ait: *si scripsisse constiterit*; Quibus verbis non probabilitas, sed certitudo requiritur; quemadmodum, attenta etiam incoucussa praxi præfatæ Congregationis, alibi a Nobis assertum fuit; *de Canonizat. Sanctor. lib. 2. cap. 34. num. 4.*

Videlicet an evidenter constet Opus a Dei Ancilla scriptum fuisse.

Neque ad evitandum hujusmodi probationis rigorem satis est dicere, quod Opus illud, de quo agitur, iterato impressum fuit, constanterque vulgatum sub nomine Sororis MARIÆ A JESU; hoc enim aliquam vim haberet, ubi Opus ipsum, Aneilla Dei vivente, in lucem prodiisset, atque ubi constaret, ipsam non ignorasse hujusmodi librum suo nomine circnmferri, neque eam contra reclamasse, aut partum abnegasse, nec alium quempiam extitisse, qui eam erimine plagii accusaret; ex his enim omnibus simul junctis validum exurgeret argumentum pro eodem Opere Ancillæ Dei certius tribuendo. At Opus, de quo agitur, post ipsius Ven. Sororis mortem Typis excusum fuit: quemadmodum vero, si in aliquo Tabulario inventum fuisset in Codice manu exaratum, ipsi Aocillæ Dei tuto adjudicari non posset, nisi per legitimas probationes doceretur, illius esse stylum atque scriptionem: ita, dum post ejus mortem, a Typographis descriptum, in maoibus Hominum invenitur; ut ei tuto adjudicetur, cujus nomen in fronte gerit, similes omnino probationes re-

Pro hac probatione non satis est, sub ejus nomine fuisse opus impressum.

quiruntur, easque perfici oportet super ipsins Operis Anthographo; quod proinde exhiberi necesse est, ut, inhærendo semper receptæ praxi, observavimus, *citato nostro lib. 2. cap. 26. num. 6.*

PONT. A. VIII.

Minusque sufficit ad requisitum probationis rigorem declinandum, subjungere, quod omitti possit adeo exquisita discussio, dum Postulatores ipsi admittunt, & asserunt, Opus illud a Venerabili MARIA DE AGREDA conscriptum fuisse. Relata enim verba, *Si scripsisse constiterit*, non in gratiam Postulatorum, sed in favorem veritatis, in Decreto Urbani VIII. posita sunt. Quapropter, si licet Postulatoribus (id quod non semel evenit) sustinere, librum alicui Servo Dei forsan tributum, certis deficientibus argumentis, ad Ipsum revera non pertinere; nullo pacto negari potest, jus esse Judici exquirere, an per legitimas probationes, ut par est, manifeste constet, Librum alicujus Servi Dei nomine inscriptum, ab eo reipsa compositum fuisse.

Neque Postulatorum confessio.

Quia inquisitio fit in favorem veritatis.

Hujus rei exemplum clarissimum datum est in Causa Sancti Jacobi de Marchia Ordinis Vestri. Postquam enim difficultas promota adversus illius doctrinam de Sanguine Christi, prolatis duobus Brevibus Predecessoris Nostri Pii Papæ II., sublata fuerat; altera excitata fuit adversus doctrinam pariter ab ipso traditam in quodam Dialogo *adversus Fraticellos*, qui asservabatur in Archivo Fratrum Minorum de Observantia apud Sanctum Isidorum de Urbe, quemque Wadingus a Beato Jacobo conscriptum, ac proprio ipsius chirographo exaratum asserebat. Postulaiores vero, de Dialogi Auctore, deque Scriptore Codicis minime dubitantes, omnem operam ponebant in propugnanda Doctrina in eodem asserta. Verum, quum sanctæ memoriæ Prædecessor Noster Clemens Papa XI. Codicem ipsum ex Archivo extrahi jussisset, duosque claros Viros antiquorum characterum Peritos, Alexandrum Zacagnum, & Justum Fontaninum, deputasset, qui dijndicarent, an vere Beati Jacobi Scripturam contineret; quumque borum judicia minime inter se convenieotia fuissent: idem Prædecessor Nobis tnne in minoribus constitutis, & Promotoris Fidei munus gerentibus, mandavit, ut Sententiam Nostram de tota re io scriptis exponeremus. Nostra autem Sententia fuit, in ejusmodi judiciorum varietate, ac probationum incertitudine, responderi posse, de Auctore Dialogi *non constare*, atque ita ad ulteriora in Causa procedi: cui quidem consilio quum Pontifex benigne annuisset, liberum cursum ipsa Causa deinde habuit, ac postea sub recolendæ memoriæ Beoedicto Papa XIII. Benefactore Nostro, felicem exitum sortita est; quemadmodum in sæpecitato Opere nostro *lib. 2. cap. 34. num. 7.*, relatum habetur.

Exemplum in causa S. Jacobi de Marchia.

Regulis hisce constitutis, ut ad rem nostram propriua accedamus, ex actis apparet, quod usque ab anno MDCLXVIII. Tirasonensis Episcopus, tuoc existens, Vir doctus, & Veoerabilis MARIÆ nomini ac memoriæ devotus, sua Ordinaria utens auctoritate, non modo Processum confecit super fama ipsius Virtutum, atque Miraculorum, sed etiam quum ei relatum esset, in Cœnobio Monialium de Agreda existere Authographum Operis de Mystica Civitate Dei, maodavit ipsum sibi exhiberi. Quod quum factum esset, is quidem, inspecto Codice, dixit, illius Scripturam, exceptis Capitulorum Titulis, esse a Venerabili Sorore MARIA A JESU; addiditque, se ideo hoc asserere, propte-

Examinantur rationes adductæ ad probandem identitatem Operis.

Et signanter scriptura illius proprio charactere.

rea

 rea quod illius characteris forma sibi cognita esset, ex inspectione plurium Epistolarum ab illa scriptarum, ejusque nomine obsignatarum. Procurator autem Causæ, ut Episcopi dicto ampliorem fidem adstrueret, tres alios Testes produxit, inter quos erat ipsius Causæ Notarius, qui tamen non singillatim examinati fuerunt, sed, præstito Juramento de veritate dicenda, uno ore dixerunt, ipsum Codicem, exceptis Titulis, ut supra, Ancillæ Dei charactere jam pridem sibi cognito, conscriptum esse. Qua de re idem Episcopus jussit hujusmodi Operis exemplum in forma authentica describi, eoque in processu inserto, prædictum assertum Authographum Monialibus reddi; quæ omnia, ut ipse jusserat, impleta fuerunt.

Recognita per testes habentes notam manum.

Porro, si Sanctus Athanasius in humanis ageret, hujusmodi probationis genere forsitan contentus non esset. Quum enim ipse seditiosas quasdam Epistolas scripsisse diceretur, eoque nomine apud Imperatores per calumniam accusaretur, nil minus requirebat, quam ut Epistolæ ipsæ in medium proferrentur, tum aliæ invenirentur ipsius manu conscriptæ, quæ cum illis conferri possent: *Primum quidem litteras saltem nostras similes proferant;* Et tamen id satis adbuc non fore asserebat: *At nequaquam tutum illud fuerit &c., Vestras quippe Imperatorum manus sæpe sunt imitati, unde similitudo illa scriptis auctoritatem minime dederit*, ut legitur *tom. primo Ipsius Operum Parisiis impress. anno* MDCLXXXVIII. *pag.* 298. Quæ Athanasii verba ideo attulimus, ut ostenderemus huic Sancto Doctori minime persuasum fuisse, ex characteris similitudine tuto evinci posse, librum aliquem revera, conscriptum esse ab eo, cui tribuitur a Testibus, asserentibus, ideo sibi cognitam esse illius characteris formam, quod alias viderint chartas ab eodem scriptas, suoque nomine obsignatas. Ac de insufficientia probationis Scripturæ *per Testes habentes notam manum*, innumeras Jurisperitorum auctoritates bic colligere in promptu esset. Receptum est enim, ubi de fide Chirographi disputatur, ut requiratur depositio Testium, qui adfuerint, & viderint, dum ab eo scriberetur, cujus manu scriptum asseritur. Attamem cum id, quod ad comprobandam brevioris Scripturæ veritatem omnino requiritur, non æque exigi possit, ubi, ut in casu nostro, de Opere agitur satis prolixo & amplo; hoc saltem requirendum visum est, quod nimiæ severitatis a nemine incusandum putamus, ut nempe allata probatio legitimis adminiculis fulciatur. Si qui enim ex Jurisperitis admittunt probationem characteris, quæ fit per Testes habentes notam manum; hi omnes docent hujusmodi Testibus non aliter deferendum esse, quam si sufficienter adminiculati dignoscantur; quod Ipsi jam observavimus *de Canoniz. Sanctor. lib. 2. cap.* 52. *num. 6.* Si vero hujusmodi adminicula requiruntur, ut fides habeatur Testibus *singillatim* examinatis, quique cum omnibus debitis solemnitatibus, alter seorsim ab altero Testimonium dixerunt; nonne majori Jure requirenda erunt in præsenti casu, in quo adducuntur dumtaxat Testes *turmatim* recepti (quorum modica in Jure habetur auctoritas, ut videre est in præfato *nostro lib. 2. cap. 49. num. 2.*), quique post auditam sui Superioris assertionem, coram ipso testificantes, eidem adstipulari quodammodo debebant. Nec audiendi sunt, qui excipiendo ajunt, Processum, de quo agitur, non Apostolica, sed Ordinaria

Ex hoc quænam probatio desumi, possit, expenditur.

Resolvitur id non sufficere, nisi Testes sint adminiculati.

 auctoritate confectum fuisse. Etenim Processus Ordinarii, si non ad normam literarum Remissorialium, a Congregatione Sacrorum Rituum expeditarum, at saltem ad Juris communis tramites sunt conficiendi; non autem aliunde, quam a Jure communi desumpta sunt, quæ hue usque adnotavimus.

Quod si a Nobis ulterius quæratur, quænam putemus esse adminicula ad imperfectam hujusmodi probationem roborandam necessaria; facile respondebimus alia procul dubio existere Scripta, præter Mysticam Civitatem Dei, Sororiæ Mariæ charactere exarata. Id enim asserit Frater Joseph Ximenius in Vita ipsius Ancillæ Dei §. 32. *num.* 129. Præterea fieri non posse, quin alia complura ipsius Chirographa, seu Schedulæ inveniantur, quum eadem Agredani Monasterii regimen diu obtinuerit. Vera autem illius characteris forma semel percognita, advocandi sunt Periti, qui comparantes codicem, de quo agitur, cum aliis ipsius scriptis, de identitate characteris juxta eorum artis regulas, judicium faciant. Tum vero indubia illa characteris exemplaria, ipsumque controversum Opus, una cum Peritorum judiciis, Romam transmitti debent, ubi alii deputabuntur Periti, qui omnibus recte perpensis, de hujusmodi characteris identitate, deque transmissis Peritorum judiciis, sententias suas aperiant. Quamvis vero hujusmodi probatio, quæ *per comparationem* appellatur, inter subsidiarias, sive semiplenas probationes numeretur (id quod a Nobis demonstratum est *cit. lib. 2. cap.* 52. *num.* 5. *& 6.*) Si tamen hæc cum altera conjungatur, quæ antea facta fuit *per Testes, habentes notam manum*; haud parum ponderis apud sapientes Judices habere poterit. Neque putes novam hanc esse methodum, quam tibi indicamus; hæc enim constanter fuit consuetudo Congregationis Sacrorum Rituum, quam etiam nuper sequuta est in Causa Beati Joannis Cantii; ut in præfato *nostro lib. 2. cap.* 34. *num.* 8. *& seqq.* adnotavimus. Neque tibi in mentem veniat dubitare de ipsius asserti Authographi, aliorumve scriptorum amissione. Hæc enim, postquam ut oportuit, inspecta fuerint, iisdem redduntur, a quibus exhibita fuerunt; ut Nos etiam testati sumus *eodem lib.* 2. *cap.* 26. *num.* 8., eaque a te ipso restitui poterunt eidem Monasterio de Agreda, in quo fertur, Ancillam Dei ea asservari voluisse, ut legitur in ejus Vita *par.* 3. *Mysticæ Civitatis*, *Augustæ Vindelicorum impress. pag.* 244. *ad num.* 18.

Modus adminiculandi Testes.

At non hic sistunt inquisitiones, quas perfici opus est, ut, ad normam Decretorum Urbani VIII. pronunciari valeat, *constare*, quod Mystica Civitas Dei a Venerabili Maria a Jesu conscripta fuerit. Novum profecto non est, neque difficile intellectu, quod quis propria manu describat Opus, quod vel ab alio integre compositum fuerit, vel cujus magna pars aliena constet inventione ac doctrina. Quod cum advertissent Causarum Palatii Apostolici Auditores in Causa Canonizationis Beatæ Theresiæ a Jesu, de ipsius Operibus id potissimum sibi comprobandum sumpserunt; quod nempe *ipsa Beata Theresia sua propria manu, & non aliena industria, seu alicujus alterius humano studio istos libros composuerit*, ut videre est in relatione ab ipsis confecta, sub titulo *de Virtutibus artic.* 2. §. *primo pag.* 269. *impressa Viennæ anno Sal.* 1628. Porro de Mystica Civitate Dei non id affirmatur, neque pro certo contenditur, quod a Ven. Maria a Jesu

Altera inquisitio facienda.

Quod Opus ab ipsa compositum fuerit.

composita non fuerit. At negari nequit, quin usque ab initio aliqua de hoc excitata fuerit dubitatio. Etenim ipse Tirasonensis Episcopus, qui, ut supra dictum est de ejusdem Ancillæ Dei Virtutibus & Miraculis Anno MDCLXVIII. Processum Ordinarium construxit; quum præcedenti anno MDCLXVII. præfatum Opus amplissima sua approbatione commendare voluisset; hoc etiam sibi præstandum censuit, ut eos confutaret, qui hujusmodi scriptionis gloriam Ancillæ Dei abrogabant; ut videri potest *in Summario præliminari hujus Causæ pag. 39. litt. D.*, quod sane supervacaneum fuisset, nisi jam tunc aliqui extitissent, qui ea de re dubitassent; quemadmodum ab aliis etiam ad hæc usque tempora dubitatum fuisse non ignoras.

Si quoque ob dubium alias excitatum.

Hoc igitur dubium e medio tolli oportet, ut tuto pronunciari valeat, Ancillæ Dei Opus esse hoc, de quo agitur. Equidem non negabimus, quin *in Responsionibus Præliminaribus pag. 25. num. 46.* magna argumentorum vis collecta fuerit ad ostendendum, non alteri, quam ipsi Ancillæ Dei, nulloque modo potissimum illius Confessario, hoc Opus tribuendum esse. At eum, præter Mysticam Civitatem Dei, tot alia extent Opera, quæ ab eadem procul dubio confecta perhibentur; quumque ex artis criticæ regulis, validissimum argumentum pro dignoscendis librorum Authoribus in comparatione styli, ejusque similitudine, aut difformitate constituatur; cur adhibitæ non fuerunt opportunæ diligentiæ ad comprobandam uniformitatem styli Mysticæ Civitatis Dei cum aliis Operibus ab eadem Ancilla Dei indubitanter conscriptis? Quod enim citatus Ximenius in suo Prologo Galeato §. 12. *num. 95.* de hujusmodi styli uniformitate testatur, minime sufficiens reputatur, quousque necessaria Operum comparatio, de qua diximus, instituta non fuerit.

Varia argumenta licet ad hoc adducta fuerint.

Deest tamen probatio per comparationem styli.

Præterea legitur in Historia Vitæ ejusdem Sororis Mariæ a Jesu, quod quum ipsa scripsisset Opus Mysticæ Civitatis Dei, Confessarius quidam illius spiritum non plane noscens, ei præcepit, ut Opus illud flammis combureret. Quod quum ab ipsa statim perfectum fuisset, alter deinde Confessarius in rebus Divinis magis expertus, eidem mandavit, ut hujusmodi Opus de novo recuderet; licet prioris exemplum apud Catholicum Regem Philippum IV. extaret, ipsius piissimi Regis jussu descriptum, antequam illus authographum combureretur; Evenisse autem, non sine Miraculo, ut idem Opus brevi tempore ab Ancilla Dei iterum conscriberetur, absque ulla discrepantia ab eo, quod antea combustum fuerat; nisi quod parva quædam additamenta, ac nonnullarum rerum elucidationes accesserunt novo Codici; quem asserunt eumdem esse, qui in Agredano Monasterio pro Authographo asservatur, & ex quo Episcopus Tirasonensis describi jussit exemplum in suo Processu, ut supra diximus, insertum. Ita narrat prædictus Joseph Ximenius *in Vita Ven. Sororis Mariæ a Jesu §. 32. num. 125. & seqq.*, qui etiam *in Prologo Galeato §. 12. num. 94.* de uniformitate Operis jam cremati cum eo, quod nunc visitur, ita testatur: *Dubium tamen non est, idem prorsus fuisse opus, quod postea iterato scribere aggressa est, hodieque in lucem prodit ad literam, absque differentia alia, præter additiones quasdam, & majorem explicationem punctorum aliquorum, prout comprobatur ex Transumpto primi illius Authographi, quod Philippus IV. secum habebat, ideoque ab incendio superfuit.* Extabat igitur, quo tempore Ximenius scribebat, exemplum Operis Philippo Regi traditum ante Authographi combustionem; nec enim aliter comparari potuisset cum Opere iterum exarato. Quumque ipse Rex, ejusque Successores, Ancillam Dei tanta veneratione prosequuti fuerint, credibile non est, hujusmodi exemplum, sive in Regia Bibliotheca S. Laurentii (in qua condita fuerunt Opera Sanctæ Theresiæ, ut refertur in citata Relatione illius Causæ ab Auditoribus Rotæ confecta *pag.* 270.), sive alibi, asservatum non esse. Hoc itaque exemplum si exquiratur, id quod omnino necesse est, haud difficile, ut putamus, invenietur. Eo autem reperto, si hujusmodi comparatio instituetur, qualem Ximenius se perfecisse asserit, judicium fieri poterit de asserta uniformitate. Ac denique, si additamenta, & explicationes, quas idem Ximenius innuit, examinabuntur, complures obscuritates ex his omnibus tolli poterunt, quæ hanc Causam plus satis involvunt.

Comparatio quoque Operis secundo loco scripti cum copia primi combusti est facienda.

At dices, ex ejusmodi operationum serie majorem afferri moram progressui Causæ Beatificationis Ancillæ Dei, cujus expeditio tibi, tuisque Religiosis omnibus in Votis est, & pro qua Protector olim vester bonæ memoriæ Cardinalis de Aquaviva, nominibus etiam Hispaniarum Catholici, & utriusque Siciliæ Regum, demissas Nobis preces obtulerat. Verum animadvertendum hic est, in hujusmodi Causa nihil aliud huc usque peractum fuisse, nisi quod, post Processum ab Ordinario constructum, admissa est introductio ipsius Causæ; approbata sententia super non cultu; & peculiaris auctoritate Apostolica Processus confectus, ad excipiendas depositiones Testium, quorum vitæ obitus imminere timebatur, ut supra narravimus. Antequam vero deveniatur ad præcipuum proponendum Dubium super Virtutibus, deindeque ad aliud super Miraculis, ex quibus nempe potissimum pendet optata Beatificationis conclusio; opus est, non quidem ex nova lege, quæ pro hac Causa peculiariter statuta fuerit, sed ex veteribus, & generalibus legibus Congregationis Sacrorum Rituum, ut omnia, quæ extant, Opera ab Ancilla Dei conscripta, examini subjiciantur; Processus Apostolicus super fama Virtutum, & Miraculorum in genere conficiatur; tum super ejus relevantia pronuncietur; alter deinde Processus Apostolicus in specie super Virtutubus, & Miraculis construatur; ac tam de Processus Ordinarii, quam de aliorum Apostolicorum validitate judicetur.

Non ideo alमाnis causæ inducitur mora.

Pendente autem Judicio super libro Mysticæ Civitatis Dei, nihil ex præmissis omnibus fieri posset, resistentibus Decretis Urbani VIII., quorum verba superius etiam allata sic habent: *Nam si scripsisse constiterit, non prius est ad aliquem actum inquisitionis deveniendum, quam tales libri diligenter in Sacra Congregatione examinentur.* Nos tamen, his minime obstantibus, de Apostolicæ auctoritatis, & liberalitatis plenitudine, atque etiam aliquibus Prædecessorum Nostrorum exemplis, quæ in citato Opere nostro *lib. 2. cap. 27.* retulimus, quamvis non adeo amplis, innixi; ex speciali gratia libenter indulgemus, ut, licet nec de vero hujus libri Auctore, neque de ejus approbatione, quidquam adhuc statutum fuerit, nihilominus & ad examen aliorum Operum ejusdem Ancillæ Dei procedi valeat; & consequutive ad novum Proces-

Pont. indulget, ut interim ad examen aliorum Operum.

Et ad Processum super fama Virtutum &c. procedi possit.

cassum Apostolicum, judicium super fama ipsius Virtutum, & Miraculorum io genere fieri possit; & alter etiam Processus Apostolicus super ipsius Virtutibus, & Miraculis in specie coonficiatur; & tam Processus Ordinarii, quam aliorum Apostolicorum validitas expendatur: animadversiones quoque super Virtutibus in specie a Promotore Fidei expooantur, eisque opportunæ Responsiones, si placet, a Postulatoribus comparentur; dummodo tamen ipsum Dubium *super virtutibus in specie* in Congregatione Sacrorum Rituum non absolvatur, antequam Judicium de omnibus Ancillæ Dei Operibus prolatum fuerit. Persuasum autem tibi esse volumus, Nos, hac concessionis amplitudine, ultra servatos a Prædecessoribus Nostris fines longe progressos esse, propter piam affectionem, quam erga Ancillam Dei merito fovemus; teque etiam intelligere, dum præfatum Dubium de illius Virtutibus in specie, non nisi post ejusdem Operum approbationem absolvi volumus, magnam a Nobis utilitatem afferri illius Causæ, quæ scilicet ex ipsis Operibus, si approbata fuerint, majorem procul dubio splendorem accipiet.

Quæ vero interim fieri permisimus, dum præfati Operis Revisio absolvitur, ea Nos quidem paucis verbis complexi sumus. Verum, ut eadem ad exitum perducantur, non parum temporis necessarium erit. Cujus temporis decursu si ea simul perficientur, quæ superius facienda indicavimus, ad approbationem Operis de Mystica Civitate Dei attinentia; profecto evidenter agnosces, non modicum compeodium ipsi Beatificatioois Causæ obvenisse ex eo, quod a Nobis, ut supra, statutum fuit.

Post probationes circa identitatem primodicti Operis, inquisitio super illius doctrina erit facienda.

Hoc eodem temporis decursu, Nos ipsi omnem diligentiam adhibere non omittemus, ad hoc ut, si aliquando probatum fuerit, Mysticam Civitatem Dei a Venerabili Maria a Jesu vere compositam fuisse, tunc demum, vita comite, Judicium Nostrum proferre valeamus, an liber ipse *contineat errores contra Fidem, vel bonos mores, vel doctrinam aliquam novam, vel peregrinam, atque a communi sensu Ecclesiæ, & consuetudine alienam*, juxta relatum superius Urbani Prædecessoris Decretum. Quamobrem mandavimus etiam singulis Cardinalibus, atque Theologis peculiarem Congregationem a Nobis, ut supra, deputatam constituentibus, ut unusquisque suam hac de re sententiam scripto conceptam, suoque sigillo obsignatam in manus Nostras remittant, volentes omnia hujusmodi Judicii capita in antecessum per Nosmetipsos debita maturitate, una cum Judiciis Academiarum Salmanticensis, Complutensis, Lovaniensis, ac Tholosanæ, pensare.

Utque nihil Te lateat eorum, quæ ad sternendam hujusmodi Judicio viam interim examinare decrevimus; hoc primum tibi notum esse volumus, magnam Nobis semper opinionem fuisse, atque adeo esse de bonæ memoriæ Cardinali de Aguirre, cujus familiari coosuetudine, in juvenili ætate constituti, olim usi sumus; quemque non minori apud te existimatione esse arbitramur; neque putamus ab Alumnis vestri Ordinis recusatum iri Judicem in Causa Mysticæ Civitatis Dei, pro qua ipsium suum studium tantopere declaravit. Eo vivente, Anno Domini MDCXCVI., prodiit Censura Facultatis Sorbonicæ in primam Partem hujus Operis, quæ refertur *in Diario Sapientum Tom. 24. pag. 51. & pag. 516.* & inserta est per extensum *in Tom. III. Collectionis Judiciorum, Parisiis editæ anno 1736 pag. 150. & seqq.* Quæ sane censura quum præfato Cardinali magnopere displicuisset, ab eodem impugnata est peculiari Scripto, quod exhibitum oon fuit. Idemque præterea scripsit Epistolam unam ad Galliarum Regem, & alteram ad Archiepiscopum Parisiensem; in hac vero, quæ data fuit die IV. Augusti Anni MDCXCIX., fassus est, propositiones in præfato libro a Sorbooica Facultate notatas, prout jacent in versione Gallica, qua usi sunt Parisieoses Theologi, jure, meritoque damnatas fuisse; veruntamen hujusmodi versionem parum fidelem esse contendit. En verba Epistolæ relatæ io vestro Summario Præliminari *§. IV. num. 8. pag. 214.: Nel di cui idioma*, de Gallica lingua loquitur, *così tradotte, ancor Io concorro in asserire, che siano state giustamente censurate da codesta Università*. Itaque Cardinalis de Aguirre censuram Sorbonæ approbat, versionem libri non approbat; Censuræ subscribit, relate ad versionem Gallicam, eamdemque censuram ideo rejicit, quod versionem illam minus fidelem existimat. Hæc autem versio non alia esse potest, quam quæ ex Hispanico idiomate in Gallicum facta est a Patre Croiscet Ordinis Vestri Presbytero, quæque impressa fuit Massiliæ eodem Anno, quo prodiit in lucem Censura Sorbonicæ Facultatis. Atque hæc est illa versio, quæ in Summario Causæ tam magnis elogiis in Cœlum tollitur. Cardinalis de Aguirre Hispaous Croisetum Gallum reprehendit, tanquam in Hispanico idiomate parum versatum. Si quis vero Traductoris Galli partes suscipiens, Cardinalem Hispanum, tamquam Gallicæ linguæ minus peritum reprehenderet, totum Judicium in ancipiti hærere necesse esset. Quare, ut hujusmodi difficultatum involucra tollaotur, Nostræ curæ erit aliquem invenire in utroque idiomate probe, peritterque versatum, cujus diligentia rei veritatem in claro positam tuto dijudicare possimus.

Censura Facultatis Parisiensis adversus versionem Gallicam Mysticæ Civitatis Dei.

Card. de Aguirre censuram approbat, versionem rejicit.

Versionis fides examinanda.

Novimus præterea, non Tibi ignotum esse Opus *de Revelationibus, & Visionibus*, ab Eusebio Amort Canonico Regulari Lateranensi editum Anno MDCCXXXIV., in quo præfata quidem Censura Parisieosis Facultatis reprobatur, sed aliæ, ac diversæ objectiones fiunt adversus Mysticam Civitatem Dei. Cui novo Censori fuse respondit doctus quidam Ordinis Vestri Professor Frater Didacus Gonzalez Mattheo Hispanus, qui suas Responsiones Nobis dicatas superiori Anno MDCCXLVII. Matriti edidit, Nobisque transmisit. Harum quoque objectionum, & Responsionum examen fieri debet, & a Nobis, Deo adjuvante, fiet, antequam de Mystica Civitate Dei sententiam proferamus, quum nullam in hoc gravissimo Judicio diligentiam supervacaneam fore judicemus.

Et objectiones Eusebii Amort.

Hæc erat, quæ tibi innotescere volebamus. Nunc ea, quæ in præfata Congregatione Particulari coram Nobis deliberata fuerunt, in summam colligendo, sequens Decretum, de ejusdem Congregationis coosilio atque unanimi sensu, edicimus; nempe: *Ex hactenus deductis non constare, prout oportet, in casu, & ad effectum, de quo agitur, quod Opus inscriptum* Mystica Città di Dio, *sit Opus Venerabilis Servæ Dei sororis Mariæ a Jesu de Agreda; ex gratia tamen speciali, Postulatoribus indulgeri, ut in Causa Beatificationis, & Canonizationis ejusdem, ad ulteriora procedatur, ita tamen, ut dubium super Virtutibus non absolvatur, nisi prævio iterato novo definitivo Decreto, aut a Nobis, aut a Nostris*

Conclusio cum prolatione Decreti.

ANNO 1748.

Successoribus, præmissis, uti supra, respective præmittendis, edendo; in quo, vel statuatur Opus prædictum non esse Servæ Dei, vel, constito esse Opus ejusdem, definiatur, nihil, vel in eo, vel in aliis Operibus ejusdem Servæ Dei, reperiri, quod sit contra Fidem, bonos mores, vel quod sapiat doctrinam aliquam novam, & peregrinam, atque a communi sensu Ecclesiæ, & consuetudine alienam, juxta præscripta in Decretis Urbani VIII. Tibi. Dilecte Fili, universoque Ordioi tibi commisso, Benevolentiæ Nostræ pignus, Apostolicam Benedictionem impertimur.

Dat. Pon. 11. anno VIII. die 16. Januarii 1748.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die decima sexta Januarii Millesimo septiogentesimo quadragesimo octavo, Pontificatus Nostri Anno Octavo.

XLVII.

DE ORDINE

Servando io Causis super oullitate Professionis Regularis.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI.

Ad perpetuam rei memoriam.

Proœmium.

SI datam hominibus fidem frangere, conventionesque eas, quæ ab humanis legibus robur accipiunt, abrumpere, ac violare non licet; multo magis necesse est obligatum Deo mentis propositum immutabiliter servari, Nosque præsertim, utpote sacrarum Legum custodes a Deo constitutos, oportet earum pactionum, quæ Divino & Ecclesiastico jure indissolubiles sunt, perpetuam firmitatem, & observantiam asserere. Eam ob rem jam usque ab Anno Incarnationis Dominicæ MDCCXLI. Pontificatus Nostri II., Apostolicas Literas dedimus, iocipientes: *Dei miseratione*, in Bullario Nostro deinde editas *Tom. I. num.* 33., quibus certum præscripsimus ordinem, in Tribunalibus Ecclesiasticis servandum, quum in ipsis discuti & definiri deberent Causæ, in quibus de nullitate alicujus matrimonii contracti ageretur; non eo quidem consilio, ut si quod forte matrimonium cum impedimento aliquo dirimente initum fuisset, de illius nullitate judicium postulari, aut fieri prohiberemus; sed, ut in hoc gravissimo judicii genere, in quo de sacro Connubiorum fœdere agitur, pleniori veritatis elucidationi consuleremus; utque Judices, non sine certissima cognitione omnium, quæ ad rem maxime conducuot, hujusmodi vinculum ex tot rationibus insolubile, sententiis suis, tamquam irritum ab initio, dissolverent. Cujus quidem Constitutionis utilitas, Deo favente, ad hunc diem aperte comprobatur; quum ex eo tempore, neque tot Causæ super prætensa Matrimoniorum nullitate in Tribunalibus pendeant; nec tam frequenter, ut antea, Nobis exhibeantur preces pro obtinendis dispensationibus super Matrimonio rato, & non consummato: dum scilicet ante omnium oculos propositæ sunt difficultates paulo quidem majores, sed omnino justæ, quæ, ex novo ordine a Nobis statuto, cuilibet superandæ se offerent, antequam optatum finem assequatur.

Methodus a Sanctitate Sua præscripta in causis matrimonialibus.

Ex eisdem rationibus statuit novum ordinem præscribere pro judiciis super nullitate Professionum Regular.

PONT. A. VIII.

Quemadmodum itaque pro Matrimoniis carnalibus a Nobis provisum fuit, ita nunc de spiritualibus animarum nexibus, de Religiosis videlicet utriusque sexus Regularium Professionibus, pari ratione statuere decrevimus: nimirum certam normam ac methodum tradere, quam observare debeant Judices Ecclesiastici, quoties judicia super nullitate Professionum in aliquo Ordine Regulari a Sede Apostolica approbato factarum, coram ipsis agitari contingat; neque id quidem ad hunc finem, ut aditus iotercludatur iis, qui justis de causis hujusmodi actiones intentare velint, ac postulent, Professionem a se factam ex capite nullitatis, irritam declarari; sed, ut ipsi Judices rerum veritatem in specie dignoscere, suasque sententias indubiis fundamentis innixas proferre valeant; ac ne unquam, ex ignorantia factorum, aliquem decernant solutum vinculo, dum is forte, valida solemnium votorum professione emissa, Religioso Ordini, cui nomen dedit, re ipsa maneat adstrictus. Qua ex methodo a Nobis tradenda hunc fructum, similiter obventurum speramus, ut & rariores in posterum in Tribunalibus futuræ sint Causæ super prætensa Professionum nullitate; & qui deinceps hujusmodi nullitatis declarationem io foro externo obtinuerint, & consequenter a Religione discesserint, non amplius anxia, aut male tuta conscientia vivant, ac propterea ad Nos, aut ad Officium Pœnitentiariæ Nostræ Apostolica, ut non semel evenisse novimus, confugere cogantur, occultato (ut moris est) in precibus nomine, fatentes sententiam super Professionis nullitate pravis artibus extortam a se fuisse, decepto judice, vel per mendacia in facti expositione adhibita, vel per corruptos Testes; ideoque flagitantes, ut ex gratia, & dispensatione Appostolica, facultas manendi in sæculo ipsis indulgeatur.

Reclamatio adversus Professionem intra quinquennium quatenus admittatur ex Decreto Concilii Tridentini.

Ut autem ordinate procedamus, distinguendum initio est inter Regulares illos, qui intra quinquennium a die factæ Professionis, de illius nullitate actionem promovent; & eos, qui post elapsum quinquennium reclamant. Quod ad priores attinet, celebre est de illis decretum Sacræ Tridentinæ Synodi *sess.* 25. *de Regular. cap.* 19. in hæc verba: *Quicumque Regularis prætendat, se per vim & metum ingressum esse Religionem, aut etiam dicat, ante ætatem debitam professum fuisse, aut quid simile, velitque habitum dimittere quacumque de causa, aut etiam cum habitu discedere, sine licentia Superiorum; non audiatur, nisi intra quinquennium tantum a die Professionis, & tunc non aliter, nisi causas, quas prætenderit, deduxerit coram Superiore suo, & Ordinario.* In quo sane decreto licet in littera Virorum Regularium dumtaxat mentio fiat, nihilominus etiam fœminæ Religionem professæ comprehenduntur; quum, ex regulis juris, masculinum genus etiam fœmininum includat, ubi una eademque causa pro fœminis æque, ac pro masculis militat. Quamvis autem Decreti verba satis clara sint, variæ tamen quæstiones circa eorum sensum, ac vim excitatæ fuerunt.

Quod Decretum etiam Moniales comprehendit.

Et procedit æque in casu actionis intentatæ ex parte Religionis.

Quum etenim ibi sermo dumtaxat sit de Regulari Professo, qui suam Professionem nullam fuisse contendat: *Quicumque Regularis prætendat se per vim & metum ingressum esse Religionem &c.*, nihil vero expresse statuatur de ipsa Religione, cujus aliquando interest alicujus Alumni sui Professionem irritam declarari; ut si quis, exempli causa, comperiatur occultum aliquod impedimentum non revelasse, de quo interrogatus fuerat, adjecta declaratione, quod, eo

for-

forsan existente, & non patefacto, ipsius admissio a Religinne minime rata babenda foret; hinc dubitatum fuit, an in hujusmodi casu solus Superior Regularis sine Ordinario procedere posset, an vero etiam in hac facti specie discutienda esset Causa coram Regulari Superiore simul, & Ordinario Loci. Super quo Congregatio Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium ad ipsius Concilii Tridentini Interpretationem ab Apostolica Sede deputatorum constanter decrevit, Causas bnjusmodi super nullitate Professionis, tam a Regulari Professo, quam a Religione, intra quinquennium in judicium deductas, & a Superiore Regulari, & ab Ordinario Loci simul cognoscendas esse.

Quinquennium computatur a die Professionis, etiam in casu metus permanentia, & impedimenti ad reclamandum.

Quum item quinquennium, intra quod admittitur reclamatio adversus Professionem, Sancta Synodus computandum voluerit *a die professionis*; cumque potior, atque communior causa, qnæ pro nullitate Professionis adduci solet, in metu consistat; metus autem per totum quinquennium, atque etiam ulrerius, aliquando perseveret; quæsitum fuit, an, ubi de metu agitur, tnitium quinquennii desumendum sit ab ipso die Professionis emissæ, an vero a die, quo Professus liberam reclamandi facultatem habere cœpit. Eadem vero Congregatio declaravit, in utroque parirer casu, concessum quinquennit tempus a die emissæ Professionis esse computandum.

Actio intentata intra quinquennium, licet deserta, tamen judicatur ab Ordinario, & a Superiore Regulari.

Ad idem pariter quinqnennium pertinet alia agitata quæstio, an scilicet prædicti Ordinarius, & Superior Regularis cognoscere possint Causas nullitatis Professionis etiam post ipsum quinquennium, ubi nempe Professus intra illius decursum reclamaverit, sed judicium prosequi deinde neglexerit, aut nequiverit. Decretum est autem ab eadem Congregatione, coram præfatis Judieibus a Concilio memoratis agendam esse Causam, etiam post elapsum quinquennium, dummodo satis constet, eam intra præscriptum tempus a reclamante serio intentatam fuisse.

Regularis Superior ad effectum &c. intelligitur qui superiut loco, & de tempore motæ litis.

De ipsis autem Judicibus pro hujusmodi Causarum cognitione a Sancta Synodo designatis, per ea verba, *coram Superiore suo, & Ordinario*; complures similiter motæ sunt quæstiones, quæ majori eorundem verborum elucidationi causam dederunt. Et primo qnæsitum fuit, quisnam censendus esset Superior Regularis in casu, & ad effectum, de quo agitur; utrum scilicet Provinciæ Rector, an Generalis Ordinis Moderator; Congregatio autem ejusdem Concilii Interpres dafinivit esse Superiorem localem, nimirum Abbatem, vel Guardianum, sive Priorem, aut alio quocumque nomine nuncupatum Præpositum, seu Rectorem illius Monasterii, aut Cœnobii, in quo reclamans Professionem emisit; eum nempe, qui hujusmodi Monasterii, aut Cœnobii regimen exercet, quo tempore Causa super nullitate Professionis in judicium deducitur.

Item pro Monialibus, nisi immediate subsint Ordinario.

Quæsitum item fuit, quisnam Monialium proprius Superior dieendus sit, ad effectum judicandi nna eum Ordinario de earum Professionis nullitate. Responsum fuit, quod, si agatur de Monialibus Ordinario Loci immediate subjectis, tunc, quum nullus sit earum Superior Regularis, solus Ordinarius judicat de Professione reclamantium intra quinquennium: Si vero Moniales Regularium regimini subsint, tunc hujusmodi Causæ jndicandæ sunt ab Ordinario loci simul, & a Superiore Regulari; ab eo nimirum, cui concreditum est universum Monasterii regimen, non autem a Confessario Regulari Monalium.

Superior Regularis abstinere nequit a judicio.

Potest tamen alteri suas vices delegare.

Dubitatum est etiam, utrum Superior Regularis jus suum eedere possit Ordinario Loci, eique permittere, ut in hujusmodi Causis solus procedat, & judicet; Id autem prædicta Congregatio fieri posse negavit; permisit tamen Superiori Regulari, ut si judicium assumere nolit, aut non possit, alium subrogare valeat vel Regularem, vel etiam Ecclesiasticum Sæcularem juris Canonici peritum, qui una cum Ordinario Judicis partes exerceat.

Dissentientibus inter se Judicibus, Causa devolvitur ad Sedem Apostolicam.

Denique quæsitum fuit, si forte Ordinarii, & Superioris Regularis judicia inter se discrepantia extiterint, quodnam ex ipsis alteri prævalere debeat. At in hoc casu responsum fuit, Causam ipsam ad Apostolicæ Sedis judicium devolutam censeri.

Ad eandem Sedem privative pertinent Causæ Professionum emissarum extra Cœnobia pro novitiatu assignata.

Quum vero inter capita nullitatis Professionem Regularem irritantia, unum etiam adnumeretur, si nempe aliquis Professionem emiserit in Cœnobio ad Novitiorum institutionem minime destinato, in iis tamen locis, in quibus rec. mem. Prædecessor Noster Clemens Papa VIII. Decreta de Regularibus a se edita vim habere mandavit; si quis ex hoc capite Professionem a se factam intra quinquennium impugnare voluerit, aut etiam si Raligio intra idem quinquennium postulaverit alicujus Professionem ex hujusmodi capite irritam declarari; decretum extat a fel. record. Urbano Papa VIII. altero Prædecessore Nostro, justis gravibusque de causis, ae de eonsilio præfatæ Congregationis Concilii Tridentini Interpretis, editum die v. Januarii Anni MDCXXXVI., incipien. *Ad occurrendum*, quo statutum fuit, hujusmodi Causas ad eandem Congregationem privative pertinere. Hæc sunt potiora in hoc genere Decreta ex Regestis prælaudatæ Congregationis excerpta, quæ licet alias a Prædecessoribus Nostris Romanis Pontificibus Apostolica Auctoritate non semel approbata fuerint, & confirmata; Nos tamen eadem, præsentium Literarum tenore, atque Auctoritate simili, novo approbationis, & confirmationis Nostræ robore communimus, atque ab omnibus, ad quos spectat, seu respective spectabit, in posterum pro regula baberi, ac plenariæ executioni demandari præcipimus.

Quibus ita constitutis, firmataque pertinentia Causarum, quæ intra quinquennium a die Professionis emissæ adversus illius validitatem introducuntur; consequens est, ut & ea indicemus, quæ de ordine, ac methodo in hujusmodi judiciis servanda, a Majoribus sapienter constituta sunt; tum ea proferamus, quæ Nos ipsi opportune addenda censuimus, quæque pari auctoritate, ac præsentium literarum vigore, perpetuis futuris temporibus servari volumus, & mandamus.

Apostata repellatur a limine judicii, nisi ad Religionem redierit &c.

Jam de ipsa hujusmodi Causarum introductione notum est decretum ejusdem Concilii Tridentini *cit. Sess. 25. cap. 19. de Regular., ut si quis antea habitum sponte dimiserit, nullatenus ad allegandum quamcumque causam admittatur, sed ad Monasterium redire cogatur, & tamquam Apostata puniatur; interim vero nullo privilegio suæ Religionis juvetur*. Ex quo sequitur, Regularem postulantem judicium fieri de suæ Professionis nullitate, ab ipso judicii limine repelli, nisi constet eum in Religionis suæ Claustria morari, & Habitum Regularem resumsisse, si ipsum antea deposuerit.

Judicium instrui debet rigorosis probationibus, & processibus judicialibus.

De probationibus vero, licet non ignoremus, apud Superiores Regulares, Ordinariosque Locorum usu receptum fuisse, in re tanti momenti,

ti, judicia ſua ſundare in extrajudicialibus atteſtationibus, quantumvia juramento firmatis, quæ *ad perpetuam* dicuntur; hoc tamen de cætero uſurpari prohibemus; volentes, atque diſtricte mandantes, ut ad adſtruendas probationes in hujuſmodi Cauſis naceſſariaa, verus & judicialia Proceſſus omnino conficiatur; in quo & Articuli exhibeantur ex parte illius, qui adverſus Profeſſionem agit; & Interrogatoria dentur ab ea parte, quæ ſtat pro ipſius Profeſſionis validitate; & Teſtes tam ſuper Articulis, quam juxta hujuſmodi Interrogatoria examinentur; utque, hac forma non ſervata, Proceſſus ipſe, & Sententia dependentar ab eo prolata, inſanabili nullitatis vitio corruere cenſeantur; ſalva etiam diſpoſitione juris communis, quoad alia nullitatis capita, ſi quæ forte in ipſa Proceſſus compilatione intervenerint.

Citari debent Defenſores Monaſterii, & omnes intereſſe habentes.

Sub eadem pœna nullitatis, decernimus, atque ſtatuimus, ut in hoc judicio citari, & audiri debeant tum Defenſores Monaſterii, ſeu Cœnobii, in quo Profeſſus Vota Religioſa ſuſcapit, tum ipſius Profeſſi Conſanguinei, ſive propinqui, ſive alii, quibus bona ſua donavit, aut ceſſit; uno verbo omnes, quorum intereſt illius Profeſſionem ſuſtineri; in primis autem it citentur (ſi ſuperſtites ſuerint) qui indicati erunt tamquam Auctores, aut complices metus eidem incuſſi, ut Votis invitus ſe obſtringeret. Quemadmodum vero in citata Conſtitutiona Noſtra, quæ incipit *Dei miseratione*, decrevimus, ut in ſingulis Diœceſibus ab Ordinario deputari deberet aliquis probitate, ac doctrina commendatus, cujus officium aſſet in Cauſis Matrimonialibus in judicio ſtare pro validitate Matrimonii; ita nunc omnibus, & ſingulia Locorum Ordinariis committimus, & mandamua, ut perſonam aliquam ſimilibus qualitaiibus præditam in ſuis reſpective Diœceſibus eligant, cui *Defenſoris Profeſſionum* munus imponant; utque huic omnia demandata, injuncta, & reſpective applicata eſſe cenſeantur, quæcumque Nos in præcitaris Literis de Matrimonii Defenſore ſtatuimus; Nos enim eadem omnia, præſentium tenore, ad hujuſmodi Profeſſionum Defenſores expreſſe extendimus, & reſpective applicamus, & quoad iſtos pari modo locum habere decernimus. Id ſolum peculiariter pro Defenſore Profeſſionis in præſentibus ſtatuentes, ut ſcilicet quidquid pro ipſius honorario, aut mercede, ſive pro expenſis in defenſione Cauſæ occurrentibus, eidem præſtandum aſſe Judex prudenter arbitratus fuerit, id omne ab illis exſolvi debeat, quibus a Profeſſo renunciata fuerunt bona in Religionis ingreſſu dimiſſa; Si vero hi non exiſtant, aut ſi Profeſſus nihil renunciandum habuerit, ipſa Religio, quatenus ex illis ſit, quæ temporalia bona poſſident, ad hujuſmodi ſolutiones teneatur: Si autem nec adſint bona renunciata, nec Ordo Regularis de quo agitur, quidquam poſſideat, tunc Defenſori Profeſſionis ſatisfiat ex pecuniia Mulctarum illius Tribunalis, in quo Cauſa agitata fuerit, ſive alterius, prout in aliia prædictis Literis Noſtris de Matrimonii Defenſore ſtatuimus.

Defenſor Profeſſionis ex officio deputandus.

Cujus expenſis operam præſtare debeat.

Lata demum Sententia a Superiore Regulari, & ab Ordinario Loci, ſi ea pro validitate Profeſſionia pronunciata fuerit, neque Profeſſus appellationem interponat, Cauſam finitam eſſe non dubitatur. Si vero Profeſſus ad Judicem ſecundæ inſtantiæ appellavarit, vel etiam ulterius eadem Cauſa retractanda fuerit; in omnibus hiſce judiciis volumus ſimiliter Defenſorem Profeſſionis ex Officio deputatum intervenire, eodem proſus modo, quo in citata Conſtitutione decrevimus, Defenſorem Matrimonii, in ſecunda & ulteriori inſtantia, judicio ſemper adeſſe. Ac ſicuti præterea ſtatuimus, hujuſmodi Defenſoris partes eſſe, a Sententia Judicis primæ inſtantiæ pro Matrimonii nullitate lata ad ulterioris inſtantiæ Judicem provocare; & formam proſequendi judicium in ulterioribus hujuſmodi inſtantiis præſcripſimus; ita porro volumus, ut Defenſor Profeſſionia a Sententia in prima inſtantia pro nullitate Profeſſionis edita appellare omnino debeat, atque in ſecunda, ſeu ulteriori hujuſmodi Cauſarum reviſione, eadem omnia volumus obſervari, quæ pro Cauſis Matrimonialibus in eadem Conſtitutione Mandavimus.

Defenſoris partes eædem in ulterioribus inſtantiis.

A prima ſententia pro nullitate data ſemper appellari debet.

Quemadmodum denique legitimas pœnas ibidem conſtituimus adverſus eos, qui poſt unicam obtentam Sententiam pro prioris Matrimonii nullitate, ſive pendente appellatione, ſive ea per incuriam, aut fraudem Defenſoris non interpoſita, auſi ſuiſſent novas Nuptias contrahere; atque decrevimus nemini licere ad altera Vota tranſire, niſi duæ ſaltem Sententiæ conformes pro nullitate prioris Matrimonii emanaverint; ita, ſi quis in Ordine Regulari Profeſſus, poſt unicam Sententiam, favore Nullitatis Profeſſionia pronunciatam, ſive pendente, ſive omiſſa culpabiliter appellatione, è Clauſtris exire, a Religione diſcedere, quodque magis eſt, Habitum Regularem abjicere præſumpſerit; volumus, atque ſtatuimus, omnibus eum pœnis, atque cenſuris a Sacria Canonibus, & a Conſtitutionibus Apoſtolicia contra Apoſtatas latis, atque ſancitis, ſubjacere, & obnoxium eſſe; decernentes pariter, in hujuſmodi Cauſis de Profeſſionis nullitate, liberum Profeſſo non eſſe a Religione migrare, niſi duaa ſaltem obtinuetit Sententias conformes, quibus ab eo emiſſa Profeſſio nulla, & irrita declarata fuerit.

Unica ſententiæ pro nullitate Profeſſionis prolatæ executio ſuſpenditur.

Et primæ quidem Inſtantiæ Judices ſuper validitata Profeſſionum, quæ intra quinquennium judicialiter impugnantur, ut ſupra dictum eſt, Superior Regularis, ſimulque Ordinarius Loci eſſe debent. Si vero eædem Cauſæ in ſecunda, aut ulteriori inſtantia ſint diſcutiendæ, ſtatuimus, inhærentes antiquis quibuſdam ſæpedictæ Congregationis Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum Decretis, (quæ pariter tenore præſentium approbamus, & confirmamus) ut Cauſæ hujuſmodi ad eos Judices devolvantur, ad quos de jure aliæ omnes Cauſæ Eccleſiaſticæ, poſt Sententiam Ordinarii, in gradu appellationis reſpective devolvuntur; ita tamen, ut hi quoque Judices, ſicuti Ordinarius in prima inſtantia una cum Superiore Regulari proceſſit, ſic & ipſi procedera, & judicare debeant una cum Superiore Regulari, non quidem illius Monaſterii, in quo reclamans profeſſus eſt, ſed alterius Monaſterii ejuſdem Ordinis in eorum Civitate, aut Diœceſi exiſtentis, vel, eo non extante, cum Superiore vicinioris Monaſterii ejuſdem pariter Ordinia, ſeu cum alia perſona Eccleſiaſtica, cui, juxta præmiſſa, Superior ille ad quem pertinet, ſuas vices ad hunc effectum delegaverit. Si autem hujuſmodi Cauſæ in ſecunda, aut ulteriori inſtantia ad Sedem Apoſtolicam devolvantur, & a prædicta Congregatione Concilii, ſiva ab altera ſuper Conſultationibus Epiſcoporum, & Regularium, aut denique ab Auditorio Rotæ, ut reſpective aſſolet, diſcutiendæ fuerint; nullus erit locus ad judicandum Superiori Regulari; qui neque tunc

In ſecunda, & ulteriori inſtantia, Cauſæ devolvantur ad quos de jure.

Alter Regularis Superior ad judicandum aſſumendus.

Non tamen quando Cauſa cognoſcitur apud Sedem Apoſtolicam.

ad

ad ferendam Sententiam admittitur, quum ab eadem Congregatione Concilii, juxta relatum superius Urbani Prædecessoris Decretum, examinanda fuerit, etiam intra quinquennium, validitas Professionis ex eo capite impugnatæ, quod facta fuisse asseratur in Monasterio, aut Cœnobio Religiosis Tyronibus instituendis minime addicto.

Hactenus de judiciis super nullitate Professionis, quæ intra quinquennium a die ipsius Professionis emissæ introducuntur; de quibus hoc etiam declarando decernimus, ut quæcumque in superioribus statuta sunt, ea omnia locum habere, & observari debeant etiam in Curia S. R. E. Cardinalis, Nostri, & Romani Pontificis pro tempore in Urbe, ejusque Districtu Vicarii in Spiritualibus Generalis; quoties hujusmodi Causas intra idem quinquennium in ipsius Tribunali Ordinario judicandas esse contingat. Jam vero videndum est de ejusdem generis Causis, quæ, post elapsum quinquennium hujusmodi, in judicium adducuntur.

Præmissa locum habent etiam in Tribunali Reverendiss. Cardinalis Vicarii Urbis.

Porro quum Sancta Tridentina Synodus, post quinque annos ab emissa Professione transactos, omnem aditum ad reclamandum Professis interclusum esse sanxisset, per ea aperta verba superius relata: *Non audiatur, nisi intra quinquennium a die Professionis*; adeo inhærendum hujusmodi sanctionis literæ duxerunt Majores Nostri, ut sub piæ mem. Prædecessore Nostro Gregorio Papa XIII. decretum fuerit, ac veluti pro regula statutum, nullius Causæ introductionem super nullitate Professionis, elapso quinquennio, admittendam esse; etiamsi Professio per vim, & metum facta diceretur, atque probari vellet, hujusmodi vim, & metum toto quinquennii tempore permansisse. Verba Decreti die v. Martii Anni MDXCVIII. editi, quæ habentur *Decretorum Congregationis Concilii Tom. 9. fol.* 55. hæc sunt: *Gregorius XIII. ex Sententia Congregationis Concilii declaravit, eos, qui per vim, & metum se Religionem professos prætenderent, nisi intra quinquennium reclamaverint, eo elapso, non esse audiendos, tametsi allegarent, vim & metum semper durasse*.

Post quinquennium omnis instantia adversus Professionem olim rejecta.

At vero procedentibus temporibus, non sine justis gravibusque Causis, ut plane persuasum habemus, inductum fuit, ut admitterentur instantiæ pro *restitutione in integrum adversus lapsum quinquennii*.

Inductum postea remedium restitutionis in integrum.

De quibus tamen judicium facere ad Apostolicam Sedem semper privative pertinuit, sive ex parte Professi, sive ex parte Religionis instantiæ hujusmodi proponerentur, ac licet ipsa reclamatio ob impedimentum per totum quinquennium perseverans dilata fuisse diceretur. Hoc enim remedium restitutionis in integrum, extraordinarium in jure vocatur, cujus concedendi facultas Judicibus inferioribus competere nequit, non obstante quacumque contraria consuetudine, etiam immemorabili, aut quolibet asserto privilegio; ut patet ex compluribus in eandem sententiam decretis ejusdem Congregationis Tridentini Concilii Interpretis, quæ recensita fuerunt in Decreto edito die XXIV. Septembris Anni MDCCXL. in Causa *Sicula Restitutionis in Integrum*, quod a Nobismetipsis die XXVIII. ejusdem mensis, & anni approbatum, & confirmatum fuit, quodque iterum præsentium tenore approbamus, & confirmamus; reservato Nobis, & Successoribus Nostris Romanis Pontificibus jure concedendi Ordinariis, & Superioribus Localibus, in quibusdam peculiaribus casibus, facultatem examinandi etiam Causas restitutionis in integrum, ac super ipsis pronunciandi, antequam ad sententiam ferendam super Professionis validitate, aut nullitate deveniant; ut non semel ex Apostolicæ Sedis dispensatione factum fuisse non ignoramus.

A sola Apostolica Sede concedendum.

Ejus concessio examen Judicibus inferioribus aliquando delegata.

Hujus autem judicii methodus diversa quondam fuit ab ea, quæ in præsenti observatur. Antiquis enim temporibus, visa probabili ratione, seu fumo, ut ajunt, causarum restitutionis in integrum, ea ab Apostolica Sede concedebatur; nimirum facultas indulgebatur reclamantibus adversus Professionem, ut, licet elapsum esset quinquennium, nihilominus de illius nullitate coram Judicibus competentibus actionem promovere possent; pro cujus judicii instructione deinceps a Superiore Regulari, & ab Ordinario Loci legitimus conficiebatur Processus, atque sententia super validitate, aut nullitate ferebatur. Quæ sane methodus si hoc etiam tempore in usu esset, oporteret Nos eorum præcipue, quæ ad hujusmodi judicium consequentia sunt, rationem habere; ac providere, ne unius tantum sententiæ vigore Professiones Regulares dissolverentur. Sed alius hodierno tempore est ordo, qui in præfatis Congregationibus, seu Tribunalibus Urbis, pro concedenda restitutione in integrum adversus lapsum quinquennii, observatur; Nam priusquam super eo quidquam decernatur, committitur Ordinario Loci, & Superiori Regulari, ut Processum conficiant; eoque demum transmisso, proponitur dubium super concessione restitutionis in integrum, idque non minus accurate, ac severe examinatur, ac si dubium propositum esset super ipsa validitate, aut nullitate Professionis. Si autem petita in integrum restitutio concedatur, tunc Ordinario, & Superiori Locali committitur, ut sententiam proferant super controversa Professionis validitate. Sed quamvis in hujusmodi Commissionibus plena ipsis relinquatur facultas judicandi sive pro validitate, sive pro nullitate Professionis, prout ipsis justum visum fuerit; usu tamen compertum est, quod, quum iidem satis noverint, quam diligenti, & gravi judicio apud Sedem Apostolicam discussæ fuerint Causæ, propter quas restitutio in integrum concessa fuit; viso dumtaxat hujusmodi concessionis rescripto, nec ulteriori instituto examine, ad ferendam pro nullitate Professionis, sententiam ut plurimum sine dubitatione procedunt.

Antiqua praxis concedendi restitutiones in integrum.

Ea nunc non conceditur, nisi praevio Processu, & examine causarum.

Sententiæ Judicum Ordinariorum plerumque conformes sunt judicio super restitutione in integrum.

Accuratum hujusmodi examen causarum restitutionis in integrum apud Romanæ Curiæ Judices in more positum, non modo non immutare intendimus, verum etiam approbatione Nostra singulis, ad quos pertinet, magnopere commendatum, ab ipsis in posterum observari volumus, ac jubemus; hoc tamen addito, ut in Commissionibus, quæ diriguntur Superioribus Regularibus, & Ordinariis Locorum pro conficiendis Processibus, iisdem, sub pœna nullitatis actuum, injungatur, ut in omnibus procedere debeant cum interventu Defensoris Professionis; ad quem nimirum pertinebit Interrogatoria dare, juxta quæ examinari debebunt Testes, aliaque ad Officium sibi impositum pertinentia diligentissime præstare. Item volumus, ut in ipsa propositione dubii super concessione restitutionis in integrum, tam in præfatis Cardinalium Congregationibus, Concilii Tridentini interpretationi, & Episcoporum ac Regularium consultationibus præpositis,

Defensor Professionis adhiberi debet tam confectioni Processuum de causis restitutionis in integrum.

Quam examini Causarum apud Sanctam Sedem.

tis, quam in Auditorio Rotæ, aut in quacumque Congregatione peculiariter forsan deputata, sub simili nullitatis pœna, Defensor Professionis, ab eo, qui Tribunalis caput est, deputatus, expensis eorum, de quibus supra, semper & in omnibus actibus in judicio stare debeat; neque solum in prima hujusmodi dubii propositione, sed etiam in ulterioribus; quatenus reclamans in prima rejectus, ad novam audientiam admittatur. Denique, ut pro fruendo beneficio restitutionis in integrum, unica favorabilis resolutio nequaquam sufficiat, nisi ea per secundam conformem, iterato Causæ examine, auditoque semper Defensore Professionis, confirmata fuerit; quemadmodum in altera Constitutione Nostra, præsentis initio allegata, de Causis super nullitate Matrimonii constituimus; Nos enim præsentium tenore decernimus, ac sub pœnis adversus Apostatas sancitis districte prohibemus, ne quis sub clypeo unicæ resolutionis pro concessione restitutionis in integrum obtentæ, e Religiosis Claustris migrare, multoque minus Habitum Regularem deponere audeat, seu præsumat: quum ad prædictas pœnas declinandas, & altera resolutio super restitutione in integrum priori consentanea, & sententia super nullitate Professionis a Superiore Regulari, & ab Ordinario ferenda, expectari omnino debeant; nec nisi per hujusmodi sententiam, a prædictis Judicibus, præviis duabus resolutionibus pro concessione restitutionis in integrum, legitime latam, Judicium absolutum censeri queat.

Examen hujusmodi duplex requiritur, antequam Ordinarius & Superior procedere valeant.

Quamdiu reclamans in Religione manere debeat.

Quæ omnia si ita observabuntur, ut a Nobis constituta sunt, utque omnibus, ad quos pertinet, ac pertinebit in posterum, sedulo observanda & implenda a Nobis præscribuntur, & enixe inculcantur; profecto non dubitamus, quin multo rariores in posterum futuræ sint instantiæ, & contentiones eorum, qui vel intra quinquennium a die Professionis emissæ, vel etiam eo elapso, susceptum Religiosæ vitæ Institutum relinquere adnitantur. Ad hoc autem certius obtinendum magnopere contulerit, si a Superioribus quoque Regularium Ordinum in Novitiorum admissionibus ea observabuntur, quæ & in eorum Constitutionibus, & in Decretis felicis recordationis Clementis Papæ VIII. Prædecessoris Nostri statuta sunt, quæque omnia ab ipsis plenissime observari, & impleri, Nos pariter ipsis præcipimus, ac jubemus; tum etiam si ipsi minus facile consensum suum præbebunt, ut admittantur ad Professionem Tyrones, sive qui ætatem quidem a Concilio præscriptam compleverint, at non ad eam pertigerint, quæ a Constitutionibus Ordinis statuta est; sive illi, qui licet annum Novitiatus expleverint ad normam Concilii, adhuc tamen ulterius in eo manere deberent, juxta præscriptum suarum peculiarium Constitutionum; multoque magis ii, qui nec per integrum annum, sed per octo, aut sex menses dumtaxat Tyrocinium posuerunt; ac demum si ipsi Superiores haud se interponent, neque curabunt, ut Professi ante legitimam ætatem ad Ordines Sacros promoveantur. Quæcumque enim sive in Sacris Canonibus, aut Pontificiis Constitutionibus, sive in peculiaribus Ordinum statutis, circa præmissa provide constituta sunt, non parum habent momenti ad religiosam vocationem in hominum cordibus stabiliendam, & ad cohibendam versatilem animorum mobilitatem, quæ ut plurimum aut sola, aut potissima causa est, qua Professi adducuntur, ut vota, quibus obstricti sunt, irrita declarari cupiant. Neque vero Apostolica Sedes ullas unquam dispensationes in præmissis concedere consuevit, nisi prævio assensu, aut etiam accedentibus precibus Superiorum Regularium; quibus nempe æquum, & necessarium est fidem adhiberi in expositione causarum, quas urgere asserunt pro concedendis dispensationibus, quæ petuntur. Illud autem nullo modo ferri, aut probari potest, quod tamen apud plerosque invaluisse constat, ut scilicet reclamantibus adversus Professionem sive intra quinquennium, sive post ejus decursum, Superiores ipsi contradictores se se non exhibeant, aut etiam aperte suffragentur; ex falsa nimirum opinione, quod Religiosorum Virorum societate indignus censendus sit, quicumque ab ea discedere exoptat; quodque ex inutili Monacho, utilis fortasse Clericus Sæcularis existere possit. Nunquam enim licitum est justitiam deserere, aut prodere, quæ jubet omni ratione sustineri actum adeo solemnem, & natura sua irrevocabilem, in quo perficiendo, una cum Professo, ipsa quoque Religio intervenit.

Præmissorum observantia injungitur omnibus ad quos pertinet.

Ac Superioribus Regularibus observantia Canonum, Constitutionum, & Regularum.

Utque Religionis, & Professionis defensionem non deserant.

Ad prædictum finem præterea quam maxime proderit, si & Ecclesiastici Præsules, & Judices, debitas officii sui partes explere non prætermittent. Ecclesiarum quidem Præsules, si anathemati subjectos declarabunt omnes & singulos, cujuscumque qualitatis, conditionis, & dignitatis fuerint, qui Virgines, aut Viduas, seu alias quascumque Mulieres invitas, præterquam in casibus in jure expressis, coegerint ad ingrediendum Monasterium, vel ad suscipiendum Habitum cujuscumque Religionis, vel ad emittendam Professionem; juxta sanctionem Sacræ Tridentinæ Synodi *Sess. xxv. Cap.* 18. *de Regular.*, ubi etiam pares censuræ statuuntur adversus eos, qui in hujusmodi factis consilium, auxilium, vel favorem dederint; ac si omnes similiter, quotquot ausi fuerint compellere viros ad ingrediendam Religionem, & ad Vota profitenda, justis gravibusque pœnis afficient. Judices vero, si, falso ante omnia deposito præjudicio, quo nonnulli arbitrantur latissimam viam, quoad fieri potest, aperiendam esse iis, qui inde migrare cupiunt, ubi invito animo commorantur; ad exactam justitiæ lancem expendent & numerum, & qualitatem Testium, qui ad comprobandam nullitatem Professionis inducuntur; & vim majorem a minori, metum gravem a levi, debilem a constantiori sexu, interclusam a permissa reclamandi facultate discernent; aliasque omnes circumstantias sedulo animadvertent, quæ in hoc toto rerum genere ab Auctoribus considerari solent.

Episcopi procedant contra inferentes vim & metum.

Judices omnia expendant ad normam Juris.

Itaque prædictis omnibus, & singulis gravissime denunciamus, districteque præcipimus, ut in cunctis, quæ ad eorum officia pertinent, a justitiæ tramite, & a præscriptis sibi legibus ne minimum quidem discedant; ac meminerint, omnium, quæcumque gesserint, severissimam sibi rationem tum apud Divinum Judicem, tum apud homines reddendam fore. Nos vero, si Deo placuerit valetudinem Nobis cum vita servare, non parum operæ conferre intendimus, quo planius, atque facilius de Causis hujus generis ab ipsis in posterum judicari valeat. Siquidem Nobis propositum est cum consilio selectorum Virorum in Theologica, & Canonica facultate præstantium, nullas quæstiones accurate examinare ac dirimere, quæ variis Scriptorum opinionibus jactatæ, & varias species induentes, juxta diversas occurrentium casuum circumstantias, ancipites atque

De variis quæstionibus in hac materia occurrentibus examen instituetur.

soli-

folicitos detinere folent Judicantium animos; ut Nobifmetipfis in minoribus olim conftitutis non femel eveniffe memioimus, quum pro munere Secretarii præfatæ Congregationis Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum, hujufmodi Caufas ad regulam Juris exigendas præ manibus haberemus. Ejufmodi funt, exempli caufa, quæftiones: Urrum Profeffio quamvis initio nulla fuerit, per fubfequeotes tamen actus convalidetur; quioam fint actus, ex quibus hujufmodi convalidatio, feu ratificatio inducatur; & quid momenti habeat ad hunc effectum fufceptio Sacrorum Ordinum *ad titulum Religiofæ paupertatis*. Præterea, fi quis forte ante legitimam ætatem ignorans Profeffionem emiferit, & in ea ignorantia per plures annos in Religione permanferit, feque valide Profeffum exiftimans, ea omnia, quæ Profefforum funt, una cum Sociis præftiterint, an hic deinde intelligens, qua ætate Vota emiferit, non obftantibus actibus veri Profeffi a fe geftis, adbuc, præfatæ ignorantiæ præfidio, actionem habeat ad reclamandum adverfus Profeffionem a fe factam; an vero talis ignorantia nihil eidem fuffragetur, quo minus Profeffionem initio nullam per fubfequentes actus ratam babuiffe cenfeatur. Item, an Profeffus, qui in Profeffioois actu impedimentum aliquod, five defectum, occultavit, de quo interrogatus fuit, addita declaratione ad formam Conftitutionum, quod fcilicet Religio ipfum cum hujufmodi defectu, aut impedimento forfan occultato admittere oon inteodebat; an, inquam, talis Profeffus, qui Religioni dolum ftruxit, ejufmodi commodum ex propria fraude defumere poffit, ut validitatem fuæ Profeffionis ex eo capite impugnare valeat. Denique, an ullam vim babere debeat in foro externo ad fuadendam Judici nullitatem Profeffionis, quod reclamantes Profeffi afferere fæpe oon dubitant, fe in proferendis Religiofis Votis, mentem fervaffe alienam a propofito fe obligandi. Hæc omnia, aliaque fimilia in hujufmodi judiciis frequeoter occurrentia, & in utramque partem hactenus difputata, tum Noftro, tum aliorum, quos, ut fupra diximus, in confilium advocaturi fumus, diligenti ftudio, Deo adjuvante, explanare deliberavimus.

Claufulæ pro perpetuo præfentium firmitate.

Interim præfentes Literas, eum omnibus & fingulis in ipfis decretis, atque ftatutis, firmas, validas, & efficaces exiftere, ac perpetuo fore, fuofque plenarios, & integros effectus fortiri, & obtinere, ac ab illis, ad quos fpectat, & pro tempore quandocumque fpectabit, in omnibus, & per omnia pleniffime, & inviolabiliter obfervari volumus, & decernimus. Sicque & non aliter per quofcumque Judices Ordinarios, & Delegaros, etiam Caufarum Palatii Apoftolici Auditores, prædictafque S. R. E. Cardinalium Congregationes Generales & Particulares, aliofque ejufdem S. R. E. Cardinales, etiam de Latere Legatos, & S. Sedis Nuncios, aliofve quoslibet quacumque præeminentia, auctoritate, & poteftate fungentes, & functuros, fublata eis, & eorum cuilibet, quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, ubique judicari, & definiri debere; ac nullum, irritum, & inane, fi fecus fuper his a quoquam quavis auctoritate fcienter, vel ignoranter contigerit attentari.

Quibuscumque in contrarium non obftantibus.

Non obftantibus, tam Caufarum forfan ad hunc diem introductarum pendentia, quas quidem caufas, in quibufcumque ftatibus, & terminis de præfenti reperiantur, juxta fuperius præfcripta omnino tractari, judicari, & definiri debere expreffe decernimus; quam Noftra & Cancellariæ Apoftolicæ Regula de Jure quæfito non tollendo, aliifque Apoftolicis, ac in Univerfalibus, Provincialibus, & Synodalibus Conciliis editis, generalibus vel fpecialibus Conftitutionibus, & Ordinationibus, Decretis quoque, & Refolutionibus a præfatis Cardinalium Congregationibus, five ab Auditorio Rotæ prædicto, aut aliis quibufcumque Judicibus, & Tribunalibus, alias forfan, & aliter factis, conditis, & emanatis, nec non quibufvis etiam juramento, confirmatione Apoftolica, vel quavis firmitate alia roboratis Statutis, Privilegiis, Exemptionibus, & Indultis, etiam in corpore juris claufis, & Literis Apoftolicis quibufvis Perfonis, Collegiis, Locis, Ordinibus, etiam Militaribus, Congregationibus, Societatibus, & Inftitutis, etiam Societatis Jefu, & Sancti Joannis Hierofolymitani, aliifve quibuslibet fpecifica, & individua mentione dignis, etiam fub quibufcumque verborum tenoribus & formis, & cum quibufvis etiam claufulis & decretis, etiam derogatoriarum derogatoriis, & irritantibus in genere, vel in fpecie, etiam motu fimili, & de Apoftolicæ poteftatis plenitudine, feu confiftorialiter, ac alias quomodolibet in contrarium præmifforum conceffis, ac pluries confirmatis, approbatis, & innovatis. Quibus omnibus & fingulis, etiamfi pro illorum fufficienti derogatione, de illis, eorumque totis tenoribus, fpecialis, fpecifica, & individua mentio, feu quævis alia expreffio ad id fervaoda foret, illorum tenores, formas, caufas, & occafiones præfentibus pro plene & fufficienter expreffis, & exactiffime fervatis, & fpecificatis refpective habentes, illis alias in fuo robore permanfuris, hac vice dumtaxat, & ad præmifforum effectum, pleniffime, & ampliffime motu pari derogamus, & derogatum effe volumus, cæterifque contrariis quibufcumque.

Publicatio, ac præfentis Conftitutionis in Urbe tribuitur vis perfonalis intimationis omnibus factæ.

Volumus infuper, & eadem Auctoritate prædicta mandamus, ut eædem præfentes, & in eis contenta quæcumque ad omoium notitiam facilius deducantur, nec quifquam de eis ignorantiam prætendere valeat, ipfas præfentes, feu earum tranfumpta, ad valvas Ecclefiæ S. Joannis in Laterano, & Bafilicæ Principis Apoftolorum de Urbe, nec non Cancellariæ Apoftolicæ, Curiæque Generalis Innocentianæ in Monte Citatorio, & in Acie Campi Floræ, per aliquem ex Curforibus Noftris, ut moris, eft, publicari, & affigi, ficque publicatas & affixas, omnes, & fingulos, quos concernunt, feu concernent io futurum, perinde afficere & arctare, ac fi unicuique illorum perfonaliter iotimatæ, & notificatæ fuiffent.

Tranfumptis fidem præftari fancitur.

Urque earundem præfentium tranfumptis, feu exemplis, etiam impreffis, manu alicujus Notarii publici fubfcriptis, ac Sigillo alicujus Perfonæ in Ecclefiaftica Dignitate conftitutæ munitis, eadem prorfus fides tam io judicio, quam extra illud, ubique locorum babeatur, quæ ipfis præfentibus haberetur, fi forent exhibitæ, vel oftenfæ.

Sanctio pœnalis.

Nulli ergo omnino hominum liceat paginam hanc noftrarum Confirmationis, Approbationis, Voluntatis, Mandatorum, Statutorum, Decretorum, Derogationum infringere, vel ei aufu temerario contraire: Si quis autem hoc attentare præfumpferit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri & Pauli Apoftolorum ejus fe noverit incurfurum.

Dat. Pontif. anno VIII. die 4. Martii 1748.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ millefimo feptin-

ANNO 1748. gentesimo quadragesimo septimo, quarto Nonas Martii, Pontificatus Nostri Aono octavo.

D. Card. Passioneus.

J. Datarius.

VISA DE CURIA

I. C. Boschi.

L. Eugenius.

Loco ✠ Plumbi.

Registrata in Secretaria Brevium.

Publicata die 16. Martii, 1748.

XLVIII.

PRÆSCRIBITUR

Ritus impertiendi Pontificiam Benedictipnem super Populum, servandus a Regularibus eorum Ordinuin, quibus facultas hujusmodi statis diebus a Sancta Sede indulta fuit.

Deest inscriptio, quæ cuilibet Superiori Generali dictorum Ordinum aptata fuit.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte Fili, Salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Summa Pontificia concessio. nis.

EXEMPLIS Prædecessorum nostrorum adducti, nonnullis Familiis Regularium permisimus, ut Fideles, qui statis anni diebus ipsarum Ecclesias inviserent, & indictis pietatis operibus satisfacerent, Indulgentiam Plenariam consequerentur, utque Monasterii Præses, vel alius Sacerdos a Patre Provinciali designandus, populo tunc temporis congregato, Summi Pontificis nomine, Benedictionem impertiret.

Nullus ritus pro hac Benedictione est præscriptus.

Nullus unquam ritus ad hanc rem peragendam præscriptus fuit; quæ quidem extra Urbem solum contingit, cum Pontifex ipse Romæ Benedictionem populo elargiatur: etenim is ritus, qui Urbani VIII. Prædecessoria nostri auctoritate probatus asseritur, & qui post editos nonnullos Romanos Rituales typis impressus fuit, ad eam Benedictionem, de qua verba facimus, minime pertinet; sed illam complectitur, quæ, noo pluries, non semel quolibet anno, sed aliqua urgente legitima causa, populis & agris tribui consuevit, & pro qua certus Delegatus Apostolicus semper constituitur, qui Brevi Apostolico muoitus, potestatem obtinet non solum benedicendi populo, sed illum quoque dissolvendi ab omni vinculo Excommunicationis, Suspensionis, Interdicti, & a cæteris Ecclesiasticis Censuris ac pœois, si quas forte populus imprudena atque ignarus contraxerit, etiamsi illæ in Bulla *in Cœna Domini* contineantur.

Quam. quam pro alia Benedictione fit desigoatus.

Forma, qua aliqui usi sunt, refertur.

Cum hæc ita sint, tamen deprehendimus, quemdam ritum temere, & incoosulto excogitatum esse pro supradicta prima Benedictione Pontificia invocativa, quæ aut pluries, aut semel datur quolibet anno. Quippe simplex Sacerdos in medio Altaris collocatus, Ministris circumadstantibus, & sacris indumentis ornatis, trinam Benedictionem populo impertit, & alia plura gerit, quæ enumerare hoc loco supervacaneum existimamus.

Trinam Benedictionem impertiendo.

De Jure Benedicendi & quibus competat.

Equidem *Benedictio super populum* solemnis est: eamque in quacumque Orbis terræ parte Romanus Pontifex elargiri potest: Episcopus autem in sua Diœcesi, & locis ipsius etiam exemptis, Archiepiscopus in sua Provincia, & locis ejus exemptis, eamdem exercere valet potestatem. Id constat Decreto Clementis V. in Vinnensi Concilio, quod *in Clementina Archiepiscopo, de privilegiis*, recensetur. Porro Abbatibus ejusdem Benedictiooia super populum tribueodæ facultas conceditur io Ecclesiis, quæ ipsis plene subjiciuntur, modo tamen Apostolicum privilegium ad id necessarium obtinuerint: quo sane uti nequeunt, nisi postquam Sacrum solemoe, uti Vesperas in Ecclesia peregerint; nam populo in via passim occurrenti benedicere ipsis non licet, nisi id clare io eodem privilegio declaretur, uti respondit Alexander IV. *in Cap. Abbates, de privilegiis, in sexto.* PONT. A. VIII.

Simplex Sacerdos nequit Populo benedicere.

Simplex ergo Sacerdos nequit Benedictionem super populum elargiri, juxta *Can. Ministrare 26. quæst. 6. Benedictionem quoque super populum in Ecclesia fundere, Presbytero penitus non licebit:* quod tamen eidem Sacerdoti modo permittitur, postquam Divinum Missæ Sacrificium absolvit. Dictum est, modo permitti: si etenim sacram antiquitatem ioquiramus, neque id Presbytero licitum olim fuisse cognoscemus, uti Nos ipsi certis documentis ostendimus *in nostro Tractatu de Sacrificio Missæ sect. 1. num.*382., qui primo Bononiæ *anno* 1740. typis editus fuit, ac *sect. 1. num. 391.* in eodem Tractatu, qui deinde Latine redditus publicam lucem iterum adspexit Patavii *anno* 1745. Etsi siquidem in usu semper fuerit, ut, re Divina peracta, populus ab Ecclesia Benedictione dimitteretur, quemadmodum *in Can. Missas, de Consecratione dist.* 4. continetur; id tamen, non a Sacerdote celebrante, sed vel ab Episcopo, si præsens aderat, vel, si aberat, ab Archipresbytero ejus jussu præstabatur: quo seosu explicatur Decretalia *in Cap. Officium, de Officio Archipresbyteri*, ubi inter Archipresbyteralia munera recensetur *Benedictiones Presbyterales in Ecclesia dare;* prout animadvertit Gonzalez *in idem Cap. Officium, num.* 2. idemque antea plane comprobaverat Saussay *in Panoplia Sacerdotali pag.* 558.

Et solum potest in fine Missæ.

Licet olim contraria disciplina obtineret.

Conc. Laudunen. hanc tribuit Sacerdoti facultatem.

Quibus omnibus subsequens plurium sæculorum contraria prævaluit disciplina, quæ Sacerdoti celebranti potestatem fecit Benedictionem super populum in fine Missæ effundendi, ob eam potissimum causam, quam Bellotus recenset *in Ritib. Laudunensis Ecclesiæ par. 3. pag. 136 num. 9. At, cum Benedictio ad Missæ perfectionem pertineat hodie, sine qua fas non est ab incepto Sacro recedere, nec jure queat populus ante Benedictionem ipsam egredi, ex præcitata Agathensi Synodo, quatenus integræ Missæ non interesset quisquis præmature recederet; sequitur, facultatem cuilibet celebranti concessam esse, privatam illam Benedictionem ad finem Missæ populo ubique locorum impertire*. Idem ioter Morales Scriptores commemorat Quartua *ad Rubricas Missalis pag. 386. in Dubiis conscientiæ*

Idem statuit Textus qui allegatur.

In *Can. Ecce ego, dist.* 95. hæc leguotur: *Nemo hinc Episcoporum, invidia diabolicæ tentationis inflatus, irascatur in Templo, si Presbyteri interdum exhortentur plebem, si in Ecclesiis prædicent, si plebibus ut scriptum est, benedicant*. Si Glossæ fidem præstemus, illud *benedicere* declarat Benedictionem, quæ populo traditur a Sacerdote, qui rem Divinam perficit, nempe post ea verba: *Ite Missa est:* quam sane interpretationem Nos minime respoimus, cum certum habeamus, eumdem textum Sancto Hieronymo non esse tribuendum; quod nonnulli falso putaverunt, quos merito redarguit Theophilus Raynaudus *Operum tom.16.pag.* 211.; sed

211.; sed incerto Auctori, qui inter vivos fortasse tunc agebat, cum Benedictio in fine Missæ inter Benedictiones Presbyterales jam baberetur, usque invaluisset, ut Sacerdos, peracto Missæ Sacrificio, populum Benedictione *jure suo* dimittat, sive absit, sive intersit Episcopus: ea tamen statuta lege, ut, si intersit, & in sua sit Diœcesi, ad eum prius se convertat, eique caput inclinet, veluti facultatem populo benedicendi postulaos; quod ab eodem Sacerdote prætermittitur, si Episcopus Missæ intersit, sed extra suam Diœcesim versetur, prout desumitur ex Rubricis Missalis *tit. de Benedictione in fine Missæ, & Evangelio Sancti Joannis.*

Concluditur, quo tempore, & loco possit Sacerdos benedicere Jure suo.

Cum jam perspectum sit, quo tempore, & loco simplex Sacerdos populo possit *jure suo* benedicere, necessario consequitur, nullam aliam Benedictionem super populum ab ipso impertiri licet, nisi *jure delegato*. Hujus naturæ est Benedictio, de qua nunc agimus, quæ per delegationem Apostolicam cum unice concedatur, Nostrum est omnino ritum præscribere, quem inferius pro norma in posterum servanda subjiciemus, quo sane uti volumus, ac decernimus eos Ordines Regulares, sive Mendicantes, sive non Mendicantes, Monasticos, vel Clericorum Regularium, quibus Nos ipsi, vel Prædecessores nostri, vel futuri Romani Pontifices, facultatem tribuendæ populis Benedictionis permiserint.

Hinc statuendus est Ritus benedicendi jure delegato.

Forma, quæ præscribitur.

I. Præparatoria.

Admoneatur itaque populus de Indulgentia a Sede Apostolica concessa, de præceptis operibus pro ea lucrifacienda, de die, quo visitanda est Ecclesia, de bora denique qua datur Pontificia Benedictio; & admonitio bæc fieri possit, quatenus opus sit, etiam schedis impressis, & consuetis locis palam affixis: licet etenim id a Prædecessore Nostro Clemente Papa VIII. fuerit vetitum Fratribus Beatæ Mariæ de Mercede Redemptionis Captivorum, & Fratribus Sanctissimæ Trinitatis Redemptionis pariter Captivorum, in communicatione Indulgentiarum, & Orationum; uti habetur io ejus Constitutione, quæ incipit *Cum ad uberes* §. 5., & in alia Constitutione *Decet Romanum Pontificem* §. 6.; visum tamen Nobis est, id esse bypothesi inapplicabile; cum, cæteris prætermissis, prædicta communicatio certum genus personarum, quosdam videlicet, ut plurimum, Confratres, non autem populum universum, ut Indulgentia, & Benedictio, de quibus agitur, complectatur.

II. Ritus, & actus benedicendi.

Postquam statutis dia & bora populus ad Ecclesiam convenerit, alta voce legantur Apostolicæ Literæ, seu Decreta, quibus Indulgentia conceditur, una cum potestate Benedictionem Apostolicam super populum effundendi, ut de delegatione audientibus constet; & concessio ex Latioo sermone in vulgarem accommodatum ad populi intelligentiam conversa pronuncietur: popnlus ad suorum scelerum detestationem pio brevique sermone excitetur: post quæ Sacerdos, nullis circumadstantibus Ministris, stola & Superpelliceo indutus (ut in Riuuali Romano præscribitur, cum agitur de Benedictionibus, quæ extra Missam Presbyteris permittuntur) ante Altare genuflexns, sequentibus verbis Dei opem imploret.

℣. *Adjutorium nostrum in nomine Domini.*
℟. *Qui fecit cælum, & terram.*
℣. *Salvum fac populum tuum Domine.*
℟. *Et benedic bæreditati tuæ.*
℣. *Dominus vobiscum.*
℟. *Et cum spiritu tuo.*

Deinde stans, sequentem recitat Orationem:

OREMUS.

Omnipotens, & misericors Deus, da nobis auxilium de sancto, & vota populi hujus in bumilitate cordis veniam peccatorum poscentis, tuamque benedictionem præstolantis, & gratiam, clementer exaudi: dexteram tuam super eum benignus extende, ac plenitudinem divinæ benedictionis effunde: qua bonis omnibus cumulatus, felicitatem & vitam consequamur æternam. Per Christum Dominum nostrum. ℟. *Amen.*

Post quam ad cornu Epistolæ accedat, ut in Actis Ecclesiæ Mediolanensis *part. 4. Benedicet in Ecclesia ad Altare, stans in cornu Epistolæ:* & stans in cornu Epistolæ, non trina, hoc est triplici Signo Crucis, sed una Benedictione, unico videlicet Sigoo Crucis, benedicat, proferens alta voce hæc verba.

Benedicat Vos Omnipotens Deus ✠ Pater, & Filius, & Spiritus Sanctus. ℟. *Amen.*

Trina benedictio non est danda.

Trina siquidem Benedictio Episcopo competit, non Sacerdoti: cumque nonnulli in fine Missæ trinam usurpare cœpissent, consuetudo Clementis VIII. auctoritate sublata est, quemadmodum ostendit Meratus hac mortali vita nuper defunctus *tom. I. pag.* 243. Id Nos etiam advertimus *in nostro Tractatu de Sacrificio Missæ, sect. 1. locis supra indicatis.* In Rubrica quoque Missalis hæc babentur: *In Missa solemni Celebrans eadem voce & modo, qua in Missis privatis, semel tantum benedicit populo.* Insuper Cœremoniale Episcoporum trinam Benedictionem ipsis solum tribuendam decernit: quod eadem Missalis Rubrica confirmatur: *Episcopus autem ter benedicit populo etiam in Missis privatis, ut in Cæremoniali habetur.* Postremo Alexander VII., Decreto, quod *die 27. Septemb.* 1659. edidit, tempora indicit ac recenset, quibus Abbates usu Pontificalium præditi, ritu solemni celebrantes, trinam Benedictionem impertire possunt: quod iisdem penitus interdicitur, cum rem Divinam privatim conficiunt; quod Nos ipsi indicavimus *nostra Institutione* 14. §. 4. *num. 19. tom. 2.* si Bononiensis editionis ratio babeatur, quæ peracta fuit *anno* 1735. sin autem easdem Institutiones in Latinam linguam conversas, & Romæ impressas *anno* 1747. quis inspiciat, idem prorsus deprehendet *Institutione* 34. §. 4. *in fine pag.* 174. Quocirca non sioe animi nostri voluptate Epistolam legimus encyclicam Patris Generalis Cœnobitarum Ordinis Eremitarum Sancti Augustini, quibus in nostris Apostolicis Literis potestas facta est dandi in certis anni Festivitatibus Pontificiam Benedictionem, in qua eosdem admonet, ut populo benedicant unico Signo Crucis, more Sacerdotali: quod ipsum si ab aliis etiam factum esset, querelæ ad Nos delatæ non fuissent de usurpatis honoribus Episcopalibus.

Præcipitur ne præmissa forma violetur.

Hac itaque Epistola Encyclica ritnm statuimus ac declaramus, quo Benedictio Papalis in posterum tribuetur, eumque notum facimus Ordinum Regularium Præsidibus, ut ipsum Regnlaribus sibi subjectis observandum indicant. Equidem Alexander VII. Prædecessor Noster usum Pontificalium Abbatibus, quibus id privilegio convenit, accurate præscribens, Ordinariis locorum facultatem concedit, ut, si quid contrarium Abba-

ANNO 1748.

tes commisissent, ipsi tamquam Sedis Apostolicæ Delegati rem cognoscerent, & censuris etjam, si opus esset, omoem insolentiam compescerent. At Nos aliam viam suscipiendam ducimus, præcipientes, ut de illis Regularibus, qui præscriptum a Nobis antea Benedictionis ritum violaverint, Nos statim certiores efficiant: tunc enim neque insensos invicem Episcopos & Regulares reddemus, nec populis beneficium Papalis Benedictionis denegabimus; sed facultatem ejusdem Benedictionis tribuendæ parere recusantibus auferemus, eamdem largiemur aliis, qui jussa nostra facere non detrectabunt: qua in re futuros etiam Romanos Pontifices magnopere hortamur, ut idem exemplum sequantur. Postremo Tibi, & universo tuo Ordini Benedictionem Apostolicam impertimur.

Dat. Pontif. Anno VIII. die 19. Martii 1748.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die XIX Martii MDCCXLVIII. Pontificatus Nostri Anno octavo.

XLIX. SOCIETATI JESU

Tribuitur unus locus inter Consultores Congregationis Sacr. Rituum.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad perpetuam rei memoriam.

Proœmium.

CONSTANTEM omnium sensum, Pontificio etiam confirmatum oraculo, Omnipotentem nimirum Deum, sicut alios aliis temporibus sanctos Viros, ita Luthero, ejusdemque temporis Hæreticis Sanctum Ignatium, & institutam ab eo Societatem objecisse, adeo Religiosi ipsius Societatis Alumni luculentissimis tanti Parentis vestigiis insistentes, per assidua religiosarum virtutum exempla, & præclara omnium doctrinarum, ac præserrim sacrarum documenta comprobare pergunt, ut quemadmodum non mediocre ad gravissimas Catholicæ Ecclesiæ rationes saluberrime accurandas, componendosque mores, atque in bonis artibus instituendos Adolescentes, subsidium conferre satagunt, ita nova Apostolicæ benignitatis argumenta promereri videantur. Satis enim superque compertum est universis, atque exploratum, quibus per omne tempus religiosis viris, & Christiana pietate, & omnium disciplinarum splendore, & multiplici literarum cognitione, æternæque Christifidelium salutis zelo commendatissimis, addictissima huic Sanctæ Sedi ipsa Jesu Societas locuples adhuc veluti generosa mater non immerito gloriatur.

Laudes Soc. Jesu.

Sensus Pontif. erga dictam Societatem.

Nos sane, qui eapropter semper plurimi fecimus, atque in suprema hac Sacrosancti Apostolatus Cathedra plane immerentes per ineffabilem Divinæ Bonitatis abundantiam sedentes, majori in honore laudatam Societatem habemus, decet, ut perenni etiam nostræ charitatis auctoritatisque Apostolicæ testimonio eandem donemus; ne quod aliis Religiosis Ordinibus, & Institutis in hac Alma Urbe nostra conspicuis, sive per Romanos Pontifices Prædecessores nostros, sive per Nos ipsos, decus, & ornamentum, sive honorificentiæ munus impertitum esse dignoscitur, eidem Societati Jesu de Orthodoxa Religione benemerentissimæ deesse patiamur.

In negotiis Congregationis Sacr.

Qui magna nostrorum Operum volumina de Beatificatione, & Canonizatione Servorum Dei pervolverit, is intelliget omni procul dubio, quod si in cæteris expediendis negotiis insignium hominum opera, & industria requiritur, in rebus certe per Congregationem Venerabilium Fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium Sacris Ritibus præpositam expendendis, decidendisque, major Virorum in omni disciplina versatorum, quibus ipsa inter alios Ordines, & Instituta Societas memorata abundat, delectus haberi debeat.

PONT. A. VIII.

Aliquorum consultandis præstantium hominum opera impendenda.

Ideo Pontif. unum locum inter Consultores dictæ Congregationis assignat Societ. Jesu.

Hinc est, quod Nos Motu proprio, ac ex certa scientia, ac matura deliberatione nostris, deque Apostolicæ potestatis plenitudine volumus, ac decernimus, ut deinceps perpetuis futuris temporibus unus ex ejusdem Societatis Jesu Presbyteris laudatæ Congregationis Cardinalium Sacris Ritibus præpositæ Consultor sit, & habeatur, ut hujus vacatione succedente, alter dictæ Societatis Presbyter in ipsius locum semper substituatur.

Et quamvis ex ipsa Soc. jam alius adsit Consultor.

Etsi autem in præsentia Dilectus Filius Hieronymus Ridolfi sæpedictæ Societatis Presbyter locum unius Consultoris in memorata Congregatione Cardinalium teneat, tamen, ut Pontificiæ hujusmodi indulgentiæ possessionem ipsa Societas Jesu capiat, atque etiam ut paterna grati animi significatione prosequamur Dilectum Filium Emmanuelem de Azevedo ejusdem Societatis Presbyterum, qui non solum in quamplurimis sive colligendis, sive adornandis, atque in lucem edendis aliorum insignium Virorum operibus de rebus Liturgicis plenissime tractantibus, sed in antedictis etiam nostris Voluminibus, aliisque a Nobis compositis in unum veluti corpus e duodecim, & amplius Tomis constans cogendis, & quam castigatissime, splendidissimeque hic Romæ recudendis maxime intentus, atque in ejusdem Sacrorum Rituum Congregationis negotiis accurate expediendis versatus, & instructus, primum hujusmodi locum quodam veluti merito sibi debitum vindicat.

P. Emman. de Azevedo, præsentis concessionis fructu gaudere statuit.

Eapropter ipsum Emmanuelem de Azevedo a quibusvis excomunicationis, suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, & pœnis a jure, vel ab homine, quavis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodatus existit, ad effectum præsentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes, & absolutum fore censentes, præter memoratum Hieronymum Ridolfi Consultorem, auctoritate, & tenore paribus, eumdem Emmanuelem unum sæpedictæ Sacrorum Rituum Congregationis Consultorem itidem quoad vixerit facimus, constituimus, & deputamus; itaut uterque insimul, quoad ambo etiam in humanis fuerint, ejusdem Congregationis Consultoris munere perfungatur, nec alterius vacationi in posterum substituatur, sed per utriusque dumtaxat cessum, sive decessum, novus ejusmodi Societatis Presbyter Consultoris hujusmodi locum a Nobis, ut præmititur, dictæ Societati assignatum tenere debeat.

Clausulæ.

Decernentes, easdem præsentes Literas semper firmas, validas, & efficaces existere, & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere, ac illis, ad quos spectat, & pro tempore quandocumque spectabit, plenissime suffragari; sicque in præmissis per quoscumque Judices Ordinarios, & delegatos etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores judicari, & definiri debere, ac irritum, & inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate, scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

Derogatoriæ.

Non obstantibus Constitutionibus, & Ordinatio-

tionibus Apostolicis, dictæque Societatis Jesu etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis Statutis, & consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis, & Literis Apostolicis, in contrarium præmissorum quomodolibet concessis, confirmatis, & innovatis.

Quibus omnibus, & singulis, illorum tenores, præsentibus pro plene, & sufficienter expressis, ac de verbo ad verbum insertis habentes, illis alias in suo robore permansuris, ad præmissorum effectum hac vice dumtaxat specialiter, & expresse derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Dat. Pontif. An. VIII. die 24. Aprilis 1748.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die XXIV. Aprilis MDCCXLVIII. Pontificatus Nostri Anno VIII.

Cajetanus Amatus.

L.

DE RENOVATIONIBUS

Investiturarum, & aliarum concessionum Bonorum directi Dominii Cameræ Apostolicæ.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI.

Ad perpetuam rei memoriam.

Proemium.

CONCREDITUM Nobis Apostolicæ Sedis patrimonium non solum pro viribus utiliter administrare, sed etiam nulla sive amplitudinis, sive juris sui parte imminutum servare volentes; vix fieri posse intelligimus, ut Nobismetipsis constent administrationis Nostræ rationes, nisi certo provisum extiterit, ut facultas disponendi de Bonis, Dominiis, Proprietatibus, & Juribus ipsius Sedis, & Cameræ Apostolicæ, quæ ad Nos dumtaxat, & ad Romanum pro tempore Pontificem, Supremi Principis jure, pertinet, ab aliis quibuscumque, præter Nostram, & Successorum Nostrorum scientiam, mentem, & voluntatem, exerceri minime valeat. Idcirco perpendentes, quam amplis facultatibus, vel expresse, vel implicite ab Apostolica Sede instrui, vel etiam ex usu & consuetudine uti consueverint Venerabiles Fratres Nostri Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, qui per temporalem Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Ditionem, ad Bononiæ, Ferrariæ, Æmiliæ, & Urbini Legationes regendas, & gubernandas, Legati de Pontificis Latere mitti, eorumque exemplo etiam Prælati Præsidentes, qui ad aliquas ex præfatis Provinciis cum facultatibus Legatorum a Latere regendas pariter, & gubernandas aliquando deputari solent; ne forte ex laxiori facultatum hujusmodi interpretatione, aut ex assertis consuetudinibus absque Nostra, & Pontificum Prædecessorum Nostrorum scientia inductis, in concedendis, aut renovandis Investituris Bonorum Feudalium, Emphyteuticorum, Livellariorum, seu alio quocumque nomine, & titulo ad directum Dominium, & Proprietatem Cameræ Nostræ Apostolicæ pertinentium, aliquid per eos fieri contingat, quod potestatis eisdem attributæ fines excedat, atque in ejusdem Cameræ, illiusque Proprietatum, & Jurium detrimentum vergere possit; post discussam prius rem in Congregatione Particulari super Œconomica Status Ecclesiastici administratione deputata, certos in hoc rerum genere eisdem Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus Legatis, & Prælatis Præsidentibus, Provinciis Legationum præfatarum respective præpositis, limites, quos ipsi nullis futuris temporibus prætergredi valeant, etiam declarando & indulgendo ponere, & designare volentes; Motu proprio, & ex certa scientia, ac matura deliberatione Nostris, deque Apostolicæ potestatis plenitudine, præsentium Literarum tenore decernimus & statuimus, ut in concessionibus, dationibus, & investituris Terrarum, Arcium, Villarum, Agrorum, Possessionum cultarum, & incultarum, Casalium, Lacuum, Sylvarum, Proprietatum, Bonorum, & Jurium quorumcumque, & cujuscumque generis, ad præfatæ Sedis, & Cameræ Nostræ Apostolicæ directum, & proprietarium Dominium quomodocumque pertinentium, in Feudum proprium, sive improprium, nobile, sive ignobile, aut in emphyteusim, aliave ratione sub Census, Canonis, Livelli, pensionis, regalium, & aliarum quarumcumque responsionum, & recognitionum præstatione, & solutione, bactenus factis, & deinceps quandocumque faciendis, si, & quatenus initio concessionum, & investiturarum hujusmodi ea lex expresse adjecta sit, vel fuerit, ut Feudatarii, Censuarii, aut alii quocumque nomine, aut titulo ea obtinentes, singulo quoque viginti novem annorum, seu alio definito temporis curriculo, suarum Investiturarum, aliarumque concessionum hujusmodi renovationes ab eadem Camera petere, & accipere debeant; præfati Cardinales Legati, seu Prælati cum facultatibus Legatorum Præsidentes respective deputati, in suæ quisque Legationis Provincia, præfiniti temporis advenientetermino, earundem Investiturarum, & Concessionum renovationes Feudatariis, Censuariis, Emphyteutis, aliisque præfatis, illas tempore habili expetentibus, servatis tamen servand s, & cum eisdem pactis, legibus, & conditionibus in prioribus Investituris appositis & conventis, concedere, & per idoneum Ministrum ipsius Cameræ Apostolicæ Procuratorem, seu Commissarium, aut alium, ad quem pertinet, tempore habili similiter fieri mandare, libere & licite possint, & valeant, Nostra & Romani pro tempore Pontificis licentia, seu commissione speciali desuper minime requisita.

I. Quod Legati concedere possint renovationes, expleto tempore in Investituris convento.

Dispositio de Bonis Cameræ Apostolicæ privative ad Romanum Pontificem spectat.

Eius tamen de Latere Legati alii, quibus facultatibus in hac parte sunt instructi.

Ne autem in usu facultatis fines excedantur;

Pontifex decernit ac declarat ut infra.

Quoniam vero in Ducatu, & Provincia Legationis Ferrariensis, in vim antiquorum Ducalium Decretorum ab Apostolica Sede expresse confirmatorum, plerisque Censuariis, Emphyteutis, aliisque Investituras habentibus, tributa dignoscitur facultas alienandi Bona, seu Jura emphyteutica, & alias ad directum, & proprietarium præfatæ Cameræ Dominium spectantia, per contractus inter vivos nuncupatos, præhabito consensu Domini directi; & alibi etiam ejusmodi facultas forsan concessa reperitur: Volumus itidem, & statuimus, ut ipsi Cardinales Legati, & respective Prælati Præsidentes prædicti; quatenus tamen Feudatariis, Censuariis, Emphyteutis, aliisque Bonorum, & Jurium Cameralium, in Provinciis Legationum præfatarum consistentium, utilibus Possessoribus, sive ex concessionis lege, sive alias ex Supremi Principis auctoritate, generaliter vel specialiter hujusmodi facultas alienandi, distrahendi, & in alios transferendi Bona, & Jura Cameralia præfata, præhabito Domini directi, idest ipsius Cameræ Apostolicæ consensu, legitime competat; & dummodo alienationes hujusmodi non fiant in fraudem ipsius Cameræ,

II. Possint etiam consensum præstare in alienationibus Bonorum in Feudis; ubi facultas concessa est.

Sub certis conditionibus.

meræ, & ad prævertendam, atque frustrandam eorundem Bonorum, seu Jurium devolutionem, quæ ob deficientiam Successorum in Investituris comprehensorum, & ad eas vocatorum, imminere dignoscatur; quoties de consensu ipsius Cameræ nomine præstando requisiti fuerint, possint similiter & valeant, absque speciali Nostra, & Romani pro tempore Pontificis licentia, & commissione, consensus hujusmodi, Nostro, & Successorum Nostrorum, ipsiusque Cameræ oomine præstare, seu beneplacitum interponere, & novas consequenter investituras favore acquirentium, sub iisdem tamen pactis, & conditionibus dare, & concedere, ac necessaria quæcumqoe Instrumenta desuper celabrari facere.

Idque pro illis Partibus valeat, ac si a Sancta Sede immediate gestum fuisset.

Porro renovationes Concessionum, & Investiturarum, necnon alienationes, distractiones, & translationes Bonorum, & Jurium Cameralium præfatorum, per Cardinales Legatos, ac respective per Prælatos Præsidentes prædictos, ac prævio consensu præfato in prædictis casibus, juxta seriem præsentium, alias tamen canonice factæ, perinde valeant, plenamque roboris firmitatem obtineant, & illis, in quorum favorem factæ fuerint, io omnibus, & per omnia plenissime suffragentur, ac si de speciali, expressa, & individua Nostra, & Romani pro tempore Pontificis licentia, & commissione factæ fuissent; nec ad id alterius beneplaciti, seu confirmatioois Apostolicæ adminiculum requiratur.

III. Verum in casu devolutionum, & caducitatum, ipsis non licet novas investituras &c. concedere.

Cæterum quoties Bona, Res, & Jura prædicta, sive ob lineam finitam, sive ob non petitam præscripto tempore renovationem, aut ob noo solutionem Canonum, aliarumve responsionum, seu Caposoldi, aut Laudemii, vel ob non adimpleta promissa, & io Iovestituris, & Concessionibus respective contenta, aliave qualibet ex causa, juxta præseriptum io Literis piæ memoriæ Prædecessoris Nostri Gregorii Papæ XIII., sub datum Romæ apud S. Petrum Kalendis Junii Anno Incarnatioois Dominicæ MDLXXX., Incipien. *Ad Romani Pontificis* (quarum Literarum tenorem, ac dispositionem præseotibus pro insertis habeotes, in omnibus, & per omnia approbamus, confirmamus, & innovamus), ad ipsam Cameram Apostolicam devoluta fuerint; Motu, scientia, & potestate prædictis, statuimus, & decernimus, non licere præfatis Cardinalibus Legatis, aut Prælatis Præsidentibus, eorumdem Bonorum, Rerum, ant Jurium, eujuscumque generis, & qualitatis existant, & quantumvis parvus, atque etiam minimus tam Proprietatis, quam responsionis valor sit, & esse dignoscatur, novas Investituras, aliasque Concessiones quascumque dare, & elargiri; neque eorumdem Detentoribus, & Possessoribus, incursas, ut præfertur, quacumque ex eausa caducitates, devolutiones, & privationes, atiamsi nondum ipsius Cameræ nomine declaratæ, & acceptaræ fuerint, aliasque pœnas remittere, & condonare, aut restitutiones in integrum coocedere, sive super Canonibus, Livellis, & Laudemiis, aliisque præstationibus non solutis concordare; Volentes, ut quicumque novas hujusmodi Investituras, & Concessiones impetrare voluerint, sive se in prioribus Investituris compreheosos, aut vocatos, in casibus dubiis declarari postulent, aut etiam earumdem Investiturarum, & Concessionum renovationes sibi, tamquam proximioribus, aut hæredibus ultimi Possessoris, competere, etiam ex pacto, aut ex titulo etiam oneroso, asserant, & cootendant; quive caducitates, & pœoas incursas sibi remitti, & condonari, aut se ad compositiones, sive ad purgationis moræ, aliudve gratiosum beneficium admitti cupiant; ad Nos, & ad Romanum pro tempore Pontificem immediate reeurrere teneantur; nec ab aliis quibuscumque novarum Concessionum hujosmodi, aut condonationum, remissionum, sive restitutionum in integrum, aliaque beneficia prædicta, seu gratiosas declarationes utiliter obtinere possint, & valeant; Nos enim præmissarum omnium, & singularum gratiarum, declarationum, & beneficiorum concessiones Nobismetipsis, & Successoribus nostris Romanis Pontificibus privative, & expresse, motu, scientia, & potestate similibus harum tenore reservamus.

Et recursus etiam in casibus dubiis ad Romanum Pontificem habeatur.

Clausula pro præmissorum firmitate.

Decernentes pariter ipsas præsentes Literas, & in eis contenta quæcumque de subreptionis, vel obreptionis, aut nullitatis vitio, seu intentionis Nostræ, aut interesse habentium consensus, aut alio quocumque, quantumlibet substaotiali, & individuam expressionem requirente defectu ootari, impugnari, restringi, invalidari, ad viam & terminos juris, aut veteris consuetudinis reduci, seu alias in jus, vel controversiam revocari posse, sed easdem præsentes semper firmas, validas, & efficaces existere, & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri & obtinere. Sicque, & non aliter Cardinalium Legatorum, aut Prælatorum Præsidentium prædictorum facultates, & privilegia, sive expressa, sive per generalitatem verborum concepta, intelligi, & interpretari debere; atque ita in præmissis omnibus, & singulis eenseri, & per quoscumque Judices Ordinarios, & Delegatos, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, ac ejusdem Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Camerarium, & alios Cardinales, necnon ipsius Cameræ Apostolicæ Thesaurarium generalem, Præsidentes Clericos, aliosve Officiales, & Ministros, ac cæteros, quavis auctoritate, & potestare fungentes, & quandocumque functuros, sublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate, judicari, & definiri debere, ac irritum, & inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter, vel ignoranter cootigerit attentari.

Derogatio contrariorum.

Non obstantibus Coostitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, ac omnibus illis, quæ dictus Gregorius Prædecessor io superius relata Constitutione voluit non obstare; necnon Civitatum, Oppidorum, Terrarum, & Locorum in Provinciis Legationum præfatarum consistentium quorumlibet, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis, usibus, stilis, & consuetudinibus, etiam immemorabilibus; Privilegiis quoque, Indultis, & Literis Apostolicis etiam favore Cardinalium Legatorum, aut Prælatorum Præsidentium prædictorum, communiter, seu peculiariter, sub quibuscumque verborum teooribus & formis, ac cum quibusvis clausulis, irritantibusque, & aliis Decretis in genere, vel in specie, ac alias in cootrarium præmissorum quomodolibet concessis, coofirmatis, & innovatis; Quibus omnibus, & singulis, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione de illis, eorumque totis tenoribus, specialis, specifica, expressa, & iodividua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio, seu quævis alia exquisita forma ad hoc servanda foret, teoores hujusmodi præsentibus pro plene, & sufficienter expressis, ac de verbo ad verbum insertis haben-

tes,

tes, illis alias in suo robore permansuris, ad præmissorum effectum hac vice dumtaxat, Motu, & potestatis plenitudine paribus specialiter, & expresse derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Pontifex mandat præsentium publicationem.

Utque eædem præsentes ad omnium Censuariorum, Feudatariorum, Emphyteutarum, aliorumque Bonorum & Jurium Cameralium in Provinciis Legationum præfatarum consistentium, utilium Possessorum, & aliorum, quos ipsæ præsentes concernunt, notitiam facilius deducantur; Volumus, & decernimus ipsas præsentes in plena Camera legi, & registrari, ac ad valvas Basilicæ Principis Apostolorum, & Cancellariæ Apostolicæ, ac in Acie Campi Floræ, aliisque consuetis locis, per aliquem ex Cursoribus Nostris in Urbe; In singulis vero Legationibus prædictis in Loco residentiæ Cardinalis Legati, aut Prælati Præsidentis, publicari, & affigi, ac earum exempla ibidem affixa relinqui; quæ sic publicatæ, & affixæ, omnes & singulos præfatos perinde afficiant, & arctent, ac si illorum unicuique personaliter notificatæ, & intimatæ fuissent. Quodque earundem præsentium Transumptis, etiam impressis, manu Notarii publici subscriptis, & sigillo alicujus Personæ in Dignitate Ecclesiasticæ constitutæ munitis, eadem prorsus fides in Judicio, & extra illud ubique adhibeatur, quæ ipsis præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ.

Et Fidem transumptis haberi.

Sanctio pœnalis.

Nulli ergo omnino Hominum liceat hanc paginam Nostri Decreti, statuti, reservationis, derogationis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Dat. Pontif. An. VIII. die 12. Junii 1748.

Datum in Arce Gandulphi Albanen. Diœcesis Anno Incarnationis Dominicæ MDCCXLVIII., pridie Idus Junii, Pontificatus Nostri Anno Octavo.

J. Datarius.
Pro Domino Cardinali Passioneo.
Jo. Florius Substitutus.
VISA DE CURIA
I. C. Boschi.
J. B. Eugenius.
Loco ✠ Plumbi.
Registrata in Secretaria Brevium.
Publicata die 3. Julii 1748.

LI.

AD POLONIÆ REGNI

Primatem, Archiepiscopos, & Episcopos: De concessione, & executione Dispensationum Apostolicarum super impedimentis Matrimonii.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabilis Frater, Salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Causa conscribendi hanc Epistolam.

MAGNÆ Nobis admirationis, nec minoris doloris causa fuit, quod ex fide dignorum relatione, certisque gravium Virorum Literis accepimus, falsam quamdam in isto Poloniæ Regno opinionem, & famam invaluisse; quod scilicet ab hac Apostolica Sede, cui Nos, licet immeriti, Divina ordinatione præsidemus, aliquæ dispensationes Matrimoniales concessæ, & missæ fuerint, & hactenus concedi, & mitti soleant, quibus sublata sint impedimenta Canonica Matrimonio legitime, aut valide ineundo obsistentis, licet contrahentium alter, vel etiam uterque, Hæreticam sectam aperte profiteatur. Quod quum nonnisi per injuriam, & intolerabilem calumniam excogitatum sit, atque disseminatum; Apostolici ministerii Nostri officio deesse Nos arbitraremur, nisi Vobis, Venerabiles Fratres, atque omnibus, ad quos hæ Literæ Nostræ perventuræ sunt, testatum ac manifestum redderemus, quæ sit in hoc rerum genere perpetua Apostolicæ hujus Sedis agendi regula, & constans consuetudo; simulque Vos omnes, & singulos per istud Poloniæ Regnum, sua semper fide, & religione commendatum, Ordinarios Præsules constitutos, enixe admoneremus, & per misericordiam Dei obsecraremus, ut Literas Dispensationum Matrimonialium, quæ pro ipsius Regni Incolis ab hac Sede, & Curia mittuntur, & ipsi attente legatis, atque expendatis, & a vestris quique Vicariis, & Officialibus accuratissime considerari jubeatis. Nos enim pro certo habemus, idque mox planum facturi sumus, si quid usquam in hac parte peccatum est, non id factum esse Apostolicæ Sedis, ejusque Officialium culpa; verum aut Ordinariis Locorum, aut eorum Ministris, qui transmissas Dispensationum Literas nec legere, nec satis pensare curarunt, omnino tribuendam esse.

Quia videlicet falso assertum fuerat S. Sedem cum Hæreticis dispensare ad contrahendum Matrimonium.

Idque falsum comprobatur.

Neque vero necesse habemus ea omnia in medium proferre, quibus luculenter demonstrari posset antiquitas ejus disciplinæ, qua semper Apostolica Sedes Catholicorum cum Hæreticis conjugia reprobavit. Sed aliqua dumtaxat afferre sat erit, quibus ostendamus, eandem disciplinam ac regulam ad Nostra usque tempora constanter servatam, apud Nos & Apostolicam Sedem non minus integram vigere, & religiose custodiri. Hoc est, quod de se ipso, suisque temporibus testatus est felicis recordationis Prædecessor Noster Urbanus Papa VIII. in suis Literis Apostolicis datis die XXX. mensis Decembris Anni MDCXXIV., quæ leguntur apud Cardinalem Albitium in Libro, cui Titulus *De inconstantia in Fide cap. 37. num. 217.* ubi ita scribit: *Licet probe teneamus Catholicorum cum Hæreticis Matrimonia omnino fugienda esse, & quantum in Nobis est, a Catholica Ecclesia procul arcere intendamus.* Nec minus aperte sententiam suam declaravit piæ memoriæ Prædecessor pariter Noster Clemens Papa XI. in Literis die XXV. Junii Anni MDCCVI. datis, & editis in Collectione ipsius Brevium, & Epistolarum Romæ vulgata Anno MDCCXXIV., ubi *pag. 321.* sic legitur: *Majoris momenti esse existimamus, Ecclesiæ Dei, Apostolicæ Sedis, Prædecessorum Nostrorum, & Sacrorum Canonum, a Catholicorum cum Hæreticis conjugiis abhorrentium, regulas, nisi id totius Christianæ reipublicæ bonum expostat, non transgredi*, & in aliis Literis datis die XXIII. Julii Anni MDCCVII. in eadem Collectione relatis *pag. 391. Ecclesia siquidem ab hujusmodi conjugiis, quæ plurimum deformitatis, nec parum spiritualis periculi præseferunt, abhorret.*

Disciplina Ecclesiæ Romanæ circa Matrimonia Catholicorum cum Hæreticis.

Sed & Nostrum hac de re judicium satis patere arbitramur ex Decretali Rescripto auctoritate Nostra edito, die IV. Novembris Anni MDCCXLI., & impresso *Tomo I. Bullarii Nostri n. XXXIV.* §. 3., eujus verba sunt, quæ sequuntur: *Dolens in primis quammaxime Sanctitas Sua, eos esse inter Catholicos, qui insano amore tur-*

Pont. quoque hæc Matrimonia evitanda injunxit.

ANNO 1748.

turpiter dementati, ab hisce detestabilibus Connubiis, quæ Sancta Mater Ecclesia perpetuo damnavit, atque interdixit, ex animo non abhorrent, & prorsus sibi abstinendum non ducunt; laudansque magnopere zelum illorum Antistitum, qui severioribus propositis spiritualibus pœnis, Catholicos coercere studeut, ne sacrilego hoc vinculo se se Hæreticis conjungant, Episcopos omnes, & Vicarios Apostolicos, Parochos, Missionarios, & alios quoscumque Dei & Ecclesiæ fideles Ministros in iis partibus, Hollandiæ videlicet, & Belgii, degentes, serio graviterque hortatur, & monet, ut Catholicos utriusque sexus ab hujusmodi nuptiis in propriarum animarum perniciem adeundis, quantum possint, absterreant, easdemque nuptias omni meliori modo intervertere, atque efficaciter impedire satagat; & quæ paulo post subjecta sunt, ubi de jam contracto Catholicæ partis cum altera Hæretica connubio hæc habentur: *Id vero debere sibi potissime in animum inducere Conjugem Catholicum, sive virum, sive fœminam, ut pro gravissimo scelere, quod admisit, pœnitentiam agat, ac veniam a Deo precetur, coneturque pro viribus alterum Conjugem a vera Fide aberrantem, ad gremium Catholicæ Ecclesiæ pertrahere, ejusque animam lucrari; quod porro ad veniam de patrato crimine impetrandam opportunissimum foret, sciens de cetero, ut mox dictum est, se istius Matrimonii vinculo perpetuo ligatum iri.*

Nec conceduntur dispensationes nisi cum clausula, Abjurata prius hæresi.

His autem veluti fundamentalibus Apostolicæ Sedis regulis, ejusdem agendi ratio constanti usu recepta apprime respondet. Nam quoties ipsam adiri contingit, sive pro obtinenda simplici facultate contrahendi Matrimonium inter personas, quarum altera hæresim profitetur; sive præterea pro obtinenda simul dispensatione super aliquo gradu, aliove canonico impedimento, quod inter Contrahentes intercedat; neque licentia, neque dispensatio conceditur, nisi hac expressa lege, seu conditione adjecta, nimirum *abjurata prius Hæresi*. Quin etiam recolendæ memoriæ Prædecessor Noster Innocentius Papa X. ulterius progrediens, jussit, & cavit, ne Dispensationes hujusmodi omnino concederentur, nisi per autentica documenta prius doctum esset, Hæreticam labem a contrahente Heterodoxo ejuratam fuisse; quod testatum reliquit laudatus Cardinalis Albitius Congregationis Universalis Inquisitionis tunc temporis Assessor, in supracitato Tractatu *de Inconstantia in Fide cap.* 18. *num.* 44. Præfatus vero Prædecessor Clemens XI. in Congregatione Sancti Officii, coram se habita die XVI. Junii Anni MDCCX. mandavit inhiberi per Literas Archiepiscopo Mechliniensi, ne ullas omnino licentias, aut dispensationes impertiretur pro Matrimoniis inter contrahentem Catholicum, & alterum Hæreticum celebrandis, nisi, abjuratio Hæresis reipsa præcessisset; Theologos autem, qui contra hujusmodi praxim opinati fuerant, acriter admonendos decrevit, quemadmodum memoriæ prodidit bonæ memoriæ Vincentius hujus Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalis Petra nuncupatus in suo Commentario ad Constitutionem XII. Joannis XXII. ipsius Operis *Tom.* 4. *pag.* 76. *num.* 14.

Contraria exempla rarissima, & cum gravi causa.

Quod si nonnulla inveniantur exempla Romanorum Pontificum, qui aut licentiam contrahendi Matrimonium, aut etiam dispensationem super impedimento aliquo concesserunt, non adjecta conditione de abjuranda prius Hæresi; rarissimas primum omnium dicimus hujusmodi concessiones fuisse, & quidem plerasque earum pro Matrimoniis inter Supremos Principes contrahendis, nec nisi gravissima urgente causa, eaque ad publicum bonum pertinente, factas fuisse; insuper adjectas semper fuisse opportunas cautelas, tum ne Conjux Catholicus ab Hæretico perverti posset, quin potius ille teneri se sciret ad hunc pro viribus ab errore retrahendum; tum etiam, ut proles utriusque sexus ex eo Matrimonio procreanda, in Catholicæ Religionis sanctitate omnino educaretur. Deinde vero facile est agnoscere, in istiusmodi concessionum genere nullum errandi locum Executoribus suppetere, nisi ipsi aliqua in re scienter, & data opera officio deesse velint. Denique ex hactenus dictis aperte constat, in omnibus casibus, quibus facultates, aut dispensationes ab Apostolica Sede petantur pro Matrimoniis a Catholico Viro, aut Muliere, cum Hæretica Fœmina, aut Viro contrahendis; eandem Apostolicam Sedem, ut supra diximus, hujusmodi Matrimonia, nisi Hæresis abjuratio præcedat, & semper improbasse, ac damnasse, & nunc quoque abominari, ac detestari.

PONT. A. VIII.

Cautelæ in hisce casibus adhibita.

In casibus dubiis, non solum certus executor designatur.

Quoties vero Dispensationes ex aliqua probabili causa petuntur pro Matrimoniis, quæ quidem inter Hæreticos, seu cum altera parte Hæretica sunt contrahenda, sed id nequaquam in precibus palam exponitur; quum nequeant Apostolicæ Sedis Ministri, atque Officiales hoc divinando rescire; ad obstruenda obloquentium, & calumniantium ora, hoc innuisse sufficeret, quod nulla conceditur dispensatio, quæ alicui certo Executori directa non sit, cui nimirum in mandatis datur, ut de omnium expositorum veritate cognoscat, & dispensationem ipsam servatis servandis, effectum sortiri faciat; Cumque huic ignorare non liceat, Matrimonia Catholicorum cum Hæreticis ab Apostolica Sede improbari, & damnari, facile vero cognoscere valeat, Hæresis vitium, quo contrahentium alter inficitur, & de quo nulla habetur mentio in Literis Dispensationis, eidem Apostolicæ Sedi occultatum fuisse; ad ejus officium pertinet hujusmodi Literarum exequutionem suspendere, ejusque suspensionis causam Romano Pontifici, ejusve Officialibus, ea, qua decet, reverentia per Literas aperire; quemadmodum Prædecessor, quondam Noster Alexander Papa III., Ravennæ Archiepiscopo faciendum præscripsit in suis Literis, quæ ad perpetuum vigorem in Decretalium Codicem relatæ sunt *Cap. Si quando, de Rescriptis*; ubi sic legitur: *Qualitatem negotii, pro quo Tibi scribitur, diligenter considerans, aut mandatum Nostrum reverenter adimpleas, aut per Literas tuas, quare adimplere non possis, rationabilem causam prætendas; quia patienter sustinebimus, si non feceris, quod prava Nobis fuerit insinuatione suggestum.*

Qui concedentis mentem ignorare nequit.

Verum non hic sistit Apostolicæ Sedis, ejusque Officialium circumspectio. Si enim dispensatio, quæ pro removendo alicujus Matrimonii canonico impedimento ex aliqua rationabili causa petitur, ad ejusmodi Regiones pertinere dignoscatur, in quibus Catholici cum Hæreticis mixti habitant; nec aliunde certo constet utrumque postulantem, seu eorum alterum Catholicæ Religionis professorem existere; præfati Officiales Pontificis mentem probe callentes, postulantem utrumque Catholicum esse semper præsumunt, ideoque eorum preces in Libello (*Supplicationem* appellant) Pontificis manu obsignando his verbis exponunt: *Cupiunt Oratores præfati, qui Orthodoxæ Fidei cultores vere existunt, &*

Sed alterius appunitur conditio, dummodo Orthodoxæ Fidei cultores sint &c.

sub

sub obedientia S. R. E. vivunt, vivereque & mori intendunt &c. quibus consonant alia verba, quæ in parte conditionali ad majorem cautelam apponuntur, nimirum: *Et dummodo Oratores præfati Orthodoxæ Fidei cultores vere existant, & sub obedientia S. R. E. vivant, vivereque, & mori intendant.*

Ejus conditionis lex non sine executoris culpa violatur.

Quibus prænotatis, jam id jure optimo quærimus: quum Literæ Dispensationum Matrimonialium ejusmodi verbis conceptæ, eoque tenore expeditæ fuerint; si postmodum innotescat contrahentes Hæreticos esse, vel unum eorum Catholicum, alium vero Hæreticum; & nihilominus dispensatio executioni mandetur; cujus erit culpa, & quisnam dispensationis in indignos profusæ jure accusari poterit? An is, qui bona fide, & opportunis cautelis adhibitis, adjectisque legitimis conditionibus, illam concessit; an vero is, qui nulla conditionum hujusmodi ratione habita, aut nulla de contrahentibus disquisitione præmissa, dispensationem ipsam, contra Concedentis voluntatem, indebitum effectum habere permisit?

Objectum de declaratoria pro impubere refellitur.

At dicet aliquis, non omnes Dispensationum Literas istiusmodi clausulis munitas semper expediri; quum & in ipsum Poloniæ Regnum, paucis ab hinc annis, quædam Dispensatio ab Urbe missa fuerit, quæ nullam hujus generis appositam conditionem præseferebat. Hujus facti speciem, quam Nos animo præsentem retinemus, non abs re erit hic explanare. Dispensatio erat super ætate, favore cujusdam Puellæ, quæ sex mensibus minor erat duodennio, quod est in Feminis legitimum ætatis tempus ad Matrimonium ineundum. In ejus autem concessione expositum fuit, quod *malitia ita supplebat ætatem, ut de jure Matrimonium contrahere posset*. Quapropter Declaratoria hæc potius dicenda erat, quam Dispensatio; quum facultas contrahendi Matrimonium ante præscriptum ætatis tempus, quoties malitia supplet ætatem, ab ipsa Legum & Canonum dispositione proveniat. Quin immo Episcopi ipsi, & Ordinarii Locorum jure suo pronunciare possunt super ea quæstione, quæ facti est; an scilicet malitia, ut asseritur, ætatem suppleat; & consequenter Matrimonii contrahendi licentiam impertiri valent; neque necesse est Apostolicam Sedem adire, nisi pro majori actus solemnitate; *& ne de contractus Matrimonii hujusmodi validitate propter minorem ætatem hæsitari contingat*; ut habet formula, quæ in concipiendis Literis Declaratoriis super minori ætate adhiberi consuevit. Siquidem Canonistæ docent, cumulativum jus esse inter Apostolicam Sedem, & Judices Ordinarios, cognoscendi & pronunciandi de hac re, an scilicet malitia suppleat ætatem; privativum vero Apostolicæ Sedis jus esse concedendi Dispensationem ad contrahendum Matrimonium impuberi, qui per ætatem nondum conjugali copulæ maturus est, sed tamen rationis usu ita pollet, ut Matrimonii contrahendi vim, & naturam intelligat. Etenim ad validitatem Matrimonii, quemadmodum rationis usus requiritur de jure naturali, & Divino, ita actualis ad conjugalem copulam potentia requiritur de jure positivo Canonico. Romanus autem Pontifex est supra jus Canonicum; at quilibet Episcopus eo jure inferior est, proindeque illius legibus derogare nequit.

Clausulæ appositæ in dicta declaratoria.

Verum, omissa etiam quæstione hac, an licentia contrahendi Matrimonium ante legitimum ætatis tempus, quando malitia supplet ætatem, Dispensationis proprie dictæ, an potius Declaratoriæ vim habeat; adeoque utrum Gratiæ, an Justitiæ actibus accenseri debeat; videndum præterea est, an in Apostolicis Literis super hac re concessis, quamvis ea verba, eæque conditiones minime legantur, quæ in aliis Dispensationibus apponi solent, alia tamen adsint æquipollentia verba, quorum vigore hujusmodi Literarum Executor deputatus (ubi Contrahentium alterum, seu ambos, Hæresis labe infectos esse, neque id concedenti narratum in precibus, nec alia via eidem compertum fuisse, cognoverit) ab earum exequutione abstinere se debeat: De hoc autem dubitari non poterit, si advertatur, quod postquam in hujusmodi Literis Executori demandatum fuit, ut *se de præmissis diligenter informet*, ac videat, *an vere, & legitime constet, in hujusmodi impubere malitiam supplere defectum ætatis*; eidem deinde committitur, ut postulanti permittat, *dummodo nullum aliud ei obstet canonicum impedimentum, Matrimonium cum aliquo Viro nullo sibi jure prohibito, vel ex dispensatione Apostolica permisso, servata forma Concilii Tridentini, contrahere*; quibus sane verbis Executori ea lex indicitur, ut minime sinat hujusmodi impuberem, Dispensationis, seu Declaratoriæ effectu gaudere; si exploratum habuerit, ipsi in animo esse detestabiles cum Hæretico nuptias contrahere.

Valde interest S. Sedi, ut falsi rumores dissipentur.

Jam vero longius processit oratio Nostra, quam Nobis hujus Epistolæ initio propositum fuerat; Cujus rei tamen Nos minime pœnitet; Nobis enim summopere cordi est, maximeque interest Catholicæ Religionis, & Sedis Apostolicæ, ut factorum rerumque veritas non ignoretur; neque falsi rumores adversus Sacram Petri Cathedram disseminati fidem inveniant; si quæ autem contra Sacros Canones ullibi inordinate geruntur, eorum culpa in immeritos nequaquam transferatur.

Hortatoria ad Ordinarios pro cautè inspiciendis, & exequendis Literis dispensationum.

Ut autem eo redeat Epistolæ Nostræ finis, unde eadem initium desumpsit; Tibi, Venerabilis Frater, cæterisque istius Regni Ordinariis Præsulibus, iterum enixe commendamus, ut Apostolicas Dispensationum Literas, quæ Vobis pro exequutione diriguntur, & diligenter ipsi expendatis, & a vestris respective Officialibus attente considerari jubeatis; neque etiam superfluum existemetis, si quid in ipsis abnorme, ac novi exempli adesse videatur, de earum veritate, aut falsitate disquirere; Multa enim malitia hominum est super terram, nec Nobis rescire datum est, usque quo pertingere valeat falsariorum audacia. Porro ad aures Nostras pervenit, quemdam fuisse, qui sublato gradus impedimento, Hæreticum Virum cum Muliere Catholica Matrimonio conjunxerit; eumque deinceps factum suum reprehendi comperisset, non dubitarit asserere, se hac in re Apostolicæ Dispensationis, quam ab Urbe accepisset, auctoritate munitum fuisse; quum vero ad producendas hujusmodi Dispensationis Literas provocaretur, eas nunquam edere potuerit, quia eas reipsa nunquam acceperat. Verum Nos, de inclyta Polonorum Natione, quam Paternæ charitatis affectu complectimur, deque sacris istius Regni Præsulibus, quos omnes & singulos magno in honore habemus, favorabilius judicantes, improbum hujusmodi scelus nequaquam istbic admissum fuisse credimus. Tibi autem, Venerabilis Frater, Gregique Tibi commisso, Apostolicam Benedictionem ex animo impertimur.

ANNO 1748. Datum Romæ apud S. Petrum die XXIX. mensis Junii MDCCXLVIII. Pontificatus Nostri Anno Octavo.

LII.

S. STEPHANI

Papæ & Martyris Militibus conceditur, ut Ense ad latus instructi coram Romano Pontifice comparere possint.

Dilectis Filiis Militibus Sancti Stephani.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecti Filii, Salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Militia S. Stephani variis Privilegiis a Rom. Pont. cumulata fuit.

PRÆCLARA Militiæ vestræ sub invocatione S. Stephani Papæ & Martyris Apostolica facultate per bon. mem. Cosmum Medices Florentiæ, & Senarum Ducem sub Regula S. Benedicti institutæ, Apostolica auctoritate confirmatæ, & Apostolicæ liberalitatis Privilegiis, facultatibus, & Indultis per fel. rec. Romanos Pontifices Prædecessores Nostros auctæ, decora ac merita, & eximias virtutes, atque illustris exempla Majorum Vestrorum Militum, quæ sub felicibus Carissimi in Christo Filii Nostri Francisci Lotharingiæ, & Barri Ducis, nec non Etruriæ sibi subjectæ Magni Ducis in Imperatorem electi, atque ejusdem Militiæ Magni Magistri auspiciis assidua studiosaque æmulatione provehere contenditis, jure exigere videntur, ut Nos etiam, qui Vos de Nobis ipsis, & de Apostolica hac S. Sede amplius benemerentes paterna complectimur benevolentia, luculentis Pontificiæ Nostræ caritatis, & honorificentiæ testimoniis adaugeamus. Persuasum enim Nobis est, atque in Domino confidimus, collata Vobis, posterisque Vestris Militibus Apostolicæ benignitatis documenta ad firmissimum Sacrosanctæ Ecclesiæ præsidium, & ad perenne virtutis incitamentum fore cessura. Itaque Vos, Dilecti Filii, specialibus favoribus, & gratiis prosequi volentes, Vosque singulos a quibusvis excommunicationis, suspensionis, & Interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, & pœnis, a jure, vel ab homine quavis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodati existitis, ad effectum præsentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes, & absolutos fore censentes, singulis Militiæ Vestræ Militibus præsentibus, ac futuris ad Nos, & Romanum Pontificem pro tempore successorem Nostrum accedentibus, ut, præter cætera Privilegia, Indulta, & honorum insignia ab eadem Apostolica Sede ipsis militibus impertita, hac quoque prærogativa, Ense nimirum ad latus instructi coram apparendi, venerandi, atque alloquendi in futurum tempus, non obstantibus quibuscumque in contrarium facientibus, uti, frui, & gaudere possint, & valeant, Apostolica auctoritate, earumdem præsentium literarum tenore benigne indulgemus, & elargimur. Interim Apostolicæ huic Nostræ indulgentiæ, ac benignitati adjicimus Apostolicam Benedictionem, quam tamquam studiosæ, Nostræ ad Vobis opportune gratificandum voluntatis pignus, Vobis, Dilecti Filii, peramanter impertimur.

Et ob ejusdem Militiæ merita

Pontif. eidem Militiæ nova privilegia addere non dedignatur

Ideo eis conceditur ut Ense ad latus instructi coram Romano Pontifice adesse possint.

PONT. A. VIII. Datum in Arce Gandulphi Albanensis Diœcesis sub Annulo Piscatoris die 8. Junii 1748. Pontificatus Nostri Anno Octavo.

Dat. Pont. A. 1737. die 8 Jun. 1748

LIII.

DE LIBERO,

Et mutuo Commercio inter Provincias, Civitates, & Loca Ditionis temporalis Sanctæ Sedis.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI.

Ad perpetuam rei memoriam.

Proœmium.

QUO die supremum Reipublicæ clavum, una cum Apostolicæ servitutis officio, Nobis immerentibus, & plane inopinantibus commissum suscepimus, inter non obscuras gratulationes, quibus provectionem Nostram a dilectissimo Populo exceptam fuisse cognovimus, hanc intelleximus non improbabilem lætitiæ causam circumferri, quod nempe ad eum delata esset gubernandi regendique potestas, qui temporalis R. E. Dominii, totiusque Ditionis Ecclesiasticæ res, atque rationes, tum ipso natalium veluti jure, tum maxime usu, ac diuturna consuetudine, perspectas penitus, atque exploratas habere censeretur. Cum qua sane opinione non immerito forsan de Nobis præconcepta, alteram quoque in Subditorum animis junctam statuere, jam usque a primis Pontificatus Nostri exordiis curavimus, semperque augere & confirmare curabimus; ut scilicet rerum cognitioni dudum per Nos acquisitæ, & potestati Nobis Divina consilia collatæ parem omnino voluntatem, & curam ad eorum commoda investiganda, & ad ea pro viribus promovenda, paterno pectori Nostro infixam esse, & agnoscant, & sentiant. Hujus vero voluntatis, studiique Nostri cum multa ad hunc diem argumenta per Nos edita, multique salutares effectus in Populorum levamen, utilitatemque derivati fuerunt; tum vero nullum magis jucundum, utilemque fructum iisdem accidere posse putamus, quam quod pensatum diu matureque consilium, superioribus tandem diebus ad optatum finem, Deo adjuvante, perduximus; ut scilicet generalem, atque perpetuam Commercii libertatem inter plerasque Ecclesiasticæ Ditionis Provincias, plenamque rerum vendendarum, atque emendarum, & convehendarum facultatem, suprema auctoritate Nostra, atque mansura in ævum concessione statueremus; sub certis legibus, & conditionibus, quas ad propositum Nobis, & unice spectatum, utilitatis publicæ scopum magis pertinere judicavimus. Sicut enim nolumus, per speciem largioris rerum abundantiæ in singulis Locis, atque Provinciis conservandæ; fertilium Terrarum, Fundorumque Dominis, atque Cultoribus, in media perceptarum frugum affluentia, aliarum rerum omnium egestate laborantibus; aliisque vicissim cæterarum ejusdem Apostolicæ Sedis Subditis, in ipso vicinæ ubertatis conspectu, fame, ac penuria afflictis; paucorum privatorum aviditati de Provinciarum vexatione quæstum, & lucrum comparari: Ita summopere Nobis cordi est, ut quæ de rore Cœli, & de pinguedine Terræ felicibus Ecclesiæ Romanæ Ditionibus concessa est rerum copia, nec in alienorum commodum, cum Subditorum detrimento, derivetur; nec iis potissimum Locis, quibus præcipua Dei largitate tributa est, aut dete-

Expectatio Subditorum, Sede in Pontificia exaltatione.

Amor Pontificis in Subditos.

Ejusque argumenta.

Signanter modo in statuendo libero Commercio inter Provincias Ditionis Ecclesiasticæ.

Juxta prudentem methodum in ejus Chirographo concentam.

detestabilibus negotiatorum artibus, aut intempestiva & improvida exportatione, depereat. His omnibus plenissime consultum esse volumus per ea, quæ fuse statuimus, & decrevimus in Schedula Nostri Motus proprii, quam nuper Chirographo Nostro obsignavimus, cujus tenor talis est.

Tenor Chirographi.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Motu proprio &c.

Illius Proœmium.

PENSANDO Noi continuamente al comodo, e vantaggio de' Nostri amatissimi Sudditi, e sopra tutto a liberarli, per quanto ci è possibile nelle angustie de' tempi correnti da quegl' impedimenti, ed aggravj, che recano loro danno considerabile: Degna sopra ogni altra cosa della Nostra paterna providenza ci pare la proibizione del libero Commercio, sotto la quale da gran tempo gemono le Provincie del Nostro Stato, e specialmente le più floride, & abbondanti, di Ferrara, e di Romagna: Essendoci stato più volte rappresentato, ed avendo Noi stessi in tempo della Nostra residenza nella Chiesa Metropolitana di Bologna per isperienza riconosciuto, che la sudetta proibizione, benchè si rivesta e colori coll'apparente, e specioso timore, che le dette due Provincie per supplire al bisogno altrui, non rimangano spogliate del Grano, ed altri Generi, che in esse si producono; è stata però sempre riconosciuta per dannosa, e nociva non solo alle altre Provincie meno abbondanti, quali in tal guisa restano costrette a provedersi del necessario supplemento, o fuori di Stato con danno pubblico e privato, o se anche dentro lo Stato, sempre però fuori di tempo; ed anche tal volta valendosi dell'opera, ed ajuto di alcuni Uomini proscritti, volgarmente chiamati Contrabandieri, con evidente offesa della Maestà del Principe; ma di più ugualmente dannosa alle medesime Provincie di Ferrara, e di Romagna, mentre a queste si toglie il modo di esitare onestamente li Generi, che ricavano dalle proprie industrie, e da i proprj Terreni, e in conseguenza di provedersi del danaro, del quale abbisognano per pagare i Pesi publici, e supplire all'altre cose, che sono necessarie per il proprio mantenimento.

Perpenduntur damna, quæ prohibitione liberi Commercii inferuntur.

E sebbene i Nostri Predecessori, e tal volta anche in tempo di Sede vacante il Sagro Collegio de' Cardinali, attesi i clamori, e ricorsi delle Comunità dello Stato, hanno procurato rimediare al disordine, facendo rinovare quasi ogni anno dalli Cardinali Camerlenghi pro tempore di S. Chiesa gli Editti di libero, e reciproco commercio: Questi però rade volte hanno avuto l'effetto desiderato, atteso che li Cardinali Legati, Presidi, e Governatori di Provincie, sedotti ed ingannati, come si vuol credere, dalli Uffiziali, e Ministri subalterni, in profitto de' quali per la spedizione delle Tratte, e Licenze, certamente ridonda la sudetta proibizione, o non mai, o troppo tardi, e fuor di tempo, gli hanno fatti pubblicare nelle loro respettive Legazioni, e Provincie, cosicchè è rimasta per lo più in piedi la suddetta proibizione, e quello ch'è molto più odioso, non solo tra Provincia e Provincia, Legazione e Legazione, ma eziandio tra Luogo e Luogo della medesima Provincia, e Legazione: anzi la sudetta proibizione è stata eseguita con tale asprezza, che buona parte de' Possidenti, Coloni, e Contadini sono stati anche per via d' Inquisizione sottoposti alle processure, e pene gravissime, con totale rovina delle povere loro Famiglie.

Volendo pertanto Noi in affare di tanta importanza prendere uno stabile, perpetuo, & efficace provedimento, ordinammo, che il medesimo affare fosse con tutta serietà, e maturità esaminato nella Congregazione poco prima da Noi specialmente deputata sopra le materie economiche della Camera Apostolica, e Stato Ecclesiastico, nella Nostra Costituzione, che incomincia, *Apostolicæ Sedis Ærarium*, data sotto il giorno 18. Aprile 1746.; anzi per maggior cautela e sicurrezza, non isdegnammo di scrivere Noi stessi, e consultare, e fare, che dal Segretario di essa Congregazione s'interrogassero, e consultassero a nome Nostro li Reverendissimi Cardinali Legati di Bologna, Ferrara, e Romagna, Monsignor Presidente d'Urbino, e Monsignor Governatore Generale della Marca, & inoltre alcuni de' più savj, ed accreditati Gentiluomini di ciascuna di dette Provincie. Raccolti poi li sentimenti, e voti di ciascheduno, avendo Noi veduto, che, eccettuato un solo, o al più due, gli altri tutti sono convenuti nel sentimento, che il libero, scambievole, e reciproco Commercio tra tutti li Sudditi, e Luoghi del Nostro Stato, sia cosa non solo connaturale, e coerente all'obbligo di quella civile Società, che tutti unisce in una sola Repubblica, ed in un sol Principato; ma anche necessaria, e utilissima non meno a i Luoghi, e Provincie più abbondanti, che all'altre meno abbondanti:

Pontifex remisit hujus rei cognitionem Congregationi Status Oeconomici Cameræ.

Perciò inerendo a detto comune sentimento, e seguendo, ed approvando le risoluzioni prese in detta Congregazione sotto li 3. Gennaro, 7. Febraro, e 4. Luglio dello scaduto anno 1747., in virtù della presente Nostra Cedola, nella quale vogliamo, che si abbia per espresso, e di parola in parola inserto l'intiero tenore di tutti i Chirografi, Brevi, Costituzioni, Bandi, ed Editti, e di ogni altra cosa, che facesse in contrario, e che fosse in qualunque modo necessaria ad esprimersi; di Nostro Moto proprio, certa scienza, e pienezza della Nostra Appostolica autorità, diamo, e concediamo in perpetuo a tutti, e singoli Abitanti, e Commoranti nel Nostro Stato Ecclesiastico, o sieno, o non sieno Sudditi per origine, di qualunque stato, grado, e condizione, ampla, ed amplissima libertà di poter ciascuno a suo arbitrio, e piacimento contrattare, ed estrarre non solo da Luogo a Luogo, ma ancora da Provincia a Provincia, e da Legazione a Legazione di detto Nostro Stato Ecclesiastico (purchè però non si estragga, o trasporti fuori di esso Stato) Grano, Biade, Formentone, Marzatelli, Animali, Legna da lavoro, e da fuoco, ed ogni altro genere di cosa mobile, semovente, e vendibile, in qualunque modo chiamata, e denominata, ancorchè serva all'Annona, o Grascia, o ad altro qualsivoglia uso umano, con le seguenti dichiarazioni, e provisioni.

Et ejus resolutionibus inhærens, Motu proprio decernit, & concedit liberum intra Statum Commercium.

Cum sequentibus provisionibus.

Primo. Che in questa Concessione di libero, e scambievole Commercio, siano, e s'intendano comprese le Provincie, e Legazioni di Bologna, Ferrara, Romagna, ed Urbino, Governo della Marca, e dell' Umbria, ed ogni altro Governo, Città, Terra, e Luogo, ancorchè Baronale dello Stato Ecclesiastico; eccettuati solamente lo Stato, e Legazione d' Avignone, il Governo, e Ducato di Benevento, come pure il Distretto di Roma, la Provincia di Sabina, il Governo di Viterbo, e l'altro di Civitavecchia,

1\. Quæ Civitates, & Loca comprehendantur, & quæ excipiantur.

con le Città, e Luoghi ad essi sottoposti, anche a titolo di sopraintendenza, e generalmente tutte quelle Città, Terre, e Luoghi, che servono all'Annona, o alla Grascia di Roma, e che sono soggetti alla Giurisdictione del Prefetto dell' Annona, e del Presidente della Grascia; riservando a Noi di dare in appresso per il comodo, e vantaggio di questi Luoghi, e Provincie così eccettuati altro conveniente provedimento.

II. Quid servandum, quum merces transferri debeat.

2. Che il sudetto libero, e reciproco commercio tra Provincia e Provincia, e tra Luogo e Luogo di una medesima Provincia, s'intenda, e debba intendersi, come Noi lo diamo, e concediamo, tanto per Terra, quanto per Acqua, ed eziandio per Mare: Con questa differenza però, che volendosi estrarre, e trasportare da Luogo a Luogo, oppur anco da Provincia a Provincia, e da una Legazione all'altra qualunque genere (come sopra) di cosa vendibile per via di Terra; sia lecito a ciascheduno di farlo senza domandare licenza alcuna, nè darne assegna, denunzia, o notizia nè in voce, nè in iscritto ai Cardinali pro tempore Legati, o Vicelegati, Governatori, Presidenti, Magistrati, loro Cancellieri, o altri Uffiziali, e Ministri: Ma volendosi estrarre, e trasportare da Luogo a Luogo, oppure da Provincia a Provincia, gl'infrascritti Generi, o Grano, o Biade, o Formentone, o Marzatelli, o Farina, o Oglio, per via d'acqua, cioè Fiumi, Canali, o Mare; non possa ciò farsi senza averne presa l'espressa licenza in scriptis, quale vogliamo che non possa negarsi, ma si dia gratis, e senza verun pagamento, con esprimere però in essa la precisa quantità di Grano, Biade, Formentone, o Marzatelli, Farina, ed Oglio, che si vorranno trasportare, e purchè l'Estraente si obblighi, e dia sigurtà idonea, sotto pena del duplo, di esibire, e rilasciare dentro il termine di un mese nella Cancellaria del Luogo, da cui si farà l'Estrazione, Documento autentico di averlo con effetto trasportato, e scaricato in quell'altro tal Luogo del Nostro Stato, ove avrà assegnato di volerlo trasportare. Qual termine di un mese non possa esserli prorogato, se non che ad un'altro sol mese, e non più, quando giustifichi, e provi esser stato forzosamente impedito, o dai geli, rispetto ai Fiumi, Valli, e Canali, o da fortuna, e borasca, rispetto al Mare.

III. Revocatio privativarum vendendi, & emendi.

3. Che per tal effetto, e perchè il sudetto reciproco, e scambievole Commercio resti veramente libero da qualunque impedimento, siano, e s'intendano rivocate, cassate, & annullate tutte, e singole Privative di vendere, o comprare, concedute in qualunque tempo da' Cardinali Legati, Presidi, e Governatori di Provincie, come in fatti Noi le cassiamo, annulliamo, aboliamo, e rivochiamo; preservando solamente, e lasciando nel suo vigore le Privative del Sale, Macinato, e qualunque altra Privativa conceduta in favore degli Appaltatori Camerali, o anche delle Comunità, o di altri Particolari, con Chirografi, o Brevi speciali o Nostri, o de' Nostri Predecessori: Non essendovi alcuno, che abbia facoltà di concederle, fuori del Principe Supremo.

IV. Derogatio cuicumque Legi super prohibitione reciproci Commercii.

4. Così pure vogliamo, e comandiamo, che s'intenda espressamente derogato, come in virtù della presente amplamente, ed espressamente deroghiamo a tutti, e singoli Statuti, e Consuetudini, Bandi, e Tariffe, ed a qualunque altra disposizione, ed ordinazione, per la quale si vieti, e proibisca, che non possa vendersi, e comprarsi, darsi, e riceversi in solutum, o trasportarsi da Provincia a Provincia, ovvero da Luogo a Luogo di una stessa Provincia, senza licenza de' Cardinali Legati, Vicelegati, Presidi, Governatori, o Magistrati locali, Grano, Biade, Formentone, Marzarelli, Animali, ed ogni altra qualunque cosa mobile, o semovente; e specialmente vogliamo, che sia, e s'intenda derogato, ed abolito, come Noi aboliamo, annulliamo, e rivochiamo per lo Stato, e Legazione di Ferrara il Bando, e Tariffa del Cardinale di S. Susanna impressa li 15. Decembre 1656., o altro più vero tempo, non ostante qualunque conferma o de' Cardinali Legati Successori, o anche della Sede Apostolica: Volendo, e decretando, che li sudetti Statuti, e Consuetudini, Bandi, e Tariffe nelle parti contrarie a questa Nostra Cedola, e che possino essere direttamente, o indirettamente, di qualsivoglia, ancorchè minimo impedimento al libero e scambievole Commercio tra una Provincia, o sia Legazione, e l'altra, e molto più trà un Luogo, e l'altro d'una medesima Provincia, e Legazione, si abbiano, e debbano avere per nulli, ed irriti, e come se mai fossero stati fatti, pubblicati, e confermati.

V. Annullatio Processuum, & inquisitionum pendentium contra Extractores de Loco ad Locum.

5. Di più vogliamo, e comandiamo, che siano, e s'abbiano per nulle, & irrite tutte le Inquisizioni, e Processure Criminali, e tutte le condanne o ancora pendenti, o in altro qualsisia modo fin'ora non eseguite contro qualunque de' Nostri Sudditi, e specialmente, contro i poveri Contadini, per avere estratto, o tentato di estrarre alcun Genere di cosa vendibile da Luogo a Luogo, oppur anche da una Provincia all'altra di quelle, come sopra, comprese nella presente Nostra Cedola. Dichiarandoli sin d'adesso tutti, e singoli con generale assoluzione pienamente, e totalmente assoluti, da ogni Processura, Inquisizione, e pena, che possano avere, o pretendersi incorsa per causa di dette Estrazioni, ancorchè più volte replicate, purchè però non si tratti di Estrazione fuori di Stato, nè di cose soggette alle Privative degli Appaltatori Camerali, Città, Comunità, ed altri, poc'anzi eccettuate, e preservate.

VI. Monopolia aliique injusti quaestus, & abusus non tolerantur.

6. Ad effetto poi, che non si faccia abuso di questa Nostra così ampia concessione di libero, e scambievole Commercio di ogni cosa vendibile, e che la medesima per malizia degli Uomini non torni in danno, e preiudizio nè di tutto, nè di alcuna parte di detto Nostro Stato Ecclesiastico, rinoviamo in primo luogo tutte le Bolle, e Costituzioni de' Nostri Predecessori, e tutti i Bandi generali, e particolari contro quelli, che in avvenire faranno incette, e monopolj di Grano, Formentone, Orzo, Fave, Legumi, ed altre Biade di qualsivoglia sorta, Oglio, Olive, e simili: Volendo, che contro questi si proceda rigorosamente alle pene comminate in essi Bandi, e Costituzioni, e in tutto, e per tutto secondo la forma delle medesime. Non intendiamo però con la presente di proibire sotto nome d'Incetta la mercatura lecita, ed onesta delli Generi sudetti dovendo anzi esser libero ad ognuno in sequela di questa Nostra Concessione, comprarli in un Luogo, e Provincia, e trasportarli, e venderli in altro Luogo, & in altra Provincia del Nostro Stato: ma solo vogliamo, che non sia lecito ai Mercanti, o ad altri chiunque sia, comprare li Generi sudetti, prima che siano separati dal

suo-

funln, e quando ne vogliano comprare in maggior quantità del proprio consumo, che non sia loro lecito cnmprare detti Generi, se non che ne' Mercati, o Piazze pubbliche, e quelli così comprati, senz' altro indugio di tempo, che quanto sia comodamente necessario per il trasporto, esporre similmente venali nelli Mercati, o Piazze pubbliche di qualunque altro Luogo, ove gli piacerà trasportarli.

VII. Firma remaneant legitima Vectigalia.

7. Di più vogliamo, e dichiariamo, che per la presente Cnncessione di libero, e reciproco Commercin, nnn sia, e noo a'intenda in alcuna, benchè minima parte, derogato, o pregiudicato al pagamento di qualsisia Gabella, e specialmente di Transito, introduzione, o estrazione legitimamente imposta in favore della nostra Camera, o anche delle Comunità, o Persone particolari del nostro Stato: Volendo, che queste debbano esigersi, e pagarsi da chiunque è tenuto alle medesime, senz'alcuna innnvazione, e nell' istesso modo, forma, e quantità, cnme sono state pagate, ed esatte fin' ora, e prima della presente Concessione; purchè però siano state legitimamente imposte, e non altrimenti: Poichè Nni onn intendiamo approvare con la presente alcuna di esse Gabelle, quandn non sia lecita, e non sia stata impnsta cnn legitima autnrità.

VIII. Nec derogatum censeatur obligationi introducendi partem frumentum in aliquem Locum seu asservandi &c.

8. Inoltre vogliamo, e dichiariamn, che per questa nostra generale concessione di libero, e reciproco Commercio nnn s'intenda punto derogatn, e pregiudicato all'obblign d'introdurre o la porzione Domenicale, o altra qualunque parte del raccolto in quelle Città, Terre, e Luoghi, ove l'obbligo sudetto o per legge statutaria, ovvero per lunga, ed inveterata Consuetudine trovasi in attuale osservaoza; anzi vogliamn, ed ordiniamo, che in quelle Città, Terre, e Luoghi del nnstro Stato, ove nno vi è questa provida legge, li Reverendissimi Cardinali Legati, e li Prelati Presidi, e Governatori di Provincie, oppur anche locali, facciano quantn prima adunare i pubblici Consegli, e quivi stabilire la detta Legge, ed obblign d'introdurre ogn'anno, o almene di tenere a disposizioοe di chi presiede all'Annona, una porzione del raccolto, più, o meno, a proporzinne della maggiore, o minore Popolazione.

Immo ubi hac obligatio non adsit, praescribatur.

In quelle Città poi, Terre, e Luoghi, ove già si trova la legge, ed obbligo sudetto, vogliamo, che si adempia, ed osservi puntualmente; togliendo ai Cardinali pro tempore Legati, Vicelegati, Presidi, e Governatori tanto di Provincie, come Locali, Magistrati, Cancellieri, Uffiziali, e Ministri, la facoltà di dispensare da detta Iotroduzione, o quella differire oltre il termine prescritto dalla Legge, e Consuetudine, qualora quello, o quelli, che chiederanno somigliante dispensa, o dilazione, oon abbiano precedentemente nella Cancellaria della Comunità, data sigurtà idooea di ritenere, e conservare in campagna la loro tangente ad ogni richiesta, e disposizioοe di chi presiede all'Annooa, o del Pubblico Conseglio. E se mai accadesse in più aoni consecutivi tale abbondanza, che la porzione soggetta all'obbligo della introduzione noo potesse consumarsi in un anoo, ed altri sei mesi dell'anno susseguente: In tal caso solamente permettiamo ai Cardinali Legati pro tempore, ed alli Governatori sudetti, di dispensare dall'obbligo d'introdurre tuttociò, che sarà soprabbondante, senza alcuna sigurtà: Purchè però la supposta soprabbondanza resti prima verificata, ed approvata con risoluzione del Pubblico Cnnsiglio delle respettive Comunità, e non altrimenti; e purchè la dispensa sudetta si conceda senza verun pagamento, e in tutto gratis.

Rerum introductarum, aut servatarum usui, & venditioni consulatur.

E perchè non sarebbe cosa giusta, che il Grann, o altrn genere soggetto in virtù di tal legge all'obblign, e vincolo della introduzione, restasse poi senza esito, e smaltimentn, n in altra maniera pospostn al Grann, o altro Genere noo soggetto a detto vincnln: Perciò vogliamo, ed ordiniamn, che li medesimi Legati, Vicelegati, Presidi, Governatori, ed ogni altro, a cui appartiene la cura dell'Annnna, ed Abbondanza, vegli, ed insista, che il Grano, o altrn Genere, come sopra vincolato, abbia onninamente dentro l'anno l'esito, e smaltimento conveniente per il prezzo del Calmiero, o sia per lo stesso prezzo preferito ad ogni altro Grano, e respettivamente Genere, nnn soggetto all'obblign della introduzione.

IX. Tempus praescribitur, quo extractio fieri potest.

9. Oltre a ciò, ad effetto, che in ciascuna delle sudette Provincie, alle quali si concede la Grazia di detto libero, e scambievole Commercio, le pubbliche abbondanze, li Mnnti frumentarj, li Forni venali, e ciascun particolare, e privatn Cittadinn delle medesime, abbiano un congruo, e discreto tempo per provedersi del bisngnevole rispetto al Grano, Formentone, ed ogni altro Geoere di Biade, e Marzatelli, prima che in virtu di essn libero Commercio escano dalla propria Provincia, o Legazione; Vogliamo, ordiniamo, e dichiariamo, che il suddettn libero Commercio, quantn al Grano, ed altre Biade, che sngliono raccogliersi nel fine di Giugno, o nel Mese seguente di Luglio, s'intenda, e resti ogni anno sospeso per li tre mesi di Giugno, Luglin, e Agosto; E quanto al Formentone, o altri minuti, che sogliono raccogliersi più tardi del Grano, s'intenda, e resti similmente sospeso ogni anoo per li tre mesi di Luglin, Agostn, e Settembre: Intendendo però tra Provincia, e Proviocia, Legazione, e Legazione; e nnn mai tra una Città, e l'altra, tra una Terra, e l'altra, tra un Luogo, e l'altrn di una medesima Legazione, e Provincia. Qual sospensione durante, non solo vogliamo, ed ordiniamn, che non sia lecito a veruna Persnna, o Comunità, di qualunque stato, grado, e condizione, che sia, ancorchè Cardinali, Arcivescovi, Vescovi, Baroni, Università, Collegj, anche della Compagnia di Gesù, undici Congregazioni, Cavalieri di Malta, e di qualunque altr' Ordioe Militare, Santa Casa di Loreto, Saot'Uffizio, e loro Ministri, o Patentati, Chierici della nostra Camera, Camerali, Palatini, e Famigliari nostri, o de' Romani Pontefici pro tempore nostri Successori, ed altri qualsivoglia, ancorchè, privilegiati, e privilegiatissimi, per comprendere i quali vi fosse bisogno di specifica, ed individua menzione, estrarre per Terra, o per Acqua, Grano, Biade, Formentone, o Marzatelli da una Provincia all'altra, o da una Legazione all'altra; Ma di più vogliamo, ed ordiniamo, che neppur sia lecito alli Cardinali pro tempore Legati, Vicelegati, Presidi, e Governatori di esse Provincie, e molto meno a qualunque altro Magistrato locale, a cui appartenga la cura dell'Annona, e Grascia, concedere, o dare a chicchesia la facoltà, o licenza di estrarre dalla Provincia, a cui presiede, o nella quale esercita Magistrato, e Governo, Grano, o Formentone, o altro de' Generi sudetti. Volendo Noi, che questi, in tempo di detta respettiva sospensione, noo possaoo, e non debbano io cooto al-

cuno

cuno uscire da quella Provincia, o Legazione, ove, nascono, e ebe il Grano, ed altro, come sopra, dal primo giorno di Settembre solamente fino all' ultimo giorno di Maggio inclusive; e respettivamente il Formentone, e Marzatelli dal primo giorno di Ottobre solamente fino all' ultimo giorno di Giuno, in ciascun anno, possano liberamente, e senza licenza, assegna, e denunzia alcuna, estraersi da una all'altra delle Legazioni, e Provincie comprese in questa nostra Concessione, nel modo e forma, che si è stabilito di sopra.

X. Libertas commercii intra fines ditionis Ecc. tantum conceditur.

10. Finalmente affinchè questa Nostra Grazia del libero, e scambievole Commercio, quale Noi facciamo a' Nostri Sudditi per benefizio loro, e del Nostro Stato, non faciliti l'Estrazioni, già per lo passato tante volte proibite sotto pene rigorosissime, fuori di Stato: Vogliamo bensì, che non possano molestarsi quelli, che trasporteranno Grani, Formentone, e qualunque altro genere di cosa vendibile da un luogo all'altro di una medesima Legazione, o Provincia. in tutto l'anno, e similmente non possano molestarsi quelli, che trasporteranno da Legazione a Legazione, o da Provincia a Provincia il Grano, Biade, Formentone, e Marzatelli nelli nove Mesi, per li quali concediamo per questi Generi libero, e scambievole Commercio, ancorchè si trovino dentro cinque miglia vicino al Mare, o vicino alli confini del nostro Stato Ecclesiastico.

Confirmatio prohibitionum extrahendi a Statu.

Ma però nello stesso tempo confermiamo, e rinoviamo tutte le proibizioni di estrarre fuori di Stato sotto qualunque pretesto o colore, più volte fatte, e rinovate, e confermate da Nostri Predecessori, e specialmente Pio IV. nella sua Constituzione 98., Pio V. Constituzione 198., Gregorio XIII. Costituzione 50., Bolla. nov. Tom. 2., Clemente VIII. Constituzione 49., Paolo V. Constituzione 12., Gregorio XIV. Costituzione 30. Bollar. nov. Tom. 3. Urbano VIII. Constituzione 30. §. 16. ed Innocenzo X. Costituzione 13. §. 20. Bollar. nov. Tom. 5., come pure tutte, e singole pene dalli medesimi comminate, e stabilite contro i Trasgressori; Restringendo, e limitando per ora le suddette proibizioni, e pene alla sola Estrazione fuori di Stato, di Grano, Biade, Formentone, Legumi, ed altri Marzatelli, Farina di ogni sorta, ed Oglio; e lasciando all'arbitrio de' Cardinali pro tempore Legati, Presidi, e Governatori di Provincie il dare licenza di estrarre fuori di Stato gli altri Generi di cose mobili, o semoventi, secondo la prudenza loro, fino a tanto, che anche rispetto a questi si prendano da Noi quelli provedimenti, che stimeremo più utili per il vantaggio de' Nostri Suddìti. Vogliamo pertanto, e strettamente ordiniamo, che a niuna delle Persone espresse, e nominate in dette Constituzioni de' Nostri Predecessori, e specialmente ai Cardinali pro tempore Legati di Bologna, Ferrara, Romagna, ed Urbino, e molto meno ai Vicelegati, Presidi, o Governatori, sieno di Provincie, oppur Locali, sia lecito di estrarre, o dare a chicchesia licenza, e facoltà di estrarre fuori di Stato senza nostro special Chirografo firmato di Nostra propria mano, o de' Nostri Successori pro tempore, anche a titolo di Passo comodo, o sotto qualunque altro titolo, colore, e pretesto, Grano, Biade, Formentone, e Marzatelli, Farina d'ogni sorta, ed Oglio, sotto le pene contenute in dette Constituzioni. Volendo Noi, che l'Estrazioni, che mai per l'avvenire si concedessero per Mare, o per Acqua a titolo di Passo comodo, s'intendano, e siano giudicate per vere Estrazioni fuori di Stato, qualora l'Estrazione non si faccia con la cautela di sopra espressa, cioè, che l'Estraente notifichi al Governatore, Commissario, Podestà, o altro simile Uffiziale residente nel luogo di essa Estrazione, la quantità del Grano, Formentone, Farina, ed altro Genere, come sopra, proibito, quale intende trasportare per Acqua, o per Mare, come Passo più comodo, da un luogo, all' altro dello Stato Ecclesiastico; come pure il luogo, ove intende così trasportarlo; e si obblighi con sicurtà idonea, non solo di non portarlo altrove, ma ancora di esibire dentro un Mese, e rilasciare nella Cancellaria Documento autentico di averlo realmente trasportato, e scaricato nel Luogo indicato, come si è detto più diffusamente di sopra.

Absque speciali Pontificis Chirographo.

XI. Exceptio Personarum, quae semper & undecunque res extrahere possunt.

11. Da questa proibizione di estrarre fuori di Stato, come pure dall'altra di estrarre da Provincia a Provincia del Nostro Stato nei Mesi, nei quali deve, come sopra, restar sospeso il libero Commercio del Grano, Formentone, ed altri Generi di sopra espressi, seguendo le vestigia di Gregorio XV. altro Nostro Predecessore nella sua Constituzione 30. Bollar. nov. Tom. 3., vogliamo, che sieno eccettuati primieramente li Poveri, che raccolgono la Spiga caduta ai Mietitori, per quella poca quantità, che possono adunare con detta loro opera, e fatica: In secondo luogo i Contadini, e poveri Operarj, quali per loro mercede diurna, o in conto, e parte della medesima, ricevono Pane, o qualche piccola quantità di Grano, formentone, o di altri Generi suddetti: In terzo luogo li Religiosi Mendicanti, quali similmente cercano, e raccolgono per elemosina, e per il vitto comune de' loro Conventi, o Grano, o altro de' sudetti Generi, purchè sieno nella solita, e moderata quantità: E finalmente quelli, che portano ai Mercati dentro lo Stato Polli, Ova, Frutta, ed altre somiglianti cose in poca quantità, e queste cambiano con Grano, Formentone, Marzatelli, Pane, Farina, e simili, per uso proprio, e necessità delle Famiglie loro: Dichiarando, che a questi casi non si estende alcuna delle sudette proibizioni.

Specialis dispositio quoad allegantes Privilegium super certis extrahendi e Statu.

Così pure inerendo alla Costituzione di Pio IV. la 99. Bollar nov. Tom. 2., e di Paolo V. la 12. Bollar. nov. Tom. 3. vogliamo, e dichiariamo, che sieno, e restino eccettuati dalla sudetta proibizione di estrarre fuori di Stato quelli, che godono o per titolo veramente oneroso di effetivo pagamento, o di Appalto, e Contratto Camerale, oppure per Privilegio confermato in actu devolutionis, la facoltà di estrarre fuori di esso Stato Grano, o Formentone, o altro Genere compreso in detta proibizione: Purchè però prima di Giugno del seguente Anno 1749. abbiano esibiti, e verificati nella nostra Congregazione Camerale, citato, e contradicente il Comissario Generale della Nostra Camera, ed in oltre anche gli Agenti, e Procuratori delle respettive Città, e Provincie, le pretese loro Facoltà, Indulti, e Privilegj: Volendo, e decretando, che il possesso, nel quale si trovano di estrarre liberamente fuori di Stato, suffraghi loro, e a ciascheduno di loro per la corrente Stagione solamente, e fino al sudetto Mese di Giugno dell'Anno seguente di modo che, passato

sato questo tempo, e non fatta la suddetta esibizione, e verificazione, tutti, e singoli Privilegj, Indulti, e Facoltà suddette, ancorchè munite di Clausole efficaci, ed efficacissime, e derogatorie di qualunque, futura derogatoria (eccettuati li soli Appaltatori Camerali per la quantità convenuta ne' loro Appalti) s'intendano e sieno ipso facto, & ipso jure, senz' altra dichiarazione e sentenza, e senza speranza d'ulteriore dilazione, o purgazione di mora, nulli, cassi, revocati, ed irriti, come se non fossero stati mai conceduti, non ostante qualunque possesso, benchè centenario, ed immemorabile in contrario, quale vogliamo, che neppure suffraghi per iscusarli dalle pene, come sopra, ordinate contro quelli, che trasgrediranno la suddetta proibizione di estrarre fuori di Stato: Anzi ad effetto di evitare le Fraudi, che pur troppo si commettono in queste Estrazioni fuori di Stato, con grave pregiudizio de' Nostri Sudditi, e delli Dritti della Nostra Camera, vogliamo in oltre, che ancora gli Appaltatori Camerali, ed ogni altro, che sia veramente privilegiato, debbano denunciare volta per volta la giusta quantità del Grano, o altro de' suddetti Generi proibiti, che vorranno estrarre, e a tenore di essa denuncia debbano riportare dai Cardinali pro tempore Legati, Vicelegati, Presidi, e Governatori delle Provincie la Bolleira, e documento di essa denuncia, quale vogliamo, ebe si conceda del tutto *gratis*, e prima si registri nella publica Cancellaria: cosicchè facendosi l' Estrazione, e trasporto senza tal Bolletta, anche gli Appaltatori, e Privilegiati suddetti incorrano nelle pene di dette Constituzioni.

XII. Adhortatio ad Legatos, & Praesides, & poenae in Transgressores.

12. Confidati nel zelo, diligenza, ed attenzione a Noi ben cognita di quelli, che in oggi presiedono al Governo delle Città, e Provincie del Nostro Stato, e specialmente de' Reverendissimi Cardinali Legati delle più volte nominate Legazioni di Bologna, Ferrara, e Romagna, speriamo, che eseguiranno, e faranno respettivamente eseguire con tutta puntualità quanto abbiamo fin' ora disposto in questa Cedola di Nostro Moto proprio; Ma se mai per avventura, o alcuno di essi, che non vogliamo credere, o de' loro Successori in qualunque tempo, ardirà contravvenire a questa Nostra Concessione di perpetuo, libero, e scambievole Commercio, ampliata, dichiarata, e limitata, come sopra, sotto qualsivoglia titolo, colore, o pretesto, e specialmente sotto il pretesto delle facoltà dategli da Noi, o da altro Romano Pontefice pro tempore, eziandio per Bolla, o Breve sopra le cose, che appartengono all' Annona, e alla Grascia: Vogliamo, ed ordiniamo, che in tal caso tanto essi Cardinali Legati, Vicelegati, Presidi, e Governatori, quanto i loro Uditori, Luogotenenti, Cancellieri, Segretarj, Ministri, ed Uffiziali, che avranno alcuna benchè minima parte in detta contravenzione, o trasgressione, e molto più se fossero Baroni, e Faudatarj, o Magistrati di alcuna Città, o Comunità, cadano, e s'intendano incorsi nelle pene stabilite da Pio IV., Pio V., Gregorio XIII., Clemente VIII., Gregorio XIV., Urbano VIII., ed Innocenzo X. Nostri Predecessori nelle poco anzi riferite loro Costituzioni pubblicate contro quelli, che estraggono Grano, o altro Genere in esse proibito fuori di Stato: Volendo Noi, che tutte, e singole Persone, o anche Comunità nominate, e comprese in dette Costituzioni, si abbiano ancora per nominate, e comprese in questa Nostra Cedola di Moto proprio, e che tutte, e singole pene ivi imposte contro quelli, che estraggono fuori di Stato o Grano, o altro Genere vietato, sieno, e s'intendano similmente imposte contro quelli, che in qualunque modo trasgrediranno, o contravverranno a quanto abbiamo fin' ora disposto in favore del libero, reciproco, e generale Commercio dentro il Nostro Stato: Et in oltre (senza pregiudizio però delle riferite pene) vogliamo, e comandiamo, che quante volte trasgrediranno, o contravverranno, o in qualunque modo impediranno direttamente, o indirettamente il libero Commercio nel tempo, e nel modo di sopra da Noi conceduto; tante volte cadano, e ciascuno di essi cada nella pena di scudi 500. d' oro, quale vogliamo, che in ogni, e qualunque tempo, ed anche dopo dieci, venti, o trenta anni, ed eziandio dopo la morte del Trasgressore, possa, e debba esiggersi contro gli Eredi, e così esatta applicarsi per una quarta parte in favore dell' Accusatore, e per le altre tre parti alla Nostra Camera; dichiarando, che dal giorno della contravenzione, o trasgressione, sieno, e s'intendano specialmente affetti, ed ipotecati per tal' effetto tutti i Beni liberi del Trasgressore.

Deputatio Judicum Executorum.

Esecutori della presente Cedola di Moto proprio deputiamo, e vogliamo, che sieno il Cardinale pro tempore Camerlengo di Santa Chiesa, e li quattro Arcivescovi pro tempore delle quattro Legazioni, cioè di Bologna, Ferrara, Ravenna, ed Urbino, tanto congiuniamente, che divisamente, con tutte le piu ampie facoltà necessarie, ed opportune. Al qual' effetto ordiniamo e comandiamo, che in ciascheduna delle Cancellarie Prioriali delle Città, e Terre comprese in questa Nostra Concessione, debba, dentro il termine di due mesi dal giorno della pubblicazione, registrarsi il presente Moto proprio, sotto pena di scudi 25. d'oro contro il Cancelliere, che mancherà di registrarlo, essendo così mente, e volontà Nostra espressa.

Clausula pro Chirographi firmitate.

Volendo, e decretando, che alla presente Nostra Cedola di Moto proprio, benchè non esibita, nè registrata in Camera, e ne' suoi Libri, non possa mai darsi, nè opporsi di surrezione, orrezione, nè d' alcun' altro vizio, o difetto della Nostra volontà, ed intenzione, nè che mai sotto tali, o altri pretesti, quantunque validi, validissimi, e giuridichi, anche di Jus quesito, e pregiudizio del Terzo, possa essere impugnata, moderata, e rivocata, ridotta ad viam juris, o concedersi contro di essa l'aperizione Oria, o altro qualunque rimedio; e che così, e non altrimenti, debba sempre, ed in perpetuo giudicarsi, definirsi, ed interpretarsi da qualsisia Giudice, e Tribunale, benchè Collegiale, Congregazioni, anche de' Reverendissimi Cardinali, Legati a Latere, Vicelegati, Camerlengo di Santa Chiesa, Tesoriere, Rota, Camera, e qualunque altro, togliendo loro ogni facoltà, e giurisdizione di definire, ed interpretare in contrario: Dichiarando Noi fin d'adesso preventivamente nullo, irrito, ed invalido tutto ciò, che da ciascuno di essi con qualsivoglia autorità, scientemente, o ignorantemente, fosse in qualunque tempo giudicato, o si tentasse di giudicare contro la forma, e disposizione della presente Nostra Cedola di Moto proprio; quale vogliamo, che vaglia, e debba aver sempre, ed in perpetuo il suo pieno effetto, esecuzione, e vigore colla semplice Nostra sottoscrizione, benchè non vi sieno state chia-

chiamate, sentite, o citate qualsisieno Persone, ancorchè privilegiate, privilegiatissime, Ecclesiastiche, e Luoghi Pii, che avessero, o pretendessero aver interesse nella presente Nostra Concessione, e che per comprenderle fosse bisogno di special menzione; Non ostante la Bolla di Pio IV. Nostro Predecessore *de registrandis*, la Regola della Nostra Cancellaria *de jure quæsito non tollendo*, e non ostanti ancora tutti, e qualsisieno Chirografi, Brevi, Ordinazioni, e Constituzioni Apostoliche, Nostre, e de' Nostri Predecessori, Bandi, ed Editti, in virtù di essi, ed in qualunque altro modo emanati, affissi, e publicati, Legi, Statuti, Riforme, Stili, Usi, Consuetudini, e qualunque altra cosa, che facesse, o potesse fare in contrario; alle quali tutte, e singole, avendone il tenore quì per espresso, e di parola in parola inserto, e registrato, e supplendo colla pienezza della Nostra Potestà Pontificia ad ogni vizio, e difetto, quantunque sostanziale, e formale, che vi potesse intervenire, per questa volta sola, e per la piena, e total' esecuzione di quanto si contiene nella presente Nostra Cedola di Moto proprio, ampiamente, ed in ogni più valida forma deroghiamo.

Derogatio contrariis.

Dato dal Nostro Palazzo di Monte Cavallo questo dì 29. Giugno 1748.

Dat. die 29. Junii 1748.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Pontifex Motu proprio omnia supradicta concedit denuo, & confirmat.

Ne autem ea, quæ a Nobis Schedulam præinsertam, ad Nostrorum, & Sedis Apostolicæ Subditorum utilitatem, maturo consilio, ac optima ratione sunt statuta, labentis temporis cursu valeant ullatenus labefactari, sed eo validius subsistant, quo pleniori firmitatis vinculo fuerint stabilita; Motu, scientia, & potestatis plenitudine similibus, hac Nostra in perpetuum valitura Constitutione, prædictum liberum Commercium in omnibus, & singulis Provinciis, Civitatibus Oppidis, Terris, & Locis Status Nostri Ecclesiastici, superius tamen non exceptis, juxta seriem, continentiam, tenorem, & præscriptum præinsertæ Schedulæ, & non alias, aliter, nec alio modo, Apostolica auctoritate constituimus, concedimus, & impertimur; ita quod liceat omnibus, & quibuscumque Personis in Provinciis, Civitatibus, Oppidis, Terris, & Locis prædictis commorantibus, tam indigenis, quam alienigenis, ac etiam Nobis, & dictæ Sedi Apostolicæ ratione originis non subditis, Frumentum, Segetes, Animalia, Ligna, & quodcumque aliud genus rerum mobilium, semoventium, & vendibilium, quomodolibet nuncupatarum, etiam ad rem frumentariam, & Annonam, ac alios quoscumque humanæ vitæ usus pertinentium, in commercium hujusmodi conferre, eaque de Loco ad Locum, ac de Provincia in Provinciam, non tamen extra prædictæ Sedis Apostolicæ Ditionem, extrahere, transferre, & exportare; ideoque eamdem præinsertam Schedulam, & in ea tributas liberi commercii hujusmodi licentias, & facultates, cum omnibus, & singulis declarationibus, provisionibus, limitationibus, modificationibus, derogationibus, legibus, prohibitionibus, cautelis, clausulis, & decretis, in ipsa præinserta Schedula contentis, statutis, atque præscriptis, dicta Apostolica Auctoritate perpetuo confirmamus, & approbamus, ac ipsarum præsentium firmitate, & robore communicamus, omnesque, & singulos tam juris, quam facti, & quoscumque alios, quantumvis substantiales defectus, siqui desuper quomodolibet intervenerint in eisdem, supplemus.

Clausulæ pro præmissorum firmitate.

Decernentes omnia, & singula in ipsa præinserta Schedula concessa, declarata, disposita, ordinata, statuta, sancita, contenta, & expressa, præsentesque literas, sive ex eo, quod quicumque in eis, aut eorum aliquo interesse habentes, vel habere prætendentes, seu putantes, ad id vocati non fuerint, nec præmissis consenserint, sive alias ex quibuscumque causis, nunquam de subreptionis, vel obreptionis, aut nullitatis vitio, seu intentionis Nostræ, vel quocumque alio defectu notari, impugnari, retractari, seu etiam revocari, suspendi, restringi, limitari, aut in jus, vel controversiam vocari; seu ad terminos Juris reduci posse; sed ea semper valida, & efficacia esse, & fore, perpetuaque roboris firmitate subsistere, & nullo unquam tempore sub quibusvis generalibus similium, vel dissimilium facultatum, vel licentiarum revocationibus, suspensionibus, limitationibus, prohibitionibus, moderationibus, aliisque contrariis dispositionibus comprehendi, debere, sed semper ab illis excepta esse, & censeri, & quoties contraria hujusmodi emanare contigerit, toties præinsertam Schedulam, ipsasque præsentes literas, & in eis contenta hujusmodi, in eorum pristinum, & validissimum statum restituta, reposita, & plenario reintegrata esse & fore.

Aliter judicari prohibetur cum decreto irritanti.

Sicque, & non aliter in præmissis omnibus, & singulis per quoscumque Judices Ordinarios, & delegatos, quavis auctoritate, & potestate fungentes, ac honore & dignitate fulgentes, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, ac S. R. E. Camerarium, aliosque Cardinales, etiam de Latere Legatos, Vicelegatos, Præsides, Gubernatores, nec non Cameræ Apostolicæ Thesaurarium, & Præsidentes Clericos, in quocumque Tribunali, etiam Collegiali, & in quacumque Congregatione, etiam eorumdem S. R. E. Cardinalium, sublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, definiendi, & interpretandi facultate, potestate, aut auctoritate, judicari, & definiri debere; irritum quoque & inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate, scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

Deputatio Judicum executorum.

Et nihilominus Dilecto Filio Nostro Sylvio Tituli Sancti Calixti S. R. E. Presbytero Cardinali Valenti nuncupato, moderno, & pro tempore existenti S. R. E. Camerario, & Venerabilibus Fratribus Bononien., Ferrarien., Ravennaten., & Urbinaten. Archiepiscopis, Motu simili per Apostolica scripta committimus, & mandamus, quatenus ipsi, vel unus, aut plures eorum, per se, vel alium, seu alios, præsentes literas, & in eis, præinsertaque Schedulæ contenta quæcumque, ubi, & quando opus fuerit, & quoties pro parte interesse habentium fuerint requisiti, solemniter publicantes, eisque in præmissis efficacis defensionis præsidio assistentes faciant auctoritate Nostra, easdem præsentes Literas, & in eis, ac in præinserta Schedula contenta quæcumque, ab omnibus, semper, & ubique, firmiter, & inviolabiliter observari, suosque plenarios, & integros effectus in omnibus, & per omnia sortiri, ac debitæ executioni demandari, nec non omnes, & singulos, quorum favorem eædem præsentes, & præinserta Schedula concernunt, & concernent quomodolibet in futurum, illis pacifice frui, & gaudere, non permittentes quemquam ipsorum, per quoscumque super præmissis quomodolibet molestari, perturbari, vel inquietari; Contradictores, Molestatores, & Perturbatores quoslibet, ac præmissis non parentes, per sententias, censuras, & pœnas Ecclesiasticas, aliaque opportuna juris, & facti remedia, quacumque appellatione postposita, compescendo, ac legiti-

nis

 mis super his habendis, servatis processibus, sententias, censuras, & pœnas ipsas etiam iteratis vicibus aggravando, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii Sæcularis.

Derogatio contrariis.

Non obstantibus de non tollendo jure quæsito, aliisque Nostris, & Cancellariæ Apostolicæ Regulis, ac piæ mem. Bonifacii Papæ VIII. Prædecessoris Nostri de una, & in Concilio generali edita, de duabus dietis, nec non, quatenus opus sit, felicis recor. Pii Papæ IV. etiam Prædecessoris Nostri de gratiis, interesse Cameræ Apostolicæ quomodolibet concernentibus, in dicta Camera, infra certum inibi præfixum tempus registrandis, & insinuandis, aliisque Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis; Nec non Provinciarum, Civitatum, Oppidorum, Terrarum, & Locorum prædictorum usibus, stilis, reformationibus, legibus, tam Pontificiis, quam Ducalibus, & Municipalibus, statutis, consuetudinibus, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quacumque alia firmitate munitis, & roboratis, & quandocumque, etiam immemorabili tempore observatis; privilegiis quoque, Indultis, facultatibus, exemptionibus, & literis Apostolicis quibusvis personis, etiam S. R. E. Cardinalibus Provinciarum prædictarum Legatis, ac Præsidentibus, & Gubernatoribus, nec non Locorum Dominis in temporalibus, ac aliis quibuscumque in genere, vel in specie, sub quibuscumque tenoribus, & formis, ac cum quibusvis, etiam deregatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus, efficacissimis, & insolitis clausulis, irritantibusque, & aliis decretis, etiam vim contractus inibi stipulati, & jurati, ac etiam statuti perpetui, & perpetuæ legis inducentibus, motu, scientia, & potestatis plenitudine similibus, ac etiam consistorialiter, & alias quomodolibet, etiam pluries, & iteratis vicibus concessis, confirmatis, & innovatis, ac etium in posterum concedendis, confirmandis, & innovandis; quibus omnibus, & singulis, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione, de illis eorumque totis tenoribus, specialis, specifica, expressa, & individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio, seu quævis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat harum serie specialiter & expresse, motu simili derogamus, aliisque omnibus, quæ in præinserta Schedula volumus non obstare, cæterisque contrariis quibuscumque; aut si aliquibus communiter, aut divisim ab eadem sit Sede Indultum, quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint per literas Apostolicas, non facientes plenam, & expressam, ac de verbo ad verbum de Indulto hujusmodi mentionem.

Depublicatione præsentis, & fide Transumptis præstanda.

Cæterum, ut præsentes Nostræ literæ ad omnium notitiam deducantur, volumus, & dicta auctoritate decernimus, ut eædem præsentes in Basilicæ S. Joannis Lateranensis, Principis Apostolorum, ac Cancellariæ Apostolicæ valvis, ac in Acie Campi Floræ, aliisque consuetis locis per aliquem ex Cursoribus Nostris in Urbe, extra vero Urbem in singulis Majoribus Ecclesiis Civitatum, & Locorum, ubi de ipsis præsentibus fides erit facienda, publicentur, earum exemplo in singulis Valvis, Acie, Locis, & Ecclesiis prædictis affixo, & dimisso; quodque præterea earumdem præsentium Transumptis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillo Personæ in Dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsus fides in Judicio, & extra illud adhibeatur, quæ ipsismet præsentibus adhiberetur, si originaliter forent exhibitæ, vel ostensæ.

Sanctio pœnalis.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam Nostræ concessionis, confirmationis, approbationis, mandati, decreti, statuti, derogationis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire; Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Dat. Pont. A. VIII. die 8. Jul. 1748.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem, Anno Incarnationis Dominicæ millesimo septingentesimo quadragesimo octavo, octavo Idus Julii, Pontificatus Nostri Anno VIII.

D. Card. Passioneus.

J. Datarius.

Visa De Curia

I. C. Boschi.

J. B. Eugenius.

Loco ✠ Plumbi.

Registrata in Secretaria Brevium.

Publicata die 17. Julii, 1748.

DE NOVA — LIV.

Martyrologii Romani Editione.

Charissimo in Christo Filio Nostro Joanni Portugalliæ, & Algarbiorum Regi Illustri.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Charissime in Christo Fili Noster, Salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Novæ Editionis Martyrologii Romani, causa & occasio.

POSTQUAM iotelleximus, Majestatem Vestram mandata dedisse dilecto Filio Emmanueli Pereyra de Sampajn Commendatori Militiæ Domini Nostri Jesu Christi, & negotiis Majestatis Vestræ apud Nos, & Sedem Apostolicam præposito, ut Romanum Martyrologium, quo & Regnorum Vestrorum, & totius Orbis Catholici commodo atque utilitati coosuleretur, splendore ae diligentia quadam præcipua, io hac alma Urbe imprimendum curaret; ab eo autem, prnvidn cnnsilio, selectum fuisse oavum atque industrium Typographum, qui pridem oitidissimos Evangeliorum, atque Epistolarum Codices seorsim editos, eadem Majestate Vestra id mandante, sumptusque mioistrante, prælo subjecerat; Virum item Ecclesiasticum, probitate, atque ejusmodi rerum peritia instructum, fuisse designatum, ut nova Martyrologii Editio, ceteris, quæ præcesserunt, nobilior atque accuratior in lucem prodiret: Postquam hæc intelleximus, vehementer in Domino gavisi sumus; atque Majestatem Vestram, de cujus in Rem Divinam, & Sacros Ecclesiæ Ritus insigni pietate ae munificentia, præclara suppetunt argumeota, meritis efferre laudibua non cessavimus. Hac vero opportunitate nobis oblata, quamvis assiduis Apostoliei Mioisterii euris ita distineamur, ut nonnisi subsecivæ quædam, quibus privatis studiis vacare liceat, aliquando supersint horæ, e re Nostra futurum putavimus, si & Nos ad egregium Opus perficiendum, aliquid Apostolieo muneri non incongruum conferremus.

Ejus finis, ratio, atque utilitas.

II. Mioime Nos fugiunt multæ gravesque controversiæ, quæ circa Romanum Martyrologium agitantur; ab aliia quidem, quos scientia inflat, inex-

ANNO 1748.

inexplebili quadam dubitandi prurigine; ab aliis vero, qui ad sobrietatem sapiunt, eo consilio, ut quæ suboscura sunt vel iocerta, nova quadam varietatis luce donentur. Ab hisce tamen quæstionibus duximus omnino abstinendum; quandoquidem hac in re illud Nobis proposuimus, ut ab accuratis Martyrologii correctionibus, quarum prima Gregorio XIII. Prædecessore Nostro Ecclesiam gubernante; altera vero Urbano VIII. Nostro item Prædecessore, peracta est, de quibus verba fecimus in Nostro Opere *de Canonizatione Sanctorum lib. 4. part. 2. cap. 17. Editionis Patavinæ* (qua una in locorum allegationibus hic utimur) nullo pacto recedamus. Quocirca, si quæ infra dicturi sumus, rite expendantur, Majestati Vestræ perspectum erit, Nostras hasce in Martyrologium curas eo tandem conteodere, ut quæ post evulgatas correctiones, supervacanea occurrunt, resecentur; quæ vero deficiunt, superaddantur. Hoc autem semel posito, & anteactis emendationibus nihil detrimenti, & novæ huic Editioni utilitatis multum accedet.

Prolixiora quædam Sanctorum Elogia contrahuntur.

III. Nedum Sanctorum nomina, sed & illorum Elogia, hoc est brevior quædam, & compendiaria de eorum virtutibus, vel morte, quam pro Christi Fide fortiter obiverunt, oratio, Romano Martyrologio apponitur. Porro ejusmodi Elogia non jam cujusque arbitrio concinnanda sunt; sed, post editum Decretum de Sancti alicujus nomine Romano Martyrologio inscribendo, ejus Elogium, ex usu recepto, a Venerabilium Fratrum Nostrorum S. R. E. Cardinalium Sacris Ritibus præpositorum Congregatione examinandum est, atque probandum; tandemque Romani Pontificis confirmatio accedat necesse est, ut in memorato Opere *de Canonizatione Sanctorum lib. 4. part. 2. cap. 18. n. 4.* multis disseruimus. Hac in re, noonulla in Martyrologio offendimus, quæ oimia laborant prolixitate. Enimvero aliquot occurrunt Elogia Sanctorum, eorum præsertim, qui recenti ævo in Canonem relati sunt, in quibus multa inutiliter abundant verba; ideoque facili ratione in breviorem sermonem contrahi possunt. Hisce in casibus verbosam orationem duximus amputandam; ea lege tamen, ut integra servetur senteotia; atque in hac parte brevitati consulatur, quam in veterum Sanctorum Elogiis in Martyrologium illatia deprehendimus.

Cur veteres Editiones in multis deficiant.

IV. Etsi vero absoluta jam fuerit gemina illa Martyrologii correctio, cujus supra meminimus; non ideo tamen vetitum, nova Sanctorum nomina in Martyrologium inserre, modo id rite, atque ex ordine fiat, hoc est eæ omnes, quas Apostolica Sedes præscripsit, serventur Regulæ, de quibus multa a Nobis suso calamo prolata sunt in citato *cap. 18. præfati Operis de Canonizatione Sanctorum*. Hinc annis insequentibns, plura Sanctorum nomina Elogiis decorata, in Martyrologium, prævio prædictæ Congregationis Decreto, ac Summi Pontificis approbatione, translata suot. Dolendum vero, qnod e Sanctorum nominibus bene multa, in variis, quæ procusæ suot Martyrologii Editiooibus, fueriot prætermissa, ex oscitantia, atque incuria eorum, quorum interat Acta Congregationis adire, Decreta colligere, iisque ad novam nominum accessionem prudenter uti. Quidoam circa oomina Sanctorum Martyrum *Stephani Abbatis, & ducentorum Monachorum S. Petri de Cardegna* olim contigerit, satis notum; neque injucundum erit paucis repetere. Decreverat Clemens VIII. Romanus Pontifex, instante Cardinali Barooio, ut horum Martyrum nomina una cum Elogiis, Romani Martyrologii tabulis inscriberentur. In iis tamen, quæ subsequutæ sunt Martyrologii Editionibus, res secus accidit; quandoquidem ob Typographorum indiligentiam, Martyrum illorum memoria Romanum Martyrologium diu caruit. Hine Nos adhuc in minoribus positi, quo tempore Promotoris Fidei munere fungebamur, illud curavimus, tandemque obtinuimus, ut Sacræ Congregationis jussu communis error castigaretur, & Martyrum illorum nomina sequuturis Editionibus omnino afferrentur. Qua de re in cit. *cap. 18. n. 6.* Operis Nostri pridem egimus.

PONT. A. VIII.

Qui laborant vitio nupera Martyrologia.

V. Ne autem in id, quod in aliis olim reprehendimus, improvidi dilaberemur, mandavimus, ut ex Actis Sacrorum Rituum Congregationis Decreta omnia de Sanctorum nomioibus Martyrologio inscribendis huc usque edita colligerentur; atque ut Romani Martyrologii Editiones quamplurimæ, eæ potissimum, quæ omnium novissimæ Typis excusæ sunt, consulerentur, ut si qui occurrunt defectus, facilius innotescerent. Has inter una Nobis oblata est Editio omnium postrema, quæ Venetiis anno 1745. prælo subjecta est. Verum ne istud quidem Exemplar integrum plane, & numeris omnibus absolutum occurrit; tum quia nonnulla Sanctorum nomina, quæ ex anterioribus Decretis describenda erant, deficiunt; tum quia insequentibus annis nova facta est Sanctorum accessio, quæ idcirco in oupero illo Martyrologio desideratur.

Sanctorum quorum nomina hic adduntur, series attexitur.

VI. Hioc ne Romanum Martyrologium sua fraudetur integritate, oportuit novam hanc Editionem quamplurimis Sanctorum nominibus locupletare; quorum series in statos anni Ecclesiastici dies distributa, ea est, quæ sequitur.

B. Gregorius X.

Sextadecima die Februarii additur a Nobis *Beatus Gregorins X.*, cujus in prælaudato *de Canonizatione Sanctornm Opere* non semel meminimus, nimirum *lib. 1. c. 20. n. 17.*, *lib. 2. c. 24. §. 37.*, *& cap. 42. n. 3.*, *atque in VIII. Appendice ad calcem lib. 2.* ubi integram atreximus Relationem, quæ hac in causa ab Auditoribus Causarum Palatii Apostolici elucubrata est.

Beata Zita.

Die vigesimaseptima Aprilis *B. Zita*, de qua in nuper memorato Opere *lib. 2. c. 24. §. 27.*

B. Nicolaus Albergatus

Decima Maji *Beatus Nicolaus Albergatus*, de quo item eodem in Opere *l. 2. c. 18. n. 16*, *& lib. 3. cap. 33. n. 6.*, ac rursus in *Bullarii Nostri tom. 1. Constit. CVIII.* Consulendum item Nostrum Opusculum de *Sanctis Bononiensibus*, cujus alrera Editio, dum hæc scribimus, Typia subjicitur Patavinis,

B. Joannes de Prado.

Die vigesimaquarta Maji *B. Joannes de Prado*. Ejus Acta, & monumenta prostant *in l. 1. Operis de Canonizatione Sanctorum cap. 27. n. 8.*

Sanctus Eneco Abbas

Prima die Junii *Sanctus Eneco Abbas*, cujus meminimus *lib. 1. c. 8. n. 10.*, *& lib. 4. part. 2. c. 18 num. 8.* Operis de quo supra.

Beatus Benedictus XI.

Septima Julii *Beatur Benedictus XI.*, de quo *in altero* Operis Nostri *lib. cap. 28. §. 46.*, *& c. 42. n. 8.*

S. Dominicus de Sylos.

Vigesima Decembris die *Sanctus Dominicus de Sylos* Abbas Ordinis Sancti Beoedicti, de quo in memorati Operis *lib. 4. part. 2. cap. 18. num. 16.*

Alia BB. Martyrum adduntur nomina.

VII. Etsi vero in Romano Martyrologio, juxta Regulas a Sac. Rituum Congregatione statutas, atque a Summis Pontificibus pluries confirmatas, enumeranda ooo sint nomina Servorum

Dei,

 Dei, qui in Beatorum dumtaxat numerum, non etiam in Sanctorum Canone relati sunt; qua de re multis egimus *lib. 4. part. 2. cap. 18. num. 2. ac 9. praellati Operis de Canonizatione Sanctorum*, ubi etiam nonnulla dictæ Congregationis Decreta protulimus; nihilominus aliquando contigit, ut Romani Pontifices, gravibus justisque causis ita suadentibus, vel ipsa Beatorum nomina in Romanum Martyrologium intulerint; resque patet exemplis bene multis, quæ a Nobis allata sunt *in præcitato Opere & loco sub n. 9.* Pari œconomia, & Nos aliquot nomina Beatorum Martyrum, de quorum martyrio, miraculis, ac cultu aliquibus Ecclesiis, & Diœcesibus permisso, diligenti habita discussione plane constat, novæ huic Martyrologii Editioni duximus adjicienda. Id autem benigniori quadam dispensatione a Nobis gestum est; tum quia Martyrum cultus in Ecclesia Dei antiquior est cultu Confessoribus exhibito, ut in *lib. 1. Operis de Canonizatione cap. 2. n. 9. & seqq. & c. 5. n. 3. & seqq.* pluribus demonstravimus; tum etiam quia Martyrologia ideo fuerunt instituta, ut præsens ac perpetua illustrium Heroum, qui pro Christi nomine vitam, ac sanguinem profuderunt, memoria cæteris Fidelibus exemplo esset, atque animos adderet; insequentibus vero temporibus Sanctorum Confessorum, ac Virginum nominibus Martyrologia aucta sunt. *Nomen quoque Martyrologii, quod olim sonabat dumtaxat: Indiculum Sanctorum Martyrum, nunc extensum est ad Syllabum plurimorum aliorum Sanctorum Confessorum, ac Sanctarum Virginum*: Verba sunt *Theophili Raynaudi tom. 18. suorum Operum pag. 500.*

Enumeratio. VIII. Eos igitur Beatos Martyres, quorum nomina novæ huic Martyrologii Editioni inferuimus, enumeremus.

Viginti sex Martyres Japonii. Die quinta Februarii addita a Nobis est *Commemoratio vigintisex Martyrum Japonensium*; e quorum numero tres ad Societatem Jesu pertinent; sex, nimirum tres Sacerdotes, totidemque Laici, ad Ordinem Sancti Francisci; qui vero supersunt reliqui, Sæcularibus accensendi. Relationem de illorum martyrio ab Auditoribus Causarum Palatii Apostolici habitam exhibet *Appendix II. ad lib. 3. Operis de Canonizatione Sanctorum*, in qua Martyris cujusque nomen singillatim exprimitur. De horum Cultu consulantur Litteræ Apostolicæ in forma Brevis *apud Bollandianos tom. 1. mensis Februarii pag. 740.* Consulenda item quæ a Nobis dicta sunt *lib. 1. præfati Operis cap 30. num. 1.*

Novemdecim Martyres Gorcomienses. Nona Julii accedit *Commemoratio novemdecim Martyrum Gorcomiensium*, de quibus egimus in mox allato *cap. 30. num. 10., & in Appendice VI. ejusdem lib. 1. pag. 403.* Ex Litteris Apostolicis in forma Brevis a Clemente X. Prædecessore Nostro datis, & Cultus bisce Martyribus exhibendus probatur, & eorumdem Martyrum nomina expressa leguntur. Ex his, undecim enumerandi ex Ordine Fratrum Minorum S. Francisci de Observantia; duo ex Fratrum Prædicatorum Ordine; duo item ex Ordine Præmonstratensium; unus ex Ordine Regulari Sancti Augustini. Cæteri omnes Sacerdotes, & Parochi sæculares habendi sunt.

B. Petrus de Arbues. Decimaseptima Septembris Commemoratio *B. Petri de Arbues*, de cujus martyrio a Nobis actum *in citato lib. 1. de Canonizatione Sanctorum cap. 30. n. 4.* Litteræ Apostolicæ Alexandri VII. super illius Cultu extant in Bullario Romano *tom. VI. Constit. CXXXIX.* ejusdem Pontificis.

B. Josaphat Polocensis. Postremo in duodecimam Novembris diem rejecimus Commemorationem *Beati Josaphat Polocensis*. Seriem Actorum, quæ ad illius Causam pertinent, *in superius citato cap. 30. lib. 1. num. 2.* commemoravimus. Relationem, quæ pro more illius ætatis, ab Auditoribus Causarum Palatii Apostolici confecta est, exhibet *Appendix III. ad lib. 3. de Canonizatione Sanctorum pag. 520., & seqq.* Litteras Apostolicas in forma Brevis super ejusdem Martyris Cultu, suppeditat Bull. Rom. *tom. V. Constit. CCCIV.* inter eas, quæ Urb. VIII. Prædecessori Nostro adscribuntur.

Alii prætermissi Editionum defectus aperiuntur. IX. Eos inter, quorum nomina Romano Martyrologio sunt consignanda, præcipuo quodam jure locum sibi vindicant Sancti, de quorum Canonizatione extant Apostolicæ Litteræ plumbeo signo munitæ. Hae in re non semel deficiunt Martyrologii Editiones, quæ novam hanc præcesserunt. Si causam inquiramus, gemina occurrit: una quidem a monumentorum obscuritate; altera vero ab iis, quæ posteriori ævo peractæ sunt, Canonizationibus repetenda. Quo tempore utraque correctio sub Gregorio, atque Urbano absoluta est, nonnullæ Constitutiones, sive Apostolicæ Litteræ de peculiari quapiam Canonizatione erant imperviæ, quæ tamen insequentibus annis, ex ignorantiæ tenebris erutæ sunt. Hine nil mirum si Martyrologium, vel post sedulam correctionem, omnimoda careat integritate. Rursus, absolutis emendationibus, atque novis Martyrologii Editionibus prælo subjectis, nova in dies Beatorum nomina in Sanctorum Canonem relata sunt. Hinc quotquot ante Canonizationes prodierunt Martyrologia, hac in parte deficiant necesse est. Ex quo capite, vel ipsa omnium recentissima Editio Venetiis procusa anno 1745. suos in hac re patitur nævos. *In lib. 4. de Canonizatione Sanctorum part. 2. cap. 18. num. 6. & 7.* aliquot afferuntur exempla Apostolicarum Litterarum, quæ post memoratas correctiones inventæ sunt; aliquot etiam recitantur Decreta, quæ nomina Sanctorum, de quibus Apostolicæ Litteræ loquuntur, Martyrologio inscribenda jubent. Utrique incommodo hac nova Editione occurrimus; siquidem Sanctorum nomina, sive ex Litteris Apostolicis, quæ pridem latebant, eruta, sive recentiori ævo in Canonem Sanctorum relata, describi curavimus. Nova nomina sic accessit.

S. Vuilhelmus Archiepiscopus Bituricensis. Quocirca decima mensis Januarii jure merito additur nomen *S. Vuilhelmi Archiepiscopi Bituricensis*, quem Honorius III. anno 1218. Sanctorum Catalogo adnumeravit. Litteras Apostolicas, quæ Canonizationem testatam faciunt, exhibet *Codex Constitutionum Summorum Pontificum de solemni Canonizatione Sanctorum*, a Justo Fontanino Archiepiscopo Ancyrano collectus, ac Romæ editus anno 1729., in quo Honorii Constitutio refertur ordine XXXIII.

S. Vuulstanus Episcopus Vigorniensis. Die decimanona ejusdem mensis nomen *S. Vuulstani Episcopi Vigorniensis*, quem Innocentius III. anno 1203. Sanctorum fastis adscripsit; resque indubia est *ex Constitutione num. XXX.* in memorato Fontanini Codice typis impressa.

S. Joseph a Leonissa. Quarta Februarii nomen *S. Josephi a Leonissa*, qui solemni ritu in Sanctorum numerum a Nobis relatus est. De illo egimus in Opere *de Canonizatione Sanctorum lib. 1. cap. 24. num. 13., & in Appendice VI. ejusdem libri pag. 405.* Nostras item de Canonizatione Litteras dedimus die 29. Junii 1746.; quarum exemplar *in Bullarii Nostri tomo II.*, qui sub Typis desudat adhuc, patet legentibus.

Kk ij Deci-

S. Catharina de Ricciis.

Decimatertia die ejusdem mensis nomen *S. Catharinæ de Ricciis*, cujus item solemnis Canonizatio a Nobis peracta est; atque in cit. *Bullarii Nostri tom. II.* Canonizationis Bulla producitur. Huc revocanda, quæ scriptis consignavimus in Opere *de Canonizatione Sanctorum l. 1. cap. 24. n. 13., in Appendice V. lib. 1. pag. 39., & in lib. 4. part. 1. cap. 19. num. 23. & 24.*

S. Robertus Abbas Casæ Dei.

Die decimaseptima Aprilis accedit nomen *S. Roberti Abbatis Casæ Dei*, quem Clemens VI. Sanctorum censui adscripsit. Hujusce Canonizationis Bulla est Ordine LXIV. in cit. Codice.

S. Godehardus Episcopus Hildesheimensis.

Quarta die Maji nomen *S. Godehardi Episcopi Hildesheimensis*, quem Innocentius II. Sanctis adnumeravit. Bulla Canonizationis prostat in relato Codice sub *n. VII.*, Nosque de eodem argumento egimus in Opere *de Canonizatione lib. 1. cap.* 8. *n.* 15.

S. Petrus Regalatus.

Die tertiadecima ejusdem mensis nomen *S. Petri Regalati*, cujus solemnem Canonizationem peregimus, Bullamque conscripsimus, quæ in secundo *Bullarii Nostri tomo* alligatur. Semel & iterum in Opere Nostro de hac ipsa re sermonem instituimus, nimirum *lib. 2. cap. 24. §. 16., & in Appendice VII. ejusdem libri pag. 429.*

S. Nicolaus Peregrinus.

Secunda Junii nomen *S. Nicolai Peregrini*, *Tranensis*, de quo in Nostro *lib. 1. de Canonizatione cap. 44. n. 13. & 14.* Diploma super illius Cultu ab Urbano II. editum, jacet ordine V. in eodem Canonizationum Codice, de quo supra.

S. Vuillhelmus Episcopus Eborac.

Octava Junii nomen *S. Vuillhelmi Archiepiscopi Ebsracensis*. De eo loquimur in Opere Nostro *lib. 2. c. 41. n. 13.* De ejus Canonizatione Bullam dedit Honorius III., quæ in relato Codice occurrit ordine XXXVIII.

S. Franciscus Regis.

Sextadecima Junii Nomen *S. Joannis Francisci Regis*, qui a Clemente XII. Prædecessore Nostro solemni ritu inter Sanctos adscriptus est. Non infrequans de eo in Nostro Opere incidit mentio. Consulatur *lib. 1. c. 24. n. 12.*, & quæ in finem hujusce libri rejicitur *Appendix III.*, in qua Canonizationis Bulla integra exscribitur. Consulatur item *l. 3. c 6. n. 16.*

S. Theobaldus Eremita.

Die prima Julii nomen *S. Theobaldi Eremitæ*, quem Alexander Papa III. Sanctorum catalogo accensuit, Bullamque edidit, quæ in cit. Canonizationum Codice refertur *sub num. XIX.* Licet & hic Nostrum Opus indigitare, hoc est *lib. 1. c. 18. n. 10. & cap. 9. num. 2.*

S. Camillus de Lellis.

Die quartadecima Julii nomen *Sancti Camilli de Lellis*, qui Sanctorum albo a Nobis adscriptus est, edita desuper Constitutione, de qua in Bullarii Nostri *tomo II.* Si quis plura hac de nosse cupit, Nostrum adeat Opus *lib. 1. cap. 24. n. 13. & seqq., & Appendicem I. ejusdem libri pag.* 401.

S. Franc. Solanus.

In vigesimamquartam diem Julii conjecimus nomen *S. Francisci Solani*, de quo loquuti sumus in præcitati Operis *lib. 1. Appendice X. pag. 438. & seqq., & cap. 24. n. 9. & 14.* Litteras Apostolicas de illius Canonizatione edidit Prædecessor Noster Benedictus XIII., atque in prælaudato Fontanini Codice *sub num. CXIII.* alligantur.

S. Stanislaus Kostka.

Decimaquinta Augusti nomen *S. Stanislai Kostka*, quem Prædecessor Noster Benedictus XIII. Sanctis adnumeravit, suamque dedit Constitutionem ordine CXV. inter eas, quæ in memorato Canonizationum Codice referuntur. Neque hocce argumentum in Opere Nostro silentio premitur, si percurrantur, quæ diximus *lib. 1. Appendice X. pag.* 437.

S. Bernvvardus Episcopus Hildesheimi.

Vigesimasexta Octobris nomen *S. Bernvvardi Hildesheimensis Episcopi*, a Cœlestino III. inter Sanctos relati, ut patet ex Bulla Canonizationis in præcitato Codice *sub n. XXIV.* Huc revocari possumus, quæ scripsimus *l. 1. de Canonizatione Sanctorum c. 9. n. 7.*

S. Virgilius Episcopus Salisburgensis.

Vigesimaseptima Novembris nomen *S. Virgilii Episcopi Salisburgensis*, qui a Gregorio IX. in Sanctorum numerum relatus est, ejusque Constitutio in sæpedicto Codice Canonizationum extat ordine XLIII.

S. Jacobus Picenus.

Vigesimaoctava ejusdem Mensis nomen *S. Jacobi Piceni*, quem, ut ex Bulla CIX., quam Fontanini Codex exhibet, compertum est, Prædecessor Noster Benedictus XIII. Sanctorum numero sociavit. Frequentior de eodem occurrit memoria in Opere Nostro, si evolvantur, quæ dedimus *in Appendice lib. 1. pag. 437., lib. 2. pag. 34. num. 7., & cap. 51. num. 2.*, tum etiam *lib. 3. cap. 23. num. 9., cap. 24. num. 36., & cap. 30. num. 14.*

S. Sturmius Abbas Fuldensis.

Postremo in decimamseptimam Decembris diem retulimus nomen *S. Sturmii Abbatis Fuldensis*, de cujus Canonizatione ab Innocentio II. peracta, indubium extat Apostolicæ Constitutionis monumentum in mox relato Codice *sub num. IX.*

Nomen a supposito sancti titulo, aliquando immutatur.

X. Fatemur, alia proferri posse Sanctorum nomina, cum a Nobis, tum a Nostris Prædecessoribus SS. Canoni adscripta, quorum in ea, quam supra coordinavimus, Sanctorum serie nulla fit mentio. Id sane fatemur: Non ideo tamen novæ Martyrologii Editionis integritati quidquam detrahitur. Aliquot nomina, veluti Vincentii de Paulis, Fidelis a Sigmaringa, & aliorum, in anterioribus Editionibus, apposito *Beatorum* titulo, continentur. Supervacaneum idcirco duximus ea hic repetere: Hinc, supposito dumtaxat *Sancti* vocabulo, & veteri *Beatorum* titulo abraso, ea intacta reliquimus. Quod si alia adhuc supersint Sanctorum nomina, quæ in superiori catalogo missa fecimus, nihil inde contra novam hanc Editionem licet opponere. Jam enim præmonuimus, sola eorum nomina, de quorum solemni Canonizatione nulla suboriri potest dubitatio, a Nobis fuisse superaddita. Quotquot igitur proferri possunt e BB. Sanctorumve censu, qui ejusmodi prærogativa carent, aut Romano Martyrologio nullo unquam tempore fuerunt adscripti, a Nobis omittuntur, quia abeo, quod Nobis præscripsimus, deviant Instituto.

Multorum studia, ut nova nomina Martyrologio inserantur.

XI. Huc usque facili tramite, nullaque obsistente controversia, progressa res est. At vero diffusa per hanc Urbem fama, novam Martyrologii Romani Editionem adornari, Sanctorumque nomina in anterioribus Editionibus prætermissa, a Nobis in novas Martyrologii Tabulas referri; multorum excitata sunt studia, scripturis, atque lucubrationibus admota manus, preces additæ, ut quamplurima Sanctorum nomina in novum hunc Codicem conveherentur, quamvis de illorum Canonizatione nullum probatæ fidei suppeteret monumentum. Alii Servorum Dei, Beatorum alii ostendebant nomina, quorum nonnulla Sanctorum titulo decorata sunt, & cultu immemorabili, hoc est spatio annorum centum ante Urb. VIII. Prædecessoris Nostri Decreta illis exhibito, nobilitata. Ad hæc, eorumdem cultum a Sacra Rituum Congregatione maturo judicio expensum, atque probatum; Cultus item extensionem, Mis-

sa &

ſa & Officio, nec non Lectionibus vel de communi, vel etiam propriis pro peculiari quadam Familia, vel Diœceſi conceſſis, confirmatam, totis urgebant viribus. Quo argumentorum genere ea attingitur controverſiæ pars, quæ dicitur de caſu excepto a Decretis Summi Pontificis Urbani VIII., de qua fuſiore ſtylo a Nobis actum eſt *tomo 2. de Canonizatione Sanctorum cap. 17. & cap. 24.*

Et tamen refelluntur.

XII. Ab hiſce tamen petitionibus facili negotio Nos expedivimus. Cum enim, juxta præſtitutos a Nobis Canones, non liceat in Martyrologium referre nomina illorum, qui poſt ſedulum ſuper virtutibus, atque miraeulis examen, ſolemni ritu in Beatorum dumtaxat numero recenſentur; potiori jure nefas erit Martyrologio illos accenſere, qui ex nuda cultus immemorabilis approbatione, Beatificati dicuntur per æquipollens; eorum tamen virtutes nec diſcuſſæ, nec probatæ fuerunt, antequam pro cultu immemorabili judicium prodiret; ideoque ad trutinam revocandæ ſunt, ut eorum Cauſa ad Canonizationem progrediatur. Haud immerito igitur oblatas Nobis petitiones rejecimus; atque ut æquiori animo Poſtulatores acquieſcerent, ea item addidimus, quæ opportune ad rem hanc a Nobis fuerunt expoſita *lib. 4. de Canonizatione Sanctorum part. 2. cap. 18. n. 2. & ſeqq.* ubi de Cultus augmento, cum Miſſa & Officio, uberius tractavimus.

Satisfit allatis in contrarium exemplis.

XIII. Sat novimus, Prædeceſſores Noſtros in Romano Martyrologio aliquando ſcripſiſſe nomina eorum, qui ſolemniter, atque, ut ajunt, formaliter in Beatorum numerum relati non fuerant, ſed tantummodo per æquipollens, diſcuſſo videlicet, ac probaro eorum dumtaxat cultu immemorabili, juxta præſcriptum Decretorum Urbani Octavi. Prædeceſſorum Noſtrorum facta veneramur: quominus vero hac in parte eorum veſtigiis inhæreamus, ea, quam ſupra dedimus, monet ratio; ne ſcilicet a ſtatutis Regulis, quas accurate ſervandas Nobis propoſuimus, pedem moveamus. Præterea, ſi Martyrologio omnia adjiciantur nomina eorum, quorum cultum immemorabilem Sacra Rituum Congregatio probavit, ingens Nominum accedet multitudo, quemadmodum ex Noſtro *lib. 2. de Canonizatione Sanctorum* licet colligere. Cumque horum numerus in dies magis adaugeatur, brevi fiet, ut Romanum Martyrologium tot auctum nominibus in maximum volumen excreſcat.

Argumentum ex ineditis Baronii manuſcriptis petitum refellitur.

XIV. Ut Sacræ Eruditionis, ac Theologicæ facultatis ſtudia magis excolantur, inſtituimus Academiam quavis feria ſecunda cujuſque hebdomadis coram Nobis habendam, ut quotquot ad eam conveniunt docti, ac præſtantes Viri, ſtata vice atque ordine, ſuas ſive de Eccleſiaſtica Hiſtoria, ſive de re Liturgica, ſive etiam de Sacris Canonibus, ac Theologicis controverſiis, proferant lucubrationes. Ex his nonnulli, qui ſoluto Conventu, ad privata colloquia a Nobis admittuntur, Nobis ſignificarunt, inter cætera Manuſcripta, quæ in inſigni Bibliotheca Vallicellana ſervantur, plura eſſe ſplendida quidem monumenta ad Venerabilem Virum Cardinalem Baronium tranſmiſſa, quibus probatur, aliqua Sanctorum nomina in Romano Martyrologio immerito fuiſſe prætermiſſa; ideoque, eodem Baronio judice, in novam Martyrologii Editionem, quando eam fieri contigeret, eſſe transferenda. Indicium hoc de invento theſauro libenti animo excepimus. Hinc nulla interpoſita mora, chartas & monumenta omnia ad Nos deferri curavimus, evolvimus, inſpeximus; ſed, contra præconceptam expectationem, nihil, aut fere nihil ad rem hanc opportunum adinvenimus. Imo vero, quod peculiari admiratione dignum eſt, tantum abeſt, ut egregius ille Cardinalis propenſior fuerit ad inſerenda in novam Martyrologii Editionem Sanctorum illorum nomina, ut potius, ſicut e brevioribus quibuſdam notis ab illo additis licuit arguere, in oppoſitam ſententiam deſcendere videatur. Enimvero ſcite animadvertit, nominum illorum ſeriem, aut ſolos Dei Servos comprehendere, quorum cultus anguſtis peculiarium locorum finibus continetur; aut ſub latiori Sanctorum titulo Beatos dumtaxat attingere, quorum nomina, juxta eas, quas ſupra memoravimus Regulas, Romano Martyrologio accenſeri non ſolent.

Sanctorum Index Martyrologio inferendus, ab Eruditis conficitur.

XV. Hac cura ſepoſita, ſuccaſſit alia, quam Eruditorum ſtudia, ac labores Nobis excitarunt. Hi namque nocturna diurnaque manu verſantes Acta Sanctorum a doctis Bollandianis collecta, plura item vetera Martyrologia, Acta Sanctorum Ordinis Sancti Benedicti a Patre Mabilonio edita, aliaque Eccleſiaſticæ Eruditionis monumenta, quibus noſtra ætas abundat, uberem Sanctorum Indicem Nobis exhibuerunt, ut nova Sanctorum copia Romanum Martyrologium diteſceret. Neque a ratione, vel æquitate alienum putabant, quod petebatur. Cum enim ex præfato *lib. 4. par. 2. cap. 18. num. 11.* Operis Noſtri, cognoverint inſcribendos eſſe Romano Martyrologio non ſolum eos, de quorum Canonizatione ex Litteris Apoſtolicis ſub plumbo conſtat, ſed & illos, qui ex veteri more, ac ritu priſcis Eccleſiæ temporibus obſervato, priuſquam Apoſtolica Sedes Beatificationum & Canonizationum Cauſas ſibi dumtaxat cognoſcendas, & definiendas reſervaſſet, in Sanctorum Catalogum fuerant relati; hoc eodem argumento uſi ſunt, ut Sanctorum illorum nomina, quorum par erat cauſa, & conditio, meritum in Martyrologio tenerent locum.

Cista injurem expleditur.

XVI. Et horum tamen vota, ac poſtulata inania dimiſimus. Haud inficiamur, Martyrologio eſſe inſcribendos non ſolum eos, qui juxta recentem Eccleſiæ diſciplinam, ſed & eos, qui juxta veterem Eccleſiæ ritum in Sanctorum numerum relati ſunt. Verum ſi ejuſmodi ritum, atque uſum antiquiori ævo in more poſitum introſpiciamus, patebit eos Sanctorum faſtis fuiſſe adiſcriptos, quorum Cultus ſuum novit originem ab approbatione Epiſcoporum, in quorum Diœceſi Servi Dei, ex hac vita ad cœleſtem Patriam tranſlati ſunt: hinc paulatim ex una ad aliam Eccleſiam, tandemque in univerſum Orbem Catholicum Cultus ille diffuſus eſt, non ſine expreſſa, aut ſaltem tacita Romani Pontificis conſenſione, ut fuſiori ſermone demonſtravimus *in lib. 1. de Canonizatione Sanctorum cap. 6. num. 9.* At vero Sanctorum nomina in oblato elencho deſcripta, Cultus quem modo deſcripſimus, carent prærogativa; ſive Cultus initia, ſive progreſſum, ſive etiam propagationem ad veterem Eccleſiæ diſciplinam exigamus. Nulli ergo irrogatur injuria, ſi prolixa nominum ſeries Nobis tradita, in Romanum Martirologium tranſlata non fuerit; eſto plerique illorum, quos ſeries illa complectitur, ad ea revocentur tempora, quæ novam Eccleſiæ diſciplinam ſuper Cauſarum Beatificationum, & Canonizationum cognitione antevertunt.

XVII. Quod ſi nonnulla, vel ex ipſo Romano

Mar-

Exempla e Martyrologio petita, non afficiunt.

Martyrologio produci possint exempla Sanctorum, qui supremum diem in Domino clauserunt, cum adbuc vetustior illa de Sanctorum Canonizatione vigeret disciplina, quamvis eorum Cultus extra unius, vel alterius Diœcesis fines protensus olim non fuerit, nec etiam hodie protendatur; hæc tamen exempla tanta non sunt, ut ab ea, quam semel statuimus, sententia, animum nostrum divellant. Jam enim supra monuimus, atque hic constanter repetimus, Nobis fuisse propositum, novam Martyrologii Editionem adornare, salvis tameo, atque integris, quoad fieri poterit, anteactis Martyrologii correctionibns, iisque servatis Regulis, quæ post emendationes illas statutæ sunt. Cum ergo a præstitutis hisce Regulis ille recedat, qui aut Beatorum nomina, aut memoriam Sanctorum, qui juxta veterem Ecclesiæ ritum, vel juxta recentem Ecclesiæ disciplinam in Canonem relati non sunt, Romano Martyrologio inscribit, extra tritam hanc semitam pedem efferre noluimus; quidquid senserint alii, qui rationem, ac methodum hac in parte dissimilem sequi maluerunt.

Alii leviorem quamdam Martyrologii emendationem suadent.

XVIII. Quæ huc usque diximus ea sunt, ut & animi Nostri sensus latis aperiant, & ab ulterioribus molestiis Nos eximant. Verum necdum alienis postulationibus, Nostrisque curis finis impositus. Fas aliquando, ut in Nostro Opere *de Canonizatione Sanctorum lib. 4. part. 2. cap.* 17. *num. 9. &* 10. animadvertimus, Sedem Apostolicam adire, atque illi, ea qua decet animi demissione, proponere errati alicujus, quod in Martyrologium irrepsit, emendationem. Hinc non desuare, qui hujusce libertatis prætextu, leviorem quamdam Romani Martyrologii recensionem obtineri posse putariot. Non enim, ut ipsi ajebant, aut Nostro consilio, ant Nostro id repugnar Instituto de servandis correctionibus pridem habitis; Siquidem unius vel alterius loci immutatio usque adro levia ast, ut oullo, aut fere nullo habeatur in pretio.

Proponitur controversia de Clementis Alexandrini nomine.

XIX. Ex iis vero, qui peculiari emendatione indigent locis, quartam Decembris diem inouebant, cui Clementis Alexandrini nomen inscriberemus; recentiorum Eruditorum aliquibus ægre ferentibus, nomen Viri doctrina & pietate conspicui, in Romano Martyrnlogio fuisse prætерisum. Hanc cootroversiam intactam relinqui nova hæc, quam curamus, Editio uon patitur; Hinc operæ pretium duximus, Apostolicas inter sollicitudines, quibus assidue gravamur, sedulo inquirere, quidnam cum veteres, tum recentes Ecclesiastici Scriptores de Clemente Alexandrino, cujus causam tractandam suscipimus, litteris consignaverint.

Veterum Scriptorum de Clementis sanctitate, & doctrina, suffragia.

XX. Vixit Clamens tertio Ecclesiæ sæculo ineunte; Præceptorem coluit Pantænum, qui Stoicam Philosophiam professus est, antequam Christianæ Religioni nomen daret; discipulum habuit Origenem. Alexandrinæ Ecelesiæ fuit Presbyter; ibique celeberrimæ ejusdem Ecclasiæ Scholæ præfuit. Eusebius Pamphili, qui sub quarti sæculi initia floruit, *lib. 6. Historiæ Ecclesiasticæ cap.* 14. affert fragmentum Epistolæ Sancti Alexandri Episcopi Hierosolymitani ad Origenem scriptæ, in qua *Sancti* titulo Clemens donatur: *Patres agnoscimus*, inquit, *Beatos illos, qui viam Nobis præiverunt.... & Sanctum Clementem Dominum item meum, qui me plurimum adjuvit.* Sanctus Hieronymus *in libro de Scriptoribus Ecclesiasticis*, quem circa finem sæculi quarti clucubravit, fere geminas congerit laudes ab eodem Sancto Alexandro Clementi tributas hisce verbis: *Hæc vobis, domini ac fratres, scripta transmisi per Clementem Beatum Presbyterum Virum illustrem, & probatum. Theodoretus* quinto sæculo clarus, *lib. 1. Hæreticarum Fabularum cap. 6.* Clementem vocat *Virum Sanctum*; cui consonat *Chronicon Pascale*, ubi Chronici Auctor *pag. 7.* hæc habet: *Clemens, Sanctissimus Alexandrinæ Ecclesiæ Presbyter.* Eodem in sensu Sanctus Maximus Monachus Constaotinopolitanus, cujus ætas ad septimum Ecclesiæ sæculum revocatur, affert fragmentum quoddam *ex lib. de Providentia*, quem dicit esse *Sanctissimi Clementis Presbyteri Alexandrini*, ut legimus *in tomo 2. Operum Sancti Maximi* Versionis, atque Editionis Patris Combefis *pag.* 144. Succinit Jnannes Damascenus octavi sæculi Scriptor notissimus, qui, *in Tractatu de duabus Christi voluntatibus*, cujus fragmentum producitur inter *veterum Scriptorum testimonia*, quæ *tom.* 1. Operum Clementis Alexandrini Editioois Oxoniensis præmittuntur, pari laude Clementem *Beatum* appellat. Missa facimus elogia, quibus Clementis doctrina commendatur; cum omnium loco esse possit, quod Sanctus Hieronymus *in lib. de Scriptoribus Ecclesiasticis cap.* 38. ipsius Clementia Operibus tribuit, ita scribens: *Feruntur ejus insignia volumina plenaque Eruditionis, & Eloquentiæ, tam de Scripturis Divinis, quam de sæcularis litteraturæ instrumento*; & in Epistola ad Magnum: *Quid in illis indoctum? imo quid non e media Philosophia est?*

Adsipulantur Recentiores.

XXI. Eadem fere, quæ veteres Scriptores de Clementis sanctitate affirmant, repetunt Authores quamplurimi, qui recentiori ævo claruerunt. Id vero cuique compertum erit, qui consulat *tomum* 2. Operum Clemeotis præfatæ Editionis Oxoniensis *pag.* 1041. *in notis ad num.* 8., *tomum* 1. *Bibliothecæ Concionatoriæ Patris Combefis pag.* 9. Patrem Ruinart *ad Acta Martyrum pag.* 135., Patrem Honoratum a Sancta Maria in locis quamplurimis Operis, cui titulus, *Animadversiones in Regulas, & usum Critices*, Patrem Aubrussell *de abusibus Criticæ tom. 2. pag.* 53., Natalem Alexandrum *tom. 3. Editionis Parisiensis pag.* 307., Patrem Calmet *lib. 56. Historiæ universalis tomo 5. pag. 72. & seqq. num. 106. & num.* 109.

Martyrologia quamplurima, Usuardi cum primis, Clementi favent.

XXII. Præterea in Martyrologio Usuardi quarta Decembris die occurrit memnria Sancti Clementis, ejusdem scilicet Clementis, de quo loquitur. Huic Martyrologio addi possunt, & alia posteriora, nimirum Vespuccii editum anno 1486., Maurolycii anoo 1568., Galesinii anno 1678., Ferrarii, & aliorum, quæ missa facimus. Tantam enim sibi vindicat authoritatem unum Usuardi Martyologium, ut robur, & firmitas aliunde frustra petatur. Ex quo factum, ut Scriptores plurimi, qui *Sancti* titulum Clementi Alaxandrino conciliarunt, Usuardi sententiam prætendentes, quamcumque sive invidiam, sive censuram effugerint, uti ratiocinantur Patres Bollandiani *tomo 6. mensis Maji pag. 777. num* 53., Baillet *ad diem 4. Decembris tomo 3. pag. 65. & seqq.*, Tillemont *tomo 3. pag.* 195. Haud satis igitur Clementis Alexandrini decori consuluisse videtur Cardinalis Baronius, qui Clementis nomen, quod in Usuardi Martyrologio perlegerat, in Romanum Martyrologium non transtulit.

Alii, Clementis errores denegant.

XXIII. Neque hic sistunt Clementis Patroni, ex quorum sententia hactenus loquuti sumos. Multam illis ingerit difficultatem Gelasii Papæ Decretum, quo Clementis Alexandrioi Opera apocry-

crypbis accensentur; Non enim levis suspicio est Gelasii Decretum in causa fuisse, ne hujusce Clementis nomen Romanis fastis inscriberetur, ut scite animadvertunt celebres Patres Bollandiani *tomo 7. Junii* in notis ad Martyrologium Usuardi. Hinc, ut ab hoc obiee sese expediant, qui Clementis causam tuentur, nullum non movent lapidem, ut Clementis Opera ab erroribus aut prorsus vindicent, aut saltem excusent. Pater Nourry *in apparatu ad Bibliothecam Maximam Sanctorum Patrum tome 1. lib. 3.* summa diligentia, ac eruditione, singula Clementis Opera recenset, illustrat, atque ab erroribus, quorum insimulantur, purgare contendit. Ceillier *tomo 2. de Scriptoribus Ecclesiasticis cap. 26. num 14. pag. 314.* errores quidem non diffitetur, sed alienos, atque ab Hæreticis insertos affirmat. Pari conatu in alio Opere, cui titulus, *Apologia Moralis Sanctorum Ecclesiæ Patrum cap. 2.*, maculas omnes, quas Joannes Barbeirat in Clemente Alexandrino detegit, conatur diluere. Calmet in Opere, & loco supra relatis fatetur, errores, qui in Clementis Operibus occurrunt, non esse Clementis fœtum, sed ab eo in aliena sententia, quam deinde refellit, produci.

Excusant alii.

XXIV. Alii vero ex Clementis Fautoribus, eum fateri coguntur, Clementem Alexandrinum non in alieno, sed reipsa in proprio sensu alicubi errasse, aliam ineunt viam, ut reatum, quem omnino excludere nequeunt, saltem imminuant, atque in benigniorem partem excipiant. Dupinius *tomo 1. Bibliothecæ pag. 208. Editionis Parisiensis anno 1698.* Clementem ait lapsum, quo tempore Christianæ Religionis Mysteriis nondum erat satis instructus. Annatus *in Apparatu Theologiæ positivæ lib. 4. art. 7.* Operum Clementis Alexandrini Inditem texit, & quæ contra objiciuntur, studet evertere. Bollandiani Patres de Gelasii censura contra Clementis Opera multum solieiti, *tomo 4. mensis Julii in egregia Dissertatione de divisione Apostolorum pag. 12. num. 27.* probare conantur, duo extitisse Clementes Alexandrinos cognomines, ideoque Gelasii Decretum, quod *alterius Clementis Opuscula* rejicit, de alio quodam Clemente, non etiam de eo, de quo hic agimus, esse intelligendum. Joannes Baptista Poza Gelasiani Decreti verba pænitus introspiciens, *in Apologia, quam scripsit ad Summum Pontificem Urbanum VIII.*, ut Opus suum, quod inscribitur *Elucidarium*, vindicaret, *pag. 3. a tergo* censet, Gelasiani Decreti vim eam non esse, ut Opera omnia proscribat, quæ inter Apotrypha enumerat; sed illud dumtaxat discriminis statuisse inter Opera, quæ publiee, eum Divina Officia peragebantur, legi poterant; & ea, quæ nonnisi privatæ Lectioni permittebantur; quo in sensu Clementis Opera dici putat Apocrypha, quod inter Divina Offitia publica illorum Lectio, non etiam privata inter domesticos parietes vetaretur. Hanc sententiam sequitur Galesinus *in Adnotationibus*, quas Martyrologio suo addidit *sub die 4. Decembris*, ubi de Clementia Alexandrini Operibus ita loquitur: *Sunt tamen ejus Opera, ex Gelasii Sanctione, in Apocryphis, ita scilicet, quemadmodum Covarruvius interpretatur, ut caute privatim legantur, publice autem in Ecclesia nullo saue modo.*

Graviores, quæ Clementi obstant difficultates, proponuntur.

XXV. Hæc sunt, quæ a Scriptoribus eum vetustis, tum recentioribus, nedum Catholicis, sed etiam Heterodoxis colligere licuit, atque huc transferre, non inani quadam affectatæ eruditionis ostentatione, sed eo dumtaxat consilio, ut quæ Clementi Alexandrino favere videntur, eitra simulationem, omnium oculis subjiceremus. Hæc vero tanta non sunt, ut Nos inducant in eorum sententia, qua Clementis hujusce nomen Martyrologio Romano inscribendum putant. Rationes quibus innitimur, infra dabimus; non ut de Clementis Alexandrini laudibus quidquam detrahamus, sed ut pateant graviores difficultates, quæ Nobis impedimento sunt quominus Clementis nomen, quidquid sit de ejus doctrina, ac probitate, in Romanum Martyrologium inseramus.

Veterum Scriptorum de Clementis Sanctitate silentium.

XXVI. Prima, quæ difficultatem ingerit, ratio petitur a veterum Scriptorum silentio de moribus, ac vita Clementis Alexandrini. Unus Eusebius Pamphili *lib. 6. cap. 11. Historiæ Ecclesiasticæ* affert fragmentum Epistolæ Alexandri, qui Jerosolymorum rexit Ecclesiam, multa sane cum laude de Clemente loquentis; quo eodem monumento Hieronymus, ut supra adnotavimus, *in libro de Scriptoribus Ecclesiasticis* usus est. Ita vero se habet Eusebii locus: *Porro has Litteras, Domini Fratres, per Beatum Presbyterum Clementem ad Vos misi, Virum virtute præditum, & probatum, quem Vos & nostis jam, & amplius cognoscetis. Qui quidem Dei nutu, & providentia, dum hic apud Nos præsens esset, Ecclesiam Christi & confirmavit, & moguopere auxit.* Etsi vero hæc verba, interprete Henrico Valesio, qui hac in re Divum Hieronymum sequitur, de Clemente Alexandrino sint accipienda, nihil inde colligitur, quod præcipuam quamdam insignemque Clementis prodat Sanctitatem, cujus idcirco illustre monumentum Martyrologii Tabulis sit consignandum. Non enim in una, vel altera bonorum Operum spetie, Sanctitas, de qua hic loquimur, sita est, sed virtutibus in gradu heroico assidue exercitis, atque ad obitum usque productis, probatur. Quocirca licet hic repetere, quod Calmet loco superius indicato scriptum reliquit de Clemente Alexandrino: Nos memoriis vitæ quam peregit, & mortis quam obivit, destitui. Præterquam quod Eusebii hominis Ariani testimonium favore Clementis Alexandrini, tamquam insidum ab iis traducitur, qui aliqua Arianismi semina in Clementis Operibus introspiciunt; In quorum numero habendus Petavius, qui *tomo 2. Theologicorum Dogmatum lib. 1. cap. 4. num. 1.* ita Clementem sugillat: *Naturam, ait, Filii Omnipotenti Deo citimam esse; quod Platonici, & Ariani Dogmatis indolem sapit.*

Nullum de Cultu Clementi exhibito vola, aut vestigium.

XXVII. Altera ratio sic habet: Nullum monumentum, imo nec ullum quidem vestigium superest Cultus, quem aliqua Ecclesia, aut Diœcesis, expresso vel tacito Catholici Episcopi assensu, exhibuerit Clementi Alexandrino. Parum vero refert, eum vita cessisse, antequam in Ecclesia Dei mos invalesceret publico cultu honorandi inclytos Christi Confessores; qui mos in Ecclesia cum Orientali tum Occidentali nonnisi quarto Ecclesiæ sæculo primum incepit, ut Eruditi conveniunt, Nosque probavimus *lib. 1. Operis de Canonizatione cap. 5 num. 3. & seq.* Etenim neminem latet, pristos Ecclesiæ Fideles, ex præconcepta animisque indita veræ Sanctitatis opinione, vel ipsos Confessores, qui in Domino obdormiverant, cultu publico venerari consuevisse, etiamsi hac de re solemnis disciplina ac ritus nondum ab Ecclesia fuisset introductus.

Clementis Opera erronea fuisse.

XXVIII. Tertia sequitur ratio, quæ Clementis Alexandrini Opera, sin minus erronea, saltem

tem suspecta, Nobis inspicienda proponit. Enimvero Petavius, cujus verba supra recitavimus, Clementem Arianismi insimulat; esto Nourry *in Apparatu tomo 1. pag. 683. & seq., & pag. 952. & seq.* hanc labem amoliri contendat. Cassiodorus hoc de Commentariis Clementis Alexandrini in Canonicas Epistolas judicium profert *tomo* 2. suorum Operum, *de Institutione Divinarum Litterarum cap. 8. In Epistolis autem Canonicis Clemens Alexandrinus Presbyter, qui & Stromateus vocatur, idest in Epistola Sancti Petri prima, Sancti Joannis prima & secunda, & Jacobi, quædam attico sermone declaravit, ubi multa quidem subtiliter, sed aliqua incaute locutus est, quæ Nos ita transferri fecimus in Latinum, ut, exclusis quibusdam offendiculis, purificata doctrina ejus securius posset hauriri.* Aliquod & hic sibi quærunt effugium Clementis Patroni, ajentes hoc Opus, in quo multa improbantur, non ipsi quidem Clementi, sed alteri incerto Authori tribuendum. Libros octo Hypotyposeon, sive Institutionum, multis scatere erroribus affirmat Photius, qui in Codice 109. suæ Bibliothecæ longum illorum attexit Indicem, atque ita prosequitur: *Quin etiam & alia id genus sexcenta blasphema voce nugatur, sive ipse, sive quis alius ejus personam indutus; plane ut octo ipsos Libros hisce Blasphemiarum portentis, de iisdem identidem disserendo, ac sparsim, atque confuse veluti stupore perculsus, Scripturas producendo, repleverit.* Graviora quidem sunt hæc; ea tamen intelligenda esse non de erroribus, in quos Clemens lapsus fuerit, sed de iis, quos ille ex aliena sententia refert, atque refellit, sentiunt nonnulli, qui Clementis partibus impensius student. Addunt insuper, arduum sane esse, rectam ferre sententiam de memorato Clementis Opere, quod nusquam existit, aut certe integrum non habetur, ut Calmet in loco superius citato ratiocinatur.

Graviora in eadem Opera ex Gelasiano Decreto Censura.

XXIX. Eadem tamen contra eos Clementis libros, qui & Clementem norunt authorem, & Eruditorum teruntur manibus (hi vero sunt libri Pædagogi, Stromatum libri, aliique numero pauci) objiciuntur incommoda. De hisce Operibus scribit Aubertus Miræus *in Bibliotheca Ecclesiastica Fabritii cap. 38. pag. 112. In libris ejus nonnullæ sententiæ occurrunt, quæ errorem sapiunt.* Miræo præiverat Venerabilis Cardinalis Bellarminus, qui Clementis Opera in celeberrimis adversus Hæreticos controversiis tractandis diligenter inspexit, subactoque judicio examinavit. *Non desunt* (ita ille, *in libro de Scriptoribus Ecclesiasticis*) *in hoc insigni Authore sententiæ aliquæ, quæ errorem sapiunt, quas in libris nostris Controversiarum notavimus &c. Utrum autem sententiæ illæ ab Hæreticis insertæ sint, ut aliqui pie credunt, an Authori more humano exciderint, ignoramus.* Alia Scriptorum testimonia missa facimus, cum non levem de Clementis Operibus ingerat suspicionem censura Decreti Gelasiani, quod ex antiquissimo Codice Palatino Bibliothecæ Vaticanæ a Justo Fontanino Archiepiscopo Ancyrano editum est *in Appendice Antiquitatum Hortæ pag. 317. & seqq. primæ Editionis.* Hocce Decretum, ut prænotavimus, Clementia Opera recenset inter Apocrypha; non eo quidem in sensu, ut earum publicam dumtaxat lectionem, non etiam privatam interdicat; sed verius, quod Opera illa erroribus sint aspersa; quam interpretationem sequuntur, & probant Doujat *de Prænotionibus Canonicis lib. 2. cap.* 48. *num. 1. in fine*, Cardinalis Bellarminus *de Scriptoribus Ecclesiasticis, in Clemente Alexandrino*, Carolus Dufresne *in Glossario* Ver. *Apocrypha*, Pagi *in vita Gelasii num. 4. pag. 227.*, Magri *in Vocabulario Ecclesiastico* Ver. *Apocryphus.*

Clemens de erroribus suspectus, a martyrologio excludendus.

XXX. Quisquis circa partium studia, maturo judicio secum expendat, quæ a Nobis hucusque prolata sunt, profecto fateri cogitur Clementis Alexandrini doctrinam dubiam saltem suspectamque esse de erroribus, quibus avertendis Clementia Fautores animum torquent, atque a variis interpretationibus, effugiis, exceptionibus, præsidium quærunt, ne gravior in Opera illa intorqueatur sententia. In hoc autem rerum statu, nemo qui sapiat, affirmabit Clementis Alexandrini nomen Martyrologii Romani venerando Codici esse inscribendum. Enimvero quamvis Magni Constantini nomen in Græcorum Menologio inter Sanctos fuerit relatum; quamvis de cultu in Ecclesia Orientali illi exhibito nulla suboriatur dubitatio; Nihilominus in Martyrologium Romanum Magni Constantini memoria nunquam translata est, quod illum aut Hæresi Ariana aspersum, aut in Arianos propensiorem fuisse, nonnulli fuerint suspicati; quam tamen maculam Bollandiani Patres *tomo 5. mensis Maji die 21.* & Natalis Alexander *tomo 4. Historiæ Ecclesiasticæ dissert. 24.* a tanto Viro student amoliri. Percurrenda item, quæ a Nobis in hanc rem scripta sunt *in lib. 2. de Canonizatione Sanctorum cap. 36. num. 16.*, & novissime a Costadoni *in suis Observationibus super veterem Tabulam Græcam num. 14.*

Quæ opponuntur exempla, Clementis causam non juvant.

XXXI. Neque ad rem faciunt, quæ opponuntur exempla, alterum Hilarii Arelatensis Episcopi, alterum Vincentii Lirinensis, quorum uterque, nimirum Hilarius die quinta, Vincentius vero die vigesimaquarta Maji, in Martyrologio Romano commemoratur, quamvis eorum doctrina Semipelagianismi labe fuerit aspersa. Siquidem, etsi Viros illos Semipelagianismi errore tactos concederemus, quod tamen plures denegant, qui Catholicam eorum sententiam egregie tuentur; excusandi tamen, si quid humani hac in parte illis exciderit; nondum enim Catholica doctrina supremo Apostolicæ Sedis judicio fuerat definita, ut *in lib. 2. Operis de Canonizatione cap. 29.* pluribus disputavimus. At contra Clemens Alexandrinus in ea Catholicæ Religionis Dogmata, quæ pridem statuta fuerant, & inconcussis Ecclesiæ Decretis firmata, peccasse creditur: Cum igitur plane dissimilia sint, quæ producuntur exempla, immerito doctus Pater Halloix *tomo 2. Scriptorum Illustrium Ecclesiæ Orientalis* in notis *ad vitam Pantani cap. 2.* conqueritur, se vehementer mirari, quod in Martyrologio Romano nomina aliorum veterum Patrum, qui in varios errores lapsi fuerant, describantur, nomen vero Clementis Alexandrini nullibi reperiatur.

Quo in sensu Sancti titulo Clemens donetur.

XXXII. Nec majoris momenti sunt cætera, quæ pro Clemente Alexandrino superius relata sunt; atque illud cum primis, quod *Beati, ac Sancti* nomine a multis donetur. Horum agmen, uti vidimus, ducit Eusebius, cujus verba e Sancti Alexandri Jerosolymitani Epistola deprompta supra produximus, quæ juxta Versionem Henrici Valesii ita sonant, *Sanctum Clementem Dominum item meum.* Verum si verborum proprietatem ad Græcum textum exigamus, *Sacer* potius, quam *Sanctus* Clemens vocandus est; ita namque Græca sermo habet, τὸν ἱερὸν Κλήμεντα. Sed etsi ultro daremus,

remus, *Sancti*, *ac Beati* nomen Clementi Alexandrino fuisse tributum, non ideo tamen de singulari illius Sanctitate judicium ferendum est *Sancti* denominatio primis Ecclesiæ temporibus Religionis potius, quam Christiani profitebantur, quam probati cujusque moris indicium erat. *Qui olim Christiani*, inquit Spondanus *in Epitome Annalium Cardinalis Baronii ad ann. Christi* 43. *n.* 4., *iidem nominabantur Sancti*, *ut a Paulo sæpe ac Luca*, *posterisque Ignatio*, *Philone*, *Polycarpo*, *Tertulliano*, *& aliis*. Hinc ut *in lib.* 4. *de Canonizatione Sanctorum par.* 2. *cap.* 27. *num.* 14. satis provabimus, unus *Sancti* titulus par non est, ut Corpora, quæ ex Cataeumbis efferuntur, sacro Cultu donentur; sicut enim prænotavimus, in primæva Ecclesia *Sancti* vocabulum nec vitæ Sanctitatem, nec Martyrium pro Christi nomine toleratum, sed Christianæ Religionis, quæ cuique Fidelium communis erat, integritatem declarabat. Successu temporis, ut Spondanus animadvertit, *Sancti* titulus ad peculiarem vitæ sanctimoniam significandam translatus est: *Demum*, sic ille prosequitur, *obtinuit usus*, *ut illi tantummodo Sancti in Ecclesia dicerentur*, *qui eminentiores probatiorique fulgerent morum sanctitudine*. In hac posteriori acceptione haud facile prudens Scriptor *Sancti* nomen Clementi Alexandrino hodie tribueret; aut si quid tale illi exciderer, veniam peteret, ut revera petiit Combefisius. *De Sancti titulo*, *quo eum aliquando ornavit Combefisius*, *veniam petiit*, *Bibliothecæ Concionatoria tom.* 1. *pag.* 9., verba sunt eruditi Dominici Georgii *in suis notis*, *quas Martyrologio Adonis ad Diem* 19. *Decembris* subjecit. Eodem pertinent, quæ diligens Scriptor Pater Michael a S. Joseph *tom.* 2. *pag.* 39. *suæ Bibliographiæ Criticæ* Ver. *Clemens*, de Sancti oomino, quo Clemens honoratur, adnotavit: *In Expurgatorio Hispano tom.* 1. *pag.* 134. *ubi præscribitur correctio Bibliothecæ veterum Patrum ad tom.* 6. *col.* 235. *deleri præcipitur titulus Divi appositus Clementi*.

Quamplura Martyrologia Clementis non meminere.

XXXIII. Equidem noonulla Martyrologia, ut supra indicavimus, Clementis meminere; sed & alia proferri possunt, in quibus nulla Clementis Alexandrini fit mentio. Nil tale occurrit *in tomo* 3. *Thesauri Anecdotorum Martene*, *& Durand*; *in tomo* 6. *amplissimæ Collectionis Veterum Scriptorum*, quæ ab iisdem accuratis Authoribus coordinatur; *in tomo* 2. *Spicilegii Lucæ d'Acherii*; *in tom.* 2. *Antiquarum Lectionum Canisii*: *in Martyrologio Florentinii*; *in tomo* 6. *par.* 2. *mensis Junii Patrum Bollandianorum*, esto multa, ac vetusta in hisce locis exhibeantur Martyrologia, Usuardum sæculi noni Scriptorem primum fuisse, qui in suo Martyrologio Clemen. Alexandrini nomen conscripserit, haud improbabilis opinio est; Verum nihil probibet quominus, si res ita exigat, ab Usuardi Martyrologio, alioquin multis de causis veneraodo, liceat aliquando recedera.

Primi Clementis mentio in Usuardi Martyrologio.

XXXIV. Usuardum cum primis Clementis nomen suo Martyrologio addidisse, affirmat Eruditus Sollerius *in suis ad Usuardum notis sub die quarta Decembris*; quam sane Sollerii sententiam verosimillimam arbitramur. Usuardus enim in Opere suo adornaodo usus est præcedentibus Martyrologiis Hieronymi, Bedæ, Flori, Rabani, Wandelberti, & Adonis, ut præclare ostendit Anonymus Monachus Benedictinus Congregationis Sancti Mauri *pag.* 8. *suæ Præfationis ad sincerum Usuardi Martyrologium*, quod Parisiis impressum est anno 1718. Cum autem in nullo ex præcedentibus Martyrologiis nomen Clementis legatur, haud temere affirmare licet, Usuardum omnium primum fuisse, qui Clementis nomen in suum Martyrologium intulerit; potissimum cum ipsemet Usuardus, in Prologo, quem ad Carolum Calvum scripsit, atque io prælaudato Opere impressus legitur, diserte fateatur se nonnulla Sanctorum nomina, quæ in præcedentibus Martyrologiis deerant, Operi suo addidisse. *At si quid*, *præter quod ab illis accepi*, *in hoc Opere auctum*, *vel mutatum est*, *sagaci a me indagine id perquisitum agnosci poterit*. Hæc Usuardus.

Accuratissimi Martyrologii Adonis Editiones Clementem prætermittunt.

XXXV. Alia quidam sententia arridet Dominico Georgii, qui in loco mox allato putat nomen Clementis ante Usuardum ab Adone in suo Martyrologio fuisse descriptum. Verum id longe facilius asseritur, quam probatur. Plurimi, & merito quidem, Georgius facit Editionem Martyrologii Adonis, quam curandam suscepit Rosvveydus, cujus exemplar extat *tomo* 16. *Bibliothecæ Patrum Editionis Lugdunensis anno* 1677. de qua sic loquitur *in Præfatione pag.* 12. *Quanti vero fecerimus Rosvveydi Editionem*, *facile intelliges*, *cum videris*, *ad illius fidem Nos omnia expressisse*: *nihil e textu detraxisse*, *sed ad scrupulum usque retinuisse omnia*, *& quæ ex Apographis nostris delibavimus*, *in varias Lectiones transtulisse*. Si tanta hujusce Editionis Georgio fides, cur ille Clemeotis nomen ioserit, quod hæc probatissima Editio prætermittit? Equidem ille provocat ad vetera Martyrologii Adonis exemplaria, quæ *in Cod.* 511. 512. *&* 514. Bibliothecæ Vaticanæ exscribuntur; in quibus post S. Aviti Abbatis memoriam ita legimus: *Alexandriæ beati Clementis Presbyteri*, *qui in Divinarum Eruditionum Scholis quammaxime effloruit*. Verum ipsa Codicum, qua scripti suot, ætas, illorum authoritatem hac io re dubiam evincit. Audiendus ipsemet Georgius *in Præfatione pag.* 9. *Alter*, inquit, *signatus num.* 511., *ex specimine characteris*, *sæculo Christi undecimo scriptus esse mihi visus est*; *Reliqui vero duo signati n.* 512. *&* 514. *sæculo duodecimo exarati fuisse visi sunt*. Quocirca nec omnino aotiqua, nec ab Adonis tempore parum dissita dicenda sunt tria illa Bibliothecæ Vaticanæ exemplaria, quæ plurium sæculorum spatio ab Authoris ætate dissociantur. Ex quo & illud sequitur, fieri facile potuisse, ut aliqui sequioris ævi Scriptores, pietatis, ac Religionis prætextu, privato consilio veteribus Martyrologiis nova Sanctorum nomina addiderint; quod multis exemplis, apud Eruditos, ipsumque Georgium satis frequentibus, illustrare possemus.

Fas aliquando ab Usuardi sententia discedere.

XXXVI. Hoc autem semel statuto, Usuardum nempe primum fuisse, qui Clementis nomen in Martyrologium invexit, tanta profecto non est illius authoritas, ut grande sit piaculum ab ea aliquando recedere; cum Nobis compertum sit, ejusmodi Martyrologii Lectionem primo in Monasteriis Benedictinis in usu fuisse; moxque ab aliis Ecclesiis fuisse adoptatam, ut in Opere *de Sanctorum Canonizatione lib.* 4. *par.* 2. *cap.* 17. *n.* 3. observavimus. Neque unum est, in quo Usuardus fallitur, Clementis nomen. Si ea ad trutinam revocentur, quæ in Martyrologio Usuardi circa Festum Assumptionis B. Mariæ Virginis enarrantur, & quorum a Nobis *in Opere de Festis Domini Nostri Jesu Christi*, *ejusque Beatissimæ Matris ad diem* 15. *Augusti* accurata fit mentio: fateri oportebit, Usuardi testimonium esse rejiciendum, ubi majora, ac meliora id suadeant argumenta. Quæ cum ita sint, iis profecto assentiri non possumus, qui per summam

injuriam reprehendunt eximios illos Viros a Gregorio XIII. Romani Martyrologii emendationi præpositos, quorum nomina in præcitato Operis Nostri loco *sub n.* 5. singillatim enumeravimus: Non enim ideo culpandi, quod a Clementis Alexandrini nomine, cujus Usuardi Martyrologium meminerat, abstinuerint. Enimvero argumentorum, quæ supra retulimus tanta vis est, ut & Usuardi testimonium infirmet, & Romani Martyrologii emendationem a quavis obtrectatione, & censura prorsus eximat.

Alia de Severi Sulpitii nomine proponitur Controversia.

XXXVII. Absoluta de Clementis Alexandrini nomine controversia, alia succedit de *Severo Sulpitio S. Martini discipulo*. Martyrologii Correctores sub Gregorio XIII. hoc Elogium ad diem 29. Januarii apponendum censuerunt. *Apud Bituricas S. Sulpitii Severi Episcopi discipuli S. Martini, virtutibus, & eruditione conspicui*. Qui vero Urbano VIII. mandante novam Martyrologii Emendationem instaurarunt, idem Elogium, verbis aliquot intermediis dumtaxat exclusis, ita contraxerunt: *Apud Bituricas S. Sulpitii Severi Episcopi virtutibus, & eruditione conspicui*. Tota igitur circa voces illas, *Discipuli S. Martini*, versatur emendationum varietas, de qua multa scripserunt Patres Bollandiani *ad diem 29. Jan. in vita S. Sulpitii Severi Episcopi Bituricensis* §. 2. *num.* 12., Florentinius in Admonitione 11. quæ præponitur ejus Martyrologio *pag.* 51., Baillet *ad diem 29. Januarii num.* 1. *& num.* 4., Tillemontius *tomo* 10. *Memoriarum*, *nota* 5. *super vita Sulpitii Severi*, Graveson *tomo* 12. *Historiæ Ecclesiastica pag.* 157. Romanæ Editionis anno 1717., aliique complures, quibus & Nostrum *de Canonizatione* Opus addendum *lib.* 4. *part.* 2. *cap.* 17. *num.* 7.

Quænam Gregorianæ correctioni faveant argumenta.

XXXVIII. Ut gravior hæc controversia pro meritis expendatur, illud io quo præcipuus difficultatis cardo sistit, inspiciendum, an Sulpitius Severus Sancti Martini discipulus, fuerit, an non, Episcopos Bituricensis; ideoque jure ne, an injuria, verba illa *Discipuli S. Martini* fuerint expuncta. Correctores sub Gregorio affirmativam sententiam sequuti sunt; hinc duo illa in Elogio sociarunt: *Apud Bituricas Sancti Sulpitii Severi Episcopi, discipuli S. Martini*. Hanc ipsam Correctoribus insedisse opinionem testatur Cardinalis Baronius in suis ad Martyrologium notis *sub die 29. Januarii*. Neque vero hæc sententia omnimoda caret probalitate; quandoquidem ea innititur additionibus a Molano factis ad Usuardum; obi *ad diem 29. Januarii* hæc habentur: *Bituricas civitate S. Sulpitii Severi Episcopi, & Confessoris, discipuli Beati Martini:* fulcitur testimooio Maurolici, qui in suo Martyrologio ad præcitatam diem ita scripsit, *Biturici Severi Præsulis, discipuli S. Martini*; & postremo juvatur Apologia, quam pro Sulpitio Severo discipulo S. Martini scripsit Guibertus Martinus Abbas Gemblacensis, qui ineunte sæculo tertiodecimo floruit. De hae Guiberti Apologia consulendus Hieronymus de Prato Veronensis, qui illam inseruit *tomo* 1. *Operum Sulpitii Severi*.

Hinc quæritur an emendationem sub Urbano institutam.

XXXIX. Hisce vero momentis nimium præfidentes insurgunt aliqui, atque in Martyrologii correctionem ætate Urbani factam subinfensi, apertis verbis loquuntur simul, & obloquuntur. Aut enim, ita ratiocinantur, locus est conjecturis supra propositis; jamque Gregoriana emendatio sarta tectaque servanda erat: Aut oova contra conjecturas illas supervenerunt monumenta, atque boc in casu satis erat Episcopi titulum Severo Sulpitio adimere, & ioterim, quæ sequuntur verba illa, *Discipuli S. Martini*, immutata relinquere. Hoc autem temperamento posthabito, Martyrologium Romanum, ex nupera correctione, oon uno, sed duplici gravatur incommodo; tum quia alter Sulpitius Severus Episcopus Bituricensis, a Sulpitio Severo Sancti Martini discipulo diversus, perperam effingitur; tum quia Sulpitius Severus discipulus Sancti Martini, de cujus laudibus Sanctus Paulinus Nolanus, Paulinus Petrocoriensis, Venantius Fortunatus, Gregorius Turonensis, aliique palam loquuntur, a Martyrologio exploditur, ac non sine injuria a vetustissima illa tituli Sanctitatis possessione deturbatur. *Valde autem Sulpitii Sanctimoniam commendat*, inquit Gerardus Joannes Vossius in vita Severi Sulpitii, quæ in fronte ejus Operum Editionis Amstelodami præponitur, *quod in Romano Martyrologio ejus memoria celebretur ad 4. Kalendas Februarii*. Gemina occurrunt apud Patrem Brassichelli, qui ante Urbani VIII. emendationem ita de Severo Sulpitio loquitur in Indice librorum expurgandorum: *Ut interim omittamus Episcopatum, quem in ancipiti quibusdam conjecturis Baronius tomo 5. Annalium posuit; De Sanctitate tamen Severi Sulpitii, cujus tam illustre Elogium extat in Martyrologio Romano 29. Januarii, ambigere, nescio quam tutum*. Hæc illi, qui Gregorianæ Correctioni favent impensius.

Sulpitius Severus Pelagianis, & Millenariis adhæsit.

XL. Hæc tamen iis non probantur, qui Severum Sulpitium S. Martini discipulum in plures errorum scopulos turpiter impegisse contendunt. Compertum namque est, eum jam ætate provectum erroribus Pelagianorom adhæsisse, & in suis Dialogis errores Millenariorum fuisse sequutum; ex quo Dialogi illi a Gelasio Pontifice in memorato de Ecclesiasticis libris Decreto, Apocryphis accensentur, bisce verbis: *Opuscula Posthumiani, & Galli Apocrypha*; qua in re conveniunt Scriptores non modo Heterodoxi, nempe Casimirus Oudinus *de Scriptoribus Ecclesiasticis sæculi quinti pag.* 495., & Cave *de Scriptoribus Ecclesiasticis sæculi Nestoriani*; sed & Catholici Authores satis accurati, veluti Joannes Trithemius *de Scriptoribus Ecclesiasticis*, Cardinalis Bellarminus *in eodem Tractatu*, Philippus Labè *in sua Dissertatione Historica*, quæ prostat *in tomo 7. Operum Cardinalis Bellarmini* Venetæ Editionis anno 1728. Natalis Alexander *in Historia Ecclesiastica sæculi quinti cap.* 4. *art.* 2. Longeval *in Historia Ecclesiæ Gallicanæ tomo* 1. *lib.* 3. *pag.* 397., Doujat *in Prænotionibus Canonicis lib.* 2. *cap.* 52. *num.* 5. Quid vero ad hæc Sulpitii Patroni?

Sunt qui vindicias de pœnitentiam obtendant.

XLI. Reponunt, ejusmodi probra, quæ in Severum Sulpitium vibrantur, futilia plane esse ac inania; ideoque Martyrologii Reformatores sub Urbano, levi nimium innixos fundamento, Severi Sulpitii, qui S. Martinum Præceptorem habuit, nomen e Martyrologii Codice expunxisse. Etenim, qui primus memoriæ mandavit, Sulpitium a Pelagiania deceptum, a Catholica Veritate declinasse, fuit Gennadius quinti sæculi Scriptor, de quo ita loquitur Guibertus Martinus Abbas Gemblacensis in prælaudata Apologia: *quod a Pelagianis seductus, in aliquo a regula Orthodoxa Fidei exorbitaverit, nusquam omnino, nisi in solo legi Gennadio, qui, nescio utrum hoc alicubi & ipse legerit, & an ex sola fama; quæ facta, & infecta loquitur, di-*

dice-

didicerit. Addunt præterea, eumdem Gennadium, & Sulpitii errores, & pœnitentiam una sociasse; quæ sane tanta fuit, ut quoad vixit, perpetuum sibi silentium servandum indixerit, & reipsa servaverit: Si quid ergo peccavit, crimen illustri pęnitentia delevit. Quod vero attinet ad Millenariorum errores, & Gelasiani Decreti censuram, ad ea demum maledicta, quæ Joannes Clericus in Opere Severi Sulpitii S. Martini discipuli insenso congessit stylo, eadem repetunt, quæ prælaudatus Hieronymus de Prato in *Opere supra relato* in rem hanc scripsit, ut Severum Sulpitium ab impactis criminibus vindicaret. Illud tandem Sulpitii Fautores ingeminant, Correctores Urbani tempore modum neququam servasse; si quid enim castigatione dignum inciderat, immutandum paulisper erat, non omnino delendum. Qua ferme ratione Saussajus in Martyrologio Gallicano, quod anno 1637. editum est, *ad diem 29. Januarii* ademit quidem Sulpitio Severo titulum Episcopi, sed cætera, quæ Sulpitium illum S. Martini discipulum fuisse demonstrant, intacta reliquit, hoc pacto: *Eodem die in Aquitania Pago Primuliaco, S. Severi Sulpitii Presbyteri & Confessoris, doctrinæ & Sanctimoniæ laude perillustris, qui S. Martini res gestas nitido stylo conscripsit, atque non minus actibus expressit, quam calamo, paupertatis Cultor egregius, ac humilitatis persincerus Amator, cujus præconia ob claras sapientiæ dotes, & sublime vitæ institutum, S. Paulinus Nolæ Episcopus efferens, magnifico prosecutus est.*

Ratio potissima cur Sulpitii nomen Martyrologio non inscribatur.

XLII. Atque hæc quidem sunt, quæ de Sulpitio Severo Sancti Martini discipulo cum ex Eruditorum colloquiis Nobiscum habitis, tum maxime ex privata librorum lectione Nobis licuit haurire. Nullum vero ex tanta rerum congerie satis efficax argumentum occurrit, quod Nostrum inducat animum, ut a Correctione, quæ sub Urbano VIII. peracta est, recedamus. Enimvero post accuratam causæ discussionem, illud tandem comperimus, universum oppositæ sententiæ Systema huic propositioni, quam axiomatis loco præsupponit, inniti, nimirum die 29. Januarii inscriptum fuisse in Romano Martyrologio nomen Sulpitii Severi discipuli S. Martini. Hinc querelæ illæ, atque repetitæ expostulationes, ob non servatam hanc saltem Elogii partem, *Discipuli S. Martini*, si forte Episcopatus insignia Severo Sulpitio minus conveniant. Verum hæc præcipua erroris causa, quod ratiocinium, cui omnimoda fides adhibetur, falso laborat supposito; unde sequitur, ut quæ supra extruitur argumentorum moles, sponte sua corruat.

Status Controversiæ Reformatoribus sub Urbano bene perspectus.

XLIII. Id vero exploratum cuique erit, si ad ea, quæ Martyrologii Reformatoribus sub Urbano Pontifice bene perspecta erant, animum convertamus. Norant hi, Sulpitium Severum, de quo in Romano Martyrologio sub die 29. Januarii fit mentio, revera Episcopum Bituricensem fuisse, cum hac in re omnia conveniant Martyrologia, quæ Gregorianam Correctionem ætate præcedunt. Norant item, Severum Sulpitium Sancti Martini discipulum nunquam ad Bituricensem Episcopatum fuisse evectum, quidquid Guibertus commentus fuerit, quem tamen Hieronymus de Prato in vita Sulpitii Severi discipuli Sancti Martini §. 13. ita refellit: *Pergit Guibertus narrans, Severum a Bituricensi Clero ex Monasterio adductum, Archiepiscopum ejus Urbis constitutum. Nihil magis repugnans veritati, quam Severum nostrum Bituricensem Episcopum fuisse.* Sed & illud, vel ex ipso Gennadio nosse poterant, Sulpitium Severum nonnisi Presbyterum fuisse; quod deinde recentiori ævo indubium reddidit gemina ejusdem Sulpitii Severi Epistola a Balutio reperta, & *Miscellaneorum tomo* 1. inserta, cujus inscriptio sic habet: *Epistola S. Sulpitii Severi Presbyteri.* Utramque Epistolam a Balutio collectam probat Tillemontius *in Adnotatione quinta ad vitam Sulpitii Severi S. Martini discipuli*; nec dissentit Hieronymus de Prato §. 10. *vita Sulpitii Severi*, monumentorum potius, quæ Balutius edidit, quam Gennadii, cujus fidem habet suspectam, authoritate commotus. Libet Hieronymi locum, etsi longiusculum, integrum hic exscribere: *Uno itaque*, inquit, *Gennadii testimonio innititur Severi Presbyteratus, quod, tacentibus cæteris, quid valeat non video. Moneat tamen, Balutium in Miscellaneorum libro primo exhibere Epistolas duas Sulpitii Severi Presbyteri Aquitani, quas & Nos dabimus in Appendice tomi secundi, quarum utraque hunc præfert titulum*: Epistola Santi Severi Presbyteri; *prima vero etiam hanc appositam habet coronidem*: Explicit Epistola Severi Presbyteri ad Claudiam sororem suam. *Itaque ni malimus ex authoritate Gennadii huic nostro Severo, cui duæ illæ Epistolæ adscribendæ videntur, Presbyteri titulum a Librariis additum, aliquantulum hinc ejus sententiæ accederet momenti.*

Sub uno Sulpitii Severi nomine duo discernendi.

XLIV. Falluntur ergo, qui putant Sulpitium Severum, cujus memoria incidit in diem 29. Januarii, esse discipulum S. Martini; cum Sulpitius ille Bituricensis Episcopus dicatur, hic vero sola Presbyteratus prærogativa præfulgeat. Ex qua præpostera sententia illud necessario sequitur, ut e duplici Sulpitio Severo ministerio, ac dignitate plane dissimili, unus confletur, cui duo hæc simul conveniant, quod Episcopus Bituricensis fuerit, itemque discipulus Sancti Martini. Quo quid absurdius? Hæc tamen Personarum comixtio suam duxit originem ab Apologia Abbatis Gemblacensis, cujus opinio Sigonium, Galesinium, Victorem, Giselinum, aliosque plures in eumdem errorem pertraxit.

Controversiam de Sulpitio Presbytero Correctores non attingunt.

XLV. Neque egregios illos Viros, qui Martyrologii emendationem sub Urbano excuderunt, latuit absurda hæc opinio; quamvis compertum sit, nihil de ea rejicienda fuisse solicitos. Cum enim certo nossent, Sulpitium Severum, de quo in Romano Martyrologio ad diem 29. Januarii, Episcopum Bituricensem fuisse, ideoque plane diversum a Sulpitio Severo S. Martini discipulo, nihil illis curæ fuit ea ad examen vocare, quæ contra posteriorem Sulpitium Severum opponi solent, ne alioqui extra præstitutos fines vagari viderentur. Huic quæstioni locus quidem fuisset, si de Sulpitio Severo S. Martini discipulo aut in Martyrologium inserendo, aut inde expungendo, judicium institueretur. Verum cum nil tale in disputationem veniret, rem hanc intactam relinquere satius duxerunt. Quod enim ad hujusce Sulpitii sanctitatem attinet, nemo est ex antiquis Scriptoribus, qui eum Sancti titulo exornet: *Sane ab antiquis Sanctitatis titulo haud decoratur*; ita legimus *in Bibliographia* Patris Michaelis *tom. 4. pag.* 55. Quod si apud Saussajum, & Petrum de Natalibus, Sancti nomine aliquando donetur, nihil inde conficitur; jam enim præmonuit Longeval *in Historia Ecclesiastica Ecclesiæ Gallicanæ tomo 1. lib. 3. pag. 397. in not. sub lit. A.* optandum esse ambos ea authoritate fuisse donatos, quam

non hahebant, & quam habere sibi falso persuaserant.

Acta Congregationis, quæ sub Urbano habita est, producuntur.

XLVI. Quæ de Martyrologii correctione Urhani tempore instituta, ac de methodo, quam Reformatores sibi servandam proposuere, huc usque narravimus, Historicæ veritati, quæ ex Actis Congregationis indubia est, plane consonant. Rei gestæ seriem paucis hic repetere, nec inutile erit, nec injucundum. Die 27. Jan. 1628. habita est celeberrima Congregatio coram Cardinali de Torres, cui, præter alios, interfuere Fortunatus Schaccus, Bartholomæus Gavantus, Terentius Alciatus, & Hilarion Abbas Sanctæ Crucis in Jerusalem, ut ex Actis, quæ recensentur *in Codice* 1240. *Manuscriptorum insignis Bibliothecæ Barberinæ pag.* 527. manifestum est. Primo loco igitur vetus Elogium ex Martyrologio jussu Gregorii XIII. castigato productum est, atque inter Acta relatum, cujus tenor, qui sequitur: *Januarii 29. apud Bituricas S. Sulpitii Severi Episcopi, discipuli S. Martini*. Quid de ejusmodi Elogio senserint egregii Viri, queis emendatio erat concredita, ex Historica, quam subjicimus, narrstinne audiamus: *Videbatur hoc loco agi de eo, qui scripsit vitam S. Martini, qui tamen mortuus est Presbyter, non Episcopus, & incidit in Errores Origenis, & Pelagii, licet resipuerit, testibus Gennadio, Bellarmino de Scriptoribus Ecclesiasticis, & Baronio in Annalibus. Fuit alius hujus nominis Episcopus Bituricensis ex Antonio Democar in Catalogo Episcoporum Bituricensium, qui tamen non vixit, nisi longe post Sanctum Martinum Turonensem Episcopum, cujus fuit alioquin imitator, ex Petro de Natalibus. Quibus omnibus consideratis, decretum est deleri ea verba*, Discipuli Sancti Martini, *ut de Episcopo Bituricensi statim intelligatur Martyrologii textus, non de alio discipulo S. Martini, & Scriptore vitæ.*

Sulpitii duo, nec eorum Bituricensis Episcopus, numerantur.

XLVII. Quæ verba cum satis aperta sint, nullisque ambagihus involuta, nihil iis, quæ supra retulimus, addendum superest. Hoc unum, antequam controversiæ finem imponamus, juvat hic adnotare, duos nimirum Sulpitios Episcopos Bituricenses extitisse, quibus nihil commune est cum Sulpitio Severo S. Martini discipulo. Primus obiit an. 591., alter vita cessit anno 694. De priori loquitur Martyrologium die 29. Jan., posteriorem die 17. ejusdem mensis commemorat. Ne nominis, atque Episcopatus affinitas confusionem pareret, alteri cognomen *Severi*, alteri *Pii* cognomen est additum; Hinc de altero Sulpitio die 17. Januarii legimus: *Apud Bituricas depositio S. Sulpitii Episcopi cognomento Pii, cujus vita, & mors pretiosa gloriosis miraculis commendatur*. De Sulpitio, qui *Severus* cognominatur, non etiam de alio, qui *Pius* vulgo audit, excitatur controversia, sit ne a Sulpitio Severo S. Martini discipulo secernendus; quæ tamen controversia post correctionem Urb. VIII. e medio sublata est. De gemino Sulpitio Bituricensi Episcopo consulendus Cardinalis Baronius *tomo* 5. *Romanæ Editionis ad ann. Christi* 431. §. *Sed illud hic considerandum*; & in *Notis ad Martyrologium Romanum die* 29. *Jan.* Patres Bollandiani *die* 29. *Januarii in vita S. Sulpitii Severi Episcopi Bituricensis* §. 2. *num.* 12., Mabillonius *in Annalibus Benedictinis lib* 2. *num.* 91. *ad an.* 624., & *in Actis Sanctorum Ordinis S. Benedicti Sec.* 2. *ad ann.* 644. *in Observationibus præviis ad vitam S. Sulpitii Pii num.* 1., Dionysius Sammarthanus *in Gallia Christiana tomo* 2. *editionis Parisiensis anno* 1720. *pag.* 14. *num.* 25., & *pag.* 16. *num.* 19., Le Cointe *in Annalibus Ecclesiasticis Francorum ad ann. Christi* 591. *pag.* 392. ubi ad rem nostram ita scribit luculentissime: *In Cathedra Bituricensi duo sederunt Sulpitii: Hic Severi nomen obtinuit, ut ab altero distingueretur, cui cognomen Pii cessit; atque inde factum est, ut a posterioris ævi Scriptoribus discipulus S. Martini prædicaretur, ac talis in Martyrologium Romanum irreperet quarto Kalendas Februarii; donec Urb. VIII. Romani Pontificis authoritate abrasæ sunt illæ voces* Discipuli S. Martini, *his dumtaxat servatis: Apud Bituricas S. Sulpitii Severi Episcopi, virtutibus, & eruditione conspicui*. Consulendi quoque Annatus *lib.* 4. *Theologiæ positivæ art.* 26., & Dominicus Georgius *in notis ad Martyrologium Adonis die* 17. *Januarii*.

Bollandiani instant pro Theodori Pontificis nomine; sed rejiciuntur;

XLVIII. Eruditissimis Patribus Bollandianis *tom.* 3. *mensis Maji die* 14. *pag.* 263. mirum plane subit, quod in Romano Martyrologio Theodori Summi Pontificis nomen nullibi occurrat, cum illius expressa fiat mentio in gemino Martyrologio Florentino, altero Magni Ducis Etruriæ, altero Senatoris Strozzi; quibus & illud accensendum; quod Florentiæ typis excusum est anno 1486. Hinc ea Bollandianorum expostulatio: *Contigit hæc depositio, seu potius ejus* (*Theodori*) *obitus hac die* 14. *Maji ann.* 649.; *sed, quod miramur, nullis aliis fastis, maxime Romanis, ejus nomen insertum reperimus*. Quæ verba de Theodoro I. Summo Pontifice intelligenda esse temporis definita ratio demonstrat; cum Theodorus II. post dies viginti in Pontificatu actos ex hac vita migraverit anno 901. Bollandianis adhæret Franciscus Pagi *in Vita Theodori I. tomo* 1. *Breviarii Romanorum Pontificum*. Mirari tamen desinet quisquis animadvertat, Correctores Romanos ea tantum in Martyrologium transtulisse Sanctorum nomina, quæ ex veteribus probatisque Martyrologiis petebantur. Porro tantam authoritatem recensitis Martyrologiis conciliandam non esse arbitrati sunt: Hinc, cum alia deficerent monumenta, uni Codicum illorum fidei acquiescere noluerunt.

Alia de Siricio Pontifice controversia. Florentinius, ac Northunpiu Siricii decertant.

XLIX. Quod vero satis mirari non possumus, illud est, Siricii Pontificis nomine, quod vetusta æque ac probata exhibent quamplura Martyrologia, quæ a Bollandiania commemorantur *tomo* 3. *Februarii pag.* 282., Nosque infra indicabimus, Romani Martyrologii Codicem tamdiu caruisse. Ubi primum post Gregorianam Correctionem innotuit, ejusmodi Pontificis nomen in diem 26. Novembris relatum non fuisse, Clarus Vir Franciscus Maria Florentinius doctam scripsit Exercitationem, quæ *in Martyrologii suis notis ad dictam Novembris diem jacet ordine XVI.*, in qua multa sane cum laude, ac eruditione demonstrat, quam consentaneum sit, ut tanti Pontificis nomine Martyrologium ditetur. At Florentinii lucubratio suo caruit effectu, cum nonnisi post absolutam Martyrologii correctionem, Romam pervenerit. Iterum instituta Urb. VIII. tempore nova Martyrologii correctione, nulla de Siricii nomine incidit mentio, quia nulli curæ fuit ejusmodi causam, qua decebat vi, & alacritate, tractandam suscipere. Cum vero Clemente X. Ecclesiæ clavum gubernante, Sacr. Rituum Congregatio Basilicæ Lateranensi Officia propria Sanctorum Romanæ Ecclesiæ Pontificum concessisset, Siricio prætermisso, rursus de hujusce Pontificia Sanctitate, ejusque

Offi.

Officii concessione agi cœptum, irrito tameo eventu; siquidem Archiepiscopus Myræ, qui tunc temporis Promotoris Fidei munere fungebatur, acriter obstitit, quod Siricii nomen io Romano Martyrologio nusquam occurreret; Ea namque Sacræ Congregationis mens erat, ut Sanctorum Pontificum Romanorum, quorum nomina in Martyrologium relata fuerant, Officia concederentur. Et quoniam ipsemet Fidei Promotor in suis Animadversionibus obiter attigit rationes præcipuas, ob quas Siricii nomen in Martyrologii emendatione fuerat prætermissum; hinc monitu, atque hortatu bonæ memoriæ Cardinalis Casanattæ, celebris Henricus Noris tum Augustiniani Ordinis Professor, mox communi plausu ab Innocentio XII. inter Romanæ Ecclesiæ Cardinales adscriptus, pro tuenda Siricii Pontificis Sanctitate, satis accuratam ac validam edidit Apologiam, quæ nulli tamen fuit usui; cum ea, quæ in Sacror. Rituum Congregatione agitabatur Causa de concessione Officiorum, ad exitum prevenisset, nec jam liceret post absolutum judicium, veterem excitare controversiam. En igitur Siricii Causam iterato propositam, atque ad primævas silentii tenebras iterum redire jussam.

Quæ Nostra ætate pro Siricii Causa gesta sunt, enarrantur.

L. Tandem Nostra ætate, Nobisque id agentibus, novus de Sirico Pontifice recurrit sermo. Cum enim felicia recordationis Clemens XI. Prædecessor Noster munus Promotoris Fidei, & deinde paucos post annos Præbendam Theologalem in Basilica Vaticana Nobis contulisset, e re Nostra fuit Sacror. Rituum Congregationi supplices offerre preces, ut quæ Basilicæ Lateranensi pridem concessa fuerant Sanctorum Pontificum Romanorum Officia, ad Capitulum, Canonicos, & Clerum basilicæ Vaticanæ extenderentur; quod obtinuimus. Similique exemplo commoti Basilicæ Liberianæ Canonici par Privilegium haud multo post impetrarunt. Tum vero opportunam occasionem nacti, Siricii Causam urgere, & eximiam Florentinii exercitationem proferre cœpimus. Cumque Nobis nuntiatum esset, celeberrimam a Cardinali Norisio super eodem argumento procusam fuisse lucubrationem, ad eam perquirendam curas animumque convertimus, ut validiori præsidio muniti, rursus Siricii causam deliberandam proponeremus. Sed quamdiu Promotoris Fidei munus obivimus, Norisiana Dissertatio fuit Nobis impervia. Postquam vero singulari beneficentia Benedicti XIII. Prædecessoris Nostri ad Cardinalatus dignitatem ascendimus, quo tempore Scripturarum Cardinalis Casanattæ ad sacra Missarum Officia spectantium, iodiculum conficiebamus, ut Operis de Canonizatione Sanctorum, quod tum meditabamur, bono ac utilitati prospiceremus, inopinato optatissima illa Norisii Dissertatio ad Nostras pervenit manus; quam idcirco summa diligentia, ac fide exscribendam curavimus, ejusque exemplar una cum aliis monumentis, quæ ex prælaudati Cardinalis Casanattæ scriptis accepimus, Nobiscum Anconam primo, mox Bononiam detulimus. Scripturarum memorati Cardinalis iotegra series in celeberrima Casanattensi Bibliotheca summa cura asservatur; quæ vero a Norisio procusa est lucubratio *tomo 4. ejus Operum Editionis Veronensis anno 1732. pag. 722. & seqq.* impressa est. Nec defuere ex recentioribus alii, qui de gestis Sancti Siricii multa cum laude, ac eruditione differuerint. Consulendi inter cæteros Franciscus Pagi *in Breviario Romanorum Pontificum in vita Siricii*, & Antonius Pagi ejus Patruus *in Adnotationibus Criticis ad Annales Baronii*.

Summus Pontifex Siricio favet.

LI. Quæ cum ita sint, Nostro muneti deesse profecto videremur, si Nos, quibus de Siricii Pontificis Sanctitate multa præsto sunt argumenta, quam olim in minoribus curam suscepimus, ad Summi Pontificatus Apicem Divina miseratione evecti, ad optatum exitum non perduceremus. Hoc autem negotium, mutatis vicibus, dissimili ratione, ac methodo est hodie pertractandum. Olim Nos in filiorum numero positi, a Majoribus & Patribus, quæ gerenda essent, audiebamus: Jam vero cum e Filiorum statu, in Ecclesiæ Pastorem ac Patrem evaserimus, quid hac in re decernendum sit, aliis indicamus. Siricii Pontificis nomen Romano Martyrologio inscribendum censemus; neque idcirco anterioribus Martyrologii Emendationibus, quæ Siricii nunquam meminere, aperte contradicimus. Unius quippe nominis additamentum, quod nova ac validissima suadent argumenta, aut præteritis correctionibus nihil officit, aut usque adeo levem infert varietatem, ut nullum, aut fere nullum ex eo obveniat detrimentum.

Controversiæ status in certa capita distribuitur.

LII. Atque ut totius controversiæ status, qua decet methodo ac ordine pertractetur, rem universam in quatuor summa capita secernendam decernimus; ita nempe, ut primo loco inquiramus, quæ fuerit Siricii Pontificis, cum adhuc viveret, ac post ejus obitum, Sanctitatis fama: Secundo quænam Martyrologia, probatæne, an potius suspectæ fidei, Siricii meminerint: Tertio quænam contra Siricium militent rationes, ob quas ejus nomen Romano Martorologio nunquam fuerit ioscriptum: Postremo quodnam de hisce rationibus judicium ferendum sit; num scilicet eæ sibi coostent, an verius futilea sint, ideoque explodendæ.

Splendidum Valentiniani testimonium de Siricii Sanctitate.

LIII. De Sanctitatis fama, quæ Siricium adhuc superstitem commendavit, splendidum suppetit testimonium Valentiniani Imperatoris in Epistola ad Pinianum Urbis Vicarium, sive Præfectum data. De Valentiniano hic loquimur non jam recentioris ætatis, cum nempe adhuc puer, blanditiis ac suasiooibus Matris, Ariaoorum erroribus imbutæ, erat adhuc implicitus; sed Valentianum producimus graodævum, sapientia & virtutibus instructum, quas Divus Ambrosius io Oratione in ejus obitu babita commemoravit. Porro Magnus hic Imperator suas ad Pinianum dedit Literas postquam Sanctus Siricius, rejecto Ursicino, qui schismate Romaoam Ecclesiam turbaverat, concordi Romani Populi acclamatione summus Ecclesiæ Pontifex renunciatus est. Hanc Epistolam ex veteri Codice Bibliothecæ Vaticanæ erutam, suis Annalibus inseruit Cardinalis Baronius *ad ann. Christi 385.* & Petrus Coustant *tomo 1. Epistolarum Romanorum Pontificum* edidit in ordine *secundam* inter eas, quæ Siricio Pontifici adscribuotur. Quid vero de Siricio senserit Valentinianus, quæ sequuntur verba demonstrant: *Proinde quoniam religiosum Siricium Antistitem Sanctitatis sic præesse Sacerdotio voluerunt, ut Ursicinum improbum acclamationibus violarent, nostro cum gaudio memoratus Episcopus ipse permaneat, Piniane carissime, ac jucundissime. Siquidem magnum innocentia, ac probitatis exemplum est, in una acclamatione & ipsum eligi, & cæteros improbari.*

LIV. Himerius Episcopus Tarraconensis Sanctum

Sirieii epistola adiimentum data, Auctorem commendat.

ctum Damasum Siricii Decessorem, gravissimis de rebus ad Ecclesiasticam disciplinam spectantibus, more Majorum consuluerat. Himerii tamen Epistola Romam pervenit, cum jam Sanctus Pontifex Damasus ad Superos evolasset. Hinc qui Damaso successor datus est Siricius, rem confecit, atque hisce verbis Himerium est alloquutus: *Quia necesse nos erat in ejus labores curasque succedere, cui per Dei gratiam successimus in honorem*. Magna quidem Ecclesiæ Catholicæ utilitate, magnoque Ecclesiasticæ disciplinæ profectu, quidquid Himerius Damaso proposuerat, exposuit, declaravit, ac definivit Siricius, ut patet ex illius Epistola, quæ inter collectas a Petro Coustant occurrit ordine *prima*. Quam quidem Epistolam tot nominibus commendatam, usque adeo utilem ac necessariam, notis illustravit Cardinalis *de Aguirre tomo* 2. *Conciliorum Hispaniæ dissertat. 5. in Epistolam Siricii Pontificis pag.* 126. *& seqq.* Etsi namque Siricius solum Himerium alloquatur, decernit tamen, ut quæ ad unius consulta rescripsit, ad omnium Coepiscoporum notitiam perveniant, nec eorum omnium dumtaxat, qui in Himerii Provincia erant constituti, sed præterea ad *Carthaginenses*, *ac Bæticos*, *Lusitanos*, *atque Gallicos*, vel ut in aliis manuscriptis legimus, *Gallicanos*, vel *Gallicianos*, hoc est Gallæciæ Antistites universos. Ex quo factum, ut integerrimum Siricii responsum Clericorum mores in variis Orbis Catholici partibus corruptos emendaverit, ac pristinæ integritati restituerit.

Siricius Cœlibatus Legem asserit, pœnisque indictis confirmat.

LV. Non levem Sancto Siricio conciliat laudem, quod Cœlibatus Legem in Clero firmaverit, ac pœnis in violatores indictis stabiliverit, ut liquet ex ejus Epistolis, & præsertim ex ea, quam memoratus Petrus Coustant exhibet ordine *quintam*. Hoc nixus fundamento Sanctus Innocentius I. *in Epistola ad Exsuperium Episcopum*, quæ in prææallata Collectione jacet ordine *sexta*, contra Diaconos & Presbyteros incontinentes, easdem pœnas, quas Siricius pridem statuerat, exequendas decernit hisce verbis. *De his, & Divinarum Legum manifesta est disciplina, & beatæ recordationis Viri Siricii Episcopi monita evidentia commearunt, ut incontinentes in Officiis talibus positi, omni honore Ecclesiastico priventur, nec admittantur accedere ad Ministerium, quod sola continentia oportet impleri*. Eodem fultus præsidio Æneas Episcopus Parisiensis nono Ecclesiæ sæculo clarus, quem Lupus Ferrariensis Episcopus *in Epistola* 98. multis effert laudibus, quæstionem de Cœlibatu contra Græcos pertractans, in libro contra eos scripto *cap.* 102. apud d'Acherium *tomo* 1. *Spicilegii Editionis Parisiensis anno* 1723. *pag.* 133. urget authoritatem Epistolæ *quintæ* Siricii ad Episcopos Africæ, quam his verbis extollit: *Sanctus Siricius Papa in Ecclesia Beati Petri Apostolorum Principis in Concilio residens, & Fratribus & Coepiscopis per Africam Ecclesiastica jura describens, inter cætera, hæc de pudicitia intulit &c.*

Apostolicus Siricii zelus in Hæreticos, præcipue in Jovinianum.

LVI. Præterea ardens pietatis studium, & eximium Catholicæ veritatis amorem ostendit Sanctus Siricus in damnandis erroribus Joviniani, aliorumque ejusdem sectæ Hæreticorum, ut ex verbis Epistolæ *septimæ* in prænarrata Constantii Collectione compertum est. *Apostoli sciens præceptum*, ita Siricius loquitur, *quia aliter, quam quod accepimus, annuntiabant, omnium Nostrum tam Presbyterorum, & Diaconorum, quam etiam totius Cleri, unam scitote fuisse sententiam, ut Jovinianus, Auxentius, Genialis, Germinator, Felix, Plotinus, Martinianus, Januarius, & Ingeniosus, qui incentores novæ hæresis & blasphemiæ inventi sunt, Divina sententia, & Nostro judicio in perpetuum damnati extra Ecclesiam remanerent*. Apostolicam hanc Siricii Pontificis sollicitudinem, ac vigilantiam Sanctus Ambrosius una cum aliis Episcopis in Mediolanensi Concilio congregatis, summis effert laudibus, ac Pontificiæ Sanctioni sese ultro conformat. *Recognovimus* (sic ad Siricium Ambrosius, aliique Episcopi in Epistola *octava* memoratæ Collectionis) *Litteris Sanctitatis tuæ boni Pastoris excubias, qui diligenter commissam tibi januam serves, & pia sollicitudine Christi Ovile custodias, dignus, quem oves Domini audiant, & sequantur*; & in fine: *Itaque Jovinianum, Auxentium, Germinatorem, Felicem, Plotinum, Genialem, Martinianum, Januarium, & Ingeniosum, quos Sanctitas tua damnavit, scias apud Nos quoque secundum judicium Tuum esse damnatos*.

Par Siricii sollicitudo contra Manichæos, eorumque asseclas.

LVII. Albo, sive Abbo Floriacensis de Siricio Papa memoriæ tradidit, quod exosos habuerit omnes Hæreticos, maxime Manichæos. Enimvero cum Priscillianistas, qui cum Manichæis in multis nefarie conveniebant, & scelestе conspirabant, Urbe ejicere armis Spiritualibus non potuisset, opem Theodosii imploravit, ejusque præsidio, quod summopere optabat, tandem obtinuit, ut prudenter conjicit Cardinalis Baronius *anno Christi* 389. *num.* 63. Haud impari sollicitudine ad coercendam audaciam Bonosii Episcopi Macedoniæ impie asserentis Beatam Virginem post incontaminatam Christi Domini Nativitatem alios filios peperisse, Episcoporum Concilium Capuæ indixit, ut colligitur ex epistola *nona* inter eas, quas Coustantius coordinavit. Plura adhuc ex aliis Siricii Epistolis, præsertim ex *decima*, proferre possemus de singulari tanti Pontificis sollicitudine pro restituenda in Galliæ partibus Ecclesiastica disciplina: Verum hanc provinciam iis tractandam relinquimus, qui Siricii Vitam, ac gesta commentariis illustranda suscipiunt; quibus satis amplam, de Siricii laudibus materiem suppeditant Anastasius, sive Auctor Pontificalis *tomo* 3. *Romanæ Editionis*, & quæ ab eruditis Viris Schelestraro, Altaserra, Bencinio, Blanchinio, Ciacconio, Somiero, ac Pagio subjiciuntur adnotationes.

Testimonia de Siricii Sanctitate post ejus obitum.

LVIII. Ex dictis satis constat de fama Sanctitatis, quam Siricius vigilantissimus Ecclesiæ Pastor, & Catholicæ Religionis assertor, sibi adhuc vivens conciliavit. Nec minor, postquam e vivis excessit, invaluit opinio. S. Innocentius I. *in Epistola prima Collectionis Constantii* pari elogio commendat Damasum, Siricium, ejusque successorem Anastasium, ita scribens: *Cui etiam anteriores tanti ac tales viri Prædecessores mei Episcopi, idest sanctæ memoriæ Damasus, Siricius, atque supramemoratus vir* (Anastasius) *ita detulerunt &c.* Porro de Damasi, atque Anastasii sanctitate nemo dubitat. S. Leo in Epistola ad Anastasium affirmat se illi conferre Primatum super Illyrici Ecclesias, *beatæ recordationis Siricii exemplum sequutum*. Eodem in sensu Concilium I. Toletanum, quod paulo post obitum Sancti Siricii habitum est, Litteras *Sanctæ memoriæ Ambrosii, & Sanctæ memoriæ Siricii* multa cum laude commemorat. Ex quibus monumentis rite expensis, Cardinalis Norisius in præcitata Dissertatione, & ante Norisium Floren-

 rentinius *in exercitatione* 16. *post diem* 26. *Novembris pag.* 1006. *& seqq.* solido inserunt ratiocinio, ejusmodi laudum titulos non Pontificiæ dignitati dumtaxat, sed insuper vitæ sanctitati esse tribuendos, cum Siricius Summo Pontificatua honori multa ac splendida virtutum, Religionis, ac Pastoralis vigilantiæ exempla bene sociaverit. Hinc illud Petri de Natalibus pro Siricio elogium: *Et postquam Sedem Apostolicam feliciter gubernasset, dormivit cum Patribus suis, & sepultus est ad Sanctum Petrum plenus Sanctitate.* Nec desunt in Scriptoribus, qui Petri de Natalibus ætatem præcessere, insignia de Siricii sanctitate documenta; Siquidem Hordericus Vitalis affirmat, *Siricium circa Gregem Dominicum valde fuisse solicitum*; & Luitprandus Horderico vetustior, Siricium *sanctæ memoriæ* Papam appellat.

Quamplura probatæ fidei Martyrologia Siricium nominant.

LIX. Ad aliud Controversiæ caput, quod Martyrologia considerat, in quibus de Sancto Siricio fit mentio, nostra hæc oratio progreditur. Qua quidem in re non tam Codicum numero, quam eorum authoritati studemus. Hinc Martyrologia, quæ minori habentur in pretio, missa facimus; quibus ea item accensemus, quæ Cyriacum Papam, hoc est Siricium, ut nonnulli perperam interpretantur, commemorant; nullus enim Cyriacus nomine, ut cuique notum, inter Summos Pontifices numeratur. Ea igitur, quæ majoris momenti sunt Martyrologia innuamus, quæ Sancti Siricii nomen præseferunt. Hæc inter sese Nobis offert Martyrologium Bedæ, Rabani, & Monasterii Sancti Cyriaci hujus almæ Urbis, quo toties usus est Cardinalis Baronius in Romani Martyrologii emendatione. Succurrit præterea Martyrologium Ecclesiæ Occidentalis editum a Florentinio *die 26. Septembris*; nec non Antuerpiense, & Corbejense, utrumque antiquissimum, de quo ipsemet Florentinius in Notis. Alia insuper Martyrologia numerantur ab eodem Scriptore *in citata Exercitatione* 16., & a Patribus Bolandianis *die 22. Februarii pag.* 282., quorum aliqua nec Cardinalis Baronius, nec qui sequuti sunt Martyrologii Romani Reformatores nosse poterant, cum eorum ætate in Archivis, & Bibliothecis adhuc delitescerent. Hinc fortasse, ut prudens Florentinius haud temere suspicatur, Siricii nomen a Romano Martyrologio tamdiu absuit, quod Veteribus multa fuerint incognita, quæ posterior ætas manifestavit: *Accidere facile potuit, quod nostra ætate inventa plura vetustioris Martyrologii exempla non viderint.*

Multa in Siricium objiciunt crimina.

LX. Hanc tamen Florentinii conjecturam non probant, qui multa, eaque non levia, contra Siricium objiciunt crimina, quæ a Nobis singillatim enumeranda sunt, ut tertium Controversiæ caput, juxta propositam divisionem, expediamus. Primo loco, vitio datur Siricio, quod in Apostolicis Litteris conscribendis Sancti Hieronymi opera usus non fuerit; qua in re nec Prædecessoris Damasi exemplum sequutus est, nec Hieronymi famæ satis consuluit. Notum quippe est, Sanctum Hieronymum a Siricio neglectum, inimicorum calumniis ac maledictis usque adeo fuisse obnoxium, ut coactus idcirco fuerit ex illorum conspectu sese proripere, atque ex Urbe discedere. Secundo, haud obscuris indiciis manifestum est, Siricium Pontificem sin minus infenso, saltem minus æquo fuisse animo in Sanctum Paulinum Virum moribus, ac vita integerrimum. Tertio, improvidum nimis, ac tardum Siricii consilium reprehenditur in rejiciendis Origenistis, eorumque hæresi coercenda, cum in Rufinum, & Melaniam, longam nimium patientiam adhibuerit; quam ob causam festinavit ex hac mortali vita educere illum Dominus, atque Anastasium sufficere acerrimum Origenistarum oppugnatorem.

Horum criminum veritatem haud diffitetur Baronius.

LXI. Neque tria hæc, quæ in Siricium congeruntur crimina, quorum item meminere Florentinius, atque Norisius, Nosque meminimus *lib. 4. de Canonizatione Sanctorum part. 2. cap. 5. sub n. 4.*, gratia conficta sunt, sed ex validis Ecclesiasticæ Historiæ monumentis confirmantur. Quod enim ad Hieronymum Romæ male habitum attinet, hæc habet Baronius ad annum Christi 385. *Cum autem non, ut Damasus fecerat, Siricius Papa in scribendis ejusmodi Literis Hieronymi opera uteretur, neque eum, ut ille, quod par erat, amplecteretur, atque foveret, mox Pontificis Romani destitutus præsidio, idem* Hieronymus *acerbissimos pati cœpit persecutores, illos scilicet Clericos, quorum mores improbos scriptis editis sugillasset.* De subinfenso Siricii in Paulinum animo, validum ex Epistola 1. ejusdem Paulini ad Sulpitium Severum eruitur argumentum: Cum enim de Romanis Clericis ille conqueratur, hæc addit: *Quantum Nobis gratiæ Dominicæ detrimentum faciat Urbici Papæ superba discretio &c.* quæ verba magnus Annalium Parens de Siricio interpretatur, ita scribens *ad an. Christi 394. Jam puto, sentis Lector, quem Paulinus per Urbicum Papam intelligat, non alium quidem, quam qui tunc Romanæ præerat Ecclesiæ Pontificem, ipsum Siricium, quem infensum absque causa aliqua, ut ait, pati coactus fuerit. Accidit plane Sanctum Paulinum juste conqueri de Siricio Papa, atque aliis nonnullis Romanæ Ecclesiæ Clericis, de quibus etiam conquestum vidimus Sanctum Hieronymum, quod sæpe superius diximus. Ut plane acciderit hac ex parte male audire Siricium, quod adversus adeo insignes Sanctitate & doctrina Viros, ubique spectatos, fuerit commotus.* Postremo de nimia contra Origenistas Siricii tarditate, ejusque præcoci obitu testem habemus eundem Baronium *ad ann. Christi 397.* ubi sic loquitur: *Cæterum quod haud velociter Siricius periclitanti occasione Origenis errorum occurrit Ecclesiæ, quamcitius, nempe anni sequentis exordio, ex hac vita sublatus est: erectusque super Cathedram Petri acerrimus oppugnator Origenistarum hæreticorum Anastasius Papa. Sæpe quidem, atque pavendis est demonstratum exemplis, ut Pontifices illi, qui Causam fidei paulo seguius tractaverunt, ac remissius curaverunt, a Christo primario omnium Pastore fuerint quam celeriter ex hac vita subducti; adeo ut manifeste fuerit declaratum, summo jugique studio, speciali diligentia semper invigilasse super Romanam Ecclesiam Divinam Providentiam, ne qua vel levi saltem suspicione hæreticæ contagionis aspergeretur.*

Hieronymi ad Urbem accessus; egregiæ illius dotes, multaque cum Damaso familiaritas.

LXII. An hæc, quæ in Siricium vibrantur tela, aliquod contra ejus Sanctitatem incorruptumque gubernium inferant vulnus, ex quo Correctores ejus nomen Martyrologio non inseruerint, in hoc postremo Controversiæ Capite superest inquirendum. Cumque ex historicis monumentis Siricii crimina repetantur, historica veritas paulo accuratius examinanda. Ab iis, quæ Hieronymus passus est, curis atque molestiis, exordiamur. S. Hieronymus duodeviginti annos natus Romam accessit, ibique Grammati-

cæ,

cæ, Rhetoricæ, ac Philosophiæ Scholas frequentavit. Quinquennio Romæ commoratus, inde recessit annum agens tertium supra vigesimum; neque ante Damasi Pontificis ætatem in Urbem regressus est. Cum enim Damasus Generale Concilium Romæ habendum indixisset, ea occasione Hieronymus una cum Paulino Antiocheno, & Epiphanio Episcopo Salaminæ in Insula Cypro, rursus Romam advenit. Tanti viri fama commotus Pontifex Damasus, erat quippe Hieronymus summo ingenio, excellenti doctrina, sanctisque moribus præditus, eum designavit, ut & ab Epistolis esset, & totius Orbis Consultationibus, quæ ad Sedem Apostolicam mittebantur, responderet. Ex quo Sanctus Doctor intima Damasi familiaritate usus est; & vicissim multo in honore a Damaso est habitus. De munere, quo apud Damasum fungebatur, ita loquitur ipse Hieronymus in Epistola ad Ageruchiam: *Ante annos plurimos cum in chartis Ecclesiasticis juvarem Damasum Romanæ Urbis Episcopum, & Orientis, atque Occidentis Synodicis Consultationibus responderem.* Solo tamen triennii spatio concreditum sibi munus obivit, quod nonnisi triennii spatio Damasum habuerit superstitem.

Hieronymus Siricii tempore multis invisus, & quare.

LXIII. Siricio in Damasi locum suffecto, mirum dictu est quot motus, quantæque in Hieronymum excitatæ sint turbæ; in quem idcirco tota pene Civitas commota videbatur; quod ille sub Pontifice Damaso multorum, quorum vitia, voce, ac scripto exagitaverat, odium, atque offensionem incurrisset. *Nos vitiis detrahentes*, sunt verba Hieronymi, *offendimus plurimos*; & in præfatione ad librum Dydimi fatetur se *cum esset in Babylone* (hoc nomine Romam sibi infensam appellat) expositum fuisse odio maledicæ Civitatis, *& purpuratæ Meretricis*. Mox in adversarios insurgens, subdit post pauca: *Ecce Pharisæorum conclamavit Senatus, & nullus Scriba, vel fictus* (vel ut alii legunt, *velificatus*), *sed omnis quasi indicto sibi prælio doctrinarum, adversus me imperitiæ factio conjuravit.*

Graviores Hieronymi contra æmulos querelæ excusantur.

LXIV. Liberiorem hunc loquendi morem Rufinus exprobrat Hieronymo, ac miratur: *Quomodo de Urbe Roma, Deo favente, Capite Christianorum, ea dicat, quæ dicebantur tunc, cum Gentiles in ea populi, & persecutores Principes morabantur.* Æquior tamen Baronius rigidiora illa Sancti Doctoris verba ex justo dolore potius, quam ex furore odiove prolata, explicat, simulque excusat *ad ann. Christi* 385, ita scribens: *At hic lector attende, hæc a Sancto Hieronymo scripta de inscitia Romanæ Ecclesiæ Ministrorum, non sic quidem accipienda esse, prout hyperbolicus sonat sermo, omnes Romanæ Ecclesiæ Clericos fuisse doctrina expertes, cum dicit, quod nullus sibi Scriba vel fictus, nempe Doctor, sed Pharisæi omnes, nempe scelesti, cautela vero, & hypocrisi scelera contegentes. Concedendum aliquid Hieronymo justissima causa indignanti, qui oculos in eos tantum conversos habens, a quibus contumeliis, & calumniis impeteretur, omnes illos pravos dixerit, & imperitos. Certe quidem, qui tempora hæc exacte considerat, intelliget plane hoc tempore coaluisse in Ecclesia Romana Clericos doctrina, atque scientia claros.* Si quid ergo vehementiori stylo Hieronymus aliquando protulerit, venia dignum, non enim in probos, atque innoxios, sed in eos, quorum vitia damnaverat, sermonem convertit. Enimvero suis Epistolis Monachos insectatus fuerat, qui suæ Professionis obliti, vitio gulæ se dederant, divitum domos frequentabant, efferebantur superbia, superstitione tenebantur. Virgines quoque, quæ nimia familiaritate cum Viris versabantur, acrius reprehenderat. Hinc odia, obtrectationes, ac maledicta pravorum hominum, qui insaniebant in medicum, a quo sanabantur.

Roma abit, atque in Orientem secedit.

LXV. Quamdiu vero vixit Damasus, igneus ille inimicorum furor veluti doloso cinere tectus delituit. Tunc vero exarsit, incendiumque excitavit, eum, Damaso sublato, Siricius in Petri Cathedram evectus est. Innumeræ criminationes, calumniæ, ac irrisiones in Hieronymum congestæ, de quibus sic ille conqueritur: *Alius incessum meum calumniabatur & risum; ille vultui detrahebat; hic in simplicitate aliud suspicabatur.* Quocirca cum eo res pervenisset, ut jam vix sibi posset Hieronymus temperare, tandem Roma abiit; atque in agrum se recepit, ubi suas ad Marcellam dedit litteras. Sed remotiorem secessum anhelans, oblata sibi opportunitate in Orientem abeundi, eo pergere statuit; jamque navigium conscensurus, ad Asellam scripsit, suamque cum Paula, & Melania familiaritatem, quam maledici criminabantur, egregie vindicavit. Meminit quoque injuriarum, quas acceperat; fatetur tamen se æquo animo eas ferre, proposito sibi exemplo Christi Domini: qui a Judæis Seductor, & Dæmoniacus est habitus; tandemque concludit: *Scio per bonam, & malam famam perveniri ad Regna Cælorum.*

Nulla Siricii partes quod Hieronymum male habuerit, & Roma abegerit.

LXVI. Cum igitur privato consilio, quod tamen pravorum hominum molestiæ excitarunt, suum ab Urbe discessum Hieronymus decreverit, non est cur ullam discessus causam in Siricium refundamus, ut scite ratiocinatur Vir eruditus Dominicus Vallarsius in vita S. Hieronymi *tom.* 2. *Operum Sancti Doctoris Editionis Veronensis anno* 1742. *cap.* 16. *Neque ab eo*, loquitur de Siricio, *est illa consistationum Sancti Patris cum æmulis malisque hominibus causa repetenda; sed ipse utique, quid causæ fuerit, Hieronymus novit, & fassus est Epistola* 40. *Nos*, *inquiens*, *vitiis detrahentes*, *offendimus plurimos*. Sed nec illud Siricio opponi potest, quod Hieronymum in eum dignitatis gradum, quem Damasus illi contulerat, non restituerit, ideoque tot bella, & contentiones in Hieronymum exarserint, quæ alioquin sub Siricii tutela Sanctus Doctor effugisset. Non enim cæco modo de rebus a Nostra ætate adeo dissitis judicium ferendum est; neque conjecturis agendum, ubi in summa rerum caligine versamur. Quid? quod si illorum temporum, ac rerum conditionem spectemus, fortasse intelligi poterit, non sine causa Hieronymum a Siricii familiaritate fuisse sejunctum; ne alioquin, quæ in Hieronymum fervebant odia, in Siricium converterentur.

Haud conspandus Siricius, quod Hieronymi discessum non retardaverit.

LXVII. Abiit Roma Hieronymus non jam Siricio aut mandante, aut impellente, sed proprio actus consilio, atque illud Evangelii monitum sequutus: *Si vos persecuti fuerint in Civitate ista, fugite in aliam.* Poterat sane Siricius prohibere ne Hieronymus ab Urbe recederet: nulla tamen, quæ Siricium obstringeret, urgebat lex. Neque Hieronymi opera, etsi Damasi tempore commendatissima, usque adeo necessaria erat sub Siricio, ut dempto Hieronymo, & Apostolico muneri ferendo, & totius Orbis Catholici Consultationibus expediendis impar esset Siricius, Sancti Doctoris præsidio destitutus. Constat enim e Pontificis Siricii Litteris, ac responsionibus, nihil in iis occurrere, quod mul-

tum

tum Pontificis pro Catholica Religione, atque Ecclesiastica disciplina studium summopere non commendet: Adeo eximiæ illæ sunt, adeo solidæ, ac Pastoralis solicitudinis, vigilantiæ, ac majestatis zelo ubique refertæ: Hinc summo ab omnibus habentur in pretio, esto, inscio Hieronymo, fuerint conscriptæ. Petrus Coustant in Præfatione, quam Siricii Litteris anteponit, fatetur, *eum amore potius, quam auctoritate populum rexisse*. Ne autem quis, Hieronymi sententiam sequutus, Siricium aut inexpertum, aut minus providum arbitretur, hæc subdit: *Quæ autem ad nos pervenerunt ipsius Scripta, summum fidei Catholicæ, & Canonicæ Disciplinæ servandæ studium spirant.*

Hieronymus Urbe relicta, Sacrarum Scripturarum studiis vacat impensius

LXVIII. Si arcana Divinæ Providentiæ consilia scrutari liceret, duce Gennadio Massiliensi, vel alio, quisquis ille fuerit, Scriptore Vitæ S. Hieronymi, quam in citato tom. II. Vallarsius edidit, haud dubitaremus asserere, Deum, qui satius duxit de malis bona facere, quam mala nulla esse permittere, maximum ex conspiratione in Hieronymum Romæ facta, ejusque ab Urbe recessu elicuisse bonum; ut nimirum Sanctus Doctor a publicis negociis, & Urbis strepitu remotissimus, sacrarum Scripturarum studio totus vacaret, suasque vigilias, ac curas omnes, nullo prohibente, in præclarum illud Opus utilissimum æque, ac commendatissimum conferret. *Verum enimvero*, ita loquitur scriptor vitæ *apud Vallarsium pag.* 243. *hunc ego felicem dixerim, hujus fugæ eventum corrigentis Christi judicio dispensatum, quem pravorum hominum persecutionibus partum fore existimo: scilicet, ut Romana Ecclesia Petri instituta regimine, omniumque veteris Testamenti librorum edocta veritate, Christo Deo volente, & Hieronymo speciali studio desudante, hæbraicam quoque habent veritatem; & Græcorum quorumdam levitas, quæ sibi Romanos a se omnes Scripturas divinitus inspiratas accepisse plaudebat, eos habere, quod non habet, recognoscat.*

Nullæ simultates Siricium inter ac Hieronymum intercessarunt.

LXIX. Quæ hactenus pro Siricio loquuti sumus, ea profecto sunt, ut Sanctum Pontificem ab iis omnibus, quæ contra Divum Hieronymum illatæ fuerunt, injuriis, ac contumeliis prorsus eximant. Ne tamen in re tanti momenti quidquam intactum prætereamus, ad ea, quæ inter Siricium ac Hieronymum contigisse dicuntur, oculos convertamus. Sunt enim, qui privatas quasdam simultates obtrudant, quæ sicut Christianæ Charitatis legibus adversantur, ita Siricii virtutibus, & Sanctitati obesse videntur. Nihil vero quæcumque in hanc rem proferri possunt argumenta, Nos commovent; aut enim falsa omnino sunt, aut si veritati consonent, Siricium non lædunt, ut modo demonstrabimus.

Hieronymi sententiam de Bigamis Siricius non attigit.

LXX. Sanctus Hieronymus in ea fuit sententia, ut nullam irregularitatis notam contrahat, qui duas ante Baptismum, aut etiam unam ante, alteram post Baptismum, uxores ducat, modo priori defunctæ succedat conjux altera, ut multis in Epistola ad Oceanum probat argumentis. Hinc colligit Sanctus Doctor validam simul, ac licitam fuisse Ordinationem Charterii Episcopi in Hispania, qui nondum sacro tinctus lavacro, matrimonium semel contraxerat; moxque, uxore viduatus, aliam sibi sociaverat post Baptismum. Rentur aliqui hanc Hieronymi sententiam a Siricio sub ipsis Pontificatus initiis fuisse improbatam; ideoque Hieronymum illius assertorem, ex insigni æstimationis, ac famæ gradu, in quem conscenderat, excidisse. Huic opinioni adhæret memoratus Vallarsius *in vita Sancti Hieronymi cap.* 16.; sed negat, Siricium, qui sententiam illam rejecit, Hieronymi nomini ac famæ ullo pacto nocuisse: *Nemo hinc tamen sibi in animum inducat, eum quidquam in Sanctum Doctorem commisisse, unde is in aliorum criminationes atque odia incideret.* Sua Vallarsio sit sententia: Nobis enim alia, quæ Siricii Causam magis juvat, arridet responsio. Enimvero Sanctus Siricius, cum in Epistola prima ad Himerium Episcopum Tarraconensem, tum in alia ad Episcopos Africæ, hoc unum statuit, bigamum scilicet habendum esse, qui aut duas uxores duxerit, aut unam, quæ virginitatem amisit, sibi sociaverit. Cæterum eam facti speciem, ac circumstantias de gemino ante Baptismum inito matrimonio, aut de conjungio semel ante Baptismum, iterum post Baptismum contracto, de quibus Hieronymus loquitur, Siricius non attigit, ut ex *capite* 10. & 11. *Epistolæ ad Himerium*, & *ex num.* 4. & 5. *Epistolæ ad Episcopos Africæ* patet legenti. Ex quo sequitur, ut nec sententiam Hieronymi Siricius directe improbaverit, nec indirecte Sancti Doctoris nomini, ac dignitati quidquam detraxerit.

Eam tamen rejicit Innocentius.

LXXI. Hieronymanam de Bigamis, opinionem impugnavit S. Innocentius I. *in Epistola secunda ad Victricium Episcopum Rothomagensem cap.* 6., ubi non de bigamis generatim, quo in sensu Siricium loquutum novimus, sed de ipsa Bigamia ante Baptismum contracta, quam plane circumstantiam Hieronymus exprimit, aperte loquitur hisce verbis: *Ac ne ab aliquibus existimetur, ante Baptismum si forte quis accepit uxorem, & ea de sæculo recedente, alteram duxerit, in Baptismo esse dimissum, satis errat a regula, qui in Baptismo hoc putat dimitti. Remittuntur peccata, non acceptarum uxorum numerus aboletur:* & post nonnulla: *Quod si non putatur uxor esse computanda, quæ ante Baptismum ducta est; ergo nec filii, qui ante Baptismum geniti sunt, pro filiis habebuntur.* Immerito igitur Siricio tribuitur, quod Innocentio I. adscribendum. Nec dissentit Baronius, qui ad ann. *Christi* 405. putat memoratam de Bigamis sententiam, quam S. Hieronymus Romæ tenuit, ab eodem Sancto Doctore majori contentione, ac nisu fuisse propugnatam in litteris, quas ad Oceanum misit, ut Charterii Episcopi Ordinationem vindicaret; ideoque ab Innocentio potius, quam a Siricio eam fuisse improbatam. Petrus autem Coustant *in Notis ad eamdem Innocentii Epistolam pag.* 751. prudenter observat, Sanctum Innocentium Siricii verba usurpasse, ut decerneret quidnam statui oporteret de Marito, qui duas uxores ante Baptismum acceperat; qua de re Siricius non loquitur, ut supra animadvertimus. *In hoc, atque superiori decreto*, ita Coustantius, *Innocentius ita Siricii verba exscribit, ut in utroque de uxoribus ante Baptismum ductis, de quibus Siricius nihil dixerat, quid sentiendum sit, sibi necessario definiendum duxerit.* Utra eligatur sententia, Baronii, an Coustantii, Sancti Siricii causa egregie vindicatur.

Siricius Hieronymi sententiam sequutus, Jovinianum damnat.

LXXII. Cum multa eloquentiæ vi, ac fervido in Dei gloriam, & animarum salutem studio polleret Hieronymus, Jovianum, seu Jovinianum novum Christianorum Epicurum vehementer insectatus est: Qua in re tot tantisque laudibus virginitatem extulit, ut in quorumdam suspicionem venerit, Sanctum Doctorem in extrema prolapsum, legitimas nuptias damnasse. Etsi vero a mente, &

consi-

consilio Hieronymi alienissimum id esset, nihilominus inanis rumor in Urbe invaluit, multosque in pravam banc de Hieronymi doctrina suspicionem adduxit. Hinc Pammachius, qui D. Hieronymo intima familiaritate conjunctus erar, Opuscula omnia undequoque colligere, atque ex aliorum conspectu subducere studuit. Postquam vero Sanctus Doctor eximiam contra Jovinianum edidit Apologiam, in qua tenebrss omnes, quos iniquus ille virginitotis impugnator obtenderat, ne Catholicæ veritatis lumen innotesceret, elnquentiæ, ac doctrinæ fulgore disjecit, Jovinianus a Siricio damnatus est. Porro vel ex hac uno Siricii sententio sotis potet quanto Catholicæ veritatis servandæ studio Sanctus Pontifex hæreticos oppugnaverit, & quo animo fuerit erga Hieronymum Catholicæ veritatis propugnotorem. *Affulsit tamen veritas, nec tantum se luculenter purgavit Hieronymus, sed ipsius Pammachii opera a Siricio damnatus est Jovinianus, quod idem est ac dicere, Siricium in sententiam Hieronymi ivisse.* Ito loquitur Florentinius *in citata exercitatione pag.* 1004.

Hieronymi censura Siricii sanctitati non officit.

LXXIII. Nondum tamen hac in re nodos omnes dissolvimus; hinc ad seriem Historicam regrediamur oportet. Quo tempore gravior illa de Hieronymi doctrina contra Jovinianum, fervebat in Urbe disceptatio, Sanctus Doctor suam ad Pammachium scripsit Epistolam, quæ *in tom.* 1. *Editionis Veronensis est* 49. in qua postquam meritas reddidit Amico grates, quod exemplaria Romæ suspecta prudens subtraxerit: *De Opusculis meis contra Jovinianum, quod & prudenter, & amanter feceris exemplaria subtrahendo, optime novi*, subdit post pauca: *Audio totius in te Urbis studia concitata: Audio Pontificis, & Populi voluntatem pari mente congruere. Minus est tenere Sacerdotium, quam mereri.* Hisce verbis expendendis intentus Florentinius *in relata Exercitatione pag.* 1003. sic fotur: *Verum ea occasione Siricium commotum in Pammachium, ne dum in Hieronymum, ex omnibus fere clamoribus ita idem Hieronymus affirmat: Audio totius in Te Urbis studia concitata; Adeo Pontificis, & populi voluntatem pari mente congruere. An vero amarulentum illud, quod sequitur, in Siricium jactatum sit, hæreo: Minus est tenere Sacerdotium, quam mereri.* Hæret ergo Florentinius, nec audet hæc verba ad Siricium transferre. Quod si quis præfidentior, ea de Siricio intelligenda esse obfirmato animo contendot, tandem id dabimus; ita tomen, ut nullo pacto Siricium ex Hieronymi testimonio Pontificotus honote indignum fuisse concedomus. Quidquid enim hac in re Sanctus Doctor ex aliena potius, quam ex propria sententia protulerit, ut infra explicobimus, profecto privata unius, vel alterius authoritas publico totius Romani Cleri, populique judicio non est anteponenda. Cumque splendidum, atque inconcussum ex Valentiniani Imperatoris Epistola petatur argumentum de provida Siricii electione, ejusque innocentia, ac probitate, silear oportet quicumque obtrectator, hujusce Elogii, quod pro Siricio Valentinianus attexuit, authoritate convictus: *Magnum innocentiæ, & probitatis exemplum est, in una acclamatione & ipsum* (Siricium) *eligi, & cæteros improbari.*

Hieronymi in Siricium dura verba excusantur.

LXXIV. Sed neque lividam obtrectationis maculam Hieronymo inurendom censemus; quidquid enim hac in parte illi excidit, quod Siricii sonctitoti injurium videatur, inani potius illius credulitati, quam infenso in optimum Pontificem animo tribuendum. Potuit sane Sancto Doctori contigisse, quod iis passim usuvenit, qui remotissimas regiones inhabitant, ut nimirum ex falso quopiom rumore Jerosolymom perlato, in errorem inductus, minus æquam de Siricii virtutibus, regimine, ac probitate conceperit opinionem. Quod animo imbiberat, privatis ad amicum Pammachium litteris operuit; atque ob eam, quæ inter amicos obtinet fomiliaritatem, fortosse minus coutus, de iis focile locutus est, quæ ex incerto, atque inani rumore in vulgus disseminabantur. Accedit quod literas ad Pammachium Hieronymus dederit, quo rempore disceptatio contra Jovinianum adhuc fervebat, & Siricius populari urbis opinione deceptus, adversariis Hieronymi liberius fortasse, quam oportebat, favere videbatur. Hinc nova Hieronymum incessit suspicio, novus timor, qui tondem in voces, quæ Siricii integritati adversari videntur, erupir. Quo ferme pacto inter Collitigantes occurrunr aliqui, qui cum bonam foveant Causom, si Judicem in adversam portem propendere suspicantur, in Judicem ipsum insurgunt, obloquuntur, ejus laudibus obrectanr, munere, quo fungitur, indignum affirmant; donec judicium, de quo sibi metuunr, definiotur. Ubi vero juri consonam Judex sententiam tulit, versis vicibus, sermonem corrigunr, suspicionem execrantur, palinodiam recinunt, summamque Prætoris scientiom, atque integritatem commendant. Hæc eadem facile Hieronymo possunt accommodari. Cum enim, pendulo adhuc judicio, anceps hæret ac dubius, de Siricio conqueritur; at contra re integra, & quovis suspicione remota, Siricium veneratur, ac multa cum loude commemorar, ur infra patebit.

Rejiciuntur, qui Hieronymum ex invidia loquutum putant.

LXXV. Hasce conjecturas amplectimur, quæ & Siricii sanctitati, & Hieronymi famæ ac dignitati bene consulunr. Eos namque aversamur, qui de celeberrimi Ecclesiæ Doctoris, honore tuendo nihil plane soliciti, ut Siricium vindicenr, damnonr Hieronymum, in quem idcirco ne dum maledicentiæ, sed & invidiæ oc ambitus crimina congerunt. Ferunt enim illum secunda populi acclamatione in Damasi successorem propositum, sed mox in Electione Siricio posthabitum, verba illa in æmulum immerito sibi præpositum protulisse: *Minus est tenere Sacerdotium, quam mereri.* Præposteram hanc verborum Divi Hieronymi interpretationem refert Florentinius, quamvis eam omnino non approbet. At Nobis nullo modo ferenda videtur; non enim citra summom injuriam illud de Hieronymo aur sentire, aur etiam suspicari possumus, tantum Virum usque adeo ambitus crimine obreptum fuisse, ut & futurum Ponrificatum concupiverit, & deperditum ingemuerit.

Litteras Communicatorias Rufino traditas Hieronymus improbat, excusat Baronius.

LXXVI. Rufinus Roma discessurus, ut in Patriam reverteretur, Litteras Communicatorias a Siricio petiit, & impetravit. Cardinalis Baronius rem hanc expendens ad ann. Christi 397. Siricium reprehendere non audet, cum nulla Sancto Pontifici causa suppeteret, cur petitas Litteras Rufino denegoret: *Sed quod ad Rufinum spectat, etsi profecturus Aquilejam solum patrium, petierit & acceperit ab ipso Siricio Romano Pontifice Communicatorias litteras, Catholicis tantum, ut sæpius diximus, impertiri solitas, minime cessit culpa Siricio. Nam cum ipsa hæretica interpretatio Periarchon Origenis, nomine careret Anthoris; nec a quo Præfatio illa esset scripta, liqueret; nihil est, quod Rufinum nondum detectum, imo*

Ca-

Catholicum se clamantem, & ab omni hæresi se alienum extrinsecus profitentem, a communione exterrem facere deberet; nec Romanæ Sedis moris est, non convicium quempiam condemnare. Hæc Baronius. Erant igitur Communicatoriæ Litteræ, Catholicæ communionis iodicium, atque argumentum; quo sane argumento Optatus usus est, ut ostenderet Ecclesias Africæ, quæ Cœciliani Ordinationem tuebantur, omnimodam cum Ecclesia Catholica servare communionem. *Sedit prior Petrus*, loquitur de Cathedra Romana, & enumeratis Petri successoribus usque ad Siricium, ita prosequitur: *Siricius hodie, qui noster est socius, cum quo nobis totus Orbis commercio Formatarum*, Communicatorias intelligit, *in una societatis communione concordat*. Hasce Litteras vaserrimus Rufinus magnopere ostentavit venditavitque, præsertim post mortem Siricii, ratus sibi profuturas tempore Anastasii Pontificis, qui Siricio successit, ut Judicium contra se institutum aut effugeret, aut infirmaret. Quocirca Divus Hieronymus, cui prava Rufini indoles perspecta erat, Catholicæ Religionis studio actus *in Epistola 127. ad Principiam tom. 1. ejus Operum Editionis Veronensis pag. 951.*, postquam Marcellam, quæ errori strenue restiterat, egregie commendavit, Siricium simplicitatis quodammodo insimulat, quod ex propriæ indolis ac probitatis mensura alienos mores metiretur, ac de iis judicium ferret. *Tunc Sancta Marcella, quæ diu se cohibuerat, ne per æmulationem quidpiam facere videretur, postquam sensit fidem Apostolico ore laudatam in plerisque violari, ita ut Sacerdotes quoque, & nonnullos Monachorum, maximeque sæculi homines in assensum sui traheret; ac simplicitati illuderet Episcopi, qui de sui ingenio ceteros æstimabat; publice restitit, malens Deo placere, quam hominibus.*

Quæ insiricium objicitur Simplicitas, culpa vacat.

LXXVII. Observat Cardinalis Baronius ad annum Christi 397. Siricium a Hieronymo non doli, aut gravioris criminis, sed simplicitatis dumtaxat insimulari: *Sugillat Sanctus Hieronymus Siricii Papæ simplicitatem, non dolum.* At Petrus Coustant in toties memorati Operis *pag 706.* animadvertit, Rufinum tunc cum Litteras Communicatorias obtinuit, virum fuisse acris ingenii, multæ scientiæ, ac integræ famæ prærogativa commandatum; nondum enim, quod in imo pectore servabat virus, evomuerat: *Eo autem facilius Rufians sibi, ac sociis Litteras a Siricio impetravit humanitatis ac benevolentiæ plenas, quod ille virtutis ac scientiæ fama clarus necdum male audiisset.* Qua de re opportunior infra, ubi Origenistarum causam tractabimus, redibit sermo. Quod vero ad Siricii simplicitatem attinet, idem Coustantius quamcumque criminis invidiam amoliri studet, atque ita prosequitur: *In sinistram suspicionem non facile abit Christiana simplicitas, nec male de quoquam judicare amat, præsertim de illo, de quo nihil sentienti affert, unde non recte de illo sentiat.* Culpanda igitur simplicitas, quæ a fatuitate nimiave credulitate proficiscitur; excusanda vero, quæ ortum ducit a Christiana charitate, cui illud peculiare est, ut de alieno malo, quod ignorat, non cogitet. Atque huc quidem revocari possunt verba Hieronymi, qui de Siricio jam vita functo sermonem habens, cum Rufino easdem, quas a Siricio acceperat Litteras, exprobraret, quod iis contra judicium ab Anastasio instructum abuteretur, uno eodemque sermonis contextu Rufinum objurgat, & Siricium commendat: *Siricii jam in Domino morientis profers Epistolam*, ita Sanctus Doctor Rufinum alloquitur, *& viventis Anastasii verba contemnis*; quibus verbis Siricium Pontificem, Beatorum, qui in Domino moriuntur, numero accenset. Hanc ipsam verborum Hieronymi interpretationem probat, ac sequitur Pagius *in vita Siricii num. 77. Quæ verba*, inquit, *ostendunt Hieronymum credidisse Siricium somno Sanctorum in Domino obdormivisse.*

S. Paulinus Anastasio Pontifici acceptissimus.

LXXVIII. Quoniam de Hieronymo satis huc usque egimus, proposita Controversiæ methodus exigit, ut jam de Sancto Paulino sermonem instituamus. Quia vero & hic nova criminum materies contra Siricium exurgit, rem paulo altius repetere juvabit. Quanta animi benevolentia Pontifex Anastasius Siricii successor prosequutus fuerit S. Paulinum tunc adhuc Presbyterum, mox celeberrimum Nolæ Episcopum, ex ejusdem Paulini *Epistola 20. ad Delphinum* data satis compertum est. *Sciat veneratio tua*, inquit Paulinus, *Sanctum fratrem tuum Papam Urbis Anastasium amantissimum esse humilitatis nostræ. Nam ubi primum potestatem charitatis suæ nobis offerendæ habere cœpit, non solum suscipere eam a nobis, sed inserere nobis piissima affectione properavit.* Cujus quidem singularis benevolentiæ haud obscurum argumentum inde eruitur, quod Anastasius ad diem suum natalem celebrandum, ad quem soli Episcopi convenire consueverant, nonnisi Paulinum Presbyterum invitaverit; nec minori amoris significatione excusationem exceperit, quam, cur non veniret, Paulinus attulerat. *Postea quoque*, sic ille prosequitur in laudata Epistola, *interposito tempore, etiam ad natalem suum, quod Consacerdotibus suis tantum deferre solet, invitare dignatus est. Nec offensus est excusatione nostra, sed officium sermonis nostri, quod in vicem præsentiæ reddideramus, acceptans, animo nos paterno & absentes recepit.*

Longe dissimilis Paulini fortuna sub Siricio.

LXXIX. Longe tamen dissimilem fortunam Paulinus expertus est sub Pontifice Siricio, qui Paulinum Romæ versari ægre ferebat; qua de re graviter conquestus est ipsemet Paulinus *in Epistola 5. ad Sulpicium Severum*, in qua postquam motus ac turbas omnes ab invidis Clericis contra se concitatas commemoravit, hæc subjicit: *Sed plenius indicare potuerunt conservi nostri pueri tui quantum nobis gratiæ Dominicæ detrimentum faciat Urbici Papæ superba discretio.* Urbici Papæ nomine Siricium intelligit affirmat Baronius, cujus verba jam a Nobis supra relata juvabit repetere: *Jam puto*, inquit ad ann. Christi 394. *sentis Lector, quem Paulinus per Urbicum Papam intelligat: non alium quidem, quam qui tunc Romanæ præerat Ecclesiæ, Pontificem ipsum Siricium, quem infensum absque causa aliqua, ut ait, pati coactus fuit.* Mox causam inquirens, cur Siricius alieno fuerit animo erga Paulinum, hanc producit, quod nimirum Paulinus, adhuc laicus a Lampio Barchinonensi Episcopo ad Ordinem fuerit promotus, legitimis temporum interstitiis nequaquam servatis. Id vero cum displicuisset Siricio, qui Ecclesiasticæ disciplinæ vindex erat acerrimus, ideo iis benevoli animi significationibus, quæ tanti Viri meritis ac virtutibus congruebant, Paulinum excipere noluit; quod tamen in Siricio Baronius non probat, cum Paulinus invitus ac nolens ad Sacra Altaris Ministeria obeunda fuerit initiatus. Neque vero deerant illustrium Virorum exempla, veluti Ambrosii ac aliorum, qui vel ex ipso laicorum statu, vel etiam e Catechumenorum ordine, nedum ad Sacerdotii, sed etiam

ANNO 1748.

ad sublimiorem Episcopatus gradum ascenderant, verius evolaverant.

Nulla invidia, sive nullus Siricium impulit, ut Paulinum aversaretur.

LXXX. Meminit idem Baronius, quo plausu Paulinus Romam adveniens exceptus fuerit. Magna enim ac potior Urbis pars, Civium scilicet, Præsulum, ac eorum, qui publicis fungebantur muneribus, præter advenas, una commixtos plebejosque homines, certatim, & velut agmine facto ad eum invisendum confluebat. Equidem plausu ac admiratione digna res erat, Paulinum Virum Consularem, humili Sacerdotum veste indutum aspicere. Cavendum vero ne ullam ea tanta Urbis gratulatione criminationis materiem in Siricium refundamus. Tillemontius *tomo* 14. *Commentarior. pro Historia Ecclesiastica sex priorum sæculorum, in vita Sancti Paulini art.* 14. de hominum frequentia, qui ad Paulini domum convolabant, sermonem habens, putat Siricium ideo subinfenso ac alieno in Paulinum fuisse animo, quod communis favor ac plausus egregias tanti Viri virtutes celebraret. Hinc livorem ac invidiam, quæ in Paulinum exarsit, exortam affirmat. Tillemontio assentiuntur alii iniqui sane Censores, nempe Baillet *in vita Sancti Paulini die* 22. *Junii n.*7. & Dupinus *sæculo quinto novæ Bibliothecæ to.* 3. *part.* 1. *pag.*480. Has tamen in Sanctum Pontificem impactas calumnias facile erit contundere, si quæ Pater Franciscus Sacchini *in vita Sancti Paulini apud Bollandianos die* 22. *Junii cap.* 4. *num.* 30. in hanc rem scripsit, huc revocentur. Ait enim, Siricium satis aperte loquutum, se nempe Paulini Ordinationem præproperam nimis, atque præcipitem probare non posse; ideoque consueta benevolentiæ ac humanitatis officia in eum exercere noluisse. Hanc unam ille producit causam, quæ Siricium a Paulino paulisper alienavit: *Sivit Siricius emanare sermonem, ejus* (hoc est Paulini) *se consuetudinem nolle, scilicet ne repentinam hominis consecrationem probare, & latas ab se ipsemet enervare leges videretur. Nihil ultra gestum satis ostendunt illa Paulini ad Severum verba: Qui nos odisse, & a consortio Sanctitatis suæ segregare dicuntur.* Id ipsum affirmat Caillier *tomo* 10. *Histor. Generalis Sacrorum Authorum cap.* 17. *num.* 8., cui consonat Florentinius in citata *Exercitatione pag.* 1005., & Pagius *in vita Siricii num.* 15.

Aliæ, quæ Siricium vindicant, rationes adduntur.

LXXXI. Alias rationes iidem Florentinius, ac Pagius afferunt, ut quamcumque simultatis suspicionem, quæ in Siricium intorqueri posset, excludant. Ajunt igitur, Sanctum Paulinum contra dissolutos Romani Cleri mores liberius declamantem, multorum odia ac obtrectationes, quod & Hieronymo, ut supra adnotavimus, contigit, in se concitasse. Hinc alienis clamoribus commotum ac veluti fatigatum Siricium, a Paulini familiaritate recessisse: Addunt præterea Paulinum optimis quidem, atque integerrimis moribus præditum, in aliis tamen dijudicandis minus solerti fuisse ingenio; ideoque de Siricio Pontifice, quem nondum satis perspexerat, fuisse conquestum. Audiendus Florentinius: *Sed vere etiam fatendum est, Paulinum ex humana ratione optimum non fuisse hominum & eorumdem morum æstimatorem, dum Siricium superbæ discretionis insimulat, quem Hieronymus nimiæ simplicitatis, & innatæ bonitatis quodammodo coarguit: Et quamvis sanctitate morum Paulinus polleret, minus acris judicii reputari potest.* Id ut confirment memorati Florentinius, & Pagius, rationes addunt nonnullas, quas hic repetere supervacaneum putamus.

PONT. A. VIII.

Quæ Causa Siricium a Paulino abalienaverit.

LXXXII. Quænam vero hac in re Nostra sit sententia, hisce quas subjicimus animadversionibus aperimus. Prima est, Sanctum Paulinum, statutis temporum interstitiis non servatis, ad Sacerdotium fuisse promotum, contra legem a Siricio statutam in Epistola ad Himerium Episcopum Tarraconensem *cap.* 9, quam ante Paulini Ordinationem Siricius conscripserat, stata temporum intervalla definiens, quæ a Laicali statu ad Presbyteratum debent intercurrere, ut in Sacris præcedentium Ordinum Ministeriis rite exerceatur quisquis ad Sacerdotium cupit accedere. Quamobrem ejusdem Siricii Decreto accurate secernuntur, qui ab infantia Ecclesiæ ministerio mancipantur, ab iis, qui ætate grandævi Clericali militiæ adscribuntur; quibus idcirco lex indicitur, ut per Ecclesiasticos gradus paulatim ascendentes, tandem statuto tempore ad Sacerdotium perveniant. Cum ergo certa, atque explorata sit Causa, quæ Siricii animum a Paulino abalienavit, haud licet aliam, aut incertam, aut minus solidam causam obtrudere. Porro ea, quæ a Paulini Ordinatione petitur ratio, cæteris æquior est, magisque consentanea. Si enim Siricius ad eam benevolentiæ significationem, qua Paulini probata virtus digna erat, descendisset, multorum animis hæc insedisset opinio, Siricium Ecclesiasticarum Legum, quas pridem promulgaverat, quasque in Paulini Ordinatione violatas noverat, contemptum negligere, aut tacitum dissimulare.

Siricius in Paulinum aliquando benevolus.

LXXXIII. Sed & illud animadversione dignum est, Siricii severitatem erga Paulinum haudquaquam diuturniorem fuisse, neque ad obitum usque fuisse productam. Satis enim Siricio fuit semel, atque iterum durius excepisse Paulinum; mox enim composito ad benevolentiam vultu, quam prius occultaverat, paterni animi benignitatem, tandem manifestavit eaque Paulinum complexus est. Tillemontius, in loco citato *art.* 20. post evolutas Paulini Epistolas, affirmare non dubitat, egregium hunc Virum quotannis ad celebrandum natalem diem Beatorum Apostolorum Petri & Pauli Romam accedere, ibique decem circiter dierum spatio commorari consuevisse. Quid vero interim Paulinus Romæ ageret, sic ille aperit: Antemeridiano tempore Ecclesias adire, & Sacra peragere solemne illi erat: Pomeridianis vero horis, in iis, qui salutatum venerant, excipiendis, erant autem quamplurimi, qui turmatim ad Paulini ædes accedebant, totus occupabatur; nec ullum vel exiguum illi supererat temporis spatium, quo vel epistolam scriberet, vel pagellam percurreret, ut tot tantisque implicitum curis animum recrearet. Nox una quietem, breviorem tamen, Paulino conciliabat. Quo primum tempore mos ille inceperit Romam accedendi ipso Apostolorum Petri, & Pauli natali die, idem Tillemontius inquirit, probatque hujusce Sacri Ritus initia ab ipso Siricii Pontificatu esse repetenda. Hinc infert, Siricium postremis vitæ annis æquiori erga Paulinum fuisse animo, ideoque eum Romam accedentem, ac Romæ commorantem multa dilectionis, ac benevolentiæ significatione excepisse. Secus, nec Romam accedere, nec ullam ibi moram trahere decrevisset Paulinus, si infensum Siricii animum fuisset expertus. Ubi Paulinus suboffensum Siricium cognovit, ab Urbe recessit; si ergo in Urbem sub eodem Siricio regressus est, jam pacatum sibique benevolum probe noverat.

LXXXIV. Ter-

Quæ inter Siricium & Paulinum intercessit discrepantia, eorum sanctitatem non lædit.

LXXXIV. Tertio loco dissimulare non possumua, duriora illa, quæ supra retulimus verba, a Paulino in Siricium, non etiam a Siricio in Paulinum fuisse prolata; ideoque si liceret de alterutro judicium ferre, Paulinus, non Siricius de acri illa ac inofficiosa expostulatione esset culpandus. Verum bac etiam aoimadversione postbabita, si rem ad rigidioris judicii lances exigamus, hoc unum colligimus, aliquam scilicet inter Siricium ac Paulinum intercessisse discrepantiam, & animorum offensionem, quæ neutrius sanctitatem evertit. Ut id Pagius confirmet, notissimum *in vita Siricii* affert exemplum contentionum, quæ Sanctum Willelmum Episcopum Eboracensem, & Sanctum Abbatem Bernardum ad invicem commiserunt; qua de re fusiori sermone Nos item egimus *lib. 2. de Canonizatione Sanctorum cap.* 41. *num.* 13., qui insuper *sub num.* 8. aliud exemplum produximus de privatis contentionibus inter Sanctum Leonem Magnum, & Hilarium Episcopum Arelatensem, ut silentio prætereamus alia graviora momenti dissidia, quæ *in sequenti cap.* 42. *ejusdem Operis* iodicavimus. Nihil tamen illustrium Virorum virtuti ac probitati quidquam inde decedit: Aliud namque est simultates intercedere; aliud controversias excitari. Illud charitatem infringit, ac in odium erumpit; hoc in sola animorum dissensione versatur, quæ voluntates non dissociat, cum ingenia committit.

Tardum Siricii Consilium in damnandis Origenistis a Baronio excusatur.

LXXXV. Uoum adhuc, antequam nostris bisce Apostolicis Litteris supremam manum imponamua, superest examinandum, sit ne Siricius socordiæ ac simplicitatis crimine insimulandua, quod in Origenistia damnandis minus solicitum se præbuerit. Hoc est præsentis Controversiæ postremum caput, cui expediendo Nostra hæc, quam subjicimua, oratio occupabitur. Ut ab impacto desidiæ vitio Siricium purget clarissimus Annalium Parens anno Christi 307. notissimam profert Parabolam Evangelici Patris familias, qui zizania ad messem usque sivit crescere, ne alioquin solicita oimium cura actus, dum zizania evellit, ipsum quoque illis commixtum eradicaret frumentum. Laudandus sane Baronius, qui ut insignem in veterea Ecclesiæ Patres animi sui pietatem, ac singulare obsequium testatum faciat, cum illorum facta commendare non possit, benigniori saltem interpretatione excusare contendit. Sic ergo Baronius: *Licet & aliqua saltem ex parte excusationem illam prætexere jure potuisset, quod exemplo Evangelici Patrisfamilias, usque ad messem siverit zizania crescere, ne cum eis evelleret triticum, expectans nimirum, ut qui vere essent Hæretici, perspicue matura segete certioribus signis fierent manifesti.* Hanc ipsam Baronii sententiam sequutus videtur Petrus Coustant in toties memorata Collectione *pag.* 705. ubi Hieronymi censuram contra Siricii simplicitatem expendens, innuit præcipuam Christianæ simplicitatia dotem hanc esse, tardo gressu incedere, & composito ad indulgentiam animo, eos, qui desipuerunt, patienter expectare, ut facilius resipiscant: *Interdum etiam nonnihil dissimulandum censet, ut errantem prævenientibus demulcens officiis, eum ad veritatem allicere queat.* Neque desunt saluberrima Saoctorum Ecclesiæ Patrum monita, quæ ejusmodi tolerantiam suadeant. Prostant apud Lucam d' Acherium *in tomo* 2. *&* 5. *Spicilegii* Epistolæ Romanorum Pontificum Simmachi, & Innocentii II., qui ad majora mala vitanda atque ad pravorum mores in meliorem frugem revocandos, licere ajunt aliquando, posthabita Legum severitate, ad Christianæ patieotiæ & benignioris dispeosationis regulas confugere, ut errantem ac devium fratrem facilius lucrari possimus. *Sæpenumero*, verba sunt Eulogii Episcopi Alexandrini apud Photium, *aliqua temporaria œconomia ad breve tempus prodiit, aliquod indebitum tolerans, & amplectens, ut continuum, & inconcussum robur pietas acciperet, & ad dissolvendos eorum, qui veritati insidiabantur, insultus.*

Origenistarum errores Siricius ignoravit.

LXXXVI. Etsi vero memorata Baronii responsio tot monitis ac testimoniis illustrata, improbanda non sit, ab ea tamen abstinemus, cum alia opportunior, ac pro Siricii causa tuenda longe validior Nobis præsto sit. Baronius Siricium hæresis Origenistarum conscium supponit; hinc prudentem tarditatem causator. At Nobis Origenistarum errores, Siricio superstite, omnino delituisse videntur; quamdiu enim vixit Siricius, pessimi simulatores, ovium vestimentia cootecti, lupinam improbitatem occuluerunt, quæ tandem sub Anastasio Pontifice Siricii successore detecta est, atque damnata. Nullus igitur excusationi locus, ubi error, qui nondum innotuit, quamcumque in Siricio improvidam simplicitatem excludit. In rem hanc testem producimus ipsum Hieronymum, qui causam inquirena, cur Origenistæ, atque omnium loco Rufinus, Communicatoriaa Litteras a Siricio postulaverint, hanc unam producit *in Epistola* 127. *ad Principiam, in nova Veronensi Editione tomo* 1. *pag.* 952. *num.* 10. ut nimirum hæresi nondum evulgata, Catholicæ communionia pallio obtecti, securius ex Urbe discederent. *Cernentes Hæretici*, inquit Sanctus Doctor, *de parva scintilla maxima incendia concitare, & suppositam dudum flammam jam ad culmina pervenisse; nec posse latere, quod multos deceperat; petunt, & impetrant Ecclesiasticas Epistolas, ut communicantes Ecclesiæ discessisse viderentur. Non multum tempus in medio, succedit in Pontificatum Vir insignis Anastasius, quem diu Roma habere non meruit, ne Orbis caput sub tali Episcope truncaretur; imo idcirco raptus, atque translatus est, ne semel latam sententiam precibus suis flectere conaretur.* His verbis enucleandis intentus Cardinalis Norisius *in citata dissertatione pag.* 725. duo securus affirmat: Alterum nempe, Rufinum Roma abiisse, ne detectis erroribus a Siricio puniretur; alterum vero, errorea illoa Siricii ætate omnino impervios delituisse. Præstat ipsum Norisium loquentem audire: *Itaque, teste Hieronymo, Rufinus Roma discessit, veritus non posse latere diutius Origeniani Voluminis errores, ac proinde a Siricio sibi timebat, quem si propitium sperasset, poterat tutus cæterorum clamores surdis auribus contemnere. Ex illis verbis*: Nec posse latere, *constat eos errores nondum publicatos, sed tantum clanculum assertos. Quid mirum si Siricium latuerint?*

Sub Anastasio Pontifice Origenistarum errores erumpunt.

LXXXVII. Egregius item est locus alter *ex Epistola* 130. *ad Demetriadem in cit. tom.* 1. *Editionis Veronensis pag.* 936. *num.* 16. ubi Sanctua Doctor Origenistarum errorea sub Anastasio Pontifice detectoa, & proscriptos affirmat. *Dum esses parvula*, ita Demetriadem alloquitur, *& sanctæ ac beatæ memoriæ Anastasius Episcopus Romanam regeret Ecclesiam, de Orientis partibus hæreticorum sæva tempestas simplicitatem fidei, quæ Apostoli voce laudata est, polluere & labefactare conata est. Sed Vir ditissimæ paupertatis, &*

Apo-

Anno 1748.

Apostolicæ solicitudinis, statim noxium perculit caput, & sibilantia hydræ ora compescuit. Hine juremerito infert Florentinius *pag.* 1003. *præfata Exercitationis*, hæresim Origenistarum Siricii tempore nondum e latebris prodiisse; tum vero eaput exeruisse, cum Anastasius Romanæ præerat Ecclesiæ: *Nondum hæresis patefacta erat, hoc enim tantum accidisse sub Anastasia, adductum ipsius Hieronymi fragmentum demonstrat.*

Multa Origenistarum solicitudo, ne hæresis innotesceret.

LXXXVIII Nec facile poterat Origenistarum hæresis, ad aliorum notitiam pervenire, cum Rufinus, ejusque socii, genus hominum vaferrimum, qua poterant, arte, vel fraude errores obtegerent. Prava hæreseos dogmata solis familiaribus manifestabantur, neque extra Rufini & Melaniæ consocios, & asseclas, arcana illa doctrina evulgabatur. Ita vero Origenistarum calliditatem describit *Pagius ad Annales Baronii ad ann. Christi* 397. *num.* 17. *Nondum hæresis satis patefacta erat, idque tantum accidit sub Anastasio, licet penes Rufini & Melaniæ familiares jam malesanæ doctrinæ suspicio invalesceret.* Pari solicitudine Rufinus Versionem libri Periarchon, Siricio vivente, occultavit, ne alioquin ex obvia lectione virus detegeretur. *Verum cum Origenis errores*, inquit Pagius loco eitato *num. 16. ex mala Rufini interpretatione, ante Anastasium latuerint, quid culpabile Siricius omiserit, non apparet; & Communicatorias Litteras Rufino de more concedens, dum hic aptime apud omnes ante vulgatum Romæ Periarchon audiret, non videtur in crimen vocandus.* Imo vero etsi Rufinus Roma abesset, & Aquilejæ moraretur, ubi biennio permansit, adhue errores simulare curavit. Hinc nondum fraude detecta, Chromatii Episcopi familiaritate usus est: Hine etiam ipsemet Chromatius apud Hieronymum, & Venerius Mediolsnansis Episcopus apud Pontificem Anastasium pro Rufino allaborarunt, ut de Venerio Episcopo constat ex ejusdem Pontificis Epistola ad Joannem Jerosolymitanum. Qui ergo Siricius nosse poterat Origenistas, quorum errores, vel ipso Anastasii Pontificis tempore aliquamdiu delituerunt? Si errores noo noverat, nullo modo culpandus, quod errores non condemnaverit. Quocirca Parabola illa Evangelica, quam Siricio Baronius accommodat, de Patrefamilias, qui maluit zizania ad messem usque intacta relinqui, ne pari eventu zizania ac frumentum una divellerentur, minus consona videtur; cum Paterfamilias zizania tritico commixta noverit, Siricius vero Origenistarum errores Catholicæ doctrinæ infensos ignoraverit. Si quid ergo ex Evangeliea illa Parabola ad rem nostram liceat decerpere, illud est, Patremfamilias nullo modo eulpandum, quod zizania in agro succreverint, cum ipse bonum semen electumque frumentum terræ mandaverit. Non enim illius incuriæ, sed inscitiæ tribuendum, quod inimicus homo, occulta fraude, & nocte concubia, zizania in sementem effuderit. Pari jure Siricius vindicandus, cum eo superstite nulla in Christi Ecclesia Origenistarum prava semina innotuerint. Quod si Anastasii Pontificis ætate Hæreticorum zizania apparuerint, excusandus omnino Siricius, cum aut eo vita functo, aut si nondum vita eesserat, profundæ noctis silentio, ipso nimirum Siricio id penitus ignorante, noxia illa errorum zizania ab Origenistis fuerint disseminata.

Illustrium Virorum,

LXXXIX. Ea est pravorum hominum indoles, ac Hæreticorum versutia, ut innumeras ad decipiendum obtendant fraudes, quibus vel ipsis Romanæ Ecelesiæ Pontificibus, etsi doctrina ac sanctitate præstantibus, aliquando imposuerunt. Ut novo Siricii simplicitatem vindicet argumento Petrus Coustant *pag.* 706. affert exemplum Sancti Augustini, ac aliorum, qui Pelagio jam de hæresi suspecto Communionis Litteras nnn denegsrunt, quibus ille in Concilio Diospolitano usus est, ut hæreticæ pravitatis notam effugeret. Mox utrumque exemplum quam simillimum Siricii & Augustini una componens, ita ratiocinatur. *Qua in re si culpandus Siricius, quanto magis culpandi essent cum Augustinus, tum alii, qui Pelagio jam hæresis suspecto similes non denegarunt Epistolas, quibus ille ad depellendum a se hæreseos crimen Diospolitano in Concilio abusus est?* Alia a Cardinali Norisio congeruntur exempla Sanctorum Pontificum Aniceti, Julii, Zosimi, & Damasi, qui licet Sanctitatis fama claruerint, nihilominus perspectos nequaquam habuerunt pravos errores, primus Praxeæ, alter Marcelli Episcopi Ancyrani, tertius Cœlestii Pelagianorum Principis, quartus Vitalis Apollinaristæ. Sed longe majora sunt, quæ Baronius eommemorat de Viris illustribus, ac Summis Ecclesiæ Pontificibus, quos insidiis ac fraudibus circumventos, improborum versutia eo usque perduxit, ut innoxios ac insignes pietate Viros exosos aliquando habuerint, duriusque tractaverint. *Non mireris, lector*, (inquit Baronius *ad ann. Christi* 464. *n.* 8. *in nupera editione Lucensi*) *Romanum Pontificem Hilarum adversus Mamertum adeo vehementer insurgere, Virum, ut declararunt eventa, sanctitate insignem; In his enim, quæ contentiosi fori sunt, perfacile est, quemque decipi. Persimile etiam Sancto Leoni accidit, qui in Sanctum Hilarium eadem ferme ex causa acerrime invectus est. Quis nesciat sæpe accidere, ut falsis accusationibus & subreptionibus aures Pontificum repleantur, & cum putant agere, quod justum apparet, exagitent innocentem?*

Pont. A. VIII.

qui ab hæreticis decepti sunt, exempla nonnulla.

Cromatius Paulinus, Augustinus, efto Rufino faveant, excusantur

XC. Enimvero, ne a Rufino discedamus, si quæ pro eo gessit Cromatius, sanctitati Cromatii non officiunt, Norisio teste, *neque hæc officia Cromatii sanctitati nocuere.* Si D. Augustinus citra ullum probitatis dispendium, magno in pretio habuit Rufinum, ut patet ex Epistola *in veteri editione* 15., *in nova* 73., quem insuper in pristinam Hieronymi amicitiam, etsi gravioribus ex causis dissolutam, restituere conatus est; Si nemo Paulinum reprehendit, quod Rufinum coluerit, & Melaniam Origenistarum Patronam commendaverit: Cur Siricius damnabitur, quod acerrimum Rufino bellum non indixerit? Cromatius, Paulinus, Augustinus excusentur, quod dolum, pravosque Rufini mores ignoraverint: Sed & Siricius ipse ignoravit; nec poterat Rufinum aversari, quem nondum noverat scelestum; non poterat scelestum nosse, quem communis fama, & opinio probum adhuc habebat. Quo eodem argumento utitur Pagius ad Annales Baronii *in suis adnotationibus ad ann. Christi* 397. *num.* 17. ita scribens: *Nec quia Siricius, dum viveret, bene de Rufino sensit, nondum cognita ejus venenata doctrina, e sanctitate decidit; sicuti neque Divus Augustinus dum Epistola* 15. *quæ novo ordine est inter Augustinianas* 73., *Rufinum conciliare Hieronymo laborans, illum magni fecit, quamquam jam Apologetica, & amarulenta Opuscula inter utrumque vulgata essent sub Anastasio.*

XCI.

Quæ Paulino, eadem & Siricio congruit excusatio.

XCI. Pari excusatione Baronius Paulinum tuetur, qui cum pravos Melaniæ mores ignoraret, ejus sanctitatem impensius laudavit. Aberat nempe Paulinus a Melania, nec nosse poterat aut debuerat quidquid ab ea clam & secreto gerebatur in Palestina. *Melaniam*, verba sunt Baronii *ad an. Christi 397., cum sic a Paulino laudatam vides, ne mireris; His quidem ipsa, atque majoribus digna præconiis videbatur, nescientibus, quæ paucis arbitris in Palæstina, non tam ab ipsa, quam per ipsam, a suis consociis de inducendis in Ecclesiam erroribus Origenis, refragante Sancto Hieronymo, ac penitus obnitente Sancto Epiphanio, gesta essent. Quomodonam, quæso, Paulinus sciret, quæ nec qui Jerosolymis essent, nosse potuerint?* Quod de Paulino absente habet Baronius, Nos de Siricio Romæ commorante repetimus. Aderat Romæ Rufinus, non inficiamur; sed vicinia frustra obtenditur, ubi extra parietes domesticos, aut extra societatem eorum, qui pari laborant errore, prava doctrina non egreditur. Lupos ab agnis secernunt mores; sinceram a vitiata arbore distinguunt fructus. Si ergo mores lateant; si fructus non erumpant, nec Lupi rapacitatem, nec arboris vitium licebit cognoscere. Pravus Rufino erat animus, prava doctrina: sed cum soli Rufino, ejusque familiaribus errores essent perspecti, perperam Siricius tamquam minus solicitus accusatur. Ignoti nulla cupido; nulla item invidia.

Eorum sententia, qui Rufinum ab Anastasio damnatum negant.

XCII. Novum pro Siricii vindiciis argumentum Nobis præsto esset, si eam amplecteremur sententiam, quam multi & doctrina, & Ecclesiasticæ Historiæ peritia satis instructi, sequuti sunt; Rufinum scilicet ne ab ipso quidem Sancto Anastasio fuisse damnatum, quamvis Anastasio illud laudi detur, quod in Origenistarum causa partes omnes Apostolici muneris optime impleverit. Consulendum in hanc rem Opus posthumum eruditi Viri Justi Fontanini Archiepiscopi Ancyrani, quod inscribitur: *Historia litteraria Aquilejensis lib. 5. cap.* 18. Consulenda item, quæ Vallarsius adnotavit in Epistolam S. Hieronymi 127. *ad Principiam pag. 952.*, ubi animadvertit nullam de Rufini excommunicatione fieri mentionem, nullumque proferri posse vetus probatæque fidei monumentum, ex quo de aperta in Rufinum sententia dubitare non liceat. Addit Vallarsius, Rufinum, quamdiu vixit, nedum amicitiam, sed & familiaritatem exercuisse cum Sancto Paulino Nolano, Cromatio Aquilejensi, Gaudentio Brixiano, quibus ex Fontanino *loco citato num.* 3. addendus Sanctus Petronius Bononiensis. Nemo autem dixerit, Rufinum ab Ecclesia ejectum, ac peculiari decreto damnatum, societatem ac consuetudinem cum tot tantisque Viris, virtutibus ac Religionis zelo præstantibus, servare potuisse. Ex quo infert, nonnisi indirecte Rufinum in Anastasii Decreto fuisse comprehensum; cum enim Summus Pontifex in Origenem nominatim sententiam tulerit, & ipsos indirecte Origenistas, quos inter eminet Rufinus, damnavit. Qua in re nihil Rufino accidit probri, quod cæteris Origenis Sectatoribus, qui venenatam ipsius doctrinam profitebantur, commune non sit.

Objectio de celeri Siricii morte diluitur.

XCIII. Reliquum tandem est, ut simplicitatis, sive improvidi nimium consilii macula, qua Siricius aspergitur, plane diluta, & ipsum, quem ab ejusmodi crimine tamquam a causa profluxisse aliqui putant, effectum, hoc est celerem Siricii mortem, explodamus. Aliquos in ea fuisse sententia, ut providus Deus Siricium ex hac vita rapuerit, ne Origeniana hæresis invalesceret, atque Anastasium suffecerit, qui Origenistas prosterneret, jam supra animadvertimus, ubi illa Baronii verba recitavimus: *Sæpe quidem, atque pavendis est demonstratum exemplis, quod Pontifices illi, qui causam Fidei paulo segnius tractaverunt, ac remissius curaverunt, a Christo primario omnium Pastore fuerint quam celeriter ex hac vita subtracti.* Hanc tamen sententiam piam sane, sed minus solidam, rejiciunt Florentinius, Norisius, Pagius *in vita Siricii*, aliique Scriptores bene multi, quorum responsa, & argumenta, ut brevitati consulamus, sat erit innuere. Primo igitur loco reponunt, Siricium, si Pontificatus tempora metiamur, in supremo Ecclesiæ gubernio quatuordecim, sive ex veriori calculo, quindecim annos egisse; si vero ætatem consideremus, plusquam septuagenarium ex hac mortali vita excessisse. Quocirca nec breviores Pontificatus anni, nec mors immatura Sanctum Siricium exagitant. Secundo, alia exempla suppetere Sanctorum Ecclesiæ Pontificum, Damasi, ac Julii, qui licet Hæreticos, a quibus decepti fuerant, non damnaverint, celeri tamen morte sublati non sunt: *Hic tamen ab his quærerem*, inquit Norisius, *cur Deus ab hæretico deceptum Damasum non statim e vivis substulit, uti cum Siricio factum putant. Julius Papa post absolutum Marcellum Ancyræ Episcopum, quinquennio superstes vixit, cum illum Liberius postea damnaverit.* Tertio, si accuratiori temporis supputationi, quam Norisius producit & probat, hæreamus, supremo Siricii vitæ anno Rufinus Origenianos libros Periarchon latinitate donavit; ideoque Siricio, qui nonnisi menses aliquot superstes fuit, tarditas & socordia opponi non debent. *Juxta ejusdem* (Chronologiæ) *calculos*, ita Norisius, *Siricius post latinitate donatos libros Periarchon Origenis, aliquot tantum menses superstes fuit. Ejus vero Successor Anastasius post triennium ferme sui Pontificatus Rufinum cum cæteris Origenistis condemnavit.* Ex quo fit, ut cum triennalis mora, Anastasii sanctitati non noceat, longe brevius mensium aliquot intervallum Siricii probitati non officiat. Sane Anastasius judicium protraxit, non quia socors, sed quia cautus; ut nimirum, quæ necessario præmittenda erant, neutiquam negligerentur. *In qua procrastinatione*, sequitur Norisius, in toties a Nobis laudata dissertatione, *nullus socordiæ vitium vituperari potest, sed exactius totius causæ examen commendandum venit.* Postremo absurdum videtur, Siricii Pontificis obitum, etiamsi celerem, atque festinatum fuisse haud inviti daremus, Divinæ ultioni adscribere, cum teste Hieronymo *in Epist.* 127. *ad Principiam*, breviores Anastasii Pontificia anni singulari Divinæ Providentiæ beneficio tribuantur, ne scilicet Orbis Caput sub tali Episcopo truncaretur; *imo idcirco raptus, atque translatus est, ne semel latam sententiam precibus suis flectere conaretur.* Improvidi ergo consilii est, Divinæ voluntatis Decreta de variis vitæ ac mortis eventibus curiosius investigare, atque ad hebetioris ingenii humani captum illa demittere; sicut enim, proposito sibi exemplo Siricii, atque Anastasii, ratiocinatur Florentinius *pag.* 1002. *male eadem vita festinata abscissio in uno ad insimulandam negligentiam, eodem contextu inducitur in alio ad Sanctitatis indicium.*

XCIV.

Siricii Causa accuratissimo judicio discussa.

XCIV. Etsi judicium, quod de Sancti alicujus nomine Martyrologii tabulis inscribendo, aut in Martyrologium, unde expunctum fuit, restituendo instituitur, multum differat ab eo judicio, in quo solemnis Canonizationis agitur causa, ut observat Christianus Lupus *in Notis ad Concilium IV. Romanum sub Leone IX. tomo 3. pag. 574.* Nosque item animadvertimus *in lib. 4. de Canonizatione Sanctorum part. 2. cap. 17. num. 9.*; In hac tamen, quam pro Sancto Siricio agitavimus, controversia, eadem fere ratio ac methodus, quæ in causis Canonizationum obtinet, a Nobis servata est. In Canonizationum judicio hæc præ cæteris locum habent: Primo, Servi Dei virtutes exponendæ, ac rite ab iis, quorum interest, probandæ sunt: Secundo, si quæ reliquæ adhuc sunt difficultates, diluendæ: Tertio, quovis remoto obice, ad probandas Pontificio Decreto virtutes tuto transitur. Pari ferme œconomia Siricii Causam tractavimus. Ea cum primis, quæ Siricii Sanctitati favent, expendimus; quo spectant argumenta ab opinione, & fama Sanctitatis, ab ejus virtutibus, ac probatæ fidei Martyrologiis, petita. Deinde, quæ contra Siricium objici solent, quibus fortasse innixi Correctores sub Gregorio XIII. Siricii nomen rejiciendum censuere, enumeravimus ac confutavimus. Nil ergo prohibet quominus, Causa satis cognita, ac validissimis rationibus, ac monumentis, quæ Siricii Sanctitatem demonstrant, probe discussis, Siricii nomen Martyrologio Romano inscribendum sit; quod idcirco inscribendum decrevimus, atque mandavimus. Qua in re, cum & tanti Pontificis Sanctitati bene consultum sit, & Nostra vota, quæ jam tum, cum Promotoris Fidei munere fungebamur, Nostro insederant animo, tandem Nobis in Supremo Apostolatus Officio constitutis, fuerint impleta, vehementer gratulamur.

Summus Pontifex Regi fausta precatur.

XCV. Hæc sunt, quæ Majestati Vestræ circa novam Martyrologii Editionem duximus significanda; par enim Nobis visum est, eidem Majestati Vestræ, cujus regio sumptu nobilis hæc Editio prælo subjicitur, animi Nostri sensus, & quæ in nuperam hanc Editionem contulimus, aperire. Multas sane Nostra hæc Epistola implevit paginas; eam tamen, etsi prolixiorem, nec gravem, neque injucundam fore confidimus, cum Nobis compertum sit, quanta in Deum pietate, quanta item in Sanctos veneratione ac obsequio Majestas Vestra feratur. Postremo omnipotentem Deum bonorum omnium largitorem enixe precamur, ut divitiarum suarum, Cœlestium cum primis, copiam effundens, Vos diu servet incolumes, Vestramque Regiam Familiam numquam destitura successione confirmet. Regna Vestra pacata custodiat, eorumque fines in remotissimas usque Infidelium regiones protendens, quod incepit, perficiat. Et Majestati Vestræ, Vestræque Regiæ Familiæ Apostolicam Benedictionem peramanter impertimur.

Dat. Pont. A. VIII. die prima Julii 1748.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die prima Julii MDCCXLVIII. Pontificatus Nostri Anno VIII.

LV.

PRO ELEVATIONE

Corporis Ven. Servi Dei JOSEPHI A MATRE DEI Fundatoris Congregationis Clericorum Regularium Pauperum Matris Dei Scholarum Piarum.

Dilecto Filio Magistro Ludovico Valenti in utraque Signatura Nostra Referendario, ac Fidei Promotori.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte Fili, Salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Pontif. quamprimum V. Josephum a Matre Dei inter B. adscribere intendit.

DE Congregatione Venerabilium Fratrum Nostrorum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium Sacris Ritibus præpositæ consilio, & assensu, ut Servus Dei Josephus a Matre Dei Fundator Congregationis Clericorum Regularium Pauperum Matris Dei Scholarum Piarum nuncupat. in posterum Beati nomine nuncupetur, ejusque Corpus, & Reliquiæ venerationi Fidelium (non tamen in Processionibus circumferendæ) exponantur, & alias, prout in aliis Nostris in simili forma Brevis literis desuper expediendis uberius continebitur, quamprimum auctoritate Apostolica indulgere intendentes, ac cupientes, ut ejusdem Servi Dei Corpus ex tumulo in Ecclesia sub invocatione Sancti Pantaleonis de Urbe ejusdem Congregationis Clericorum Regularium sito, in quo conditum reperitur, elevatum, in decentiorem, nobilioremque locum transferatur, & collocetur, ad quem accedentes, Christifideles venerentur; nec non ut ea omnia, quæ in hujusmodi elevationibus servari solent, exacte serventur: Tibi, qui Promotoris Fidei munus, quod Nos dum in minoribus essemus, præstitimus, tanta cum sapientia, integritate, pietate, zelo, ac sedulitate obire pergis, per præsentes committimus, & mandamus, ut Te ipsum ad locum, in quo positum est ejusdem Servi Dei Corpus conferas, & clausis janius, & quibuscumque aliis (præter publicum Notarium acta omnia per Te conficienda rogaturum; nec non dilectos Filios modernos Præpositum Generalem, nec non Procuratorem Generalem, & Assistentes sæcundodictæ Congregationis, & Postulatorem Causæ dicti Servi in eadem Congregatione Cardinalium, atque eos Ministros, seu Fossores, quos ad ejusmodi ministerium, & opus necessarios esse duxeris dumtaxat, nec omnino alios) sub excommunicationis latæ sententiæ pœna, a qua nemo, nisi a Nobis, seu Romano Pontifice pro tempore existente absolutionis beneficium, præterquam in mortis articulo constitutus, obtinere queat, ipso facto ab omnibus cujuscumque status, dignitatis, auctoritatis, præeminentiæ, etiam Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus, absque alia declaratione incurrenda, nec non aliis ad Nostrum arbitrium imponendis pœnis, & censuris, penitus exclusis; tumulum, in quo Corpus dicti Servi Dei jacet, per antedictos Ministros, seu Fossores effodi, arcamque, seu loculum, in quo conditur, reserari facias; nec non omnia, & singula accuratissime inspicias, quæ ad authenticitatem ejusdem corporis firmandam apposita fuisse memoriæ traditum est, ac præsertim signa, aliaque hujusmodi recognoscas, cæte-

Idem ejus Corpus elevari jubet.

Et elevationem hujusmodi committit Fidei Promotori.

Ei prescribendo formam.

cæteraque scruteris, quæ pro tua hac in re singulari perijia duxeris notanda. Præterea Tibi per præsentes itidem mandamus, ut singulis supradictis, quos solos tecum dumtaxat, ut præmittitur, interesse statuimus, sub suspensionis, interdicti, & excommunicationis latæ sententiæ, aliisque pœnis, & censuris Nobis, ut præmittitur, reservatis denunties, & inhibeas, na quilibet eorum Nobis insciis, & inconsultis, quidpiam, vel minimam Corporis partem dicti Servi Dei auferre, detrahere, ac secum asportare audeat. Postquam vero hæc omnia præstiteris, idem Corpus in Aliqua Arca, seu loculo recondas, tuo in cera Hispanica signo munias, & in aliquo decentiori loco diligentissime, ac tutissime custodiendum cures, donec opportuno tempore debitis cum honore, & cautelis in eo loco, in quo in futurum servandum, colendumque erit, collocetur. Eapropter Tibi omnes, & singulas super negotio hujusmodi ea, qua decet, & opus est fide, & diligentia perficiendo necessarias, & opportunas facultates auctoritate Apostolica tenore præsentium tribuimus, & impertimur. Non obstantibus Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, cæterisque contrariis quibuscumque.

Reliquiarum extractionem prohibet.

Loculum obsignandum mandat.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris, die XVII. Julii MDCCXLVIII. Pontificatus Nostri Anno Octavo.

Dat. Pontif. Anno Octavo die 17. Julii 1748.

D. Card. Passioneus.

LVI.

SUPER

Designatione Confessariorum extraordinariorum pro Monialibus.

BENEDICTUS EPISCOPUS

Servus Servorum Dei.

Ad perpetuam rei memoriam.

Proœmium.

PASTORALIS curæ Nobis impositæ munus, hanc, inter alias, solicitudinem a Nobis exposcit, ut pusillorum animis in afflictione, & angustia constitutis opportuna solatia ac remedia afferre non negligamus, quorum ope interiorem conscientiæ tranquillitatem recuperare, aut conservare valeant, sine qua impossibile est debitam Omnipotenti Deo servitutem alacri, & prompta affectione exhibere. Hujusmodi angoribus, & afflictionibus confici passim constat Religiosas Mulieres in Claustris degentes, quibus certus, & unicus Sacramenti Pœnitentiæ, Minister a Monasterii Prælato ad tres ut minimum annos designari solet; cui si aliquando, præ pudore, vel alia quapiam de causa, non omnes conscientiæ suæ recessus aperire audeant, atque ideo Confessionis integritati detrahere incipiant, in barathrum perditionis æternæ se ipsas misere conjiciunt. Quod sane haud raro evenire, satis Nobis exploratum atque compertum est, tum ex iis, quæ in Apostolicæ Pœnitentiariæ Officio tractari vidimus, dum olim in minoribus constituti plurium annorum spatio munus Doctoris in Decretis in eodem Officio sustinuimus; tum etiam ex iis, quæ in Episcopalis Anconitanæ primum, deinde in Metropolitanæ Bononiensis Ecclesiæ regimine, frequenti usu cognovimus; tum demum ex his, quæ sæpius ad Nos in Petri Cathedra octavum jam annum Dei miseratione residentes, deferri contingit, sive ex parte diversarum hujusmodi Monialium, quæ animarum suarum angustias paternis oculis Nostris identidem subjicare coguntur; sive ex parte Venerabilium Fratrum Nostrorum Ecclesiarum Antistitum, qui Nobis earumdem Monialium in suis Diœcesibus existentium calamitates, ex præallegata causa ortas, aut viva voce, aut per Literas non semel representarunt, ac super ea re Apostolicæ providentiæ opem postularunt. Hinc est, quod Nos earum spiritualibus indigentiis per hanc Nostram perpetuo valituram Constitutionem opportune prospicere volentes; non quidem intendimus consultissimam illam, & veteris disciplinæ auctoritate roboratam Legem tollere, aut abrogare, qua generaliter statutum esse dignoscitur, ut pro singulis Monialium Monasteriis unus dumtaxat Confessarius deputetur, qui Sacramentales Confessiones universæ earum Communitatis excipiat, neque liceat unicuique Moniali peculiarem Confessarium pro libito sibi deligere; sed hoc dumtaxat Nobis propositum est constituere, ut si quando generalis hujusmodi Legis rigor, in peculiaribus casibus, non sine animarum detrimento aut periculo, servari posse videatur, in promptu sit opportunæ dispensationis, & indulgentiæ remedia occurrentibus necessitatibus admovere.

Vigilantia Pontificis in procuranda conscientiarum serenitate.

Præcipue in Monialibus, quæ certum habent Confessarium.

Ideo, firma remanente lege de unico Confessario ordinario.

De extraordinariis opportunius decernet, ut infra.

Sane jamdudum Sanctus Thomas Aquinas Scholarum Princeps, Ecclesiæque Doctor, *in Supplemento tertiæ Partis quæst.* 8. *art.* 4. *ad sextum*, sive *in quartum Sententiarum*, ex quo Commentario desumptum est hujusmodi *Supplementum*, hoc Superioribus monitum dedit, ut Subditis suis, quibus certum, & unicum Confessarium designare solent, haud difficulter licentiam concedant confitendi peccata sua alteri Sacerdoti; propterea quod multi infirmi, & imbecilles animo reperiuntur, qui potius eligerent sine sacramentali expiatione ex hac vita migrare, quam ipsa peccata certo alicui Sacerdoti a Superiore designato aperire. Jam vero Sacrosancti Concilii Tridentini Patres, hanc legem districte sanxerunt, *sess.* 25. *cap.* 10. *de Regular.*, ut Episcopi, aliique Monasteriorum Prælati, subjectis sibi Monialibus Confessarium extraordinarium, duabus aut tribus vicibus in singulos annos, exhibere debeant; per hæc verba: *Prætor ordinarium autem Confessorem, alius extraordinarius ab Episcopo, aut aliis Superioribus, bis, aut ter in anno offeratur, qui omnium Confessiones audire debeat.* Quod quidem non alia de causa præscriptum fuit, quam quia satis constabat nonnullas aliquando Moniales esse, quæ nulla ratione adduci possunt, ut aliquod peccatum suum ordinario Confessario confiteantur; adeo ut necesse omnino sit, alterius Confessarii copiam ipsis suppetere, ut apud hunc de peccatis suis integre, rite, atque utiliter confiteri possint. Id ipsum probe animadvertit magnus Ecclesiæ Dei Sacerdos Sanctus Carolus Borromæus, qui prædicti Concilii Tridentini absolutionem ope sua plurimum juvit, ejusque executionem, & observantiam in sua Mediolanensi Civitate, & Provincia, non sine immensis laboribus & curis, invexit; Is enim hac de re decrevit: *Præterea Superiores, ex decreto Sacri Tridentini Concilii, quotannis idoneum Confessorem extraordinarium, Monialibus sibi subjectis exhibeant, cui curent, ut universæ confiteantur, ut quæ hujusmodi indigent medicina, propter aliquem occultum animæ morbum, neque ipsæ eam postulare, aut accipere ab* *usitato*

Sententia D. Thomæ Aquinatis pro concessione Confess. extraordinarii.

Decretum Concilii Tridentini ut deputentur bis, aut ter in anno.

S. Carolus Borromæus Decreti executionem urget.

usitato Confessore unquam auderent, liberius mederi suis malis possint, ac Diaboli laqueos evadere, una cum reliquis Confessario novo sua peccata confitendo, uti legere est *in Actis Ecclesiæ Mediolanen. impress. anno* 1599. *pag.* 53., *in Editione autem Lugdunensi tom.* 1. *pag.* 46.

Deputatio Confess. extraord. laudabilis Monialibus.

Porro quicumque Conciliaris Decreti sensus penitius introspexerit, non modo salutarem illius providentiam facile agnoscet; sed & circumspectam ejusdem æquitatem mirari debebit. Superioribus enim tantummodo injungitur, ut duabus, tribusve vicibus infra annum, Confessarium extraordinarium Monialibus exhibeant; *bis, aut ter in anno offeratur*: Hujusmodi autem Confessarius jubetur earum omnium Confessiones excipere, quotquot eidem confiteri velint: *Qui omnium Confessiones audire debeat*. Neque tamen omnibus, & singulis Monialibus præcipitur, ut peccata sua extraordinario Sacerdoti confiteantur. Nihil aliud enim requiritur ab omnibus in Monasterio degentibus, tam scilicet a Superiorissa, cæterisque Monialibus Professis, atque Novitiis, quam a Sæcularibus, quæ vel educationis causa, vel alio titulo, in eodem Monasterio cum debitis facultatibus commorantur, nisi ut extraordinario Confessario singulæ se sistant, sive ad Sacramentalem Confessionem apud ipsum, si placuerit, peragendam, sive ad salutaria monita, etiam extra Sacramentalem Confessionem, ab ipso accipienda. Atque ita prudentissime consultum est, ne, si Moniales aliquæ extraordinarium Confessarium adirent, aliæ autem coram ipso non comparerent, suspiciones, atque oblocutiones excitarentur; & illæ quidem censerentur necessarias habuisse causas, ob quas ad extraordinarii opem confugere coactæ essent; aliæ vero ab hujusmodi necessitatibus, & causis immunes judicarentur. Quam agendi rationem communi Doctorum calculo comprobatam, san. mem. Prædecessor Noster Clemens Papa XI. Edicto suo, (quod est *XV. in secunda parte ipsius Bullarii*) inviolabiliter servari mandavit, eandemque omnium Diœcesum consuetudo recepit.

Quæ solum tenentur singulæ coram eo se consistere.

Pontifex extendit eandem regulam ad omnes Mulierum Communitates.

Nec aliud Nobis hac in re addendum superest, nisi, ut Venerabiles Fratres Nostros Ecclesiarum Antistites enixe hortemur, ut, quamvis Tridentina Synodus de solis Claustralibus Monialibus in præmisso decreto loquatur, nihilominus eandem disciplinæ formam observent, tam cum aliis Monialibus, quæ licet Clausuræ legibus minime adstrictæ sint, in communitate tamen vivunt; quam cum aliarum quarumcumque Mulierum, aut Puellarum Cœtibus, seu Conservatoriis, quoties tam illæ, quam istæ, unicum Ordinarium Pœnitentiæ Ministrum a Superioribus designatum habeant. Quæcumque enim circa Moniales in rigorosa clausura viventes cavenda sunt, eadem in aliis quibuscumque Mulieribus, sive Regularibus, sive Sæcularibus, in Communitate, aut Collegio degentibus, locum habere possunt; ideoque pari providentia, iisdemque remediis arceri, aut emendari debent. Et Nos quidem, quum hanc consuetudinem afferendi Confessarios extraordinarios bis, aut ter in anno singulis tam Monialium non Claustralium Communitatibus, quam piis aliarum Puellarum, & Mulierum Cœtibus, & Communitatibus, in Nostra Civitate, & Diœcesi Bononiensi induxerimus; (qua de re extat Edictum Nostrum *num. LVI.* inter Pastorales Institutiones Italico primum sermone a Nobis vulgatas, deindeque in Latinum conversas); omnibus testari possumus, vel potius debemus, uberem spiritualium utilitatum messem Nos inde evidenter collegisse.

Dubia quædam circa Concilii Decretum orta declarat.

Quum vero super relati Conciliaris Textus intelligentia nonnullæ quæstiones alias excitatæ, eædemque jam pridem per opportuna Sedis Apostolicæ decreta definitæ fuerint; operæ pretium ducimus hujusmodi definitiones ab omnibus, ad quos spectat, omnino tenendas, atque servandas, his Nostris Apostolicis Litteris complecti, & auctoritatis quoque Nostræ robore communitas, in prædictorum omnium notitiam deducere. Et primo quæsitum fuit, ad quem Superiorem pertineat extraordinarium Confessorem Monialibus deputare, atque offerre: Sed facilis fuit responsio, quam Nos quoque decreto Nostro ratam habemus; hujusmodi scilicet deputationem ad eum regulariter spectare, ad quem pertinet Confessarii Ordinarii electio, & deputatio; ideoque Episcopus, sive Ordinarius Loci, qui Monialibus sibi subjectis Confessarium Ordinarium dare consuevit, idem Confessarium extraordinarium bis, aut ter in anno, ad normam Tridentinæ sanctionis, eisdem offerre tenetur; Prælatus vero Regularis, ad quem pertinet Ordinarium Confessarium subditis sibi Monialibus, servata Apostolicarum Constitutionum forma, designare & constituere; ipse etiam eisdem extraordinarium Confessarium, in vim præfati decreti, & juxta easdem Constitutiones, duobus aut tribus per annum temporibus exhibere potest, ac debet.

I. Ad quem pertinet Confessarium extraordinarium Monialibus offerre.

Quæ tamen ideo *regulariter* obtinere diximus; quia si Episcopus aliquis (quod Deus avertat) adeo in hac re negligens esset, ut Monialibus suis, bis terve in anno, extraordinarii Confessarii copiam facere prætermitteret; obtendens, ut moris est, nullam hac de re Monialibus ipsis solicitudinem, aut curam esse; tunc volumus Dilectum Filium Nostrum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalem modernum & pro tempore existentem Majorem Pœnitentiarium, statim ac pro parte Monialium hujusmodi requisitus fuerit, Ordinarii Pastoris negligentiam supplere debere, eorumque Monasterio extraordinarium Confessarium, ex eorum tamen numero, qui ad excipiendas Monialium Confessiones ab ipso Ordinario Loci approbati fuerint, cum omnibus necessariis & opportunis facultatibus, concedere, & deputare.

Ordinariorum negligentia suppleri debet a Card. Majori Pœnitentiario.

Quod si Prælatus Regularis eandem Concilii legem de Confessore extraordinario bis aut ter in anno Monialibus sibi subjectis exhibendo, similiter implere neglexerit; tunc locus fiet Decreto Congregationis Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium ad ipsius Concilii interpretationem & exequutionem auctoritate Apostolica, deputatorum, quo scilicet eadem Congregatio ad quæstionem ab Episcopo Vercellensi propositam *die* 23. *Augusti anni MDCXXXI.* rescripsit, ut infra: *Episcopus Vercellen. supplicat sibi responderi, an deputatio Confessarii extraordinarii Monialium Regularibus subjectarum spectet ad Ordinarium Loci: Sacra Congregatio censuit, ad Episcopum non pertinere, nisi in casu negligentiæ eorumdem Regularium*: ut videre licet *Decretorum Lib. XIV. pag.* 493. Nec aliter respondit quæstionibus ab Episcopis Belgii exhibitis, *die* 6. *Aprilis anni MDCXLVII.*, ut legitur *Decretor. Lib. XVIII. pag.* 397. Quæ quidem rescripta, & Decreta, Nos etiam præsentium tenore, & Apostolica auctoritate, in omnibus, & per omnia approbamus, & confirmamus.

Superiorum vero Regularium ab Ordinariis locorum.

Quum autem Tridentina Synodus de universa

qui-

PONT. A. VIII.

ANNO 1748.

II. An Monialibus concedendi sint Confessarii peculiares extra ordinem.

quidem Monialium Communitate, ut supra, decreverit, sed nihil de singulis Monialibus statuerit; ut patet legenti Textum citati Capitis X., utque etiam jam usque ab anno MDLXXV. judicatum fuit ab ipsa Congregatione Cardinalium Concilii Interpretum, per subsequens Rescriptum, quod extat *Decret. Lib. IV. pag. 90. Sacra &c. censuit, extraordinarium Confessorem offerendum non alicui Moniali singulariter, sed omnibus Monialibus universe, ut omnium Confessiones audire debeat; in arbitrio tamen cujusque Monialis esse, ut Confessario extraordinario velit confiteri*; Hinc ortum habuit alterum controversiæ, seu dubitationis caput; an scilicet, ubi jam universæ Communitati bis terve infra annum Confessarii extraordinarii copia facta est, & nihilominus aliqua Monialis Confessarium peculiarem extra ordinem sibi concedi petit, an, inquam, hujusmodi petitioni sit indulgendum. Id autem

Quid in casu gravis infirmitatis.

primo loco quæsitum fuit, proposito casu Monialis graviter ægrotantis, quæ in mortis periculo, pro spirituali consolatione postulet, alium Sacerdotem, qui tunc non sit Ordinarius Monasterii Confessor, suprema sibi Ecclesiasticæ pietatis officia, & Pœnitentiæ Sacramentum ministrare. Huic annuendum facile esse, prædicta Congregatio pluries judicavit, ut videre est ipsius *Decretor. Lib. XVIII. pag. 322. a tergo*, sub *die 6. Aprilis anni MDCXLVII.*, & eodem Libro *pag. 586. die 22. Februarii anni MDCXLIX.*; quæ pariter Decreta a Nobis præsentium tenore approbantur, & confirmantur; ut scilicet Episcopi subjectis sibi Monialibus in gravi infirmitate constitutis, & id expetentibus, peculiarem Confessarium concedere debeant; iidemque etiam idipsum præstent erga Moniales Regularibus Prælatis subjectas, quum aliqua ex illis a suo Superiore Regulari hujusmodi gratiam impetrare non potuerit. In hoc autem casu nihil statuitur de Cardinali Majore Pœnitentiario, non ideo, quia nequeat is pro singulis Monialibus idem facere, quod supra diximus eundem pro toto Monasterio facere posse; sed quia tunc, ob temporis angustias, interclusa præsumitur via recurrendi ad ipsius Officium. Quod si nihilominus ipsius adeundi tempus, & modus suppetat; ad eum pertinebit, eadem prorsus ratione peculiaribus supplicantium necessitatibus providere, qua dictum est superius, universæ Religiosæ Communitati ab ipso consulendum esse.

Quid in casu insuperabilis reluctantiæ adversus Confessorem ordinarium.

Actum deinde fuit de peculiaribus quibusdam Monialibus, quæ nec corpore infirmæ, nec morti proximæ, Ordinario tamen Ministro confiteri obfirmate recusant. Istarum quoque animi debilitas commiseranda est, & sublevanda; adeoque, ubi earum reluctantia superari nequeat, Confessarius extra ordinem deputandus est, qui earum Confessiones peculiariter excipiat. Id vero, circa Moniales Episcopo, seu Ordinario Loci subjectas, ab ipso Ordinario præstari debet. Quod autem ad illas pertinet, quæ Regularium Regimini subsunt, ad Regularem Prælatum pertinet, servatis servandis, peculiarem ipsis destinare Confessarium ex approbatis ab Ordinario ad Confessiones Monialium; vel, si Sacerdos ille, cui ejusmodi Monialis confiteri cupit, pro illis non sit approbatus, cum ipso Ordinario agendum erit, ut pro excipienda saltem illius Monialis Confessione, & pro tot vicibus, quot expedire judicabitur, eundem approbet. Sin autem contingat (neque id adeo rarum est) ut Regularis Superior ad concedendum hujusmodi, Confessarium extraordinarium Moniali communem Confessarium recusanti nullo pacto adduci possit; jam huic casui provisum est per Decretum anno MDLXXIII., a prædicta Congregatione Concilii editum; & a fel. record. Gregorio Papa XIII. tunc Apostolicum Thronum obtinente approbatum, & confirmatum, quod nunc iterum confirmationis Nostræ auctoritate roboramus. Decreti verba relata, *Lib. 1. Decretorum ipsius Congregationis pag. 66. a tergo*, hæc sunt: *Monialis per aliquod tempus noluit confiteri Confessariis Regularibus. Dubitatum fuit, an Episcopus Regiensis posset dare dictæ Moniali Confessorem alterius Ordinis Regularem, vel Sæcularem, cui illa semel, vel pluries confiteatur peccata sua, & a quo absolvi possit. Sanctissimus Dominus Noster, etiam ex sententia Congregationis Concilii, declaravit, dictum Caput decimum ita esse intelligendum, ut etiam possit Episcopus concedere Confessarium alterius Ordinis, vel Sæcularem.* Præterea nihil obstat, quo minus ipsa Monialis recursum habeat ad Cardinalem Majorem Pœnitentiarium, a quo ipsi providendum erit, ut supra dictum est, per deputationem Confessarii ex approbatis ad Moniales, apud quem illa confiteatur.

Quid pro spirituali consolatione, & profectu.

Quæsitum denique fuit de Monialibus illis, quæ neque ægrotant, neque recusant Ordinarium Pœnitentiæ Ministrum a Monasterii Prælato pro universa Communitate deputatum; verum pro majori animi sui quiete, atque ulteriori in via Dei progressu, facultatem petunt confitendi aliquoties Sacerdoti ad excipiendas Monialium Confessiones jam approbato. Qua de re non semel Nobis in minori statu degentibus accidit, ut cum aliquibus Episcopis, aut Regularibus Monialium Superioribus agere debuerimus. Porro in aliquos ex iis incidimus plus nimio severos; qui aspera quadam verborum brevitate respondebant, quod quum Moniali postulanti libera fuisset facultas, confitendi extraordinario Sacerdoti, qui universæ Communitati non semel eo anno jam data fuerat, tunc oportebat eam conscientiæ suæ consuluisse: Quod si oblata commoditate uti noluerat, id sibi imputaret; neque pergeret Superiori molestiam afferre, ut peculiarem Confessarium extra ordinem ipsi concederet. Nobis autem objicientibus, Monialem hujusmodi ad Apostolicæ Pœnitentiariæ Officium facile recursum habituram, ibique haud ægre impetraturam id, quod ab ipsis Superioribus ei denegatum fuisset; iterum constanter respondebant, extraordinarium hujusmodi Confessarium, post impletam ab ipsis erga universum Monasterium Tridentini Concilii legem, ab alio quidem concedi posse, sed a se nunquam concessum iri.

Nimius Prælatorum rigor improbatur.

At vero, neque tunc Nobis arridebat, neque profecto nunc Nobis placet rigida isthæc agendi ratio. Persuasum enim habebamus, adeoque habemus, non solum integræ Communitati, sed singulis etiam Monialibus indulgendum esse in iis rebus, quæ juste & rationabiliter petuntur, maxime quum illæ ad earum conscientiæ quietem, & securitatem conferre dignoscuntur. Neque sane hujusmodi postulationes aut temere exaudiri, aut sine causa, rejici debere censemus; sed inquirendum in primis esse de qualitatibus tum Monialis, quæ Confessarium extra ordinem petit, tum Confessarii, qui ab ea requiritur; ut utrisque diligenter inspectis, deliberari possit, an illius votis annuendum sit,

Cautelæ adhibendæ memorantur.

an non. Si enim Monialis ex una parte nullum det adversæ suspicioni locum, ex altera vero

Confessarius non modo legitimam Ordinarii approbationem, sed etiam commune probitatis testimonium pro se habeat, nullo modo probare possumus tam firmum hujusmodi Prælatorum in renuendo propositum; nec intelligimus, cur post Confessarium extraordinarium integræ Communitati, juxta legem Concilii Tridentini, oblatum, nulla omnino Monialibus singulis spes relinquatur obtioendi peculiarem Confessarium, cujus consilio, & opera, justis fortasse de causis, indigere se arbitrentur. Non ita sane hac de re sentiebat sapientissimus ille Animarum Rector S. Fraociscus, Salesius, cujus doctrinæ summam ex illius Operibus tum editis, tum manoscriptis, collectam, bon. mem. Joanes Petrus le Camus Episcopus Bellecensis justo volumine complexus est, cui Titulum fecit: *Spiritus Sancti Francisci Salesii*. In hujus compeodio, quod ex Gallico in Italicum sermonem conversum Venetiis anno MDCCXLV. pro quarta vice Typis editum est, *parte XVII. cap. 6.* aperte legitur, quod, quum Beatus Episcopus non ita intelligeret præmissum Concilii Tridentini Decretum, ut vetitum existimaret, Confessarium extraordinarium, pluribus etiam quam tribus vicibus in anno, Religiosæ Communitati offerre; quæ quidem sententia plures habet suffragatores, quos refert *Diana in Editione coordinata Tom. 7. Tract. 1. resol. 348.*; non solum solebat suis Monialibus Visitationis Beatæ Mariæ Virginis quater in anno, videlicet in singulis Hebdomadis Quatuor Temporum, Confessarium extraordinarium deputare; verum etiam earum respectivis Superioribus commeodatum reliquit, ut singulis Monialibus, quæ non ex animi levitate, neque ex indiscreta affectionis siogularitate, Confessarium extraordioarium peculiariter peterent, haud se difficiles in eo concedeodo præberent. Nec aliter se gerere consuevit Ven. mem. Gregorius Cardinalis Barbadicus Episcopus Patavinus; Is enim, ut testatur, illius quondam Vicarius Generalis Joannes Clericatus in *Tractatu de Pœnitentia, decis. 41. num. 7.*, & Patrum Tridentinorum decretum quoad omnia Monialium Monasteria in sua Civitate & Diœcesi existentia quotannis reipsa exequebatur, & nihilominus exorari se patiebatur a Monialibus, quæ aliquando rationabilibus de causis peculiarem pro se Confessarium expeterent. Hujusmodi regulis, & exemplis nostram quoque agendi rationem in spirituali Monialium regimine conformare curavimus; maximumque utilitatis, & quietis fructum Nos inde percepisse cognovimus. Quapropter Venerabiles Fratres Ecclesiarum Antistites, atque Dilectos Filios quarumcumque Religiosarum Mulierum Rectores hortamur io Domioo, & enixe monemus, ut eandem viam, quoad fieri potest, iosistere non recuseot, & non adeo difficiles se præbeaot peculiaribus Monialibus extraordinarium Confessarium aliquando expeteotibus; quin potius, nisi aut Monialis postulaotis, aut Confessarii requisiti qualitas aliter faciendum suadeant, earum justis precibus obsecuodare studeaot: illud cogitaotes, quod etsi liberum sit cuilibet Moniali Cardinalem Majorem Pœnitentiarium adire, cui ea in re facultas cumulativa cum omnibus locorum Ordinariis a Romano Pontifice tribuitur; nihilominus ea est aliquando necessitatis urgentia, ut remedium, quod de longioquo petendum est, non satis tempestive adveniat: Et quamvis etiam quorumlibet negociorum expeditiones, quæ in Officio Pœniteotiariæ Apostolicæ fiunt, ab omni vel minima pecuniæ solutione inviolabiliter sint immunes; non omnibus tamen Monialibus facile est invenire, qui earum negocia, io Urbe procurare velit, & possit.

S. Franciscus Salesius [illegible] in anno indulgebat extraordinarium,

Nec excludebat casus peculiaris indigentiæ Monialium

Eosdem sensus fovebat Card. Barbadicus.

Pontifex hortatur Prælatos, ut justis Monialium petitionibus benigne intendant.

Jam vero postrema superest quæstio, oimirum de qualitatibus Confessarii extraordinarii, qui vel pro universa Mooialium Communitate, vel pro aliqua Moniali peculiariter deputari debeat. Porro nullo unquam tempore dubitatum fuit, an io hujusmodi Sacerdote ætatis maturitas, morum integritas, prudeotiæ lumen requiratur; quas quidem dotes in eo, qui ad hujusmodi munus adhibetur, oecessarias esse, omnes fatentur. Sicut etiam minime dubitatur, quin idem ab Ordinario Loci specialiter pro Monialibus approbatus esse debeat, quum hujusmodi approbatio, ex Apostolicarum Constitutionum lege, omnino requiratur noo solum in omnibus tam ordinariis, quam extraordinariis Confessariis, qui Monialibus, etiam Regularibus subjectis, ab earum respective Superioribus deputantur; sed etiam in iis, qui a Cardinali Majori Pœnitentiario conceduntur, etiam Apostolica Sede vacante, quo nimirum tempore amplioribus is pollet facultatibus; ut videre est in Nostra Constitutione super illius facultatibus edita, quæ est XCV. in Tomo I. Bullarii Nostri, ubi paragrapho 54. eidem conceditur, ut vacante Sede *Monialibus Confessarios extra ordinem valeat deputare, si eos ex aliqua rationabili causa petierint, pro earum libitu, inter approbatos ab Ordinario ad audiendas Monialium Confessiones eligendos*. Quamobrem ad id dumtaxat redacta est controversia, an scilicet e Clero Sæculari, an vero e Regulari eligendus sit hujusmodi Confessarius; tum inter Regulares, an assumi possit ex quolibet Ordine alias permisso, an vero semper deputari debeat ex ipso Ordine Prælati Regularis, ad quem Monasterii regimeo spectat.

III. De qualitatibus Confessarii extraordinarii.

An semper deputari debeat ex eo Ordine, cujus est Monasterii Prælatus.

Sane pro Monialibus Episcopo immediate subjectis, regula est, ut Ordinarius earum Confessor sit Sacerdos Sæcularis. Extraordinarium vero ex Ordinibus Regularibus sæpissime assumi, apud plerosque Episcopos usu receptum esse constat; deficiente forsan per singulas Diœceses Sæcularium Presbyterorum ad id muneris idoneorum copia. Regolares autem Prælati Monialibus sibi subjectis Confessarium Ordinarium designant e suo ipsorum Ordine; extraordinarium autem etiam ex alio Ordine Regulari deputare possuot, juxta Decretum a sæpedicta Congregatione Concilii editum *die 26. Septembris anni MDXCV.*, ac relatum in *Libro 3. Decretorum pag. 149. a tergo*, ubi sic legitur: *Sacra &c. respondit, Superiores Regulares teneri offerre Confessarium extraordinarium ejusdem Ordinis, alterius vero Ordinis posse quidem, sed non teneri*. Nunquam tamen, quod meminerimus, ullum Sacerdotem Sæcularem, aut diversi Ordinis Regularem, vidimus a Regulari Prælato Monialibus sibi subjectis extraordinarium Confessorem deputari. Denique quum aliquando evenire possit, ut in casu negligentiæ Superioris Regularis, ad Episcopum, ut supra dictum est, pertineat deputatio Confessarii extraordinarii etiam pro Monialibus Regularium regimini subjectis, nulla ipse lege tenetur ad hujusmodi Confessarium eligendum ex eo Ordine, cujus est Monasterii Prælatus; sed tali casu liberum est illi quemlibet idoneum Presbyterum Sæcularem, aut alterius Ordinis Regularem, ad audiendas earum Monialium Confessiones deputare.

Quid de consuetudine.

Regulares deputare possunt Confessarios extraordinarios, etiam ex alio Ordine vel Sæcularem.

At quum superioribus annis Apostolicæ Sedi expo-

Controversia sub

Innocentio XIII examinata in Congregatione particulari.

expositum fuisset, pluribus de causis, iisque gravissimis, quas hic referre opus non est, non tam opportunum, quam plane necessarium videri, ut Monialium Monasteria Regularium regimini subjecta, semel saltem in anno Confessarium extraordinarium diversi Ordinis Regularem, aut a Sæculari Clero Presbyterum haberent, hujus rei examen, jubente fel. record. Prædecessore Nostro Innocentio Papa XIII., assumptum fuit a peculiari Congregatione ex quinque tunc existentibus S. R. E. Cardinalibus composita, cui Nos tunc in Minoribus constituti in Secretarii munere operam præstabamus; quæque, per annum & ultra, singulis Hebdomadis cogebatur, ad discutienda, & definienda complura Ecclesiasticarum quæstionum capita, quæ deinde inserta sunt in Apostolicis Literis ab eodem Innocentio Prædecessore editis die XIII. Maji anni MDCCXXIII. quarum initium est: *Apostolici Ministerii*, quæ etiam a san. mem. Prædecessore quoque Nostro Benedicto Papa XIII. in forma specifica confirmatæ fuerunt, per alias similes Literas datas die XXIII. Septembris anni MDCCXXIV.

Ejus Congregationis scopus, Tridentini Concilii observantiam instaurare.

Cum autem negotia, quæ in ea Congregatione tractabantur, nullius privatas rationes attingerent, sed de restituenda potissimum Tridentini Concilii observantia in quibusdam Catholici Orbis Regionibus, ut ferebatur, non parum labefactata, unice ageretur; necessarium minime judicatum fuit, aliquem velut in judicium vocare, ad deducenda jura, siquæ sibi adversus illa, quæ decernenda viderentur, competere forsan putaret. Sed Nostra peculiaris cura erat, ad singula proposita capita totidem Dissertationes, unicuique ex præfatis Cardinalibus exhibendas, elucubrare; ad demonstranda videlicet fundamenta illius disciplinæ, quæ in usum revocanda censebatur. Nec aliter se res habuit, quum in eadem Congregatione, ut præfertur, in deliberationem venit, an decernendum foret, ut Regulares Monasteriorum Prælati, una saltem ex tribus vicibus, quibus extraordinarium Confessarium Monialibus sibi subjectis in annos singulos exhibere debent, aliquem Sæcularem, aut alterius Ordinis Regularem Presbyterum ad id deputare tenerentur, utque ipsis hac in re deficientibus, liberum esset Episcopis Locorum Ordinariis eorum defectum supplere, & emendare.

Nihilominus in hoc casu admissi sunt Regulares ad contradicendum.

Verum quum Regularibus innotuisset, a prædicta Congregatione conditum esse Decretum eorum intentioni contrarium; utpote qui minime adstringi volebant ad hujusmodi annuam deputationem Confessorum extraordinariorum e Clero Sæculari, vel ex aliis Ordinibus; nonnullarum Religionum Procuratores Generales petierunt admitti ad deducendas rationes, quas hujusmodi Decreto obstare putabant: Cumque id facile impetrassent, ac suam, totiusque Cœtus Regularium causam per eximios illius temporis in Romana Curia Advocatos defendi curassent; sed nihilominus prædicta Cardinalium Congregatio in priori sententia permansisset, placuit præfato Prædecessori Innocentio, antequam Decretum hujusmodi approbatione sua confirmaret, aliorum Cardinalium sententias audire. Itaque, exclusis illis omnibus, qui ex ipsius Pontificis deputatione, in præcedentibus Sessionibus per annum integrum negotia discusserant; aliisque advocatis Cardinalibus, quibus exhiberi secreto fecerat conscriptarum allegationum exempla; Nobis etiam adesse jussis, qui rationum momenta

Nova cautela a Pont. adhibita.

a priori Congregatione præ oculis habita, si opus esset, exponere possemus; novam Cardinalium Congregationem ex improviso coram se convocavit, in qua iterum proposita quæstio diligenter ac mature discussa fuit; ac demum ipse Pontifex, de ipsius Congregationis consilio, & assensu, super hac re decrevit, ut sequitur: *Cumque ex eodem Concilio Tridentino Confessor extraordinarius bis, aut ter in anno offerri Monialibus debeat, qui omnium Confessiones audiat; si in posterum Superiores Regulares, quoad Monasteria ipsis subjecta, toties prædictum extraordinarium Confessorem deputare neglexerint, vel si etiam ex proprio eodem Ordine semper deputaverint, nec saltem semel in anno ad id munus elegerint Sacerdotem aut Sæcularem, aut Regularem alterius diversi Ordinis professorem, in his casibus Episcopi, pro sui arbitrio & conscientia, deputationem hujusmodi facere possint, nec illa quovis titulo, aut prætextu, a Superioribus Regularibus valeat impediri*

Tenor resolutionis a Pontifice tunc editæ.

Et generalis est, & ubique observanda.

Perscriptum sane fuit hujusmodi Decretum ea occasione, qua agebatur de restituenda in certis quibusdam Regionibus Ecclesiastica disciplina ad formam Concilii Tridentini: Verum ipsius Decreti vigor ad eas dumtaxat Regiones minime restrictus fuit; quum & animarum pericula, quæ ex perpetua Confessorum ejusdem Ordinis deputatione timebantur, in omnibus Monasteriis Regularium regimini subjectis locum habere possint; & quæcumque adversus Decretum ipsum adducta fuerunt, ex generalibus Ordinum Statutis, & ex Constitutionibus Monialium Regularibus subjectarum, fuerint desumpta. Cumque judicatum fuerit, ea omnia nequaquam obstare, quo minus ita decerneretur; sequitur, ut, quamvis eidem Decreto causam dederint peculiarium quarundam Regionum necessitates Apostolicæ Sedi eo tempore expositæ, illud tamen generale sit, & universos per Orbem Regulares Monasteriorum Monialium Prælatos afficere debeat. Cum vero deinde alter laudatus Prædecessor Benedictus XIII. Innocentii Literas in forma specifica confirmaret, Nobis constat, illius mentem fuisse, ut hujusmodi Decretum universalis & inviolabilis legis vim obtineret. Super quo nihilominus ne ulla apud aliquos supersit dubitatio; Nos ipsi, præsentium Literarum vigore, ac Motu proprio, & certa scientia, deque Apostolicæ potestatis plenitudine, ipsum relatum Innocentii Prædecessoris Decretum, statutum, mandatum, atque præceptum, ad omnia per Orbem ubique existentia, & Regularium regimini subjecta Monialium Monasteria, quatenus opus sit, expresse extendentes, & ampliantes; decernimus, atque statuimus, ut singulis annis, incipiendo a proximo millesimo septingentesimo quadragesimo nono a Nativitate Domini decurrendo, Regulares Monasteriorum Prælati teneantur bis, aut ter in anno Confessarium extraordinarium universis Monialibus in iis degentibus offerre; si vero ipsi forsan hujusmodi Confessarii extraordinarii deputationes intra præscripta tempora omiserint, vel semper proprii Ordinis Regularem Sacerdotem ad hunc effectum deputaverint; itaut præfatæ Moniales semel saltem in anno Confessarium extraordinarium e Clero Sæculari, aut ex alio Ordine Regulari non habeant; ad Episcopos Diœcesanos, omni appellatione remota, devolvatur jus supplendi eorundem Prælatorum defectum (si nempe pensatis rerum circumstantiis, ita expediens esse judicaverint) per deputationem Confessarii extraordinarii, quem tam

Pontifex eam expresse extendit ad omnia Monasteria Regularibus subjecta, cum præcepto &c.

in uno,

in uno, quam in altero casu, aut e Clero Sæculari, aut ex alio Regulari Ordine, pro ipsorum arbitrio, deligere possint, & valeant.

Commissio Card. Urbis Vicario pro præmissorum executione.

Quocirca dilecto Filio Nostro S. R. E. Cardinali, moderno Nostro, & pro tempore existenti Romanis Pontificis in Urbe, ejusque Districtu Vicario in Spiritualibus Generali, earundem præsentium tenore committimus, & mandamus, ut hæc nostra Decreta atque Statuta, tam in omnibus ejusdem Almæ Urbis Monasteriis, quæ Regularium regimini subsunt, quam in aliis quibusque Regularium, aut Sæcularium Mulierum, aut Puellarum Domibus, seu Collegiis, atque Conservatoriis, quibus unicus ordinarius Confessor a Superioribus deputari solet, in omnibus & per omnia, juxta earundem Literarum præscriptum, exactissime observari, & adimpleri faciat; ne forte audiri contingat, quod cum magna animi nostri molestia dictum aliquando esse cognovimus, Apostolicas Constitutiones Romæ quidem ferri, & publicari, sed eas minime in ipsa Urbe ad effectum perduci.

Item omnibus Patriarchis, Archiepiscopis, & Episcopis.

Eandem porro curam, & solicitudinem iojungimus, & demandamus Venerabilibus Fratribus Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, & Episcopis per omnes universi Orbis Ecclesias constitutis; quibus, ut satis perspectum potamus voluotatis nostræ studium, tam in eorum rationabilibus querelis, justisque petitionibus suscipiendis, quam in corruptelis, quas irrepsisse indicaverint, eliminandis; idque non ex ingenio nostro quidquam statuendo, nec peregrinas novitates inducendo; sed veteres ut plurimum leges & regulas, vigili Prædecessorum nostrorum providentia jampridem constitutas, in pristinum debitumque vigorem, & usum revocando: Ita eosdem meminisse volumus, proprium zeli Pastoralis officium non in eo situm esse, ut adversus ea, quæ contra leges fiunt, inutiliter deplorando declament; sed ut illa de medio tollere curent, adhibitis opportunis remediis in eum finem jam præstitutis; implorato etiam Apostolicæ Sedis auxilio, ubi impedimentum aliquod eorum auctoritati, & legum executioni, afferri contingat, omnesque diligentias & curas, quas corrigendis abusibus ipsi fideliter impenderint, in irritum cedere videant.

Durante Confessarii extraordinarii munere, Ordinarii Confessarius mutus esse.

Quoniam vero iaio in superius allegato Clementis XI. Edicto, quam in Synodalibus plurium Episcoporum Constitutionibus statutum esse conspicimus, ut quo tempore extraordinarius Confessor alicui Communitati deputatus ministerio suo fungitur, ordinarius Confessor nullum ipsi impedimentum afferre audeat, multoque minus præsumat per id temporis alicujus Monialis, sive Superiorissæ, sive Novitiæ, sive Conversæ, neque demum alterius cujuscumque Personæ intra septa Monasterii, aut piæ Domus commorantis, Sacramentalem Confessionem audire; Nos id quoque approbatione nostra roborantes & confirmantes, statuimus & mandamus, ut Episcopi quidem, si de Monasteriis, aut Domibus eorum regimini subjectis agatur, Regulares autem Superiores, quod ad illas Communitates attinet, quibus ipsi præsunt, pro hujusmodi Legis implemento advigilent, & contravenientes meritis pœnis coerceant, & afficiant.

Extraordinarius vero, expleto officio, se abstineat etiam ab accessu ad Claustra.

Ac demum quibuscumque Confessariis extraordinariis, qui vel alicui Communitati generaliter, vel peculiariter alicui personæ in Monasterio degenti, concessi, ac deputati fuerint, districte inhibemus, sub pœnis adversus accedentes ad Monasteria Monialium, & cum ipsis conversantes, præsertim Regulares, a Prædecessoribus Nostris quandocumque statutis (quas etiam præsentium vigore confirmamus, & innovamus), ne, postquam suum officium impleverint, ad idem Monasterium ulterius accedere, aut ullius generis commercium intra ipsum quomodocumque continuare & fovere, etiam sub spiritualis causæ, aut necessitatis obtentu & colore, audeant, aut præsumant.

Clausulæ pro præmissorum firmitate.

Decernantes, ipsas præsentes Litteras, atque omnia & singula in eis statuta atque præscripta, etiamsi quicumque in iisdem interesse habeotes, seu habere prætendentes, ad id vocati, & auditi non fuerint, nec præmissis consenserint, aut alterius cujuscumque generis defectus forsan adversus eas objiciatur, semper & perpetuo valida, & efficacia esse & fore, & ab omnibus, ad quos spectat, atque in futurum spectabit, inviolabiliter etiam perpetuo observari. Sicque & oon aliter in præmissis per quoscumque Judices Ordinarios, & Delegatos, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, & Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium Congregationes ordinarias, aut peculiariter deputatas, aliosque Cardinales, etiam de Latere Legatos, ac Vice Legatos, & Apostolicæ Sedis Nuncios, judicari, & definiri debere; sublata eis, & eorum cuilibet, aliter judicandi, definiendi, ac interpretandi facultate & auctoritate; atque irritum, & inane decernentes, quidquid secus a quoquam scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

Derogatio contrariis.

Non obstantibus quibuscumque etism Apostolicis, ac Universalibus, Provincialibus, & Synodalibus Conciliis editis generalibus, vel spescialibus Constitutionibus, & Ordinationibus, nec oon quarumcumque Ecclesiarum, & Ordinum Regularium, seu Congregationum, aut Societatum, & Institutorum, etiam Sancti Joannis Hierosolymitani, aliorumque Militarium Ordinum, seu Monasteriorum Virorum, aut Monialium, aliarumque piarum Domuum, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis, usibus, & consuetudinibus etiam immemorabilibus; Privilegiis quoque, exemptionibus, & Indultis, etiam in corpore juris clausis, aut Litteris Apostolicis, cuilibet præmissorum, sub quibuscumque verborum tenoribus, & formis, etiam hic de necessitate exprimendis, ac cum quibusvis clausulis, & decretis, etiam irritantibus in genere, vel in specie, & derogatoriarum derogatoriis, quomodolibet in contrarium concessis, ac pluries confirmatis, approbatis, & innovatis; quibus omnibus, & singulis, hac vice dumtaxat, & ad præmissorum effectum, illis alias in suo robore permansuris, de Apostolicæ potestatis plenitudine derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Fides præstandatransumptis.

Volumus demum, ut earundem præsentium Transumptis, seu exemplis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillo Personæ in Ecclesiastica Digoitate constitutæ munitis, eadem prorsus fides, tam in judicio, quam extra illud, ubique locorum habeatur, quæ ipsis præseotibus haberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ.

Sanctio.

Nulli ergo omnino Hominum liceat paginam hanc nostrarum confirmationis, approbationis, innovationis, voluntatis, mandati, statuti, decreti, & declaratioois infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei,

ac

ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Dat. Pontif. Anno VIII. die 5. Aug. 1748.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ MDCCXLVIII. Nonis Augusti Pontificatus Nostri Anno VIII.

D. Card. Passioneus.

J. Datarius.

VISA DE CURIA

J. C. Boschi.

J. B. Eugenius.

Loco ✠ Plumbi.

Registrata in Secretaria Brevium.

Publicata die 26. Augusti 1748.

LVII.

E R E C T I O

Seminarii Missionum in Conventu Sanctæ Mariæ de Rosario, & Febri, in Monte Mario, Fratrum Ordinis Prædicatorum Congregationis Sancti Marci.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI.

Ad futuram rei memoriam.

Proœmium.

ECCLESIÆ Catholicæ regimini, meritis licet imparibus, divina dispositione præsidentes, illa, quæ a Romanis Pontificibus Prædecessoribus Nostris ad majorem Dei gloriam, ac Religionis, piorumque operum incrementum & propagationem, provide emanasse noscuntur, ut firma semper, ac stabilia persistant, Apostolici muniminis, cum id a Nobis petitur, patrocinio libenter constabilimus.

Testamentum Jo: Victorii de Rubeis favore Fratrum S. Petri de Pisis.

Alias siquidem pro parte tunc existentium Vicarii Generalis, & Fratrum Congregationis Sancti Marci Florentin. Provinciæ Romanæ Ordinis Prædicatorum, felicis recordat. Clementi Papæ XI. Prædecessori Nostro exposito, quod dudum tunc in humanis agens Joannes Victorius de Rubeis in suo, sub quo ab humanis decessit, die XXI. Decembris Ann. MDCXLVI. condito testamento, Ordinem Fratrum Sancti Hieronymi Congregationis Beati Petri de Pisis hæredem instituerat, ac voluerat, ut extra Portam Angelicam Almæ Urbis Nostræ, in loco, qui ad Crucem Montis Marii vocatur, in quo quædam Ecclesia sub invocatione Beatæ Mariæ Virginis de Rosario, & Febri nuncupata, constructa reperiebatur, novus Conventus secundo dicti Ordinis, & Congregationis, ac mansiones ad usum illius Fratrum, qui perfectioris vitæ studio ducti sese illuc recipere voluissent, ædificarentur, dictique Fratres in Ecclesia hujusmodi divina Officia celebrare deberent; ac declaraverat, tot ex dictis Fratribus ibidem permanere debere, quot ex fructibus suæ hæreditatis, assignatis eorum cuilibet quotannis quinquaginta scutis monetæ ab omni expensa in Ecclesia præfata facienda liberis, ali potuissent; adjecta inter alias conditione, quia prævidebat, nonnisi sex Fratres ex fructibus hæreditatis hujusmodi in hoc novo Conventu ali potuisse, quod prædicti Fratres ea super re necessarias Literas Apostolicas derogatorias infra sex menses tunc decurrendos obtinere curarent: & in eventum, quo illas minime obtinuissent, sex Presbyteros sæculares a se nominatos dicto Ordini substituerat cum eodem onere celebrationis Divinorum Officiorum, ac pari assignatione quinquaginta scutorum similium cuilibet ex dictis sex Presbyteris sæcularibus, quot ex hujusmodi fructibus ali potuissent, annuatim persolvendorum, & cum libera facultate, ut quilibet ex Presbyteris præfatis Successorem sibi in perpetuum eligere valeret: Ac demum tam dictis Fratribus, quam Presbyteris sæcularibus, in adimplemento alicujus conditionis, seu rerum ab ipso Joanne Victorio Testatore injunctarum deficientibus, Confratres pro tempore existentes Congregationis sub titulo Assumptionis Beatæ Mariæ Virginis Immaculatæ in Domo Professa de eadem Urbe Clericorum Sæcularium Societatis Jesu canonice erectæ ad dictam suam hæreditatem vocaverat, & alias, prout in dicto Testamento uberius asserabatur contineri.

Conditiones ipsis injunctæ.

Substitutio favore Presbyterorum sæcularium.

Alia substitutio favore Congregationis Assumptionis B. Mariæ Virginis in Domo Professa Soc. Jesu.

Ipsi vero Fratres eum intra præfixum sibi tempus memoratas Literas Apostolicas non obtinuissent, dictique Presbyteri sæculares se ad hæreditatem, & Ecclesiam hujusmodi admitti contenderent, post dispendiosam duodecim annorum litem, eosdem Presbyteros ad illam per concordiam admiserunt, facta anno MDCLVI. cuicumque suo prætenso juri ad favorem eorumdem Presbyterorum, illorumque successorum, plena renunciatione.

Lites exortæ.

Porro subinde, nempe anno MDCLXXXVII. tres tunc existentes Ecclesiæ supradictæ Presbyteri cæteros suos Collegas, uno dumtaxat dissentiente excepto, induxerant ad similem renunciationem faciendam in favorem Congregationis Piorum Operariorum nuncupatorum Civitatis Neapolitanæ, qui, cum usque ad annum MDCXCIII. Ecclesiam, & hæreditatemque possedissent, agnoscentes deinde se eas minime legitime possidere, post diuturnam litem cum tunc existentibus Confratribus præfatis agitatam, similiter per concordiam, Ecclesiam, & hæreditatem hujusmodi dimittere coacti fuerunt; ideoque dicti Confratres locum tandem successioni in dicta hæreditate ad eorum favorem factum esse existimantes, litem etiam contra memoratos Presbyteros sæculares, qui dicto anno MDCLXXXVII. Ecclesiæ, & hæreditaris præfatarum possessores fuerant, coram tunc existentibus Cappellanis Causarum Palatii Apostolici Auditoribus moverunt: Verum per primam decisionem anno MDCXCVI. ab eisdem Cappellanis exclusi, motæ liti hujusmodi ad favorem Presbyterorum præfatorum, quorum plerique adhuc superstites existebant, pariter per concordiam renunciaverunt.

Demum etiam alia tunc existens Congregatio sub invocatione Sancti Josephi in Ecclesia Sancti Pantaleonis ad Montes nuncupata de eadem Urbe instituta, cum anno MDCCIV. super tribus dubiis litem prætensi juris ad ejusmodi Ecclesiam, & hæreditatem contra tunc in humanis agentes Hieronymum Berti, & Joannem Massarotti Presbyteros seculares illarum possessores, in Congregatione tunc existentium Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium, & Romanæ Curiæ Prælatorum, super negotiis Visitationis Apostolicæ Ecclesiarum, & Locorum piorum de Urbe, præfata auctoritate Apostolica instituta, similiter movisset, die VIII. Maji ejusdem anni omnium votis super singulis dictorum dubiorum penitus exclusa remansit, nec unquam novam audientiam, pluries licet petitam, obtinuit; quinimo sententia tunc existentis Generalis Causarum Curiæ Cameræ Apostolicæ Auditoris super executione Decretorum dictæ Congregationis Cardinalium

nalium & Prælatorum ad favorem memoratorum Hieronymi, & Joanois Presbyterorum poſſeſſorum emanavit.

Ceſſio Presbyterorum ſecularium favore PP. Prædicatorum Congregationis S. Marci.

Et in eadem expoſitione ſubjuncto, quod propter prædictas, aliaſque diſpendioſas lites, ac temporum calamitates, malamque dictæ hæreditatis adminiſtrationem, tempore præſertim defunctorum illius poſſeſſorum Presbyterorum ſecularium, Eccleſia præfata, ejuſque facies, & quatuor Cappellæ operis omnino ruſtici reperiebantur, illiuſque Tholus, & Hypetrum imbribus pervia celeri reparatione indigebant, nec non murus corruerat, aliuſque ſimilis, & quidem ſcaphus grandior, & alia ædificia ruinæ proxima erant, quodque magis dolendum erat, anoui dictæ hæreditatis redditus eatenus ad medietatem diminuti exiſtebant, itaut, cum antea ſex Presbyteri ex dictis redditibus alerentur, tuoc tres tantum de hac reliqua illorum medietate, licet alius Presbyter partem etiam in ea prætenderet, participarent, adeoque ibi cultus divinus juxta piam dicti Joaonis Victorii Teſtatoris mentem adimpletus minime fuiſſet, oec, attento præſertim, quod tunc unus tantum Presbyter ibidem reſideret, edimpleri poſſe videretur; ac propterea dicti Hieronymus, & Joannes, duo tuoc ex dictis tribus ejuſmodi Eccleſiæ, & hæreditatis poſſeſſoribus Presbyteris, habito alias, de ipſius Clementis Prædeceſſoris licentia, ſuper hoc cum Vicario Generali, & Fratribus primodictæ Congregetionis tractatu, die XXII. Auguſti MDCCIX. dictam hæreditatem cum omnibus illius redditibus, & pertinentiis, reſervato tamen ſibi, quoad vixiſſent, uſu cellarum, ſeu manſionum dictæ Eccleſiæ annexarum, quibus tunc geudebant, & dummodo ad id ejuſdem Clementis Prædeceſſoris, & Sedis Apoſtolicæ beneplacitum acceſſiſſet, ad favorem Fratrum primodictæ Coogregationis Sancti Marci, quantum ad eos ſpectabat, ceſſerunt, & renuntiaverunt; ipſi vero exponentes, qui, ut aſſerebant, nullum io dicta Urbe, ſeu prope illam, pro negotiis ſuis ageodis Hoſpitium, & Diverſorium habebant, ſi dicta Eccleſia cum illius redditibus, & manſiooibus ſibi, ac dictæ eorum Coogregationi ab eodem Clemente Prædeceſſore concederetur, præſeto uſu manſionum dictis Hieronymo, & Joaooi, titulo hoſpitii, quoad vixiſſent, relicto, a die habitæ poſſeſſionis loci, ſeu Eccleſiæ hujuſmodi, omniumque illius pertinentiarum, tunc pariter in humanis agenti Fraociſco de Sanctis, qui una cum dictis Hieronymo, & Joanne, tertius Eccleſiæ & hæreditatis præfatæ poſſeſſor Presbyter exiſtebat, & eatenus ceſſiooi hujuſmodi minime cooſenſerat, quinquagiota ſcuta paria, quot ſcilicet dictus Joannes Victorius Teſtator ſingulis Presbyteris, ſicut præmittitur, aſſignaverat, illius vita naturali durante, ex prædictis redditibus annuatim ſolvere; ac etiam tunc io humanis itidem agenti Joaooi Baptiſtæ Perotti, qui uti quartus Presbyter, jus etiam ad illos prætendebat (id, quod ipſi Clementi Prædeceſſori, cooſiderata præfata Joanois Victorii Teſtatoris prædicti diſpoſitione, juſtum viſum fuiſſet) ex eiſdem redditibus quotannis ad ejus pariter vitam præſtare; rebuſque ita compoſitis, duos in ſacro Presbyteratus ordine conſtitotos, & duos laicos Fratres expreſſe profeſſos primodicti Ordinis ad dictam Eccleſiam mittere, ibique collocare; ac deinde Conveotum formalem, & Semioarium Religioſorum Miſſionariorum uſque ad numerum ſex Religioſorum hujuſmodi, ad majorem Dei gloriam, divinique cultus incrementum, & Catholicæ Fidei propagationem, modo, & tempore ipſis præſcribendo, quantum in ipſis eſſet, adjuvante Domioo, inſtituere paratos eſſe offerebant; ſibique propterea in præmiſſis opportune ab eodem Clemeote Prædeceſſore provideri, & ut infra indulgeri ſummopere deſiderabant.

Approbatio Clementis Papæ XI. ſub conditionibus.

Idem Clemens Prædeceſſor ſacrarum Miſſionum incrementum promovere volens, hujuſmodi ſupplicationibus inclinatus, per quaſdam ſuas in ſimili forma Brevis die III. Februarii anni MDCCX. expeditas literas, tunc exiſtenti ſuo in eadem Urbe Vicario in ſpiritualibus Generali, ſeu illius Viceſgerenti commiſit, & mandavit, ut veris exiſtentibus narratis, & accedente conſenſu dictorum Hieronymi, & Joannis, nec non exhibita ſibi valida, & authentica illorum renunciatione cuicumque juri, quod in dicta Eccleſia, illiuſque ædificiis, & redditibus, ac perceptione emolumentorum habere poterant; facultate illis dumtaxat habitandi in Cellis præfatis (quatenus tamen tot aliæ Cellæ ſupereſſent, in quibus infraſcripti Religioſi habitare poſſent) reſervata, ut præfertur; non obſtante præfatorum Franciſci, & Joannis Baptiſtæ, quibus ut infra proviſum fuerat, diſſenſu, & quatenus ipſi ad præſtaodum cooſenſum a ſe requiſitum com aſſignatione termini competentis, diſſentirent, vel non conſentirent; eamdem Eccleſiam cum omnibus illius ædificiis, juribus, pertinentiis, & iotroitibus univerſis, præfatæ Coogregationi Sancti Marci, quatenus tamen prius ad ſex Profeſſores ipſius Congregationis in Sacro Presbyteretus ordine conſtitutos, qui intra ſepta dictæ Eccleſiæ degereot, & Eccleſiaſticis functiooibus ibi exercendis juxta proprium inſtitutum addicti eſſent, ſimulqoe dicti Joannis Victorii Teſtatoris voluntatem in ea parte, quæ cultum Eccleſiæ, & bonum ſpirituale Chriſtifidelium reſpiciebat, adimplerent, nec non ad muous Miſſionariorum expleodum, & Catholicam Fidem propagaodam idonei exiſtereot, intra ſexenoium a die executionis gratiæ computaodum, ex dictæ Eccleſiæ, & propriis ipſius Congregationis redditibus perpetuo ſuſteotandos, in forma valida ſe obligaret; ita ut Cooventus inibi ante dicti ſexennii lapſum erigendus, eſſet Seminarium Miſſionariorum, qui mandatis Congregationis tunc, & pro tempore exiſtentium Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinaliom negotiis Propagandæ Fidei præpoſitorum ſemper obtemperere deberent.

Idem Pontifex Seminarium Miſſionariorum erigi mandat intra ſexennium ſub dependentia a Sacra Congreg. propagandæ Fidei.

Interim vero, & ſtatim ac Literæ præfatæ executioni demandetæ fuiſſent, unum Laicum, & tres Fratres expreſſe profeſſos io ſacro Presbyteratus ordine conſtitutos Congregationis, & Ordinis præfati, qui memorati Joannis Victorii Teſtatoris voluntati cultum Eccleſiæ, & bonum ſpirituale Chriſtifidelium concernenti obſequi deberent, intra ſepta Eccleſiæ hujuſmodi dicto ſexennio durante ex eiſdem redditibus etiem ſuſtentare promitteret, euctoritate Apoſtolica concederet, & aſſigoaret; Quatenus vero primodicta Fretrum præfatorum Congregatio conditionibus prædictis intra tempus ſibi, ſicut præmittitur, a ſe præfigendom non pareret, eam quocumque jure, quod ex hujuſmodi gratia ſibi acquiſitum fuiſſe prætendere potuiſſet, perinde ac ſi illa coocesſa noo fuiſſet, omnino carere dicta auctoritate declararet.

Pœna caducitatis inflicta.

Porro Congregationem Fretrum hujuſmodi ad quinquagiota ſcuta monetæ dicto Franciſco,

quoad

PONT. A. VIII. ANNO 1748.

quoad vixisset, vel aliter de æquivalenti rata ei ab eodem Clemente Prædecessore provisum fuisset, quotannis ex redditibus dictæ Ecclesiæ, a die, quo possessionem bonorum ejusdem Ecclesiæ acquisivisset, & non antea, subministranda teneri, ac pro subministratione præfata, bona ipsius Ecclesiæ ad illorum favorem obligata, atque hypotecata remanere, eadem auctoritate decreverat.

Prorogationes dicti sexennii a Clemente XI. concessæ.

Et subinde pro parte tunc pariter existentium Fratrum primodictæ Congregationis denuo eidem Clementi Prædecessori exposito, quod Literæ præfatæ juxta earum seriem, & tenorem executioni demandatæ fuerant: Inter vero conditiones, seu leges in ipsis Literis præscriptas eidem Congregationis S. Marci, post absolutum sex annorum cursum, onus sustentandi sex Fratres Presbyteros ad munus Missionariorum explendum idoneos eum esset injunctum; & ipsi exponentes a die, quo Ecclesiæ præfatæ, illiusque bonorum possessionem apprehenderant, ea, qua par fuisset, diligentia, & studio, illa, quæ multorum annorum spatio neglecta fuerant, nonnullas fabricæ partes ruinam minantes nedum reparando, sed etiam alias habitationes pro necessaria ejusdem Conventus commoditate augendo, & in bonum statum redigendo, ac insuper cum fabrica præfata ob terreni deficientiam, & muri fracturam in totum collaberetur, quamdam Ecclesiam exteriorem cum muris primariis nondum absolutam, quæ commoditati, amploque ingressui non solum in Ecclesiam, & Conventum præfatos, sed etiam fulcimento totius fabricæ superioris, quibus illi innitebantur, inservire valeret, confici; & interea, ne sustentatio pro dictis sex Religiosis deficeret, terrenis culturam adhiberi, eaque meliorari, nec non alia denuo acquiri curassent; nec id pro sustentandis sex Religiosis præfatis eatenus sufficiens esset; Propterea terminum sex annorum hujusmodi sibi, sicut præmittitur, præfixum, qui brevi expiraturus erat, ad aliud sibi benevisum tempus prorogari plurimum desiderabant.

Idem Clemens Prædecessor tunc etiam existenti in dicta Urbe Vicesgerenti mandavit, ut Exponentibus præfatis terminum sex annorum hujusmodi eis ad sustentandos sex Religiosos ad hujusmodi munus Missionariorum explendum, & Catholicam Fidem propagandam idoneos præfixum, ut præfertur, ad alios quatuor annos a fine dictorum sex annorum computandos prorogaret.

Et successive pro parte Fratrum memoratæ Congregationis Sancti Marci, eidem Clementi Prædecessori itidem exposito, quod quadriennii hujusmodi finis imminebat, ipsi vero Cellas, & Officinas pro Magistrorum, ac Superiorum eorumdem Missionariorum, & Laicorum, seu Conversorum commoditate necessarias in dicto Conventu ædificare eatenus nequiverant, tametsi in id omne studium adhibuissent; præfatus Clemens Prædecessor sex annos hujusmodi primum concessos, & deinde ad alios quatuor annos prorogatos, ut præfertur, ad aliud quadriennium a fine quatuor annorum prorogatorum numerandum prorogari iterum mandavit.

Aliæ prorogationes concessæ a Benedicto Papa XIII.

Ac postmodum pro parte eorumdem Fratrum fel. record. Benedicto Papæ XIII. Prædecessori Nostro exposito, quod, cum terminus quatuor annorum ultimo loco ab eodem Clemente Prædecessore prorogatus jam expirasset, eædem vero causæ etiam tunc durarent, dictus Benedictus Prædecessor tunc etiam in eadem Urbe Vicesgerenti, ut eisdem Exponentibus sex annos præfatos ad sustentandos, & retinendos sex Religiosos ad munus Missionariorum hujusmodi explendum, Catholicamque Fidem propagandam idoneos, a supradicto Clemente Prædecessore concessos, & successive bis ad quatuor annos pro qualibet vice prorogatos, ut præfertur, donec acquisivissent bona, quorum annui redditus sufficerent pro omnibus supradictis adimplendis, servata cæteroquin supradictarum Clementis Prædecessoris Literarum forma, & dispositione prorogaret pariter, ac extenderet, & ampliaret, & alias prout in memoratis Clementis, & Benedicti Prædecessorum Literis, quarum omnium tenores præsentibus pro expressis haberi volumus, uberius continetur.

Fratres Congregationis S. Marci parati sunt exhibere Literas Clementis Papæ XI. exequi.

Cum autem, sicut pro parte Venerabilium Fratrum Nostrorum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium negotiis Propagandæ Fidei præpositorum Nobis nuper expositum fuit, quod propter supra expressas rationes, aliasque difficultates, quæ interea temporis intervenerunt, dispositio in primodictis ejusdem Clementis Prædecessoris Literis contenta adhuc executioni demandata minime fuerit; Dilecti vero Filii moderni Vicarius Generalis, ac Fratres primodictæ Congregationis, accedente etiam consensu Magistri Generalis Ordinis præfati, memoratas primo loco expeditas Clementis prædecessoris præfati Literas in omnibus suis numeris, juxta modum pro majori Literarum præfatarum facilio ri executione a memorata Cardinalium Congregatione præscriptum, infra terminum præfinitum juxta ejusdem Cardinalium Congregationis Decretum die VII. Augusti anni proxime præteriti, referente Dilecto Filio Nostro Prospero ejusdem Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Diacono Cardinali Columna nuncupato editum, cujus tenorem etiam præsentibus pro plene, & sufficienter expresso, & inserto haberi volumus, uberius continetur, Literas præfatas debitæ executioni demandari intendant, ac ad id paratos sese obtulerint; ac proinde Cardinales Congregationis hujusmodi Nobis supplicaverint, ut Vicario Generali, & Fratribus præfatis in præmissis opportune providere, & ut infra indulgere de benignitate Apostolica dignaremur.

Sac. congregatio Propag. Fidei modum, & tempus eorum præfinit.

Nos igitur Vicarium Generalem, & Fratres præfatos specialibus favoribus, & gratiis prosequi volentes, & eorum singulares personas a quibusvis excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, & pœnis a jure, vel ab homine quavis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodatæ existunt, ad effectum præsentium tantum consequendum, harum serie absolventes, & & absolutas fore censentes, hujusmodi supplicationibus inclinati, primodictis Clementis Prædecessoris Literas, nec non memoratæ Congregationis Cardinalium Decretum, cum omnibus & singulis in illis, & illo contentis, auctoritate Apostolica tenore præsentium confirmamus, & approbamus, illisque inviolabilis Apostolicæ firmitatis robur adjicimus, ac omnes, & singulos juris, & facti defectus, si qui desuper in præmissis quomodolibet intervenerint, supplemus, & sanamus.

Pontif. Clementis XI. Literas, & dicta Congregationis Decretum confirmat.

Præterea, ut Missionariorum munus, quod vere Apostolicum est, per viros undequaque idoneos omni cura & fervore, & cum animarum Christi Sanguine redemptarum fructu exerceatur, dicta auctoritate volumus, præcipimus, & mandamus, ut Vicarius Generalis pro tempore existens primodictæ Congregationis Sancti Marci, sive

Qualitates Alumnorum eligendorum.

sive illo absente, is, qui ejus vices pro tempore gerit, nonnisi Alumoos, Professoresque dictæ suæ Congregationis regulari disciplina, probitate morum, & Religionis, ac Dei gloriæ zelo prædi-

Alumnorum qualis esse debeat ætas.

tos, & ad animarum salutem eximia charitate accensos eligat, quique Philosophiæ, ac Theologiæ studia laudabiliter expleverint, aut saltem in morali Theologia sint bene versati: utque validius labores Missionum sustinere possint, non minores sint vingintinque annis, nec majores trigiotaquinque, ac robusta corporis valetudine gau-

Poena contra dissuadentes accedere ad Seminarium.

deant: illosque ex tota sua Congregatione accersere curet: Moneatque insuper locales Conventuum Congregationis hujusmodi Superiores, aliosque, si opus fuerit, illius Fratres, ne accedere volentes ullo modo retrahant, ac cootra tales dissuadentes, maleque coosulentes, comminetur pænas privationia vocis activæ, & passivæ, aliasque arbitrio memoratæ Cardioalium Congregationis imponendas.

Unda assumendi sint Alumni.

Quod si vero non semper haberi possint ex dicta Sancti Marci Congregatione sex Posessores ad muous hujusmodi explendum idonei, & præscriptis volitisque qualitatibus prædíti; volumus itidem, ut, quoties id acciderit, assumantur ex alia dicti Ordinis Congregatiooe Sanctæ Sabinæ, iisque similiter deficientibus, vocentur ex alia Beati Jacobi Salamonii Venetiarum Congregatione, ac denique ex universo Fratrum Prædicatorum Ordine; ita tamen, ut quicumque Professores cujuscumque ex memoratis Congregationibus, & Ordioe, dom in Seminario præfato permanserint, sese conformare debeant, quoad victum, & habitum, & quoad reliqua regularem disciplinam concernentia, usibus, & observantiis præfatæ Congregationis Saocti Marci.

Exercitia Spiritualia in ingressu a singulis peragenda.

Io ipso ingressu in Semioarium hujusmodi faciendo, singuli Exercitia Spiritualia peragant per decem, aut octo dies, cum omne datum optimum, & omne donum perfectum desursum sit descendens a Patre luminum: illisque absolutis, in manibus præfati Vicarii Generalis, aut, eo absente, alterius ab eo deputati, & deputandi, juramentum juxta infrascriptam formulam præstent, illudque, postquam sic præstitum fuerit, ad eamdem Cardioalium Congregationem

Formula juramenti ab ipsis præstandi.

transmittatur. Formula autem juramenti hæc est: *Ego Frater N. professus in Conventu N. Congregationis S. Marci Florentiæ Ordinis Prædicatorum juro, & promitto in manibus Paterninatis Vestræ N., sive Superioris delegati, me ab hoc Seminario non discessurum, neque discedere procuraturum mediate vel immediate per me, vel interpositam personam, nisi ex legitima causa a Paternitate Vestra, vel a vestris Successoribus canonice intrantibus, & non alias admittenda. Insuper pro Fidei Catholicæ propagandæ causa, & salute Infidelium procuranda, ad eum locum, Provinciam, seu Regnum, sine aliqua repugnantia, aut exceptione iturum, ad quem, seu quod a Vestra Paternitate ero destinatus, & missus. Sic me Deus adjuvet, & hæc Sancta Dei Evangelia. Ego N. N. affirmo ut supra manu propria.*

Quamdiu debeant in Seminario morari.

In Seminario vero hujusmodi permaneant spatio trium annorum, & non ultra, quo melius vocatio probetur, & plene in studiis, Apostolica-

Lectores, & Alumni subsint in omnibus Superiori Conventus.

que disciplina instituantur, & in omnibus tam ipsi, quam Lectores subsint obedientiæ Superioris Cooventus hujusmodi, & Superiorum primodictæ Congregationis, sicut cæteri Fratres de familia. Lector in hoe Seminario semper adsit,

Onus Lectoris Controv. tha-

qui Controversias Fidei, ac Theologiam Moralem doceat, isque non admittatur oisi prævio examine, & confirmatione præfatæ Coogregationis Cardinalium, eidemque iojungatur sedulitas, & assiduitas in lectionibus, & repetitionibus, ac in exercitiis scholasticis.

tum, & quomodo admittandas.

Tres ad minus in hebdomada lectiones Controversiarum, duas Moralis, utiles pro Missionibus, ad quas Alumni hujus Semioarii sunt mittendi, & post vesperas earumdem habeat collationes, frequeotibusque exercitiis studentes instituat.

Quando facultas concedanda, aut neganda excundi e Conventu.

Prohibetur propterea æque Lectori, ac studentibus, diebus lectionum e Conventu, seu Seminario hujusmodi egredi quacumque de causa, nisi expletis integre lectionibus, & exercitiis ea die, qua fieri debebunt, & in hoc Superior Conventus diligenter incumbat; & si Theses ea die habeaotur, absolute egrediendi liceotiam deneger.

A Lectionibus, repetitionibus, & exercitiis utriusque studii præfati nemo prorsus ex studentibus quocumque titulo, aut colore eximatur, aut unquam permittatur abesse, & si quis neglexerit, a Superiore corrigatur; idemque fiat, si aliquem negligentem in scribendis Lectionibus, aut in dictis studiis desidiosum reperiat, & tam

Superiores corrigant negligentes.

Lector, quam Superior Conventus, de omnibus Vicarium Generalem præfatum, vel illo absente, ejus Delegatum, ac etiam supradictam Cardioalium Congregationem certioret.

Senis quibuscumque mensibus Theses habendæ.

Senis deinde quibuscumque mensibus Theses Theologicæ Cootroversiarum, & Moralis habeantur, quibus Superior Cooventus interesse teneatur, ad dignoscendum eos, qui proficiunt; & monere debeat præfatum Vicarium Generalem, sive ejus Delegatum, de iis, qui fortasse hujusmodi studio minus vacaverint, ut valeat illis submotis alios subrogare.

Alumni turnatim explicent Catechismum.

Singulis porro Dominicis, & aliis festivis de præcepto diebus, præfati Studentes io Ecclesia, vel in alio opportuno loco a Superiore locali destioando explicent Catechismum Romanum, & uousquisque turnarie continuet per mensem, ad hoe ut aptiores evadant tempore, quo in Missionihus operam præstare debebunt.

Visitatio facienda per Vicarium Generalem, vel per alium ab eo delegandum.

Vicarius insuper Generalis præfatus, vel eo absente alius ab ipso delegandus, singulis saltem qoatuor mensibus, studium, seu Seminarium istud visitet, &, si Studentem aliquem minime proficientem invenerit, aliqua pœnitentia ei injuncta, eum amoveat, aliumque io amoti locum quamprimum subroget.

Item per Secretarium Sac. Congregationis.

Ultra vero præfatam Vicarii Generalia, seu alterius ab eo delegati visitationem, Secretarius itidem pro tempore existentis memoratæ Cardinalium Congregationis bis visitet in anno, absque Superiorum Regularium interventu, ut liberius queat statum, & necessitates Seminarii hujusmodi expooere, Studentes examinare, & de eorum progressu certiorare.

Completo Triennio, quo sint mittendi, si tunc non sit in promptu locus Missionis.

Completo postumodo triennio, abeant Studeotes, quo a præfata Cardinalium Congregatione destinati fuerint; quod si nullus tunc temporis sit in promptu Missionis locus, liceat Vicario Generali eos ad alios sui Instituti Conventus transferre, certiorata prius ipsa Cardinalium Congregatione, ac curet, ut in iis Conventibus collocentur, in quibus commodius studio Controversiarum, & Moralis exerceri possint, quousque advenerit occasio Missionia, ad quam ab eadem Cardinalium Congregatione erunt destinandi.

Inte-

Interim vero se immunes esse non credant ab observantia Regulari, & Officiorum servitio.

Pœna contra inobedientes.

Nemo removendus a Missione inconsulta Sac. Congregatione. Post reditum a Missione nullo gaudeant Privilegio.

Quod si aliquis illorum ad destinatas Missiones renueret, aut negligeret accedere, arbitrio memoratæ Congregationis Cardinalium plectetur. Nemo autem ab eisdem Missionibus possit amoveri, aut revocari, absque participatione ejusdem Congregationis Cardinalium. Ii vero, qui sacris Missionibus per statutum tempus inservierint, & a præfata Cardinalium Congregatione ad propria remeandi facultatem obtinuerint, nulla prorsus exemptione, privilegio, aut præeminentia in propria Congregatione gaudere, ac potiri præsumant, solum a Domino, qui est bonorum omnium largitor, mercedem recepturi.

Stricte tamen per præsentes injungimus Superioribus primodictæ Congregationis, ut in emeritos hujusmodi Christi Fidei Præcones, omnem caritatem exerceant, cum plerumque assiduis laboribus consumpti, ægritudinibus, aliisque corporis incommodis sint obnoxii.

Datur facultas Vicario Generali alia statuendi quoad disciplinam regularem, & studia, approbanda a Sac. Congregatione.

Denique in iis omnibus conscientiam Vicarii Generalis pro tempore existentis dictæ Congregationis Sancti Marci oneratam volumus, ejusque arbitrio relinquimus alia statuendi (supradictis tamen firmis remanentibus) tum exactam disciplinam, tum studiorum profectum concernentia, approbandaque ab ipsa Cardinalium Congregatione, salva tamen semper in præmissis auctoritate Congregationis eorumdem Cardinalium.

Approbatio, & Confirmatio.

Decernentes easdem præsentes Literas firmas, validas, & efficaces existere, & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere, ac Superioribus & Fratribus dictæ Congregationis plenissime suffragari, & ab illis, ad quos spectat, & in futurum spectabit, inviolabiliter observari, sicque in præmissis per quoscumque Judices Ordinarios, & Delegatos, etiam causarum Palatii Apostolici Auditores judicari, & definiri debere: ac irritum, & inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

Obstantium derogatio.

Non obstantibus omnibus, & singulis illis, quæ idem Clemens Prædecessor in primodictis suis Literis præfatis voluit non obstare, cæterisque contrariis quibuscumque.

Dat. die 10. Julii 1748. Anno VIII.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die x. Julii MDCCXLVIII. Pontificatus Nostri Anno Octavo.

D. Card. Passioneus.

LVIII.

BEATIFICATIO

Ven. Servi Dei JOSEPHI Calasanctii a Matre Dei, Fundatoris Congregationis Clericorum Regularium Pauperum Matris Dei Scholarum Piarum.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad perpetuam rei memoriam.

Proœmium.

COELESTIS Paterfamilias, cujus judicium perennis misericordia superexaltat, ut ostenderet se nihil eorum prætermisisse, quæ in excolenda Vinea optimum, & diligentissimum Agricolam decent, nullam unquam passus est elabi ætatem, quæ contra impios conatus inimici hominis superseminantis zizania, admirabilis ejus dexteræ potentiam, & præsidium non experiretur. Per varias enim diei horas, a prima nempe ad nonam usque, in electam hanc Vineam suo Sanguine acquisitam operarios ire jussit, ne succrescentibus spinis, & sæviente Satana, portio Domini desiderabilis in dissipationem, & desertum converteretur; ita ut ex omnibus terræ plagis, non Regio fuerit, non Sinus, non Insula, nullus denique locus, ubi non hujusmodi cultores, quam maxima subeuntes pericula, aut ignorantiæ tenebras Evangelicæ Legis prædicatione discuterent, aut cœlestis Doctrinæ veritatem datis cervicibus propugnarent, aut rejectis Mundi illecebris vias Domini in solitudine rectas facerent, aut lapsos a viis pessimis ad dignos Pœnitentiæ fructus exemplo suo provocarent. Undecima tandem, & novissima hora, ut Vineam perficeret, quam plantavit dextera ejus, novos conduxit Operarios, qui ne Aper de silva Christo renata germina in ipso flore depasceret, Domini timorem, Legem Vitæ, & Disciplinæ Parvulos edocerent. Luculentum sane, ac memorandum hujusce Providentiæ specimen superiori Sæculo in hac ipsa Urbium Principe misericordiarum Pater per Servum suum JOSEPHUM CALASANCTIUM A MATRE DEI ostendere dignatus est.

Summarium Virtutum, & meritorum Servi Dei.

Hic inter Aragonios Nobili genere ortus, florentibus annis per exercitia Pietatis, & Literarum studia peractis, variisque porro muneribus integre administratis, de improviso in sortem Domini vocatus, divinoque afflatu Numinis Romam accersitus, ad novi operis ministerium, Christiano Populo quam maxime profuturum, sedulo animum adjecit. Cum enim ubique gentium miserrimi æque, ac frequentissimi pueri jacerent in triviis, & per compita divagarentur, quos non divina Religio, non famæ pudor, non amor virtutis, non Parentum disciplina, non lata jura coercebant, quique per turpem desidiam in vitiis enutriti, ad Christiani nominis probrum, & perniciem Reipublicæ adolescere videbantur, teterrimo huic incommodo Venerabilis Dei Servus, utpote novus Vineæ Operarius, fortiter se se opponens, nihil reliqui fecit, quominus hujuscemodi pueri a Diaboli contagione abducti, ad Religionem, & Charitatem informarentur. Primum consilio, precibus, & qua re cumque potuit, Vir plane humilitatis studiosissimus, hujusmodi oneris suscipiendi pluribus Auctor fuit. Verum aliis alia causantibus, tantumque pietatis opus detrectantibus universis, sibi demum præter cæteros intellexit ab eo, qui Angelorum ministeria, hominumque dispensat, pauperem derelinqui, & orphani adjutorium commendari.

De institutione Congreg. Scholarum Piarum.

Cæteris igitur quibuscumque curis abjectis, per se ipse opus aggressus est, & pauperum potissimum adolescentum commodo & incolumitati, novæ Congregationis Pauperum Matris Dei Scholarum Piarum fundamenta jecit. Invalescere jam cœperat saluberrimum hoc Institutum, altasque radices figere; cum hostis antiqui insidiis & fraudibus, tot, tantasque turbas in Institutorem, æque ac familiam ejus homines concitarunt, ut res plane profligata, dejectaque videretur. Nihilominus Venerabilis Dei Servus ambulans in innocentia cordis sui, potestatum tenebrarum conatibus minime fractus, fideique scuto inexpugnabili firmissime protectus, a suscepto condendæ Congregationis consilio ullo modo nec divelli, nec distrahi potuit. Quinimo vel amplissimis, ultroque oblatis dignitatibus constantissime repudiatis, nihil unquam antiquius habuit, quam incepti operis curam, & amplificationem: Quod qui-

quidem Institutum, sublatis dissidiis, Deo auspice, & incrementum dante, ad quamplurimas Christiani Orbis Provincias cum uberrimo animarum fructu propagatum esse conspicimus. Denique Vir Dei meritis cumulatus, ærumnisque confectus, nonagenario major mortalitatem explevit in terris, & immortalitatem inter cœlites inchoavit. Verum ejusdem fama longe lateque percrebrescente, ad Congregationem Venerabilium Fratrum Nostrorum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium Sacris Ritibus præpositorum Causa deducta est; ubi cum de virtutibus æstimandis juxta Canonicas Sanctiones quæstio de more haberetur, Nos, qui per id temporis Aulæ Consistorialis Advocati munere fungebamur, earum primo patrocinium suscepimus, deinde Promotoris Fidei officio insigniti, earum causam acriter egimus. Quare fel. record. Benedictus Papa XIII. Prædecessor Noster VI. Idus Septembris MDCCXXVIII. in gradu heroico constitutas esse pronunciavit. Porro coram Nobis ad supremum Ecclesiæ regimen, quamquam immerito, admotis, cum de Miraculis disceptaretur, duo potissimum unanimi tum Cardinalium, tum Consultorum secundodictæ Congregationis suffragio approbata, Nos itidem Decreto Nostro VI. Idus Maji bujuscemet Anni duximus approbanda.

Ordo in divs Causa servatus.

Quapropter precibus tandem complurium Regum, Episcoporum, aliorumque Principum, nec non dilectorum filiorum Clericorum Regularium ipsiusmet Congregationis Pauperum Matris Dei Scholarum Piarum, paterna benignitate annuentes, de ejusdem Cardinalium Congregationis consilio, & assensu, auctoritate Apostolica tenore præsentium indulgemus, ut idem Dei Servus JOSEPHUS A MATRE DEI imposterum BEATI nomine nuncupetur, ejusque Corpus, & Reliquiæ venerationi Fidelium (non tamen in Processionibus circumferendæ) exponantur. Imagines quoque radiis, seu splendoribus exornentur, ac de eo quotannis VI. Kalendas Septembris, quo demortui Corpus humatum est, recitetur Officium, & Missa de communi Confessoris non Pontificis, cum Oratione a Nobis approbata, juxta Rubricas Breviarii, & Missalis Romani. Recitationem autem Officii, & Missæ celebrationem hujusmodi fieri concedimus, tum in universa Clericorum Regularium hujusmodi Familia, tum in Oppido Petraltæ in Aragonia, ubi Vir Dei in lucem editus est; tum in Orioneda, in Vicariatu Trempensi, & in Civitate Urgellensi, ad quas Christi Vineaa excolendas Operarius primo vocatus est, tum apud Sodalitates Sanctorum duodecim Apostolorum, Doctrinæ Christianæ, Sacrorum Stigmatum Sancti Francisci, Sanctissimæ Tritatis Peregrinorum, & Suffragii de Urbe, in quas cooptatus fuit, ab universis Christifidelibus tam Sæcularibus, quam Regularibus, qui ad horas Canonicas tenentur; Et quoad Missas attinet, etiam ab omnibus Sacerdotibus ad Ecclesias, in quibus Festum peragetur, confluentibus. Præterea primo dumtaxat anno a datis hisce literis in Ecclesiis Congregationis Clericorum Regularium Matris Dei, Oppidi, Vicariatus, Civitatis, & Sodalitatum hujusmodi solemnia Beatificationis ipsius Servi Dei cum Officio, & Missa sub ritu duplici majori, die ab Ordinariis respective constituta, postquam in Basilica Nostra Sancti Petri in Vaticano celebrata fuerint solemnia, nempe XV. Kalendas Septembris currentis anni, pariter celebrandi facimus potestatem. Non obstantibus Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, ac Decretis de non Cultu editis, cæterisque contrariis quibuscumque. Volumus autem, ut earumdem præsentium Litterarum transumtis, seu exemplis etiam impressis, manu Secretarii dictæ Congregationis Cardinalium munitis, eadem prorsus fides in judicio, & extra adhibeatur, quæ adhiberetur ipsis præsentibus, si forent exhibitæ, vel ostensæ.

Preces Sanctæ Sedi porrectæ pro ipsius Beatificatione.

Eidem Beati nomen, & honores decernuntur.

Derogatio contrari[is].

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die VII. Augusti MDCCXLVIII. Pontificatus Nostri Anno VIII.

Dat. Pont. A. VIII. die 7. Aug. 1748.

D. Card. Passioneus.

DE CONCESSIONE, LIX.

Et executione Dispensationum Matrimonialium: altera Epistola ad Primatem, Archiepiscopos, & Episcopos Regni Poloniæ.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabilis Frater salutem, & Apostolicam Benedictionem.

AD tuas manus pervenisse speramus Epistolam nostram Encyclicam datam die 29. superioris mensis Junii, de Dispensationibus, quas pro contrahendo Matrimonio intra gradus jure prohibitos hæreticis Conjugibus concessisse, Apostolicæ Sedis Ministri falso insimulabantur. Attamen hanc aliam rursus ad te mittere cogimur; cum enim res, unde falsus ille rumor exortus est, in apertum educta sit, eamque omnibus notam fieri oporteat, ex Nostris ad eam animadversionibus alii proficere, meliusque in posterum, quæ agenda sunt, constituere poterunt.

Priori Epistolæ superius num. LI. altera adjicitur, ob nuper cognitum rei statum.

Episcopus quidam istius Poloniæ Regni duobus Lutheranis Conjugibus, qui in secundo affinitatis gradu inter se conjuncti erant, contrahendi matrimonii facultatem dedit. Rogatus, quo jure id fecisset, an uti executor alicujus dispensationis, quæ concessa fuisset vel a Nostra Dataria, vel Pœnitentiaria, vel a Sanctæ Inquisitionis Officio; namque hæ viæ sunt, quibus hujusmodi dispensationes a Sede Apostolica expediri consueverunt; nullas se accepisse ingenue fassus est; sed fecisse ea generali potestate respondit, quam sibi, ut Episcopo in remotis degenti, Sedes Apostolica elargita est; factumque suum excusavit more recepto suæ Diœcesia, & Prædecessorum suorum consuetudine. Addidit etiam, ad id faciendum adductum fuisse spe, quam ipsi dederunt Conjuges, quamprimum ad Fidem Catholicam se conversuros; quod si intra debitum tempus minime adimplerent, se vi eos adigendi, cohabitatione prohibita, potestatem habere.

Episcopus cum duobus Hæreticis dispensavit super gradibus prohibitis ad Matrimonium contrahendum.

Vigore prætensæ facultatis a Sancta Sede obtentæ.

Ut ab hujusmodi narrationis serie minime discedamus, in primis, id compertum est, e nostris Tribunalibus dispensationem super impedimento affinitatis pro contrahendo matrimonio inter duos hæreticos neutiquam emanasse. Episcopus est, qui concessit; affirmatque, fecisse vi generalis cujusdam facultatis, quam Sedes Apostolica impertiri consuevit Episcopis, qui extra Europam, vel in remotis Europæ partibus constituti sunt.

Dispensatio non a Sancta Sede, sed ab Episcopo irregulariter concessa.

At quid dicendum esset, si facultas, de qua agitur, dispensandi in secundo gradu, non comprehenderet matrimonia inter hæreticos contrahenda? Et quidem res ita se habet; etenim facultates, quæ dantur Europæ Episcopis, qui

Idque ab Episcopo factum fuit vigore generalis facultatis.

in

PONT. A. VIII.

Tenor generalis facultatis refertur.

in dominio Catholicorum Principum positi sunt, in hæc verba conceptæ sunt: *Dispensandi in tertio, & quarto simplici & mixto tantum cum pauperibus, in contrahendis: in contractis vero, cum hæreticis conversis, etiam in secundo simplici, & mixto, dummodo nullo modo attingat primum gradum, & in his casibus prolem susceptam declarandi legitimam.*

Dispensationis concessæ nullitas ob non expressum, nec insertum Indultum.

Prætereundum ducimus, in dispensatione, de qua agimus, & quæ ab Episcopo concessa, & a Nobis lecta est, nullibi ab ipso expressum fuisse, quod dispensationem impertiebatur ex vi Apostolicæ facultatis; hac enim declaratione omissa, actus nullus ac irritus efficitur; ut in earumdem facultatum formula aperte statuitur: *& in dispensationibus hujusmodi declaretur expresse, illas concedi tamquam a Sedis Apostolicæ Delegato: ad quem effectum etiam tenor hujusmodi facultatum inseratur, cum expressione temporis, ad quod fuerit concessæ; alias nullæ sint.*

Nullitas quoque adest ex defectu facultatis.

Sed id solum sciscitabimur, ubinam contineatur facultas dispensandi in secundo gradu? Certe Nobis respondebitur, in verbis illis paulo ante laudatis: *etiam in secundo simplici & mixto, dummodo nullo modo attingat primum gradum.* Nos statim reponemus, ante ea verba hæc alia occurrere: *In contractis vero, cum hæreticis conversis &c.* Et ideo, cum facultates limitatæ sint ad Matrimonia contracta, non autem contrahenda; ad hæreticos conversos, non autem ad eos, qui se convertendi spem faciunt: Sane unusquisque facili negotio, ictuque, uti dicitur, oculi, dignoscere poterit facultatis abusum in concessione dispensationis, quæ, ut diximus, in causa fuit, cur sinister rumor, & popularis obtrectatio adversus Apostolicæ Sedis Ministros suscitaretur.

Ex eo, quod tolerantur Hæretici, eorumque Matrimonia, non infertur, quod ipsis Dispensationes sint concedendæ.

Degunt quibusdam in locis istarum Regionum Catholici cum Hæreticis mixti; palam inter se Matrimonia contrahunt; & nemo est, qui contrahentes corripiat, & puniat, aut illis adversetur. Hoc autem posito, qui fieri potest, ut hinc colligatur dispensationis concessio super aliquo impedimento in hujusmodi Matrimoniis inter Catholicum, & Hæreticum, & multo magis inter duos Hæreticos, ut in specie, de qua agitur, contigit? Tolerat quidem in aliquibus locis Apostolica Sedes Matrimonia inter Catholicum, & Hæreticam, vel Hæreticum, & Catholicam, cum nequeat impedire; & Ecclesiastica quadam prudentia, ne majora mala enascantur, dissimulat, ac tacet.

Quod est contra disciplinam, & contra literam Indultorum.

At, quod Apostolicæ Sedis auctoritate gratiosa in hisce Matrimoniis dispensatio super gradu, aut alio impedimento concedatur, fieri nunquam potest, nisi præcedat hæresis abjuratio, juxta ejusdem Sedis Apostolicæ disciplinam a Nobis in præcedenti Epistola expositam, & juxta recensita concessæ facultatis verba.

Exempla, si quæ sunt, damnanda, non imitanda.

Sed respondetur: ab anterioribus Episcopis, qui easdem facultates iisdem verbis conscriptas habebant, quibus conceptæ sunt illæ, de quibus quæstio est, id peractum fuisse. Nos ignoramus, quid egerint Episcopi Prædecessores; id solum Nobis compertum est, quod, si dispensaverunt in Matrimonio non contracto, sed contrahendo, in Matrimonio inter duos adhuc in hæresi permanentes; perperam ac male egerunt, grave admiserunt peccatum, multorumque malorum reos se fecerunt, quia facultates eis concessas attento animo non consideraverunt, ex quibus, veluti ex fonte, omnis delegata auctoritas dimanat.

At Nobis reponitur: quidquid factum est, ideo factum, quia Conjuges suam conversionem polliciti sunt. Id autem, an verum sit, paulo post videbimus.

ANNO 1748.

Promissio abjurandi hæresim non sufficit ad effectum &c.

Interea ponatur, revera Conjuges id promisisse: quæritur, cum facultas a Sede Apostolica concessa præscribat, ut dispensetur in secundo gradu cum Hæreticis jam conversis, quomodo Episcopus arbitratus sit, ea se uti posse in dispensando non cum hæreticis jam conversis, sed cum iis, qui solummodo conversionem promiserant? cumque Sedes Apostolica hujusmodi dispensationes, nisi conversione jam facta, ut late in Nostra prima Epistola Encyclica demonstratum est, concedere non soleat; quæritur iterum, quomodo ejus Delegatus in tantum ausum devenerit, ut cum iis, qui nudam promissionem se convertendi fecerant, dispensare non dubitaverit?

An Episcopus cogere possit Hæreticos ad abjurandum in locis, ubi tolerantur.

Additur demum; si fidei datæ Conjuges hæretici defuerint, acriter punientur, eisque simul habitare interdicetur. Nos minime latet, discrimen, quod inter infidelem, & hæreticum intercedit: primum quidem ad amplectendam Fidem Catholicam, ad quam se per Baptismum minime obligavit, cogi non posse: e diverso hæreticum, qui jam Baptismum suscepit. At vero Nobis ignotum est, an usu & consuetudine receptum sit, ut hæretici ad Catholicam veritatem profitendam constringi possint in iis regionibus, in quibus a Principibus permissum est, ut commixti cum Catholicis vivant, eademque juris æquabilitate, & civili consuetudine fruantur.

De promissione non constat in casu &c.

Sed, quidquid de hoc sit, illud necessarium esset ostendere, quibus argumentis ac probationibus hæreticorum Conjugum promissio demonstretur. In dispensatione enim hæc verba leguntur: *ob spem, quod ad Fidem Orthodoxam convertentur*: Spes autem a promissione omnino diversa, & distincta est.

Tam dispensatio, quam Matrimonium, irrita declarantur.

Si quando autem de separatione, ob frustratam spem a Conjugibus datam, agi vellet; cum res sit de Matrimonio contracto, non inter unum Hæreticum, & alterum Catholicum, absque alio impedimento, quam illo Religionis; sed de Matrimonio inito inter duos hæreticos in secundo affinitatis gradu conjunctos; locus non esset separationi tantum *quoad thorum*, sed etiam alteri *quoad vinculum*; quæ injungenda esset a Dispensante, publica protestatione emissa, se nullo jure, atque auctoritate dispensasse, ac proinde dispensationem irritam ac nullam fuisse.

Monentur Episcopi, ut facultatum indultarum tenores expendant.

In priori Epistola nostra Encyclica scripta die 29. Junii admonuimus, ut ii, quibus executio dispensationum Matrimonialium, quæ in Urbe conceduntur, committitur, eas attente legant, & bene ac diligenter perpendant. Nunc autem eadem repetimus, & insuper addimus, ut legantur, & considerentur etiam facultates, quæ a Sede Apostolica conceduntur, priusquam aliquis illis utatur; cum minime deceat, ut aliorum culpa vel Sedi Apostolicæ, vel ejus Ministris vitio vertatur, & quod ab aliis peccatum est, crimini eis detur. Interea autem Tibi, Venerabilis Frater, & Christiano Gregi tuæ curæ commisso, Apostolicam Benedictionem peramanter impertimur.

Dat. P. A. VIII. die 8. Aug. 1748.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die VIII. Aug. MDCCXLVIII. Pontificatus Nostri Anno Octavo.

DE

ANNO 1748.

DE PALLII

LX. Benedictione & traditione.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI,

Ad perpetuam rei memoriam.

Proœmium.

Rerum Ecclesiasticarum origines quo altius ex sacræ antiquitatis memoria repetimus, eo magis illas & solidis fundamentis innixas, & sublimi non minus, quam vetusta institutione venerabiles, ipsasque disciplina, & ritu graves ac religiosas, agnoscere & comprobare gaudemus. Ita porro de sacris Palliis, quæ a Romano Pontifice, Patriarchis, & Archiepiscopis concedi, ipsisque in Curia præsentibus tradi, absentibus autem transmitti consueverunt, aptimis usque Ecclesiæ sæculis complura extant certissima monumenta; nec dubium est, quin eorum traditioni, sive transmissioni, solemnis semper præmissa fuerit benedictio. Quia tamen hujusmodi Benedictionis ritus nonnullas mutationes in evolutione temporum subiisse dignoscitur; Officii Nostri esse judicavimus illius formam perpetuis futuris temporibus observandam constituere, ac præsentium Literarum auctoritate firmare.

Pallii traditio vetusta, & venerabilis est.

Ejus quoque Benedictio.

Cujus tamen ritus varius fuit.

Inter speciales prærogativas Basilicæ Sancti Petri in Vaticano, quarum meminit Petrus Mallius ejusdem Basilicæ Canonicus tempore Alexandri III., hæc recensetur, quod *in ea tantum vigilantur Pallia*, quæ a Romano Pontifice, Patriarchis, & Archiepiscopis mittuntur. Maphæus autem Vegius alter Sancti Petri Canonicus sub Prædecessore Nostro Martino V. Lib. 2. Rerum memorabilium Basilicæ Sancti Petri, piam supplicationem describit, quæ ab ipsius Basilicæ Clero, cum cantu Psalmorum Pœnitentialium, Litaniarum, aliarumque precum fiebat, dum ad Pallia benedicenda procedebatur; atque addit, nocturnas vigilias ea occasione ita celebrari consuevisse, quemadmodum in pervigilio Festi Sanctorum Apostolorum Petri & Pauli. De hujusmodi Vigiliis similiter mentio est in Libris Sacrarum Cæremoniarum Ecclesiæ Romanæ, qui tribuuntur Christophoro Marcello Archiepiscopo Corcyrensi, a quo videlicet Prædecessori quondam Nostro Leoni Papæ X. oblati fuerunt; ubi etiam *lib.* 1. *sect.* 10. *cap.* 5. dicitur, quod ipsa Pallia demittebantur in sacram Beati Petri Confessionem, ut supra illius Corpus consisterant: *Per Canonicos Basilicæ ponuntur super Corpora Petri, & Pauli Apostolorum sub Altari Majore, ubi factis de more Vigiliis, illa per noctem dimittunt, deinde restituunt Subdiaconis, qui in loco honesto ea conservant.* Erat quippe in anteriori fronte Altaris dictæ Confessionis parva quædam veluti fenestra, & in hujus solo intra ipsius Altaris molem foramen erat, Æneæ Arcæ ad perpendiculum respondens, in qua Sacrum Apostolorum Principis Corpus requiescit; ut latius legere est in descriptione veteris situs, & formæ ejusdem Confessionis, quam Michael Lunigns Prædecessori Nostro Urbano Papæ VIII. dicavit, quæque tam seorsim, quam cum aliis Operibus Typis edita pluries fuit.

Monumenta antiqua Benedictionis in Basilica S. Petri.

Locus in Confessione S. Petri, in quo reponebantur Pallia.

Verum quum mutata deinceps fuerit Aræ Majoris forma, nocturnarum autem Vigiliarum disciplina magna ex parte in desuetudinem abierit; annuentibus Prædecessoribus Nostris, Romanis Pontificibus, inductum fuit, ut prædictæ Basilicæ Archipresbyteri Vicarius in Episcopali Ordine constitutus, vel alius Episcopus ejusdem Basilicæ Canonicus, qui Matutinis Officiis in Festo Sanctorum Petri & Pauli in Pontificalibus assisteret, idem Benedictionem Palliorum faceret, cujus ritus talis erat.

Ritus recenter inductus.

PONT. A. VIII.

Pallia, quæ benedicenda erant, auratæ Pelvi imposita, ab ipsius Vaticanæ Basilicæ Canonico Altarista nuncupato, comitantibus duodecim ejusdem Basilicæ Beneficiatis, ad Confessionem Beati Petri deferebantur, ibique locabantur super Mensam stragula pretiosa coopertam, inter duo Candelabra accensis cereis subjecta. Episcopus vero, qui Matutinis Officiis, ut præfertur, adstiterat, post decantatas Laudes, Pontificalibus adhuc indutus, una cum assistentibus Ministris paratis, & Clero Basilicæ, ad Confessionem ipsam descendebat, Pallia aspergebat aqua benedicta, tum incenso adolebat, ac demum solemnes Benedictionis preces super illa recitabat: Pallia vero sic benedicta, per totam Festivitatis Octavam, supra Corpus Apostoli requiescebant, expleta autem Octava, a Sacrarii Curatoribus removebantur, & inclusa Capsulæ Holoserico coccineo coopertæ, recondebantur in Oratorio Secretarii, in quo Sanctorum Reliquiæ asservantur; Clavis autem Capsulæ tradebatur primario Pontificis Cæremoniarum Magistro.

Ritum hunc, qui ad proximos usque annos viguit, Nos ipsi semper observari vidimus, quo tempore in minoribus constituti, prædictæ Vaticanæ Basilicæ Canonicatum tenuimus; nisi quod anno Jubilei millesimo septingentesimo vigesimo quinto, die XXII. Februarii, in Festo Cathedræ Sancti Petri Antiochiæ, fel. record. Prædecessor Noster, ac Dignitatis Nostræ amplificator, Benedictus Papa XIII. hujusmodi Pallia per se ipsum benedicere maluit; Cujus Nos exemplo excitati, ejusque præclara vestigia libenter sectantes, duobus proxime elapsis annis, in pervigilio Natalis Sanctorum Apostolorum Petri & Pauli, Vespertinis Officiis in ipsa Basilica Vaticana de more persolutis, hujusmodi Pallia benediximus certo ordine ac ritu, quem in posterum quoque servaro decrevimus, atque etiam a Successoribus Nostris Romanis Pontificibus, seu respective ab eo S. R. E. Cardinali, qui forsan, absente Pontifice, Vesperarum solemniati in Pontificalibus adstiterit, observari & adhiberi, præsentium Litterarum mansuro tenore statuimus.

Benedictus XIII. Pallia per se ipsum benedixit.

Pontifex idem peragit certo ordine ac ritu.

Quem in perpetuum servari mandat.

Primum itaque volumus & mandamus, ut singulis annis Palliorum numerus sufficiens pro Ecclesiarum opportunitate, in Vigilia Apostolorum de mane, a prædictæ Basilicæ Canonico Altarista, cum consueto comitatu, ad Confessionem Beati Petri deferatur, ibique decenter, ut supra diximus, collocetur; ipsaque Pallia post vesperas ejusdem diei in ipsa Basilica ritu maximo celebratas, a Summo Pontifice, si præsens fuerit, sin minus ab eo Cardinali, qui Pontificalia peregerit, benedicantur. Sicut enim ipsius Romani Pontificis, vel saltem illius personam, & vices gerentis, maxime propriam, ita huic potissimum diei merito adscribendam censemus hujusmodi Benedictionem; tum quia Sacrum Pallium, *in quo* (ut Innocentii Papæ III. Prædecessoris Nostri verbis utamur) *Pontificalis officii plenitudo cum Archiepiscopalis nominis appellatione confertur*, speciale munus est, quod a solo Romano Pontifice Beati Petri successo-

Quid servandum sit ante Benedictionem.

cessore conceditur; tum quia eo die conspicuus universi Collegii Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium, aliorumque ipsius Ecclesiæ Romanæ Procerum consessus, ac frequentissimi Populi concursus, hujusmodi Functionis splendorem, & majestatem magnopere augebit.

Actus, & Forma Benedictionis.

Expletis itaque Vesperis, descendat ad Confessionem unus ex Auditoribus Causarum Palatii Apostolici, Sacris Subdiaconalibus vestibus indutus; præcedentibus duobus servientibus armorum, Mazzeriis Papæ nuncupatis; comitantibus hinc & inde duobus aliis Auditoribus Collegis, cum supparo, & superpelliceo; & subsequentibus Pontificiæ Consistorialis Aulæ Advocatis; atque is præparata Pallia coram Pontifice, aut Cardinale Pontificalia exercente, afferat & sistat. Decet enim hujusmodi munus injungi præfatis Auditoribus, in Subdiaconorum Ordine Pontifici ministrantibus, quorum videlicet Collegii Decano singulis annis traduntur Agni, ex quorum velleribus contexenda sunt Sacra Pallia; nec minus convenit, Consistorialis Aulæ Advocatos adesse, ad quos singulari privilegio pertinet pro Pallii concessione apud Pontificem in Consistorio residentem perorare.

Ipse autem Pontifex, seu illius vice, ut præfertur, Cardinalis ille, qui Officio in Pontificalibus adstiterit, Pallia prædicta more solito adsperget aqua benedicta, tum incenso adolebit, deindeque pronunciabit super ea preces, & Benedictiones, juxta formulam inferius statuendam.

De Custodia Palliorum habenda post Benedictionem.

Peracta demum Benedictione, eadem sacrata Pallia includantur arculæ argenteæ auro obductæ, quam semper in ipsa Confessione Beati Petri Apostoli, & prope sacrum illius Corpus in loco ad id designato asservari mandamus; quamque ad hunc effectum, exquisito cælaturæ opere, nostro sumptu conflatam, nuper eidem Beatissimo Apostolorum Principi reverenter obtulimus, ipsum enixe orantes, ut de negligentiis, & offensionibus nostris, quascumque in ipsius Basilicæ servitio admisimus, dum inter illius Canonicos accensebamur, indulgentiam & veniam Nobis ab Omnipotenti Deo dignanter imploret. Volumus autem, ut hujusmodi arculæ cura, & custodia spectet ad ipsius Basilicæ Canonicum Altaristam pro tempore existentem; illius vero Clavis a primario Pontificiarum Cæremoniarum Magistro retineatur.

Præscribitur forma juramenti præstandi pro traditione Pallii.

Denique attendentes, quo ritu hujusmodi Pallia a Cardinali S.R.E. Diaconorum Priore absentium Patriarcharum, seu Archiepiscoporum Procuratoribus traduntur, animadvertimus ipsos Procuratores juramentum præstantes juxta antiquam formulam, quæ ipsis exhibetur, plura promittere, quæ nec omnino his temporibus integre adimpleri, nec sine perjurii crimine negligi posse videntur. Quapropter volumus, & statuimus, ut hujusmodi juramentum deinceps a Procuratoribus prædictis alia forma præstetur, inferius pariter inserenda præsentibus Literis; Quas quidem, cum omnibus in iisdem statutis, atque præscriptis, semper & perpetuo validas, & efficaces existere & fore, & ab omnibus, ad quos pertinet, ac pertinebit in posterum, plenissime observari decernimus: Non obstantibus, si quæ sunt in contrarium, Apostolicis Ordinationibus, & Constitutionibus, nec non Cappellæ Pontificiæ, & ipsius Vaticanæ Basilicæ, etiam Apostolica auctoritate approbatis, & confirmatis, ritibus, formulis, usibus, & consuetudinibus etiam immemorabilibus; quibus omnibus, & singulis, quatenus opus sit, Motu proprio, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, pro præmissorum perpetua executione, derogamus, ac derogatum censeri volumus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Formula Benedictionis.

Formula igitur Precum ad benedicenda Pallia in vigilia Sanctorum Apostolorum Petri, & Pauli, talis est. Post Vesperas, Pontifex, seu Cardinalis, qui illius vice in Pontificalibus Officio adstiterit, ipsa Pallia ter aspergit aqua benedicta, dicendo Antiphonam *Asperges me &c.* ac ter Incenso adolet; deinde dicit:

℣. *Adjutorium nostrum in Nomine Domini.*
℟. *Qui fecit cælum, & terram.*
℣. *Dominus vobiscum.*
℟. *Et cum spiritu tuo.*

OREMUS

Deus, Pastor æterne Animarum, qui eas Ovium nomine designatas, per Jesum Christum Filium tuum, Beato Petro Apostolo, ejusque Successoribus, boni Pastoris typo regendas commisisti, atque ipsis sacrarum Vestium symbolis Pastoralis curæ documenta significari voluisti; effunde per ministerium nostrum super hæc Pallia de Beatorum Apostolorum Principum Altari sumpta, copiosam Benedictionis ✠ & sanctificationis ✠ tuæ gratiam, ut quam mystice representant Pastoralis officii plenitudinem, atque excellentiam, pleno quoque operentur effectu. Humilitatis nostræ preces benignus excipe, atque eorundem Apostolorum meritis, & suffragiis concede, ut quicumque ea, te largiente, gestaverit, intelligat se Ovium tuarum Pastorem, atque in opere exhibeat, quod signatur in nomine. Sit boni magnique illius imitator Pastoris, qui errantem Ovem humeris suis impositam cæteris adunavit, pro quibus animam posuit. Sit ejus exemplo in custodia Gregis sibi commissi solicitus, sit vigil, sit circumspectus, ne qua Ovis in morsus incidat, fraudesque Luporum. Sit disciplinæ zelo districtus, quod perierat requirens, quod alienum reducens, quod confractum alligans, quod pingue, & forte custodiens. Videat humeris suis impositam Crucem, quam Filius tuus proposito sibi gaudio sustinere non recusavit; sitque illi crucifixus Mundus, & ipse Mundo. Tollat injectum collo suo Evangelicum jugum, sitque ei ita leve ac suave, ut in via mandatorum suorum cæteris exemplo, & observatione præcurrat. Sit ei hoc symbolum unitatis, & cum Apostolica Sede communionis perfectæ tessera, sit charitatis vinculum, sit Divinæ hæreditatis funiculus, sit æternæ securitatis pignus, ut in die adventus, & revelationis Magni Dei, Pastorumque Principis Jesu Christi, cum Ovibus sibi creditis stola potiatur immortalitatis, & gloria. Per eundem &c.

Formula juramenti.

Formula autem juramenti, quod Procuratores absentium Archiepiscoporum, aliorumque, quibus Pallium a Romano Pontifice concessum fuerit, præstare debent in manibus Cardinalis Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Diaconorum Prioris pro tempore existentis, dum Pallium ipsis ferendum, seu transmittendum suscipiunt, talis est:

Ego N. Procurator, & procuratorio nomine, & pro parte Reverendissimi in Christo Patris, & Domini N. electi Ecclesiæ N., instanter, instantius, & instantissime peto mihi tradi, & assignari Pallium de Corpore Beati Petri sumptum, in quo est plenitudo Pontificalis Officii, & promitto illud reverenter portare, vel portari facere eidem Reverendissimo Patri Domino N. Sic me Deus adjuvet, & hæc sancta Dei Evangelia.

Nulli

ANNO 1748.

Nulli ergo omnino Hominum liceat paginam hanc Nostræ ordinationis, statuti, decreti, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem boc attentare præsumpserit, indignationem Omoipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Dat. Pont. A. VIII die 12 Augusti 1748.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ MDCCXLVIII., pridie Idus Augusti Pontificatus Nostri Anno Octavo.

D. Card. Passioneus.
J. Datarius.
VISA DE CURIA
I. C. Boschi.
J. B. Eugenius.

Loco ✠ Plumbi.

Registrata in Secretaria Brevium.

Publicata die 26. Augusti 1748.

LXI.

INDULTUM

Celebrandi tres Missas in die Commemorationis omnium Fidelium Defunctorum, pro Regnis, & Dominiis Hispaniarum, & Portugalliæ.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad perpetuam rei memoriam.

Proœmium.

QUOD expensis omnium rationum momentis, & gravissimis suffragiis virorum dignitate, pietate, ac sapientia insignum concurrentibus, alias a Nobis decretum est, id, ut solleonioribus Apostolicæ auctoritatis Nostræ documentis confirmatum, quemadmodum est hoc in more positum, laudabilique Prædecessorum Nostrorum Romanorum Pontificum instituto commendatum, majori cum observantia debitæ executioni mandetur; novo Apostolicæ confirmationis Nostræ patrocinio communire exoptamus. Sane nuper edidimus Decretum tenoris sequentis.

Instantia Regis Catholici pro extensione consuetudinis in Aragonia jam vigentis.

BENEDICTUS PP. XIV. Cum Nobis Carissimus in Christo Filius noster Ferdinandus VI. Hispaniarum Rex Catholicus enixam piamque petitionem exhiberi fecisset, ut quæ disciplina viget io suo Aragoniæ Regno, (cujus appellatione tum ipsa Aragonia, tum etiam Valentiæ, Cataloniæ, & Majoricæ Ditiones comprehenduntur) ut scilicet in die Commemorationis omnium Fidelium Defunctorum quilibet Sacerdos Sæcularis duas, Regularis autem tres Missas celebrare possit; eadem ad cætera quoque Regna, & Dominia eidem Ferdinando Regi subjecta auctoritate nostra extenderetur;

Instantia Regis Portugalliæ.

Cumque eodem fere tempore Carissimus quoque in Christo Filius noster Johannes V. Portugalliæ, & Algarbiorum Rex Illustris similem instantiam apud Nos promoveri fecisset, ut nempe in omnibus Regnis, atque Dominiis sibi subjectis, cuilibet Sacerdoti tam Sæculari, quam Regulari, facultas per Nos fieret tres Missas præfato die celebrandi;

Res alias agitata, & a Sanctissimo Domino Nostro tractata.

Nos quidem bujusmodi petitionum gravitatem pensantes, ac memores similium postulationum, quæ aliis Romanis Pontificibus Prædecessoribus Nostris parum felici exitu exhibitæ fuerunt, necessarium omnino putavimus totam rei summam maturo examini subjicere: Quamvis minime hospites in ea Nos reputare possemus; siquidem olim ipsius momenta, pro Officio, quod tunc gerebamus, Secretarii Congregationis Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium Concilii Tridentini executioni, & interpretationi præpositæ, diligenter Nobis expendenda fuerunt; cumque etiam bac de re plura scripserimus in nostro Opere *de Festis Domini part. 1. pag. 247.* item in Tractatu *de Sacrificio Missæ sect. 2 pag. 169.* juxta Editionem Patavinam, & in una ex Institutionibus Pastoralibus pro nostro Bononiensi Clero, Populoque editis, quæ est *XXXVI.* in Latina versione Romæ impressa *pag. 185. & 186.*, ac demum in nostris literis ad Episcopum Oscensem datis die XVI. Martii anni MDCCXLVI., quæ jam seorsim Typis vulgatæ, in Bullarii nostri Tomo II. propediem edendo locum habebunt.

PONT. A. VIII.

Exitus Causæ in Congreg. Concilii anno 1722.

Sane quum Nos in minoribus constituti, præfatæ Congregationi Concilii, ut supra diximus, a Secretis essemus, oblatusque fuisset supplex Libellus, in quo ex parte cl. mem. Philippi V. Hispaniarum Regis idipsum studiosissime petebatur, quod nunc a Ferdinando Rege ipsius filio iterum petitur, Officii nostri esse putavimus, instantiam hujusmodi majori cum apparatu, quemadmodum Catholici Regis dignitas postulabat, Congregatiooi repræsentare. Idcirco peculiaris Dissertatio a Nobis elucubrata fuit, quæ inserta est in consueto folio Relationis Causarum, quod a Secretario confici, & singulis Cardinalibus tradi consuevit. In qua primum Dissertatione rem ipsam accuratissime pro viribus exposuimus, neque omisimus originem investigare illius disciplinæ, quam diximus in Aragoniæ Regno vigere; deinde nonnullas in contrarium indicavimus resolutiones, quæ alias ad bujusmodi postulata prodierant; tum aliam memoravimus petitionem, quæ olim pro Portugalliæ Regnis facta fuerat Prædecessori Nostro Clementi Papæ IX. ut trinas liceret Missas in die Commemorationis omnium Fidelium Defunctorum celebrare, de qua tamen ob immaturam Pontificis mortem nihil decretum fuit. Quibus omnibus addidimus, quod, quum boc idem ab Hispaniarum quondam Rege Philippo IV. pro omnibus tam Sæcularibus, quam Regularibus Regnorum suorum Sacerdotibus postulatum fuerit, vel saltem postulandum fuisse non ignoraretur; ideoque plura rationum, factorumve monumenta, pro hujusmodi concessione impetranda, collecta tunc fuisse constaret; Nobis datum non fuerat hujusmodi Collectiones ad causam maxime opportuoas reperire: ut videre est in folio pro Congregatione diei 11. Maji anni MDCCXXII. a Nobis conscripto, quod nunc in Thesauro Resolutionum præfatæ Congregationis Concilii *Tom. II. pag. 169. & seq.* impressum reperitur. Quum autem bon. mem. Ludovicus Cardinalis Belluga Congregationi prædicta die habitæ interfuisset, meminimus ipsum de nostra Dissertatione favorabiliter loquutum, in nostram quoque sententiam devenisse, ut necessarium putaret allegationes illas tempore Philippi IV. adornatas inspicere, ipsumque in se recepisse, ut ipsas diligentissime conquiri curaret. Quapropter Rescriptum prodiit: *Non proposita:* eoque Rescripto factum est, ut Instantia tunc quidem pro rerum circumstantiis minime admissa censeretur, non tamen omnino, & perpetuo rejecta; quin potius relictus fuerit locus ulteriori rationum, atque factorum examini, si quæ aliquando ad ipsam petitionem magis juvandam deducerentur.

Novum examen hac occasione institutum.

Quum itaque nunc ad Nos ipsos in Apostolica Sede, ioscrutabili Dei judicio, collocatos præfatæ petitiones jamdudum desertæ, instantibus

præ-

præfatis Cariſſimis in Chriſto filiis noſtris, delatæ fuerint; omnia, quæ ad plenam rei cognitionem quomodocumque pertinerent, colligi mandavimus, quæque olim deſiderata ſunt, in lucem proferri. Ut antem nihil ſine aliorum prudenti conſilio ſtatueremus, peculiarem delectorum Virorum Congregationem ad negotii hujus examen deputavimus; in qua adſcriptos voluimus Venerabilem Fratrem Noſtrum Antonium Xaverium Epiſcopum Prænestinum S. R. E. Cardinalem *Gentili* nuncupatum, prædictæ Congregationis Concilii Præfectum, Dilectoſque Filios Noſtros ejuſdem S. R. E. Cardinales Presbyteros, Sylvium *Valenti* Congregationis de Propaganda Fide Præfectum, Carolum Albertum *Cavalchini* Præfectum item Congregationis ſuper negotiis, & conſultationibus Epiſcoporum, & Regularium, Fortnoatum *Tamburrini* Præfectum Congregationis Sacrorum Rituum, & Joachimum *Beſozzi* Majorem Pœnitentiarium; ac præterea Venerabilem Fratrem *Sylveſtrum Merani* Epiſcopum Porphyrienſem Apoſtolici Sacrarii Præfectum, quem peculiaris hujuſce Congregationis Secretarium declaravimus; ac Dilectos Filios, Magiſtrum *Ludovicum Valenti* in utraque Signatura noſtra Referendarium, Protonotarium Apoſtolicum, & Fidei Promotorem, Fratrem *Michaelem a Sancto Joſeph* Priorem Generalem Ordinis Diſcalceatorum Sanctiſſimæ Trinitatis Redemptionis Captivorum, *Cæleſtinum Orlandi* Procuratorem Generalem Congregstionis Monachorum Cœlcſtinorum, *Joannem Andream Onofrii* Ordinis Eremitani S. Auguſtini Procuratorem Generslem, *Thomam Sergium* Presbyterum Congregationis Piorum Operariorum, Sanctæ Inquiſitionis Conſultorem, & Præfectum Studiorum in Collegio Urbano de Propaganda Fide, Fratrem *Joachimum Pucci* Ordinis Prædicatorum Magiſtrum, Epiſcoporum, & Cleri Romani Examinatorem; *Dominicum Turanum* Societatis Jeſu Presbyterum, Apoſtolicæ Pœnitentiariæ Conſultorem Theologum, & *Ægydium Giulj* ejuſdem Societatis Presbyterum, alterum Examinatorem Epiſcoporum, & Sacrorum Canonum Profeſſorem, in Collegio Germanico-Hungsrico ad Sanctum Apollinarem. His omnibus, & ſingulis exhiberi mandavimus quæcumque ad cauſam pertinebant, eaque potiſſimum, quæ nuper reperta ſunt, ſed in præcedentibus propoſitionibus exhibita non fuerant; quæ omnia juſto volumine comprehenſa typis edita ſunt Romæ hoc anno MDCCXLVIII., datoque aliquot Menſium ſpatio, quo res accurate perpenderetur, juſſimus, ut ſinguli ſententiam ſuam ſcripto traditam, ac ſigillo obſignatam ad Nos tranſmitterent: quæ omnia diligentiſſima ſunt peracta.

Nomina Cardinalium & Consultorum.

Denique Nos ipſi aliorum laboribus laborem noſtrum, privataque ſtudia noſtra eorum ſtudiis adjunximus; & inſpectis, libratiſque tum novis documentis, tum ipſorum Conſultorum ſuffragiis (ex quibus, quum quatuordecim numero fuerint, duo dumtaxat petitionem rejiciendam eſſe, reliqui vero duodecim Indultum concedi poſſe cenſuerunt) omnibus rite, ac mature penſatis, invocato etiam Divini Luminis adjutorio, piis ac religioſis precibus dictorum Cariſſimorum in Chriſto Filiorum Noſtrorum Ferdinandi VI. Hiſpaniarum Catholici, & Johannis V. Portugalliæ, & Algarbiorum Regum Illuſtrium libenter annuentes, omnibus, & ſingulis in eorum Regnis, atque Dominiis actu commorantibus, tam Sæcularibus, quam Regularibus Sacerdotibus nunc exiſtentibus, ac pro tempore futuris, quamdiu in prædictis Regnis, atque Dominiis moram traxerint, & non alias, facultatem perpetuis futuris temporibus duraturam concedimus, & impertimur, ut ſingulis annis die ſecunda Novembris, ſeu die ſequenti, juxta Rubricas Miſſalis Romani, qua nempe Commemoratio omnium Fidelium Defunctorum ab Eccleſia Univerſali recolitur, tres Miſſas ſinguli celebrare poſſint, & valeant, contrariis quibuſcumque Conſtitutionibus, litteris, regulis, ritibus, & conſuetudinibus minime obſtantibus.

Indultum conceditur pro tribus Miſſis die Comm. omnium Fidelium Defunct. ab omnibus in Dominiis duorum Regum celebrandis, in perpetuum.

Novimus ſane, inter Scriptores rerum moralium non ſatis convenire, an Sacerdotibus celebrantibus Miſſam pro Defunctis juxta prædictas Rubricas in die Commemorationis omnium Fidelium Defunctorum, liceat hujuſmodi Miſſæ fructum medium, quem vocant, alicui peculiari defuncto applicare, an vero pro omnibus omnino Defunctis Fidelibus illum applicare teneantur. Utcumque autem ſe res habeat de hac controverſia, Nos eos quidem, quibus in Aragoniæ Regno licitum erat ante hoc noſtrum Indultum duas, vel tres reſpective Miſſas prædicta die celebrare, hortamur in Domino, ut earum fructuum medium omnibus in Chriſto quieſcentibus applicent; His vero, qui in poſterum hujus Indulti vi, aut tertiam in eodem Regno Miſſam, aut ſecundam & tertiam in aliis Regionibus, ad quas hoc idem Indultum extenditur, celebraturi ſunt, diſtricte jubemus, atque præcipimus, ut earum fructum medium, non quidem alicui peculiari defuncto, ſed in ſuffragium omnium Fidelium Defunctorum omnino applicent; expreſſe declarantes hanc eſſe noſtram mentem, & voluntatem, neque Nos alias, abſque hujuſmodi lege & conditione, hoc ipſum Indultum unquam conceſſuros fuiſſe.

Nihil innovatur, quoad applicationem primæ Miſſæ, & aliarum antea in Aragoniæ Regno permiſſarum.

Sed Miſſæ hoc Indulto conceſſæ applicari jubentur omnibus Fidelib. Defunct.

Scimus etiam, antiquis juſtiſque titulis innixum eſſe uſum, quo ſolent Presbyteri Eleemoſynam accipere pro celebrandis, ſive pro applicandis Miſſis juxta offerentium mentem; qua de re late diſſeruimus in noſtra *Inſtitutione Eccleſiaſtica LVI.*, fuſius autem in opere nuperrime vulgato *de Synodo Diœceſana Lib. V. Cap.* 8. *&* 9. An vero quum retroactis temporibus in Regno Aragoniæ duæ Miſſæ a Sacerdotibus Sæcularibus, tres autem a Regularibus in die Commemorationis omnium Fidelium Defunctorum celebrarentur, duplex quoque ab illis, ſeu reſpective triplex Eleemoſyna acciperetur, id ignoramus; ſed facile credimus id uſitatum fuiſſe, quum ubique fere receptum ſit, ut in ſollennitate Nativitatis Domini pro tribus Miſſis tria recipiantur charitativa ſtipendia. Ideoque de illis, qui ante hoc tempus in Aragoniæ Regno duas, vel tres reſpective Miſſas prædicta die celebrantes, duas vel tres eleemoſynas accipiebant, nihil innovandum cenſemus. Iis vero, qui inpoſterum in eodem Regno tertiam Miſſam vigore præſentis Indulti celebrabunt, juſtis de cauſis, ac ſub pœnis inferius dicendis diſtricte prohibemus, ne pro ipſa Miſſa ullam Eleemoſynam accipere præſumant, ſicut etiam iis, qui in aliis locis hoc eodem Indulto comprehenſis, ſecundam, tertiamque Miſſam celebrabunt, ſimili ratione, ac ſub iiſdem pœnis præcipimus, atque jubemus, ut non niſi unam, accipiant eleemoſynam, videlicet pro prima Miſſa dumtaxat, & in ea tantum quantitate, quæ a Synodalibus Conſtitutionibus, ſeu a loci conſuetudine regulariter præfinita fuerit. Decernentes nullam omnino cauſam,

Quoad perceptionem eleemoſynæ, pari modo ſtatuitur.

Ut pro Miſſis novites indultis nihil accipiatur præter eleemoſynam pro prima Miſſa, juxta Taxam conſuetam.

Ac decernitur nullam ob causam, aut prætextum, quidquam percipi posse.

nullumque prætextum, aut obtentum, ad declinandam hujus præcepti nostri observantiam suffragari posse; ne voluntariam quidem Fidelium oblationem, nam nec a sponte dantibus quidquam recipi posse statuimus; nec alium quemcumque colorem, quod nempe eleemosyna detur pro celebratione, non autem pro applicatione Missæ; aut quod applicatio facienda sit pro omnibus Fidelibus Defunctis; sive quod offerentes cupiant ipso dumtaxat oblationis merito Defunctos juvare; hi enim poterunt per alia pia opera, sive per alias eleemosynas in alios quoscumque, quam in Sacerdotem, eique conjunctos, erogandas, Defunctorum Animabus suffragari: Non item gravem indigentiam, aut paupertatem Sacerdotis celebrantis, aut Ecclesiæ, aut Cœnobii; quibus nimirum aliis quibuscumque rationibus subveniendum erit: Nec magnam copiam eleemosynarum, quæ congestæ fuerint pro Missis celebrandis ipsa die Commemorationis omnium Fidelium Defunctorum, quibusque aliter satisfieri non possit; quum minime liceat eleemosynas accipere pro Missis, quæ celebrari nequeunt intra tempus ab offerentibus, aut a legibus præfinitum: Neque porro Missarum onera non adimpleta, pro quibus eleemosynæ jam receptæ, aut attributi redditus jam percepti fuerint; Nos enim nolumus hujusmodi onera impleri per celebrationem Missarum, quæ Indulto nostro permittuntur: Neque demum legem fundationis jam factæ, aut in posterum faciendæ cum augumento eleemosynæ pro secunda, & tertia Missa; quum Nos hujusmodi fundationes sive factas, sive faciendas, etiam ex nunc prout ex tunc, & e contra, hac in parte nullas & irritas esse, & fore decernamus. In summa volumus & statuimus, hujusmodi Missas de novo concessas omnibus in comuni Fidelium Defunctorum animabus, absque ulla prorsus eleemosynæ perceptione, applicari; contrafacientes autem pœnam suspensionis a Divinis ipso facto incurrere decernimus, ejusque relaxandæ facultatem Nobis, & Successoribus nostris Romanis Pontificibus expresse reservamus. Hanc vero facultatem communicamus Venerabilibus Fratribus Archiepiscopis, & Episcopis, sive aliis Locorum Ordinariis, ut auctoritate nostra Apostolica, & tamquam Apostolicæ Sedis Delegati, ubi sic expedire prudenter in Domino judicaverint, eadem canonice utantur erga quoscumque præcepti hujus nostri violatores, qui ad ipsos humiliter recursum habuerint, sive Sæculares, sive Regulares, sive alio quocumque modo ab eorum Jurisdictione exemptos; hac tamen apposita lege, ut incursam hujusmodi suspensionem nunquam relaxare valeant, nisi prius eleemosynas a delinquentibus ratione prædictarum Missarum perceptas ab ipsis reipsa receperint; quas ipsi Ordinarii in alios pios usus (non tamen in subventionem eorumdem Sacerdotum, aut personarum ipsis vel sanguine, vel necessitudine conjunctarum, aut in eorumdem Cœnobiorum, Domorum, & Ecclesiarum utilitatem, quantumvis ipsi, aut personæ, Cœnobia, Domus, & Ecclesiæ hujusmodi notoria paupertate laborarent) arbitrio suo erogare debebunt. Sciant tamen, quod facultas hujusmodi, quam ad relaxationem suspensionis eo modo incursæ iisdem delegamus, nequaquam extenditur ad dispensationem ab irregularitate, in quam inciderent, qui post suspensionem, ut præfertur, incursam, in Sacro Altari ministrare præsumerent; hujus enim dispensationis concedendæ facultatem Nobis, & Successoribus nostris Romanis Pontificibus privative, & perpetuo reservamus.

Sub pœna suspensionis ipso facto incurrendæ, & Nobis reservatæ. Quam Episcopi, jure delegato, relaxare poterunt, facta tamen restitutione.

Super irregularitate ex celebratione post incursam suspensionem contracta, a solo Pontifice dispensatur.

Quid spectaverit Pontifex in concedendo Indulto.

Ad hunc igitur solum, & unicum finem, ut in die Commemorationis omnium Fidelium Defunctorum, multiplicatis Ecclesiæ Militantis suffragiis, piorum Animæ in Purgatorio detentæ subleventur, omnibus tam e Sæculari, quam e Regulari Clero Sacerdotibus in Regnis atque Dominiis duorum prædictorum Regum Ditioni subjectis, nunc, & in posterum pro tempore existentibus, concedimus, & indulgemus, ut prædicta die tres Missas singuli celebrare possint, & valeant. In quo sicuti prædictorum Consultorum concordibus fere sententiis, consiliisque adhæsimus, ita a piæ Matris Ecclesiæ spiritu nequaquam discessisse Nos arbitramur. Siquidem animadvertimus minime alienam fuisse Ecclesiam a permittenda Sacerdotibus Missarum iteratione in unico die, ubi de juvandis Defunctorum Animabus agerebatur, & quidem etiam postquam desierat vetus illa disciplina, de qua infra sermo erit, qua scilicet Sacerdotibus licebat pluries in die rem Divinam peragere, ac post latam legem de unica tantum Missa, præter quam in die Natalis Domini, ab unoquoque Sacerdote celebranda.

Ecclesiæ studium suffragandi Fidelibus Defunctis.

I. Hujus exempla, etiam post vetitam Missæ iterationem in genere.

Nova hæc disciplina a Prædecessoribus Nostris Innocentio III. & Honorio III. Romanis Pontificibus stabilita fuit, quorum hac de re leges extant in Libris Decretalium Titulo *De celebratione Missarum*; Innocentii quidem in Cap. *Consuluisti*; Honorii vero in Cap. *Te referente*. Quum autem Innocentius in cit. Capitulo hæc verba posuisset: *Excepto die Nativitatis Dominicæ, nisi causa necessitatis suadeat*; non solum Glossa Canonica eidem Capitulo apposita hujusmodi necessitatis causam tunc fore dicit, quum celebranda sit Missa pro aliquo recens defuncto, ibi: *sed quam dicit necessitatem? Respondeo: si celebravit de die, & postea etiam moriatur aliquis*: verum etiam in Synodo Oxoniensi, post ipsius Innocentii obitum, sedente jam Honorio III., celebrata, decretum videmus, ut si Defuncti corpus Ecclesiasticæ Sepulturæ mandandum existat, Sacerdos duas Missas eodem die celebret, unam de Officio diei, aliam pro Defunctis, ut videre est in Collectione Conciliorum Angliæ Londini edita anno MDCCXXXVII. *Tom. I. pag. 586. n. 7.* Idque etiam distinctius in aliis Conciliis traditum invenitur, a quibus præscriptum est, ut Sacerdos in prima Missa Purificationem non sumat, utque tunc solum secunda Missa pro Defunctis ab eodem Sacerdote celebretur, quando Cadaveris præsentia occurrat die Dominico, seu alio die Festo, nec alius adsit Sacerdos, qui hujusmodi secundam Missam celebrare possit, quemadmodum habetur in Constitutionibus Sodorensibus anno MCCXCI. conditis *Cap. 36.* in eadem Anglicana Collectione *Tom. II. pag. 179.*, iisdemque in Concilio Rotomagensi habito anno MCCXXXI. *n. 14. in Collectione Harduini Tom. VII. pag. 186. & seqq.* Qua de re Nos ipsi olim egimus in nostra Institutione Ecclesiastica XXXVI. *pag. 186.* Neque vero hæc in præsenti a Nobis commemorantur, quasi nunc etiam, præsente Cadavere, duæ Missæ ab eodem Sacerdote celebrari possint; quum, juxta hodiernam disciplinam, liceat Presbytero, relicta Missa de die, Missam pro Defuncto, si præsens sit Corpus, cum cantu celebrare, nisi tanta fuerit diei sollennitas, quæ Missam pro Defunctis omnimode excludat. Sed ideo hæc dicta sunt, ut appareat, quam propensa fuerit Ecclesia ad permittendam Missarum itera-

tio-

tionem quantumvis generaliter interdictam, ubi de procurandis Fidelium Defunctorum suffragiis ageretur. Quo nempe spiritu Nos etiam adducti, Missarum Sacrificia in die Commemorationis omnium Fidelium Defunctorum a singulis prædictorum Regnorum, atque Ditionum Sacerdotibus ter celebrari posse concessimus.

II. Uniformitatem Ritus inter Aragoniam, aliasque Hispaniæ Ditiones.

Sed duæ aliæ præterea causæ, eæque satis graves, ad id concedendum Nos impulerunt. Prima est, quod quum antiquissima sit in Regno Aragoniæ consuetudo, ut prædicta die tres Missæ a Sacerdotibus Regularibus, duæque a Sæcularibus celebrentur; eaque non modo nunquam reprobata fuerit, sed etiam a Prædecessore nostro Julio III., aut Paulo III. vivæ vocis oraculo confirmata asseratur (ut jam olim adnotavimus in folio pro Congregatione Concilii a Nobis, ut supra diximus, exarato) utpote quæ nec Divino, nec naturali juri contraria, sed solum a jure communi Ecclesiastico vetita dignoscitur; cumque constet eamdem consuetudinem non solum in Regno Aragoniæ proprie dicto, atque in alio Valentiæ, & in Comitatu Cataloniæ, sed etiam in Regno Majoricæ longius dissito, tamquam ipsius Aragoniæ Regni Appendice, viguisse & vigere; utique nec novam omnino rem, nec in exemplum alibi trahendam Nos fecisse censemus, dum hujusmodi consuetudinem, sive ritum, auctoritate nostra extendimus ad alia Regna, & Dominia eidem Hispaniarum Regi subjecta, atque insuper ad ea, quæ alteri quidem principi, nimirum Lusitaniæ Regi parent, sed magna ex parte finitima & proxima sunt prædictis Hispanici Regis Ditionibus. Regula quippe canonica est, ut in Regionibus conterminis, atque inter se proximis Rituum ac Disciplinæ uniformitas statuatur, atque servetur. Unde etiam Prædecessor noster Sanctus Siricius Pontifex Maximus, quum ad Himerium Episcopum Tarraconensem scripsisset de variis Ecclesiasticæ Disciplinæ capitibus, de quibus ille Sanctum Damasum ipsius Decessorem consuluerat, eidem mandavit, ut Apostolica rescripta non solum cum Provincialibus suis communicaret, sed ea etiam transmitteret *ad Carthaginienses, ac Bæticos, Lusitanos, atque Gallæcos*.

Et inter has, & finitimum Lusitaniæ Regnum.

III. Num studium duorum Regum, eorumque in Ecclesiam promerita.

Alteram vero causam, eamque plurimi apud Nos momenti, cum magno paterni animi nostri gaudio, Nobis suppeditavit eximum studium duorum Carissimorum in Christo Filiorum nostrorum Hispaniæ, & Lusitaniæ Regum, tantis in Ecclesiam promeritis Illustrium, qui unico, & sincero devotionis instinctu acti, nec retardati ob parum felicem exitum similium petitionum, quas a Prædecessoribus suis propositas fuisse noverant, istorum pietatis hæredes ergo Fidelium Animas purgatorio igne cruciatas sese professi sunt, auctoresque se præstiterunt, ut in earum levamen, recurrente quotannis generali Fidelium Defunctorum Commemoratione, in suis respective Regnis, atque Dominiis suffragia multiplicarentur. Quapropter Magni Prædecessoris Nostri Sancti Gregorii Papæ verba, quæ is ad Brunichildem Francorum Reginam conscripsit (*Epist.* 50. *lib.* 6. ipsius Operum *Tom. II. pag.* 858.) jure, ac merito ad prædictos Reges transferre Nos posse censemus: *Epistolarum vestrarum series, quæ Religiosum animum, & piæ mentis studium continebat, non solum voluntatis vestræ fecit Nos laudare propositum, sed etiam libenter invitavit postulata concedere*. Tum etiam ea, quæ alter rec. mem. Prædecessor noster Innocentius Papa III. ad Regem Castellæ scripsit (Epist. 154. lib. 14.) *Cum Personam tuam inter Catholicos Reges speciali diligamus in Domino charitate, in his, quæ secundum Deum requiris a Nobis, favorem Tibi Apostolicum libenti animo impertimur*; atque alia, quæ idem (Epist 24. lib. 15.) scripsit ad Regem Lusitaniæ: *Æquum est autem, ut quos ad Populi regimen & salutem, dispensatio cœlestis eligit, Apostolica Sedes sincero prosequatur affectu: & in justis postulationibus studeat efficacius exaudire*; eadem sane præsentium Hispaniæ, ac Portugalliæ Regum pietati ac dignitati mirum in modum congruere videntur. Quorum præterea consimiles postulationes hac de re Nobis exhibitas, & parem pro Religione zelum, eximiumque Christianæ Fidei in remotissimis etiam Regionibus propagandæ studium, perspicuis argumentis Nobis assidue comprobatum, dum læti suspicimus; hæc etiam utrique simul aptanda censemus; quæ noster quoque Prædecessor S. Leo Magnus ad Theodosium Augustum scribebat, *Epist.* 21. *ipsius Operum Tom. I. pag.* 238.: *Quantum præsidii Dominus Ecclesiæ suæ in fide Vestræ Clementiæ præparavit, his etiam literis, quas ad me misistis, ostenditur; ut Vobis non solum Regium, sed etiam Sacerdotalem animum inesse gaudeamus. Siquidem præter Imperiales, & publicas curas, piissimam solicitudinem Christianæ Religionis habetis.*

Ad unitatem Ritus servandam, etiam permittitur Missæ omnibus hoc Indulto comprehensis.

Quamvis vero antehac in Regno Aragoniæ, Sacerdotibus Regularibus prædicta die tres Missas celebrantibus, Sæculares Presbyteri duas tantum celebrarent, Nos tamen æquum judicavimus hos illis per omnia exæquare, ut esset inter ipsos Ritus uniformitas: quæ res in causa fuit, ut in Ecclesia Catholica aliæ quoque diversitates sublatæ fuerint, quantumvis tolerabiliores videri possent. Ita quum in Gallias, regnante Carolo Magno, inductus fuisset, una cum Ordine Romano, Ritus celebrandi tres Missas in die Natali Domini nostri Jesu Christi, quum antea duæ tantum celebrari solerent; novum hunc Ritum soli primum Episcopi adoptarunt, ac sibi suæque Dignitati proprium fecerunt; sed postea, ad evitandam difformitatem, hujusmodi facultas ad omnes inferioris quoque Ordinis Sacerdotes extensa fuit, quemadmodum a Nobis demonstratum est in Tractatu *de Festis Domini par.* 1. *pag.* 248.

Applicatio pro omnibus Defunctis injuncta, juxta Ecclesiæ mentem, & dictorum Regum pietatem

Applicationem autem Missarum hoc nostro Indulto concessarum, tertiæ nimirum a Sacerdotibus Sæcularibus in Regno Aragoniæ, secundæ vero, ac tertiæ ab omnibus existentibus in aliis Regionibus hoc Decreto comprehensis, jussimus fieri, non quidem pro aliquo peculiari Defuncto, sed pro omnibus Fidelibus Defunctis in genere; tum quia id magis consentaneum visum est piæ, ac religiosæ menti duorum Regum hujusmodi Indultum expetentium; tum quia Ecclesiæ spiritus id maxime postulabat; Siquidem constat generalem Commemorationem omnium Fidelium Defunctorum secundæ diei Mensis Novembris affixam, jam usque a sæculo nono ab Amalario Fortunato propositam, vertente autem sæculo undecimo a Beato Odilone Abbate pro omnibus Monasteriis sibi subjectis receptam, atque ab his demum, Prædecessoris nostri Johannis Papæ XIX. auctoritate, ad universam Ecclesiam propagatam fuisse, ea potissimum de causa, ut, post celebratam præcedenti die Festivitatem in honorem Sanctorum omnium cum Christo regnantium, omnium quoque Justorum Animæ in Purgatorio detentæ, ac cœlestis gloriæ consortium expectantes, generalibus Ecclesiæ suffragiis adjuventur. De hac re latius disseruimus

in opere, quod ſcripſimus in Acta nonnullorum Sanctorum, quorum Officia celebrantur in noſtra Bonnnienſi Civitate, ac Diœceſi, *in Editione Patavina Cap.* 22. Unde ſtis patet, quam juſta de cauſa prædictas Miſſas nnn aliquibus peculiaribus Defunctis, ſed omnibus in communi Fidelibus in Chriſto dormientibus applicandas eſſe voluerimus.

Aviditatis ſpecies a celebratione Miſſarum arcenda.

Quam vero Nobis ſemper cordi ſuerit, ut, juxta Sacrorum Canonum præſcriptum, a celebratione Sacroſancti Miſſæ Sacrificii nmnem avaritiæ ſpeciem, omnemque ſordidi captandi luceri prætextum longiſſime areeremus, ſatis compertum eſſe putamus ex his, quæ tum in Archiepiſcopatus Bononienſia, tum in Supremi Pontificatus adminiſtratione, in hunc finem præſtitimus. Etenim inter Paſtoralea Inſtiiutiones noſtras, præter *quinquageſimam ſextam*, in qua plures hac de re Ecelefiaſticæ Diſciplinæ regulas demonſtravimus, & omnino obſervari præcepimus, adeſt etiam *nonageſima ſecunda*, in qua Sanctiſſimis Apoſtolicæ hujus Sedis decretis inhærentes, pravam quamdam damnavimus conſuetudinem, qua contendebant nnnnulli licitum eſſe Miſſas ita celebrare, ut earum ſtuctum medium in anteceſſum applicarent pro iis, qui poſtea eleemoſynnm offerendo illius applicationem expeterent. Inter noſtras vero Apoſtolicas Conſtitutiones *in Bullarii Noſtri Tom. I.* impreſſas, extant *vigeſima ſecunda*, & *vigeſima tertia*, quibus ſeveriſſime vetitum per Nos eſt, ne eleemoſynæ pro Miſſarnm celebratione colligantur in iis locis, in quibus major eſt earum Taxa Synodalis, ut deinde Miſſæ alibi celebrandæ committantur, ubi hujuſmodi Taxa in minori quantiiate ſtatuta eſt. In noviſſimo autem Tractatu Noſtro de *Synodo Diœceſana lib.* 5. *cap.* 8. *num.* 9. & 10. alia complura ad hanc rem pertinentia ſtudioſe collegimus.

Idque præcipua ratione, ubi earum ſtcrato permittitur.

Ab hoc itaque tramite neutiquam recodendum Nobis eſſe judicantes, decrevimus ſupra, atque ſtatuimus, ut pro celebratione, aut applicatione Miſſarum hoc noſtro Indulro conceſſarum, nullum prorſus ſtipendium quocumque prærextu aut colore accipi valeat; quod ut a Nnbis in præſenti eaſu decerneretur, ſpecialis quædam, & urgens ratio Nos impulit, præter generales haſce, quas paulo ante indicavimus. Perſpectum eſt enim omnibus in Eccleſiaſtica Hiſtnria paulum modo verſatis, plures olim fuiſſe dies polyliturgicos, quibus nimirum ſinguli Sacerdotes plus quam ſemel Miſſarum ſacrificia peragebani, ut erat, præter Natalem Domini, prima diea Menſis Januarii, Feria V. in Cœna Domini, Vigilia Aſcenſionis, tres dies Jejunii infra Octavam Pentecoſtes, aliique dies Feſti nonnullorum Sanctorum memoriæ dicati, ut Nativitas Sancti Johannis Baptiſtæ, & Natalitium Sanctorum Apoſtolorum Petri, & Pauli, de quibus Nns ipſi monumenta protulimus in Opere *de Feſtis D. N. Jeſu Chriſti part.* 1. *pag.* 247.

Quæ ideo jam vetita fuit, ut turpes quæſtus tollerentur.

Ut autem hujuſmodi conſuetudo generaliter tolleretur, & facultas celebrandi plures Miſſas uno die, ad ſolum diem Natalis Domini coarctaretur, non alia de cauſa factum eſt, quam ut avaritiæ, & ſordidis quæſtibus adimeretur occaſio, vel ſaltem oblocutionibus ſilentium imponeretur; quæ ſcilicet ex eleemoſynis pro Miſſarum numero multiplicatis, aut ortum habuerant, aut oriri poſſe videbantur. Hunc eſſe proprium ſenſum Canonis *ſufficit. de Conſecr. diſt.* 1. jam demonſtratum per Nos eſt in literis ad Venerabilem Fratrem Epiſcopum Oſcenſem datis §. *Excepta*, & *ſequentibus*. Ideo autem ſcripta Noſtra in hoc Decreto frequenter in medium protulimus, ne quæ jam alibi a Nobis dicta ſunt, hic denoo explicare, & quæ alibi demonſtravimus, iterum rationibus comprobare cogeremur. Id vero, quod ſupra poſuimus, a duobus præterea ſcriptoribus in Eccleſiaſticia rebus apprime verſatis aſſeritur. Eorum alter eſt Thomaſſinus in Opere *de veteri, & nova Eccleſiæ diſciplina par.* 3. *lib.* 1. *cap.* 74. *num.* 6. ubi poſt allatam Conſtitutionem Odonis Epiſcopi Pariſienſis, videlicet: *Nullus bis in dio Miſſam audeat celebrare, aut cum duplici Introitu, niſi in magna neceſſitate*; hæc ſubdit: *Cum pecunia tunc ut plurimum ad Miſſam offerretur, hinc avaritiæ ſpecies, vel ſuſpicio quædam iterationi Miſſarum affricabatur*. Alter eſt Vicecomes in Tractatu *de antiquis Miſſæ Ritibus lib.* 3. *cap.* 28. *circa fin.*, ubi poſtquam antiquam expoſuit diſciplinam, qua permittebatur Sacerdoti plures Miſſas in die celebrare; de ipſius diſciplinæ mutatione deinde ſic ait: *Abrogationis autem cauſam, quantum equidem divinare poſſum, dedere nundinatores quidam, qui majoris pietatis materiam ad turpe lucrum detorquere non ſunt veriti, & fecerunt, ut libertas priſca ſaltem hiſce Regionibus erepta ſit, ac deſierit.*

Si igitur multiplicitas Miſſatum, quæ Sacerdotibus olim pluribus per annum diebus permittebatur, ideo ſublata fuit, ut avaritiæ quæſtibus, aut obloquentium ſuſpicionibus obviam iretur, jure ac merito Nos Indultum hoc Noſtrum, quo Sacerdotibus in præfatis Regnis, atque Dominiis commorantibus tres Miſſas in die Commemorationis omnium Fidelium Defunctorum celebrare permiſimus, hujuſmodi expreſſa lege, atque diſtricta ſanctinne cnmmunire debuimus, ut ne quis eorum pro Miſſis de novo conceſſis, ullum ſtipendii genus, quacumque de cauſa, & quolibet prætextu, aut cnlnre recipere poſſet.

Atque in caſu etiam alias denegata fuit, ne avaritiæ via aperiretur.

His accedit, quod quum petitiones inſpexerimus ab aliquibus peculiaribus Epiſcopis Apoſtolicæ Sedi olim oblatas pro conceſſione celebrationis duarum, aut trium Miſſarum in die Commemorationis omnium Fidelium Defunctorum; ſimulque contraria expenderimus Reſcripta tunc reſpective emanata; agnovimus prædictas petitiones huic potiſſimum rationi innixas fuiſſe, quod ſcilicet tanta eſſet eleemoſynarum copia, quæ ea die pro Miſſarum celebratione a piis Fidelibus offerebantur, ut aliter illis ſatisfieri non poſſe aſſererent, quam ſi facultas indulgeretur Sacerdotibus, ut plures Miſſas ea ipſa die celebrare poſſent: contra vero in rejiciendis iiſdem petitionibus, id maxime ſpectatum fuiſſe agnovimus, ne per hujuſmodi conceſſiones Ordo Sacerdotalis apud detractores in aviditatis ſuſpicionem, & infamiam adduceretur. Qua etiam de cauſa Nos hanc conceſſionem noſtram, prædicta lege adjecta, ſuſpicionibus hujuſmodi nullum locum præbere poſſe voluimus.

Hæc ſunt, quæ concedenda eſſe judicavimus, quæque de præmiſſorum conſilio, & Apoſtolica auctnritate Noſtra cnnceſſimus; atque hæc ſunt, quæ in hujuſmodi Indulti conceſſione præ oculis habuimus; quæque omnia exponenda duximus præſenti Decreto, quod a Nobis conditum, manu noſtra ſubſcripſimus hac die xxi. Auguſti Anni MDCCXLVIII. Anniverſaria Coronationis noſtræ, ineunte Pontificatus Noſtri Anno Nono.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Pontifex Decretum confirmat per Literas Apostolicas, cum clausulis &c.

Porro præinsertum nostrum Decretum, atque in eo omnia, & singula contenta, ac præscripta, quo firmius subsistant, & serventur exactius, atque etiam quatenus opus sit, auctoritate Nostra Apostolica tenore præsentium confirmamus, & approbamus; illique, & omnibus, ac singulis contentis, & præscriptis, Apostolicæ firmitatis robur adjicimus, atque ita, ut præmittitur, omnino servari mandamus. Decernentes easdem præsentes literas firmas, validas, & efficaces existere, & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere, ac illis, ad quos spectat, & spectabit in futurum, plenissime suffragari, & ab eis respective sub irrogatis pœnis, & censuris inviolabiliter observari; sicque in præmissis per quoscumque Judices Ordinarios, & Delegatos, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores judicari, & definiri debere, ac irritum, & inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, cæterisque contrariis quibuscumque. Volumus autem, ut præsentium literarum transumptis, seu exemplis etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillo Personæ in Ecclesiastica Dignitate constitutæ munitis, eadem prorsus fides in judicio, & extra adhibeatur, quæ adhiberetur iisdem præsentibus, si forent exhibitæ, vel ostensæ.

Dat. Pontif. An. IX. die 26. Aug. 1748.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die XXVI. Augusti MDCCXLVIII. Pontificatus Nostri Anno IX.

Cajetanus Amatus.

LXII.

ERECTIO

Duarum Cathedrarum in Archigymnasio Urbis.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI.

Ad perpetuam rei memoriam.

Procemium ex publica Universitatum utilitate.

QUANTA Reipublicæ commoda obveniant ex publicis studiorum Universitatibus, in quibus bonarum artium, ac scientiarum documenta ingenuæ Juventuti traduntur, concordi omnium judicio, & felici experientia evidentissime constat; dum per homines maxime liberalibus disciplinis excultos atque expolitos, totius Civitatis mores, ad æquitatis, & justitiæ rationem conformari solent; & necessaria in civilibus Societatibus judicia, recte, ac laudabiliter exerceri, pluraque hominum usibus proficua inveniri passim conspiciuntur, & reliquæ omnes privatæ ac publicæ res prudenter utiliterque administrari.

Pontifex jam Universitatem Urbis protexit & favoribus amplificavit.

Quamobrem ad Nostrum potissime Officium pertinere judicavimus, celeberrimum Almæ Urbis Nostræ Archigymnasium studii generalis, *Sapientiam* nuncupatum, speciali providentiæ Nostræ cura tueri, atque fovere; quin etiam, si quæ Nobis ejus rei facultas suppeteret, illius splendorem novis Apostolicæ liberalitatis favoribus amplificare: Ut, quæ Nobis olim in minoribus adhuc versantibus, ejusdemque Sapientiæ regimen, pro Advocati Consistorialis jure, vel communiter, vel peculiariter moderantibus, ad perficiendum illius statum deesse videbantur, ea nunc, supremæ Auctoritatis Nostræ ope, ipsius Universitatis, totiusque Urbis ornamento & commodo, accederent incrementa.

In reformando ejus regimine plura jam præstitit.

Quæ quidem cum partim in restituendo aut firmando aptiori, utiliorique ipsius Archigymnasii regimine atque ordine, partim in nonnullarum, quæ desiderabantur, doctrinarum & facultatum accessione, consistere intelligeremus; illud hactenus studiose præstare non omisimus, ut scilicet, quas opportunas judicavimus, leges, sive ad tempus, sive perpetuo in eodem servandas, præscriberemus; ex quibus meliorem studiorum rationem, ac scientiarum tradendarum methodum in ipso recte processuram fore confidimus: Alterum vero, quod ad novas Disciplinarum Cathedras instituendas, augendumque Lectorum numerum pertinebat, ad hunc diem efficere non potuimus, quum id, nec ipsius Archigymnasii redditus, nec Apostolici Ærarii Nostri vires, recentibus nimium calamitatibus exhaustæ, ullo modo fere valerent.

Nunc ex proventu cujusdam novi Affictus Cathedrarum numerum auget.

Cum autem recens in Civitate & Statu Avenionensi, & Comitatu Venaissino Nostræ temporali Ditioni subjectis, inducta sit facultas, ut eam vocant, privativa, dandi prælo, ac vendendi & publicandi per totam Pontificiam Ditionem Civitatis, Status, & Comitatus præfatorum, novitates publicas, tam politicas, quam Literarias, Kalendaria, & alia similia, ipsaque privativa facultas dilecto filio Alexandro Giraud ad novem annos concessa, & locata reperiatur, pro annua responsione quatuor mille librarum monetæ Galliæ, sub diversis pactis, & conditionibus, prout in Instrumento publico per acta dilecti filii Cognominati Jeremie, Notarii publici, & Secretarii generalis Legationis Avenionen. sub die 16. Mensis Novembris Anni Domini 1747. desuper confecto, & stipulato, plenius continetur.

Incipit dispositiva.

Nos igitur congruum & consentaneum arbitrantes, prædictum redditum quatuor mille librarum dictæ monetæ, qui, quum antea nunquam inter emolumenta Cameraria computatus fuerit, ex prædicta nova locatione, & privativa facultate per Nos, ut præfertur, indulta, nuper accrevit, eidem Archigymnasio, ad excitandas, & promovendas in eo alias scientias, & liberales artes, integre, & in perpetuum attribuere; verumque hodiernum ipsius Archigymnasii statum, annuos redditus, Cathedras, & Lecturas, regimen, administrationem, & privilegia, de quibus plenam certamque notitiam habemus, nec non præfatum locationis Instrumentum, omnia item & singula privilegia, & indulta etiam a Romanis Pontificibus Prædecessoribus Nostris Civitati & Legationi Avenionensi, ac pro tempore existentibus S. R. E. Cardinalibus de Latere Legatis & Vicelegatis inibi commorantibus, quomodolibet concessa, etiam pluries confirmata, & innovata, ac alia quæcumque, etiam specialem, & individuam mentionem, & expressionem requirentia, eorumque omnium & singulorum totos, & integros tenores præsentibus pro plene & sufficienter expressis, ac de verbo ad verbum insertis habentes.

Erigit unam Cathedram Mathematicæ, & alteram Chimiæ per concursum conferendas.

Motu proprio, & ex certa scientia, meraque deliberatione Nostris, deque Apostolicæ Potestatis plenitudine, in præfato publico Archigymnasio, seu studio generali, *Sapientiæ* nuncupato, de

da Urbe, præter eam in qua elementa Geometriæ traduntur, aliasque inibi præexistentes Cathedras & Lecturas, duas novas Cathedras, seu Lecturas, alteram nimirum Mathematicæ, alteram vero Chymiæ, pro aliis duobus Lectoribus, altero nempe Mathematicæ, altero autem Chimiæ hujusmodi Professoribus, probatæ fidei, & idoneitatis ad Cathedras hujusmodi pro tempore quomodolibet vacantes, prævio concursu, & servata forma dudum a Nobis in Constitutione Nostra, privilegiorum Nostræ Consistorialis Aulæ Advocatorum confirmatoria, quæ incipit *Inter conspicuos Ordines*, edita quarto Kalendas Septembris Anno Quinto, §. *In eligendis*, tradita atque præscripta, deputandis, & assumendis, ad commune bonum, publicamque utilitatem, Apostolica Auctoritate perpetuo erigimus, & instituimus.

Ipsisque Cathedris assignat scuta ducenta pro qualibet.

Eisdemque Cathedris, seu Lecturis a Nobis sic erectis & institutis, pro earum dote, ac utriusque Lectoris congruo salario & provisione, annuam summam quadringentorum scutorum monetæ Romanæ de juliis decem pro quolibet scuto, ad rationem ducentorum scutorum pro quolibet, eis, ut infra, persolvendorum, eadem Apostolica Auctoritate constituimus & assignamus.

Lectores dictarum facultatum aliorum consortio adjungit.

Ipsosque futuros pro tempore Mathematicæ, & Chymiæ Lectores, aliorum dicti Archigymnasii Lectorum, Magistrorum, Doctorum, & Professorum consortio, ita ut omnibus, & quibuscumque privilegiis, indultis, libertatibus, immunitatibus, exemptionibus, favoribus, gratiis, præeminentiis, antelationibus, honoribus, & prærogativis, etiam antianitatis, quibus alii ejusdem Archigymnasii Magistri, Lectores, Doctores, & Professores quomodolibet utuntur, fruuntur, potiuntur, & gaudent, atque uti, frui, potiri, & gaudere possunt, & poterunt in futurum, pariformiter, & æque principaliter, in omnibus, & per omnia, & omnino quoad omnia, ipsi quoque utantur, fruantur, potiantur, & gaudeant, omnibusque pariter oneribus & obligationibus, quibus illi subjacent, pari, modo etiam ipsi subjaceant; Apostolica itidem Auctoritate adjungimus, & aggregamus.

Pro hujus erectionis firmitate dictum Affictum, & assignatio nem confirmat.

Ad consulendum vero perpetuæ utriusque Cathedræ a Nobis per præsentes erectæ stabilitati, & manutentioni, prædictam facultatem privativam dandi prælo, ac vendendi, & publicandi per totum Statum Avenionen., & Comitatum Venaissinum, Nostræ temporali Ditioni subjectum, novitates publicas, tam politicas, quam literarias, Kalendaria, cæteraque in memorato Instrumento locationis comprehensa, & expressa, earumdem tenore præsentium approbamus, & confirmamus, ac quatenus opus sit, de novo inducimus, & constituimus. Et nihilominus præfatum annuum reditum quatuor mille librarum dictæ monetæ Galliæ, ex concessione & locatione privativæ facultatis hujusmodi nunc provenientem, & qui deinceps, etiam in quacumque majori summa provenire poterit, a cæteris Cameræ Nostræ Apostolicæ redditibus, introitibus, & proventibus extraneum, seu perpetuo separatum, atque disjunctum haberi, & censeri volumus, ideoque ab iisdem pari auctoritate itidem perpetuo separamus, sejungimus, & dismembramus, sicque dismembratum, sejunctum, & separatum, præfato Archigymnasio pro utriusque Cathedræ seu Lecturæ a Nobis per præsentes erectæ & institutæ, dote, & pro aliis infrascriptis usibus, etiam perpetuo applicamus, concedimus, & assignamus.

Judices Conservatores deputat pro futuris temporibus.

Quamobrem dilectis Filiis nunc, & futuris pro tempore ejusdem S. R. E. Cardinalibus Nostris, & Sedis Apostolicæ de Latere Legatis, ac Vicelegatis in dicta Civitate Avenionen. commorantibus, nec non Congregationi Avenionensi, ac præfatæ Cameræ Apostolicæ Thesaurario, & Commissario generalibus, aliisque ipsius Cameræ Officialibus & Ministris, quocumque nomine nuncupatis, in virtute Sanctæ Obedientiæ districte inhibemus, ne præfatum annuum redditum ex privativa facultate hujusmodi provenientem, in alios quoscumque usus, & causas, quantumvis privilegiatas, & privilegiatissimas, ullatenus erogent aut convertant, nec de prædictis pecuniis aliter ullo modo disponere præsumant; sed ipsa dumtaxat Congregatio, prædictique Legati ac Vicelegati, seu alii, ad quos nunc quomodolibet spectat, & spectabit in futurum, si, & postquam, ac quoties pro parte infrascripti Nostri, deinde vero Romani pro tempore Pontificis Secretarii Status, aut Rectoris dicti Archigymnasii fuerint requisiti, tam pro executione & conservatione dictæ privativæ facultatis, quam pro integra, celerique exactione annui redditus præfati, eorum brachium & auxilium efficaciter præstent; Ipseque pro tempore Cardinalis Legatus, seu Vicelegatus exactæ pecuniæ depositum, in faciem, & creditum dicti Archigymnasii, ut infra, faciendum sedulo curet.

Interim vero Rev. Card. Valenti plurfibus titulis de dicta Universitate benemeritum designat.

Quoniam vero dilectus Filius Noster Sylvius Tituli Sancti Callisti S. R. E. Presbyter Cardinalis Valenti nuncupatus, ejusdem S. R. E. Camerarius, & Nobis a Secretis Status, in procuranda prædicti novi redditus accessione, & in illius applicatione ad supradictum effectum proponenda, eximium suum studium de bono publico amplificando, ac de scientiis & liberalibus Artibus promovendis Nobis aperte comprobavit; idcirco Nos earumdem tenore præsentium prædicto Sylvio Cardinali, quoad vixerit, plenam & omnimodam facultatem, potestatem, & auctoritatem tribuimus, & elargimur, post ipsum vero cuilibet pro tempore existenti Romani Pontificis Secretario Status, nec non præfati Archigymnasii pro tempore Rectori similiter concedimus & impertimur, ut ipsi, adveniente termino currentis locationis dictæ privativæ facultatis, & sic deinceps quoties terminus hujusmodi advenerit, eidem pro tempore existenti Legato, seu Vicelegato Avenionen., aut pro eo alii, vel aliis, ad quos pro tempore spectabit, aut spectare poterit, celebrationem & stipulationem novæ locationis ejusmodi privativæ facultatis pro dicto Archigymnasio, celeremque transmissionem pecuniæ de Civitate Avenionen. Romam, ad effectum illam, ut infra, deponendi, absque ulla dependentia a prædicta Congregatione Avenion., aut a Camera Apostolica, illiusque Officialibus, & Ministris prædictis, committere, & mandare libere & licite possint, & valeant.

Modum asservandi & solvendi pecunias assignatas præscribit.

Postremo volumus, & mandamus, ut pecuniæ, ut supra, provenientes, apud Mensam Nummulariam Montis Pietatis, ad creditum dicti Archigymnasii, in peculiari tamen & separato computo, deponantur, ita ut cum aliis prædicti Archigymnasii redditibus nullo unquam tempore misceantur, vel confundantur, sed stare debeant dumtaxat ad effectum, ut pro rata scutorum quadringentorum, prædictis duobus Lectoribus Mathema-

thematicæ, & Chymiæ, annua boooraria & stipendia a Nobis iisdem respective constituta, in consuetis tertiariis, juxta morem aliarum Cathedrarum, & Lectorum ipsius Archigymnasii, mediantibus ordinibus maou Rectoris ejasdem pro tempore depatati subscriptis, persolvantur; residuum vero in expensas necessarias pro experimeotis Cbymicis, & non in alios quoscumque asus, omnino erogetnr.

Clausula pro præmissorum firmitate.

Præsentes qaoque Litteras, quas in dicta Camera Apostolica, juxta Coostitationem fel. rec. Pii Papæ IV. Prædecessoris Nostri desuper editam, præsentari, insinuari, & registrari volumus, præmissaque omnia, & singala, nullo aoquam tempore ex quibascumque caasis, de sabreptionis, vel obreptionis, seu nallitatis vitio, aut intentionis Nostræ, vel quocumque alio defectu notari, impugnari, retractari, sea etiam revocari, suspendi, restringi, limitari, aat in jus, vel controversiam vocari, seu ad rerminos juris reduci posse, sed semper, perpetuoque valida, & efficacia existere, saosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere debere; sicque per quoscumque Judices Ordinarios, & Delegatos, etiam Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Camerariam, & alios Cardinales, nec non Palatii Apostolici Auditores, prædictæque Cameræ Thesaurariam Generalem, & Clericos Præsidentes, sublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facaltate, & auctoritate, judieari, & definiri debere; & si secus super bis a quoquam quavis auctorirate scienter, vel ignoranter contigerit attentari, irritam, & inane decernimus.

Derogatio contrariis.

Non obstantibus quibusvis Constitationibas, & Ordinationibus Apostolicis generalibas, vel specialibus, dictæque Cameræ, nec non Congregationis Avenionen. & Archigymnasii prædicti, etiam juramento, confirmatjone Apostolica, vel quavis firmitare alia roboratis respective statutis, & Consuetudinibus, privilegiis qaoque, indaltis, & Litteris Apostolieis dictæ Congregationi, eidemque Cameræ, ac illius Officialibus & Ministris, & quibusvis aliis, sub quibuscumque tenoribus, & formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriaram derogatoriis, aliisque efficacioribus & efficacissimis, & insolitis claasulia, ac irritantibus decretis, etiam motn, scientia, deliberatione, & potestatis pleoitudine paribus, etiam consistorialiter, ac alias quomodolibet in contratiam præmissorum confirmatis, approbatis, & innovatis: Quibus omnibus & singulis, etiam si pro sufficienti illorum derogatione, de illis, eoramque totis tenoribus, specialis, specifica, expressa, & individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio, seu quævia alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, illoram omniam & singuloram tenores præsentibus pro plene & sufficienter expressis, & insertis habentes, illis alias in suo robore permansuris, ad præmissorum omnium & singulorum effectum, specialiter, & expresse, ac latissime, & plenissime motu simili derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Fides præstanda transumptis.

Utque de præmissis etiam in Civitate & Ditione Avenionen., quandocamque oput fuerit, fides fieri valeat; volumus, ut earumdem præsentium transumptis, etiam impressis, manu alicajus Notarii publici subscriptis, & sigillo præfati Sylvii Cardinalis, seu respective Romani pro tempore Pontificis Secretarii Status, aut prædicti Archigymnasii Rectoris obsignatis, eadem prorsus fides adhibeatur in Judicio, & extra illud, quæ adbiberetur hisce præsentibus, si forent exhibitæ, vel ostensæ.

Sanctio.

Nulli ergo omnino Hominum liceat hanc paginam Nostræ Erectionis, dismembrationis, applicationis, inbibitionis, coocessionis, decreti, mandati, derogationis, & volunratis infriogere, vel ei aasu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Dat. Pont. A. IX die 11. Octobris 1748.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ MDCCXLVIII., quinto Idus Octobris Pontificatus Nostri Anno Nono.

D. Card. Passioneus.
J. Datarius.
Visa De Curia
I. C. Boschi.
J. B, Eugenius.
Registrata in Secretaria Brevium.

DECRETUM LXIII.

Quo prohibetur cuilibet in posterum Libros, Scripturas, aliaque Opera quæcumque Typis imprimere, seu aliter io lucem edere, in qaibus de imminutione dierum Festorum de Præcepto, sive pro, sive cootra eam agatur.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Instantiæ factæ Pont. super imminutione dierum Festorum.

NON malti menses effluxerant, ex quo placuit Omnipotenti Deo humilitatem Nostram nallis suffultam meritis ad universalis Ecclesiæ regimen assamere, qaum pluriam, & pietate, & doctrina insigniam Virorum, necnoo Episcoporam per Ecclesias tam citra, quam altra Montes constitutorum, instantiæ ad Nos deferri cœperunt, ut oumerus dierum Festorum de præcepro in satis nota Constitutione rec. mem. Prædecessoris Nostri Urbani Papæ VIII. præfinitas, auctoritate Nostra minaeretur. Quam quidem ob rem, Nobis exponebant, & nimis grave detrimentum humilioris sortis hominibus, qui manuum suarum laboribus se ipsos, suasque familias sustentare coguntur, ex hujusmodi Festorum dierum numero, quibus operari probibentur, inferri; Et simul arduam vel potius impossibile esse, debitam, exactamqae eoram observantiam & sanctificationem a popalis obtinere; siqaidem post innameras districtasque leges ea de re latas, & curas adbibitas, numquam sæpius cauponæ atqae popinæ frequentari digooscuntur, quam ipsis diebus Festis, pomeridianis potissimam horis, non sine scandalo, & rixarum, aliorumque criminum sequela. Camque Carissimus in Christo Filius Noster Carolus utriusque Siciliæ Rex Illustris post aliquot annos Urbem ingressus ad Nos comiter accessisset, nonomisit summo zeli studio pro hujusmodi Festorum dieram in suis Regnis imminutione Nobiscum agere.

Summa rationum, quæ adducebantur.

Pont. de hac re dissertationem confecit, ut a liorem sententiis audiret.

Nos aatem cum primum illæ, quas sapra diximas, iostantiæ ad Nos pervenerant, minime labori pepercimus, ut rem ipsam in suis fontibus inspiceremat, qain etiam satis amplam Dissertationem ea de re exaravimus, & publicari curavimus, in qua pleraqae a Nobis demonstrata sant, ad hanc minuendorum Festorum materiam pertinen-

tinentia, pluresque hujusmodi imminutionis viæ indicatæ fuerunt; sed nihil definitum, aut pro auctoritate statutum fuit; quum id Nobis unice propositum tunc fuisset, ut aliorum sententias intelligeremus, non solum circa rationem peragendæ Festorum dierum reductionis, sed etiam super ipsius imminutionis substantia, an eam fieri, vel potius rem in priori statu relinqui præstaret; itaut, qui reductionem nequaquam faciendam existimaret, minime necesse haberet de illius executionis modo inquirere, aut Nobis consilium præstare.

Et 40. Personarum consilium exquisivit.

Quadraginta porro fuerunt, quorum consilium requisivimus; inter quos nonnulli hujus S. R. E. Cardinales, Episcopi plures tam Itali, quam Ultramontani, reliqui Theologiæ aut Sacrorum Canonum Professores, vel in Ecclesiasticæ Disciplinæ rationibus tum Romæ, tum alibi, agendo potissimum experiendoque versati. Horum omnium responsa, juxta mandatum Nostrum, scripto concepta, quæ adhuc apud Nos asservantur; cum accepissemus; ex prædicto numero, tres supra triginta invenimus, qui Festorum dierum imminutionem vel necessariam, vel utilem omnino fore affirmabant; ex his vero, quindecim Nobis suadebant, ut edita generali Apostolica Constitutione, hujusmodi imminutionem in universa Ecclesia statueremus; alii autem numero octodecim, audiendas esse censebant instantias Ecclesiarum, atque Diœcesum, earumque peculiaribus necessitatibus diversa atque opportuna ratione consulendum. Quod vero pertinet ad ipsius reductionis modum; quum in Concilio Provinciali Tarraconensi, habito sub san. mem., Prædecessore Nostro Benedicto XIII. Pontifice de Nobis optime merito, conditum fuerit Decretum, ut, accedente Apostolicæ Sedis approbatione & auctoritate, ac salva obligatione sanctificandi, ut prius, omnes dies Dominicos, & solemniores quasdam Festivitates, quibus nimirum & assistendum foret Sacrificio Missæ, & abstinendum ab operibus servilibus; in aliis quibusdam Festis minus principalibus, tenerentur quidem Fideles ex præcepto Missam audire, sed reliquum diei tempus operibus & laboribus quibusque exercendis, etiam servilibus nuncupatis, licite impendere possent; cumque ipsius Concilii Patres, Anno Domini MDCCXXVII. hujusmodi Decreti approbationem & confirmationem a præfato Benedicto Prædecessore petiissent, idemque Prædecessor Anno sequenti MDCCXXVIII. Decretum ipsum per suas Apostolicas Literas in forma Brevis approbasset & confirmasset; ex præfatis XXXIII. consulentibus, viginti tres in eo concordes fuerunt, ut Festorum dierum reductio juxta formam & methodum Decreti Conciliaris Tarraconensis fieri deberet, reliquis decem in diversas sententias abeuntibus; aliis nempe tollendas omnino censentibus Festivitates aliquot ex his, quas Urbanus VIII. servari mandaverat; aliis proponentibus plurium Festivitatum conjunctionem in unam diem de præcepto sanctificandam; aliis vero complura Sanctorum Festa in dies Dominicos transferentibus.

Major numerus reductionem faciendam censent.

Aliqui etiam per generalem Constitutionem, alii non;

Et quid circa modum.

Pontifex nil generaliter præcipere, sed peculiares Episcoporum instantias expectare statuit.

Nos autem, horum omnium consiliis perlectis, matureque perpensis, nequaquam expedire judicavimus generalem hac de re Constitutionem edere, quum Nobis animo obversarentur multimodæ difficultates olim adversus prædictam Urbani Prædecessoris Constitutionem excitatæ ab iis ipsis, qui pro illius promulgatione consilium dederant, & preces obtulerant. Quapropter, ut & Apostolicæ Sedis auctoritati ac dignitati prospiceremus, & simul ostenderemus, quanto in honore apud Nos habeantur Venerabiles Fratres Nostri Ecclesiarum Antistites, quos quidem suarum Diœcesum necessitates optime intelligere, maximoque zelo pro Dei cultu & gloria flagrare non dubitamus; id Nobis servandum proposuimus, & re ipsa servavimus, ut nihil hac in re decerneremus, nisi postquam Episcopi pro suis quique Diœcesibus, aut Metropolitani, de Suffraganeorum consilio & assensu, pro suis Provinciis, peculiares Ecclesiarum & Populorum necessitates Nobis demonstrantes Festorum dierum imminutionem postulassent. In quo tamen non cuilibet angustæ Diœcesis Episcopo id optanti annuendum censuimus, nisi simul finitimi alii Præsules id ipsum expeterent; quo scilicet ritus & disciplinæ uniformitas, quantum fieri posset, in vicinis atque conterminis Diœcesibus conservaretur. Præterea nihil innovari voluimus, non solum in hac Nostra Romana Urbe, pro qua peculiares quædam circumstantiæ ponderandæ sunt, quæ aliis Civitatibus ac Diœcesibus aptari nequeunt; sed nec in Nostra Bononiensi Civitate ac Diœcesi, cujus Pastorale regimen una cum Supremo Pontificatu retinemus; ne scilicet aliis exemplo & judicio Nostro præire voluisse videremur, ut pro suis Diœcesibus, licet inviti, id facerent, quod Nos ipsi Bononiæ fecissemus; aut hominum censuram adversus illos excitaremus, qui non idem egissent, quod Nos statuisse viderent in Diœcesi regimini Nostro immediate subjecta.

Ideoque instantibus Episcopis, in illorum Diœcesibus observantiam nonnullorum Festorum relaxavit.

Hanc igitur agendi normam constanter sequentes, oblatis Nobis multorum Episcoporum petitionibus, præceptum observandi dies Festos in pluribus Diœcesibus, atque Regionibus, juxta modum inferius dicendum, benigne relaxavimus. Nec aliquid invenire est hac in re ullibi a Nobis fuisse statutum, sine præcedentibus instantiis, & causarum expositionibus, pro singulis Civitatibus, & Diœcesibus, ex parte earumdem Antistitum ad Nos & Apostolicam Sedem delatis. Quod vero spectat ad modum relaxandi hujusmodi præceptum; quum adverterimus, legem audiendi Missam, ab alia ferandi ab operibus servilibus, distinctam plane, & separabilem esse; ipsosque etiam Episcopos non solum frequenter agrorum cultoribus, sed & urbanis quandoque Operariis, haud difficulter concedere, ut dies Festos, officio Missæ dumtaxat assistendo, sanctificent, de cœtero autem laboriosis operibus incumbere valeant: quin etiam a quibusdam Moralis Theologiæ Scriptoribus, licet audacter, assertum fuisse viderimus, immunes a peccato pauperes, & inopes, qui Festis diebus etiam solemnioribus, quo valeant egenas familias suas sustentare, audito Sacro, laboribus manuum suarum, quantumvis servilibus, per plures horas occulte, & sine scandalo occupantur; cumque potissimum Tarraconensis Decreti ab Apostolica Sede, ut supra dictum est, approbati, illustre exemplum præ oculis haberemus: In admittendis Episcoporum Instantiis, hanc observavimus methodum, ut, firmam & ratam relinquentes utramque legem de audienda Missa, & de abstinendo ab operibus servilibus in omnibus diebus Dominicis, & in præcipuis quibusdam anni Festivitatibus; aliarum minus solemnium sanctificationem ita deinceps fieri permitteremus, ut, audita Missa, reliquum diei tempus pauperibus

Modus, quo indultum fuit concessum, refertur.

libe-

liberum esset ad laboriosa quæque opera exercenda. Neque vero facilem aditum apud Nos invenerunt aliquorum Antistitum preces, qui Festorum dierum imminutionem alia via & ratione in suis Diœcesibus fieri optabant; translatis nimirum in dies Dominicos Sanctorum Festivitatibus per hebdomadas occurrentibus.

Hæc Indulta non immutant Catalogum Urbani VIII.

Per hæc autem minime detractum censeri debet providæ Constitutioni Prædecessoris Nostri Urb. Papæ VIII., quam & Apostolico illius zelo dignam, & eorum temporum rationibus maxime aptam fuisse agnoscimus, & profitemur. Nec aliter profecto de illa Nos judicare dicendum esset, etiamsi (prout fert earum legum natura, quæ ad Ecclesiasticam disciplinam, mutationibus merito subjectam, unice pertinent), ex novis non levibus, neque pro ingenio excogitatis causis, sed tot insignium Ecclesiæ Præsulum judicio comprobatis, plures dies Festi de præcepto in Urbani Catalogo descripti, ax observandorum dierum numero exempti omnino fuissent. Ideoque multo minus hoc dici potest, ubi nulla ex Festivitatibus in ea Constitutione designatis peculiari cultu & sanctificatione privata est; sed in aliquibus dumtaxat permissum fuit, ut Divinis Mysteriis religiosa saltem præsentia celebratis, cuilibet licitum esset, operibus & laboribus humanæ vitæ utilibus, & necessariis intendere.

Quod enim Ecclesiastica disciplina, salvo honore præcedentibus Constitutionibus, earumque auctoribus debito, & sine eorum reprehensione atque injuria, immutari valeat, innumeris possemus exemplis apertissime comprobare, a quibus, cum in re minime dubia versemur, recensendis supersedemus; illudque solum monuisse sufficiat, tunc demum innocuam esse antiquæ disciplinæ mutationem, dum non temere atque inconsulto, sed a legitimis Superioribus, & justis de causis fiat, quas Innocentius III. Prædecessor Noster in Concilio Lateranensi IV. *Can.* 50. commemorat.

Vasii tamen scelpierunt an recte Episcopi id petant.

Et nos quidem jure Nobis polliceri posse videbamur, dum circa propositam dierum Festorum imminutionem adeo caute, adeo ex aliorum potius sententia, quam ex auctoritate, qua fungimur, omnia ad hunc diem agere studuimus, nec nostram agendi rationem in aliorum censuram & offensionem incidere debere, nec Ecclesiæ pacem, quæ Nobis summopere cordi est, ullo modo turbandam fore. Verum nonnulla intervenerunt, quorum causa eam Nobis spem in irritum cessisse dubitamus. Quum enim inter Viros doctos disputari cœperit, recte ne, an secus, Episcopi faciant, qui ab Apostolica Sede postulant, ut liceat in suis Diœcesibus aliquos dies Festos de præcepto minus principales sola Missarum auditione sanctificare, non interdicto in reliquis horis negotiorum & operum etiam servilium exercitio; quamvis facile intelligamus, hujusmodi dissidia ex diversa hominum judicandi & opinandi ratione ortum habere, humanasque res omnes similibus dissensionibus plerumque subjectas esse; nihilominus ab aliquibus doctis probisque Viris demonstratum Nobis est, in hac controversia, Scribentium stilum intra innocuæ disceptationis terminos non constitisse; dubitarique posse, ne ab improbandis postulantium studiis, ad ipsius concessionis reprehensionem sensim disputatio transierit; adeoque incaluisse concertationis æstum, ut in publicis Libris & Scripturis, graviores accusationes & censuræ in contrariæ sententiæ defensores utrim-

Quorum dissidiis pax Ecclesiastica turbari posset.

que conjectæ fuerint; ex quo sane novarum turbarum occasio, cum Ecclesiasticæ pacis detrimento, existere posset.

Pontifex de hac controversia sollicitus

In hoc statu rerum, Nos unam ab altera consultationis causa sejunximus. Quæcumque circa Nostram agendi rationem dicta & conscripta palam, Nobis observanda offerebantur, ea nec audire voluimus; sed, testimonio conscientiæ Nostræ contenti, illa omnia vel neglecimus, vel nimio contendentium ardori condonavimus. Quod vero spectat ad ipsam ferventis disputationis naturam, illius examen primum demandavimus nonnullis in Theologica facultate præstantibus Viris; qui sane, omnibus visis atque perpensis, retulerunt, neutra ex parte ullum Catholici dogmatis caput in controversiam adductum fuisse, nihil adversus Urb. VIII. Constitutionem contumeliose, aut irreverenter esse dictum, nullum esse locum in contendentium scriptis, quantumvis adversariorum censura notatis, cui genuinus Catholicus sensus revera non subsit. Approbato Theologorum judicio, quod luculentissimis scriptis ediderunt, quid facto opus esset, ut ulterioribus perturbationibus occurreremus, exquisivimus; & aliquot Venerabilium Fratrum Nostrorum S. R. E. Cardinalium, aliorumque Ecclesiasticæ Disciplinæ peritorum consilium fuit, ut universæ quæstioni, auctoritate Nostra Apostolica, silentium imponeretur, publicandisque in posterum super ea libris & scriptis aditus intercluderetur; id quod a Prædecessoribus Nostris Romanis Pontificibus, ad alias extinguendas controversias similiter exardescentes, non semel factum fuisse constaret. Horum consilium Nos, matura deliberatione præhabita, & probavimus, & exequendum statuimus; eo maxime, quod, si scribentibus pro una aut altera sententia, hic finis propositus est, ut Ecclesiarum Antistites vel a petendo minuendorum Festorum Indulto retrahantur, vel ad illud postulandum incitentur; tot sunt, quæ ad hunc diem in utramque partem scripta & dicta fuerunt, ut quilibet Episcopus satis in illis habeat, quo suum denique consilium capere possit, prout ad optimum Diœcesis suæ statum, & ad Dei gloriam magis expedire judicaverit.

Eorum scripta examini subjicit.

Censura Examinatorum.

Et aliorum consilio ulteriori providentia.

Decernitur propterea.

Quapropter Nos hujusmodi consilio adhærentes, de Apostolicæ Potestatis plenitudine, præsentis nostri Decreti vigore, omnibus & singulis infrascriptis, in virtute sanctæ obedientiæ, & sub pœnis infra statuendis, prohibemus primo, ne ullam hujus Decreti explicationem, interpretationem, aut commentarium, nec multo minus ullum Librum, Dissertationem, Epistolam, seu alterius generis opus, quo Decretum ipsum sive directe, sive indirecte oppugnetur, edere aut publicare audeant. Secundo vetamus & interdicimus, ne ullos in posterum Libros, Libellos, Relationes, Theses, Folia, Epistolas, vel alterius cujuscumque generis Opera & Scripta, in quibus de imminutione dierum Festorum de præcepto, aut de facultate concedenda, vel deneganda, ut audita Missa in nonnullis minus principalibus anni Festis fas sit operibus servilibus vacare, sive ex professo, sive incidenter agatur, sive cum vero, sive cum ficto Auctoris nomine, sive sub alieno, vel etiam sine alicujus nomine, Typis imprimere, vulgare, seu alia quacumque ratione in lucem edere præsumant. Tertio quæcumque ad hunc diem hac super re edita fuerunt Opera & Scripta, iterum prælo subjici & recudi, multoque magis nova Folia, Opera, Epistolas, Dissertationes, aliaque præmissa, post hæc, sub anteriori data, fraudulen-

I. Ne super Decreto hujusmodi quidquam scribatur.

II. Neque super Indultis concedendis, vel denegandis pro imminutione Dierum festorum.

III. Quæcumque scripta antea jam facta, denuo non imprimantur.

Anno 1748.

ter imprimi, aut publicari, similiter prohibemus; Decernentes, quæcumque bujusmodi Opera & Scripta, io spretum, & fraudem præsentis Decreti, imprimi de cœtero forsan, vel alias, ut supra dictum est, in lucem prodire contingat, ea omnia & singula, absque alio examine, & in pœnam inobedientiæ & cootumaciæ, in Indicem Librorum prohibitorum quamprimum referri. Hujus autem Decreti lege omnes & singulas cujuscumque status, gradus, conditionis, & digoitatis Personas Ecclesiasticas & Seculares, & cujuscumque Ordinis, seu Congregationis, & Instituti, etiam Societatis Jesu, & Militiæ Hospitalis S. Joannis Hierosolymitani, aliorumque etiam specialem & individuam mentionem requirentium Ordinum, Regulares, aliosque Ecclesiasticos quoscumque, etiam Episcopali, Archiepiscopali, & Patriarchali dignitate fulgentes, & S. R. E. Cardinales, æqualiter teneri, & expresse comprehendi, decernimus, & declaramus.

Omnes ad hujus Decreti obligationem tenentur.

Contravenientes vero, præter Librorum & Operum prohibitionem, ut præfertur, si quidem Laici fuerint, in excommunicationem majorem latæ sententiæ, a qua nemo, præter Nos, & Successores Nostros Romanos Pontifices, nisi in mortis articulo, ipsos absolvere valeat; Ecclesiasticos autem usque ad Sacerdotalem gradum inclusive, pœnam suspensionis a divinis; in Superioribus vero gradibus constitutos, suspensionis ab exercitio Pontificalium, & a perceptione fructuum suorum Beneficiorum, Pensionum Ecclesiasticarum, Mooasteriorum, Episcopatuum, & Archiepiscopatuum, aliorumque Ecclesiasticorum redditum quorumcumque, quarum pœnarum relaxationem, & respectivam rehabilitationem, Nobis, & Successoribus Nostris Romanis Pontificibus privative reservamus, ipso facto, absque alia declaratione, incurrere decernimus & sancimus. Præterea Typographos & Bibliopolas, qui Libros, Scripta, aut Folia hujusmodi, contra Decreti Nostri legem, Typis imprimere, aut recudere, seu vulgare & venundare ausi fuerint, omnibus & singulis pœnis tam pecuniariis, quam corporis afflictivis, quæcumque statutæ sunt adversus eos, qui Libros prohibitos imprimunt, aut evulgant, sive venales proponunt, subjacere, & re ipsa mulctari & plecti volumus, & mandamus.

Pœna contra inobedientes.

Ut autem nemo de præmissis igooraotiam allegare aut prætendere possit, volumus & mandamus, hoc ipsum Decretum, seu illius exempla, ad valvas Basilicarum Urbis, & Cancellariæ Apostolicæ, Curiæque Generalis Innocentianæ, & in aliis solitis locis ipsius Urbis, per Cursores Nostros publicari & affigi; atque ita publicatum & affixum, oones & singulos perinde afficere, & arctare, ac si unicuique personaliter intimatum, & notificatum fuisset; Ac præterea ipsius transumptis, seu exemplis, etiam impressis, cujuscumque Notarii publici manu subscriptis, ac sigillo Personæ in Ecclesiastica Dignitate constitutæ munitis, parem omnioo fidem ubique locorum ab omnibus haberi, ac si Decretum [illegible] Manu nostra subscriptum ipsis foret exhibitum, vel ostensum.

Publicatioui in Urbe peractæ tribuitur vis specialis intimationis omnibus factæ.

Exemplis fides tribuitur.

Datum Romæ in Palatio Apostolico Quirinali die XIV. Novembris MDCCXLVIII. Pontificatus Nostri Anno Nono.

Dat. Pont. ann. 9 die 14. Novembris 1748.

Publicat. per Magistrum Cursorum more solito in Urbe die 16. Novembris 1748.

Pont. A. IX.

LXIV.

NOVA CONCESSIO

Judicis privativi in causis Cameræ Capitolinæ.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad futuram rei memoriam.

Prooemium.

SINCERÆ fidei, & devotionis affectus, quem dilecti filii Conservatores Almæ Urbis Nostræ in Nos, & hanc Sanctam Sedem gerere comprobantur, Nos inducit, ut eos specinlis favore gratiæ prosequamur. Exponi siquidem Nobis nuper fecerunt dilecti filii moderni Conservatores Urbis prædictæ, quod alias fel. rec. Innocentius Papa XII. Prædecessor Noster, postquam quamdam suam Constitutionem super suppressione, abolitione, & abrogatione quorumdam Tribunalium, & nonnullorum Judicum peculiarium editam die IX. Septembris MDCXCII. publicaverat, per suum Chirographum Motus proprii expeditum, & manu propria signatum, omnia, & singula privilegia, & prærogativas, quibus Conservatores prædicti usque tunc gavisi fuerant, & ad illos spectabant, & pertinebant, præsertim quoad facultatem, & prærogativam nomioandi, constituendique unum Romanæ Curiæ Prælatum in Judicem privativum Cameræ Capitolii, qui omnes causas, activas, & passivas, in quibus ipsa Camera Capitolii jus vel interesse habere posset, privative cognosceret & definiret, prout Conservatores, pro tempore existentes ab antiquo tempore, nempe a Pontificatu fel. rec. Pauli II. Prædecessoris itidem Nostri constituere, & nominare consueverant, ut ex antiquo Almæ Urbis prædictæ statuto *lib. 3. cap.* 2. haberi asserebatur, de novo cooceffit, seu confirmavit, ac insuper eosdem Conservatores in sua Constitutione hujusmodi, quoad facultatem nominandi Judicem hujusmodi, minime comprehensos esse declaravit, quam quidem facultatem rec. mem. Clemens Papa XII. Prædecessor quoque Noster per aliud simile suum Chirographum motus proprii signatum die XXIII. Novembris MDCCXXXI. de novo concessit, & tunc, & pro tempore existentes Conservatores prædicti quamplurimos Romanæ Curiæ Prælatos unum io locum alterius vel defuncti, vel ad Cardinalatus dignitatem promoti, semper & usque ounc nominare & eligere perrexerunt.

Innocentius XII. qui Judices particulares suppressit.

Judicem Cameræ Capitolinæ a suppressione exemit.

Clemens XII. Conservatoribus Urbis facultatem dictum Judicem nominandi confirmavit.

Cum autem, sicut eadem expositio subjungebat, dicti exponentes vereantur, ne prærogativa hujusmodi per binas Nostras die XXVII. Februarii MDCCXLII. super abolitione, & XXI. Decembris MDCCXLV. super reformatione Tribuoalium editas Constitutiones eis ablata sit, ac proinde facultatem hujusmodi per Nos confirmari, seu de novo concedi plurimum desiderent; Nobis propterea humiliter supplicari fecerunt, ut sibi in præmissis opportuoe providere, & ut infra indulgere de benignitate Apostolica dignaremur.

Quia tamen dubitari potest, ne facultas hujusmodi per Constitutiones Pontificis sublata fuerit.

Nos igitur ipsos exponentes specialibus favoribus, & gratiis prosequi volentes, & eorum singulares personas a quibusvis excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, & pœnis a Jure, vel ab homine quavis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodatæ existunt, ad effectum præseotium tantum coosequendam harum serie absolventes, & absolotas fore censentes, hujusmodi supplicationibus inclinati, inhæren-

Ideo Pontifex attendens antiquum & recentius Urbis statutum.

tes

tes antiquo statuto Almæ Urbis prædictæ anni MCCCCLXVI. *lib.* I. *c.* 12. & *lib.* 3. *cap.* 11. & *cap.* 25., nec non alteri statuto anni MDXIX. *lib.* I. c. 12., & *cap.* 36., ac denique uniformi observantiæ centum propemodum annorum; eisdem modernis, & pro tempore existentibus Conservatoribus dictæ Urbis, ut ipsi in Judicem Cameræ Capitolinæ unum ex Prælatis Romanæ Curiæ Civem Romanum, qui tamen Magistratum, sive Officium inire nequeat, nisi postquam a Nobis, seu Romanis Pontificibus Successoribus Nostris, mediante Nostro, & Successorum prædictorum speciali rescripto, eoque actis publicis prædictæ Curiæ inserto approbari meruerit, eligere, & nominare possint, & valeant, facultatem auctoritate Apostolica tenore præsentium perpetuo concedimus, & indulgemus; eidemque Prælato sic, ut præfertur, eligendo, nominando, & approbando, auctoritate, & tenore prædictis itidem concedimus, & impertimur omnes, & singulas facultates, quoad causas civiles tam activas, quam passivas, tam motas, quam movendas, in quibus Fiscus, & Camera Capitolina interesse aliquod habere possit, tum in prædictis antiquis statutis Judici Cameræ prædictæ, tum in Chirographo ejusdem Clementis Prædecessoris Prælato hujusmodi attributas, cum eisdem juribus, & privilegiis, quibus in causis itidem Fiscalibus potiuntur, & gaudent Judices Cameræ Nostræ Apostolicæ, & præsertim cum privilegio, quod ab ejusmodi Prælati in Judicem electi decretis, aut sententiis appellari nequeat, sed solum peti possit commissio appellationis, aut recursus ab audientia Nostra, & Romanorum Pontificum Successorum Nostrorum; cum declaratione, quod ipse Prælatus sic electus approbatusque, sit, atque esse intelligatur quoad causas supradictas Judex Ordinarius, atque ideo neque sportulas accipere possit, neque sub Constitutionibus revocationis Judicum, & Tribunalium particularium hactenus publicatis, vel in posterum quavis occasione a Nobis, seu Romanis Pontificibus Successoribus Nostris publicandis comprehensus censeatur. Decernentes easdem præsentes literas semper firmas, validas, & efficaces existere, & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere, ac dictis Conservatoribus plenissime suffragari, sicque in præmissis per quoscumque Judices Ordinarios, & Delegatos etiam causarum Palatii Apostolici Auditores, judicari, & definiri debere, ac irritum, & inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus prædicta Innocentii Prædecessoris, ac Nostris super abolitione, & reformatione Tribunalium editis, aliisque Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, ac Almæ Urbis, & Cameræ Capitolinæ hujusmodi, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus, privilegiis quoque indultis, & literis Apostolicis in contrarium præmissorum quomodolibet concessis, confirmatis, & innovatis. Quibus omnibus, & singulis, illorum tenores præsentibus pro plene, & sufficienter expressis, ac de verbo ad verbum insertis habentes, illis alias in suo robore permansuris, ad præmissorum effectum hac vice dumtaxat specialiter, & expresse derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque. Datum Romæ apud S. Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die 11. Decembris 1748. Pontificatus Nostri Anno IX.

Et consuetudinem, in qua reperiuntur Conservatores. — *Dictam facultatem de novo concedit.* — *Judici deputato communicat facultates opportunas.* — *Statuit, quod ab ejus decretis appellari nequeat, sed tantum peti commissio &c.* — *Quodque habeatur tamquam Judex Ordinarius.* — *Clausulæ.* — *Derogatio contrariis.* — *Dat. Pontif. An. IX die 11. Decembris 1748.*

D. Card. Passioneus.

LXV.

FESTORUM DIERUM

Reductio in Regno Neapolitano citra Pharum & in Diœcesibus Messanensi & Panormitana.

Venerabilibus Fratribus, Archiepiscopis & Episcopis Regni Siciliæ citra Pharum, nec non Messanensi & Panormitano Archiepiscopis.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabiles Fratres, salutem & Apostolicam Benedictionem.

Proœmium.

CUM, sicut quædam sunt, ut inquit S. Leo Magnus Prædecessor Noster, quæ nulla possunt ratione convelli, ita multa sint, quæ aut pro consideratione ætatum, aut pro necessitate rerum oporteat temperari, illa semper conditione servata, ut in his, quæ dubia fuerint, aut obscura, id noverimus sequendum, quod nec præceptis Evangelicis contrarium, nec decretis Sanctorum Patrum inveniatur adversum: Eapropter hæc S. Sedes, pro paterna erga universos Christifideles benignitate, quoad integrum sibi fuit, consuevit supremam suam in his auctoritatem interponere, quæ cæteroquin ad majus divini cultus incrementum præscripta, aut per frigescentem in nonnullorum cordibus caritatem, ad otium, luxuriamque convertuntur, aut ob rerum ad vitam traducendam necessariarum inopiam, non sine conscientiæ angore contemnuntur. Cum itaque Charissimus in Christo Filius Noster Carolus utriusque Siciliæ & Hierusalem Rex Illustris tum coram per se ipse, quum quatuor ab hinc annis Romam profectus est, tum sæpe alias per suos in Urbe Ministros id a Nobis studiosissime efflagitaverit, ut pauperum calamitatibus sublevandis, qui opere faciundo victum lucrantur, sanctorumque dierum cultui, & Religioni amplificandæ, eorumdem Festorum dierum numerum imminuere dignaremur: Nos in tanto negotio, nisi re tota sedulo perspecta, haud quidquam decernendum esse rati, id usque responsum dedimus: Nihil Nos de hujusmodi Ecclesiasticæ disciplinæ institutis prorsus immutaturos, nisi per Archiepiscopos & Episcopos rogaremur, quos Spiritus Sanctus posuit regere Ecclesiam Dei, quique Domus Israel facti speculatores, quid ferant hominum, temporumque vicissitudines, cominus introspiciunt: Immo id in animum induxisse Nostrum (si quid in hac re foret innovandum) affirmavimus, ut salva & incolumi, solemnioribus diebus Festis, veteri disciplina de audiendo Sacro, & a servilibus operibus vacatione, iisdem tantum servilibus curis per aliquot Festos dies, humanæ necessitatis ratione habita, vacare indulgeremus, lege tamen astandi Sanctissimo Altaris Sacrificio neutiquam abrogata. Ab universis porro Fraternitatibus Vestris supplices, gravissimasque in idem argumentum literas accepimus, quibus plurima incommoda ex dierum Festorum frequentia in vestras respective Diœceses, & Provincias invehi lamentabamini; ac de iis imminuendis accurate disserentes, eamdem, ac Nos ipsi, rationem arbitrabamini esse ineundam: id propterea ejusdem Caroli Regis æquissimæ voluntati, nec non piis Fraternitatum Vestrarum votis hac in re, quantum cum Domino possumus, obsecuti, Festorum dierum grandiorem nu-

Rex utriusque Siciliæ petiit a Pontif. Festorum dierum reductionem. — *Responsum Pont. qui vota Episcoporum exquirere voluit.* — *Episcopi omnes pro reductione supplicarunt.*

Hinc Pont. primo exponit dies Festos, qui ab omni opere feriati esse debent.

merum ad modum revocandum existimavimus. Fraternitatibus itaque Vestris, Fratres Archiepiscopi, & Episcopi totius Regni Siciliæ citra Pharum, ac Fratres Archiepiscopi Messanen. & Panormitan. per præsentes committimus, & mandamus, ut unusquique Vestrum in suis respective Provinciis, ac Civitatibus, & Diœcesibus hanc de Festis diebus legem Auctoritate Nostra Apostolica edicat, nempe, ut diebus Dominicis Paschatis Resurrectionis, & Pentecostes, aliisque per annum Dominicis diebus; nec non diebus Circumcisionis, Epiphaniæ, Ascensionis, Corporis Christi, & Nativitatis Domini; diebus Purificationis, Annuntiationis, Assumptionis, Nativitatis, & Conceptionis B. Mariæ Virginis Immaculatæ; natali die Sanctorum Apostolorum Petri & Pauli; die Festo omnium Sanctorum; ac Festo die cujusvis præcipui quarumcumque Civitatum, vel locorum Diœcesum prædictarum Patroni, pro veteri Ecclesiæ Catholicæ instituto, Sacris non tantum astare Christifideles vestrarum respective Civitatum, & Diœcesum teneantur; sed etiam a servilibus operibus feriati sunto: In reliquis vero Festis sive per Apostolicam hanc S. Sedem, sive per Synodales quarumcumque Diœcesum hujusmodi Constitutiones, sive quacumque alia de causa, etiam ex causa voti per Christifideles Civitatum, Diœcesum, & Provinciarum hujusmodi, eorumque Majores facti, quod quoad hanc partem Auctoritate Nostra Apostolica per Vos commutari volumus, præceptis, præscriptisque, sacrosancto Missæ Sacrificio intersint; cæterum negotiis familiaribus, servilibusque suis operibus, sine ullo prorsus conscientiæ scrupulo, incumbere integrum cuique esto. Ubi vero obtingit, unum eumdemque Episcopum duabus præesse Ecclesiis invicem canonice unitis (quod potissimum in Regno Siciliæ citra Pharum evenit) quarum unaquæque suum habet præcipuum Patronum, homines tantum illius Diœcesis, cujus Patroni Festivus dies recurrit, non vero alterius, volumus & præcipimus eodem die tum Missæ Sacrificio adesse, tum a servilibus operibus sibi temperare. Quæ cum ita se habeant, Fraternitates Vestras in Domino plurimum hortamur, ut Vos populos vestræ curæ commissos quam sæpissime edoceatis, quæ ad justam, legitimamque dierum Festorum celebrationem pro temporum varietate pertinere videbuntur, qua spiritus alacritate, qua mentis contentione, qua cordis humilitate astare oporteat Sanctissimo Altaris Sacrificio, in quo Christus Dominus tradit semetipsum pro nobis oblationem, & hostiam Deo in odorem suavitatis, quam frequentes divinis Officiis, sacrisque Concionibus, Christianæ Doctrinæ explicationibus & explanationibus esse debeant, & quanti piaculi sit eos temerare dies, quos ad sui nominis gloriam amplificandam sibi Dominus consecravit. Ne autem per eos dies potissimum Christifidelium corda graventur in crapula, & ebrietate, ac cogitationibus secularibus, quam diligentissime curare debetis, ut profana quæque, ludicra, & minus religiosa a publicis locis quam longissime amoveantur, etiam invocato, si opus fuerit, auxilio brachii secularis: quod sane non defuturum neutiquam dubitamus. Memores semper Prophetici illius oraculi, quo solemnitates, quas vitiosa consuetudine homines deturpant, tanquam stercus a Deo projiciendas, & disperdendas esse declaratur. Volumus autem, quod præsentium literarum transumptis, seu exemplis etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillo Personæ in Ecclesiastica Dignitate constitutæ munitis, eadem prorsus fides in judicio, & extra adhibeatur, quæ adhiberetur ipsis præsentibus, si forent exhibitæ, vel ostensæ. Non obstantibus Apostolicis, ac in universalibus, Provincialibusque, & Synodalibus Conciliis editis generalibus, vel specialibus Constitutionibus, & Ordinationibus, nec non Provinciarum, Civitatum, Diœcesum, & locorum præfatorum etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus; privilegiis quoque, indultis, & literis Apostolicis in contrarium præmissorum quomodolibet concessis, confirmatis, & innovatis. Quibus omnibus & singulis, illorum tenores præsentibus pro plene & sufficienter expressis, ac de verbo ad verbum insertis habentes, illis alias in suo robore permansuris, ad præmissorum effectum hac vice dumtaxat specialiter & expresse derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Secundo quoad reliquos dies Festos illos ita servari jubet, ut audito Sacro, quis operibus servilibus vacare possit.

Consulit casui quod duæ Ecclesiæ unitæ, singulæ proprium Patronum habeant.

Hortatur Episcopos, ut Populos moneant circa dierum Festorum observantiam.

Transumptis fidem præstari præcipit.

Et derogat contrariis.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die XII. Dec. MDCCXLVIII., Pontificatus Nostri Anno IX.

D. Card. Passioneus.

E R E C T I O LXVI.

Cathedralis Ecclesiæ Pinarolien.

BENEDICTUS EPISCOPUS

Servus Servorum Dei.

Ad perpetuam rei memoriam.

Proœmium.

IN Sacrosancta B. Petri Principis Apostolorum specula, nullis Nostris meritis, sed inscrutabili Divinorum Judiciorum altitudine collocati, ad universum Gregem Dominicum oculos Nostræ mentis intentos semper habemus, more vigilis Pastoris inspicientes, quid Apostolicæ providentiæ impendere debeamus, ut Grex ipse ubique gubernetur utiliter, & ad Cælestia Pascua fideliter dirigatur. Hinc, si ratio exigat, & Animarum utilitas persuadeat, ut in aliquo insigni Oppido nova Sedes Episcopalis instituatur, id quidem tanto libentius, promptiusque curandum, ac congrue exequendum censemus, quanto studiosius alicujus incliti Regis pietas novæ Sedis hujusmodi institutionem deposcit, & exoptat, & Nos, rerum, & locorum circumstantiis diligentius consideratis, majori Divini Nominis gloriæ, commodiori Christifidelium disciplinæ, & Orthodoxæ Religionis incrementis arbitramur in Domino multifariam prodesse, & salubriter expedire.

Instantia Regis Sardiniæ pro erectione Cathedralis Ecclesiæ in Oppido Pinaroliis.

Status Monasterii S. Mariæ dicti Oppidi, ejus jurisdictio, & prærogativa.

Cum itaque, sicut ex insinuatione Charissimi in Christo Filii Nostri Caroli Emanuelis Sardiniæ Regis Illustris Nobis per dilectum filium Joannem Baptistam Balbis Simeonem Comitem de Rivera Senatorem Taurinen., ejus apud Nos, & Sedem Apostolicam Administrum facta, accepimus, Monasterium Abbatia nuncupatum Sanctæ Mariæ Oppidi Civitatis nuncupati Pinaroliii S. Benedicti, seu Cistercien. Ordinis Nullius Diœcesis Provinciæ Taurinen., quod de Jurepatronatus ejusdem Caroli Emanuelis Regis, ratione Ducatus Sabaudiæ, cujus ipse Carolus Emanuel Rex etiam Dux existit, ex fundatione, vel

dota-

dotatione, aut ex Privilegio Apostolico, cui non est hactenus in aliquo derogatum, fore dignoscitur, ac cujus Abbas pro tempore existens particulare & separatum Territorium habet, ac Jurisdictionem quasi Episcopalem in præfato Oppido, nec non in uno de Riva, & alio de Bardenasca, ac alio de Abbatia, seu Sancti Verani pariter nuncupato, nec non alio Sancti Petri similiter nuncupato, ac alio de Talucco, & alio de Portis, ac alio de Villar Perosa, & alio de Tagliareto, ac alio de Pinasca, & alio de Perosa, ac alio de Meana, & alio Sancti Secundi itidem nuncupato, ac alio de Mirandolo, & alio de Turina, seu vulgo inverso Porte, ac alio de Pomareto, & alio de Facto, & Riclareto, ac alio de Perero, & alio Sancti Martini, etiam nuncupato, ac alio de Massello, & alio de Chiabran, & Maniglia, ac alio de Rodoreto, & alio de Prali, nec non alio de Famolasco, & alio de Mombello, ac reliquo de Lagnasco sibi subjectis locis exercet, ac Synodum convocare, & in ea Examinatores deputare consuevit, dicti Monasterii Commenda, in quem illud ex concessione Apostolica ad vitam obtineri consuevit, per obitum illius ultimi Possessoris Commendatarii extra Romanam Curiam defuncti cessante, adhuc eo, quo ante Commendam ipsam vacabat, modo vacare noscatur ad præsens.

Qualitates ejusdem Oppidi.

Oppidum vero præfatum perantiquum, & Caput Provinciæ, satisque celebre, & insigne existat; cum in eo reperiantur multæ Nobiles Familiæ, ac frequentes Incolæ numerum quinque millium excedentes, literarum scientia, bonarum artium peritia, morumque urbanitate respective præditi, nec non præter unam, & alteram infrascriptas Collegiatas Ecclesias, duo Sanctimonialium, & quatuor Virorum, unum videlicet Fratrum Sancti Dominici Prædicatorum nuncupatorum, & aliud Fratrum Sancti Augustini Heremitarum, & reliquum Fratrum ejusdem Sancti Francisci Capuccinorum respective nuncupatorum respective Ordinis Cœnobia, nec non Collegium Presbyterorum Regularium Societatis Jesu, & Hospitium pro Puellis Orphanis, duo quoque Hospitalia, alterum Charitatis nuncupatum, alterum vero pro Infirmis, & Infantibus expositis, nec non Peregrinis recipiendis, ac Hospitium magnifice extructum pro Catheeumenis, & Hæreticis Vallium illarum Partium ad Fidem Catholicam noviter conversis.

Aliæ illius prærogativæ.

Pro temporali autem ipsius Oppidi, totiusque Provinciæ, cujus illud, ut præfertur, Caput existit, gubernio, & regimine resideat inibi Gubernator cum Officialibus Status majoris, & militari præsidio, nec non adsint Inspector, & Præfectus tam pro Oppido, quam pro illius Provincia præfatis: propterea que inter illustria, & celebriora illarum Partium Oppida recenseatur, dignumque, & accommodum reputetur, ut Pontificali Sede per Nos, ut infra, decoretur, & ad Episcopalis Civitatis honorem evehatur.

Status duarum Collegiatarum Ecclesiarum ibi, dem existentium.

Cumque insuper in primodicto Oppido una Sancti Donati, & altera seculares, & Collegiatæ, quæ etiam Parochiales existunt, Ecclesiæ Sancti Mauritii invicem perpetuo sic unitæ, ut earum Præpositus & Canonici unum & idem Capitulum unius, & alterius Collegiatarum hujusmodi constituant, & in ipsius Collegiatis Ecclesiis una Præpositura, quæ in utraque earum Dignitas principalis, & unica existit, ac quindecim Canonicatus, totidemque Præbendæ, quatuor videlicet, totidemque omnino liberæ collationis, ac reservationibus, ac affectionibus Apostolicis obnoxii, & obnoxiæ, quos, & quas pro tempore respective obtinentes, pro eo, quod eis datum fuit colligere Decimas tritici & vini ad rationem duorum pro quolibet centenario, & anno, Canonici Decimantes nuncupantur, qui alias cumulative cum Præposito præfato munia Parochialia, Præpositus quidem in ambabus, Canonici vero Decimantes nuncupati hujusmodi duo in una, & alii duo in altera Collegiatis Ecclesiis præfatis respective explebant, ac alii quinque, totidemque, qui, & quæ, ut etiam accepimus, olim de Jurepatronatus laicorum, certarum videlicet Familiarum ex fundatione, vel dotatione respective existebant, nunc vero, Familiis hujusmodi pœnitus extinctis, ad illos, & illas pro tempore respective vacantes Nominatio, seu Præsentatio Personarum idonearum in eis ad Nominationem, seu Præsentationem hujusmodi, per Ordinarium loci, ut alias respective instituendarum, ad pro tempore existentes Capitulum, & Canonicos unius, & alterius Collegiatarum Ecclesiarum hujusmodi, cessantibus reservationibus, & affectionibus Apostolicis præfatis, aut ex eorum respective fundatione præfata forsan semper, & quandocumque spectat, & pertinet, ac reliqui sex Canonicatus, totidemque Præbendæ, qui, & quæ, ut similiter accepimus, etiam de Jurepatronatus laicorum ex fundatione, vel dotatione existunt, nec non sex perpetua simplicia, personalem tamen residentiam requirentia, ac servitium Chori annexum habentia Beneficia Ecclesiastica, quæ pro tempore respective obtinentibus nonnullas Missas celebrandi, seu celebrari faciendi onus incumbit, tria nimirum in una, & reliqua tria in altera ex dictis Collegiatis Ecclesiis respective fundata, quorum unum, quod Joannes Antonius Solar, omnino liberæ collationis existit, ad alia duo, quæ Henricus Marsiglia, & Joannes Michael Julianus, dum illa pro tempore vacant, Nominatio, seu Præsentatio Personarum idonearum, in eis ad Nominationem, seu Præsentationem hujusmodi, per eundem loci Ordinarium, aut alias respective instituendarum, etiam ad pro tempore existentes Capitulum, & Canonicos præfatos, cessantibus reservationibus, & affectionibus Apostolicis præfatis, seu ex eorum fundatione forsan semper, & quandocumque, similiter spectat & pertinet; Reliqua vero tria, quorum unum Petrus Demolin, & aliud Prosper Boutal Clerici, seu Presbyteri dilecti quoque filii ad præsens respective obtinent, tertium autem certo, quem præsentibus haberi volumus pro expresso, modo vacavit, & vacat ad præsens, ut pariter accepimus, de jurepatronatus laicorum, videlicet dilectorum pariter filiorum illorum de Lanteri, & de Boutal, & de Calusio respective Familiarum ex fundatione, vel dotatione respective existunt, & super cujus jurispatronatus pertinentia quoad Beneficium vacans hujusmodi lis, & causa in Partibus, seu in Romana Curia præfata coram certo, seu certis earundem Partium Judice competente, seu Judicibus competentibus inter unam præfatorum de Lanteri, & alteram Familias dilectorum itidem filiorum illorum de Aquilant, ex una, & altera partibus ante, vel post præfatam illius vacationem introducta, in prima, seu alia veriori instantia pendet indecisa, erecti, & instituti, ac erectæ, & institutæ, nec non erecta, & instituta reperiantur.

Quamquam vero Præpositus, & Canonici pro tempore existentes præfati unum, & idem Capitulum

pitulum unius, & alterius Collagiatarum Ecclesiarum hujusmodi, ut præfertur, constituant, diversimode tamen pro diversitate Fundationum, in une, & altera Collegiatis Ecclesiis præfatis Chorus dirigatur, & Divina peragantur Officie; & Præpositus quidem in alterutra pro ejus libito Divinis Officiie intarsit, Canonici autem præfati alii uni, alii alteri ex dictis Collegiatis Ecclesiis sine vicissitudine respective deserviant, solumque omnes Canonici præfati insimul sacris functionibus intersint in primodicte Collegiata Ecclesia quibusdam anni solemnitatibus, ac etiem insimul conveniant pro eligendis Viceractoribus pro Curæ Animarum Parocbianorum unius, & alterius Collegietarum, quæ etiam Parocbieles, ut præfertur, existunt, Ecclesiarum præfatarum, quam Præpositus, & quatuor Canonici Decimantes nuncupati prædicti olim exercebant, exercitio, itemque pro eligendis aliis quatuor Vicerectoribus ad curam Animarum Parochianorum in locis Buriaschi, & Rivæ, ac Bernedaschæ, & Taluchi existentium similiter exercendam. Verum primodicta Collegiata Ecclesia in bonorem præfati Sancti Donsti dicata aptior, & magis accommoda dignoscatur, ut ad Cathedrelis Ecclesiæ statum, & Dignitatem per Nos etiam, ut infra sublimetur.

Collegiata Ecclesia S. Donati dignior censetur, ut in Cathedralem erigatur

Quod ut emplioribus eveniat successibus, dilectus similiter filius Joennes Baptista Dorlier de Saint Innocent Presbyter, qui Monasterium Præpositurani nuncupatum Sancti Laurentii de Plebe Martyrum nuncupaii Ultien. Ordinis Sancti Augustini Canonicorum Regularium Nullius, seu Taurinen. Diœcesis, in ea tamen Delphinatus parte positum, quæ in fœderibus Paciciniis cum Cleræ memoriæ Ludovico hujus nominis XIV., dum in humanis egeret, Gelliarum Rege Christianissimo, Regiæ Domui Sabaudicæ cessa fuit, ad quod, dum illud pro tempore vacat, Nominatio Personæ idoneæ Romano Pontifici pro tempore existenti facienda ad præfatum Carolum Emanuelem Regem spectat, & pertinet, in Commendam ad sui vitam ex concessione Apostolica obtinet, ad infrascriptorum effectum, Commendæ secundodicti Monasterii, in quem illud ed vitam ex simili concessione Apostolica obtineri consuevit, ac omni, & cuicumque Juri sibi in secundodicto Monesterio, illiusque regimine, & administratione, vel ad illud quomodolibet competenti, & per eum prætenso, in manibue Nostris sponte, & libere cedere proponet, & ex nunc cedat.

Cessio Monasterii Ultien. causa hujus erectionis.

Idemque Carolus Emmenuel Rex, pro ingenti ejus Religione, & Catholici Principis pietate, plurimum cupiens Cathedralis Ecclesiæ in primodicto Oppido iostitutionem, ut præter alias, quæ ex Divinorum celebratione proficiscuntur, utilitetes, futurus inibi Episcopus pro tempore residens Pontificalis Dignitatis splendore, & verbo prædicationis, nec non Sanctorum Operum exemplo, fructuque orationis, Catholicæ Fidei veritatem exhibeat Hæreticis in vicinis Vallibus commorantibus, eosque ab hæreticæ pravitatis erroribus ad viam salutis, operante Domino, revocet, & reducat, pro commoda ipsius futuri Episcopi habitatione, & residentia, nec non pro Seminarii Puerorum Ecclesiastici institutione, donec tamen, & quousque Domus Episcopalis, & Seminarii hujusmodi ædificia construantur, aut aliter utrique congrue, & sufficienter provideatur, usum Palatii Gubernii in primodicto Oppido existentie ad utrumque effectum satie apti & capacis, assignare proponat, & ex nunc libenter & liberaliter assignet.

Donatio a Rege facta.

Nos igitur, qui primodicti Oppidi stetu, & insignitate, aliisque circumstantiis universis matura consideratione pensatis, congruam esse censemus novæ Sedie Episcopalis in ipso primodicto Oppido plantationem; eamque, ac omnia, & singula per Nos, ut infra, disponenda Catbolicæ Fidei propagationi, Christifidelium ædificationi, & spirituali consolationi, Divinique Cultus incrementis velde profutura confidimus, eximium ejusdem Caroli Emanuelis Regis zelum, & religiosa desideria plurimum in Domino laudaates, eaque Apostolicæ Nostræ benignitatis Ministerio prosequi volentes, necnon secundodicti Monasterii Commendæ cessionem admittantes, Motu proprio & ex certa scientie, deque Apostolicæ potestatis plenitudine, in secundodicta Collegiata Ecclesia Sancti Mauritii Collegialitetem tantum, ita ut illa ex nunc Collegiata esse desinat, & deinceps primodictæ Collegiatæ Ecclesiæ Sancti Donati in Catbedralem Ecclesiam a Nobie, ut infra, erigendæ subjective tantum unita, & annexa remaneat, necnon in uno, & altero Monasteriis præfetis quovis ea modo, aut ex aliorum quorumcumque Personis, seu per similem vel aliam liberam secundodicti Joannis Baptistæ quoad secundodictum, quo vero ad primodictum Monasterie, seu per liberem dicti Defuncti, vel quorumvis aliorum cessiones de illis, illorumque respective regimine, & administratione præfetie, in Romena Curia præfata, vel extra eem etiam coram Notario publico, & testibus sponte factas, aut Constitutionem felicis recordationis Joannia Papæ XXII. Prædecessoria Nostri, quæ incipie *Execrabilis*, vel assequutionem alterius Beneficii Ecclesiastici quavis auctoritate collati, una, & altere Commendis præfatis cessentibus, vacent, etiamsi tanto tempore vacaverint, quod eorum provisio juxta Leterenensis Statuta Concilii, aut alias Canonicas sanctiones ad Sedem Apostolicem legitime devoluta existat, illaque ex quavis causa ad Sedem eandem specialiter, vel genereliter pertineet, & ad illa consueverit quis per Electionem assumi, eisque Cura etiam Jurisdictionalis immineet Animarum, & super regimine, & administratione præfatis inter aliquos Lis in illius petitorio vel possessorio, vel quasi molestie, cujus litie stetum præsentibus haberi volumus pro expresso, pendeat indecisa; dummodo tempore Detæ præsentium Monasteria præfeta aliis canonice commeodeta non existant; & de uno, & altero Monasteriie hujusmodi consistorialiter disponi consueverit, seu debeet, illorumque provisio ad Nos, & Sedem Apostolicam præfatem ex quavie causa pertineat, in primodicto Monasterio videlicet, cujus fructus, redditus, & proventus, ad saxcentum florenos auri in Libris Cameræ Apostolicæ, ut similiter accepimus, taxati reperiuntur, Abbatiam dumtaxat, & consuetudinem primodictom Monasterium commeodandi, una cum illius Mensa Abbatiali, quæ, sicut etiem accepimus, seorsim, & seperata a Mensa Conventuali reperitur; firmie tamen, & illesis, ac selvis, & intactis in eorum Reguleri statu remanentibus ipsius primodicti Monasterii Abbatia Claustrali, Conventuque, ac Mensa Conventuali, eorumque Juribus, membris, & pertinentiie universis; de præfati Caroli Emenuelie Regia consensu, Apostolica auctoritate perpetuo supprimimus, & extinguimus; Ecclesiam vero, & Fabricam, seu Ædificium ejusdem primodicti Monaste-

Incipit dispositiva.

Suppressio Collegiatæ S. Mauritii.

Et dictorum Monasteriorum.

nasterii, in quo Ædificio dilecti itidem Filii Conventus, & Monachi Ordinis Cistereien. Congregationis Reformatorum S. Bernardi ad præsens inhabitant, quæque ad illius Abbatem perpetuum Commendatarium ante suppressionem, & extinctionem hujusmodi legitime spectabant, & pertinebant, eisdem Conventui, & Monachis nunc, & pro tempore existentibus dicta Apostolica auctoritate etiam perpetuo concedimus, & appropriamus: Cum hoc tamen, quod iidem pro tempore existentes Conventus, & Monachi, in memoriam concessionis, & appropriationis Ecclesiæ, & Ædificii hujusmodi, ac in signum supremi Dominii, quatuor libras ceræ albæ quotannis die Festo Assumptionis Beatæ Mariæ Virginis futuro Episcopo Pinarolien. pro tempore existenti, vel alteri pro eo Missarum Solemnia in primodicta Collegiata Ecclesia in Cathedralem Ecclesiam a Nobis per præsentes, ut infra, erigenda celebranti, per ejusdem primodicti Monasterii Procuratorem præstare, & tribuere teneantur. In secundodicto autem Monasterio, illiusque Præpositura, & Ecclesia Sancti Laurentii de Plebe Martirum nuncupati, præfatum Ordinem Sancti Augustini Canonicorum Regularium, nec non Conventualitatem, omnemque statum, essentiam, naturam, officia, & Instituta Regularia, ac etiam consuetudinem secundodictum Monasterium commendandi, firmis tamen in infrascripto sæculari statu remanentibus Præpositura præfata, illiusque titulo, & denominatione, de simili præfati Caroli Emanuelis Regis consensu, pari Apostolica auctoritate itidem perpetuo supprimimus, & extinguimus, necnon secundodictum Monasterium, illiusque Præposituram, & Ecclesiam præfatas, ac membra, loca, res, & proprietates ad Præposituralem & Conventualem Mensas ejusdem secundodicti Monasterii quomodolibet spectantia, & pertinentia, ac dilectos pariter filios Moderoum infrascriptum secundodicti Monasterii Priorem, ac Joaonem Agnetem de Geneis, & Josephum Antonium de Roux, ac Dominicum de Reymond, & Franciscum Marchet, & Josephum Fantin, & Joannem Chalmas, ac Josephum Antonium Matthæum Bonardel, & Joannem Sertour, ac Joannem de Fazi Canonicos Regulares Ultien, dicti Ordinis Sancti Augustini Canonicorum Regularium in eodem secundodicto Monasterio una cum illius Priore præfato actu claustraliter viventes, nec non quoscumque alios Canonicos Regulares ejusdem Ordinis Sancti Augustini Canonicorum Regularium, qui in Congregatione Ultien. hujusmodi expresse professi existant, quique vagi sint, & in Ditionibus dicti Caroli Emanuelis Regis, aut alibi Conventualiter, seu Claustraliter non vivant, ad statum Sæcularem dicta Apostolica auctoritate etiam perpetuo redigimus, & immutamus, privilegiis tamen, Indultis, exemptionibus, libertatibus, immunitatibus, præeminentiis, insigniis, prærogativis, honoribus, facultatibus, Indulgentiis, & aliis gratiis quibuscumque tam spiritualibus, quam temporalibus, & mixtis, secundodicto Monasterio, illiusque Præposituræ, Ecclesiæ, & Conventui, ac Præpositurali, & Conventuali Mensis præfatis, ac Officiis, membris, locis, & Beneficiis, si quæ sint, Apostolica, vel alia quavis auctoritate hactenus quomodolibet concessis, ac etiam de Jure, consuetudine, privilegio, aut alias quomodolibet competentibus, quoad ea tamen, quæ sunt in usu, ac Sacris Canonibus & Constitutionibus Apostolicis, seu statui sæculari, & ordinationibus per Nos in præsenti sæcularizatione præscriptis non repugnent, in omnibus & per omnia, perinde ac si status Regularis hujusmodi minime immutatus foret, salvis, firmis, & illæsis remanentibus. Insuper omnes, & singulos Canonicos Regulares præfatæ Congregationis Ultien. tam superius nominatos, & cognominatos, ac in secundodicto Monasterio ad præsens claustraliter viventes, quam alios vagos, & in Ditione ipsius Caroli Emanuelis Regis, aut alibi versantes, & Conventualiter non viventes, ab omni Apostasiæ, & inhabilitatis macula, sive nota, nec non excommunicationis, aliisque sententiis, censuris, & pœnis, earumque, propter votorum suorum, ac Institutorum Regularium Ordinis Sancti Augustini Canonicorum Regularium hujusmodi transgressum, incursu, castitatis tamen voto excepto, ac ab omni obligatione, & vinculo observantiæ Constitutionum, Ordinationum, Institutorum, & consuetudinum Regularium dictæ Congregationis, & Ordinis hujusmodi, quem professi fuerunt, & a quacumque votorum ab ipsis emissorum, præfato Castitatis voto excepto, & regula, jejuniorum observantia, ciborum abstinentia, & habitus Regularis delatione, ita quod ipsi de cætero, quoad vixerint, in habitu, tonsura, Divinorum Officiorum celebratione, ceremoniis, ritu, incessu, victu, moribus, & vivendi modo, Presbyteris mere sæcularibus omnino, & ubique, sine ullo conscientiæ scrupulo se conforment, & pro Presbyteris mere sæcularibus habeantur, & censeantur, ac Jurisdictioni Ordinariorum Locorum, in quibus eos respective commorari contigerit, omnino subjaceant, in utroque foro Apostolica auctoritate præfata absolvimus, & totaliter liberamus, nec non cum omnibus Canonicis Regularibus ad secularem statum per Nos, ut præfertur, redactis præfatis, ut Ipsi, & eorum singuli, quæcumque, & qualiacumque cum Cura, & sine Cura beneficia Ecclesiastica, etiamsi Canonicatus, & Præbendæ, Dignitates etiam majores, & Principales, Personatus, Administrationes, & Officia etiam Curata, & Electiva etiam in Pinarolien. a Nobis per præsentes ut infra erigenda, aliisque Cathedralibus, Metropolitanis, Collegiatis, & aliis Ecclesiis, seu si Parochiales Ecclesiæ, vel earum perpetuæ Vicariæ fuerint, si eis alias canonice conferantur, aut ipsi eligantur, præsententur, aut alias assumantur ad illa, & instituantur in eisdem, in omnibus, & per omnia ad instar Præsbyterorum sæcularium recipere, & obtinere, & dummodo plura simul non sint, quam quæ canonice permittuntur, quoad vixerint, retinere, nec non quascumque Pensiones annuas super similium, vel dissimilium Beneficiorum Ecclesiasticorum, ac etiam Mensarum Archiepiscopalium, Episcopalium, & Abbatialium fructibus, redditibus, & proventibus, ac etiam distributionibus quotidianis, Apostolica eis auctoritate reservandas, aut in eos etiam canonice transferendas, etiam quoad vixerint, similiter in omnibus, & per omnia ad instar eorundem Presbyterorum Sæcularium percipere, exigere, levare, ac in suos usus, & utilitatem convertere libere, & licite valeant, eadem Apostolica auctoritate dispensamus. Itemque eis, & eorum singulis, ut de quibuscumque bonis, & rebus, ad ipsos, & eorum quemlibet deinceps spectandis, & per eos post præsentem sæcularizationem, legitime tamen, & licite acquirendis, in favorem quarumcumque Personarum, de Jure tamen capacium, testari, vel

alias

Anno 1748. Pont. A.IX.

alias disponere, eisque ab intestato decedentibus, legitimi eorum Hæredes succedere, utque ipsi, & eorum singuli de cætero in quibuscumque bonis Paternis, & Maternis, ac aliorum Consanguineorum, seu Cognatorum suorum, vel aliorum quorumcumque, tam ex testamento, quam ab intestato succedere, & illa donationis, legati, vel alio quovis Titulo consequi, & habere, exceptis tamen iis, ad quæ fuerit qualitercumque, & quomodocumque, ante eandem præsentem secularizationem, jus tertio quæsitum, sive sint bona, hæreditates, successiones, legata, Primogenituræ, & Fideicommissa quæcumque, tempore datæ præsentium aliis jam delata, & actu, ob antiquam incapacitatem, vel renunciationem ipsorum Canonicorum Regularium ad Sæcularem statum a Nobis per præsentes, ut præfertur, redactorum, jam aliis effective acquisita, & ab ais possessa; & dummodo non sint bona comprehensa in renunciationibus per eos antea factis, quæ propter præsentem secularizationis, & rehabilitationis gratiam, non valeant ullatenus revocari, vel infirmari, etiam libere, & licite possint, & valeant, auctoritate præfata concedimus, & indulgemus.

Erectio Oppidi Pinarolii in Civitatem.

Præviis autem suppressionibus, extinctionibus, & Secularizatione præfatis, primodictum Oppidum in Civitatem Episcopalem, Pinarolien., ut antea, nuncupandam, cum omnibus Juribus, honoribus, & prærogativis, quibus aliæ Civitates Pontificali Sede insignitæ, & earum Cives utuntur, fruuntur, potiuntur, & gaudent, atque uti, frui, potiri, & gaudere possunt, & poterunt quomodolibet in futurum;

Et Collegiatæ Ecclesiæ S. Donati in Cathedralem.

Primodictam vero Collegiatam Ecclesiam Sancti Donati in Cathedralem Ecclesiam, Archiepiscopo Taurien. pro tempore existenti Metropolitico jure subjectam, sub Invocatione Sanctæ Mariæ, nec non Sanctorum Donati, & Mauritii præfatorum, ac in ea Sedem Episcopalem pro uno Episcopo Pinarolien. etiam nuncupando, qui eidem Ecclesiæ, illique Civitati, Pinarolien., ut præfertur, nuncupandis, & Diœcesi etiam Pinarolien., ut infra, constituendæ præsit, Abbates inferiores, Prælatos, & alios ad Synodum convocet, & omnia, ac singula Jura, Officia, & Munia Episcopalia habeat, & exerceat, cum suis Capitulo, sigillo, arca, Mensa Episcopali, cæterisque Cathedralibus, & Pontificalibus Insignitis, nec non Juribus, jurisditionibus, facultatibus, præeminentiis, prærogativis, privilegiis, honoribus, gratiis, favoribus, & Indultis realibus, personalibus, & mixtis, quibus aliæ Cathedrales Ecclesiæ, earumque Præsules quomodolibet, non tamen titulo oneroso, seu ex Indulto, aut privilegio particulari, similiter utuntur, fruuntur, potiuntur, & gaudent, atque uti, frui, potiri, & gaudere possunt, & poterunt in futurum.

Et in ea Dignitatum ac Canonicatuum.

Utque primodicta Collegiata Ecclesia in Cathedralem Ecclesiam, ut infra, erigenda ex omni parte perfectior reddatur, condignoque Capitulo, & Canonicorum etiam Dignitates inibi obtinentium numero condecoretur, prævia omnium, & singulorum Canonicatuum, & Præbendarum, nec non trium Beneficiorum de Jurepatronatus Laicorum, ut præfertur, existentium, ac servitium Chori annexum habentium, in secundodicta nuper Collegiata Ecclesia S. Mauritii nunc sine Collegialitate remanente fundatorum præfatorum, de ipsa nuper Collegiata Ecclesia S. Mauritii nunc sine Collegialitate, ut præfertur, remanente, ad primodictam Collegiatam S. Donati in Cathedralem Ecclesiam, ut infra, erigendam translatione, ita ut ex nunc de cætero tam Præpositi, quam quindecim Canonicorum, ac sex Beneficia præfata pro tempore obtinentium servitium in Divinis Officiis, aliisque Functionibus præstandum, in unum coalescat, & ad unam nimirum primodictam Collegiatam in Cathedralem Ecclesiam, ut infra, erigendam redactum remaneat, cum facultate tamen se conferendi de per se, vel una cum toto infrascripto Capitulo, ad ipsam nuper Collegiatam Ecclesiam S. Mauritii nunc sine Collegialitate, ut præfertur, remanente in solemnioribus Anni Festivitatibus ad Sacras Functiones inibi peragendas: Insuper salvis, & integris omnino remanentibus Præposituræ, & singulorum Canonicatuum, & singularum Præbendarum præfatorum fructibus, & oneribus, ita quod illam, & illos nunc, & pro tempore respective obtinentes, eisdem annuis redditibus, & emolumentis, quibus hactenus gavisi sunt, etiam deinceps gaudere, & a contra omnia onera eis respective incumbentia, ut prius, adimplere, & supportare respective debeant, & teneantur, in eadem primodicta Collegiata Ecclesia in Cathedralem Ecclesiam, ut infra, erigenda, præter Præposituram præfatam, quam Dilectus quoque Filius Josephus Maria Garombi ad præsens obtinet, & quæ deinceps secunda inibi dignitas existat, ac cujus collatio, provisio, & omnimoda alia dispositio, dum illam pro tempore quomodolibet vacare contigerit, ad Sedem Apostolicam, vice, & loco Archidiaconatus a Nobis ut infra erigendi, ac Dignitatis inibi post Pontificalem majoris, & de infrascripto Jurepatronatus dicti Caroli Emanuelis Regis extituri, semper, & quandocumque, ut antea, spectet, & pertineat, ac præter quindecim Canonicatus, totidemque Præbendas præfatos, quorum quatuor Canonicatus, totidemque Præbendæ omnino liberæ collationis, etiam ut antea, existant, & ad alios quinque Canonicatus, totidemque Præbendas olim de Jurepatronatus Laicorum, ut præfertur, existentes, pro tempore respective vacantes, Nominatio, seu præsentatio Personarum idonearum, in eis, ad Nominationem, seu Præsentationem hujusmodi, per Ordinarium Loci, aut alias instituendarum, prout hactenus ad Capitulum, & Canonicos unius, & alterius Collegiatarum Ecclesiarum præfatarum, cessantibus reservationibus, & affectionibus Apostolicis, qua si in eorum, & earum respective fundatione reservationes, & affectiones hujusmodi exclusæ reperiantur, aut specialiter, & expresse caveatur, illos, & illas semper censendos, & censendas esse de Jurepatronatus Laicorum, semper, & quandocumque, spectavit, & pertinuit, de cætero ad primodictæ Collegiatæ Ecclesiæ in Cathedralem Ecclesiam, ut infra, erigendæ Capitulum & Canonicos, etiam Præposituram, aliasque Dignitates, a Nobis etiam, ut infra, erigendas respective obtinentes, similiter, æque, & pariformiter omnino spectet, & pertineat.

In reliquis vero sex Canonicatibus, totidemque Præbendis de dicto Jurepatronatus Laicorum, ut præfertur, existentibus, Juspatronatus, & præsentandi laicale hujusmodi iis, quibus illud de Jure respective competit, salvum, integrum, & illæsum omnino remaneat, ac præter sex Beneficia servitium Chori, ut præfertur, annexum habentia præfata, deinceps Mansionariatus, seu Beneficiatus nuncupanda, quorum unum omnino liberæ collationis, ut antea, remaneat, ad alia duo etiam de Jurepatronatus Laicorum olim,

olim, ut præfertur, existentia pro tempore respective vacantia, Nominatio, seu præsentatio Personarum idonearum in eis ad Nominationem, seu præsentationem hujusmodi per Ordinarium Loci, aut alias instituendarum, prout hactenus, ad Capitulum & Canonicos unius, & alterius Collegiatarum Ecclesiarum præfatarum, cessantibus reservationibus, & affectionibus Apostolicis præfatis, aut si etiam in eorum respective fundatione reservationes, & affectiones hujusmodi exclusæ reperiantur, aut etiam specialiter & expresse caveatur illa semper censenda esse de Jurepatronatus Laicorum, semper, & quandocumque spectavit & pertinuit, de cætero itidem ad primodictæ Collegiatæ Ecclesiæ in Cathedralem Ecclesiam, ut infra, erigendæ Capitulum, & Canonicos etiam Præposituram præfatam aliasque Dignitates a Nobis etiam, ut infra, erigendas obtinentes, æque, & pariformiter omnino spectet, & pertineat. In reliquis vero tribus posterioribus Beneficiis hujusmodi de Jurepatronatus Laicorum, ut præfertur, existentibus, Juspatronatus, & præsentandi laicale hujusmodi dictis respective Familiis, quibus illud de Jure competit, & quoad ultimodictum Beneficium hujusmodi, illi Familiæ, vel illis Familiis, cui, vel quibus per eventum primodictæ litis illud adjudicari contigerit, itidem firmum, salvum, & illæsum respective remaneat.

Ad augendum Capitularium præfatorum numerum, unum Archidiaconatum, qui inibi post Pontificalem major, pro uno Presbytero in Theologia Magistro, vel in utroque, seu saltem Canonico Jure Doctore, aut Licentiato in aliqua approbata Universitate Studii generalia, futuro primodictæ Collegiatæ Ecclesiæ in Cathedralem Ecclesiam, ut infra, erigendæ Archidiacono, a præfato Carolo Emanuele, & pro tempore existente Sardiniæ Rege Illustri, ratione præfati Ducatus Sabaudiæ, ad illum pro tempore vacantem præsentando, ac unum Archipresbyteratum, qui tertia, pro uno Archipresbytero, ac unum Cantoratum, qui quarta, pro uno Cantore, & unum Tesaurariatum, qui quinta, pro uno Thesaurario ab eodem Carolo Emanuele, & pro tempore existente Sardiniæ Rege, ratione Ducatus hujusmodi, ad eundem Thesaurariatum etiam pro tempore vacantem pariter præsentando, qui unam Missam qualibet hebdomada in suffragium Animarum supremorum Principum Regiæ domus Sabaudicæ defunctorum in perpetuum celebrare teneatur. ac unum Primiceriatum, qui sexta, inibi respective Dignitates existant, qui Archidiaconatus, & Archipresbyteratus, ac Cantoratus, & Thesaurariatus, necnon Primiceriatus præfati, quilibet illorum videlicet, sicuti etiam quæ Præpositura præfata, a sex ex ipsius primodictæ Collegiatæ Ecclesiæ in Cathedralem Ecclesiam, ut infra erigendæ, Canonicis etiam una cum suis respective Canonicatibus, & Præbendis, absque dispensatione Apostolica obtineri possint, & debeant, pro uno Primicerio, nec non duos alios Canonicatus, totidemque Præbendas, quæ nullo unquam tempore Juri optionis subjaceant, unum videlicet, & unam, qui Archidiaconatui, ac alterum, & alteram, qui Primiceriatui præfatis semper respective adhærere, & insimul cum eisdem Archidiaconatu, & Primiceriatu respective conferri, & absque dispensatione Apostolica obtineri etiam debeant; pro ipsis futuris Archidiacono, & Primicerio etiam Canonicis primodictæ Collegiatæ Ecclesiæ in Cathedralem Ecclesiam, ut infra, erigendæ extituris, ab ipso Carolo Emanuele & pro tempore existente Rege præfato, ratione Ducatus hujusmodi, ad unum, & alterum Canonicatus, unamque, & alteram Præbendas, ut infra, erigendos & erigendas hujusmodi, quomodolibet pro tempore respective vacantes, etiam præsentandis. Demum unam, quam Joseph Vagnono, in Theologalem, ac alteram Præbendas, quam Hiacynthus Benaudo moderni primodictæ Collegiatæ Ecclesiæ in Cathedralem Ecclesiam, ut infra, erigendæ Canonici dilecti quoque Filii ad præsens respective obtinent, & quorum ad id expressus respectiva accedit assensus, in Pœnitentiariam respective Præbendas, quæ itidem Juri optionis nullo unquam tempore subjaceant, ita ut deinceps de uno, & una Theologali, quos Joseph, ac de altero Canonicatibus, & altera Pœnitentiaria nuncupandis Præbendis hujusmodi, quos Hiacynthus præfati ad præsens, ut præfertur, respective obtinent, quoties deinceps illos, & illas pro tempore quomodolibet respective vacare contigerit, prævio Concursu disponi, ac uni, & alteri Presbyteris etiam Magistris in Theologia, aut in utroque, vel saltem Canonico Jure Doctoribus, aut in Decretis respective Licentiatis provideri debeat, ad Omnipotentis Dei laudem, & gloriam, ac gloriosissimæ Virginis Mariæ, eorumdemque Sanctorum Donati, & Mauritii honorem, Fideique Catholicæ exaltationem, Apostolica auctoritate præfata perpetuo erigimus, & instituimus.

Dismembratio Locorum & Ecclesiarum a Jurisdictione aliorum.

Præterea a Diœcesi Taurinen. quindecim, unum videlicet de Campione, & aliud de Fenile, ac aliud de Bibiana, & aliud S. Joannis nuncupatum, ac aliud de Angrogna, & aliud de Luserna, ac aliud de Turre, & aliud de Bobbio, ac aliud de Rorata, & aliud de Villar, ac aliud S. Germani etiam nuncupatum, & aliud de Inverso Pinasca, ac aliud de Primolo in Vallibus sita, necnon aliud de Buriasco superiori, & inferiori, ac reliquum de Bricherasio extra Valles posita respective Loca, aliaque viginti septem ad secundodicti Monasterii Præposituram a Nobis per præsentes, ut præfertur, ad Sæcularem statum redactam præfatam spectantia, & superiori Jurisdictioni pro tempore existentis Archiepiscopi Taurinen. subjecta, unum nempe de Oulx, & aliud de Bardenasche, ac aliud de Meleset, & aliud de Arnaud, ac aliud de Roche Mole, & aliud de Millaures, ac aliud de Bianlard, & aliud de Chiabran Beaulard, ac aliud de Sause de Oulx, & aliud de Sanolze, ac aliud de Salbeltrand, & aliud de Cesane, ac aliud de Turres, & aliud de Beussons, ac aliud de Fenilis, & aliud de Desertes, ac aliud De la Val, & aliud de Traverses, ac aliud De la Rua, & aliud de Pauriceres, ac aliud de Visseaus, & aliud de Fenestrelles, ac aliud de Mentolles, & aliud de Villaret, ac aliud de Chateau du Bois, & reliquum de Bausset, aliaque duo, in quibus Prior Monasterii Sanctæ Mariæ Majoris nuncupatæ præfati Ordinis S. Augustini Canonicorum Regularium Oppidi Civitatis nuncupati Secusii Nullius Diœcesis Provinciæ Taurinen. a dicta Præpositura Ultien. ad Sæcularem statum a Nobis, ut præfertur, per præsentes redacta dependentis, sub Regulari forma, Archiepiscopus vero Taurin. quandam sibi reservatam Jurisdictionem, hactenus respective exercuerunt, unum videlicet de Exilles, & alterum de Chaumont respective Loca, ac in omnibus, & singulis Locis præfatis consistentes, & consistentia Colle-

ANNO 1748. giatas, Parochiales, & alias Ecclesias, Monasteria, Præpositaras, Præpositatus, Prioratus, & alia quæcumque, quotcumque, & qnaliacumque cum Cura, & sine Cura Sæcularia, & quorumvis Ordinum Regularia Beneficia Ecclesiastica, etiamsi, Sæcularia videlicet, Canonicatus, & Præbendæ, Dignitates, Personatns, Administrationes, & Officia etiam Curata, & electiva etiam in Collegiatis, aliisque Ecclesiis; Regularia vero Beneficia hujusmodi, Præpositatus, Præposituræ, Dignitates etiam Conventuales, Personatus, Administrationes, & Officia etiam Claustralia, Cappellaniæ, & Cappellæ sint, & ad Dignitates, Prioratus, Præposituras, & Præpositatns hujusmodi consueverint qui per Electionem assumi, omninmque, & singulorum quadraginta quatuor Locorum hujusmodi ntriusque sexus Personas, Habitatores, & Incolas tam Laicos, quam Clericos, Presbyteros, Beneficiatos, & Religiosos quoscumque, cujúseumque status, gradus, Ordinis, & conditionis existant, ab Ordinaria, non tamen Metropolitica, Jurisdictione, Potestate, & Superioritate Venerabilis Fratris Nostri moderni, cujus etiam ad hoc expressus accedit assensus, & pro tempore existentis Archiepiscopi Taurinen., dicta Apostolica auctoritate similiter perpetuo dismembramus, separamus, & eximimus.

Illorum, illiusque subjectio Ecclesiæ Pinarolien.

Eaque quadraginta quatuor posteriora Loca sic per Nos, ut præfertur, dismembrata, separata, & eaempta, itemque primodictum Oppidum in Civitatem Episcopalem a Nobis per præsentes, ut præfertur, erectum, & ex prioribus viginti sex Locis præfatis alia viginti tria Loca, videlicet præfatum de Riva, ac dictnm de Bardenasca, & præfatum de Abbatia, seu Sancti Verani, ac dictum Sancti Petri, & præfatum de Talneco, ac præfatum de Portis, & dictum de Villar Parosa, ac prædictum de Tagliareto, & præfatum de Pinasca, & dictum de Perosa, & præfatum de Meana, ac dictum Sancti Secundi etiam nuncupatum, & prædictum de Mirandolo, ac præfatum de Turina, seu inverso Ponte, & dictum de Pomareto, ac prædictum de Facto, & Reclareto, & dictum de Pereto, ac prædictnm Sancti Martini etiam nuncupatum, & præfatum de Massello, ac dictum de Chiabran, & Maniglia, ac prædictum de Rodoreto, & præfatum de Prali vulgo nuncupata Loca propria Territorii primodicti Monasterii, illiusque Abbatiæ a Nobis per præsentes, ut præfertur, suppressæ, & extinctæ, ejusdemque primodicti Oppidi in Civitatem Episcopalem a Nobis per præsentes, ut præfertur, erecti, & posteriorum quadraginta quatuor, ut præfertur, dismembratorum, separatorum, & exemptorum, ac ex prioribus viginti sex Locis præfatis dictorum viginti trium Locorum hujusmodi, insimnl ad sexaginta septem Loca ascendentium, universas Personas tam Seculares, quam Ecclesiasticas, & quorumvis Ordinum Regulares Ecclesias, Monasteria, Prioratus, Præposituras, Præpositatus, & alia Beneficia Ecclesiastica hujusmodi, cum ipsorum Juribus, & pertinentiis universis, novæ Ecclesiæ Episcopali Pinarolien., illiusque futuro Præsuli pro suis Civitate, Diœcesi, Clero, & Populo, ita quod liceat Personæ eidem Ecclesiæ Pinarolien. tam nunc a primæva illius erectione, & institutione hujusmodi, quam deinceps pro tempore quomodolibet Pastoris solatio destituræ in Episcopum, præficiendæ per se, vel alium, seu alios ejus nomine, veram, realem, actualem, & corporalem possessionem, seu quasi possessionem administrationis spiritualis, & omnimodi Juris Diœcesani in primodicto Oppido in Civitatem Episcopalem a Nobis per præsentes, ut præfertur, erecto, necnon in omnibus aliis sexaginta septem Locis prædictis propria auctoritate libere apprehendere, & apprehensam perpetuo retinere, ejusdem moderni, & pro tempore existentis Archiepiscopi Taurinen., vel cujusvis alterius licentia desuper minime requisita, pari Apostolica auctoritate etiam perpetuo concedimus, & assignamus, necnon supponimus, & subjicimus.

PONT. A. IX.

Subjectio trium Locorum Archiepiscopo Taurinen.

Ne autem ex dismembratione, & separatione præmissis Territorium Ecclesiæ Taurinen. nimiam imminutionem patiatur, eidem moderno, & pro tampore existanti Archiepiscopo Taurinen. de alicujus compensationis supplemento providere, simulque aptiori & commodiori Ordinariæ Jurisdictionis exercitio consulere volentes, reliqua tria Loca ax prioribus viginti novem Locis hujusmodi, nempe prædictum de Famolasco, & præfatum de Mombello, ac dictum de Lagnasco, Loca hactenus Jurisdictioni pro tempore existentis Abbatis primodicti Monastarii subjecta, prævia, quatenus opus sit, eorumdem trium Locorum a Territorio primodicti Monasterii, illiusque Abbatiæ a Nobis per præsentes, ut præfertur, suppressæ & extinctæ simili dismembratione, & separatione, præfato Territorio Ecclesiæ Taurinen. auctoritate præfata perpetuo adjungimus, unimus, & incorporamus, eaque sic per Nos, ut præfertur, adjuncta, unita, & incorporata, nec non in eis consisteates, & consistentia, Ecclesias, Beneficia, & utriusque sexus Christifideles, Ordinariæ Jurisdictioni, potestati, & superioritati ejusdem moderni, & pro tempora existentis Archiepiscopi Taurinen. æque, ac pariformiter subjicimus, & supponimus.

Commutatio duorum Locorum inter dictum Archiepiscopum, & Episcopum Salutiarum.

Et ulterius tam præfato Archiepiscopo Taurinen., quam Venerabili etiam Fratri Nostro moderno Episcopo Salutiarum, ut ipsi de eorum respective Territoriis unum Locum pro altero ad invicem commutando, Archiepiscopus præfatus videlicet ultimodictum Locum de Lagnasco præfato Episcopo Salutiarum; ipse vero Salutiarum Episcopus alium Locum Civitati Taurinen. magis proximum, & æqualis fere conditionis, atque valoris eidem Archiepiscopo in perpetuum respective concedere libere, & licite possint, & valeant; ita quod, ubi mutua concessio, & commutatio hujusmodi, ut præfertur, facta fuerit, duo Loca hujusmodi ab uno, & altero Territoriis, quorum ad præsens respective existunt, Apostolica auctoritate præfata separata, sejuncta, & dismembrata, ac ipsum de Lagnasco Territorio Diœcesis Salutiarum, alterum vero a præfato Salutiarum Episcopo concedendum respective Loca Territorio Diœcesis Taurinen. pari Apostolica auctoritate perpetuo respective unita, annexa, & incorporata sint, & esse censeantur eo ipso, plenam liberam, & omnimodam potestatem, licentiam, & facultatem eadem auctoritate concedimus, & impertimur.

Attributio Juris conferendi singulis, quibus competit.

Collationem vero, provisionem, & omnimodam aliam dispositionem Dignitatum, Canonicatuum, & Præbendarum, aliorumque Beneficiorum Ecclesiasticorum quorumcumque in primodicto Oppido in Civitatem Episcopalem a Nobis per præsentes, nt præfertur, erecto, ac in omnibus & singulis Locis Pinarolien. Diœcesi etiam, ut præfertur, assignatis, & appropriatis præfatis consistentium, de cætero ad pro tempore axistentem Episcopum Pinarolien. Ordinario

Jure,

PONT. A.IX.

Jure, in Locis autem de Famolasco, & de Mombello præfatis, ac postquam commutatio præfata, ut præfertur, sequuta fuerit, in alio Loco per dictum Episcopum Salutiarum intuitu commutationis hujusmodi etiam, ut præfertur, concedendo, ad præfatum Archiepiscopum Taurinen., ac demum in dicto Loco de Lagnasco ad ipsum Episcopum Salutiarum, nunc & pro tempore existentes itidem Ordinario Jure respective spectare, & pertinere debere, salvis tamen semper, & in suo robore permansuris quibuscumque reservationibus, & affectionibus Apostolicis, & absque aliquo illarum præjudicio, ac salvo quoque semper Patronatus, & præsentandi, ac nominandi Jure quoad Dignitates, Canonicatus, & Præbendas, & alia quæcumque Beneficia Ecclesiastica tam Præsentationis Ecclesiasticæ, quam de Jurepatronatus Laicorum, ac illorum & Clericorum mixtim respective existentes, & existentia, ita ut ad illas, ac illos, & illa pro tempore respective vacantes, & vacantia, earum, & eorum, respective Patroni, Laici nimirum, ut antea, Ecclesiastici vero, cessantibus dumtaxat reservationibus, & affectionibus Apostolicis, Personas idoneas præsentare, & respective nominare possint, & valeant: Occurrentibus vero reservationibus, & affectionibus Apostolicis præfatis, collatio, provisio, & omnimoda alia dispositio, Beneficiorum præsentationis Ecclesiasticæ existentium, ad Sedem Apostolicam præfatam privative spectet, & pertineat, etiamsi Juspatronatus, & præsentandi ad illa transierit de Laicali in Ecclesiasticum; nisi tamen forte in eorum respective fundationibus specialiter cautum esset, illa semper habenda esse tamquam de Jurepatronatus Laicorum, vel ipsa Apostolica Sedes ab illorum collatione, expresse exclusa fuisset. Insuper in prædictis viginti septem Locis ad Præposituram secundodicti Monasterii ad Sæcularem statum a Nobis, ut præfertur, redacti antea spectantibus, & Diœcesi Pinarolien. etiam, ut præfertur, concessis, & assignatis, nec non in dictis Locis de Exilles, & de Chaumont, utpote quæ omnia posita sunt, & sita in ea Delphinatus parte Regiæ Domui Sabaudicæ, ut præfertur, cessa, quoad collationem Beneficiorum Ecclesiasticorum inibi dumtaxat, & non alibi, respective consistentium, Gallica Concordata in omnibus esse servanda. Itemque, cum in primodicto Oppido in Civitatem Episcopalem a Nobis, ut præfertur, erecto, & in præfatis viginti sex Locis antea Jurisdictioni tunc existentis Abbatis primodicti Monasterii subjectis, vigeant usus, & consuetudines, ut similiter accepimus, legitime introducti, & introductæ, ac diversi, & diversæ ab illis, qui, & quæ vigent in præfatis quindecim Locis a Diœcesi Taurinen., ut præfertur, dismembratis, omnes respective usus, & consuetudines in primodicto Oppido in Civitatem Episcopalem a Nobis, ut præfertur, erecto, ac in singulis viginti sex antea Jurisdictioni tunc existentis Abbatis primodicti Monasterii subjectis, ac in singulis quindecim a præfata Diœcesi Taurinen., ut præfertur, dismembratis Locis præfatis, legitime tamen, respective servari solitos, & solitas, ac qui, & quæ hactenus etiam legitime viguerunt, & vigent de præsenti, etiam deinceps servandos, & servandas esse, & fore, nihilque quoad hoc innovandum; ita tamen ut tam in primodicto Oppido in Civitatem Episcopalem a Nobis, ut præfertur, erecto, ac in singulis viginti sex Locis antea Jurisdictioni tunc existentis Abbatis primodicti Monasterii

ANNO 1748.

subjectis, quam in singulis quindecim Locis a Diœcesi Taurinen., ut præfertur, dismembratis præfatis, locum habeant Cancellariæ Apostolicæ Regulæ, ad quarum formam, & præscriptum cujuscumque generis Beneficia Ecclesiastica ab Apostolica Sede præfata, vel a pro tempore existente Episcopo Pinarolien respective conferantur, Apostolica auctoritate præfata decernimus, statuimus, & declaramus.

Applicatio fructuum Mensæ Episcopali Pinarolien.

Mensæ autem Episcopali novæ Ecclesiæ Pinarolien. præfatæ omnia, & quæcumque ad Mensam Abbatialem primodicti Monasteri quomodolibet spectantia, & pertinentia bona, res, proprietates, & Jura universa, illorumque annuos redditus, obventiones, & emolumenta quæcumque ad annuam summam, duodecim millium ducentarum & novem circiter librarum monetæ Pedemontanæ, scuta bis mille quadringenta quadraginta unum monetæ Romanæ constituentium, ut etiam accepimus, ascendentia, & gravata pro annua summa trecentarum, & sexdecim librarum similium certis dictæ Mensæ Abbatiali incumbentibus, nempe stipendio Concionatoris tempore Adventus, & Quadragesimæ, & Eleemosynis feria quinta majoris Hebdomadæ, nec non Cera in Processione Sanctissimi Corporis Christi, taleisque, & Canone trium minarum segalæ, ac manutentione Infantium expositorum vulgo Venturini nuncupatorum, oneribus; supportatis tamen per futurum Episcopum Pinarolien. pro tempore existentem oneribus hujusmodi; eadem Apostolica auctoritate similiter perpetuo applicamus, & appropriamus.

Cætera ultra Monasterium Ulcien. cum suis Mensis, & reditibus.

Itemque, ut futurus pro tempore existens Episcopus Pinarolien. statum suum juxta Pontificalis Dignitatis exigentiam decentius, & honorificentius tenere valeat, eidem Mensæ Episcopali secundodictum Monasterium, ad secularem statum a Nobis, ut præfertur, redactum, una cum omnibus & singulis bonis tam mobilibus, quam immobilibus, & semoventibus, vasis etiam aureis, & argenteis, sacra, & pretiosa supellectili, nec non membris, Molendinis, Domibus, Vineis, Prædiis, Animalibus, iisque omnibus, quibus Molendina, Domus, Vineæ, & prædia hujusmodi instructa reperiuntur, nec non Censibus, Canonibus, & Proprietatibus, juribus, prærogativis, preeminentiis, Jurisdictionibus, feudis & pertinentiis, necnon fructibus, redditibus, proventibus, decimis, obventionibus, & emolumentis universis, cujuscumque nominis, naturæ, speciei, qualitatis, & quantitatis existant, ad secundodictum Monasterium, ad Sæcularem statum a Nobis, ut præfertur, redactum, illiusque Præpositum hactenus perpetuum Commendatarium pro tempore existentem, necnon Præposituralem, & Conventualem Mensas quomodolibet spectantibus, & pertinentibus, & signanter summa quatuor millium centum & quinquaginta septem circiter librarum hujusmodi secundodicti Monasterii ad Sæcularem statum a Nobis, ut præfertur, redacti Capitulo, & Canonicis Regularibus ab illius Præposito perpetuo Commendatario quotannis partim in pecunia numerata, partim vero in diversis rerum speciebus hactenus subministrata, insimul ad summam quindecim millium nongentarum & quinquaginta trium circiter librarum similium annuatim, ut pariter, accepimus, ascendentibus, super quibus, Mensæ videlicet Præposituralis præfatæ fructibus, redditibus, & proventibus nonnullæ Pensiones annuæ antiquæ, insimul summam bis mille

ANNO 1748.

librarum parium conſtituentes, diverſis Perſonis Eccleſiaſticia, aut alias Penſionum hujuſmodi capacibus illas annuatim reſpective percipientibus dicta Apoſtolica auctoritate reſervatæ reperiuntur, ut etiam accepimus, exceptis dumtaxat peculiaribus redditibus Sacriſtiæ Eccleſiæ ipſius ſecundodicti Monaſterii ad Sæcularem ſtatum a Nobis, ut præfertur, redacti, pro annua conſuetorum onerum, & Legatorum piorum eidem Sacriſtiæ incumbentium ſupportatione & implemento, ſalvis & intactis remanſuris, eadem Apoſtolica auctoritate pariter perpetuo unimus, annectimus, & incorporamus.

Ita quod futurus pro tempore exiſtens Epiſcopus Pinarolien. etiam Præpoſitus Ultien. ſemper denominetur, & revera ſit, & uti talis omnibus honoribus, prærogativis, præeminentiis, & redditibus tam novis, quam antiquis, quibus hactenus Præpoſitus perpetuus Commendatarius, & Capitulum Ultien. gaviſi ſunt, etiam in ea parte, quæ eſt in Regno Galliarum, & potiſſimum Jure nominandi ad cujuſcumque generis Beneficia etiam Curata, per Canonicos quoque Regulares Congregationis Ultien. regi & gubernari ſolita, quibuſcumque donationibus, & piis relictis ſecundodicto Monaſterio, illiuſque Eccleſiæ præfatæ, Capitulo, & Canonicis Regularibus nunc ad Sæcularem ſtatum a Nobis, ut præfertur, redactis, aut eorum intuitu quomodolibet forſan factis nequaquam obſtantibus, æque & pariformiter, ac ſine ulla exceptione omnino fruatur, & gaudeat, & e contra nedum ad integram ſolutionem, & præſtationem omnium, & ſingularum Penſionum præfatarum iis, quibus Penſiones ipſæ, ut præfertur, reſervatæ exiſtunt, quoad ipſi naturaliter vixerint, & unuſquiſque eorum reſpective vixerit, juxta ſingularum Literarum Apoſtolicarum ſuper earundem Penſionum reſervationibus reſpective confectarum ſeriem, continentiam, & tenorem, faciendam, efficaciter obligatus exiſtat, verum etiam omnia, & ſingula onera, & obligationes, quæ in rerum ſpeciebus, vel in pecunia numerata debeantur, & ex conventionibus particularibus, aut alio quocumque modo proficiſcantur, aut juxta ſolitum exequendæ ſint in Regionibus Galliarum Chariſſimo etiam in Chriſto Filio Noſtro Regi Chriſtianiſſimo ſubjectis, in perpetuum ſupportare, & adimplere omnino teneatur.

Propterea que liceat præfatæ Perſonæ eidem Eccleſiæ Pinarolien. tam nunc a primæva illius Erectione, & Inſtitutione hujuſmodi, quam deinceps pro tempore quomodolibet Paſtoria ſolatio deſtitutæ in Epiſcopum præficiendæ, ejus, & dictæ Menſæ Epiſcopalis nomine, omnium & quorumcumque tam Menſæ Abbatialis primodicti Monaſterii, quam Monaſterii ſecundodicti ad Sæcularem ſtatum a Nobis, ut præfertur, redacti, ac illius Menſarum Præpoſituralis, ac Conventualis præfatarum, reſpective bonorum, rerum, proprietatum, jurium, honorum, prærogativarum, præeminentiarum, Juriſdictionum, fundorum, pertinentiarum, decimarum, fructuum, reddituum, proventuum, obventionum, & emolumentorum univerſorum præfatorum, veram, realem, actualem, & corporalem poſſeſſionem per ſe, vel alium, ſeu alios, propria auctoritate apprehendere, & apprehenſam perpetuo retinere, illaque reſpective locare, dislocare, arrendare, percipere, exigere, levare, & recuperare, ac in ſuos, & dictæ Menſæ Epiſcopalis uſus, & utilitatem, necnon præfatorum, aliorumque infraſcriptorum onerum ſupportationem convertere, cujuſcumque licentia deſuper minime requiſita. Volumus autem, quod idem futurus & pro tempore exiſtens Epiſcopus Pinarolien., & futurus Præpoſitus Ultien., præter expreſſa, & ſuper enunciata, alia quoque infraſcripta onera, aliaſque infraſcriptas obligationes ſupportare, & adimplere debeat: videlicet quotannis præſtare teneatur libras mille centum & octoginta quatuor dictæ monetæ Pedemontanæ, nempe quadringentas libras hujuſmodi pro congrua Rectoris nunc & pro tempore exiſtentis Parochialis Eccleſiæ Loci de la Rua, & ducentas ſexaginta ſex libras ſimiles, & ſolidos tresdecim, ac quatuor denarios monetæ præfatæ, pro ſupplemento Congruæ debitæ nunc & pro tempore exiſtenti Rectori alterius Parochialis Eccleſiæ Loci de Uſſeaux, ac alias libras octoginta pares Concionatori Loci de Chaumont, & viginti ſeptem ſextarios ſecalis calculatos in libris octoginta & una, pro Eleemoſina in Feria quinta majoris hebdomadæ, ac alias libras centum trigintatres, & ſolidos ſex, ac octo denarios ejuſdem monetæ, pro manutentione Sacrorum Ornamentorum Sacriſtiæ Ultien., aliaſque libras ducentas viginti tres, & ſolidum unum monetæ hujuſmodi, ad quam ſummam calculantur argentum, & ſextarii quindecim cum tribus quartis alterius ſextarii ſimilis vini, & ſextarii quadraginta novem ſecalis Hoſpitali Ultien. a ſecundodicti Monaſterii ad ſæcularem ſtatum a Nobis, ut præfertur, redacti Præpoſito pro tempore exiſtente debitas; necnon alia annua onera, quibus Menſa Conventualis ejuſdem ſecundodicti Monaſterii ad ſæcularem ſtatum a Nobis, ut præfertur, redacti obnoxia reperitur; ſolvendi nimirum octo libras ſimiles Sacriſtiæ præfatæ, aliaſque libras quadraginta quinque pares, pro Penſione vitalitia cognominato Fantin la Combe debita, aliaſque trecentas octoginta tres libras hujuſmodi, repartiendas titulo diſtributionum inter præſentes, & intereſſentes Choro ad ad formam Legati a quondam tunc in humanis agente cognominato Viala relicti, ſubire, & ſufferre.

Itemque ad manutentionem tam primodictæ Collegiatæ Eccleſiæ, in Cathedralem Eccleſiam a Nobis, ut præfertur, erectæ, quam ſecundodictæ illi annexæ S. Mauritii pro una medietate expenſarum, quorum altera medietas Capitulo ipſius Eccleſiæ Pinarolien. incumbat, nec non impendere quidquid opus, & neceſſe fuerit tam pro reparatione aliarum Eccleſiarum fabricarum, & ædificiorum, quam pro manutentione bonorum Eccleſiæ Pinarolien., illiuſque Menſæ Epiſcopalis hujuſmodi, & ſecundodicti Monaſterii ad ſæcularem ſtatum a Nobis, ut præfertur, redacti, eidemque Menſæ Epiſcopali a Nobis ſimiliter, ut præfertur, uniti & incorporati. Inſuper duodecim mille centum & quinquaginta libras dictæ monetæ Pedemontanæ in pecunia numerata annuatim ſolvare, & exburſare, videlicet libras mille quingentas Archidiacono, aliaſque libras ſeptingentas & quinquaginta Theſaurario pro tempore exiſtentibus primodictæ Collegiatæ Eccleſiæ in Cathedralem Eccleſiam a Nobis, ut præfertur, erectæ, pro dote, ſeu annuo redditu earum reſpective Præbendarum Canonicalium, ac libras bis mille quingentas in uſum diſtributionum quotidianarum Cleri ſuperioris, & alias libras nongentas in ſimilem uſum diſtributionum quotidianarum Cleri minoris primodictæ Collegiatæ Eccleſiæ in Cathedralem Eccleſiam a Nobis, ut præfertur, erectæ, alias libras bis mille dicto Seminario Puerorum Eccleſiaſtico Pinarolien., reliquaſque

PONT. A. IX.

Onera ab Epiſcopo & Præpoſito ſupportanda.

libras

 libras quatuor mille quingentas novem, superius nominatis, & cognominatis Canonicis Regularibus ad sæcularem statum a Nobis, ut præfertur, redactis, quoad ipsi vixerint, & quilibet eorum respective vixerit, & deinde novem Presbyteris, servitiis & obsequiis Ecclesiæ secundodicti Monasterii ad sæcularem statum a Nobis, ut præfertur, redacti, ut infra, addicendis, & deputandis, ad rationem quingentarum librarum hujusmodi pro quolibet, pro eorum stipendio, & & congrua sustentatione, quotannis in perpetuum solvere, & subministrare debeat, & teneatur.

Providentia pro regimine, & servitio Ecclesiæ Monasterii dictum beati.

Sane cuicumque præjudicio, quod forsan Habitatores, & Commorantes in Montibus Jurisdictionis pro tempore existentis Præpositi secundodicti Monasterii ob secularizationem, aliaque præmissa in spiritualibus paterentur, tum ratione neglectus exercitii curæ Animarum, & consequutionis Indulgentiarum, aliarumque spiritualium gratiarum, tum etiam ratione onerum Missarum, & Anniversariorum, quæ ceteroquin omitterentur, & respective non adimplerentur de more in Ecclesiis, Cappellis, & locis a Fundatoribus designatis, provida ratione occurrere volentes, pari Apostolica auctoritate decernimus, & statuimus, ut antiqua secundodicti Monasterii ad sæcularem statum a Nobis, ut præfertur, redacti Ecclesia in honorem præfati Sancti Laurentii de Plebe Martyrum nuncupati dicata, cum sacris Reliquiis inibi, ut antea, decenter asservandis, & custodiendis, nec non fabrica, & ædificia eidem Ecclesiæ Sancti Laurentii de Plebe Martyrum nuncupati hujusmodi annexa, sarta tecta remaneant, quodque idem futurus, & pro tempore existens Episcopus Pinarolien. etiam futurus Præpositus Ultien. in eisdem ædificiis necessariam assignet habitationem novem superius nominatis Canonicis Regularibus ad sæcularem statum a Nobis, ut præfertur, redactis, quoad ipsi vixerint, & inibi permanserint, & unusquisque eorum respective vixerit, ac etiam inibi respective permanserit, & deinde in perpetuum novem Presbyteris sæcularibus ab eodem futuro, & pro tempore existente Episcopo Pinarolien., & etiam futuro Præposito Ultien. ad ejus nutum amovibiliter ponendis, & deputandis, reliqua præfatorum ædificiorum portione ad usum, & commodum ipsius Episcopi Pinarolien., & Præpositi Ultien. integre remansura: Quodque duo habeantur in perpetuum Clerici eidem Ecclesiæ Sancti Laurentii, illiusque Sacristiæ præfatæ inservientes, ab eodem futuro, & pro tempore existente Episcopo Pinarolien., etiam futuro Præposito Ultien. pro tempore deputandi, & ad ejus nutum pariter amovibiles, quibus, utrique eorum videlicet, salarium ex peculiaribus, & separatis redditibus ejusdem Sacristiæ tribuatur. Ex eisdem autem novem Canonicis ad sæcularem statum a Nobis, ut præfertur, redactis, & deinde, illis deficientibus, ex novem Presbyteris sæcularibus in eorum locum deinceps subrogandis, unus magis idoneus, & prudens ab eodem futuro, & pro tempore existente Episcopo Pinarolien., etiam futuro Præposito Ultien. etiam pro tempore deputandus, aliorum octo sit Caput, & denominetur Vicarius Foraneus, quo quidem munere hac prima vice præfatus Joannes Agnes fungantur, ad quem in casibus necessariis facilior, & commodior pateat accessus, & a quo instantaneæ capiantur provisionea, ubi Episcopus Pinarolien. etiam Præpositus Ultien. præfatus, propter qualitatem viarum, & asperi itineris difficultatem, hyemali potissimum tempore, adiri a Diœcesanis nequeat, ipseque Joannes Agnes dumtaxat, donec vixerit, & servitio ipsius Ecclesiæ Sancti Laurentii addictus fuerit, gaudere debeat etiam aliquibus parvis emolumentis, quibus hactenus gravisus est in Gallia specie quadam Beneficii, quo ipse ad præsens fruitur; Alius vero sit, & nuncupetur Eleemosynarius, quo primo munere hac prima vice præfatus Dominicus fungatur, qui etiam præsit curæ, & regimini Hospitalis Ultien., quique similiter frui, & gaudere debeat, dum vixerit, eidemque Hospitali inservierit, salario, quo ad præsens gaudet, octoginta librarum parium ab ipsmet Hospitali persolvendarum, eisdem modo, & forma, quibus hactenus pro suscepto munere hujusmodi persolutum fuit; Tertius demum sit, & esse debeat Sacrista, in quo munere continuare debeat primodictus Josephus Antonius modernus inibi Sacrista, qui simili modo gaudere etiam debeat parvis quibusdam emolumentis, quibus uti Sacrista præfatus ad præsens fruitur, & quorum oneri nova Mensa Episcopalis præfata obnoxia non sit. Ipsi autem omnes novem Canonici Regulares nuper ad sæcularem statum a Nobis, ut præfertur, redacti, seu Presbyteri sæculares a futuro, & pro tempore existente Episcopo Pinarolien., etiam futuro Præposito Ultien. præfato identidem amovibiliter ad ejus nutum subrogandi, servitiis & obsequiis ipsius Ecclesiæ Sancti Laurentii ita sint addicti, ut quolibet anno undecim anniversaria cum cantu peragere, & mille quadringentas octoginta duas Missas lectas a piis Benefactoribus relictas celebrare, prout a Capitulo Regulari secundodicti Monasterii ad sæcularem statum a Nobis, ut præfertur, redacti, ante sæcularizationem hujusmodi, Anniversaria, & Missæ hujusmodi peragebantur, & respective celebrabantur, nec non Missam, & Vesperas diebus Festis de præcepto canere, iisque personaliter, & collegialiter interesse, Sacramentales utriusque sexus Christifidelium illuc confluentium Confessiones excipere, ipsique Ecclesiæ Sancti Laurentii, illiusque Choro, ad instar sæcularis, & Collegiatæ Ecclesiæ laudabiliter inservire, ceteraque onera illius Sacristiæ, aliaque omnia ab eodem futuro, & pro tempore existente Episcopo Pinarolien. etiam futuro Præposito Ultien. congrue statuenda, adimplere omnino teneantur.

Pro eorum vero congrua sustentatione, & onerum præfatorum supportatione, & implemento, præter quingentas libras præfatas, unicuique eorum per futurum, & pro tempore existentem Episcopum Pinarolien etiam futurum Præpositum Ultien. præfatum annuatim, ut præfertur, persolvendas, ac præter habitationem eis etiam, ut præfertur, assignandam, alias quoque superius memoratas trecentas octuginta quatuor libras annuas a præfato cognominato Viala, ut præfertur, legatas, pro interessentia Choro, inter eos æqualiter dividendas, percipiant, & lucrentur; eisque præterea competat jus percipiendi emolumenta, & Eleemosynas unius Anniversarii, & trecentarum sexaginta quinque Missarum lectarum in præfata Ecclesia Sancti Laurentii, & aliarum quinquaginta duarum Missarum etiam lectarum in Cappella Sancti Romani, cum parva distributione die Commemorationis omnium Fidelium Defunctorum a præfata Sacristia Ultien. quotannis satisfaciendarum; itemque aliarum quadraginta Missarum similium ad Altare Sancti Angeli Custodis, & unius Missæ solemnis etiam cum parva distributione

eadem

eadem die Commemoratioois Fidelium Defunctorum, pro quorum Legatorum satisfactione Hospitale Ultien. libras quadraginta quatuor circiter quotannis solvere tenetur. Cæterum si præfati novem nuper Canonici Regulares, ad sæcularem statum a Nobis, ut præfertur, redacti, aut eorum aliquis, sponte & voluntarie discesserint, aut respective discesserit, ipsius Ecclesiæ Saocti Laurentii servitio derelicto, nec assignazionem præfatarum quingentarum librarum, nec quidquam aliud pretendere valeant, aut respective valeat; Donec vero, & quousque apud ipsam Ecclesiam Sancti Laurentii permanserint, pro omnium præfatorum onerum implemento, ipsi oil aliud unquam, præter præmissa, a futuro, & pro tempore existente Episcopo Pinarolien., etiam futuro Præposito Ultien. præfaro, petere, aut præteodere possint. Nos eoim certas alias reservationes, sub quibus iidem novem ouper Canooici Regulares ad secularem statum a Nobis, ut præfertur, redacti, & io loco Ultien. apud dictam Ecclesiam Sancti Laureotii permansuri, suum super præmissis consensum præstiterunt, dicta Apostolica auctoritate omoino rejicientes, & de medio tollentes, ac pro noo appositis haberi, & censeri debere decernentes, eorum consensum bujusmodi, hac in parte, Motu pari, & de simili potestatis Apostolicæ pleoitudine, supplemus.

Facultas condendi statuta in nova Cathedrali.

Insuper eisdem futuris, & pro tempore existenribus Ecclesiæ Pinarolien. Episcopo, Capitulo, & Canonicis, etiam Dignitates præfatas obtinentibus, ut ipsi Capitulariter congregati, pro dictæ Ecclesiæ Pinarolien., ac illius Mensæ Capitularis, Sacristiæ & Fabricæ, earumque rerum, & bonorum, tam spiritualium, quam temporalium prospero, feliciqe statu, regimine, gubernio, & directione, ac onerum eis pro tempore incumbenrium supportatione, Missarum, horarum Canonicarum, diurnarum & nocturnarum, aliorumque Divinorum Officiorum, Processionum, Funeralium, & anniversariorum celebratione, ac de Dignitatibus, Canonicatibus, & Præbendis, ac Beneficiis præfatis, aliisque Ministeriis Ecclesiasticis, inibi pro tempore providendorum receptione, & admissiooe, personali residenria, distributionum etiam quotidiaoarum, & emolumentorum quorumcumque repartitione, & administratione, pænarum per absentes, ac Divinis Officiis, & Fuoctionibus suis loco, & tempore noo ioteresseotes, seu ooera, & mioisteria eis respective incumbentia subire negligeotes, incurrendarum impositiooe, singulorum præsentiis, & absentiis notaodis, cœremoniis, & functionibus in primodicta Collegiata Ecclesia in Cathedralem Ecclesiam a Nobis, ut præfertur, erecta, illiusque Choro, Capitulo, Processionibus, & aliis actibus servandis, nec noo Ministris ipsius primodictæ Collegiatæ Ecclesiæ in Cathedralem Ecclesiam a Nobis, ut præfertur, erectæ deputandis, & amovendis, salariis, & stipendiis eorum coilibet assigoandis, & quibusvis aliis rebus io præmissis, & circa ea quomodolibet necessariis, & opportunis, quæcumque Statuta, Ordinationes, Capitula, Decreta, licita tameo & honesta, & sacris Canooibus, ac Constirutionibus, & Decretis Apostolicis non contraria, condeodi, & edeodi, conditaque, & edita pro temporum, & rerum variatione, ac qualitate, mntaodi, limitandi, corrigendi, declarandi, & interpretandi, ac in meliorem formam redigeodi, seu alia de novo etiam ex integro coodendi, & per eos, ad quos pro tempore spectabir, sub pœnis io cootrafacientes statuendis, observari facieodi, plenam, liberam, & omnimodam facultatem, potestatem, & auctoritatem eadem Apostolica auctoritate similiter perpetuo coocedimus, & impertimur.

Indultum delationis habitus pro Capitulo novæ Cathedralis.

Præterea tam moderois quam futuris respective primodictæ Collegiatæ Ecclesiæ in Carbedralem Ecclesiam a Nobis, ut præfertur, erectæ Archidiacono, ac Præposito, & Archipresbytero, ac Cantori, & Thesaurario, ac Primicerio sex ex octodecim Canooicatibus, totidemque Præbendis præfatis, ut præfertur, respective obtenturis, ac reliquis duodecim Canonicis, ac sex Beneficiatis, seu Mansionariis præfatis, eorumque io Archidiaconatu, Præpositura, Archipresbyteratu, Caotoratu, Thesaurariatn, & Primiceriatu, ac singulis Canooicatibus, & Præbendis, oec non Beneficiatibus, seu Mansionariatibus præfatis successoribus respective pro tempore existeoribus, ut ipsi, Archidiaconus videlicet, ac Præpositus, & Arcbipresbyter, ac Cantor, & Thesaurarius, ac Primicerius, nec non reliqui duodecim Canonici Rochetum cum suis manicis, & Cappam magnam violacei coloris cum pellibus armellinis, sex vero Beneficiati, seo Maosiooarii præfati Almutias cineracei coloris tam io primodicta Collegiata Ecclesia in Cathedralem Ecclesiam a Nobis, ut præfertur, erecta, quam extra eam, & tam in Processionibus, quam aliia actibus, & functionibus quibuscumque publicis, & privaris, etiam extra Civitatem Pinarolien. præfatam, ac ubique locorum, etiam in Synodalibus, Proviocialibus, & uoiversalibus Conciliis, ac etiam in præsentia Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardioalium etiam de Latere Legarorum, Archiepiscoporum, Episcoporum, ae aliorum quorumcumque, ac etiam in ipsius primodictæ Collegiatæ Ecclesiæ in Cathedralem Ecclesiam a Nobis, ur præfertur, erectæ Choro, & Capitulo, quibusvis anni temporibus, & diebus, deserre, & gestare, illisque respective nti libere, & licite possint, & valeant.

Cumulativa Privilegiorum cum aliis Cathedralibus.

Eisdem quoque Archidiacono, & Præposito, ac Archipresbytero, & Cantori, ac Thesaurario, & Primicerio sex ex octodecim Canonicatibus, totidemque Præbendis præfatis, ut præfertur, obtenturis, ac reliquis duodecim Canonicis, & sex Beneficiatis, seu Mansionariis pro tempore existentibus præfatis, ut ipsi, eorumque Officiales, & Ministri, ac res, bona, proprietates, & jura quæcumque, omnibus & singulis tam spiritualibus, quam temporalibus privilegiis, immuoitatibus, exemptionibus, præeminentiis, antelatiooibus, concessionibus, indultis, favoribus, & gratiis, quibus aliarum similium Cathedralium Ecclesiarum illarum partium Capitula, Dignitates, Caoonicatus, & Beneficia in eis obtinentes, eorumque Officiales, & Ministri, ac bona, jura, res, & proprietates da jure, usu, consuetudine, privilegio, aut alias quomodolibet, non tamen titulo oneroso, aut ex Indulto, seu Privilegio particulari, utuntur, fruuntur, potiuntur, & gaudeot, ac uti, frui, potiri, & gaudere possunt, & poterunt, quomodolibet in foturum, similiter, & pariformiter, ac æque principaliter, & ubique absque ulla prorsus differentia, dummodo tamen illa sint in usu, & non revocata, nec sub aliqua revocatione comprehoosa, sacrisque Canonibus, & Constirotionibus, ac Ordinationibus, & Decretis Apostolicis, non repugoent, uti, frui, potiri, & gaudere etiam possiot, & valeant, perinde ac si

eis

eis nominatim & expresse concessa ac fuissent, eadem Apostolica auctoritate etiam perpetuo concedimus, & indulgemus. Nec non Capitulo, & Canonicis etiam sex Dignitates præfatas pro tempore respective obtinentibus præfatis, jus eligendi præfatos Vicerectores pro exercitio Curæ Animarum tam Sancti Donati a Nobis in Cathedralem Ecclesiam, ut præfertur, erectæ, & Sancti Mauritii Ecclesiarum præfatarum, quam in Buriasche, & Rive, ac Bardenasche, & Taluchi locis præfatis existentium Parochianorum, salvum & illæsum, ut antea, remanere volumus, atque decernimus. Ulterius præfato Carolo Emanueli, & pro tempore existenti Sardiniæ Regi, ratione Ducatus Sabaudiæ, Juspatronatus, & præsentandi ad Ecclesiam Pinarolien. hujusmodi, tam hac prima vice a primæva illius erectione, & institutione a Nobis, ut præfertur, factis hujusmodi, Pastoris solatio destitutam, quam deinceps, quoties eam pro tempore quomodolibet etiam Pastoris solatio destitui contigerit. Personam idoneam per Nos, & Romanum Pontificem pro tempore existentem ad præsentationem hujusmodi eidem Ecclesiæ Pinarolien. in Episcopum præficiendam, nec non ad Archidiaconatum, & Thesaurariatum, ac unum, & aliarum Canonicatus, unamque, & alteram Præbendas Archidiaconatui, & Thesaurariatui præfatis respective adhæsuros, & adhæsuras a Nobis, ut præfertur, erectos, & erectas hujusmodi, quandocumque, & quotiescumque illos, & illas de cætero quibusvis modis, & ex quorumcumque Personis, etiam Nostris, & Romani Pontificis pro tempore existentis, seu quorumvis præfata Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium, etiam tunc viventium Familiaribus, & continuis Commensalibus, seu Romanæ Curiæ Officialibus, aut alias reservationem, & affectionem inducentibus, seu per liberas, etiam ex causa permutationis, respective resignationes de illis in Romana Curia præfata, etiam in Nostris, & Romani Pontificis pro tempore existentis manibus, vel extra eam quomodolibet respective factas, & admissas, assequutionem aliorum Beneficiorum Ecclesiasticorum quavis auctoritate collatorum, seu illos, & illas pro tempore respective obtinentium in aliquo ex Mensibus Nobis, & Romano Pontifici pro tempore existenti præfato, ac eidem Sedi Apostolicæ reservatis decessum, vel quamvis aliam dimissionem, amissionem, privationem, Religionis ingressum, & Professionis emissionem, Matrimonii contractum, aut alias quomodocumque, & qualitercumque vacare contigerit, coram Ordinario Loci Personas itidem idoneas in Archidiaconatu, & Thesaurariatu, nec non in uno, & altero Canonicatibus, ac una, & altera Præbendis Archidiaconatui, & Thesaurariatui præfatis respective adhæsuris a Nobis, ut præfertur, erectis, ad præsentationem hujusmodi per eumdem Loci Ordinarium respective instituendas, simili Apostolica auctoritate perpetuo reservamus, concedimus, & assignamus, nec non Juspatronatus, & præsentandi hujusmodi tam ad Ecclesiam Pinarolien. quam ad Archidiaconatum, & Thesaurariatum, unumque, & alterum Canonicatus, ac unam, & alteram Præbendas ipsis Archidiaconatui, & Thesaurariatui respective adhæsuros, & adhæsuras, a Nobis, ut præfertur, erectam, ac erectos, & erectas hujusmodi, Regium existere, eidemque Carolo Emanueli, & pro tempore existenti Sardiniæ Regi ratione præfati Ducatus Sabaudiæ, & pro Patronatus & præsentandi Jure, quod ad primo, & secundodicta Monasteria eidem Carolo Emanueli Regi respective competebat, ut præfertur, competere, illudque vim, effectum, naturam, substantiam, essentiam, qualitatem, validitatem, & roboris firmitatem Jurispatronatus Regii hujusmodi obtinere, ac uti tale, sub quacumque derogatione, etiam cum quibusvia prægnantissimis, & efficacissimis clausulis, & decretis in quacumque dispositione etiam per viam Constitutionis, Legis, Regulæ Cancellariæ Apostolicæ, aut alias quomodocumque facta, nullatenus comprehendi, neque illi ullo unquam tempore, & ex quavis causa derogari posse, neque debere, ac collationes, provisiones, & quasvis alias dispositiones de Archidiaconatu, & Thesaurariatu, unoque, & altero Canonicatibus, ac una, & altera Præbendis Archidiaconatui, & Thesaurariatui præfatis respective adhæsuris a Nobis, ut præfertur, erectis hujusmodi, absque ipsius Caroli Emanuelis, & pro tempore existentis Sardiniæ Regis præfati, ratione præfati Ducatus Sabaudiæ, consensu, seu præsentatione, pro tempore factas, processusque desuper habendos, & inde sequenda quæcumque nulla, & invalida, nulliusque roboris, vel momenti fore, & esse, ac pro nullis, & infectis haberi, nec jus, aut coloratum titulum possidendi cuiquam per illa tribui posse, etiam decernimus.

Reservatio Jurispatronatus Regi Sardiniæ.

Juspatronatus vero laicorum, quod præfatæ Familiæ illorum de Ressanis ad Canonicatum, & Præbendam, quos dilectus pariter Filius Octavius etiam de Ressanis Clericus, seu Presbyter ad præsens obtinet, ut pariter accepimus, competit, ad dictum Primiceriatum a Nobis, per præsentes, ut præfertur, erectum, ita quod iidem moderni, & pro tempore existentes Canonicatus, & Præbendæ hujusmodi Patroni, tam ad Primiceriatum quam ad Canonicatum, & Præbendam hujusmodi eidem Primiceriatui adhæsuros, quoties illum, & illos de cætero quomodolibet vacare contigerit, unam, eamdemque personam idoneam præsentare possint, & valeant, ac etiam debeant, & teneantur, Apostolica etiam auctoritate extendimus, & ampliamus.

Extensio alterius Jurispatronatus.

Postremo firma, & intacta remanente Ecclesiæ Taurinen. taxa in libris Cameræ Apostolicæ descripta, novam Ecclesiam Pinarolien. præfatam supra antiquam primodicti Monasterii taxam sexcentum florenorum auri hujusmodi, ad alios vigintiquatuor florenos auri similes, ratione unionis secundodicti Monasterii ad sæcularem statum a Nobis, ut præfertur, redacti, præfatæ Mensæ Episcopali Pinarolien., etiam, ut præfertur, factæ, taxari volumus, & mandamus; sicque integram taxam ipsius Ecclesiæ Pinarolien. in eisdem Cameræ Apostolicæ Libris describendam, sexcentum vigintiquatuor florenorum auri similium fore constituimus.

Præfixio Taxæ Ecclesiæ Pinarolien.

Præsentes quoque literas nullo unquam tempore de subreptionis, vel obreptionis, aut nullitatis vitio, seu intentionis Nostræ, vel alio quovis defectu, notari, impugnari, invalidari, seu in jus, vel controversiam vocari, aut adversus illas quodcumque juris, vel facti, aut gratiæ remedium impetrari posse, nec illas sub quibusvis similium, vel dissimilium gratiarum revocationibus, suspensionibus, limitationibus, derogationibus, aut aliis contrariis dispositionibus, per Nos, & Sedem Apostolicam præfatam, sub quibuscumque tenoribus, & formis, ac cum quibusvis

Clausulæ.

clau-

clausulis, & derretis, etiam Motu simili, & ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, etiam Consistorialiter pro tempore factis, & faciendis, comprehendi, vel confuodi, sed tamquam ad Fidei Catholicæ exaltationem, Divinique cultus inerementum, & animarum ædificationem factas, & emanatas, semper ab illis excipi, & quoties illæ emanabuot, roties in pristinum, & validissimum statum restitutas, repositas, & plenarie reintegratas, ac de novo, etiam sub quacumque posteriori data per futuros, & pro tempore existentes Episcopum, Capitulum Pinarolien. præfatos, ac alios, in quorum favorem eædem præsentes quomodolibet concernunt, quandocumque eligenda, concessas, validasque, & efficares fore, & esse, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere, & sic ab omnibus censeri, ac ita per quoscumque Judices Ordinarios, vel Delegatos, quavis auctoritate fungentes, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, ac ejusdem Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, etiam de Latere Legatos, vicelegatos, dictæque Sedis Nuncios, sublata eis, & eorum cuilibet qnavis aliter judicandi, & interpretandi facnltate, & auctoritate, judicari, & definiri debere, & si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari, irritum, & inane similiter decernimus.

Commissio Nuncio Taurinen.

Quocirca dilecto similiter Filio moderno, & pro tempore existenti Nostro, & Sedis Apostolicæ Nuncio in Civirate Taurinen. commoranti, Motu simili, per Apostolica seripta mandamus, quatenus ipse per se, vel alium, seu alios, præsentes Nostras Litteras, & in eis conrenta quæcumque, ubi, & quando opus fuerir, ac qnoties pro parte pro rempore existenrium Episcopi, & Capituli Pinarolien., vel aliorum, quorum, favorem præmissa omnia, & singula quomodolibet, concernunt, aut alicujus eorum, fuerit requisitus, solemniter publicans, eisque, & eorum cuilibet in præmissis, efficacis defensionis præsidio assistens, faciat auctoritate Nostra easdem præsentes, & in eis contenta bujusmodi, ab omnibus, ad quos spectat, & pro tempore spectabit, inviolabiliter observari, ac eosdem pro tempore existentes Episcopum, & Capitulum Pinarolien., aliosque præfatos, illis pacifice frui, & gaudere, non permittens ipsos, vel eorum quempiam per quosrumque quavis auctoritate fungentes desuper quomodolibet molestari, perturbari, vel inquietari, Contradictores quoslibet, & Rebelles, per sententias, censuras, & pœnas Ecclesiasticas, aliaque opportuna Juris, & facti remedia, appellatione postposita, compescendo, ae legitimis super bis habendis servatis processibus, sententias, censuras, & pœnas ipsas etiam iteratis vicibus aggravando, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio Brachii Sæcularis.

Collationes Dignitatum ac Canonicatuum.

Et nihilominus Nostro, dictæque Sedis Nuncio præfato per eadem Apostolica scripta similiter mandamus, quatenus ipse Archidiaconatum, ac unum, & unam, cujus, & quorum insimul Centum septuaginta unius Ducatorum auri de Camera, & juliorum septem monetæ Romanæ cum dimidio alterius julii similis Antonio Chareun Presbytero nuper Canonico Regulari præfati Ordinis Sancti Augustini Canonicorum Regnlarium, ac secuododicti Mooasterii Priori ad Sæcularem statum a Nobis, ut præfertur, redacto, nec non Thesaurariatum, ac alterum, & alteram, Canonicatus, & Præbendas de novo, ut præfertur, erectos, & erectas hujusmodi, cujus, & quorum etiam insimul nonaginta unius Ducatornm auri similium, & juliorum septem dictæ monetæ Romanæ, cum dimidio alterius julii paris respective fructns, redditus, & proventus secundum communem existimationem valorem annuum, ut pariter accepimus, non excedunt, Manfredo Dana, de præfati Caroli Emanuelis Regis consensu, necnon Archipresbyreratum Josepbo Cerruti, & Cantorarum Francisco Dominico Belli modernis primodictæ Collegiatæ Ecclesiæ in Cathedralem Ecclesiam a Nobis, ut præfertur, erectæ, Canoaicis etiam Decimantibus nuncupatis, quorum Canonicatus, & Præbendæ Arcbipresbyteratui, & Cantoratui hnjusmodi alia Præbenda carentibus, semper respective adhærere, ac etiam deinceps insimul cum eis respective conferri, & absque dispensatione Apostolica etiam insimul, nt præfertur, retineri respective debeant, Clericis, seu Presbyteris dilectis similiter Filiis; demum Primiceriatnm, ut præfertur, erectos, a primæva illorum, & illarum erectione, & institurione bujusmodi respective vacantes, cum plenitudine Juris Canonici, ac omnibus juribus, & pertinentiis suis præfato Octavio, de consensu moderni unici, seu modernorum ejusdem Primiceriatus a Nobis, ut præfertur, erecti, & instituti Patroni, seu Patronorum, respective conferre, & assignare auctoritate Nostra curet; Inducens per se, vel alium, seu alios, Antonium, recepto prius ab eo Nostro, & Romanæ Ecclesiæ nomine, fidelitatis debitæ solito Juramento, juxta formam, quam sub Bulla Nostra mittimus introclusam, ac Manfredum, & Josepbum, ac Franciscum Dominicum, & Octavium præfatos, vel eorum respective Procuratores, eorum respective nominibus in Archidiaconatus, & Thesaurariatus, ac Archipresbyteratus, & Cantoratus, ac Primiceriatus, nec non Canonicatuum, & Præbendarum de novo, ut præfertur, erectorum, & erectarum hujusmodi, Juriumque & Pertinentiarum præfatorum respective corporalem possessionem, & defendens inductos, amotis quibusliber illicitis, detentoribus ab eisdem; ac faciens Antonium ad Archidiaconatum, & Manfredum ad Thesaurariatum, ac Josephum ad Archipresbyteratum, & Franciscum Dominicum ad Cantoratum, necnon Octavium, vel pro eis eorum respective Procuratores præfatos, ad Primiceriatum hujusmodi, ut est moris, admitti, ipsosque Antonium, & Manfredum, vel etiam pro eis Procuratores præfatos, ad unam, & alteram Præbendas de novo, ut præfertnr, erectas bujusmodi, in primodicta Collegiata Ecclesia in Cathedralem Ecclesiam a Nobis, ut præfertur, erecta, in Canonicos recipi, & in Fratres, Stallo eis, & eorum cnilibet in Cboro, & Loco in Capitulo primodictæ Collegiatæ Ecclesiæ in Cathedralem Ecclesiam a Nobis, ut præfertur, erectæ, cum dicti Juris plenitndine respective assignaris, eisque de Arcbidiaconatus, & Thesaurariatus, nec non Canonicatuum, & Præbendarum de novo, ut præfertur, erectorum, & erectarum bujusmodi respective fructibus, redditibus, proventibus, juribus, obventionibus, & emolumentis universis integre respective responderi, Contradictores, auctoritate Nostra præfata, appellatione postposita, compescendo.

Derogatio contrariis.

Non obstantibus felicis recordationis Bonifacii Papæ VIII. Prædecessoria Nostri, qua cavetur, ne quis extra suam Civitatem, vel Diœcesim, nisi in certis inibi expressis, & exceptis casibus,

& in illis non ultra unam Dietam a fine suæ Diœcesis ad Judicium evocetur, seu ne Judices a Sede præfata deputati extra Civitatem, vel Diœcesim, in quibus deputati fuerint, contra quoscumque procedere, aut alii, vel aliis vices suas committere audeant, seu præsumant; & in Concilio generali edita de duabus Dietis; ac quibusvis aliis etiam in Synodalibus, Provincialibus, Generalibusque Conciliis editis, vel edendis specialibus, vel generalibus Cnnstitutinnibus, & Ordinationibus Apostolicis, necnon Nostris, & Cancellariæ Apostolicæ præfatæ Regulis de gratiis ad instar non concedendis, & de exprimendo vero annuo valore, nec non de Jure quæsito non tollendo, ac de Unionibus committendis ad Partes, vocatis, quorum interest, necnon Lateranensis Concilii novissime celebrati, Uniones, & applicationes perpetuas, nisi in casibus a Jure permissis, fieri prohibentis; ac quatenus opus sit, primo, & secundodictorum Monasteriorum, & Ordinum præfatorum, necnon Taurinen., & Salutiarum Ecclasiarum præfatarum, etiam Juramento, confirmatione Apostnlica, vel quavis firmitate alia roboratis respective Statutis, & Consuetudinibus, Privilegiis qunque, Indultis, & Literis Apostolicis quibusvis Superioribus, & Personis sub quibuscumque tenoribus, & formis, ac cum quibusvis etiam Derogatoriarum Derogatoriis, aliisque efficacioribus, efficacissimis, & insolitis clausulis, irritantibusque, & aliis Decretis, etiam Motu, Scientia, & Potestatis plenitudine paribus, ac etiam Consistorialiter, aut alias qunmodolibet, etiam pluries, & iteratis vicibus concessis, confirmatis, approbatis, & innovatis, nec non quibuscumque ultimis piorum Testatorum voluntatibus, & dispositionibus, quibus omnibus, & singulis, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione, de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa, & individua, ac de verbo ad verbum, non autem per Clausulas generales idem importantes, mentin facienda, aut quævis alia exquisita forma ad hoc sorvanda foret, tenores hujusmodi, ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omisso, & forma in illis tradita observata, inserti forent, eisdem præsentibus pro plene, & sufficienter expressis, ac de verbo ad verbum insertis habentes, illis alias in suo robore permansuris, ad præmissorum omnium, & singulorum validitatis effectum, hac vice dumtaxat specialiter, & expresse, ac latissime, & plenissime, motu, scientia, & potestatis plenitudine similibus harum serie derogamus, aliisque contrariis quibuscumque; Aut si aliqui Apostolica præfata, vel quavis auctoritate alia in primndicta Collegiata Ecclesia in Cathedralem Ecclesiam a Nobis, ut præfertur, erecta in Canonicos recipi insistant, seu si super provisionibus sibi faciendis de Dignitatibus, ac Canonicatibus primodictæ Collegiatæ Ecclesiæ in Cathedralem Ecclesiam a Nobis, ut præfertur, erectæ, speciales, vel aliis Beneficiis Ecclesiasticis in illis Partibus generales dictæ Sedis, aut Legatorum ejus Literas impetrarint, etiamsi per eas ad inbibitionem, reservationem, & Decretum, vel allas quomodolibet sit processum, quibus omnibus Antonium, & Manfredum, ac Josephum, & Franciscum Dominicum, ac Octavium præfatos in Archidiaconatus, & Thesaurariatus, ac Archipresbyteratus, & Cantoratus, ac Primiceriatus, nec non Canonicatuum, & Præbendarum de novo, ut præfertur, erectorum, & erectarum hujusmodi respective assequutione, volumus anteferri, sed nullum per hoc eis quoad assequutionem Dignitatnm, ac Canonicatuum, & Præbendarum, aut Beneficiorum aliorum præjudicium generari; Seu si quibusvis communiter, aut divisim ab eadem sit Sede indultum, quod ad receptionem, vel provisionem alicujus minime teneantur, & ad id compelli, aut quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint, quodque de Dignitatibus, ac Canonicatibus, & Præbendis primodictæ Collegiatæ Ecclesiæ in Cathedralem Ecclesiam a Nobis, ut præfertur, erectæ, vel aliis Beneficiis Ecclesiasticis ad eorum collationem, provisionem, præsentationem, aut quamvis aliam dispositionem conjunctim, vel separatim spectantibus, nulli valeat provideri per Literas Apostolicas non facientes plenam, & expressam, ae de verbo ad verbum de Indulto hujusmodi mentionem; & quibuslibet aliis Privilegiis, Indulgentiis, & Literis Apostolicis generalibus, vel specialibus quorumcumque tenorum existant, per quæ præsentibus non axpressa vel totaliter non inserta, effectus earumdem præsentium impediri valnat quomodolibet, vel differri, & de quibus, quorumqun totis tenoribus babenda sit in Nostris Literis mentio specialis. Nos enim eisdem Antonio, nec non Josepho, qui Canonicatum, & Theologalem, ac Hiacyntbo, qui Canonicatum, & Pœnitentiariam, a Nobis, ut præfertur, erectas Præbendas bujusmodi ad præsens respective obtinent, ut ipsi, & eorum quilibet ratione Archidiaconatus, nec non unius, & alterius Canonicatuum, ac unius Theologalis & alterius Pœnitentiariæ nuncupatarum Præbendarum hujusmodi, gradus eis respectivn congruentes, & competentes suscipere minime teneantur, dicta Apostolica auctoritate ipsarum tenore præsentium indulgemus.

Volumus autem, quod dictns Antonius, antequam possessionem dicti Archidianonatus adipiscatur, Fidem Catholicam juxta Articulos jampridem a Sede Apostolica propositos, in Manibus Nostris, dictæque Sedis Nuncii præfati emittere, illamque sic emissam ad dictam Sedem, sine mendis cnm sui, ac dicti Nuncii Subscriptione quantocitius transmittere teneatur, alioquin dictus Archidiaconatus vacet eo ipso. Et insuper, quoad posterius mandatum Nostrum hujusmodi, ex nunc etiam irritum decernimus, & inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

Per præsentes vero non intendimus tertio, & quartodictum Juspatronatus in aliquo approbare, ac litis pendentiæ bujusmodi super dicto vacantn Beneficio, & Juribus Collitigantium in aliquo præjudicare.

Nulli ergo omnino Hominum liceat, hanc paginam Nostræ absolutionis, suppressionis, extinctionis, concessionis, appropriationis, secularizationis, dispensationis, Indulti, erectionis, institutionis, dismembrationis, separationis, exemptionis, assignationis, subjectionis, unionis, incorporationis, licentiæ impertitionis, statuti, declarationis applicationis, suppletionis, Jurispatronatus, reservationis, extensionis, ampliationis, constitutionis, decreti, mandati, derogationis, voluntatis, & intentionis, infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli, Apostolorum ejus se noverit incursurum. Sanctio pœnalis.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ millesimo septin- Dat. Pont. A. IX. die 23. Decembris 1748.

ptingentesimo quadragesimo octavo, Decimo Kalendas Januarij Pontificatus Nostri Anno Nono, Loco ✠ Plumbi.

LXVII.

SUPER

Conservatione & refectione Viarum Publicatum.

BENEDICTUS EPISCOPUS

Servus Servorum Dei.

Ad perpetuam rei memoriam.

Prooemium.

DUM omnibus commissi Nobis Populi utilitatibus, & commodis, pro rerum occurrentium opportunitate, sedulo prospicere non omittimus, illud etiam cavendum providendumque judicamus, ut quæ maturo consilio a Nobis utiliter constituunrur, futuris quoque temporibus inconcussa permaneant, nec unquam, ut sæpe alias evenisse compertum est, annorum decursu in oblivionem & desuetudinem recidant.

Pont. edidit chirographum pro conservatione, & refectione Viarum.

Cum igitur nuper, ad removenda nonnulla damna, & incomoda, quibus Almæ Urbis Nostræ Cives, aliosque in ea, & prope illa Urbana, & rustica prædia obtinentes, etiam Sacra, & Religiosa Loca, seu Ordines, Instituta, & Societates, ob necessariam Viarum tam ipsius Urbis, quam Suburbicarii tractus conservationem & refectionem, frequenter affici cognovimus, universa tei natura accurate perspecta, ac multiplici incommodorum origine in suis fontibus indagata, providas hac de re Prædecessorum Nostrorum Constitutiones confirmando, ac, ubi opus fuit, declarando, & moderando, certas quasdam Leges, & Ordinationes, nostri Motus proprii schedula sub die vigesima octava elapsi mensis Octobris manu Nostra signata complexas ediderimus; quibus, non sine justa prædictorum omnium indemnitate, tum incolarum, advenarumque usibus, & commoditatibus, tum etiam Pontificiæ Residentiæ splendori, & majestati satis consultum fore putavimus; reliquum est ut ad hujusmodi Legum, & Ordinationum perpetuam firmitatem, debitamque executionem asserendam, ipsam hujusmodi schedulam, quam minus solemni forma conceptam, non ita pridem promulgari jussimus, novo ac perenni Apostolicæ auctoritatis robore communiamus. Ejus autem schedulæ tenor talis est, videlicet.

Quod prælibatæ observantia confirmare intendit.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Tenor dicti Chirographi.

Motu Proprio &c.

Li Clamori delli Luoghi Pii, ed altri Possessori delle Case ànno mosso l'Animo di Nostro Signore a prescrivere li seguenti Provvedimenti.

SOno talmente cresciuti da qualche tempo a questa parte li clamori de' Luoghi Pii, e di altri, che possedono Case, Fabbriche, ed altri Fondi in questa nostra Città di Roma, per le gravi, e continue Contribuzioni, alle quali i medesimi sono forzati soccombere per il mantenimento, e risacimento delle Strade, che finalmente anno risvegliata la Nostra Paterna providenza, e ci anno persuasi, ed indotti a dargli, come in appresso, il dovuto regolamento. Volendo adunque Noi, che si conservi, anche in rapporto alle pubbliche Strade, il decoro di questa nostra Sacerdotale, e Regia Residenza, ma non perciò, che si aggravino più del bisogno i nostri amatissimi Sudditi, come forse è seguito per lo passato, o per non essersi a suo tempo risarcite le Strade in quelle parti, nelle quali incominciavano a rompersi, o per essersi troppo spesso, e quasi in ogni mutazione di Magistrato, variata e mutata la forma delle medesime, ora elevandole, ed ora deprimendole, ora incurvandole nel mezzo, ed ora facendole a schiena d'Asino, ora lasciandole a Bastardoni, ora a Pietre grosse riquadrate, ed ora a Quadrelli, ora in Calce, ed ora in Rena, e finalmente per altre cause, motivi, e pretesti, e tal volta senza neppur lasciare alli Possessori Adiacenti il tempo conveniente per fare al Magistrato, e Tribunale, ed in caso di aggravio, a Noi stessi le giuste loro rappresentanze:

Si confermano le Pontific. Constit. in ciò, che non sono contrarie alla presente Cedola di Moto proprio.

Quindi è, che in virtù della presente Cedola, nella quale vogliamo, che si abbia per espresso, e di parola in parola inserito l'intiero tenore delle Constituzioni, Brevi, Chirografi, Motu proprj, ed altre qualsivoglia Lettere Apostoliche di Martino V., Sisto IV., Leone X., Pio IV., Pio V., Gregorio XIII., Innocenzo XII., Clemente XII., e di qualunque altro Nostro Predecessore, e quelle confermando, ed approvando nelle parti uniformi, e respettivamente moderando, e rivocando nelle parti contrarie, o difformi da questa Nostra presente Disposizione.

Si ordina a Monsignor Presidente, ad agli Ufficiali del Tribunale dalla Strada, ed alli Possessori Adiacenti, che debbano invigilare al risarcimento delle Strade.

Di Nostro Moto proprio, certa scienza, matura deliberazione, e pienezza della Nostra suprema potestà vogliamo in primo luogo, comandiamo, ed ordiniamo, che Monsignor Presidente, li Maestri di Strade, ed altri Uffiziali pro tempore del Tribunale, per obligo di loro Uffizio, e respettivamente li Possessori Adiacenti per loro proprio Interesse, debbano per lo avvenire attentamente invigilare, che le Strade dentro Roma non vadano in fascio, ma di mano in mano, che si andaranno in qualche parte movendo, guastando, o rompendo, debbano insistere, che in tal parte mossa, guasta, o rotta siano prontamente risarcite: Per il quale effetto vogliamo, che li Maestri di Strade suddetti visitino personalmente almeno due volte l'anno, cioè nel principio della Primavera, e dell'Autunno, le Piazze, Strade, e Vicoli de' loro respettivi Rioni; e che li Possessori debbano bensì prendere dal Tribunale, e Magistrato la solita licenza, pagando per essa al Notaro bajocchi due, secondo il prescritto nella Tassa della san: Mem: d'Innocenzo XII. Nostro Predecessore al num. 10.; ma nel tempo medesimo vogliamo, ed ordiniamo, che non sia lecito nè a Monsignor Presidente, nè alli Maestri di Strada, nè ad altri Uffiziali, e Ministri del suo Tribunale negare, o ritardare ad alcuno di detti Possessori Adiacenti la suddetta licenza di risarcire a sue Proprie spese: Altrimenti li detti Possessori debbano ricorrere a Noi, ed al Nostro Uditore pro tempore, quale vogliamo, che in tal caso non solo dia gratis la detta licenza, supplendo in questa parte l'Uffizio del Magistrato, ma inoltre condanni il Magistrato medesimo, che avrà negata, o ritardata la licenza a tutti li danni, che avrà patito il Possessore per causa di detta negativa, o ritardo.

Ad ogni Possessore Adiacente alla Strada dovrà concedersi la licenza di risarcirla a proprie spese.

In caso, che venisse negata, o ritardata detta licenza, potrà ogni Possessore Adiacente ricorrerà a N. Sig., ed al suo Mons. Sig. Uditore, il quale gli ela darà gratis.

Quante volte poi una Strada sarà talmente consumata, e guasta, che non possa più risarcirsi, ma sia veramente necessario risarla tutta di nuovo: In tal caso vogliamo, ed ordiniamo, che otto giorni almeno prima, che si tocchi detta Strada, debbano onninamente con Intimazioni personali, o al più lasciate nelle mani dei Domestici,

Dovendosi rifare di nuovo una Strada, dovranno intimarsi personalmente almeno otto giorni prima tutti li Possessori.

per

per le quali vogliamo si paghino bajocchi cinque per ciascheduna intimarsi, e chiamarsi a Congresso avanti Monsignor Presidente, o avanti quel Maestro di Strada a cui appartiene, tutti, e singoli Possessori Adiacenti obbligati al risacimento, per vedere, e deliberare se sia veramente necessario, che la Strada si rifaccia tutta di nuovo, oppure possa ancora risarcirsi, e rappezzarsi nelle parti guaste, a rotte. E risolvendosi dal Magistrato, e Tribunale, cha la Strada si risaccia tutta di nuovo, vogliamo, che non possa mettersi mano all' opera, prima che scorrano altri tre giorni dal giorno di detta risoluzione, e deliberazione; affinchè se alcuno de' Possessori si credesse gravato, possa in detto tempo ricorrere a Noi, ed al nostro Uditore pro tempore per la dovuta giustizia.

I quali potranno ricorrere se saranno gravati.

Del Riparto della Spesa.

Passati detti tre giorni senza ricorso, oppure assendo questo rigettato, come ingiusto, dovranno gli Architetti, e Sotto Mastri del Tribunale fare lo scandaglio, misura, e filo della nuova Strada, con il riparto della porzione, che tocca a ciascheduno de' Possessori Adiacenti, e questi produrre, e rilasciare negli Atti del Notaro del Tribunale. Dopo di che vogliamo, che sia in arbitrio, e facoltà de' medesimi Possessori, e di ciascuno di essi, di risare a spese proprie, a per mezzo de' proprj Muratori, ed Operarj la porzione, che li tocca, anche rispetto alla guida di mezzo; purchè però li detti possessori ne facciano nelli Atti del Tribunale espressa dichiaraziona dentro il termine di tre giorni da computarsi dal giorno, che saranno stati rilasciati negli Atti medesimi lo scandaglio, misura, e riparto suddetti. Ordinando, e dichiarando, che di questo arbitrio, a facoltà debbano indistintamente godere i Possessori, o che la Strada si rifaccia in Calce, o che si rifaccia in Rena, o in altro qualunque modo, e che in tal caso il Magistrato, e Tribunale, gli Architetti, ed altri Uffiziali del medesimo non abbiano altro dritto, peso, ad incombenza, se non che, dopo compiuta l'opera, riconoscere, se la Strada, o porzione di essa, che sarà stata risatta dalli Muratori, ed Operarj di essi Possessori, sia stata rifatta ad uso d'arte, ed a tenore dello scandaglio, filo, e misura deposta come sopra negli Atti, prima, che si mettessa mano all' opera medesima; nè per detto scandaglio, misura, e riparto possa da detti Architetti, e Sotto Mastri pretendersi, o esigersi maggior mercede di quella, che trovasi stabilita, e prescritta nella detta Tassa Innocenziana al num. 101.

Sarà in arbitrio delli Possessori Adiacenti di rifare la porzione della Strada, che loro toccherà:

Sepoi li Possessori Adiacenti, o alcuni di essi, dopo essere stati intimati, come sopra, e dopo essera stati asibiti negli Atti lo scandaglio, misura, e riparto suddetti, non avranno dichiarato dentro il termine di tre giorni di voler risare la Strada, a porzioni, che loro toccano, a spese proprie, e con i proprj Muratori, a Operarj, o se anche non avranno dentro un congruo tempo, dopo detta dichiarazione, da stabilirsi da Monsignor Presidente, posto mano all' opera, e quella ridotta al suo dovuto compimento: In tal caso, e casi, sia lecito al Tribunala, a Magistrato di risare ex Officio, mediante l'opera degli Architetti, Muratori, ed Operarj di esso Tribunale, le porzioni di quelli, che non avranno come sopra dichiarato, o posto mano all' opera, a in appresso ripartirne la spesa sopra i medesimi Possessori senz' altro ritardo, ed indugio. Lo che parimenti s'intenda aver luogo rispetto alli risarcimenti, e rappezzi, qualora i Possessori non risarcissano con effetto la parte rotta o guasta, dentro un congruo tampo, che sia stato loro intimato con Intimazioni, come sopra, dal medesimo Magistrato, o Tribunale.

Quando sia lecito al Tribunale di farla rifare, e riattare ex Officio, e ripartire la spesa sopra li detti Possessori Adiacenti.

In oltre considerando Noi da un caeto il grave dispendio, cbe anno varamente patito i Possessori, per essersi nel dacorso di poco tampo tante volta variata la forma, e lastricatura delle Strade; E dall' altro osservando, cbe la forma, e lastricatura, nella quale al presente si trovano le Strade di Roma, è di totto comodo, e decoro della Città; Vogliamo, ordiniamo, e comandiamo, che in avvenire quante volte occorrerà risare di nuovo una Strada, o questa si risaccia a spese propria de' Possessori, o si risaccia ex Officio dal Magistrato, e Tribunale, secondo i casi poc' anzi indicati, a niuno di essi sia lecito per qualsivoglia causa, o pratesto, alterare, o mutare nè in tutto, nè in parta la forma, il filo, e lastricatura presente, ma debbano sempre le Strade lasciarsi nel piano, elevazione, direzione, a pendenza, come in oggi si trovano, a molto meno sia loro lecito di risare a Quadroni, o a Quadrelli la Strade, che si trovano lastricate o Bastardoni, a respettivamente risare a Bastardoni quelle, che si trovano lastricate a Quadroni, o Quadrelli; Nè le Strade, cha sono le Calce, risarle in Rena, nè quelle, che sono in Rena, risarle in Calce; ma quante volte occorra risare una Strada, sampre debba risarsi nella forma, e nella maniera istessa, che si trova presentemente; E se mai dal Magistrato, o Tribunale dagli Architetti, ed altri Uffiziali del medesimo fosse ordinato diversamente, vogliamo, che in tal caso par lo spese di essa Strada non possano in alcun modo molestarsi, nè esser costretti ad alcuna contribuzione li Possessori Adiacenti, quali anzi vogliamo, che di più siano rilevati da tutti i danni, ed interessi, e che li Muratori, ed Operarj, che avranno risatta la Strada contro questo Nostro diviato, a proibizione, possano solamenta agire per le loro mercedi contro chi avrà ordinato risarla in forma, o maniera diversa dallo stato presente.

Si proibisce d'alterare la forma delle strade.

Di più vogliamo, a comandiamo (salve sempre le Disposizioni predette) che dalli Decreti, Mandati, e Sentenze del Tribunale, a Magistrato dello Strade non si ammetta, nè si attenda alcuna Inibizione, o Appellazione in sospensivo, secondo la provida Costituzione: *Sacerdotalis, & Regiae* del prelodato Innocenzo XII. Nostro Predecessore pubblicata li 26. Novembre 1692., ed impressa nel suo Bollario particolare Costituzione 14., ma però nei soli tre casi espressi in essa Bolla al §. 17., cioè qualora si tratti di Decreti, Mandati, a Sentenze fatti, rilasciati, e pronunciate o per il pagamento delle Tasse, e Contribuzioni imposte, o da imporsi con ordine Nostro, e de' Nostri Antecessori, o Successori pro tempore; o per il pagamento degli Affitti promessi, e dovuti dagli Affittuarj, a Appaltatori, e per l'adempimanto de' patti con essi convenuti; o finalmente per li Conti da rendersi dagli Amministratori, Economi, ed Esattori, e per il pagamento del reliquato; All' incontro poi qualora si tratti di Decreti, Mandati, e Sentenze, fatti, rilasciati, o pronunciato in altri casi, o per altre cause diverse, vogliamo, che liberamante possa appellarsi al Tribunale della Nostra Camera, anche in sospensivo. Rivocando a tal' effetto, e riducendo alla via di ragione qualunque Chirografo, a qualunque Ordina-

Non dovrà attendersi alcuna Inibizione, nè appellazione in sospensiva dalli Decreti, e Mandati, del Tribunale delle Strada per il pagamento delle Tasse, e degli Affitti, e per rendimento de' conti; all' incontro potrà appellarsi anche in sospensivo da altri diversi Mandati, e Sentenze.

ANNO 1748.

dinazione de' Nostri Predecessori, che facesse in contrario.

Al risarcimento, e rifezione delle Strade esistenti dentro Roma saranno tenuti solamente gli Adiacenti Possessori.

Finalmente ad effetto, che li Possessori delle Case, Fabbriche, ed altri Fondi di questa nostra Città di Roma non trascurino d'invigilare sopra il pronto risarcimento delle Strade, quando s'incominciano a muovere, rompere, o guastare in qualche parte, che è il punto, dal quale principalmente risulterà lo sgravio, e sollievo di tutti: Ordiniamo, e comandiamo, che in avvenire per il risarcimento, e risacimento delle Strade dentro Roma, siano solamente tenuti, come è di ragione, li Possessori Adiacenti, e non mai, nè in caso veruno li soli, e semplici Utenti; perchè così ogn' uno penserà seriamente alla conservazione della Strada, che veramente gli appartiene.

Visita delle Strade Consolari.

Quanto alle Strade fuori di Roma rinoviamo per ora, e sino ad altro più efficace provedimento, l'ordine già dato, ed inculcato da detto Nostro Predecessore Innocenzo XII. in detta sua Costituzione al §. 25., cioè, che li Maestri dalle Strade una volta almeno l'anno, e Monsignor Presidenre ad arbitrio suo, debbano visitare personalmente, rivedere, riconoscere a proprie spese tutte, e singole Strade Consolari, e loro bracci esistenti nel Distretto di Roma. Affinchè poi questo utilissimo provedimento resti con effetto eseguito, vogliamo in oltre, ed ordiniamo, che per l'avvenire, cominciando dal prossimo Anno 1749., ciascuno de' Maestri di Strada debba ogni anno a tutto il Mese di Maggio aver con effetto visitate personalmente come sopra le Strade, che gli appartengono, nelli giorni preventivamente intimati agli Appaltatori delle medesime; Ed in prova di tal visita debba aver fatta relazione in scritto di ciascuna Strada nella Congregazione del Tribunale, e di più esibita, e rilasciata negli Atti del Notaro del medesimo; qual Notaro vogliamo, che immediatamente la presenti a Noi, e Nostri Successori per mezzo del Nostro Uditore pro tempore: Altrimenti mancando li Maestri di Strada in alcuna delle cose predette, vogliamo, ed ordiniamo, che s'intenda ipso facto decaduto dall'assegnamento di scudi dugento, de' quali puol godere ciascuno di essi per beneficenza Nostra, e de' Nostri Successori, e che quello, o quelli, che ne ordinassero, o facessero il pagamento, o prima della scadenza di detto Mese di Maggio, o quando alcuno de' Maestri di Strada non avesse con effetto adempiute le cosa suddette, cadano nella pena del doppio, e di non essergli in alcun modo ammesso, nè bonificato il pagamento fatto, oppure ordinato, contro questo Nostro divieto, e proibizione.

Pena alli Maestri, che mancassero.

Dilligenze per fare eseguire gli ordini de' risarcimenti.

Dalle suddette visite, e relazioni in scritto dovrà apparire lo stato delle Strade, e quando da esse risulti, che una, o più delle medesime Strade, siano in qualche parte mosse, guaste, o rotte, dovrà Monsignor Presidente nella medesima Congregazione, a senz' altro indugio, o dilazione, rilasciare ad istanza del Fiscale la Mano Regia contro quell' Appaltatore, ed Appaltatori, e contro le sicurtà obbligate al mantenimento di tali Strade, o Strada, prefigendo a ciascuno di essi un termine congruo, ma però, che non sia maggiore di un Mese, ad avele con affetto risarcite, ed esibire negli Atti del Tribunale documenti autentici, e sufficienti, del risarcimento già seguito; con facoltà ancora in tal caso di spedire uno, o più Commissarj a tutte spese di essi Appaltatori, o Appaltatore, ad effetto di rincontrare, se dentro il termine suddetto le Strade, o Strada, sieno state risarcite secondo l'obbligo de' medesimi, ed ad uso d'arte; E mancando in qualunque modo gli Appaltatori, debba onninamente il Tribunale farle risarcire, e ridurre in buon stato, prima, che passi il Mese di Ottobre, a tutti danni, e spese di detti Appaltatori.

Facoltà a Monsignor Presidente di spedire

PONT. A. IX.

Commissarj per riconoscere, se siano state risarcite le strade,

Uffizio del Fiscale delle Strade.

E perchè al Fiscale del Tribunale per l'obbligo dell' Uffizio suo appartiene, e vogliamo, che principalmente appartenga la cura d'invigilare, ed insistere appresso Monsignor Presidente, e alli Maestri di Strade, non solamente, che si facciano le visite, e relazioni: ma ancora, che si rilascino, spediscano, ed eseguiscano le Mano Regie contro gli Appaltatori, e che non si creda alli documenti, che quelli tal volta esibiranno, se non saranno autentici, o sufficienti; Perciò vogliamo, e decretiamo, che se mai il Fiscale suddetto sotto qualunque pretesto, scusa, o colore, sarà negligente nell' adempire detto suo Uffizio, e in caso d'indugio, o incuria d'esso Presidente, e Maestri di Strada, lascierà di farne a Noi, e Nostri Successori, per mezzo del Nostro Uditore pro tempore, la dovuta rappresentanza firmata di sua propria mano: In tal caso vogliamo, che sia irremissibilmente rimosso dall' Uffizio, e che ne sia deputato un altro più diligente in luogo suo; E non già da Monsignor Presidente, a cui in ogni altro caso apparterrebbe, secondo la più volte menzionata Costituzione d'Innocenzo XII.; ma dal Reverendiss. Cardinal Camerlengo pro tempore, al quale per questo caso di negligenza solamente, vogliamo, che passi, ed appartenga la suddetta facoltà di deputarlo: E così pure ordiniamo rispetto al Notaro, se trascurerà di presentare a Noi, e Nostri Successori, come sopra, le relazioni delle Strade fatte in scritto dalli Maestri delle medesima.

Uffizio del Notaro delle Strade.

Si deputa Monsignor Uditore del Papa Pro tempore Esecutore delli provedimenti espressi nella presente Cedola.

Esecutore di questi Nostri Provedimenti, Ordinazioni, e Disposizioni, vogliamo, che sia, e deputiamo l'Uditore Nostro, e de' Nostri Successori pro tempore, affinchè possiamo per tal mezzo essere in ogni tempo, ed in ogni occorrenza prontamente avvisati, e ragguagliati: Per il qual' effetto diamo, e concediamo al medesimo Uditore tutte le più ample facoltà, che possano essere necessarie, ed opportune, e specialmente di pubblicare Editti, e Notificazioni, far Decreti, Ordinazioni, e Dichiarazioni, ed ogn' altra cosa, che crederà più espediente, e più efficace per l'esatta, e puntuale esecuzione di quanto abbiamo quì sopra ordinato; essendo così mente, e volontà Nostra espressa. Volendo, e decretando, che alla presente Nostra Cedola di Moto proprio, benchè non esibita, nè registrata in Camera, e ne' suoi Libri, non possa mai darsi, nè opporsi di surrezione, orrezione, nè d'alcun altro vizio, o difetto della Nostra volontà, ed intenzione, nè che mai sotto tali, o altri pretesti, quantunque validi, validissimi, e giuridichi, anche di Jus quesito, e pregiudizio del Terzo, possa esser impugnata, moderata, o rivocata, ridotta ad viam Juris, o concedersi contro di essa l'Aperizione Oris, o altro qualunque rimedio; e che così, e non altrimenti debba sempre giudicarsi, definirsi, ed interpretarsi da qualsisia Giudice, e Tribunalo, benchè Collegiale, Congregazioni, anche de' Reverendiss. Cardinali, Camerlego di Santa Chiesa, Tesoriere, Rota, Camera, e qualunque altro, togliendo loro ogni facoltà, e giurisdizione di definire, ed interpretare in

Clausule derogatorie.

con-

contrario: Dichiarando Noi fin d'adesso preventivamente nullo, irrito, ed invalido tutto ciò, che da ciascuno di essi con qualsivoglia autorità, scientemente, o ignorantemente fosse in qualunque tempo giudicato, o si tentasse di giudicare contra la forma, e disposizione della presente Nostra Cedola di Moto proprio: quale vogliamo, che vaglia, e debba aver sempre, ed in perpetuo il suo pieno effetto, esecuzione, e vigore colla semplice Nostra sottoscrizione, benchè non vi sieno stati chiamati, sentiti, o citati Monsignor Presidente, li Maestri di Strada, ed altri Uffiziali, e Ministri del suo Tribunale, ed altre qualsisieno Persone, ancorchè privilegiate, e privilegiatissime, che vi avessero, o pretendessero avervi Interesse, e che per comprenderle fosse bisogno di special menzione: Non ostanti la Bolla di Pio IV. Nostro Predecessore de registrandis, la regola della Nostra Cancellaria de Jure quæsito non tollendo, e qualisisieno altre Costituzioni, ed Ordinazioni Apostoliche Nostre, e de' Nostri Predecessori, Leggi, Statuti, Riforme, Stili, Usi, Consuetudini, e qualunque altra cosa, che facesse, o potesse fare in contrario; alle quali tutte, e singole, avendone il tenore quì per espresso, e di parola in parola inserto, e registrato, e supplendo colla pienezza della Nostra Potestà Pontificia ad ogni vizio, e difetto quantunque sostanziale, e formale, che vi potesse intervenire, per questa volta sola, e per la piena, e total esecuzione di quanto si contiene nella presente Nostra Cedola di Moto proprio, ampiamente, ed espressamente deroghiamo. Dal nostro Palazzo Apostolico di Monte Cavallo questo dì 28. Ottobre 1748.

Data li 28. Ottobre 1748.

BENEDICTUS PP. XIV.

Ut igitur Nostra hujusmodi mandata atque præcepta, ad Civium simul & possidentium indemnitatem, & commodum, & ad Urbis utilitatem, & decus condita atque statuta, quæ etiam duobus Edictis, alias diebus 22. Aprilis Anni Domini *1671.* & *6.* Maji Anni *1679.*, recol. mem. Prædecessoribus nostris Clemente PP. X., & Innocentio PP. XI. respective assentientibus, & jubentibus, ab ipso Viarum Tribunali emanatis, & publicatis, in pluribus, & substantialibus consentanea, & conformia comperimus & recognovimus, perpetuis futuris temporibus debitam executionem, & inviolabilem firmitatem obtineant; eadem Apostolicis hisce Nostris Litteris inserta, atque earumdem tenore, ac simili motu, scientia, & potestatis plenitudine iterum confirmata ac roborata, ab omnibus, ad quos pertinet, seu pertinebit inposterum, exactissime observari, & impleri etiam perpetuo statuimus atque decernimus. Mandantes præfato Dilecto Filio Nostro nunc existenti S. R. E. Cardinali Camerario, ac Dilectis etiam Filiis Cameræ Nostræ Apostolicæ Clericis Præsidentibus, necnon Viarum Magistris, cæterisque ejusdem Cameræ, & Tribunalis Viarum Officialibus, & Ministris, itemque Dilecto Filio Auditori Nostro, ejusque, & prædictorum omnium Successoribus pro tempore futuris, ut omnia & singula a Nobis in præinserta Schedula Nostri Motus proprii disposita atque statuta, tam ipsi, in quantum eorum respectiva Officia, sive de jure, sive vigore specialis Mandati Nostri, concernunt, exacte observent, quam etiam ab aliis sibi subjectis, ad quos pertinet, ac pertinebit inposterum, exactissime impleri, & observari faciant, sub pœnis ibi statutis atque contentis. Ac decernentes ipsam præinsertam Schedulam, necnon præsentes nostras Litteras, quibuscumque Juris, seu Facti defectibus, qui adversus illas opponi, ac deduci possent, minime refragrantibus, omniaque, & singula in ipsis præscripta atque decreta, semper & perpetuo firma, valida, & efficacia existere & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri & obtinere, atque iis, quorum favorem respiciunt, plenissime suffragari; sicque, & non alias per præmissos omnes & singulos, aliosque Judices Ordinarios & Delegatos, etiam S. R. E. Cardinales, & Palatii Apostolici Auditores, sublata ipsis aliter judicandi, & interpretandi facultate, judicari & definiri debere, ac irritum & inane, si secus super iisdem a quoquam quavis Auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

Chirographum confirmat.

Mandatum pro præmissorum observantia.

Aliter judicari prohibetur.

Non obstantibus omnibus his, quæ in prædicta Schedula non obstare decrevimus, & quibusvis aliis Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque.

Derogatio contrariis.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam Nostræ Confirmationis, Mandati, Decreti, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire; si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Sanctio pœnalis.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ MDCCXLVIII. Tertio Kalendas Januarii Pontific. Nostri Anno IX.

Dat. Pont. A. IX. 30. Decembris 1748.

D. Card. Passioneus.

J. Datarius.

VISA DE CURIA

J. C. Boschi.

J. B. Eugenius.

Registrata in Secretaria Brevium.

LXVIII.

ASSERITUR

Identitas Corporis Sancti Joannis de Matha, quod Matriti colitur, occasione donationis antiqui Sarcophagi, ubi illud Romæ asservabatur.

Dilecto Filio Michaeli a S. Josepho Ministro Generali Fratrum Ordinis Sanctissimæ Trinitatis Redemptionis Captivorum Excalciatorum nuncupatorum.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte Fili, Salutem, & Apostolicam Benedictionem.

MINIME dubitamus, quin memoria retineas quidquid a Nobis alias, dum Tu quidem Officium Procuratoris Generalis inclyti Ordinis tui in hac Alma Urbe nostra obires, Nos vero in minoribus constituti, Promotoris Fidei munus gereremus, præstitum fuerit, ut debitus Sacris Exuviis S. Johannis de Matha ejusdem tui Ordinis Fundatoris cultus restitueretur. Illius namque Corpus in arca marmorea, seu Sarcophago in Ecclesia sub invocatione S. Thomæ Apostoli in Formis dicta in Monte Cœlio ejusdem Almæ Urbis Nostræ, quæ ad Dilectos Filios Capitulum, & Canonicos Basilicæ Principis Apostolorum S. Petri in Vaticano spectat; etsi ab initio conditum; tamen anno millesimo sexcentesimo quinquagesimo quinto, inde in Hispanias translatum apud

Pont. alias de cultu S. Joannis de Matha sollicitus fuit.

Olim Corpus dicti Sancti Romæ servabatur.

Nun-

Deinde in Hispanias translatum Matriti repositum fuit.

Nuntium hujus Apostolicæ Sedis in Hispaniis tunc temporis commorantem depositum fuit: quod deinde anno MDCLXXXVI. cl: mem: Marcellus Cardinalis Duratius apud Hispaniarum Regem Catholicum Apostolicus itidem Nuntius Ministro Generali, & Diffinitorio laudati Ordinis ea tradidit conditione, ut sub Altari Cappellæ in Cella Venerabilis Fratris Thomæ de Virgine Matriti erectæ collocaretur.

De controversia orta in Sac. Rituum Congregatione super identitate Corporis S. Joannis de Matha.

Mota autem in Congregatione Venerabilium Fratrum Nostrorum S. R. E. Cardinalium Sacris Ritibus præpositorum tam anno MDCLXIX., quam anno MDCCXV. controversia quoad Identitatem Ossium Corporis S. Joannis de Matha, quæ Romæ primum, postmodum Matriti asservari asserebatur, ipsa Congregatio respondit, *non constare de Identitate*; iterum jussu fel: rec: Clementis PP. XI. Prædecessoris nostri postulato super ipsa Identitate apud eandem Congregationem Cardinalium edito, factum fuit, ut Nobis, dum partes Promotoris Fidei ageremus, per gravissima rationum momenta in quarto Libro Operum nostrorum de Canonizatione Sanctorum part. 2. c. 25. n. 8. typis impressa, adnitentibus, plena resolutio, postquam laudatus Clemens XI. Prædecessor Noster viam universæ carnis ingressus fuisset, die XIX. mensis Martii, prodiret die VI. mensis Septembris anno MDCCXXI. *constare nimirum de Identitate*. Eapropter hujusce resolutionis decretum rec: mem: Innocentius PP. XIII. itidem Prædecessor noster approbavit.

Ea Sententia Summi Pontificis, tunc Prom. Fidei, prodiit resolutio affirmativa.

A s. m. Innocentio XIII. confirmata.

Deinde Pont. egit cum Capitulo Vaticano pro consensu, ut dictum corpus Romam denuo transferretur.

Quoniam autem eodem tempore, & Promotoris Fidei, & Secretarii Congregationis Venerabilium Fratrum Nostrorum S. R. E. Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum muneribus fungentes, Canonicatu etiam in eadem Basilica Vaticana fruebamur, ita cum Canonicis Collegis Nostris egimus, ut benigne Nostris votis assentientes, ipsos Fratres sæpedicti Ordinis cui ab omni penitus liberarent onere, & obligatione, Ossa S. Joannis ex Hispaniis, ubi custodiebantur, Romam, unde translata fuerant, iterum remittendi. Nec minorem sane adhibuimus operam, ut consensus hujusmodi a Capitulo Vaticano præstitus ab Eadem Congregatione Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum die septima mensis Febr. anno MDCCXXII. Nobis Secretarii ministerium sustinentibus, cum clausula de Apostolico beneplacito impetrando, approbaretur.

Laudat Ordinis SS. Trinitatis, & in illum Pont. benevolentia.

Porro ad Supremum Sacrosancti Apostolatus Apicem quamvis immerentes per ineffabilem Divinæ bonitatis abundantiam evecti, ubi opportuna sese dedit occasio, quemadmodum rebus ipsis expertus es, nullam passi sumus elabi opportunitatem, quam arripientes, Ordinem, cui tanta cum nominis tui, & regularis disciplinæ laude Minister Generalis modo præes, de Catholica Religione & æterna Christifidelium salute benemerari pergentem, præclaris Apostolicæ Nostræ benignitatis, auctoritatisque argumentis non cumulaverimus. Verum ut Tibi, Dilecte Fili, tuisque Religiosis Alumnis magis magisque pateat, quanta Vos paterna caritate complectamur, quantaque veneratione S. Joannem de Matha Fundatorem dicti Ordinis prosequamur; memores, quod in memorata Ecclesia S. Thomæ in Formis, post Altare Majus, in parvo Sacrario, adhuc vacua reperiretur Urna Marmorea, sive Sarcophagum, ubi Ossa ejusdem S. Joannis de Matha tumulata diu jacuerant, una cum insculpta epigraphe hoc indicante, illam seu illud Nobis a Capitulo & Canonicis antedictæ Basilicæ Vaticanæ dono dari postulavimus: Nec alia certe ratione, quam ut Nos quidem illud monumentum pari donationis titulo Tibi elargiremur, Tu vero in Hispanias transmittendum, & tuis Religiosis Alumnis Matriti commorantibus tradendum cureres, hi demum ea, qua decet, veneratione inibi custoditum tenerent. Æquum enim Nobis visum est, ut ubi Ossa S. Joannis in præsentia requiescunt, ibi & pristinum eorumdem Sacrorum Ossium Sarcophagum cum inscriptione, in perenne veritatis argumentum constitueretur.

Ob quam Pont. vetere, ternam, in qua Corpus dicti S. Romæ servabatur, Ministro Generali donat.

Ut inibi ejus Ossa reponantur.

Cæterum susius per hasce Nostras in forma Brevis literas non tam Te, quippe qui omnium hac in re gestorum conscius es atque particeps, quam modernos, ac futuros Ordinis tui Religiosos Alumnos monitos voluimus, ut non solum quidquid hactenus actum gestumque fuerit, futuris temporibus perspectum, verum Apostolica etiam auctoritate per easdem Nostras literas, tamquam authentica documenta, confirmatum haberent. Interim ad Te, tuosque Fratres potissimum pertinet, ut tam pretioso munere gaudentes, assiduis Nos apud Deum vestrarum obsecrationum suffragiis commendetis, dum Nos cœlestis præsidii auspicem, & studiosæ nostræ ad Vobis, quoad integrum est, gratificandum voluntatis pignus esse cupimus Apostolicam Benedictionem, quam Tibi, Dilecte Fili, iisdemque Religiosis Alumnis tuis peramanter impertimur.

Præsentium Literarum auctoritate omnia præmissa firmantur.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die tertia Febr. MDCCXLIX. Pontificatus Nostri Anno IX.

Dat. Pont. A. IX. die 3. Februarii 1749.

Cajetanus Amatus.

APPEN.

APPENDIX
AD TOMUM II.
BULLARII
SANCTISSIMI DOMINI NOSTRI D.
BENEDICTI PAPÆ XIV.

N.I. NUM. I.

Ad Constit. XI. fol. 40. & Quatuor Constit. seqq.

ORATIONES

Consistoriales, quæ dictæ fuerunt in Consistoriis habitis die 18. Aprilis, 8. 10. 11. 13. & 14. Junii pro Canonizatione BB. FIDELIS A SIGMARINGA, CAMILLI DE LELLIS, PETRI REGALATI, JOSEPHI A LEONISSA, ET CATHARINÆ DE RICCIIS; una cum ejus Homilia, quæ habita est die Natali Sanctorum Apostolorum PETRI ET PAULI inter Missarum solemnia, postquam solemne Canonizationis Decretum promulgavit.

In Consistorio Secreto habito in Palatio Apostolico Quirinali die 18. Aprilis 1746.

ORATIO.

Venerabiles Fratres.

SEPTUAGESIMUM secundum hujus vitæ mortalis annum inivimus, illudque affirmare, jure possumus annos quinquaginta contulisse, exiguo licet, cum fructu, studiis Ecclesiasticis excolendis, atque iis præsertim, quæ ad Beatificationem Servorum Dei, ac Beatorum Canonizationem pertinent. Cum enim forensibus studiis operam dare statuissemus, factum est, ut Alexander Caprara tunc temporis Rotæ Romanæ Auditor, ac deinde Cardinalis, illius Tribunalis Secretum, ut ajunt, Nobis communicaret. Cum vero ille pariter inter Consultores Congregationis Sacrorum Rituum fuisset adscriptus, cœpimus accurate legere scripta exhibita a Postulatoribus, atque animadversiones Promotoris Fidei; & alia quoque pro his studiis adjumenta consequuti sumus ex domesticis colloquiis, quæ idem Præsul Caprara nobiscum interserebat.

Deinde a Clemente XI. felicis recordationis inter Consistoriales Advocatos recensiti, ipsius Pontificis jussu duas Causas Canonizationum promovendas suscepimus, nempe Beatæ Catharinæ Bononiensis, ac Beati Pii V., quæ sub eodem Clementis XI. Pontificatu ad finem solemnis Canonizationis perductæ fuerunt. Præter has Causas, aliis quoque multis tum Beatificationis, tum Canonizationis, operam nostram ac patrocinium impendimus, quas hoc loco recensere supervacaneum ducimus, & quæ non pauca, neque exigua sane volumina, si colligerentur, efficerent.

Post hæc Promotoris Fidei perhonorificum munus ab eodem Clemente XI. Nobis demandatum fuit, quod per viginti, & amplius annos, videlicet, cum idem Clemens XI., ac deinde Innocentius XIII., ac Benedictus XIII. Sedem Apostolicam tenuerent, pro imbecillitate nostrarum virium, quam diligentissime obire curavimus. Illud pro certo adfirmare posse videmur, gravissimas laboris partes Nobis ipsi semper desumpsisse; nec satis existimasse studium ad ea negotia dumtaxat necessarium, quæ proponebantur, expedienda, sed Acta universa Congregationis Sacrorum Rituum penitus inspexisse, ipsius Tabularium, & monumenta omnia, quæ ad rem facere possent, ita pervolvisse, ut ea quoque adnotaremus, quæ Nobis opportuna fore videbantur. Illud pariter asserere possumus, eas omnes Beatificationes, & Canonizationes, quæ vel a Clemente XI., vel a Benedicto XIII. solemniter indictæ sunt, nostris laboribus, nostrisque vigiliis antea dispositas, ac peractas fuisse. Porro, si idipsum Nobis tribueremus de illis Canonizationibus, quas deinde Clemens XII. peregit, nihil a veritate alienum diceremus. Nam in Causis ejusmodi, quæ tunc temporis absolutæ sunt, non modo earum initia instituta atque expedita, sed etiam præcipuæ quæstiones in examen adductæ, ac solutæ fuerunt, cum adhuc Nos ipsi munere Promotoris Fidei fungeremur.

Postea Benedicti XIII. singulari beneficentia in Cardinalium Collegium cooptati fuimus, atque inter Cardinales Congregationis Sacrorum Rituum adnumerati. Quapropter eo, licet exiguo, temporis spatio, quo tunc Romæ permansimus, Congregationibus interesse non prætermisimus, ac sententiam nostram, qualiscumque fuerit, libere proferre. Paulo post ad regendam Anconitanam Ecclesiam, ac deinde Bononiensem delecti fuimus, in quibus administrandis duodecim annos insumpsimus: Tum, licet Pastoralis officii sollicitudo Nos plurimum occupatos tenuerit, tamen rationem temporis ita habuimus, & nocturnæ corporis quietis aliquas horas ita subtraximus, ut Nobis contigerit, præter plura, quæ in lucem emisimus, simul etiam colligere, disponere, ac sedulo perpendere pene innumeras adnotationes, quas olim congessimus, cum Fidei Promotorem ageremus; Insuper plura superaddere, quæ ad explicanda Miracula conferre maxime possent: Cui rei gerendæ, ac perficiendæ magno adjumento Nobis fuit copia librorum tum antiquorum, tum recentium, qui ad Physicam, ac Medicinam pertinebant, tum præsertim consilia præstantium Doctorum, quos Bononiæ deprehendimus. Quamobrem de Beatifi-

tifi-

N. I. tificatioue Servorum Dei, ac Beatorum Canonizatione qustuor Volumina composuimus, quæ in lucem edita fuerunt.

Postremo ad Summum Pontificatum, licet immerentes, evecti, cum facillimum sit inventis addere, plura additamenta non parvi momenti, ac pretii fecimus iisdem Commentariis, quæ magis accurate, copioseque lucem publicam secundo adspexeruut. Ad Congregstiones Sacrorum Rituum, quæ coram Nobis frequeuter habitæ sunt, convenimus, in quibus non modo senteutiam nostram exposuimus, sed ejus quoque rutionem palsm indicavimus. In qualibet proposita Causa decrevimus ea, quæ magis opportuna judicavimus; alia quoque Decreta promulgavimus, ad rectum examen hujusmodi Causarum, earumque solutionem instituendsm. Tandem aliquos Dei Famulos consueto Ritu iuter Beatos udnumersvimus.

Ut ergo nihil deesse Nobis in hac re videretur, illud tuntum supererat; ut Beatorum Canonizationem perageremus. Ad quam obeundam haud sutis erant, quæ hactenus diximus; neque enim a nobis commemorata sunt ob aliam causam, nisi ut quoddam voluntatis nostræ studium ad ejusmodi Canonizationem suscipiendam ostenderemus, quod tamen parum, uut nihil omnino conferre non ignoramua, nisi cætera merita, ucte. quisitæ conditiones pariter intereedant. Attamen in eo tota res sita est, quod post accuratum diuturnumque exsmen plurium annorum, judicium quinque Causarum Canonizationis ubsolutum jam fuerit a Congregatione Saerorum Ritnum. Accedit, quod ejusdem Congregationis consilio jam pronunciuvimus Decretum, nempe posse qusmlibet ex iisdem Causis ad solemnem Canonizationem deduci: Quamquam illud Decretum ejusmodi negotium minime absolvat, neque ipsi finem imponat; eo quod Prædecessorum nostrorum vestigiis inhærentea, antequam Sententiam ultimum proferamus, intelligere volumus in hoc Secreto Consistorio consilium vestrum, utrum Canonizationem boc tempore statuendam judicetis; ac deinda exposcere rursum a Vobis consilium, & ab Episcopis, qui ad Consistorium semipublicum convenient, utrum nempe in supradictis Causis quæstiones omnes ita exuminatas, & solutas existimetis, ut Senteutium vestram Sententiæ Congregationis Sacrorum Rituum accommodare posse arbitremini. Sed ne temere, & inconsulto deliberetis, servato u Prædecessoribus nostriu more, Vobis exponemus, quæ diligenter accurateque peracta sunt in his Causis Beatorum exuminandis; & deinde meritum singularum intrinsecum compendio solum attingemus.

Ut uutem initium sumamus ab iis, quæ gesta sunt in examinandis his quinque Causis Beatorum, de quibus res ugitur, nulla est ex ipsis, pro qua examinanda plusquum centum viginti anni nou fuerint insumpti, initinm hujus temporis haud statuendo u die, quo hi Beati vitam hanc mortalem absolverunt, neque u tempore, quo Locorum Ordinarii sua uuctoritate ipsorum Beatorum Acta conficere cœperunt, sed ab eo solum tempore, quo Sedes Apostolica concessit, ut ejusmodi Causæ coram se instituerentur. Equidem non ignoratis, in veteri consuetudine, ac more positum fuisse, ut hæ Causæ Romanæ Rotæ Auditoribus committerentur, qui deinde post accuratum examen rem totam exponebant, suffraginm consultivnm ferebant, ac postremo ad Congregationem Sacrorum Rituum omniu rursum exuminanda deferebantur. Duæ nostrorum Beatorum Causæ, quæ modo afferuntur, propositæ jam fuerunt eo tempore, eum vetus consuetudo, quam psulo unte memoravimus, obtineret, eaque ratione pertractatæ sunt, quam superius indicavimus. Cum deinde immutatu ea consuetudine, Romanæ Rotæ Audirores in Congregationem Sucrorum Rituum, tanqusm ipsius membra, recensiti fuissent, in tribus reliquis Beatorum Causis quæstioues præcipuæ, ac necessariæ ud exsmen, ac trutinam revocatæ sunt in iis Cœtibus, qui ad expendendas singulas ex allatis quæstionibus, ter convocari, & haberi cousueverunt. Si ex bis quinque Causis unam solummodo excipiatis, cujus Nos ipsi Beatificationem peregimus, quutuor reliquæ Cultum publicum jampridem obtinuerant a Nostris Prædecessoribus constitutum. Quamobrem nostram operam potissimum contulimus ad expendenda Miracula, quæ post Beatificationem contigerunt, & quæ a Sacris Legibus requiruntur, tauquam indicium quoddam cœleste Divinæ voluntatis, ut cultus permissivus at peculiaris, eultu universali uc præceptivo commutetur. Illud testari merito possumus, nihil u Nobis prætermissum fuisse, ut uccuratissimum examen fieret, quonium nou ignoramus, nullum studium, nullamque diligentiam esse in hac re supervacaneam. Illud quoque fatemur nullam a Nobis in his Causis agendis dispensationem, aut immunitatem a consuetis Legibus esse concessam, nostrumque privatum studium pro qualibet Causa sedulo impendisse. Præterea Deum vehementer exoravimus, ut lumen suum Nobis impertiretur, quo magis perspecta Nobis forent uliqua facta, quæ suffragium fereutes in Congregationibus manifesta satis putaverunt; denique, priusqnam animum nostrum determiuaremus, nonnullis mandavimus, ut occulta diligentia res propositas scrutarentur, ac plane dignoscerent, quorum postea documenta Nobis reddita, deponi jussimus in Tabulario Congregstionis Sacrorum Ritnnm, ubi tuto servarentur.

Post hæc (ut ordinem initio propositum teneamus) verba facienda essent a Nobis de meritis cujuslibet Causæ. Verum institutam Orationem parumper suspendimus, nt tamen, ordine jum constituto, deinde prosequamur; videlicet postquam apertum erit os Csrdinalis, cui clausum fuit initio Consistorii, ut suffragium quoque snum in rem propositam ferat, & postquam alia præsentia negotia absoluta fuerint. Porro hæc sermonis interruptio Vos levabit ea molestia, quam pati deberetis, si perpetua orationn uteremur, & Nobis etiam paulum temporis concedet, ut libere respiremus.

Post hec propositæ fuerunt Ecclesiæ, & alia peracta quæ superius indicata: deinde Sanctissimus D. N. prosequutus est suam Orationem iu hunc modum.

Peractis jam negotiis, quæ absolvenda supererant, Orationem nostram, Venerabiles Fratres, prosequimur; & breviter quidem complectemur merita, quæ insunt Causis quinque Beatorum. Primum locum obtinet Causa Beati Fidelis u Sigmaringa Svevi ex Ordine Fratrum Minorum S. Francisci Capuccinorum. Nemo ignorut præclare gesta u Leopoldo Austriæ Archiduce, & Comite Tyrolensi, qui magno cum exercitu Rhætiam Superiorem invadens initio præteriti sæculi, gente illa pervicaci in snum ditionem redacta, Ministros Calvinianos ab illis

Val-

Vallibus expulit, qui non modo pravam doctrinam in ipsis locis disseminaverant, sed miseros populos, & sua jam labe infectos, adversus Romanam Ecclesiam incendebant, & perniciosis consiliis incitabant, ut a legitimis Principibus facta conspiratione deficerent.

Tum Joannes Fulvius Curiæ Episcopus, qui Hæreticorum furore, ac violentia extorris, & ejectus, incredibili mœrore conficiebatur, eo quod Ministri Zuingliani, & Calviani, spatio duorum annorum, quadraginta duas Parochias eidem usurpaverant, Leopoldum victorem induxit, ut ad Paulum V. Prædecessorem nostrum confugeret, eumque vehementer rogaret, ut Capuccinos in Rhætiam mitteret, qui Sacras Missiones susciperent, ex quibus fructus non exiguos Sanctæ Religioni futuros sperabat.

Pontifex Leopoldo morem gessit libentissime, ac tum Sacræ Missiones in Rhætia initium habuerunt, quæ deinde magis confirmatæ, atque amplificatæ sunt, cum post obitum Pauli V. Gregorius XV. Sedem Apostolicam obtinuit: Tunc enim bene constituta Sacra Congregatione de Propaganda Fide, ipsius consilio, quæ viros idoneos a Nuntio Apostolico, & ab Episcopo Curiæ satis cognoverat, Fratres Capuccini ad eas Missiones obeundas delecti fuerunt, & illarum Præfectus Beatus Fidelis a Sigmaringa nominatus, qui magnam sibi famam ob virtutem, & zelum Apostolicum jam sibi comparaverat. Cum ejusmodi munere fungeretur, vitam hic Beatus absolvit, interfectus ab Hæreticis in odium Fidei Catholicæ, & hoc pacto illustrem Martyrii palmam est consequutus. Signa & Miracula accesserunt severe discussa, & concordibus suffragiis approbata. Placet ne igitur Vobis, ut ad solemnem hujus Beati Martyris Canonizationem juxta consuetum hujus Sedis Apostolicæ morem procedamus?

Hic Cardinales responderunt omnes: PLACET: *deinde Sanctitas Sua:*

Secundo loco proponitur Causa Beati Camilli de Lellis, qui Bochianici in Aprutio loco honesto natus est. Cujus quidem juventus non fuit vacua, & immunis, ab iis cupiditatibus, ac vitiis, quibus implicari juvenes consueverunt. Attamen tali pœnitentia ductus est, suasque labes per plures annos usque ad ultimum vitæ spiritum tanta severitate expiavit, ut præclaram Sanctitatis opinionem sibi demeruerit, eamque lætitiam in Cœlis excitaverit, qua gestire solent Angeli super uno peccatore pœnitentiam agente, quæ longe superat eam voluptatem, quam concipiunt iidem Beati Spiritus, cum in Cœlia coronari vident alios plures, qui pœnitentia nunquam indiguerunt, eo quod vitæ innocentiam, ac morum sanctitatem nunquam violaverint.

Nonnulli ex Theologis, ac Patribus non solum Martyres appellant eos, qui ab Hæreticis, vel Infidelibus in odium Christianæ Fidei, aut Catholicæ Religionis vita spoliantur, sed illos pariter tanquam Martyres agnoscunt, qui semper in Dei famulatu, & proximorum salute procuranda ita occupantur, ut assiduo charitatis opera præstent, non quidem ordinaria, sed difficilia, & hæroica, in quibus constanter versantur, donec ad extremum vitæ diem perveniant; ideoque Charitatis Martyres nuncupantur.

De hac opinione Nos verba fecimus in Libris nostris, *De Canonizatione*, eamque minime probavimus, eo quod Orationi Panegyricæ potius, quam Theologorum Cathedræ consentaneam judicavimus. Illos haud Martyres, sed Confessores nominandos asseruimus, cum in eorum morte nullus appareat tyrannus, qui illos in odium Fidei violenter interficiat; Quod si contrariam sententiam sequuti fuissemus, nullum sane exemplum præstantius inveniri potuisset ad Martyres ejusmodi Charitatis declarandos, quam vita, ac mores, quibus Beatus Camillus de Lellis commendatur. N. I.

Siquidem Nosocomia hujus Urbis, quæ *Incurabilium, & Sancti Spiritus* appellantur, comparari possunt quibusdam veluti theatris, in quibus Camillus per plures annos charitatem suam exercuit, operam suam assiduo præbens infirmis, ut illos corporis ægritudine, atque animi morbis sublevaret. Febres pestiferæ, quæ hanc ipsam Urbem, ac Sedem Quirinalem invaserant, & universis, quos semel corripuerant, mortem inferebant, latissimum campum aperuerunt Camillo, ejusque Sociis Regularibus, ad pios Cives inflammandos, hortandosque, ut cibis, atque opportunis pharmacis ægrotantes recrearent, omnemque diligentiam impenderent, ut a mortis faucibus eriperent hominum multitudinem, qui ad eam calamitatem pervenerant, ut eodem lectulo vir cum uxore sua, ac liberis jaceret, necessario alimento, & consolatione destituti omnes, quos interea febris, egestas, rerum omnium necessitas, ac fames supra modum vexabant.

Post hanc calamitatem, & stragem, incredibilis illa annonæ charitas subsequuta est, oh quam Romæ, ejusque districtu, septuaginta millia hominum fame, ac frigore enecti perierunt. Horrendum sane spectaculum! In Compitis ipsius Urbis, in macellis, & officinis fame debilitati Cives animam exhalabant, alii vero jam vita defuncti virentes herbas, quas ad famem sedandam decerpserant, adhuc dentibus premebant; Quare tum patuit maxime charitatis incendium, quo Camilli pectus exardebat: Plura omittimus ad rem explicandam, quæ in actis ipsius Beati descripta continentur; Illud solum indicabimus, tunc temporis magnam ægrotantium multitudinem in Nosocomium Sancti Sixti coactam fuisse, ex qua spatio paucorum dierum tria milla morbo confecta sunt. Pontifex Beato Camillo potestatem tribuit illius Nosocomii administrandi in iis omnibus, quæ ad salutem corporum, & animarum pertinerent. Itaque, ut huic muneri satisfaceret, in ædes Sancti Sixti ille se contulit cum octo Sociis, ex quibus ob incredibiles labores, & incommoda, quinque vitam amiserunt; Camillus autem immunis ab eo discrimine, ac liber evasit, singulari Dei beneficio, ut majora deinde pro utilitate proximi aggrederetur; inter quæ recenseri merito debet Institutio Congregationis Clericorum Regularium Ministrantium infirmis, quam ipse statuit, ac propagavit in varias Orbis terræ partea, & quæ magis in dies amplificatur, cum maximo ægrotantium, & morientium fructu, qui in ultima vitæ hujus periodo constituti, illorum præsidio, sanctisque monitis corroborati, ad immortalem vitam proficiscuntur. Hujus Beati intercessione Deus Miracula operari dignatus est, post longum & maturum examen concordibus suffragiia approbata. Videtur ne itaque Vobis expedire, ut ad hujus quoque Beati Canonizationem solemni ritu deveniamus?

N. I. *Rursus Cardinales hoc loco responderunt :* PLACET: *Et Sanctitas Sua institutum sermonem prosequuta est.*

Tertio loco exhibetur Causa Beati Petri Regalati Minoris Observantiæ Sancti Francisci, natione Hispani, qui Valdoleti natus est. Annales Fratrum Minorum tradunt a Gregorio XI. Pontifice designatos fuisse aliquos Commissarios Apostolicos, seu Visitatores, qui eum Ordinem in Hispania reformarent, cujus institutum, ac disciplina, pristina severitate dimissa, plurimum collapsa fuerat, quemadmodum Apostolica Sedes intellexerat. Ferunt, quemdam nomine Petrum Villacretium intet Fratres Minores virum sanctitate vitæ præstantem, inde exeitatum fuisse, ut reformationem Regularis Observantiæ Sancti Francisci primus incboaret. Sacra ædicula intee oppida Tendillæ, ac Penalverii sita erar, Beatissimæ Virgini Mariæ nunrupata, quæ ed Equites Melitenses jure pertinebat. Porro Sanctam Mariam Salireti ipsam vocabant ex eo, quod Beatissima Virgo quibusdam Venatoribus ipsius nomen, & opem implorantibus eo loro apparuerat, cum illi inter densissimas pluvias, fulminum ignibus perterriti, via penitus abertassent. Itaque, cum primum super salices altare suisset extructum, inde Sanctæ Mariæ Saliceti nomen inditum est. Huic ædiculæ Petrus Villarretius exiguum tugurium conjunxit, ubi cum suis Soriis habitaret; Illud autem spatio temporis in magnificum ædificium commutatum fuir, in quo perfecti Regulares vitam duxerunt. In eo ipso loco vir præclarissimus Cardinalis Franriscus Ximenes Christianæ perfectioois spiritum suscepit, ex quo tandem accitus fuit, ut Elisabeth Hispaniarum Reginæ Confessiones exciperet.

Petrus Villacretius pietatem Beati Petri Regalati cognitam, & perspectam habebar; Quippe adolescentiam innoceorer traduxerar, & cum Fratrum Minorum Instituto vix decennis nomen dedisset, anno ætatis derimo quarto (quod tum licebat) solemnem Professionem emiserat. Inter cætera Monasteria, quæ a Villarretio condita fuerunt, permittente Oxomensi Episcopo, illud prope Aquileram adnumeratur, in quo Petrus Villacretius, ac Beatus Petrus Regalatus, longe ab homioum consortio, sanctissimam & asperrimam vitam aliquo temporis spatio simul duxerunt. Quamvis autem curarent diligentissime, ut ejusmodi vitæ ratio in tenebris omnino delitesreret, tamen in finitimas Civitates evulgari cœpit, ex qnibus aliqui visendi solum studio, alii vero, ut permanerent in ea solitudine, ad Monasterium confluebant; & boc pacto Reformatio in Hilpania mirum in modum propagata est.

Qua de re Villacretius præclarum opus, initamque viam insistere majori studio constituit, ut oova conderet Monasteria, ac vetusta in meliorem formam redigeret. Itaque domum Aquileræ Regalato commendavit, cujus virtutem longo jam temparis experimento probaverat. In eo loco Regalatus reliquis annis, quibus vixit, ad supremum sanctitatis apicem pervenit. Illic Reformationem institutam, suis exemplis, prudentique administratione sartam tectam retinuit, ita ur, quamvis novi Ordinis Fundator, aut Reformationis Institutor appellari nequeat, tameo ad illam statuendam maximum adjumentum attulisse, potentissimumque præsidium fuisse, nemo infiriabitur. Illic etiam toto vitæ suæ cursu Theologalas, & Cardinales Virtutes modo sublimi, ac singulari exercuit. Universos in admirationem sui perrraxit ob animi humilitatem, vitæ asperitatem, ac jejunia, qnibus corpus suum magnopere excruciavit. Quæ merita si desint, ad Beatorum Canonizationem Ecclesia nunquam adducitur. Illic etiam donis Extasis, ac Prophetiæ cumulatus a Deo fuit, ac postremo feliciter hac mortali vita decessit, eamque sanctitatis famam reliquit, ut diuturnitate temporis imminui nunquam potuerit. Miraculis claruit tum in vita, tum post obitum; eademque trutinæ subjecta approbari metuerunt. Plaret ne igitur Vobis, ut ad solemnem hujus Beati Canonizationem juxta Ecclesiæ institutum procedamus?

PLACET, *iterum dixerunt hoc loco Cardinales, ad quos deinde Sanctitas Sua:*

Quarto loco venit Causa Beati Josephi a Leonissa, quod Oppidum in Aprutio positum est. Ipse patiter Ordini Fratrum Capucrinorum nomen dedit, & Sanctum Franciscum Parentem suum plane imitatus est. Etenim si Sanctus Franciscus martyrii cupiditate inflammatus, navigationem in Syriam suscepit, etiam Beatus Josepb ob eandem caussam Constantinopolim se contulit, ubi Christi Fidelibus opitularetur, qui misera servitute tenebantur, gravissimoque periculo, ne ob incommoda & ærumnas, a Cbristiana Religione deficerent. A Soldano Rege Ægypti Sanctus Francisrus magnis officiis, & humaoitate exceptus, omnem martyrio interclusum aditum cum vidisset, in Italiam remeavit; atque ita desiderii martyrium obtinuit. Beatus Joseph eodem ardore succensus, interiora cubicula, & penetralia Imperatoris Turcarum adire non dubitavit, ratus, eos populos universos facili negotio ad Fidem Cbristianam traducendos, si ipsorum Imperator eandem Religionem primus susciperet: Sed captus, ac detrusus in tenebrosum carcerem, eo gravissimo supplicio mulctatus fuit, ut pedem dexterum, & manum pariter dexteram ad ferreum uncum suspensus, capite, totaque corporis mole ad terram penderet, donec fame, ar dolore extenuatus vitam profunderet. Generosus Athleta Christi crudelissimum tormenti genus invicta animi constantia pertulit. At quoniam Josepb Dei beneficio vitam adbuc trahebat, atque inter acerbissimum cruciatum annuntiare Fidem Cbristianam haud omittebat, ideo Satellites consilium inierunt sub illo ignem exritandi, ur fumus obstrictis fauribus spiritum illi præcluderet, aut saltem a prædicanda Sancta Religione impediret.

Tres continuos dies in eo cruciatu fortiter permansit, ex quo divino potius, quam humano præsidio liberatus fuit, ita ut Causa ipsius Beatificationis, & Canonizationis (nisi ob gravissimas causas disciplina immutata fuisset) sub titulo Martyris, non autem Confessoris, ptoponi posse videretur. Nemo enim, qui in his studiis paululum versatus sit, ignorat, pristina temporum consuetudine appellari consuevisse Martyres etiam illos, qui post acerba tormenta, quorum vi mortem subire juxta naturæ conditionem debuerant, admirabilem in modum superstites evaserant: Attamen hoc tempore (quemadmodum unicuiqno cognitum, perspectumque est) Martyr haud nuncupatur, nisi qui in ferendis eruciatibus, aut vi tormentorum vitam amiserit.

Joseph ope divina vindicatus ab eo disrtimine, quod superius exposuimus, in Italiam rediit, & reliquum vitæ spatium in locis Patriæ suæ

fini.

finitimis traduxit, ubi Ruricolas, & Egenos Sacris concionibus imbuens, mirum dictu est, quam copiosos fructus collegerit: Mysteria Fidei, ac Religionis illis explicabat, & vineam Domini indefesso studio ita excolebat, ut nullos labores, nulla pericula, nulla incommoda vitanda unquam judicaverit. Evangelica consilia, juxta sui Ordinis præcepta atque instituta, diligentissime servavit; qua in re si defuisset aliquid, Causa Beati Josephi in medio cursu constitisset. Etenim certum, statutumque est, ut in Causis Servorum Dei, qui Regularium Ordinibus adscripti fuerunt, præter cætera, illud potissimum examinetur, an sui Ordinis præscriptas leges accurate observaverint. Postremo Beatus Joseph meritis cumulatus, & corporis sui vinculis dissolutus, in Cœlum evolavit, quo tempore ea signa contigerunt, quibus Deus pretiosam justorum mortem prosequi, ac declarare consuevit. Miracula quoque subsequuta sunt plene discussa, & approbata. Placet ne igitur Vobis, ut ad hujus Beati Canonizationem rite procedamus?

Hic quoque Cardinales dixerunt, PLACET, *quibus inde Sanctissimus Dominus Noster hæc alia deliberanda proposuit.*

Quintum, ac ultimum locum tenet Causa Beatæ Catharinæ de Ricciis ex Ordine Dominicano, de Ecclesia adeo benemerito, tum ob viros, tum ob mulieres gloria Sanctitatis celeberrimas, quæ eundem Ordinem illustrarunt: Satis sit hoc loco recensere Catharinam Senensem, Rosam Limanam, Agnetem ex Urbe Montispolitiani, quæ solemni Canonizationis Ritu in numerum Sanctarum relatæ fuerunt; Reliquas plures omittimus, quæ ob rationem cultus immamorabilis, obtinent cultum Sedis Apostolicæ auctoritate comprobatum.

Florentiæ nata est Catharina ex nobili genere: Parentes habuit Petrum Franciscum de Ricciis, & Catharinam de Panzano. Ab ineunte adolescentia futuræ Sanctitatis indicia non obscura præbuit. Pratum Hetruriæ Civitatem adducta (quo Parentes rusticationis gratia se contulerant), & ingressa Domum Monialium Sancti Vincentii, eodem momento temporis constituit in eo loco vitæ suæ cursum exigere, quamvis id ingratum, molestumque Parentibus esset, qui illam nuptui dare proposuerant.

Tantam Sanctitatis famam brevi assequuta est, ob dona præcipue cœlestia, quibus plerumque Deus animas sibi devinctas & charissimas exornare solet, nempe ob frequentes Extases, mentis alienationes, vaticinia, cordium arcanas scrutationes, & hujusmodi divina munera, ut Præsides Ecclesiasticos excitaverit ad investigandum diligenter, utrum angelus tenebrarum (uti non semel accidit) Angeli Lucis speciem ad eam Virginem decipiendam assumpsisset. Omissa facimus experimenta, quibus tunc usi sunt Ordinis Dominicani Theologi, & illius Monasterii Provinciales, ut omni erroris nube discussa, veritatem agnoscerent, cujus certissima indicia deprehenderunt; ideoque testati sunt ea Catharinæ dona non Dæmonum fraudibus, neque naturæ portentia tribuenda, sed cœlitus immissa ad ejus animam exornandam. Cardinalis Robertus Puccius Pistoriensis Episcopus, jussu Pauli III. Pontificis, Florantiam se contulit cum pluribus aliis Episcopis prudentiæ, doctrinæque laude præstantibus; & post accuratum examen, summopere probavit vitæ Sanctitatem, & cœlestem donorum naturam, & conditionem, quibus Catharina ab omnibus commendabatur. In eadem sententia fuerunt Cardinales Cervinus, & Mediceus, qui deinde Summi Pontifices facti sunt, quorum primus Marcellus II., alter Leo XI. nuncupati fuerunt. Postremo accedit, quod in Causa Sancti Philippi Nerii demonstratum est, ipsum quadam mentis alienatione divinitus immissa, licet Romæ versaretur, Beatam Catharinam de Ricciis alloquutum fuisse, quæ Prati in Hetruria morabatur, cujus heroicam vitæ rationem plane cognovetat, eamque plurimi faciebat. N. I.

Hæc cœlestia dona plerumque Sanctitatem indicant, sed in illis Sanctitas minime continetur. Continua ferme rerum cœlestium meditatio, profunda humilitas, vita, victusque asperrimus, in observandis Ordinis sui legibus accuratissima diligentia, summa vigilantia, atque studium, ut reliquæ Sorores eandem virtutis semitam calcarent, hæ fuerunt Catharinæ dotes eximiæ, hæc ornamenta singularia. In examine hujus Causæ compertum est, ipsam maxime excelluisse in assiduo illarum virtutum exercitio, quæ ad illius conditionem, atque statum pertinebant. Porro id satis est, cum in ejusmodi Causis totum examen ad eas virtutes redigendum sit, quas Canonizandus exercere potuit juxta vitæ rationem, quam sibi delegerit. A Deo sæpius illa postulavit, ut iis donis cœlestibus, quibus tamdiu cumulata fuerat, spoliaretur, quod sane commendatur plurimum ab illis, qui pias animas ad perfectionem Christianam instituunt, nempe ut delectationi, & quandoque etiam vanitati aditus præcludatur. Itaque Catharina, quod vehementer expetierat, consequuta est; attamen opinio, quæ de ipsius Sanctitate excitata fuerat, imminui nequaquam potuit, sed usque ad mortem constanter permansit, & etiam post mortem magis percrebuit. Catharina eo mortis genere decessit, quod ejus vitæ Sanctitatem maxime decebat. Summa vitæ austeritas, & ciborum ratio, quos longo temporis spatio adhibuerat hæc Virgo pœnitentiæ amantissima, mortalem ipsi ægritudinem attulerunt. Ad illam fortiter obeundam Catharina sanctis operibus se præparavit: Acerbos dolores tulit patientissime: Ecclesiæ Sacramentis summa pietate susceptis, ultima sive colloquia, sive ad Deum precationes ardentissimi amoris plenas expressit. Sorores suas maxima benevolentia vivens prosequuta est, & ejusdem benevolentiæ moriens argumenta manifesta præbuit iis sermonibus, quos postremo ad ipsas Sorores convertit. Nonnulla portenta ad ejus mortem contigerunt; ita ut, si omnia simul expendantur, pretiosam in conspectu Domini Catharinæ mortem fuisse nemo dubitare possit. Post obitum, hujus Beatæ intercessione ea prodigia facta sunt, quæ vires naturæ excedunt, quæque idcirco communi calculo fuerunt Miraculis adscripta. Placet ne demum igitur Vobis, ut ad hujus Beatæ Canonizationem juxta consuetum Apostolicæ Sedis morem procedamus?

Item: sibi PLACERE: *responderunt omnes Cardinales, quos subinde alloquutus est San. ctissimus Dominus Noster hoc modo.*

Præclaram sententiam vestram intelleximus super his, quæ a Vobis postulavimus. Quamobrem, vestigiis & exemplis nostrorum Prædecessorum inhærentes, duo publica Consistoria indi-

N. I. indicemus, in quibus Consistorialis Aulæ Advocati palam recensebunt vitæ Sanctitatem, ac Miracula singulorum ex Beatis, qui solemni ritu inter Sanctos adscribendi sunt. Antequam autem conveniatis ad semipublica Consistoria, in quibus Vos omnes, cum Episcopis, qui simul acciri debent, suffragium ferre debetis pro futura cujuslibet Beati Canonizatiooe, in more positum est, ut unicuique consignetur vita cujuslibet Canonizandi, compendio digesta una cum virtutibus, & Miraculis, & singulis Actis, quæ pro eorumdem Causis confecta fuerunt. Quo tempore Clemens XI. felicis recordationis Beatorum Canonizationem celebravit, Nobis tunc temporis Fidei Promotorem agentibus præcepit, ut Causas Beatorum compendio describeremus, quæ deinde Pontifex ipse accuratissime perpendit, & incredibili studio ad examen, ac trutinam revocavit omnia documenta, quæ iisdem compendiis ad fidem faciendam jungebantur. Porro Causarum, de quibus modo res est, Nos ipsi compendia facere posse sperabamus, ardentique studio exoptabamus: sed assiduis curis distenti, Clementis XI. vestigiis insistere tandem deliberavimus. Itaque præter compendia a Postulatoribus confecta, & exhibita, hanc eandem provinciam ab alio suscipi jussimus, qui Promotoris Fidei sententiam consiliumque sequeretur. Eadem compendia, juxta normam & rationem a Nobis constitutam confecta Nos ipsi accurate perlegimus. Sedulo quoque examinavimus omnia documenta illarum rerum, quæ in ipsis compendiis referebantur: Et hæc tum Vobis, tum Episcopis ad consilium accitis, tempore opportuno dabuntur, ut omnes sufficienter instructi ad semipublica Consistoria accedant.

Absoluta Oratione Sanctitas sua assignavit in Titulum Ecclesiam Sanctorum Joannis, & Pauli Eminentissimo Cardinali Paulutio; & sic dimissum fuit Consistorium.

IN CONSITORIO SEMIPUBLICO

Habito die 9. Junii 1746.

VENERABILES FRATRES.

MAXIMAM Nobis hic amplissimus consessus jucunditatem affert, in quo Pontificum Prædecessorum nostrorum vetus consuetudo renovatur. Siquidem, cum de gravissimis negotiis agendum, ac deliberandum erat, in consilium vocabant Primores ex Clero Romano, Episcopos Suburbicarios, & cæteros Antistites, qui casu aliquo Romæ versabantur. Materiam pariter, quam Vobis examinandam, ac dijudicandam proponimus, Sacræ vetustati omnino consentaneam judicamus. Etenim Causa Martyris Fidelis a Sigmaringa Vobis exhibetur; & cognitum satis est, perspectumque universis, quam diligenter accurateque Prædecessores nostri Clemens, Fabianus, & Antherus colligi jusserint eorum Acta, qui pro Fidei Catholicæ defensione vitam profundebant; Actorum collectioni judicium succedebat, quod *vindicationis* appellabatur, quodque institui solebat ab Ecclesia, ad fraudes & ambiguitates evitandas: de quo judicio verba facit Optatus Milevitanus Scriptor quarti Sæculi, cum illustre facinus Cæciliani Archidiaconi commemorat, qui superbam Fœminam Lucillam vehementer objurgavit, eo quod ossa *hominis mortui, etsi Martyris, sed necdum vindicati*, osculari consueverat, priusquam Divinam Eucharistiam perciperet. Quod si aliquid paulo alienum ab antiquitate reperitur in examine, quod habetur hodierna die, illud profecto est, quod in Actis, & narrationibus rerum gestarum a Fideli a Sigmaringa, quæ Vobis exhibitæ fuerunt, & quas antea Nos ipsi perspeximus, ac diligentissime expendimus, in his, inquam, Actis non solum agitur de Martyrio, ejusque Causa, sed etiam recensentur signa, ac Miracula, quæ, Beato Fideli intercedente, Deus patravit. Etenim vestram eruditionem minime latet gravissima disputatio, quam sæculo nono Ecclesiæ magna cum laude sustinuit S. Eulogius Martyr, ac Toleti Archiepiscopus, in suo præclaro Libro, qui inscribitur *Memoriale Sanctorum*, pro Cultu Cordubensium Martyrum; magnopere contendens illis exhibendum esse Martyrum Cultum, etiamsi nulla Miracula ob eorum intercessionem obtigissent. Attamen id minime Nos avocat ab instituto Nobis gratissimo venerabilis antiquitatis, cum in nostris Commentariis *de Canonizatione Sanctorum*, qualiacunque fuerint, plane ostenderimus, propositis cujuslibet sæculi monumentis & exemplis, nunquam Sedi Apostolicæ in more positum fuisse, ut Cultum publicum Martyris ulli concederet, aut permissivum, & pro aliquibus tantum locis, aut præceptivum, & pro universa Ecclesia, nisi postquam Martyrium, ejusque Causam perpendisset, ac probasset, juxta vetus adagium, nempe *Martyrem non facit pœna, sed causa*, & postquam Miracula etiam in examen adduxisset, ac probasset. Siquidem tutiorem in hac re sententiam amplectendam censuit, nec ullam diligentiam omnino prætermittendam, ut de gravissimo hoc negotio judicium ferret, cum præsertim nulla necessitas ejusmodi judicium postularet. Equidem Vobis ante oculos proposita sunt omnia, videlicet, vita, mors, ejusque causa, signa, ac Miracula Beati Fidelis a Sigmaringa. Interea vestras sententias exquirimus, utrum ad ipsius Canonizationem deveniendum putetis.

Post hæc suffragium dederunt pro Canonizatione tam Eminentissimi Cardinales, quam Patriarchæ, Archiepiscopi, & Episcopi Assistentes, & non Assistentes. Quibus expletis iterum Papa sic fuit allocutus:

VENERABILES FRATRES,

SUmmam voluptatem percepimus ex vestris suffragiis, quæ tulistis de proposita Canonizatione Beati Fidelis a Sigmaringa. Priusquam tamen ultimo deliberemus, ad Deum supplices confugere volumus, & simul hortari Fideles omnes, ut eadem vota concipiant, videlicet ut cœleste lumen in hoc gravissimo negotio Nobis elargiatur, judicium laturis de Canonizatione Beati Fidelis a Sigmaringa, atque aliorum quatuor Beatorum, quorum Causæ in quatuor sequentibus Consistoriis Semipublicis in examen adducentur. Porro Cardinalis noster in Urbe Vicarius de more promulgabit jejunia, Ecclesias visitandas, preces, & alia pietatis opera præscripta, & suscipienda ab illis, qui consequi volunt plenariam Indulgentiam, quam Nos impertiti sumus universis, qui preces effundent eo modo, quem statuimus, ut Deus scilicet Opt. Max. suæ lucis claritate mentem nostram illuminet.

Et sic dimissum fuit Consistorium.

IN

IN CONSISTORIO SEMIPUBLICO

Habito die 10. *Junii* 1746.

VENERABILES FRATRES.

Post Causam B. Fidelis a Sigmaringa, quam Vobis in præcedenti Consitorio proposuimus, alteram B. Camilli de Lellis in hoc præsenti Consistorio Vobis exhibemus; & quemadmodum in Causa B. Fidelis sacram antiquitatem, & hujus S. Sedis disciplinam ante oculos habuimus, ita profecto mentem eandem, idemque institutum in proponenda Causa B. Camilli hodierna die retinemus. Equidem inter Martyres, ipse non recensetur, sed inter Confessores; eo quod præclarissimis sane virtutibus ac meritis exornatus, ex hac mortali vita in Cœlum migraverit, naturali tamen mortis genere; neque in odium Christianæ Religionis interfectus vitam amiserit. Quamvis autem Confessorum Cultus post Martyrum Cultum inductus fuerit, tamen illum pariter antiquum esse, minime est dubitandum; cum ex sæculo quarto hujus rei monumenta certissima suppetant, etiamsi illorum sententiam sequamur, qui Sacram antiquitatem magis accurate diligenterque perscrutantur. Hanc opinionem Nos amplexi fumus in Commentariis nostris *de Canonizatione Sanctorum*, omittentes eam disputationem, quæ viros eruditos in duas partes dividit, utrum Cultus S. Hilarii Pictaviensis, an S. Martini Turonensis Confessorum, antiquior in Ecclesia dicendus videatur.

Hæc quoad sacram antiquitatem: verum quoad hujus S. Sedis disciplinam, nemo ignorat, Monachos primos fuisse, qui consilia Evangelica sibi penitus imitanda proposuerint, deinde Mendicantium Ordines hanc viam ingressos esse, ac postremo eos cœtus, qui Clerici Regulares appellantur. Illud etiam cognitum est omnibus, perspectumque, Sedem hanc Apostolicam semper proclivem fuisse, ut inter Sanctos referret Ordinum Regularium Fundatores, si illi virtutibus heroicis, gloriaque Miraculorum post obitum, uti necessario requiritur, maxime excelluerint: non una tamen semper eademque ratione; cum antiquiores ritu antiquiori, tacito videlicet Summorum Pontificum assensu, cæteri recentiori ritu, expresso videlicet assensu, immo prolata a Summis Pontificibus definitiva sententia, fuerint Sanctorum fastis adscripti; juxta duplicem canonizandi modum, de quo in recensitis nostris Commentariis, luculenter egimus, epochas temporum statuendo, quod ao feliciter fuerimus assecuti, aliorum esto judicium.

Porro, juxta primum Canonizationis morem Cultum publicum in Ecclesia universali obtinuerunt Paulus, Antonius, Basilius cœtuum Monachorum Fundatores in Oriente, Augustinus, Benedictus, Columbanus, eorumdem cœtuum Monachorum Fundatores in Occidente; juxtaque secundum Canonizationis morem, cæteri Ordinum Regularium Institutores Canonizationis honorem sunt assecuti, ut ex Tabulis Ecclesiasticis, & monumentis, quæ in Vaticanis Tabulariis asservantur, & a Nobis sæpe perlecta sunt, plane desumitur.

Alexander etenim III. solemni ritu Sanctorum numero adscripsit Bernardum Fundatorem ac Parentem totius Familiæ Monachorum Claravallensium; Clemens III. Stephanum Fundatorem Ordinis Grandimontensis in Aquitania; Cœlestinus III. Joannem Gualbertum Institutorem Congregationis Vallisumbrosæ, ac Giraldum Parentem Monachorum Sylviæ majoris in Gallia Aquitanica; Gregorius IX. Franciscum Assisinatem, & Dominicum, quorum primus Fratres Minores, alter vero Fratrum Prædicatorum Ordinem instituerunt; Clemens V. inter Sanctos adnumeravit Cœlestinum V. Congregationis Cœlestinæ Fundatorem; Leo X. Franciscum de Paula Parentem Fratrum Minorum; Gregorius XV. Philippum Nerium, ac Ignatium de Loyola, quorum primus Presbyteros Oratorii nuncupatos, alter Societatem Jesu constituerunt. Postremo Clemens X. Catalogo Sanctorum addidit Nomen Cajetani Ordinis Regularis Theatinorum Fundatoris; Alexander VIII. nomen Joannis de Deo, qui Fratres servientes pauperibus infirmis in suis Nosocomiis instituit; Clemens XII. nomen Vincentii de Paulis Fundatoris Sacerdotum, qui Sacris Missionibus addicuntur. N. I.

Cum hæc ita sint, hodie proponitur Vobis Beatus Camillus de Lellis Clericorum Ministrantium infirmis Parens atque institutor. Vobis exhibita fuit ante oculos series ipsius vitæ, corporis cruciatus, continuum virtutum summe præstantium exercitium, & cœtus Regularis non solum institutio, sed etiam propagatio in varias Orbis terræ partes, cum maxima Fidelium spirituali ac temporali utilitate; postremo descripta perpendistis Miracula, quæ Deus ob illius intercessionem ac nomen pattavit. Quamobrem sententias Vestras expectamus, utrum solemnis Beati Camilli Canonizatio decernenda videatur, ejusque nomen inter Sanctos cœtuum Regularium Fundatores publico consuetoque ritu sit adscribendum.

Hic autem Cardinales, necnon Patriarchæ, Archiepiscopi, & Episcopi Assistentes & non Assistentes Sententiam suam dixerunt. Quibus absolutis Sanctissimus Dominus Noster ad eos verba fecit in hunc modum,

VENERABILES FRATRES.

Suffragia Vestra de Canonizatione B. Camilli de Lellis magnam Nobis lætitiam attulerunt; Quam ob causam nihil aliud respondemus, nisi peragendas esse preces, quas jam indiximus, ut Deus elargiatur Nobis opem suam, ac cœleste lumen ad ea rite perficienda, quæ pro futura Beatorum Canonizatione requiruntur.

Et sic dimissum fuit Consistorium.

IN CONSISTORIO SEMIPUBLICO

Habito die 11. *Junii* 1746.

VENERABILES FRATRES.

In Præcedenti Consistorio Vobis expendendam proposuimus Causam B. Camilli de Lellis Fundatoris Ordinis Clericorum Regularium ministrantium infirmis. Agendum est hodierna die Causa B. Petri Regalati, qui sane Institutor appellari nequit, sed aut Restaurator, aut præcipuus Minister; cujus opera, ac labore Reformatio Ordinis Fratrum Minorum in Hispania statuta est. Equidem Ordines Regulares inter splendidiora Ecclesiæ ornamenta recensentur: leges autem, quæ illis præscribuntur, Sanctitati maxime

N. I. xime accommodatæ, & consentaneæ judicantur; qui tamen haud permittuntur, juxta disciplinam ab Alexandro III. Prædecessore nostro constitutam, nisi prius ab hac S. Sede Apostolica post accuratissimum examen comprobentur. Cum tamen Regularium Ordioes hominum copia, oon Angelorum, conflentur, ideo non semel, ob frequentes atque inveteratas legum ipsarum violationes, factum est, ut Pontifices Prædecessores Nostri Ordines aliquos Regularium jampridem fundatos de medio tollendos duxerint, etiamsi Leges Sanctissimas profiterentur; plerumque vero evellere coacti fuerint zizaniam frumento admixtam, opera, studioque præstantium Sanctitate Virorum, qui remissos Ordines ad pristioum splendorem restituerent, & Charitatia ardorem pene extinctum rursus accenderent, Regulares Ordines ad primum institutum ac normam revocantes, quam illorum Professores aliqua ex parte deseruerant. Itaque, sicut hæc Sancta Apostolica Sedes animum proclivem semper ostendit, ut Fundatores Ordinum Regularium solemni ritu Sanctorum Catalogo adscriberet, quod in præcedenti Consistorio pluribus exemplis declaravimus, si tamen cumulua reliquarum virtutum ad hunc titulum simul adjungeretur: eandem rationem habuit pro Restauratoribus Ordinum Regularium, vel eorum, qui plurimum adjumenti laborisque contulerunt ad statuendas Reformationes, non temere & inconsulto excogitatas, sed Romanorum Pontificum auctoritate præscriptas, non solum tentatas, sed executioni demandatas, quas postremo ipsi Restauratores non modo suscipiendas aliis proposuerunt, sed ipsi prius exemplo suo integre servarunt, non ulla ducti specie utilitatis, aut humanæ gloriæ, sed unice pro Dei gloria propaganda. Petrus de Alcantara Ordinis Minorum Restaurator fuit, & a Clemente IX. Prædecessore nostro inter Sanctoa adnumeratus. Sed antea Gregorius XV. in Canonem Sanctorum retulerat Theresiam, quæ singulari cum gloria restauravit Ordinem Carmelitarum, quem tum Viri, tum Mulieres profitebantur. Neque sane multum temporis præteriit, ex quo Benedictus XIII., de Nobis optime meritus, Sanctorum Catalogo nomen addidit Joannis a Cruce, qui plurimum adjuvit Sanctam Theresiam in Reformatione Carmelitani Ordinis, quam ipsa susceperat. Ex scriptis documentis, quæ Vobis tradita fuerunt, jam clare deprehendistis, quantum laboris atque operæ Petrus Regalatus impenderit ad constituendam Reformationem Ordinis Minorum, quam Apostolica Sedea præceperat; quo studio, qua prudentia, quam magna Ordinis sui utilitate gravissimum hoc negotium administraverit. Satis etiam cognovistis morum innocentiam, quam ab adolescentia ad finem usque vitæ integram conservavit; virtutum summe præstantium assiduam exercitationem; dona supernaturalia, quibus a Deo cumulatus fuit, dum inter mortales ageret; pretiosam ipsius mortem, & præclara Miracula, quæ ante, & post illam contigerunt, ut ejus Sanctitas palam omnibus innotesceret. Quare nihil aliud superest, quam ut Sententias Vestras de Canonizatione ipsius indicenda Nobis declaretis.

Eminentissimi autem Cardinales, & alii ut supra suffragati fuerunt, quos deinde Sanctissimus Dominus Noster ita alloquutus est:

VENERABILES FRATRES.

SUffragia Vestra consensu unanimi deposcunt, ut Beatum Petrum Regalatum in Catalogum Sanctorum referamus. Noa, cum opus fuerit, sententiam quoque nostram declarabimus. Interea magno studio Deum precamini, ut lumen suum Nobis impertiat ad opus hoc maximum pro ipsios voluntate in terris perficiendum.

Et sic dimissum fuit Consistorium.

IN CONSISTORIO SEMIPUBLICO

Habito die 13. Junii 1746.

VENERABILES FRATRES.

NOn ignoramus exploratum satia esse vestræ eruditioni, juxta veterem Ecclesiæ disciplinam inter Martyres non solum adnumeratos fuisse illos, qui pro Christiana Religione vitam amiserunt, sed eos pariter, qui ob eandem Religionis causam acerbissima tormenta pertulerunt, licet postea superstites ab illis evadentes, mortali hac vita in pace persuncti sint. In Conciliis, quæ a S. Cypriano coacta fuerunt, aliqui Episcopi, nomine, ac titulo Confessoris, alii vero Martyris, obsignantur. Tertullianus autem in eo libro, quem in Praxeam conscripsit, titulum Martyris ipsi minime tribuendum contendit, ob eam causam, quod levissimum, ac breve tormenti genus tulisset, non vero, quia vitæ spiritum inter cruciatus nequaquam emisisset: *Praxeas*, inquit, *de jactatione Martyrii inflatus, ob solum, & simplex, & breve carceris tædium*. Id etiam S. Joannis Evangelistæ celebri exemplo comprobatur, qui in dolium ferventis olei demissua, licet incolumis ex illo prodierit, & usque ad ultimam senectutem in pace vitam absolverit, tamen Martyris titulum a Fidelibua obtinuit. Ob eandem rationem S. Thecla Protomartyr a Patribua nuncupatur, eo quod prima inter mulieres Martyrii gloriam pro Christiana Fide consecuta est: qoippe damnata ad bestias, quemadmodum ex Annalibus Ecclesiæ deprehendimus, cum nullum ab illis detrimentum accepisset, reliquum suæ vitæ tempus solitudini mandavit, nbi longo senio confecta, & vinculis corporia soluta, in Cœlum placide evolavit. Ob hæc Theologi inquirunt, utrum etiam nunc Martyris nomen apte conveniat illis, qui superstites fuerunt cruciatibus, quorum acerbitate vitam profundere debuissent, sed post multos annos, lectulo, ut ajunt, suo jacentes, postremum diem obierunt; & utrum ritu solemni etiam nunc inter Sanctos Martyrea recenseri possint. Nonnulli id fieri posse censuerunt; utque obviæ occurrant difficultati, nempe reliquo vitæ spatio inquinari potuisse peccati labe eos, qui post tormenta superstites fuerunt, respondent, Divinæ bonitati consentaneum videri, quod eoa in cœlesti gratia confirmet, qui singulari suo beneficio vim tormentorum, certumque mortis discrimen, quod pro Christo subierant, superaverunt. Nos de hac ipsa re fusius egimua in nostris Commentariis *De Canonizatione Sanctorum*, ubi S. Sedis Apostolicæ consuetudini inhærentes, plane ostendimus, Marty-

ris

N. I.

tis titulum minime hodie tribuendum, nisi mora intercesserit in odium Christianæ Fidei, quam Tyrannus intulerit, & Martyr ob eandem causam susceperit, fortique animo pertulerit; nec ut ab hac disciplina recedatur, sufficere exempla a sacra quidem antiquitate desumpta, sed quæ prodierunt, antequam aliæ leges justissima de causis ab Ecclesia fuerint statutæ; aut argumenta, quæ piis ab hominibus potius, quam a peritis Theologia excogitata videntur. Quapropter cum adhuc in minoribus Promotoris Fidei munus gereremus, & Causa hæc B. Josephi a Lionissa initio proponi cœpisset, magno studio contendimus atque obtinuimus, ut de illa tanquam de causa Confessoris, non vero Martyris, ageretur, etiamsi Beatus Joseph unco ferreo per tres continuos dies suspensus a Turcis in odium Christianæ Religionis crudelissimum tormenti genus pertulerit, uti vos ipsi ex traditis documentis perspicere potuistis. Illud tamen libenter, ac merito probavimus, ut hoc facinus præclarissimum in hac causa pertractanda magni penderetur, & pro decernenda solemni Canonizatione etiam plurimum conferret, si tamen continua virtutum summe præstantium exercitatio, proprii Instituti plena observantia, qua cum maxima vitæ austeritas, ac pœnitentia conjungitur, in Beato Josepho apparerent, ac liquido comprobarentur; si postremo illius mortem ea prodigia secuta fuissent, quibus justorum mors dignosci consuevit. Hoc sane pacto Causa Beati Josephi tanquam Confessoris, non vero Martyris, in examen adducta fuit. Seriem totius vitæ, quam ille duxit, vestros ante oculos expositam habuistis: Cognitum Vobis est quidquid pie sancteque gessit, antequam se conferret Constantinopolim pro Missionibus obeundis; gravissimum tormenti genus, quod in illa Civitate passus est, ex quo Divino beneficio fuit ereptus; quanto deinde tempore superstes extiterit, quam praclara gesserit, & qua ratione vitam absolverit. Vobis etiam perspecta sunt Miracula, quæ ob illius intercessionem contigerunt. Itaque illud tantum superest, ut sententias vestras de solemni ejus Canonizatione indicenda Nobis explicetis.

Post hæc Eminentissimi Patres, & alii de more suffragium dederunt; quibus a Sanctitate Sua auditis, talia deinde subdidit.

VENERABILES FRATRES.

INtelleximus suffragia vestra de Causa Beati Josephi a Lionissa, pro quibus ferendis ad Deum Vos prius confugisse, idemque facturos etiam non dubitamus, ut cœleste lumen, Nobis impetretis. Attamen Vos magnopere hortati non prætermittimus, ut privatim, ac publice easdem preces suscipiatis, cum Vos minime lateat, quantam vim habeant illæ precationes, quæ publice, & Ecclesiæ nomine indicuntur.

Et sic completum fuit Consistorium.

IN CONSISTORIO SEMIPUBLICO

Habita die 14. Junii 1746.

VENERABILES FRATRES.

IN Apostolicis Actis Capite vigesimo primo, in quo describitur iter, quod S. Paulus fecit a Tyro Ptolemaidem, & ex eo loco ad urbem Cæsareæ, illud memoriæ traditur, eundem Sanctum Paulum una cum Sociis ingressum fuisse domum Philippi Evangelistæ, seu Concionatoris Evangelii, qui sane Philippus, is facili conjectura judicatur, qui Eunuchum Candacis Reginæ Æthiopum Sancto Lavacro expiaverat. Moram aliquam duxerunt illi in ædibus Philippi, cui erant quatuor Filiæ virgines, ac prophetantes; quod si virginitatem illæ non profitebantur voti ullius ratione, quo se Judæi obstringere minime consueverunt, tamen religionis causa eas virgines fuisse non est dubitandum; quæ prophetantes etiam nuncupantur, vel quod in concinendis divinis laudibus assiduo versarentur, vel quia futura prænunciarent: *Venimus Cæsaream*, (ita scriptum est in sacris litteris) *& intrantes domum Philippi Evangelistæ, qui erat unus de septem, mansimus apud eum. Huic autem erant quatuor filiæ virgines prophetantes.* Quod in itinere S. Pauli contigisse memoravimus, id Nobis etiam evenit in gravissimo hoc negotio, quod hodierna die ad finem summa perducturi. Postquam sepia aliorum Cœtuum Regularium percurrimus, uti Vos ipsi ex præcedentibus Consistoriis perspicere potuistis, nunc ingredimur Claustra S. Dominici, qui non modo, sicut Philippus, Evangelii Concionator fuit, sed etia Ordinis Fratrum Prædicatorum primus Parens, atque Institutor; & quemadmodum in ædibus Philippi quatuor ipsius Filias virgines prophetantes S. Paulus deprehendit, ita Nos in Claustris Sancti Dominici quatuor etiam illius Filias invenimus, quæ prophetantes appellari merito possunt, vel quia a divinis laudibus celebrandis numquam cessarunt, vel quia futura eventus antea denuntiarunt. Porro illæ nominantur, Catharina Senensis, Rosa Limana, Agnes Montispolitani, & Catharina de Riceiis. Pius II. Prædecessor Noster Sanctorum Catalogo nomen Catharinæ Senensis adjunxit. Clemens X. Prædecessor quoque Noster Rosam Limanam: Benedictus XIII. de Nobis optime meritus Agnetem Montispolitiani inter Sanctos solemniter retulerunt. Itaque, ut quatuor istæ Filiæ prophetantes S. Dominici pari honore cumulentur, illud tantum superest, ut Beatam Catharinam de Ricciis numero Sanctorum adnumeremus. Supervacaneum ducimus hoc loco referre ipsius Familiæ præstantiam, optimam pueritiæ institutionem atque innocentiam, virtutis propositum, quo Cœtui Regulari nomen dedit, & in quo constanter permansit, eximiam charitatem, qua Deum, & proximum semper prosequuta est, singularem prudentiam, qua præfuit cæteris Monialibus longo temporis spatio, profundam humilitatem, incredibilem patientiam in pluribus ferendis incommodia, cumulum cœlestium donorum, quæ in ipsam Deus liberaliter contulit, pretiosam ejus mortem in conspectu Domini, Sanctitatis famam, quæ constans fuit, cum adhuc in terris ageret, & post quam diem supremum obiit, ac tandem Miracula, quæ ob illius intercessionem obtigerunt. Cum hæc omnia vestris oculis subjecta jam fuerint, illud reliquum est, ut mentem vestram de solemni ipsius Canonizatione decernenda Nobis declaretis.

Emi-

N. I. *Eminentissimi Cardinales, & enunciati Præsules sententiam suam tulerunt; quibus absolutis, hæc Sanctitas Sua subjecit.*

VENERABILES FRATRES.

Maximam sane voluptatem percepimus ex suffragiis vestris, quæ solemnem Beatæ Catharinæ de Ricciis Canonizationem deposcunt. Eandem prorsus lætitiam sensimus in quatuor præcedentibus Consistoriis, in quibus suffragia tulistis de Causis aliorum quatuor Beatorum, de quorum Canonizatione pariter agebatur. Itaque, Deo juvante, diem vigesimum nonum hujus mensis Junii qui Sanctorum Petri & Pauli Apostolorum Festo celebrando consecratur; illum, inquam, diem constituimus, ut ritu solemni, numero Sanctorum adscribamus quinque Beatos, nempe Fidelem a Sigmaringa, Camillum de Lellis, Petrum Regalatum, Josephum a Lionissa, ac Catharinam de Ricciis. Interea preces vestras ad Deum convertite, ac vehementer, ab ipso exposcite, ut ope sua potentissima cælestique inspirationem Nobis adsit propitius, suumque lumen impertiat, ut hanc rem gravissimam perficiamus ad gloriam Divini Nominis augendam, Catholicam Fidem magis efferendam, & Christianam Religionem propagandam.

Et sic absolutum fuit Consistorium.

NUM. II.

HOMILIA

Sanctissimi Domini Nostri BENEDICTI PP. XIV., quæ habita est inter Missarum Solemnia die Natali Sanctorum Apostolorum PETRI & PAULI Principalium Romanæ Urbis Patronorum, quo die solemne Decretum Canonizationis quinque Beatorum in Sacrosancta Vaticana Basilica pronunciavit.

COMMUNEM Cœlo terræque lætitiam ex glorioso BB. Apostolorum PETRI & PAULI triumpho, quem pro Christo morientes uno die, eodemque loco reportarunt, ad Nos maxime, & ad hanc Urbem, Venerabiles Fratres, ac Dilecti Filii, pertinere certum est. Quamquam enim ad universam spectet Ecclesiam de gemina Principis Apostolorum, & Doctoris gentium corona lætari, quod sancita eorum sanguine Fides in omnes gentes sese feliciter propagaverit, Roma tamen debet præ cæteris efferri gaudio, & cumulatius exultare, quod quæ antea fuerat errorum magistra, Apostolorum eorumdem opera facta sit discipula veritatis, Civitas Sacerdotalis & Regia, Arx Religionis, & Caput Orbis, cujus imperium Divinæ Fidei gloria latius, quam olim terreno principatu, dilatatum, portæ Inferi metuunt ac contremiscunt.

A vetustissimis usque temporibus Romano Pontifici solemne fuit summa religione, ac singulari celebritate diem hunc agere, in quo duplex Sacrum, alterum in hac Vaticana Basilica, alterum via Ostiensi in Basilica S. Pauli, facere consuevit, ut pius Sæculi quarti vates Prudentius testatur. Id quoque temporis complures ex variis partibus Episcopi ad Urbem commigrabant, festum hunc lætissimum diem una cum Romano Pontifice celebraturi, uti ex Paulino, qui sequentis ætatis scriptor extitit, colligimus.

Nos quoque, quos non una causa ad Principis Apostolorum memoriam honore cumulandam adducit, quod nempe in ejus locum & dignitatis amplitudinem, licet immerentes, successimus, sed aliæ quoque rationes urgent ad illius, & Apostoli Pauli cultum promovendum, quos una simul colere, ac venerari consuevit Ecclesia, quod nimirum inter Sacræ hujus Basilicæ Canonicos decem & quatuor annos fuimus, quodque ejusdem Petri honori Metropolitana Bononiensis Ecclesia dedicata sit, quam decennio gubernavimus, & quam adhuc detinemus; Prædecessorum nostrorum vestigiis etiam in hac parte pro viribus insistere cupientes; non solum quotannis in pervigilio hujus Festi solemnibus Vesperis in hac Basilica interesse, & mane Pontificali ritu Missa celebrare consuevimus, sed etiam in perpetuum valitura, sanctione decrevimus, ut per totam Octavam singulis diebus in diversis Sacræ hujus Urbis Ecclesiis aliqua eorumdem Apostolorum memoria insigniti solemne Sacrum peragatur, præsente aliquo Prælatorum Apostolicæ Sedis officiis addictorum Collegio; atque pomeridiano tempore alii piorum hominum Cœtus, statis quisque diebus, ad easdem Ecclesias pie religioseque procedant. Ad hæc mandavimus, ut Calendariis, & Divinorum Officiorum Libris iidem duo Beatissimi Apostoli, tamquam primarii augustæ hujus Urbis Patroni, inscribantur: quod quidem Nobis a Sanctissimis Viris Leone Pontifice, Maximo Taurinensi, & Venantio Fortunato, ex veteri disciplina traditum est.

Opportune quoque & merito hunc ipsum diem festum Beatorum Apostolorum PETRI & PAULI hodiernæ Sanctorum Canonizationi selegimus: nedum ut saltem semel vitæ nostræ tempore feliciffimum hujusmodi diem ingenti populorum concursu, multaque Fratrum Nostrorum Episcoporum frequentia, pristino more celebrari videamus; sed præsertim etiam, quod sententiam illam definitivam, qua quinque Beatos nuper in Sanctorum album retulimus, pronunciavimus, ut audivistis, in honorem Sanctæ & Individuæ Trinitatis, ad Catholicæ Fidei præsidium, & Christianæ Religionis incrementum, auctoritate Domini Nostri Jesu Christi, Beatorum Apostolorum PETRI & PAULI, & Nostra; & demum, quod in unoquoque eorumdem quinque Beatorum imago quædam, & nonnulla Sanctorum Apostolorum PETRI & PAULI similitudo inesse videtur. Hoc autem non ita dicimus, ut par meritum, aut æqualitatem virtutum horum cum illis inferamus, cum temeritas sit amplitudinem Apostolorum cum aliorum Sanctorum meritis comparare; sed ut ostendamus, hæc nova Sanctitatis lumina ad clarissimas Beatorum Apostolorum PETRI & PAULI virtutes accedere pro viribus curavisse, & hac ratione ad Sanctorum gloriam in terris meruisse exaltari, qua jamdudum in Cœlis inter beatissimos Cives fruebantur.

Venit Petrus Antiochia ad hanc Urbem, hic primam Sedem constituit, hic nequissimum debellavit Simonem, hic Jesu Christi Evangelium disseminavit. Venit huc quoque Paulus post navalem, ut Joannes Chrysostomus ait, pugnam, atque hic in Judæis & Gentibus in Christi Fide era-

erudiendis dies noctesque laboravit. Ambo vitam & sanguinem pro Christi nomine effnndere cupientes, ambo Romæ, eodemque die, gloriosam Martyrii coronam adepti sunt: Petrus quidem inverso capite cruci affixus, Paulus gladio capite obtruncatus: ex quorum sanguine, veluti ex semine, rot beatorum Martyrum millia germinarunt, ut exuberante conia virtutis, & fidei, ut Cyprianus inquit, singuli Martyres numerari non possent. In his modo Fidelem de Sigmaringa numeravimus, . qui ad prædicandum verbum Dei, & Catbolicam Religionem ab hæreticis vindicandam, ab hac Apostolica Sede in Rbætiam missus, invicto animo morti occurrens, ab hæreticis interfectus est, & gloriosam sibi martyrii coronam comparavit.

Negavir ter Petrus, ab ancilla, & Judæis interrogatus, Divinum suum Magistrum. Persecutus est Paulus discipulos Christi, quos ad internecionem usque delere statuerar. At suam Petrus perfidiam fleviramare: & Paulus Divinæ vocis tertore correptus, bumi stratus, factus est vas electionis, & ad Apostolicam dignitatem una cum Barnaba a Spiritu Sancto vocatus est. Quot ad pœnitentiam ex præclaro borum exemplo excitati, ex improbis & impuris facti sunt egregiæ virtutis & sanctitatis lumina? Quot assiduis lacrymis sua deflentes scelera, uberrimos pœnitentiæ fructus feccrunt, quibus immortali deinde gloria in Cœlis gaudere, & apud nos solemni ritu ioter Sanctos recenseri meruerunt? His profecto Camillus de Lellis annumerandus est, qui eadem vestigia persequeos, ooo modo juvenilis suæ ætatis errores detestatus est, sed etiam reliquo vitæ tempore, tum animæ, tum corporis proximorum saluti impense addictus, heroicis, quibus Cœlum promeruir, virtutibus maxime ioclaruit. O quam bene sese ad Pauli doctrinam confirmavit! qui in prima ad Timotbeum se blasphemum, & persecutorem, & contumeliosum, & primum peccatorem vocans: *Fidelis*, inquir, *sermo, & omni acceptione dignus, quod Christus Jesus venit in bunc Mundum peccatores salvos facere, quorum primus ego sum*: addiditque: *Sed ideo misericordiam consequutus sum, ut in me primo ostenderet Christus Jesus omnem patientiam ad informationem eorum, qui credituri sunt illi in vitam æternam*. Ira plane Camillus misericordiam Dei consequutus, a scelere & flagitiis ad bonam frugem revocatus, inde meritis & virtutibus plenus ad gloriam Sanctorum meruit extolli.

Minime contentus fuit Petrus in Pontum, Galatiam, Cappadociam, Asiam, & Bithyniam Jesu Christi Fidem ioruliffe, sed, ne quis in ea hæsitaret, aut ne quid ab ea alienum in Ecclesiam inducetur, epistolas binas canonicas scripsit, in quibus Sanctissimæ Leges ad reprimendos vitiorum impetus, ad resistendum oequitiæ diaboli, & ad æternæ vitæ hæreditatem assequendam opporrune tradunrur. Hoc ipsum amplissime fecit Paulus decem & quatuor epistolis canonicis conscriptis, quarum sapientiam, & cœlestis doctrinæ copiam quis satis posset oratiooe complecti? Quæoam eloquentia pro dignitate explicaret epistolam ad Romanos, sive bioas ad Corinthios, sive ad Hæbræos alteram, in quibus de fide, de boois operibus, de virtutibus theologicis, de vitiis atque erroribus extirpandis, divina plane sapientia, & admirabili zelo fideles docet, cohortatur, inflammat? Atquè hinc Episcoporum ad populos sibi commissos pastoralium epistolarum dimanavit consuetudo, per quas illi zizania in medio tritici exorta eradicare conantur, &, si qui mali usus, aut depravati mores irrepserint, corrigere, ac reformare student. Hæc exempla quoque piis quibusdam in Ecclesia hominibus ansam dederunt, identidem religiosorum virorum Cœtus, hujus Sanctæ Sedis auctoritate iotercedente, reformandi, qui paulatim neglecta evangelicorum consiliorum observantia, a pristinæ virtutis gradu defecerant. Iter bujusmodi summa cum laude confecit Petrus Regalarus a Nobis nuper numero Sanctorum adscriptus; qui tor annos ingenti labore, incredibili austeritate vitæ, miraque humilitate, ac singulari prudentia, Ordini suo Franciscano, qui quibusdam in locis a veteri splendore desciverar, reformando totus incubuir; & assiduo heroicarum virtutum studio eam assecutus est Sanctitatis laudem, quæ & Seraphico Ordini esset exemplum, nec minus universæ Ecclesiæ ornamentum. N. II.

Hierosolymis Petrus una cum Joanne in vincula conjectus est, & ab Angelo bis solutus a vinculis, quibus hominum improbissimorum perfidia illum obstrinxerat. Quid vero Inquar vincula, flagella, lapides, naufragia, immissiones bestiarum, atque nlia plurima, quæ passus est Paulus, quæque ipse ad Corintbios scribens enumerar, quamquam, ut Joannes Chrysostomus advertit, plura fueriot ab eo prætermissa, quam oumerata? Adeo ut, etiamsi ei gladio mortem oppetere non contigisset, tot nihilominus acerba passus, quæ illi vitam omnino eripere debuissent, nisi superstes divinitus extitisset, profecto inter Martyres computaretur. Hinc porro geminæ Cœlo januæ patefactæ sunt: altera *iis*, qui effuso sanguine pro Christo cæsi sunt, & inter Martyres recensenrur; altera vero iis,. qui suppliciis, quæ pro fide fortiter passi sunt, superstites, jam olim Martyres vocabantur, nunc autem illustri Confessorum titulo decorantur. Hac altera via incessit Josephus a Leonissa, quem modo in Sanctorum Confessorum albuin retulimus. Hic per plures dies supplicium immane & exquisitum pro Christi nomine a barbaris invicto animo toleravit, atque inter cruciatus acerbissimos Evangelium prædicare non destitit. Quibus expeditus, nihil babuit antiquius, quam animas Christo evangelica prædicatione lucrari, suamque, excelsarum omnium virtutum, quas beroicas dicimus, sublimitate, sanctiorem in dies facere usque ad mortem, quam coram Deo pretiosam in pace obtinuit.

Commendavit Paulus in prima ad Corinthios virginitatis dignitatem, in cujus laude posuit multa, quæ ab eo staru derivantur, emolumenta. Nullum tamen de virginitate præceptum a Domino sese accepisse affirmavit, sed de illa tantummodo consilium se dare: *De virginibus præceptum Domini non babeo, consilium autem do*. Hæc autem Paulum Coapostolum, secundum datam sibi sapienriam, litteris tradidisse, Petrus in epistola secunda contestatur. Consilium quoque Pauli fuit, præter cootinentiam, orationem, jejunia, paupertatem, & obedientiam, colere: quibus io rebus potissimum sita est vitæ monasticæ ratio, a primis usque Ecclesiæ sæculis tam in viris, quam io fœminis feliciter propagata. Recentiori vero memoria ad monasticam alia insuper accessit religiosorum bominum vita, eorum præsertim Ordinum, qui Mendicantes nuncupantur, in quibus non minus doctrina, qoam sanctitate, complures ex utroque sexu Ecclesiam mire illustrarunt. Tres jam inclytæ fœminæ, Ca-

N. II. tharina Senensis, Rosa de Lima, & Agnes de Monte Politiano ex Ordine B. Dominici solemni ritu Sanctarum Virginum numero adscriptæ suot: ad quas & Nos Catharinam de Ricciis modo aggregavimus, claustrali vita tam illustrem, tam humilem, tam pœnitentiæ addictam, & a Deo maxime locupletatam iis cœlestibus donis, quibus ipse aoimas sibi acceptas in terris quoque cumulare consuevit.

Tandem Apostolorum Actus pleni sunt novis, & iousitatis miraculis, quæ Deus ad manifestandam gentibus Beatorum Apostolorum PETRI & PAULI tum doctrinam, tum sanctitatem, operari sibi complacuit. Enimvero nolumus illa conferre cum iis, quæ Dominus agere dignatus est ad intercessionem, & preces quinque Beatorum, quos modo solemniter inter Cœlites recensuimus. Noo ignoramus, varia esse miraculorum genera, varios gradus. Verum si hæc ad illa minus æquiparari valeot, nihilominus hæc quoque ita naturæ vires excedunt, ut dubitari nullo modo possit, quin sint sanctitatis eorum, ad quorum merita facta sunt, luculeotum expressumque Dei testimonium.

Ex iis, quæ hactenus dicta sunt, satis apparet, quam apte in hoc ipso Sanctorum Apostolorum PETRI & PAULI lætissimo die hodiernæ Canonizationis solemnia celebrentur. Nunc autem, quoniam prope Aram consistimus, sub qua eorumdem Beatorum Apostolorum cineres & ossa jacent, quid aliud restat, nisi ut ad vos gloriosi Apostolorum Principes, orationem nostram & preces humiliter convertamus? Tu quidem, Beatissime Petre, Venerabilem hunc Clerum de Cœlo respice, qui abs re originem ducit, quique nomini tuo devotus te perpetuo colit: respice & Nos, qui in hanc principem omnium Cathedram a te institutam, & quæ Ecclesiarum omnium unitatis est centrum, impares licet meritis successimus. Tu vero, Beatissime Doctor Gentium Paule, populum hunc, quem te præ cæteris diligere, tuoque cordi inhærere, litteris tuis significabas, peramaoter respice. Ad vos enim, Parentes optimi, & amaorissimi Urbis hujos Patroni, in tanta hujus diei celebritate, fiducia pleni confugimus, ut, vestris iatervenientibus meritis, a Deo impetremus Catholicæ Fidei propagatiooem, Romanæ Ecclesiæ, quæ sanguinis vestri pretio fundata est, exaltationem, & sartam tectam Apostolicæ hujus Sedis dignitatem, cujus vindices & propugnatores vos semper extitistis. Ad vos deinde convertimur, Fidelis, Camille, Petre, Joseph, & Catharina, quos modo nostros apud Deum intercessores fore solemni ritu declaravimus, quosque fidelibus populis tanquam præclara virtutum exempla proposuimus: Vos quoque humili corde obtestamur, ut Christianam Religionem, ut Fidem, ut denique Apostolicam Sedem apud Deum orationibus vestris tegere ac tueri dignemini; Nobis præsertim io ærumnis, quibus in diem conflictamur, & quibus Petri navicula jactatur, opem auxiliumque divinum implorantes. Spe magna nitimur, Deum, Vobis intercedentibus, Nos io medio mari periclitantes non relicturum. Habemus enim perpetuo, ante oculos Petrum in mediis fluctibus, super aquas maris a Domino ambulare jussum, & naufragio perire metuentem: Quem Augustinus advertens, *In unda*, inquit, *exclamet titubans Petrus, & dicat: Domine, salva me. Porrigit enim Dominus manum; & quamvis increpet dicens: Modicæ fidei, ut quid dubitasti? tamen a fluctibus rapit, & confitentem infirmitatem suam, atque illius auxilium postulantem, perire non sinit.* Demum Gloriosi Principes Apostolorum, Beatique nuper in Sanctorum Catalogum relati, lenite iram Dei io furore suo terras arguentis: exorate omnipoteotem Principem pacis, io cujus manibus sunt corda Regum, & sub quo curvantur, qui portant Orbem, ut Christianos Principes, diuturnis nimium dissidiis, inter se decertantes, io pristinæ charitatis, compagem restituat.

INDEX

INDEX
RERUM, ET VERBORUM.

Numerus Romanus denotat Constitutionem: Arabicus autem indicat paginam, & columnam.

A

De-

B

que

D

E

Epi-

nis

F

Ortus

G

H

Sed

I

Item

K

L

Lan-

M

Plu-

De-

P

Q

R

Or-

S

T

Z